

EMENNAK WAKÙ ITEKALE

Patamuna Maimu Yau

Emennak Wakù Itekale Patamuna Maimu Yau

The New Good News in the Patamuna language of Guyana
[pbc]

2nd edition (complete revision)

The New Testament in the Patamuna language of Guyana, South America

© 2011, Suriname Bible Society www.surinamese.bible;

Guyana Bible Society;

This is a total revision of the previously published dig lot edition, **Wakù Itekale Patamuna Pon Kon Ponalok**, ©1973 by United Bible Societies. That edition included the text of Today's English Version, © 1973 United Bible Societies. The printing costs of this New Testament were jointly met by funds raised by the Wesleyan Church and Jesuit Missions. Wycliff Bible Translators provided the typesetting services for the production of this New Testamen

Additional copies available from:

Guyana Bible Society

Lot 83 Albert St.

Bourda, Georgetown, Guyana

Tel. 592-227-4001

For more Scripture resources in Patamuna, visit

www.ScriptureEarth.org/pbc

Emennak Wakù Itekale

<i>book</i>	<i>abbreviation</i>	<i>page</i>	<i>book</i>	<i>abbreviation</i>	<i>page</i>
Matthew	(Mt)	7	2 Timothy	(2Ti)	388
Mark	(Mk)	70	Titus.....	(Tit)	393
Luke.....	(Lk).....	108	Philemon	(Phm)	397
John.....	(Jn)	172	Hebrews.....	(Heb)	399
Acts.....	(Act)	215	James.....	(Jas).....	418
Romans.....	(Rom)	272	1 Peter	(1Pe)	425
1 Corinthians.....	(1Co).....	299	2 Peter	(2Pe)	433
2 Corinthians.....	(2Co).....	323	1 John.....	(1Jn)	438
Galatians	(Gal)	339	2 John.....	(2Jn)	445
Ephesians.....	(Eph)	348	3 John.....	(3Jn)	447
Philippians.....	(Php).....	357	Jude	(Jud)	449
Colossians.....	(Col).....	364	Revelation.....	(Rev).....	452
1 Thessalonians	(1Th).....	371			
2 Thessalonians	(2Th)	377	Mayin Ittutok.....		482
1 Timothy	(1Ti).....	381	Read the New Testament.....		497

Tokkwena'nan Penalok Itekale Yesek Yamùk

<i>book</i>	<i>abbreviation</i>	<i>book</i>	<i>abbreviation</i>
Genesis	(Gen)	Ecclesiastes	(Ecc)
Exodus	(Exo)	Song of Songs	(Son)
Leviticus	(Lev)	Isaiah	(Isa)
Numbers	(Num)	Jeremiah	(Jer)
Deuteronomy	(Deu)	Lamentations	(Lam)
Joshua	(Jos)	Ezekiel	(Eze)
Judges	(Jud)	Daniel	(Dan)
Ruth	(Ruth)	Hosea	(Hos)
1 Samuel	(1 Sam)	Joel	(Joel)
2 Samuel	(2 Sam)	Amos	(Amos)
1 Kings	(1 Kin)	Obadiah	(Oba)
2 Kings	(2 Kin)	Jonah	(Jon)
1 Chronicles	(1 Chr)	Micah	(Mic)
2 Chronicles	(2 Chr)	Naham	(Nah)
Ezra	(Ezra)	Habakkuk	(Hab)
Nehemiah	(Neh)	Zephaniah	(Zep)
Esther	(Est)	Haggai	(Hag)
Job	(Job)	Zechariah	(Zac)
Psalms	(Psa)	Malachi	(Mal)
Proverbs	(Pro)		

Sàlà Kaleta Ittutok Ipàk

1. Emennak Itekale Yawon Kaleta Yamùk Molopai Màlà Yamùk Yawon Kon

- a. Emennak Itekale yawon kon kaleta yamùk menukappù màlà Greek maimu yau, molopai màlà yamùk yeunokoppù màlà tùpatalo'nan so'chi yamùk piyak tùulon pata yamùk yak tùponalà'ne. Màlà ye'mappùtak tùulon kon kaleta yamùk yeunokoppù màlà tamùkke'ne Matthew motapai John pùkkù yak molopai Paul kaletayi yamùk tawonnan. Tùulon motau là màlà tamù'nawàlà yanùmùppù molopai tamùkke ikupùppù, molopai Emennak Itekale tukaik yesatùppù.
- b. Kaleta yamùk menukappù màlà mùyak ke molopai màlà yamùk yapai tùulon kon konekappù màlà tukkeiwa nen uchi. Wapiya imenukannan nùmenukappù yek kwa là wapiyalok kaleta yamùk pùla we'nà man sàlàpe, tùse tukke ite'mappùtak ikussak kon molo man sàlàpe.
- c. Sàlàichi Patamuna pe ilattàsak mayin [] yau nai'nannùk wesepolo pen màlà penelok kulu kaleta yamùk Greek maimu yau imenukasak kon yau. Tùse tùulon kon yau iwechi màlà. [] yau man KJV (King James Version) yau masapùla KJV wekoneka yattai penelok kon kulu, Greek maimu yau ikussak kon yesak pe tok wechippù pen. Penelok pen yapai tok uya ikupùppù. Emenùppù penelok kon kulu yepoloppù màlà, màlà yapulàppù àkàmlàk lùppù Enkele'chi pe ilattànnan uya. Tùpatalà'ne iwechi pen màlà wapùla [] yau'ne ikussak kon uya ailon tawonnan uya ailon tetok mùyakanma pen màlà.

2. Tùpatalo'nan Yekamannan

Greek maimu yau mayin yamùk wechi màlà tùpatalà'ne inekama, Patamuna molopai Enkele'chi tawon yau iwechi kasa. Màlà kasa iwechi pàk sàlà Patamuna yak ilattàsak yau màlà tewin inekama wechi itepoi molopai tùulon pe inekama wechi yo'no.

3. Yà'là pe iwechi pàk tukke ilattàsak kon wechi?

Sàlà ilattàsak nai'nùk wechi tewinan Enkele'chi pe ikussak yapai pen màlà. KJV yapai kulu neken pùla tùse tùulon kon tùpatalo'nan Enkele'chi pe ikussak kon yapai iwechi. Molopai Patamuna pe ikussak lùppù lattàtukkasak Enkele'chi yak yensak màlà Greek maimu pàkàlà tewinpàk. Sàlà wechi màlà Greek uya yekamasak kasa yekamai'che molopai wakù pe Patamuna maimu pe tùttusen pe molopai tetasen pe. Wapiyalok Wakù Itekale we'menukasak wechippù 45 pe kili'chimo'chi utàppù nai'nùk yawàlà. Patamuna maimu wemyakanmasak man, màlà yau sàlà emennak pe tùwessen we'menukasak màlà. Màlà kasa iwechi pàk tamù'nawàlà so'chi yamùk we'wotokomasak man sàlà koneka pàk sàlàpe yapulà nai'nùk mayin yau.

4. Kaleta Yennàì Pùikattànàì

- a. Emennak Itekale uselupa Penalok Itekale yawon pàk yau, yepotok yailà kaleta yesek wechi màlà molo.
- b. Molopai pata wechi i'nailà kulu là yentok ipàk wechi màlà molo. Molopai màlà te ya màlà tawon mayin wechi màlà molo kaleta wenukapù motau, Emennak Itekale ittutok ipàkàlà pe.
- c. Sàlàichi emennak pe ilattàsak yau, yo'no'ne suwa te ya màlà tetok wechi màlà ittutok iwinà pe.

5. Mayin Menukatok Yawàlà.

Wapiyalok Patamuna menukasak yau nai'nùk kasa lùppùwa iwechi màlà. Tùse malalà tùpatalà imyakanmasak màlà yene yau ittu kaichalà.

Wapiyalok Wakù Itekale yau Enkele'chi yapulàsak pùla iwechi màlà. Tùse sàlà kaleta yau màlà kappon yamùk yesek, pata yesek yamùk, i'nai pùkkù yau là iwechi ittutok, i'nai yailàlà iwechi ittutok, pata weyu yamùk, kamo yamùk yesek molopai yà'làlà yek yamùk yesek wechi màlà Enkele'chi pe. Masapùla sàlàpe màlà yamùk yapulà Patamuna yamùk uya pàk.

6. Sàlà Emennak Itekale Wechi Tamù'nawolon Kon Ponalok Pe
Sàlà kussak màlà tamù'nawàlà so'chi yamùk tau tapulàsen pe. Paipulù pàk tùwe'wotokomasan tonpa, uya ikussak lùppù yensak màlà molopai tùpatalo'nan so'chi yamùk tau tùwessan we'wotokomasak màlà ikasa iwechi yene pàk.

Sàlà yamùk we'menukasak
màlà ailon te kon pa Jesus
wechi Christ pe molopai Kaatù
Mumu pe pàk, molopai ailon
tetok auya'nokon yai tàwàlàlà
wema'nàtok yesak pe ewechi
kon màlà itesek yai.

John 20:31

Wakù Itekale

Matthew Nùmenukappù

Sàlà Kaleta Yawon

Matthew uya Jesus wechi Jew yamùk kinù pe yekama. Mùkkàlà wechi màlà yanùn-sak pe, Christ, Penalok Itekale yau itùlù tùuya teppù lùppù Kaatù uya. Suwa iwechi màlà teppù lùssan Penalok Itekale yawon kon yapulàsak ya màlà. Molopai ailon pe Jesus wemattok yau iwekkussak yekamasak ya. Tùse sàlà wakù itekale wechi màlà Jew yamùk neken ponalok pe pùla, tùse tamù'nawolon kon wolù yawon kon ponalok pe.

Sàlà kaleta uya Jesus wechi Eke Ti'cha pe yekama màlà. Molopai Kaatù wettok itepulu pe yekama ya molopai itepulu pe we'nàtok epùn po tukaik tùnesatù. Enupantok Matthew yawon wechi màlà 5 pe ipantapàssak; Wùk po Jesus uya Itekale yekama (5-7); 12 pan kon inenupa ton nùkupù (10); Epùn po itepulu pe Kaatù wettok pantomù yamùk (13); Jesus nenupa pe we'nàtok pàk enupantok (18); Pata weyu wenukattok molopai itepulu pe Kaatù wettok (24-25).

Matthew uya iwekkussak lùppù yawàlà yekamasak màlà. Jesus wentuppù motapai iwemapùppù yawàlà, iwelikùppù molopai iwe'wuluukappù tepose.

Ipantapàssak

Itamokoli yamùk molopai iwentuppù *1:1–2:23*

Jesus yenpatauka molopai yamùipatok *3:1–4:11*

Jesus we'wotokomatok molopai enupantok ya *4:12–20:34*

Tewinan nùppù suntayakka molopai iwelittok *21:1–27:66*

Jesus we'wuluuka molopai iichenpoikapàtùppù *28:1-20*

Jesus Christ Wentutok Pàk Imenukasak Lùppù

(Luke 3:23-38)

1 ¹Sàlàichi màlà Jesus Christ tamo yamùk yesek menukasak lùppù. Jesus wechippù David pa pe. David wechippù Abraham pa pe.

²Abraham wechippù Isaac kàipùnù pe.

Isaac wechippù Jacob kàipùnù pe.

Jacob wechippù Judah molopai itonpa yamùk kàipùnù pe.

³Judah wechippù Perez molopai Zerah tawonnan kàipùnù pe.

Tok yan wechippù Tamar.

Perez wechippù Hezron kàipùnù pe.

Hezron wechippù Ram kàipùnù pe.

⁴Ram wechippù Amminadab kàipùnù pe.

Amminadab wechippù Nashon kàipùnù pe.

Nashon wechippù, Salmon kàipùnù pe.

⁵ Salmon wechippù Boaz kàipùnù pe. Rahab wechippù ichan.

Boaz wechippù Obed kàipùnù pe. Ruth wechippù, ichan pe.

Obed wechippù Jesse kàipùnù pe.

⁶ Jesse wechippù, Kin David kàipùnù pe.

David wechippù, Solomon Kàipùnù pe. Solomon yan wechippù, Uriah noppù lùppù.

⁷ Solomon wechippù, Rehoboam kàipùnù pe.

Rehoboam wechippù, Abijah kàipùnù pe.

Abijah wechippù, Asa kàipùnù pe.

⁸ Asa wechippù, Jehoshaphat kàipùnù pe.

Jehoshaphat wechippù, Joram kàipùnù pe.

Joram wechippù, Uzziah kàipùnù pe.

⁹ Uzziah wechippù, Jotham kàipùnù pe.

Jotham wechippù, Ahaz kàipùnù pe.

Ahaz wechippù, Hezekiah kàipùnù pe.

¹⁰ Hezekiah wechippù, Manasseh kàipùnù pe.

Manasseh wechippù, Amon kàipùnù pe.

Amon wechippù, Josiah kàipùnù pe.

¹¹ Josiah wechippù, Jechoniah molopai itonpa yamùk kàipùnù pe.

Babylon pona kappon yamùk Israel pon kon yalà yattai.

2 Kings 24:14-15; 2 Chronicles 36:10; Jeremiah 27:20

¹² Kappon yamùk yalàppù Babylon pona tùpo,

Jechoniah wechippù, Shealtiel kàipùnù pe.

Shealtiel wechippù Zerubbabel kàipùnù pe.

¹³ Zerubbabel wechippù, Abiud kàipùnù pe.

Abiud wechippù, Eliakim kàipùnù pe.

Eliakim wechippù, Azor kàipùnù pe.

¹⁴ Azor wechippù, Zadok kàipùnù pe.

Zadok wechippù, Achim kàipùnù pe.

Achim wechippù, Eliud kàipùnù pe.

¹⁵ Eliud wechippù, Eleazar kàipùnù pe.

Eleazar wechippù, Matthan kàipùnù pe.

Matthan wechippù, Jacob kàipùnù pe.

¹⁶ Jacob wechippù Joseph, Mary tayappù kàipùnù pe.

Mùkkàlà Mary, Jesus Christ wentuppù iwinà lùppù.

¹⁷ Màlàpàk uchi 14 pe mule kàipùnù yamùk molopai tok mumu yamùk wechippù màlà Abraham motapai David tepose. Molopai 14 pe làma David motapai kappon yamùk yalàppù Babylon pona motak. Molopai 14 pe màlà motapai Christ itesek wentutok motak.

Jesus Christ Wentutok

(Luke 2:1-7)

¹⁸ Sàlà kasaichi Jesus Christ wentu yekale wechippù màlà. Mary molopai Joseph tawonnan wekkussak wechippù màlà tùwemali'ma kon pàk. Tùse tùwemali'ma kon wapiya Mary uya mule yepolo tùuya

Wakù Akkwalù winà ittuppù.^a ¹⁹ Itayappù woton, Joseph, wechippù mālā Kaatù wettok i'che yawālā tūwessen pe. Tūse ayupo Mary ànkuli'mapai pūla iwechippù mālā. Mālāpāk inonka pāk iwekkupuppù mālā amak yai. ²⁰ Tamù'nawolon sālā yamùk pāk iichenumenka tūse, Itepulu inchelūyi usenpoikappù mālā ipyak iwe'neppàttok yau, molopai, “Joseph, David pa, kesenalippai Mary yanùmù auya ànoppù pe pāk. Masapūla Wakù Akkwalù wināpai inmonottasak mālā. ²¹ Walawok pe iwentu mālā molopai yesettà auya mālā Jesus pe, masapūla tūtonpa yamùk pūikattànai pe iwechi mālā tok makuyi wināpai,” teppù ya.

²² Sālā yamùk wekkupuppù mālā Kaatù uya mālā kasa iwechi mālā teppù tūmaimu yenpoikanai yai kasa. ²³ “Ema'non kàyik nappàtuppù pen wena mālā monok pe molopai iwentu walawok pe, molopai yesatù mālā Immanuel tukaik,” teppù ya. Kaatù kùpyau'nokon man te ya pe iwechi. *Isaiah 7:14*

²⁴ Mālāyau tūpakasak yau Joseph uya Itepulu inchelūyi nekamappù kupuppù, Molopai Mary yalāppù ya tūnoppù pe. ²⁵ Tūse ipāk iwechippù pen mālā walawok tūmle ke iwentu ponalā. Molopai Joseph uya yesettàppù Jesus pe.

Pukkek Ton Ukaklanta

2 ¹ Jesus wentuppù mālā Judea yawon pata Bethlehem po, Herod wechi kin pe yattai. Malalā tūpo kàyik yamùk pukkek ton uyàpuppù mālā, wei wepakkatok iwinā wināpai Jerusalem pona. Molopai tok uya kappon yamùk yekamappoppù. ² “I'nai mūkkālā mule iwentusak lūppù Jew yamùk kinù pe? Ichilūkāyi usenpoika yentai ina molopai ina uyāssak sālā yapulāse inama pe,” tukaik. ³ Sālā yetasak tūuya yau, Kin Herod, utaimelunpasak wechippù mālā, tamù'nawolon kon Jerusalem pon kon pokonpe. ⁴ Paatele yamùk yepulu ton molopai enupannan Law pāk kà'mappù ya mālā tamūkke molopai tok yekamappoppù ya, “I'nailā ken uchi mūkkālā Christ wentutok woton?” tukaik. ⁵ “Judea yawon pata Bethlehem po,” tukaik tok uya yeikuppù. “Sālāichi mālā Kaatù Maimu yenpoikanai nūmenukappù.

⁶ ‘Àmālā Bethlehem, pata Judea yau nai'nùk,
yà'lā kasa là Judah yawon kon eke ton ennai nan kùlottau tok ma'lan
pen àmālā.

Masapūla ayapai itepulu usenpoika mālā uponalok kon Israel yamùk
yanai woton,' tawon.” *Micah 5:2*

⁷ Mālāpāk Herod uya pukkek ton kà'mappù amak yai. Molopai yà'lā yekkwa yattai'ne kulu là chilūkā usenpoikappù pe iwechi yekamappoppù ya tok pāk.

⁸ Mālāyau nen uchi tok yeunokoppù ya Bethlehem pona. “Itàtāk kon molopai wakù pe mule mūwatāik, molopai yeposak auya'nokon yau mekamataik upāk, utā toppe nālā yapulāse,” teppù ya. ⁹ Wate kin uya yeta tūpo tok utāppù mālā. Molopai tok utā tūse mālā lūppù chilūkā tok neneppù wei wepakka-tok winā echii'ma^b utāppù tok lawālā, mule wettok imotau yepoi tūweleuta ponalā. ¹⁰ Chilūkā yensak tūuya'nokon yau eke pe kulu tok utauchinpasak

a 1:18 Mālā yattai wemali'man toppe wekku'nāsak pe iwechi yau wekki'maka'nāsak pe wapūla wesepoka'nāsak pe kulu iwechi pe ittuppù mālā mālā yattai, wemali'mansak nai'nùk sālāpe kasa. **b 2:9** Wei wepakkatok winā wapūla iwenuku tok neneppù te ya pe iwechi.

wechippù màlà! ¹¹Tapùi tak tok wewomùppù màlà molopai mule yeneppù tok uya tùsan Mary pokonpe. Tese'mu kon yok tok wenappù molopai tok uya yapulàppù. Màlàyau temamin kon yen yakkokappù tok uya. Molopai tok uya ilepappù kolù ke molopai appoi'nan tùpottàsen, frankincense ke molopai appoi'nan kalapa itesek myrrh ke.

¹²Molopai Kaatù uya tok yelupappù we'neppà'nàtok yau “Herod piyak ken-nappotàu,” tukaik. Màlàpàk tok wennappoppù tùulon asanta tawà.

Wepentok Egypt Pona

¹³Tok utà tùpo, Itepulu inchelùyì, usenpoikappù màlà we'neppà'nàtok yau Joseph piyak. Molopai ipàk “E'wuluukakà, mule molopai ichan tawonnan yakà, epetàk kon Egypt pona. Molo mettàik itàtàk kon te uya ponalà. Herod uya mule iwa màlà iwàtoppe tùuya,” teppù ya. ¹⁴Màlàpàk Joseph we'wuluukappù, mule molopai ichan tawonnan yalàppù ya Egypt pona ewalupàttau. ¹⁵Molo tok wechippù màlà Herod welikù ponalà.

Sàlà wekkupùppù màlà Kaatù uya màlà kasa iwechi màlà teppù tùmaimu yenpoikannan yai kasa, “Umu kà'mappù uya Egypt yapai,” tawon. *Hosea 11:1*

Mule Yamùk Wàtok

¹⁶Pukkeek ton uya tennakasak ittusak tùuya yau, Herod we'naikasak kulu wechippù màlà. Iichelupappù màlà tamù'nawolon kon walawoti'chi muku'chi Bethlehem pon kon wàtoppe molopai ipyawon kon pata yamùk yawon kon, asa'lon ikili'chimo'chiyi molopai elekkwà ton nùüwa. Sàlà kupùppù ya màlà tok uya yà'là yattai kulu là chilùkà usenpoikappù yekamasak yawàlà.

¹⁷Sàlà kasa Kaatù Maimu yenpoikanàì Jeremiah uselupappù wekkupùppù màlà.

¹⁸“Iichetappù màlà pata Ramah po, tùuseka'nonkaik kalannà, usewankono'man.

Rachel kalawù tùmunkà yamùk wenai.

Ikalawù màlà tewan ipittà là pàk ailon te ya pen, masapùla tok weli'chak pàk,” tawon. *Jeremiah 31:15*

Joseph Wennappo Egypt Poi

¹⁹Herod weli'chak tùpo, Itepulu inchelùyì usenpoikappù màlà Joseph piyak iwe'neppàtù yau Egypt po. ²⁰“E'wuluukakà, mule yakà molopai ichan, ennapokà pata Israel pona. Masapùla mùkyamlo mule wànàì'che iwessak kon welikùppù man,” teppù ya. ²¹Màlàpàk Joseph we'wuluukappù, mule molopai ichan tawonnan yalàppù ya molopai tok wennappoppù Israel pona.

²²Archelaus wechi tùkàipùnù Herod patassek lùppù yau Judea kinù pe yetasak tùuya yau, Joseph usenalippappù màlà miyalà tùutà pàk. Kaatù uya kùtài teppù iwe'neppàttok yau, màlàpàk iitàppù Galilee pon pata yak. ²³Tùpata konekappù ya màlà Nazareth po. Sàlà kupùppù ya màlà Kaatù Maimu yenpoikannan uya, màlà kasa iwechi màlà teppù kasa. “Nazarene pe yesatù màlà,” tawon.^c

^c 2:23 Nazarite yamùk mùkyamlo kàyik yamùk Kaatù ponalok pe itusak kon mule pe tok wechi motapai.

Enpataukanàì John Uya Wakù Itekale Yekama

(Mark 1:1-8; Luke 3:1-18; John 1:19-28)

3 ¹ Màlà yattai Enpataukanàì John uyàpùppù màlà molopai wakù itekale yekama pàk iwepyattàppù wontaik Judea yawon yau. ² “Amakuyi kon winàpai elattàtāk kon masapùla itepulu pe we'nàtok epùn po mei pùla man!” tukaik. ³ John uchi mùkkàlà Kaatù Maimu yenpoikanàì Isaiah uselupappù ipàk lùppù,

“Kappon nentaiméyan wontaik yau,

‘Itepulu Jesus ye'ma ikonekatàk kon iponalok pe!

Tossalà asanta ikonekatàk!” tesak ya yau.

Isaiah 40:3

⁴ John pon wechippù màlà camel pùpok yapai ikonekasak. Kamo pippà wechippù ipokùlùyi pe. Molopai iteipa wechippù kailau molopai yuk yawon wan. ⁵ Kappon yamùk uyàpùppù màlà John piyak Jerusalem poi, Judea yawolon kon pata yamùk yapai, molopai tamù'nawolon pata yamùk tuna Jordan woino kon yapai. ⁶ Tok uya tùmakuyi kon yekamappù molopai tok yenpataukappù ya Jordan kau.

⁷ Tùse tukke Pharisee yamùk molopai Sadducee yamùk uyàpù tùpyak tenpataukatok kon pe yensak tùuya yau, John uya tok pàk “Àkàì yamùk, ànùk ken uchi epetāk kon Kaatù we'naikatok nùyàssai'nùk winàpai nùkai àpàkù'nokon,” teppù ya. ⁸ “Màlà yamùk ikuttāk kon amakuyi kon winàpai ewelattāsak kon yekamanàì.

⁹ Molopai ‘Abraham mùkkàlà ina kàipùnù’ kùkatàu. Tekamayaik àpàkù'nokon Kaatù uya nen sàlà yamùk tāk yanuku molopai Abraham munkà yamùk pe ikoneka ya.

¹⁰ Wakka wekonekasak man yei pùlakun yamùk yattà pàk. Tamù'nawolon yei wakù pe itepulu tùwepetasen pen yattà màlà, molopai yenu'ma apok yak.

¹¹ Eyenpataukanàì'nokon iulà tuna ke, amakuyi kon winàpai ewelattāsak kon pàk. Tùse mùkkàlà uye'mappù pàk tùuyàssen uya màlà eyenpatauka kon Wakù Akkwàlù ke molopai apok ke. Eke mùkkàlà uyentaino, ichappattuyi yalà uya yentaino. ¹² Kùyalì pantakatok tùuya ipippà winàpai yesak pe man. Ipilipù ya màlà kùyalì yùwùk tak. Tùse ipippà lùppù pottà ya màlà tùusà'nùssen pen apok ke!” teppù ya.

Jesus Yenpataukatok

(Mark 1:9-11; Luke 3:21-22)

¹³ Màlà yattai Jesus utàppù màlà Galilee poi Jordan pona, molopai iyàpùppù John piyak tenpatauka toppe ya. ¹⁴ Tùse John wechippù Jesus uya tùusenumenkatok mùyakanma toppe ikupùì'che. “Usenpatauka làkku nen eppaino ewinà, tùse àuyàssak man upyak!” teppù ya. ¹⁵ Tùse Jesus uya yeikuppù, “Masaichi sàlà kasa nechii sàlàpe, masapùla sàlà kasa nen uchi màlà tamù'nawolon iwalai Kaatù wettok i'che kupù,” tukaik. Màlàpàk John uya, ewaik teppù, ikutttoppe tùuya.

¹⁶ Tenpatauka pe Jesus wepalùkappù màlà asse'ne tuna kapai. Màlà yattai kulu epùn utakkokappù màlà. Molopai Wakù Akkwàlù wuttà wakokkwa kasa yeneppù ya màlà molopai iweleutappù ipona. ¹⁷ Molopai nen uchi mayin uya epùn poi, “Pùsàlà mùkkàlà u'nùn kulu Umu, utauchinpatok kulu ipàk,” teppù.

Jesus Ittu Makui Uya

(Mark 1:12-13; Luke 4:1-13)

4 ¹ Málàyau Wakù Akkwàlù uya Jesus yalàppù wontaik yak, yamùipai'che Makui wettoppe. ² 40 pe wei molopai ewalupà iteipa pùla tùuko'mamù

tùpo, Jesus wapàkkassak wechippù. ³Makui uyàpùppù màlà ipyak molopai, “Kaatù Mumu pe ewechi yau, sà tàk yamùk wekoneka toppe pùlomù pusak pe ipàk yekamakà,” teppù ya. ⁴Jesus uya yeikuppù, “Kaatù Maimu yau iwe'menukasak màlà, ‘Kappon wemapù pùlomù pusak pàk neken nà pen màlà, tùse tamù'-nawolon Kaatù uselupatok pàk iwemapù,’ tukaik,” tukaik. *Deuteronomy 8:3*

⁵Màlàyau Makui uya Jesus yalàppù màlà Wakù esukenan Pata pona, molopai yalàppù ya kawon kulu Kaatù yùwùk ipu pona. ⁶Molopai Jesus pàk, “Kaatù Mumu pe ewechi yau epukakà non pona. Masapùla Kaatù Maimu yau iwe'menukasak màlà,

‘Kaatù uselupa màlà tiyinchelùyi yamùk pokonpe àpàk.

Tok uya aya'chi màlà temyatù kon ke

atta wànà là auya tàk yamùk pona tukaik,” teppù. *Psalms 91:11-12*

⁷Jesus uya yeikuppù, “Tùse Kaatù Maimu uya nàlà, ‘Itepulu Akaatùyi kùt-tùlùì ittutok yak,’ tesak man,” tukaik. *Deuteronomy 6:16*

⁸Màlàyau nen uchi Makui uya Jesus yalàppù kawon kulu wùk pona, molopai tamù'-nawolon itepoi itepulu pe we'nàtok wolù yawon kon molopai wakù pe iichentok yenpoikappù ya. ⁹“Tamù'-nawàlà sàlà tùlù uya màlà eyemyak, eyese'mu yok tùwenase uyapulàsak auya yau,” teppù Makui uya.

¹⁰Màlàyau Jesus uya yeikuppù, “Itàkà uwinàpai, Settan! Kaatù Maimu yau iwe'menukasak màlà, ‘Itepulu Akaatùyi yapulàkà, molopai iponalok pe neken e'wotokomakà!’ tukaik,” tukaik yeikuppù ya. *Deuteronomy 6:13*

¹¹Màlàpàk Makui uya inàmàppù, molopai inchelù yamùk uyàpùppù nen uchi Jesus piyak molopai ipùikattàppù tok uya.

Jesus Uya Tùwotokoyi Piyattà Galilee Po

(Mark 1:14-15; Luke 4:14-15)

¹²John tùsak patiki'chi tak yetasak tùuya yau, Jesus utàppù màlà pata Galilee pona. ¹³Nazareth tùnàñse iitàppù Capernaum pona. Molo iwemap-pàtùppù palau Galilee piyawon Zebulun molopai Naphtali tawon yawon pata yau. ¹⁴Sàlà wekkupùppù màlà Kaatù Maimu yenpoikanàì, Isaiah, uselupappù lùppù kasa iwekkuttoppe.

¹⁵“Pata Zebulun molopai pata Naphtali, palau winàkàì'no motawon, Jordan latoi pon Jew yamùk pen kappon yamùk pata, Galilee!

¹⁶Kappon yamùk ewalupàttau tùwemassan uya eke akkwa yensak màlà! Mùkyamlo weli'nàtok yewalupàyi pata yau tùwemassan pona akkwa ulenpansak màlà!” tawon. *Isaiah 9:2*

¹⁷Màlà motapai Jesus wepyattàppù itekale yekama pàk, “Amakuyi kon winàpai elattàtāk kon, itepulu pe we'nàtok epùn po mei pùla man!” tukaik.

Jesus Uya Molok Ya'chinnan Kà'ma

(Mark 1:16-20; Luke 5:1-11)

¹⁸Tùusalà Galilee yena pàk yau, Jesus uya asa'lon kon echiyakonnon molok ya'chi pàk tùwessan yeneppù, Simon, Peter tukaik tesassen molopai itonpa Andrew tawonnan. Tok wechippù màlà molok ya'chi pàk punwe yai. ¹⁹Jesus uya tok pàk, “Uya'là àittāk kon molopai eyenupa kon uya màlà, kappon yamùk kà'mannan pe àkoneka kon uya màlà,” teppù. ²⁰Asse'ne màlà yattai tok uya tùpunwe kon nàmàppù màlà molopai tok utàppù ya'là.

²¹ Iitàppù màlà miyaiwa molopai asa'lon kon tùulon kon echiyakonnon làma, James molopai John tawonnan, Zebedee munkà yamùk yeneppù ya. Tùkanwa kon yau tok wechippù tükàipùnù kon Zebedee pokonpe tùpunwe kon yale'nattàpàtù pàk. Jesus uya tok kà'mappù màlà. ²² Asse'ne màlà yattai tok uya kanau molopai tükàipùnù kon nàmàppù màlà. Molopai tok utàppù Jesus ya'là.

Jesus Uya E'nek Ton Ipittà

(Luke 6:17-19)

²³ Jesus utàppù màlà tamù'nawàlà Galilee yawàlà, kappon yamùk yenupa pe tok wepilittok itak tau, wakù itekale itepulu pe we'nàtok yekale yekama pe, molopai ya'là yekkwa ton nà itepalan ton molopai ite'netù kappon yamùk ipittà pe. ²⁴ Itekale usetappù màlà tamù'nawàlà Syria pon pata yawàlà. Màlàpàk kappon yamùk uya tamù'nawàlà e'nek ton yalàppù ipyak ya'là yekkwa ton nà palan pàk tùwessan molopai ti'ninchan kulu. Molopai nàlà àli akkwalù yen yamùk, tùusa'mantapàssan, iitokkassak kon nà nepùppù tok uya. Jesus uya tok ipittàppù màlà tamù'nawàlà. ²⁵ Ilinà pe kappon yamùk utàppù màlà ya'là Galilee poi, 10 pan pata poi, Jerusalem poi, Judea poi, Jordan latoi pon kon pata poi.

Jesus Uya Itekale Yekama Wùk Po

5 ¹ Jesus uya tukkan kon kappon yamùk yeneppù màlà molopai wùk pona iwenukuppù. Molo iweleutappù. Inenupa ton wepilipùppù màlà iwoi. ² Molopai tok yenupa pàk iwepyattàppù.

Ailon Utauchinpantok

(Luke 6:20-23)

³ “Tùutauchinpasan mùkyamlo italumayippù pe tùwechi kon tewan kon yau ittunnan.

Tok yepulu pe Kaatù wechi màlà!

⁴ Tùutauchinpasan mùkyamlo tùusewankono'masan.

Kaatù uya tok yewan ipittà màlà!

⁵ Tùutauchinpasan mùkyamlo àssà'mùnon.

Non màlà tok ponalok woton!

Psalms 37:11

⁶ Tùutauchinpasan mùkyamlo iwalai ànkuppai kulu tùuseka'nonkasan.

Kaatù uya tok yewan ya'lettà màlà!

Psalms 55:1

⁷ Tùutauchinpasan mùkyamlo tùusentupasan tùulon kon pàk.

Kaatù usentuppa màlà tok pàk!

⁸ Tùutauchinpasan mùkyamlo esuken tewan kon yau nai'nannùk.

Kaatù yene tok uya màlà!

Psalms 24:3-4

⁹ Tùutauchinpasan mùkyamlo echitonpa pe we'nàtok ku'nài nan.

Kaatù uya tùmunkà pe tok yesatù màlà.

¹⁰ Tùutauchinpasan mùkyamlo talumattàntok yawàlà tùutàsan,

Kaatù wettok i'che kupù tok uya pàkànsau.

Tok yepulu pe Kaatù wechi màlà.

¹¹ “Tùutauchinpasan amyamlo, kappon yamùk uya àmottùnpa kon yau, ata-lumattà kon yau molopai ya'là kasa là akaseipa kon yau, masapùla uya'lon

kon pe ewechi kon pàk. ¹² Molùk ettàk, atauchinpatàk kon kulu, masapùla eke pe eyepeppù kon man epùn po. Sàlà kasa màlà kappon yamùk uya Kaatù Maimu yenpoikannan talumattàppù mükuyamlo awapiya iwemassak kon,” teppù ya.

Pan Molopai Akkwa

(Mark 9:50; Luke 14:34-35)

¹³ “Pata ne'mayi pe ewechi kon màlà kappon yamùk ne'mayi pe. Tùse pan uya tùne'mayi la'chimasak yau yà'là kasa ken ine'nek pe iwena tukka. Tapulàsen pe pùla iwenasak màlà, tenu'masen pe iwenasak molopai kappon yamùk nùwasappàtù pe iwechi.

¹⁴ “Wolù weyu pe ewechi kon màlà kappon yamùk weyu pe. Pata yamùsak kawon wùk po màlà yonamù yentaino. ¹⁵ Ànù'là pùla iwechi màlà lanpu pottànàì pùsau yokkoik yonantoppe tùuya. Tùse yapon pona làkku inonka-nàì mùkkàlà, tamù'nawàlà tapùì tawon kon weyuttà toppe ya. ¹⁶ Màlà kasa làmaichi tàwà eweyu kon nùlenpamùì kappon yamùk yemlotopo, wakù ton ànkupù kon yentoppe tok uya molopai àkàipùnù kon epùn pon yapulà toppe tok uya,” tukaik.

Jesus Uya Law Pàk Enupantok

¹⁷ “Law molopai Kaatù Maimu yenpoikannan uya enupantok yenu'mase uyàssak pe kùsekamatàu. Yenu'mase uyàssak pen sàlà, tùse yenuka'nùsse. ¹⁸ Ailon kulu sàlà, kak molopai non utama ponalà màlà malalon nùkkwà là Law yawon yenu'ma pen tamù'nawolon wenukapù ponalà. ¹⁹ Màlàpàk uchi, ànù'là malalon nà Law yawolon pen, molopai tùulon kon yenupanàì tok uya màlà lùppù kuttoppe, yesatù màlà tamù'nawolon kon ma'le itepulu pe we'-nàtok epùn po yau. Tùse ànù'là Law yawolon, molopai tùulon kon yenupanàì imaimu yawàlà tok wettoppe, yesatù eke pe màlà itepulu pe we'nàtok epùn po yau. ²⁰ Tekamayaik àpàkù'nokon Pharisee yamùk molopai Law pàk enupannan yentai ikasa lùìwa ewemapù kon pùla ewechi kon yau, itepulu pe we'nàtok epùn po yak ewewomù kon pen màlà,” teppù Jesus uya.

Jesus Uya We'naikantok Pàk Enupantok

²¹ “Yetappù auya'nokon màlà kappon yamùk pàk pena ‘Ànù'là kù'wàtàu, ànù'là tùtonpa wànàì nepù màlà talumattànàì yemlotopona,’ tawon,” teppù Jesus uya. *Exodus 20:13* ²² “Tùse sàlàpe tekamayaik àpàkù'no-

kon, ànù'là iwe'naikasak tùtonpa pàk nepù màlà talumattànàì yemlotopona. Ànù'là tùtonpa yesa'nàì ‘wakù pen àmàlà!’ tukaik nepù màlà Jew yamùk yepulu ton yemlotopona. Molopai ànù'là tùtonpa yesa'nàì pakko tukaik wechi màlà apok patassek yawon pe. ²³ Màlàpàk uchi lepantok tùlù pàk ewekkussak kon Kaatù lepatok patassek yau tùse àtonpa uya yà'làlà kussak ewinàkàik ittu auya'nokon yau, ²⁴ Kaatù lepatok auya'nokon mùnàntàik molo lepatok patassek yau. Wapiya eyeya'nomatok àtonpa uya konekase mùtàtàik echitonpa pe ewemapù kon pa àtonpa kon pokonpe, molopai nen uchi mennappotàik Kaatù yemyak lepantok auya'nokon tùse,” teppù nàlà Jesus uya.

²⁵ “Eyeyaton uya ayalà kon àkottùmatok yak yau, asse'ne ikonekatàk kon ipokonpe asantau ewechi kon kùlottau. Wa ewechi kon pùla iwechi yau yattai

pùla àtùlù kon ya màlà ittunàì yemyak, mùkkàlà uya àtùlù kon màlà a'chinàì yemyak, molopai patiki'chi tak àtùlù kon ya màlà,” teppù ya. ²⁶“Ailon kulu sàlà, molo ewechi kon màlà tamù'nawolon ene'ma kon ye'ma auya'nokon ponalà,” teppù Jesus uya.

Wemali'mantok Yeselu

²⁷“Yetappù auya'nokon, ‘Ànopppù pen pokonpe kechii,’ tawon. *Exodus 20:14*
²⁸Tùse sàlàpe tekamayaik àpàkù'nokon. Ànù'là nossan yennàì molopai i'che tùwessen tùponalok pe, wemakuimakassak màlà ipokonpe tewan yau.
²⁹Màlàpàk kamik pen winon eyenu uya àkupù kon àli kupù kon pa yau, imokkatàk molopai yenu'matàk! Wakù peiwa iwechi màlà eyesak kon pùkkù yenu'ma auya'nokon, tamù'nawàlà eyesak kon yenu'ma apok patassek yak yentai lùìwa. ³⁰Kamik pen eyemyatù kon uya àkupù kon àli kupù kon pa yau, yattatàk molopai yenu'matàk! Wakù peiwa iwechi màlà eyesak kon pùkkù yenu'ma auya'nokon, tamù'nawàlà eyesak kon yenu'ma tùusà'nùssen pen apok patassek yak yentai lùìwa,” teppù Jesus uya.

Iwemali'masak Kon We'nonkatok Pàk Enu pantok

(*Matthew 19:9; Mark 10:11-12; Luke 16:18*)

³¹“Ànù'là tùnopppù nonkanàì uya màlà inonkatok kaletayi tùlù itemyak,’ tesak nàlà man. *Deuteronomy 24:1* ³²Tùse sàlàpe tekamayaik àpàkù'nokon, ànù'là tùnopppù nonkatak tùse ailon pe pùla neken tiwinàkàik iwessak yau. Àli pe nen uchi iwettoppe ikupù ya màlà iwemali'ma tu'ma yau, molopai ipokonpe tùwemali'masen wemakuima nàlà nen uchi màlà,” teppù Jesus uya.

³³“Yetappù nàlà auya'nokon man kappon yamùk pàk pena, ‘Ikupù uya màlà,’ tesak auya'nokon yau, mùkuttàik euselupappù kichimayakanmatàu. Molopai, ‘Ikupù uya màlà,’ tesak auya'nokon Kaatù pàk yau, mùkuttàik,” teppù ya nàlà.

Leviticus 19:12 ³⁴“Tùse tekamayaik àpàkù'nokon, Ikupù uya kulu màlà kùkatàu, Epùn yesek winà là. Masapùla epùn màlà Kaatù yapon, ³⁵wapùla non yesek winà là masapùla non màlà itta yapon. Wapùla Jerusalem yesek winà là masapùla Jerusalem màlà Eke Kin patassek. *Psalms 48:2* ³⁶Wapùla ikupù uya màlà kùkatàu appai kon tesasse, masapùla tewin nùkkwà là appai kon pùpok matok auya'nokon aimu'ne wapùla iklùn pe pùla iwechi màlà. ³⁷Tùse neken ‘Ewaik’ wapùla ‘Kane,’ mùkatàik. Yà'là tu'ma là euselupatok kon màlà Ene Makui winàpai iyàssak,” teppù Jesus uya.

Use'mantok Pàk Enu pantok

(*Luke 6:29-30*)

³⁸“Yetappù auya'nokon man, ‘En yepek pe en molopai à yepek pe à,’ tesak. *Exodus 21:24* ³⁹Tùse sàlàpe tekamayaik àpàkù'nokon. Use'ma kùkatàu mùkkàlà àli ku'nàippù ewinàkàì'nokon pàk. Ànù'là uya kamik pen winà eyenpata yai àwànà kon yau tàwà kamik winà nàlà àwànàik. ⁴⁰Molopai ànù'là wechi àkottùmapai yau àpon kon yepoino mokka toppe tùuya yau, tàwà nàlà iwapu yalàì tùponalok pe. ⁴¹Molopai ànù'là uya eyeka'nonka kon tùpaikiyi yalà kon pa mei yau, yatàk kon mei lùìwa kulu. ⁴²Ànù'là uya yà'làlà

yennasak àpàkù'nokon yau, mùtùtàik itemyak. Molopai ànù'là wechi yà'làlà anapai yapulà toppe tùuya yau, tàwà nalàik,” teppù ya nàlà.

Eyaton Pùnùmatok

(Luke 6:27-28, 32-36)

43 “Yetasak auya'nokon man, ‘Ayakontalù kon i'nùnmatak kon molopai eye-yaton kon yeya'nomatak kon,’ tesak ya. *Leviticus 19:18* 44 Tùse tekamayaik àpàkù'nokon, eyeyaton kon i'nùnmatak kon. [Wakù ikuttàk kon apa'nùssatàì'nùk winàkàik molopai tewanma pe àkussai'nùk pàk wakù pe mettàik,] molopai atalumattànnan pona màpùlematak. 45 Sàlà kussak auya'nokon yau, àkàipùnù kon epùn pon munkà pe ewena kon mālā. Masapùla tūponalok wei ku'nàì mukkālā iilenpantoppe, àlì ton molopai wakù ton weyu pe ekkaichalā, molopai konok yeuno'nàì iwalai ku'nàì nan ponalok pe molopai àlì ku'nàì nan ponalok pe. 46 À'nùnmannan pùnùmma auya'nokon yau, yà'là ken eyepeppù yepolo auya'nokon? Pùlayatta pili'nàì nan nà mùkyamlo iku'nàì nan mālā kasa! 47 Molopai ewechiyakonnon pàk neken wakù pe na' messan te auya'nokon yau, tükussen pen kussak na' auya'nokon mālā? Ailon Kaatù ittunnnan pen nàlà lānen mùkyamlo iku'nàì nan mālā kasa! 48 Mālāpàk uchi ikasa ettàk kon, ikasa àkàipùnù kon epùn yau nai'nùk wechi kasa,” teppù Jesus uya tok pàk. *Leviticus 19:2*

Wakù Pe We'nàtok Tùulon Kon Pàk

6 1 “Tùttuseichi mettàik wakù kupù auya'nokon yau ayupo kùkkuttàu, kappon yamùk uya ànkupù kon yentoppe. Sàlà yamùk kupù auya'nokon ayupo yau, eyepeppù kon yepolo auya'nokon Àkàipùnù kon epùn pon winàpai pen mālā.

2 “Mālāpàk yà'làlà tùlù auya'nokon ipla tùwessen yemyak yau, kùsekalettài yeta toppe, tùsennakasan uya ikupù Jew yamùk wepilittok itak tau molopai asantau kasa. Mālā ku'nàì nan mùkyamlo kappon yamùk uya tapulàtok kon pe. Ailon kulu sàlà, tok uya tamù'nawalā tepeppù kon yepokassak mālā. 3 Tùse yà'làlà pùn sa'ne kappon pùikattà auya'nokon yau mùkuttàik ewechiyakon nà uya ittu pùla. 4 Tekalettàik pùla, tükussen pe iwechi mālā. Molopai Àkàipùnù kon Kaatù amak yai ikupù auya yennàì uya eye'ma mālā,” teppù Jesus uya.

Wàpùlemantok Pàk Enupantok

(Luke 11:2-4)

5 “Àwàpùlema kon yau, kappon yamùk uya eyene kon i'che kettàu tùsennakasan kasa! Jew yamùk wepilittok itak tau tùwe'wuluukase àpùlemapaino kon mùkyamlo molopai asanta yena po. Sàlà ku'nàì nan mùkyamlo tamù'nawolon kon uya tentok kon pe. Ailon kulu sàlà, tok uya mālā tamù'nawalā tepeppù kon yepokassak. 6 Tùse àwàpùlema kon yau, tükkenan pata yak mùtātàik, ànù'là uya eyene kon tukaik, molopai tewincha nen uchi àwàpùlema kon pa, mukkālā tensen pen pàk. Kaatù Àkàipùnù kon amak yai mùkussatàì'nùk yennàì uya eye'ma kon mālā.

7 “Àwàpùlema kon yau tukke itesek lùppù pe neken kentaklomatàu, Kaatù ittunnnan pen kasa là, tukke tùuselupa kon pàk Kaatù uya teta kon pe

yekamannan. *1 Kings 18:26* ⁸Tok kasa kettàu, Kaatù mùkkàlà àkàipùnù kon molopai i'che ewettok kon ittunàì mùkkàlà tùpàk yenna auya'nokon wapiya.

⁹“Sàlà kasaichi màpùlematàik,

‘Ina Kàipùnù epùn pon, tàwà wakù eyesek tùnamasen pe nechii.

¹⁰ Tàwà itepulu pe ewettok nùyàpùì.

Tàwà eyeselu nekkupùì sàlà non po, epùn yau nai'nùk kasa.

¹¹ Ina yekyali ke ina ilepakà sàlàpe.

¹² Ina makuyi pàk esentuppakà.

Ina winàkàik iwemakuimasak kon pàk nàlà ina nùsentuppayai'nùk kasa.

¹³ Ina kùsettùtak amùipantok yak, tùse àli winàpai làkku ina ikukkà.^d

[Masapùla àponalok màlà itepulu pe we'nàtok epùn po,

molopai apàikkek, molopai apulàntok tàwàlàlà. Emen.']

¹⁴“Masapùla ewinàkàì'nokon iwemakuimasak kon pàk eusentuppa kon yau, Àkàipùnù kon epùn pon usentuppa nàlà màlà àpàkù'nokon. ¹⁵Tùse tùulon kon pàk eusentuppa kon pùla iwechi yau, Àkàipùnù kon usentuppa amakuyi kon pàk pen màlà,” teppù Jesus uya.

Tùuta'lettàik Pùla Wàpùlemantok

¹⁶“Molopai tùuta'lettàik pùla ewechi kon yau, iichewankono'masak pe itenpata kettàu, tùsennakasan kasa. Tùutàsan mùkyamlo iwan pe tùsense, tamù'nawolon kon uya kulu tùuta'lettàik pùla tùwechi kon yentoppe. Ailon kulu sàlà, tok uya màlà tamù'nawàlà tepeppù kon yeposak. ¹⁷Tùuta'lettàik pùla àuko'mamù kon yau, eyenpata kon mùkukatàik molopai appai kon mùkalapaimatàik, ¹⁸kappon yamùk uya àwàpùlema kon tùuta'lettàik pùla ittu tukaik. Àkàipùnù kon, tùsensen pen uya neken ittu màlà. Molopai Àkàipùnù kon amak yai mùkussatàì'nùk yennàì uya, eyepeppù kon ke elepa kon màlà,” teppù Jesus uya.

Epùn Pon Mamin Yamùk

(*Luke 12:33-34*)

¹⁹“Mamin kippilitàu talà non po, ikalanpanàì molopai ene yamùk lùkkwà uya imattanùttok yau, molopai amak ton wewontok yonanse yau. ²⁰Tùse làkku, epùn po mamin ipilikkà, ikalanpanàì molopai ene yamùk lùkkwà uya imattanùttok pen yau, molopai amak ton wewontok yonanse pata pen yau. ²¹Masapùla eyemamin wettok yau, yau nàlà eyewan wechi màlà,” teppù Jesus uya.

Esak Weyu

(*Luke 11:34-36*)

²²“En màlà lanppu walai esak pona. Wakù pe eyenu kon wechi yau tamù'nawàlà eyesak kon wechi màlà tùweyu ke. ²³Tùse eyenu kon wechi àli pe yau, tamù'nawàlà eyesak kon wechi màlà ewalupàttau. Màlàpàk akkwa ayau'nokon nai'nùk wenasak ewalupà pe yau, ewalupà pe kulu iwechi màlà!” teppù tu'ma Jesus uya.

d 6:13 Àli wapùla Makui te ya pe iwechi.

Kaatù Molopai Mamin Yamùk*(Luke 16:13; 12:22-31)*

²⁴“Asa'lon kon itepulu yamùk yapyoto pe tùwessen ànù'là pùla iwechi màlà. Yattai pùla tewinan nà wechi itewanma pe, molopai yakon kupù ya tù'nùn pe. Wapùla tùusetakkaik pùla iwechi màlà ailon pe tewinan nà pàk molopai yakon yenpàtù ya i'nùmla. Eyepulu kon pe asaklàma Kaatù molopai pùlayatta wechi pen màlà.

²⁵“Sàlà kasaichi iwechi pàk tekamayaik àpàkù'nokon, ewemattok kon pàk kataimelunpatàu. Yà'là napù uya sa' uchi ko wapùla yà'là inchi uya, wapùla yà'là yau wechi kùkàtàu. Wema'nàtok ken na' màlà kùyali yentaino pen? Molopai esak ken na' màlà pon yentaino pen? ²⁶Masa tolon yamùk yentàk kon. Tùwàppànsan pen, wapùla kùyali pili'nài nan itùwùk tak pen. Àkàipùnù epùn pon mùkkàlà tok mainanpanài! Tolon yamùk yentaino kon nùiwa pen ken na' uchi amyamlo? ²⁷Ànùk ken àklottau'nokon nai'nùk usemokka kusan peiwa,^e màlà pàk tùutaimelunpa winà ànùk wechi wa?

²⁸“Molopai yà'là pe ken iwechi pàk utaimelunpan pon pàk? Masa yuk yùpùlù yamùk yentàk kon. Tùwe'wotokomasan pen, wapùla tùpon kon konekannan pen. ²⁹Tùse tekamayaik àpàkù'nokon Solomon nà wepontàppù wakù pe tewin nà yuk yùpùlù kasa pen màlà, tukke lànen temamin ke iwechi tùse. ³⁰Kaatù mùkkàlà wanak pontànài, wanak nulà nai'nùk sàlàpe, ipla nai'nùk ewanawà, tùpottàsen apok ke. Màlà yamùk yentai ken na' uchi àpontà kon ya pen kulu? Attu'mùla kulu ailon tetok auya'nokon man! ³¹Màlàpàk uchi kataimelunpatàu, ‘Yà'là napù uya sa' uchi ko, wapùla yà'là inchi uya, wapùla yà'là yau là wechi?’ tukaik. ³²Sàlà yamùk màlà ailon Kaatù ittunnan pen utaimelunpatok ipàk. Àkàipùnù epùn pon mùkkàlà i'che sa'ne ewettok ittunài,” teppù Jesus uya. ³³“Tùse wapiya làkku itepulu pe iwettok yemyak ettùtàk kon, molopai tamù'nawàlà i'che iwettok kasa molopai tamù'nawolon sàlà yamùk tùlù ya màlà eyemyakù'nokon. ³⁴Màlàpàk uchi kataimelunpatàu ewanawolok pàk. Masapùla tiyiwalà utaimelunpantok ipàk yesak pe iwechi màlà. Màlàpàk wei kaichalà utaimelunpantok wechi màlà molo,” teppù nàlà Jesus uya.

Tùulon Pàk Suwa Messaik Tetok*(Luke 6:37-38, 41-42)*

7¹“Suwa messaik kùkai tùulon kon pàk, watawon pe ewechi yau àpàk nàlà wate màlà. ²Masapùla suwa messaik tesak auya tùulon kon pàk yau, màlà kasa làma àpàk wate màlà, molopai yà'làlà ànkupùppù kon tùulon kon winàkàik wekkupù màlà ewinàkài'nokon. ³Yà'là pe ken uchi iwechi pàk àtonpa kon yenu yawon elekkwà amulu yennài nan amyamlo, eke pùlanka eyenu kon yawon tense pùla? ⁴Atta ken uchi àtonpa kon pàk, ‘Masa pùlanka yamuluyi eyenu yapai tùmokkai'che,’ te auya'nokon, eke pùlanka wechi eyenu kon yau tùse? ⁵Tùwetapansen àmàlà! Eke pùlanka imokkakà eyenu yapai wapiya, molopai nen uchi malalon pùlanka yamuluyi àtonpa kon yenu yawon yene auya'nokon màlà wakù pe molopai imokka auya'nokon,” teppù Jesus uya.

^e 6:27 Usemokka kusan peiwa wapùla iwemapù tachin peiwa te ya pe iwechi.

⁶“Wakù pe esuken nai'nùk kùttùtàu a'a yamùk yemyak. Epekkek akassu-luyi kon pearl yamùk kùsenu'matàu puulukuku yamùk yemlotopona. Masapùla tok uya neken màlà iwasappàtù, molopai tok welattà nen uchi màlà akalapà-sse,” teppù ya nàlà.

Yennakà, Iwakà Molopai Manatta Iwakà

(Luke 11:9-13)

⁷“Yennakà molopai yepolo auya màlà. Iwakà, molopai yepolo auya màlà. Manatta iwakà, molopai iitakkoka màlà eyemyak. ⁸Masapùla yennanài pe nai'nùk ànù'llà, uya yepolo màlà molopai iwanài uya yepolo, molopai manatta yakkoka màlà manatta wànài yemyak. ⁹I'nai, àklottau'nokon nai'nùk uya ken, pùlomù pusak yenna tùmù uya pe iwechi yau, tàk ke ilepa? ¹⁰Wapùla, molok yenna ya yau àkài ke na' ilepa ya? ¹¹Àli pe là echii'ma'nokon wakù ton tùlù auya'nokon àmunkà kon yemyak ittunna amyamlo. Màlà yentai nen uchi Àkàipùnù kon epùn pon uya màlà mùkyamlo, yennanna pe nai'nannùk lepa wakù ton ke!

¹²“Ewinàkàik ikupù i'che ewettok kon mùkuttàik tùulon kon winàkàik. Sàlàichi màlà Law molopai Kaatù Maimu yenpoikanna uya enupantok,” teppù Jesus uya.

Ettakkù Manatta

(Luke 13:24)

¹³“Ewontàk kon ettakkù manatta yai, masapùla awenek màlà manatta molopai eke màlà asanta mattantok yak anài, molopai tukkan kon mùk-yamlo itawà tùutàsan. ¹⁴Tùse ettakkù manatta molopai elekkwà asanta màlà wema'nàtok yak anài, molopai tukkan kon pen uya yepolo màlà,” teppù Jesus uya.

Yei Molopai Itepelu

(Luke 6:43-44)

¹⁵“Tùttuse ettàk kon, ailon pen itekale yenpoikanna pàk. Tok uyàpù màlà apyàkù'nokon kaalinilu kasa là tok usene màlà polopo, tùse àsà ton kamo yamùk kasa tok wechi màlà. ¹⁶Tok ittu auya'nokon màlà tok nùkupù winà. Àmà'nà peichi itek wechi poi grape pàikanna kappon yamùk, wapùla kala-laik na' itek màlà fig pe tùwepetasen? ¹⁷Màlà kasa nulànan molopai meluntà yei màlà wakù pe tùwessen itepelu, tùse italumayippù yei wepeta màlà àli pe. ¹⁸Nulànan yei wepeta àli pe pen màlà, molopai italumayippù yei wepeta wakù pe pen. ¹⁹Yei wakù pe tùwepetasen pen màlà tattàsen molopai apok yak tenu'masen. ²⁰Màlàpàk uchi iwalai pen itekale yenpoikanna ittu auya'-nokon màlà tok nùkupù winà,” teppù ya nàlà.

Eyittusak Uya Pùla Man

(Luke 13:25-27)

²¹“Tamù'nawàlà là ‘Uyepulu, Uyepulu,’ tukaik uyesa'nài nan kappon yamùk, wewomù Itepelu pe we'nàtok epùn po yak pen màlà tà, tùse Ukàipùnù epùn pon wettok i'che ku'nài nan neken wewomù màlà. ²²Iweyu uyàssak yau, tukkan kon uya upàk, ‘Uyepulu, Uyepulu! Kaatù Maimu

yenpoikappù ku ina uya tà eyesek yau, tukke àli akkwalù yamùk yenpak-kappù ina uya eyesek yau, molopai tensan yek kwa ton pen kupùppù ina uya!’ te màlà. ²³Màlàyau nen uchi tok pàk, ‘Eyittusak kon uya pùla man. Uwinàpai itàtāk kon àli ku’nài nan amyamlo!’ te uya màlà,” teppù Jesus uya.

Asa'lon Kon Tapùì Yamùnnan

(Luke 6:47-49)

²⁴“Màlàpāk uchi, sàlà yamùk umaimu yetannan molopai yawàlà tùwe-ssan ànùkyan nà wechi màlà pukkek kàyik tāk po tùwùk yamùnàippù kasa. ²⁵Konok utappù pùlù pe, tuna u'mappù, molopai assetun utasse'nùmùppù meluntà pe tapùì pona. Tùse iwekkawai'mappù pen màlà, masapùla tāk po yamùsak pāk. ²⁶Tùse sàlà yamùk umaimu yetannan molopai yawàlà tùwe-ssan pen wechi màlà pakko kàyik wàsàk po tùwùk yamùnàippù kasa. ²⁷Konok utappù pùlù pe, molopai tuna u'mappù molopai assetun utasse'nùmùppù meluntà pe tapùì pona, molopai tapùì wekkawai'mappù. Àsà pe kulu iwekkawai'mappù màlà!” teppù Jesus uya.

Jesus Yapàikketù

²⁸Jesus wenukapùppù màlà sàlà yamùk pāk tùuselupa pāk, molopai tukkan kon kappon yamùk usenumenkasak kulu wechipùpù màlà enupantok ya pāk. ²⁹Masapùla tok yenupappù ya màlà tapàikketù ke molopai ti'cha yamùk Law pāk enupannan kasa pùla.

Àsà Kulu Ipipà Uchipittà

(Mark 1:40-45; Luke 5:12-16)

8 ¹Jesus wuttàppù màlà wùk poi, màlàyau tukkan kon kappon yamùk utàppù ya'là. ²Màlàyau àsà kulu pipà yepalan pokon uyàpùppù màlà ipyak, tese'muyok iwenappù itemlotopo, molopai, “Uyepulu, uyipittàpai ewechi yau, uyipittà auya,” teppù ya. ³Jesus uya temyatù yenkappù iwinàkàik molopai yappàtùppù ya. “Eyipittàpai wessaik. Wakù peichi enakà,” tukaik yeikuppù ya. Tewinanpa màlà yattai àsà kulu ipipà wenappù wakù pe. ⁴Màlàyau Jesus uya ipāk, “Ànù'là pāk kùsekamai, tùse tossalà paatele piyak itàkà eyentoppe ya. Molopai Moses nekamappù lùppù àntùlù pe itùta euchipittàsak yekama pe nen uchi tamù'nawolon kon pāk,” teppù.

Soicha Yamùk Yepulu Yapyoto Uchipittàppù

(Luke 7:1-10)

⁵Jesus welepansak pata Capernaum pona yau, Rome pon soicha yamùk yesak uya iwakkàtùppù molopai Jesus pawanattàppù ya tùpùikattà toppe ya. ⁶“Uyepulu, uyapyoto sa' e'nek pe man iitokkassak pata po. Molopai ipla kulu nùtaimelunpayan,” tukaik. ⁷“Utà màlà ipittàse,” teppù Jesus uya ipāk. ⁸“Kane tàwà, Uyepulu, uyùwùk tak àuyàpù pa wakù pen iulà, italumayippù tàwà. Eselupakà neken molopai uyapyoto wena màlà pàli'yau,” teppù ya Jesus pāk. ⁹“Iulà nàlà mùkkàlà eke ton yapàikketù yokkoik itùsak lùppù, molopai soicha yamùk molo man uyo'non kon. Pùsà yapyontànai iulà, ‘Itàkà!’ tukaik, molopai tùutàsen mùkkàlà. Mùklà pāk, ‘Àikkà!’ tawon iulà, molopai tùuyàssen mùkkàlà. Molopai uyapyoto pāk, ‘Sà ikukkà,’ tawon iulà, molopai iku'nài

mùkkàlà,” teppù ya Jesus pàk. ¹⁰ Jesus usenumenkasak wechippù màlà sàlà yetasak tùuya yau, molopai ta'lon kon pàk, “Ailon kulu sàlà, sàlà yekkwa là ailon tetok yensak uya pùla man ànù'là yau Israel po. ¹¹ Sàlà mùttutàik! Tukkan kon uyàpù màlà wei wepakkatok winàpai molopai wei wewontok winàpai molopai Itepulu pe we'nàtok epùn po yau tok weleuta màlà ata'-lettàse Abraham, Isaac, molopai Jacob tawonnan pokonpe. ¹² Tùse mùk-yamlo itepulu pe we'nàtok epùn po yau tùwessan yek pan kon yenu'ma màlà ewalupàttak polopona, molo tok kalawù màlà molopai tùyà kon kàlàlài'ma tok uya,” teppù Jesus uya. ¹³ Molopai Jesus uya soicha yamùk yesak pàk, “Emeikkà, molopai ailon mùkayai'nùk wekkupù màlà àponalok pe,” teppù. Molopai itapyoto uchipittàppù, màlà yattai kulu.

Jesus Uya Tukkan Kon Ipittà

(Mark 1:29-34; Luke 4:38-41)

¹⁴ Jesus utàppù màlà Peter yùwùk tak, molopai molo itewoppù wechi e'nek pe tekkwek po yeneppù ya, iwàkkàmi'masak. ¹⁵ Jesus uya itemyatù yappà-tùppù màlà, màlàyau iwàkkàmi'makapùppù. Molopai iwe'wuluukappù, tok yeipa konekappù ya.

¹⁶ Pata uko'mansak yau, kapon yamùk uya tukkan kon àli akkwalù yamùk yen ton nepùppù Jesus piyak. Àli akkwalù yamùk yenpakappù ya màlà tùmaimu ke molopai tamù'nawolon kon e'nek ton ipittàppù ya. ¹⁷ Sàlà kupùppù ya màlà Kaatù Maimu yenpoikanài Isaiah uselupappù kasa iwekkuttoppe.

“Mùkkàlà uya ina ye'netù yanùmùppù

molopai ina yepalan yalàppù ya màlà,” teppù ya kasa.

Isaiah 53:4

Jesus Ya'lon Pe We'nà Yeselu

(Luke 9:57-62)

¹⁸ Jesus uya tukke kapon yamùk yensak tùuya tùwoi yau, tuna latoi pona tùutàtok kon pe yekamappù ta'lon kon pàk. ¹⁹ Law pàk enupanài uyàpùppù màlà Jesus piyak, “Enupanài, aya'là utà màlà i'nailà là àutà yau,” teppù ya. ²⁰ Jesus uya yeikuppù, “Maikan yamùk mùkyamlo teuta kenan kon, molopai tolon yamùk mùkyamlo tupon kenan kon, tùse Kàyik Mumu mùkkàlà iwà-làkkattok patassek pùn,” tukaik. ²¹ Tùulon ya'lon kon tonpa uya, “Uyepulu, masa wapiya utà'i'che ukàipùnù wu'nattàse,” teppù. ²² “Uya'là àikkà, tàwà iweli'chak kon tàkàpù kon wu'nattài,” tukaik Jesus uya yeikuppù.

Jesus Uya Meluntà Assetun Yeleutanùpù

(Mark 4:35-41; Luke 8:22-25)

²³ Jesus wenukuppù màlà kanau yak, molopai inenupa ton utàppù ya'là. ²⁴ Màlà pe là àsà pe assetun utasse'nùmùppù màlà tuna po, molopai chipa'chipa uya kanau waputtàppù. Tùse Jesus we'nùnsak wechippù màlà. ²⁵ Inenupa ton utàppù màlà ipyak molopai yenpakappù tok uya. “Ina ipùikat-tàkà, ina Yepulu! Mattan pe man!” teppù tok uya Jesus pàk. ²⁶ “Yà'là peichi iwechi pàk ewettalipasak kon màlà? Attu'mùla kulu ailon tetok auya'nokon man!” tukaik Jesus uya yeikuppù. Màlàyau iwe'wuluukappù, assetun molopai chipa'chipa weleuta toppe ikupùppù ya, molopai màlà yamùk wàttù'nàppù.

²⁷ Tamùn'nawolon kon usenumenkasak wechippù mālā. “Yà'là yekkwa là ken uchi pùsàlà kàyik? Assetun nà molopai chipa'chìpa là wettok imaimu yawàlà!” teppù tok uya.

Asa'lon Kon Àli Akkwalù Yen

(Mark 5:1-20; Luke 8:26-39)

²⁸ Jesus uyàpùppù mālā Gadara pona pata tuna latoi winon yak, molopai asa'lon kon kàyik yamùk uluwaik yamùk yapai iwepakkasak kon uya iwak-kàtùppù mālā. Pùsamlo kàyik yamùk yau àli akkwalù yamùk wechippù mālā, molopai àsà pe tok wechippù, mālāpàk ànù'là utà mālā asanta tawà yeselù-kek pùla iwechippù. ²⁹ Asse'ne kulu tok wentaimpeppù, “Yà'là pe ina wechi i'che messan, Kaatù Mumu? Ina talumattàse na' àuyàssak mālā ina weyu wapiya?” tukaik. ³⁰ Mei kulu pùla tukkan kon puuluku yamùk wechippù mālā tùuta'lettà kon pàk. ³¹ Àli akkwalù yamùk uya Jesus pawanattàppù mālā, “Ina yenpakka auya yau, ina yeunokkà puuluku yamùk yak,” tukaik. ³² “Itàtāk kon,” teppù Jesus uya. Mālāpàk tok utàppù molopai tok wewomùppù puuluku yamùk yak. Tamùn'nawàlà puuluku yamùk utàppù aitun pe aiko yai tuna kak molopai tok unalàppù.

³³ Puuluku yamùk mainanpannan nùssan utàppù mālā aitun pe pata pona, molo tok uya mālā tamùn'nawàlà ipantomù lùppù yekamappù, molopai nàlà mùkyamlo kàyik yamùk àli akkwalù wechippù yau lùssan nà pantomù. ³⁴ Mālāpàk tamùn'nawolon kon mālā pata yawon kon utàppù Jesus wakkàsse. Molopai yensak tùuya'nokon yau Jesus pawanattàppù tok uya tùpata kon nàntoppe ya.

Jesus Uya Iitokkassak Kàyik Ipità

(Mark 2:1-12; Luke 5:17-26)

9 ¹ Jesus wenukuppù mālā kanau yak, molopai iwuklètùppù ilatoi pona molopai iyàpùppù tùpata yak. ² Molo kàyik yamùk uya iitokkassak kàyik nepùppù mālā, aittoupe itekkwèk po. Jesus uya eke pe ailon tetok tok uya wechi yeneppù mālā, molopai iitokkassak kàyik pàk, “Emeluntàtakà, Umu! Amakuyi pàk usentuppansak man,” teppù. ³ Mālāyau Law pàk enupannan tonpa yamùk uya tùklottau'nokon, “Pùsàlà kàyik nùselupayan Kaatù winàkàik!” teppù. ⁴ Jesus uya tok usenumenkatok ittuppù mālā molopai, “Yà'là peichi iwechi pàk àli pe eusenumenka kon mālā eyewan kon yau?” tukaik tok yekamappoppù ya. ⁵ “Sa'man pe ma'le ken na', 'Amakuyi pàk usentuppansak man,' te nai, wapùla ka', 'E'wuluukakà molopai asakà,' te làkku lù? ⁶ Kàyik Mumu wechi iwemakuimasak pàk usentuppantok yapàikketù yesak pe non po ittu kon pa 'E'wuluukakà, eyekkwèk yanùnkà molopai emeikkà!' te uya sàlà iitokkassak pàk,” teppù Jesus uya. ⁷ Kàyik we'wuluukappù mālā molopai iwemeikuppù. ⁸ Yensak tùuya'nokon yau, kappon yamùk wettalipappù mālā, molopai Kaatù yapulàppù tok uya kappon yamùk yemyak sàlà yekkwa apàikkek tùlù ya pàk.

Jesus Uya Matthew Kà'ma

(Mark 2:13-17; Luke 5:27-32)

⁹ Jesus uya mālā pata nàmàppù, molopai tùutà yau pùlayatta pili'nài Matthew itesek yeneppù ya, tùwe'wotokomatok patassek yau iwechi. “Uya'là

àikkà,” teppù ya ipàk. Màlâyau Matthew we'wuluukappù molopai ya'là iitàppù.

¹⁰ Jesus uta'lettà itùwùk tau tùse, tukkan kon pùlayatta pili'nài nan molopai àli ku'nài nan uyàpùppù, Jesus molopai inenupa ton pokonpe tok uta'lettàppù. ¹¹ Pharisee yamùk tonpa yamùk uya sàlà yeneppù mālā, molopai Jesus nenupa ton yekamappoppù tok uya, “Yà'là peichi iwechi pàk eti'chayi kon uta'lettà mālā pùlayatta pili'nài nan molopai àli ku'nài nan pokonpe?” tukaik. ¹² Jesus uya tok yetappù mālā molopai tok yeikuppù ya, “Pàli'yawon kon nà kappon yamùk wechi ipittànài i'che pen mālā, tùse e'nek pe neken tùwessan wechi i'che. ¹³ Itàtāk kon uchi molopai sàlà Kaatù Maimu nekama pàk esenupatak kon, ‘Usentuppantok i'chelok iulā kamo tūlū tūpottāsēn pe i'chelok pen.’

Hosea 6:6

Masapùla wakù ton nà tūnamasan kappon yamùk kà'mase uyāssak pen sàlà, tùse àli ku'nài nan làkku kà'maik uyāssak,” tukaik.

Tùta'lettàik Pùla We'nàtok

(Mark 2:18-22; Luke 5:33-39)

¹⁴ Màlâyau John Enpataukanài nenupa ton uyàpùppù Jesus piyak, molopai tok uya yekamappoppù, “Yà'là pe ken iwechi pàk ina molopai Pharisee yamùk tùta'lettàik pùla tùwessan tūlon yattai'ne tùse enenupa ton tùta'lettàik pùla tùwessan pen kulu?” tukaik. ¹⁵ Jesus uya yeikuppù, “Tùwemali'masan nùkà'massan uta'lettàtok wechi ken na' pokoi pe ema'non tayappù woton wechi molo tūpyau'nokon tùse pe mekamayatàu? Kane! Tùse pata weyu uyàpù mālā tok winàpai tùwemali'masen kàyik mokkatok yattai, molopai nen uchi tok wechi mālā tùta'lettàik pùla.

¹⁶ “Pon poippà pa'chi'ma emennak kuyalikku pùkkù lùppù ke ànù'là uya pen mālā. Masapùla mālā yekkwa ke ipa'chi'masak mālā pon poippà poi tùwekalakasen molopai eke peiwa yeutattànài. ¹⁷ Wapùla emennak wain yemaika yapulāsak lùppù iten yak ànù'là uya pen mālā. Ikussak ya yau, iten we'mo mālā molopai nen uchi emennak wain wekkwamù, molopai iten umatta. Tùse làkku emennak wain temaikasen emennak iten yak, molopai asaklāma wakù pe mālā yamùk wechi mālā.”

Nossan Jesus Pon Yapà'nàippù

(Mark 5:21-43; Luke 8:40-56)

¹⁸ Sàlà te Jesus uya tok pàk tùse, Jew yamùk wepilittok itak yesak uyàpùppù mālā Jesus piyak, tese'muyok iwenappù itemlotopo molopai ipàk, “Uyēchi nelippāssan, tùse àikkà eyemyatù inonkatanikkà ipona molopai nulā iwena mālā,” teppù ya. ¹⁹ Mālāpāk Jesus we'wuluukappù, ya'là iitàppù molopai inenupa ton utàppù ya'là.

²⁰ Mālā yattai nossan àsà pe tūmūnta pàk iwessak 12 pe kili'chimo'chi, uyàpùppù mālā Jesus mūpoi winà molopai ipon yepi yappàtùppù ya. ²¹ Tiyiwalā, “Ipon neken nà yappāssak uya yau uchipittà,” teppù ya. ²² Jesus welattàppù molopai yeneppù ya, molopai, “Emeluntàtākā, uyēchi! Ailon tetok auya uya eyipittāsak man,” teppù ya ipàk. Mālā yattai nossan uchipittàppù mālā.

²³ Jesus wewonsak itepulu yūwùk tak yau. Wai tàulūnpānnan yeneppù ya mālā, molopai tùsewankono'masan wentaimēpātù. ²⁴ “Epakkatāk kon!

Uli'chan weli'chak pen màlà, tùse iwe'nùnsak neken!" teppù ya. Tùse tok wàklàppù Jesus pàk. ²⁵ Kappon yamùk wepakka tùpo, iwewomùppù molopai uli'chan yemyatù pàk ya'chippù ya, molopai iwe'wuluukappù. ²⁶ Sàlà pantomù yekalùnappù màlà tamù'nawàlà màlà pata yawàlà.

Asa'lon Kon Enpùnnon Uchippità

²⁷ Jesus uya màlà pata nàmàppù màlà, molopai iità tùse asa'lon kon enpùnnon kàyik yamùk uya iwenaimappù, "Ina pàk esentuppakà David Mumu!" tukaik tok wentaimeppù. ²⁸ Molopai Jesus utàsak tapù tak yau, asa'lon kon enpùnnon uyà-pùppù ipyak, molopai tok yekamappoppù ya, "Ikupù uya yeselùkek na' iwechi pàk ailon mùkayatàu?" tukaik. "Ewaik, ina yepulu," tukaik tok uya yeikuppù. ²⁹ Málàyau Jesus uya tok yenu yappàtùppù molopai tok pàk, "Tàwàichi nekkupù ailon teppù auya'nokon kasa!" teppù. ³⁰ Molopai tok yenu utakkokappù màlà. Jesus uya meluntà pe, "Anù'là pàk sàlà kùsekamatàu!" teppù. ³¹ Tùse tok utàppù molopai Jesus nùkupùppù lùppù yekamappù tok uya tamù'nawàlà màlà pata yawàlà.

Jesus Uya Tùuselupasen Pen Kàyik Ipittàppù

³² Tok utà tùse tùulon kon kappon yamùk uya kàyik nepùppù màlà Jesus piyak. Tùuselupasen pen, masapùla àli akkwalù wechi yau pàk. ³³ Àli akkwalù yenpakkasak ya pe, kàyik uselupappù nen uchi màlà. Tamù'nawolon kon usenumenkasak wechippù. "Sàlà yekkwa là yensa'nokon pùla man Israel yau," teppù tok uya. ³⁴ Tùse Pharisee yamùk uya, "Àli akkwalù yamùk yepulu uya màlà ilepa meluntà ke tok yenpakka toppe ya," teppù.

Jesus Usentuppa Kappon Yamùk Pàk

³⁵ Màlà yattai Jesus utàppù màlà tamù'nawàlà eke pata molopai echikili ton pata yamùk kaklanpa pe. Kappon yamùk yenupappù ya tok wepilittok itak tau, wakù itekale itepulu pe we'nàtok yekale yekamappù ya tok pàk, molopai kappon yamùk ipittàppù ya, yà'là yekkwa là palan molopai tok ye'netù yapai. ³⁶ Ilinà kappon yamùk yene tùuya yau, Jesus usentupappù tok pàk, masapùla tok utaimelunpasak molopai ipùikattànai pùla tok wechi pàk, kaalinilu yamùk itesak pùnnon kasa. ³⁷ Màlàpàk ta'lon kon pàk, "Eke pe kulu tipili'chen man, tùse tukke pùla ipili'nài nan man. ³⁸ Tipili'chen yesak ipawanattàtāk kon tukkeiwa ipili'nài nan yeunotoppe ya," teppù ya.

Jesus Uya 12 Pan Kon Yeunoko

(Mark 3:13-19; Luke 6:12-16)

10 ¹ Jesus uya 12 pan kon tùnenupa ton kà'mappù màlà tùpyak. Molopai tok lepappù ya meluntà ke, àli ton akkwalù yamùk yenpakka toppe tok uya, molopai yà'là yekkwa là palan molopai e'nek ipittà toppe tok uya. ² Sàlà yamùk uchi màlà teunossan yesek. Wapiyalok mùkkàlà Simon, Peter itesek, molopai itonpa Andrew, James molopai yakon John, Zebedee munkà yamùk, ³ Philip molopai Bartholomew, Thomas molopai Matthew pùlayatta pili'nài, James, Alphaeus mumu, molopai Thaddaeus, ⁴ Simon, Zealot molopai Judas Iscariot, Jesus yeimipponài.

12 Pan Kon Teunossan Nùkupù

(Mark 6:7-13; Luke 9:1-6)

⁵ Jesus uya pùsamlo 12 pan kon yeunokoppù màlà suwa tukaik tok tùpanamase. "Kùtātàu tùulon kon kappon yamùk, Jew yamùk pen pata yak wapùla

Samaria pon kon pata yak. ⁶Tùse làkku itàtòk kon iitassak kon kaalinilu yamùk walainon Israel pon kon piyak. ⁷Àutà kon pe, 'Itepulu pe we'nàtok epùn po wechi mei pùla,' mekamataik," teppù Jesus uya. ⁸"E'nek ton mipit-tàtài, iweli'chak kon mùwuluukataik, àsà kulu pippà yepalan pokon kon mipittàtài, molopai àli ton akkwalù yamùk menpakkataik. Te'mase pùla yeposak auya'nokon man, màlàpàk me'lepataik te'maik pùla. ⁹Kolù wapùla chilùpa wapùla kalukuli pùlayatta kùsatàu. ¹⁰Paiki kùsatàu àutà kon yau, wapùla asa'là pon kùsatàu, wapùla pùtassa wapùla tekessen. Tùwe'wotokomasen mùkkàlà tùlepasen yek.

¹¹"Pata pona àutàsak kon yau, ànù'là tùpyau àku'nài'nokon yek mùwataik, molopai ipyau mettàik màlà pata nàmà auya'nokon ponalà. ¹²Tapù tak ewewomù kon yau, 'Echitonpa pe we'nàtok wechi apyau'nokon màlà,' mùkataik. ¹³Kappon yamùk màlà tapù tawon kon uya ayanùmù kon yau, tàwà echitonpa pe we'nàtok tok piyau nechii, tùse ayanùmù kon tok uya pùla iwechi yau, tàwà echitonpa pe we'nàtok nennappoi apyakù'nokon," teppù Jesus uya. ¹⁴"Molopai kappon yamùk tùwùk kon tawon kon, wapùla pata uya ayanùmù kon pùla iwechi yau, wapùla eyeta tok uya pùla iwechi yau, màlà pata mùnàntàik molopai non mùtu'metàik atta kon poi. ¹⁵Ailon kulu sàlà, Ittuntok Weyu yattai Kaatù usentuppa màlà eke peiwa Sodom molopai Gomorrah pon kon pàk, màlà pata yawon kon kappon yamùk pàk tùusen-tuppa yentai!" teppù Jesus uya.

Tùuyàssen Talumattàntok

(Mark 13:9-13; Luke 21:12-17)

¹⁶"Yetatàk kon! Kaalinilu yamùk kasa eyeunoko kon uya sàlà tukkan kon àsà ton kamo yamùk kùlottak. Pukkeek peichi mettàik àkài yamùk kasa molopai àli pùnnon wakokkwa yamùk kasa. ¹⁷Enpen mentàik, masapùla kappon yamùk wechi màlà molo aya'chi kon woton molopai ayalà kon woton potolù yamùk yemlotopona, molopai tok uya eyippoppàtù kon màlà tùwepilittok kon itak tau. ¹⁸Upàkànsau enepù kon màlà kin yamùk molopai kopùna yamùk yemlotopona, wakù itekale yekama kon pa tùpàkù'nokon molopai tùulon kon Jew yamùk pen pàk. ¹⁹Tok uya enessak kon eyittutok kon pe yau, yà'là te uya lùssa' uchi sàlà ko tukaik kataimelunpatàu wapùla yà'là kasa uselupa kùkatàu. Iweyu uyàssak yau, euselupatok woton ke elepa kon màlà. ²⁰Masapùla euselupatok wechi màlà àmàlà pe pùla. Àkàipùnù kon Yakkwalù winàpai iyàpù màlà, ayai'nokon iichelupa," teppù Jesus uya.

²¹"Takon yeimippo màlà ilui uya iwàtoppe, molopai ikàipùnù uya tùmunkà yeimippo, mule yamùk uya tùsan kon molopai tùkàipùnù kon yentaika màlà molopai tok tùlù tok uya tok wàtoppe. ²²Tamù'nawolon kon uya eyeya'noma kon màlà upàkànsau. Tùse mùkkàlà ailon pe tùwessen iwenukapù tepose wepùikattà màlà," teppù Jesus uya. ²³"Molopai atalumattà kon tok uya tewinan pata yau yattai mepetàik tùulon pata yak. Ailon kulu sàlà, tamù'nawolon pata yamùk Israel yawolon kon yaletùkka auya'nokon pen màlà, Kàyik Mumu uyàpù wapiya.

²⁴"Tenupasen mùkkàlà titi'chayi yentaino là pen. Apyoto mùkkàlà tepotolù yentaino là pen. ²⁵Eichilà mà iwechi màlà tenupasen wechi tenupanài kasa yau tà molopai apyoto wechi tepotolù kasa yau. Tapù yesak wechi Beelzebul pe yau màlà yentai nen uchi itùwùk tawon kon wechi màlà!" teppù ya.

Mùkkàlà Ipàk Usenalippantok*(Luke 12:2-9)*

²⁶ “Kappon yamùk pàk kesenalippatàu. Yà'làlà iwaputtàsak nai'nùk wapukka màlà, molopai tamù'nawolon tonantau nai'nùk ittu màlà. ²⁷ Ewalu-pàttau tekamayai'nùk mekamataik weinai, molopai enetappù kon amak yai, mekamataik tapù ipu poi. ²⁸ Kesenalippatàu mùkyamlo esak wànnan tuse akkwalù wànnan pen pàk. Tuse làkku esenalippatàk kon, mùkkàlà asaklàma esak molopai akkwalù mattanùnàì apok patassek yau pàk. ²⁹ Asa'lon kon tolon yamùk lùkkwà ye'manàì ku màlà tewinan nùkkwà pùlayatta pun tà. Tuse tewin nà tok tonpa wepuka non pona àkàipùnù uya ittu pùla pen màlà. ³⁰ Molopai appai kon pùpok là ittusak màlà tamù'nawàlà. ³¹ Màlàpàk uchi kesenalippatàu, epekket ton kulu amyamlo tukkan kon tolon yamùk lùkkwà yentaino kon!” teppù Jesus uya.

³² “Ànù'là uponalok pe tùwechi yekamanàì ayupo, yekama uya nàlà màlà Ukàipùnù epùn pon yemlotopo, ‘uponalok kon mùkyamlo’ te uya. ³³ Tuse ànù'là uponalok pe tùwechi yekamanàì pen ayupo, yekama uya Ukàipùnù epùn pon yemlotopo, ‘uponalok kon pen mùkyamlo’ te uya màlà,” teppù Jesus uya.

³⁴ “Echitonpa pe we'nàtok nessak uya non pona pe kùsekamatàu. Echitonpa pe we'nàtok nessak uya pen sàlà, tuse kasupala nessak uya. ³⁵ Uyàssak sàlà ‘àsà pe walawoti'chi yamùk wettoppe tükàipùnù kon winàkàik, àsà pe ema'nomi'chi wettoppe tusan kon winàkàik, àsà pe passe pe tùwessan wettoppe tewoppù kon winàkàik.

³⁶ Kappon yeyaton wechi màlà itonpa yamùk kulu kùlottapaino pe.”

Micah 7:6

³⁷ “Ànù'là tükàipùnù wapùla tusan pùnùnmanàì uyentai mùkkàlà wechi màlà uponalok yek pe pùla. Ànù'là tùmu wapùla tenchi pùnùnmanàì uyentai wechi màlà uponalok yek pe pùla. ³⁸ Ànù'là tùnalà pulusuk yanùnnàì pen molopai uye'mappùtawà tütàsen pen mùkkàlà uponalok pen. ³⁹ Ànù'là takkwalù ku'nàì tùponalok pe uya ila'chima màlà. Ànù'là takkwalù la'chi-manàì upàkànsau uya yepolo màlà,” teppù Jesus uya.

E'mantok*(Mark 9:41)*

⁴⁰ “Ànù'là ayanùnnàì'nokon uya uyanùmù màlà. Molopai ànù'là uyanùn-nàì uya mùkkàlà uyeuno'nàippù yanùmù màlà. ⁴¹ Ànù'là Kaatù Maimu yen-poikanàì yanùnnàì, masapùla imaimu yenpoikanàì pe iwechi pàk uya màlà mùkkàlà yepeppù yepolo. Molopai ànù'là i'che Kaatù wettok ku'nàì yanùnnàì masapùla màlà kasa iwechi pàk uya màlà mùkkàlà yepeppù yepolo. ⁴² Ànù'là elekkwà uya'lon kon tonpa woppanàippù i'nàkkenan tuna ke tewin nùkkwà là, masapùla uya'lon pe iwechi pàk, ailon kulu sàlà mùkkàlà uya tepeppù la'chima pen màlà,” teppù Jesus uya.

Jesus Molopai John Enpataukanàì*(Luke 7:18-35)*

11 ¹ Sàlà yamùk enupantok tùlù tùuya 12 pan kon tùnenupa ton pàk yenuka'nùssak tùuya yau, Jesus uya màlà pata nàmàppù molopai

iitappù kappon yamùk yenupase molopai itekale yekamase tok pata yamùk Galilee yawolon kon nà yau.

²Patiki'chi tau echii'ma Christ wotokoyi yekale yetasak tùuya yau, John Enpataukanà uya, tùnenupa ton tonpa yamùk yeunokoppù ipyak. ³"Ina pàk yekamakà, àmàlà ken na' mukkàlà, wapùla ka' tùulon màmuku ina uya màlà lù?" tukaik Jesus yekamappoppù tok uya. ⁴Jesus uya tok yeikuppù, "Ennapotàk kon molopai John pàk metayatà'i'nùk molopai menyatà'i'nùk mekamatàik," tukaik. ⁵"Enpùn pata yenyen. Tùusasen pen nùsayan. Àsà kulu pippà yepalan pokon kon uchipittàsak man. Panattàppan netayan. Molopai iweli'-chak kon wuluukasak man. Molopai wakù itekale yekama man entuppa'no kon pàk. ⁶Tùutauchinpasen mukkàlà kappon upàk kasei tetok ya pùn," teppù Jesus uya.

⁷John nenupa ton wennappo tùse Jesus uya tukkan kon kappon yamùk yelupappù màlà ipàk, "Wontaik yak John piyak àutàsak kon yau ken, yà'là yene auya'nokon pàk enpen mettantàu? Wanak wepeima assetun yau? ⁸Yà'là yense ken mùtātantàu? Kappon wepontàsak ka' wakù pon yak yense lù? Kappon yamùk màlà kasa wakù pe tùwepontàsan mükymlo kin patassek yau tùwemassan! ⁹Yekamatàk kon upàk, yà'là yense ken mùtātantàu? Kaatù Maimu yenpoikanà? Ewai, àpàkù'nokon tekamayaik, Kaatù Maimu yenpoikanà yentaino mentantàu. ¹⁰Masapùla John mukkàlà Kaatù Maimu yau iwe'menukasak uselupappù ipàk lùppù,

'Pùsàlàichi mukkàlà umaimu yekamanà, yeunoko uya màlà awapiya asanta konekase àponalok pe,' tukaik.

Malachi 3:1

¹¹"Ailon kulu sàlà, John Enpataukanà mukkàlà eke kulu, ànù'là iwemassak lùppù yentaino. Tùse mukkàlà àssà'mùla nai'nùk itepulu pe we'nàtok epùn po motau wechi màlà itentai. ¹²John uya tekale yekamappù motapai sàlà tepose Itepulu pe we'nàtok epùn po wettalumattàsak man àsà ton ke molopai àsà ton kàyik yamùk wechippù imokkai'che man teka'nonkaik.^f ¹³Tamù'nawolon kon Kaatù Maimu yenpoikannan molopai Law, uselupappù màlà John wechi molo yawàlà'ne. ¹⁴Molopai tok nekama itekale yanùmù auya'nokon yau, John mukkàlà Elijah, tùuyàpù woton. ¹⁵Yetatàk kon uchi, tùpana ke ewechi kon yau!" teppù Jesus uya.

¹⁶"Yà'là kasa ken sàlàpe nai'nannùk kappon yamùk wechi te uya? Mule yamùk wenkalu makitti tau kasa tok man. Tok wentaime tùtonpa kon yamùk pàk, ¹⁷'Wemali'mansak yelemu tàulùnpai ina àponalok kon pe, tùse amananù kon pùn! Uluwai kùlù yelemu pàk ina nùselenpai, tùse akalawù kon pùn!' tukaik," teppù Jesus uya. ¹⁸"John uyàpùppù màlà, molopai iita'lettàppù molopai tinchisen inchiappù ya pen, molopai tok uya, 'Àli akkwàlù wechi màlà yau,' teppù. ¹⁹Kàyik Mumu uyàpùppù, molopai iita'lettàppù molopai tinchisen inchiappù ya, màlàyau tamù'nawolon kon uya, 'Eke pe tùuta'lettàsen mukkàlà molopai tùwetùnsen, pùlayatta pili'nài nan molopai àli ku'nài nan wechiyakon,' teppù. Pukkeek pe we'nàtok màlà tùusensen ailon pe inkupù winà," teppù Jesus uya.

^f 11:12 Wapùla Kaatù wettok itepulu pe yak kappon yamùk wewonsak man masapùla i'che kulu tùwechi kon pàk molopai alikyek pe tùwessan uya yeposak man te ya pe iwechi.

Ailon Tawonnan Pen Kappon Yamùk

(Luke 10:13-15)

²⁰ Málà yau Jesus wepyattàppù málà kappon yamùk, tensan yekkwa ton pen kupùppù tùuya ipyau lùssan yàulàma pàk, masapùla kappon yamùk molon-konnà welattàsak tùmakuyi kon winàpai pùla iwechi pàk. ²¹ “Àsà pe iwechi málà àpona, Korazin pon kon! Àsà pe nàlà iwechi málà àpona, Bethsaida pon kon! Masapùla tensan yekkwa ton pen kussak Tyre pon kon molopai Sidon pon kon ponalok pe ayau'nokon iwekkussak lùppù wekkussak yau, pena nen sàlà tok wepontàppù eppaino pon chippopà'nàì yak, molopai ulumlàppà sulu-lukkappù tok uya eppaino tùpona'nokon tùmakuyi kon winàpai tùwelattàsak kon yekama pe! ²² Tùse tekamayaik àpàkù'nokon Ittuntok Weyu yattai usentuppantok wechi málà eke peiwa kappon yamùk Tyre molopai Sidon pon kon pàk, àpàkù'nokon usentuppantok yentai! ²³ Amyamlo nen, Capernaum pon kon! Anama kon peichi mekamayatàu? Eyenu'ma kon málà i'nawon aiko yak! Masapùla tensan yekkwa ton pen ikussak lùppù àklottau'nokon kussak Sodom po yau, molo sàlà iwechippù eppaino sàlà tepose! ²⁴ Tùse tekamayaik àpàkù'nokon Ittuntok Weyu yattai usentuppantok wechi málà eke peiwa Sodom pàk, àpàkù'nokon usentuppantok yentai!” teppù Jesus uya.

Àittàk Kon Upyak Àlàkkasse

(Luke 10:21-22)

²⁵ Málà yattai Jesus uya wateppù, “Ukàipùnù, epùn molopai non yepulu! Tenki ukayaik àpàk. Masapùla pukkek ton molopai iichenupasak kon winàpai ànonamùppù yenpoikasak auya, mule yamùk yemyak pàk. ²⁶ Ewaiik, Ukàipùnù, sàlà kasa ayauchinpanàì pe iwekkupù i'che ewechippù lùppù sàlà.

²⁷ “Ukàipùnù uya ulepasak málà tamù'nawolon yà'làlà ke. Anù'là Imu ittunàì pùla iwechi málà tùse Ikàipùnù neken, molopai ànù'là pùla iwechi málà Ikàipùnù ittunàì tùse Imu neken, molopai mükuyamlo ipàk Imu wettok enenpoikapai,” teppù ya.

²⁸ “Upyak àittàk kon, tamù'nawàlà amyamlo eme'nek lootù yalà pàk iiche-takkasak kon, molopai elepa kon uya málà wàlàkka'nàtok ke. ²⁹ Uyapyoto pe ettàk kon, molopai uwinàpai esenupatàk kon. Masapùla tùsentsuppasen iulà molopai àssà'mùn iulà uyeselu yau. Molopai ayakkwalù kon wàlàkkat-tok yepolo auya'nokon málà. ³⁰ Uyapyoto pe we'nà málà sa'man pen, molopai ulootùyi málà a'wono,” teppù Jesus uya.

Wàlàkka'nàtok Weyu Yepulu

(Mark 2:23-28; Luke 6:1-5)

12 ¹ Málà yattai Jesus utàppù málà paali yekkwa kùlottawà wàlàkka'nàtok weyu yattai. Ya'lon kon wapàkkassak wechippù málà. Málàpàk tok wessa'molùkappù paali pàika pàk itonpa pe'ne molopai inapùppù tok uya. ² Sàlà yensak tùuya'nokon yau, Pharisee yamùk uya Jesus pàk, “Masa yenkà, ina yenupatok yawàlà pùla málà sàlà kupù wàlàkka'nàtok weyu yattai enenupa ton uya wechi!” teppù. ³ Jesus uya tok maimu yeikuppù, “David nùkupùppù lùppù ken na' ta'lon kon pokonpe tùwapàkkassak kon yau yennàì nan pen amyamlo? ⁴ Iitàppù Kaatù yùwùk tak, molopai Kaatù yemyak itùsak

lùppù pùlomù pusak napùppù ya ta'lon kon pokonpe, Law yawàlà pùla, Kaatù yùwùk tau neken tùwe'wotokomasan kussak ina'nàì nan pe tùse,” teppù Jesus uya. ⁵“Wapùla yene ken na' uchi auya'nokon pùn Law yau, wàlàkka'-nàtok weyu kaichalà paatele yamùk uya màlà wei ikkwàppàtùppù, tùse àli kussak là tok uya pe iwechippù pen? ⁶Tekamayaik àpàkù'nokon, talà man eke lùlwa màlà Kaatù yùwùk yentaino. ⁷Kaatù Maimu màlà, ‘Kamo ipottà toppe itùsak i'che pùla wessaik, tùse usentuppantok i'che wessaik,’ tawon. Sàlà uya yà'là te ittu auya'nokon yau, kappon yamùk àli ton pen yàulàma auya'nokon pen sàlà eppaino. ⁸Masapùla Kaatù Mumu mùkkàlà Wàlàkka'nàtok yattai yepulu,” teppù Jesus uya.

Kàyk Iwaipùtasak Itemyatù

(Mark 3:1-6; Luke 6:6-11)

⁹Jesus uya màlà pata nàmàppù molopai iitàppù tok wepilittok itak tak. ¹⁰Kàyk wechippù màlà molo iwaipùtasak itemyatù. Molo kappon yamùk wechippù màlà àli pe Jesus winàkàik eselupapaino kon. Màlàpàk tok uya yekamappoppù, “Ina yenupatok yawàlà pùla ken na' iwechi màlà Wàlàkka'-nàtok yattai ipittàn yau?” tukaik. ¹¹Jesus uya yeikuppù, “Yà'là pe ken iwechi àtonpa kon wechi tewin kaalinilu yesak pe molopai iwepukasak i'nawon non yakasak yak Wàlàkka'nàtok Weyu yattai yau? Ya'chi ken na' auya'no-kon molopai imokka auya'nokon pen? ¹²Kappon nen mùkkàlà kaalinilu yentaino! Màlàpàk uchi, kùyenupatok kon màlà kùku'nàì'nokon ànù'là pùikattà toppe Wàlàkka'nàtok Weyu yattai,” tukaik. ¹³Màlàyau nen uchi kàyk pàk, “Eyemyatù yenkakà,” teppù ya. Temyatù yenkappù ya molopai itemyatù uchi-pittàppù wakù pe ilatoi kasa. ¹⁴Pharisee yamùk utàppù màlà molopai tok uselupappù yà'là kasa là Jesus wàtok tùuya'nokon pàk.

¹⁵Ittu tùuya pàk, Jesus utàppù màlà pata yapai, molopai tukkan kon kappon yamùk utàppù ya'là. Tamù'nawàlà e'nek ton ipittàppù ya. ¹⁶Molopai “Tùse Ànù'là pàk kùyekamatàu,” teppù ya tok pàk. ¹⁷Sàlà kupùppù ya màlà Kaatù Maimu yenpoikanàì Isaiah uselupappù, màlà kasa iwechi màlà tukaik, kasa.

¹⁸“Pùsàlàichi mùkkàlà uyapyoto unanùmùppù.

U'nùn kulu mùkkàlà, utauchinpatok ipàk.

Uyakkwalù tùlù uya màlà ipona.

Molopai ittuntok uya yekama ya màlà tamù'nawolon kon pàk Jew yamùk pen pàk,” tawon.

¹⁹“Ichàulàma wapùla iwentaime là pen màlà.

Ànù'là uya imaimu yeta pen màlà asantau.

²⁰Ichei'mesak pàlàu ikkwàtù ya pen màlà, molopai mala lùkkwà tùuyassen lanppu yà'nùpù ya pen.

Màlà kasa iwechi màlà iwalai wekkuttoppe.

²¹Molopai kappon yamùk Jew yamùk pen uya enpen tùwettok kon tùlù màlà itesek yau,” tawon.

Isaiah 42:1-4

Jesus Molopai Beelzebul

(Mark 3:20-30; Luke 11:14-23)

²²Màlàyau kappon yamùk uya kàyk nepùppù Jesus piyak. Enpùla iwechippù molopai iichelupa pùla, masapùla àli akkwalù wechippù yau. Jesus

uya kàiyik ipittàppù màlà iichelupa toppe molopai pata yentoppe ya. ²³ Tamù'-nawàlà kappon yamùk usenumenkasak wechippù màlà, Jesus nùkupùppù pàk. “David mumu làichi pùsàlà?” tukaik tok usekamappoppù. ²⁴ Sàlà yetasak tùuya'nokon yau Pharisee yamùk uya yeikuppù, “Àli akkwalù yamùk yenpakkanài mùkkàlà masapùla tok yepulu Beelzebul uya màlà kuttoppe tùuya meluntà ke tùlepa pàk neken,” tukaik. ²⁵ Jesus uya tok usenumenkatok ittuppù màlà molopai tok pàk, “Yà'là yek kwa là pata yau tùwemassan kappon yamùk, wepantakasak tùwepanta'matok kon pe, wemattok tachin pe pùla iwechi màlà. Molopai eke pata wapùla tapùì tawon kon wepantakasak tùwepanta'matok kon pe wemapù tamùkke pen màlà. ²⁶ Settan uya Settan yenpakka yau, iwepantakasak màlà. Yà'là kasa ken itepulu pe iwettok wechi meluntà pe. ²⁷ Àli akkwalù yamùk yenpakka uya, Beelzebul meluntàlù yai yau. Ànùk winà nen ken aya'lon kon tok yenpakkanan? Màlàyau mùkyamlo wechi màlà suwa messaik tawonnan pe àpàk! ²⁸ Tùse Kaatù Yakkwalù yai àli akkwalù yamùk yenpakka Uya yau, Kaatù wettok Itepulu pe uyàssak man apyakù'nokon.

²⁹ “Meluntà kàiyik yùwùk tùkkwàsse ànù'là wewontok itemamin yamùk yase pùla iwechi màlà, tùse wapiya neken meluntà kàiyik yaulonpàssak tùuya yau ikupù ya màlà. Màlà yattai làkku itùwùk tawon pàk ilapuma ya màlà.

³⁰ “Ànù'là uponalok pe pùla nai'nùk mùkkàlà uyeya'nomanài. Ànù'là upùikattànài pen ipilipù pàk mùkkàlà ita'nù'nài. ³¹ Màlàpàk tekamayaik àpàkù'nokon. Kappon yamùk makuyi pàk usentuppan màlà molopai tùwe'namaik pùla àli pe tok uselupatok pàk. Tùse ànù'là tùwe'namaik pùla àli pe iichelupasak lùppù Wakù Akkwalù winàkàik pàk usentuppan pen màlà. ³² Ànù'là Kàiyik Mumu winàkàik tùuselupasen pàk usentuppan màlà. Tùse ànù'là Wakù Akkwalù winàkàik tùuselupasen pàk usentuppan pen màlà, sàlàpe, wapùla tàwàlàlà,” teppù Jesus uya.

Yei Molopai Itepelu

(Luke 6:43-45)

³³ “Wakù meluntà yei yesak pe ewechi kon màlà wakù itepelu yepolo kon pa. Italumayippù yei yesak pe ewechi kon yau àli itepelu yepolo auya'nokon màlà, masapùla yei màlà tùttusen itepelu winà. ³⁴ Àkài yamùk, atta ken uchi wakù pe euselupa kon àli pe echii'ma'nokon? Masapùla ewan yawon yekamanài màlà mùta. ³⁵ Wakù kappon mùkkàlà wakù ton yenpakkanài wakù pe tewan wechi yapai molopai àli kappon mùkkàlà àli ton ne'nài àli tewan yawon yapai,” teppù Jesus uya.

³⁶ “Molopai sàlà tekamayaik àpàkù'nokon. Ittuntok Weyu yattai tamù'nawolon kon uya màlà àli pe tùttuse pùla tùuselupappù kon yekama. ³⁷ Masapùla amaimuppù kon yapulà màlà eyittutok kon ike pe, wakù pe ewechi yekamanài pe wapùla àli pe ewechi yekamanài pe,” teppù Jesus uya.

Yà'là Ken Ittu Jonah Winà

(Mark 8:11-12; Luke 11:29-32)

³⁸ Màlàyau enupannan Law pàk tonpa yamùk molopai Pharisee yamùk tonpa uya, “Enupanài, tensan yek kwa ton pen kupù auya enenpai ina man ànùk pe là ewechi yekamanài pe,” teppù.

³⁹“Àli ton molopai ailon ton pen mùkyamlo tensan yek kwa ton pen kut-toppe yekamapponnan! Ikupù pen màlà tùse Kaatù Maimu yenpoikanàì Jonah pàk neken iwekkussak lùppù yekama màlà. ⁴⁰Jonah wechippù eke molok lotta yau àsolùwau wei molopai àsolùwau ewalupà, màlà kasa làma Kàyik Mumu wechi màlà i'нау non yau. ⁴¹Ittuntok Weyu yattai Nineveh pon kon wà'mùssakka màlà, molopai àli pe tok uselupa àpàkù'nokon, masapùla tùwelattàsak kon tùmakuyi kon winàpai pàk Jonah uya itekale yekama yau. Molopai, talà man ekeiwa Jonah yentaino! ⁴²Ittuntok Weyu yattai Sheba pon Kuwin wà'mùssakka màlà molopai àli pe iichelupa màlà àpàkù'nokon, masapùla mei Solomon uya tùpukketù yai enupantok yetase tùutàsak pàk. Molopai, talà man ekeiwa Solomon yentaino!” teppù Jesus uya.

Àli Akkwalù Wennappotok

(Luke 11:24-26)

⁴³“Tùwepakkasak kappon yapai yau, àli akkwalù utà màlà a'mun pata yawalà tùwàlakkapù patassek iwa pàk. Yepolo tùuya pùla iwechi yau, ⁴⁴‘Uyùwùk tak wennappo màlà unnàmàppù tak,’ te ya. Tùwelepansak yau tùwùk yepolo ya itawon pùla, yakolokasak molopai wakù pe ikonekasak. ⁴⁵Molopai iità màlà, 7 pan kon tu'ma àli akkwalù yamùk nesse ta'là, àli ton kulu tentaino kon. Tok uyàpù màlà molopai tok wemapù molo. Màlàyau kappon wechi màlà àli pe kulu wapiya tùwechippù yentai. Sàlà kasaichi iwechi màlà sàlà yattaino kon àli ton kappon yamùk winàkàik,” teppù Jesus uya.

Jesus Yan Molopai Yakonnon

(Mark 3:31-35; Luke 8:19-21)

⁴⁶Kappon yamùk yelupa pàk lùppù Jesus wechi tùse, ichan molopai yakonnon wechippù polopo satik pe, enelupapai tùwechi kon pàk. [⁴⁷Màlàpàk kappon yamùk tonpa uya Jesus pàk, “Masa yenka, asan molopai ayakonnon molo man polopo molopai eyelupapai tok man,” teppù.] ⁴⁸Jesus uya yeikuppù, “Ànùk mùkkàlà usan? Ànùkyan mùkyamlo uyakonnon?” tukaik. ⁴⁹Màlàyau temyatù yenkappù ya tùnenupa ton winàkàik. Molopai, “Masa yentàk kon, pùsamlo mùkyamlo usan molopai uyakonnon! ⁵⁰Masapùla Ukài-pùnù wettok ikupù tùuya i'che ku'nàì mùkkàlà uyakon, uwàlichì, molopai usan,” teppù Jesus uya.

Umà Pànnàì Pantomù

(Mark 4:1-9; Luke 8:4-8)

13 ¹Màlà wei yattai là Jesus uya tapùì nàmàppù molopai iitàppù palau yena pona. Molo iweleutappù kappon yamùk yenupa toppe tùuya. ²Tukke kulu kappon yamùk iwepili'chak kon wechippù màlà. Màlàpàk iwenukuppù kanau yak molopai chichiu pe iwechippù yau, kappon yamùk wechi satik pe tuna yena polo tùse. ³Panton yamùk yapulàppù ya màlà tukke tok yelupa tùuya yau.

“Tùwàppànsen utàppù tùnpàmà pànse. ⁴Tùnpàmà soloka ya tùse tùulon kon wessolokappù asantawà molopai tolon yamùk uyàpùppù, inapùppù tok uya. ⁵Tùulon kon wessolokappù tàk pon malalon nùkkwà non pona. Kùyali

yenappà wenutappù màlà asse'ne, masapùla non wechi i'nau pùla pàk. ⁶Tùwepakkasak yau wei uya echikili ton kùyalì yek kwa yeke'napankappù molopai iwaipùtappù, masapùla i'nak iikalatasak pùla iwechi pàk. ⁷Tùulon kon wessolokappù àlittak, màlà usemökkappù kùyalì yek pokonpe molopai yeulankappù ya. ⁸Tùse tùulon kon wessolokappù wakù non yak. Iwattappù molopai iwepetappù. Tùulon kon wechippù 100 pe itepelu, tùulon kon 60 pe molopai tùulon kon 30 pe. ⁹Yetatàk kon uchi tùpana ke ewechi kon yau!" teppù Jesus uya.

Panton Yekamatok Ipàkànsau

(Mark 4:10-12; Luke 8:9-10)

¹⁰Màlayau Jesus nenupa ton uyàpùppù ipyak molopai tok uya yekamapoppù, "Yà'là pe ken iwechi pàk panton yapulànàì àmàlà kappon yamùk yelupa auya yau?" tukaik. ¹¹"Tùttusen pen Itepulu pe we'nàtok epùn po ittutok tùsak man apyakù'nokon. Tùse mùkyamlo piyak pùla," tukaik Jesus uya tok maimu yeikuppù. ¹²"Masapùla kappon yà'làlà yesak lepa màlà eke peiwa, eke peiwa nen uchi itesak pe tùwechi yentai itesak pe iwettoppe. Tùse mùkkàlà yà'là pùla nai'nùk winàpai malalon itesak pe iwettok mokka màlà. ¹³Sàlà kasaichi iwechi pàk panton yapulànàì iulà tok yelupa uya yau, masapùla

'Tok uya là yene, tùse tok uya yene pùla iwechi.

Molopai tok uya là yeta tùse tok uya yeta pùla.

Molopai tok uya ittu pùla iwechi.'

¹⁴Kaatù Maimu yenpoikanàì Isaiah uselupappù màlà kasa iwechi màlà tukaik kasa,

'Yeta là auya'nokon màlà, tùse ittu auya'nokon pen.

Yene là auya'nokon, tùse yene auya'nokon pen.

¹⁵Masapùla pùsamlo kappon yamùk yewan wenasak sa'man pe man.

Tok pana uya yeta pùla molopai tenu kon yakkosak tok uya.

Màlà kasa pùla iwechi yau tenu kon ke tok uya yene eppaino.

Tùpana kon ke tok uya yeta. Tok uya ittu tewan kon ke eppaino,

molopai tok welattàsak yau, tok ipittà uya,' tawon," teppù Jesus uya.

Isaiah 6:9

¹⁶"Amyamlo nen, wakù pe messatàik! Eyenu kon nenyan molopai apana kon netayan. ¹⁷Ailon kulu sàlà, tukkan kon Kaatù Maimu yenpoikannan molopai wakù ton kappon yamùk wechippù menyatàì'nùk enenpai, tùse tok uya yeneppù pen. Molopai metayatàì'nùk enetapai tùse tok uya yetappù pen," teppù Jesus uya.

Jesus Uya Tùwàppànsen Pantomù Nekama Yekama

(Mark 4:13-20; Luke 8:11-15)

¹⁸"Masaichi yetatàk kon molopai Tùwàppànsen pantomù nekama pàk esenupatàk kon. ¹⁹Mùkyamlo itepulu pe we'nàtok yekale yetannan, tùse ittun-nan pen wechi màlà tùpànsen kùyalì yenappà iwessolokasak lùppù asantak kasa. Ene Makui tùuyàssen molopai ipànsak lùppù tok yewan yau mokkanàì. ²⁰Tùpànsen iwepukasak lùppù tàk pon non pona, mùkyamlo Kaatù Maimu yetannan molopai yanùnnàì nan tùutauchinpaik asse'ne yeta tùuya'nokon

pe. ²¹Tùse i'nak tok yak itekale wewomù pen, màlàyau tachin pe tok uko'-mamù pen. Ittuntok molopai poni'chimantok uyàssak wakù itekale pàkàn-sau yau, asse'ne tok we'nonka màlà. ²²Tùpànsen iwepukasak lùppù àlittak màlà mùkyamlo Kaatù Maimu yetannan. Tùse utaimelunpantok sàlà motau wema'nàtok pàk molopai mamin kuttok wakùli wannà pe màlà Kaatù Maimu yeulankanài. Molopai tok wepeta pen. ²³Molopai ipànsak lùppù wakù non yak mùkyamlo Kaatù Maimu yetannan molopai ittunna, tùwepetasan mùk-yamlo tùulon kon 100 pe là, tùulon kon 60 pe, molopai tùulon kon 30 pe là," teppù Jesus uya tok pàk.

Àlitta Pantomù

²⁴Jesus uya tok pàk tùulon panton yekamappù màlà. "Itepulu pe we'nàtok epùn po wechi màlà wakù kùyalì yenappà pànnàippù tù'mà yau kàyik kasa. ²⁵Ewalupàttau kappon yamùk we'nùnsak tùse, iteyaton uyàpùppù molopai àlitta pàmàppù ya paali yek kùlottawà molopai iitàppù. ²⁶Kùyalì yek wat-tappù molopai iwepeta yattai nen uchi àlitta wattappù nàlà. ²⁷Kàyik yapyoto yamùk uyàpùppù màlà ipyak molopai ipàk, 'Ina yepulu, wakù ku kùyalì yenappà mùpàntai à'mà yau, i'nailàpai ken àlitta uyàssak màlà?' teppù tok uya.

²⁸"Eyatón uya ikussak màlà,' tukaik yeikuppù ya. 'Àlitta kalapàsse na' ina utà i'che messan?' tukaik tok uya yekamappoppù. ²⁹'Kane, masapùla àlitta pilipù auya'nokon tùse kùyalì yek yamùk kalapàtù auya'nokon, màlà yamùk pokonpe. ³⁰Tàwà kùyalì yek molopai àlitta tukaik là nattai tamùkke kùyalì pilipù ponalà. Molopai nen uchi kùyalì pili'nài nan pàk, àlitta ikalapàttàk kon wapiya molopai mùmuttàpàttàik tamonke'ne yenu'ma kon pa apok yak. Molopai nen uchi paali mipilittàik molopai itùwùk tak mùnonkatàik,' te uya sàlà," teppù Jesus uya.

Mustard Yenappà Pantomù

(Mark 4:30-32; Luke 13:18-19)

³¹⁻³²Jesus uya tok pàk tùulon panton yekamappù, "Kaatù wettok itepulu pe wechi màlà mustard yenappà kappon nalà molopai tù'mà yau inpàmà kasa. Elekkwà kulu tamù'nawolon kùyalì yenappà ma'lan, tùse iwattasak yau eke pe kùyalì yek yamùk umà yawon kon yentai tùwenasen, màlàyau tolon yamùk tùuyàssan molopai tùpon kon ka'nài nan ipanta yamùk pàk," tukaik.

Pùlomù Yapuluwetanù'nài Pantomù

(Luke 13:20-21)

³³Tùulon tu'ma panton yekamappù ya, "Itepulu pe we'nàtok epùn po wechi màlà apuluwetanù'nài nossan nùtùlù eke pùlomù yak yoi'ma toppe ya tamù'-nawàlà iwapuluweta ponalà kasa," tukaik.

Jesus Uya Panton yamùk Yapulàtok

(Mark 4:33-34)

³⁴Jesus uya panton yamùk yekamappù màlà tamù'nawàlà sàlà yamùk yekama tùuya tukkan kon kappon yamùk pàk yau, panton tekamaik pùla lùkkwà là iichelupappù pen. ³⁵Sàlà kupùppù ya màlà Kaatù Maimu

yenpoikannan uselupappù kasa, “Panton yapulà uya màlà tok yelupa uya yau. Màlà yamùk ittusak kon pen, non konekappù motapai yekama uya màlà,” tawon.

Psalms 78:2

Jesus Uya Àlitta Pantomù Nekama Yekama

³⁶ Màlàyau Jesus uya tukkan kon kappon yamùk nàmàppù molopai iitàppù tapùì tak. Inenupa ton uyàpùppù ipyak molopai ipàk, “Ina pàk yekamakà yà'là yekama àlitta umà yawon pantomù uya,” teppù tok uya. ³⁷ Jesus uya yeikuppù, “Kàyk wakù kùyalì yenappà pànnàì mùkkàlà Kàyk Mumu. ³⁸ Umà màlà wolù. Wakù tùpànsen kùyalì yenappà mùkyamlo kappon yamùk itepulu pe iwettok ton. Àlitta mùkyamlo kappon yamùk Ene Makui ponalok kon. ³⁹ Molopai eyaton àlitta pànnàippù mùkkàlà Teepùlù. Pili'nàtok yattai màlà, pata weyu wenukattok, molopai pili'nàì nan mùkyamlo inchelù yamùk. ⁴⁰ Àlitta pili'chak molopai ipottà apok yau, kasa làma iwechi màlà pata weyu wenukattok yau. ⁴¹ Kàyk Mumu uya tiyinchelùyi yamùk yeunoko màlà, molopai tok uya itepulu pe iwettok yapai tamù'nawolon kon kappon yamùk wemakuima toppe tok ku'nàì nan pilipù màlà, molopai tamù'nawolon kon àlì ku'nàì nan. ⁴² Molopai nen uchi tok uya tok yenu'ma màlà apok patassek yak. Molo tok kalawù màlà molopai tùyà kon kàlàlài'ma tok uya. ⁴³ Màlàyau nen uchi ikasa tùwessan ulenpamù màlà akkwa pe wei kasa tükàipùnù kon wettok Itepulu pe patassek yau. Masaichi yetatàk kon, tùpana kon ke ewechi kon yau!” tukaik.

Yonansak Mamin Yekale

⁴⁴ “Sàlà kasaichi epùn po Itepulu pe we'nàtok wechi màlà. Wakù mamin yonansak umà yau kasa. Kàyk uya là yepolo, màlàyau iwaputtà tu'ma ya. Tùutauchinpase kulu tùutàsen mùkkàlà tamù'nawolon itesak pe tùwettok chilanmase, molopai nen uchi tùwennapposen molopai umà ye'manàì,” teppù Jesus uya.

⁴⁵ “Molopai sàlà kasa nàlà itepulu pe we'nàtok epùn po wechi màlà. Mamin ye'manàì uya wakù ton kulu pearl yamùk iwa kasa. ⁴⁶ Wakù pe kulu tùwessen molopai epekkek yeposak tùuya yau, tùutàsen mùkkàlà tamù'nawàlà itesak pe tùwettok chilanmase molopai nen uchi pearl ye'manàì,” teppù Jesus uya.

Punwe Pantomù

⁴⁷ “Molopai sàlà kasa nàlà itepulu pe we'nàtok epùn po wechi màlà. Punwe yenu'masak tuna kak, molopai ànùk yekkwa ton nà molok yamùk ya'chinàì kasa. ⁴⁸ Iwanùssak yau, molok ya'chinnan mùkyamlo ipàlàkannan tuna yena pona molopai tùweleutasan molok yamùk menkase. Wakù ton tùnnan mùkyamlo iten yak molopai ene yamùk yenu'mannan mùkyamlo. ⁴⁹ Sàlà kasaichi iwechi màlà pata weyu wenukattok yattai. Inchelù yamùk utà màlà molopai àlì ku'nàì nan kappon yamùk menka tok uya wakù ton kùlottapai. ⁵⁰ Tok uya àlì ku'nàì nan yenu'ma màlà apok patassek yak. Molo tok kalawù màlà molopai tùyà kon kàlàlài'ma tok uya,” teppù Jesus uya.

⁵¹ “Sàlà yamùk ken na' mùttuyatàu?” tukaik Jesus uya ta'lon kon yekamapoppù. “Ewaik,” tukaik tok uya yeikuppù. ⁵² Màlàpàk yeikuppù ya, “Sàlà uyaichi yekamasak màlà, tamù'nawolon kon Law pàk enupannan itepulu pe we'nàtok

epùn po pàk yenupasak kon wechi màlà tapùì yesak emennak ton molopai penalok kon mamin yamùk yenpakkayai'nùk ipilittok tùuya tapai kasa,” tukaik.

Jesus Nulunpasak Nazareth Po

(Mark 6:1-6; Luke 4:16-30)

⁵³ Sàlà yamùk panton yekama pàk tùwenukassak yau, Jesus uya màlà pata nàmàppù. ⁵⁴ Molopai iwennappoppù màlà tùpata yak. Molo kappon yamùk yenupappù ya tok wepilittok itak tau, molopai mùkyamlo iichelupa yetannan nùssan usenumenkasak wechippù màlà. “I'nailàpai ken uchi màlà tùpukketù yepoloppù ya? Molopai yà'là yekkwa ken uchi màlà inkupù tensan yekkwa ton pen?” tukaik tok usekamappoppù tiyiwalà'nokon. ⁵⁵ “Tapùì yamùnàì mumu pen ken na' mùkkàlà? Mary pen ken na' mùkkàlà ichan yesek? Molopai James, Joseph, Simon, molopai Judas tawonnan pen ken na' uchi mùkyamlo yakonnon? ⁵⁶ Tamù'nawàlà pùla ken na' uchi iwàlìchi ton talà nemassan? I'nailàpai ken uchi sàlà yamùk yepoloppù ya?” tukaik tok usekamappopàtùppù. ⁵⁷ Málàpàk tok uya inulunpappù. Jesus uya tok pàk, “Kaatù Maimu yenpoikanàì mùkkàlà tünamasen i'nailà là tùse ipata po molopai itonpa yamùk kùlottau pùla,” teppù. ⁵⁸ Molopai tensan yekkwa ton pen kupùppù ya pen màlà molo masapùla ailon te tok uya pùla iwechi pàk.

John Enpataukanàì Welittok

(Mark 6:14-29; Luke 9:7-9)

14 ¹ Màlà yattai pata yesak Herod uya Jesus yekale yetappù. ² “John Enpataukanàì we'wuluukasak mùkkàlà nai'nùk, málàpàk nen màlà apàkkeke pe tensan yekkwa ton pen wekkupù yai,” teppù ya tapyoto ton pàk.

³ Màlà wapiya Herod uselupappù màlà John ya'chi toppe molopai yaulon-pàttoppe, molopai patiki'chi tak itùtoppe. Sàlà kupùppù ya màlà Herodias takon Philip noppù wenai. ⁴ Masapùla John wechippù màlà Herod pàk, “Law maimu yawàlà pùla iwechi màlà mùkkàlà wechi apyau yau,” te pàk. ⁵ Herod wechippù màlà John ànwàpai, tùse iichenalippappù màlà ilinà pàk masapùla Kaatù Maimu yenpoikanàì pe tok uya ittu pàk.

⁶ Herod uya tùwentuppù weyu lùppù kupù yattai Herodias yema'nomù mananùppù màlà tukkan kon kappon yamùk yemlotopo. Herod utauchinpasak wechippù màlà. ⁷ Málàpàk ema'non pàk, “Yà'làlà yenna auya yau elepa uya màlà!” teppù ya Kaatù yesek tükà'maik. ⁸ Málàyau tusan nekamappù yennappù ya, “John ippaippù ke kùlepakà palapi po!” teppù ya. ⁹ Kin usewankono'masak wechippù, tùse ikupù uya tesak tùuya tükaklamu yamùk yemlotopo pàk, màlà ema'non wettok i'che kasa ikuttotte yekamappù ya màlà. ¹⁰ Málàpàk nen uchi John ippai yattà woton yapyontàppù ya patiki'chi tau. ¹¹ John ippaippù nepùppù nen uchi màlà palapi po molopai ema'non yemyak itùlùppù, molopai tusan yemyak yalàppù ya. ¹² John nenupa ton nùssan uyàpùppù màlà itàkàpù yense molopai tok uya iwu'nattàppù. Molopai nen uchi tok utàppù Jesus pàk yekamase.

Jesus Uya 5000 Pan Kon Kàyik Yamùk Yewetù

(Mark 6:30-44; Luke 9:10-17; John 6:1-14)

¹³ Màlà yekale lùppù yetasak tùuya yau, màlà pata nàmàppù Jesus uya kanau yau molopai iitàppù tükkenan pata yak tewincha. Kappon yamùk uya

yetappù màlà. Màlàyau tùpata kon nàmàppù tok uya, molopai tok utàppù ite'mappù pàk paluppòlo. ¹⁴ Jesus wepalùkappù màlà kanau yapai, tukkan kon kappon yamùk yensak tùuya yau iichentuppappù tok pàk, molopai tok ye'netù ipittàppù ya.

¹⁵ Màlà ko'manpe inenupa ton uyàpùppù ipyak. Molopai, “Ko'manpe kulu iwe-nasak man molopai sàlà pata màlà tükkenan. Kappon yamùk yeunokkà, tàwà tok nùtài pata yamùk yak teipa kon woton ye'mase,” teppù tok uya. ¹⁶ “Tok utà pen nen màlà. Amyamlo pe tok yewettàk kon,” tukaik Jesus uya tok maimu yeikuppù. ¹⁷ “5 pan neken pùlomù pusak molopai asa'lon kon neken molok yamùk ina piyau man,” tukaik tok uya yeikuppù. ¹⁸ Tùnenupa ton uya tùpyak inettòppe yekamappù Jesus uya. ¹⁹ Kappon yamùk weleuta toppè wanak pona Jesus uya yekamappù tok pàk. Màlàyau 5 pan pùlomù pusak molopai asa'lon kon molok yamùk tawon yanùmùppù ya. Tenu tùlùppù ya epùn winàkàik, molopai tenki teppù ya. Pùlomù pusak yamùk pilipàtùppù ya molopai itùlùppù ya tùnenupa ton yemyak, molopai inenupa ton uya itùpàtùppù kappon yamùk yemyak. ²⁰ Tamù'nawàlà tok uta'lettàppù màlà i'che tùwettok kon yawàlà. Màlàyau Jesus nenupa ton uya iwà'nànsak lùppù yanukuppù 12 pan wali'cha yamùk lùmà yak. ²¹ Kàyik yamùk iita'lettàsak kon wechippù màlà 5000 pe, tùse nossan yamùk molopai mule yamùk pokonpe pùla tok ittusak.

Jesus Uyàpù Tuna Polo

(Mark 6:45-52; John 6:15-21)

²² Màlàyau màlà pe kulu là Jesus uya tùnenupa ton wenuttòppe kanau yak yekamappù molopai tok utà toppè tùwapiya palau latoi pona, kappon yamùk yeunokoi'ma. ²³ Kappon yamùk yeunoko tùpo itàppù màlà iklù pona tewincha, àpùlemase. Ko'manpe iwenakassak tùse Jesus wechippù molo tewincha. ²⁴ Sàlà yattai'ne kanau wechippù màlà mei tuna kau, chipa'chipa uya kanau làkàilàkàimappù màlà masapùla assetun utasse'nùmùppù meluntà pe ipona. ²⁵ Ko'làma wei wepakka wapiya Jesus uyàpùppù tok piyak tuna polo. ²⁶ Tuna polo iyàpù yensak tùuya'nokon yau, inenupa ton wettalipasak wechippù màlà. “Akkwalùppà mùkkàlà!” teppù tok uya, molopai tok wentaimèpàtùppù tùusenalippa kon pàk. ²⁷ Jesus uya tok yelupappù màlà asse'ne. “Meluntàk ettàk kon! Iulà mùkkàlà. Kettalipatàu!” tukaik. ²⁸ Màlàyau Peter uselupappù, “Uyepulu, àmàlà pe kulu iwechi yau, tuna polo apyak uyàttoppe ikukkà,” tukaik. ²⁹ “Àikkàichi!” tukaik Jesus uya yeikuppù. Peter wuttàppù màlà kanau yapai tuna pona, molopai itàppù tuna polo Jesus piyak. ³⁰ Tùse assetun yensak tùuya yau Peter wettalipappù molopai tùuseulanka wepyattà yau. “Kùpùkattàkà, Uyepulu!” teppù ya. ³¹ Asse'ne Jesus usenkappù iwinàkàik ya'chippù ya molopai ipàk, “Attu'mùla kulu ailon tetok auya man! Yà'là pe ken uchi iwechi pàk ailon te auya pùn?” teppù ya. ³² Asaklàma tok wenukuppù màlà kanau yak molopai assetun weleutappù. ³³ Ya'lon kon kanau yawon kon uya Jesus yapulàppù. “Ailon pe Kaatù Mumu àmàlà!” teppù tok uya.

Jesus Uya E'nek Ton Ipittà Gennesaret Po

(Mark 6:53-56)

³⁴ Tok uya tuna nuklètùppù. Molopai tok uyàpùppù pata Gennesaret pona. ³⁵ Màlà yattai kappon yamùk uya molo Jesus wechi ittuppù. Màlàpàk e'nek

ton nettoppe kappon yamùk uya tok uya yekamappù. Tamù'nawolon pata woino kon pata yamùk yapai e'nek ton nepùppù tok uya Jesus piyak. ³⁶ Ipa-wanattàppù tok uya e'nek ton uya neken nà ipon yepi yappàttoppe. Molopai tamù'nawolon kon ipon yepi yappà'nài nan nùssan uchippittàppù.

Kùtamo Kon Yamùk Uya Enupantok

(Mark 7:1-13)

15 ¹ Màlàyau Pharisee yamùk tonpa yamùk molopai enupannan Law pàk, uyàpùppù màlà Jesus piyak Jerusalem poi molopai tok uya yekamappoppù. ² “Ya'là pe ken iwechi pàk màlà enenupa ton wechi kùtamo kon yamùk nùtùlùppù kùyemyakù'nokon enupantok maimu yawàlà pùla? Temyatù kon kukannan pen neichi mùkyamlo ko tùuta'lettà kon wapiya lù!” tukaik. ³ Jesus uya yeikuppù, “Molopai yà'là pe ken uchi iwechi pàk Kaatù uya enupantok maimu yawolon kon nà pen amyamlo, molopai eyiwalà'nokon neken eusenupatok kon yawàlà tùwessan? ⁴ Masapùla Kaatù uya, ‘Àkàipùnù kon molopai asan kon inamatàk kon,’ molopai, ‘Ànù'là àli pe tükàipùnù pàk wapùla tùsan pàk tùuselupasen wànà màlà,’ teppù. ⁵ Tùse kappon yamùk yenupannan amyamlo. Kappon wechi yà'làlà tùnapulà yek tükàipùnù wapùla tùsan pùikattàtok yesak pe tùse, ‘Kaatù ponelok sàlà,’ te ya yau, ⁶ “tükàipùnù nama ya pen nen uchi màlà.” Sàlà kasaichi Kaatù Maimu ku'nài nan amyamlo yà'là pen kasa, ewinàpaino Enupantok yawàlà ewechi kon pa,” tukaik. ⁷ “Tùu-sennakasan amyamlo! Ikasa kulu Isaiah wechippù man pena àpàkù'nokon tùuselupatok yau!

⁸ ‘Pùsamlo kappon yamùk mùkyamlo unamannan tùmaimu kon ke neken.

Tùse tok yewan wechi màlà mei kulu uwinàpai.

⁹ Uyapulànnan mùkyamlo iwoton pe pùla, masapùla kappon nùkonekappù enupantok pàk kappon yamùk yenupannan mùkyamlo enupantok uya pe iwechi kasa!” teppù ya. Isaiah 29:13

Kappon Ku'nài Àli Pe

(Mark 7:14-23)

¹⁰ Màlàyau Jesus uya tukkan kon kappon yamùk kà'mappù tùpyak molopai tok pàk, “Yetatàk kon uchi, molopai ittutàk kon! ¹¹ Kappon mùtak tùutàsen màlà àli pe iku'nài pen. Tùse intapai làkku nepakkayai'nùk màlà àli pe iku'nài,” teppù ya.

¹² Màlàyau Jesus nenupa ton uyàpùppù ipyak molopai, “Pharisee yamùk yewanma pe na' euselupasak mùttuyan?” teppù tok uya. ¹³ “Tamù'nawolon yei Ukàipùnù epùn pon nùpàmàppù pen kalaka màlà,” tukaik Jesus uya yeikuppù. ¹⁴ “Tàwà tok nechii. Enpùnnon mùkyamlo enpùn yanài nan. Molopai enpùn uya tùulon enpùn yalà yau, asaklàma tok wepuka màlà non yakasak yak,” teppù Jesus uya.

¹⁵ Peter uselupappù, “Ina pàk sàlà panton nekama yekamakà,” tukaik.

¹⁶ Jesus uya tok pàk, “Ittuichi auya'nokon pùla lùppù kulu nai? ¹⁷ Ittuichi auya'nokon pùla nai? Kùyali mùta yak tùtùsen màlà lotta yak tùutàsen, molopai tùwepakkasen esak yapai. ¹⁸ Tùse màlà tùwepakkasen inta yai màlà

tùuyàssen itewan yapai, màlà yek kwa ton màlà àli pe kappon ku'nài. ¹⁹ Masa-pùla itewan yapai àli pe usenumenkantok uyàpù màlà, wàntoppe ya, tùulon noppù pokonpe iwettok, molopai inàkàluntok, amak pe iwettok, molopai kasei pe molopai àli pe iichelupatok. ²⁰ Sàlà yamùk uchi màlà kappon ku'nài àli pe. Tùse uta'lettàn mùyak tükukase pùla uya kappon kupù àli pe pen màlà."

Ailon Tetok Nossan Uya

(Mark 7:24-30)

²¹ Jesus uya màlà pata nàmàppù molopai iitàppù pata Tyre molopai Sidon tawon piyawon yak. ²² Canaan pon nossan màlà pata yau tùwemassen uyà-pùppù màlà ipyak, "Uyepulu, David Mumu, upàk tàwà esentuppakà! Uyema'-nomù yau àli akkwalù man molopai àsà pe kulu man," teppù ya.

²³ Tùse Jesus uya yà'là teppù ipàk pen màlà. Inenupa ton uyàpùppù ipyak molopai ipawanattàppù tok uya, "Yeunokkà! Kùwenaimayan molopai eke pe nentaimepàssan!" tukaik. ²⁴ Màlàyau Jesus uya yeikuppù, "Yeunossak iulà iitassak kon kaalinilu yamùk Israel pon kon kappon yamùk piyak neken," tukaik.

²⁵ Màlà yattai nossan uyàpùppù molopai iwepeimappù Jesus pùta piyau. "Kùpùikattàkà, Uyepulu!" teppù ya. ²⁶ Jesus uya yeikuppù, "Ikasa pùla màlà mule yamùk yeipa yanùmù molopai a'a yamùk yemyak itulù wechi," tukaik. ²⁷ "Ailon màlà, Uyepulu, tùse a'a yamùk là nen iwà'nànsak lùppù wepukasak tesak yeipa yapon poi na'nài!" teppù ya. ²⁸ Màlàyau Jesus uya yeikuppù, "Meluntà ailon tetok ya àmàlà, nossan! I'che ewettok wekkupù màlà àponalok pe," tukaik. Molopai màlà yattai kulu itema'nomù uchipittàppù màlà.

Jesus Uya Tukkan Kon Kappon Yamùk Ipittà

²⁹ Jesus uya màlà pata nàmàppù molopai iitàppù Galilee pon palau yawàlà. Iwenukuppù iklù pona molopai iweleutappù molo. ³⁰ Tukke kappon yamùk uyàpùppù màlà ipyak. Tùusasan pen, enpùnnon, sesen pan kon nà nepùppù tok uya. Tùuselupasen pen nà. Molopai tukke tùulon kon e'nek ton nepùppù tok uya. Molopai Jesus pùta piyak tok nonkappù tok uya, molopai tok ipit-tàppù ya. ³¹ Kappon yamùk usenumenkasak wechippù màlà tùuselupasen pen uselupa yene tùuya'nokon yau, sesen pan uchipittàsak pàk, tùusasan pen usalà pàk, molopai enpùnnon uya yene pàk. Molopai Israel Kaatùyi yapulàppù tok uya.

Jesus Uya 4000 Pan Kon Yewetù

(Mark 8:1-10)

³² Jesus uya màlà tùnenupa ton kà'mappù tùpyak molopai, "Usentuppayaik pùsamlo kappon yamùk pàk, masapùla upyau tok wessak man àsolùwau wei molopai tok nùnapù woton pùla man. Molopai tok tewesse pùla tok eneu-noppai pùla wessaik, yattai pùla nen tok wenpulumanpàtù te'ma kon tau," teppù ya. ³³ Inenupa ton uya yekamappoppù, "I'nailà ken uchi sàlà wontaik yau kùyali yepolo ina uya, pùsamlo tukkan kon kappon yamùk yewet-toppe?" tukaik. ³⁴ "Yà'là kaichalà ken uchi pùlomù pusak yesak pe messa-tàu?" tukaik Jesus uya tok yekamappoppù. "7 pe man molopai molok yamùk

lökkwà tukke pùla,” tukaik tok uya yeikuppù. ³⁵ Málàyau Jesus uya kappon yamùk weleuta toppe non pona yekamappù. ³⁶ Málàyau 7 pan pùlomù pusak molopai molok tawon yanùmùppù ya, tenki teppù ya. Molopai nen uchi ipilipàtùppù ya molopai tùnenupa ton yemyak itùlùppù ya. Molopai inenupa ton uya kappon yamùk yemyak itùpàtùppù. ³⁷ Tamù'nawolon kon uta'lettàppù málà i'che tùwettok kon yawàlà. Jesus nenupa ton uya iwà'nànsak lùppù yanukuppù málà 7 pan wali'cha yamùk lùmà tanùkkapàsse. ³⁸ Kàyik yamùk iita'lettàsak kon wechippù málà tukke 4000 pe, tùse nossan yamùk molopai mule yamùk pokonpe pùla tok ittusak. ³⁹ Málàyau nen uchi Jesus uya kappon yamùk yeunokoppù málà, iwenukuppù kanau yak, molopai iitàppù Magadan yawolon pata pona.

Tùwekkussen Yek Pen I'che We'nàtok

(Mark 8:11-13; Luke 12:54-56)

16 ¹ Pharisee yamùk molopai Sadducee yamùk uyàpùppù málà Jesus piyak. Tok wechippù málà itui'che, málàpàk tok uya yentok ipàkàlà kuttoppe ya yekamappoppù epùn poino pe tùwechi yekamanài pe. ² Tùse Jesus uya tok yeikuppù, “Wei wewomù yau, [‘Wakù pe pata wechi pe man masapùla kak ichuweyu pe man,’ tawonnan amyamlo. ³ Molopai ko'làma, ‘Konok uta pe man, masapùla kak ichuweyu pe man molopai ewalupà pe,’ tawonnan. Pata weyu wechi atta là yekamannan amyamlo iwekkupù wapiya kak yau tense. Tùse sàlà yamùk pata weyu yekama auya'nokon pùla man yentok ipàkàlà pàk tense!] ⁴ Àli ton molopai ailon ton pen mùkyamlo tensan yekkwa ton pen yentok ipàkàlà kuttoppe yekamapponnan. Ikupù pen málà tùse yentok ipàkàlà Jonah pàk neken iwekkussak lùppù yekama,” teppù ya. Málàyau tok nàmàppù ya molopai iitàppù.

Jesus Ya'lon Kon Uya Ittu Pùla Iwechi

(Mark 8:14-21)

⁵ Tùwuklæssak kon tuna latoi pona yau, Jesus nenupa ton uya pùlomù pusak yalà pùla tok uputtàkapùppù wechippù. ⁶ Jesus uya tok pàk, “Tùttuik ettàk kon Pharisee yamùk molopai Sadducee yamùk uya pùlomù yapuluwetanùttok pàk,” teppù. ⁷ Tok wessa'molùkappù málà tùuselupa kon pàk tiyiwàlà'nokon, “Pùlomù pusak nessa'nokon pùla iwechi pàk wate ya málà,” tukaik. ⁸ Jesus uya málà tok uselupa ittuppù, málàpàk tok yekamappoppù ya, “Yà'là peichi iwechi pàk euselupa kon málà eyiwàlà'nokon pùlomù pusak pùla iwechi pàk? Attu'mùla kulu ailon tetok auya'nokon man! ⁹ Ittu ken na' uchi auya'nokon pùla lùppù nai, 5 pan pùlomù pusak pilipàtùppù uya 5000 pan kon kàyik yamùk ponalok pe? Yà'là kaichalà ken wali'cha yamùk yak yanùkkappù auya'nokon?” tukaik Jesus uya tok yekamappoppù. ¹⁰ “Molopai málà yamùk nàlà 7 pan pùlomù pusak yamùk pilipàtùppù uya 4000 pan kon kàyik yamùk ponalok pe? Yà'là kaichalà ken wali'cha yamùk yanùkkappù auya'nokon? ¹¹ Yà'là kasa ken uchi pùlomù pusak pàk pùla eyelupa kon uya tùse ittu auya'nokon pùla nai? Tùttuik ettàk kon Pharisee yamùk molopai Sadducee yamùk uya pùlomù yapuluwetanùttok pàk!” teppù ya tok pàk. ¹² Málàyau nen uchi Jesus nenupa ton uya ittuppù málà, elannek pe tùwechi kon pùlomù yak tùtùsen yapuluwetanùttok pàk iichelupa pe pùla, tùse enupantok làkku Pharisee yamùk molopai Sadducee yamùk uya pàk.

“Àmàlà Mùkkàlà Christ”*(Mark 8:27-30; Luke 9:18-21)*

¹³ Jesus utàppù màlà pata Caesarea Philippi piyawon yak, molo tùnenupa ton yekamappoppù ya, “Ànùk pe ken Kàyik Mumu wechi tawonnan kappon yamùk?” tukaik. ¹⁴ “Tùulon kon uya John Enpataukanà te. Tùulon kon uya Elijah te, tùulon kon uya Jeremiah te tuse, wapùla tùulon uya là Kaatù Maimu yenpoikanà te,” tukaik tok uya yeikuppù. ¹⁵ “Amyamlo nen? Ànùk tawonnan nen ken amyamlo?” tukaik tok yekamappoppù ya. ¹⁶ Simon Peter uya yeikuppù, “Yeunosak àmàlà Christ, tàwàlàlà tùwemassen Kaatù Mumu,” tukaik. ¹⁷ “Simon, Jonah mumu, ipùlemasak àmàlà! Masapùla sàlà usenpoi-kappù kappon winà là pen màlà tuse Ukàipùnù epùn pon winà. ¹⁸ Màlàpàk eyesettà uya sàlà Peter pe, tàk pe. Molopai sàlà tàk po uso'chiyi yamù uya màlà. Welì'nàtok là uya yentaika pen màlà. ¹⁹ Molopai itepulu pe we'nàtok epùn po yakkokatok kon ke elepa uya màlà. Yà'làlà ànnulunpa non po nulunpa màlà epùn po, molopai yà'làlà ananùmù non po yanùmù màlà epùn po,” teppù Jesus uya. ²⁰ Màlàyau Jesus uya tùnenupa ton pàk, “Ànù'là pàk Christ pe wechi kùsekamatàu,” teppù.

Jesus Uselupa Tùwelittok Pàk*(Mark 8:31–9:1; Luke 9:22–27)*

²¹ Màlà motapai nen uchi Jesus uya tùnenupa ton yelupappù màlà, “Utà pe man Jerusalem pona molopai tùnamasan uya utalumattà màlà ipla àsà pe, eke ton paatele yamùk yepulu yamùk, molopai Law pàk enupannan uya. Uwàna màlà molopai icholùwano wei yattai uwuluuka màlà,” tukaik. ²² Peter uya yalàppù màlà miya tewincha molopai Jesus yàulàmappù ya. “Kane Uyepulu! Sàlà wekkupù kulu ewinàkàik pen nà màlà!” tukaik. ²³ Jesus welat-tàppù màlà molopai Peter pàk, “Uwinàpai itàkà, Settan! Uye'ma wakkà'nàì àmàlà, masapùla sàlà yamùk eusenumenkatok màlà kappon pe usenumen-kantok, Kaatù winàpai iyàssak pen!” teppù ya.

²⁴ Màlàyau Jesus uya tùnenupa ton pàk, “Ànù'là wechi uya'là àippai yau, tàwà ne'nonkai, molopai pulusuk tùnalà pe nai'nùk yanùmù, molopai tàwà uya'là nùyàpù. ²⁵ Masapùla ànù'là tùwemattok ku'nàì tùponalok pe uya ila'-chima màlà. Tuse ànù'là tùwemattok la'chimanàì upàkànsau uya yepolo màlà. ²⁶ Yà'làlà ken na' yepolo ànù'là uya tamù'nawolon wolù yawon kon yà'làlà yanùmù tùuya tùponalok pe yau, wapùla tùwemattok la'chima tùuya yau? Yà'làlà pùla iwechi màlà kappon nùtùlù tùwemattok munnappo toppe tùuya. ²⁷ Masapùla Kàyik Mumu uyàpù màlà tükàipùnù yakkwayi molopai yapulàtok yau tiyinchelùyi yamùk pokonpe, molopai nen uchi tamù'nawolon kon ye'ma ya màlà tok nùkupùppù yawàlà. ²⁸ Ailon kulu sàlà, tùulon kon satik pe man tùwelikù woton kon pen Kàyik Mumu uyàpù Kin pe yene tùu-ya'nokon ponalà,” teppù Jesus uya.

Jesus Wemyakanmatok*(Mark 9:2-13; Luke 9:28-36)*

17 ¹⁶ pe wei tùpo Jesus uya Peter molopai echiyakonnon James molopai John tawonnan yalàppù ta'là, molopai tok utàppù kawon wùk pona

tewincha. ²Tok uya yene tûse, Jesus wemyakanmappù. Itenpata wenappù màlà akkwa pe wei kasa. Molopai ipon wenappù aimu'ne akkwa pe. ³Molopai nen uchi àsolùwawon kon Jesus nenupa ton uya Moses molopai Elijah tawonnan uselupa Jesus pokonpe yeneppù. ⁴Màlàyau Peter uya Jesus pàk, “Uyepulu, wakù pe nen talà we'nà'nokon man. I'che ewechi yau, talà àsolùwau tapùì koneka uya, tewin àwùk pe, tewin Moses yùwùk pe, molopai tewin Elijah yùwùk pe tukaik,” teppù. ⁵Iichelupa lùppù tûse akkwa katupluk uyàpùppù màlà tok yepoi molopai mayin uya katupluk yapai, “Pùsàlà mùkkàlà u'nùn kulu Umu, uyauchinpanàì. Yetatàk kon!” teppù. ⁶Mayin yetasak tûuya'nokon yau, Jesus nenupa ton wetta-lipasak kulu wechippù màlà. Màlàyau tok wekkawai'mappù non pona tenpata kon po. ⁷Jesus uyàpùppù tok piyak molopai tok yappàtùppù ya. “E'wuluukatàk kon. Kettalipatàu!” teppù ya. ⁸Màlàpàk tok uya tenu kon tùlùppù, molopai ànù'là yeneppù tok uya pen molo tûse Jesus neken.

⁹Wùk poi tùwuttà kon yau Jesus uya tok pàk, “Ànù'là pàk sàlà menpàssa-tàì'nùk kùsekamatàu Kàyik Mumu wuluuka weli'nàtok yapai ponalà,” teppù. ¹⁰Màlàyau inenupa ton uya, “Yà'là pe ken uchi iwechi pàk màlà Law pàk enupannan uya Elijah uyàpù màlà wapiya te?” tukaik yekamappoppù. ¹¹“Elijah làichi mùkkàlà tûuyàssen wapiya molopai tamù'nawolon koneka ya màlà. ¹²Tûse tekamayaik àpàkù'nokon! Elijah uyàkkapùppù man molopai kappon yamùk uya ittu pùla iwechippù, tûse tok uya italumattàppù i'che tùwettok kon yawàlà. Màlà kasa làma Kàyik Mumu talumattà tok uya màlà,” teppù ya. ¹³Màlàyau nen uchi inenupa ton uya John Enpataukanàì pàk iichelupa ittuppù.

Walawok Muleppù Àli Akkwalù Yen Uchipittà

(Mark 9:14-29; Luke 9:37-43a)

¹⁴Ilina kappon yamùk kùlottak tok wennapposak yau, kàyik uyàpùppù Jesus piyak, molopai tese'mu pona iwenappù itemlotopo. ¹⁵Molopai, “Uyepulu, Umu pàk tàwà esentuppakà! Tùusa'mantapàssen mùkkàlà molopai àsà pe màlà imattanù'nàì, tùwàpàpàssen nà apok yak wapùla tuna kak là. ¹⁶Enenupa ton piyak tùnèpùì tûse tok uya ipittà pùn,” teppù ya. ¹⁷Jesus uya yeikuppù, “Ailon tawonnan pen molopai ikasa pùla tùwessan kappon yamùk! Yà'là pàkàlà ken sàlà apyau'nokon wechi? Yà'là pàkàlà ken sàlà àpàlika kon pàk wechi? Sà motak walawok inekkà upyak!” tukaik. ¹⁸Jesus uya meluntà pe àli akkwalù pàk, “Epakkakà!” teppù, molopai iwepakkappù. Màlàyau màlà yattai kulu walawok uchipittàppù.

¹⁹Màlàyau Jesus nenupa ton uyàpùppù ipyak amak yai molopai yekamappoppù tok uya, “Yà'là pe ken iwechi pàk ina uya àli akkwalù yenpakka pùla nechiinùk?” tukaik. ²⁰“Ailon tetok auya'nokon ma'le iwechi pàk. Ailon kulu sàlà, ailon tetok yesak pe ewechi kon mustard yenappà kasa là yau, sà wùk pàk, ‘Sàlà motapai itàkà mootak,’ te auya'nokon, molopai iità. Yà'làlà kupù auya'nokon! [²¹Tûse tùuta'lettàik pùla wàpùlemantok neken màlà pùsàlà yekkwa yenpakkanàì. Yà'làlà uya ikupù yentai iwechi màlà,]” tukaik Jesus uya tok yeikuppù.

Jesus Uselupa Tu'ma Tùwelittok Pàk

(Mark 9:30-32; Luke 9:43b-45)

²²Tamù'nawàlà tamùkke Galilee po tûuyàssak kon yau, Jesus uya tûnenupa ton pàk, “Kàyik Mumu tùlù màlà kappon yamùk yemyak. ²³Tok uya iwànà

màlà. Tùse icholùwano wei yattai iwuluuka màlà wema'nàtok yak,” teppù. Inenupa ton usewankono'mappù kulu màlà.

Kaatù Yùwùk Ponalok Pe Pùlayatta Ye'matok

²⁴ Jesus molopai inenupa ton uyàssak Capernaum pona yau, Kaatù yùwùk ponalok pe tütùsen pùlayatta pili'nàì nan uyàpùppù màlà Peter piyak molopai yekamappoppù tok uya, “Eyenupanàì ken na' Kaatù yùwùk ponalok pe pùlayatta tùnàì?” tukaik. ²⁵ “Ewaik, itùnàì mùkkàlà,” tukaik yeikuppù ya. Peter wewonsak tapùì tak yau, Jesus uselupappù màlà wapiya, “Simon, yà'là kasa mesenumenkayan sàlà pàk? Ànùk winàpai ken pùlayatta yekkwa'nàì nan sàlà non pon kon kapon yamùk kinù? Tùmu kon yamùk ka'lù, wapùla tùulon kon?” tukaik. ²⁶ “Tùulon kon,” tukaik Peter uya yeikuppù. “Màlàpàk na' tok mumu yamùk uya ye'ma pen màlà. ²⁷ Tùse pùsamlo kapon yamùk yaimelunpa toppe ikupù i'che pùla we'nà'nokon man. Màlàpàk tuna kak itàkà molopai konoik menu'maik tuna kak. Wapiya anmappù mùpàlàkaik, molopai intau eke chilùpa pùn^g yepolo auya màlà, Kaatù yùwùk ponalok pe pùlayatta ye'matok untùlù molopai àntùlù kaichalon. Malàik molopai tok me'maik,” teppù ya.

Ànùk Mùkkàlà Eke Kulu

(Mark 9:33-37; Luke 9:46-48)

18 ¹ Màlà yattai Jesus nenupa ton uyàpùppù ipyak, molopai tok uya yekamappoppù, “Ànùk ken itepulu pe we'nàtok epùn po yau eke kulu?” tukaik. ² Jesus uya mule kà'mappù màlà, molopai i'mùssakkappù ya tok yemlotopo. ³ Molopai, “Ailon kulu sàlà, ewemyakanmasak kon molopai mule yamùk kasa ewenasak kon pùla iwechi yau, epùn po itepulu pe we'nàtok yak ewewomù kon pen màlà. ⁴ Màlàpàk mùkkàlà àssà'mùla nenayai'nùk pùsàlà mule kasa wechi màlà eke pe kulu epùn po itepulu pe we'nàtok yau. ⁵ Molopai kapon pùsàlà yekkwa mule yanùnnàì uyesek yau, uya uyanùmù màlà,” teppù Jesus uya.

Amùipantok Àli Kuttok Yak

(Mark 9:42-48; Luke 17:1-2)

⁶ “Tùse ànù'là uya pùsamlo echikili ton ailon tawonnan upàk tonpa welattà toppe uwinàpai ikupù yau, wakù peiwa iwettok pan eke tàk yaulonsak i'mù pàk yau molopai iicheulanka toppe palau kak. ⁷ Àsà pe kulu sàlà wolù pon kon kapon yamùk pona iwechi màlà, masapùla molo màlà kapon yamùk welattà toppe iku'nàì wechi. Màlà yekkwa ton wekkupù màlà, tùse àsà pe kulu iwechi màlà mùkyamlo iwekkuttoppe iku'nàì nan pona!” teppù ya.

⁸ “Eyemyatù kon wapùla atta kon uya ewemakuima kon pa àkupù kon yau, yattàtāk molopai yenu'matāk! Wakù peiwa màlà itemyatù wapùla itta pùla wema'nàtok yak ewewomù yau iwechi, asaklāma eyemyatù kon molopai atta kon kupù auya'nokon molopai eyenu'ma kon tawàlālā tūuyassen apok yak yentai lūiwa. ⁹ Molopai eyenu kon uya ewemakuima kon pa àkupù kon yau,

^g 17:27 Sàlà eke chilùpa pun wechippù màlà asakùlā'ne wei we'wotokomansak yepeppù kaichalon.

imokkataḱ kon molopai yenu'matàḱ! Wakù peiwa màlà tewin itenu wema'nà-tok yak ewewomù yau iwechi, asaklàma eyenu kon kupù auya'nokon molopai apok yak eyenu'ma kon yentai lùíwa,” teppù Jesus uya.

Iitassak Kaalinilu Pantomù

(Luke 15:3-7)

¹⁰“Tùttuik mettàik, pùsamlo echikili ton kùkkuttàu i'nùmla. Tekamayaik àpà-kù'nokon, tok inchelùyi yamùk mùkyamlo tàwàlàlà Ukàipùnù yenpata yennàì nan epùn po. [¹¹Masapùla Kàyik Mumu uyàpùppù màlà iitassak kon pùikattàse.]

¹²“Yà'là tukaik ken mesenumenkayatàu? Yà'là kupù ken kàyik 100 pan kon kaalinilu yamùk itùkùn uya, tewin nà tok tonpa utassak yau? ⁹⁹ pan kon nàmà ya wùk po màlà, iitassak kaalinilu iwase. ¹³Ailon kulu sàlà, yeposak tùuya yau, tùutauchinpasen eke peiwa pùsàlà pàk, ⁹⁹ pan kon iitassak kon pen pàk tùutauchinpa yentai. ¹⁴Màlà kasa làma Àkàipùnù kon epùn pon wechi màlà pùsamlo echikili ton tonpa utatù i'che pùla,” teppù ya.

Tonpa Ewinàkàik Iwemakuimasak Lùppù

¹⁵“Àtonpa kon uya àlì kussak ewinàkàì'nokon yau, ipyak mùtataik molopai ikasa pùla iwettok kon mekamataik. Tùse ayupo pùla mùkuttàik ipokonpe neken. Eyeta kon ya yau, àtonpa mùnapposak auya'nokon màlà. ¹⁶Tùse yeta ya pùla iwechi yau, tewin wapùla asa'là là kappon yamùk matàik aya'là'no-kon, ‘tamù'nawàlà uselupantok yeta toppe tok uya,’ Kaatù Maimu uya wate kasa. ¹⁷Tùse yeta ya pùla iwechi yau, mekamataik so'chi tawon kon pàk. Molopai so'chi tawon kon yeta ya pùla iwechi yau, Kaatù ittunàì pen kasa mùkuttàik wapùla pùlayatta pìlì'nàì kasa,” teppù Jesus uya.

Tùnulunpasen Molopai Tanùnsen

¹⁸“Màlàpàk uchi ailon kulu sàlà, yà'làlà ànnulunpa kon non po nulunpa màlà epùn po. Màlà ananùmù kon non po yanùmù màlà epùn po.

¹⁹“Molopai tùulon yekama uya sàlà àpàkù'nokon. Yà'là yattai là amyamlo asa'lon kon uya eusenumenkatok kon konekasak àwàpùlematok kon ipona pe yau, iwekkupù màlà àponalok kon pe Ukàipùnù epùn pon winà. ²⁰Masapùla asa'lon kon wapùla àsolùwawon kon wepìlì'chak uyesek yau yattai, molo wechi màlà tok piyau,” teppù Jesus uya.

Tùusentuppasen Pen Apyoto Pantomù

²¹Màlàyau Peter uyàpùppù Jesus piyak molopai yekamappoppù ya, “Uyepulu, yà'là kaichalà itekkwa ken utonpa uya àlì kussak uwinàkàik yau ipàk usentuppa màlà? 7 pe ka' itekkwa lù?” tukaik. ²²Jesus uya yeikuppù, “Kane, 7 pe itekkwa pùla, tùse 70 pe'ne 7 pe itekkwa.” ²³Masapùla itepulu pe we'nàtok epùn po wechi màlà, tapyoto yamùk uya tùwe'womatok kon ye'makapù i'chelok kin kasa. ²⁴Màlà yamùk kupù pàk iwepyattà yau kàyik nepùppù màlà ipyak iwo-manàippù, tukke kulu pùlayatta pàk 10,000 talent yamùk kaichalà. ²⁵Tùse ye'matok ya ike pùla iwechi pàk, itepulu uya ichilanma toppe ikupùppù, inoppù,

h 18:22 7 pe wapùla 77 pe itekkwa te ya pe iwechi. **i 18:24** Talent wechippù màlà 1000 pe, màlàpàk 1,000,000,000 kaichalà'ne.

imunkà yamùk tukaik, molopai tamù'nawàlà itesak pe iwettok pokonpe, iwe'-womatok ye'ma toppe. ²⁶ Apyoto wenappù tесе'muyok tepulu yemlotopo. 'Masa tàwà kùmàmukà, molopai eye'ma uya màlà tamù'nawàlà,' tukaik ipawanattàppù ya. ²⁷ Itepulu usentuppappù ipàk, màlàpàk tàwà iwe'-womatok wettoppe ye'ma ya tukaik ikupùppù ya molopai iità toppe.

²⁸ "Kàiyik utàppù màlà molopai tùtonpa apyoto yepoloppù ya, tùwoma-nàippù tukke pùla là pùlayatta, 100 pe chilùpa pun. Ya'chippù ya molopai i'mùtumlukuppù ya. 'Uwomatok auya ye'makà!' teppù ya ipàk. ²⁹ Itonpa apyoto wekkawai'mappù màlà itemlotopo molopai, 'Masa tàwà kùmàmukà molopai eye'ma uya màlà,' tukaik ipawanattàppù ya. ³⁰ Tùse iichen-tuppappù pen màlà. Patiki'chi tak itùtoppe ikupùppù ya. Tùwoyi ye'ma ya ponala. ³¹ Màlà yensak tùuya'nokon yau, tùulon kon apyoto yamùk wekkussak wechippù wakù pe pùla kulu. Molopai tok utàppù tepulu kon piyak molopai tamù'nawolon yekamappù tok uya ipàk. ³² Màlàyau mùkkàlà apyoto kà'mappù itepulu uya. 'Àli kulu àmàlà apyoto! Àpàk usentuppappù tamù'nawàlà ànkupùppù pàk, masapùla àpàk usentuppa toppe upawanattàsak auya pàk. ³³ Eusentuppappù sàlà eppaino àtonpa apyoto pàk, usentuppappù àpàk kasa,' teppù itepulu uya ipàk. ³⁴ Itepulu we'naikasak kulu wechippù màlà. Molopai apyoto yeunokoppù ya patiki'chi tak italumattà toppe, tamù'nawàlà tùwoyi ye'ma ya ponala. ³⁵ Màlà kasaichi Ukàipùnù epùn pon uya tamù'nawàlà àkupù kon màlà, eyewan kon yapai àtonpa kon pàk eusentuppa kon pùla iwechi yau," teppù Jesus uya.

Wemali'man Tùpo We'nonkantok

(Mark 10:1-12)

19 ¹ Sàlà yamùk pàk tùuselupakapù tùpo Jesus uya Galilee nàmàppù molopai iwennappoppù Jordan latoi pon pata Judea yawon pona.

² Tukkan kon kappon yamùk uya màlà iwenaimappù molopai tok ipittàppù ya molo.

³ Pharisee yamùk tonpa yamùk uyàpùppù màlà Jesus piyak ittuse, tok uya yekamappoppù, "Yà'làlà wenai na' màlà kàiyik uya tùnoppù nonka wechi enupantok yawàlà?" tukaik. ⁴ Jesus uya yeikuppù, "Kaatù Maimu yau ken na' yennàin nan pen amyamlo, 'Iwepyattà pe Konekanài uya kappon yamùk konekappù walawok molopai uli'chan tawonnan tesak ya?' *Genesis 1:27* ⁵ Molopai Kaatù uya wateppù, 'Sàlà wenai uchi kàiyik uya tùkàipùnù molopai tùsan tawonnan nàmà màlà, molopai tok wekki'ma màlà tùnoppù pokonpe molopai asa'lon kon wena màlà tewin.' *Genesis 2:24* ⁶ Màlàpàk, asa'là tok wechi pen nen uchi màlà, tùse tewin. Kappon uchi Kaatù niki'massan pantakatak," teppù ya. ⁷ Pharisee yamùk uya Jesus yekamappoppù, "Yà'là pe ken uchi iwechi pàk Moses uya, 'Anoppù ànnonkapai ewechi yau, inonka auya kaletayi itùkà itemyak molopai yeunokopa,' teppù kàiyik pàk?" tukaik. ⁸ Jesus uya yeikuppù, "Moses uya, 'Tàwà tùnoppù kon nonkai tok,' teppù màlà, masapùla sa'man pe eyewan kon wechi pàk. Tùse sàlà kasa iwechippù pen màlà tamù'nawolon koneka yattai. ⁹ Tekamayaik àpàkù'nokon, ànù'là kàiyik tùnoppù nonkanài, ailon pe pùla tiwinàkàik iwessak yau, molopai tùulon nossan pokonpe iwemali'masak uya àli kupù màlà," tukaik.

¹⁰ Inenupa ton uya ipàk, "Sàlà kasa iwechi kàiyik molopai inoppù tawonnan wechi yau, wakù peiwa nen tùwemali'mase pùla we'nà wechi màlà," teppù.

¹¹ Jesus uya yeikuppù, “Tamù'nawolon kon uya sàlà mayin yanùmù pen màlà, tùse mùkyamlo neken màlà ke ilepasak kon. ¹² Tùulon kon mùkyamlo tùwemali'masan pen. Masapùla màlà kasa tùwentusak kon pàk, tùulon kon molon-konnà tùwemali'masan pen kappon yamùk uya tùkussak kon màlà kasa pàk, molopai tùulon kon tùwemali'masan pen itepulu pe we'nàtok epùn po pàkàn-sau. Ànù'là sàlà yanùnnài uya yanùmù màlà,” teppù Jesus uya.

Jesus Uya Echikili Ton Mule Yamùk Pùlema

(Mark 10:13-16; Luke 18:15-17)

¹³ Tùulon kon kappon yamùk uya mule yamùk nepùppù màlà Jesus piyak temyatù tùtoppe ya tok pona molopai iwàpùlema toppe, tùse inenupa ton uya kappon yamùk yàulàmappù. ¹⁴ Tùse Jesus uya, “Tàwà mule yamùk nùyàpùì upyak, tok kùseleutanùttàu, masapùla epùn po itepulu pe we'nàtok wechi màlà pùsamlo yekkwa ponalok pe,” teppù. ¹⁵ Temyatù tùlùppù ya màlà mule yamùk pona, molopai nen uchi iitàppù.

Mamin Yesak Umoine

(Mark 10:17-31; Luke 18:18-30)

¹⁶ Màlà yattai kàyik uyàpùppù màlà Jesus piyak. “Enupanài, yà'là yekkwa ken wakù kupù uya, wema'nàtok yepotoppe uya?” tukaik yekamappoppù ya. ¹⁷ “Yà'là pe ken iwechi pàk wakù pe nai'nùk pàk uyekamappo auya màlà? Tewinan neken nen molo man, wakù. Enupantok ikukkà tàwàlàlà wema'nàtok yak àutà pa,” tukaik Jesus uya yeikuppù. ¹⁸ “Yà'là yekkwaichi enupantok?” tukaik Jesus yekamappoppù ya. Màlàyau yeikuppù ya, “Ànù'là kù'wà-nài, ànoppù pen pokonpe kechii, amak pe kechii, kasei pe kechii. ¹⁹ Àkàipùnù molopai asan tawonnan inamakà. Molopai ayakontalù i'nùnmakà eyiwalà mechi'nùnmayai'nùk kasa tawon,” tukaik. ²⁰ “Tamù'nawolon sàlà yamùk enupantok maimu yawàlà wessak man. Yà'là tu'ma ken uchi kupù uya?” tukaik umoine uya yeikuppù. ²¹ Jesus uya ipàk, “Wakù pe, ikasa kulu eppai ewechi yau, itàkà molopai tamù'nawolon itesak pe ewettok ichilanmata, molopai entuppa'no kon mùlepaik molopai nen uchi mamin yamùk yesak pe ewechi màlà epùn po. Molopai uya'là àikkà,” teppù. ²² Sàlà yetasak tùuya yau, umoine utàppù màlà tùusewankono'maik, masapùla tukke kulu temamin ke tùwechi pàk.

²³ Jesus uya nen uchi tùnenupa ton pàk, “Ailon kulu sàlà, sa'man pe kulu tukkan itemamin wewomù epùn po itepulu pe we'nàtok yak wechi màlà. ²⁴ Tekamatukkayaik àpàkù'nokon, sa'man pe pùla lùiwa camel wepakka akkussa yenu yeuta yai wechi màlà. Mamin yesak wewomù epùn po itepulu pe we'nàtok yak yentai,” teppù nàlà màlà. ²⁵ Yetasak tùuya'nokon yau inenupa ton usenumenkasak kulu wechippù màlà. “Ànùk wepùikattà ken uchi?” tukaik tok uya yekamappoppù. ²⁶ Jesus uya tok yenepù molopai tok yeikuppù ya, “Sàlà màlà iwekkupù yentaino kappon yamùk pona, tùse tamù'nawolon màlà Kaatù nùkupù,” tukaik.

²⁷ Màlàyau Peter uya, “Masa yenkà ina uya tamù'nawolon nànsak man molopai aya'là ina man. Yà'là yepolo ken uchi ina uya?” teppù. ²⁸ Jesus uya tok pàk, “Ailon kulu sàlà, Kàyik Mumu wechi chichiu pe wakù tapon po emennak pata weyu yattai yau, amyamlo unenupassan wechi nàlà màlà chichiu pe 12 pan aponnok

yamùk po. 12 pan kon Israel kok yamùk ittu kon pa. ²⁹ Molopai tamù'nawolon kon tùwùk kon nànnàì nan nùssan, wapùla tùlunan yamùk tùpachi ton, wapùla tùkài-pùnù kon, tùsan kon, tùmunkà kon yamùk wapùla tùmà kon nànnàì nan nùssan upàkànsau uya 100 pe itek kwa yepolo màlà molopai tàwàlàlà wema'nàtok yepolo tok uya. ³⁰ Tùse tukkan kon wapiya nai'nannùk wechi màlà àkàmlàk, molopai tukkan kon àkàmlàk nai'nannùk sàlàpe wechi màlà wapiya," teppù ya.

Tùwe'wotokomasan Umà Yau

20 ¹ "Epùn po Itepulu pe we'nàtok wechi màlà umà yesak ko'làma tùu-tàsen kappon yamùk tùmà yau tùwe'wotokoma woton kon yepose kasa. ² Tùwe'wotokomasan ye'matok tùuya konekappù ya màlà tok pokonpe, tewin chilùpa pun iwesek kasa là. Molopai tok yeunokoppù ya e'wotokomase tùmà yak. ³ Iitàppù tu'ma màlà makitti pàk tok wessek yak, wei wenussak 9:00 yattai tùse molo kàyik yamùk wechi satik pe yà'là pàk pùla yeneppù ya. ⁴ Màlàpàk tok pàk, 'Amyamlo nàlà itàtāk kon e'wotokomase u'mà yak, molopai eye'ma kon uya màlà ikasa,' teppù ya. ⁵ Màlàpàk tok utàppù. Molopai nàlà inakattapailà wei wechi tùse, molopai wei wetteilettāsak pe 3:00 yattai tu'ma màlà lùppù kupùppù ya. ⁶ Wei wewomù winàkàik lùwiwa nen uchi tùu-tāsak makitti motak yau, tùulon kon tu'ma kàyik yamùk wechi molo lùppù satik pe yà'là pàk pùla yeneppù ya. 'Yà'là peichi iwechi pàk pata ko'manka auya'nokon màlà yà'làlà tükusse pùla?' tukaik tok yekamappoppù ya. ⁷ Ànù'là uya ina yekamapposak ina we'wotokoma toppe pùla iwechi pàk,' tukaik tok uya yeikuppù. 'Itàtāk kon nàlà e'wotokomase u'mà yak,' teppù ya tok pàk.

⁸ "Pata uko'mansak yau, umà yesak uya tok yennàì pàk, 'Tùwe'wotokomasan ikà'makà molopai tok ye'makà, àkàmlà'nokon nùssan winàpai tùpyattāsē molopai wapiyalok kon nùssan motak iwenukattoppe,' teppù. ⁹ Kàyik yamùk wei wewomù winàkàik tùwe'wotokoma kon pàk iwessa'molùkasak kon ye'mappù màlà tewin chilùpa pun ke. ¹⁰ Màlàyau kàyik yamùk iwe'wotokoma toppe wapiya yekamapposak kon uyāsak te'ma tok kon pe yau, eke peiwa pùlayatta yepolo tùuya'nokon pe tok uya yekamappù, tùse mükuyamlo uya nàlà tewin chilùpa pun yepoloppù. ¹¹ Tùpùlayattayi kon yekkwatùppù tok uya molopai umà yesak winàkàik tūsàulàma kon pàk tok wessa'molùkappù. ¹² Pùsamlo àkàmlàk yekamapposak kon ne'wotokomai tachin pe pùla, ina we'wotokoma kassak sa'man pe tùse a'nek wei yau. Tùse tok ye'masak auya man ina yepeppù kaichalà! teppù tok uya. ¹³ Utonpa, ayama'masak kon uya pùla man. Eusenumenkatok kon ku mùkonekatàu tewin wei wotoko kupù pàk tewin chilùpa pun yepek pe,' tukaik tok yeikuppù ya. ¹⁴ 'Eye'matok kon uchi yanùntāk kon molopai emeittāk kon. Pùsamlo àkàmlàk iwe'wotokoma toppe yekamapposak kon nùppù enlepapai wessaik elepasak kon uya nai'nùk kaichalà. ¹⁵ I'che wettok kupù uya ken na' uchi upùlayattayi ke wechi màlà ikasa pùla? Wapùla ka' àkùlùmàlu kon màlà lù masapùla tùwe'lepasen pe wechi pàk?' teppù ya. ¹⁶ Màlàpàk mükuyamlo àkàmlà'nokon wechi màlà wapiya, molopai mükuyamlo wapiyalok kon wechi màlà àkàmlàk," teppù Jesus uya.

Jesus Uselupa Tu'ma Tùwelittok Pàk

(Mark 10:32-34; Luke 18:31-34)

¹⁷ Jerusalem pona tùutà pe Jesus uya 12 pan kon tùnenupa ton yalàppù màlà miya molopai tok yelupappù ya amak yai, tùutài'ma'nokon. ¹⁸ "Masa

yetatàk kon, utàn'nokon sàlà Jerusalem pona, màlà motau Kàyik Mumu tùlù màlà eke ton paatele yamùk yepulu yemyak, molopai enupannan Law pàk yemyak. Molo màlà tok wekkupù iwàtoppe tùuya'nokon. ¹⁹ Molopai nen uchi itùlù màlà tùulon kon kappon yamùk Jew yamùk pen yemyak, tok wàklà màlà ipàk italumattà pe. Tok uya ippoppàtù màlà, molopai tok uya ipukapàtù màlà pulusuk pona. Molopai nen uchi icholùwano wei yattai iwuluuka màlà wema'nàtok yak,” tukaik.

Zebedee Munkà Yan Nenna

(Mark 10:35-45)

²⁰ Màlàyau Zebedee munkà yan uyàpùppù màlà Jesus piyak walawoti'chi tùmunkà yamùk pokonpe, iwepeimappù itemlotopo molopai i'che tùwettok yennappù ya ipàk. ²¹ “Yà'là i'che messan?” tukaik, Jesus uya yekamappoppù. “Asa'lon kon umunkà walawoti'chi yamùk weleuta toppe apyak ikukkà, tewin kamik pen eyemyatù winà, molopai tùulon akamikù winà Kin pe ewechi yau,” tukaik yeikuppù ya. ²² Jesus uya tok yeikuppù, “Enenna kon ittu auya'-nokon pùla man. Pùsau yawon, inchi uya winàkàik nai'nùk inchi ken na' uchi auya'nokon?” tukaik Jesus uya tok yekamappoppù. “Ina uya nen inchi,” tukaik tok uya yeikuppù. ²³ “Ussawù yawon inchi lànén auya'nokon, tùse ikasa pùla iwechi màlà ànù'là yanùmù uya iweleuta toppe ukamikù pen winà, molopai ukamikù winà tukaik yau. Sàlà màlà patassek yamùk Ukài-pùnù nùkonekappù iponalok kon ponalok pe,” teppù Jesus uya tok pàk.

²⁴ Tùulon kon 10 pan kon Jesus nenupa ton uya sàlà yetasak yau, tok we'-naikappù asa'lon kon echilunan pàk. ²⁵ Màlàpàk Jesus uya tamù'nawàlà tok kà'mappù màlà tamùkke tùpyak molopai, “Mùttuyatàik Jew yamùk pen yepulu yamùk wechi tùméluntàlù ke, tok yepoi, molopai mùkyamlo yennà nan pe tok yepulu yamùk wechi. ²⁶ Sàlà kasa ewechi kon pen màlà. Tùse làkku ànù'là àklottau'nokon eke pe enapai tùwessen wechi màlà àpoitolù kon pe. ²⁷ Molopai ànù'là wechi wapiya eppai yau, tàwà ayapyoto kon pe nechii. ²⁸ Kàyik Mumu uyàpùppù tapyoto ke esse pen màlà, tùse apyoto pe esse, molopai tùwemattok tùse tukkan kon kappon yamùk ye'ma toppe tùuya,” teppù Jesus uya.

Asa'lon Kon Enpùnnon Kàyik Yamùk Uchippità

(Mark 10:46-52; Luke 18:35-43)

²⁹ Jesus molopai inenupa ton uya Jericho nàmà tùse tukkan kon kulu kappon yamùk uya iwenaimappù. ³⁰ Asa'lon kon enpùnnon kàyik yamùk, asanta yena po chichiu pe tùwessen uya Jesus uya pata yentaka yetappù màlà, màlàpàk tok wessa'molùkappù tùwentaimèpàtù kon pàk, “Itepulu, David Mumu! Ina pàk tàwà esentuppakà!” tukaik. ³¹ Tukkan kon kappon yamùk uya tok yàulàmappù, “Eppana ettàk kon!” teppù tok uya. Tùse eke peiwa tok wentaimèppù, “Itepulu, David Mumu! Ina pàk tàwà esentuppakà!” tukaik. ³² Jesus weleutappù molopai tok kà'mappù ya. “Yà'là kupù uya i'che messatàu àponalok kon pe?” tukaik tok yekamappoppù ya. ³³ “Itepulu, ina yenu yakkoka auya i'che ina man!” teppù tok uya. ³⁴ Jesus usentuppappù tok pàk molopai tok yenu yappàtùppù ya. Màlà yattai là tok uya pata yenèppù molopai tok utàppù Jesus ya'là.

Jesus Welepamù Jerusalem Pona

(Mark 11:1-11; Luke 19:28-40; John 12:12-19)

21 ¹ Jerusalem winàkàik tùuyàpù kon pe Jesus molopai inenupa ton uyàpùppù mālā Bethphage Olives Tùpù motawon pata motak. Molo asa'là ta'lon kon yeunokoppù ya. ² “Pata eyemloto kon po nai'nùk yak itàtāk kon. Mālā yattai tonki yewattāsak yepolo auya'nokon mālā imle ipyau. Tok meukatàik molopai tok mūnettàik upyak. ³ Molopai ànù'là uya yà'làlā te yau, ‘Ina yepulu tok i'che kulu man’ mūkatàik. Molopai mālā yattai là tok utā toppe ikupù ya mālā,” teppù ya tok pāk.

⁴ Sālā wekkupùppù mālā Kaatù Maimu yenpoikanài uselupappù kasa iwekkupù yekamanài pe.

⁵ “Pata Zion yawon pāk yekamakà. Ekinù nùyàssan apyak.

Ten pan mūkkālā molopai tonki po nùyàssan, tonki mule po,” tawon.

Zechariah 9:9

⁶ Mālāpāk inenupa ton utàppù mālā molopai Jesus nekamappù ikuttoppe tùuya'nokon kupùppù tok uya. ⁷ Tok uya tonki molopai imle tawonnan nepùppù. Tok uya tùpon kon nonkappù tok pona, molopai Jesus wenukuppù ipona. ⁸ Tukkan kon kappon yamùk uya tùpon kon yalenkapàtùppù asanta-wālā, tūulon kon uya kumya yale walai yattàpàtù molopai inonkapàtù tūse. ⁹ Tukkan kon kappon yamùk Jesus wapiya molopai ite'mappù pāk tūtāsān wessa'molùkappù mālā tūwentaimepàtù kon pāk,

“David Mumu yapulàtāk kon!

Mūkkālā nùyàssai'nùk Itepulu yesek yau yapulàtāk! Kaatù yapulàtāk!” tukaik.

¹⁰ Jesus welepansak Jerusalem pona yau, tamù'nawālā pata yawon kon utaimelunpasak wechippù molopai tok uya. “Ànùk ken uchi mūkkālā?” teppù.

¹¹ “Kaatù Maimu yenpoikanài pūsālā Jesus, Galilee yawon Nazareth pon,” tukaik tukkan kon kappon yamùk uya yeikuppù.

Jesus Utā Kaatù Yùwùk Tak

(Mark 11:15-19; Luke 19:45-48; John 2:13-22)

¹² Jesus utàppù mālā Kaatù yùwùk tak molopai tamù'nawolon kon yà'làlā ye'mannan molopai yà'làlā chilanmannan itau yenpakkappù ya. Pùlayatta yenchimannan pùlayattayi yapon yamùk lattàpàtùppù ya, molopai woko-kkwa yamùk chilanmannan yapon yamùk. ¹³ Molopai tok pāk, “Kaatù Maimu yau, ‘Yùwùk yesatù mālā wàpùlemantok yùwùk pe tukaik iwe'menukasak mālā.’ *Isaiah 56:7* Tūse amak ton uso'nantok itak pe imasak auya'nokon man!” teppù ya.

¹⁴ Enpùn molopai sesen pan uyàpùppù mālā Jesus piyak Kaatù yùwùk tak molopai tok ipittàppù ya. ¹⁵ Eke ton paatele yamùk yepulu molopai Law pāk enupannan we'naikappù mālā, eke ton tensan pen kupù ya yensak tùuya'-nokon yau. Molopai mule yamùk wentaimepàtù Kaatù yùwùk pùlolo po, “David Mumu yapulàtāk kon!” tukaik pāk. ¹⁶ Tok uya Jesus pāk, “Yà'lā te là na' pūsamo mule yamùk uya metayan?” teppù.

“Ewaik, Kaatù Maimu yau ken na' imenukasak lùppù yennài nan pen amyamlo,

'Mule yamùk molopai echikili ton mule yamùk winàpai wakù kulu apulàntok kussak auya màlà,' tawon?" teppù ya. *Psalms 8:2*

¹⁷ Jesus uya tok nàmàppù molopai iitàppù pata poi Bethany pona, màlà yailà pata tùlùppù ya.

Jesus Uya Fig Yek Pa'nùpù

(Mark 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Iwemassak pe Jerusalem pona tùwennappo yau, Jesus wapàkkassak wechippù. ¹⁹ Fig yek yeneppù ya màlà asanta yena po molopai iitàppù itekalepàk, tùse yà'làlà yepoloppù ya pen màlà, tùse yale neken. Màlàpàk yei pàk, "Ewepeta tu'ma pen màlà!" teppù ya. Màlà yattai fig yek waipùtappù màlà. ²⁰ Inenupa ton uya sàlà yeneppù molopai tok usenumenkappù. "Yà'là kasa ken uchi fig yek naipùtai asse'ne là?" tukaik tok usekamappoppù. ²¹ Jesus uya tok yeikuppù "Ailon kulu sàlà, ailon te auya'nokon, kasei tukaik pùla yau, tükup-pàssai'nùk sàlà fig yek pàk kupù auya'nokon màlà, sàlà neken pen. Sàlà wùk pàk nàlà lànen, 'E'wuluukakà molopai epukakà palau kak,' te auya'nokon, molopai iwekkupù màlà. ²² Ailon te auya'nokon yau, yà'làlà enennappù kon àwàpùlema kon pe, yepolo auya'nokon màlà," teppù Jesus uya.

Jesus Yapàikketù Pàk Ekamappontok

(Mark 11:27-33; Luke 20:1-8)

²³ Jesus wennappoppù màlà Kaatù yùwùk tak. Molopai kappon yamùk yenupa ya tùse, eke ton paatele yamùk yepulu molopai tùnamasan uyàpùppù Jesus piyak molopai tok uya yekamappoppù, "Yà'là yekkwa ken apàikkek yesak àmàlà sàlà yamùk kupù pa? Ànùk ken elepatai sàlà apàikkek ke?" tukaik. ²⁴ Jesus uya tok yeikuppù, "Tewin neken eyekamappo kon uya sàlà. Molopai yei'chak auya'nokon yau, yekama uya màlà àpàkù'nokon yà'là yekkwa là apàikkek ke sàlà yamùk kupù uya. ²⁵ I'nai yailàpai ken John yapàikketù uyàpùppù kappon yamùk yenpatauka toppe ya. Kaatù winàpai ka'lù, wapùla kappon winàpai?" tukaik.

Tok wessa'molùkappù tùuselupa kon pàk tiyiwalà'nokon, "Yà'là te'nokon ken uchi? 'Kaatù winàpai iyàssak màlà,' te'nokon yau nen, 'Yà'là pe ken uchi iwechi pàk ailon te auya'nokon pùn John pàk?' te ya màlà. ²⁶ Tùse, 'Kappon winàpai iyàssak màlà,' te'nokon yau, usenalippan man yà'làlà kupù kappon yamùk uya kiwinàkai'nokon pàk, masapùla tamù'nawàlà tok uya ailon tesak màlà John wechi Kaatù Maimu yenpoikanàì pe pàk," teppù tok uya.

²⁷ Màlàpàk tok uya Jesus yeikuppù, "Ina uya ittu pùla man," tukaik.

Molopai tok pàk, "Àpàkù'nokon nàlàichi yekama uya pen sàlà, yà'là yekkwa là apàikkek ke sàlà yamùk kupù uya," teppù Jesus uya.

Asa'lon Kon Walawoti'chi Yamùk Pantomù

²⁸ "Yà'là tukaik ken mesenumenkayatàu? Kàyik wechippù màlà molo asa'lon kon imu yamùk. Wapiyalok piyak iitàppù màlà molopai ipàk, 'Umu, umà yak e'wotokomata sàlàpe,' teppù ya. ²⁹ 'Utà pen sàlà,' tukaik yeikuppù ya, tùse màlà tùpo tùusenumenkatok mùyakanmappù ya molopai iitàppù umà yak. ³⁰ Màlàyau ikàipùnù utàppù yakon piyak, molopai watetukkappù ya. 'Ewaik, ukàipùnù utà màlà,' tukaik yeikuppù ya, tùse iitàppù pen màlà.

³¹ 'I'nai uya ken tükàipùnù wettok i'che kupùppù nai?" teppù Jesus uya. "Wapiyalok uya," tukaik tok uya yeikuppù. "Ailon kulu sàlà, pùlayatta pili'nài nan molopai kàyik yamùk yemyak tùwe'chilanmasan utà màlà Kaatù patassek yak awapiya'nokon. ³² Masapùla John Enpataukanài uyàpùppù màlà apyakù'nokon iwalai asanta yekamase molopai ailon te auya'nokon pùn. Tùse pùlayatta pili'nài nan molopai kàyik yamùk yemyak tùwe'chilanmasan uya ailon teppù ipàk. Sàlà yene tùpo'nokon nànen eusenumenkatok kon mùya-kanma auya'nokon pùn molopai ailon te auya'nokon pùn," teppù Jesus uya.

Grape Yekkwa Mainanpannan Pantomù

(Mark 12:1-12; Luke 20:9-19)

³³ "Tùulon panton yetatàk kon," teppù Jesus uya. "Pata yesak wechippù màlà molo, grape yekkwa pànnàippù. Kulala tùlùppù ya iwoi, molopai non yakappù ya wain kaklètòk tùuya yau pe. Kawon pata yentok ipoi yamùppù ya. Molopai umà tùlùppù ya imainanpannan pe tùnèpolossan yemyak. Molopai iitappù tùulon pata yak. ³⁴ Kùyalì pilittok yattai iwechi yau, tapyoto yamùk yeunokoppù ya umà mainanpannan piyak tùponalok yepose. ³⁵ Umà mainanpannan uya itapyoto yamùk ya'chippù, tewin ippoppàtùppù tok uya, tùulon wànàppù tok uya, molopai tùulon wànàppù tok uya tàk ke. ³⁶ Kàyik uya tu'ma tùulon kon tapyoto yamùk yeunottu'mappù, tukke wapiyalok kon yentai, molopai umà mainanpannan uya tok talumattàppù màlà kasa làma. ³⁷ Àkàmlàk lùppù tùmu yeunokoppù ya tok piyak. 'Umu nama nen ken uchi màlà tok uya ko,' tei'ma. ³⁸ Tùse imu yensak tùuya'nokon yau, umà mainanpannan uya tiyiwalà'nokon, 'Pùsàlà mùkkàlà umà yesak mumu. Àittàk kon iwàpai'nokon man, molopai nen uchi iponalok wettoppe kùponalok kon pe!' teppù. ³⁹ Màlàpàk tok uya ya'chippù, tok uya yenu'mappù màlà umà yapai, molopai tok uya iwànàppù.

⁴⁰ "Molopai yà'là pe ken umà yesak uya mùkyamlo umà mainanpannan kupù tùuyàssak yau?" tukaik Jesus uya tok yekamappoppù. ⁴¹ "Àli ku'nài nan wànà yaichi màlà ipla tok tùtalumattàse molopai tùulon kon umà mainanpannan yemyak itùlù ya, mùkyamlo tùlepa woton kon tùponalok ke iweyu yattai yemyak," tukaik tok uya yeikuppù.

⁴² Jesus uya tok pàk, "Kaatù Maimu yau ken na' sàlà yensak auya'nokon pùla nai?"

"Tàk tapùì yamùnnan nùnulunpappù tapulàsen yek pen wenappù man i'che kulu we'nàtok pe.

Sàlà wekkupùppù màlà Itepulù winà. Wakù pe kulu man!' tawon.

Psalms 118:22-23

⁴³ "Màlàpàk tekamayaik àpàkù'nokon, sàlà lepantok mokka màlà ewinà-pai'nokon molopai itùlù màlà kappon yamùk wakù pe tùwepetasan yemyak. [⁴⁴ Ànù'là tùwekkawai'masen sàlà tàk pona utakitukka màlà tùutamoklosse. Molopai ànù'là pona tàk wekkawai'masak yau, ya'woka ya màlà ipla sululuk pe,]" teppù ya.

⁴⁵ Eke ton paatele yamùk yepulu molopai Pharisee yamùk uya Jesus pantomù yetappù màlà molopai tùpàkù'nokon iichelupa pe tok uya ittuppù.

⁴⁶ Màlàpàk tok wechippù Jesus ya'chi'che. Tùse tok usenalippù tukkan kon kappon yamùk, Jesus wechi Kaatù Maimu yenpoikanài pe ittunna pàk.

Wemali'mantok Yattai Uta'lettàntok Pantomù

(Luke 14:15-24)

22 ¹Jesus uya tu'ma panton yamùk yapulàppù kappon yamùk yelupa tùuya yau. ²“Sàlà kasaichi epùn po itepulu pe we'nàtok wechi màlà, Kin tùmù ponalok pe iwemali'ma yattai uta'lettàntok konekanàippù kasa. ³Tapyoto ton yeunokoppù ya màlà uta'lettàntok yak ikà'masak kon kà'mase, tùse àippai pùla tok wechippù. ⁴Màlàpàk tùulon kon tapyoto ton yeunokoppù ya tùmaimu pokonpe, 'Ikà'masak kon pàk, Uta'lettàntok wekonekasak man sàlàpe. Uyùkùnnon paaka yamùk molopai kaiwanton paaka munkà wàsak man molopai tamù'nawolon wekonekasak man. Àittàk kon uta'lettàntok yak, tawon. ⁵Tùse ikà'masak kon uya yetapàtùppù molopai i'che tùwettok kon kusse tok utàppù. Tewinan utàppù màlà tùmà yak. Tùulon utàppù tùwotokoyi yak. ⁶Tùulon kon uya kin yapyoto ton ya'chippù. Àsà pe tok talu-mattàppù molopai tok wànàppù tok uya. ⁷Kin we'naikasak kulu wechippù màlà molopai tùsoichayi yamùk yeunokoppù ya tok wànnan nùssan wàse, molopai tok pata pottàse. ⁸Màlàyau tapyoto ton kà'mappù ya màlà. 'Wemali'-mantok yattai uta'lettàntok wekonekasak man, tùse kappon yamùk unkà'massan wechippù tùuyàssan yek pe pùla man. ⁹Itàtàk kon, eke ton asanta tak. Molopai uta'lettàntok yak tukke là kappon yamùk enepoloppù kon mùkà'matàik, teppù ya. ¹⁰Màlàpàk itapyoto ton utàppù màlà asanta yamùk tak molopai tamù'nawàlà kappon yamùk tùnepoloppù kon pilipùppù tok uya, wakù ton, molopai àli ton. Molopai wemali'man patassek wanùssak wechippù kappon yamùk ke.

¹¹“Kin wewomùppù màlà ikà'masak kon yense. Màlàyau kàyik yeneppù ya màlà wemali'man yattai yau we'nàtok pen pon yau. ¹²'Utonpa, yà'là kasa ken uchi mewomù sàlà motak wemali'man yattai yau we'nàtok pon yau pùla?’ tukaik, kin uya yekamappoppù. Tùse yà'là te ya pùla iwechippù. ¹³Màlàyau kin uya tapyoto ton pàk, 'Itemyatù molopai itta yaulonpàttàk kon molopai yenu'matàk kon ewalupàttak. Molo ikalawù màlà molopai tùyà kàlàlài'ma ya, teppù ya. ¹⁴Masapùla tukkan kon kà'masak màlà tùse tukkan kon pen menkasak,” teppù Jesus uya.

Pùlayatta Tùtok Caesar Yemyak

(Mark 12:13-17; Luke 20:20-26)

¹⁵Pharisee yamùk wepakkappù molopai iichelupatok winà Jesus ya'chitok tùuya'nokon kupùppù tok uya. ¹⁶Màlàyau tùnenupa ton tonpa yamùk molopai Herod tonpa yamùk yeunokoppù tok uya Jesus piyak. “Enupanài, ina nùt-tuyan wakù pe ewechi. Kappon yamùk ponalok ailon, Kaatù yeselu pàk enupanài àmàlà, yà'là tukaik kappon yamùk usenumenka pàk tùutaimelunpaik pùla, masapùla tamù'nawolon kon kappon yamùk mùkyamlo ekkaichalon kon eyenu yau.

¹⁷“Ina pàk uchi yekamakà, yà'là kasa ken mùttuyan? Caesar yemyak na' pata ye'ma wechi màlà ikasa, wapùla kane ka'lù?” tukaik. ¹⁸Jesus uya àli kupù pàk tok wekkupù ittuppù. Màlàpàk, “Tùusenakasan amyamlo! Yà'là peichi iwechi pàk uyittui'che ewechi kon màlà? ¹⁹Pùlayatta pun pata ye'matok ike yenpoikatàk kon uyemyak!” teppù Jesus uya. Tok uya pùlayatta pun nepùppù itemyak. ²⁰Molopai

tok yekamappoppù ya, “Ànùk yenpata molopai ànùk yesek ken uchi sà?” tukaik. ²¹“Caesar,” tukaik tok uya yeikuppù. Màlàpàk Jesus uya, “Caesar yemyak iponalok itùtāk kon molopai Kaatù yemyak iponalok itùtāk,” teppù. ²²Sàlà yetasak tùu-ya'nokon yau tok usenumenkappù kulu màlà molopai tok uya inàmàppù.

We'wuluukantok Yattai Wemali'mantok

(Mark 12:18-27; Luke 20:27-40)

²³Màlà lùppù wei yattai Sadducee yamùk tonpa yamùk uyàpùppù Jesus piyak. Mùkyamlo wechippù màlà kappon yamùk we'wuluuka pen màlà weli'nàtok yapai tawonnan pe. ²⁴“Enupanài, Moses uya nen kappon yamùk yenu-pappù, Kàyik weli'chak imunkà pùla echii'ma yau, yakon wechi tului noppù lùppù yak màlà, tok uya mule yamùk yepotoppe iweli'chak lùppù munkà pe,” tukaik. ²⁵“Molo iwechippù màlà 7 pan kon echilunan kàyik yamùk talà iwemassak kon nùssan. Wapiyalok wemali'mappù màlà, molopai iwelikùppù imunkà pùla, màlàpàk tùnoppù lùppù nàmàppù ya takon noppù pe. ²⁶Màlà lùppù wekkupùppù màlà yakon pàk, tok solùwano pàk miya tok ya'mippù tepose. ²⁷Àkàmlāk lùppù nossan welikùppù. ²⁸Màlà iweli'chak kon we'wuluukasak weli'nàtok yapai weyu yattai ken, ànùk noppù pe iwechi? Tamù'na-wàlà tok uya imali'mapàssak tùse,” teppù tok uya.

²⁹Jesus uya tok yeikuppù, “Yennakasak pe messatàik! Masapùla Kaatù Maimu wapùla Kaatù yapàikketù ittu auya'nokon pùla iwechi pàk. ³⁰We'wuluukantok yattai kappon yamùk wemali'ma pen màlà, inchelù yamùk kasa tok wechi màlà epùn po. ³¹Molopai iweli'chak kon we'wuluukatok pàk, Kaatù nekamappù na' àpàkù'nokon ittu auya'nokon pùla nai? Watesak ya, ³²‘Abraham Kaatùyi iulà, Isaac Kaatùyi, molopai Jacob Kaatùyi,’ tawon.

Exodus 3:6 Nulànan kon Kaatùyi mùkkàlà, iweli'chak kon Kaatùyi pen,” teppù Jesus uya. ³³Sàlà yetasak tùuya'nokon yau tukkan kon kappon yamùk usenumenkasak wechippù màlà enupantok ya pàk.

Eke Kulu Enupantok

(Mark 12:28-34; Luke 10:25-28)

³⁴Pharisee yamùk uyàpùppù tamùkke Jesus uya Sadducee yamùk yeppaka'-nùpùppù yetasak tùuya'nokon yau. ³⁵Molopai tok tonpa, Law pàk iichenupasak wechippù ittui'che ekamappontok ke. ³⁶“Enupanài, i'nai ken màlà eke kulu suwa ekkà tetok, Law yawon?” tukaik. ³⁷Jesus uya yeikuppù, “Itepulu Akaatùyi i'nùnmakà tamù'nawàlà eyewan ke, molopai tamù'nawàlà ayakkwalù ke, molopai tamù'nawàlà eusenumenkatok ke, tawon. *Deuteronomy 6:5* ³⁸Sàlà-i-chi màlà eke molopai tükussen kulu enupantok. ³⁹Yakon tükussen kulu màlà walai làma, ayakontalù i'nùnmakà eyiwalà mechi'nùnmayai'nùk kasa, tawon. *Leviticus 19:18* ⁴⁰Tamù'nawolon Law molopai Kaatù Maimu yenpoikannan uya imenukasak màlà sàlà asa'lon tükussen yau,” teppù Jesus uya.

Ànùk Mumu Ken Mùkkàlà Christ

(Mark 12:35-37; Luke 20:41-44)

⁴¹Pharisee yamùk wepili'chak tamùkke yau, Jesus uya tok yekamappoppù. ⁴²“Yà'là tukaik ken tùusenumenkasan amyamlo Christ pàk? Ànùk pa ken mùkkàlà?” tukaik.

“David pa nen mükkàlà,” tukaik tok uya yeikuppù. ⁴³⁻⁴⁴“Yà'là pe ken uchi iwechi pàk Wakù Akkwàlù uya David kupùppù málà, Uyepulu tukaik yesat-toppe ya?” tukaik Jesus uya tok yekamappoppù. “Masapùla David uya,

Itepulu uya Uyepulu pàk, ‘Chichiu pe ekkà meluntà uyemyatù winà, eyeyatonnon tülù uya atta yokkoik ponàlà,’ teppù málà. *Psalms 110:1*

⁴⁵“David uyaichi yesatù Uyepulu tukaik yau, yà'là kasa ken uchi Christ wechi David pa pe?” tukaik Jesus uya tok yekamappoppù. ⁴⁶Tùse ànù'là yei'nàì pùla iwechippù molopai málà motapai ànù'là uya yekamappoppàttuk-kappù pen.

Law Pàk Enupannan Molopai Pharisee Yamùk Yeselu

(Mark 12:38-39; Luke 11:43, 46; 20:45-46)

23 ¹Jesus uya tukkan kon kappon yamùk, molopai tūnenupa ton yelu-pappù. ²“Enupannan Law pàk, molopai Pharisee yamùk kussak málà Moses Law yekamannan pe,” teppù ya. ³“Màlàpàk uchi tamù'nawolon tok nekama maimu yawàlà mettàik molopai mùkuttàik. Tùse tok yeselu kùkkut-tàu, masapùla tūnekama kon ku'nàì nan pen mùkyamlo. ⁴Eme'nek pe yaplu konekannan mùkyamlo molopai kappon yamùk mùpona yaulonpà'nàì nan, tùse tewin nà elekkwà temyatù kon ke yanùmù pàk alikyek pe tok wechi pen málà málà yamùk yaplu yalà pàk. ⁵Tamù'nawolon ku'nàì nan mùkyamlo kappon yamùk uya neken yentoppe. Eke pe Kaatù Maimu yen konekannan mùkyamlo tepiyèppà kon pàk molopai temekun kon pàk, molopai kusan pe tūpon kon yeppi yùpùlù ku'nàì nan!” teppù Jesus uya. ⁶“Wakù kulu patassek iwakùli ton mùkyamlo uta'lettàn yattai, molopai wakù kulu aponnok iwakùli ton wepili'nàtok itak tau. ⁷Makitti tau ‘Wakù pe na' messan?’ te namantok pokonpe iwakùli ton mùkyamlo, molopai Ti'cha tukaik kappon yamùk uya tesatù kon iwakùli ton. ⁸Eyesatù kon uchi kùsettak Ti'cha tukaik masapùla tamù'nawàlà echitonpa ton amyamlo molopai tewinan neken Eyenupanàì'no-kon yesak. ⁹Molopai ànù'là kùsesattàu Ukàipùnù tukaik sàlà non po, masapùla tewinan neken epùn pon Ikàipùnù ton amyamlo. ¹⁰Wapùla ‘Ti'cha’ pe eyesatù kon kùsettak, masapùla tewinan neken mükkàlà eyenupanàì'nokon Christ. ¹¹Eke pe kulu àklottau'nokon nai'nùk wechi málà ayapyoto kon pe. ¹²Molopai ànù'là eke pe tūwekkussen yàssà'mùntanùpù málà, molopai ànù'là àssà'mùla tūwessen ma málà eke pe,” tukaik.

Àsà Tetok Tūsennakasan Pàk

(Mark 12:40; Luke 11:39-42, 44, 52; 20:47)

¹³“Àsà pe kulu iwechi málà àpona'nokon, Law pàk enupannan molopai Pharisee yamùk! Tūsennakasan amyamlo! Kappon yamùk wakkà'nàì nan, itepulu pe we'nàtok epùn po mùlatta takkose. Málà yak amyamlo utà pen málà molopai tūulon kon utà toppe tok kupù auya'nokon pùla man. [¹⁴Àsà pe kulu iwechi málà àpona'nokon Law pàk enupannan molopai Pharisee yamùk! Tūsennakasan amyamlo! Itayappù iweli'chak kon yemamin molopai tok patassek mokkannan. Molopai nàlà kusan pe tūwàpùlemasan amyamlo, kappon yamùk uya neken yentoppe. Sàlà wenai atalumattàtok kon wechi málà àsà peiwa.]

¹⁵“Àsà pe kulu iwechi málà àpona'nokon Law pàk enupannan molopai Pharisee yamùk! Tūsennakasan amyamlo! Tuna po tūtàsan amyamlo molopai

tamù'nawolon pata yawà, tewin kappon lattàse ewinàkài'nokon. Molopai ilattàsak auya'nokon yau asak itek kwa apok patassek yak tütütàsen yek pe ikussak auya'nokon màlà, akasa'nokon.

¹⁶“Àsà pe iwechi màlà àpona'nokon, enpùla echii'ma anài nan! Enupannan amyamlo, ‘Ànù'là uya suwa wechi màlà tesak Kaatù yùwùk winà yau, yà'là pe iwechi pen màlà, tùse watesak ya kolù Kaatù yùwùk tawon winà yau, mùkkàlà ya'chichak màlà ikupù uya màlà teppù ya lùppù uya,’ tukaik,” teppù Jesus uya. ¹⁷“Enpùnnon pakko ton! I'nai ken uchi màlà eke lùlwa, kolù ka'lù, wapùla Kaatù yùwùk kolù ku'nài esuken? ¹⁸Enupannan nàlà amyamlo, ‘Ànù'là uya suwa wechi màlà tesak itùsak lùppù pottà yapon Kaatù yùwùk tawon yesek winà yau, ikupù uya teppù tùuya kupù ya kulu pen màlà, tùse ànù'là uya wa wechi màlà tesak tùpottàsen màlà ipottà yapon pon yesek winà yau mùkkàlà ikupù uya teppù tùuya kupùik! tukaik. ¹⁹Enpùla messatàik! I'nai ken uchi màlà tünamasen, lepantok ka'lù, wapùla itùsak lùppù pottà yapon Kaatù yùwùk tawon, esuken lepantok ku'nài? ²⁰Màlàpàk uchi kappon uya wa nen wechi màlà te lepantok pottà yapon yesek winà yau, wa nen wechi te ya màlà lepantok yapon yesek winà, molopai tamù'nawolon ipon lepantok kon yesek winà. ²¹Molopai kappon uya wa nen wechi màlà te Kaatù yùwùk yesek winà yau, wate ya màlà Kaatù yùwùk yesek winà, molopai mùkkàlà itau tùwemassen Kaatù yesek winà. ²²Molopai kappon uya suwa nen wechi màlà te epùn yesek winà yau, wate ya màlà Kaatù yapon yesek winà molopai mùkkàlà ipo tùwessen yesek winà.

²³“Àsà pe kulu iwechi màlà àpona'nokon Law pàk enupannan, molopai Pharisee yamùk! Tùsennakasan amyamlo! Kaatù lepannan amyamlo tewin 10 pan itesak pe ewettok kon yapai, kùyalì kà'nùnpinnan nà mint, dill molopai cummin ke, tùse tükussen kulu Law yawon uya enupantok nulunpannan amyamlo, ikasa we'nàtok, usentuppantok molopai ailon pe we'nàtok. Sàlà yamùk kupù auya'nokon sàlà eppaino wapiyalok tùnulunpase pùla. ²⁴Enpùla echii'ma anài nan! Kanpitu yasukannan amyamlo àwuku yapai, tùse eke camel yeuno'mannan!” teppù Jesus uya.

²⁵“Àsà pe iwechi màlà àpona'nokon Law pàk enupannan, molopai Pharisee yamùk! Tùsennakasan amyamlo! Àkokù kon molopai apalapiyi kon kukanan polopo, tùse yau useka'nonkantok molopai iwalàwannà i'che we'nàtok kuttok ke iwanùssak man. ²⁶Enpùnnon Pharisee yamùk! Yau làkku pùsau iku-katàk kon wapiya, molopai nen uchi polopo nàlà wakù pe iwechi màlà!” teppù Jesus uya.

²⁷“Àsà pe kulu iwechi màlà àpona'nokon Law pàk enupannan molopai Pharisee yamùk! Tùsennakasan amyamlo! Aimu'nan ke uluwaik kukasak usene wakù pe polopo walainon, tùse iweli'chak kappon yamùk yàppù lùssan molopai ikà ke iwanùssak yek kwa ton. ²⁸Màlà kasa làma wakù pe tùusenpoikasan amyamlo kappon yamùk piyak, tùse ayau'nokon awanùssak kon man ikasa pe tukaik usennakantok ke molopai àlì pe we'nàtok ke,” teppù Jesus uya.

Talumattàntok Yekamatok Iwekkupù Wapiya

(Luke 11:47-51)

²⁹“Àsà pe iwechi màlà àpona'nokon Law pàk enupannan molopai Pharisee yamùk! Tùsennakasan amyamlo! Wakù pe uluwaik konekannan amyamlo

Kaatù Maimu yenpoikannan ponalok pe, molopai wakù pe iwemassak kon uluwachi yùpùlùttànnan. ³⁰ Molopai, ‘Wema'nàsakù'nokon pena kùtamo kon weyu yattai yau, tok pokonpe Kaatù Maimu yenpoikannan wànàppù'-nokon pen sàlà eppaino,’ te auya'nokon. ³¹ Màlàpàk uchi mùkyamlo Kaatù Maimu yenpoikannan wànnan nùssan payan pe ewechi kon yenpoika auya'nokon màlà! ³² Ikuttàk kon uchi, molopai atamo kon nùpyattàppù àli yenuka'nùttàk kon! ³³ Àkài yamùk, molopai àkài yamùk munkà! Yà'là kasa ken uchi ewepe kon apok patassek yak àutà kon winàpai pe mùttuyatàu? ³⁴ Sàlà kasaichi iwechi pàk Kaatù Maimu yenpoikannan teunossaik, molopai pukkek ton, molopai enupannan. Tok tonpa yamùk wànà auya'nokon màlà, tùulon kon pukapàtù auya'nokon pulusuk pona. Tùulon kon ippoppàtù auya'nokon màlà ewepilittok kon itak tau molopai tok wenaima auya'no-kon màlà pata yapai tùulon pata yak. ³⁵ Màlàpàk tamù'nawolon kon wakù ton kapon yamùk wànnan nùssan talumattàtok uyàpù màlà àpona'nokon, Abel wànàppù motapai Zechariah, Berechiah mumu wànàppù motak. Ànwà-nàppù kon Kaatù yùwùk molopai itùsak lùppù pottàtok patassek yakletau. *Genesis 4:8; 2 Chronicles 24:20-21* ³⁶ Ailon kulu sàlà, sàlà yamùk wenai talumattàntok uyàpù màlà kapon yamùk sàlà yattaino kon pona!” teppù Jesus uya.

Jesus Uya Jerusalem Pùnùmatok

(*Luke 13:34-35*)

³⁷ “Jerusalem, Jerusalem! Kaatù Maimu yenpoikannan mùwàtantàu molopai Kaatù neunokossan imaimu yenpoikannan mùwàtantàu tàk ke! Yà'là kaichalà itekkwa ayawon kon enpilipai wechippù, kali'cho uya tùmunkà yamùk pilipù tapàli yokkoik kasa, tùse ikupù uya i'che pùla ewechippù! ³⁸ Màlàpàk nen uchi apatassek wà'nàmà màlà tùkken. ³⁹ Sàlà motapai uyen-tu'ma auya'nokon pen màlà, ukayaik àpàkù'nokon, ‘Ipùlemasak mùkkàlà Itepulu yesek yau tùuyàssen,’ te auya'nokon ponalà,” teppù Jesus uya.

Pata Weyu Wenukapù Yekamatok

(*Mark 13:1-23; Luke 21:5-24*)

24 ¹ Jesus utàppù màlà molopai Kaatù yùwùk nàmà ya yau, inenupa ton uyàpùppù màlà ipyak Kaatù yùwùk pàk yelupase. ² “Tamù'nawàlài-chi sà yamùk menyatàu?” tukaik tok yekamappoppù ya. “Ailon kulu sàlà, tewin nà tàk wà'nàmà talà tùtonpa po pen màlà. Tamù'nawàlà iwettùlùkkwa màlà,” teppù Jesus uya tok pàk.

³ Jesus wechi chichiu pe Olive Tùpù po tùse, inenupa ton uyàpùppù màlà ipyak amak yai. “Ina pàk yà'là yattai sàlà yamùk wekkupù yekamakà, molopai yà'là wekkupù àuyàpù winàkàik, molopai pata weyu wenukassak yekamanài pe,” teppù tok uya.

⁴ Jesus uya yeikuppù, “Enpen mettàik, ànù'là eyennakatakù'nokon. ⁵ Masa-pùla tukkan kon kapon yamùk uyàpù màlà uyesek yau, ‘Christ iulà!’ tei'ma, molopai tukkan kon kapon yamùk yenkuttà tok uya màlà. ⁶ Wepanta'mantok yeta auya'nokon màlà mei molopai mei pùla. Tùse, kataimelunpatàu. Màlà yekkwa ton wekkupù màlà, tùse iwenukattok yekama màlà yamùk uya pen màlà. ⁷ Tewinan pata wepanta'ma màlà tùulon pata pokonpe, tùulon itepulu

pe we'nàtok wepanta'ma màlà tùulon itepulu pe we'nàtok pokonpe. Iwan wechi màlà molo, molopai tùlùpùnù. ⁸ Tamù'nawàlà sàlà yamùk wechi màlà wapiya mule we'chi'mosak kasa.

⁹ “Màlàyau nen uchi kappon yamùk uya aya'chi kon màlà molopai àtùlù kon atalumattàtok kon pe, molopai àwàrà kon màlà. Tamù'nawolon kon kappon yamùk uya eyeya'noma kon màlà upàkànsau. ¹⁰ Màlà yattai tukkan kon uya ailon tetok tùuya'nokon upàk nonka màlà. Tùtonpa kon yeimippo tok uya màlà, molopai tok useya'noma màlà tiyiwalà'nokon. ¹¹ Tukke ailon pen itekale yenpoikannan usenpoika màlà molopai tukkan kon kappon yamùk yennaka tok uya. ¹² Màlà kasa àli wekatù màlà, màlàyau tukkan kon kappon yamùk uya u'nùnmatok pùla iwena màlà. ¹³ Tùse mùkkàlà meluntà pe iwenukapù ponalà nai'nùk wepùikattà màlà. ¹⁴ Molopai sàlà wakù itekale itepulu pe we'nàtok yekale yekama màlà tamù'nawàlà wolù yawàlà pata yamùk yawolon kon pàk, molopai nen uchi iwenukattok uyàpù màlà,” teppù Jesus uya.

¹⁵ “Àli kulu Kaatù yewanma pe nai'nùk mattantok ku'nàl wà'mùssakkasak wakù pata Kaatù yùwùk tau' yene auya'nokon yau, màlà Daniel Kaatù Maimu yenpoikanài uselupappù ipàk lùppù,” teppù Jesus uya. Ànù'là sàlà kaleta yennài, tàwà nùttui. ¹⁶ “Màlà yensak tùuya'nokon yau mùkyamlo Judea pon kon nepeik wùk pona. ¹⁷ Molopai ànù'là tapùì ipu po nai'nùk kùsuttàtak yà'làlà yense tùwùk tak. ¹⁸ Ànù'là umà yau nai'nùk kùsennappotak tùpon yense. ¹⁹ Àsà pe kulu iwechi màlà nossan yamùk monok ton pona, molopai manak pàk lùppù nai'nannùk imunkà ton pona màlà wei yattai! ²⁰ Àpùlema-tàk kon iko yattai wapùla Wàlàka'nàttok yattai àutàtok kon wechi tukaik. ²¹ Masapùla màlà yattai wettalumattàntok wechi màlà àsà peiwa kulu, pena pata wepyattàppù motapai sàlà wei tepose wettalumattàntok wechippù yentai. Molopai màlà yek kwa tu'ma wechi molo pen màlà. ²² Tùse Kaatù uya pata weyu yamùk tonpakasak man, ikussak ya pùla iwechi yau, ànù'là wemapù pen màlà. Tùnmenkassan pàkànsau Kaatù uya pata weyu yamùk tonpaka màlà.

²³ “Màlàpàk uchi, ànù'là uya àpàkù'nokon, ‘Yenkà, pùsàlàichi mùkkàlà Christ,’ te wapùla ‘Mùkkàlà yenkà!’ te yau, ailon kùkatàu ipàk. ²⁴ Masapùla ailon pen Christ molopai ailon pen itekale yenpoikannan usenpoika màlà. Eke ton wotoko molopai enumenkanài kupù tok uya màlà imenkasak kon yennaka toppe tùuya'nokon, tok yennaka tùuya'nokon pe iwechi yau. ²⁵ Yetatàk kon! Sàlà tekamapàssaik iweyu wapiya.

²⁶ “Wapùla, kappon yamùk uya àpàkù'nokon, ‘Yenkà, wontaik yau Christ man!’ te yau, kùtàtàu, wapùla, tok uya, ‘Talà man iwe'wakkàttok tawon taul!’ te yau, ailon kùkatàu. ²⁷ Masapùla Kàyik Mumu uyàpù màlà pata wekamlippù usene kak yakletawà wei wepakkatok motapai wei wewontok motak kasa.

²⁸ “T'nailàlà ekek wechi yau kassanak yamùk wepilipù màlà,” teppù Jesus uya.

Kàyik Mumu Uyàttok
(Mark 13:24-27; Luke 21:25-28)

²⁹ “Tachin pe pùla utaimelunpantok kon weyu tùpo,
‘wei wena màlà ewalupà pe, kapùì ulenpamù pen nen uchi màlà,
chilùkà yamùk wessoloka màlà kaupai,

molopai kak yawon kon apàikkek ton utalo'ma màlà.' *Isaiah 13:10; 34:4*
³⁰ "Màlàyau nen uchi Kàyik Mumu yentok ipàkàlà woton usenpoika màlà kak yau. Màlà yattai nen uchi tamù'nawolon kon kappon yamùk non pon kon kalawù màlà. Kàyik Mumu uyàpù katupluk po epùn poi, meluntà pe molopai eke pe akkwa pokonpe yene tok uya màlà. ³¹ Eke paaka letù walai wai tàwù màlà, molopai tiyinchelüyi yamùk yeunoko ya màlà asakùlà'n'an non pana'mu yawà. Mùkyamlo uya iponalok kon inanùmùssan pilipù màlà tamù'nawàlà wolù yapai," teppù Jesus uya.

Enupantok Fig Yek Pàk

(*Mark 13:28-31; Luke 21:29-33*)

³² "Tàwàichi fig yek eyenupatàu. Ipanta yamùk wechi lola pe molopai àmù pe yau, molopai iwaleta yau, wàppànàtok yattai wechi mei pùla ittunnan amyamlo. ³³ Màlà kasa làma, tamù'nawàlà sàlà yamùk yene auya'nokon yau, pata weyu wechi mei pùla, iyàpù winàkàik iwechi ittu auya'nokon màlà. ³⁴ Ailon kulu sàlà, tamù'nawàlà sàlà yamùk wekkupù màlà nemassai'nannùk kappon yamùk welikù tamù'nawàlà wapiya. ³⁵ Epùn molopai non utà màlà, tùse umaimu utà pen màlà."

Ànù'là Uya Kàyik Mumu Weyu Ittu Pùla Man

(*Mark 13:32-37; Luke 17:26-30, 34-36*)

³⁶ "Ànù'là uya Kàyik Mumu weyu molopai iwekkuttok yattai uyàpù ittu pùla man, inchelù yamùk uya là, [wapùla Imu uya là,] tùse Ikàipùnù neken mùkkàlà ittunà. ³⁷ Kàyik Mumu uyàttok wechi màlà iwekkussak lùppù Noah yattai kasa. ³⁸ Tuna'ma wapiya, kappon yamùk uta'lettàpàtùppù molopai tùwuku kon inchiippù tok uya. Kàyik yamùk molopai nossan yamùk wemali'-mapàtùppù, Noah wenuku kanau yak weyu tepose. ³⁹ Tùse yà'làlà wekkupù ittupù tok uya pen, tuna'ma uyàpù molopai teulanka kon ya ponalà. Màlà kasa làmaichi iwechi màlà Kàyik Mumu uyàpù yattai. ⁴⁰ Màlà yattai asa'lon kon kàyik yamùk wechi màlà umà yau, tewin yanùmù màlà molopai yakon wà'nàmà ipatappù yau. ⁴¹ Asa'lon kon nossan yamùk wechi màlà paali yeppa pàk. Tewin yanùmù màlà, yakon wà'nàmà ipatappù yau. ⁴² Màlàpàk uchi enpen ettàk kon! Masapùla yà'là yattai là Eyepulu kon uyàpù ittu auya'nokon pùla man. ⁴³ Sàlàichi mùttutàik, tapùì yesak kàyik uya yà'là yattai là ewa-lupàttau amak uyàpù ittu tùuya yau, tùwe'nùnse pùla iwechi màlà molopai amak wewontoppe tùwùk tak ikupù ya pen. ⁴⁴ Màlàpàk uchi, iwekonekasak pe nàlà mettàik, masapùla Kàyik Mumu uyàpù màlà yenei'che ewechi kon pùla tùse."

Ailon Molopai Ailon Pen Apyoto

(*Luke 12:41-48*)

⁴⁵ "Ànùk ken uchi mùkkàlà ailon molopai pukkek apyoto itepulu nùtù-lùppù tùwùk tawon kon yepoi, tok yeipattà toppe ya iwalai iweyu yattai?
⁴⁶ Tùutauchinpasen mùkkàlà apyoto, tepulu uya teposak yau, màlà kupù tùuya tùse iwennapposak yau! ⁴⁷ Ewaik, ailon kulu sàlà, itepulu uya màlà mùkkàlà apyoto tülù tamù'nawolon itesak pe tùwettok mainanpanài pe.
⁴⁸ Tùse àli apyoto pe tùwechi yau, 'Uyepulu uyàpù pen màlà tachin pe,' te ya

tiyiwalà. ⁴⁹Molopai nen uchi tùtonpa yamùk apyoto ton ippoppàtù pàk iweppayattà, molopai iità'lettà molopai iwetùmù tùwetùnsan pokonpe. ⁵⁰Màlàyau nen uchi mùkkàlà yepulu wennappo màlà tewin nà wei yattai, iyàpù yenei'-che iwechi molopai ittui'che iwechi pen tuse. ⁵¹Itepulu uya yattàpàtù màlà echikili pe molopai tùsennakasan talumattàtok patassek yak inonka màlà. Màlà motau kalannàtok wechi màlà molopai tùyà kon kàlàlàikkatok tok uya wechi,” teppù ya.

10 Pan Kon Ema'nomi'chi Pantomù

25 ¹“Màlà yattai itepulu pe we'nàtok epùn po wechi màlà sàlà kasa. Molo 10 pan kon ema'nomi'chi yamùk wechippù màlà, tùlanppuyi kon yanùnnàì nan molopai iitàsak kon umoine tùwemali'ma woton wakkàsse. ²5 pan kon wechippù màlà pakko ton pe, molopai tùulon kon 5 pan kon wechippù pukkek pe. ³Pakko ton uya tùlanppuyi kon yalàppù màlà, tuse tok uya ipalu wenukassak yattaino woton nùwa tùulon pe ipalu yalàppù pen, ⁴pukkek ton uya iten yamùk yau tùlanppuyi kon palu yalà tuse. ⁵Umoine tùwemali'ma woton wechippù màlà tachin pe tùuyàpù pàk. Màlàpàk ema'nomi'chi we'nùnpàtùppù molopai tok we'nùnkàpùppù.

⁶“Anomlak iwenakassak wechippù màlà wentaimensak yattai, ‘Pùsàlàichi yenkà, umoine tùwemali'ma woton uyàpù! Àittàk kon iwakkàsse!’ tukaik. ⁷10 pan kon ema'nomi'chi upakappù màlà molopai tùlanppuyi kon konekappù tok uya. ⁸Màlàyau pakko ton uya pukkek ton pàk, ‘Eweyu kon palu pùkkù ke ina ilepatàk kon masapùla ina lanppuyi nùsà'nùssan,’ teppù. ⁹‘Kane, ina ponelok pe neken nen man molopai àponelok kon woton kulu pùla. Itàtàk kon eyiwalà'nokon ichilanma yùwùk tak ye'mase,’ teppù pukkek ton uya. ¹⁰Màlàpàk pakko ton utàppù tùweyu kon palu yepose. Molopai tok utàppù tuse umoine tùwemali'ma woton welepamùppù màlà. 5 pan kon iwekonekasak kon ema'nomi'chi wewomùppù màlà ya'là wemali'mantok yattai uta'let-tàntok yak. Molopai manatta yakkoloppù màlà.

¹¹“Malalà tùpo tùulon kon 5 pan kon ema'nomi'chi welepamùppù. ‘Ina yepulu, ina yepulu! Manatta yakkokakà ina ponelok pe,’ teppù tok uya. ¹²‘Ailon kulu sàlà, eyittu kon uya pùla man,’ tukaik tùwemali'ma woton umoine uya yeikuppù. ¹³Enpen uchi ettàk kon, masapùla Kàyik Mumu uyàttok weyu ittu auya'nokon pùla man,” teppù Jesus uya.

Pùlayatta Pantomù

(Luke 19:11-27)

¹⁴“Sàlà kasaichi itepulu pe we'nà wechi màlà. Kàyik tùpata nàmà pàk nekkussai'nùk kasa. Tapyoto ton kà'mappù ya molopai itesak pe tùwettok tùlùppù ya tok yemyak imainanpa toppe tok uya. ¹⁵Tewin pàk tok lepappù ya màlà, ikupù tok uya kaichalà. Tewinan yemyak 5000 pe chilùpa pun tùlùppù ya, tùulon yemyak 2000 pe, molopai tùulon yemyak 1000 pe. Molopai nen uchi iitàppù màlà mei.^j ¹⁶Apyoto, 5000 pe chilùpa pun yekkwa'nàippù utàppù màlà, molopai màlà pùlayatta yapai 5000 pe làma yepoloppù ya màlà. ¹⁷Màlà

j 25:15 Tewinan talent màlà 1000 kaichalon, 5 pan talent yamùk wechi màlà 5000 pe chilùpa pun yamùk.

kasa làma 2000 pe yek kwa'nàippù uya 2000 pe làma yepoloppù. ¹⁸Tùse apyoto 1000 pe yek kwa'nàippù utàppù màlà, molopai non yakappù ya, màlà yak tepulu pùlayattayi chilùpa pun yamùk yonamùppù ya.

¹⁹“Tachin pe tupo apyoto ton yepulu wennappoppù, molopai tok pokonpe ya'là kaichalà là chilùpa pun yamùk tùlùppù tùuya ittu pàk iwekkupùppù. ²⁰Apyoto, 5000 pe chilùpa pun yeponàippù uyàpùppù, molopai tùulon pe 5000 pan tu'ma tùlùppù ya itemyak. '5000 pe ulepappù auya chilùpa pun yamùk ke, Uyepulu. Sàlà nàlàichi yenkà tùulon 5000 pan làma unepoloppù,' teppù ya. ²¹'Wakù kussak auya man, wakù molopai ailon uyapyoto! Ailon pe ewessak man malalon nùkkwà yau, màlàpàk àtùlù uya màlà eke yesak pe ewechi pa. Àikkà utauchinpa tonpa pe ewechi pa!' teppù itepulu uya. ²²Molopai apyoto, 2000 pan kolù pun ke ilepasak lùppù uyàpùppù màlà molopai ipàk, '2000 pe ulepappù auya, Uyepulu. Sàlà nàlàichi yenkà tùulon 2000 pe làma unepoloppù,' teppù ya. ²³'Wakù kussak auya man! Wakù molopai ailon uyapyoto, ailon pe ewessak man malalon nùkkwà yau. Màlàpàk àtùlù uya màlà eke mainanpa pa. Àikkà molopai utauchinpa tonpa pe ewechi pa,' teppù itepulu uya. ²⁴Màlàyau nen uchi apyoto tewin kolù pun yeponàippù uyàpùppù molopai, 'Uyepulu, sa'man ken mùkkàlà kàyik ko. Tùnpàmàppù pen mokkanài lù, molopai kùyalì pili'nài tùnpàmàppù pen yapai, teppù uya. ²⁵Màlàpàk usenalippappù màlà. Màlàyau utàppù molopai àpùlayattayi yonamùppù uya non yak. Sà yenkà! Àponalok uchi sàlà,' teppù ya. ²⁶'Àlì àmàlà molopai emya'nek apyoto! Ittunài àmàlà, unpàmàppù pen pilipù uya, molopai kùyalì pilipù uya unpàmàppù pen yapai? ²⁷Upùlayattayi tùlùppù nen auya sàlà eppaino pùlayatta mainanpatok tak, molopai wennapposak yau eke peiwa iwenasak yepoloppù uya sàlà eppaino,' teppù itepulu uya. ²⁸'Pùlayatta imokkatàk kon iwinàpai molopai itùtàk kon 10 pan kolù pun yesak yemyak. ²⁹Masapùla yà'làlà yesak pe tùwessen, lepa màlà eke peiwa, molopai nen uchi eke pe itesak pe iwechi màlà, tùse mùkkàlà yà'là pùla nai'nùk, winàpai malalon nà itesak pe iwettok mokka màlà. ³⁰Pùsàlà tapulàsen pen apyoto, yenu'matàk kon polopona ewalupàttak. Molo ikalawù màlà molopai tùyà kàlàlài'ma ya,' teppù," teppù Jesus uya.

Tamù'nawolon Kon Kappon Yamùk Ittutok

³¹“Kàyik Mumu uyàssak tapulàtok yau tiyinchelùyi yamùk pokonpe yau, chichiu pe iwechi màlà wakù akkwa tapon po. ³²Molopai tamù'nawàlà pata yamùk yawolon kon non pon kon wepilipù màlà itemlotopo. Màlàyau nen uchi tok pantaka ya màlà asa'là, kaalinilu yesak uya kaalinilu yamùk pantaka kaapala yamùk winàpai kasa. ³³Kaalinilu yamùk tùlù ya màlà tükamìkù pen winàkàik molopai kaapala yamùk tùlù ya màlà tükamìkù winàkàik. ³⁴Màlàyau nen uchi Kin uya kappon yamùk tükamìkù pen winon kon pàk, 'Àittàk kon! Ukàipùnù nùpùlemassan. Àittàk kon itepulu pe ewettok kon patassek yepotanùttàk kon, ikonekasak lùppù àponalok kon pe wolù wekonekappù motapai. ³⁵Masapùla wapàkkassak wechippù molopai uyewetùppù auya'nokon. We'naklipasak wechippù molopai uwoppappù auya'nokon. Kaklan pe wechippù molopai uyanùmùppù auya'nokon apatassek kon yak. ³⁶Ipon pùla wechippù molopai upontàppù auya'nokon. E'nek pe wechippù molopai uma in anpappù auya'nokon. Patiki'chi tau wechippù molopai

ukaklanpappù auya'nokon,' te màlà Kin uya. ³⁷Wakù ton uya nen uchi yeiku màlà, 'Uyepulu, Yà'là yattai ken uchi ina awapàkkassak yentai molopai ina eyewettai, wapùla ewe'naklipasak yentai ina molopai àwoppatai ina? ³⁸Yà'là yattai ken uchi kaklan pe ewechi yentai ina molopai ina ayanùntai tùpata-ssek kon yak, wapùla yà'là yattai ina ipon pùla ewechi yentai molopai àpon-tàtai ina? ³⁹Yà'là yattai ken uchi e'nek pe ewechi yentai ina, wapùla yà'là yattai ken uchi patiki'chi tau ewechi yentai ina, molopai akaklanpatai ina?' tukaik. ⁴⁰Kin uya yeiku màlà, 'Ailon kulu sàlà, yà'là yattai là sàlà kussak auya'nokon utonpa yamùk lùkkwà winàkàik yau, uponalok pe ikussak auya'-nokon màlà!' tukaik.

⁴¹"Màlayau nen uchi tùkamikù winon kon pàk, 'Itàtāk kon uwinàpai, amyamlo ipa'nùssak kon! Itàtāk kon tàwàlàlà tùuyassen apok yak, ikoneka-sak lùppù Teepùlù molopai itinchelùyi yamùk ponalok pe yak! ⁴²Wapàkka-sak wechippù, tùse uyewetùppù auya'nokon pen, we'naklipasak wechippù tùse uwoppappù auya'nokon pen. ⁴³Kaklan pe wechippù tùse uyanùmùppù auya'nokon apatassek kon yak pen. Ipon pùla wechi tùse upontàppù auya'no-kon pen. E'nek pe wechippù molopai patiki'chi tau wechippù tùse umainan-pappù auya'nokon pen,' te Kin uya màlà. ⁴⁴Màlayau nen uchi tok uya yeiku màlà. 'Uyepulu, yà'là yattai ken uchi awapàkkassak yeneppù ina uya, wapùla ewe'naklipasak là, wapùla kaklan pe, wapùla ipon pùla là, wapùla e'nek pe, wapùla patiki'chi tau, molopai ina uya àpùikattàppù pen?' tukaik. ⁴⁵Kin uya yeiku màlà, 'Ailon kulu sàlà, yà'là yattai là pùsamlo entuppa'no kon yen-pàssak auya'nokon yau, uyenpàssak auya'nokon màlà,' tukaik. ⁴⁶Pùsamlo uchi yeunoko màlà tàwàlàlà talumattàntok yak. Wakù ton utà màlà tàwàlàlà wema'nàtok yak," teppù Jesus uya.

Jesus Wàlà Pàk Wekku'nàtok

(Mark 14:1-2; Luke 22:1-2; John 11:45-53)

26 ¹Jesus wenukassak sàlà yamùk pàk tùuselupa pàk yau, tùnenupa ton pàk wateppù ya, ²"Mùttuyatàik, asa'là wei tùpo Entaka'nàppà Yattai Uta'lettàntok wechi, molopai Kàyik Mumu tùlù màlà pulusuk pona."

³Màlayau eke ton paatele yamùk molopai eke ton tùnamasan wessepoppù màlà tamùkke Caiaphas eke kulu paatele patassek yak. ⁴Molopai tok wekkupùppù màlà Jesus ya'chi pàk amak yai, iwàtoppe. ⁵"Uta'lettàntok yattai ikupù'nokon pen màlà. Masapùla kapon yamùk wechi àsà pe màlà yattai pùla," teppù tok uya.

Jesus Kalapaima Bethany Po

(Mark 14:3-9; John 12:1-8)

⁶Bethany po, Simon, àsà kulu ipippà yùwùk tau Jesus wechi yattai, ⁷nossan uyàpùppù màlà ipyak, wakù iten epekkekalapa pokonpe. Kalapa ikkwamùppù ya màlà Jesus ippai pona uta'lettàn yapon piyau tùse. ⁸Jesus nenupa ton uya sàlà yeneppù màlà molopai tok we'naikappù. "Yà'là pe ken uchi iwechi pàk sàlà mattanùpù nai'nùk?" tukaik tok usekamappoppù. ⁹"Sàlà kalapa chilanmappù sàlà eppaino epekkekalapa pe molopai pùlayatta tùtoppe entuppa'no kon yemyak!" teppù tok uya. ¹⁰Jesus uya tok uselupatok ittupù màlà molopai tok pàk, "Yà'là pe iwechi pàk pùsàlà nossan wanittàpa

auya'nokon màlà? Wakù kulu kussak ya màlà uponalok pe. ¹¹Entuppa'no kon wechi nen apyau'nokon màlà tàwàlàlà, tùse tàwàlàlà apyau'nokon wechi pen màlà. ¹²Sàlà kalapa ikkwansak ya màlà upona u'nattàntok ponalok pe ukonekanàì pe. ¹³Ailon kulu sàlà, i'nai yailà là sàlà Itekale usekama tamù'nawàlà wolù yawàlà yau, màlà nossan nùkupùppù yekama màlà, mùkkàlà ittutok ipàkàlà pe,” teppù Jesus uya.

Judas Usenumenka Jesus Yeimippo Pàk

(Mark 14:10-11; Luke 22:3-6)

¹⁴Màlàyau 12 pan kon inenupa ton tonpa, Judas Iscariot itesek utàppù màlà eke ton paatele yamùk piyak. ¹⁵Molopai, “Yà'là ke ken ulepa auya'nokon Jesus tùlù uya eyemyakù'nokon yau?” teppù ya. Màlàpàk tok uya 30 pe chilùpa pun pùlayatta ittupù, molopai tok uya itùlùppù itemyak.

Zechariah 11:12 ¹⁶Màlà motapai nen uchi Judas wechippù Jesus yeimippotok tùuya yattai yenei'che.

Jesus Uta'lettà Ta'lon Kon Pokonpe

(Mark 14:12-21; Luke 22:7-14, 21-23; John 13:21-30)

¹⁷Iwapuluwetasak pen pùlomù pusak pàk Uta'lettàntok Wapiyalok weyu wepyattà pe, Jesus nenupa ton uyàpùppù màlà ipyak molopai tok uya yekamappoppù, “I'nai motak ken Entaka'nàppà yattai Uta'lettàntok konekase ina utà àponalok pe i'che messan?” tukaik. ¹⁸“Itàtāk kon mùkkàlà kàyik piyak Jerusalem pona,” teppù ya tok pàk, “Molopai ipàk ‘Uweyu uyàssak man, unenupa ton pokonpe Entaka'nàppà Yattai Uta'lettàntok kupù uya màlà àyùwùk tau nùkapàssan Enupanàì,’ mùkataìk,” teppù ya. ¹⁹Jesus nenupa ton uya inekamappù tùpàkù'nokon kupùppù, molopai Entaka'nàppà Yattai Uta'lettàntok konekappù tok uya.

²⁰Ko'manpe iwenasak yau, Jesus molopai 12 pan kon inenupa ton weleutappù ata'lettàse. ²¹Tok uta'lettà tùse, Jesus uya tok pàk, “Ailon kulu sàlà, tewinan nà àtonpa kon uya uyeimippo màlà,” teppù. ²²Jesus nenupa ton usewankono'masak kulu wechippù màlà molopai tok wessa'molùkappù yekamappopàtù pàk esse'mappù pàk, “Iulà na', Uyepulu?” tukaik. ²³Jesus uya yeikuppù, “Mùkkàlà tùyu ki'nàippù pùsau yawon yak upokonpe uya uyeimippo màlà. ²⁴Kàyik Mumu welikù màlà Kaatù Maimu yau iwe'menukasak kasa, tùse àsà pe kulu iwechi màlà mùkkàlà Kàyik Mumu yeimipponàì pona! Wakù peiwa iwettok pan, iwentu pùla iwessak yau!” tukaik. ²⁵Yeimipponàì Judas uya, “Tì'cha, iulà ken na' mùkkàlà?” teppù. Jesus uya yeikuppù, “Wa mùkayaik làkku,” tukaik.

Jesus Uta'lettàtok

(Mark 14:22-26; Luke 22:15-20; 1 Corinthians 11:23-25)

²⁶Tùuta'lettà kon yau, Jesus uya pùlomù pusak yanùmùppù, Tenki te pe iwàpùlemappù, pùlomù pusak pilipàtùppù ya, molopai itùlùppù tūnenupa ton yemyak. “Yanùntāk molopai inattāk kon, sàlà màlà uyesak,” teppù ya. ²⁷Molopai nàlà pùsau yanùmùppù ya. Tenki teppù ya, molopai itùlùppù ya tok yemyak. “Tamù'nawàlà amyamlo pe inchitāk kon, ²⁸Masapùla sàlà màlà umùnù [emennak] Kaatù uya ikupù tùuya tetok yekamanàì. Tukkan kon

ponalok pe ikkwansak sàlà Umùnù, wemakuimansak pàk usentuppantok iwinà pe. ²⁹Tekamayaik àpàkù'nokon, sàlà wain inchi uya pen nen uchi màlà, emennak inchi uya àpokonpe'nokon Ukàipùnù wettok itepulu pe patassek yau ponala," teppù ya. ³⁰Molopai nen uchi elen pàk tok uselenpappù molopai tok utàppù Olive Tùpù pona.

Ittunài Pen Iulà, Te Auya Màlà Tetok

(Mark 14:27-31; Luke 22:31-34; John 13:36-38)

³¹Màlàyau Jesus uya tok pàk, "Sàlà yewalupàyi tau tamù'nawàlà ewepe kon màlà molopai unàmà auya'nokon, masapùla Kaatù Maimu yau iwe'me-nukasak màlà,

'Kaaliniilu mainanpanài wànà uya màlà.

Molopai kaaliniilu yamùk wetta'nùpù màlà,' tukaik. *Zechariah 13:1*

³²Tùse we'wuluuka tùpo, Galilee pona utà màlà awapiya'nokon," teppù ya.

³³Peter uya Jesus pàk, "Ànàmà uya pen kulu màlà, tamù'nawolon kon uya là ànàmà tùse!" teppù.

³⁴Jesus uya, "Ailon kulu sàlà, sàlà yewalupàyi tau kali'cho tàwù wapiya, 'Ittunài pen iulà,' te auya màlà àsolùwau itekkwa," teppù Peter pàk.

³⁵Peter uya, "Ittunài pen iulà te uya pen màlà, àpokonpe là welikù yau!" teppù. Molopai tamù'nawolon kon Jesus nenupa ton uya wateppù.

Jesus Wàpùlema Gethsemane Yau

(Mark 14:32-42; Luke 22:39-46)

³⁶Màlàyau Jesus utàppù màlà tùnenupa ton pokonpe Gethsemane tukaik tesassen yak, molopai tok pàk, "Masa talà tùweleutaik ettàk kon, miya àpùle-mase utà tùse," teppù ya. ³⁷Peter molopai asa'lon kon Zebedee munkà yamùk yalàppù ya ta'la. Iichewankono'mappù kulu màlà molopai iitaimelunpappù.

³⁸Molopai tok pàk, "Usewankono'masak kulu man eke pe welikù yeselù-kek uchittuyaik! Talà ettàk kon molopai upokonpe e'wetunkatàk," teppù ya. ³⁹Iitàppù màlà mei lùlwa, molopai non pona itenpata iwekkawai'mappù molopai iwàpùlemappù, "Ukàipùnù, ikupù auya pe iwechi yau, sàlà wetta-lumattàntok yen kok yamakà uwinàpai! Walàtùse i'che wettok pen, i'che làkku ewettok," tukaik.

⁴⁰Màlàyau iwennappoppù màlà àsolùwawon kon tùnenupa ton piyak molopai tok we'nùnsak yepoloppù ya, molopai Peter pàk, "Yà'la peichi iwechi pàk mala là upokonpe ewe'wetunka kon pùla iwechi màlà?" teppù ya. ⁴¹"Enpen ettàk, molopai àpùlematàk kon amùipantok yak ewettùlu kon tukaik. Akkawàlù ànkuppai man tùse àpun kon attu'mùla man," teppù ya.

⁴²Yakon itekkwa pe tu'ma Jesus utàppù, molopai iwàpùlemappù, "Ukàipùnù, sàlà wetta-lumattàntok yen kok utama uwinàpai pùla iwechi yau, tùse inchichak uya yau neken tùutamasen pe iwechi yau, eyeselu wekkupù màlà," tukaik. ⁴³Iwennappoppù màlà molopai ta'lon kon we'nùnsak yepoloppù ya. Tok wechi pàsàn pe yentai iwechippù.

⁴⁴Jesus uya tu'ma tok nàmàppù màlà, iitàtu'mappù molopai iwàpùlemappù icholùwano itekkwa pe, màlà kasa lùppù. ⁴⁵Màlàyau iwennappoppù màlà tùnenupa ton piyak molopai tok pàk, "Ewe'nùmù kon pàk lùppù na' messa-tàu, molopai àwàlàkkapù kon pàk? Yentàk kon! Kàyik Mumu tùtok àli ku'nài

nan kappon yamùk yemyak yattai uyàssak man. ⁴⁶E'wuluukatàk kon, utàn-pai'nokon. Yentàk kon, pùsàlàichi yenkà uyeimippo woton mei pùla!" teppù.

Jesus Ya'chitok

(Mark 14:43-50; Luke 22:47-53; John 18:3-12)

⁴⁷Tùuselupa pàk lùppù Jesus wechi tùse, Judas Iscariot, 12 pan kon inenupa ton tonpa welepamùppù. Tukkan kon kappon yamùk wechippù ya'là, asa'lon yà kasupala molopai taikek tawon wechippù tok yemyau. Pùsamlo wechippù màlà eke ton paatele yamùk yepulu ton, molopai tùnamasan neunokossan pe. ⁴⁸Eimipponài uya yentok tok uya ipàkàlà ke tok lepasak wechippù màlà "Unùkismaichi mùkkàlà i'che ewettok kon kàyik. Ma'chitàik!" tukaik. ⁴⁹Tùweleponsak yau, Judas Iscariot utàppù màlà Jesus piyak tossalà, molopai ipàk, "Wakù pe na' messan Ti'cha," teppù ya, molopai ikismappù ya. ⁵⁰Jesus uya yeikuppù, "Uwechiyakon, asse'neichi ikusse àuyàpùppù lùppù ikukkà!" tukaik.^k Màlàyau tok uyàpùppù molopai Jesus ya'chippù tok uya yatoppe. ⁵¹Tewinan nà Jesus nenupa ton tonpa uya tùkasupalayi mukkappù molopai eke kulu paatele yapyoto wànàppù ya ipana tattàkasse. ⁵²Màlàyau Jesus uya ipàk, "Akasupalayi inonkakà ipatassek yak, masapùla mùkyamlo pàlàu yapulànnan welikù màlà pàlàu ke. ⁵³Ittu na' auya'nokon pùla nai, Ukàipùnù yekamapposak uya upùikattà toppe ya yau, asse'ne tukke tùwe-panta'masan tiyinchelùyi yamùk yeunoko ya 12 pan kon itesak pe'ne? ⁵⁴Tùse màlà kasa iwessak yau, yà'là kasa ken uchi iwekkupù ailon pe Kaatù Maimu uya iwekkupù màlà teppù yawàlà?" teppù.

⁵⁵Màlàyau tukkan kon kappon yamùk iyàssak kon pàk, "Tùtaikepu ke molopai tùkasupalayi ke'ne ken na' uchi àuyàssak kon màlà uya'chiche nai'nùk, amak yense utàn kasa là? Wei kaichalà ku chichiu pe wechippù Kaatù yùwùk tau, kappon yamùk yenupa pàk, molopai uya'chi auya'nokon pùn. ⁵⁶Tùse tamù'nawàlà sàlà yamùk wekkussak sàlà, Kaatù Maimu yawon Imaimu yenpoikannan uya màlà kasa iwekkupù màlà teppù kasa," teppù ya.

Màlàyau tamù'nawàlà Jesus nenupa ton uya inàmàppù, aitung pe tok wepeppù.

Jew Yamùk Konssùlùyi Yemlotopo Jesus Wechi

(Mark 14:53-65; Luke 22:54-55, 63-71; John 18:13-14, 19-24)

⁵⁷Mùkyamlo Jesus ya'chinnan nùssan uya yalàppù màlà eke kulu paatele Caiaphas piyak, Law pàk enupannan molopai tùnamasan wepilittok yak motak. ⁵⁸Peter uya iwenaimappù màlà mei, eke kulu paatele yùwùk pùloloji motak. Iwewomùppù molopai iweleutappù pata yennài nan piyau, yà'là kasa là tamù'nawolon wekkupù yene pàk. ⁵⁹Paatele yamùk molopai tamù'nawàlà eke ton wechippù iwalai pen yepoloi'che Jesus winàkàik, iwàtoppe. ⁶⁰Tùse yà'làlà iwalai pen yepoloppù tok uya pen màlà, tukkan kon nànen kappon yamùk wessalattàpàssak molopai kasei pe tok uselupasak iwinàkàik tùse. Tùse àkàmlàk lùppù asa'lon kon kàyik yamùk wessalattàppù. ⁶¹Molopai, "Pùsàlà kàyik, 'Kaatù yùwùk yamoklo'nài yek iulà molopai àsolùwau wei tùpo yamù tu'ma uya,' nùkatai," teppù tok uya.

⁶²Eke kulu paatele we'wuluukappù molopai Jesus pàk, “Sàlà na' àli pe àpàk uselupantok yeiku auya pen màlà?” teppù. ⁶³Tùse Jesus wechippù eppana. Molopai eke kulu paatele uya tu'ma, “Tàwàlàlà tùwemassen Kaatù yesek tesasse, eselupakà. Ina pàk yekamakà Christ pe na' ewechi màlà, Kaatù mumu pe?” teppù. ⁶⁴Jesus uya yeikuppù, “Wamùkayatàik làkku. Molopai tekamayaik àpàkù'nokon, sàlà motapai yene auya'nokon màlà Kàyik Mumu wechi chichiu pe apàikkek pe tùwessen kamikù pen winà, molopai iyàpù katupluk po epùn poi!” tukaik. ⁶⁵Màlàyau eke kulu paatele uya tùpon kala-kappù molopai, “Àli pe Kaatù winàkàik nùselupapàssan tùwe'namaik pùla. Uselupantok tu'ma i'che we'nà'nokon pùla man. Àli pe iichelupa metakappàssatàik! ⁶⁶Yà'là tukaik mesenumenkayatàu?” teppù ya. “Àli kussak ya man molopai tùweli'chen yek pe man!” tukaik tok uya yeikuppù.

⁶⁷Màlàyau nen uchi tok wetattapàtùppù itenpata pona. Molopai tok uya ippoppàtùppù, molopai inta'monnan nùssan uya, ⁶⁸“Ina pàk yenpoikakà, Christ, ànùk àwàrà!” teppù. *Isaiah 50:6*

Peter Uya “Jesus Ittunài Pen Iulà,” Te

(Mark 14:66-72; Luke 22:56-62; John 18:15-18, 25-27)

⁶⁹Peter wechippù màlà chichiu pe polopo pùloloji po, Eke paatele yapyoto yamùk tonpa ema'non uyàpùppù ipyak, molopai, “Àmàlà nàlà wechippù ku Jesus Galilee pon ya'là,” teppù ya. ⁷⁰Tùse Peter uya tamù'nawàlà tok yemlo-topo, “Ipàk meselupayai'nùk ittu uya pùla man,” tukaik yeikuppù. ⁷¹Molopai iitàppù pùloloji yak wewonnàtok motak. Tùulon apyoto ema'non uya yeneppù molopai kàyik yamùk molonkonnà pàk, “Pùsàlà nàlà sa' Jesus Nazareth pon ya'là nettai,” teppù. ⁷²Molopai tu'ma Peter uya, “Usennaka pen kulu, mùkkàlà kàyik ittunài pen iulà!” teppù. ⁷³Malalà tùpo, kàyik yamùk molo satik pe tùwessen uyàpùppù Peter piyak. “Ewaik, tok tonpa sa' àmàlà. Euselupatok nen eyeimippoyan!” teppù tok uya. ⁷⁴Màlàyau Peter uya, “Ailon pe kulu tekamayaik. Tàwà làichi Kaatù utalumattài ailon pe pùla uselupa yau! Pùsàlà kàyik ittunài pen iulà!” teppù. Màlà yattai nen uchi kali'cho tàwùppù màlà. ⁷⁵Molopai Peter uya Jesus uya tùpàk, “Kali'cho tàwù wapiya àsolù-wau itekkwa, ‘Ittunài pen iulà,’ te auya màlà,” teppù ituppù. Iwepakkappù, molopai ikalawùppù tùuseka'nonkaik.

Jesus Yalàppù Màlà Pilate Piyak

(Mark 15:1; Luke 23:1-2; John 18:28-32)

27 ¹Ko'làma kulu tamù'nawolon kon paatele yamùk molopai tùnamasan Jew yamùk uya yà'là pe là Jesus kuttok tùuya'nokon konekappù, iwàtoppe. ²Jesus yaulonpàtùppù tok uya màlà. Tok uya yalàppù molopai Pilate, kopùna pe tùwessen yemyak tok uya itùlùppù màlà.

Judas Iscariot Welittok

(Acts 1:18-19)

³Jesus welikù pe iwechi yensak tùuya yau, yeimipponàippù Judas Iscariot, usewankono'masak wechippù màlà molopai pùlayatta 30 pan chilupa pun munnappoppù ya eke ton paatele yamùk molopai tùnamasan yemyak. ⁴“Wemakuimasak man yà'làlà àli ku'nàippù pen kàyik teimippose,

iwelittoppe!” teppù ya. “Yà'là peichi ina wettoppe? Eneneichi màlà!” tukaik tok uya yeikuppù. ⁵Judas Iscariot uya pùlayatta solokappù Kaatù yùwùk tak molopai tok nàmàppù ya. Molopai nen uchi iitàppù màlà molopai iwe'mùtùntàppù.

⁶Eke ton paatele yamùk yepulu ton uya pùlayatta yanukuppù molopai “Sàlà màlà mùn yepek pùlayatta, molopai Law yawàlà pùla iwechi màlà Kaatù yùwùk pùlayattayi yen yak itùlù yau,” teppù tok uya. ⁷Tùusenumenka kon ipàk tupo tok uya pùlayatta yanùmùppù màlà àinà ka'nàì tumà ye'ma toppe, kaklan yamùk uluwachi patassek pe. ⁸Màlàpàk uchi màlà umà yesatù Umà, Mùn Pata tukaik sàlà tepose.

⁹Màlàyau, màlà Kaatù Maimu yenpoikanàì Jeremiah uya màlà kasa iwechi màlà teppù lùppù wekkupùppù ailon pe. “Tok uya 30 pan chilùpa pun yamùk yanùmùppù màlà. Màlà kaichalà itepek wechi màlà teppù Israel pon kon uya lùppù. ¹⁰Molopai pùlayatta yapulàppù tok uya àinà ka'nàì tumà ye'ma toppe, Itepuu uya yekamappù upàk kasa,” tawon.

Jeremiah 19:1-13; 32:6-9; Zechariah 11:12-13

Pilate Uya Jesus Yekamappopàtù

(Mark 15:2-5; Luke 23:3-5; John 18:33-38)

¹¹Jesus wechippù màlà satik pe kopùna yemlotopo, mùkkàlà uya yekamappoppù. “Jew yamùk kinù na' àmàlà?” tukaik. Jesus uya yeikuppù, “Wa mùkayaik làkku,” tukaik. ¹²Yà'là teppù ya pen màlà eke ton paatele yamùk molopai tùnamasan uselupatok àli pe tiwinàkàik pàk. ¹³Màlàpàk Pilate uya Jesus pàk, “Yetanpe' auya pùla nai sàlà yamùk àli pe uselupantok ewinàkàik?” teppù. ¹⁴Tùse Jesus uya yeikuppù pen màlà, tewin itekkwa là tiwinàkàik uselupantok yeikuppù ya pen. Màlàpàk kopùna usenumenkasak wechippù màlà eke pe.

Jesus Wànà Màlà

(Mark 15:6-15; Luke 23:13-25; John 18:39–19:16)

¹⁵Entaka'nàppà yattai Uta'lettàntok yattai màlà kopùna wechippù tewin nà patiki'chi tawon kappon yamùk nennappù nonkanàì pe. ¹⁶Màlà yattai tùttusen ya'chichak wechippù patiki'chi tau Barabbas itesek. ¹⁷Màlàpàk ilinà pe kappon yamùk wepili'chak yau, Pilate uya tok yekamappoppù, “I'nai nonka uya àponalok kon pe i'che messatàù, Barabbas wapùla Jesus, Christ tukaik tesassen?” tukaik. ¹⁸Ituppù ya màlà tok uya Jesus tùsak temyak masapùla tùtalumayi kon pe ikupù tùuya'nokon pàk.

¹⁹Pilate wechi chichiu pe ittuntok patassek yau tùse, inoppù uya tùmaimu yeunossak wechippù màlà. “Yà'làlà kùkkupù pùsàlà yà'làlà àli ku'nàippù pen kàyik winàkàik, masapùla we'neppà'nàtok yau wettalumattài kulu pùsàlà wenai sàlàpe,” tukaik.

²⁰Eke ton paatele yamùk molopai eke ton tùnamasan uya tukkan kon kappon yamùk yelupappù màlà Pilate pawanattà toppe tok uya Barabbas nonka toppe ya molopai Jesus tùtoppe ya iwelittoppe. ²¹Pilate, kopùna pe tùwessen uya tok yekamappoppù, “I'nai ken uchi nonka uya àponalok kon pe pùsamo asa'lon kon kùlottapai i'che messatàù?” tukaik. “Barabbas,” tukaik tok uya yeikuppù. ²²“Yà'là pe ken uchi Jesus, Christ tukaik tesassen

kupù uya?” tukaik Pilate uya tok yekamappoppù. “Ipukapàtù màlà pulusuk pona!” tukaik tamù'nawolon kon uya yeikuppù. ²³Tùse Pilate uya tok yekamappoppù, “Yà'là ken uchi àli kussak ya nai?” tukaik. Màlàyau nen uchi tok wessa'molùkappù eke pe tùwentaime kon pàk, “Ipukapàtù màlà pulusuk pona!” tukaik. ²⁴Yà'là woton pe pùla sàlà kupù pàk tùwechi yensak tùuya yau, tùse wepanta'mantok wessepòlo pàk, tuna yepoloppù ya, molopai temyatù kukappù ya tukkan kon kappon yamùk yemlotopo, molopai, “Pùsàlà kàyik tùlù uya weli'nàtok yak pùn. Sàlà nai'nùk ànkupù kon!” teppù ya. ²⁵Tamù'nawàlà kappon yamùk uya yeikuppù, “Tàwà talumattàntok iwelit-tok yepeppù nùyàpùì ina pona molopai ina munkà yamùk pona!” tukaik. ²⁶Màlàyau nen uchi Pilate uya Barabbas nonkappù tok ponalok pe, Jesus ippoppàttoppe ikupùppù ya màlà, molopai itùlùppù ya ipukapàttoppe pulusuk pona.

Soicha Yamùk Wàklà Jesus Pàk

(Mark 15:16-20; John 19:2-3)

²⁷Màlàyau Pilate soichayi yamùk uya Jesus yalàppù Kopùna yùwùk lùmà tak, molopai tamù'nawà tùtonpa kon yamùk pokonpe tok wepilipùppù Jesus woi. ²⁸Tok uya iponkappù molopai ichuweyu yak tok uya ipontàppù. ²⁹Màlàyau tok uya alok konekappù àmà'nà panta yamùk yapai molopai ippai pona itùlùppù tok uya, molopai yei tùlùppù tok uya itemyak kamik pen yak, màlàyau tok wenappù tese'mu kon yok molopai tok wàklàppù ipàk. “Tàwàì-chi Jew yamùk Kinù nemapùì tachin pe!” teppù tok uya. ³⁰Tok wetattapà-tùppù màlà ipona, molopai yei yekkwatùppù tok uya itemyapai molopai ippai yai tok uya ipippàtùppù. ³¹Ipàk tùwàklà kon wenukassak yau pon ichuweyu yapai tok uya iponkappù molopai ipontàppù tok uya ipon yak, molopai tok uya yalàppù ipukapàsse pulusuk pona.

Jesus Pukapàtù Pulusuk Pona

(Mark 15:21-32; Luke 23:26-43; John 19:17-27)

³²Tùutà kon yau, Cyrene pon kàyik Simon itesek yepoloppù tok uya, molopai soicha yamùk uya yeka'nonkappù màlà Jesus nalà pulusuk yatoppe ya. ³³Tok uyàpùppù Golgotha itesek pata motak, “Puppà yàppù Pata,” te ya pe iwechi. ³⁴Màlà motau tok uya wain yoi'masak maik ke, ke ilepappù. Tùse yonpa tùpo, Jesus uya inchi pùla iwechippù.

³⁵Ipukapàssak tùuya'nokon yau, tok uya ipon pantakappù tùklottau'nokon tàk walai tenu'mapàsse. *Psalms 22:18* ³⁶Màlà tùpo molo tok wechippù chichiu pe itenupàkà. ³⁷Ippai yepoi tok uya àli pe uselupantok iwinàkàik menukasak tùlùppù màlà, “Pùsàlà mùkkàlà Jesus, Jew yamùk Kinù,” tawon. ³⁸Màlàyau tok uya asa'lon kon kappon lapumannan nùssan kaiwat-tàsak wechippù màlà pulusuk pona Jesus pokonpe, tewin ikamikù pen winà molopai tùulon ikamikù winà.

³⁹Kappon yamùk tùutàsan màlà yawàlà uya tùpai kon wùkùuwùkùu-mappù molopai Jesus mottùpappù tok uya. ⁴⁰“Kaatù yùwùk yamoklopù lùkku auya màlà molopai yamù auya àsolùwau wei yau neken! Epùikattà-kàichi, Kaatù Mumu pe ewechi yau! Àwuttàkà pulusuk poi!” tukaik. ⁴¹Màlà kasa làma eke ton paatele yamùk yepulu ton molopai enupannan Law pàk

molopai tùnamasan eke ton wàklàppù Jesus pàk. ⁴² “Tùulon kon pùikattànài lùk kanmà mùkkàlà tà tùse tiyiwalà iwepùikattà pùla man! Israel pon kon Kinù lùk uchi mùkkàlà! Tàwà nuttài sàlàpe pulusuk poi, molopai ailon te'no-kon màlà ipàk! ⁴³ Kaatù pàk ailon tawon mùkkàlà, tàwà Kaatù nùpùikattài i'che tùwechi yau, masapùla Kaatù Mumu pe tùusesassen mùkkàlà. Masaichi Kaatù wechi ànpùikattàpai yenpai'nokon!” teppù tok uya. ⁴⁴ Kappon lapu-mannan nùssan, ikaiwattàsak kon ipokonpe uya nàlà imottùnappù, màlà kasa làma.

Jesus Welittok

(Mark 15:33-41; Luke 23:44-49; John 19:28-30)

⁴⁵ Inakattapailà wei wechi 12:00 yattai tùse tamù'nawàlà pata wenappù màlà ewalupà pe 3:00 ponalà. ⁴⁶ 3:00 yattai'ne lùwa là tùse Jesus wentaimèppù eke pe, “Eloi, Eloi, lama sabachthani?” te ya. Ukaatùyì, Ukaatùyì, yà'là peichi iwechi pàk unonkasak auya sàlà? *Psalms 22:1* ⁴⁷ Kappon yamùk molo satik pe tùwessan tonpa yamùk uya yetappù màlà molopai tok uya, “Elijah kà'mayan!” teppù. ⁴⁸ Tok tonpa utàppù asse'ne aitun pe molopai kàtà-kkwak walai yanùmùppù ya, ikipùppù ya so'li kulu wain yak. Màlàyau nen uchi itùlùppù ya yei pàk molopai Jesus mùta pàk iki'mappù ya. *Psalms 69:21* ⁴⁹ Tùse tùulon kon uya, “Masa, Elijah uyàpù ipùikattàse yenpai'nokon man!” teppù. ⁵⁰ Jesus wentaimèppù tu'ma màlà eke pe molopai iwelikùppù.

⁵¹ Màlàyau awenek solin pan Kaatù yùwùk tawon, iwakkàttok wekalakappù màlà asa'là, kau winàpai non tepose. Non utatù'mappù màlà, tàk we'mopà-tùppù. ⁵² Uluwaik yamùk utakkokappù, molopai tukkan kon Kaatù ponalok kon kappon yamùk iweli'chak kon nùssan we'wuluukappù màlà wema'nàtok yak. ⁵³ Tok wepakkappù màlà uluwaik yamùk yapai molopai Jesus we'wuluuka tùpo, tok utàppù Jerusalem pona, molo tukkan kon kappon yamùk uya tok yenèppù màlà.

⁵⁴ Soicha yamùk yepulu, soicha yamùk pokonpe Jesus yelasu pe tùwessan uya tùlùpùnù molopai tamù'nawolon tùwekkussan yenèppù, tok wettalipasa- wechippù màlà molopai, “Kaatù Mumu pe kulu iwechippù man!” teppù tok uya. ⁵⁵ Molo tukke nossan yamùk wechippù màlà, Jesus yene pàk tùwessan mei echii'ma. Mùkyamlo wechippù màlà ya'là iitàsak kon Galilee poi molopai ipùikattànnan nùssan pe. ⁵⁶ Mùkyamlo kùlottau màlà Mary Magdalene, Mary, James molopai Joseph yan, molopai Zebedee munkà yan tawonnan wechippù.

Jesus Wu'nattàtok

(Mark 15:42-47; Luke 23:50-56; John 19:38-42)

⁵⁷ Ko'manpe iwenasak yau, mamin yesak Arimathea poino welepamùppù màlà, Joseph itesek, molopai nàlà Jesus nenupa pe iwechippù màlà. ⁵⁸ Pilate yemlo-topona iitàppù molopai Jesus yàkàpù yekamappoppù ya ipàk. Pilate uya Jesus yàkàpù tùtoppe Joseph yemyak yekamappù màlà. ⁵⁹ Màlàyau Joseph uya yalàppù molopai iwontàppù ya ikopposak pen linen kuyalikku yak. ⁶⁰ Molopai itùlùppù ya tùwuluwachi pe tùnakappù tàk yai pena kulu pùla là yak. Màlàyau eke lùmà tàk pelenkappù ya uluwaik mùta pona molopai iitàppù. ⁶¹ Mary Magdalene molopai tùulon Mary tawonnan wechippù molo chichiu pe, uluwaik winàkàik itenpata.

Uluwaik Yennài nan

⁶²Iwemassak pe, Jew yamùk wàlakkattok yattai eke ton paatele yamùk molopai Pharisee yamùk wessepoloppù màlà Pilate pokonpe. ⁶³Molopai tok uya, “Ina yepulu, ina nùttuyan mùkkàlà kasei uya nulà lùppù tùwechi yau, ‘We’wuluuka tu’ma màlà àsolùwau wei tùpo,’ teppù. ⁶⁴Wakù pe tennài ke uluwaik wettoppe ikukkà icholùwano wei ponalà, inenupa ton nùssan utà itàkàpù yonanse tukaik, molopai nen uchi kappon yamùk pàk, ‘Iwuluuka-sak man weli’nàtok yapai,’ te tukaik. Sàlà àkàmlà’no kasei wechi màlà àli peiwa wapiyalok yentai,” teppù. ⁶⁵“Uluwaik yelasu pe mettàik, itàtòk imokka tukaik yentàk kon ànùttu kon yawàlà,” teppù Pilate uya tok pàk. ⁶⁶Màlàpàk tok utàppù, molopai uluwaik yakkosak tàk ke ki’nàmappù tok uya molopai yennài nan nàmappù tok uya yene pàk.

Jesus We’wuluukatok

(Mark 16:1-10; Luke 24:1-12; John 20:1-10)

28 ¹Jew Wàlakkattok weyu tùpo, wapiyalok wei Suntayakka wemapù pe, Mary Magdalene molopai tùulon Mary tawonnan utàppù màlà uluwaik yense. ²Màlà yattai meluntà pe tùlùpùnù wechippù molo. Itepulu inchelùyi wuttàppù màlà epùn poi, tàk pelenkappù ya uluwaik mùta poi, molopai iweleutappù ipona. ³Ichenepù màlà pata wekamlipù kasa molopai ipon wechippù aimu’ne kulu. ⁴Uluwaik yennài nan wettalipasak kulu wechippù màlà ipàk, tok pùlànàì’nùmùppù molopai iweli’chak kasa tok wenappù.

⁵Inchelù uya nossan yamùk yelupappù. “Kettalipatàu uchi, Jesus ipukapàssak lùppù pulusuk pona iwa auya’nokon pe tùttuyai,” teppù ya. ⁶“Talà pùla nen man, iwuluukappù man wateppù ya kasa. Àittàk kon, ipatappù yense. ⁷Asse’neichi itàtòk kon inenupa ton nùssan pàk yekamase, ‘Iwuluukappù man weli’nàtok yapai molopai nen uchi nùtàyàn Galilee pona awapiya’nokon. Molo yene auya’nokon màlà!’ mùkatàik. Mùttutàik uchi àpàkù’nokon unekamappù,” teppù ya. ⁸Màlàpàk uluwaik nàmappù tok uya tùusemittàpaik, tok wettalipasak wechippù màlà tùse nàlà tok utauchinpasak, molopai aiton pe tok utàppù inenupa ton nùssan pàk yekamase.

⁹Màlà yattai là Jesus uya tok yepoloppù asantau, molopai tok pàk, “Wakù pe na’ messatàu,” teppù ya. Tok uyàpùppù ipyak molopai tok uya itta pàk ya’chippù, molopai tok uya yapulàppù. ¹⁰“Kesenalippatàu. Itàtòk kon utonpa yamùk utà toppè Galilee pona yekamatantàk, molopai molo tok uya uyene màlà,” teppù ya.

Uluwaik Yennài Nan Yekale

¹¹Màlàyau nossan yamùk utà tùse, uluwaik yennài nan tonpa yamùk wenappoppù màlà pata pona molopai eke ton paatele yamùk pàk tamù’nawolon iwekkussak lùppù yekamappù tok uya. ¹²Eke ton paatele yamùk molopai Jew yamùk tùnamasan wepilipùppù molopai tùnkupù kon woton konekappù tok uya, eke pe pùlayatta tùlùppù tok uya màlà soicha yamùk yemyak. ¹³Molopai tok pàk, “Inenupa ton nùssan uyàpùppù nechii ewalupàttau molopai itàkàpù yonamùppù tok uya ina we’nùmù tùse,’ mùkatàik,” teppù tok uya. ¹⁴“Molopai

Kopùna uya sàlà yetasak yau, ailon te toppe ya ina uya ikupù màlà molopai autaimelunpatok pùla iwechi màlà,” teppù tok uya. ¹⁵ Uluwaik yennàì nan nùssan uya pùlayatta yekkwatùppù molopai ikuttoppe tùuya'nokon yekamasak lùppù kupùppù tok uya. Sàlàichi màlà itekale Jew yamùk nekama mailàlà sàlà tepose.

Apyontàntok

(Mark 16:14-18; Luke 24:36-49; John 20:19-23; Acts 1:6-8)

¹⁶ 11 pan kon Jesus nenupa ton utàppù màlà Galilee pona, Jesus neka-mappù tùutàtok kon ipona pe wùk pona. ¹⁷ Jesus yensak tùuya'nokon yau, tok uya yapulàppù, tùse tùulon kon uya ailon te ma'le iwechippù. ¹⁸ Jesus uyà-pùppù màlà mei pùla molopai tok pàk, “Ulepasak man tamù'nawolon apàik-kek ke epùn yau molopai non po. ¹⁹ Itàtàk kon uchi tamù'nawolon kon kappon yamùk piyak, i'nai yailà là. Molopai uya'lon kon pe tok mùkonekataik, tok yenpatauka auya'nokon winà Ukàipùnù yesek yau molopai Imu yesek yau molopai Wakù Akkwalù yesek yau. ²⁰ Molopai tok yenupa auya'nokon màlà tamù'nawolon ‘mùkuttàik’, teppù uya lùppù àpàkù'nokon maimu yawàlà tok wettoppe. Apyau'nokon wechi màlà tàwàlàlà pata weyu wenukattok ponalà,” teppù ya.

Wakù Itekale

Mark Nùmenukappù

Sàlà Kaleta Yawon

Tamù'nawàlà lùwa lānen Mark yawon kon wechi màlà Matthew molopai Luke tawon yau. Màlà kaleta yamùk uya nàlà màlà Mark uya panton yekamatok yawàlà ikussak. Mark kaletayi wepyattāsak màlà, Wakù Itekale, Jesus Christ, Kaatù mumu yekale tukaik imaimu.

Jesus usene tūwe'wotokomasen molopai tapàikketù kenan pe. Apàikkek pe iwettok usene màlà eke ton iwotokoyi yau. Kappon yamùk usenumenkasak kulu wechippù inkupùppù pàk. Àli akkwalù yamùk yepoi iwechi tapàikketù yau molopai kappon yamùk makuyi pàk tūsentuppasen pe iwechi yekamasak ya màlà. Jesus usekamasak Kàyik Mumu pe, kappon yamùk ponalok pe tūwemattok nonkaik iyāsak pe tok makuyi yapai tok mokkanài pe.

Inkupùppù lùssan yekamasak Mark uya màlà, imaimuppù lùssan molopai enupa'-nàppa ya lùssan pàk tūuselupa yentai.

Ipantapàssak

Iwepyattàtok 1:1-13

Iwe'wotokomatok molopai enupantok ya 1:14–10:52

Tewinan nùppù suntayakka molopai iwelittok 11:1–15:47

Jesus we'wuluukappù molopai iichenpoikapàtùppù 16:1-20

Wakù Itekale Yekama John Enpataukanài Uya

(Matthew 3:1-12; Luke 3:1-18; John 1:19-28)

1 ¹Sàlà màlà wakù itekale Jesus Christ yekale wepyattàtok. [Jesus mùkkàlà Kaatù Mumu.] ²Iwe'menukasak màlà Isaiah, Kaatù Maimu yenpoikanài uya imenukappù kasa.

“Yenkà, Umaimu yekamanài teunossaik awapiya.

Pùsàlàichi mùkkàlà eye'ma konekanài awapiya.

Malachi 3:1

³Iwentaime màlà wontaik yau,

‘Itepulu ye'ma ikonekatàk, tossalà ite'ma ikonekatàk,’ tukaik.

Isaiah 40:3

⁴John usenpoikappù wontaik pe iwechi yak, kappon yamùk yenpatauka pe molopai itekale yekama pe. “Amakuyi kon winàpai elattàtāk kon. Esenpataukatāk kon molopai Kaatù usentuppa màlà amakuyi kon pāk,” teppù ya. ⁵Tamù'-nawolon kon Judea molopai Jerusalem pon kon utàppù John yetase. Tūmakuyi kon yekamappù tok uya, molopai tok yenpataukappù ya Jordan itesek tuna kak.

⁶ John pon wechippù màlà camel pùpok lùppù konekasak pe. Ipokùlùyi nàlà kamo pippà lùppù. Itok wechippù kailau molopai iteipa wan. ⁷ Itekale yekamappù ya, “Molo kàyik nùyàssan uye'mappù pàk ekeiwa uyentaino, iulà là wepeima ittassa yewa yeukaik yentaino. ⁸ Eyenpatauka kon uya nen tùwe-ssen tuna ke, tùse eyenpatauka kon ya màlà Wakù Akkwalù ke,” teppù ya.

Jesus Usenpatauka Molopai Yamùipatok

(Matthew 3:13–4:11; Luke 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Màlà yattai Jesus uyàpùppù màlà Nazareth poi Galilee yapai, molopai John uya yenpataukappù Jordan itesek tuna kak. ¹⁰ Tuna kapai tùwepalùka pe, epùn utakkokasak yeneppù ya, molopai Wakù Akkwalù wuttàppù ipona wakokkwa kasa. ¹¹ Màlàyau mayin usetappù epùn poi, “Àmàlà mùkkàlà u'nùn Umu. Wakù pe kulu uyauchinpanài,” tukaik.

¹² Màlà yattai là Wakù Akkwalù uya Jesus utà toppe wontaik yak ikupùppù. ¹³ Molo iwechippù màlà 40 pe wei kaichalà molopai Settan wechippù yamùipai'che. Elannek ton nà kamo yamùk pokonpe iwechippù. Inchelù yamùk uya ipùikattàppù.

Jesus Uya Molok Ya'chinnan Kà'mappù

(Matthew 4:12-22; Luke 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ John ya'chi patiki'chi tak tùpo, Jesus utàppù màlà Galilee pona. Wakù Itekale yekamappù ya Kaatù winàpaino. ¹⁵ “Pata weyu weseposak man, Kaatù wettok itepulu pe mei pùla man. Amakuyi kon winàpai elattàtāk kon molopai ailon katāk kon wakù itekale pāk,” teppù ya.

¹⁶ Galilee itesek palau yena pāk tùusalà yau, Simon molopai yakon Andrew tawonnan yeneppù ya. Tùpunwe kon yenu'masak tok uya tuna kak. Masa-pùla molok ya'chi pāk tùwessan pe tok wechippù màlà. ¹⁷ “Àittāk kon uya'là kappon yamùk kà'mannan pe àkoneka kon uya màlà,” teppù Jesus uya tok pāk. ¹⁸ Màlà yattai là tùpunwe kon yamùk nàmàppù tok uya molopai tok utàppù ya'là.

¹⁹ Malalà mei tùutàsak yau, James molopai John tawonnan Zebedee munkà yeneppù ya kanau yau nen tùpunwe kon yamùk konekannan. ²⁰ Màlà yattai là Jesus uya tok kà'mappù. Tùkàipùnù kon Zebedee nàmàppù tok uya tùpoitolù ton pokonpe neken. Molopai tok utàppù Jesus ya'là.

Kàyik Àli Akkwalù Yen

(Luke 4:31-37)

²¹ Jesus molopai inenupa ton uyàpùppù Capernaum pona. Màlà pe là wàlàkka'nà weyu yattai wepili'nàtok itak tak iwewomùppù, molo tok yenu-pappù ya. ²² Tok usenumenkappù kulu màlà i'napailà tenupa kon ya pāk. Masapùla tok yenupappù ya Law pāk enupannan kasa pùla. Tùse tok yenu-pappù ya tapàikketù kenan kasa.

²³ Màlà yattai molo iwechippù kàyik àli akkwalù yen wepili'nàtok itak tau. Iwentaimeppù suwa tukaik, ²⁴ “Yà'là pe ina wechi i'che messan, Jesus Nazareth pon? Ina mattanüsse na' àuyàssak màlà? Eyittuyan iulà ànùk pe là ewechi. Àmàlà mùkkàlà esukenan Kaatù winàpaino!” tukaik. ²⁵ Jesus uya ipàk meluntà pe, “Eppana ekkà, epakkakà mùkkàlà yapai!” teppù. ²⁶ Àli

akkwalù uya kàiyik yalo'mappù ipla meluntà pe. Iwentaimeppù eke pe, molopai iwepakkappù mukkàlà yapai. ²⁷Tukkan kon usenumenkappù kulu màlà ipàk. Tok usekamappopàtùppù tiyiwalà'nokon, “Yà'là ken uchi sàlà, tùulon nà emennak enupantok? Pùsàlà kàiyik tapàikketù ke man àli akkwalù yamùk là imaimu yawàlà man,” teppù tok uya. ²⁸Màlà yattai là màlà tok uya Jesus pantomù yekamappù pata yamùk Galilee yawolon kon yawàlà.

Jesus Uya Tukkan Kon Kappon Yamùk Ipittà

(Matthew 8:14-17; Luke 4:38-41)

²⁹Jesus molopai inenupa ton uya wepili'nàtok itak nàmàppù. Màlà pe là tok utàppù tossalà Simon molopai Andrew tawonnan yùwùk tak. James, John tawonnan pokonpe tok utàppù. ³⁰Simon yewoppù wàkkàmi'masak wechippù màlà tekkwek tau. “Iwàkkàmi'masak man,” teppù tok uya Jesus pàk. ³¹Màlàpàk Jesus utàppù ipyak. I'mùssakkappù ya itemyatù pàk. Màlà yattai là iwàkkàmi'makapùppù, màlà pe là tok yeipa woton konekappù ya.

³²Ko'manpe, wei patappù pe e'nek ton nepùppù kappon yamùk uya Jesus piyak molopai àli akkwalù yen pe tùwessan nà. ³³Molopai tamù'nawàlà kappon yamùk màlà pata yawon kon wepilipùppù manatta pona. ³⁴Tukkan kon ipittàppù ya tùpatalo'nan itepalan ton, molopai àli akkwalù yamùk là yenpakkappù ya. Tok uselupatok yattai ke Jesus uya tok lepappù pen, masapùla tok uya tùttu pàk.

Wakù Itekale Yekamatok Galilee Yawàlà

(Luke 4:42-44)

³⁵Ko'làma kulu wei wepakka wapiya, Jesus we'wuluukappù molopai tapùli nàmàppù ya. Iitàppù tükkenan pata yak. Màlà motau iwàpùlemappù. ³⁶Tùse Simon molopai itonpa yamùk utàppù iwase. ³⁷Yeposak tùuya'nokon yau, “Tamù'nawolon kon eyiwayan,” teppù tok uya ipàk. ³⁸Tùse Jesus uya tok maimu yeikuppù “Utàn'nokon sàlà tùulon pata yamùk yak mei pùla, molo nàlà wakù itekale yekama uya màlà. Masapùla màlà kusse uyàssak nai'nùk,” teppù Jesus uya tok pàk. ³⁹Màlàyau wakù itekale yekama pàk iwechippù molo wepili'nàtok tau'ne Galilee yawàlà. Molopai àli akkwalù yamùk yenpakkapàtùppù ya.

Àsà Kulu Ippà Uchipittà

(Matthew 8:1-4; Luke 5:12-16)

⁴⁰Kàiyik, àsà kulu pippà yepalan pàk tùwessen uyàpùppù Jesus piyak. Tese'-muyok iwenappù ipyau molopai ipawanattàppù ya. “Uyipittàpai ewechi yau, uyipittà auya màlà. Tùttuyaik ikuttok auya meluntàlù wechi molo,” teppù ya. ⁴¹Màlàyau Jesus usentuppappù ipàk. Temyatù yenkappù ya molopai yapàtùppù ya. “Ewaik, eyipittà uya, echipittàk uchi,” teppù ya. ⁴²Màlà yattai là àsà kulu pippà yepalan pùla iwenappù. Iichipittàppù nen uchi wakù pe. ⁴³Jesus uya yelupappù molopai tewinanpa yeunokoppù ya. ⁴⁴“Yà'làlà kùkai ànù'là pàk. Tùse itàkà eye'ma tawàlà esekamata paatele pàk. Molopai yà'làlà àntùlù itùta Moses uya yekamappù kasa, euchipittàsak molopai ewekolùkasak ittu toppe tamù'nawolon kon uya,” teppù Jesus uya ipàk. ⁴⁵Tùse kàiyik wepakkappù molopai iichelupappù ipàk tùutà pe eke pe kulu. Màlàpàk Jesus

utà pata yak ayupo yeselùkek pùla iwechippù. Tùse tükkenan pata yawàlà neken nen uchi iichalàppù. Walà tùse kappon yamùk uyàpùppù ipyak tamù'-nawà màlà yawolon pata yamùk yapai.

Jesus Uya Iitokkassak Ipitàppù

(Matthew 9:1-8; Luke 5:17-26)

2 ¹Tukke kulu wei tupo pùla là Jesus wennapposak wechippù Capernaum pona. Màlàyau itekale wechippù, “Iwemei'chak man,” tukaik. ²Màlà yattai là kappon yamùk wepilipùppù tukke. Tok patassek woton pùla iwechippù. Manatta yawàlà tok wechippù. Jesus wechippù màlà Kaatù Maimu yekama pàk tok pàk. ³Asakùlà'nan kon kàyik yamùk uya e'nek iitokkassak nepùppù Jesus piyak. ⁴Màlà tùse ipyak tùwena kon pùla tukke kappon yamùk wechi pàk, tapùì ipu mokkappù tok uya Jesus wettok imotau yessumla. Yakkokasak tùuya'nokon yau, tok uya kàyik nuttàppù aittoupe itekkwèk tau. ⁵Màlà yattai ailon tetok tok uya yene tùuya pàk, Jesus uya iitokkassak pàk, “Umu, amakuyi pàk usentuppansak man,” teppù. ⁶Tùse molo tok wechippù màlà Law pàk enupannan chichiu pe tùusenumenka kon pàk tewan kon yau. ⁷“Yà'là peichi iwechi pàk pùsàlà kàyik uselupa màlà àli pe Kaatù winàkàik tùwe'namaik pùla là? Ànù'là usentuppa makui pàk pen màlà, tùse Kaatù neken,” teppù tok uya. ⁸Màlà yattai Jesus uya tok wanmùla tok usenumenkatok ittuppù. Màlàyau, “Yà'là pe iwechi pàk eusenumenka kon pàk messatàu màlà pàk? ⁹I'nai ken sa'man pe ma'le nai pùsàlà ka' iitokkassak kàyik pàk, ‘Amakuyi pàk usentuppan man,’ te lù? Wapùla ka', ‘E'wuluukakà, eyekkwèk yanùnkà molopai asakà te lù?” teppù Jesus uya tok pàk. ¹⁰“Ittu kon pa ikupù uya màlà mùkkàlà Kàyik Mumu wechi tapàikketù ke sàlà non po makui pàk tùusentuppa toppe,” teppù Jesus uya tok pàk.

Màlàyau Jesus uya iitokkassak kàyik pàk, ¹¹“E'wuluukakà, eyekkwèk yanùnkà molopai itàkà àwùk tak te uya sàlà àpàk,” teppù. ¹²Màlà yattai là iwe'wuluukappù, tekkwèk yanùmùppù ya molopai iitàppù tok uya yene tùse. Tok usenumenkappù kulu. Kaatù yapulàppù tok uya, “Sàlà yekkwa là yensak pùla man wapiya,” tukaik.

Jesus Uya Levi Kà'mappù

(Matthew 9:9-13; Luke 5:27-32)

¹³Jesus wennappo tukkappù Galilee tuna yena pona. Màlàyau tukkan kon wepilipùppù ipyak molopai tok yenupappù ya. ¹⁴Tùutà yau, Levi yeneppù ya, Alphaeus mumu. Chichiu pe tùwotokoyi kupù pàk. Pùlayatta yekkwatù pàk iwechippù. “Uya'là utànpai,” teppù Jesus uya ipàk. Màlàyau iwe'wuluukappù ya'là iitàppù.

¹⁵Levi yùwùk tau tùuta'lettà pàk iwechippù. Tukkan kon pùlayatta pili'nài nan molopai àli ton nà wechippù màlà molo chichiu pe Jesus molopai inenupa ton piyau. Masapùla tukke ya'l'on kon wechippù màlà. ¹⁶Law pàk enupannan molopai Pharisee yamùk uya iita'lettà yeneppù pùlayatta pili'nài nan molopai àli ton pokonpe. Màlàyau tok uya inenupa ton yekamappoppù, “Yà'là pe ken iwechi pàk iita'lettà màlà pùlayatta pili'nài nan molopai àli ton pokonpe?” tukaik. ¹⁷Yetasak tùuya pàk, Jesus uya, “Pàli'yawon kon mùkyamlo ipitànnài i'che tùwessan pen. Tùse e'nek pe neken nen tùwessan

mùkyamlo ipittànài i'chelok kon. Wakù ton nà kà'maik uyàssak pen sàlà, tùse àli ton nàkku kà'maik uyàssak,” teppù.

Usekamapontok Tùuta'lettàik Pùla We'nà Pàk

(Matthew 9:14-17; Luke 5:33-39)

¹⁸ John Enpataukanài nenupa ton molopai Pharisee yamùk nenupa ton wechippù tùulon yattai'ne tùuta'lettàik pùla tùwessan pe. Kappon yamùk uyàpùppù Jesus piyak molopai, “Yà'là peichi iwechi pàk John Enpataukanài nenupa ton molopai Pharisee yamùk nenupa ton wechippù tùulon yattai'ne tùuta'lettàik pùla, tùse enenupa ton nen uchi wa pùla?” teppù tok uya Jesus pàk. ¹⁹ Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Mùkyamlo wemali'man tupo uta'lettàntok yak ikà'masak kon wapàkka pù yeselùkek ken na' mùttuyatàu? Kane, wa tok wechi pen málà. Tùwemali'masen umoine wechi nen molo tùpyau'-nokon yau tùuta'lettàik pùla tùwessan pen. ²⁰ Tùse pata weyu uyàpù málà tùwemali'masen umoine wemokkatok tok winàpai yattai. Málàyau làichi tùuta'lettàik pùla tok wechi málà,” teppù Jesus uya.

²¹ “Ànù'là mùkkàlà emennak kuyalikku pùkkù lùppù yapulànài pen ipoippà pon pa'chi'ma toppe tùuya. Ikussak ya yau emennak uya málà ipoippà kala-pàtù eke peiwa iwekalakasak tùmase,” teppù Jesus uya. ²² “Molopai ànù'là mùkkàlà emennak wain yemaikanài ipoippà iten kamo pippà yak pen. Wa ikussak ya yau wain uya ten i'mo málà. Asaklàma wain molopai iten umatta málà. Tùse nen emennak wain yemaika málà emennak iten yak,” teppù Jesus uya.

Usekamapontok Wàlàkka'nàkatok Weyu Pàk

(Matthew 12:1-8; Luke 6:1-5)

²³ Jesus utàppù umà paali pata yawàlà Wàlàkka'nàtok weyu yattai. Málàyau inenupa ton wessa'molùkappù paali wololokka pàk. ²⁴ Málàyau Pharisee yamùk uya, “Masa yenka, Law yawàlà pùla enenupa ton man Wàlàkka'nàtok weyu yattai sàlà kupù tok uya yau!” teppù Jesus pàk. ²⁵ Jesus uya tok maimu yeikuppù “Yennài nan pen uchi amyamlo David wechippù wa iwan pe tùwechi kon yau ta'lon kon pokonpe? ²⁶ Iwewomùppù Kaatù yùwùk tak pùlomù pusak napùppù ya Kaatù yemlotopona itusak. Sàlà wechippù málà eke kulu paatele Abiathar yattai. Law yau, paatele neken uya inapù málà tesak wechippù málà. Tùse David uya inapùppù molopai ta'lon kon lepappù ya nàlà,” tukaik Jesus uya tok maimu yeikuppù. ²⁷ “Kaatù uya Wàlàkka'nàtok weyu konekappù málà kappon ponalok pe. Kappon konekappù ya Wàlàkka'nàtok weyu ponalok pe pen. ²⁸ Málàpàk Kàyik Mumu nàlà mùkkàlà Wàlàkka'nàtok weyu yepulu,” teppù Jesus uya.

Kàyik Iwaipùtasak Itemyatù

(Matthew 12:9-14; Luke 6:6-11)

3 ¹ Tùulon yattai Jesus wewomùppù wepili'nàtok itak tak. Málà motau kàyik wechippù iwaipùtasak itemyatù. ² Molo kappon yamùk wechippù, Jesus talumattàtok tùuya'nokon ipàkàlà woton yenei'che. Tok wechippù Jesus yenupàkà ànù'là ipittà ya Wàlàkka'nàtok weyu yattai yentoppe tùuya'nokon. ³ Jesus uya kàyik iwaipùtasak itemyatù pàk, “Àikkà sà motak yakletak,”

teppù. ⁴Kappon yamùk yekamappoppù ya nen uchi “Yà'là wechi ken màlà ikasa Law yawàlà Wàlàkka'nàtok weyu yattai tükussen pe, wakù kupù ka'lù wapùla àli kupù? Kappon kupù ka' nùlà lù wapùla iwànà?” teppù Jesus uya tok pàk. Tùse tok uya yeikuppù pen. ⁵Jesus we'naikasak wechippù màlà tok yenei'ma, tùse iichewankono'mappù masapùla sa'man pe tok yewan wechi pàk. Màlàyau nen uchi kàyik pàk, “Eyemyatù yenkakà,” teppù ya. Temyatù yenkappù ya màlàyau itemyatù umeluntàtappù. ⁶Màlàyau Pharisee yamùk utàppù wepili'nàtok itak tapai eselupaik Herod tonpa yamùk pokonpe Jesus winàkàik. Iwàtok tùuya'nokon woton ittuse.

Tukkan Kon Kappon Yamùk Wechi Tuna Yena Po

⁷Jesus uya tok nàmàppù molopai iitàppù tùnenupa ton pokonpe tuna Galilee yena pona. Ilinà kappon yamùk uya iwenaimappù Galilee molopai Judea tawon poino kon uya. ⁸Jerusalem poino kon, Idumea poino kon, Jordan tuna pàk màwinàpoino kon, Tyre poino kon molopai Sidon poino kon molopai iwoino kon. Pùsamlo tukkan kon kappon yamùk uyàpùppù màlà Jesus piyak masapùla inkupùssan yamùk yekale yetasak tùuya'nokon pàk. ⁹Jesus uya tùnenupa ton pàk, “Kanaui inettàk kon yak wenuttoppe,” teppù. Tukke kulu kappon yamùk wepilipù tùwoi pàk. ¹⁰Tukkan kon kappon yamùk ipitàppù ya. Màlàpàk tok uselemlukuppù iwinàkàik yappàttoppe tùuya'no-kon. ¹¹Àli ton nà yakkwalù yamùk wekkawai'mappù itemlotopo yene tùuya'-nokon yau, “Àmàlà mùkkàlà Kaatù Mumu,” tukaik tok wentaimpeppù. ¹²Jesus uya àsa pe àli akkwalù yamùk yàulàmappù ànùk pe là tùwechi yekama tok uya tukaik.

Jesus Uya 12 Pe Tùneunoko Woton Kon Yanùmù

(Matthew 10:1-4; Luke 6:12-16)

¹³Màlà tùpo Jesus wenukuppù wùk pona molopai kàyik yamùk i'che tùwet-tok kon kà'mappù ya tùpyak molopai tok uyàpùppù ipyak. ¹⁴Tok yanùmùppù ya 12 pe, tùpyau tok wettoppe molopai itekale yekamaik tùneunoko woton kon pe. ¹⁵Molopai meluntà pe tok wettoppe àli akkwalù yamùk yentai. ¹⁶12 pe kaichalà inkà'massan wechippù màlà. Simon, yesettàppù ya Peter pe, ¹⁷James, John tawonnan, Zebedee munkà, Jesus nesettàssan Boanerges pe “Wala'napi walainon Kàyik yamùk” te ya pe iwechi. ¹⁸Andrew, Philip, Bartholomew, Matthew, Thomas, James, Alphaeus mumu, Thaddaeus, Simon Zealot tawonnan. ¹⁹Molopai Judas Iscariot, Jesus yeimippo woton.

Jesus Molopai Beelzebul

(Matthew 12:22-32; Luke 11:14-23; 12:10)

²⁰Iitàppù tapùì tak. Molopai tu'ma tukke kulu kappon yamùk wepilipùppù ipyak. Tùnenupa ton pokonpe iita'lettàtok yattai pùla iwechippù. ²¹Màlà yetasak tùuya'nokon yau, itonpa yamùk utàppù ya'chiik, masapùla, “Iita-yaupa màlà!” tesak ipàk pàk.

²²Law pàk enupannan Jerusalem poi iyàssak kon uya, “Beelzebul wechi màlà yau! Àli ton akkwalù yamùk yepulu, mùkkàlà uya imeluntàlùttàsak màlà àli akkwalù yamùk yenpakka toppa ya,” teppù. ²³Màlàyau Jesus uya tok kà'mappù tùpyak, molopai panton yekamappù ya tok pàk. “Yà'là kasa

ken Settan uya Settan yenpakka?” tukaik tok yekamappoppù ya. ²⁴“Kin ponelok kon kappon yamùk wechi esseyaton pàk tiyiwalà'nokon yau, echitonpa pe tok wechi pen màlà ²⁵Tùwùk kon tau tùwemassan wechi esseyaton pàk tiyiwalà'nokon yau, echitonpa pe tok wemapù pen màlà,” teppù ya tok pàk. ²⁶“Settan we'latoikasak tiyiwalà tùwepanta'ma yakon pe pe iwechi yau tachin pe iwemapù pen màlà tùse iwenukapù.

²⁷“Ànù'là wewomù meluntà kàyik yùwùk tak molo là itesak tùse itapluli mokkaik pen màlà, tùse mùkkàlà meluntà kàyik yaulonpàtù ya làkku màlà wapiya molopai làichi itapluli mokka ya màlà,” teppù Jesus uya.

²⁸“Ailon kulu sàlà, tamù'nawolon kon àli ku'nài nan kappon yamùk molopai Kaatù winàkàik tùwe'namaik pùla àli pe tùuselupasan pàk usentuppan màlà. ²⁹Tùse àli pe tùwe'namaik pùla nùselupayai'nùk Wakù Akkwàlù winàkàik pàk usentuppan pen màlà. Tùse tùmakuyi yau iwechi màlà tàwàlàlà,” teppù Jesus uya. ³⁰Jesus uya wateppù màlà masapùla tùpàk tùulon kon uya, “Àli akkwàlù wechi màlà yau,” tesak pàk.

Jesus Yan Molopai Yakonnon

(Matthew 12:46-50; Luke 8:19-21)

³¹Jesus yan molopai yakonnon welepamùppù. Satik pe polopo tok wechippù tùse ikà'manài yeunokoppù tok uya. ³²Tukkan kon kappon yamùk wechippù Jesus woi chichiupe'ne, “Asan molopai ayakonnon polopo man eyekamappopàssan kan tok,” teppù tok uya Jesus pàk. ³³Màlàyau Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Ànùk uchi usan? Ànùk uyakonnon?” tukaik. ³⁴Màlàyau tùwoino kon yenei'ma, “Masa yentàk, pùsamo kunaik usan yamùk, pùsamo uyakonnon,” teppù ya. ³⁵“Ànù'là Kaatù yeselu ku'nài wechi màlà uyakon pe, uwàlìchi pe molopai usan pe,” teppù Jesus uya.

Tùwàppànsen Pantomù

(Matthew 13:1-9; Luke 8:4-8)

4 ¹Jesus wepyattà tukkappù tok yenupa pàk palau Galilee yena po. Ilinà pe kappon yamùk wepili'chak wechippù màlà ipyak. Màlàpàk kanau yak iwenukuppù molopai yau iweleutappù chichiu pe palau po, tukkan kon nen uchi kappon yamùk wechippù màlà itenapolo. ²Molo echii'ma tok yenupappù ya tukke tùpatalo'nan pàk panton pe. Molopai tok yenupa tùuya yau, ³“Masa yetatàk kon! Tùwàppànsen kàyik utàppù àppàanse. ⁴Kùyali yek soloka ya umà yawàlà tùse tùulon kon wessolokappù asantawàlà. Màlàyau tolon yamùk uyàpùppù tok uya yeunoppàtùppù. ⁵Tùulon nà wepukappù tàk pon non pona, non kulu pùla iwechi yak. Iwattappù lùkkwà tewinanpa, tùse iikalatatok yak pùla iwechippù masapùla i'nau pùla non wechi pàk. ⁶Wei wenussak yau echikili ton kùyali yek yeke'napankappù ya molopai iwaipùtappù. Masapùla i'nak iikalatasak pùla iwechi pàk. ⁷Tùulon nà wepukappù àmà'nàttak. Iwattasak tùse àlitta usemökkappù nàlà. Màlà uya yeulankappù. Iwepetappù pen nen uchi. ⁸Tùulon kon wessolokappù màlà wakù non pona. Iwenuttappù, iwattappù, iichemökkappù molopai iwepetappù wakù pe. Tewinan nà wepetappù tukke, 30 pe'ne, tùulon 60 pe'ne wapùla 100 pe'ne là. ⁹Tùpana ke ewechi kon yau, yetatàk!” teppù Jesus uya tok pàk.

¹⁰Tewincha Jesus nànsak ilinà kappon yamùk uya yau, tùulon kon uya yetasak uyàpùppù ipyak 12 kaichalon kon inenupa ton pokonpe. Màlàyau

tok uya yekamappoppù panton pe tùnekamappù lùppù yekama toppe ya.
¹¹ Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Kaatù wettok itepulu pe wechi tonantau ittutok túsak man apyakù'nokon. Tùse tùulon kon Kaatù wechi tepulu kon pe ittunnan pen uya ittutok uyàpù màlà panton winà. ¹² Sàlà yamùk wekku-pùppù màlà,

‘Tok uya yentoppe tùse màlà tùnene kon ittu tok uya tukaik.

Tok uya là yeta toppe, tùse màlà tùnetappù kon ittu tok uya tukaik.

Yensak molopai yetasak tùuya'nokon yau,

tùmakuyi kon winàpai sàlà tok welattà eppaino.

Molopai tok makuyi pàk Kaatù usentuppappù sàlà eppaino,’ tukaik.”

Isaiah 6:9-10

Jesus Uya Tùwàppànsen Pantomù Nekama Yekama

(Matthew 13:18-23; Luke 8:11-15)

¹³ “Sàlàichi panton ittu auya'nokon pùla nai? Yà'là kasa ken tùulon ittu auya'nokon pe nai?” teppù Jesus uya tok pàk. ¹⁴ “Tùwàppànsen uya màlà Kaatù Maimu pàmà. ¹⁵ Tùulon kon nà kapon yamùk wechi màlà kùyalì yek asantawàlà iwessolokasak kasa. Kaatù Maimu yetasak tok uya pe Settan uyàpù màlà asse'ne Kaatù Maimu mukkase tok yewan yapai. ¹⁶ Tùulon kon nà wechi màlà ták pon non yak iwessolokasak lùppù kasa. Kaatù Maimu yeta tùuya'nokon yau, tewinanpa tùutauchinpaik tok uya yanùmù tewan kon yak. ¹⁷ Walà tùse iikalatatok yak pùla iwechi yau Kaatù Maimu wechi tok yewan yau tachin pe pen. Talumattàntok wapùla aimelunpantok uyàssak wakù itekale pàkànsau yau tok uya inonka asse'ne. ¹⁸ Tùulon kon kapon yamùk wechi màlà àmà'nàttak iwessolokasak kasa. Kaatù Maimu yeta tok uya, ¹⁹ tùse wema'nàtok pàk utaimelunpantok, temamin ke eppai, pùlayatta yesak pe, tamù'nawà sàlà non pon kon eselu yamùk i'che tok wettok wepi-li'chak tok yewan yak uya màlà itekale yeulanka. Màlà uya tok wepeta pùla ikupù. ²⁰ Tùse tùulon kon kapon yamùk wechi màlà wakù itùmùn konekasak yak ipànsak kasa. Kaatù Maimu yeta tok uya. Yanùmù tok uya tewan kon yak. Tok wepeta nen uchi, 30 pe là, tùulon 60 pe molopai tùulon 100 pe,” teppù Jesus uya.

Lanppu Yonansak

(Luke 8:16-18)

²¹ “Lanppu ne'nài nan na' amyamlo pùsau notak wapùla we'nùnnà yapon notak là? Yapon pona ku tùnonsen tùpottàse. ²² Yà'làlà yonansak lùppù usenpoika màlà molopai iwaputtàsak lùppù weyuttà molopai iwapukka. ²³ Tùpana ke ewechi kon yau, yetatàk kon!

²⁴ “Eneta kon pàk esenumenkatàk kon! Àtonpa kon winàkàik ànkupù kon kasa làma màlà ewinàkàik welaikantok yepolo auya'nokon, tùse màlà yentai lùwa. ²⁵ Ànù'là yà'làlà yesak wechi yau màlà yentak palà yepolo ya màlà, tùse ipùn wechi yau màlà mala lùkkwà nai'nùk mokka màlà iwinàpai,” teppù ya tok pàk.

Tùwattasen Kùyalì Yenappà

²⁶ “Sàlà kasaichi màlà Kaatù wechi itepulu pe, kàyik yà'làlà yenappà solo-kayai'nàk tùmà yak kasa. ²⁷ Iichapontà ewalupàttau molopai iwe'wuluuka

weinai tūnpàmàppù wenutta molopai iwatta tūse. Tūse yà'là kasa là iwatta ittu ya pen. ²⁸ Màlà non làkku màlà ipànsak yattanù'nài, iwepeta màlà wapiya itepu pe neken. Molopai itepelu lùkkwà uyàpù màlà. Àkàmlàk lùppù nen uchi tamù'nawàlà paali usenpoika màlà,” teppù Jesus uya. ²⁹ “Iwappùsak yattai yattànnan yeunoko ya màlà, tūkasupalayi ke'ne masapùla yemeikkatok yattai pe iwenasak pàk,” teppù Jesus uya tok pàk.

Mustard Yenappà Pantomù

(Matthew 13:31-32, 34; Luke 13:18-19)

³⁰ Màlàyau “Yà'là kasa ken Kaatù wettok itepulu pe yekama kùuya'nokon. Wapùla yà'là yekkwa ken panton yekama kùuya'nokon yentok ipàkàlà pe? ³¹ Sà kasa iwechi màlà. Kappon mùkkàlà mustard yenappà pànnài. Elekkwà kulu yà'là yekkwa là kùyalì yenappà ma'lan. ³² Tūse ipànsak yau iwatta màlà eke pe yà'là yekkwa là umà yau ipànsak lùppù yentai. Eke ton pe ipanta. Màlàyau yale kùlottaun nen uchi màlà tolon yamùk uya tūpon kon kapù,” teppù Jesus uya.

³³ Sàlà kasa tukke panton yai Jesus uselupappù màlà tok uya ittu kaichalà. ³⁴ Panton yai pùla là kappon yamùk yelupappù ya pen màlà. Tūse tewincha nen uchi tūwechi kon yau tūnenupa ton pàk suwa te uya màlà tepàtùppù ya.

Jesus Uya Meluntà Assetun Yeleutanùpù

(Matthew 8:23-27; Luke 8:22-25)

³⁵ Màlà uko'mamù pe kulu, “Masa uklà'nàpai'nokon tuna latoi pona,” teppù ya tūnenupa ton pàk. ³⁶ Màlàyau ilinà kappon yamùk nàmàppù tok uya. Inenupa ton uya yalàppù ta'là'nokon kanau yak iwessek kasa là. Tūulon kon nà kanau yamùk wechippù màlà molo ipyau. ³⁷ Màlà yattai eke pe assetun uyàpùppù. Chipa'chipa pe tuna yewonnùpùppù ya kanau yak. Iwanùpùppù tuna ke. ³⁸ Tūse Jesus we'nùnsak wechippù kanau yaule yau tū'mùyeppà yessek po aittoupe. Inenupa ton uya yenpakappù. “Ina Yepulu, ina umatta winàkàik là na' uchi iwechi tūse ina pàk eusentuppa pen màlà?” tei'ma Jesus pàk. ³⁹ Jesus wà'mùssakkappù. Àsà pe assetun yàulàmappù ya. Molopai chipa'chipa pàk, “Eichilà walà nechii,” teppù ya. Molopai assetun weleutappù. Tùtùì pe kulu nen uchi. ⁴⁰ “Yà'là peichi iwechi pàk mettalipayatàu? Ailon tetok auya'nokon pùla lùppù ka' messatàu lù?” teppù ya tok pàk. ⁴¹ Tūse tok wettalipappù kulu màlà, “Ànù'là ken uchi pùsàlà kàyik? Assetun nàichi palau là wettok imaimu yawàlà!” teppù tok uya tiyiwalà'nokon.

Kàyik, Àli Akkwalù Yen Uchippità

(Matthew 8:28-34; Luke 8:26-39)

5 ¹ Jesus molopai inenupa ton welepamùppù Galilee latoi pona Gerasa pon kon kùlottak. ² Kanau yapai Jesus wuttà pe kàyik uya yepoloppù uluwaik kùlottaipai. Pùsàlà yau àli akkwalù wechippù màlà. ³ Uluwaik yamùk kùlottaun tūwemassen pe iwechippù. Ànù'là uya yaulonpàttukka là pùla nen uchi iwechippù, chin ke là. ⁴ Tukke itekkwà itta molopai itemyatù yamùk yaulonpàtùppù chin ke, tūse echipalà taulonpàttok yattàpàtùppù ya molopai sa'man nà ayan tùtta pokon yattànài pe iwechippù. Meluntà pe kulu iwechippù màlà ànù'là uya yapàtanùpù yentai. ⁵ Tàwàlàlà ewalupàttau molopai

weinai tùwentaimepàtù pàk iwechippù màlà uluwaik yamùk kùlottaù, wùk polo là. Tàk ke tùusattàpàtù pàk iwechippù.

⁶Mei lùwa echii'ma Jesus yensak tùuya yau, iitaitunpappù. Tese'muyok iwenappù itemlotopo. ⁷Màlàyau iwentaimeppù eke pe, “Jesus, Àmàlà Eke Kaatù Mumu! Yà'là i'che messan uwinàpai? Kaatù winà tàwà sàlà eyekamappo uya, kùtalumattài!” tukaik. ⁸Sàlà teppù ya màlà masapùla Jesus uya, “Epakkakà pùsàlà kàyik yapai àmàlà àli akkwalù!” te pàk. ⁹Jesus uya yekamappoppù, “Ànùk ken eyesek?” tukaik. Màlàyau yeikuppù ya, “Uyesek màlà Legion, tukke ina wechi pàk!” tukaik. ¹⁰Màlàyau Jesus pawanattà pàk iwechippù, “Ina kùseunokoi sàlà pata yapai,” tukaik.

¹¹Màlà yattai màlà pata piyau tukkan kon puuluku yamùk wechippù tùwemo kon pàk wùk po. ¹²Màlàyau àli akkwalù yamùk uya ipawanattàppù, “Puuluku yamùk kùlottak ina yeunokkà tok yak ina wewontoppe,” tukaik. ¹³“Tàwà tok nepakkai,” teppù ya. Tok wepakkappù kàyik yapai, molopai puuluku yamùk yak tok wewomùppù. Puuluku yamùk wechippù màlà tukke, 2000 kaichalà. Tok utàppù nen uchi asse'ne aitun pe aiko yai epukaik tuna kak molopai tok unalàppù.

¹⁴Puuluku yamùk yennàì nan utàppù aitun pe pata pona yekamaik molopai umà yawon kon pàk là yekamaik. Màlàyau kappon yamùk utàppù yà'là pe là iwessak yense. ¹⁵Jesus piyak tùuyàssak kon yau, molo kàyik yenepù tok uya tukkan kon àli akkwalù yamùk wechippù yau lùppù. Chichiu pe iwechippù tùpon ke molopai wakù pe iichenumenkatok. Màlàpàk tok usenalippappù. ¹⁶Yennàì nan nùssan uya yà'là kasa àli akkwalù yen kàyik wechippù yekamappù kappon yamùk pàk molopai nàlà puuluku yamùk wechippù yà'là pe là. ¹⁷Màlàyau tùpatassek kon yapai iità toppe kappon yamùk uya Jesus pawanattàppù.

¹⁸Kanau yak Jesus wenuku tùse àli akkwalù yenpù lùppù kàyik uya ipawanattàppù, “Aya'là ka' utà lù?” tukaik. ¹⁹Tùse Jesus uya inulunpappù, “Ennapokà apata yak àtonpa yamùk kùlottak, Itepulu uya àpùikattàsak molopai àpàk iichentuppasak yekamata” tei'ma. ²⁰Iitàppù nen uchi màlà Decapolis, 10 pan pata yamùk yau yekama pe. Jesus uya tùpùikattàsak yekamappù ya. Tamù'nawolon kon usenumenkappù kulu màlà.

Nossan Jesus Pon Yappà'nàippù

(Matthew 9:18-26; Luke 8:40-56)

²¹Jesus wennappoppù palau latoi pona, màlà motau, tukkan kon kappon yamùk wepilittukkappù iwoi. ²²Wepili'nàtok itak yesak tonpa Jairus uyàpùppù molopai Jesus yene tùuya yau itta piyak iwettolùpattàppù. ²³Màlàyau ipawanattàppù ya kulu màlà, “UyENCHI lùkkwà tàwà neli'chan. Asse'neiwa àikkà, eyemyatù itùtanùkkà ipona iwenna toppe,” tukaik. ²⁴Jesus utàppù màlà ya'là. Màlàyau tukkan kon wechippù ipàkàlà. Tok we'chito'chito'mappù iwinàkàik màwinàpai'ne.

²⁵Molo nàlà nossan wechippù màlà 12 pe kili'chimo'chi, mùn pàk e'nek pe iiko'manpàssak lùppù. ²⁶Tukkan kon nà tatta yamùk wechippù ipittà'i'che. Tamù'nawà tùpùlayattayi yu'makkappù ya tipik pona, tùse iichipittà pùla iwechippù. Àsà pe nen uchi itepalan wenappù. ²⁷Jesus uya e'nek ton ipittà yeta tùuya yau iitàppù ilinà kappon yamùk kùlottawàlà ite'mappù pàk.

²⁸ Masapùla “Ipon neken nà ken yappàssak uya yau uchipittà kulu ko,” teppù ya màlà. ²⁹ Ipon yappàtùppù ya, màlà yattai là mùn pe iwettok weleutappù. Tiuchipittàsak tù'nau ittuppù ya tùutaimelunpatok yapai nen uchi. ³⁰ Asse'ne Jesus uya tapàikkètù utà tapai ittuppù. Iwelattàppù ilinà kappon yamùk kùlottau. “Ànùk upon yappàtù?” teppù ya. ³¹ Inenupa ton uya, “Kappon yamùk uya là na' uchi echito'ma ittui'ma, ‘Ànùk uyappàtù?’ tawon àmàlà,” teppù ipàk. ³² Tùse tappà'nàippù yenei'che lùppù Jesus welattàpàtùppù ànùk pe là iwechi yenei'che. ³³ Mùkkàlà nossan uya yà'là kasa tùwessak ittuppù. Màlàyau iyàpùppù tùwettalipaik kùkùkù pe. Tese'muyok iwenappù itta piyak. Tamù'nawolon tunkupùppù yekamappù ya ipàk. ³⁴ Jesus uya ipàk, “UyENCHI, ailon tetok auya uya eyipittàsak màlà. Itàkà wàlàkka'nàtok yau, utaimelun-pantok pùla enakà,” teppù.

³⁵ Masa Jesus uselupa lùppù tùse, itekale ne'nài nan uyàpùppù Jairus yùwùk tapai. “EyENCHI nelikkappàssan. Yà'là pàk tachin pe là Enupanài wanittàpa pàk messan?” teppù tok uya Jairus pàk. ³⁶ Tok uselupa yetapàtùppù Jesus uya i'nùmla, tùse yelupappù ya, “Kesewankono'mai, ailon kakkà neken,” tukaik. ³⁷ Ànù'là utà ta'là i'che pùla iwechippù tùse Peter, James, molopai yakon John tawonnan neken utàppù ya'là. ³⁸ Tok welepansak Jairus yùwùk motak yau Jesus uya utaimelunpan yeneppù, tukkan kon kappon yamùk wentaimepàtù molopai tok kalawù. ³⁹ Iwewomùppù molopai “Yà'là wenai autaimelunpa kon màlà, yà'là pe iwechi pàk makalanyatàu? Mùkkàlà uli'chan muleppù weli'chak pen màlà. Iwetun neken nen màlà,” teppù ya. ⁴⁰ Tok wàklàppù ipàk. Màlàpàk tok yenpakkappù ya. Molopai mule kàipùnù, ichan molopai tùnenupa ton tawonnan neken yewonnùpùppù ya ta'là mule weli'chak patassek yak. ⁴¹ Uli'chan muleppù yemyatù pàk ya'chippù ya, “Talita kumi,” tei'ma, “Uli'chan muleppù, e'wuluu-kakà,” te ya pe iwechi. ⁴² Màlà yattai là asse'ne kulu uli'chan muleppù we'wuluu-kappù molopai iichalàppù. 12 pe ikili'chimo'chiyi màlà uli'chan wechippù. Sàlà wekkussak yau tok usenumenkappù. ⁴³ Màlàyau, “Sàlà kùsekamatàu kulu ànù'là pàk,” teppù Jesus uya tok pàk. “Iteipa woton ke neken ilepatàk kon,” teppù ya.

Jesus Nulunpappù Nazareth Po

(Matthew 13:53-58; Luke 4:16-30)

6 ¹ Màlà tùpo Jesus wennappoppù màlà pata yapai tùpata pona. Inenupa ton utàppù ya'là. ² Wàlàkka'nà weyu yattai, Jesus uya tok yenupappù wepili'nàtok itak tau. Yetasak tùuya'nokon yau tukkan kon usenumenkappù kulu màlà. “I'nai motau là ken uchi tamù'nawolon sàlà yamùk yepotai?” teppù tok uya. “Yà'là yekkwa ken uchi sàlà ittutok ke ilepasak nai'nùk? Tensan yekkwa pen nà kuttoppe ya,” teppù tok uya. ³ “Mùkkàlà ken na' tapùì yamù pàk tùwessen pen, Mary mule, James, Joseph, Judas, molopai Simon yamùk lui pen ken na' mùkkàlà? Iwàlichì ton pen ken na' mùkyamlo talà nai'nannùk?” tukaik tok usekamappopàtùppù. Màlàpàk tok uya inulun-pappù. ⁴ Màlàyau Jesus uya, “Kaatù Maimu yenpoikanài mùkkàlà tùnamasen pata yamùk yawàlà, tùse ipata yau pùla, molopai itonpa yamùk kùlottau pùla, molopai itùwùk tawon kon kùlottau pùla nàlà,” teppù. ⁵ Yà'làlà tensan yekkwa ton pen Kaatù yapàikkètù yenpoikanài kupùppù ya pen màlà. Tùse tukke pùla e'nek ton ipittàpàtùppù ya temyatù tùnonkase tok pona. ⁶ Iliche-numenkappù kulu màlà ailon tetok pùla tok wechi pàk.

Jesus Uya 12 Pan Kon Yeunoko

(Matthew 10:5-15; Luke 9:1-6)

Pata yamùk yawàlà kappon yamùk yenupa pàk Jesus usalàppù. ⁷Tùne-nupassan kà'mappù ya tùpyak, molopai tok yeunokoppù ya asa'là'ne. Àli akkwàlù yentaikanài apàikkek ke tok lepappù ya. ⁸Màlàyau tok yelupappù ya, “Yà'làlà kùsatàu àutà kon yau, tùwenantu ke kùtàtàu, paiki kùsatàu molopai pùlayatta kùsatàu apakittiya kon yau, etekessemu kon neken mataik. ⁹Tùse àutà kon màlà attassa kon yau molopai asa'là là àpon kon pùloppon kùsatàu,” teppù ya. ¹⁰“Tapùì tak àuyàssak kon yau molo mettàik àutàtok kon màlà pata yapai ponalà. ¹¹Ewelepansak kon pata yak tùse ayanùmù kon pùla iwechi yau wapùla euselupa kon yeta pùla iwechi yau màlà pata mùnàntàik, inonù mùtu'metàik atta kon poi. Sàlà wechi màlà tok yekamappotok pe,” teppù Jesus uya tok pàk. ¹²Tok utàppù wakù itekale yekamaik tùmakuyi kon winàpai kappon yamùk welattà toppe. ¹³Tukkan kon yapai là àli akkwàlù yamùk yepakkapàtùppù tok uya màlà. Molopai e'nek ton kalapaimapàtùppù tok uya, molopai tok ipittàpàtùppù tok uya.

John Enpataukanài Welittok

(Matthew 14:1-12; Luke 9:7-9)

¹⁴Kin Herod uya sàlà yetappù, masapùla wakù kupù Jesus uya usekale-tàppù pata yamùk yawàlà. Tùulon kon uya, “John Enpataukanài we'wuluu-katu'masak pe iwechi màlà! Wa iwechi pàk tensan yek kwa ton pen kupù yapàikketù yesak pe iwechi màlà nai'nùk,” teppù. ¹⁵Tùse tùulon kon uya, “Elijah pe nen iwechi màlà,” teppù. Molopai tùulon kon uya, “Kaatù Maimu yenpoikanài pe iwechi màlà penalok kon kasa iwechi,” teppù.

¹⁶Yetasak tùuya pàk Herod uya, “John Enpataukanài mùkkàlà. Ippai yattà toppe unkupùppù lùppù we'wuluukasak pe iwechi màlà,” teppù. ¹⁷Herod uya tùmàlà pe kàyik yamùk yeunokoppù màlà John ya'chiik. Tok uya yaulon-pàtùppù, molopai tok uya itùlùppù patiki'chi tak. Herod uya sàlà kupùppù màlà takon Philip noppù Herodias mali'masak tùuya pàkànsau. ¹⁸John Enpataukanài uya Herod yelupapàtùppù màlà, “Ayakon noppù yak mà ewessak wechi màlà ikasa pùla tà,” tukaik. ¹⁹Màlà wenai Herodias uya John kupùppù tewanma pe. Ànwàpai iwechippù màlà tùse ikupù ya yentai iwechippù. ²⁰Masapùla Herod uya John namappù molopai àsà winàpai imainanpappù ya masapùla wakù pe molopai Kaatù yeselu yawàlà iwechi pàk. John uselupa uya lānen taimelunpa tùse tùwakùli pe yetanài pe iwechippù.

²¹Màlà yattai Herodias weyu woton uyàpùppù màlà. Herod uya tùwen-tùppù lùppù weyu yattai tùuta'lettàtok woton konekappù eke ton tùpoitolù ton pokonpe, soicha yepulu yamùk molopai Galilee pon kon itepulu yamùk pokonpe. ²²Màlà yattai Herodias yema'nomù uyàpùppù molopai imanùppù, màlà uya Herod molopai ikaklamu yamùk yauchinappù. Màlàyau Kin uya, “Yà'làlà i'che ewettok yekamappokà upàk molopai elepa uya màlà ike,” teppù ²³“Ailon pe kulu wate uya sàlà. Elepa uya màlà yà'làlà yekamapposak auya upàk yau, itesak pe wessai'nùk upata latoi ke là,” teppù Herod uya ipàk Kaatù yemlotopo. ²⁴Uli'chan wepakappù tùsan yekamappoik, “Yà'là yenna uya lùk uchi sàlà?” tukaik. “John Enpataukanài ippai i'che wessaik, kakkà,” teppù ichan

uya. ²⁵ Asse'ne iwennappoppù kin Herod piyak. “John Enpataukanàì ippaippù ke ulepa auya i'che wessaik palapi po,” teppù ya. ²⁶ Kin usewankono'mappù kulu màlà masapùla Kaatù yemlotopo molopai tükaklamu yamùk uya yeta tùse tùselupasak pàk. Kane te ya yentai iwechippù. ²⁷ Màlàyau asse'ne Herod uya pata yelasu yeunokoppù John ippaippù yense. Patiki'chi tak iitàppù molopai John ippai yattàppù ya. ²⁸ Inepùppù ya palapi po molopai uli'chan yemyak itùlùppù ya, mùkkàlà uya nen uchi tùsan yemyak itùlùppù. ²⁹ Màlà yetasak tùuya'nokon yau, John nenupassan utàppù itàkàpù yense molopai tok uya iwu'nattàppù.

Jesus Uya 5000 Pan Kon Yewetù

(Matthew 14:13-21; Luke 9:10-17; John 6:1-14)

³⁰ Yeunossak kon nùssan wennapposak wessepoloppù Jesus pokonpe, molopai tamù'nawàlà tùnkupùppù kon nùppù molopai kappon yamùk yenupappù là tùuya'nokon nùppù yekamappù tok uya ipàk. ³¹ Tukke kappon yamùk uyàpùppù essentak, Jesus molopai inenupa ton uta'lettàtok là yattai pùla. Màlàyau tok pàk, “Utànpai'nokon tükkenan pata yak molo àwàlàkkapù kon pa,” teppù ya. ³² Màlàpàk tok utàppù kanau yau tùmiamlo pe'nokon neken tükkenan pata yak.

³³ Màlà tùse tukkan kon kappon yamùk uya tok utà yeneppù. Mùkyamlo pe tok ittuppù tok uya. Màlà yattai tamù'nawàlà pata yapai tok wakkàsse tok utàppù paluppòlo aitun pe, tok wapiya tok welepamùppù. ³⁴ Tùwepalùka pe Jesus uya ilinà pe kappon yamùk yeneppù, màlàyau iichentuppappù tok pàk, masapùla itesak pùnòn kaalinilu yamùk kasa tok wechi pàk. Tok yenupa pàk iwepyattàppù, tukkan yà'là yekkwà ton nà pàk. ³⁵ Màlà yattai pata uko'mamù yau inenupa ton uyàpùppù ipyak, “Pata uko'mansak man molopai sàlà màlà tükkenan pata. ³⁶ Kappon yamùk yeunokkà meyon kon pen pata yamùk yak tiyiwalà'nokon teipa kon woton ye'mase tok utà toppe,” teppù tok uya Jesus pàk. ³⁷ “Amyamlo'nokon pe là tok ilepatàk kon tok yeipa ke,” tukaik Jesus uya tok maimu yeikuppù. Tok uya yekamappoppù, “Ina utà ken na' i'che messan, 200 kaichalon chilùpa pun pùlayatta ke pùlomù pusak ye'maik tok ya'lettà toppe?” tukaik. ³⁸ Màlàyau, “Yà'là kaichalà ken uchi pùlomù pusak nai? Masa yentantàk kon,” teppù Jesus uya tok pàk. Màlàyau ittuppù tok uya, “5 pe man molopai asa'là molok yamùk man,” teppù tok uya.

³⁹ Jesus uya tùnenua ton uya tamùkke'ne kappon yamùk weleuta toppe wanak pona tok kuttòppe yekamappù. ⁴⁰ Màlàpàk tok weleutappù tamùkke'ne, 100 pe'ne molopai 50 pe'ne. ⁴¹ Màlàyau Jesus uya 5 pan pùlomù pusak yanùmùppù molopai asa'lon kon molok yamùk, tenu tùlùppù ya epùn winàkàik tenki teppù ya Kaatù pàk. Pùlomù pusak pilipàtùppù ya molopai tùnenua ton yemyak itùlùppù ya kappon yamùk lepa toppe tok uya. Asa'lon kon làma molok yamùk yekamùppù ya tamù'nawolon kon yemyak. ⁴² Tamù'nawolon kon uta'lettàppù màlà i'che tùwettok kon yawàlà. ⁴³ Inenupa ton uya pùlomù pusak molopai molok tonpappù pilipùppù 12 pe wali'cha yamùk lùmà. ⁴⁴ Yewessak kon nùssan wechippù màlà 5000 pe kàyik yamùk.

Jesus Usalà Tuna Polo

(Matthew 14:22-33; John 6:15-21)

⁴⁵ Tewinanpa Jesus uya tùnenua ton yeunokoppù kanau yau tùwapiya Bethsaida palau latoi pon pona, ilinà kappon yamùk utàpàttoppe

yekamai'ma. ⁴⁶Tok nàmà tùpo iitàppù wùk pona àpùlemaik. ⁴⁷Pata wewalumansak pe kanau wechippù mālā palau yaploppo Jesus wechippù paluppo tewincha. ⁴⁸Tūnenupa ton wechi tūkanwa kon yuklai'che yeneppù ya, masapùla assetun utasse'mappù mālā tok winàkàik. Mālāyau pata wemapù pe iyàpùppù palau polo. Tok wenailà iitàppù. ⁴⁹Tùse palau polo iyàpù yene tūuya'nokon yau, “Wolo'yan lānen mùkkālā,” tukaik, tūusenumenka kon yau tok wentaimepàtùppù, ⁵⁰masapùla tok wettalipasak kulu wechippù yensak tūuya'nokon yau. Tùse tewinanpa Jesus uya tok yekamappoppù, “Meluntà pe eyewan kon yau ettàk kon. Iulā Mùkkālā Jesus. Kesenalippatàu!” teppù ya. ⁵¹Mālāyau tok piyak iwenukuppù kanau yak molopai assetun wàttù'nàppù mālā. Inenupa ton usenumenkappù kulu mālā. ⁵²Masapùla yà'lālā yekamasak 5000 pan kon yewessak ya uya ittuppù tok uya pùla lùppù iwechippù, tok yewan wechippù sa'man pe.

Jesus Uya E'nek Ipittàppù Gennesaret Po

(Matthew 14:34-36)

⁵³Tok uklàtùppù mālāyau tok welepamùppù Gennesaret pona, molo tūkanwa kon yewattàppù tok uya. ⁵⁴Mālā kanau yapai tok wepalùka pe kulu kappon yamùk uya Jesus ittuppù. ⁵⁵Tok utàppù pata yamùk yawàlā yekamaik. Molopai i'nai motau là iwechi yetasak tūuya'nokon yau, e'nek neppàtùppù tok uya tok yapon po. ⁵⁶I'nailàlā Jesus utàsak yau, pata yamùk lùkkwà pona wapùla eke pata yak, wapùla umà yak là yau, kappon yamùk uya e'nek ton nepùppù mālā, makitti motak. Molopai Jesus pawanattàppù tok uya ipon yeppi neken nà yappàttoppe tok uya ikuttoppe ya. Molopai tamù'nawolon kon ipon yeppi yappà'nài nan nùssan uchipittàppù mālā.

Kùtamo Kon Uya Enupantok

(Matthew 15:1-9)

7 ¹Pharisee yamùk molopai Law pàk enupannan tonpa yamùk Jerusalem poi iyàssak kon wepili'chak wechippù Jesus woi. ²Inenupa ton uya teipa kon napù temyatù kon tūkukaik pùla yeneppù tok uya. Mālā wechippù “Suwa mùyak tūkukasen” tetok Pharisee yamùk uya kappon yamùk pàk yawàlā pùla.

³Pharisee yamùk molopai Jew yamùk wechippù mālā tùtamo kon yeselu lùssan ku'nài nan pe. Tok uta'lettà mālā mùyak kukatok yawàlā neken tūusemyasse. ⁴Wapùla yà'lālā makitti tau ye'masak kùyalì na'nài nan pe pùla tok wechippù mālā tūkukase pùla. Tukkan tūwemattok kon yawàlā yawà tok wechippù, pùsau, àinà, tuna yen molopai tūwe'nùmù kon yapon kukatok yawàlā.

⁵Pharisee yamùk molopai Law pàk enupannan uya Jesus yekamappoppù “Yà'là pe ken iwechi pàk mālā kùtamo kon uya enupantok nekamappù kupù enenupa ton uya pùla iwechi, tūusemyasse pùla tok uta'lettà?” tukaik.

⁶Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Ikasa sa' Isaiiah uselupappù mālā pena àpàkù'nokon. Wakù pe tukaik tūsensnakasan amyamlo! Imenukasak lùppù Kaatù Maimu yau kasa kulu.

‘Pùsamlo kappon yamùk unamannan tūmaimu kon ke neken, tūse mei tok yewan man uwinàpai.

⁷ Iwoton pe pùla uyapulànnan mùkyamlo,

masapùla kappon uya enupantok pàk enupannan mùkyamlo! te Kaatù uya. *Isaiah 29:13*

⁸ “Kaatù uya enupantok nonka auya'nokon mailà molopai kappon yamùk uya neken nen uchi eyenupatok kon kupù auya'nokon.

⁹ “Kaatù uya enupantok nulunpatok auya'nokon yawà molo man, eyeselu kon neken nen uchi kupù kon pa,” teppù Jesus uya tok pàk. ¹⁰ “Moses uya panamansak, ‘Àkàipùnù kon inamatàk kon molopai asan kon, ànù'là tükàipùnù wapùla tusan pa'nù'nàippù welittok wechi màlà,’ tukaik.

Exodus 20:12; 21:17 ¹¹ Tùse enupannan amyamlo kappon uya tükàipùnù wapùla tusan pàk ‘yà'làlà uwinàpai enepolo pan Corban pe man’ te toppe ya. Kaatù ponalok pe man te ya pe iwechi. ¹² ‘Sàlà pàkànsau nen uchi tükàipùnù wapùla tusan pùikattà ya pen màlà,’ tukaik,” teppù. ¹³ “Sàlà kasa tүүлon kon yemyak sàlà enupantok auya'nokon tүүл auya'nokon ke Kaatù Maimu ku'nàì nan amyamlo yà'là pe pùla. Molopai tүүлon kon sàlà yekkwa ton tukke molo man ànkupù kon,” teppù Jesus uya.

Yà'làlà Àli Pe Kappon Ku'nàì

(Matthew 15:10-20)

¹⁴ Kappon yamùk kà'ma tukkappù Jesus uya tùpyak molopai tok pàk. “Eyelupa kon uya yetatàk kon molopai tekamayai'nùk mùttutàik,” teppù ya.

¹⁵ “Yà'làlà polopon, kappon yak newonyai'nùk màlà àli pe iku'nàì pen. Tùse yapai neken nepakkayai'nùk màlà àli pe iku'nàì. ¹⁶ Tùpana ke ewechi kon yau, yetatàk,” teppù Jesus uya.

¹⁷ Màlà tùpo kappon yamùk tùnànse iwewonsak tapùì tak yau, inenupa ton uya yekamappopàtùppù ipantomù pàk. ¹⁸ “Ittu kulu ken na' auya'nokon pùla nai?” teppù Jesus uya. “Yà'làlà polopon yeuno'masak auya'nokon uya na' àli pe àkupù kon pùla iwechi ittu auya'nokon pùla nai? ¹⁹ Masapùla eyewan yak iità pen màlà, tùse àlotta yak. Molopai yenpakka auya àlotta yapai,” teppù Jesus uya. Tamù'nawolon kùyalì màlà tùnassen pe ikussak, te Jesus uya pe iwechippù.

²⁰ “Tùse yà'làlà nen kappon yewan yapai nepakkayai'nùk uya màlà àli pe ikupù,” teppù Jesus uya. ²¹ Masapùla “I'napai, kappon yewan yapai nepakkayai'nùk màlà, àli pe usenumkantok, nàkàlunnàtok, amak pe we'nàtok, we'wàntok, noppù wannà pen wapùla tayappù pen pokonpe we'nàtok, ²² tùuseka'nonkaik we'nàtok, yà'làlà àli ànkuppai we'nàtok, ànù'là yenkuttàtok, àli kuttok tùwekuli'maik pùla, kùlùmàlunnàtok, ànù'là yesek talumattàtok tùpatakaik, ànù'là yentai wekku'nàtok molopai pakko pe tùttuik pùla we'nàtok. ²³ Tamù'nawàlà sàlà yamùk àli ton uya màlà kappon kupù àli pe itewan yapai tùwepakka ke,” teppù Jesus uya.

Ailon Tetok Nossan Uya

(Matthew 15:21-28)

²⁴ Jesus utàppù pata Tyre [molopai Sidon] piyawon kon pata yamùk yak. Tapùì tak iwewomùppù molo molopai ànù'là uya molo tùwechi ittu i'che pùla iwechippù màlà, tùse iicho'namù pùla iwechippù. ²⁵ Nossan, àli akkwàlù yen imle uya Jesus yekale yetappù, iyàpùppù tewinanpa molopai iwepeimappù

itta piyau. ²⁶Pùsàlā nossan wechippù màlà Jew pe pùla Phoenicia po iwentusak lùppù pe pata Syria yau. Jesus pawanattàppù ya àli akkwàlù yenpakka toppe ya tùmle yapai. ²⁷Tùse Jesus uya imaimu yeikuppù, “Masa mule yamùk làkku nùta'lettài wapiya. Ikasa pùla màlà, mule yamùk yeipa yanùmù molopai yenu'ma a'a yamùk yemyak wechi,” tukaik. ²⁸“Ewaik Uyepulu, tùse ku a'a yamùk mùkyamlo mule yamùk yeipa punuppù lùkkwà là na'nài nan tok uta'lettà yapon yo'no,” teppù nossan uya Jesus pàk. ²⁹Màlàyau Jesus uya, “Ikasa umaimu meippàssaik, emeikkà, àli akkwàlù wepakkappù man emle yapai,” teppù. ³⁰Nossan wemeikuppù tùwùk tak molopai tùmle yepoloppù ya màlà tekkwek tau. Àli akkwàlù wepakkappù yapai wechippù.

Jesus Uya Panattàppan Kàyik Ipittà

³¹Jesus utàppù Tyre yapai Sidon yawàlà palau Galilee winàkàik, Decapolis, 10 pan pata yamùk yawàlà. ³²Màlà yattai panattàppan kàyik wakù pe tùuselupasen pen nepùppù kappon yamùk uya ipyak, Jesus pawanattàppù tok uya temyatù nonka toppe ya ipona. ³³Ilinà kappon yamùk kùlottapai Jesus uya yamappù. Asaklàma ipana yeuta yamùk yak asa'là temyatù lùkkwà yemai-kappù ya molopai tetaku tappàsse yani yappàtùppù ya. ³⁴Epùn winàkàik tenu tùlùppù ya molopai kusan pe iwe'netukkappù màlàyau kàyik pàk, “Ephphatha!” teppù ya, “Atakkokakà,” te ya pe iwechi. ³⁵Màlà yattai ipana utakkokappù. Yani ipittàppù ya molopai wakù pe nen uchi iichelupappù. ³⁶Jesus uya, “Sàlà tükuppàssai'nùk kùsekamatàu kulu,” teppù kappon yamùk pàk. Watesak ya lànen tùse màlà yentak tok uya yekamappù màlà màttawàlà. ³⁷Kappon yamùk usenumenkasak kulu wechippù, “Wakù pe là tamù'nawolon kuppàssan. Panattàppan pana utakkoka toppe là iku'nài pe man molopai tùuselupasen pen nà uselupa toppe,” tukaik.

Jesus Uya 4000 Pan Kon Yewetù

(Matthew 15:32-39)

8 ¹Màlà yattai ilinà kappon yamùk wepilittukkappù màlà. Tùse tok yeipa woton pùla iwechi yau tùnenupa ton kà'mappù Jesus uya tùpyak, ²“Usentuppayaik sa' pùsamlo kappon yamùk pàk, masapùla àsolùwau wei upyau tok wessak tùse yà'làlà tok nùnapù woton pùla man. ³Tok yeunoko uya tùpata kon yak iwan pe yau, tok wenpulumamù màlà te'ma kon tau. Masa-pùla tùulon kon uyàssak màlà meipai,” teppù Jesus uya. ⁴Inenupa ton uya, “I'nailà là ken uchi sàlà wontaik yau tamù'nawàlà pùsamo kappon yamùk yewettok woton kùyalì yepolo mùttuyan?” tukaik Jesus maimu yeikuppù. ⁵Tok yekamappoppù ya, “Yà'là kaichalà ken uchi pùlomù pusak nai?” tukaik. “7 pe,” teppù tok uya.

⁶“Eleutatàk kon non pona là,” teppù Jesus uya kappon yamùk pàk. Pùlomù pusak yanùmùppù ya, tenki teppù ya Kaatù pàk molopai ipilipàtùppù ya. Tùnenupa ton yemyak itùlùppù ya yekantoppe tok uya. Màlà yekamùppù tok uya. ⁷Molok yamùk lùkkwà nàlà wechippù màlà tok piyau tukke pùla. Màlà yamùk pùlemappù ya tok uya làma ilinà yemyak itùpàttoppe. ⁸⁻⁹Tamù'nawolon kon uta'lettàppù tùwakkotaik. 4000 yailà'ne kappon yamùk wechippù màlà molo. Jesus nenupa ton uya 7 pe wali'cha yamùk lùmà tanùkkapàsse kùyalì tonpappù yanukuppù. Molopai nen uchi Jesus uya kappon yamùk

yeunokoppù. ¹⁰ Mälà pe là kanau yak iwenukuppù tünenua ton pokonpe tok utàppù Dalmanutha pona.

Pharisee Yamùk Wechi Jesus Ittui'che

(Matthew 16:1-4)

¹¹ Pharisee yamùk uyàpuppù Jesus piyak molopai tok wepyattàppù yekamappàtù pàk. Tok wechippù ana'chipai mälâyau tok uya yekamappoppù yà'làlà tensen yekkwà pen yentok ipàkàlà kuttotte ya tùméluntàlù epùn winàpaina ke, ewaik pe Kaatù yapàikketù yesak pe iwechi yentotte tùu-ya'nokon. ¹² Jesus we'netukkappù meluntà pe molopai, “Yà'là peichi iwechi pàk sàlà yattaino kon kappon yamùk tensen yekkwà pen Kaatù yapàikketù yenpoikanài yentok ipàkàlà ikukkà ina nene pe tawonnan?” tei'ma. “Ailon kulu sàlà! Kaatù yapàikketù yenpoikanài woton wettùtok pùla iwechi mälà, tok nene pe,” teppù Jesus uya tok pàk. ¹³ Tok nàmàppù ya, kanau yak iwenukuppù tuna latoi pona nen uchi iwuklàtuppù.

Pharisee Yamùk Molopai Herod

(Matthew 16:5-12)

¹⁴ Inenupa ton uputtàkassak wechippù tukke lùwa pùlomù pusak tünesse pùla, tuse tewin neken nà tok piyau iwechippù kanau yau. ¹⁵ Jesus uya tok panamappù, “Tùttuik ettàk nalik pe, Pharisee yamùk molopai Herod uya pùlomù yapuluwetanùttok pàk,” tukaik. ¹⁶ Mälâyau tiyiwala'nokon tok uselupappù, “Wate ya mälà masapùla kuyu kon pùla iwechi pàk,” tukaik. ¹⁷ Jesus uya tok usenumenka ittuppù mälàpàk “Yà'là peichi iwechi pàk pùlomù pusak pùla iwechi tukaik tùselupasan amyamlo? Yeneichi auya'nokon pùla nai wapùla ittu auya'nokon pùla là? Eyewan kon ka' sa'man pe nai lù?” tukaik tok yekamappoppù ya. ¹⁸ “Tenu ke ku messatàik, yene ka' auya'nokon pùla nai lù? Tùpana ke messatàik, yeta na' auya'nokon pùla nai? Molopai ittuichi auya'nokon pùla nai? ¹⁹ Yà'là kaichalà ken wali'cha yamùk lùmà yak pùlomù pusak tonpappù yanukuppù auya'nokon müttyatà, 5 pan neken ke 5000 pan kon kappon yamùk yewetù uya tùpo?” tukaik tok yekamappoppù ya. “12 kaichalà,” teppù tok uya. ²⁰ “Molopai 7 pan pùlomù pusak pilipàssak ke nàlà 4000 pan kon yewetù uya tùpo, yà'là kaichalà nen wali'cha yamùk lùmà tanùkkapàsse itonpappù yanukuppù auya'nokon?” teppù ya tukka tok pàk. “7 kaichalà,” teppù tok uya. ²¹ “Walà tuse ittu auya'nokon pùla lùppù?” tukaik tok yekamappoppù ya.

Jesus Uya Enpùn Kàyik Ipità

²² Bethsaida pona tok uyàpuppù. Molo kappon yamùk uya enpùn kàyik nepuppù Jesus piyak. Molopai yappàttotte ya tok uya ipawanattàppù. ²³ Enpùn kàyik ya'chippù Jesus uya itemyatù pàk yalàppù ya pata yapai. Itenu pona tùwetatta tùpo temyatù tüluppù ya ipona. “Yà'làlà na' menyan?” tei'ma. ²⁴ Enpùn uya tenu tüluppù, “Ewaik, kappon yamùk là tenyaik. Tuse yuk kasa tok usalà tenyaik,” teppù ya. ²⁵ Jesus uya temyatù tütukkappù itenu yamùk pona. Sàlà yattai tenu tüluppù ya, wakù pe nen uchi itenu wechippù mälà tamù'nawolon yeneppù ya iwettok pe. ²⁶ “Pata yak kesenpoikai,” tukaik telupaik Jesus uya yeunokoppù itùwùk tak.

“Àmàlà Mùkkàlà Christ” Tetok Peter Uya

(Matthew 16:13-20; Luke 9:18-21)

²⁷ Jesus utàppù tūnenupa ton pokonpe, pata yamùk Caesarea Philippi woino kon yawàlà. Asantau tūnenupa ton yekamappoppù ya, “Yekamatàk upàk ànùk te ken kappon yamùk uya sàlà upàk?” tukaik. ²⁸ “Tùulon kon uya John Enpataukanà pe ewechi” te mālā. “Tùulon kon uya Elijah te. Tùse tūulon kon uya Kaatù Maimu yenpoikanà tonpa pe eyesatù mālā,” teppù tok uya Jesus pàk. ²⁹ “Amyamlo nen? Ànùk mùkayatàu nen upàk?” tukaik tok yekamappoppù ya. Peter uya imaimu yeikuppù, “Christ nen àmàlà,” tukaik. ³⁰ “Kùyekamatàu ànù'là pàk,” teppù Jesus uya tok pàk.

Tùwelittok Pàk Jesus Uselupa

(Matthew 16:21-28; Luke 9:22-27)

³¹ Jesus wepyattàppù tūnenupa ton yenupa pàk, “Kàyik Mumu talumattà-tok woton àsà pe. Tūnamasan itepulu yamùk, paatele yamùk yepulu yamùk, molopai Law pàk enupannan uya italumayippù pe inonkatok woton. Iwàtok woton, tùse iwe'wuluukatok woton àsolùwau wei tùpo,” tukaik. ³² Ichelupappù mālā wakù pe kulu tok uya ittu toppe. Mālāyau Peter uya yalàppù miyaiwa molopai yàulàmappù ya. ³³ Tùse Jesus welattàppù molopai tūnenupa ton yenèppù ya molopai àsà pe Peter yàulàma pe, “Itàkà uwinàpai Settan. Kaatù winàpaine pen mālā eusenumenkatok tùse kappon winàpaine nai'nùk,” tukaik.

³⁴ Jesus uya tukkan kon kappon yamùk kà'mappù tùpyak tūnenupa ton pokonpe. “Ànù'là uya'là àippaino wechi yau tàwà ne'nonkai, tàwà tùpulusukù yanùmù molopai nùyàpù uya'là,” teppù ya tok pàk. ³⁵ “Ànù'là tùwemattok i'chelok tiyiwalok pe neken uya mālā ila'chima. Tùse ànù'là tùwemattok la'chimanàippù upàkànsau molopai wakù itekale pàkànsau uya mālā tàwàlālā wema'nàtok yepolo. ³⁶ Yà'là ken yepolo kappon uya tamù'nawà wolù yawon kon yeposak tùuya tùse tùwemattok la'chimasak tùuya yau? Ipla! ³⁷ Yà'làlā pùla iwechi mālā kappon nùtùlù woton tùwemattok yepotukka toppe tùuya. ³⁸ Ànù'là upàk molopai umaimu pàk nekkuli'mayai'nùk sàlàpe nai'nannùk àli ton molopai ailon ton pen kùlottaupàk nàlà Kàyik Mumu wekkuli'ma mālā, tükàipùnù yakkwai molopai wakù ton tiyinchelùyi yamùk pokonpe tùuyàpù yau,” teppù Jesus uya.

9 ¹ “Ailon kulu sàlà, talà kappon yamùk man Kaatù wettok itepulu pe uyàpù tapàikketù ke yene tùuya'nokon wapiya tùwelikù woton kon pen,” teppù Jesus uya tok pàk.

Wemyakanmantok

(Matthew 17:1-13; Luke 9:28-36)

² 6 pe wei tùpo Jesus uya Peter, James, John tawonnan yalàppù ta'là kawon wùk pona, tùmālā pe'nokon neken tùwettok kon pe. Tok wechi itenupàkà tùse iwemyakanmappù tok yemlotopo. ³ Ipon wenappù akkwa pe, aimu'ne kulu enkek pe. Ànù'là sàlà wolù yawon uya aimu'ne yà'làlā yaimu'nakasak yentai. ⁴ Molopai tok yemlotopona Elijah molopai Moses tawonnan usenpoi-kappù, tok uselupappù Jesus pokonpe. ⁵ Peter uya Jesus pàk, “Ti'cha, wakù

pe sa' talà we'nà'nokon man. Tapùì yamùk lùkkwà koneka ina uya màlà àso-lùwau, àwùk pe molopai Moses yùwùk pe molopai Elijah yùwùk pe tukaik," teppù. ⁶Yà'là tetok tùuya ittu ya pùla iwechippù màlà masapùla tok wettapalipasak kulu wechippù. ⁷Màlà pe là katupluk uya tok waputtàppù, molopai mayin usetappù nen uchi katupluk kùlotta, "Pùsàlà mùkkàlà u'nùn kulu Umu. Yetatàk kon," tukaik. ⁸Màlà yattai là inenupa ton uya tenu kon pininappù tùse ànù'là yeneppù tok uya pen, Jesus neken nen uchi wechippù tok piyau.

⁹Wùk poi tùwuttà kon yau tok panamappù ya àsà pe, "Eneneppù kon kùsekamatàu, Kàyik Mumu we'wuluuka tùwelikù tùpo ponalà," tukaik.

¹⁰Màlàpàk ànù'là pàk tok uya yekamappù pen tok uselupappù tiyiwalà'no-kon, "Yà'là te ken uchi 'Weli'nà tùpo we'wuluukan,' tawon uya màlà?" tukaik.

¹¹Tok uya Jesus yekamappoppù, "Yà'là peichi iwechi pàk Law pàk enupannan uya màlà Elijah uyàpù màlà wapiya te?" tukaik.

¹²Jesus uya tok maimu yeikuppù, "Elijah uyàpù nen màlà wapiya tamù'nawolon yà'làlà konekaik. Walà tùse yà'là pe ken uchi iwechi pàk màlà iwe'menukasak, 'Kàyik Mumu wettalumattà màlà eke pe molopai inulunpa,' tukaik uchi?

¹³"Yekama uya sàlà àpàkù'nokon, Elijah uyàkkassak nen màlà, molopai yà'làlà i'che tùwettok kon kussak tok uya man iwinàkàik Kaatù Maimu yau iwe'menukasak ipàk kasa," teppù Jesus uya tok pàk.

Àli Akkwalù Yen Walawok Uchipittà

(Matthew 17:14-21; Luke 9:37-43a)

¹⁴Tùnenupa ton tonpa yamùk piyak tùwelepansak kon yau, tukkan kon kapon yamùk wechi tok woi yeneppù tok uya. Molopai Law pàk enupannan usàulàma tok pàk.

¹⁵Màlà yattai Jesus yensak tùuya'nokon yau tok usenumenkappù kulu, molopai tok utàppù aitun pe yepose. ¹⁶"Yà'là pàk ken uchi àusàulàma kon màlà tok pàk?" tukaik Jesus uya tùnenupa ton yekamappoppù. ¹⁷Tewinan nà kàyik uya kapon yamùk kùlottapai imaimu yeikuppù, "Enupanài, umu nessak uya sàlà apyak. Àli akkwalù wechi yau pàk molopai iichelupa pùla ikussak ya pàk," tukaik. ¹⁸"Yeposak ya yattai'ne, ikawai'manài non pona. Molopai tùwetaklonpitasen, tùyà kàlàlài'manài molopai iicha'manta. Màlàpàk enenupa ton tekamappoi yenpakka toppe tok uya, tùse tok uya ikuttok meluntàlù pùla nechii," tukaik. ¹⁹Jesus uya tok maimu yeikuppù, "Ailon tawonnan pen amyamlo sàlà yattaino kon! Yà'là pàkàlà ken sàlà apyau'nokon wechi molopai yà'là pàkàlà sàlà àpàlika kon uya? Walawok muleppù inettàk kon upyak," tukaik. ²⁰Tok uya walawok muleppù nepùppù Jesus piyak. Màlà yattai là Jesus yensak tùuya yau Àli akkwalù uya walawok muleppù sa'mantanùpùppù. Iwekkawai'mappù non pona. Iwepelenpàtùppù molopai iwetaklonpitappù. ²¹"Yà'là motapai ken uchi sàlà kasa nettai?" teppù Jesus uya ikàipùnù pàk. Yeikuppù ya "Elekkwà motapai uchi. ²²Tukke itek kwa nen yenu'mapàssak ya màlà apok yak molopai tuna kak, imattanùpùiche. Ina pàk tàwà esentuppakà molopai ina ipùikattàkà ikuttok auya wechi molo yau," teppù walawok kàipùnù uya. ²³"Ikupù auya yau! Tamù'nawolon wekkupù màlà ailon tawon ponalok pe," teppù Jesus uya. ²⁴Màlà

yattai walawok kàipùnù wentaimeppù, “Ailon ukayaik là. Kùpùikattàkà tàwà ailon te toppe uya màlà yentak lùuwa,” tukaik.

²⁵ Tukka kappon yamùk uyàpù aitun pe yene tùuya yau, Jesus uya àsà pe àli akkwàlù pàk, “Àmàlà tùuselupasen pen molopai panattàppan akkwàlù, àpàk waukayaik. Epakkakà mùkkàlà yapai molopai tu'ma kewontukkai yak,” teppù. ²⁶ Àli akkwàlù wentaimeppù. Walawok sa'mantanùpùppù ya molopai iwepakkappù. Màlàyau walawok wechippù iweli'chak kasa. “Iweli'chak man,” teppù tamù'nawolon kon uya. ²⁷ Tùse Jesus uya walawok yemyatù pàk ta'-chiik yanùmùppù màlàyau iwe'wuluukappù.

²⁸ Molopai Jesus wewonsak tapùì tak yau, inenupa ton uya yekamappoppù tewincha iwechi yau, “Yà'là pe ken iwechi pàk ina uya àli akkwàlù yenpakka pùla iwechi màlà?” tukaik. ²⁹ “Wàpùlemantok [tùuta'lettàik pùla] uya neken sàlà yekkwa akkwàlù yenpakka màlà molopai tùulon nà pùla man,” teppù Jesus uya tok pàk.

Jesus Uselupa Tukka Tùwelittok Pàk

(Matthew 17:22-23; Luke 9:43b-45)

³⁰ Màlà pata nàmàppù Jesus molopai inenupa ton uya molopai tok utàppù Galilee yawàlà. Ànù'là uya i'nailà là tùwechi kon ittu i'che pùla Jesus wechippù, ³¹ masapùla tùnenupa ton yenupa pàk iwechippù. “Kàyik Mumu tùlù màlà kappon yamùk yemyak. Tok uya iwàna màlà, tùse àsolùwau wei tùpo iwe'wuluuka màlà,” tukaik. ³² Tùse inenupa ton wechippù iichelupasak ittu ya pùla, tùse tok usenalippappù enekamappopai pùla.

Ànùk Wechi Eke Peiwa

(Matthew 18:1-5; Luke 9:46-48)

³³ Capernaum pona tùwelepansak kon yau, Jesus uya tùnenupa ton yekamappoppù tapùì tau, “Yà'là pàk ken euselupa kon nechii'nùk asantawàlà àuyàpù kon yau?” tukaik. ³⁴ Tùse eppana tok wechippù masapùla asantawàlà tùuyàpù kon yau, “Ànùk wechi ken eke peiwa kulu kùklottau'nokon pe iwechi màlà?” tukaik tùuselupasak kon pàk. ³⁵ Jesus weleutappù molopai 12 pan kon tùnenupa ton kà'mappù ya. “Ànù'là wapiya eppaino wechi màlà àkàmlàk molopai tamù'nawolon kon yapyoto pe nechii,” teppù ya. ³⁶ Mule yanùmùppù ya molopai tok yemlotopona inonkappù ya satik pe. Temekun pona yanùmù'i'ma tok pàk, ³⁷ “Ànù'là pùsàlà yekkwa mule yanùnnàì uyeseke yau uya uyanùmù màlà. Uyanùmù ya neken pen tùse uyeuno'nàippù yanùmù ya nàlà,” teppù ya.

Kùpokonomanài Pen Wechi Màlà Kùtonpa Pe

(Luke 9:49-50)

³⁸ John uya Jesus pàk, “Enupanài, kàyik uya àli akkwàlù yenpakka eyesek yau yentai ina. Màlàyau 'Kùkkupùì,' nùkatai ina ipàk, masapùla kùtonpa kon pe pùla iwechi pàk,” teppù. ³⁹ “Kùkkupùì, kùkatàù,” teppù Jesus uya. “Ànù'là tensen yekkwa pen ku'nàippù uyeseke yau, uselupa asse'ne là àli pe upàk pen màlà ikupù tùuya tùpo. ⁴⁰ Màlàpàk mùkkàlà kùpokonomanài pen wechi màlà kùponalok kon pe. ⁴¹ Màlàpàk ailon kulu sàlà. Ànù'là àwoppanàippù tuna ke lùkkwà là masapùla uponalok pe ewechi pàk, uya tepeppù la'chima pen màlà,” teppù Jesus uya tùnenupa ton pàk.

Wemakuiman Toppe Ku'nài

(Matthew 18:6-9; Luke 17:1-2)

⁴² “Ànù'là pùsamlo yekkwà ton nùkkwà ailon tawonnan upàk wemakuima toppe iku'nàippù wechi yau, wakù peiwa iwechi eppaino tuna kak yenu'masak eke tàk tewattàse i'mù pàk yau. ⁴³ Molopai eyemyatù winà ewemakuima yau, yattàkà! Wakù peiwa iwechi màlà tewin itemyatù ewemapù talà yau, asa'là itemyatù apok tùusà'nùssen pen yak àutà yentai. [⁴⁴ Apok yau tok weluweyi welikù pen màlà molopai apok usà'nùppù pen.] ⁴⁵ Molopai atta winà ewemakuima yau, yattàkà! Wakù pe lùwiwa iwechi màlà tewin itta ewemapù yau, asa'là itta apok tùusà'nùssen pen yak àutà yentai. [⁴⁶ Apok yau tok weluweyi welikù pen màlà molopai apok usà'nùppù pen.] ⁴⁷ Molopai eyenu uya ewemakuima toppe àkupù yau, imokkakà! Wakù pe lùwiwa iwechi màlà tewin itenu Kaatù wettok itepulu pe yau ewechi yau, asa'là itenu apok tùusà'nùssen pen yak àutà yentai. ⁴⁸ Molo tok weluweyi yamùk welikù pen màlà molopai apok usà'nùppù pen.

⁴⁹ “Apok wechi màlà tok pàk pan tùsak kùyalì pona kasa. ⁵⁰ Pan màlà wakù. Tùse ine'nek pe iwettok pùla iwenasak yau, yà'là kasa ken ine'nek pe tukka ima auya'nokon? Ene'mayi kon pe pan ayau'nokon nechii, molopai echitonpa pe ettàk kon,” teppù Jesus uya tok pàk.

Tùnoppù Kenan We'nonkatok Pàk Enupantok

(Matthew 19:1-12; Luke 16:18)

10 ¹ Màlà pata nàmàppù nen uchi Jesus uya molopai iitàppù Jordan latoi pon Judea pona. Kappon yamùk wepilittukkappù ipyak, molopai tok yenupappù ya tùwessek kasa là.

² Pharisee yamùk tonpa yamùk uyàpùppù ipyak yekamappopàsse, ittui'che “Masa ina pàk yekamakà, Law yawalà na' iwechi màlà kàyk uya tùnoppù nonka yau?” teppù tok uya. ³ Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Yà'là tukaik ken Moses uya yekamappù?” tukaik. ⁴ Tok uya imaimu yeikuppù, “Moses uya kàyk pàk, ‘Ànoppù ànnon-kapai ewechi yau kaleta imenukakà ànoppù nonka pa,’ teppù,” tukaik. ⁵ Tùse Jesus uya tok pàk, “Moses uya imenukappù màlà masapùla sa'man pe eyewan kon wechi pàk. ⁶ Tùse sàlà pata non wepyattàppù motapai, ‘Kaatù uya màlà walawok molopai uli'chan tawonnan konekappù Kaatù Maimu uya yekamasak kasa.’ *Genesis 1:27* ⁷ Málàpàk màlà kàyk uya tükàipùnù molopai tùsan tawonnan nàmà, [tùnoppù piyau tùwettoppe.] ⁸ Molopai ‘asa'lon kon wena tewin.’ *Genesis 2:24* Wa iwechi wenai asa'là tok wechi pen, tùse tewin neken. ⁹ Kaatù niki'massan tewin tok wettoppe pantakatak kappon,” teppù Jesus uya Pharisee yamùk pàk.

¹⁰ Tapù tak tùwennapposak kon yau, inenupa ton uya Jesus yekamappoppù iichelupappù pàk. ¹¹ Málàyau Jesus uya yekamappù tok pàk, “Kàyk tùnoppù nonkanàippù uya tùulon mali'masak wechi màlà ailon pe pùla wapiyalok tùnoppù winàkàik. ¹² Màlà kasa nàlà nossan uya tùtayappù nonkasak molopai tùulon mali'masak ya yau, iwemakuimasak nàlà màlà,” teppù Jesus uya tùnenupa ton pàk.

Jesus Uya Mule Yamùk Lùkkwà Pùlema

(Matthew 19:13-15; Luke 18:15-17)

¹³ Kappon yamùk uya mule yamùk nepùppù Jesus piyak tok yappàttoppe ya, tùse inenupa ton uya tok yàulàmappù. ¹⁴ Màlà yensak Jesus uya yau

iwessakolopappù molopai tūnenupa ton pāk, “Tàwà mule yamùk lùkkwà nùyàpùì upyak. Tok kùseleutanùttàu! Masapùla Kaatù wechi màlà pùsamlo walainon yepulu pe,” teppù. ¹⁵ “Ailon kulu sàlà, ànù'là Kaatù yanùmù ya pùla nai'nùk tepulu pe mule nai'nùk kasa, wewomù pen màlà Kaatù wettok Itepulu pe yak.” ¹⁶ Màlàyau mule yamùk yanùmùppù ya temekun pona. Temyatù non-kappù ya tok pona molopai tok pùlemappù ya.

Temamin Kenan Kàyik

(Matthew 19:16-30; Luke 18:18-30)

¹⁷ Jesus wessalattākassak tūtùt pāk tūse kàyik uyàpùppù ipyak, tese'muyok iwenappù itemlotopo molopai Jesus yekamappoppù ya, “Wakù Enupanài, yà'là kupù uya ken tàwàlālà wema'nàtok yepotoppe uya?” tukaik. ¹⁸ Màlàyau Jesus uya yekamappoppù, “Yà'là peichi iwechi pāk uyesatù auya màlà wakù tukaik? Wakù pùla iwechi màlà, tūse Kaatù neken. ¹⁹ Usenupantok mùttu-yaik, ‘Kappon kù'wànài, anmali'mappù pen pokonpe kechii, amak pe kechii, kasei pe kechii, ànù'là tennakase kù'lapumai, asan molopai àkàipùnù tawonnan tūnamaik ekkà, tawon,” teppù Jesus uya. Exodus 20:12 ²⁰ Màlàyau Jesus pāk, “Enupanài, tamù'nawàlà sàlà yamùk kussak uya man elekkwà pe wechi motapai,” teppù ya. ²¹ Jesus uya tū'nùn pe yeneppù, molopai ipāk, “Tewin neken nà ànkupù molo man. Itàkà apyau nai'nùk ichilanmata molopai yà'là pùnnon yemyak pùlayatta tùlùpa. Màlàyau temamin ke ewechi màlà epùn po. Molopai àikkà uya'là,” teppù. ²² Sàlà yetasak tùuya yau, kàyik yenpata wemyakanmappù kulu molopai iitàppù màlà tūsewankono'maik, masapùla tukke mamin yesak pe tūwechi pāk.

²³ Jesus welattàppù tūnenupa ton yense, màlàyau tok pāk “Sa'man pe iwechi màlà temamin kenan kon kulu pona Kaatù yanùmù tok uya tepulu kon pe yentai,” teppù ya. ²⁴ Inenupa ton usenumenkappù kulu màlà iiche-lupa pāk. Tūse Jesus uya tukka tok pāk, “Umunkà yamùk, sa'man pe Kaatù yanùmù kappon yamùk uya tepulu kon pe wechi màlà! [Mùkyamlo temamin ke we'nàtok pāk enpen tūwessen.] ²⁵ Sa'man pe pùla lùwa iwechi màlà camel wepakka akkussa yenu yeuta yai yau, mùkkàlà kappon temamin kenan uya Kaatù yanùmù tepulu pe yentai,” teppù. ²⁶ Màlà yentak inenupa ton usenumenkappù kulu eke pe molopai tiyiwalà'nokon, “Ànùk yekkwa wepùikattà nen ken uchi màlà?” teppù tok uya. ²⁷ Jesus uya tok yeneppù molopai tok maimu yeikuppù ya. “Kappon pona sa'man pe iwechi màlà, tūse Kaatù pona pùla. Tamù'nawolon màlà sa'man pen Kaatù pona,” tukaik.

²⁸ Màlà yattai Peter uselupappù, “Tamù'nawolon nànsak ina uya man molopai aya'là ina uyàssak,” tukaik. ²⁹ “Ailon kulu sàlà,” teppù Jesus uya tok pāk, “Ànù'là tūwùk nànnàippù, wapùla takonnon, tùlunan wapùla tūwàlichì ton wapùla tùpachi ton, wapùla tùsan, tùkàipùnù wapùla tùmunkà yamùk, wapùla tù'mà nànnàippù upàkànsau molopai wakù itekale pàkànsau, ³⁰ uya màlà màlà yentai tukke 100 pe itekkwa sàlà yattai tūwùk molopai takonnon, tùlunan, tūwàlichì ton, tùpachi ton, tùsan, tùkàipùnù, tùmunkà yamùk molopai tù'mà yamùk yepolo, tūwettalumattàtok pokonpe nàlà kan uchi. Molopai nùyàssai'nùk pata weyu yau tàwàlālà wema'nàtok yepolo ya màlà. ³¹ Tūse tukkan kon sàlàpe wapiya nai'nannùk wechi màlà àkàmlàk molopai sàlàpe àkàmlàk nai'nannùk wechi màlà wapiya,” teppù Jesus uya.

Jesus Uselupa Tùwelittok Pàk Tu'ma

(Matthew 20:17-19; Luke 18:31-34)

³² Tok utàppù asantawàlà Jerusalem pona. Jesus utàppù tok wapiya. Inenupa ton usenumenkappù kulu molopai kappon yamùk tok ya'là tùwessan usenalippappù. Molopai Jesus uya tùnenupa ton 12 pan kon neken tùpan-takaik tok pàk tùpàk tùwekkupù woton yekamatukkappù. ³³ “Masa yetatàk kon, utàn'nokon sàlà Jerusalem pona. Màlàyau Kàyik Mumu tùlù màlà Eke ton paatele yamùk yepulu ton molopai Law pàk enupannan yemyak. ‘Tàwà iwelikù màlà’ te tok uya màlà ipàk, molopai Jew yamùk yemyak màlà itùlù tok uya. ³⁴ Tok uya imottùnpa màlà molopai tok wetattapàtù ipona. Tok uya ippoppàtù màlà molopai tok uya iwànà. Molopai àsoluwau wei tùpo iwe'wu-luuka màlà,” teppù Jesus uya.

James Molopai John Wettok Pawana Pàk

(Matthew 20:20-28)

³⁵ James molopai John tawonnan, Zebedee munkà yamùk uyàpùppù Jesus piyak, “Enupanà, ina ponalok pe yà'làlà ina nekamappo kupù auya i'che ina man,” teppù tok uya. ³⁶ “Yà'là kupù uya i'che messatàu?” tukaik Jesus uya tok yekamappoppù. ³⁷ “Anamatok weyu yattai apyau ina mùkupùik, tewin kamik pen eyemyatù winà ilatoi winà tùulon tukaik,” teppù tok uya. ³⁸ Tùse Jesus uya tok pàk, “Enekamappo kon ittu auya'nokon pùla messatàik. Ussawù yawon ken na' uchi inchi auya'nokon? Tamù'nawàlà na' wettalumattàtok unpàlika pàlika nàlà auya'nokon?” teppù. ³⁹ Tok uya imaimu yeikuppù, “Ina uya ikupù màlà,” tukaik. Màlàyau Jesus uya tok pàk, “Màlà tinchiyai'-nùk, inchitok auya'nokon woton molopai tùpàlikayai'nùk wettalumattàtok nàlà pàlika auya'nokon màlà,” teppù. ⁴⁰ “Tùse unkupù pen màlà ànùk wettok upyau sàwinà'ne. Sàlà pata yamùk màlà mùkyamlo iponalok pe iwekonekasak kon ponalok,” teppù Jesus uya.

⁴¹ Tùulon kon 10 pan kon inenupa ton uya yetasak yau tok usàulàmappù James molopai John tawonnan pàk. ⁴² Jesus uya tamù'nawàlà tùnenupa ton kà'mappù tùpyak molopai tok pàk, “Mùttuyatàik Jew yamùk pen kùlot-tau itepulu pe tukaik tùusesassan wechi eke pe kulu kappon yamùk yepoi molopai eke ton itepulu yamùk mùkyamlo tapàikketù kon yapulànnan tok yepoi. ⁴³ Tùse màlà kasa pùla man àklottau'nokon. Ànù'là eke pe eppaino wechi yau, ayapyoto kon pe iwechi màlà. ⁴⁴ Molopai mùkkàlà wapiya eppaino wechi màlà tamù'nawolon kon yapyoto pe. ⁴⁵ Masapùla Kàyik Mumu uyà-pùppù nàlà tapyoto ke esse pen màlà. Tùse kappon yamùk yapyoto pe esse iyàpùppù molopai takkwalù tùse tukkan kon kappon yamùk yepek pe,” teppù ya.

Enpùn Bartimaeus Ipittà Jesus Uya

(Matthew 20:29-34; Luke 18:35-43)

⁴⁶ Màlàyau Jericho pona tok uyàpùppù. Jericho nàmà Jesus uya tùnenupa ton molopai tukkan kon kappon yamùk pokonpe yau, enkui molopai enpùn kàyik Bartimaeus itesek Timaeus mumu yepoloppù tok uya chichiu pe asanta yena po. ⁴⁷ Jesus mùkkàlà Nazareth pon tukaik yetasak tùuya

pàk iwentaimeppù, “Jesus, David mumu, upàk tàwà esentuppakà!” tukaik. ⁴⁸Tukkan kon kappon yamùk uya eppana iwettoppe yàulàmappù. Tùse iwentaimeppù eke peiwa, “Jesus, David mumu, upàk tàwà esentuppakà!” tukaik. ⁴⁹Jesus weleutappù molopai, “Ikà'matak kon,” teppù ya. Màlà yattai tok uya enpùn kà'mappù. “Panappe ekkà, e'wuluukakà, àkà'mayan,” teppù tok uya. ⁵⁰Enpùn uya tassan yenu'mappù, iwe'wuluukappù molopai Jesus piyak iyàpùppù. ⁵¹Màlàyau Jesus uya yekamappoppù, “Yà'là kupù uya i'che messan àponalok pe?” tukaik. Màlàpàk enpùn uya Jesus pàk, “Enupanài, pata enenpai wessaik,” teppù. ⁵²“Itàkàichi eye'matawà, ailon tetok auya uya màlà àkussak wakù pe,” teppù Jesus uya. Màlà yattai là pata yeneppù ya màlà molopai ya'là iitàppù asantawà.

Jesus Welepamù Jerusalem Pona

(Matthew 21:1-11; Luke 19:28-40; John 12:12-19)

11 ¹Jerusalem winàkàik tok uyàpù pata Bethphage molopai Bethany pona yau, Olive Tùpù pona tok uyàpùppù. Jesus uya asa'là tùnenupa ton yeu-nokoppù, ²Suwa tei'ma “Itàtāk kon pata lùkkwà eyemloto kon po nai'nùk yak. Ewelepansak kon yau, tonki mule yewattāsak yepolo auya'nokon màlà, ànù'là wechippù ipo lùppù pen. Meukatàik molopai mùnettàik upyak. ³Ànù'là uya àpàkù'nokon, “Yà'là pe iwechi pàk tonki mule yeuka auya'nokon màlà?” te yau, ‘Tche kulu ina yepulu wessak pàk, molopai ina uya innappo màlà asse'ne, mùka-tàik,” teppù Jesus uya. ⁴Tok utàppù molopai tonki mule yepoloppù tok uya asantau, yewattāsak manatta pàk molopai tok uya yeukappù. ⁵Kappon yamùk satik pe tùwessan uya Jesus nenupa ton yekamappoppù, “Yà'là pe iwechi pàk tonki mule yeuka auya'nokon màlà?” tukaik. ⁶Màlàyau Jesus uselupappù lùppù yekamappù tok uya. Màlàpàk tàwà tok kupùppù kappon yamùk uya. ⁷Tok uya tonki mule nepùppù Jesus piyak. Tùpon kon nonkappù tok uya ipona. Molopai Jesus wenukappù ipona. ⁸Tukkan kon uya tùpon kon yakon yawenenkappù asantawàlà. Tùulon kon uya tale ke'nan yei panta yattāsak tùuya'nokon umà yau lùppù yawenenkappù. ⁹Mùkyamlo wapiya iitàsak kon molopai ite'mappù pàk tùwessan wentaimeppù,

“Hosanna, Kaatù yapulàkà!

Kaatù uya itepulu yesek yau nùyàssai'nùk pùlema màlà! *Zechariah 9:9*

¹⁰ Kaatù uya itepulu pe ina kàipùnù,

Kin David wettok nùyàssai'nùk pùlema màlà!

Hosanna, Kaatù kak yawon yapulà sàlà,” tukaik.

¹¹ Jesus welepamùppù Jerusalem pona, molopai iitàppù Kaatù yùwùk tak. Tamù'nawolon yeneppù ya molo. Tùse pata uko'mankassak yau 12 pan kon tùnenupa ton pokonpe iitàppù Bethany pona.

Jesus Uya Fig Yek Pa'nùpùppù

(Matthew 21:18-19)

¹²Iwemassak pe Bethany poi tùwennappo kon yau, Jesus wapàkkassak wechippù. ¹³Mei kulu pùla là fig yek yeneppù ya tale ke. Iitàppù itepelu wechi molo yense. Iwelepansak ipyak tùse, yale pe neken iwechippù. Masa-pùla iwepetatok yattai pe pùla iwechi pàk. ¹⁴“Ànù'là uya eyepelu nattukka pen màlà,” teppù ya ipàk. Inenupa ton uya yetappù màlà.

Kaatù Yùwùk Tak Jesus Utà

(Matthew 21:12-17; Luke 19:45-48; John 2:13-22)

¹⁵ Tok welepansak Jerusalem pona yau Jesus wewomùppù Kaatù yùwùk tak. Màlàyau kappon yamùk yà'làlà chilanmannan molopai ye'mannan yen-pakkappù ya Kaatù yùwùk tapai. Molopai pùlayatta yapon molopai wako-kkwa yamùk chilanmannan yapon tawon lattàppù ya nàlà. ¹⁶ Ànù'là uya Kaatù yùwùk pùloloji polo yà'làlà yàlà i'che pùla iwechippù. ¹⁷ Kappon yamùk yenupa tùuya yau tok pàk yekamappù ya “Kaatù Maimu we'menukasak man, ‘Uyùwùk wechi màlà wàpùleman yùwùk pe tùpatalo'nan kon kappon yamùk ponelok pe,’ tesak. *Isaiah 56:7* Tùse amak ton uso'nantok itak pe ikussak auya'nokon man!” tukaik. *Jeremiah 7:11*

¹⁸ Eke ton paatele yamùk molopai Law pàk enupannan uya yetappù. Màlàyau iwàtok tùuya'nokon iwinà woton ittu'i'che tok wechippù. Tok usenallippappù ipàk masapùla tukkan kon kappon yamùk yenumenkasak enupantok ya uya pàk.

¹⁹ Ko'manpe iwenasak yau Jesus molopai inenupa ton utàppù, màlà pata yapai.

Usenupantok Fig Yek Pàkàlà

(Matthew 21:20-22)

²⁰ Iwemassak pe ko'làma, tùtùtappù kon yawàlà lùppù tùtùtà kon yau, fig yek yenèppù tok uya iwaipùtasak tamù'nawàlà imik pokonpe. ²¹ Màlàyau Peter uya ittuppù molopai Jesus pàk, “Ti'cha, masa yenkà! Fig yek anpa'nùpùppù waipùtasak man,” teppù. ²² Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Ailon katàk kon Kaatù pàk,” tukaik. ²³ “Ailon kulu sàlà, ànù'là sà wùk pàk, ‘Atamakà molopai tuna kak epukakà,’ tawon, kasei tetok tùuya pùla tewan yau tùwenaik, tùse ailon tukaik neken, wate ya yau iponelok pe iwekkupù màlà. ²⁴ Màlàpàk yekama uya sàlà àpàkù'nokon. Yà'làlà yekamappo auya'nokon àwàpùlema kon pe yau, ailon mùkatàik yepolo auya'nokon pàk. Molopai yepolo auya'nokon màlà. ²⁵ Satik pe echii'ma àwàpùlema yau ànù'là uya àli kussak ewinàkàik ittu auya yau ipàk esentuppakà. Kaatù, Àkàipùnù epùn pon usentuppa toppe nàlà amakuyi pàk. [²⁶ Tùse eusentuppa pùla iwechi yau, Àkàipùnù epùn pon usentuppa amakuyi kon pàk pen màlà,” teppù Jesus uya.]

Jesus Yapàikketù Pàk Yekamappoppù

(Matthew 21:23-27; Luke 20:1-8)

²⁷ Tok welepantukkappù Jerusalem pona. Molopai Jesus usàlà Kaatù yùwùk pùloloji polo tùse, eke ton paatele yamùk molopai Law pàk enupannan molopai eke ton tūnamasan nàlà uyàpùppù ipyak. ²⁸ Tok uya yekamappoppù, “Ànùk yapàikketù winà ken uchi sàlà yamùk kupù auya màlà, wapùla ànùk apàikkek ke elepatai sàlà yamùk kupù pa?” tukaik. ²⁹ Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Tewin nà eyekamappo kon uya sàlà, yekamasak auya'nokon yau, yekama uya nàlà màlà àpàkù'nokon ànùk yapàikketù ke sàlà yamùk kupù uya. ³⁰ I'nai winàpai ken John uya enpataukantok tùuya yapàikketù yepoloppù màlà? Epùn poi ka'lù, wapùla kappon yamùk winàpai? Upàk yekamatàk kon!” tukaik. ³¹ Tok uselupappù tiyiwalà'nokon, “Yà'là te'nokon sàlà,

epùn winàpai tesak yau, ‘Yà'là pe ken uchi iwechi pàk ailon tukaik pùla mettantàu?’ te ya, ³²tùse ‘kappon yamùk winàpai,’ tesak yau,” teppù tok uya. Tok usenalippappù màlà kappon yamùk pàk, masapùla tamù'nawolon kon uya John ittu ailon kulu Kaatù Maimu yenpoikanài pe pàk. ³³Màlàyau tok uya Jesus maimu yeikuppù, “Ina uya ittu pùla man,” tukaik. Jesus uya tok pàk, “Yekama uya pen nàlà sàlà ànùk yapàikketù yau sàlà yamùk kupù uya,” teppù.

Umà Yesak Pantomù

(Matthew 21:33-46; Luke 20:9-19)

12 ¹Jesus uya tok yelupappù panton yau, “Kà'yik uya chi'nak itek kùyalì grape itesek, pàmàppù umà yau. Umà woi kulala tùlùppù ya. Non yakappù ya wain kaklàtok tùuya yau pe, molopai kau umà yene yapon woton konekappù ya. Màlàyau kà'yik yamùk yepoloppù ya umà mainanpa toppe tok uya, molopai iitappù tùulon pata yak. ²Kùyalì wappùtok yattai, tapyoto yeunokoppù ya umà mainanpannan piyak grape yepose tùponalok pe. ³Tùse tok uya itapyoto ya'chippù. Tok uya ippoppàtùppù molopai tok uya yeunokoppù ya'làlà pùla. ⁴Umà yesak uya tu'ma tùulon tapyoto yeunokoppù, tok uya ippai yai iwànàppù, molopai kuli'mak àsà kupùppù tok uya ipàk. ⁵Umà yesak uya tu'ma tùulon tapyoto yeunokoppù, molopai tok uya iwànàppù. Màlà kasa tùulon kon kupùppù tok uya. Tùulon ippoppàtùppù tok uya molopai tùulon wànàppù tok uya. ⁶Umà yesak piyau màlà tewinan nùppù kappon wechippù ineunoko i'nùn kulu imu, màlàyau mùkkàlà yeunokoppù ya màlà iwenukapù pe, ‘Tok uya ken umu nama ko,’ tei'ma. ⁷Tùse umà mainanpannan uya tiyi-walà'nokon, ‘Pùsàlà mùkkàlà umà yesak mumu. Iwàpai'nokon i'mà lùppù wettoppe kùponalok kon pe!’ teppù. ⁸Umà yesak mumu ya'chippù tok uya, iwànàppù tok uya molopai iweli'chak yenu'mappù tok uya umà yapai.

⁹“Yà'là kupù ken umà yesak uya? Iyàpù màlà molopai mùkyamlo tùkka ya nen uchi, umà tùlù ya tùulon kon yemyak imainanpa toppe tok uya,” tukaik Jesus uya panton yekamappù. ¹⁰“Kaatù Maimu yau ken na' yennài nan pen amyamlo?” tukaik, Jesus uya tok yekamappoppù,

“‘Tàk tapùì yamùnnan nùnulunpappù wenasak man i'che we'nàtok pe.

¹¹Sàlà kussak màlà Itepulu Kaatù uya molopai yene'nokon man usenumenkantok kulu ipàk pe!’” teppù Jesus uya. *Psalms 118:22-23*

¹²Jew yamùk yepulu yamùk wechippù màlà Jesus ya'chi'che. Masapùla sàlà panton yekama ya tiwinàkàì'nokon ittusak tùuya'nokon pàk. Tùse tok usenalippappù màlà ilinà kappon yamùk pàk. Màlàpàk tok utàppù nen uchi iwànàpai.

Usekamappontok Pata Yesak Ye'matok Pàk

(Matthew 22:15-22; Luke 20:20-26)

¹³Màlà tùpo Pharisee tonpa yamùk molopai Herod nenupa ton tawonnan yeunossak tok uya wechippù Jesus piyak, iichelupa winà ya'chi toppe tùu-ya'nokon yekamappopàsse. ¹⁴Tok uyàpùppù ipyak molopai yekamappoppù tok uya. “Enupanài, ailon pe ewechi ittuyan ina. Yà'là tukaik sa' kappon yamùk nùsenumenkayan ko tukaik là tùutaimelunpasen pen àmàlà. Ànùk pe là kappon wechi ittui'che tùwessen pen, tùse ailon pàk enupanài àmàlà

Kaatù yeselu kappon ponalok pàk. Ina pàk yekamakà. Ikasa na' màlà Caesar yemyak pata ye'ma wechi? Wapùla kane? ¹⁵Ina uya ken na' ye'ma, wapùla kane?" tukaik. Tùse tok usennaka ittu tùuya pàk, "Yà'là peichi iwechi pàk uya'chi'che ewechi kon màlà? Pùlayatta pun inettàk kon yentoppe uya," teppù ya tukka tok pàk. ¹⁶Màlàpàk tok uya pùlayatta pun nepùppù. "Ànùk yenpata ken sà, molopai ànùk yesek màlà sà?" tukaik tok yekamappoppù ya. Tok uya, "Caesar," teppù ipàk. ¹⁷Jesus uya tok pàk, "Caesar piyak ye'matàk màlà Caesar ponalok, molopai Kaatù piyak ye'makà màlà Kaatù ponalok," teppù. Màlàpàk tok usenumenkappù ipàk.

We'wuluukantok Pàk Usekamappontok

(Matthew 22:23-33; Luke 20:27-40)

¹⁸Sadducee yamùk uyàpùppù Jesus piyak. Pùsamlo wechippù màlà iwe-li'chak lùppù we'wuluuka pen tawonnan pe. ¹⁹Tok uya Jesus pàk, "Enupanài, Moses uya sàlà enupantok menukappù man ina ponalok pe. 'Kàyik welikù tùnoppù tùnànse tùmunkà ke pùla yau, mùkkàlà kàyik yakon uya màlà inoppù lùppù yanùmù tùnoppù pe mule yamùk yepotoppe tùuya'no-kon mùkkàlà iweli'chak lùppù munkà pe,' tukaik," teppù. ²⁰"7 kaichalà màlà walawoti'chi wechippù. Wapiyalok wemali'mappù molopai iwelikùppù imunkà pùla. ²¹Yakon uya mùkkàlà lùppù mali'mappù molopai iwelikùppù imunkà woton pùla làma. Molopai tok solùwano wechippù màlà kasa lùppù. ²²Tamù'nawàlà tok tonpassan wechippù wa. Tùse 7 pan kon welikùppù imunkà pùla, molopai àkàmlàk lùppù nàlà nossan welikùppù. ²³Ànùk noppù pe ken iwechi weli'nà tùpo we'wuluukantok yattai tok we'wuluukasak yau? Tamù'nawàlà 7 pan kon kàyik yamùk noppù pe iwessak tùse!" teppù tok uya.

²⁴Jesus uya tok pàk, "Yennakasak pe messatàik! Masapùla Kaatù Maimu ittu auya'nokon pùla iwechi pàk, wapùla imeluntàlù ittu auya'nokon pùla nàlà iwechi pàk," teppù. ²⁵"Iweli'chak kon we'wuluukasak yau, epùn pon kon inchelù yamùk kasa nen uchi tok wechi màlà tok wemali'ma pen. ²⁶Iweli'chak kon we'wuluukasak pàk, Moses nùmenukappù ken na' uchi yene auya'-nokon pùla iwechi màlà, apok ipokon yuk yekale? Màlà motau iwe'menukasak màlà Kaatù uya Moses pàk, 'Iulà mùkkàlà Abraham Kaatùyi, molopai Isaac Kaatùyi, molopai Jacob Kaatùyi,' teppù. *Exodus 3:6* ²⁷Pàli'yawon kon Kaatùyi nen mùkkàlà, Iweli'chak kon Kaatùyi là pen nen. Yennakasak pe kulu messatàik!" teppù Jesus uya tok pàk.

Eke Usenupantok

(Matthew 22:34-40; Luke 10:25-28)

²⁸Tewin nà Law pàk enupannan tonpa uyàpùppù uselupan yetase. Wakù pe Sadducee yamùk maimu yeiku Jesus uya yetasak tùuya pàk iyàpùppù ipyak yekamappoik. "Tamù'nawolon enupantok kùlottau i'nai wechi màlà tükussen pe kulu tùulon kon yentai?" tukaik. ²⁹Jesus uya imaimu yeikuppù, "Tükussen kulu enupantok kùlottawon màlà, 'Yetatàk kon, Israel yamùk! Itepulu Kùkaatùyi mùkkàlà tewinan neken Itepulu. ³⁰Itepulu Akaatùyi i'nùnmakà tamù'nawàlà eyewan ke, tamù'nawàlà aya-kkwalù ke, tamù'nawàlà eusenumenkatok ke molopai tamù'nawàlà emeluntàlù ke,' tawon. *Deuteronomy 6:4-5* ³¹Sàlà màlà yakon tükussen kulu enupantok. 'Aya-kontalù i'nùnmakà eyiwalà mechi'nùnmayai'nùk kasa,' tawon. *Leviticus 19:18* Sàlà

yamùk asa'lon enupantok yentaino pùla iwechi màlà,” tukaik. ³²Law pàk enupanài uya Jesus pàk, “Ikasa messaik, Enupanài, ailon pe tewinan mùkkàlà Kaatù. Molopai ànù'là kaatù pùla iwechi màlà, tùse mùkkàlà neken. ³³Kaatù i'nùnmakà tamù'nawàlà eyewan ke, tamù'nawàlà eusenumenkatok ke, tamù'nawàlà ayapàikketù ke. Molopai ayakontalù i'nùnmakà eyiwàlà mech'i'nùnmayai'nùk kasa mùkapàssaik. Wakù peiwa màlà sàlà asa'lon enupantok yawàlà we'nà wechi, tùpottàsen nà tùlù Kaatù yemyak yentai molopai kamo tùlù yentai,” teppù ya. ³⁴Jesus uya, ikasa yei'chak ya yetasak tùuya pàk, “Mei pùla messaik Kaatù yanùmù auya eyepulu pe piyau,” teppù ipàk. Màlà motapai tamù'nawolon kon usenalippappù enekamappopai pùla.

Christ Pàk Ekamappontok

(Matthew 22:41-46; Luke 20:41-44)

³⁵Jesus uya kappon yamùk yenupa Kaatù yùwùk pùlolo po yau, “Atta ken uchi iwechi pàk màlà Law pàk enupannan uya Christ mùkkàlà David pa te nai'nùk?” teppù. ³⁶“David uya Wakù Akkwàlù yapàikketù yau,

‘Itepulu uya Uyepulu pàk, Eleutakà upyau kamik winà pùla, eyeyatonnon nonka uya atta yokkoik ponala,’ teppù. *Psalms 110:1*

³⁷David uya tùmàlà pe Christ yesatù Uyepulu tukaik tùse, yà'là kasa ken uchi ipa pe iwechi màlà?” teppù Jesus uya tok pàk.

Tukkan kon kappon yamùk uya Jesus uselupa yetappù tùutauchinpaik.

Panamantok Law Pàk Enupannan Pàk

(Matthew 23:1-36; Luke 20:45-47)

³⁸Tok yenupa tùuya yau, “Masa Law pàk enupannan yeselu mentàik, kusan tùpon kon yau asapaino kon mùkyamlo, kappon yamùk uya telupa kon i'che-lok kon tukkan kon kappon yamùk kùlotta. ³⁹Molopai wakù kulu aponnok po eppaino kon wepili'nàtok itak tau. Uta'lettàntok yamùk patassek yau namantok patassek motau eppaino kon. ⁴⁰Itayappù iweli'chak lùppù yùwùk mukkannan mùkyamlo, tachin pe tùwàpùlemasan tùulon kon uya tetatok kon pe. Tok uya màlà eke kulu wettalumattàntok yepolo,” teppù Jesus uya.

Yà'là Pùn Nossan Nùtùlù Kaatù Piyak

(Luke 21:1-4)

⁴¹Kaatù yùwùk tau Jesus weleutasak wechippù pùlayatta yen yessumla. Tukkan kon kappon yamùk uya pùlayatta tùlù yeneppù ya. Molopai tukkan kon ipùlayattayikek ton uya, tukke pùlayatta tùlùppù. ⁴²Italumayippù sa'ne nossan itayappù iweli'chak lùppù uya malalon kulu asa'lon nùkkwà kalukuli pùlayatta pun tùlùppù. ⁴³Màlàyau tùnenupa ton kà'mappù ya tùpyak. Tok pàk, “Ailon kulu sàlà, pùsàlà entuppa'no sa'ne nossan itayappù iweli'chak lùppù uya eke peiwa itùsak man, tùulon kon yentai. ⁴⁴Masapùla tok uya màlà eke pe iwechi pàk màlà yapai itùsak. Tùse pùsàlà nossan uya màlà tamù'nawàlà tùpyawon tùwemattok ipàk pan tùsak,” teppù Jesus uya.

Jesus Uselupa Kaatù Yùwùk Umattatok Pàk

(Matthew 24:1-2; Luke 21:5-6)

13 ¹Jesus utà Kaatù yùwùk tapai yau, inenupa ton tonpa uya Jesus pàk, “Masa yenkà Enupanài, wakù ton kulu tàk yamùk molopai eke ton

tapùì yamùk!” teppù. ²Jesus uya imaimu yeikuppù, “Sàlà yamùk ku eke ton tapùì yamùk menyaik? Tewin nà tùpatassek yau tàk usene pen màlà. Tamù'-nawàlà tùumatta woton màlà,” teppù.

Usewankono'mantok Molopai Talumattàntok

(Matthew 24:3-14; Luke 21:7-19)

³Jesus wechippù màlà chichiu pe Olive Tùpù po, Kaatù yùwùk yessumla. Màlà yattai Peter, James, John molopai Andrew tawonnan uya yekamapoppù tükkenan yau.

⁴“Masa yekamakà ina pàk, yà'là yattai ken sàlà yamùk wechi molopai yà'là wechi yentok ipàkàlà pe sàlà yamùk wekkupù yau?” teppù tok uya.

⁵Màlàyau Jesus uya tok pàk, “Enpen ettàk kon, ànù'là uya kasei pàk eyenkuttà kon tukaik. ⁶Tukkan kon kapon yamùk uyàpù màlà uyesek yau, màlàyau tok uya màlà, ‘Mùkkàlà iulà!’ te, molopai tukkan kon kapon yamùk yenkuttà tok uya. ⁷Tùwepanta'masan wechi màlà, molopai wepanta'mantok pàk tùuselupasan yeta auya'nokon yau kesenalippatàu. Màlà yekkwa yamùk wekkupù màlà, tùse masa lùppù iwenukattok wechi màlà. ⁸Pata uya màlà tùulon pata panta'ma, molopai pata yesan wepanta'ma màlà tùulon kon pata yesan pokonpe. Tùlùpùnù yamùk wechi màlà molo tùpatalo'nan pata yamùk yawàlà, molopai iwan pe pata wechi. Tùwentusen we'chi'mosak wapiya kulu kasa sàlà yamùk wechi màlà.

⁹“Tùse amyamlo enpen ettàk kon, aya'chi kon màlà konssùlù yamùk uya. Molopai eyippoppàtù kon màlà kapon yamùk wepilittok itak tau. Kapon yamùk yepulu ton yemlotopona màlà asalattà kon upàkànsau, molopai kin yamùk yemlotopo upàk euselupa kon pa. ¹⁰Iwenukattok wapiya wakù itekale usekamatok wechi màlà tamù'nawàlà pata yawon kon kapon yamùk pàk. ¹¹Molopai aya'chi kon tùpo ayasak kon àkottùmase'nokon yau, kataimelunpatàu yà'là tetok là auya'nokon ittui'che, euselupatok kon yattai pe iwechi yau eyelupatok kon ke meselupatàik, ewinàpaino ke pùla màlà euselupa tùse Wakù Akkwalù winàpaino ke.

¹²“Kàiyik yamùk uya màlà takon kon wapùla tùlui kon tùlù iwàtoppe. Tok kàipùnù uya màlà tùmunkà tùlù tok wàtoppe. Molopai imunkà yamùk welattà màlà tùsan kon, tükàipùnù kon winàkàik tok wàtoppe. ¹³Kapon yamùk uya màlà tùtalumayi kon pe àkupù kon upàkànsau. Tùse mùkkàlà meluntà pe iwessak lùppù iwenukapù ponalà pùikattà Kaatù uya màlà,” tukaik.

Àli Kulu Usenalippantok

(Matthew 24:15-28; Luke 21:20-24)

¹⁴“Kaatù yewanma pe nai'nùk mattantok ku'nàì yene auya'nokon tùpata-ssek pen yau, yau.”

Daniel 9:27; 11:31; 12:11

Tàwà Kaatù Maimu yennàì nùttui. “Mùkyamlo Judea po tùwessan nepeik wùk yamùk pona. ¹⁵Molopai mùkkàlà tùwùk nakatta po nai'nùk wuttà tùwùk tak tùnalà woton yepose pen màlà. ¹⁶Molopai kàiyik tù'mà yau nai'nùk wennappo tùwùk tak tùpon yepose pen.

¹⁷“Molopai àsà pe kulu iwechi màlà monok ton pona molopai manak pokon kon imunkà pona màlà yattai. ¹⁸Iko yattai sàlà wekkupù tukaik àpùlematàk

kon Kaatù pàk! ¹⁹Wettalumattàntok wechi màlà màlà yattai àsà pe kulu wet-talumattà'nàppà wapiya sàlà wolù yau yentai, molopai iwekkuttukka pen màlà walàma.

²⁰“Tùse Itepulu uya wettalumattàntok weyu kussak man tukke pùla lùwa. Ikussak ya pùla iwechi yau, ànù'là wepùikattàppù pen sàlà eppaino. Tùse mùkyamlo tūnanùmùssan pàkànsau pata weyu yamùk kupùppù ya màlà tukke pùla.

²¹“Màlà yattai Ànù'là uya, ‘Masa yenkà, Christ pùsàlà,’ wapùla tūulon uya, ‘Masa yenkà, mailà man!’ te yau, ailon kùkatàu ipàk. ²²Masapùla Christ pe tukaik molopai Kaatù Maimu yenpoikannan pe tukaik tūsennakasan ailon ton pen uyàpù màlà, molopai yentok ipàkàlà woton molopai eke ton enu-menkannan kupù tok uya màlà. Ikupù tūuya'nokon yau Kaatù nanùmùssan yennaka tok uya màlà tok yennaka tūuya'nokon pe iwechi yau.

²³“Enpen ettàk kon! Tamù'nawolon tekamapàssaik iwekkupù wapiya,” teppù Jesus uya.

Kàyik Mumu Uyàttok

(Matthew 24:29-31; Luke 21:25-28)

²⁴“Màlà yattai wettalumattàntok tùpo

‘Wei wewalumamù màlà molopai kapùì ulenpamù pen màlà. ²⁵Chilùkà yamùk wessoloka màlà kak poi molopai kak meluntàlù utalo'ma màlà.’ *Isaiah 13:10; 34:4*

²⁶“Màlà yattai Kàyik Mumu usenpoika màlà katupluk yau. Iyàpù eke pe tūmeluntàlù ke molopai takkwayi yau. ²⁷Tiyinchelùyi yamùk yeunoko ya màlà i'nailà là non yawàlà Kaatù ponelok kon kapon yamùk pili'che tamù'-nawolon pata yamùk yapai, wei wepakka motapai wei wewomù motak,” teppù Jesus uya tok pàk.

Usenupantok Fig Yek Pàk

(Matthew 24:32-35; Luke 21:29-33)

²⁸“Fig yek pàk esenupatàk kon. Ipanta waleta yau wàppànàsak wattatok yattai pe iwena ittunna amyamlo. ²⁹Màlàpàk sàlà yamùk wekkupù yene auya'nokon yau, ittu auya'nokon màlà pata weyu wechi mei pùla, iwepyattà winàkàik. ³⁰Ailon kulu sàlà, tamù'nawàlà sàlà yamùk wekkupù màlà nema-ssai'nannùk kapon yamùk welikù tamù'nawàlà wapiya. ³¹Kak molopai non tawon waliwomù màlà, tùse Umaimu pùla là iwena pen màlà,” teppù Jesus uya tok pàk.

Pata Weyu Uchittu Pùla Iwettok

(Matthew 24:36-44)

³²“Tùse ànù'là uya màlà yamùk wekkupù weyu ittu pùla iwechi màlà, inchelù yamùk là epùn pon kon uya. Wapùla Kaatù Mumu là uya ittu pùla iwechi màlà. Tùse Ukàipùnù neken uya ittu màlà. ³³Enpen ettàk [molopai àpùlematàk] masapùla yà'là yattai là màlà weyu uyàpù ittu auya'nokon pùla iwechi màlà. ³⁴Sàlà wechi màlà kàyik utà mei te'matawà kasa. Tùpata nàmà tūuya yau tūpoitolù ton nàmà ya màlà imainanpannan pe. Tok lepa ya tok wotokoyi ke. Molopai manatta yesak pàk, ‘Enpen mechiik,’ te ya. ³⁵Enpen

uchi ettàk kon, masapùla ittu auya'nokon pùla tapùì yesak uyàpù màlà. Ko'-manpe wapùla anomlak, wapùla kali'cho tàwù yattai, wapùla ko'làma là. ³⁶Tewinanpa asse'ne iyàssak yau, ewe'nùnsak kon yepotak. ³⁷Tekamayai'nùk àpàkù'nokon, yekama uya nàlà màlà tamù'nawolon kon pàk, 'Enpen ettàk kon!' te uya," teppù Jesus uya tok pàk.

Jesus Kalaipaima Bethany Po

(Matthew 26:1-13; Luke 22:1-2; John 11:45-12:8)

14 ¹Asa'là neken wei wechippù màlà Entaka'nàppà yattai molopai iwa-puluwetasak pen pùlomù pusak pàk Uta'lettàntok weyu wapiya. Paatele yamùk yepulu ton molopai Law pàk enupannan wechippù Jesus ya'-chitok tùuya'nokon ittui'che amak yai, iwàtoppe tùuya'nokon.

²"Uta'lettàntok yattai pùla ya'chi màlà, masapùla kappon yamùk wessa-lattà nen epanta'mase," teppù tok uya.

³Jesus wechippù màlà Simon àsà kulu ippà yùwùk tau Bethany po. Tùu-ta'lettà pàk iwechi tùse nossan uyàpùppù ten tanùkkai'no appoi'nan awai'nan kalapa yesak pe, epekkèk esuken nard tetok konekasak. Iten ikkwàtùppù ya molopai kalapa ikkwamùppù ya Jesus ippai pona.

⁴Tùulon kon kappon yamùk wechippù molo tùusàulàma kon pàk tiyiwalà'nokon. "Yà'là peichi iwechi pàk appoi'nan awai'nan kalapa mattanùpù ya màlà? ⁵Sàlà kalapa chilanmappù lànén sàlà eppaino 300 pe kaichalà chilupa pun, molopai pùlayatta tùtoppe entuppa'no kon piyak," tukaik. Molopai tok uya yàulàmappù àsà pe.

⁶Tùse Jesus uya, "Tàwà tiyiwalà nechii. Yà'là pe iwechi pàk yaimelunpa auya'nokon màlà? Wakù kussak ya nai'nùk uwinàkàik ⁷Masapùla apyau'no-kon entuppa'no kon wechi màlà tàwàlàlà. Molopai yà'là yattai là mùkyamlo yekwa ànpùikattàpai ewechi kon yau ikupù auya'nokon màlà. Tùse tàwà-làlà apyau'no-kon wechi pen màlà. ⁸Pùsàlà nossan uya wakù tunkupù kussak màlà. Ukalapaimasak ya màlà upun koneka pe uwu'nattà wapiya. ⁹Ailon kulu sàlà, mailàlà wakù itekale usekama sàlà wolù yawàlà yau, inkupùppù nàlà usekama màlà. Màlà pàkàlà kappon yamùk usenumenka màlà nossan pàk," teppù.

¹⁰Judas Iscariot, 12 pan kon Jesus nenupa ton tonpa, utàppù Paatele yamùk yennàì nan piyak tok yemyak Jesus tùtoppe tùuya.

¹¹Iichelupa yetasak tùuya'nokon yau, tok utauchinpappù màlà, pùlayatta ke ilepa tùuya'nokon teppù tok uya. Màlà motapai Jesus tùtok tùuya tok yemyak yattai woton yenei'che iwechippù.

Jesus Uta'lettà Tùnenupa Ton Pokonpe

(Matthew 26:17-25; Luke 22:7-14, 21-23; John 13:21-30)

¹²Màlàyau wapiyalok wei yattai Uta'lettàntok Iwapuluwetasak pen pùlomù pusak pàk, kaalinilu munkà yamùk wàsak tùuya'nokon tùwessek kon kasa, Entaka'nàppà yattai Uta'lettàntok yattaino pe yau, Jesus nenupa ton uya yekamappoppù, "I'naì yailà ina utà i'che messan Entaka'nàppà yattaino Uta'-lettàntok konekaik àponalok pe?" tukaik.

¹³Màlàyau Jesus uya asa'là tùnenupa ton yeunokoppù molopai tok pàk, "Itàtāk kon pata yak. Kàyik uya tuna yalà wai yau uya eyepolo kon màlà.

Ya'la mùtàtàik. ¹⁴I'nailàlè iwewomù yau tapùì yesak pàk, 'I'nai màlà upata-ssek, uta'lettà toppe unenupa ton pokonpe?' nùkai ina yenupanài mùkatàik. ¹⁵Molopai eke kawonpan patassek yekama ya màlà ikonekasak, màlà motau kùponalok kon pe kùyalì mùkonekatàik," teppù ya.

¹⁶Inenupa ton utàppù pata yak. Molopai tok uya yepoloppù Jesus uya yekamappù tùpàkù'nokon kasa. Molopai tok uya kùyalì konekappù Entaka'nàppà yattaino pe.

¹⁷Ko'manpe kulu iwenasak yau, Jesus uyàpùppù 12 pan kon tùnenupa ton pokonpe. ¹⁸Màlàyau tùuta'lettà kon yau, Jesus uya, "Ailon kulu sàlà, tewinan nà uya utùlù màlà uwàtoppe. Upokonpe là nùta'lettàyai'nùk, mùkkàlà uya," teppù.

¹⁹Tok usewankono'masak wechippù molopai esse'mappù pàk tok uya yekamappù, "Iulà na' tawà?" tukaik.

²⁰Jesus uya tok yeikuppù, "Mùkkàlà mùkkàlà tùyu ki'chai'nùk pùsau yak upokonpe.

²¹"Màlàpàk Kàyik Mumu utà màlà tùwelittok yak itekale yau Kaatù Maimu yau iwe'menukasak tùpàk kasa. Tùse àsà pe kulu iwechi màlà mùkkàlà Kàyik Mumu yeimipponàippù kàyik pona. Wakù pe iwechippù eppaino mùkkàlà wentusak pùla iwechi yau," teppù.

Itepulu Jesus Uta'lettàntok

(Matthew 26:26-30; Luke 22:15-20; 1 Corinthians 11:23-25)

²²Tùuta'lettà kon yau, Jesus uya pùlomù pusak yanùmùppù molopai tenki teppù ya Kaatù pàk, màlàyau ipilipàtùppù ya molopai itùlùppù ya tok yemyak. "Yanùntàk molopai inattàk kon, sàlà màlà upun," teppù ya tok pàk. ²³Molopai pùsau yanùmùppù ya tenki teppù ya Kaatù pàk tok yemyak itùlùppù ya, màlàyau tamù'nawolon kon uya inchiippù.

²⁴Jesus uya tok pàk, "Sàlà màlà umùnù iwekkwansak tukkan kon ponalok pe. Umùnù, [emennak] Kaatù uya ikupù tùuya tetok yekamanài," teppù.

²⁵"Ailon kulu sàlà. Sàlà wain inchi tu'ma uya pen màlà. Emennak pe inchi uya Kaatù wettok itepulu pe yau ponala," teppù Jesus uya tok pàk.

²⁶Màlàyau yapulàtok yelenpa tùpò'nokon, tok utàppù Olive Tùpù pona.

"Unùttu Pen Mùkkàlà" Tetok

(Matthew 26:31-35; Luke 22:31-34; John 13:36-38)

²⁷Màlàyau Jesus uya tok pàk, "Tamù'nawàlà ewepe kon màlà molopai unàmà auya'nokon iwe'menukasak Kaatù Maimu yau, 'Kaalinilu yamùk yesak wàrà màlà, molopai kaalinilu yamùk wetta'nùpù màlà,' tawon kasa," teppù. *Zechariah 14:7*

²⁸"Tùse uwuluukasak nulà tùpo, utà màlà awapiya'nokon Galilee pona," teppù. ²⁹Peter uya Jesus yeikuppù, "Tamù'nawolon kon uya ànàmà tùse iulà uya ànàmà pen màlà," tukaik. ³⁰Màlàyau Jesus uya Peter pàk, "Ailon kulu sàlà, sàlà yewalupàyi tau asak itekkwa kali'cho tàwù wapiya, àsolùwau itekkwa, 'Unùttu pen mùkkàlà,' te auya màlà upàk," teppù. ³¹Tùse Peter uya meluntà pe, "Tok uya là uwàrà àpokonpe yau, 'Unùttu pen mùkkàlà,' te uya pen," teppù. Molopai tamù'nawàlà tok uya wateppù.

Jesus Wàpùlema Gethsemane Itesek Umà Yau

(Matthew 26:36-46; Luke 22:39-46)

³²Tok utàppù Gethsemane itesek pata yak. Màlàyau Jesus uya tùnenupa ton pàk, "Sàlà motau eleutàtòk kon wàpùlema tùse," teppù. ³³Peter, James molopai

John tawonnan yalàppù ya ta'llà. Ipla iitaimelunpappù molopai i'napailà kulu iichewankono'matok wessa'molùkasak wechippù itewan yau. ³⁴Màlayau tok pàk, “Uyakkwalù sa' nùsewankono'mayan, uyelikka ya kasa kulu lànen! Talà ettàk kon molopai enpen mettàik,” teppù ya. ³⁵Màlayau iitàppù mei lùlwa, molopai iwepeimappù non pona molopai iwàpùlemappù màlà. Iwekkupù yau, tàwà tùwet-talumattàtok utà toppe tiwinàpai. ³⁶Màlayau iwàpùlemappù, “Abba, Ukàippùnù, tamù'nawolon kuttok auya yapàikketù molo man. Sàlà kok yamakà uwinàpai. Walà tùse i'che wettok pen tùse i'che làkku ewettok,” tukaik ³⁷Iwennappoppù tùnenupa ton piyak, molopai tok we'nùnsak yepoloppù ya. Màlayau Peter pàk, “Simon, ewe'nùnsak na' màlà? 1 hour lùkkwà là na' enpen ewechi pùla nai?” teppù ya. ³⁸“Enpen ekkà molopai àpùlemakà amùipantok yak ewettùlù tukaik. Ayakkwalù ànkuppai man, tùse àpun attu'mùla man,” teppù ya ipàk.

³⁹Molopai iità tukappù àpùlemaik. Màlà lùppù pe iwàpùlemappù. ⁴⁰Màlayau iwennappoppù tukka tùnenupa ton piyak molopai tok we'nùntukkasak yepoloppù ya. Ipla kulu e'molonùk pe tok wechippù. Màlayau yà'llà tukaik imaimu yeittok tùuya'nokon ittu tok uya pùla iwechippù.

⁴¹Icholùwano itekkwa pe tu'ma iyàpùppù. Màlayau tok pàk. “Mewe'nùnyatàu lùppùichi? Molopai na' màlàkkassatàu? Eichilà man, iweyu uyàssak man! Kàyik Mumu tùsak man àli ton yemyak. ⁴²E'wuluukatàk kon. Utàn'nokon sàlà. Yentàk utànàippù mei pùla man!” teppù Jesus uya.

Jesus Ya'chitok

(Matthew 26:47-56; Luke 22:47-53; John 18:3-12)

⁴³Màlayau Jesus uselupa lùppù tùse, 12 pan kon inenupa ton tonpa Judas uyàpùppù. Tukkan kon wechippù ya'llà kasupala yesak pe'ne molopai taikek yamùk itemyau. Paatele yamùk yepulu ton molopai Law pàk enupannan molopai eke ton uya tok yeunossak. ⁴⁴Yentok ipàkàlà woton yekamakassak kappon yamùk pàk Judas uya wechippù, “Kàyik unùkisma mùkkàlà i'che ewettok kon. Ma'chitàik molopai matàik,” teppù ya.

⁴⁵Molopai tùuyàssak yau, Judas utàppù Jesus piyak asse'ne. Màlayau, “Ti'cha,” teppù ya, molopai kismappù ya. ⁴⁶Màlayau Jesus ya'chippù tok uya. ⁴⁷Tùse mùkyamlo satik pe tùwessan tonpa uya tùkasupalayi mukkappù, màlayau eke kulu Kaatù yùwùk tau tùwe'wotokomasan yennài yapyoto pana yattàkapùppù ya. ⁴⁸Màlayau Jesus uya tok pàk, “Uya'chiche na' àuyàssak kon màlà kasupala yamùk molopai taikek yamùk yesak pe'ne, amak ya'chise utàn kasa là? ⁴⁹Wei kaichalà apyau'nokon wechippù Kaatù yùwùk tau eyenupa kon pàk, tùse uya'chi auya'nokon pùn. Tùse sàlà wekkupùppù màlà Kaatù Maimu we'menukasak nai'nùk kasa,” teppù Jesus uya. ⁵⁰Màlayau tamù'na-wàlà tok uya inàmàppù molopai tok wepeppù.

⁵¹Umoine utàppù Jesus ya'llà ipon pùla tùse iwe'wontàsak linen ke neken. Màlayau umoine ya'chi'che tok wechippù, ⁵²tùse iwepeppù ipon pùla pon pùkkù lùppù tùnànsè tok yemyau.

Jesus Wechi Jew Yamùk Yepulu Ton Yemlotopo

(Matthew 26:57-68; Luke 22:54-55, 63-71; John 18:13-14, 19-24)

⁵³Màlayau tok uya Jesus yalàppù, eke kulu Paatele yamùk yepulu piyak. Tamù'nawàlà paatele yamùk yennài nan molopai Eke ton molopai Law pàk

enupannan wepili'chak wechippù molo. ⁵⁴ Peter uya iwenaimappù mei, eke kulu paatele yamùk yepulu yùwùk pùloloì pona. Màlàyau chichiu pe iwechippù a'chinnan piyau, apok piyau tùwa'no pàk. ⁵⁵ Màlàyau eke ton paatele yamùk yepulu molopai tamù'nawàlà Jew yamùk Yepulu ton uya ikasa pùla Jesus wettok iwappù iwàtoppe, tùse tok uya yepolo pùla iwechippù. ⁵⁶ Màlàpàk tukkan kon uya Jesus kaseipappù, tùse ekkaichalà pùla tok use-lupatok ipàk wechippù.

⁵⁷ Màlàyau tùulon kon we'wuluukappù molopai kasei pe tok uselupappù Jesus winàkàik. ⁵⁸ “Ina netatai, ‘Sàlà Kaatù yùwùk mattanùpù uya màlà kappon yamùk nùkonekappù, molopai àsolùwau wei tùpo tùulon yamù uya màlà kappon yamùk nùkonekappù pe pùla!’” tukaik. ⁵⁹ Watesak lànen tok uya tùse ekkaichalà pùla tok uselupatok wechippù.

⁶⁰ Màlàyau eke kulu paatele yamùk yepulu wà'mùssakkappù kappon yamùk yemlotopo, Jesus yekamappose, “Yeittok auya ike pùla na' ewechi màlà? Yà'là walai ken sàlà tamù'nawolon pàk pùsamo kappon yamùk uselupa nai'nùk ewinà-kàik?” tukaik. ⁶¹ Tùse Jesus wechippù eppana imaimu yeikuppù ya pen. Molopai eke kulu paatele yamùk yepulu uya yekamappo tukkappù, “Christ na' àmàlà Kaatù tapulàsen Mumu?” tukaik. ⁶² Jesus uya imaimu yeikuppù, “Iulà mùkkàlà, molopai Kàyik Mumu wechi màlà chichiu pe yene auya'nokon tùmeluntàlù kenan Apàikkek piyau kamik pen winà. Molopai iyàpù yene nàlà auya'nokon màlà epùn poi katupluk yau,” tukaik. ⁶³ Màlàyau eke kulu paatele yamùk yepulu uya tùpon kalakappù, molopai, “Yà'là peichi iwechi pàk iwinàkàik tùuselupasan woton kon i'che kulu we'nà sàlà?” teppù ya. ⁶⁴ “Metayatàik Kaatù winàkàik iichelupa àli pe tùwe'namaik pùla. Yà'là tukaik mesenumenkayatàu?” tukaik tok yekamappoppù ya. Tamùkke nen uchi “Iwànà,” teppù tok uya. Masapùla wa iichelupasak pàk.

⁶⁵ Màlàyau tùulon kon wessa'molùkappù ipona tùwetattapàtù kon pàk, molopai tok uya itenpata waputtàppù pon pùkkù lùppù ke molopai tok uya iwàpàtùppù temyatù kon ke. “Ànùk ken àwànàì? Yenpoikakà!” teppù tok uya ipàk. Molopai a'chinnan uya yalàppù molopai tok uya iwàpàtùppù.

“Unùttu Pen Mùkkàlà” Tetok Peter Uya

(Matthew 26:69-75; Luke 22:56-62; John 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Peter wechi lùppù kawonpan yo'non pùloloì po tùse uli'chan uyàpùppù eke kulu paatele yamùk yepulu yapyoto tonpa. ⁶⁷ Màlàyau Peter wa'no yeneppù ya molopai itenupàkà iwechippù, molopai “Àmàlà nàlà ku mùkkàlà Jesus Nazareth poino ya'lon nùppù,” teppù ya. ⁶⁸ Tùse “Kane, ittunài pen iulà, yà'là pàk là euselupa ittu uya pùla man,” teppù Peter uya. Màlàyau iwe-pakkappù. [Màlà yattai là kali'cho tàwùppù.] ⁶⁹ Uli'chan uya yentukkappù, molopai, “Pùsàlà mùkkàlà tok tonpa,” teppù ya molonkonnà kappon yamùk pàk. ⁷⁰ “Ailon pen màlà,” teppù tu'ma Peter uya. Màlàyau mala là tùpo molon-konnà uya tu'ma Peter pàk, “Ailon kulu tok tonpa àmàlà, masapùla Galilee pon àmàlà,” teppù. ⁷¹ Màlàyau Peter uselupappù tùumayintaik, “Tàwà pa'-nù'nàtok upo nechii ailon pe yekama uya pùla iwechi yau. Ailon sàlà pùsàlà ittu uya pùla man meselupayatài'nùk ipàk!” tukaik. ⁷² Màlàyau màlà yattai kulu kali'cho tàwùppù yakon itekkwa pe. Peter uya nen uchi Jesus uya, “Asak itekkwa kali'cho tàwù wapiya, ‘Unùttu pen mùkkàlà,’ te auya màlà àsolùwau itekkwa,” teppù Jesus uya tùpàk ituppù. Màlàyau tenumenkaik ikalawùppù.

Jesus Wechi Pilate Yemlotopo

(Matthew 27:1-2, 11-14; Luke 23:1-5; John 18:28-38)

15 ¹Ko'làma kulu paatele yamùk yepulu ton, eke ton, Law pàk enupannan, molopai tamù'nawàlà Jew yamùk konssùlùyì pokonpe tok wepilipùppù eselupaik yà'là pe là Jesus kuttok tùuya'nokon pàk. Jesus yaulonpàtùppù tok uya molopai tok uya yalàppù Pilate piyak. ²Molopai Pilate uya yekamappoppù, “Àmàlà na' mùkkàlà Jew yamùk Kinù?” tukaik. Jesus uya yeikuppù, “Wamù-kayaik làkku,” tukaik. ³Paatele yamùk yennài nan uya tukke àli ton ku'nài pe yekamappù. ⁴Màlàyau Pilate uya yekamappo tukkappù, “Yeittok na' auya ike pùla nai? Masa yenka tukke àli ton pe tok uselupa àpàk,” tukaik. ⁵Tùse Jesus uya yeikuppù pen, màlàpàk Pilate usenumenkappù.

“Tàwà Nelikùì” Tetok Jesus Pàk

(Matthew 27:15-26; Luke 23:13-25; John 18:39-19:16)

⁶Entaka'nàppà yattai Uta'lettàntok yattai'ne, ànù'là nonkanài pe Pilate wechippù màlà patiki'chi tapai, kappon yamùk uya i'che tùwettok kon yennasak tùpàk yau. ⁷Molo iwechippù màlà kàyik Barabbas itesek patiki'chi tau tùulon kon kùlottau pata yesak winàkàik tùwepanta'maik kappon wànàippù. ⁸Màlàyau tùwepili'chak kon yau kappon yamùk uya Pilate yekamappoppù sàlà yekkwa tunkussek kuttotoppe ya tùponalok kon pe. ⁹Màlàyau tok maimu yeikuppù ya, “Jew yamùk kinù na' nonka uya i'che messatàù àponalok kon pe?” tukaik. ¹⁰Ittuppù ya là màlà paatele yamùk yennài nan uya Jesus tùsak tùpyak, masapùla ipàk tükùlùmàlu kon pàk. ¹¹Tùse paatele yamùk yennài nan uya kappon yamùk yaimelunpappù Pilate uya Barabbas làkku nonka toppe tùponalok kon pe. ¹²Pilate uya tok yekamappo tukkappù, “Yà'là kasa ken uchi pùsàlà kupù uya Jew yamùk kinù tetok auya'nokon?” tukaik. ¹³Màlàyau tok wentaime tukkappù, “Pulusuk pona ipukapàttàk!” tukaik. ¹⁴Màlàyau Pilate uya tok yekamappoppù, “Yà'là wenai nan, yà'là ken uchi àli kussak ya nai?” tukaik. Tùse eke pe lùüwa tok wentaimeppù, “Pulusuk pona ipukapàttàk!” tukaik. ¹⁵Pilate wechippù kappon yamùk anauchinpapai wa iwechi pàk, Barabbas nonkappù ya tok ponalok pe. Jesus ippoppàssak tùpo itùlùppù ya ipukapàttotpe pulusuk pona.

Soicha Yamùk Uya Jesus Mottùnpatok

(Matthew 27:27-31; John 19:2-3)

¹⁶Màlàyau soicha yamùk uya Jesus yalàppù Kopùna yùwùk lùmà pùloloji pona, màlàyau tok uya tamù'nawàlà soicha yamùk kà'mappù tùpyakù'nokon. ¹⁷Tok uya Jesus pontàppù pon tùtalilen yak, molopai àmà'nà tei'meik tok uya yalùkot-tàppù. ¹⁸Màlàyau tok uya Jesus pàk, “Tachin pe emakkà, Jew yamùk Kinù,” tepptù. ¹⁹Màlàyau tok uya ippai yai iwàpàtùppù yei ke, molopai tok wetattapàtùppù ipona, molopai tùwessekunkaik tok wepeimappù itemlotopo yapulà tùuya'nokon pe tukaik. ²⁰Imottùnpakapù tùpo iponkappù tok uya pon tùtalilen yapai, molopai ipon yak nen uchi tok uya ipontàppù. Màlàyau tok uya yalàppù pulusuk pona ipukapàsse.

Jesus Pukapàttok Pulusuk Pona

(Matthew 27:32-44; Luke 23:26-43; John 19:17-27)

²¹Màlàyau Simon itesek kàyik yepoloppù tok uya asantau, iyàpù màlà pata yak. Màlàyau soicha yamùk uya yapyontàppù teka'nonkaik pulusuk yatoppe ya. Simon

wechippù màlà Cyrene pino pe, Alexander molopai Rufus tawonnan kàipùnù.
²² Jesus yalàppù nen uchi tok uya màlà Golgotha itesek pata yak. “Puppà yàppù patassek” te pe iwechi. ²³ Molo myrrh ke yoi'masak wain ke tok wechippù iwoppai'-che. Tùse Jesus uya inchiippù pen. ²⁴ Tok uya ipukapàtùppù pulusuk pona. Molopai tàk yamùk lùkkwà tenu'mapàsse tok wenkaluppù ànù'là uya i'nai yekkwa ipon nùppù yanùmù ittutok tùuya'nokon ipàkàlà pe. ²⁵ Kò'làma 9:00 yawà tùse tok uya pulusuk pona ipukapàsak wechippù màlà. ²⁶ Málàyau iwàtok iwenai menukasak wechippù ippai yepoi pulusuk pàk, “Jew yamùk Kinù,” tukaik. ²⁷ Molopai nàlà asa'là amak ton nùssan pukapàtùppù tok uya pulusuk yamùk pona, Jesus piyau sàwinà'ne. [²⁸ Sàlà wekkupùppù màlà pena Jesus pàk Kaatù Maimu yau iwe'menukasak lùppù. “Tok uya yenèppù àli ku'nàì nan tonpa pe iwechi,” tawon kasa.] *Isaiah 53:12*
²⁹ Yawàlà tùttàsan kappon yamùk uya imottùnappù, tùppai kon sùkù-sùkùmai'ma, “Àmàlà lùk uchi, ‘Kaatù yùwùk ya'wokanàì molopai àsolùwau wei neken yamù auya,’” teppù tok uya. ³⁰ “Èpùikattàkàichi eyiwalà, àwuttàkà màlà pulusuk poi!” teppù tok uya ipàk. ³¹ Molopai paatele yamùk yepulu ton molopai Law pàk enupannan uya màlà walàma imottùnappù tiyiwalà'no-kon, “Tùulon kon pùikattànàì lùkkan màtà, tùse nen uchi tiyiwalà iwepùikattà pùla iwechi! ³² Masa yenpai'nokon Christ, Israel Kinù wuttà pulusuk poi, molopai ailon tetoppe'nokon ipàk!” teppù tok uya. Mùkyamlo amak ton nùssan Jesus talumattà tonpa yamùk uya nàlà imottùnappù.

Jesus Welittok

(Matthew 27:45-56; Luke 23:44-49; John 19:28-30)

³³ Molopai inakattapailà wei wenasak 12:00 yattai yau, tamù'nawàlà pata wewalumamùppù 3:00 ponalà. ³⁴ Màlà yattai Jesus wentaimeppù eke pe, “Eloi, Eloi, lama sabachthani? Ukàippùnù, Ukàippùnù, yà'là pe iwechi pàk unonkasak auya màlà?” te ya pe iwechi. *Psalms 22:1* ³⁵ Málàyau mùkyamlo ipyau tùwessan uya yetasak tùuya'nokon yau, “Masa yetatàk kon, Elijah kà'ma ya,” teppù. ³⁶ Málàyau tewin nà kappon utàppù aitun pe kàtàkkwak ki'che so'li kulu wain kak, kusan kulak walai pàk itùlùppù ya molopai Jesus lepai'che iwechippù ike. Málàyau “Masa ewaik pe Elijah uyàpù imokkase pulusuk poi yenpai'nokon!” teppù tok uya. ³⁷ Málàyau eke pe iwentaimèppù molopai iwelikùppù.

³⁸ Molopai awenek i'chinnùmà pon pùkkù lùppù Kaatù yùwùk tau iwakkà'là nài wessala'moppù kau winàpai non tepose. ³⁹ Málàyau soicha yamùk yepulu satik pe iwessak lùppù itemlotopo uya iwentaime yetappù molopai yà'là kasa là iwechi iwelikù yau yenèppù ya “Ewaik, ailon pe kulu Kaatù Mumu pe pùsàlà wechi pe man,” teppù ya. ⁴⁰ Tùulon kon nossan yamùk wechippù molo mei lùwiwa echii'ma yene pàk tùwessan. Tok kùlottau màlà Mary wechippù pata Magdala pon. Mary, James muleiwa molopai Joseph tawonnan yan wechippù molo molopai Salome wechippù molo. ⁴¹ Pùsamlo wechippù màlà Jesus ya'là iwessak kon nùssan pe, imainanpannan nùssan pe Galilee po. Molopai tukke tùulon kon nossan yamùk Jerusalem pona iyàssak kon wechippù nàlà molo.

Jesus Wu'nattàtok

(Matthew 27:57-61; Luke 23:50-56; John 19:38-42)

⁴² Wèkonekantok yattai pe iwechippù wàlàkka'nàtok weyu wapiya. Kò'manpe iwena tùse, ⁴³ Joseph, Arimathea pon utàppù tùwe'namaik pùla Pilate piyak Jesus yàkàpù

yennase. Tùnamasen Jew yamùk yepulu tonpa pe iwechippù màlà molopai Kaatù wettok Itepulu pe weyu yenei'che tùwessen pe. ⁴⁴Màlàyau Pilate usenumenkappù kulu asse'ne Jesus weli'chak yeta tùuya pàk, soicha yamùk yepulu kà'mappù ya yà'là yattai'ne là iwe-likùppù yekamappo toppe tùuya. ⁴⁵Màlàyau soicha yamùk yepulu uya, iwelikkassak yekamasak yau, Pilate uya Joseph yemyak Jesus yàkàpù tülùppù. ⁴⁶Joseph uya kuyalikkku linen ye'mappù. Ekek mokkappù ya pulusuk poi, molopai iwontàppù ya linen ke. Uluwaik yak itülùppù ya tàk yakasak yak. Molopai eke tàk pelenkappù ya yakkoloyi pe. ⁴⁷Mary Magdala pon, molopai Mary, Joses yan uya tok uya Jesus yàkàpù nonka yeneppù.

Jesus Wuluukatok

(Matthew 28:1-8; Luke 24:1-12; John 20:1-10)

16 ¹Jew yamùk Wàlàkkapù weyu usentakasak yau, Magdala pon Mary molopai Salome molopai Mary James yan tawonnan uya appoi'nan kalapa ye'mappù, Jesus yàkàpù kalapaimaik tùutà tok kon pe. ²Màlàyau Suntayakka yattai ko'làma kulu wei wepakka pe, tok utàppù uluwaik motak. ³Asantawàlà tùutài'ma'nokon, “Ànùk uya ken tàk pelenka uluwaik mùlatta poi?” teppù tok uya tùuyiwàlà'nokon. ⁴Màlàyau yene tùuya'nokon yau, tàk pelenkakassak yeneppù tok uya. Eke pe kulu tàk wechippù. ⁵Uluwaik yak tùwewonsak kon yau, tok uya umoine kàyik yeneppù aimu'nan kusan pon yau chichiu pe kamik pen winà. Tok wettalipappù kulu màlà. ⁶Màlàyau tok pàk, “Kettalipatàu, Jesus Nazareth pon iwa auya'nokon màlà, ipukapàssak lùppù pulusuk pona. Ipla man talà. Iwe'wuluukappù man. Masa yentàk kon inonkappù yak lùppù,” teppù ya. ⁷“Tùse itàtòk kon inenupa ton nùssan pàk yekamatantàk molopai Peter pàk tukka, ‘Nùtayan awapiya'nokon Galilee pona. Molo yene auya'nokon màlà yekamappù ya àpàkù'nokon kasa,’ mùkatàik,” teppù ya. ⁸Màlàyau tok wepakkappù molopai aiton pe tok utàppù uluwaik yapai, masapùla yà'là tetok tok uya pùla tok wenasak wechippù, kùkùkù pe. Ànù'là yelupappù tok uya pen, masapùla tok usenalippappù kulu.

Penalok Mark Wenukattok

Magdala Pon Mary Piyak Jesus Usenpoikatok

(Matthew 28:9-10; John 20:11-18)

[⁹Ko'làma kulu Suntayakka yattai tùwe'wuluuka tùpo, Jesus usenpoikappù wapiya kulu Magdala pon Mary piyak, 7 kaichalon kon àli akkwalù yenpakappù tùuya lùppù yapai mùkkàlà piyak. ¹⁰Màlàyau inenupa ton nùssan pàk yekamaik iitàppù. Tùusewankono'ma kon pàk molopai tükàlawù kon pàk nàlà tok wechi yepo-loppù ya.^a ¹¹Nulà iwechi yensak tùuya yekama ya tùse, ailon teppù tok uya pen.

Jesus Usenpoika Asa'lon Kon Piyak

(Luke 24:13-35)

¹²Sàlà tùpo Jesus usenpoikappù asa'lon kon piyak, tùulon pe, Jerusalem po pùla tok wechi yau. ¹³Màlàyau mùkyamlo asa'lon kon uya tùwennapposak kon yau yekama tùse, tok uya ailon teppù pen.

a 16:9-10 Tùulon penalok wenukattok. [⁹ Nossan yamùk utàppù màlà Peter molopai itonpa yamùk piyak molopai asse'ne tamù'nawàlà itekale tükàkù'nokon yekamasak lùppù yekamappù tok uya tok pàk. ¹⁰ Sàlà tùpo Jesus uya wakù tùwemyakanmasen pen itekale yeunokoppù màlà wei wepakkatok motapai wei wewontok motak tùnenupa ton nùssan yai, màlà, tàwàlàlà wepui-kattàntok yekale.]

Jesus Usenpoika 11 Pan Kon Piyak

(Matthew 28:16-20; Luke 24:36-49; John 20:19-23; Acts 1:6-8)

¹⁴Màlà tùpo 11 kaichalon kon tūnenupassan piyak iichenpoikappù tok uta'-lettà yattai. Tok yàulàmappù ya masapùla ailon tetok tok uya pùla iwessak pàk, molopai mùkyamlo nulà tùwechi yennàì nan nùssan pàk ailon te tok uya pùla iwessak pàk. Masapùla sa'man pe tok yewan wechi pàk. ¹⁵“Itàtàk kon tamù'nawolon wolù yawàlà. Wakù Itekale yekamatantàk kon tamù'nawàlà kappon yamùk pàk,” teppù ya tok pàk. ¹⁶“Ànù'là ailon tawon molopai iichen-pataukasak wepùikattà màlà. Tùse ànù'là ailon tawon pen wettalumattà màlà. ¹⁷Molopai ailon tawonnan uya sàlà yamùk yentok ipàkàlà yenpoika màlà. Uyesek yau àli akkwalù yamùk yenpakka tok uya màlà. Molopai tok uselupa màlà tùpatalo'nan emennak mayin yau. ¹⁸Àkài là yanùmù tok uya màlà, molopai paichin nà inchi tok uya, tùse tok mattanùpù ya pen. Molopai tok uya e'nek ton pona temyatù kon tùlù molopai e'nek ton wenna màlà,” teppù Jesus uya tok pàk.

Jesus Yanùntok Epùn Pona

(Luke 24:50-53; Acts 1:9-11)

¹⁹Itepulu Jesus uya tūnenupa ton nùssan yelupasak tùpo, yanùmùppù màlà epùn pona. Màlàyau iweleutappù Kaatù yemyatù kamik pen winà. ²⁰Màlàyau inenupa ton nùssan utàppù Itekale yekamaik mailàlà. Molopai Itepulu Kaatù we'wotokomappù tok pokonpe. Molopai tok nekamappù lùppù yenpoikappù ya ailon pe iwechi yentok ipàkàlà pe tok nùkupù winà.]

Wakù Itekale

Luke Nùmenukappù

Sàlà Kaleta Yawon

Luke kaletayi yau Jesus usene màlà Israel Pùikattànàì pe, yeunoko teppù lùppù pe, molopai tamù'nawolon kon kappon yamùk pùikattànàì pe. Itepulu yakkwalù winà ikà'-masak pe Jesus wechi yekamasak ya màlà, italumayi'chan piyak wakù itekale ne'nàì pe. Molopai sàlà Itekale yau usentuppantok kappon yamùk pàk wechi màlà eke pe, entuppak tawon pe yà'là yekkwa là i'che tok wettok pàk. Luke yau nàlà màlà utau-chinpantok yelemu yamùk wechi, Zachariah yelemu, Mary yelemu molopai inchelù yamùk yelemu.

Luke kaletayi neken yau màlà inchelù yamùk uselenpappù, kaalinilu mainanpan-nan uya Jesus wentusak kaklanpappù, Jesus wechi Kaatù yùwùk tau mulek tùwechi yau, wakù pe Samaria pon wettok pantomù molopai iwe'la'chimasak kappon mumu pantomù tawon wechi. Molopai nen uchi wàpùlemantok pàk kulu iichelupusak màlà, Wakù Akkwalù pàk molopai Jesus ponelok pe nossan yamùk nùkupùppù pàk molopai Kaatù usentuppatok kappon yamùk makuyi pàk, pàk.

Ipantapàssak

Yà'là pàk tùuselupa yekamatok ya 1:1-4

John molopai Jesus tawonnan wentu yekale 1:5–2:52

John, molopai Jesus yenpatauka molopai yamùpappù 3:1–4:13

Jesus we'wotokomatok molopai enupantok ya 4:14–19:27

Tewinan nùppù suntayakka molopai iwelittok 19:28–23:56

Jesus we'wuluuka, iichenpoikapàtù molopai iwenuku 24:1-53

Iwepyattàtok

1 ¹Tùnamasen Theophilus! Tukkan kon uya tùnùttu kon menukasak man màlà yamùk iwekkupù màlà teppù lùppù wekkussak kùklottau'nokon pàk. ²Sàlà yamùk yennàì nan nùssan iwepyattà motapai molopai Kaatù Maimu yekamannan nekamappù kasa lùppù yekamasak nai'nùk ina pàk màlà menukasak tok uya man. ³Màlàpàk tùnamasen Theophilus, tamù'nawàlà sàlà yamùk pàk usenupusak wakù pe kulu iwepyattà motapai pàk, iwekkussak lùppù yawàlà wakù pe ikasa imenuka pàk usenumenkasak man. ⁴Sàlà kupù uya sàlà, ailon ittu pa màlà yamùk eyenupappù lùssan pàk.

John Enpataukanàì Wentutok Yekamatok

⁵Herod wechi Judea po kin pe yattai, molo iwechippù màlà paatele, Zechariah itesek Abijah yamùk tonpa. Inoppù Elizabeth wechippù màlà Aaron pa

pe nàlà. ⁶Asaklâma tok wemapùppù màlà wakù pe Kaatù yenu yau, molopai tok uya tamù'nawàlà Itepulu uya enupantok kupùppù màlà. Molopai ànù'là uselupatok àli pe tok pàk woton pùla iwechippù. ⁷Tùse imunkà pùla tok wechippù màlà masapùla Elizabeth uya mule yepolo pùla iwechi pàk, kokko pe iwechippù molopai Zechariah wechippù nàlà amoko pe.

⁸Tewin wei yattai Zechariah wechippù màlà tùwotokoyi kupù pàk Kaatù yùwùk tau, tùwotokoyi kuttok ya yattai pe iwechippù màlà tùtonpa yamùk pokonpe. ⁹⁻¹⁰Paatele yamùk yeselu yawàlà yanùnsak wechippù màlà, Itepulu yùwùk tak appoi'nàn pottàse iità toppe. Màlàpàk iitàppù màlà, tukkan kon kappon yamùk wàpùlemappù màlà polopo appoi'nàn pottàtok yattai pe iwechi yau. ¹¹Màlà yattai Kaatù inchelùyi, usenpoikappù màlà ipyak, satik pe kamik pen appoi'nàn pottà patassek latoi winà. ¹²Yensak tùuya yau Zechariah utaimelunpasak wechippù molopai iichenalippappù kulu. ¹³Tùse Inchelù uya, “Kesenalippai, Zechariah! Kaatù uya àwàpùlema yetasak man molopai ànoppù Elizabeth wentu màlà walawok pe. Mesettàik John pe,” teppù ipàk. ¹⁴“Autauchinpa kulu màlà molopai tukkan kon utauchinpa màlà mule wentusak yau. ¹⁵Masapùla eke pe iwechi màlà Itepulu yenu yau. Wain wapùla tùulon nà meluntà tinchisen inchitak. Iwentu motapai Wakù Akkwalù ke iwanùssak wechi màlà. ¹⁶Tukkan kon kappon yamùk Israel payan mùnappo ya màlà Itepulu tok Kaatùyi piyak. ¹⁷Kaatù yekale yekamanàì pe iità màlà iwapiya, meluntà pe molopai apàkkeke pe Kaatù Maimu yenpoikanàì Elijah wechippù kasa. Papai yamùk molopai imunkà yamùk mùnappo ya màlà echipyak. Kaatù Maimu yawolon kon pen lattà ya màlà wakù iwalai pàk neken usenumkantok yak. Itepulu ponelok kon kappon yamùk kupù ya màlà tok wekoneka toppe iponalok pe,” teppù ya.

¹⁸Zechariah uya inchelù pàk, “Yà'là kasa ken uchi sàlà wechi wa ittu uya? Amoko pe nen wessaik, molopai unoppù nàlà kokko pe man,” teppù. ¹⁹“Iulà mùkkàlà Gabriel,” tukaik inchelù uya imaimu yeikuppù. “Kaatù yemlotopo tùwessen iulà, uyeunossak ya sàlà eyelupase, sàlà wakù itekale yekamase àpàk. ²⁰Tùse unekama pàk ailon tesak auya pùla man, màlà tùwekkupù woton iweyu yattai pàk. Wa iwechi pàk, euselupa pen màlà, sàlà àpàk teka-mapàssai'nùk wekkukkapù ponala,” teppù ya.

²¹Màlà yattai kappon yamùk wechippù màlà Zechariah màmuku pàk. Tok usenumenkappù, “Yà'là pe lùssa' uchi iwechi pàk tachin pe kulu Kaatù yùwùk tau nai ko?” tukaik. ²²Tùwepakkasak yau imaimu pùla iwechippù. Màlàpàk Kaatù yùwùk tau we'neppà'nàtok walai yenepù ya pe tok uya ittuppù. Molopai tùuselupa pùla iwechi pàk, ittutok tok uya ipàkàlà woton kupùppù ya màlà temyatù ke.

²³Tùwe'wotokomatok Kaatù yùwùk tau weyu wenukassak yau, Zechariah wemeikuppù màlà. ²⁴Màlà tùpo inoppù Elizabeth wenappù monok pe, molopai tùwùk nàmappù ya pen màlà mùyak etoiken kaichalà kapùì. ²⁵“Itepulu uya sàlà kussak man uponalok pe. Wekkuli'matok kappon yamùk yemlotopo mokkappù ya man uwinàpai,” teppù Elizabeth uya.

Jesus Wentutok Yattai Yekamatok

²⁶6 pe kapùì Elizabeth wechi monok pe yattai Kaatù uya inchelù Gabriel, yeunokoppù pata Galilee pon Nazareth pona. ²⁷Kàyk ittunàippù pen ema'non

Mary itesek, Joseph itesek kàyik Kin David pa pokonpe tūwemali'ma woton piyak. ²⁸ Inchelù uyàpùppù màlà ipyak molopai, “Talà na' messan? Àmàlà mùkkàlà wakù yepoyai'nùk Kaatù winàpai molopai Itepulu apyau man!” teppù ya. ²⁹ Mary usenumenkappù kulu màlà inchelù nekama pàk, “Yà'là te ya là lùssa' uchi màlà ko?” tukaik. ³⁰ Inchelù uya ipàk, “Kettalipai Mary, masapùla Kaatù uya wakù pe tūwettok yenpoikasak man àpàk. ³¹ Monok pe ewena màlà molopai walawok pe ewentu màlà, yesettà auya màlà Jesus pe. ³² Eke pe iwechi màlà molopai, ‘Eke Kaatù Mumu,’ tukaik yesatù màlà. Itepulu Kaatù uya màlà kin pe ikupù, itamo David wechippù kasa. ³³ Molopai Jacob payan yesak pe iwechi màlà tàwàlàlà. Itepulu pe iwettok wenukapù pen màlà!” teppù.

³⁴ Mary uya inchelù pàk, “Yà'là kasa ken uchi sàlà wechi wa? Kàyik ittu-nàippù pen nen iulà,” teppù. ³⁵ Inchelù uya yeikuppù, “Wakù Akkwalù uyàpù màlà àpona molopai eke Kaatù yapàikketù uya màlà awaputtà. Màlàpàk pùsàlà wakù mule yesatù màlà Kaatù Mumu tukaik,” teppù ya. ³⁶ “Àtonpa nàlà Elizabeth tūwentusen pen tetok uya mule yepolo màlà kokko pe lànèn echii'ma, sàlà màlà 6 pe iku'nàì kapù. ³⁷ Masapùla yà'làlà Kaatù nùkupù pen woton pùla iwechi màlà,” teppù inchelù uya.

³⁸ “Itepulu yapyoto iulà, tàwàichi nekkupù upàk mekamapàssai'nùk kasa,” teppù Mary uya. Molopai inchelù uya inàmàppù.

Mary Uya Elizabeth Kaklanpa

³⁹ Màlà ye'mappùtak Mary wessalattàppù molopai tūusemittàpaik iitàppù wùk kùlottawon pata Judea yak. ⁴⁰ Iitàppù Zechariah yùwùk tak molopai, “Talà na' messan?” teppù ya Elizabeth pàk. ⁴¹ Wate Mary uya yeta Elizabeth uya yattai, imle welaikappù ilotta yau. Molopai Elizabeth wanùpùppù Wakù Akkwalù ke. ⁴² Molopai iichelupappù eke pe, “Ipùlemasak àmàlà nossan yamùk kùlotta! Ipùlemasak mùkkàlà mule ewentutok woton ike! ⁴³ Yà'là pe kulu sa' uchi iwechi pàk sàlà eke wekkuppù uwinàkàik ko, Uyepulu yan uya ukaklanpasak lù? ⁴⁴ Masapùla asse'ne amaimu yeta uya yau, mule ulotta yau nai'nùk utauchinpa nelaikai. ⁴⁵ Tùutauchinpasen mùkkàlà ailon tawon Itepulu yekale wekkupù ailon pe pàk,” tukaik.

Mary Uya Kaatù Yapulà Yelemu

⁴⁶ Mary uya,

“Itepulu yapulàyan uyakkwalù,” teppù.

⁴⁷ “Uyakkwalù nùtauchinpayan Kaatù upùikattànai yau.

⁴⁸ Entuppa'no sa'ne tapyoto itusak ya pàk!

Molopai sàlà motapai tamù'nawolon kon kappon yamùk uya uyesatù màlà, ‘Ipùlemasak,’ tukaik.

⁴⁹ Masapùla apàikkek Kaatù uya eke ton kussak uponalok pe pàk. Itesek màlà wakù esukenan.

⁵⁰ Tūsentuppasen mùkkàlà tamù'nawolon kon tūnamannan pàk, sàlà yattaino kon kappon yamùk molopai ewanawolok kon pàk.

⁵¹ Eke ton ku'nàì mùkkàlà kamik pen temyatù ke,

Molopai tūtonpa kon yentai tūwessan tūusenumenkatok kon yau ta'nù'nàì mùkkàlà.

- ⁵² Eke ton kin yamùk nuttàppù ya tok yapon poi molopai entuppa'no kon yanùmùppù ya.
- ⁵³ Iwan ton yewetùppù ya wakù ton ke molopai tukkan itemamin ton yeunokoppù ya itemyawon pùla.
- ⁵⁴ Tapyoto Israel pùikattàsak ya man, tùusentuppaik tùwettok tùttuse.
- ⁵⁵ Molopai tùusentuppatok yenpoikatok tùuya Abraham pàk ittuppu ya, molopai tamù'nawolon kon ipayan yamùk pàk tàwàlàlà, Kùkàipùnù kon pàk wateppù tùuya kasa," teppù ya.
- ⁵⁶ Mary uko'mamùppù Elizabeth piyau àsolùwau kapùì kaichalà, molopai nen uchi iwemeikuppù.

John Enpataukan Woton Wentutok

⁵⁷ Elizabeth wentutok yattai uyàpùppù màlà molopai iwentuppu walawok pe. ⁵⁸ Itonpa yamùk uya eke pe Itepulu Kaatù usentuppasak ipàk yekale yetappù, molopai tok utauchinappù ipokonpe.

⁵⁹ Mule wechi 8 pe wei iwentu tùpo yau, tok uyàpùppù yattàse, Jew yamùk usattàtok yeselu yawàlà. Tok wechippù enesettàpai màlà Zechariah tukaik, ikàipùnù yesek yau. ⁶⁰ Tùse ichan uya, "Kane! Itesek wechi màlà John pe," teppù. ⁶¹ "Tùse ànù'là àtonpa pùla man John itesek!" teppù tok uya ipàk. ⁶² Màlàyau yentok ipàkàlà ikàipùnù uya woton kupùppù tok uya yekamappo pe, ànùk pe walawok yesek wechi i'che iwechi. ⁶³ Zechariah uya imenukatok tùuya ipàk woton yennappù molopai imenukappù ya, "John màlà itesek," tukaik. Tok usenumenkasak kulu wechippù màlà. ⁶⁴ Màlà yattai là Zechariah wepyattàppù tùuselupa pàk Kaatù yapulà pe. ⁶⁵ Tok tonpa yamùk usenalippappù kulu màlà, molopai sàlà yekale usetappù màlà wùk kùlottawolon pata Judea pon kon yawà. ⁶⁶ Tamù'nawolon kon sàlà yetannan nùssan usenumenkappù ipàk. Molopai tok usekamappopàtùppù, "Ànùk pe ken uchi pùsàlà mule wechi kupù màlà?" tukaik. Masapùla Itepulu meluntàlù wechippù yau.

Zechariah Yelemu

⁶⁷ Ikàipùnù Zechariah wanùssak wechippù Wakù Akkwàlù ke molopai Kaatù Maimu yenpoikappù ya.

⁶⁸ "Israel Kaatùyi Itepulu, yapulàpai'nokon man!

Masapùla iyàssak man kappon yamùk tùponalok kon mukkase.

⁶⁹ Meluntà pùikattàn woton yeunossak ya man kùponalok kon pe, tapyoto David pa pe,

⁷⁰ wateppù tùuya kasa penalok kon wakù ton tùmaimu yenpoikannan winà.

⁷¹ Wepùikattàtok pe kùyeyaton kon winàpai, molopai tamù'nawolon kon kùyeya'nomannan meluntàlù winàpai.

⁷² Tùusentuppatok yenpoikase kùtamo kon pàk, molopai 'Ikupù uya màlà,' teppù tùuya tùttuse.

⁷³ Ailon ikupù tùuya tetok tùuya kùtamo kon Abraham pàk kupùppù ya.

⁷⁴ Kùyeyaton kon yemyapai kùmokka toppe tùuya.

Molopai kùkupùppù kon ya tùusenallippaik pùla we'wotokoman toppe iponalok pe,

⁷⁵ esuken molopai ikasa we'nà toppe itemlotopo tàwàlàlà wema'nà yawàlà.

- ⁷⁶ Àmàlà umu, yesatù màlà Eke Tùnamasen Kaatù Maimu yenpoikanàì tukaik,
 Itepulu wapiya àutà màlà ite'ma konekaik iponalok pe.
⁷⁷ Iponalok kon kappon yamùk pàk tok wepùikattàtok yekama auya màlà, tok makuyi pàk iichentuppatok winà.
⁷⁸ Masapùla Kaatù usentuppasak pàkànsau, wei ulenpansak wechi màlà kaupai kùponalok kon pe.
⁷⁹ Molopai iilenpantoppe ewalupàttau tùwemassan weyu pe.
 Molopai weli'nàtok yewalupàyi yau, kùtta kon yanàì pe wakù pe echitonpa pe we'nàtok ye'matawà,” tukaik.
⁸⁰ Mule usemökkappù màlà molopai meluntà pe iwenappù takkwalù yau, iwemapùppù wontaik yau tùusenpoikatok Israel yamùk piyak weyu wesse-polo ponalà.

Jesus Wentutok

(Matthew 1:18-25)

2 ¹ Màlà yattai Caesar Augustus uya tùmaimu yeunokoppù màlà tamù'na-wolon kon wolù yawon kon uya tesek kon menuka toppe yà'là kaichalà là tùwechi kon ittu toppe. ² Wapiyalok esek yamùk menukatok wekkupùppù màlà Quirinius itesek wechi itepulu pe Syria po yattai. ³ Tamù'nawolon kon utàppù màlà tesek kon menukase tùpatassek kon yak.

⁴ Màlàpàk Joseph utàppù màlà Nazareth, Galilee pon poi Judea pona, pata Bethlehem pona, Kin David pata lùppù yak. Joseph utàppù màlà motak masapùla David pa pe tùwechi pàk. ⁵ Iitàppù màlà tesek menukase Mary, ima-li'ma pàk tùwekkupùppù lùppù pokonpe, molopai monok pe iwechippù màlà. ⁶ Molo Bethlehem po tok wechi tùse Mary wentutok yattai pe iwechippù. ⁷ Màlàyau wapiyalok walawok tùmle ke iwentuppù paaka yamùk yùwùk tau, masapùla tok patassek pùla iwechi pàk. Molopai iwontàppù ya kuyalikku pùkkù lùppù ke. Inonkappù ya paaka yamùk yeipa yen yak.

Kaaliniilu Yamùk Mainanpannan

⁸ Molo kaaliniilu yamùk mainanpannan tonpa yamùk wechippù, màlà pata pùkkù yau kaaliniilu yamùk yene pàk tùwessan ewalupàttau. ⁹ Itepulu inche-lùyi usenpoikappù màlà tok piyak molopai Itepulu yakkwayi ulenpamùppù tok woi. Tok wettalipasak kulu wechippù màlà. ¹⁰ Tùse inchelù uya tok pàk, “Kettalipatàù! Masapùla wakù Itékale nessak uya sàlà àponalok kon pe. Eke pe utauchin pantok nepù woton tamù'nawolon kon kappon yamùk piyak. ¹¹ Sàlàpe David pata po àpùikattà'nàì'nokon wentusak man, mùkkàlà Itepulu! ¹² Sàlà uya yekama màlà àpàkù'nokon. Mule yepolo auya'nokon màlà iwontàsak kuyalikku pùkkù lùppù ke molopai aittoupe paaka yamùk yeipa yen yau,” teppù.

¹³ Asse'ne tukkan kon inchelù yamùk usenpoikappù màlà pùsàlà inchelù piyak tùuselenpai'ma'nokon Kaatù yapulà pe.

¹⁴ “Kaatù epùn pon, yapulàpai!

Molopai yapulànnan kappon yamùk non pon kon ponalok pe wàlàkka'nàtok nechii!” tukaik.

¹⁵ Inchelù yamùk wennappoppù epùn pona patappù yau, kaaliniilu yamùk mainanpannan uya tiyiwalà'nokon, “Utànpai'nokon Bethlehem pona, sàlà

iwekkussak lùppù Itepulu nekamapàssai'nùk yense,” teppù. ¹⁶Màlàyau tùu-semittàpaik tok utàppù. Tok uya Mary molopai Joseph tawonnan yepoloppù. Mule yeneppù tok uya aittoupe paaka yamùk yeipa yen yau. ¹⁷Yensak tùuya'nokon yau, kaalinilu yamùk mainanpannan uya, mule yekale inchelù nekamappù tùpàkù'nokon yekamappù tamù'nawolon kon pàk. ¹⁸Molopai mùkyamlo yetannan nùssan usenumenkappù kulu màlà tok nekamappù pàk. ¹⁹Tùse Mary uya sàlà yamùk kupùppù tewan yau, molopai iichenumenkappù kulu ipàk eke pe. ²⁰Kaalinilu yamùk mainanpannan wennappoppù màlà Kaatù yapulà pe eke pe, tamù'nawolon tùnetappù kon molopai tùnenepù kon pàk. Inchelù uya yekamappù kasa kulu iwechippù màlà.

Jesus Yesettà

²¹8 pe wei tùpo Jew yamùk usattàtok yawàlà yattàtok yattai pe iwechi yau, yesettàppù màlà Jesus tukaik, monok pe Mary wena wapiya inchelù uya ilepappù lùppù esek ke.

Jesus Tùlù Kaatù Yùwùk Tau

²²Joseph molopai Mary tawonnan wekolùkatok yattai uyàpùppù, Law Moses winàpaino yawàlà. Màlàpàk tok uya mule yalàppù màlà Jerusalem pona Itepulu Kaatù yemyak itùse. ²³Sàlàichi màlà iwe'menukasak Kaatù Maimu yau lùppù, Itepulu winàpaino Law yau. “Tamù'nawàlà wapiyalok pe iwentusak lùppù walawok tùlù màlà Itepulu yemyak,” tawon. *Exodus 13:2, 12* ²⁴Tok utàppù màlà màlà tùntùlù kon tùse, Itepulu winàpaino Law yawàlà, “Asa'là wa kokkwa wapùla là asa'là wakokkwaimà yamùk,” tawonnan. *Leviticus 12:8*

²⁵Màlà yattai molo kàyik wechippù tùwemassen Jerusalem po, Simeon itesek. Mùkkàlà wechippù màlà wakù pe molopai Kaatù namanài pe, molopai Israel wepùikattà màmuku pàk iwechippù. Wakù Akkwalù wechippù màlà ipyau. ²⁶Wakù Akkwalù uya yeunoko tùuya tetok Itepulu uya, Christ yene ya ponalà tùweli'che pùla iwettok yenpoikappù màlà. ²⁷Wakù Akkwalù uya Simeon yalàppù Kaatù yùwùk tak. Mule Jesus nessak ichan yamùk uya Kaatù yùwùk tak, Law wettok ikupù i'che kusse yau. ²⁸Simeon uya mule yekkwatùppù tenak, molopai Kaatù yapulàppù ya.

²⁹“Uyepulu, 'Ikupù uya,' teppù lùppù auya, kussak auya man, molopai tàwàichi ayapyoto nùtài wàlàkka'nàtok yau.

³⁰⁻³¹Masapùla ewinàpaino wepùikattàtok yensak uyenu uya man, pùsàlà ànkonekappù tamù'nawolon kon yemlotopo.

³²Eye'ma yekamatok auya Jew yamùk pen pàk weyu.

Molopai àponalok kon Israel yamùk pona apulàntok ne'nài,” teppù ya.

³³Mule kàipùnù molopai ichan tawonnan usenumenkappù kulu màlà Simeon uselupa ipàk pàk. ³⁴Simeon uya tok pùlemappù. Molopai ichan, Mary pàk, “Pùsàlà mule yanùsak Kaatù uya màlà, tukkan kon Israel pon kon wuttà toppe, tìulon kon wenuttoppe, molopai yentok ipàkàlà pe iwinàkàik usàulàman toppe, ³⁵tukkan kon yewan usenumenkàtok yenpoika toppe ya. Molopai usewankono'-mantok yàkek kasupala walai uya eyewan yassokka màlà,” teppù ya.

³⁶Molo nossan, Kaatù Maimu yenpoikanài wechippù màlà Anna itesek, Phanuel yenchi, Asher kok. Kokko pe kulu iwechippù màlà, tùtayappù ke

iwechippù màlà 7 pe neken kili'chimo'chi. ³⁷Tùtayappù welikù tùpo iiko'mamùppù tachin pe, 84 pe ikili'chimo'chii wechippù.^a Kaatù yùwùk nàmàppù ya pen, wei kaichalà, ewalupàttawà, tùwàpùlema pàk iwechippù tùuta'lettàik pùla. ³⁸Màlà yattai làma iwelepamùppù màlà tok piyak, tenki teppù ya Kaatù pàk, molopai iichelupappù mule pàk Jerusalem wemokkatok màmuku pàk tùwessan yelupappù ya.

Tok Wennappotok Nazareth Pona

³⁹Tamù'nawolon Itepuu winàpaina Law wettok ikupù i'che yenuka'nùssak tùuya'nokon yau, tok wennappoppù Galilee pon, tùpata kon Nazareth pona. ⁴⁰Mule usemokkappù, meluntà pe iwenappù. Pukke pe tùwettok ke iwanùssak wechippù, molopai Kaatù wettok wakù pe wechippù ipo.

Walawok Muleppù Jesus Wechi Kaatù Yùwùk Tau

⁴¹Kili'chimo'chi kaichalà Jesus yan yamùk utàpàtùppù màlà Jerusalem pona Entaka'nàppà yattai Uta'lettàntok yense. ⁴²12 pe ikili'chimo'chii Jesus wechi yattai tok utàppù uta'lettàntok yense tùwessek kon kasa là. ⁴³Uta'lettàntok weyu wenukassak yau tok wemeiku tùse, Jesus wà'nàmàppù Jerusalem po. Ichan yamùk uya iwà'nàmàppù ittuppù pen màlà. ⁴⁴Tukkan kon kapon yamùk kùlottau iwechi pe tok uya yekamappù. Màlàpàk tok utàppù tewin wei ipla, màlà tùpo nen uchi tok uya iwappù, tùtonpa kon yamùk molopai tùwechiyakonnon yamùk kùlottau. ⁴⁵Tok uya yepolo pùla iwechippù. Màlàpàk tok wennappoppù màlà iwase Jerusalem pona. ⁴⁶Àsolùwau wei tùpo tok uya Jesus yepoloppù Kaatù yùwùk tau, chichiu pe enupannan pokonpe, tok yeta pàk molopai tok yekamappopàtù pàk. ⁴⁷Tamù'nawolon kon yetannan usenumenkappù kulu màlà ittu ya pàk molopai ikasa mayin yeipàtù ya pàk. ⁴⁸Ichan yamùk usenumenkappù màlà yensak tùuya'nokon yau. Màlàyau ichan uya, “Umle, yà'là peichi iwechi pàk sàlà kussak auya màlà ina winàkàik? Àkàipùnù molopai iulà tawonnan nùtaimelunpatai eyiwa pàk,” teppù ipàk. ⁴⁹Tok maimu yeikuppù ya, “Yà'là pe ken iwechi pàk kiyiwayatàu? Ukàipùnù yùwùk tau ken na' wettok ittu auya'nokon pùla nai?” tukaik. ⁵⁰Tùse tok uya watesak ya lùppù tùpàkù'nokon ittu pùla iwechippù.

⁵¹Màlàyau Jesus wennappoppù tok ya'là Nazareth pona. Màlà motau tok maimu yawalà iwechippù. Ichan uya tamù'nawalà sàlà yamùk kupùppù tewan yau. ⁵²Màlàyau Jesus usemokkappù molopai pukkek pe iwenappù, Kaatù yewan yailà iwechippù, molopai kapon yamùk yewan yailà nàlà.

John Enpataukanà

(Matthew 3:1-12; Mark 1:1-8; John 1:19-28)

3 ¹15 pe kili'chimo'chi iwechippù màlà Tiberius Caesar wechi itepulu pe yattai. Pontius Pilate wechippù Judea po kopùna pe. Herod wechippù Galilee yepulu pe, molopai yakon Philip wechippù Itturea molopai Trachonitis yawolon kon pata yepulu pe. Lysanias wechippù Abilene yepulu pe. ²Annas molopai Caiaphas wechippù Eke ton paatele yamùk yepulu pe. Màlà yattai Kaatù Maimu uyàpùppù Zachariah mumu John piyak wontaik yau.

a 2:37 Wapùla itayappù pùla ikko'mamùppù 84 pe kili'chimo'chi.

³ John utàppù màlà tamù'nawàlà pata Jordan polon kon yawàlà. “Amakuyi kon winàpai elattàtāk Kaatù winàkàik, esenpataukatāk kon. Molopai Kaatù usentuppa màlà amakuyi kon pāk,” teppù ya. ⁴ Kaatù Maimu yenpoikanài Isaiah uya imenukasak tūkaletayi yau kasa,

“Kappon nentaimeyan wontaik yau.

‘Itepulu ye'ma ikonekatāk kon iponalok pe.

Tossalà asanta ikonekatāk kon! tukaik.

⁵ Tamù'nawàlà waitok yamùk yanùkkapàttāk kon.

Tamù'nawàlà wùk inomonkapàttāk kon.

Sekun sekun pan asanta itossalonokkapàttāk kon.

Àli ton asanta ikonekatāk ekayu pe.

⁶ Molopai tamù'nawolon kon kappon yamùk uya Kaatù uya pùikattàntok yene màlà!” *Isaiah 40:3-5*

⁷ Tukkan kon kappon yamùk uyàpùppù màlà John piyak tenpataukatok kon pe ya. “Àkài yamùk! Anùk ken Kaatù we'naikatok iyàpù winàkàik nai'nùk winàpai ewepe kon pa nekamatai?” teppù ya tok pāk. ⁸ “Amakuyi kon winàpai ewelattāsak kon yekamanài ikuttāk kon. Molopai, ‘Abraham mùkkàlà ina kàipùnù,’ kùkatàu eyiwalà'nokon. Yekama uya sàlà àpàkù'nokon, Kaatù uya màlà sà tāk yamùk yapai Abraham munkà koneka! ⁹ Wakka wekonekasak man yei pùlakun yamùk pāk yattà toppe tùuya. Tamù'nawàlà wakù pe tūwe-petasan pen yattà màlà yenu'ma toppe apok yak iyattoppe,” tukaik.

¹⁰ Kappon yamùk uya yekamappoppù, “Yà'là kupù ken uchi ina uya?” tukaik. ¹¹ “Ànù'là asa'lon ipon uya màlà yakon tùlù ipon pùn yemyak, molopai ànù'là teipa kenan uya màlà iteipa pùn lepa,” tukaik yeikuppù ya. ¹² Pùlayatta pili'nài nan tonpa yamùk uyàpùppù nàlà esenpataukaik, molopai tok uya, “Enupanài, yà'là kupù nen ina uya?” tukaik yekamappoppù. ¹³ “Ipilittok auya'nokon yentai pùlayatta kippilittàu,” teppù ya tok pāk. ¹⁴ Soicha tonpa yamùk uya nàlà, “Yà'là kupù ken ina uya?” tukaik yekamappoppù. “Ànù'là winàpai pùlayatta kùsekkwattàu teka'nonkaik wapùla kasei pe tūwessee. Eye'-matok pāk tenki kakkà,” teppù John uya.

¹⁵ Enpen kappon yamùk wechippù màlà màlàyau “Christ ken na' pùsàlà?” tukaik tok usenumenkappù John pāk tewan kon yau. ¹⁶ Màlàpāk John uya tamù'nawàlà tok pāk, “Eyenpataukanài'nokon iulà tuna ke tūse mùkkàlà uyen-taino nùyàssan. Wakù pe ma'le wessaik italumayippù pe sa'ne, ichappattuyi yewa yeukanài yek pe pùla. Mùkkàlà uya eyenpatauka kon màlà Wakù Akkwàlù ke molopai apok ke. ¹⁷ Paali pippà lùppù yakolokatok ike itemyau man. Iweko-nekasak man paali pantakase ipippà winàpai. Molopai ipilipù ya màlà kùyalì yùwùk tak. Tūse ipippà pottà ya màlà tūsà'nùssen pen apok ke!” teppù.

¹⁸ Tukke tùpatalà'ne John uya kappon yamùk panamappù màlà, wakù itekale yekamappù ya tok pāk. ¹⁹ Tūse John uselupappù màlà Herod winàkàik, masapùla takon noppù Herodias pokonpe iwechi pāk, molopai nàlà tukke àli ton kussak ya pāk. ²⁰ Màlàyau Herod uya màlà yentak àli kupùppù, John tūtūse patiki'chi tak.

Jesus Usenpataukatok

(Matthew 3:13-17; Mark 1:9-11)

²¹ Tamù'nawàlà kappon yamùk usenpatauka yattai Jesus usenpataukappù nàlà. Jesus wàpùlema tūse kak utakkokappù màlà. ²² Molopai Wakù Akkwàlù

wuttàppù ipona wakokkwa kasa iichene, molopai mayin uyàpùppù epùn poi,
 “Àmàlà mùkkàlà Umu kulu. Uyewan yailon Uyauchinpanài,” tukaik.

Jesus Yamokoli Yamùk

(Matthew 1:1-17)

²³ Tùwotokoyi piyattà tùuya yattai, Jesus wechippù màlà 30 yawàlà'ne iki-
 li'chimo'chiyi. Heli mumu Joseph, mumu pe kappon yamùk uya yekamappù.

²⁴ Heli mùkkàlà Matthat mumu.

Matthat mùkkàlà Levi mumu.

Levi mùkkàlà Melchi mumu.

Melchi mùkkàlà Jannai mumu.

Jannai mùkkàlà Joseph mumu.

²⁵ Joseph mùkkàlà Mattathias mumu.

Mattathias mùkkàlà Amos mumu.

Amos mùkkàlà Nahum mumu.

Nahum mùkkàlà Esli mumu.

Esli mùkkàlà Naggai mumu.

²⁶ Naggai mùkkàlà Maath mumu.

Maath mùkkàlà Mattathias mumu.

Mattathias mùkkàlà Semein mumu.

Semein mùkkàlà Josech mumu.

Josech mùkkàlà Joda mumu.

²⁷ Joda mùkkàlà Joanan mumu.

Joanan mùkkàlà Rhesa mumu.

Rhesa mùkkàlà Zerubbabel mumu.

Zerubbabel mùkkàlà Shealtiel mumu.

Shealtiel mùkkàlà Neri mumu.

²⁸ Neri mùkkàlà Melchi mumu.

Melchi mùkkàlà Addi mumu.

Addi mùkkàlà Cosam mumu.

Cosam mùkkàlà Elmadam mumu.

Elmadam mùkkàlà Er mumu.

²⁹ Er mùkkàlà Joshua mumu.

Joshua mùkkàlà Eliezer mumu.

Eliezer mùkkàlà Jorim mumu.

Jorim mùkkàlà Matthat mumu.

Matthat mùkkàlà Levi mumu.

³⁰ Levi mùkkàlà Simeon mumu.

Simeon mùkkàlà Judah mumu.

Judah mùkkàlà Joseph mumu.

Joseph mùkkàlà Jonam mumu.

Jonam mùkkàlà Eliakim mumu.

³¹ Eliakim mùkkàlà Melea mumu.

Melea mùkkàlà Menna mumu.

Menna mùkkàlà Mattatha mumu.

Mattatha mùkkàlà Nathan mumu.

Nathan mùkkàlà David mumu.

- ³² David mùkkàlà Jesse mumu.
 Jesse mùkkàlà Obed mumu.
 Obed mùkkàlà Boaz mumu.
 Boaz mùkkàlà Salmon mumu.
 Salmon mùkkàlà Nahshon mumu.
- ³³ Nahshon mùkkàlà Amminadab mumu.
 Amminadab mùkkàlà Admin mumu.
 Admin mùkkàlà Arni mumu.
 Arni mùkkàlà Hezron mumu.
 Hezron mùkkàlà Perez mumu.
 Perez mùkkàlà Judah mumu.
- ³⁴ Judah mùkkàlà Jacob mumu.
 Jacob mùkkàlà Isaac mumu.
 Isaac mùkkàlà Abraham mumu.
 Abraham mùkkàlà Terah mumu.
 Terah mùkkàlà Nahor mumu.
- ³⁵ Nahor mùkkàlà Serug mumu.
 Serug mùkkàlà Reu mumu.
 Reu mùkkàlà Peleg mumu.
 Peleg mùkkàlà Eber mumu.
 Eber mùkkàlà Shelah mumu.
- ³⁶ Shelah mùkkàlà Cainan mumu.
 Cainan mùkkàlà Arphaxad mumu.
 Arphaxad mùkkàlà Shem mumu.
 Shem mùkkàlà Noah mumu.
 Noah mùkkàlà Lamech mumu.
- ³⁷ Lamech mùkkàlà Methuselah mumu.
 Methuselah mùkkàlà Enoch mumu.
 Enoch mùkkàlà Jared mumu.
 Jared mùkkàlà Mahalaleel mumu.
 Mahalaleel mùkkàlà Kenan mumu.
- ³⁸ Kenan mùkkàlà Enos mumu.
 Enos mùkkàlà Seth mumu.
 Seth mùkkàlà Adam mumu.
 Adam mùkkàlà Kaatù mumu.

Jesus Ittutok

(Matthew 4:1-11; Mark 1:12-13)

4 ¹ Jesus wennappoppù màlà Jordan kapai Wakù Akkwalù ke tùwanùsse, molopai Wakù Akkwalù uya yalàppù wontaik yak. ² Màlà motau Makui wechippù yamùipai'che 40 pe wei kaichalà. Yà'làlà napùppù ya pen màlà wei kaichalà. Màlàpàk iwan pe kulu iwechippù màlà iwenukassak yau.

³ Makui uya ipàk, “Kaatù Mumu pe ewechi yau, sà tàk wena toppe pùlomù pusak pe yekamakà tà,” teppù.

⁴ Jesus uya yeikuppù, “Kaatù Maimu yau iwe'menukasak man, ‘Kappon wemattok pùlomù pusak pàk neken kulu là pùla iwechi màlà [tùse tamù'na-wolon Kaatù Maimu pàk],” tukaik.

Deuteronomy 8:3

⁵ Mălâyau Makui uya yalàppù kakàik molopai tewinanpa tamù'nawolon wolù yau itepulu pe, itepoi we'nàtok yekamappù ya ipàk. ⁶ “Sàlà yepulu pe we'nàtok ke elepa uya molopai tamù'nawàlà temamin ke we'nàtok ke. Tamù'nawàlà itùsak lùppù sàlà uyemyak molopai itùlù uya nàlà mālā ànù'là unanùmù yemyak. ⁷ Tamù'nawàlà nen uchi sàlà wechi àponalok pe mālā uya-pulàsak auya yau,” teppù ya ipàk.

⁸ Jesus uya yeikuppù, “Kaatù Maimu yau iwe'menukasak man ‘Itepulu Kaatù inamakà molopai yapulàkà, mùkkàlà neken ponelok pe e'wotoko-makà!’ tesak man,” tukaik. *Deuteronomy 6:13*

⁹ Mălâyau Makui uya yalàppù Jerusalem pona, molopai kawon kulu Kaatù yùwùk ipu pona itùlùppù ya. Molopai ipàk,

“Kaatù Mumu pe ewechi yau, epukakà sàlà motapai,” teppù ya.

¹⁰ “Masapùla Kaatù Maimu yau iwe'menukasak man,

‘Kaatù uya Inchelù yamùk pàk yekama mālā wakù pe amainanpa toppe tok uya.’

¹¹ ‘Tok uya aya'chi mālā temyatù kon ke

atta wànà auya tàk pona tukaik,’ tawon,” teppù Makui uya.

Psalms 91:1, 12

¹² Jesus uya yeikuppù, “Kaatù Maimu mālā, ‘Itepulu Kaatù kùttùlù ituntok yak,’ tawon,” tukaik. *Deuteronomy 6:16* ¹³ Tamù'nawàlà Jesus yamùipa pàk tùwechi yenuka'nùssak tùuya yau, Makui uya inàmappù tùulon yattai tukka là tùuyàttoppe.

Jesus Uya Tùwotokoyi Piyattà Galilee Po

(Matthew 4:12-17; Mark 1:14-15)

¹⁴ Mălâyau Jesus wennappoppù Galilee pona molopai Wakù Akkwalù meluntàlù wechippù ya'là mālā. Itekale usetappù mālā pata yamùk Galilee yawolon kon yawàlà. ¹⁵ Kappon yamùk yenupappù ya mālā tok wepilittok itak tau molopai tamù'nawolon kon uya yapulàppù mālā.

Jesus Nulunpappù Nazareth Po

(Matthew 13:53-58; Mark 6:1-6)

¹⁶ Mălâyau Jesus utàppù mālā Nazareth pona, temokkappù lùppù yak. Molopai Wàlàkka'nàtok yattai iitàppù mālā wepili'nàtok itak tak tùwessek kasa. Iwe'wuluukappù mālā Kaatù Maimu yekamase kaleta yapai. ¹⁷ Molopai Kaatù Maimu yenpoikanài Isaiah itese, kaletayi tùlùppù mālā itemyak. Yak-kokappù ya molopai Kaatù Maimu yau iwe'menukasak lùppù yepoloppù ya mālā.

¹⁸ “Itepulu Yakkwalù upo man.

Ukalapaimasak ya man wakù itekale yekama toppe uya entuppa'no kon pàk.

Uyeunossak ya man wemokkantok yekama toppe uya ya'chichak kon pàk

molopai enpùn on uya yentoppe.

Molopai tùtalumattàsan mokkase tok talumattàtok yapai.

¹⁹ Itepulu Kaatù uya tùponalok kon kappon yamùk pùikattàtok yattai

yekama toppe uya!”

Isaiah 61:1-2

²⁰ Kaleta yakkoloppù ya molopai innappoppù ya itùnàippù itepulu yemyak molopai iweleutappù. Tamù'nawolon kon kappon yamùk, wepili'nàtok itak tawon kon wechippù itenupàkà. ²¹ Tok yelupa pàk iwepyattappù “Sàlàpe sàlà Kaatù Maimu nekkuppàssan ailon pe iwekkupù màlà teppù kasa, metapàssa-tàik,” tukaik. ²² Molopai tamù'nawolon kon uselupappù màlà wakù pe ipàk. Molopai tok usenumenkappù wakù mayin iichelupappù lùppù pàk. Tok uya, “Joseph mumu pen ken na' mùkkàlà?” teppù.

²³ Tok pàk, “Tùttuyaik yekamasak lùppù yekama auya'nokon upàk, ‘Ipittà-nài, echippittàkà. Màlà yamùk Capernaum po ikupù auya tukaik ina netappù lùppù ikukkà apatassek yau,’ te auya'nokon.

²⁴ “Ailon kulu sàlà ànù'là Kaatù Maimu yenpoikanài mùkkàlà tanùnsen pen ipatassek yau. ²⁵ Kùyetatàk kon, ailon pe iwechi màlà. Tukke itayappù iweli'chak kon wechippù màlà Israel po Elijah yattai, konok pùla iwechippù 3 ½ pe kili'chimo'chi molopai eke pe iwan wechippù màlà tamù'nawolon pata yawàlà. ²⁶ Tùse Elijah yeunokoppù pen màlà tok piyak tùse itayappù iweli'chak lùppù pata Zarephath pon piyak neken, pata Sidon yawon pon piyak. ²⁷ Molopai tukke àsà kulu pippà yepalan pokon kon wechippù màlà Israel po Elisha yattai, tùse tok wennappù wakù pe pen màlà, tùse Naaman neken Syria pon,” teppù Jesus uya tok pàk. ²⁸ Tamù'nawolon kon kappon yamùk wepili'nàtok itak tawon kon we'naikasak wechippù màlà sàlà yetasak tùuya'nokon yau. ²⁹ Molopai tok we'wuluukappù. Tok uya Jesus yenpakkappù pata yapai. Molopai tok uya yalàppù wùk nakattak, tùpata kon yapon pona, yenu'ma toppe tùuya'nokon wùk poi. ³⁰ Tùse tukkan kon kùlottawà iitàppù.

Kàyik Àli Akkwalù Yen

(Mark 1:21-28)

³¹ Màyau Jesus utàppù pata Galilee pon Capernaum pona, kappon yamùk yenu-pappù ya màlà molo Wàlàkka'nàtok yattai. ³² Tok usenumenkappù màlà enupantok ya yeselu pàk, masapùla imaimu wechi apàikke pe pàk. ³³ Kàyik wechippù màlà molo wepili'nàtok itak tau àli akkwalù yen. Iwentaimèppù eke pe. ³⁴ “Yà'là pe ina wechi i'che messan, Jesus Nazareth pon? Ina mattanùsse na' àuyàssak màlà? Eyit-tuyan iulà, àmàlà mùkkàlà wakù Kaatù winàpaino!” tukaik. ³⁵ Jesus uya meluntà pe àli akkwalù pàk, “Eppana ekkà, molopai epakkakà mùkkàlà kàyik yapai!” teppù. Àli akkwalù uya kàyik yenu'mappù tok yemlotopo molopai iwepakkappù yapai tùmattanùsse pùla. ³⁶ Tamù'nawolon kon usenumenkappù màlà. Molopai tok uya tùtonpa kon pàk, “Yà'là yekkwa ken sàlà usenupantok? Meluntà pe molopai apàikke pe ku pùsàlà kàyik àli akkwalù wepakka toppe nekamayaik, molopai nepakka-yaik!” teppù. ³⁷ Molopai Jesus yekale utàppù màlà tamù'nawolon màlà pata yawàlà.

Jesus Uya Tukkan Kon Kappon Yamùk Ipittà

(Matthew 8:14-17; Mark 1:29-34)

³⁸ Jesus uya wepili'nàtok itak nàmàppù molopai iitàppù Simon yùwùk tak. Simon yewoppù wàkkàmi'masak wechippù ipla kulu e'nek pe molopai Jesus yekamappoppù tok uya ipùikattà toppe ya. ³⁹ Màyàpàk iwepeimappù itepoi itekkwek piyau molopai iwàkkàmi'matok pàk, “Wa là àmolonkakkà,” teppù ya meluntà pe. Màyau iwàkkàmi'makapùppù molopai màlà pe là iwà'mùssakkappù tok yeipattàse.

⁴⁰Wei wewomù yattai, kappon yamùk uya tamù'nawàlà e'nek ton tùpatalo'nan itepalan ton nepùppù Jesus piyak. Temyatù tülùppù ya tewin pàk tok pona molopai tok ipittàppù ya. ⁴¹Àli ton nàlà akkwalù yamùk wepakkappù tukkan kon kappon yamùk yapai, tùwentaimèpàtù kon pe, “Kaatù Mumu àmàlà!” tukaik. Jesus uya tok yàulàmappù àsà pe molopai tok uselupa toppe ikupùppù ya pen. Masapùla Christ pe tùwechi ittu tok uya pàk.

Jesus Uya Itekale Yekama Judea Po

(Mark 1:35-39)

⁴²Ko'làma kulu Jesus utàppù tükkenan pata yak. Kappon yamùk uya iwappù molopai yeposak tùuya'nokon yau tok wechippù yeletanùpù'che tiwinàpai'nokon iità tukaik. ⁴³Tùse tok pàk, “Wakù Itekale, Kaatù wettok Itepulu pe yekale yekama uya nàlà málà tülolon kon pata yamùk yau. Masapùla málà kusse málà Kaatù uya uyeunossak,” teppù Jesus uya. ⁴⁴Màlàpàk Itekale yekama pàk iwechippù wepili'nàtok itak yamùk tau Judea po.

Wapiyalok Kon Jesus Nenupa Ton

(Matthew 4:18-22; Mark 1:16-20)

5 ¹Tewin wei yattai Jesus wechippù satik pe tuna Gennesaret yena po, kappon yamùk wepilipùppù mei pùla ipyak Kaatù Maimu yetase. ²Asà'là kanau yamùk yeneppù ya tuna yena po, molok ya'chinnan uya inànsak tùpunwe kon kukase. ³Jesus wenukupù kanau yakon yak. Simon kanwa pe iwechippù molopai Jesus uya yekamappoppù kanau chitokka toppe ya miyaiwa tuna kak. Jesus wechippù kanau yau chichiu pe molopai kappon yamùk yenupappù ya.

⁴Tùuselupakapù tupo, Simon pàk, “Kanau ichitokkakà miya ikupai lùlwa tuna kak, molopai àpunwe kon yeulankatàk kon tuna kak molok ya'chi toppe ya,” teppù ya. ⁵“Uyepulu, sa'man pe ina ne'wotokomai ewalupàttawà molopai ànù'là ya'chi ina uya pùn. Tùse wate là auya pàk punwe yamùk yeulanka uya sàlà,” tukaik Simon uya yeikuppù. ⁶Tok uya punwe yamùk yenu'mappù tuna kak molopai tukke kulu molok yamùk ya'chippù tok uya, málà uya tok punweyi kala-kappù. ⁷Màlàpàk tok uya tùtonpa kon yamùk, tülolon kanau yawon kon kà'mappù tok uyàttoppe tùpùikattàse'nokon. Tok uyàpùppù molopai asaklàma kanau yamùk yanùkkappù tok uya, tok useulankaiwappù nen uchi. ⁸Iwekkussak lùppù yensak tùuya yau, Simon Peter wenappù tese'muyok Jesus yemlotopo molopai, “Itàkà uwinàpai Uyepulu, masapùla iulà mùkkàlà àli umakuyi yawon!” teppù ya. ⁹Mùkkàlà molopai tamù'nawàlà itonpa yamùk usenumenkappù kulu málà tukke molok yamùk ya'chichak tùuya'nokon pàk. ¹⁰Wa nàlà mùkyamlo wechippù málà, James molopai John tawonnan Zebedee munkà yamùk. Simon wechiyakonnon pe tok wechippù. Jesus uya Simon pàk, “Kettalipatàu! Sàlà motapai kappon yamùk ne'nài nan pe ewechi kon málà uponalok pe, kappon yamùk uya molok ya'chi kasa,” teppù. ¹¹Tok uya kanau yamùk pàlàkappù tuna yena pona molopai tamù'nawolon nàmappù tok uya molopai Jesus ya'là tok utàppù.

Àsà Kulu Ipipà Uchipità

(Matthew 8:1-4; Mark 1:40-45)

¹²Tewinan nà pata yau Jesus wechi yau kàyik àsà kulu pipà yepalan pokon uyàpùppù. Yensak tùuya yau iwàpàppù tenpata yok itemlotopo

molopai ipawanattàppù ya, “Uyepulu, uyipittàpai ewechi yau, uyipittà auya!” tukaik. ¹³ Jesus uya temyatù yenkappù molopai yappàtùppù ya, “Eyipittàpai wessaik, echipittàkà,” tei'ma. Màlà yattai là àsà kulu ipippà uchipittàppù. ¹⁴ Jesus uya ipàk, “Ànù'là pàk sàlà kùsekamai tùse itàkà tossalà paatele piyak eyentoppe ya. Molopai tùtùsen mùtùlùik Moses uya wateppù kasa tok pàk euchipittàsak yekama pe,” teppù. ¹⁵ Màlà yentak Jesus yekale usetappù mailà eke peiwa molopai ilinà pe kappon yamùk uyàpùppù yetase, molopai echipittàse tepalan kon winàpai. ¹⁶ Tùse iitàpàtùppù tükkenan pata yak àpùlemase.

Jesus Uya Iitokkassak Kàyik Ipittà

(Matthew 9:1-8; Mark 2:1-12)

¹⁷ Tewin wei yattai Jesus wechi enupan pàk tùse, Pharisee yamùk molopai Law pàk enupannan wechippù chichiu pe mei kulu pùla, tamù'nawolon pata Galilee molopai Judea tawon yailàpai iyàssak kon, molopai Jerusalem poi iyàssak kon. Itepulu meluntàlù wechippù molo Jesus piyau e'nek ton ipittà toppe ya. ¹⁸ Tùulon kon kàyik yamùk uyàpùppù molopai tok uya iitokkassak kàyik nepùppù itekkwèk po, molopai tok wechippù yalàl'che tapùì tak Jesus yemlotopona inonkase. ¹⁹ Tok uya tapùì tak yewonnùpù pùla iwechippù màlà masapùla ilinà pe kappon yamùk wechi pàk. Màlàpàk tok uya yalàppù tapùì ipu pona. Tok uya itonpa pe ikankappù molopai màlà yai tok uya inuttàppù itekkwèk po tukkan kon yakletak Jesus yemlotopona. ²⁰ Eke pe ailon tetok tok uya wechi yensak tùuya yau, Jesus uya kàyik pàk, “Amakuyi pàk usentuppansak man utoonpa,” teppù. ²¹ Law pàk enupannan molopai Pharisee yamùk tawonnan wepyattàppù tùuselupa kon pàk tiyiwalà'nokon. “Ànùk ken uchi pùsàlà kàyik, Kaatù pàk àlì pe nùselupayai'nùk tùwe'namaik pùla sàlà kasa? Ànù'là tùusentuppasen wemakuimansak pàk pùn, tùse Kaatù neken!” tukaik. ²² Jesus uya tok usenumenkatok ittuppù màlà molopai tok pàk, “Yà'là pe iwechi pàk sàlà kasa eusenumenka kon màlà eyewan kon yau?” teppù ya. ²³ “Sa'man pe ma'le na', 'Amakuyi pàk usentuppansak man,' te nai, wapùla ka', 'À'mùssakkakà molopai asakà,' te lù? ²⁴ Tùse yekama uya màlà àpàkù'nokon Kàyik Mumu wechi, sàlà non po wemakuimansak pàk usentuppantok yapàikkètù yesak pe,” teppù ya. Màlàpàk iitokkassak kappon pàk, “Tekamayaik àpàk, 'E'wuluukakà, ekkwèk yanùnkà molopai emeikkà,” teppù ya. ²⁵ Màlà yattai kàyik we'wuluukappù tok yemlotopo, tekkwèk yanùmùppù ya molopai iwemeikuppù Kaatù yapulà pe. ²⁶ Tamù'nawàlà tok usenumenkasak kulu wechippù màlà molopai Kaatù yapulàppù tok uya. Tùusenalippa kon kùlottaù là, “Tensan yekkwa pen yene'nokon neppàssan sàlàpe!” teppù tok uya.

Jesus Uya Levi Kà'ma

(Matthew 9:9-13; Mark 2:13-17)

²⁷ Màlà tùpo, Jesus utàppù polopona molopai kàyik Levi itesek yenèppù ya chichiu pe tùwe'wotokomatok patassek yau. Levi wechippù màlà pùlayatta pili'nàì pe. Jesus uya ipàk, “Uya'là, àikkà,” teppù. ²⁸ Levi we'wuluukappù, tamù'nawolon nàmàppù ya molopai Jesus ya'là iitàppù.

²⁹ Màlàyau eke uta'lettàntok konekappù ya tùwùk tau Jesus ponelok pe, molopai tukke pùlayatta pili'nàì nan wechippù màlà molo, molopai tùulon

kon kappon yamùk wechippù màlà chichiu pe ipokonpe. ³⁰Tùse Pharisee yamùk molopai tok tonpa yamùk Law pàk enupannan usàulàmappù Jesus nenupa ton pàk. “Yà'là pe iwechi pàk auta'lettà kon molopai àwuku kon inchi auya'nokon màlà pùlayatta pili'nài nan pokonpe molopai àli ton pokonpe?” tukaik. ³¹Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Kappon yamùk e'nek ton pen mùk-yamlo ipittànài i'che tùwessan pen, tùse e'nek ton neken,” tukaik. ³²“Wakù ton nà kappon yamùk kà'mase uyàssak pen sàlà, tùse àli ton làkku welattà toppe tùmakuyi kon winàpai,” tukaik.

Tùuta'lettàik Pùla We'nàtok Pàk Ekamappontok

(Matthew 9:14-17; Mark 2:18-22)

³³Tok uya Jesus pàk, “John nenupa ton mùkyamlo tùuta'lettàik pùla tùwessan echipalà molopai tùwàpùlemasan, molopai Pharisee yamùk nenupa ton mùkyamlo màlà lùppù ku'nài nan, tùse aya'lon kon mùkyamlo tùuta'lettàsan molopai tinchisen inchinnan,” teppù. ³⁴Jesus uya yeikuppù, “Tùwemali'masan yattai ken na' tok tonpa yamùk wechi tùuta'lettàik pùla tùwemali'masen umoine wechi molo tùpyau'nokon tùse pe mekamayatàu? Kane! ³⁵Tùse pata weyu uyàpù màlà tùwemali'masen umoine wemokkatok tok winàpai yattai. Màlàyau làichi tùuta'lettàik pùla tok wechi màlà,” tukaik.

³⁶Molopai panton yekamappù ya tok pàk. “Ànù'là mùkkàlà emennak pon pùkkù lùppù kalakanài pen ipoippà pon pa'chi'ma toppe tùuya. Ikupù tùuya yau emennak kalaka ya màlà, emennak wechi màlà ipoippà kaichalà pùla imeluntàlù. ³⁷Molopai ànù'là uya emennak wain yemaika penalok iten, kamo pippà konekasak yak pen màlà. Màlà kussak ya yau, emennak wain uya ten i'mo màlà, wain wekkwamù nen uchi màlà, molopai iten umattasak wechi màlà. ³⁸Kane! Emennak wain yemaika nen màlà emennak iten yak. ³⁹Molopai penalok wain inchi tùpo ànù'là wechi emennak wain i'che pen màlà, màlàpàk ‘Penalok màlà wakùwa,’ te ya,” teppù Jesus uya.

Wàlàkka'nàtok Yattai Pàk Ekamappontok

(Matthew 12:1-8; Mark 2:23-28)

6 ¹Jesus utàppù màlà paali yekkwawà Wàlàkka'nàtok yattai. Inenupa ton wepyattàppù itepelu pàika pàk, ichokossoko'mappù tok uya temyau'nokon molopai tok uya inapùppù. ²Pharisee tonpa yamùk uya, “Yà'là peichi iwechi pàk ina Law uya kùkkuttàu Wàlàkka'nàtok yattai tetok kupù auya'nokon màlà?” teppù. ³Jesus uya tok yeikuppù, “Yennài nan pen ken na' amyamlo David uya yà'làlà kupùppù tùmàlà molopai ta'lon kon kàyik yamùk wapàkkassak yau? ⁴Itàppù Kaatù yùwùk tak. Pùlomù pusak napùppù ya itisak lùppù Kaatù yemyak. Molopai itùlùppù ya nàlà ta'lon kon kàyik yamùk yemyak. Law yawàlà pùla ànù'là uya inapù wechippù màlà, tùse paatele yamùk neken nùnapù pe iwechippù,” tukaik. ⁵Molopai Jesus uya itonpat-tàppù, “Kàyik Mumu mùkkàlà Wàlàkka'nàtok yattai Yepulu,” tukaik.

Kàyik Iwaipùtasak Itemyatù

(Matthew 12:9-14; Mark 3:1-6)

⁶Tùulon wàlàkka'nàtok weyu yattai Jesus utàppù Jew yamùk wepilitok itak tak molopai kappon yamùk yenupappù ya. Kàyik wechippù molo

kamik pen itemyatù iwaipùtasak. ⁷Tùulon kon Law pàk enupannan tonpa yamùk molopai Pharisee yamùk wechippù màlà iwalai pen kussan tukaik tùuselupatok kon Jesus winàkàik ittui'che. Màlàpàk tok wechippù itenupàkà kulu ànù'là ipittà ya wàlàkka'nàtok weyu yattai yenei'che. ⁸Tùse Jesus uya tok usenumenkatok ittuppù màlà molopai kàyik iwaipùtasak itemyatù pàk, “À'mùssakkakà molopai àikkà sàlà motak yakletak,” teppù. Kàyik wà'mùssakkappù molopai satik pe iwechippù molo. ⁹Màlàyau Jesus uya tok pàk, “Eyekamappoyatàu iulà, yà'là kupù ken wàlàkka'nàtok yattai wechi màlà Law yawàlà? Wakù kupù ka'lù wapùla àli kupù? Kappon pùikattà wapùla imattanùpù?” teppù. ¹⁰Tok yeneppù ya tùwoi molopai kàyik pàk, “Eyemyatù yenkakà,” teppù ya. Màlà kasa ikupùppù ya molopai itemyatù uchippittàppù. ¹¹Tùse tok wanùssak wechippù tùwe'naikatok kon ke. Tok uselupappù tiyi-walà'nokon ya'làlà kupù tùuya'nokon Jesus winàkàik pàk.

12 Pan Kon Teunossan Woton Kon Yanùmù

(Matthew 10:1-4; Mark 3:13-19)

¹²Màlà yattai Jesus utàppù wùk pona àpùlemase, iwàpùlemappù pata temakkwase. ¹³Wei wepakkasak yau tùnenupa ton kà'mappù ya tùpyak molopai 12 pe tok yanùmùppù ya. Tok yesettàppù ya teunossan tukaik. ¹⁴Simon, Peter pe nàlà inesettàppù molopai Andrew itonpa, James, John, Philip, Bartholomew, ¹⁵Matthew, Thomas, James Alphaeus mumu, Simon Zealot tukaik tesassen, ¹⁶Judas, James mumu, molopai Judas Iscariot, Jesus yeimippo woton.

Jesus Uya Enupantok Molopai Ipittàntok

(Matthew 4:23-25)

¹⁷Jesus wuttàppù tùnenupa ton pokonpe wùk poi, molopai satik pe iwechippù nomon po. Tukkan kon iwenaimannan wechippù molo. Molopai ilinà pe kulu kappon yamùk wechippù màlà molo tamù'nawàlà Judea poino kon molopai Jerusalem poino kon, molopai palau yena pon Tyre molopai Sidon poino kon nà. ¹⁸Tok uyàpùppù màlà Jesus yetase molopai echippittàse tepalan kon yapai. Mùkyamlo àli akkwalù yamùk naimelunpa ton uyàpùppù nàlà màlà molopai tok uchippittàppù. ¹⁹Tamù'nawolon kon kappon yamùk wechippù yappàtù'i'che màlà, masapùla meluntà wepakkapàtùppù màlà yapai molopai tok ipittàppù ya tamù'nawàlà.

Utauchinpantok Molopai Usewankono'mantok

(Matthew 5:1-12)

- ²⁰Jesus uya tùnenupa ton yeneppù màlà molopai,
 “Tùutauchinpasan amyamlo entuppak tùwessan.
 Kaatù wechi eyepulu kon pe màlà!
- ²¹Tùutauchinpasan amyamlo napàkkassai'nannùk sàlàpe,
 auta'lettà kon màlà tùwenukasse.
 Tùutauchinpasan amyamlo nùsewankono'mayai'nannùk sàlàpe,
 masapùla àwàklà kon màlà.
- ²²Tùutauchinpasan amyamlo kappon yamùk uya
 eyeya'noma kon yau, ànulunpa kon yau, àmottùnpa kon yau,

molopai àli ton amyamlo te, Kàyik Mumu pàkànsau yau!

²³ “Tùusanùnpàsse matauchinpatàik màlà wekkupù yau, masapùla eke e'mantok kupù man àponalok kon pe epùn po. Masapùla tok tamo yamùk uya màlà, màlà kupùppù Kaatù Maimu yenpoikannan winàkàik.

²⁴ Tùse àsà àpo'nokon man, amyamlo temamin ke nai'nannùk, masapùla wakù pe talà ewemassak kon pàk!

²⁵ Àsà àpo'nokon man, amyamlo wakù pe yewetù nai'nannùk sàlàpe, masapùla awapàkkapù kon màlà!

Àsà àpo'nokon man, amyamlo nàklàyai'nannùk sàlàpe.

Masapùla eusewankono'ma kon màlà molopai akalawù kon.

²⁶ Àsà pe iwechi màlà wakù pe tamù'nawolon kon uselupa àpàkù'nokon yau,

masapùla tok tamo yamùk uselupappù màlà wakù pe ailon ton pen itekale yenpoikannan pàk,” teppù ya.

Eyeyaton Kon I'nùnmatàk Kon

(Matthew 5:38-48; 7:12a)

²⁷ “Tùse tekamayaik amyamlo uyetayai'nannùk pàk. Eyeyaton kon i'nùnmatàk, wakù ikuttàk kon eyeya'nomannan winàkàik. ²⁸ Wakù ikuttàk kon apa'nùssai'nannùk winàkàik molopai mùkyamlo àli pe atalumattànnan pona àpùlematàk. ²⁹ Ànù'là uya àwàrà eyenpata yai yau, tàwà ilatoi yai nàlà àwàrà. Ànù'là uya àpon kon yepoino pùloppon yalà yau, tàwà àpon kon yepoino nàlà yalà. ³⁰ Ànù'là yà'làlà yennanà àpàkù'nokon mùlepataik molopai ànù'là uya emamin yasak yau kùsekamappotàu innappo toppe ya. ³¹ Kappon yamùk uya ewinàkàik ikupù i'che ewettok ikukkà tok winàkàik.

³² “À'nùnmannan neken pùnùnma auya'nokon yau, yà'là ken wakù yepolo auya'nokon? Àli ku'nàì nan nà mùkyamlo tù'nùnmannan pùnùnmannan!

³³ Molopai wakù ku'nàì nan neken ewinàkàik winàkàik wakù kupù auya'nokon yau, yà'là ken wakù yepolo auya'nokon? Àli ton nà mùkyamlo màlà ku'nàì nan!

³⁴ Molopai itesak pe ewettok kon tülù auya'nokon, mùkyamlo yentakanma ya pe neken ànùttu kon yemyak yau, yà'là ken wakù yepolo auya'nokon? Àli ton nà mùkyamlo itesak pe tūwettok kon tūnnan walùppù yentakanmatok yepotoppe tūuya'nokon. ³⁵ Tùse làkku eyeyaton kon i'nùnmatàk kon, wakù ikuttàk kon tok winàkàik. Itesak pe ewettok kon itùtāk kon molopai yentakanmatok pàk enpen kettàu. Eke pe i'che ewettok kon yepolo auya'nokon màlà, molopai eke Kawon kulu Kaatù munkà pe ewechi kon màlà. Masapùla tenkì tawonnan pen molopai àli ton winàkàik wakù pe tūwessen mùkkàlà. ³⁶ Tūsentuppaik ettāk kon, Kaatù Àkàipùnù kon wechi tūsentuppaik kasa làma,” teppù Jesus uya.

Tùulon Kon Yeselu Kùsentàu

(Matthew 7:1-5)

³⁷ “Sà kasa messaik kùkai tūulon pàk, molopai àpàk nàlà wate pen màlà. Ànù'là kùttalumattài, Kaatù uya atalumattà pen màlà. Ànù'là pàk mesentuppaik molopai Kaatù usentuppa màlà àpàk. ³⁸ Ànù'là ilepatàk molopai Kaatù uya elepa kon màlà, eke pe iwettùlùkkwa tepose yepolo auya'nokon màlà ewe'lepappù kon yentai, ya'chi auya yentai. Ànù'là ponalok pe anapulà yapulà màlà Kaatù uya àponalok pe, walùppù,” teppù Jesus uya.

³⁹Molopai Jesus uya sàlà panton yekamappù, “Enpùn kappon uya tùulon enpùn yalà yentai iwechi mālā, yalà ya yau, asaklāma tok wepuka mālā non yakasak yak. ⁴⁰Tenupasen mukkālā tenupanāi yentino pen. Tùse mükuyamlo tamù'nawolon pāk yenupasak kon wechi mālā tenupanāippù kasa.

⁴¹“Yà'là pe ken iwechi pāk àtonpa kon yenu yawon pùlanka yamuluyi yennāi nan amyamlo, eke pùlanka eyenu kon yawon yenei'ma pùla? ⁴²Atta ken uchi àtonpa kon pāk, ‘Utonpa, masa amulu tùmokkai'che eyenu yapai,’ te auya'nokon, eke pùlanka eyenu yawon tense pùla echii'ma? Tùwetapansan amyamlo! Pùlanka imokkakā eyenu yapai wapiya molopai nen uchi pùlanka yamuluyi àtonpa kon yenu yawon yene auya'nokon mālā molopai imokka auya'nokon,” teppù Jesus uya.

Yei Molopai Itepelu

(Matthew 7:16-20; 12:33-35)

⁴³“Wakù nulānan yei mālā àli pen tepelu ke tùwepetasen molopai italu-mayippù yei mālā wakù pen tepelu ke tùwepetasen. ⁴⁴Tamù'nawolon yei mālā tùttusen itepelu winā, fig pàikannan pen amyamlo àmā'nā yek poi, wapùla chi'nak itek grape pàikannan pen amyamlo kalalaik yek poi. ⁴⁵Wakù kappon mukkālā wakù ne'nāi wakù tewan yawon kon yapai, molopai àli kappon mukkālā àli ne'nāi àli tewan yawon kon yapai, masapùla kappon mùta mālā tewan wanùssak ike nai'nùk pāk tùuselupasen,” teppù Jesus uya.

Asa'lon Kon Tapùì Yamùnnan

(Matthew 7:24-27)

⁴⁶“Yà'là pe ken uchi iwechi pāk uyesatù auya'nokon mālā, ‘Uyepulu, Uyepulu,’ tukaik unekama àpākù'nokon kupùì'ma pùla? ⁴⁷Ànù'là upyak tùu-yàssen molopai umaimu yetanāi molopai iku'nāi wechi yà'là kasa là yekama uya mālā àpākù'nokon. ⁴⁸Tapùì yamùnàippù i'nak takase molopai yapon tùnàippù tàk pona kasa iwechi mālā. Tuna'ma uyàpùppù molopai tapùì wànàppù ya tùse yalo'mappù ya pen, masapùla wakù pe kulu meluntā pe iwettoppe yamùsak pāk. ⁴⁹Tùse mukkālā umaimu yetanāi molopai iku'nāi pen wechi mālā tapùì yamùnàippù yapon woton tùnonkaik pùla kasa. Tuna'ma uya tapùì wàsak yau asse'ne kulu iwàpàppù. Àsà pe kulu iwàpàppù mālā!” teppù Jesus uya.

Jesus Uya Soicha Yamùk Yesak Yapyoto Ipittā

(Matthew 8:5-13)

7 ¹Tamù'nawolon sàlà yamùk yekama tùuya kappon yamùk pāk yenu-ka'nùssak tùuya yau, Jesus utàppù Capernaum pona. ²Molonā Soicha yamùk yesak yapyoto tùwakùli pe kulu itepotolù nùkupù wechippù e'nek pe, iwelikù piyau. ³Jesus yekale yetasak tùuya yau, Soicha yamùk yesak uya tùnamasan Jew yamùk tonpa yamùk yeunokoppù Jesus yekamappose tapyoto ipittāse iyàttoppe. ⁴Tok uyàpùppù Jesus piyak molopai tok uya ipawanattàppù tùuseka'nonkaik, “Pùsàlà kàyik ànpùikattā yek pe kulu man. ⁵Masapùla ina tonpa yamùk ku'nāi mukkālā tù'nùn pe, molopai ina wepilittok itak woton yamùppù ya mālā,” tukaik. ⁶Màlāyau Jesus utàppù tok ya'là. Mei pùla là tapùì pāk iwechippù mālā. Mālā yattai soicha yamùk yesak uya tùwechiyakonnon

yeunokoppù yelupase suwa tukaik “Uyepulu, kataimelunpai kulu là. Itùwùk tak àuyàpù yeselùkek pùla wessaik. ⁷Màlàpàk apyak tùuyàssen yek pe pùla uchit-tuyaik. Eselupakà neken nà uyapyoto wenna toppe. ⁸Iulà nàlà mùkkàlà eke ton itepulu yamùk yo'no iwettoppe itùsak lùppù, molopai soicha yamùk molo man uyo'non kon. Pùsà yapyontànai iulà, ‘Itàkà,’ tukaik, molopai tùutàsen. Mùklà pàk, ‘Àikkà!’ tawon, molopai tùuyàssen. Uyapyoto pàk, ‘Sàlà ikukkà!’ tawon iulà, molopai iku'nàì mùkkàlà.” ⁹Jesus usenumenkasak kulu wechippù màlà sàlà yetasak tùuya yau. Iwelattàppù molopai ilinà kappon yamùk tùwenaiman-nan pàk, “Tekamayaik àpàkù'nokon sàlà yekkwa eke là ailon tetok yensak uya pùla kulu man, Israel po là,” teppù ya. ¹⁰Mayin yekamannan nùssan wennap-poppù itepulu yùwùk tak molopai itapyoto yepoloppù tok uya pàli'yau.

Jesus Uya Nossan Mule Weli'chak Wuluuka

¹¹Iwemassak pe Jesus utàppù pata Nain itesek pona, inenupa ton molopai tukkan kon kappon yamùk utàppù ya'là. ¹²Iwelepamù pata mùlatta winà-kàik yau, kappon weli'chak yanai nan wepakkappù màlà. Mùkkàlà kàyik wechippù màlà tewinan, itayappù iweli'chak lùppù nossan mule. Tukkan kon kappon yamùk wechippù màlà nossan ya'là. ¹³Yensak tùuya yau Jesus usentuppappù màlà tewan yapai ipàk. Molopai ipàk “Kakalawùì!” teppù ya. ¹⁴Màlàyau iitàppù molopai ekek yen yappàtùppù ya molopai yanai nan kàyik yamùk weleutappù. Jesus uya “Umoine! E'wuluukakà, ukayaik àpàk!” teppù. ¹⁵Kàyik we'wuluukappù molopai iichelupappù, molopai Jesus uya innap-poppù ichan piyak. ¹⁶Tamù'nawolon kon usenalippasak wechippù màlà molopai Kaatù yapulàppù tok uya. “Eke Kaatù Maimu yenpoikanai usenpoi-kasak man kùklottakù'nokon!” molopai, “Kaatù uyàssak man tùponalok kon kappon yamùk pùikattàse!” tukaik. ¹⁷Sàlà Jesus yekale usetappù màlà tamù'-nawàlà Judea yawàlà molopai iwoino kon pata yamùk yawàlà.

Jesus Molopai John Enpataukanai

(Matthew 11:2-19)

¹⁸John nenupa ton uya ipàk sàlà yamùk yekamappù màlà. John uya asa'là tok tonpa yamùk kà'mappù tùpyak. ¹⁹Molopai tok yeunokoppù ya Itepulu Jesus piyak yekamappose, “Àmàlà ken na' mùkkàlà iyàpù woton, wapùla ka' ina uya tùulon màmuku màlà lù?” tukaik. ²⁰Jesus piyak tùuyàssak kon yau, “John Enpataukanai uya ina yeunossak sàlà eyekamappose, ‘Àmàlà na' mùkkàlà iyàpù woton, wapùla ka' ina uya tùulon màmuku màlà lù?’ tukaik,” teppù tok uya. ²¹Màlà yattai làma tukkan kon kappon yamùk ipittàppù Jesus uya màlà tok yepalan yamùk winàpai, molopai àli ton akkwalù yamùk winàpai, molopai enpùnnon uya yentok ke tok lepappù ya molopai tok uya pata yenepù. ²²John maimu yekamannan yeikuppù Jesus uya, “Ennappo-tàk kon molopai eneneppù kon molopai enetappù kon mekamataik John pàk. Enpùn nenyàn, tùusasen pen nùsayan, àsà kulu pippà yepalan pokon kon uchippittàsak man, panattàppan netayan, iweli'chak kon wuluukasak man, molopai wakù itekale yekama man entuppa'no kon pàk. ²³Tùutauchinpasen mùkkàlà upàk kasei tetok ya pùla nai'nùk,” tukaik yeikuppù ya.

²⁴John maimu yekamannan utà tùpo, Jesus wepyattàppù John pàk tùuse-lupa pàk, ilinà kappon yamùk pokonpe, “John piyak wontaik yak àutàsak kon

yau, yà'là yene ken auya'nokon pàk enpen mettantàu? Wanak peimasak ka' assetun uya lù?

Malachi 3:1 ²⁵ Màlà yense

àutàsak pùla iwechi yau, yà'là yense ken mùtátantàu? Kappon wepontàsak ka' wakù pon yak yense lù? Wakù pe tùwepontàsan màlà kasa molopai wakù pe tùwemassan mùkyamlo eke kin patassek yau tùwessan. ²⁶ Yekamatàk kon upàk, yà'là yene ken auya pàk enpen mettantàu? Kaatù Maimu yenpoikanài? Ewaik, àpàkù'nokon tekamayaik, Kaatù Maimu yenpoikanài yentaino nen mentantàu. ²⁷ Masapùla John mùkkàlà Kaatù Maimu yau ipàk imenukasak lùppù,

'Pùsàlàichi mùkkàlà umaimu yekamanài, yeunoko uya màlà awapiya eye'ma konekase àponalok pe,' tukaik.

Malachi 3:1

²⁸ Tekamayaik àpàkù'nokon, John mùkkàlà ànù'là nossan wentuppù ike lùppù kappon yentaino. Tùse mùkkàlà elekkwà pe kulu nai'nùk Kaatù wettok itepulu pe yau wechi màlà mùkkàlà yentai," tukaik.

²⁹ Tamù'nawolon kon kappon yamùk molopai pùlayatta pili'nài nan uya yetappù màlà. Mùkyamlo uya Kaatù yeselu wechi ikasa ittuppù John nen-pataukassan pe tùwechi kon pàk. ³⁰ Tùse Pharisee yamùk molopai Law pàk enupannan uya Kaatù nùkupù tùponalok kon pe nulunpappù masapùla John nenpataukappù pe pùla tùwechi kon pàk.

³¹ "Yà'là kasa ken sàlàpe nai'nannùk kappon yamùk wechi te uya pe mùt-tuyatàu? Yà'là kasa ken tok nai? ³² Mule yamùk wechi chichiu pe makitti tau molopai tok wentaimèpàtù tùtonpa kon pàk kasa tok man.

'Manùnnà yelemu tàulùnpai ina àponalok kon pe, tùse amananù kon pùn!

Ia nùselenpai usewankono'man yelemu pàk tùse akalawù kon pùn!' tukaik.

³³ Masapùla John Enpataukanài uyàpùppù, pùlomù pusak napùppù ya pen molopai wain inchippù ya pen. Molopai 'Àli akkwalù wechi màlà yau!' teppù auya'nokon. ³⁴ Kàyik Mumu uyàpùppù, iita'lettàppù molopai tùwuku inchippù ya, màlàpàk 'Eke pe tùuta'lettàsen mùkkàlà molopai tùwetùnsen, pùlayatta pili'nài nan wechiyakon molopai àli ku'nài nan wechiyakon,' teppù auya'no-kon. ³⁵ Kaatù winàpaino ittutok màlà ailon pe tùusensen tamù'nawolon kon yanùnnài nan winà," teppù Jesus uya.

Jesus Wechi Simon Yùwùk Tau

³⁶ Pharisee uya Jesus kà'mappù màlà iita'lettà toppe tùpokonpe. Jesus utàppù itùwùk tak. Molopai iweleutappù uta'lettàn yapon piyak. ³⁷ Molo nossan wechippù màlà pata yau àli pe tùwemassen, mùkkàlà uya Jesus uta'lettà Pharisee yùwùk tau yekale yetappù. Màlàpàk epekke appoi'nan kalapa nepùppù ya iten yau.

³⁸ Molopai satik pe iwechippù Jesus mùpoi winà itta piyau tùkalawù pàk. Molopai itta yaiku'mappù ya tenu palu ke. Ya'munakkappù ya tùnsek ke molopai itta yamùk kismappù ya. Molopai appoi'nan kalapa mappù ya ipona. ³⁹ Yensak tùuya yau Pharisee, Jesus kà'manàippù uya tiyiwalà, "Pùsàlà wechi Kaatù Maimu yenpoikanài pe yau, ànùk pe pùsàlà tappàpà'nài nossan wechi ittuppù ya sàlà eppaino, yà'là yekkwa là iwemattok pe iwechi!" teppù. ⁴⁰ Jesus uselupappù, "Simon, unekama molo man àpàk," tukaik. "Ewaik Enupanài, yekamakà," teppù ya. ⁴¹ "Asa'lon kon kàyik yamùk wechippù molo, pùlayatta tùnài winàpai

yekkwa'nai nan nùssan. Tewinan uya 500 pe chilùpa pun mokkasak wechippù molopai tùulon uya 50 pe imokkappù. ⁴² Asaklâma tok uya ye'matok pùla iwechippù màlà. Wa iwechi pàk tok uya tùwoyi kon ye'ma tukaik ikupùppù ya. I'nai uya ken eke peiwa tù'nùn pe ikupù?" teppù Jesus uya. ⁴³ "Eke pe iwoyi tùse usentuppa'nàppà ipàk lùppù uya i'nùnma màlà," tukaik Simon uya yeikuppù. "Ikasa yeittok auya man," teppù Jesus uya. ⁴⁴ Màlàyau iwelattàppù nossan winàkàik, molopai Simon pàk, "Pùsàlà na' nossan menyan?" teppù ya. "Apatassek yak uyàpùu molopai utta kukatok woton tuna ke ulepa auya pùn, tùse pùsàlà utta yaikku'mai tenu palu ke molopai na'munakkai tùnsek ke. ⁴⁵ Ukisma auya pùn, tùse pùsàlà uya utta kismapàtù tùuya yeleutanùpù pùla man uyàpùppù motapai. ⁴⁶ Kalapa ke uppai kalapaima auya pùn, tùse utta kalapaimasak ya man appoi'nan kalapa ke. ⁴⁷ Tekamayaik àpàk eke uchi'nùnmantok nenpoikapàssai'nùk nekamayan tukkan àli kuttok ya pàk usentuppansak. Ànù'là mala là usentuppa'nàppà ipàk lùppù mùkkàlà mala là uchi'nùnmantok yenpoikanài," teppù Jesus uya. ⁴⁸ Màlàyau Jesus uya nossan pàk, "Amakuyi pàk usentuppansak man," teppù. ⁴⁹ Tùulon kon chichiu pe tùwessan kùyalì yapon woi uya, "Ànùk ken uchi pùsàlà makuyi wannà pàk là tùusentuppasen?" teppù. ⁵⁰ Tùse Jesus uya nossan pàk, "Ailon tetok auya uya àpùikattàsak man, eyewan wàlàkkattok yau itàkà," teppù.

Nossan Yamùk Jesus Ya'là Iitàsak Kon

8 ¹ Sàlà tupo Jesus utàppù màlà pata yamùk eke ton molopai echikili ton nà yawàlà, wakù itekale Kaatù wettok itepulu pe yekale yekama pe. 12 pan kon inenupa ton utàppù màlà ya'là. ² Tùulon kon nossan yamùk iichipit-tàsak kon nùssan àli akkwalù yamùk winàpai molopai palan winàpai utàppù nàlà màlà ya'là. Mary, Magdalene tukaik tesassen nàlà utàppù màlà. 7 pan kon àli akkwalù yamùk yenpakkappù yapai lùppù. ³ Joanna utàppù, Chuza, Herod patassek yau tùwe'wotokomasan yepulu noppù, Susanna molopai tukke tùulon kon utàppù. Pùsamlo nossan yamùk, Jesus molopai inenupa ton yamùk pùikattànnan nùssan tok yaplulì pàk utàppù màlà ya'là.

Umà Pànnài Pantomù

(Matthew 13:1-9; Mark 4:1-9)

⁴ Kappon yamùk wechippù màlà tùuyàpù kon pàk pata yamùk yapai. Molopai tukke kappon yamùk wepili'chak yau, Jesus uya sàlà panton yekamappù.

⁵ "Tùwàppànsen kàyik utàppù tùnpàmà pànse. Tùnpàmà soloka ya umà yau tùse, tùulon kon wessolokappù asantawà, iwasappàtùppù màlà molopai tolon yamùk uya inapùppù. ⁶ Tùulon kon wessolokappù tàk pon non pona molopai iwenutasak yau, iwaipùtappù màlà, masapùla non wechi aikku pe pùla pàk. ⁷ Tùulon kon wessolokappù àmà'nàttak, iwattappù màlà tùse àlitta uya yeulankappù. ⁸ Molopai tùulon kon wessolokappù wakù non yak. Iwat-tappù molopai iwepetappù 100 pe'ne." Molopai Jesus uya, "Yetatàk kon uchi tùpana ke ewechi kon yau!" teppù.

Panton Yekamatok Ipàkànsau

(Matthew 13:10-17; Mark 4:10-12)

⁹ Jesus nenupa ton uya yà'là te là panton uya pe iwechi yekamappoppù ipàk. ¹⁰ Jesus uya yeikuppù, "Kaatù wettok itepulu pe yau tùttusen pen

ittutok auya ke elepasak man. Tùse tùulon kon yelupa uya màlà panton yai, yenei'ma tok uya yene pùla iwettoppe molopai yetai'ma ittu tok uya pen,” tukaik. *Isaiah 6:9*

Jesus Uya Umà Pànnài Pantomù Nekama Yekama

(Matthew 13:18-23; Mark 4:13-20)

¹¹ “Sàlàichi màlà panton nekama. Tùpànsen màlà Kaatù Maimu. ¹² Tùpànsen iwessolokasak lùppù asantawà uya yekamasak màlà, mùkyamlo Kaatù Maimu yetannan. Molopai màlà yattai là Makui uyàpù molopai itekale mokka ya tok yewan yapai, ailon te tok uya tukaik molopai tok wepùikattà tukaik. ¹³ Tàk pon non pona iwessolokasak lùppù uya yekamasak màlà, mùkyamlo itekale yetannan molopai yanùnnài nan tùtauchinpaik tùse ikala pùla tùwessan. Ailon tawonnan màpùkkù yak neken, molopai tùwelattàsan ailon winàpai ittutok uyàssak yau. ¹⁴ Àmà'nàttak iwessolokasak lùppù uya yekamasak màlà, mùkyamlo Kaatù Maimu yetannan. Tùse te'ma kon tawàlà tok utà yau wema'nàtok pàk utaimelunpantok, temamin ke we'nàtok molopai sàlà motawon pàk utauchinpantok uya màlà yeulanka. Tok wepeta pen. ¹⁵ Tùse wakù non yak iwessolokasak lùppù uya yekamasak màlà, mùkyamlo itekale yetannan wakù pe molopai ailon pe yanùnnài nan tewan kon yak molopai imainanpannan molopai tùwepetasan,” teppù Jesus uya.

Lanppu Pùsau Yo'non

(Mark 4:21-25)

¹⁶ “Ànù'là uya lanppu pottàsak tùuya waputtàsak pùsau ke pùla man wapùla we'nùnnà yapon yokkoik là inonkasak pùla. Tùse làkku inonka ya màlà satik pe yapon pona, kappon yamùk uya itakkwayi yentoppe tùwewomù kon yau. ¹⁷ Yà'làlà yonansak lùppù mailà nepù màlà ayupona molopai yà'làlà iwaputtàsak lùppù ittu màlà molopai inepù akkwa yak.

¹⁸ “Tùttuseichi ettàk kon yeta auya'nokon yau. Masapùla ànù'là yà'làlà yesak lepa màlà eke peiwa, tùse ànù'là ipla nai'nùk winàpai malalon nà itesak pe iwettok mokka màlà,” teppù Jesus uya.

Jesus Yan Molopai Yakonnon

(Matthew 12:46-50; Mark 3:31-35)

¹⁹ Jesus yan molopai yakonnon uyàpùppù màlà ipyak, tùse ipyak tok utà yentai iwechippù màlà, masapùla ilinà pe kappon yamùk wechi pàk. ²⁰ Jesus pàk kappon yamùk tonpa uya, “Asan molopai ayakonnon satik pe man polopo molopai eyenpai tok man,” teppù. ²¹ Jesus uya yeikuppù, “Usan molopai uya-konnon mùkyamlo Kaatù Maimu yetannan molopai iku'nài nan,” tukaik.

Jesus Uya Meluntà Assetun Yeleutanùpù

(Matthew 8:23-27; Mark 4:35-41)

²² Tewin wei yattai Jesus wenukuppù kanau yak tùnenupa ton pokonpe molopai tok pàk, “Tuna latoi pona uklà'nàpai'nokon,” teppù ya. Màlàpàk tok wenukuppù kanau yak molopai tok wessalattàppù tùutà kon pàk. ²³ Tok utà kanau yau tùse Jesus we'nùmùppù. Meluntà pe assetun utasse'nùmùppù tuna po molopai kanau yak tuna wewomùppù. Àsà yau tok wechippù. ²⁴ Jesus

nenupa ton uyàpùppù màlà ipyak molopai tok uya yenpakappù, “Itepulu, Itepulu! Unanà'nokon pe man!” teppù tok uya. Jesus we'wuluukappù molopai assetun molopai chipa'chipa tawon weleuta toppe yelupappù ya. Iweleutappù tamù'nawàlà tùtùì pe. ²⁵Màlàyau Jesus uya tok pàk, “I'nai yailà ailon tetok auya'nokon nai?” teppù. Tùse tok usenumenkasak kulu molopai tok wetta-lipasak wechippù, molopai tok uya tùtonpa kon pàk “Ànùk ken uchi pùsàlà kàyik? Assetun molopai chipa'chipa yelupanài molopai màlà yamùk wettok là imaimu yawàlà,” teppù.

Kàyik, Àli Akkwalù Yen Uchipità

(Matthew 8:28-34; Mark 5:1-20)

²⁶Tok utàppù màlà kanau yau Gergesenes yawolon pata yak, Galilee latoi pon yak. ²⁷Jesus wuttà kanau yapai tuna yena pona yau kàyik àli akkwalù yen uya yepoloppù màlà, màlà pata yapai. Ipon pùla iwechippù màlà tachin pe, molopai tùwùk tau iwechippù pen, tùse uluwaik yamùk kùlottaui iwemappùppù. ²⁸Jesus yensak tùuya yau iwentaimeppù eke pe, iwekkawai'mappù Jesus yemlotopo molopai “Jesus, eke kulu tùnamasen Kaatù Mumu! Yà'là pe wechi i'che messan? Apawanattàyan iulà, kùtalumattài tàwà!” teppù ya. ²⁹Masapùla Jesus uya àli akkwalù wepakka toppe yapai yapyontàsak pàk. Tukke itekkwa màlà yepopàtùppù ya, tùwa'chimanù ke lànen iwechi tùse, itemyatù molopai itta tawon yaulonpàssak chin ke tùse yattàpàtùppù ya, molopai àli akkwalù uya teka'nonkaik yalàppù tùkkenan pata yak. ³⁰Jesus uya yekamappoppù, “Ànùk ken eyesek?” tukaik.

“Uyesek màlà Legion,” tukaik yeikuppù ya, masapùla tukke àli akkwalù yamùk wewonsak wechippù yak. ³¹Jesus pawanattàppù àli akkwalù yamùk uya, i'nawon aiko yak teunoko kon ya tukaik.

³²Tukkan kon puuluku yamùk wechippù màlà mei pùla, tùuta'lettà kon pàk wùk lappolo. Àli akkwalù yamùk uya Jesus pawanattàppù tùutà tok kon pe puuluku yamùk yak. Màlàyau tok utà toppe ikupùppù ya. ³³Màlàyau nen uchi àli akkwalù yamùk wepakappù kàyik yapai molopai tok utàppù puuluku yamùk yak. Tamù'nawàlà puuluku yamùk utàppù aitun pe takapi yai tuna kak molopai tok unalàppù. ³⁴Kappon yamùk puuluku yamùk mainanpannan uya màlà wekkupù yeneppù. Màlàyau tok utàppù aitun pe molopai tok uya yekamappù pata yawàlà molopai eke ton pata yamùk yawàlà. ³⁵Kappon yamùk utàppù màlà iwekkussak lùppù yense. Jesus piyak tok uyàpùppù molopai kàyik, àli akkwalù yamùk wepakappù yapai lùppù yepoloppù tok uya ichichi pe Jesus pùta piyau. Iwepontàsak molopai wakù pe iichenumenkatok, molopai tamù'nawàlà tok wettalipappù màlà. ³⁶Mùkyamlo yennàì nan nùssan uya kappon yamùk pàk yà'là kasa là mùkkàlà kàyik uchipitàppù yekamappù. ³⁷Màlàyau tamù'nawolon kon kappon yamùk Gergesenes yawolon kon uya Jesus yekamappoppù iità toppe, masapùla tamù'nawàlà tok wettalipasak kulu wechippù màlà. Màlàpàk Jesus wenukuppù màlà kanau yak molopai pata nàmàppù ya. ³⁸Kàyik àli akkwalù yamùk wepakappù yapai lùppù uya Jesus pawanattàppù màlà, “Aya'là ka' utà lù?” tukaik. Tùse Jesus uya yeunokoppù, ³⁹“Ennappokà, emeikkà molopai Kaatù nùkupùppù àpàk yekamata,” teppù ya ipàk. Kàyik utàppù tamù'nawàlà pata yawàlà tùpàk Jesus nùkupùppù yekama pe.

Nossan Jesus Pon Yappà'nàippù

(Matthew 9:18-26; Mark 5:21-43)

⁴⁰ Jesus wennapposak yau tukkan kon uya yanùmùppù tùutauchinpaik, masapùla tamù'nawàlà tok wechippù màlà imàmuku pàk. ⁴¹ Málàyau kàyk Jairus itesek, Jew yamùk wepilittok itak yepulu uyàpùppù màlà. Iwettolù-pattàppù Jesus pùta piyau molopai ipawanattàppù ya tùpata pona iità toppe. ⁴² Masapùla tewinan tenchi 12 yailo'nan ikili'chimo'chiyi welikù pàk.

Jesus utà tuse tukkan kon kappon yamùk wepilipùppù iwoi sà winàpai'ne.

⁴³ Nossan wechippù màlà molo 12 pe kili'chimo'chi tùwettalumattà pàk iwessak, mùn pàk. [Tamù'nawàlà tùpùlayattayi yu'makkappù ya màlà ipit-tànnan ye'ma pàk,] tuse ànù'là uya ipittà pùla iwechippù. ⁴⁴ Iyàpùppù màlà tukkan kon kappon yamùk kùlottau Jesus mùpoi winà molopai ipon yepi yap-pàtùppù ya molopai màlà pe là iimùntatok weleutappù tewinanpa. ⁴⁵ Jesus uya tok yekamappoppù, “Ànùk uyappàtù?” tukaik.

Tamù'nawolon kon uya, “Iulà pen,” teppù. Molopai Peter uya, “Itepulu, kappon yamùk àwoi man molopai tok nùselemlussan àpona,” teppù. ⁴⁶ Tuse Jesus uya, “Kappon uyappàtù, tùttui masapùla meluntà nepakkai uyapai,” teppù. ⁴⁷ Nossan uya tùttusak pe ittuppù. Màlàpàk iyàpùppù, tùplànàì'nù-mùì'ma molopai iwettolùpattàppù Jesus pùta piyau. Molo tamù'nawolon kon yemlotopo yà'là pe là iwechi pàk yap-pàtùppù tùuya molopai asse'ne màlà pe là tiuchipittàsak yekamappù ya. ⁴⁸ Jesus uya wateppù ipàk, “UyENCHI, ailon tetok auya uya pàli'yau amasak man. Itàkà wàlàkka'nàtok yau,” teppù.

⁴⁹ Jesus uya wate tuse, itekale ne'nàì uyàpùppù Jew yamùk wepilittok itak yepulu yùwùk tapai. “Eyenchi nelippàssan. Enupanàì nen uchi kùsai-melunpai,” teppù ya Jairus pàk. ⁵⁰ Tuse Jesus uya yetappù molopai Jairus pàk, “Kettalipai. Ailon kakkà neken molopai pàli'yau iwena màlà,” teppù. ⁵¹ Tùwelepansak tapùì motak yau ànù'là wewomù ta'là tukaik inulunpappù ya tuse Peter, James, John molopai mule kàipùnù, molopai ichan tawonnan neken yewonnùpùppù ya. ⁵² Tamù'nawolon kon molonkonnà kalawùppù màlà molopai tok usewankono'mappù mule wenai. Jesus uya, “Kakalantàu, masapùla iweli'chak pen màlà tuse iwe'nùnsak màlà!” teppù. ⁵³ Tamù'nawàlà tok wàklàppù ipàk, masapùla iweli'chak pe ittu tùuya'nokon pàk. ⁵⁴ Tuse Jesus uya ya'chippù itemyatù pàk, “E'wuluukakà mule!” tei'ma. ⁵⁵ Yakkwalù wen-nappoppù yak molopai iwe'wuluukappù asse'ne kulu. Molopai Jesus uya, “Iteipa ke ilepatàk kon,” teppù. ⁵⁶ Ikàipùnù molopai ichan tawonnan usenu-menkasak kulu wechippù màlà. Tuse Jesus uya, “Ànù'là pàk sàlà iwekkussak lùppù kùsekamatàu,” teppù.

Jesus Uya 12 Pan Kon Ta'lon Kon Yeunoko

(Matthew 10:5-15; Mark 6:7-13)

9 ¹ Jesus uya 12 pan kon tùnenupa ton kà'mappù tamùkke. Molopai tok lepappù ya meluntà molopai apàikkèk ke, tamù'nawàlà àli akkwalù yamùk yenpakka toppe tok uya molopai palan ipittà toppe tok uya. ² Málàyau tok yeunokoppù ya Itepulu pe Kaatù wettok yekamase molopai e'nek ton ipittàse. ³ Tok pàk, “Yà'làlà kùsatàu àutà kon yau. Tekessen nà, paiki là, pùlayatta là, kùyalì là, wapùla là asa'là pon kùsatàu,” teppù ya. ⁴ “Ayanùnsak

kon yau, màlà tapùì tau mettàik, màlà pata nàmà auya'nokon ponalà. ⁵I'nai-làlà kappon yamùk uya ayanùmù kon pùla iwechi yau, màlà pata mùnàntàik molopai non ippunuppù mùtu'metàik atta kon poi tok pàk àsà kan tà te pe,” teppù Jesus uya. ⁶Ya'lon kon utàppù màlà pata yamùk yawàlà wakù itekale yekama pe molopai kappon yamùk ipittà pe màttawàlà.

Herod Utaimelunpatok

(Matthew 14:1-12; Mark 6:14-29)

⁷Herod, pata yepulu, uya tamù'nawolon tùwekkussan yetappù. Iitaimelun-pasak wechippù kulu sàlà pàk, masapùla kappon yamùk uya, “Enpataukanài John we'wuluukasak pàli'you man,” tesak pàk. ⁸Tùulon kon uya Elijah usenpoikasak man teppù. Tùulon kon uya Kaatù Maimu yenpoikanài tonpa penalog lùppù we'wuluukasak man, teppù. ⁹Màlàpàk Herod uya, “John ippai yattà toppe ku ikupùppù uya. Tùse ànùk ken uchi pùsàlà kàyik sàlà kasaichi ipantomù tetayai'nùk?” teppù. Molopai Jesus yenei'che iwechippù.

Jesus Uya 5000 Pan Kon Yewetù

(Matthew 14:13-21; Mark 6:30-44; John 6:1-14)

¹⁰Yeunossak kon wennappoppù màlà molopai tunkupùppù kon yekamappù tok uya Jesus pàk. Tok yalàppù ya ta'là molopai tok utàppù tiyiwalà'nokon pata Bethsaida pona. ¹¹Yetasak tùuya'nokon yau tukkan kon kappon yamùk uya iwenaimappù. Tok yanùmùppù ya tùutauchinpaik. Tok yelupappù ya Kaatù wettok itepulu pe pàk molopai mùkyamlo tipittà kon i'che tùwessan ipittàppù ya.

¹²Ko'manpe kulu 12 pan kon inenupa ton uyàpùppù ipyak. Molopai, “Kappon yamùk yeunokkà meyon kon pen pata yamùk yak tok utà toppe teipa kon yepose molopai tùwe'nùntok kon patassek woton. Masapùla sàlà pata màlà tükkenan,” teppù tok uya. ¹³Tùse Jesus uya tok pàk, “Amyamlo pe tok yewettàk kon,” teppù.

“Mùyak etoikenan neken pùlomù pusak molopai asa'lon kon molok yamùk tawon neken ina piyau man. Kùyalì ye'mase na' ina utà pen pùsamo tukkan kon kappon yamùk ponalok pe?” teppù inenupa ton uya. ¹⁴Kàyik yamùk wechippù màlà 5000 yailà'ne molo. Jesus uya tùnenupa ton pàk, “Kappon yamùk weleuta toppe ikuttàk kon tamùkke 50 pe'ne,” teppù. ¹⁵Inenupa ton uya ikupùppù molopai tamù'nawolon kon yeletanùpùppù tok uya. ¹⁶Jesus uya mùyak etoikenan pùlomù pusak molopai asa'lon kon molok yamùk tawon yanùmùppù molopai tenu tùlùppù ya epùn winàkàik. Tenki teppù ya Kaatù pàk màlà yamùk pàk molopai ipilipàtùppù ya. Molopai itilùppù ya tùnenupa ton yemyak tok uya yekantoppe kappon yamùk yemyak. ¹⁷Tamù'nawàlà tok uta'lettàppù màlà tùwenukasse. Molopai Jesus nenupa ton uya 12 pe wali'cha yamùk lùmà yak iwà'nànsak lùppù yanukuppù.

Peter Uya “Àmàlà Mùkkàlà Christ” Te

(Matthew 16:13-19; Mark 8:27-29)

¹⁸Jesus wàpùlema tewincha tùse inenupa ton wechippù ipyau. “Ànùk tawonnan ken kappon yamùk upàk?” tukaik tok yekamappoppù ya. ¹⁹“Tùulon kon John Enpataukanài tawonnan àpàk. Tùulon kon Elijah tawonnan, tùulon

kon Kaatù Maimu yenpoikannan tonpa penalok lùppù wennappokasak tawonnan,” tukaik tok uya yeikuppù. ²⁰ “Amyamlo nen? Ànùk mùkayatàu nen upàk?” tukaik tok yekamappoppù ya.

Peter uya yeikuppù, “Kaatù winàpaino nen àmàlà Christ,” tukaik.

²¹ Màlàyau meluntà pe, “Ànù'là pàk sàlà kùsekamatàu,” teppù ya.

Jesus Uselupa Tùwelittok Pàk

(Matthew 16:20-28; Mark 8:30-9:1)

²² “Kàyik Mumu wettalumattà mālā eke pe, molopai eke ton tūnamasan, Paatele yamùk yepulu ton molopai Law pàk enupannan uya inulunpa mālā. Iwànà mālā molopai iwe'wuluuka mālā icholūwano wei yattai,” teppù ya.

²³ Màlàyau tamù'nawolon kon pàk, “Ànù'là wechi uya'là àippai yau tàwà ne'nonkai molopai tūpulusukù yanùmù wei kaichalā molopai uya'là nùyàpù.

²⁴ Masapùla mùkkàlà kappon takkwalù pùnūnmanài uya ila'chima mālā, tūse mùkkàlà takkwalù la'chimanài upàkànsau uya ipùikattà mālā. ²⁵ Yà'là ken wakù yepolo kappon uya tamù'nawàlā wolù yesak pe tūwechi winà, tūwe'la'chimasak echii'ma. ²⁶ Ànù'là kappon wekkuli'masak upàk molopai umaimu pàk yau, Kàyik Mumu wekkuli'ma nālā mālā ipàk, takkwayi, tūkàipùnù yakkwayi molopai Inchelù yamùk yakkwayi tawon yau tūuyàssak yattai. ²⁷ Ailon kulu sàlà, tūulon kon talā man Kaatù wettok itepulu pe yene tūuya'nokon ponala tūwelikù woton kon pen, ukayaik àpàkù'nokon,” teppù Jesus uya.

Jesus Wemyakanmatok

(Matthew 17:1-8; Mark 9:2-8)

²⁸ 8 pe wei tūpo sàlà yamùk pàk tūuselupa tūpo, Jesus uya Peter, John molopai James tawonnan yalàppù ta'là. Iitàppù àpùlemase wùk pona. ²⁹ Iwà-pùlema tūse itenpata wemyakanmappù mālā molopai ipon wenappù aimu'ne akkwa pe, liuliu pe. ³⁰ Màlàyau asse'ne asa'lon kon kappon yamùk uselupappù mālā ipokonpe. Moses molopai Elijah tawonnan pe tok wechippù, ³¹ Tok usenpoikappù mālā akkwa yau, molopai tok uselupappù Jesus pokonpe iitàtok pàk, Jerusalem po tūwekkupù woton. ³² Peter molopai itonpa yamùk wechippù mālā ewe'nūnpai kulu. Tūse tūupakasak kon yau, Jesus yakkwayi yeneppù tok uya molopai asa'là kàyik yamùk, ipyau satik pe. ³³ Kàyik yamùk uya Jesus nàmà tūse, Peter uya ipàk, “Enupanài, wakù pe man talā we'nà'nokon. Àsolūwau tapù yamùpai'nokon man, tewin àponalok pe, tewin Moses ponalok pe molopai tewin Elijah ponalok pe,” teppù. Yà'là te kulu là tūuya ittuppù ya pen mālā. ³⁴ Iichelupa lùppù tūse katupluk wekkwamùppù molopai tok waputtàppù ya takkwalùppù ke. Molopai Jesus nenupa ton wettalipasak wechippù mālā katupluk uyàssak tepoi'nokon yau. ³⁵ Mayin uya katupluk yau, “Pūsàlà mùkkàlà Umu, unanùmùppù, yetatàk kon,” teppù mālā. ³⁶ Mayin wàttù'nàsak yau, molo Jesus wechippù mālā tewincha. Inenupa ton wechippù mālā eppana molopai ànù'là pàk tūnenepù kon yekamappù tok uya pen mālā, mālā yattai.

Àli Akkwalù Yen Walawok Uchipittà

(Matthew 17:14-18; Mark 9:14-27)

³⁷ Iwemassak yau tok wuttàsak wùk poi yau, tukkan kon kappon yamùk uya Jesus yepoloppù. ³⁸ Kàyik wentaimeppù tukkan kon kùlottapai, “Enupanài,

apawanattàyan iulà. Umu yenkà, tewinan kulu mukkàlà umle! ³⁹Àli akkwalù mukkàlà yepònai tùntaimese molopai yenu'manài iicha'manta toppe, màlàyau tùwetaklonpitasen. Màlà kasa imattanùpù pàk man mala là inonka ya pùla! ⁴⁰Enenupa ton tùpawanattài yenpakka toppe tok uya, tùse tok uya yenpakka pùn. Tok yentaikasak ya man,” teppù ya. ⁴¹Jesus uya yeikuppù, “Ailon tetok auya'nokon pùla man, molopai ikasa pùla messatàik amyamlo kappon yamùk! Yà'là pàkàlà là ken uchi apyau'nokon wechi sàlà? Yà'là pàkàlà là wa ewechi kon pàlika uya?” tukaik. Màlàyau, “Àmu inekkà sà motak,” teppù ya. ⁴²Walawok muleppù uyàpù tùse, àli akkwalù uya ikawai'mappù non pona, iicha'mantappù. Tùse Jesus uya àli akkwalù yapyontàppù iwepakka toppe. Walawok muleppù ipittàppù ya molopai innappoppù ya ikàipùnù piyak. ⁴³Tamù'nawolon kon kappon yamùk usenumenkasak wechippù màlà Kaatù meluntàlù pàk.

Kappon yamùk wechippù màlà tùsenumenka kon pàk lùppù tamù'nawolon Jesus nùkupù pàk, tùnenupa ton pàk suwa tesak ya yau, ⁴⁴“Yekama pàk wekkussai'nùk kùpputtàka'nùttàu! Kàyik Mumu tùlù màlà kappon yamùk meluntàlù yemyak,” tesak ya pàk. ⁴⁵Tùse yà'là pàk là sàlà uya wate ittuppù tok uya pen màlà. Yonansak wechippù màlà tok winàpai tok uya ittu tukaik. Molopai tok usenalippappù màlà pàk enekamappopai pùla.

Ànùk Làkku Ken Eke Kulu

(Matthew 18:1-5; Mark 9:33-37)

⁴⁶Usàulàmantok wessepoloppù màlà Jesus nenupa ton kùlottau, i'nai wechi eke pe kulu tùklottau'nokon, tawon pàk. ⁴⁷Jesus uya tok usenumenkatok ittuppù màlà. Màlàpàk mule yanùmùppù ya molopai i'mùssakkappù ya tùpyau. ⁴⁸Molopai tok pàk, “Kappon uyesek yau pùsàlà mule yanùnnài uya uyanùmù màlà. Molopai ànù'là uyanùnnài uya nàlà uyeuno'nàippù yanùmù màlà. Masapùla mukkàlà elekkwà kulu àklottau'nokon nai'nùk wechi màlà eke pe kulu,” teppù ya tok pàk.

⁴⁹John uya, “Itepulu, kàyik yentai ina, àli akkwalù yamùk yenpakka ya eyesek yau. Ina kan iweleuta toppe nekamatai, masapùla kùtonpa kon pe pùla iwechi pàk,” teppù. ⁵⁰“Kùseleutanùttàu masapùla àpokonoma ya pùla nai'nùk mukkàlà àponalok,” teppù Jesus uya.

Samaria Pon Kon Uya Jesus Nulunpa

⁵¹Mei pùla Jesus yanùntok epùn pona weyu wechi pàk, iichenumenkappù iwessalattàppù nen uchi te'matawà Jerusalem pona tùutà pàk. ⁵²Tùmaimu yekamannan yeunokoppù ya màlà tùwapiya. Màlàyau tok utàppù Samaria pon pata yak tamù'nawolon konekase iponalok pe. ⁵³Tùse kappon yamùk molon-konnà uya yanùmù pùla iwechippù, masapùla tok uya ittuppù màlà Jerusalem pona iità. ⁵⁴Jesus nenupa ton James molopai John tawonnan uya yensak tù-ya'nokon yau, “Itepulu, apok kà'ma na' ina uya epùn poi i'che messan, [Elijah wechippù kasa,] tok mattanùttoppe ya?” teppù. ⁵⁵Jesus welattàppù tok winà-kàik molopai tok yàulàmappù ya. ⁵⁶Molopai tok utàppù tùulon pata yak.

Jesus Ya'lon Pe Wechi Tawonnan

(Matthew 8:19-22)

⁵⁷Te'ma kon tawà tok utà tùse kàyik uya Jesus pàk, “Aya'là utà màlà i'nai yailà là àutà yau,” teppù. ⁵⁸Jesus uya ipàk, “Maikan yamùk mùkyamlo teuta

kenan kon molopai tolon yamùk mùkyamlo tùpon kenan kon, tùse Kàyik Mumu mùkkàlà iwàlàkkattok patassek pùn,” teppù. ⁵⁹Jesus uya tùulon kàyik pàk, “Uya'là àikkà,” teppù. Tùse kàyik uya, “Itepulu, masa wapiya utàì'che ukàipùnù wu'nattàse,” teppù. ⁶⁰Jesus uya yeikuppù, “Tàwà iweli'chak kon tàkàpù kon wu'nattàì. Itàkà molopai Kaatù wettok itepulu pe yekamata,” tukaik yeikuppù ya. ⁶¹Tùulon kàyik uya, “Aya'là nen utà, Uyepulu, tùse masa wapiya utàyaik ukatai'che utonpa yamùk pàk,” teppù. ⁶²Jesus uya yeikuppù, “Ànù'là umà yaka pàk iwepyattàsak lùppù molopai tùwelattàpàssen te'mappùtak wechi màlà tapulàsen yek pe pùla Kaatù wettok itepulu pe yau,” tukaik.

Jesus Uya 72 Pan Kon Kàyik Yamùk Yeunoko

10 ¹Sàlà tùpo Itepulu uya tùulon kon kàyik yamùk yanùmùppù 72 pe. Molopai tok yeunokoppù ya asa'là'ne, tùwapiya tok utà toppe tamù'nawàlà pata yamùk tùutàtok yak woton kon yak. ²Tok pàk, “Eke pe kulu temeikkasan man tùse tukke pùla kulu ipili'nàì nan man. Temeikkasan yesak ipawanattàtòk kon tù'mà yak tùwe'wotokoma woton kon yeunot-toppe ya,” teppù Jesus uya. ³“Itàtòk kon! Eyeunoko kon uya sàlà kaalinilu munkà kasa, àsà ton kamo yamùk kùlottak,” teppù ya. ⁴“Pùlayatta yen kùsatàu wapùla paiki wapùla sappattu là. Molopai ànù'là yelupa pàk keleutataù asantau. ⁵Yà'là yattai là tapùì tak ewewonsak kon yau, wapiya, “Tàwà echitonpa pe we'nàtok sàlà tapùì tau nechiiì' mùkatàik. ⁶Wakù pe alomùla tùwessen kappon wechi molo yau, pùlemantok auya wechi màlà ipo. Màlà kasa pùla iwechi yau, iwennappo màlà apyak. ⁷Molo màlà tapùì tau mettàik, tok uya elepatok kon munnattàik molopai minchitàik masapùla tùwe'wotokomasen mùkkàlà te'masen. Katamapàttàu tewinan tapùì tapai tùulon tapùì tak. ⁸Pata yak àutàsak kon yà'là yattai là yau, molopai ayanùnsak kon yau, eyemloto kon pona inonkasak munnattàik. ⁹E'nek ton mipittàtài màlà pata yau. Molopai kappon yamùk pàk, ‘Itepulu pe Kaatù wettok uyàssak man mei pùla kulu apyakùnokon,’ mùkatàik. ¹⁰Tùse yà'là yattai là àutàsak kon pata yak tùse ayanùnsak kon pùla iwechi yau, asantak mùtattàik molopai, ¹¹‘Non punuppù apatassek kon yawon tùtta kon pàk iwekki'nàmasak lùppù kuka ina uya sàlà ewinàkài'nokon. Tùse sàlà ittutàk kon, Kaatù wettok itepulu pe uyàssak man mei pùla kulu apyakùnokon,’ mùkatàik. ¹²Tekamayaik àpàkùnokon, Ittuntok Weyu yattai Sodom yawon kon kappon yamùk wemokka màlà sa'man pe pùla lùwiwa màlà pata yawon kon kappon yamùk yentai!” teppù Jesus uya tok pàk.

Ailon Tawonnan Pen Kappon Yamùk

(Matthew 11:20-24)

¹³“Korazin pon kon kappon yamùk, àsà pe iwechi màlà àpona'nokon! Kappon yamùk Bethsaida pon kon àsà pe iwechi màlà àpona'nokon! Masa-pùla àlì pe tùwettok kon winàpai Tyre pon kon kappon yamùk molopai Sidon pon kon welattàppù sàlà eppaino pena àlì pe tùwettok kon winàpai. Tok wepontàppù sàlà eppaino pon chippopà'nàì yak molopai ulumlàppàttau tok wechippù chichiu pe tùwelattàsak kon yekama pe, tensan yekkwa ton pen wotoko yamùk ikussak lùppù àklottau'nokon wekkussak tùklottau'nokon yau.

¹⁴Wakù peiwa iwechi màlà ittuntok weyu yattai Tyre pon kon kappon yamùk pàk molopai Sidon pon kon pàk amyamlo yentai. ¹⁵Amyamlo nen Capernaum pon kon kakàik uchi epùn pona ayanùmù kon pe mùttuyatàu? Eyenu'ma kon màlà i'nawon yak,” teppù Jesus uya.

¹⁶Ta'lon kon pàk, “Ànù'là eyetanàì'nokon uya uyeta màlà. Ànù'là ànulunpanàì'nokon uya unulunpa màlà. Ànù'là unulunpanàì uya uyeuno'nàippù nulunpa màlà,” teppù ya.

¹⁷72 pan kon kàyik yamùk wennappoppù màlà eke pe tùutauchinpaik. “Itepulu, àli akkwalù yamùk là màichi ina maimu yawàlà nettai tà, eyesek yau!” teppù tok uya. ¹⁸Jesus uya tok yeikuppù, “Settan wepuka tentai pata wekamlippù kasa Epùn poi. ¹⁹Apàikkeke ke elepasak kon uya man, àkài yamùk polo ausalà kon pa molopai malità yamùk polo, molopai tamù'nawolon eya'nomanàì'nokon yapàikketu yepoi ewechi kon pa. Yà'làlà uya amattanùpù kon pen màlà. ²⁰Katauchinpatàu àli akkwalù yamùk wechi amaimu kon yawàlà pàk. Tùse atauchinpatàk kon eyesek kon we'menukasak làkku epùn po pàk,” tukaik tok yeikuppù ya.

Jesus Utauchinpa

(Matthew 11:25-27; 13:16-17)

²¹Màlà yattai Jesus wanùssak utauchinpatok ke Wakù Akkwalù winà uya, “Ayapulàyan iulà Ukàipùnù, epùn molopai non Yepulu. Masapùla pukkek ton molopai iichenupasak kon winàpai ànonamùppù yenpoikasak auya mule yamùk lùkkwà yemyak pàk. Ewaik Ukàipùnù, sàlà wekkussak màlà i'che ewettok kasa molopai ayauchinpanàì pe,” teppù ya.

²²“Tamù'nawolon tùsak Ukàipùnù uya man uyemyak. Ànù'là uya ànùk pe là Imu ittu pùla iwechi màlà, tùse Ikàipùnù neken. Molopai ànù'là uya ànùk pe là Ikàipùnù ittu pùla iwechi màlà, tùse Imu neken, molopai mùkyamlo Imu uya tùkàipùnù yenpoikatok itemyak ton nàlà,” teppù ya.

²³Màlàyau Jesus welattàppù tùnenupa ton winàkàik molopai tok pàk, “Ipùlemasak pe eyenu wechi màlà, màlà yamùk menyatàì'nùk yene auya'nokon pàk! ²⁴Masapùla tukkan kon Kaatù Maimu yenpoikannan molopai kin yamùk wechippù menyatàì'nùk enenpai, tùse tok uya yene pùla iwechippù molopai metayatàì'nùk enetapai, tùse tok uya yetappù pen, ukayaik àpàkù'nokon,” teppù ya.

Wakù Kàyik Samaria Pon Pantomù

²⁵Màlàyau wakù pe kulu Law ittunàì wà'mùssakkappù, Jesus ittui'che yekamappoppù ya. “Enupanàì, yà'là kupù uya tàwàlàlà wema'nàtok yepotoppe uya?” tukaik. ²⁶Jesus uya yeikuppù, “Yà'là tawon ken Law yau iwe'menukasak? Yà'là tesak ya yennàì àmàlà?” tukaik. ²⁷Kàyik uya yeikuppù, “Itepulu Akaatùyi i'nùnmakà tamù'nawàlà eyewan ke tamù'nawàlà aya-kkwalù ke, tamù'nawàlà emeluntàlù ke, tamù'nawàlà eusenumenkatok ke.”

Deuteronomy 6:5 Molopai, ‘Àtonpa i'nùnmakà eyiwalà mechì'nùnmayai'nùk kasa,” tukaik. *Leviticus 19:18* ²⁸“Ikasa yeittok auya man. Sàlà mùkupùik molopai ewemapù màlà,” tukaik Jesus uya yeikuppù màlà.

²⁹Tùse ikasa tùwechi enenpoikapai iwechippù, màlàyau Jesus yekamappoppù ya, “Ànùk ken uchi mùkkàlà utonpa?” tukaik. ³⁰Jesus uya yeikuppù,

“Kappon utàppù màlà Jerusalem poi Jericho pona, màlàyau ite'ma tau amak ton uya ya'chippù. Tok uya ipon kalapàtùppù molopai ippoppàtùppù, molopai tok utàppù. Iwelikù winàkàik tok uya inàmàppù. ³¹ Màlà yattai nàlà paatele utàppù màlà, màlà lùppù asantawà, kàyik yensak tùuya yau iitàppù iwoi. ³² Màlà yattai làma Levi uyàpùppù màlà motak, kàyik yeneppù ya, iitàppù làma iwoi. ³³ Tùse, kappon Samaria pon, màlà yawàlà nàlà tùutàsen uyàpùppù ipyak. Yensak tùuya yau iichentuppappù màlà. ³⁴ Iitàppù ipyak, ite'-netù pona wain ikkwamùppù ya molopai ikalapaimappù ya, molopai iwontàppù ya. Màlàyau nen uchi tükün tonki pona inonkappù ya. Yalàppù ya te'mai'no tapùì tak. Molo imainanpappù ya. ³⁵ Iwemassak pe, asa'lon chilùpa pun mukkappù ya, itùlùppù ya tapùì mainanpanàì yemyak. ‘Pùsàlà imainanpakà molopai wennapposak yau itùlùppù uya yentai yapulàsak auya ipàk yau ye'ma uya màlà,’ teppù ya tapùì mainanpanàì pàk,” tukaik. ³⁶ Jesus uya, “I'nai ken pùsamlo kùlottaù, kàyik, amak yamùk na'chippù tonpa pe mùt-tuyan?” teppù. ³⁷ Kàyik uya yeikuppù, “Mùkkàlà iichentuppasak lùppù ipàk,” tukaik. Jesus uya yeikuppù, “Itàkàichi molopai màlà kasa mùkupùik,” tukaik.

Martha Molopai Mary Tawonnan

³⁸ Tùutà kon pe Jesus molopai inenupa ton uyàpùppù pata yak, molo nossan Martha itesek uya tok yanùmùppù màlà tùwùk tak. ³⁹ Takon ke iwechippù màlà Mary itesek. Mùkkàlà weleutappù màlà Itepulu pùta piyau enupantok ya yeta pàk. ⁴⁰ Martha utaimelunpappù màlà, tamù'nawolon wotoko tunkupù kupù pàk. Màlàyau iyàpùppù, “Itepulu, uyakon uya ken na' unànsak tewincha wotoko kuttotte uya pàk yà'làlà te auya pùla nai? Upùikattàse iyàttotte yekamakà!” teppù ya. ⁴¹ Itepulu uya yeikuppù, “Martha, Martha, mataimelunpayaik molopai mesenumenkayaik eke pe tukkan pàk. ⁴² Tùse tewinan nà molo man i'che kulu ewettok. Mary uya iwalai yanùnsak man molopai imokka là iwinàpai pen màlà,” tukaik.

Wàpùlemantok Pàk Enupantok

(Matthew 6:9-13; 7:7-11)

11 ¹ Tewin wei yattai Jesus wechippù tùwàpùlema pàk pata yau. Iwenukassak yau inenupa ton tonpa uya ipàk, “Itepulu, ina yenupakà wàpùlemantok pàk, John uya tùnenupa ton yenupappù kasa,” teppù. ² Jesus uya tok pàk, “Àwàpùlema kon yau sà kasa mùkatàik,” teppù,

“Ina Kàipùnù [epùn pon].

Wakù pe kulu tükussen pe eyesek nechii.

Tàwà Itepulu pe ewettok nùyàpùì.

³ Ina yekyali ke, ina ilepakà wei kaichalà.

⁴ Ina makuyi pàk esentuppakà ina pàk.

Masapùla tamù'nawolon kon ina winàkàik iwemakuimasak kon nùssan pàk nàlà,

ina nùssentuppayan.

Molopai ina kùsalàì amùipantok yak, [tùse ina ikukkà àli winàpai,]” teppù ya.^b

b 11:4 Àli wapùla Makui te ya.

⁵ Molopai Jesus uya tūnenupa ton pāk wateppū, “Yattai pūla tewinan nà àtonpa kon utà tūwechiyakon piyak eppaino anomlak, molopai ipāk, ‘Utonpa, masa àsolūwau pūlomū pusak ke kùlepakà. ⁶ Uwechiyakon welepansak man sàlāpe kulu uyūwùk tak, molopai yà'làlā ilepatok uya woton pūla man!’ te yau. ⁷ Itonpa uya yeiku tapūi tapai, ‘Kūwanittāpai! Manatta yakkokassak man. Umunkà yamùk pokonpe usapontākassak man, we'wuluuka elepase yà'làlā ke yentai wessaik,’ te ya. ⁸ Tekamayaik àpàkù'nokon, ilepase lānen e'wuluukapai pūla echii'ma iwechiyakon pe tūwechi pāk iwe'wuluuka mālā tamù'nawolon i'che iwettok ke ilepase, masapūla iwe'namatok pūla iwechi pāk,” teppū Jesus uya. ⁹ “Mālāpāk tekamayaik àpàkù'nokon, Yennakà, eyemyak itùlū mālā, iwakà molopai yepolo auya mālā. Tei'tei kakkà manatta utakkoka mālā eyemyak. ¹⁰ Masapūla tamù'nawolon yennannan uya yepolo mālā, molopai iwannan uya yepolo mālā, molopai manatta utakkoka mālā tei'tei tawon yemyak. ¹¹ Ànùk uya ken tūmu lepa àkài ke, molok yenna ya tūse? [Pūlomū pusak yenna ya yau na' tāk ke ilepa ya?] ¹² Wapūla ka' malitā ke ilepa ya lū kali'cho pūmoi yenna ya tūse? ¹³ Àli pe là ewechii'ma'nokon wakù ton tūlū auya'nokon àmunkà kon yemyak ittunnan amyamlo. Mālā yentai nen uchi mālā àkàipùn epùn pon uya, mùkyamlo Wakù Akkwalū yennannan lepa,” teppū Jesus uya.

Jesus Molopai Beelzebub

(Matthew 12:22-30; Mark 3:20-27)

¹⁴ Jesus uya kappon uselupa toppe pūla iku'nài àli akkwalū yenpakkappū mālā. Iwepakkasak yau, kàyik tūuselupasen pen wessa'molūkappū tūuselupa pāk. Tukkan kon kappon yamùk usenumenkasak wechippū. ¹⁵ Tūse tūulon kon uya, “Beelzebub, àli akkwalū yamùk yepulu, mùkkàlā winà àli akkwalū yamùk yenpakkayan,” teppū. ¹⁶ Tūulon kon wechippū ana'chipai. Mālāpāk tok uya yekamappoppū, penen yekkwa pen wotoko kuttotoppe ya, Kaatū yeselu pe iwechi yekamanài pe. ¹⁷ Tūse Jesus uya tok usenumenkatok ittuppū mālā. Molopai tok pāk, “I'nai yekkwa là pata wepantakasak epanta'maik tiyiwalà yau inmatta mālā. Molopai tapūi tawon kon wepantakasak yau tok uko'mamū tamùkke pen mālā. ¹⁸ Settan wepantakasak tiyiwalà yau yà'là kasa ken meluntà pe iwechi? Wate uya sàlā masapūla Àli akkwalū yenpakkayan Beelzebub winà mùkaya-tàik. ¹⁹ Tok yenpakka uya Beelzebub winà yau, ànùk winà ken aya'lon kon tok yenpakkannan? Aya'lon kon wechi mālā ikasa pūla ewechi kon yekamannan pe! ²⁰ Kaatū meluntàlū winà làkku àli akkwalū yamùk yenpakka uya yau, mālā uya Kaatū wettok itepulu pe uyàkkassak apyakù'nokon yekama mālā.

²¹ “Meluntà kàyik, iwekonekasak tamù'nawàlā tūkaipa ke, mùkkàlā tūwùk yelasu, itemamin yamùk wechi mālā molo wakù pe. ²² Tūse meluntàwa kàyik uya ya'chichak molopai yentaikasak yau, tamù'nawolon ikaipa enpen ipāk iwettok yalà ya mālā, molopai tūnonamùppū yekamū ya.

²³ “Ànù'là uponalok pe pūla nai'nùk mùkkàlā uyeya'nomanài. Ànù'là upūi-kattànai pen ipilipū pāk mùkkàlā ita'nù'nài,” teppū Jesus uya.

Àli Akkwalū Wennappo

(Matthew 12:43-45)

²⁴ “Tūwepakkasak kappon yapai yau, àli akkwalū utà mālā a'mun pata yawàlā tūwàlakkapū patassek woton iwa pe. Yepolo tūuya pūla iwechi yau

tiyiwalà iichelupa màlà, 'Yùwùk tak wennappo unnàmàppù tak,' tawon mùkkàlà. ²⁵Màlàyau iwennappo màlà, tùwùk yepolo ya wakù pe, tamù'nawàlà yakolokasak. ²⁶Iità tu'ma màlà molopai 7 pan kon àli akkwàlù yamùk nepù ya ta'là, àli ton kulu nen uchi tentaino kon. Tok uyàpù màlà molo emasse. Wa iwessak yau kappon wechi màlà àli pe kulu nen uchi, wapiya tùwechippù yentai," teppù Jesus uya.

²⁷Jesus uya wate tùpo, nossan uselupappù tukkan kon kappon yamùk kùlottapai. Molopai ipàk, "Tùutauchinpasen mùkkàlà nossan eyentunù'nàippù molopai tùmanatù pàk àkù'nàippù!" teppù ya. ²⁸Tùse Jesus uya yeikuppù, "Wapùla làkku, tùutauchinpasan mùkyamlo Kaatù Maimu yetannan molopai yawàlà tùwessan!" tukaik.

Kaatù Yapàikketù Yekamanàì I'che We'nàtok

(Matthew 12:38-42)

²⁹Màlà yentak tùwoi kappon yamùk wepili'chak tùse Jesus uya, "Àli pe kulu sàlà yattaino kon kappon yamùk man! Tensen yekkwa pen wekkut-toppe yentok ipàkàlà pe yekamapponnan mùkyamlo, tùse tok lepa pen màlà, Jonah yekale neken yekama," teppù ya. ³⁰"Kaatù Maimu yenpoikanàì Jonah wechippù màlà Nineveh pon kon kappon yamùk uya yentok ipàkàlà pe. Màlà kasa làma, Kàyik Mumu wechi màlà sàlà yattaino kon uya yentok ipàkàlà pe. ³¹Ittuntok Weyu yattai, south winon pata yapai Kuwin wà'mùssakka màlà molopai ikasa pùla messatàik te ya sàlà yattaino kon pàk, masapùla meipai kulu tùtàsak Solomon winàpaino ittutok ike yetase pàk. Molo man Solomon yentaino talà. ³²Ittuntok Weyu yattai Nineveh pon kon wà'mùssakka màlà molopai sàlà yattaino kon pàk 'ikasa pùla messatàik' te tok uya màlà, masapùla tùwelattàsak kon tùmakuyi kon winàpai pàk Jonah uya itekale yekama tetase. Jonah yentaino talà man!" teppù Jesus uya.

Esak Weyu

(Matthew 5:15; 6:22-23)

³³"Ànù'là mùkkàlà lanppu pottànàì molopai miya là yonannàì pen, wapùla pùsau yokkoik là inonkanàì pen, tùse yapon pona làkku inonkanàì, kappon yamùk uya akkwa yentoppe tùwewomù kon yau. ³⁴Eyenu kon wechi màlà lanppu kasa eyesak pona. Eyenu kon wechi wakù pe yau tamù'nawàlà eyesak wechi màlà akkwa yau. Tùse àli pe iwechi yau, tamù'nawolon eyesak kon wechi màlà ewalupàttau. ³⁵Tùttuseichi ettàk kon ayau'nokon nai'nùk akkwa wechi ewalupà pe tukaik. ³⁶Màlàyau tamù'nawàlà eyesak kon wechi akkwa pe, ipùkkù pe là ewalupà pe pùla yau, tamù'nawàlà eyesak kon wechi màlà akkwa yau, lanppu ulenpansak uya eweyuttàsak kon takkwayi ke kasa," teppù Jesus uya.

6 Pan Àsà Ton

(Matthew 23:1-36; Mark 12:38-40)

³⁷Jesus wenukassak tùuselupa pàk yau, Pharisee uya ikà'mappù tùpyak iita'lettà toppe. Màlàyau iwewomùppù molopai iweleutappù uta'lettàn yapon piyak. ³⁸Pharisee usenumenkasak wechippù màlà, Jesus uya temyatù kolùka pùla iwechi tùuta'lettà wapiya yensak tùuya yau. ³⁹Màlàpàk Jesus uya ipàk

wateppù, “Amyamlo Pharisee yamùk mùkyamlo pùsau molopai palapi kukanan polopo, tùse ayau'nokon tùseka'nonkaik molopai àli pe we'nàtok ke awanùssak kon man. ⁴⁰ Pakko ton! Polopon konekanàippù uya nàlà na' yawon konekappù pen? ⁴¹ Tùse pùsau yau nai'nùk itùtāk kon entuppa'no kon yemyak molopai tamù'nawolon wechi màlà wakù pe.

⁴² “Àsà pe iwechi màlà àpona'nokon Pharisee yamùk! Kaatù lepannan amyamlo tewin 10 pe nai'nùk yapai kùyalì kà'nùnpatok mint ke, rue ke molopai tùulon kon nàlà tùkà'nùnsan ke. Tùse wakù pe ikasa Kaatù pùnùnmatok nulunpannan amyamlo. Sàlà yamùk làkku ànkupù kon pan itonpa tùnulunpaik pùla tùse.

⁴³ “Àsà pe iwechi màlà àpona'nokon Pharisee yamùk! Eke ton yapon pe ikussak iwakùli ton amyamlo wepili'nàtok itak tau. Molopai makitti tau yà'là kasa messatàu te i'chelok kon anama kon pe. ⁴⁴ Àsà pe iwechi màlà àpona'nokon! Ittutok ipāk pùn uluwaik, kappon yamùk usatok ipolo tùttuse pùla walainon amyamlo,” teppù ya.

⁴⁵ Law pāk enupannan tonpa uya Jesus pāk, “Enupanài, wate auya yau, ina pāk nàlà euselupa nai'nùk àli pe!” teppù. ⁴⁶ Jesus uya yeikuppù, “Àsà pe iwechi màlà àpona'nokon Law pāk Enupannan! Eme'nek pe kappon yamùk lotùmannan amyamlo yalà tok uya yentai, tùse eyemyatù kon yenkannan nùkkwà là pen amyamlo tok pùikattàse.

⁴⁷ “Àsà pe man àpona'nokon! Uluwaik konekannan amyamlo Kaatù Maimu yenpoikannan, atamo kon yamùk nùwànàssan uluwachi pe. ⁴⁸ Amyamloichi mùkyamlo atamo kon yamùk nùkupùppù wechi awakùli kon pe yekamannan. Masapùla Kaatù Maimu yenpoikannan wànàppù tok uya molopai tok uluwachi konekappù auya'nokon. ⁴⁹ Sàlà wenai Kaatù uya ittutok tùuya yau, ‘Kaatù Maimu yenpoikannan yeunoko uya màlà molopai itekale yekamannan. Tok uya tok tonpa yamùk wànà màlà. Tok tonpassan talumattà tok uya màlà,’ tesak màlà. ⁵⁰ Kappon yamùk sàlà yattaino kon talumattà màlà tamù'nawolon kon Kaatù Maimu yenpoikannan wànàppù wolù konekappù motapai wenai, ⁵¹ Abel wànàppù motapai Zachariah wànàppù motak. Mùkkàlà wànàppù màlà wàpùlemantok patassek molopai wakù kulu, esukenan patassek tawon yakle-tau. Ewaik, tekamayaik àpākù'nokon kappon yamùk sàlà yattaino kon talumattà màlà, tamù'nawolon kon mùkyamlo wenai.

⁵² “Àsà pe man àpona'nokon, Law pāk enupannan! Ittutok kiya mukkappù auya'nokon man. Amyamlo là wewomùppù pùla man molopai mùkyamlo tùwewonsan wakkàtùppù auya'nokon man,” teppù Jesus uya.

⁵³ Jesus uya pata nànsak yau, Law pāk enupannan molopai Pharisee yamùk wessa'molùkappù italumattà pāk yà'là sa'man ton pāk yekamappopàtù tùuya'nokon winà. ⁵⁴ Ya'chitok tùuya'nokon iwinà woton yepoloi'che tok wechi, yà'là kasa là ikasa pùla iichelupatok yau.

Ennakantok Winàpai We'nàtok Pe Ekamappontok

(Matthew 10:26-27)

12 ¹ Ilinà kulu 1000 pe'ne kappon yamùk wepili'chak molopai tok uselemluku echipona tùse, Jesus uya wapiya tūnenupa ton pāk, “Elannek pe ettāk kon Pharisee yamùk so'liyi pāk, tok usennakatok pāk wate uya màlà,” teppù. ² “Yà'làlà iwaputtàsak lùppù wapukka màlà molopai amak

pe tükussen ittu màlà. ³Màlàpàk uchi yà'làlà pàk euselupappù ewalupàttau useta màlà weinai, molopai yà'làlà eusetaleupappù kappon pana yau tapùu iwakkàssak yakkosak tau, yekama màlà eke pe tapùu ipu poi,” teppù Jesus uya.

Usenalippantok Ipàk

(Matthew 10:28-31)

⁴“Utonpa yamùk, tekamayaik àpàkù'nokon, kesenalippatàu esak wànnan pàk, tùse màlà tupo yà'làlà àsà ku'nài nan pen pàk. ⁵Usenalippantok ipàk yekama uya sàlà àpàkù'nokon. Kaatù pàk esenalippatàk kon, wàn tupo apok patassek yak enu'mantok tùuya yapàikketù yesak pàk. Ewaik, tekamayaik àpàkù'nokon, ipàk esenalippatàk kon!

⁶“5 pan kon ken na' tolon yamùk lùkkwà tichilanmasan pen asa'lon pùlayatta pun yepek pe? Tùse tewinan nà puttàka'nùpù Kaatù uya tok kùlot-tau pen. ⁷Appai kon pùpok là ittusak màlà tamù'nawàlà. Màlàpàk uchi kesenalippatàu, tukkan kon tolon yamùk lùkkwà yentai kulu nen ewechi kon màlà,” teppù Jesus uya.

Christ Pàk Wekkuli'mantok

(Matthew 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸“Tekamayaik àpàkù'nokon, ànù'là uponalok pe tùwechi yekamanàippù ayupo yekama màlà, màlà kasa lùppù Kàyik Mumu uya Kaatù inchelùyi yamùk yemlotopo. ⁹Tùse ànù'là uponalok pe tùwechi yekamanàippù pen, yekama nàlà Kàyik Mumu uya pen màlà Kaatù inchelùyi yamùk yemlotopo.

¹⁰“Ànù'là àli pe tùuselupasen Kàyik Mumu winàkàik wechi yau, ipàk usen-tuppan màlà. Tùse ànù'là àli pe tùuselupasen Wakù Akkwalù winàkàik tùwe'-namaik pùla pàk usentuppan pen màlà.

¹¹“Tok uya enessak kon eyittuse'nokon wepili'nàtok itak tak, wapùla eke pata yesak yamùk yemlotopona, wapùla epotolù yamùk yemlotopona yau, kataimelunpatàu yà'là kasa là ewenai'nokon ewechi kon pàk, wapùla yà'là te là auya'nokon pàk. ¹²Masapùla Wakù Akkwalù uya eyenupa kon màlà, màlà yattai yà'là tetok là auya'nokon ke,” teppù Jesus uya.

Tukkan Itemamin Pakko Kappon Pantomù

¹³Kàyik uya tukkan kon kùlottapai Jesus pàk, “Enupanài, ului uya mamin ina kàipùnù nùnàmàppù pantaka toppe upokonpe yekamakà,” teppù. ¹⁴Jesus uya yeikuppù, “Kàyik, ànùk uya ken ulepappù sà kasa messaik te toppe uya, wapùla mamin pantaka toppe uya amyamlo asa'lon kon yemyak?” tukaik. ¹⁵Molopai iichelupappù, “Enpen ettàk kon molopai useka'nonkantok yà'là yamùk là i'che winàpai ettàk kon. Masapùla kappon wemattok màlà tukkan itesak pe iwettok pùkkù neken pen.” ¹⁶Molopai Jesus uya sàlà panton yekamappù, “Mamin yesak kàyik wechippù umà yesak wakù pe kùyalì yattanù'nài. ¹⁷Tùusenumenka pàk iwechippù màlà, tiyiwalà ‘Tamù'nawolon uyeipa pilipù uya patassek pùla man te. Yà'là kupù uya sa' ko?’ tukaik. ¹⁸‘Sàlà kupù uya màlà. Kùyalì pilittok uya itak yalakka uya màlà molopai eke ton peiwa yamùpàttoppe uya, màlà tak paali pilipù uya màlà molopai tamù'nawàlà tùulon kon nà wakù ton nonka uya,’ teppù ya. ¹⁹‘Molopai nen uchi upàk,

tamù'nawolon wakù i'che ewettok yesak pe messaik tukke kili'chimo'chi. Wakù pe àlàkkakkà, ata'lettàkà, àwuku inchikà molopai atachinpakà, te uya mālā,' teppù ya. ²⁰ Tùse Kaatù uya ipàk, 'Pakko àmālā! Sālā yewalupàyi tau weli'nàtok uyàpù mālā àpona. Mālāyau ànùk uya ken sālā yamùk ànkupùppù àponalok pe yanùmù?' teppù.

²¹ "Tùse sālā kasaichi Kaatù yenu yau itemamin pùla mükyamlo mamin pili'chai'nannùk tūponalok kon pe wechi mālā," teppù Jesus uya.

Kaatù Pàk Ailon Katàk Kon

(Matthew 6:25-34)

²² Mālāyau Jesus uya tūnenupa ton pàk, "Mālāpàk tekamayaik àpàkù'-nokon, kataimelunpatàu ewemattok kon pàk, yà'làlā napù auya'nokon pàk, wapùla eyesak kon pàk, àpon kon i'che ewettok kon pàk. ²³ Masapùla wema'-nàtok mālā kùyalì yentaino kulu, molopai esak mālā pon yentainoiwa. ²⁴ Masa tolon yamùk yentàk kon, tūwàppànsan pen mükyamlo wapùla kùyalì pili'nài nan pen, kùyalì nonkatok yak wapùla ipilittok itak pūnon. Kaatù mùkkàlā tok yewe'nài. Tolon yamùk yentaino kon nen amyamlo! ²⁵ I'nai ken wemapù àklottau'nokon tachin peiwa tūutaimelunpa ipàk winà?' ²⁶ Sālā malalo'nan nùkkwà là kupù'i'ma pùla, yà'là pe iwechi pàk tūulon kon pàk autaimelunpa kon mālā?" teppù Jesus uya. ²⁷ "Masa yuk wùpùta yentàk kon. Tūwe'wotokomasan pen mālā wapùla kuyalikku konekannan nà pen. Tùse tekamayaik àpàkù'-nokon Solomon tukkan nànen itemamin wepontàsak wakù pe sālā yuk yùpùlù yamùk kasa pùla iwechi mālā. ²⁸ Kaatù mùkkàlā wanak mainanpanài, wanak mālā sàlāpe nulā tūwessen molopai ipla tūwenasen ewanawà, tūpottàsen. Mālā yentai lūiwa ken na' uchi àpontà kon ya pen? Elekkwà pe kulu ailon tetok auya'nokon man!

²⁹ "Molopai kesenumenkataù, annapù kon woton molopai eninchi kon woton pùla iwechi yau, kataimelunpatàu ipàk. ³⁰ Masapùla ailon Kaatù ittun-nan pen mükyamlo tàwàlālā sālā yamùk iwannan! Àkàipùnù kon sālā yamùk i'che ewechi kon ittunài. ³¹ Tùse làkku tàwà Kaatù eyepulu kon pe nechii wapiya molopai sālā yamùk i'che ewettok kon ke elepa kon ya mālā."

Mamin Yamùk Epùn Pon

(Matthew 6:19-21)

³² "Kesenalippatàu uchi uyùkūnon nùkkwà! Masapùla Kaatù Àkàipùnù kon utachinpasak man elepa kon pàk itepulu pe tūwettok ke. ³³ Itesak pe ewettok kon ichilanmatàk kon, molopai entuppa'no kon yemyak pùlayatta itùtāk kon. Tūupoippàtasen pen àpùlayattayi kon yen ikonekatàk kon molopai emamin kon ikuttāk kon epùn po. Mālā motau iwu'matù pen mālā, masapùla amak là wewomù pen mālā, molopai ene yamùk lùkkwà uya là yanù pen. ³⁴ Masapùla emamin kon yau nai'nùk yau nàlā eyewan kon wechi mālā," teppù Jesus uya.

Enpen Tūwessan Apyoto Yamùk

³⁵ "Iwepontàsak pe ettāk kon, iwekonekasak pe wotoko ponalok pe, molopai tàwà alanppuyi kon tūuyatù pàk nechii. ³⁶ Apyoto yamùk tepulu kon

wennappo wemali'man tũpo uta'lettantok yapai màm'u'nài nan kasa. Iyàssak yattai nen uchi manatta wànà yau, asse'ne tok uya yakkoka màlà iponalo pe. ³⁷Tũutauchinpasan mũkyamlo apyoto yamũk, tũuyàssak yau itepulu nepolo ton iipakasak pe. Ailon kulu sàlà, iwekoneka màlà molopai tok yeleutanũpũ ya uta'lettàn yapon piyak, molopai tok yewetũ ya màlà. ³⁸Tũutauchinpasan mũkyamlo itepulu nepolo ton iwekonekasak pe tachin pe tũpo là, anomlak wapũla ite'mappũtak là tũuyàssak yau. ³⁹Molopai sàlà mũttutàik! Amak uyàttok yattai ittu tũuya yau tapũi yesak uya, tũwũk ikkwàttoppe ya iwewontoppe ikupũ pen màlà. ⁴⁰Molopai amyamlo nàlà, tũwekonekaik ettàk kon, masapũla Kàyik Mumu uyàpũ màlà, yà'là yekkwà yattai là ittu auya'no-kon pũla," teppũ Jesus uya.

Ailon Apyoto Wapũla Ailon Pen Apyoto

(Matthew 24:45-51)

⁴¹Peter uya yekamappoppũ, "Itepulu, sàlà na' panton yekama auya màlà ina pàk, wapũla ka' tamũ'nawolon kon pàk lù?" tukaik. ⁴²Itepulu uya yeikuppũ, "Ànũk ken uchi mũkkàlà ailon molopai pukkek apyoto? Mũkkàlà Itepulu nũnonka tapũi yesak pe, tapyoto yamũk lepa toppe ya tok yeipa ke itũtok yattai. ⁴³Tũutauchinpasen mũkkàlà apyoto itepotolũ wemei'chak nepolo tũwotokoyi kupũ ya tũse! ⁴⁴Ailon kulu sàlà, itepulu uya mũkkàlà apyoto tũlũ màlà tamũ'nawolon temamin yennài pe. ⁴⁵Tũse yattai pũla apyoto uya tũyi-wàlà wate, 'Tachin pe Uyepulu uyàpũ pũla man te,' te ya, molopai tũulon kon apyoto yamũk ippoppàtũ pàk iwessa'molũka, kàyik yamũk molopai nossan yamũk. Molopai tũuta'lettà pàk iwechi, tũwuku inchi pàk, molopai tũwetũm pàk. ⁴⁶Mũkkàlà apyoto yepotolũ wennappo màlà yà'là yekkwà yattai là enpen pũla tũse, ittu ya pũla. Itepulu uya yattàpàtũ màlà echikili pe molopai ipatassek yak inonka ya ailon tawonnan pen pokonpe.

⁴⁷"Mũkkàlà apyoto tepulu wettok ikupũ tũuya i'che ittunài tũse ikuttoppe tũuya iwekonekasak pen molopai i'che iwettok ku'nài pen, ippoppàtũ màlà tukke itekkwà. ⁴⁸Tũse mũkkàlà ittunài pen, molopai yà'là ku'nài màlà wenai tũtulumattà toppe, ippoppàtũ màlà tukke kulu pũla itekkwà. Kappon eke pe ilepasak lũppũ, winàpai eke pe i'che we'nà màlà. Molopai eke peiwa ilepasak lũppũ, winàpai eke peiwa nàlà yenna màlà."

Echitonpa Pe We'nàtok Pen

(Matthew 10:34-36)

⁴⁹"Uyàpũppũ màlà non pottàse apok ke, molopai iyatũ wepyattà pe kulu eppai man. ⁵⁰Wettalumattàtok molo man unpàlika, molopai utaimelunpayaik ipàk iwe-nukapũ ponalà. ⁵¹Echitonpa pe na' we'nàtok nessak uya non pona pe mũttuyatàũ? Kane, tekamayaik àpàkũ'nokon, echitonpa pe we'nàtok pen, tũse wepantapà'nàtok. ⁵²Sàlà motapai tapũi tawon kon, 5 pan kon tamũ'nawàlà wepantaka màlà, àsolũwawon kon wechi màlà asa'lon kon winàkàik àsà pe, molopai asa'lon kon wechi màlà àsolũwawon kon winàkàik àsà pe. ⁵³Papai yamũk wechi màlà tũmu winàkàik àsà pe molopai imu wechi màlà tũkàipũnũ winàkàik àsà pe, amai wechi màlà tũmle uli'chan winàkàik àsà pe molopai imle uli'chan wechi màlà tũsan winàkàik àsà pe. Ewoppũ wechi màlà tũpasse winàkàik àsà pe, molopai ipasse wechi màlà tewoppũ winàkàik àsà pe," teppũ Jesus uya.

Pata Weyu Ittutok*(Matthew 16:2-3)*

⁵⁴ Jesus uya nàlà kappon yamùk pàk wateppù, “Katupluk uyàpù wei wewontok winàpai yene auya'nokon yau tewinanpa, ‘Konok uta pe man,’ tawonnan amyamlo molopai tùutasen. ⁵⁵ Molopai south winàpai assetun utasse'nùmù yau, ‘A'nek pe iwechi pe man,’ tawonnan amyamlo, molopai a'nek pe tùwessen. ⁵⁶ Tùsennakasan! Yà'là kasa là non molopai kak usentok yekamannan amyamlo. Yà'là pe ken uchi iwechi pàk yà'là te là sàlà pata weyu uya yekama auya'nokon pùla iwechi màlà?” teppù Jesus uya.

⁵⁷ “Yà'là pe ken uchi iwechi pàk eyiwalà'nokon iwalai ittu auya'nokon pùla iwechi màlà? ⁵⁸ Eyeyaton uya àkottùmase ayalà ittuntok yak yau, ànùttu yawàlà ikonekakà ipokonpe eye'ma kon tau, ayalà ya ittunà yemlo-topona tukaik, molopai a'chinà yemyak àtùlù ittunà uya molopai a'chinà uya àtùlù patiki'chi tak tukaik. ⁵⁹ Tekamayaik àpàkù'nokon, ewepakka kon màlà motapai pen màlà tamù'nawolon ene'ma pe ikussak ye'ma auya'nokon ponala,” teppù ya.

Elattàtāk Amakuyi Kon Winàpai

13 ¹ Màlà yattai tùulon kon kappon yamùk wechippù màlà molo, mùk-yamlo uya Jesus pàk Galilee pon kon Pilate nùwànàssan Kaatù yemyak tùntùlù kon tùlù tok uya tùse, yekamappù. ² Jesus uya tok yeikuppù, “Pùsamlo na' Galilee pon kon wechippù àli pe kulu imakuyippù pe tùulon kon Galilee pon kon yentai pe mùttuyatàu. Masapùla màlà kasa tok wettalu-mattàsak pàk? ³ Kane! Tekamayaik àpàkù'nokon. Amakuyi kon winàpai ewelattà kon pùla iwechi yau, màlà kasa nàlà aumatta kon màlà tamù'nawàlà,” teppù Jesus uya. ⁴ “Wapùla mùkyamlo 18 pan kon Siloam po kusan kawon tapùì, pata yentok ipoi wekkawai'masak tok pona nùwànàssan wechippù na' àli pe kulu tùulon kon kappon yamùk Jerusalem po tùwemassan yentai pe mùttuyatàu? ⁵ Kane! Tekamayaik àpàkù'nokon. Amakuyi kon winàpai ewelattà kon pùla iwechi yau, màlà kasa nàlà aumatta kon màlà tamù'nawàlà,” teppù Jesus uya.

Itepelu Pùn Fig Yek Pantomù

⁶ Màlàyau nen uchi Jesus uya sàlà panton yekamappù. “Kàyik tumà yau fig yek pànsak wechippù. Iitappù màlà itepelu iwase tùse yepoloppù ya pen. ⁷ Màlàpàk tù'mà mainanpanàì pàk, ‘Yenkà, àsolùwau kili'chimo'chi kaichalà uyàssak man sàlà yèi yepelu yenei'che tùse yepolo uya pùn. Yattàkà! Yà'là pe ken iwechi pàk non yapulà pàk iwechi?’ teppù ya. ⁸ Tùse umà mainanpanàì uya, ‘Tàwà nechii Uyepulu, tewin kili'chimo'chi lùppù neken nà, non yaka uya màlà iwoi molopai ipo'mayi tùlù uya màlà yak. ⁹ Molopai iwepetasak nùyàssai'nùk kili'chimo'chi yattai yau, wakù pe iwechi màlà, iwepetasak pùla iwechi yau, yattà làichi auya màlà,’ teppù ya,” teppù Jesus uya.

Jesus Uya Iichei'mesak Nossan Ipittà

¹⁰ Jew yamùk wàlàkkattok yattai Jesus uya kappon yamùk yenupappù tewinan nà wepili'nàtok itak tau. ¹¹ Nossan wechippù màlà molo, àli akkwalù

nùtalumattàppù 18 pe kili'chimo'chi. Tàmui pe neken iwechippù iwettossalonokka pùla. ¹²Yensak tùuya yau Jesus uya yekamappoppù, “Nossan, eye'netù yapai ewennasak man!” teppù ya. ¹³Temyatù nonkappù ya ipona. Màlàyau asse'ne màlà yattai iwettossalonokkappù molopai Kaatù yapulàppù ya. ¹⁴Wepili'nàtok itak yepulu we'naikasak wechippù màlà Jesus uya ipittàsak Jew yamùk wàlàkkattok yattai pàk. Màlàpàk kappon yamùk pàk, “6 pan màlà wei we'wotokoman weyu. Màlàpàk màittàik màlà yamùk wei yattai echipittàse tùse Jew yamùk wàlàkkattok yattai pùla!” teppù ya.

¹⁵Itepulu uya yeikuppù, “Tùusennakasan amyamlo! Ànù'là ken na' àklotawon'nokon tükün paaka wapùla tonki yeukanài itùwùk tapai pen, molopai yenpakkànài pen na' iwoppase Jew wàlàkkattok yattai. ¹⁶Talàichi man Abraham pa lùppù Settan na'chippù lùppù 18 pe kili'chimo'chi. Imokka pen ken na' uchi màlà ya'chitok yapai Jew yamùk wàlàkkattok yattai?” tukaik. ¹⁷Yeittok ya uya tamù'nawàlà iteyaton non kuli'mappù tamù'nawolon kon kappon yamùk utauchinpa wakù ton Jesus nùkupùppù pàk tùse.

Mustard Yenappà Pantomù

(Matthew 13:31-32; Mark 4:30-32)

¹⁸Jesus uya wateppù, “Yà'là yekkwa ken màlà Kaatù wettok itepulu pe? Yà'là kasa iwechi màlà te uya ken? ¹⁹Mustard yenappà kasa iwechi màlà, kàiyik nalàppù molopai inpàmàppù tù'mà yau kasa. Ipànsak wattappù molopai yei pe iwenappù molopai tolon yamùk uya tùpon kon kapùppù ipanta yamùk po,” teppù ya.

Apuluwetanù'nài Pantomù

(Matthew 13:33)

²⁰Molopai tu'ma Jesus uya tok yekamappoppù, “Yà'là yekkwa màlà Kaatù wettok itepulu pe, te uya ken? ²¹Yapuluwetanù'nài nossan nùtùlù pùlomù yak molopai yoi'ma ya tàwà tamù'nawàlà iwapuluweta ponalà. Màlà kasa iwechi màlà,” teppù ya.

Ettakkù Manatta

(Matthew 7:13-14, 21-23)

²²Màlàyau Jesus utàppù màlà eke ton molopai echikili ton pata yamùk yawàlà, kappon yamùk yenupa pe molopai Jerusalem pona tùtùtà pe. ²³Kappon uya yekamappoppù, “Itepulu, tukkan kon kulu pen ken na' wepùikattàsak wechi?” tukaik.

Jesus uya tok yeikuppù. ²⁴“Ànùttu kon kulu ikuttàk kon ettakkù manatta yai ewewomù kon pa. Masapùla tukkan kon kappon yamùk wechi màlà tùwe-womù'che'nokon tùse tok wewomù pen màlà, ukayaik àpàkù'nokon.

²⁵“Tapùì yesak we'wuluuka màlà manatta yakkose. Màlà yattai polopo satik pe ewechi kon màlàyau manatta wànà auya'nokon. ‘Manatta yakkokakà ina wewontoppe, ina yepulu,’ te auya'nokon.

“Màlàyau eyeiku kon ya màlà ‘I'nailàpai là àuyàssak kon ittu uya pùla man!’ tukaik.

²⁶“Màlàyau ‘Ina uta'lettàppù kutà molopai tùwuku kon inchippù ina uya àpokonpe. Molopai kappon yamùk yenupappù auya ayupo asantawàlà,’

tukaik yeiku auya'nokon. ²⁷'Eyittu kon uya pùla man. I'nailàpai là àuyàssak kon ittu uya pùla man, itàtāk kon uwinàpai tamù'nawàlà amyamlo àli ku'nàì nan!' tukaik tu'ma yeiku ya màlà.

²⁸"Molo nen uchi kalannà màlà molopai à kàlàlàikka, Abraham, Isaac, Jacob molopai tamù'nawolon kon Kaatù Maimu yenpoikannan nùssan yene auya'nokon Kaatù wettok itepulu pe yattai yau, polopo nen uchi eyenu'masak kon tuse. ²⁹Kappon yamùk uyàpù màlà wei wepakkatok molopai wei wewon-tok winàpai, molopai north molopai south winàpai. Molopai tok weleuta màlà kùyalì yapon piyau, itepulu pe Kaatù wettok patassek yau. ³⁰Màlà yattai nen uchi àkàmlāk nai'nannùk wechi màlà wapiya. Molopai wapiya nai'nannùk wechi màlà àkàmlāk," teppù ya.

Jerusalem Pùnùnmatok Jesus uya

(Matthew 23:37-39)

³¹Màlà yattai Pharisee yamùk tonpa yamùk uyàpùppù màlà Jesus piyak. Molopai Jesus pāk, "Sàlà motapai itàkà tùulon yailà masapùla Herod àwàpai man," teppù tok uya.

³²Jesus uya tok yeikuppù "Itàkàichi mùkkàlà maikan pāk, 'Àli akkwalù yamùk yepakka uya sàlà molopai kappon yamùk ipittà uya sàlàpe molopai ewanawà. Molopai icholùwano wei yattai uwotokoyi yenuka'nùppù uya màlà nùkapàssan katantāk,' teppù ya. ³³Tuse utà sàlà uye'matawà sàlàpe, ewanawà molopai màlà yewanawà. Masapùla Kaatù Maimu yenpoikanàì welikù Jeru-salem po pùla pen màlà," teppù ya.

³⁴"Jerusalem, Jerusalem! Kaatù Maimu yenpoikannan wànnan amyamlo molopai tekale yekamase Kaatù neunokossan wànnan amyamlo tàk ke. Yà'là kaichalà ken itekkwa kappon yamùk ayawon kon pilipù'che wechippù, kali'-cho uya tùmunkà yamùk pilipù tapàli yokkoik kasa, tuse unulunpappù auya'-nokon. ³⁵Sàlàpe nen uchi apatassek kon nonka uya màlà tamù'nawàlà. Uyene auya'nokon pen nen uchi màlà, 'Mùkkàlà tùuyàssen Itepulu yesek yau yapu-làtāk,'" teppù Jesus uya. *Psalms 118:26*

Jesus Uya E'nek Kàyik Ipittà

14 ¹Tewin nà Jew yamùk wàlàkkattok yattai Jesus utàppù màlà ata'lettàse eke ton tonpa Pharisee yùwùk tak. Molopai kappon yamùk wechippù itenupàkà kulu. ²Kàyik iwaupàssak i'chi yamùk molopai itemekun yamùk tawon wechippù Jesus yemlotopo, ³Jesus uya Law pāk enupannan molopai Pharisee yamùk tawonnan yekamappoppù, "Law maimu yawàlà na' kappon ipittà Wàlàk-ka'nàtok yattai wechi màlà, wapùla kane?" tukaik. ⁴Tuse eppana tok iwechippù. Jesus uya kàyik ya'chippù. Ipittàppù ya molopai yeunokoppù ya.

⁵Màlàyau tok pāk wateppù ya, "Tùmu^d wapùla tükün paaka wepukasak i'nawon non yakasak yak Jew yamùk wàlàkkattok yattai yau, ànù'là uya na' imokka pen eppaino màlà yattai asse'ne?" teppù ya. ⁶Tuse tok uya yeiku pùla iwechippù màlà.

⁷Jesus uya ikà'masak kon uya wakù kulu patassek yanùmù uta'lettàntok yau yeneppù. Màlàpāk sàlà panton yekamappù ya tok pāk. ⁸"Ànù'là uya àkà'masak kon

wemali'mansak uta'lettàtok yak yau, namantok patassek yak keleutataù. Yattai pùla nen tùulon kappon eyentainoiwa kà'masak wechi. ⁹ Màlàyau àkà'manàippù'nokon uyàpù nen uchi molopai, 'Tàwà pùsàlà sàlà patassek yanùmùì,' te ya àpàkù'nokon. Màlàyau nen uchi ewekkuli'ma kon, wakù kulu pen nen uchi patassek yak eweleuta kon. ¹⁰ Tùse làkku àkà'masak kon yau, mùtataik molopai meleutataik wakù kulu pen patassek yak, àkà'manàippù'nokon uyàttoppe apyakù'nokon. 'Utonpa, sà motak lùwiwa àikkà,' te toppe ya. Sàlà uya anamatok nepù màlà tamù'nawolon kon ikà'masak kon yemlotopo. ¹¹ Masapùla ànù'là eke pe tùwekkussen ma màlà àssà'mùla, molopai ànù'là àssà'mùla tùwessen ma màlà eke pe," teppù Jesus uya.

¹² Molopai Jesus uya tùkà'manàippù uta'lettàntok yak pàk, "Uta'lettàntok koneka auya yau, ewechiyakonnon kùkkà'mai, wapùla ayakonnon, wapùla àtonpa yamùk, wapùla tukkan nà itemamin ayakontalù kon, masapùla nen tok uya àkà'ma tu'ma màlà molopai eye'makassak pe iwechi màlà. ¹³ Uta'-lettàntok konekasak auya yau, entuppa'no kon mùkà'maik, sesen pan kon, tùusasan pen molopai enpùnnon. ¹⁴ Molopai àpùlema kon màlà, masapùla tok uya eye'ma yentai iwechi màlà. Eye'ma nen uchi màlà Kaatù uya, wakù ton kappon yamùk iweli'chak kon wuluukasak yau," teppù Jesus uya.

Eke Uta'lettàntok Pantomù

(Matthew 22:1-10)

¹⁵ Kappon yamùk chichiu pe tùwessan uta'lettàntok yapon piyau tonpa uya sàlà yetappù molopai Jesus pàk, "Tùutauchinpasen mùkkàlà uta'lettàntok yapon piyau chichiu pe tùwechi woton Kaatù wettok itepulu pe patassek yau!" teppù. ¹⁶ Jesus uya ipàk wateppù, "Molo kàyik wechippù. Eke pe uta'lettàntok konekasak ya. Màlà yak tukkan kon kappon yamùk kà'mappù ya. ¹⁷ Màlà uta'-lettàntok yattai tapyoto yamùk yeunokoppù ya tùnkà'massan pàk, 'Àittàk kon uchi tamù'nawolon wekonekasak man!' kase. ¹⁸ Tùse tok wessa'molùkappù tùutàtok kon pe pùla tùku'nài'nokon yekama pàk, esse'mappù pàk. Wapiyalok uya, 'Umà ye'masak uya man molopai utà kulu màlà yense, màlàpàk tàwà là umà-muttak,' teppù. ¹⁹ Tùulon uya, '10 pe paaka yamùk ye'masak uya man, molopai tok ittuse utà sàlà, màlàpàk tàwà là umà-muttak,' teppù. ²⁰ Tùulon uya nàlà, 'Wemali'masak man sàlàpe kulu màlàpàk uyàpù pùla man,' teppù. ²¹ Apyoto wennappoppù molopai tamù'nawàlà sàlà yamùk yekamappù ya tepulu pàk. Màlàyau tapùì yesak we'naikasak kulu wechippù. Molopai tapyoto pàk, 'Asse'ne itàkà, sàlà pata yawàlà eke ton asantak molopai tapùì yapowino'nan molopai tapùì yakletawo'nan asanta yamùk lùkkà tawà. Entuppa'no kon inetta, sesen pan kon, enpùnnon molopai tùusasan pen nà,' teppù ya. ²² Màlàyau apyoto uya, 'Euselupatok kussak là man, Uyepulu, tùse patassek lùppù molo man,' teppù. ²³ Màlàpàk itepulu uya tapyoto pàk, 'Itàkà, Pata ye'ma yamùk eke ton tawàlà, molopai echikili ton àlitta kùlottawolon asanta tawàlà molopai tok meka'nokaik tok wewontoppe uyùwùk tanùkkase. ²⁴ Tekamayaik àpàkù'nokon ànùkyan nà ikà'masak kon tùse iyàssak kon pen uya uyeipa yonpa pen màlà,' teppù," tukaik.

Jesus Nenupa Pe We'nà Nùkupù

(Matthew 10:37-38)

²⁵ Tukke kulu kappon yamùk utàppù màlà Jesus ya'là, iwelattàppù tok winàkàik molopai tok pàk wateppù ya. ²⁶ "Ànù'là wechi unenupa pe pen màlà,

tùkàipùnù, tùsan, tùnoppù, tùmunkà yamùk, takonnon, tùpachi ton molopai tùwemapù yeselu pùnùnmai'ma, u'nùnma tùuya yentai. ²⁷ Ànù'là tùpulusukù yanài pen molopai uya'là tùuyàssen pen wechi màlà unenupa pe pùla.

²⁸ “Yattai pùla tewinan nà àklottawon kon wekkupù kusan kawon tapù, pata yentok ipoi yamù pàk yau, iweleuta màlà wapiya, yà'là kaichalà là pùlayatta i'che iwechi ittuse, màlà yenuka'nù'nàì yek pe là iwechi yense. ²⁹ Màlà kupù ya pùla iwessak yau, yenuka'nùppù ya pen màlà, yamùtok ipo kukkassak ya lànen tùse. Molopai tamù'nawolon kon iwekkussak lùppù yennài nan nùssan wàklà màlà ipàk. ³⁰ ‘Pùsàlà kusan tapù yamù pàk nepyat-tàtai, tùse yenuka'nùpù ya pùla man,’ te tok uya màlà.

³¹ “Yattai pùla Kin utà epanta'mase eppai man tùulon kin pokonpe. Iweleuta màlà wapiya esenumenkase, 10,000 pan kon tùnalà ton wechi meluntà pe là ittuse. 20,000 pan kon pokonpe tekalepàk nùyàssai'nùk tùulon kin yenpatak tùutà toppè. ³² Meluntà pe pùla tùwechi yau, tùmaimu yekamannan yeunoko ya màlà tùulon kin wakkàsse, mei lùppù iwechi tùse echitonpa pe we'nàtok yennase ipàk. ³³ Màlà kasa làma ànù'là tamù'nawolon itesak pe tùwettok non-kasak ya pùla nai'nùk wechi unenupa pe pen màlà,” teppù Jesus uya.

Wakù Pen Pan

(Matthew 5:13; Mark 9:50)

³⁴ “Pan màlà wakù. Tùse ine'nek pe pùla iwenasak yau, yà'là kasa là ine'nek pe tu'ma imatok pùla iwechi màlà. ³⁵ Wakù pe là non pona iwechi pen màlà, wapùla non po'mayi pe là wakù pe iwechi pen, tenu'masen màlà. Yetatàk kon tùpana ke ewechi kon yau!” teppù Jesus uya.

Iitassak Kaalinilu

(Matthew 18:12-14)

15 ¹ Tewin nà wei yattai tukkan kon pùlayatta pili'nàì nan molopai àli ku'nàì nan uselemlukuppù màlà Jesus uselupa yetase. ² Pharisee yamùk molopai Law pàk enupannan tawonnan wessa'molùkappù màlà tùu-sàulàma kon pàk, “Pùsàlà mùkkàlà kàyik àli ku'nàì nan yanùnnàì molopai tùuta'lettàsen tok pokonpe!” tukaik.

³ Màlàpàk Jesus uya sàlà panton yekamappù màlà tok pàk. ⁴ “Yattai pùla tukke 100 pe kaalinilu yamùk yesak pe àtonpa kon wechi. Molopai tewin nà tok tonpa utassak yau, yà'là ku'nàì ken mùkkàlà? ⁹⁹ pan kon nànnàì ku lola wanak yau molopai tùutàsen iitassak lùppù kaalinilu iwase yepolo tùuya ponalà. ⁵ Yeposak tùuya yau, tùutauchinpasen mùkkàlà màlà yattai kaalinilu nonkanàì tùmota pona. ⁶ Yemeikkanàì mùkkàlà ipatassek yak, molopai tùwechiyakonnon molopai takontalù yamùk kà'manàì mùkkàlà. ‘Atauchinpatàk kon upokonpe, masapùla uyùkùn iitassak lùppù kaalinilu yeposak uya man!’ tawon tok pàk. ⁷ Màlà kasa làma eke pe utauchinpantok wechi màlà Epùn po, tewin nà tùmakuyi yawon welattàsak tùmakuyi winàpai yau, ⁹⁹ pan kon ikasa kulu tùwessan kappon yamùk pàk utauchinpan yentai, tukaik tekamayaik àpàkù'nokon,” teppù Jesus uya.

Yenu'masak Lùppù Pùlayatta Pun

⁸ “Wapùla yattai pùla nossan wechi là 10 pe chilùpa pun yamùk yesak pe. Molopai tewin nà yenu'masak tùuya yau, yà'là ku'nàì ken mùkkàlà?

Tùlanppuyi pottànài kutà, tùwùk yakolokanài là, molopai wakù pe iwanài yepolo tùuya ponalà. ⁹Yeposak tùuya yau, tùwechiyakonnon molopai takontalù yamùk kà'manài mùkkàlà, 'Atauchinpatàk kon upokonpe, masapùla pùlayatta pun unenu'mappù lùppù yeposak uya man!' tawon mùkkàlà tok pàk. ¹⁰Màlà kasa làma inchelù yamùk mùkyamlo tùutauchinpasan tewinan nà tùmakuyi yawon kappon welattàsak tùmakuyi winàpai yau," teppù Jesus uya.

Iwe'la'chimasak Lùppù Umoine Pantomù

¹¹ Jesus uya, "Kàyik wechippù màlà asa'lon kon walawoti'chi imunkà. ¹²Imu yakon uya tùkàipùnù pàk, 'Ukàipùnù, uponalok uchi mamin ke kùle-pakà,' teppù. Màlàpàk tok kàipùnù uya mamin pantakappù tok yemyak. ¹³Tukke kulu wei tùpo pùla imu yakon uya tamù'nawàlà tùponalok pilipùppù molopai iitappù meyon pata yak, molo tùpùlayattayi yu'makkappù ya àli pe tùwemapù yau. ¹⁴Tamù'nawàlà itesak pe tùwettok yu'makka ya tùpo eke pe iwan wechippù màlà pata yawàlà. Molopai iwà'nànsak wechippù màlà yà'làlà pùla. ¹⁵Màlà yattai iitappù màlà e'wotokomase pata yawon kon tonpa piyak, mùkkàlà uya yeunokoppù tù'mà yak tùkùnnon puuluku yamùk mainanpa toppe ya. ¹⁶Ata'lettàpai iwechippù màlà kumata pippà puuluku yamùk nùnàpù pàk. Molopai ànù'là uya ilepappù pen iteipa ke. ¹⁷Màlàyau wakù pe iichenumenkatok uya yepoloppù, 'Tamù'nawolon kon nà ukàipùnù ponalok pe tùwe'wotokomasan wechi eke pe iteipa tok uya inapù yentai tùse iwan pàk talà weli'chaik te,' teppù ya. ¹⁸'Wessalattà màlà molopai utà ukàipùnù piyak molopai wate uya ipàk, "Ukàipùnù, wemakuimasak man epùn winàkàik molopai ewinàkàik. ¹⁹Àmu pe làma yesatù yeselùkek pùla wessaik tùse àponalok pe tùwe'wotokomasan tonpa pe kùmakà te uya," teppù ya.' ²⁰Màlàyau iwe'wuluukappù molopai iitappù tùkàipùnù piyak.

"Mei lùppù iwechi tùse ikàipùnù uya yeneppù. Iichentuppappù màlà ipàk molopai aitun pe yepose iitappù. Temekun tùlùppù ya i'mù woi molopai kis-mappù ya. ²¹Màlàyau imu uya wateppù ipàk 'Ukàipùnù, wemakuimasak man epùn winàkàik molopai ewinàkàik. Màlàpàk àmu pe làma yesatù yeselùkek pùla wessaik,' teppù umoine uya. ²²Tùse ikàipùnù uya tapyoto yamùk pàk, 'Asse'ne, wakù kulu pon inettàk kon molopai ipontàtāk kon. Lin itùtāk kon itemyatù pàk molopai sappattu itùtāk kon itta pàk,' teppù. ²³'Molopai kaiwan kulu paaka mule inettàk kon molopai iwàtāk kon. Uta'lettànpai'nokon man molopai utauchinpanpai'nokon. ²⁴Masapùla pùsàlà umu weli'chak wechippù màlà, tùse nen uchi sàlàpe pàli'yau man. Iitassak wechippù màlà tùse iwe-sseposak man!' teppù ikàipùnù uya. Màlàyau nen uchi tok wessa'molùkappù màlà tùuta'lettà kon pàk.

²⁵"Màlà yattai wapiyalok imu wechippù màlà umà yau. Iyàpùppù molopai mei pùla tùwenasak tapù piyak yau, wai tàwù molopai manùnnà yetappù ya màlà. ²⁶Apyoto tonpa kà'mappù ya màlà molopai yekamappoppù ya, 'Yà'là ken mùkussatàu molo?' tukaik. ²⁷'Ayakon wemei'chak man molopai àkàipùnù uya kaiwan kulu paaka mule wàsak man, masapùla pàli'yau molopai e'nek pe là pùla iwennapposak pàk,' tukaik apyoto uya yeikuppù. ²⁸Wapiyalok imu we'naikasak wechippù màlà. Màlàyau iwewomùppù pen. Màlàpàk ikàipùnù wepakappù molopai ipawanattappù ya iwewontoppe. ²⁹'Masa yenkà,

tàwàlàlà tukke kili'chimo'chi we'wotokomasak man àponalok pe apyoto kasa, molopai tewin itekwa là amaimu yawàlà pùla wessak pùla man. Tùse kaapala mule ke lùkkwà là ulepasak auya pùla man utonpa yamùk pokonpe uta'lettà toppe,' tukaik tükàipùnù maimu yeikuppù ya. ³⁰ 'Tùse pùsàlà àmu uya eyemamin mattanùpùppù man kàyik yamùk yemyak tùwe'chilanmasan nossan yamùk pona, molopai lù'nen uchi iwennapposak yau, kaiwan kulu paaka mule wàsak auya iponalok pe!' teppù ya. ³¹ 'Umu, upyawon àmàlà tàwàlàlà molopai tamù'nawolon itesak pe wettok màlà àponalok. ³² Tùse ikasa uta'lettàn wechi màlà molopai utauchinpan wechi. Masapùla ayakon weli'chak wechippù màlà, tùse nen uchi sàlàpe pàli'yau man. Iitassak wechippù màlà tùse sàlàpe iwesseposak man,' teppù ya," teppù Jesus uya.

Pukke Pùlayatta Mainanpanài

16 ¹ Jesus uya tùnenupa ton pàk, "Mamin yesak kàyik wechippù màlà molo tùpùlayattayi mainanpanài kenan. Molopai màlà ipùlayattayi mainanpanài uya imainanpa pùla iwechi yekamappù ipàk. ² Ikà'mappù mamin yesak uya. Molopai ipàk, 'Yà'là yekwa sàlà tetayai'nùk àpàk? Tamù'nawàlà uyemamin mainanpa auya kaletayi itùkà upyak. Sàlà yentak uyemamin mainanpanài pe ewettu'ma pen màlà,' teppù ya. ³ 'Uyepulu wekkussak uwotokoyi yapai unonka pàk man te,' teppù ya tiyiwalà. 'Yà'là kasa lànan wettoppe. Meluntà pe pùla tàwà wechi tùse non yaka toppe uya molopai wekkuli'mayaik enkui pe eppai pùla lù,' teppù ya. ⁴ 'Tùttupàssaik unkupe woton! Uwotokoyi pùla iwechi yau, tùwechiyakonnon ke wechi màlà molopai tok uya uyewonùppù tùwùk kon tak,' teppù ya. ⁵ Màlàpàk tamù'nawolon kon tepulu ye'mannan nùssan pen kappon yamùk kà'mappù ya. Wapiyalok yekamappoppù ya, 'Yà'là kaichalà ken uyepulu ye'mappù auya pùla nai?' tukaik. ⁶ 'Tukke 100 pe ittutok yai kaiwan palu yanùmùppù uya,' teppù ya.

"Sàlàichi màlà ayatuwanchiyi ye'mappù auya pùla nai'nùk uyepulu piyak, eleutakà molopai 50 pe imenukakà,' teppù ya.

⁷ "Tùulon pàk, 'Àmàlà nen, yà'là kaichalà ye'mappù auya pùla nai?' teppù ya. '100 pe ittutok yai paali,' teppù mùkkàlà uya.

"Sàlà yenkà ye'mappù auya pùla teppù itepulu uya ipàk, 80 pe imenukakà,' teppù ya.

⁸ "Ailon pen pùlayatta mainanpanài yepulu uya yapulàppù màlà tùponalok pe ittunài pe iwessak pàk. Kappon yamùk sàlà non pon kon mùkyamlo tùponalok kon pe tùnùttu kon ku'nàì nan tùtonpa kon pokonpe, akkwa yawon kon kappon yamùk yentai," teppù Jesus uya.

⁹ Jesus uya wateppù, "Màlàpàk tekamayaik àpàk'nokon, sàlà wolù yawon mamin yapulàtāk kon ewechiyakon yepolo pa, iwu'massak yau tok uya ayanùntoppe tàwàlàlà tùwemassen pata yak. ¹⁰ Ànù'là ailon pe tùwessen malalon yau wechi màlà ailon pe eke ton yau. Ànù'là ailon pe pùla tùwessen malalon yau wechi màlà ailon pe pùla eke ton yau. ¹¹ Ailon pe pùla ewessak talonnà mamin mainanpa pàk yau, yà'là kasa nen ken uchi enpen we'nà àpàk ailon mamin mainanpa pa? ¹² Molopai ailon pe pùla ewessak tùulon ponalok pàk yau, ànùk uya ken elepa àponalok ke?

¹³ "Ànù'là pùla iwechi màlà tùwe'wotokomasen asa'lon kon itepulu yamùk ponalok pe. Tewinan yeya'noma ya màlà molopai tùulon kupù ya tùnùn pe.

Ailon pe iwechi màlà tewinan pàk molopai tùulon i'che pùla iwechi. Asak-làma Kaatù molopai pùlayatta tawon ponelok pe ewe'wotokoma pen màlà," teppù Jesus uya.

Jesus Uselupatok Tonpa Yamùk

(Matthew 11:12-13; 5:31-32; Mark 10:11-12)

¹⁴Pharisee yamùk uya sàlà yamùk yetappù màlà molopai tok wàklàppù Jesus pàk italumattà pe, masapùla tùwakùli kon pe pùlayatta ku'nài nan pe tùwechi kon pàk. ¹⁵Jesus uya tok pàk, "Amyamlo mùkyamlo ikasa tùwek-kussan kappon yamùk yenu yau, tùse Kaatù mùkkàlà eyewan kon ittunài. Masapùla wakù pe kulu kappon nùttu màlà àli Kaatù yewanma.

¹⁶"Law molopai Kaatù Maimu yenpoikannan nùmenukappù lùssan wechippù màlà tekamasen pe John Enpataukanài wesepolo ponala. Màlà motapai nen uchi wakù itekale Kaatù wettok itepulu pe yekama man, molopai tamù'nawolon kon màlà yak ewonpai man tùuseka'nonkaik. ¹⁷Tùse sa'man pe pùla lùlwa màlà kak molopai non tawon waliwomù, malalon nà imenukasak lùppù Law yau pùla iwena yentai lùlwa.

¹⁸"Kappon uya tùnmali'mappù tùnonkaik tùulon mali'masak yau iwema-kuimasak pe iwechi màlà, molopai kappon uya inonkasak lùppù mali'masak yau iwemakuimasak pe iwechi màlà," teppù.

Mamin Yesak Kàyik Molopai Lazarus

¹⁹"Molo iwechippù mamin yesak kàyik tùwepontàsen linen molopai epekkek pon yak, molopai wakù pe kulu tùwemassen wei kaichalà. ²⁰Mamin yesak mùlatta po sa'ne màlà enkui kàyik Lazarus itesak, sukkwetùppan ipolo wechippù. ²¹Kùyali punuppù mamin yesak yeipa yapon poi tùwessolokasen annappai tùwechi pàk. A'a yamùk là uyàpùppù màlà ichukkwetù yamikkase.

²²"Entuppa'no kàyik welikùppù màlà molopai inchelù yamùk uya yalàppù Abraham piyak. Mamin yesak welikùppù nàlà màlà molopai iwu'nattàppù. ²³Apok patassek yau tùwettalumattài'ma tenu tùlùppù ya kakàik molopai Abraham yeneppù ya mei Lazarus nen uchi ipyau. ²⁴Màlàpàk iwentaimeppù, 'Ukàipùnù Abraham! Esentuppakà tàwà upàk molopai Lazarus yeunokkà temyatù putu ki'che tuna kak molopai uyani pùnàppanka toppe ya, masapùla e'nek pe kulu uyassaik sàlà apok yau!' tukaik.

²⁵"Tùse Abraham uya, 'Umu, masa ittukà, ewemapù yau wakù ton yepo-loppù auya, Lazarus uya àli ton yepolo tùse. Tùse nen uchi sàlàpe iichipittàsak man talà, e'nek pe ewechi tùse. ²⁶Màlà neken pe pùla eke i'nawon molo man kùyakletau, mùkyamlo sàlà motapai àwuklappaino kon apyak uya ikupù pen, wapùla ànù'là uklàtù ina piyak, yau messai'nùk yapai pen nàlà,' teppù.

²⁷"Mamin yesak lùppù uya, 'Ukàipùnù, apawanattàyan iulà, Lazarus yeunokkà ukàipùnù yùwùk tak. ²⁸Mùyak etoikenan kon uyakonnon molo man. Tàwà nùtài tok yelupase tok uyàpù sàlà wettalumattàn patassek yak tukaik,' teppù.

²⁹"Abraham uya, 'Ayakonnon Moses kaletayi yesak pe man molopai Kaatù Maimu yenpoikannan tu'ma molo man tok panamannan pe. Tàwàichi mùk-yamlo uya telupa kon yetai tok,' teppù.

³⁰"Yeikuppù ya, 'Kane! Papai Abraham! Iweli'chak lùppù làkku nen we'-wuluukasak utàsak tok piyak yau tok welattà tùmakuyi kon winàpai,' tukaik.

³¹ “Tùse Abraham uya ‘Moses molopai Kaatù Maimu yenpoikannan yeta tùuya'nokon pùla iwechi yau, ànù'là we'wuluukasak lānen tùwelikù tùpo tùse tùmakuyi kon winàpai tok welattà pen mālà,’ teppù ipàk,” teppù Jesus uya tok pàk.

Makui

(Matthew 18:6-7, 21-22; Mark 9:42)

17 ¹ Jesus uya tùnenupa ton pàk wateppù “Yà'là yamùk là kappon yamùk ku'nài makui yak tok utà toppe wekkuppù pe man. Tùse àsà pe kulu iwechi mālà iwekkuttoppe iku'nài pona! ² Wakù peiwa nen iwechi mālà, eke tàk eppanài yaulonsak i'mù pàk molopai yenu'masak palau kak yau, pùsamlo echikili ton nùkkwà wettoppe àli pe tok kupù ya tukaik. ³ Mālàpàk esentàk kon!

“Àtonpa kon wemakuima yau mekamappotàik molopai tùmakuyi winàpai iwelattà yau mesentuppatàik ipàk. ⁴ Iwemakuimasak ewinàkàik 7 pe itekkwà tewin wei yau yattai molopai mālà yattai'ne iyàppàtù apyak ‘Usewankono'-mayaik,’ kase yau, ipàk mesentuppatàik,” teppù ya.

Ailon Tetok

⁵ Yeunossak kon uya Itepulu pàk “Ailon tetok ina uya yeka'nùkkà,” teppù. ⁶ Itepulu uya yeikuppù “Ailon tetok auya'nokon wechi elekkwà mustard yenappà kaichalà yau sàlà, eke yei pàk, ‘Ekalakakà akala pokonpe molopai àppànkà palau kak!’ te auya'nokon sàlà eppaino molopai amaimu kon yawàlà iwechi,” tukaik yeikuppù ya.

Apyoto Wotokoyi

⁷ “Tewinan nà àtonpa kon wechi tapyoto ke umà yakanài pe wapùla kaa-linilu yamùk mainanpanài pe là. Umà yapai ken na' iyàssak yau ‘Asse'neiwa àikkà molopai ata'lettàkà,’ tawonnan amyamlo? Kanekku! ⁸ Tùse ‘Uyeipa ikonekakà molopai ekonekakà inepù pa, umàmukupa uta'lettà tùse molopai uwuku inchi uya tùse. Mālà tùpo lānen uchi auta'lettà mālà molopai àwuku inchi auya,’ tawonnan amyamlo ipàk. ⁹ Apyoto sa' mùkkàlà tenki tetok ipàk pen mayin yawàlà lānen iwechi tùse, ewaik na'? ¹⁰ Mālà kasa làmaichi ewechi kon nai'nùk, tamù'nawàlà yekamasak lùppù ànkupù kon pe kussak auya'nokon yau, ‘Wakù apyoto yek ton pen nen ina, tùnkupù kon neken nen kussak ina uya sàlà,’ te mālà auya'nokon,” teppù Jesus uya.

Àsà Kulu Pippà Yepalan Pokon Kon Ipittà

¹¹ Jerusalem pona tùutà pe Jesus utàppù mālà Samaria molopai Galilee tawon yakletawà. ¹² Tùulon pata yak tùutà pe iitàppù mālà, mālà yattai 10 pan kon àsà kulu pippà yepalan pokon kon uya yepoloppù. Mei tok wechippù mālà satik pe. ¹³ Molopai tok wentaimeppù mālà “Jesus, Itepulu! Ina pàk esentuppakà!” tukaik.

¹⁴ Jesus uya tok yenepù mālà molopai tok pàk “Itàtāk kon paatele uya eyentok kon pe,” teppù. Tok utà tùse tok uchippitàppù mālà wakù pe. ¹⁵ Tok tonpa wennappoppù Kaatù yapulà pe eke pe tùwentaimèpasse tiuchippitàsak yene tùuya pàk. ¹⁶ Iwettolùpattàppù mālà non pona Jesus pùta piyak, tenki tei'ma. Samaria pon pe iwechippù mālà.

¹⁷Jesus uselupappù “10 pan kon ku kàyik yamùk nichipittài? I'nai ken mùk-yamlo 9 pan kon? ¹⁸Yà'là pe ken uchi iwechi pàk pùsàlà neken nà kaklan nennappoi tenki kase Kaatù pàk?” tukaik. ¹⁹Molopai Jesus uya ipàk “E'wu-luukakà molopai itàkà. Ailon tetok auya uya pàli'you amasak màlà,” teppù.

Kaatù Wettok Itepulu Pe Uyàttok

(Matthew 24:23-28, 37-41)

²⁰Pharisee yamùk tonpa uya tekamapposak yà'là yattai là Kaatù wettok Itepulu pe uyàpù pàk yau. Jesus uya yeikuppù “Kaatù wettok itepulu pe màlà tùusense là tùuyàssen pen. ²¹Ànù'là uya ‘Sàlà yenkà,’ wapùla ‘Màlà yenkà,’ te pùla iwechi màlà. Masapùla Kaatù wettok itepulu pe màlà ayau'nokon tùwessen,” tukaik.

²²Màlàyau tùnenupa ton pàk “Wei uyàpù màlà Kàyik Mumu enenpai ewettok kon yattai, tùse yene auya'nokon pen màlà. ²³Molo tok wechi màlà ‘Mailà man,’ wapùla ‘Sailà man,’ tawonnan. Tùse yense kùtàtàu. Tok ya'là kùtàtàu! ²⁴Pata wekamlippù uya pata yakkwaka sàlà motapai ilatoi pona kasa Kàyik Mumu wechi màlà tùweyu yattai. ²⁵Tùse wapiya iwettalumattà màlà molopai sàlàpalok kon kappon yamùk uya inulunpa màlà. ²⁶Noah yattai iwechippù kasa làma iwechi màlà Kàyik Mumu weyu yattai. ²⁷Kappon yamùk wechippù màlà tùuta'lettà kon pàk. Molopai tùwuku kon inchi pàk, kàyik yamùk molopai nossan yamùk wechippù tùwemali'mapàtù kon pàk. Noah wenuku tùkanwa yak ponalà, molopai tuna'ma uyàpùppù màlà. Tok yeu-lankappù ya tamù'nawàlà. ²⁸Màlà kasa làma iwechippù Lot yattai. Kappon yamùk wechippù màlà tùuta'lettà kon pàk molopai tùwuku kon inchi pàk, yà'làlà ye'mapàtù pàk molopai yà'làlà chilanma pàk, tùwàppàmà kon pàk molopai tapùu yamùpàtù pàk. ²⁹Tùse Lot uya Sodom nànsak yau màlà wei yattai apok molopai kulupala kasa tùkà'nùnsen uyàpùppù Epùn poi molopai tok pottàppù ya màlà tamù'nawàlà. ³⁰Màlà kasaichi iwechi màlà Kàyik Mumu usenpoika yau.

³¹“Màlà yattai tàwà kappon tùwùk ipu po tùwessen kùsuttàtak tapluli yense tùwùk tak. Màlà kasa làma tàwà kappon umà yau nai'nùk kùsennap-potak yà'làlà yense. ³²Lot noppù ittutàk kon! ³³Ànù'là takkwalù pùnùnma-nài tùponalok pe uya ila'chima màlà, tùse ànù'là takkwalù la'chimanài uya yepolo màlà. ³⁴Àpàkù'nokon tekamayaik. Màlà yewalupàyi tau asa'lon kon we'nùmù màlà tewinan tapon kon po. Tewinan nà yanùmù màlà molopai yakon wà'nàmà. ³⁵Asa'lon kon nossan yamùk wechi màlà a'naik yeppa pàk echipyau. Tewinan nà yanùmù màlà molopai yakon wà'nàmà. [³⁶Asa'lon kon kàyik yamùk wechi màlà umà yau. Tewinan nà yanùmù màlà molopai yakon wà'nàmà màlà,” teppù Jesus uya.] ³⁷Ya'lon kon uya yekamappoppù “I'nai motau Itepulu?” tukaik.

Jesus uya yeikuppù “Ekek wettok imotau yak màlà kassanak yamùk wepi-lipù,” tukaik.

Tùseka'nonkasen Nossan Pantomù

18 ¹Màlà yattai Jesus uya tùnenupa ton pàk sàlà panton yekamappù màlà, tok yenupa toppe tùuya tàwàlàlà tok wàpùlema toppe, molopai ailon tetok tùuya'nokon nonka tok uya tukaik. ²“Kottù yawon ittunài

wechippù màlà pata yau Kaatù namanài pen molopai kappon yamùk itui'che tùwessen pen. ³ Molopai nossan itayappù iweli'chak lùppù wechippù molo, màlà lùppù pata yau, tùuyàppàtù pàk tùwessen ipyak, ipawanattàse 'Kùpù-kattàkà tàwà uyeyaton winàpai!' tukaik. ⁴ Tachin pe ittunài wechippù màlà ànkuppai pùla, molopai nen uchi tùpàk, 'Kaatù namanài pe pùla lànen wechi tùse wapùla kappon yamùk nama uya pùla là tùse, ⁵ masa yene uya ipùikattà toppe uya masapùla uyaimelunpa ya pàk molopai tùuyàppàtù ke uyetakka ya tukaik,' teppù ya." ⁶ Molopai Itepulu uya "Ailon pen ittunài uya wateppù yetatàk kon. ⁷ Kaatù uya ken na' tùnanùmùssan kalawù tùpàk weinai molopai ewalupàttau yenpàtù tok tùpùikattàse pùla? ⁸ Tekamayaik àpàkù'nokon. Tok pùikattà ya màlà asse'ne. Walà tùse Kàyik Mumu uyàpù yau ken na' ailon tawon yepolo ya sàlà non po?" teppù ya.

Pharisee Molopai Pùlayatta Pili'nài Pantomù

⁹ Jesus uya tu'ma sàlà panton yekamappù màlà kappon yamùk ikasa tiuchittusan tiyiwalà'nokon molopai tamù'nawolon kon tùulon kon namannan pen pàk. ¹⁰ "Asa'lon kon kàyik yamùk utàppù màlà Kaatù yùwùk tak àpùlemase. Tewinan wechippù màlà Pharisee pe, yakon wechippù pùlayatta pili'nài pe. ¹¹ Pharisee we'wuluukappù molopai iwàpùlemappù 'Tenki ukayaik àpàk Kaatù, tùulon kon kasa pùla wechi pàk, tùulon yemamin i'che tùwessen pe pùla wechi pàk, kasei pe pùla wechi pàk wapùla tùulon noppù pokonpe tùwessen pe pùla wechi pàk, mùkkàlà pùlayatta pili'nài kasa pùla wechi pàk. ¹² Asa'là wei Suntayakka yau tùuta'lettàik pùla tùwàpùlemasen iulà, molopai tewin, 10 pan uye'matok yapai elepanài iulà,' tukaik.

¹³ "Tùse pùlayatta pili'nài wechippù satik pe mei. Molopai tenpata tùlù ya Epùn winàkàik pùla kulu iwechippù, tùse tùplopo wàpàtùppù ya neken, 'Kaatù, upàk tàwà esentuppakà, iulà sa'ne umakuyi yawon!' tei'ma.

¹⁴ "Tekamayaik àpàkù'nokon, pùsàlà kàyik pùlayatta pili'nài wemei'chak wechippù màlà ikasa Kaatù pokonpe iwekonekasak pe. Tùse tùulon wechippù màlà iwekonekappù pùla. Masapùla tamù'nawolon kon eke pe tùwekkussan ma màlà àssà'mùla molopai tamù'nawolon kon àssà'mùla tùwessan ma màlà eke pe," teppù Jesus uya.

Jesus Uya Mule Yamùk Lùkkwà Pùlema

(Matthew 19:13-15; Mark 10:13-16)

¹⁵ Kappon yamùk uya màlà tùmunkà kon nepùppù Jesus piyak temyatù tùtoppe ya tok pona. Tùse Jesus nenupa ton uya tok yeneppù molopai kappon yamùk yàulàmappù tok uya màlà kupù tok uya pàk. ¹⁶ Tùse Jesus uya mule yamùk kà'mappù tùpyak molopai "Tàwà mule yamùk nùyàpùu upyak! Tok kùseleutanùttàu masapùla Kaatù wettok itepulu pe màlà pùsamlo yekkwa ton ponalok. ¹⁷ Ailon kulu sàlà, ànù'là Kaatù wettok Itepulu pe yanùnnài pen mule uya yanùmù kasa, wewomù màlà yak pen màlà," teppù Jesus uya.

Mamin Yesak Itepulu

(Matthew 19:16-30; Mark 10:17-31)

¹⁸ Jew yamùk yepulu uya Jesus yekamappoppù "Wakù Enupanài, yà'là kupù uya ken tàwàlàlà wema'nàtok yepotoppe uya?" tukaik. ¹⁹ "Yà'là

peichi iwechi pàk uyesatù auya màlà wakù tukaik? Wakù pùla nen iwechi màlà tùse Kaatù neken,” tukaik Jesus uya yeikuppù. ²⁰“Law ittunài àmàlà ‘Ànoppù pen pokonpe kechii, kappon kù'wànài, amak pe kechii, kasei pe kechii, àkàipùnù molopai asan tawonnan inamakà,’ tawon,” teppù Jesus uya.

Exodus 20:12; Deuteronomy 5:15-20 ²¹Kàyk uya yeikuppù, “Mulek wechippù motapai tamù'nawàlà sàlà yamùk enupan-tok maimu yawàlà wessak man,” tukaik. ²²Sàlà yetasak tùuya yau, “Tewinan nùppù là ànkupù molo man. Tamù'nawàlà itesak pe ewettok ichilanmakà molopai pùlayatta itùkà entuppa'no kon yemyak molopai mamin yesak pe ewechi màlà Epùn po. Molopai àikkà uya'là,” teppù Jesus uya ipàk. ²³Tùse sàlà yetasak tùuya yau, kàyk usewankono'mappù kulu màlà masapùla tukke kulu mamin yesak pe tùwechi pàk.

²⁴Jesus uya yeneppù màlà molopai “Sa'man pe kulu mamin yesak ton kappon yamùk wewomù Kaatù wettok Itepulu pe yak wechi màlà. ²⁵Sa'man pe ma'le camel wepakka akkussa yenu yeuta yai wechi màlà mamin yesak kappon wewomù Kaatù wettok Itepulu pe yak yentai,” teppù ya. ²⁶Kappon yamùk yetannan nùssan uya yekamappoppù “Ànùk ken uchi wepùikattà màlà?” tukaik. ²⁷Jesus uya tok yeikuppù “Yà'làlà sa'man pe iwekkupù yentai kappon nùttuyai'nùk wechi màlà sa'man pe pùla Kaatù pona,” tukaik.

²⁸Màlàyau Peter uya “Masa yenkà! Ina uya tamù'nawolon nànsak man, aya'là tùwettok kon pe,” teppù. ²⁹“Ailon kulu sàlà, ànù'là tùpata nànnài wapùla tùnoppù wapùla tùtonpa yamùk wapùla tükàipùnù molopai tùsan tawonnan wapùla tùmunkà yamùk nànnài Kaatù wettok Itepulu pe pàkànsau uya, ³⁰eke peiwa yepolo màlà sàlàpe, molopai tàwàlàlà nen uchi wema'nàtok yepolo ya màlà nùyàssai'nùk pata weyu yau,” teppù Jesus uya tok pàk.

Jesus Uselupa Tùwelittok Pàk

(Matthew 20:17-19; Mark 10:32-34)

³¹Jesus uya 12 pan kon tùnenupa ton yamappù molopai tok pàk “Yetatàk kon! Utàn'nokon sàlà Jerusalem pona tamù'nawolon Kaatù Maimu yenpoi-kannan nùmenukappù Kàyk Mumu pàk wekkuttok ailon pe yak. ³²Jew yamùk pen yemyak itùlù màlà. Mùkyamlo wàklà màlà italumattà pe. Imot-tùnpa tok uya màlà molopai tok wetattapàtù màlà ipona. ³³Tok uya ippop-pàtù màlà molopai iwànà màlà, tùse icholùwano wei yattai iwuluuka màlà,” teppù. ³⁴Inenupa ton uya sàlà yamùk ittu pùla iwechippù màlà. Iichelupa-tok nekama yonansak wechippù màlà tok winàpai, molopai Jesus uselupatok ipàk ittu tok uya pùla iwechippù.

Jesus Uya Enkui, Enpùn Ipittà

(Matthew 20:29-34; Mark 10:46-52)

³⁵Jesus uyàpùppù màlà mei pùla Jericho winàkàik molopai enpùn kàyk wechippù màlà chichiu pe asanta yena po enkui pe tùwechi pàk. ³⁶Tukkan kon kappon yamùk utà yeta tùuya yau, kàyk uya tok yekamappoppù, “Yà'là ken nai'nùk?” tukaik. ³⁷“Jesus Nazareth pon, pata yentakayan,” teppù tok uya ipàk.

³⁸Iwentaimèppù eke pe “Jesus! David mumu, upàk tàwà esentuppakà!” tukaik.

³⁹ Kappon yamùk itemloto pon kon uya yàulàmappù, “Eppana ekkà,” teppù tok uya ipàk. Tùse iwentaimeppù eke peiwa nen uchi, “David Mumu! Upàk tàwà esentuppakà!” tukaik.

⁴⁰ Màlàpàk Jesus weleutappù molopai enpùn nettoppe tok uya tùpyak yekamappù ya. Mei pùla iyàssak yau Jesus uya yekamappoppù, ⁴¹ “Yà'là kupù uya i'che messan àponalok pe?” tukaik.

“Itepulu, pata enenpai wessaik,” tukaik yeikuppù ya.

⁴² Jesus uya ipàk, “Yenkà! Ailon tetok auya uya eyipittàsak màlà,” teppù. ⁴³ Màlà yattai asse'ne yeneppù ya màlà molopai Jesus ya'là iitàppù Kaatù yapulà pe. Yensak tùuya'nokon yau tamù'nawàlà tukkan kon kappon yamùk uya Kaatù yapulàppù màlà.

Jesus Molopai Zacchaeus

19 ¹ Jesus utàppù màlà Jericho polo yentaka pe. ² Molo iwechippù màlà Zacchaeus itesek pùlayatta pili'nàì nan yepoino molopai mamin yesak pe iwechippù. ³ Ànùk kasa là Jesus wechi enenpai iwechi tùse tokkwen nùkkwà iwechippù, màlàyau yeneppù ya pen masapùla tukke kulu kappon yamùk wechi pàk. ⁴ Màlàpàk aitun pe iitàppù màlà tukkan kon kappon yamùk wapiya molopai yei Sycamore yek pona iwekainùmùppù, màlà yawàlà Jesus utà yentoppe tùuya. ⁵ Màlà motak tùuyàssak yau Jesus uya kakàik tenu tülùppù molopai yeneppù ya molopai ipàk wateppù ya “Asse'ne àwuttàkà Zacchaeus, masapùla sàlàpe àyùwùk tau wechi màlà,” teppù ya. ⁶ Zacchaeus wuttàppù màlà asse'ne molopai yanùmùppù ya tùutauchinpaik kulu tùwùk tak. ⁷ Tamù'nawàlà yennàì nan nùssan kappon yamùk wessa'molùkappù tùusàulàma kon pàk, “Pùsàlà kàyik utàsak man àli ku'nàì yùwùk tak ikak-lamu pe,” tukaik. ⁸ Zacchaeus wà'mùssakkappù molopai Itepulu pàk, “Yetakà Itepulu! Itesak pe wettok pantaka uya màlà upyau iwechi kaichalà entup-pa'no kon yemyak molopai ànù'là yama'masak uya yau ye'ma uya màlà asakùlàn'ne itekkwa,” teppù ya. ⁹ Jesus uya ipàk, “Wepùikattàntok uyàssak man sàlà tapùì tak sàlàpe, masapùla pùsàlà kàyik nàlà mùkkàlà Abraham pa. ¹⁰ Masapùla Kàyik Mumu uyàpùppù màlà iitàssak kon iwase molopai tok pùikattàse,” teppù.

Kolù Pun Yamùk Pantomù

(Matthew 25:14-30)

¹¹ Màlàyau Jesus uya sàlà panton yekamappù wate tùuya yetannan nùssan pàk. Jerusalem po lùwiwa nen uchi iwechippù màlà molopai Kaatù wettok itepulu pe usenpoika winàkàik iwechi pe tok uya yekamappù. ¹² Màlàpàk “Tùnamasen kàyik utàppù màlà meyon pata yak kin pe tuma toppe molopai tùwennappo toppe. ¹³ Pata nàmà tùuya wapiya 10 pan kon tapyoto yamùk kà'mappù ya molopai tok lepappù ya tewin pàk kolù pun ke, tok pàk ‘Masa yà'là kaichalà là yepolo auya'nokon sàlà ke upatappù yau mùttutàik,’ teppù ya. ¹⁴ Tùse ipatassek yawon kon uya yeya'nomappù màlà, màlàpàk tok uya tùmaimu kon yekamannan yeunokoppù ite'mappù pàk ‘Pùsàlà kàyik wechi ina kinù pe i'che pùla ina man,’ tukaik.

¹⁵ “Tùnamasen kàyik mappù màlà kin pe molopai iwennappoppù. Tapyoto yamùk pùlayatta tülùppù tùuya itemyak lùssan uyàttoppe tùpyak tok

kà'mappù ya, yà'là kaichalà là yeposak tok uya yentoppe tùuya. ¹⁶Wapiyalok uyàpùppù molopai ipàk 'Itepulu 10 pe kolù pun yeposak uya man tewinan ulepappù auya ke,' teppù ya. ¹⁷'Wakù pe kulu man, wakù àmàlà apyoto! Ailon peichi ewessak malalon yau pàk, 10 pan pata yamùk yesak pe ewechi pa àkupù uya málà,' teppù itepulu uya. ¹⁸Yakon itapyoto uyàpùppù málà molopai, 'Uyepulu, 5 pe kolù pun yeposak uya man tewinan ulepappù auya ke,' teppù ya. ¹⁹Pùsàlà pàk, '5 pan pata yamùk yesak pe ewechi pa àkupù uya málà,' teppù ya. ²⁰Tùulon itapyoto uyàpùppù, 'Itepulu, sàlàichi yenkà kolù pun àpùlayattayi, tonanse tükuttai enki'cha yau. ²¹Usenalippappù àpàk masapùla sa'man pe ewechi pàk. Àponalok pen yanunnàì àmàlà molopai ànpàmappù pen mokkanàì,' teppù ya. ²²Itepulu uya ipàk wateppù. 'Àmàlà àli apyoto! Amaimu là yapulà uya málà, atalumattà toppe uya. Mùttuyaik sa'man pe wechi, uponalok pen yanunnàì pe molopai unpàmappù pen mokkanàì pe. ²³Yà'là pe ken uchi iwechi pàk upùlayattayi tùonokaik pùla mettai pùlayatta pilittok tak? Wennapposak yau eke peiwa yepoloppù uya sàlà eppaino tùulon kon pokonpe iwepili'chak,' teppù ya ipàk. ²⁴Màlàyau kin uya satik pe molo tùwessan pàk, 'Kolù pun imokkatàk kon iwinàpai molopai itùtāk kon apyoto 10 pe kolù pun yeponàippù yemyak,' teppù. ²⁵Màlàyau tok uya ipàk 'Itepulu, 10 pe nen yepokassak ya man!' teppù. ²⁶'Tekamayaiik àpàkù'nokon tamù'nawolon kon yà'làlà yesak ton yemyak eke peiwa itùlù málà. Tùse mùkkàlà yà'làlà yesak pen winàpai malalon nànen itesak pe iwettok mokka málà. ²⁷Pùsamlo uyeyatonnon tikiñu kon pe uyi'che pùla iwessak kon nùssan inettāk kon sà motak. Molopai tok iwàtāk kon uyemlotopo!' teppù ya," tukaik.

Jesus Welepamù Jerusalem Pona

(Matthew 21:1-11; Mark 11:1-11; John 12:12-19)

²⁸Molopai nen uchi tùuselupa tùpo Jesus utàppù Jerusalem pona tok wapiya. ²⁹Mei pùla là pata yamùk Bethphage molopai Bethany tawonnan piyau tùwechi Wùk Olive itesek po yau, Jesus uya asa'là tùnenupa ton yeunokoppù tùwapiya. ³⁰Sàlà enupantok pokonpe "Pata eyemloto kon po nai'nùk yak itàtāk kon, ewelepamù kon pata yak yau tonki mule yewattāsak yepolo auya'nokon málà ipo we'nàppà pen. Meukatàik molopai mùnettàik sàlà motak. ³¹Ànù'là uya eyekamappo kon, 'Yà'là pe iwechi pàk yeuka auya'nokon málà?' tukaik yau, 'Itepulu i'che kulu man,' mùkatàik," teppù ya. ³²Ineunokossan utàppù málà molopai tamù'nawolon yepoloppù tok uya Jesus uya yekamappù kasa. ³³Tonki mule yeuka tok uya tùse itesak uya "Yà'là pe iwechi pàk yeuka auya'nokon málà?" teppù. ³⁴"Itepulu i'che kulu man," tukaik tok uya yeikuppù. ³⁵Molopai tonki mule yalàppù tok uya Jesus piyak. Màlàyau tùpon kon tùlùppù tok uya ipona molopai Jesus pùikattàppù tok uya iwenuttoppe. ³⁶Iità tùse tok uya tùpon kon yalengkappù asantawà. ³⁷Jerusalem piyau mei pùla, pata Olive Tùpù yai asanta wuttàtok motau iwechi tùse tamù'nawàlà tukkan kon inenupa ton wessa'molùkappù Kaatù yapulà pàk tùutauchinpaik tùwentaimépasse, tamù'nawolon eke ton tùnenessan kon yamùk pàk.

³⁸"Ipùlemasak mùkkàlà kin Itepulu yesek yau tùuyàssen!

Wàlàkka'nàtok Epùn pon molopai Kaatù yapulàtok!" tukaik.

Psalms 118:26

³⁹ Mälâyau Pharisee tonpa yamûk uya tukkan kon kappon yamûk kûlot-tapai ipâk “Enupanâi, eppana enenupa ton wettoppe yekamakà!” teppû.
⁴⁰ Jesus uya yeikuppû, “Eppana tok wechi yau tâk yamûk wentaime mâlâ, ukayaik âpâkû'nokon,” tukaik.

Jesus Kalawû Jerusalem Wenai

⁴¹ Jerusalem winâkâik lûiwa iyâpûppû mâlâ molopai pata yensak tûuya yau, ikalawûppû iwenai, ⁴² “Sâlâ wei yau yâ'lâ uya wâlâkka'nâtok nepû ittu neken auya'nokon yau, tûse sâlâpe ewinâpai'nokon yonansak man yene auya'nokon tukaik. ⁴³ Masapûla pata weyu uyâpû mâlâ âpona'nokon eyeyatonnon uya âwainottâ mâlâ non tûkasse molopai tok uya awakkâtû mâlâ sâwinâ'ne. ⁴⁴ Tamû'nawâlâ tok uya amattanûpû mâlâ, ayawon kon mule yamûk eweku-pili tawon kon pokonpe. Tewin nâ tâk nââm tok uya ipatassek yau pen mâlâ, masapûla yâ'lâ yattai lâ Kaatû uyâpûppû âpûikattâse ittuppû auya pen mâlâ,” tukaik.

Jesus Utâ Kaatû Yûwûk Tak

(Matthew 21:12-17; Mark 11:15-19; John 2:13-22)

⁴⁵ Mâlâ yattai Jesus utâppû mâlâ Kaatû yûwûk tak molopai yâ'lâlâ chilannannan yenpakkappû ya. ⁴⁶ “Kaatû Maimu yau iwe'menukasak man Kaatû uya ‘Yûwûk yesatû mâlâ Wâpûleman Yûwûk,’ tukaik. *Isaiah 56:7* ‘Tûse amak ton uso'nantok itak pe imasak auya'nokon man!’” teppû ya tok pâk. *Jeremiah 7:11*

⁴⁷ Jesus uya kappon yamûk yenupappû mâlâ Kaatû yûwûk tau wei kichalâ. Tûse paatele yamûk yepulu ton, Law pâk enupannan molopai Jew yamûk yennâi nan wechippû mâlâ ânwapai. ⁴⁸ Tûse yâ'lâ kasa lâ ikuttok tûuya'nokon yepolo tok uya pûla iwechippû masapûla tamû'nawolon kon kappon yamûk wechippû mâlâ iichelupa yeta pâk.

Jesus Yapâikketû Pâk Yekamappotok

(Matthew 21:23-27; Mark 11:27-33)

20 ¹ Tewin wei yattai Jesus wechi Kaatû yûwûk pûlolo po kappon yamûk yenupa pâk molopai wakû itekale yekama pâk tûse paatele yamûk yepulu ton, Law pâk enupannan molopai tûnamasan kâyik yamûk tawonnan uyâpûppû mâlâ ipyak. ² “Ina pâk yekamakâ, ânûk yapâikketû yau ken sâlâ yamûk kupû auya mâlâ? Ânûk ken ayapâikketû ke elepatai mâlâ yamûk kupû pa?” teppû tok uya ipâk. ³ Jesus uya tok yeikuppû, “Masa eyekamappoi'che'no-kon nâlâ iulâ. Upâk yekamatâk kon, ⁴ John uya kappon yamûk yenpataukatok yapâikketû uyâpûppû ken na' epûn poi, wapûla ka' kappon winâpai lû?” tukaik. ⁵ Tok wessa'molûkappû mâlâ tûusekamappopâtû kon pâk tiyiwalâ'nokon, “Yâ'lâ te'nokon ken? ‘Epûn poi iyâpûppû,’ te yau nen, ‘Yâ'lâ pe ken uchi iwechi pâk John pâk ailon te auya'nokon pûn?’ te ya. ⁶ Tûse, ‘Kappon winâpai iyâpûppû,’ te'nokon yau, tamû'nawolon kon talâ nai'nannûk uya kûwânâ kon tâk ke, masapûla John wechi Kaatû Maimu yenpoikanâi pe pâk ailon tesak tûuya'nokon pâk,” teppû tok uya. ⁷ Mâlâpâk tok uya yeikuppû, “I'nailâpai lâ iyâssak pe iwechi ittu ina uya pûla man,” tukaik. ⁸ Molopai, “Yekama uya pen nâlâichi sâlâ ânûk yapâikketû yau lâ sâlâ yamûk kupû uya,” teppû Jesus uya tok pâk.

Kùyalì Yekkwa Mainanpannan Pantomù

(Matthew 21:33-46; Mark 12:1-12)

⁹Màlàyau Jesus uya sàlà panton yekamappù kappon yamùk pàk. “Kàiyik uya màlà umà pàmàppù molopai imainanpa woton kon yemyak itùlùppù ya, molopai nen uchi tùpata nàmàppù ya tachin pe. ¹⁰Ipilittok yattai iwechi yau, tapyoto yeunokoppù ya màlà umà mainanpannan piyak tùponalok woton ipi-li'chak lùppù tonpa yepose. Tùse umà mainanpannan uya itapyoto ippoppà-tùppù molopai tok uya yeunokoppù yà'làlà pùla. ¹¹Màlàpàk kàiyik uya tùulon tapyoto yeunottukkappù màlà, tùse mùkkàlà ippoppàtùppù tok uya, kuli'-mak tok uya italumattàppù molopai tok uya yeunokoppù yà'làlà pùla làma. ¹²Màlàyau icholùwano pe tapyoto yeunottukkappù ya. Tok uya tu'ma àsà pe ikupùppù, molopai tok uya yenu'mappù. ¹³Umà yesak uya ‘Yà'là kasa sa' uchi wettoppe ko?” teppù. ‘Umu wak u'nùn kulu teunokoik ta, tok uya nen ken uchi inama,’ teppù ya. ¹⁴Tùse yensak tùuya'nokon yau umà mainanpannan uselupappù ipàk ‘Pùsàlà mùkkàlà itesak mumu. Iwàpai'nokon man molopai iponalok kon wettoppe kùponalok kon pe!’ teppù. ¹⁵Màlàpàk tok uya yenu'-mappù umà yapai molopai tok uya iwànàppù.

“Yà'là pe nen ken uchi umà yesak uya umà mainanpannan kupù?” tukaik, Jesus uya tok yekamappoppù. ¹⁶“Ìyàpù màlà molopai mùkyamlo kàiyik yamùk tùkka ya molopai nen uchi tùulon kon umà mainanpannan yemyak umà tùlù ya,” teppù Jesus uya. Sàlà yetasak tùuya'nokon yau kappon yamùk uya, “Tàwà màlà yekkwa kùsekkuttak,” teppù. ¹⁷Jesus uya tok yenèppù molopai tok yekamappoppù ya, “Yà'là te ken uchi sàlà Kaatù Maimu yau iwe'menukasak nai'nùk uya,

‘Tàk tapùì yamùnnan nùnulunappù italumayippù pe tùkusse,
wenasak man i'che kulu we'nàtok pe tùulon kon tàk yamùk yentai,’
tawon.

Psalms 118:22

¹⁸Tamù'nawolon kon tùwekkawai'masan màlà tàk pona, utakitukka màlà. Molopai tàk wekkawai'masak ànù'là pona yau, yamoklopù ya màlà,” teppù Jesus uya.

Pata Yesak Ye'matok Pàk Ekamappontok

(Matthew 22:15-22; Mark 12:13-17)

¹⁹Law pàk enupannan molopai paatele yamùk yepulu ton wechippù màlà Jesus ana'chipai. Masapùla sàlà panton yekamasak ya tiwinàkà'i'nokon ittusak tùuya'-nokon pàk, tùse tok usenalippappù kappon yamùk pàk. ²⁰Màlàpàk tok wechippù yene pàk, imaimu pàkàlà ya'chi toppe tùuya'nokon. Kappon yamùk yeunokoppù tok uya màlà ailon pe tùwechi kon pe tukaik tok usennaka toppe, kopùna yapàik-ketù molopai imeluntàlù yemyak itùtoppe. ²¹Pùsamlo elaik yamùk uya wateppù Jesus pàk, “Enupanài, ina nùttuyan euselupatok molopai enupantok auya wechi ikasa. Molopai ekkaichalà kappon yamùk yene auya molopai Kaatù yeselu pàk enupanài àmàlà ailon pe iwettok yawàlà. ²²Ikasa ken na' màlà Caesar yemyak pùlayatta tùlù ina uya wechi, wapùla ikasa pùla?” teppù tok uya. ²³Tùse Jesus uya tok usennakatok yawàlà yenèppù molopai tok pàk, ²⁴“Chilùpa pun yenpoi-katàk kon uyemyak. Ànùk yenpata molopai ànùk yesek ken sàlà ipàk nai'nùk?” teppù Jesus uya. “Caesar,” tukaik tok uya imaimu yeikuppù. ²⁵Màlàpàk Jesus

uya, “Waichi iwechi yau Caesar yemyak iponalok itùtāk kon molopai Kaatù yemyak iponalok tùlù kon pa,” teppù. ²⁶ Iichelupatok yau tok uya ya'chi pùla iwechippù molo kappon yamùk yemlotopo. Tok usenumenkasak wechippù tùmaimu kon yeippàttok kon ya pāk, molopai eppana tok wechippù.

We'wuluukantok Molopai Wemali'mantok

(Matthew 22:23-33; Mark 12:18-27)

²⁷ Sadducee tonpa yamùk weli'nāsak yau we'wuluukan pen mālā tawonnan uyàpùppù Jesus piyak yekamappoppàttok pokonpe. ²⁸ “Enupanài, Moses uya mālā sālā menukappù ina ponalok pe. ‘Kàyik weli'chak molopai tùnoppù nānsak ya imunkà pùla yau, mùkkālā kàyik yakon nùppù uya mālā tùlui noppù lùppù mali'ma, mule yamùk yepotoppe tùuya iweli'chak lùppù munkà pe,’ tawon,” teppù tok uya. ²⁹ “Molo tok wechippù 7 pan kon echiyakonnon kàyik yamùk. Wapiyalok kàyik wemali'mappù, molopai iwelikùppù imunkà pùla. ³⁰ Mālāyau nen uchi yakon nùppù uya inoppù lùppù mali'mappù. ³¹ Molopai tok solùwano lùppù tu'ma, mālā kasa 7 pan kon wechippù tamù'nawàlā. Tok wu'matùppù mālā imunkà pùla. ³² Àkàmlāk lùppù nossan nālā welikùppù. ³³ Iweli'chak kon wuluukasak yattai ken ànùk noppù pe nen uchi iwechi 7 pan kon uya imali'mapàssak tùse?” teppù tok uya. ³⁴ Jesus uya tok yeikuppù, “Kappon yamùk sālā yattai nai'nannùk mùkyamlo tùwemali'masan. ³⁵ Tùse kappon yamùk tùwuluukasan yek pe nai'nannùk weli'nàtok yapai, nùyàssai'nùk pata weyu yattai wemali'ma pen mālā. ³⁶ Tok welikù pen mālā masapùla inchelù yamùk kasa tok wechi pāk. Kaatù munkà yamùk mùkyamlo masapùla tok wuluukasak weli'nàtok yapai pāk. ³⁷ Molopai Moses uya yekamasak mālā iweli'chak kon we'wuluuka mālā weli'nàtok yapai tukaik. Molopai, tùuyassen yuk pāk Kaatù Maimu uselupatok yau iichelupasak man Itepulu pāk, ‘Abraham Kaatùyi, Isaac Kaatùyi molopai Jacob Kaatùyi pe iwechi pāk,’ teppù ya. *Exodus 3:6* ³⁸ Sālā uyaichi yekama mālā nulānan kon Kaatùyi pe iwechi, iweli'chak kon pen, masapùla tamù'nawolon kon wechi mālā nulā ipona,” teppù Jesus uya. ³⁹ Law pāk enupannan tonpa yamùk uselupappù, “Wakù pe wamùkapàssaik, Enupanài!” tukaik. ⁴⁰ Tùulon pe tukka enekamappopai pùla tok usenalippappù.

Ànùk Mumu Mùkkālā Christ

(Matthew 22:41-46; Mark 12:35-37)

⁴¹ Mālā yattai Jesus uya tok pāk, “Yà'lā kasa ken uchi David mumu pe mālā Christ wechi, te tok uya? ⁴² Masapùla David uya,

‘Itepulu uya Uyepulu pāk,

Chichiu pe ekkà sà motau kamik pen uyemyatù winà.

⁴³ Eyeyatnonn tùlù uya atta yapon pe atta yokkoik tùse,’

teppù Psalms kaletayi yau.

Psalms 110:1

⁴⁴ David uyaichi mālā yesatùppù ‘Uyepulu,’ tukaik. Atta ken uchi Christ wechi David mumu pe?” teppù Jesus uya.

Jesus Uselupa Law Pāk Enupannan Winàkàik

(Matthew 23:1-36; Mark 12:38-40)

⁴⁵ Tamù'nawàlā tukkan kon kappon yamùk uya teta tùse, Jesus uya tùnenu-pa ton pāk watteppù. ⁴⁶ “Elannek pe ettāk kon Law pāk enupannan pāk.

Kusan tùpon kon yau asapaino kon mùkyamlo. Tùnamatok kon pokonpe tepolo kon i'che tùwessan mùkyamlo makitti tau. Wakù kulu aponnok yanùn-nài nan mùkyamlo wepili'nàtok itak tau. Wakù nàlà patassek yanùnnài nan mùkyamlo uta'lettàntok yau. ⁴⁷Itayappù iweli'chak lùssan patassek yama'-mannan mùkyamlo. Kusan pe nàlà tùwàpùlemasan kappon yamùk uya neken tentok kon pe tukaik. Pùsamlo talumattàtok wechi màlà eke pe kulu,” teppù ya.

Itayappù Iweli'chak Lùppù We'lepatok

(Mark 12:41-44)

21 ¹Yene tùuya yau Jesus uya mamin yesak ton uya tùwe'lepatok kon tülù Kaatù yùwùk tawon pùlayatta yen yak yeneppù. ²Molopai nàlà itayappù iweli'chak lùppù, yà'làlà pùn sa'ne uya asa'lon nùkkwà kalukuli pun nonka yeneppù ya. ³“Ailon kulu sàlà, pùsàlà sa'ne itayappù iweli'chak lùppù eke peiwa nùtùpàssan tùulon kon yentai. ⁴Masapùla tùulon kon tùwe'lepatok kon tülù tukkan temamin kon kùlottapai tùse mùkkàlà sa'ne ipla echii'ma tùwemattok ipàk tülù tamù'nawàlà,” teppù ya.

Kaatù Yùwùk Umatta Màlà

(Matthew 24:1-2; Mark 13:1-2)

⁵Tùulon kon uselupappù màlà Kaatù yùwùk yùpùlùttàsak wakù ton tàk yamùk ke molopai lepantok itùsak lùssan Kaatù yemyak ke pàk. Tùse Jesus uya, ⁶“Sàlà yamùk menyatàik, pata weyu uyàpù màlà tewin nà tàk wà'nàntok tùulon po yattai pen, tamù'nawàlà iwettùlùkkwa màlà,” teppù.

Pata Weyu Wenukappù Yekamatok

(Matthew 24:3-14; Mark 13:3-13)

⁷“Enupanài, yà'là yattai ken sàlà yamùk wechi? Molopai yà'là wechi ken màlà yentok ipàkàlà pe, iwekkuttok yattai uyàssak yekamanài pe?” tukaik tok uya yekamappoppù.

⁸Jesus uya wateppù, “Enpen ettàk kon eyennaka kon kùsettak! Masapùla tukkan kon uyàpù màlà uyeseke yau, ‘Iulàichi mùkkàlà Christ!’ molopai ‘Pata weyu uyàssak uchi man!’ tei'ma. Tùse tok ya'là kùtàtàu. ⁹Kettalipatàu wepanta'mantok molopai mùkyamlo tùpata kon yesak yenu'mai'che man te yeta auya'nokon yau, sàlà yamùk wekkupù màlà wapiya, tùse màlà wechi màlà iwenukattok pe pùla. ¹⁰Pata uya tùulon pata panta'ma màlà, kin yesak pe nai'nùk pata uya tùulon kin yesak làma pata yeya'noma màlà. ¹¹Àsà tùlùpùnù wechi màlà molo, iwan pe we'nà màlà, àsà ton palan wechi màlà i'nai yailà là, nalik ton wechi màlà molo molopai eke ton tensan yek kwa ton pen wechi màlà kak yau,” teppù ya.

¹²“Sàlà yamùk wekkupù wapiya aya'chi kon màlà molopai atalumattà kon. Àtùlù kon màlà eyittutok kon pe wepili'nàtok itak tak molopai patiki'chi tak, Kin yamùk molopai kopùna yamùk yemlotopona enepù kon màlà upàkànsau. ¹³Sàlà wechi màlà wakù itekale yekamatok auya'nokon yattai pe. ¹⁴Eusenu-menkatok kon ikonekatàk wapiya ewenai ewechi kon pàk autaimelunpa kon tukaik. ¹⁵Masapùla elepa kon uya màlà amaimu kon ke molopai pukkek ke, eyeyaton kon yamùk uya euselupatok kon nulunpa wapùla ailon pen màlà te

tukaik. ¹⁶ Àkàipùnù kon molopai asan kon uya àtùlù kon màlà eyeyaton kon yemyak, àlunan kon uya là, àtonpa kon yamùk uya là, ewechiyakonnon uya là. Molopai tùulon kon àtonpa kon wàrà màlà. ¹⁷ Tamù'nawolon kon uya eye-ya'noma kon màlà uwenai. ¹⁸ Tùse tewin nà appai kon pùpok wepuka appai kon poi pen màlà. ¹⁹ Meluntà pe ettàk kon masapùla sàlà kasa ewepùikattà kon màlà," teppù Jesus uya.

Jerusalem Mattanùttok

(Matthew 24:15-21; Mark 13:14-19)

²⁰ "Tukke tùwepanta'masan uya Jerusalem woinottàsak yene auya'nokon yau, iimattatok winàkàik iwechi pe ittu auya'nokon màlà. ²¹ Málàyau Judea pon kon nepeik wùk yamùk pona. Tàwà eke pata yau tùwessan nùnàmàì molopai elekkwà pata yau tùwessan kùttàtak eke pata yak. ²² Masapùla sàlàichi màlà talumattàntok wekkuttok yattai tamù'nawàlà Kaatù Maimu yau iwe'menukasak lùppù. ²³ Monok yamùk pona àsà pe kulu iwechi màlà, màlà yamùk wei yawà molopai mule yan yamùk echikili ton imunkà pona! Eke pe kulu utaimelunpantok uyàpù màlà sàlà pata pona molopai Kaatù we'-naikatok wechi màlà pùsamlo kappon yamùk po. ²⁴ Kasupala ke tok wàrà màlà molopai ya'chichak kon pe tamù'nawolon pata yamùk yak tok yalà. Jew yamùk pen uya Jerusalem wasappàtù màlà tùweyu kon wenukapù ponalà," teppù ya.

Kàyk Mumu Uyàttok

(Matthew 24:29-31; Mark 13:24-27)

²⁵ "Yentok ipàkàlà wechi màlà wei yau, kapùì molopai chilukà yamùk yau. Non po tamù'nawolon pata yamùk usenalippa màlà, palau tàwù molopai meluntà chipa'chipa pàk. Yà'là kuttok tok uya pùla tok kupù ya màlà. ²⁶ Kappon yamùk wenpulumanpàtù màlà tùusenalippa kon ke non po nekkussai'nùk pàk. Masapùla kak yapàikketù kau nai'nùk utattù'ma màlà. ²⁷ Màlà yattai nen uchi Kàyk Mumu usenpoika màlà. Iyàpù màlà katupluk yau meluntà pe molopai eke tùnamatok yau. ²⁸ Sàlà yamùk wepyattà tùwekkupù pàk yau, mà'mùssakkatàik molopai appai kon manùntàik kakàik, masapùla ewepùikattàtok kon mei pùla man," teppù Jesus uya.

Fig Yek Pàk Enupantok

(Matthew 24:32-35; Mark 13:28-31)

²⁹ Málàyau Jesus uya sàlà panton yekamappù màlà tok pàk. "Fig yek yentàk kon molopai tamù'nawàlà tùulon kon yei yamùk. ³⁰ Yale yamùk usenpoika yau a'nek pe iwettok yattai winàkàik iwechi pe ittunna amyamlo. ³¹ Màlà kasa làmaichi sàlà yamùk wekkupù yene auya'nokon yau Kaatù wettok itepulu pe weyu wechi mei pùla ittu auya'nokon màlà.

³² "Ailon kulu sàlà, tamù'nawàlà sàlà yamùk wekkupù màlà kappon yamùk nemassai'nannùk welikù tamù'nawàlà wapiya. ³³ Epùn molopai non tawonnan utà màlà tùse umaimu utà pen màlà," teppù Jesus uya.

³⁴ "Elannek pe mettàik! Yà'là pàk pùla kàko'mantàu. Wetùnnàtok pàk alikyek pe kettàu molopai sàlà motau wema'nàtok pàk kataimelunpatàu. Màlà kasa ewechi yau, màlà weyu uya eyepolo màlà awanmùlà, male kasa.

³⁵Iyàpù màlà tamù'nawolon kon kappon yamùk sàlà non pon kon pona. ³⁶Enpen ettàk kon molopai àpùlematàk kon tàwàlà, meluntà pe ewechi kon pa sàlà yamùk wekkupù winàpai ewepe kon pa molopai Kàyik Mumu yemlo-topo àwà'mùssakka kon pa,” teppù Jesus uya.

³⁷Jesus uko'manpàtùppù màlà Kaatù yùwùk tau kappon yamùk yenupa pàk molopai ko'manpe iwenasak yau iitàpàtùppù Olive Tùpù pona, molo esse ewalupàttau. ³⁸Ko'làma kulu tamù'nawàlà kappon yamùk utàpàtùppù Kaatù yùwùk tak iichelupa yetase.

Àsà Ton Wekkuttok Jesus Winàkàik

(Matthew 26:1-5; Mark 14:1-2; John 11:45-53)

22 ¹Yapuluwetanù'nài pùn pùlomù pusak pàk Uta'lettàntok yattai wechippù màlà mei pùla, Entaka'nàppà tukaik tesassen. ²Paatele yamùk yepulu ton molopai Law pàk enupannan yamùk wechippù màlà yà'là kasa là Jesus wàtok tùuya'nokon ittui'che, masapùla tok usenalippappù màlà kappon yamùk pàk.

Judas Wekkupù Jesus Yeimippo Pàk

(Matthew 26:14-16; Mark 14:10-11)

³Màlàyau Settan wewomùppù Judas yak, 12 pan kon Jesus nenupa ton tonpa Iscariot tetok ipàk yak. ⁴Màlàpàk Judas utàppù màlà, eke ton paatele yamùk molopai Kaatù yùwùk yennài nan pokonpe eselupase, yà'là kasa là Jesus tùlù tùuya tok yemyak pàk. ⁵Tok utauchinappù kulu màlà, màlàyau ye'ma pàk tok wekkupùppù pùlayatta ke. ⁶Judas uya, “Ewaik,” teppù tok pàk, ànùk pùn yau Jesus tùtok tùuya yattai woton ittui'che iwechippù.

Tewin Itekkwalok Pe Uta'lettàntok

(Matthew 26:17-25; Mark 14:12-21; John 13:21-30)

⁷Wei uyàpùppù màlà yapuluwetanù'nài pùn pùlomù pusak pàk Uta'lettàntok yattai, kaalinilu munkà yamùk tùkkatok yattai Entaka'nàppà yattai Uta'lettàntok weyu ponalok pe. ⁸Jesus uya Peter molopai John tawonnan yeunokoppù “Itàtòk kon, Entaka'nàppà yattai Uta'lettàntok ikonekatantàk kùponalok kon pe,” teppù ya tok pàk. ⁹“I'nailà ken uchi ina uya ikoneka i'che messan?” tukaik tok uya yekamappoppù. ¹⁰“Pata yak ewewomù kon pe kàyik uya eyepolo kon màlà, wai yau tuna yanài uya. Ya'là mùtataik tapui iwewontok itak tak. ¹¹Molopai tapui yesak pàk ‘I'nai màlà tapui unenupa ton pokonpe uta'lettàtok itau? nùkapàssan Enupanài’ mùkatàik. ¹²Eke pata-ssek tamù'nawolon yesak yekama ya màlà àpàkù'nokon kawonpan tau, molo tamù'nawolon koneka auya'nokon màlà,” teppù Jesus uya. ¹³Tok utàppù màlà molopai tamù'nawolon yepoloppù tok uya Jesus uya yekamappù kasa molopai Entaka'nàppà yattai Uta'lettàntok konekappù tok uya.

Itepulu Uta'lettàtok

(Matthew 26:26-30; Mark 14:22-26; 1 Corinthians 11:23-25)

¹⁴Uta'lettàntok yattai uyàssak yau, Jesus weleutappù kùyalì yapon piyau teunossan pokonpe. ¹⁵Molopai tok pàk, “Sàlà Entaka'nàppà yattai Uta'lettàntok pàk ata'lettàpai kulu wessak man àpokonpe'nokon wettalumattà wapiya!

¹⁶ Masapùla tekamayaik àpàkù'nokon inattu'ma uya pen nen uchi màlà Kaatù wettok itepulu pe patassek yau iwekkupù ponalà,” teppù Jesus uya. ¹⁷ Màlàyau pùsau yanùmùppù ya, tenki teppù ya Kaatù pàk molopai tok pàk, “Sàlà yanùntàk kon molopai yekantàk kon àklottau'nokon. ¹⁸ Masapùla tekamayaik àpàkù'nokon sàlà wain inchi tu'ma uya pen màlà sàlà motapai Kaatù wettok itepulu pe weyu uyàpù ponalà,” teppù ya. ¹⁹ Molopai pùlomù pusak yanùmùppù ya, tenki teppù ya Kaatù pàk, ipilipàtùppù ya molopai itùlùppù ya tok yemyak, “Sàlà màlà upun itùsak àponalok kon pe. Sàlà mùkuttàik uyittutok auya'nokon ipàkàlà pe,” tei'ma. ²⁰ Màlà kasa làma pùsau tùlùppù ya uta'lettàka'nàppà ye'mappùtak, “Sàlà màlà emennak pe Kaatù uya ikupù tùuya teppù lùppù, ikopposak umùnù ke, ikkwansak lùppù àponalok kon pe,” tei'ma.

²¹ “Tùse yentàk kon! Mùkkàlà uyeimippo woton talà man upyau kùyalì yapon piyau! ²² Masapùla Kàyik Mumu welikù màlà Kaatù uya ikupùppù kasa. Tùse mùkkàlà neimippoyai'nùk kàyik pona àsà pe kulu iwechi màlà!” teppù Jesus uya. ²³ Màlàyau tok usekamappopàtùppù tiyiwàlà'nokon ànùk pe là sàlà ku'nài wechi ittui'che.

Ànùk Yentai We'nàtok

²⁴ Jesus nenupa ton usàlāmappù màlà i'nai kulu là tùklottawon kon ittu eke peiwa tukaik. ²⁵ Jesus uya tok pàk, “Jew yamùk pen kinù wechi màlà tùmeluntàlù ke tok yepoi molopai kappon yamùk yennài nan pe tùwessan mùkyamlo tesassan, ‘Kappon yamùk wechiyakonnon,’ tukaik. ²⁶ Tùse sàlà kasa pùla ewechi kon màlà. Tùse làkku mùkkàlà eke kulu nechiik elekkwà a'mippà kasa àklottau'nokon molopai kappon yamùk yennài nechiik apyoto kasa. ²⁷ Ànùk ken ekeiwa, mùkkàlà ka'lù tùweleutasen ata'lettàse, wapùla mùkkàlà iteipa ne'nài. Mùkkàlàichi tùweleutasen. Tùse àklottau'nokon wessaik tùwe'wotokomasen pe.

²⁸ “Upyau ewessak kon man uyittutok yawàlà. ²⁹ Molopai Ukàipùnù uya ule-pasak man itepulu pe wettok yapàikketù ke, màlà kasa làma elepa kon uya màlà itepulu pe ewettok kon ke. ³⁰ Màlàpàk auta'lettà kon molopai àwuku kon inchi auya'nokon màlà Itepulu pe wettok patassek yau, molopai aponnok yamùk po ewechi kon màlà 12 pan kon Israel kok yamùk ittu kon pa,” teppù Jesus uya.

“Ittunài Pen Iulà” Tetok

(Matthew 26:31-35; Mark 14:27-31; John 13:36-38)

³¹ “Simon, Simon! Settan uya eyennasak man eyittu toppe tùuya, umà pànnài uya paali yasuka ipippà winàpai kasa. ³² Tùse wàpùlemasak man àpona Simon, ailon tetok auya wechi attu'mùla tukaik. Ewennapposak upyak yau, àtonpa yamùk mùmeluntàlùnpaik,” teppù Jesus uya. ³³ Peter uya yeikuppù, “Uyepulu, wekonekasak man, patiki'chi tak utà toppe aya'là molopai welittoppe àponkonpe!” tukaik. ³⁴ “Yekama uya àpàk Peter, kali'cho tàwù wapiya sàlàpe, ‘Ittu uya pùla man,’ te auya màlà àsolùwau itekkwà,” teppù Jesus uya.

Pùlayatta Yen, Paiki Molopai Pàlàu

³⁵ Màlàyau Jesus uya tùnenupa ton pàk, “Eyeunossak kon uya pùlayatta yen pùla, paiki pùla wapùla sappattu pùla yau na', yà'làlà i'che mettantàu?”

teppù. “Kane, yà'làlà i'che ina wechi pùn,” tukaik tok uya yeikuppù. ³⁶ “Tùse sàlàpe, apyau pùlayatta yen molopai paiki wechi yau yakà, molopai ikasu-palayi pùla ewechi yau àpon michilanmaik molopai ye'mapa,” teppù Jesus uya. ³⁷ “Sàlà tekamayaik àpàkù'nokon Kaatù Maimu yau iwe'menukasak man, 'Àli ton kùlotta iwechippù mālā,” tukaik. Iwekkupù mālā ailon pe upàk. *Isaiah 53:12* Masapùla iwe'menukasak upàk nekkussan ailon pe,” teppù ya. ³⁸ Inenupa ton uya, “Itepulu masa yenkà! Talà asa'lon kasupala man,” teppù. “Mālā pe neken nà nechii,” tukaik tok yeikuppù ya.

Jesus Wàpùlema Olive Tùpù Po

(*Matthew 26:36-46; Mark 14:32-42*)

³⁹ Jesus utàppù mālā tùwessek kasa là, Olive Tùpù pona molopai inenupa ton utàppù ya'là. ⁴⁰ Mālā pata yak tùuyàssak yau, “Àpùlematàk kon amùipan-tok yak ewettùlù kon tukaik,” teppù ya tok pàk. ⁴¹ Iitàppù mālā tok winàpai mei kulu pùla là tàk ke wessa'mantok kaichalà là, tese'muyok iwenappù molopai iwàpùlemappù. ⁴² “Ukàipùnù, yama auya yau, sàlà pùsau yamakà uwinàpai. Wapùla iwechi yau, tàwà i'che ewettok nekkupù, iulà wettok i'che pen,” teppù ya. [⁴³ Inchelù usenpoikappù mālā epùn poi ipyak molopai ime-luntàlùttàppù ya. ⁴⁴ Ipla kulu tùsewankono'masak echii'ma iwàpùlemappù mālā tùseka'nonkaik. Iwewai'chak useukkappù mùn kasa non pona.]

⁴⁵ Iwe'wuluukappù tùwàpùlema tùpo molopai iwennappoppù tùnenupa ton piyak, tok we'nùnsak yepoloppù ya ipla tok usentaikasak tùsewankono'ma kon ke. ⁴⁶ Molopai Jesus uya, “Yà'là peichi iwechi pàk mewe'nùnuyatàu? E'wu-luukatàk kon molopai àpùlematàk kon amùipantok yak ewettùlù kon tukaik,” teppù tok pàk.

Jesus Ya'chitok

(*Matthew 26:47-56; Mark 14:43-50; John 18:3-11*)

⁴⁷ Tùuselupa pàk lùppù iwechi tùse, tukkan kon kappon yamùk welepamùppù. Judas wechippù tok ne'nài pe. Mùkkalà 12 pan kon inenupa ton tonpa. Iyàpùppù Jesus piyak kismase. ⁴⁸ Tùse Jesus uya, “Judas, mālā na' wekkismantok ke Kàyik Mumu yeimippo auya?” teppù. ⁴⁹ Yà'làlà wekkupù pe iwechi yensak tùuya'no-kon yau Jesus nenupa ton uya, “Itepulu, tok wànà na' ina uya sàlà kasupala ke?” teppù. ⁵⁰ Molopai tok tonpa uya eke kulu paatele yamùk yapyoto wànàppù, molopai kamik pen winon ipana yatàkapùppù ya. ⁵¹ Tùse Jesus uya, “Eichilà-man, tàwà walà nechii!” teppù. Kàyik pana yappàtùppù ya molopai ipitàppù ya.

⁵² Mālàyau Jesus uya eke ton paatele yamùk, Kaatù yùwùk yennài nan molopai tùnamasan iyàssak kon ta'chiche pàk. “Àuyàssak kon ken na' mālā uyense tùkasupalayi ke'ne molopai taikak yesak pe'ne là, amak yense uyà'nà kasa là? ⁵³ Apyau'nokon ku Kaatù yùwùk tau weppàtùppù wei kaichalà, molopai uya'chi'che ewechi kon pùn. Tùse sàlà pata weyu àponalok kon pe man molopai ewalupà meluntàlù ponelok pe,” teppù.

“Jesus Ittunài Pen Iulà” Te Peter Uya

(*Matthew 26:57-58, 69-75; Mark 14:53-54, 66-72; John 18:12-18, 25-27*)

⁵⁴ Mālàyau Jesus ya'chippù mālā tok uya molopai yalàppù eke kulu paatele yùwùk tak. Molopai Peter uya iwenaimappù mei ite'mappù pàk. ⁵⁵ Apok

pottàsak wechippù màlà pùloloji yakletau, màlàyau Peter utàppù chichiu pe tùwessan apok woi kùlottak. ⁵⁶Apyoto ema'non uya yeneppù apok weile, mei pùla yeneppù ya molopai “Pùsàlà ku kàyik ya'là nettai!” teppù ya. ⁵⁷Tùse Peter uya, “Nossan, unùttu pen nen mùkkàlà!” teppù. ⁵⁸Malalà tupo tùulon uya Peter yentu'mappù molopai, “Àmàlà nàlà ku mùkkàlà tok tonpa!” teppù ya. Tùse Peter uya yeikuppù, “Kàyik, iulà pen nen mùkkàlà!” tukaik. ⁵⁹Malalà 1 hour yawàlà'ne tupo tùulon uya meluntà pe, “Kasei pen pùsàlà wechippù ya'là masapùla Galilee pon mùkkàlà!” teppù. ⁶⁰Tùse Peter uya yeikuppù, “Kàyik, ya'là pàk là euselupa ittu uya pùla man!” tukaik. Tewinampa iichelupa lùppù tùse kali'cho tàwùppù. ⁶¹Itepulu welattàppù molopai Peter yeneppù ya iponalà, màlàyau Peter uya Itepulu maimuppù ittuppù, “Sàlàpe ewalupàttau kali'cho tàwù wapiya, ‘Unùttu pen mùkkàlà,’ te auya màlà àso-lùwau itek kwa,” tawon. ⁶²Peter utàppù màlà motapai molopai ikalawùppù tùuseka'nonkaik.

Jesus Mottùnappù Molopai Ippoppàtùppù

(Matthew 26:67-68; Mark 14:65)

⁶³Kàyik yamùk Jesus yennài nan uya imottùnappù màlà, molopai tok uya ippoppàtùppù. ⁶⁴Tok uya itenu tùwontàse iwàpàtùppù molopai yekamappoppù tok uya, “Ànùk uya àwànàppù pe mùttuyan? Yekamakà,” tukaik. ⁶⁵Molopai tukke tok uselupappù màlà àli pe imottùnpe.

Jesus Wechi Pilate Molopai Herod Yemlotopo

(Matthew 26:59-66; Mark 14:55-64; John 18:19-24)

⁶⁶Iwemassak yau, eke ton tùnamasan Jew yamùk, paatele yamùk yepulu ton molopai Law pàk enupannan tawonnan wepilipùppù, molopai Jesus nepùppù màlà pùsamlo itepulu yamùk yemlotopona. ⁶⁷“Masa yekamakà ina pàk, Christ ken na' àmàlà?” tukaik tok uya yekamappoppù. Màlàyau Jesus uya tok yeikuppù, “Àpàkù'nokon yekama uya yau ailon te auya'nokon pen upàk. ⁶⁸Molopai eyekamappo kon uya yau uyeiku auya'nokon pen. ⁶⁹Tùse sàlà motapai Kàyik Mumu weleuta màlà kamik pen winà Meluntà Kaatù piyau,” tukaik. ⁷⁰Tamù'nawàlà tok uya, “Kaatù Mumu ken na' uchi àmàlà?” teppù. Tok yeikuppù ya, “Iulà mùkkàlà mùkayatàik làkku,” tukaik. ⁷¹Molopai tok uya, “Tùulon tu'ma tùuselupa woton i'che pùla we'nà'nokon man. Kùm-yamlo uya imaimu yetasak man!” teppù.

Jesus Wechi Pilate Yemlotopo

(Matthew 27:1-2, 11-14; Mark 15:1-5; John 18:28-38)

23 ¹Tamù'nawàlà tok we'wuluukappù molopai Jesus yalàppù tok uya Pilate yemlotopona. ²Molo Jesus pàk àli pe tok uselupappù “Pùsàlà kàyik yepotai ina. Ina tonpa yamùk yennaka ya Caesar yemyak pùlayatta tùlù tok uya tukaik molopai tùmàlà pe Christ pe nekkuttai, Kin pe,” teppù tok uya. ³Pilate uya yekamappoppù, “Jew yamùk kinù ken na' àmàlà?” tukaik. “Wamùkayaik làkku,” tukaik Jesus uya yeikuppù. ⁴Màlàyau nen uchi Pilate uya eke ton paatele yamùk molopai tukkan kon kappon yamùk pàk, “Pùsàlà kàyik talumattàtok iwenai woton yepolo uya pùla man,” teppù. ⁵Tùse màlà yentak tok uya, “Enupantok tùuya ke wepanta'mantok

sa'molùkayan kappon yamùk kùlotta! Tamù'nawàlà Judea yawàlà, iwepyattàppù màlà Galilee po molopai nen uchi iyàssak man sàlà motak," teppù.

Jesus Wechi Herod Yemlotop

⁶Sàlà yetasak tùuya yau, Pilate uya, "Galilee pon ken na' pùsàlà kàyik?" tukaik tok yekamappoppù. ⁷Herod wettok itepulu pe pata yapaino pe Jesus wechi ittusak tùuya yau, Pilate uya Jesus yeunokoppù Herod piyak. Herod wechippù nàlà màlà Jerusalem po màlà yattai. ⁸Herod utauchinpasak kulu wechippù màlà Jesus yensak tùuya yau, masapùla itekale yetappù ya màlà molopai enenpai kulu iwechippù tachin pe. Enpen iwechippù Jesus uya tensen yekwa pen kupù yene tùuya yeselùkek. ⁹Màlàpàk Herod uya yekamappopàtùppù tukke, tùse yeikuppù ya lùkkwà là pen. ¹⁰Paatele yamùk yepulu ton molopai Law pàk enupannan wechippù molo satik pe, molopai àli pe tok uselupappù Jesus winàkàik. ¹¹Herod molopai ichoichayi yamùk wàklàppù màlà Jesus pàk, tok uya imottùnappù. Molopai wakù pon yak tok uya ipontàppù molopai Pilate piyak tok uya yeunottukkappù. ¹²Màlà wei yattai là màlà Herod molopai Pilate tawonnan wenappù echi wechiyakon pe. Sàlà wapiya màlà esseyaton pe tok wechippù.

Iwàtok Yak Jesus Tùlùppù

(Matthew 27:15-26; Mark 15:6-15; John 18:39-19:16)

¹³Pilate uya eke ton paatele yamùk, ennai nan molopai kappon yamùk kà'mappù tamùkke, ¹⁴molopai tok pàk, "Pùsàlà kàyik nessak auya'nokon man upyak molopai kappon yamùk yaimelunpayan mùkatàu. Sàlàpe tenpàssaik eyemloto kon po, tùse àli pe iwinàkàik euselupappù kon nùppù yau yà'làlà àli pe iwettok yepolo uya pùla neppàssan. ¹⁵Herod uya nàlà àli pe iwettok yepolo pùla iwessak man, màlàpàk yeunottu'masak ya man kùpyakù'nokon. Yà'làlà àli kussak pùsàlà kàyik uya pùla man tùwelittok ipàkànsau woton pe. ¹⁶Màlàpàk ippoppàttoppe neken nà màlà ikupù uya molopai tàwà iità toppe," teppù ya. [¹⁷Entaka'nàppà pàk Uta'lettàntok yattai Pilate uya tewin nà ya'chichak lùppù nonkapàtùppù màlà kappon yamùk ponalok pe.] ¹⁸Tamù'nawàlà tukkan kon kappon yamùk wentaimeppù màlà, "Iwàkà! Tàwà Barabas làkku inonkakà!" tukaik. ¹⁹Barabas ya'chichak wechippù màlà wepanta'mantok iwekkussak lùppù pata yau wenai molopai kappon wàsak ya wenai. ²⁰Pilate wechippù màlà Jesus ànnonkapai màlàpàk kappon yamùk yekamappo tu'mappù ya. ²¹Tùse tok wentaimeppù, "Tàwà ipukapàtù nechii pulusuk pona! Tàwà ipukapàtù nechii!" tukaik. ²²Pilate uya tu'ma icholùwano itekwa pe tok pàk, "Yà'là ken uchi àli kussak ya nai? Yà'làlà àli inkupùppù iwelittok ipàkànsau woton yepolo uya pùla man! Ippoppàttoppe neken nà ikupù uya màlà molopai tàwà inonka uya," teppù. ²³Tùse tùwentaimèpàtù kon pàk tok wechippù eke pe, Jesus pukapàttoppe pulusuk pona. Màlàyau nen uchi tok wentaimèpàttok uya Pilate yentaikappù. ²⁴Màlàpàk Pilate uya, Jesus welittok yak itùlùppù, kappon yamùk uya yennasak pàk. ²⁵Kàyik, i'che tok wettok nonkappù ya màlà, mùkkàlà patiki'chi tak itùsak lùppù wepanta'mantok wenai molopai wàntok ya wenai. Molopai Jesus tùlùppù ya kappon yamùk yemyak i'che tùwettok kon kuttoppe tok uya.

Jesus Pukapàssak Pulusuk Pona

(Matthew 27:32-44; Mark 15:21-32; John 19:17-27)

²⁶Tok uya miya Jesus yalàppù màlà, tùutà kon yau kàyik yepoloppù tok uya Simon itesek, Cyrene pon, mailàpai eke pata yak tùuyàssen. Màlàyau tok

uya ya'chippù, molopai pulusuk tùlùppù tok uya ipona, Jesus ye'mappù pàk yatoppe ya tok uya ikupùppù.

²⁷Tukkan kon kappon yamùk uya màlà iwenaimappù. Tok kùlottau nossan yamùk wechippù màlà tùkalawù kon pàk molopai tùwentaimèpàtù kon pàk tùwessan Jesus wenai. ²⁸Jesus welattàppù tok winàkàik molopai tok pàk, “Nossan yamùk Jerusalem pon kon! Kakalantàu uwenai tùse ewenai'nokon molopai àmunkà kon yamùk wenai làkku akalantàk kon. ²⁹Masapùla pata weyu nùyàssan, ‘Tùtauchinpasan mùkyamlo nossan yamùk imunkà pùnnon. Molopai mule ke iwentusak kon pen. Molopai imanatù yu'nasak kon pen!’ tetok kappon yamùk uya yattai. ³⁰Màlà yattai uchi kappon yamùk uya màlà wùk yamùk pàk, ‘Ettùlùkkwakà ina pona!’ te, molopai iklù yamùk pàk, ‘Ina iwaputtàkà!’ te màlà. ³¹Masapùla sàlà yekkwa ton wekkuppù màlà yei wechi nulà lùppù tùse, yà'là kasa ken uchi iwechi pe nai yei wechi aipù pe yau?” teppù.

³²Tok uya nàlà asa'lon kon kàyik yamùk àli ku'nài nan nùssan yalàppù tok wàtoppe Jesus pokonpe. ³³Puppà Yàppù Lùppù tukaik tesassen pata motak tùuyàssak kon yau, Jesus pukapàtùppù tok uya pulusuk pona, àli ku'nài nan nùssan pokonpe tewin kamik pen winà molopai tewin kamik winà tukaik.

³⁴[Jesus uya, “Tok pàk esentuppakà, Ukàipùnù. Yà'là kupù tùuya'nokon ittu tok uya pùla man,” teppù.] Tok uya ipon pantakappù màlà tùklottau'nokon elekkwà lùkkwà tàk walai tenu'mapàsse. ³⁵Kappon yamùk wechippù màlà satik pe yene pàk, Jew yamùk yennài nan uya Jesus mottùnpa tùse. “Tùulon kon pùikattànài ku mùkkàlà, tàwàichi nepùikattài, Kaatù nanùmùppù pe molopai Christ pe tùwechi yau!” tukaik. *Psalms 22:7*

³⁶Molopai Soicha yamùk uya nàlà imottùnappù màlà. Tok uyàpùppù màlà ipyak wain uso'litasak ke ilepase. ³⁷Molopai, “Epùikattàkà, Jew yamùk kinù pe ewechi yau,” teppù tok uya. ³⁸Sàlà menukasak wechippù màlà itepoi, “Pùsàlà mùkkàlà Jew yamùk Kinù,” tawon.

³⁹Tewin nà kàyik kappon wànàippù kaiwattàsak yei patài'masak pona uselupappù àli pe Jesus winàkàik. “Christ pen na' àmàlà? Epùikattàkàichi molopai ina nàlà ipùikattàkà!” tukaik. ⁴⁰Tùse tùulon uya yàulàmappù, “Kaatù nama ken na' auya pùla nai? Talà we'nà'nokon man tamù'nawàlà màlà lùppù weli'nàtok yau. ⁴¹Kùtalumattà nen sàlà ikasa, kùnkupùppù yepeppù yepolo nen sàlà nai'nùk. Tùse mùkkàlà uya yà'làlà iwalai pen nà kussak pùla man,” tukaik. ⁴²Molopai Jesus pàk, “Kiyittuik tàwà Jesus, Kin pe ewenasak yau!” teppù ya. ⁴³Jesus uya, “Ailon kulu sàlà, sàlàpe upyau ewechi màlà epùn po,” teppù ipàk.

Jesus Welittok

(Matthew 27:45-56; Mark 15:33-41; John 19:28-30)

⁴⁴Inakattapailà wei wettok 12:00 yattai iwewalumamùppù, masapùla wei ulenpamù pùla iwechippù. Tamù'nawàlà ewalupà uya pata waputtàppù 3:00 ponalà'ne. ⁴⁵Molopai awenek Kaatù yùwùk tawon iwakkàttok ike, solin pe tùwessen, wessala'moppù asa'là. ⁴⁶Jesus wentaimèppù eke pe, “Ukàippùnù, eyemyak uyakkwalù nonka uya sàlà,” tukaik. Wate tupo iwelikùppù. ⁴⁷Soicha yamùk yepulu uya tùwekkussan yeneppù màlà molopai Kaatù yapulàppù ya, “Ewaik, wakù pe pùsàlà kàyik wechippù pe man!” tukaik. ⁴⁸Kappon yamùk

yense iwepili'chak kon uya tamù'nawolon tùwekkussan yeneppù molopai tok wemeikuppù tùusewankono'maik, tùplopo kon wàpàtù pe. ⁴⁹Tamù'nawolon kon wakù pe kulu Jesus ittunnan molopai nossan yamùk ipàkàlà iitàsak kon Galilee poi wechippù mei satik pe, sàlà yamùk yene pàk.

Jesus Wu'nattàtok

(Matthew 27:57-61; Mark 15:42-47; John 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹Kàiyik wechippù mālā molo Joseph itesek, Arimathea pon. Wakù pe iwechippù mālā tūnamasen pe, Kaatù wettok itepulu pe uyàpù māmuku pàk tùwessen. Jew yamùk Yepulu yamùk tonpa pe lànen tùse, tok usenumenkatok ikupù pàk molopai tok yeselu wechippù itewan yailà pùla. ⁵²Iitàppù mālā Pilate piyak molopai Jesus yàkàpù yennappù ya ipàk. ⁵³Màlàyau Jesus yàkàpù mokkappù ya pulusuk poi, molopai iwontàppù ya kuyalikku linen ke, molopai inonkappù ya tàk yai yakasak uluwaik yak. Emennak pe uluwaik wechippù mālā ànù'là napulàppù pe pùla. ⁵⁴Pùlaite pe iwechippù mālā molopai Jew yamùk wàlàkkattok yattai wepyattà winàkàik iwechippù.

⁵⁵Nossan yamùk Jesus ya'là iyàssak kon Galilee poi utàppù mālā Joseph ya'là molopai uluwaik yeneppù tok uya molopai ya'là kasa là Jesus yàkàpù nonkasak mālā yak. ⁵⁶Mālā tùpo tok wemeikuppù mālā molopai appoi'nan konekappù tok uya itàkàpù kalapaimatok woton.

Jew yamùk wàlàkkattok yattai tok wàlàkapùppù mālā, Moses winàpaino uya enupantok yawàlà.

Jesus We'wuluukatok

(Matthew 28:1-10; Mark 16:1-8; John 20:1-10)

24 ¹Ko'làma kulu Suntayakka yattai nossan yamùk utàppù uluwaik pona appoi'nan tūnkonekappù kon yalàppù tok uya. ²Tùutàsak kon yau tàk yamasak uluwaik mùlatta poi yepoloppù tok uya mālā. ³Tok wewomùppù mālā yak, tùse tok uya Itepulu Jesus yàkàpù yepoloppù pen mālā. ⁴Tok wechippù mālā satik pe tùusenumenka kon pàk ipàk, mālā yattai asa'lon kon kàiyik yamùk usenpoiappù tok piyak, akkwa pe tok pon wechippù. ⁵Tùusenaliippaik kulu nossan yamùk wepeimappù non pona, màlàyau kàiyik yamùk uya tok pàk, “Yà'là peichi iwechi pàk iweli'chak kon kùlottau pàli'yawon nà iwa auya'nokon mālā? ⁶Ipla man talà, iwe'wuluukappù man. Ittutàk kon wateppù ya lùppù àpàkù'-nokon Galilee po tùwechi yau. ⁷Kàiyik Mumu tūlù mālā àli ton kappon yamùk yemyak, ipukapàttoppe pulusuk pona molopai iwuluuka toppe icholùwano wei yattai,” teppù asa'lon kon kàiyik yamùk uya. ⁸Màlàyau nen uchi nossan yamùk uya Jesus maimuppù ittuppù mālā. ⁹Tok wennappoppù uluwaik poi, tok uya mālā yekamappù 11 pan kon inenupa ton nùssan pàk molopai tamù'nawolon kon tok tonpa yamùk pàk. ¹⁰Pùsamlo nossan yamùk wechippù mālā Mary Magdalene, Joanna molopai Mary, James yan tawonnan. Mùkyamlo molopai tūulon kon nàlà nossan yamùk uya sàlà yamùk yekamappù mālā yeunossak kon nùssan pàk. ¹¹Tùse nossan yamùk wetapamù pe tok uya yekamappù, molopai ailon teppù tok uya pen tok pàk. ¹²Tùse Peter we'wuluukappù molopai aitun pe iitàppù uluwaik motak, iwepeimappù mālā uluwaik yak yense màlàyau yassan nùssan neken linen yeneppù ya mālā molopai ya'làlà pùla. Màlàyau iwemeikuppù tùusenumenka pe ipàk.

Emmaus Pona Utàntok

(Mark 16:12-13)

¹³Màlà wei yattai là asa'lon kon utàppù màlà pata lùkkwà Emmaus itesek yak, 7 miles yailà'ne là Jerusalem poi. ¹⁴Tok uselupappù màlà tiyiwalà'nokon tamù'nawolon iwekkussak lüssan pàk. ¹⁵Tok uselupa màlà yamùk pàk tiyiwalà'nokon tuse, Jesus uya tok yepoloppù molopai iitàppù tok ya'là. ¹⁶Tok uya yeneppù, tuse ànùk pe là iwechi ittutok tok uya ke tok lepasak pùla iwechippù. ¹⁷Jesus uya tok pàk, “Yà'là pàk euselupa kon màlà tùuseippàse là, àutài'ma'nokon?” teppù. Molopai tok weleutappù peten satik pe iichewankono'masak pe'ne itenpata. ¹⁸Tewinan nà tok tonpa Cleopas itesek uya yekamappoppù, “Àmàlà neken na' mùkkàlà kaklan Jerusalem po ko'manyakù'ne iwekkussak lùppù ittunài pen?” tukaik. ¹⁹“Yà'là yamùk uchi?” tukaik, tok yekamappoppù ya.

“Màlà yamùk uchi Jesus Nazareth pon pàk iwekkussak lùppù, pùsàlà kàyik wechippù màlà Kaatù Maimu yenpoikanài pe. Kaatù nùttu molopai kappon yamùk nùttu, meluntà pe imaimu yau molopai iwotokoyi yau. ²⁰Eke ton ina paateleyi yamùk molopai ina yennài nan uya itùlùppù màlà iwàtoppe molopai tok uya ipukapàtùppù pulusuk pona. ²¹Molopai mùkkàlà uya Israel pùikattà pàk enpen ina wessak tuse! Sàlà nàlà màlà icholùwano wei nai'nùk tamù'nawàlà sàlà yamùk wekkupùppù motapai. ²²Nossan yamùk ina kùlottawon kon ina usenumenkatok ke ina lepai, tok nùtài ko'làma pata utakkwaka pe uluwaik pona. ²³Tuse tok uya Jesus yàkàpù yepoloppù pùla nechii. Tùwen- napposak kon yau we'neppà'nà kasa Inchelù yamùk yenei ina nùkai tok, mùk- yamlo uya pàlì'yau iwechi yekamappù nechii tok pàk. ²⁴Màlàpàk ina tonpa yamùk nùtài uluwaik pona, màlàyau tok uya yepoloppù nechii nossan yamùk uya yekamappù kasa, tuse tok uya mùkkàlà yeneppù pen,” teppù tok uya.

²⁵Màlàyau Jesus uya tok pàk, “Pakko pe messatàik, asse'ne ailon tawonnan pe pùla tamù'nawàlà Kaatù Maimu yenpoikannan nekamappù pàk! ²⁶Christ wechippù ken na' màlà tùwettalumattàsen yek pe pùla, màlà tùpo tūnamatok patassek yak tūtutà toppe?” teppù. ²⁷Molopai Jesus uya tamù'nawàlà Kaatù Maimu uselupasak tùpàk lùppù yekamappù màlà tok pàk, iwepyattàppù màlà Moses kaletayi yamùk motapai molopai tamù'nawàlà Kaatù Maimu yenpoi- kannan nùmenukappù pùkkù yak. ²⁸Tok uyàpùppù màlà mei pùla lùiwa nen uchi pata tūtutàtok kon yak winàkàik molopai miya lùiwa tūtutà pe tukaik Jesus utàppù. ²⁹Tuse tok wechippù iità i'che pùla. Màlàyau tok wechippù ipawanattà pàk, “Talà ina piyau we'nàpai, pata uko'mansak man molopai ewalupà pe nenayan,” teppù tok uya ipàk. Màlàyau iwewomùppù tok piyau esse. ³⁰Iweleutappù màlà kùyalì yapon piyau tok pokonpe, pùlomù pusak yanùmùppù ya, ipùlemappù ya. Màlà tùpo ipilipàtùppù ya tok yemyak nen uchi itùpàtùppù ya. ³¹Màlà yattai nen uchi tok yenu utakkokappù màlà molopai tok uya ittuppù ipe, tuse iwaliwomùppù màlà tok piyapai. ³²Tok uya tiyiwalà'nokon, “Wakù peichi kùyewan yauchinpa ya pùn, asantawà Kaatù Maimu pàk kùyelupa ya yau?” teppù.

³³Tok we'wuluukappù màlà asse'ne molopai tok wennappoppù Jerusa- lem pona, molo 11 pan kon Jesus nenupa ton nùssan wepili'chak tamùkke tūulon kon pokonpe yepoloppù tok uya. ³⁴Mùkyamlo uya, “Ailon pe Itepululu

we'wuluukasak man! Simon uya yeneppù man!” teppù. ³⁵ Asa'lon kon kappon yamùk uya nen uchi iwekkussak lùppù asantau molopai Itepuu Jesus ittuppù tùuya'nokon pùlomù pusak pilipàtù ya yau yekamappù tok pàk.

Jesus Usenpoika Tùnenupa Ton Nùssan Piyak

(Matthew 28:16-20; Mark 16:14-18; John 20:19-23; Acts 1:6-8)

³⁶ Sàlà yekama pàk tok wechi tok pàk tùse, asse'ne kulu Itepuu Jesus usenpoikappù tok kùlottak satik pe molopai tok pàk, “Echitonpa pe we'nàtok wechi àklottau'nokon màlà,” teppù ya. ³⁷ Tok usenalippasak wechippù kulu màlà, wolo'yan yene tùuya'nokon pe tok uya yekamappù. ³⁸ Tùse tok pàk “Yà'là peichi iwechi pàk autaimelunpa kon màlà, molopai eusenumenkatok kon yau ailon tetok ma'le ewechi kon? ³⁹ Masa uyemyatù yamùk molopai utta yamùk yentàk kon molopai iulà pe iwechi ittu kon pa. Kùyappàttàk kon molopai yene auya'nokon màlà, wolo'yan mùkkàlà ipun pùn molopai yàppù pùn, itesak pe wechi menyatàik,” teppù ya. ⁴⁰ Temyatù molopai tùtta tawon yenpoikappù ya màlà tùuselupai'ma. ⁴¹ Ailon te tok uya pùla lùppù là tùse tok utachinpasak kulu wechippù màlà molopai tok usenumenkasak. Màlàpàk tok yekamappoppù ya, “Yà'làlà na' talà tùnassen molo nai apyau'nokon?” tukaik. ⁴² Tok uya molok pusak pilikasak ke ilepappù. ⁴³ Yekkwatùppù ya màlà molopai yanùppù ya tok yemlotopo.

⁴⁴ Màlàyau tok pàk, “Sàlà yamùk uchi màlà àpàkù'nokon unekamappù apyau'nokon nùppù echiima, tamù'nawolon imenukasak lùppù upàk Law Moses winàpaine yawon, molopai Kaatù Maimu yenpoikannan nùmenukappù yawon, molopai Psalms kaletayi yawon tawonnan tùwekkupù woton ailon pe,” teppù Jesus uya. ⁴⁵ Màlàyau Kaatù Maimu ittu toppe tok uya ikupùppù ya. ⁴⁶ Molopai tok pàk, “Sàlàichi màlà imenukasak lùppù mùkkàlà Christ wetalumattà màlà molopai iwe'wuluuka tùwelikù tùpo icholùwano wei yattai, tawon. ⁴⁷ Molopai itesek yau àli kuttok winàpai welattàntok Kaatù winàkàik, molopai àli kuttok pàk usentuppantok yekale yekama màlà tamù'nawàlà pata yamùk yawàlà, Jerusalem poi tùpyattàse. ⁴⁸ Amyamloichi mùkyamlo sàlà yamùk yekamannan. ⁴⁹ Molopai Ukàipùnù uya itùlù uya màlà teppù lùppù yeunoko uya màlà àpona'nokon iulà pe. Mùmàmuttàik uchi Jerusalem po, meluntà wuttà àpona'nokon awaputtàse'nokon ponalà,” teppù ya.

Jesus Yanùmù Epùn Pona

(Mark 16:19-20; Acts 1:9-11)

⁵⁰ Màlàyau tok yalàppù ya pata yapai Bethany motak lùwiwa, molo temyatù yanùmùppù ya molopai tok pùlemappù ya. ⁵¹ Tok pùlema ya tùse tok nàmàppù ya, yanùmùppù màlà Epùn pona. ⁵² Tok uya inama pe yapulàppù molopai tok wennappoppù Jerusalem pona, eke pe tùtauchinpaik. ⁵³ Molopai tàwàlàlà tok weppàtùppù màlà Kaatù yùwùk tau yapulà pàk.

Wakù Itekale

John Nùmenukappù

Sàlà Kaleta Yawon

John uya màlà tùpatalà Jesus pantomù yekamasak Matthew, Mark molopai Luke tawonnan kasa pùla, molopai itonpattàsak ya màlà yà'là yamùk là iwekkussak kon, màlà kaleta yamùk yau yekamasak kon pen ke. Jesus usene màlà tàwàlálà tùwema-ssen Kaatù Maimu pe, kappon pe iwenasak lùppù pe molopai kappon yamùk kùlot-tau iwemassak lùppù pe. Sàlà kaleta menukasak màlà Jesus wechi Pùikattànàì pe, yeunoko màlà teppù lùppù pe, Kaatù mumu pe iwechi pàk ailon te toppe yennàì nan uya (20:31).

Jesus wechi yeunossak lùppù Kaatù mumu pe yekamannan tùpatalo'nan eke ton Jesus nùkupùssan ittutok ipàkàlà yenpoikasak màlà John kaletayi uya. Màlà yamùk uya ànùk pe Jesus wechi yenpoika màlà. Jesus mùkkàlà wema'nàtok, asanta, ailon, akkwa, tuna, pùlomù pusak, itek molopai kaalinilu mainanpanàì. John uya tàwàlálà wema'nàtok ke lepantok Jesus yai ailon te ànù'là uya yattai yekamasak màlà.

Ipantapàssak

Iwepyattàtok 1:1-18

Enpataukanàì John molopai wapiyalok kon Jesus Nenupa Ton 1:19-51

Jesus we'wotokomatok 2:1-11:57

Tewinan nùppù Suntayakka molopai iwelittok 12:1-19:42

Iwe'wuluukatok molopai iichenpoikapàtùppù 20:1-21:25

Christ Uyàttok

1 ¹Iwepyattà pe màlà Mayin wechippù, molopai Mayin wechippù Kaatù piyau, molopai Mayin wechippù Kaatù pe. ²Mayin wechippù màlà Kaatù piyau iwepyattà motapai. ³Mùkkàlà yai tamù'nawolon wekonekappù. Yà'làlà mùkkàlà pokonpe pùla ikonekasak pùla iwechi màlà ikonekasak kon kùlot-tau. ⁴Mayin yau wema'nàtok wechippù molopai sàlà wema'nàtok uya akkwa nepùppù kappon yamùk weyuttànàì pe. ⁵Màlà akkwa ulenpamùppù ewalu-pàttau, tùse ewalupà uya yà'nùpù pùla wechippù.^a

⁶Kàyyik uyàpùppù mùkkàlà wechippù Kaatù neunokoppù pe, itesek wechippù John. ⁷Pùsàlà uyàpùppù kappon yamùk pàk akkwa yekalettàik, molopai mùkkàlà yai ailon te toppe tamù'nawolon kon uya. ⁸Mùkkàlà John, mùkkàlà akkwa pen, tùse akkwa yekamanàì pe neken iyàssak. ⁹Sàlà wechippù màlà ailon kulu akkwa, sàlà non pona tùuyàssen tamù'nawolon kon kappon yamùk weyuttàik.

a 1:5 Ewalupà uya yanùmù pùla wapùla ewalupà uya ittu pùla iwechippù.

¹⁰Mayin wechippù màlà wolù po, mùkkàlà yai wolù wekonekappù, tùse wolù uya ittu pùla iwechippù. ¹¹Tùnkonekappù wolù pona iyàpùppù màlà, tùtonpa yamùk kùlottak, tùse itonpa yamùk uya yanùmù pùla iwechippù. ¹²Tùse tamù'nawolon kon kappon yamùk tanùnnài nan nùssan molopai tesek pàk ailon tawonnan nùssan lepappù ya apàikkeke ke Kaatù munkà yamùk pe tok wena toppe. ¹³Pùsamlo Kaatù munkà yamùk wentuppù màlà kappon ichan pe pùla, kappon wettok i'che kasa pùla wapùla kàyik wettok i'che kasa pùla, tùse Kaatù yai. Kaatù mùkkàlà tok kàipùnù.

¹⁴Mayin wenappù màlà kappon pe, kùklottau'nokon iwemapùppù. Wakù yapulàtok yenepù ina uya, mùkkàlà neken tewinan yapulàtok, iyàssak lùppù tükàipùnù winàpai wakù pe tùwettok molopai ailon pokonpe. ¹⁵John uselupappù ipàk, eke pe iwentaimeppù, "Pùsàlàichi mùkkàlà àpàkù'nokon teka-matainùk, 'Uye'mappù pàk nùyàssai'nùk mùkkàlà eke uyentaino masapùla iwepyattà motapai molo iwessak pàk, wentu wapiya," tukaik.

¹⁶Eke pe kulu wakù pe iwettok winà, tamù'nawàlà pùlemantok yepoloppù'nokon man echipàkàlà. ¹⁷Kaatù uya Law tülùppù màlà Moses yai, tùse wakù pe iwettok molopai ailon uyàpùppù màlà Jesus Christ yai. ¹⁸Ànùk uya là Kaatù yensak pùla man. Tùse Imu mùkkàlà tewinan neken tükàipùnù piyau nai'nùk uya yenpoikappù màlà ittu toppe.

John Enpataukanài Nekama Ite kale

(Matthew 3:1-12; Mark 1:1-8; Luke 3:1-18)

¹⁹Sàlà màlà John nekamappù ànùk pe là tùwechi yekamappose Jew yamùk Jerusalem pon kon uya paatele yamùk molopai Levi payan yamùk yeunosak yattai. ²⁰Tekamase pùla là iwechippù pen tùse ailon pe yekamappù ya, "Christ pen iulà," tukaik. ²¹Tok uya yekamappoppù, "Ànùk ken uchi àmàlà Elijah ka'lù?" tukaik. "Kane, mùkkàlà pen iulà," teppù ya. "Kaatù Maimu yenpoikanài ka'lù?" te tukkappù tok uya. "Kane," tukaik tok maimu yeikuppù ya. ²²Tok uya tu'ma ipàk, "Ànùk ken uchi àmàlà? Ina pàk yekamakà, ina uya yekama toppe ina yeuno'nài nan nùssan pàk. Yà'là mùkayan àpàk?" teppù. ²³John uya yeikuppù Kaatù Maimu yenpoikanài Isaiah uselupappù ke, "Iulà mùkkàlà tùwentaimesen wontaik yau, tossalà Itepulu ye'ma ikonekatàk kon tawon!" tukaik.

Isaiah 40:3

²⁴Sàlà yattai Pharisee yamùk neunokossan ²⁵uya yekamappoppù, "Yà'là pe ken uchi iwechi pàk enpataukan auya màlà, Christ pe pùla là echii'ma, wapùla Elijah pe pùla là echii'ma, wapùla Kaatù Maimu yenpoikanài pe pùla là echii'ma?" tukaik. ²⁶John uya tok maimu yeikuppù, "Tuna ke enpataukanài iulà. Tùse molo man àklottau'nokon satik pe tewinan nà kappon, ittu auya'nokon pùla. ²⁷Mùkkàlà uye'mappù pàk nùyàssai'nùk wechi màlà ittassa yewa yeuka uya yeselùkeke pùla," tukaik.

²⁸Sàlà yamùk wekkupùppù màlà Bethany po, tuna Jordan latoi po, John uya kappon yamùk yenpataukatok motau.

Kaatù Winàpaino Kaalinilu

²⁹Iwemassak yau John uya Jesus uyàpù tùpyak yenepù. "Masa yentàk kon! Kaatù winàpaino mùkkàlà kaalinilu mule sàlà wolù yawon kon kappon yamùk makuyi mokkanài. ³⁰Pùsàlàichi mùkkàlà ipàk uselupatainùk

uyentaino nùyàssan uye'mappù pàk ukatainùk lùppù, masapùla wentu wapiya molo iwessak pàk. ³¹Iulà uya là ittu pùla iwechippù màlà tùse uyà-pùppù màlà tuna ke enpataukanse, Israel piyak iichenpoika toppe,” teppù John uya.

³²Sàlàichi màlà John nekamappù, “Akkwalù wuttà epùn poi ipona wakkwa kasa yeneppù uya molopai molo ipo iwechippù. ³³Mùkkàlà pe ittu uya pùla tùse, tuna ke enpataukan toppe uya uyeuno'nàippù uya upàk, ‘Akkwalù wuttà yene auya màlà kàyik pona molopai molo ipo iwechi, mùkkàlàichi mùkkàlà Wakù Akkwalù ke enpataukanài,’ teppù. ³⁴Tentai molopai tekamayaik pùsàlà mùkkàlà Kaatù Mumu,” teppù John uya.

Wapiyalok Kon Jesus Nenupa Ton

³⁵Iwemassak yau tu'ma asa'lon kon tūnenupa ton pokonpe John wechippù. ³⁶Jesus utà yene tūuya yau, “Masa yenkà! Kaatù winàpaino mùkkàlà, kaalini-lu mule!” teppù ya. ³⁷Wate ya yetasak tūuya'nokon yau asa'lon kon inenupa ton uya Jesus wenaimappù. ³⁸Tūwelattàsak yau Jesus uya tok uya tūwenaima yeneppù. Màlàyau tok yekamappoppù ya, “Yà'là i'che messatàu?” tukaik. Tok uya imaimu yeikuppù, “Rabbi, i'nai motau ken messan?” tukaik. Enupanài te ya pe iwechi. ³⁹Tok maimu yeikuppù ya, “Àittàk kon, molopai yene auya'nokon màlà,” tukaik. Màlàyau tok utàppù ipatassek yak yense, molo ipyau tok uko'mamùppù. Ko'manpe iwechippù màlà 4:00 yawàlà'ne.

⁴⁰Tewinan nà asa'lon kon kùlottapai John uselupa yetanàippù mùkkàlà Andrew, Simon Peter lui, Jesus ya'là iitàsak lùppù. ⁴¹Wapiya kulu Andrew uya takon Simon yepoloppù, molopai “Ina uya Messiah yeposak man,” teppù ya. Christ te ya pe iwechi. ⁴²Molopai yalàppù ya Jesus piyak. Jesus uya yeneppù molopai “Àmàlà mùkkàlà Simon, John mumu, Cephas tei'ma eyesatù màlà, teppù ya ipàk” Peter, te ya pe iwechi.^b

Jesus Uya Philip Molopai Nathanael Kà'ma

⁴³Màlà wemassak pe Galilee pona tūutà pàk Jesus wekkupùppù màlà. Philip yepoloppù ya molopai “Uya'là utànpai,” teppù ya ipàk. ⁴⁴Philip wechippù màlà Bethsaida poino pe, Andrew molopai Peter tawonnan pata yapaino pe. ⁴⁵Philip uya Nathanael yepoloppù, “Ina uya yeposak man mùkkàlà Moses nùmenukappù lùppù ipàk Law yau molopai mùkkàlà Kaatù Maimu yenpoikannan nàlà nùmenukappù ipàk lùppù. Mùkkàlà Jesus Nazareth pon, Joseph mumu,” teppù ya. ⁴⁶Nathanael uya ipàk, “Yà'làlà ken na' wakù uyàpù Nazareth yapai?” teppù. Philip uya imaimu yeikuppù, “Àikkà, yense,” tukaik.

⁴⁷Nathanael uyàpù tiwinàkàik yene tūuya yau Jesus uselupappù ipàk, “Yenkà pùsàlà mùkkàlà Israel pa kulu, wakù pùsàlà ànù'là yennakanài pen,” tukaik. ⁴⁸Nathanael uya Jesus yekamappoppù, “Atta ken kiyittuyan?” tukaik. Jesus uya yeikuppù, “Philip uya àkà'ma wapiya, fig yek yo'no lùppù ewechi tùse eyenei iulà,” tukaik. ⁴⁹Nathanael uya yeikuppù, “Ti'cha, Kaatù Mumu àmàlà! Israel yamùk Kinù!” tukaik. ⁵⁰Jesus uya imaimu yeikuppù, “Fig yek yo'no eyenei iulà te uya pàk neken na' ailon mùkayan? Sàlà yentaino kon

^b 1:42 Cephas molopai Peter tawon uya tàk te màlà.

yamùk yene auya màlà,” tukaik. ⁵¹ Molopai tok pàk, “Ailon pe yekama uya sàlà, yene auya'nokon màlà epùn utakkoka, molopai Kaatù inchelùyi yamùk wuttà molopai tok wenuku Kàyik Mumu pona,” teppù Jesus uya.

Wemali'mantok Cana Po

2 ¹ Icholùwano wei yattai wemali'mantok wechippù pata Cana po, Galilee yawon po. Jesus yan wechippù molo, ² molopai tùwemali'masan uya Jesus kà'masak wechippù inenupa ton pokonpe wemali'mantok yak. ³ Tok wuku wain u'matùppù yau, Jesus yan uya, “Wain wenukapùppù man,” teppù ipàk. ⁴ “Nossan, màlà ikukkà kùkai upàk. Masa uweyu uyàssak pùla lùppù man,” teppù ya tùsan pàk. ⁵ Jesus yan uya apyoto yamùk pàk, “Yà'làlà te ya yau mùkuttàik,” teppù.

⁶ Jew yamùk wechippù màlà Kaatù nanùmù yek pe tùwettok kon pe wekolùkantok yeselu yesak pe. Màlàpàk màlà 6 pe tàk yapai ikonekasak kon wai yamùk wechippù molo. Tewinan uya 20 wapùla 30 gallons ya'chippù. ⁷ Jesus uya apyoto yamùk pàk, “Wai yamùk yanùkkapàttàk kon tuna ke,” teppù. Màlàyau tok uya yanùkkapàtùppù tanùkkakasse kulu. ⁸ Molopai tok pàk, “Yanùntàk kon uchi molopai matàik uta'lettàn yepulu piyak,” teppù ya. Tok uya yalàppù ipyak. ⁹ Molopai tuna iwemyakanmasak lùppù wain pe yonpappù ya. I'nailàpai là iwesepoloppù ittuppù ya pen, tuna yanùnnài nan nùssan neken apyoto yamùk uya ittu tùse màlàpàk tùwemali'masen umoine kà'mappù ya. ¹⁰ Molopai ipàk, “Tamù'nawolon kon mùkyamlo wapiya wakù wain ne'nài nan, molopai nen uchi ikà'masak kon uya yeuno'makasak yau àkàmlàk lùppù àli lùwi wain nepù tok uya, tùse wakù mainanpappù auya man sàlà tepose,” teppù ya.

¹¹ Sàlà màlà wapiya kulu tensan yekkwa ton pen yentok ipàkàlà tùwoto-koyi yamùk kupùppù Jesus uya Galilee yawon pata Cana po. Molo màlà kupù tùuya ke tapàikkètù yenpoikappù ya. Màlàyau inenupa ton uya ailon tetok tùuya'nokon tùlùppù ipàk.

¹² Màlà tùpo Jesus, ichan, yakonnon molopai inenupa ton tukaik tok utàppù Capernaum pona. Molo tok uko'mamùppù mala là.

Kaatù Yùwùk Tak Jesus Utà

(Matthew 21:12-13; Mark 11:15-17; Luke 19:45-46)

¹³ Entaka'nàppà yattai Jew yamùk uta'lettà weyu wechi mei pùla yau, Jesus utàppù Jerusalem pona. ¹⁴ Kaatù yùwùk tau paaka yamùk, kaalinilu yamùk, wakokkwa yamùk chilannannan yepoloppù ya, molopai tùulon kon wechi chichiu pe tùtepùlùyi kon piyau'ne pùlayatta yenchimapàtù pàk. ¹⁵ Wappu kapùppù ya molopai màlà ke tamù'nawàlà tok yenpakkappù ya tok yùkùnnon paaka yamùk molopai kaalinilu yamùk là pokonpe Kaatù yùwùk tapai. Pùlayatta yenchimannan pùlayattayi yapon lattàpàtùppù ya, molopai pùlayatta pun yamùk ta'nùpùppù ya. ¹⁶ Wakokkwa yamùk chilannannan pàk, “Tok yenpakkatàk kon sàlà tapai. Yà'là kasa Ukàipùnù yùwùk kussak auya'nokon màlà yà'làlà chilanna yùwùk pe,” teppù ya. ¹⁷ Inenupa ton uya ittuppù Kaatù Maimu we'menukasak uya, “Àyùwùk pùnùnmatok uya eke pe man,” teppù lùppù. *Psalms 69:9*

¹⁸ Màlàyau Jew yamùk yepulu yamùk uya ipàk, “Yà'là ken tensen yekkwa pen yentok ipàkàlà kupù auya ina uya yentoppe, ikasaichi sàlà yamùk kupù

auya yattai?” teppù. ¹⁹ Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Sàlà Kaatù yùwùk yamoklottàk kon molopai àsolùwau wei yau yamù tukka uya màlà,” tukaik. ²⁰ Jew yamùk yepulu yamùk uya Imaimu yeikuppù, “46 pe kili'chimo'chi sàlà Kaatù yùwùk yamùppù màlà tùse ken na' uchi àsolùwawon neken wei yau yamùkapù auya?” tukaik.

²¹ Tùse Jesus uselupappù nen màlà tùmàlà tùpàk. ²² Tùwelikù tùpo iwe'wu-luukasak yattai, inenupa ton uya wateppù ya lùppù ittuppù, màlàpàk ailon teppù tok uya Kaatù Maimu yau iwe'menukasak pàk, molopai Jesus maimuppù pàk.

²³ Jerusalem po Jesus wechi Entaka'nàppà yattai Uta'lettàntok pàk yau, tukkan kon kappon yamùk uya tensan yekkwa ton pen yentok ipàkàlà tùwo-tokoyi kupù ya yeneppù molopai ailon teppù tok uya ipàk. ²⁴ Tùse Jesus uya ailon te tok pàk pùla iwechippù, tok yewan yawon ittu tùuya pàk. Molopai tamù'nawolon kon kappon yamùk ittu kulu tùuya pàk. ²⁵ Ànù'là uya kappon pàk telupa i'che pùla iwechippù, masapùla kappon yawon ittu tùuya pàk.

Jesus Molopai Nicodemus

3 ¹ Molo iwechippù kàyik Pharisee yamùk tonpa, Nicodemus itesek, Jew yamùk yepulu tonpa. ² Pùsàlà uyàpùppù Jesus piyak ewalupàttau, “Ti'cha, ina nùttuyan enupanài pe ewechi Kaatù neunokoppù pe. Ànù'là kappon uya ànkupù tensan yekkwa ton pen yentok ipàkàlà kupù pen, tùse Kaatù wechi neken ipokonpe yau,” teppù ya Jesus pàk.

³ “Ailon kulu sàlà, tùwentutu'maik pùla echii'ma ànù'là uya Kaatù wettok itepulu pe yene pen màlà,” teppù Jesus uya.^c

⁴ “Yà'là kasa ken uchi kàyik wentutu'ma amoko pe là echii'ma? Tùsan lotta yak ken na' iwennappo yakon itekkwa pe tùwentu tukka toppe?” teppù Nicodemus uya.

⁵ Jesus uya imaimu yeikuppù, “Ailon kulu sàlà, ànù'là tuna yai, molopai Wakù Akkwalù yai iwentusak pen wewomù Kaatù wettok itepulu pe yak pen màlà te uya sàlà. ⁶ Kappon yai iwentusak mùkkàlà kappon, tùse Akkwalù yai iwentusak mùkkàlà Akkwalù winàpaino. ⁷ Yà'là kasaichi, kùkai, masapùla ewentu tukka kon màlà, te uya pàk. ⁸ Assetun tasse'nùnsen mailàlà. Itàwù yetanài àmàlà, tùse i'nai motapai là iyàpù wapùla iità ittu auya pen. Màlà kasa ànù'là Akkwalù yai iwentusak lùppù wechi màlà.”^d

⁹ Nicodemus uya yekamappoppù, “Yà'là kasa ken uchi iwechi?” tukaik.

¹⁰ Jesus uya imaimu yeikuppù, “Àmàlà mùkkàlà Israel yamùk yenupanài, tùse ken na' uchi sàlà yamùk ittu auya pùla nai?” tukaik. ¹¹ “Ailon kulu sàlà, ina uselupa màlà tùnùttu kon pàk, molopai tùneneppù kon yekama ina uya, tùse màlà ina nekama yanùmù auya'nokon pùla lùppù man. ¹² Sàlà non pon kon yekama uya pàk là ailon te auya'nokon pùla man. Yà'là kasa nen ken uchi ailon te auya'nokon epùn pon yekama uya pàk? ¹³ Ànù'là kappon utàsak epùn pona pùla man tùse mùkkàlà neken Kàyik Mumu iyàssak lùppù epùn poi,” tukaik.

¹⁴ Moses uya àkài kalukuli konekasak pùmùssakappù yei pàk wontaik yau. Màlà kasa làma Kàyik Mumu pùmùssakka màlà pulusuk pona. ¹⁵ Màlàpàk

c 3:3 tùwentutu'maik wapùla kawon winon ke iwentusak pe. d 3:8 assetun molopai akkwalù tawonnan mayin wechi màlà, màlà lùppù pe Greek yau.

tamù'nawolon kon ailon tawonnan ipàk wechi màlà wema'nàtok yesak pe tàwà-làlà. ¹⁶ Tù'nùn pe kulu kappon yamùk sàlà wolù pon kon kupù tùuya pàk Kaatù uya tewinan tù'nùn kulu tùmu tùlùppù ànù'là ailon tawon ipàk umatta pen, tùse tàwàlàlà iwemapù. ¹⁷ Masapùla sàlà wolù pon kon kappon yamùk talumattàik Kaatù uya Tùmu yeunokoppù pen màlà, tùse làkku tok wepùikattàtok iwinà pe.

¹⁸ Ànù'là ailon tawon ipàk talumattàsak pen màlà, tùse ànù'là ailon tawon pen ipàk talumattàkassak màlà. Masapùla tewinan molopai i'nùn kulu Kaatù Mumu yesek pàk ailon tesak ya pùla iwechi pàk. ¹⁹ Sà kasa iwechi pàk wet-talumattàn màlà. Akkwa uyàsak man sàlà non pona, tùse kappon yamùk tù'nùn kon pe ewalupà kussan akkwa yentai, masapùla àli pe teselu kon wechi pàk. ²⁰ Mùkyamlo àli ku'nài nan uya akkwa kupù màlà tewanma kon pe, akkwa yak iyàpù pen, masapùla àli teselu usenpoika tukaik. ²¹ Tùse ànù'là ailon pe tùwessen mùkkàlà tùuyàssen akkwa yak, tùnkupùppù wekussak Kaatù yai usentoppe wakù pe.

Jesus Molopai John Enpataukanài Tawonnan

²² Sàlà tùpo Jesus utàppù tùnenupa ton pokonpe Judea pona. Molo iwechippù tok piyau mala là molopai kappon yamùk yenpataukappù ya. ²³ John nàlà uya kappon yamùk yenpataukappù Aenon po, Salim piyau, masapùla molo eke pe tuna wechippù. Màlàpàk kappon yamùk uyàpùppù esenpataukaik. ²⁴ Masa patiki'chi tak John tùlùppù pùla iwechippù màlà.

²⁵ John nenupa ton pokonpe tewinan nà Jew usàulàmappù wekolùkantok yeselu pàk. ²⁶ John nenupa ton uyàpùppù ipyak, “Ti'cha, mùkkàlà kàyik ipokonpe met-tainùk Jordan latoi po, wakù pe ipàk meselupatainùk, talà kappon yamùk yenpataukayan. Tamù'nawolon kon nepili'chan ipyak!” teppù tok uya. ²⁷ John uya tok maimu yeikuppù, “Kappon uya yà'làlà yepolo màlà epùn poi neken tùlepasak yau. ²⁸ Mùttuyatàik, ‘Christ itesek pen iulà, tùse iwapiya yeunossak iulà,’ teppù uya. ²⁹ Tùwemali'masen umoine ponalok mùkkàlà ema'non. Umoine wechiyakon wechi màlà ipyau yeta pàk, molopai iitauchinpa tùwechiyakon maimu yeta tùuya yau. Màlàpàk utauchinpayai eke pe tùwemali'masen wechiyakon utauchinpa kasa. ³⁰ Mùkkàlà wena màlà eke pe kulu, eke pe ma'le wena tùse,” teppù John uya.

Mùkkàlà Epùn Poi Tùuyàssen

³¹ Mùkkàlà epùn poi iyàsak wechi màlà tamù'nawolon yentai. Mùkkàlà non poi iyàsak mùkkàlà non ponalok molopai iichelupa màlà non pon kasa. Mùkkàlà epùn poi iyàsak wechi màlà tamù'nawolon kon yentai kulu. ³² Tùnenepù pàk molopai tùnetappù pàk iichelupa tùse ànù'là uya inekama yanùmùppù pen. ³³ Ànù'là uya iichelupatok yanùnsak yau, ailon pe Kaatù wechi yekama ya màlà. ³⁴ Mùkkàlà Kaatù neunokoppù uya màlà Kaatù Maimu yekama, masapùla ipùkkù pùn Wakù Akkwalù ke Kaatù uya ilepasak màlà. ³⁵ Ikàipùnù uya Tùmu pùnùnma màlà, molopai tamù'nawolon tùsak ya màlà itemyak. ³⁶ Ànù'là Imu pàk ailon tawon uya, tàwàlàlà wema'nàtok yepolo màlà. Tùse ànù'là Imu nulunpanài uya wema'nàtok yene pen màlà, tùse Kaatù we'naikatok wechi ipo tàwàlàlà.

Jesus Molopai Samaria Pon Nossan

4 ¹ Pharisee yamùk uya, “John yentai Jesus tùnenupa ton yepoyan molopai tok yenpataukayan,” te yetappù. ² Jesus uya kappon yamùk

yenpataukappù pen màlà. Tùse inenupa ton uya làkku. ³Yetasak tùuya yau, Judea nàmàppù Jesus uya molopai iwennappo tukkappù Galilee pona. ⁴Màlà yattai Samaria polo iitàtok wechippù màlà. ⁵Màlàyau iwelepamùppù Samaria pon pata Sychar itesek pona, mei pùla là iwechippù pata Jacob nùtùlùppù tùmù Joseph yemyak lùppù piyau. ⁶Jacob tunakkwa yen inakappù lùppù wechippù molo molopai Jesus usetakkasak wechippù tùutà ke, iweleutappù màlà tuna yen piyau. Inakattapailà wei wechippù màlà.

⁷Màlàyau nossan Samaria pon uyàpùppù tuna yepose. Jesus uya ipàk, “Tuna ke ka' uwoppa auya lù?” teppù. ⁸Inenupa ton utàppù wechippù màlà pata pona kùyali ye'maik. ⁹Samaria kok nossan uya ipàk, “Jew àmàlà molopai iulà nossan Samaria pon, yà'là pe ken uchi iwechi pàk kùwoppakà te auya nai'nùk upàk?” teppù. Masapùla Samaria kok yamùk pokonpe wakù pe tùwessan pe pùla Jew yamùk wechippù màlà. ¹⁰Jesus uya ipàk, “Kaatù uya lepatantok ittu auya yau molopai ànùk uya tùwuku woton yenna ittu auya yau, kùwoppakà làkkunne, te auya eppaino. Molopai elepa toppe ya wema'nà tunakkwa ke,” teppù. ¹¹Nossan uya ipàk, “Uyepulu, yanùntok auya yai pùla kunaik molopai nàlà i'nau tuna yen man. I'nailà ken uchi wema'nà tunakkwa yepolo auya? ¹²Ina tamò Jacob yentaino ken na' àmàlà? Sàlà màlà ina lepatok ya tuna yen, inchippù ya tùmàlà pe sàlà tuna yen yapai, imunkà yamùk molopai itùkùnnon nàlà uya inchippù,” teppù. ¹³Màlàyau Jesus uya imaimu yeikuppù, “Tamù'nawolon kon sàlà tuna inchinnan we'naklipa tu'ma màlà. ¹⁴Tùse ànù'là sàlà tuna untùlù inchinai we'naklipa tu'ma pen màlà. Tùse i'nakkwa pe yau iwena, tàwàlàlà iwu'ma molopai tàwàlàlà iwemattok ke ilepa ya,” tukaik. ¹⁵Nossan uya ipàk, “Uyepulu, kùlepakà sàlà tuna ke we'naklipa tu'ma tukaik, sàlà motak echipalà u'nakkwa yepose use'mattà tukaik,” teppù. ¹⁶Jesus uya ipàk, “Itàkà atayappù ikà'mata, molopai mennapoik sàlà motak,” teppù. ¹⁷Nossan uya imaimu yeikuppù, “Itayappù pùn nen iulà,” tukaik. Jesus uya yeikuppù, “Ikasa meselupayaik, Itayappù pùn iulà,” tukaik. ¹⁸Masapùla 5 pe kaichalà kàyik yamùk pokonpe ewechippù man, tùse sàlàpe ipyau messai'nùk mùkkàlà atayappù pen. Màlàpàk ailon pe upàk mekamapàssaik,” teppù. ¹⁹Nossan uya ipàk, “Uyepulu, Kaatù Maimu yenpoikanai pe ewechi pe tùttuyaik,” teppù. ²⁰“Ina Samaria kok tamò yamùk wàpùlemapàtùppù sàlà wùk po, tùse amyamlo Jew yamùk uya màlà Jerusalem nen màlà wàpùleman patassek tesak,” teppù nossan uya. ²¹Jesus uya ipàk, “Nossan, ailon kakkà upàk, pata weyu nùyàssan màlà yattai sàlà wùk po wapùla Jerusalem po Ukàipùnù nama pe yapulà pen nen uchi màlà. ²²Amyamlo Samaria kok yamùk mùkyamlo inama pe anapulà kon ittunnan pen, tùse inama pe tùnapulà kon ittunnan ina, masapùla wepùikattàntok uyàssak màlà Jew yamùk winàpai. ²³Pata weyu nùyàssan molopai iyàkka-sak man ailon pe yapulànnan uya Ukàipùnù nama pe yapulà màlà, ailon pe molopai takkwalù kon ke, masapùla mùkyamlo yekkwa ton tùnama pe tapulànnan i'che màlà Ukàipùnù wechi. ²⁴Kaatù mùkkàlà akkwalù, màlàpàk mùkyamlo yapulànnan uya yapulà màlà akkwalù yau molopai ailon pe,” teppù.

²⁵Nossan uya ipàk, “Mùkkàlà nen Messiah, Christ tukaik tesassen, uyàpù tùt-tuyaik. Tùuyàssak yau tamù'nawolon yekama ya màlà ina pàk,” teppù. ²⁶Jesus uya ipàk watteppù, “Iulà Mùkkàlà eyelupayai'nùk, Mùkkàlà iulà,” teppù.

²⁷Màlà kùlotta u inenupa ton wennapposak wechippù. Tok usenumenkappù kulu nossan pokonpe iichelupa pàk. Tùse tok uya, “Yà'là i'che messan?” teppù pen, wapùla “Yà'là pe iwechi pàk nossan pokonpe euselupa màlà?” teppù pen.

²⁸Màlàyau nossan uya tù'nakkwa yen nàmàppù, iwennappoppù pata pona, molopai kappon yamùk pàk, ²⁹“Àittàk kon, kàyik yense tamù'nawàlà unkupùppù lùssan yekamapàssan. Christ pe na' iwechi màlà?” teppù ya.

³⁰Màlàyau kappon yamùk utàppù pata poi Jesus yense.

³¹Màlà notau inenupa ton uya, “Ti'cha, ata'lettàkà,” teppù Jesus pàk.

³²Tùse tok pàk, “Uyekyali molo man ànùttu kon pen,” teppù ya. ³³Màlàpàk inenupa ton uya tiyiwalà'nokon, “Ànù'là uya na' màlà kùyali nepùppù ipyak pe iwechi?” teppù.

³⁴Jesus uya tok pàk, “Uyekyali màlà uyeuno'nàippù yeselu kupù molopai wotoko intùlùppù ikuttoppe uya yenuka'nùppù. ³⁵‘Awàppànsak yau, asakù-là'ne kapùì lùppù iiko'mamù màlà tùpo ipilipù tawonnan pen na' amyamlo?’ Àpàkù'nokon tekamayaik, umà yawàlà yentàk kon, yawon kon wappùkassak man molopai ipilittok yattai man. ³⁶Mùkkàlà ipilì'nài uya màlà tepeppù yepolo, molopai kùyali pilipù ya tàwàlàlà wema'nàtok ponalok pe. Mùkkàlà ipànnài molopai ipilì'nài tawonnan utauchinpa màlà tamùkke. ³⁷Sàlà màlà mayin ailon, ‘Tewinan uya ipàmà molopai tùulon uya ipilipù,’ tawon. ³⁸Eyeu-nossak kon uya man ànpàmàppù kon pen pili'che. Tùulon kon uya sa'man wotoko kukkapùppù molopai ewepùikattàtok kon mepoyatàik tok wotokoyi lùppù yapai,” teppù.

³⁹Tukke Samaria kok yamùk uya ailon teppù ipàk masapùla “Tamù'nawàlà unkupùppù lùssan yekamapàssan,” tesak nossan uya pàk. ⁴⁰Màlàyau Samaria kok yamùk uyàpùppù ipyak ipawanattàse, tok uya yekamappoppù tùpyau'nokon iwettoppe. Màlàyau asa'là wei Jesus uko'mamùppù molo.

⁴¹Tukkan kon uya tu'ma ailon teppù itekale yekama ya tetase, ⁴²tok uya nossan pàk, “Ina nen uchi ailon nùkayan yekamasak auya pàk neken pùla, tùse tiyiwalà'nokon nen uchi ina netapàssan molopai ina nùttuyan sàlà wolù Pùikattànài pe kulu iwechi pe,” teppù.

Jesus Uya Itepulu Mumu Ipittà

⁴³Asa'là wei molo tùuko'mamù tùpo, Jesus utàppù Galilee pona. ⁴⁴Jesus uya tùmàlà pe, “Kaatù Maimu yenpoikanài mùkkàlà itonpa yamùk ipata yawon kon nùnama pen,” teppù. ⁴⁵Iwelepansak Galilee pona yau molonkonnà uya yanùmùppù, masapùla tok utàppù màlà Jerusalem pona Entaka'nàppà yattai uta'lettàtok yak molopai tamù'nawolon inkupù yeneppù tok uya màlà yattai.

⁴⁶Màlàyau Jesus uyàpùppù tu'ma Cana, Galilee pon pona, tuna lattàppù tùuya wain pe motak. Molo iwechippù itepulu, kin poitolù, e'nek pe imu wechippù Capernaum po. ⁴⁷Jesus welepansak Judea poi Galilee pona yetasak tùuya yau, iitàppù ipyak molopai ipawanattàppù ya tùmu ipittàik iyàttoppe, iwelikù piyau iwechi pàk. ⁴⁸Jesus uya ipàk, “Ailon te auya'nokon pen, tùse neken ailon te auya'nokon tensan yekkwa ton pen yentok ipàkàlà molopai enumenkannan kupù yene auya'nokon yau,” teppù. ⁴⁹Kin poitolù uya Jesus pàk, “Itepulu, àikkà tàwà uya'là umle welikù wapiya,” teppù. ⁵⁰Jesus uya ipàk, “Itàkà, àmu wenna màlà,”

teppù. Mälâyau ailon teppù kàyik uya Jesus maimu pàk, molopai iwemeikuppù.
⁵¹ Asantawàlà lùppù iità tùse, ipoitolù ton uya yepoloppù, “Àmu pàli'yau man,”
 teppù tok uya. ⁵² I'nai yailà wei tùse tùmu wennappù yekamapposak ya yau,
 “Ko'manyak 1 o'clock yattai nàkkàmi'makattai,” teppù tok uya. ⁵³ Ikàipùnù uya
 ittuppù, màlà yattai kulu Jesus uya, “Àmu wenna màlà,” teppù. Mälàpàk itùwùk
 tawon kon molopai mùkkàlà tawonnan uya ailon teppù Jesus pàk.

⁵⁴ Sàlà màlà yakon itekkwa pe tensan yekkwa ton pen yentok ipàkàlà
 wotoko kupùppù Jesus uya Judea poi tùuyàpù tùpo Galilee po.

Uchipittàtok Tuna Piyau

5 ¹ Màlà tùpo Jew yamùk uta'lettàtok yattai wechippù, màlàpàk Jesus utàppù
 Jerusalem pona. ² Molo Jerusalem po, tuna wechippù màlà Kaalinilu
 Mùlatta piyau, Hebrew Maimu yau, Bethesda tukaik tesassen. 5 pan tùwùk
 ke'nan wewonnàtok yai motau iwechippù. ³ Màlà motau tukke e'nek ton wechippù
 enpùnnon, tùusasan pen molopai iitokkassak kon. [Tuna welaika màmuku pàk
 tok wechippù. ⁴ Masapùla tùulon yattai'ne là Itepulu inchelùyi wuttàpàtùppù
 màlà tunappai kak tuna laikapasse. Mùkkàlà wapiya ilaikasak tùpo ikak iitàsak
 lùppù uchipittàppù màlà i'nai yekkwa pe là iwechi tepalan yapai.] ⁵ Molo kàyik
 wechippù tachin pe 38 pe kilì'chimo'chi e'nek pe iwessak lùppù. ⁶ Molo aittoupe
 iwechi yene tùuya yau Jesus uya tachin pe màlà kasa molo iwechippù pe ittuppù.
 Mälâyau, “Echipittàpai na' messan?” teppù ya ipàk. ⁷ E'nek kàyik uya imaimu yei-
 kuppù, “Itepulu, ànù'là upùikattà woton pùla man, tuna laikasak kùlottau ikak
 unonka woton. Utài'che wechi tùse tùulon nà mùkkàlà uwapiyakkanài,” tukaik.
⁸ Mälâyau Jesus uya ipàk, “E'wuluukakà, ayapon yanùnkà molopai itàkà,” teppù.
⁹ Mälàpàk asse'ne kulu kàyik uchipittàppù, tapon yanùmùppù ya molopai iitàppù.

Sàlà kupùppù ya màlà wàlàkka'nàtok weyu yattai. ¹⁰ Jew yamùk uya
 mùkkàlà kàyik iichipittàsak lùppù pàk, “Wàlàkka'nà weyu sàlà. Law yawàlà
 pùla sàlà yattai ayapon yalà auya wechi màlà,” teppù. ¹¹ Tùse tok yeikuppù
 ya, “Kàyik nen uyipittànàippù, ‘Ayapon yanùnkà molopai itàkà,’ nùkai upàk,”
 tukaik. ¹² Tok uya yekamappoppù, “Ànùk ken uchi mùkkàlà kàyik, ‘Ayapon
 yanùnkà molopai itàkà,’ tawon nùppù àpàk?” tukaik. ¹³ Tùse kàyik iichipittà-
 sak lùppù uya ànùk pe ittu pùla iwechippù, masapùla Jesus utàppù wechippù
 màlà asse'ne tukkan kon kappon yamùk molo tùwessan kùlottak.

¹⁴ Màlà tùpo Jesus uya yepoloppù Kaatù yùwùk tau, molopai ipàk, “Masa
 yenka! Ewennasak man. Àli kùkkupù sàlà yentak, yattai pùla màlà yentaino
 wekkupù àpàk,” teppù ya. ¹⁵ Kàyik utàppù molopai Jew yamùk pàk Jesus pe
 tipittànàippù wechi yekamappù ya. ¹⁶ Màlà wenai Jew yamùk yepulu yamùk
 wessa'molùkappù Jesus talumattà pàk, masapùla màlà kussak ya Jew yamùk
 Wàlàkkattok yattai pàk.

¹⁷ Tùse Jesus uya tok pàk, “Ukàipùnù mùkkàlà tùwe'wotokomasen tàwàlàlà,
 màlàpàk iulà nàlà we'wotokoma màlà,” teppù. ¹⁸ Màlà uya tùsa'molùkaik ànwà-
 kappai tok wenappù, wàlàkka'nàtok weyu ikkwàssak ya pàk neken pùla, tùse
 Tùkàipùnù pe kulu Kaatù yekama ya molopai Kaatù kaichalà iwekkupù pàk.

Kaatù Mumu Yapàikketù

¹⁹ Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Ailon kulu sàlà, Imu uya yà'làlà kupù
 tiyiwalà pen, tùse Tùkàipùnù uya neken ikupù yene tùuya yau ikupù ya.

Yà'làlà Tùkàipùnù nùkupù ku'nàì nàlà mùkkàlà Imu. ²⁰Masapùla Ikàipùnù uya màlà Tùmu pùnùnma molopai tamù'nawàlà tùnkupù yenpoika ya màlà itemyak. Molopai sàlà yentaino kon lùìwa yenpoika ya màlà ikuttoppe ya, màlàpàk eusenumenka pa. ²¹Ikàipùnù uya iweli'chak kon wuluuka molopai tok wemattok ke tok lepa ya kasa làma màlà Imu uya wema'nàtok ke mùk-yamlo enlepapai tùwettok kon lepa. ²²Masapùla Ikàipùnù mùkkàlà sà kasa messaik, wapùla sà kasa pùla messaik tawon pen ànù'là pàk, tùse ittuntok tusak ya màlà tamù'nawàlà tùmu yemyak. ²³Tamù'nawolon kon uya Imu nama toppe, Ikàipùnù nama tùuya'nokon kasa. Ànù'là Imu namanàì pen uya Ikàipùnù yeuno'nàippù nama pe pùla iwechi màlà.

²⁴“Ailon kulu sàlà, mùkkàlà umaimu yetayai'nùk molopai ailon nùkayai'-nùk uyeuno'nàippù pàk wechi màlà tàwàlàlà wema'nàtok yesak pe. Italumat-tàtok yak itùlù pen màlà, tùse weli'nàtok yentakasak ya màlà wema'nàtok yak. ²⁵Ailon pe kulu àpàkù'nokon yekama uya sàlà, pata weyu nùyàssan, iyàkkassak man, mùkyamlo iweli'chak kon uya Kaatù Mumu maimu yeta màlà, molopai mùkyamlo yetannan wemapù màlà. ²⁶Ikàipùnù yau wema'-nàtok wechi kasa làma màlà Tùmu kussak ya wema'nàtok wettoppe yau. ²⁷Molopai ilepasak ya màlà kappon yamùk ittutok ya yapàikketù ke, masapùla Kàyik Mumu pe iwechi pàk. ²⁸Kesenumenkatàu kulu sàlà pàk, pata weyu nùyàssan tamù'nawàlà uluwaik yawon kon uya imaimu yetatok yattai. ²⁹Molopai tok we'wuluuka màlà uluwaik yapai, mùkyamlo wakù ku'nàì nan nùssan we'wuluuka màlà wema'nàtok yak. Molopai mùkyamlo àli ku'nàì nan nùssan we'wuluuka màlà wettalumattàntok yak,” teppù Jesus uya.

³⁰“Uyiwalà yà'làlà kupù uya pen màlà. Kaatù uya neken yekama yeta uya pàkàlà màlà ittun uya, màlàpàk ittuntok uya wechi màlà ailon pe. Masapùla uyiwalà i'che wettok kupù uya pen sàlà, tùse Ukàipùnù uyeuno'nàippù yeselu kupù uya.

Jesus Yekamannan

³¹“Uyiwalà upàk uselupa yau, ailon pe uselupatok wechi pen màlà. ³²Tùse tùulon molo man upàk tùuselupasen molopai tùttuyaik ailon pe upàk iichelupatok wechi. ³³John piyak amaimu kon yekamannan yeunokoppù auya'nokon molopai ailon pàk iichelupappù. ³⁴Tùse kappon uselupatok upàk yeponàì pen iulà tùse sàlà yekama uya sàlà ewepùikattà kon pa. ³⁵John wechippù màlà lanppu uyatù kasa akkwa pe, màlà yattai iweyu yau autauchinpa kon pàk alikyek pe ewechippù tachin pe pùla. ³⁶Tùse uponalok pe yekamanàì yesak pe wessaik, John yentaino. Màlà kulu wotoko ukàipùnù uya ulepatok yenuka'-nùttoppe uya, tùkussai'nùk uya yekama màlà ukàipùnù uya uyeunossak pe. ³⁷Molopai Ukàipùnù uyeuno'nàippù uya uyekamasak màlà tùmàlà pe. Tùse imaimu yetasak là auya'nokon pùla man, itenpata yensak là auya'nokon pùla. ³⁸Wapùla Imaimu wemapù là ayau'nokon pùla, masapùla ailon te auya'nokon mùkkàlà ineunokoppù pàk pùla iwechi pàk. ³⁹Wakù pe Kaatù Maimu pàk eusenupa kon, masapùla màlà winà là tàwàlàlà wema'nàtok yepolo auya'nokon yeselùkek itu auya'nokon pàk. Molopai sàlà yamùk Kaatù Maimu uselupasak màlà upàk. ⁴⁰Tùse upyak àuyàpù kon pùla man wema'nàtok yepolo kon pa.

⁴¹“Kappon yamùk uya apulàntok iwa uya pen sàlà. ⁴²Tùse eyittuyatàu iulà, Kaatù pùnùnmatok pùla eyewan kon yau ewechi kon tùttuyaik. ⁴³Uyàssak

man Ukàipùnù yesek yau, tùse uyanùmù auya'nokon pùla man. Tùse ànù'là uyàssak tiyiwalà tesek yau yanùmù nen uchi auya'nokon màlà. ⁴⁴Yà'là kasa ken ailon te auya'nokon ewinàpai'nokon utapulàntok kon yepolo auya'nokon yau, tùse Kaatù neken winàpai apulàntok yepoloi'che ewechi kon pen? ⁴⁵Ukàipùnù yemlotopo atalumattà kon pe uselupa pe kùsekamatàu. Moses nen mùkkàlà tùuselupasen àli pe àpàkù'nokon. Mùkkàlà enpen ipàk ewechippù kon nùppù. ⁴⁶Moses pàk ailon tesak auya'nokon yau, upàk ailon tetok auya'nokon pan. Masapùla uyekale menukappù ya màlà. ⁴⁷Tùse inmenukappù pàk ailon tei'ma'nokon pùla, yà'là kasa nen ken uchi ailon te auya'nokon uselupatok pàk?" teppù Jesus.

Jesus Uya 5000 Pan Kon Yewetù

(Matthew 14:13-21; Mark 6:30-44; Luke 9:10-17)

6 ¹Tachin pe pùla sàlà tùpo Jesus uklàtùppù palau Galilee latoi pona, palau Tiberias pe nàlà tùttusen. ²Ilinà kappon yamùk uya iwenaimappù màlà masapùla tensan yekkwa ton pen yentok ipàkàlà pe palan pokon kon ipittà ya yensak tùuya'nokon pàk. ³Jesus wenukappù wùk pona molo iweleutappù tùnenupa ton pokonpe. ⁴Jew yamùk uta'lettàtok Entaka'nàppà lùppù pàk winàkàik iwechippù. ⁵Jesus uya tenu tùlùppù, molopai ilinà kappon yamùk uyàpù tiwinàkàik yenepù ya. Philip pàk, "I'naì motau ken kùyalì ye'ma pe nai tamù'nawolon kon pùsamo yewettoppe?" teppù ya. ⁶Ittu pe yekamappoppù ya màlà. Masapùla tùnkupù ittukapù tùuya pàk. ⁷Philip uya imaimu yeikuppù, "200 pan chilùpa pun uya kùyalì ye'ma tamù'nawolon kon uya yonpa toppe pen màlà," tukaik. ⁸Tewinan nà inenupa ton tonpa Andrew, Simon Peter tonpa uya ipàk, ⁹"Tàlà walawok muleppù man 5 pan paali yapai ikonekasak pùlomù pusak, molopai asa'lon kon molok yamùk lùkkwà ipyau man, tùse pùsamo kappon yamùk kaichalà pùla iwechi," teppù. ¹⁰Jesus uya, "Eleutatak kon, katàk kon tok pàk," teppù. I'chin pe wanak wechippù, màlà pata yau. Màlàyau kàyk yamùk weleutappù, 5000 yawalà'ne tok wechippù. ¹¹Jesus uya pùlomù pusak yanùmùppù, tenki teppù ya Kaatù pàk molopai tùnenupa ton yemyak itùlùppù ya kappon yamùk lepa toppe tok uya. Màlà kasa lùppù molok kupùppù ya molopai tamù'nawolon kon uta'lettàppù i'che tùwettok kon kasa. ¹²Tok uta'lettàkassak yau, tùnenupa ton pàk, "Iwà'nànsak lùppù ipilittàk kon iimatta tukaik," teppù. ¹³Màlàyau tok uya ipilipùppù, 12 kaichalà wali'cha yamùk lùmà yanùkkappù tok uya, 5 pan paali yapai ikonekasak pùlomù pusak punuppù, iita'lettàsak kon nùnàmàppù ke.

¹⁴Jesus uya tensen yekkwa pen yentok ipàkàlà kupù yensak tùuya'nokon yau kappon yamùk uya, "Ailon kulu pùsàlà Kaatù Maimu Yenpoikanàì tùuyàpù woton sàlà wolù yak teppù ipàk lùppù," teppù. ¹⁵Jesus uya ittuppù tùmàlà teka'nonkaik tepulu kon pe tùkusse tok uyàpù tùpyak. Màlàpàk iità-tu'mappù tok winàpai wùk pona tùmàlà pe neken.

Jesus Usalà Tuna Polo

(Matthew 14:22-33; Mark 6:45-52)

¹⁶Ko'manpe iwenasak yau inenupa ton utàppù palau yena pona. ¹⁷Molo kanau yak tok wenukappù molopai tok uklàtùppù palau latoi pona Capernaum winàkàik. Ewalupà pe iwenasak wechippù molopai Jesus wennapposak

tok piyak pùla lùppù. ¹⁸ Mälà yattai meluntà pe assetun utasse'nùmùppù mälà molopai chipa'chipa wechippù àsà pe. ¹⁹ Mei kanau yuklasak tok uya 3 wapùla 4 miles pàkàlà tùse Jesus uyàpù tuna po kanau winàkàik yeneppù tok uya. Mälàyau tok usenalippasak wechippù. ²⁰ Jesus uya tok pàk, "Iulà mùkkàlà, kesenalippatàu!" teppù. ²¹ Mälàpàk tok uya alikyek pe yanùmùpù kanau yak. Molopai asse'ne kanau welepamùppù tok utàtok imotak yak.

Kappon Yamùk Uya Jesus Iwa

²² Mälà wemassak pe iwà'nànsak kon nùssan ilatoi po ilinà kappon yamùk uya tewin neken kanau nànsak yeneppù. Jesus utàppù tùnenua ton ya'là pe pùla tok uya ittuppù, tùse tùmymlo pe neken tok utàppù pe ittuppù tok uya. ²³ Tiberias poi tүүлon kon kanau yamùk uyàpùppù mälà pùlomù pusak napùppù ilinà kappon yamùk uya, tenki te Itepulu Jesus uya tupo motak. ²⁴ Jesus molopai inenupa ton pùla molo ittusak tùuya'nokon yau, tok wenukuppù kanau yamùk yak molopai tok utàppù Capernaum pona Jesus iwase.

Jesus Mùkkàlà Pùlomù Pusak Wema'nàtok

²⁵ Jesus yeposak tùuya'nokon palau latoi po yau, tok uya ipàk, "Ti'cha, yà'là yattai ken sàlà motak màittai?" teppù. ²⁶ Jesus uya tok pàk, "Ailon kulu sàlà, uyiwappù auya'nokon mälà tensan yekkwa ton pen yentok ipàkàlà kupù uya yensak auya'nokon pàk pùla, tùse tùwenukasse pùlomù pusak pàk auta'let-tàsak kon pàk. ²⁷ Tùumattasen kùyalì iwa pàk ke'wotokomatàu, tùse e'wotokomatàk kon kùyalì tàwàlälà tùwemassen yepolo kon pa. Kàyik Mumu uya sàlà kùyalì ke elepa kon mälà. Masapùla Kaatù, Ikàipùnù uya sàlà yentok ipàkàlà tùsak mälà yanùnsak tùuya yenpoikanài pe," teppù. ²⁸ Mälàyau tok uya ipàk, "Yà'là kupù ken ina uya, Kaatù wotokoyi kuttotpe ina uya?" teppù. ²⁹ Jesus uya tok maimu yeikuppù, "Sàlà mälà Kaatù wotokoyi, ailon te auya'nokon ineunokoppù pàk," tukaik. ³⁰ Tok uya yekamappoppù, "Yà'là ken uchi tensen yekkwa pen yentok ipàkàlà kupù auya ina uya yentotpe, molopai ailon te totpe ina uya àpàk? Yà'là ku'nài ken àmàlà?" ³¹ Ina tamo yamùk uya 'mana' itesek napùppù man wontaik yau, Kaatù Maimu yau iwe'-menukasak kasa, 'Kaatù uya tok yu ke tok lepappù epùn poi,' tawon," teppù. *Exodus 16:4; Nehemiah 9:15; Psalms 78:24, 25* ³² Jesus uya tok pàk, "Ailon pe kulu sàlà àpàkù'nokon wate uya, Moses uya epùn poino pùlomù pusak ke elepappù kon pen mälà, tùse Ukàipùnù mùkkàlà elepanài'nokon ailon pùlomù pusak epùn poino ke. ³³ Masapùla mälà pùlomù pusak Kaatù nùtùlù mùkkàlà iyàssa'nai'nùk epùn poi, wolù yawon kon kappon yamùk lepase wema'nàtok ke," teppù. ³⁴ Mälàyau tok uya ipàk, "Uyepulu, sàlà motapai tàwàlälà ina mùlepaik sàlà pùlomù pusak ke," teppù. ³⁵ Jesus uya tok pàk, "Iulà mùkkàlà pùlomù pusak wema'nàtok ke lepanài. Ànù'là uyàssak upyak yau iwapàkapù pen mälà, molopai ailon tawon upàk we'naklipa yà'là yattai là pen mälà.

³⁶ "Tekamakattai àpàkù'nokon, uyensak auya'nokon man, tùse ailon te auya'nokon pùla lùppù man. ³⁷ Tamù'nawàlà Ukàipùnù uya ulepatok kon uyàpù mälà upyak, ànù'là upyak tùuyàssen nulunpa uya pen. ³⁸ Masapùla epùn poi iyàssak iulà uyeselu kusse pùla, tùse mùkkàlà uyeuno'nàippù yeselu kusse. ³⁹ Molopai sàlàichi mälà Uyeuno'nàippù yeselu, tamù'nawà ulepatok kon ya la'chima uya pen mälà, tùse tamù'nawàlà tok wuluuka uya mälà

wema'nàtok yak tewinan nùppù wei yattai. ⁴⁰Masapùla Ukàipùnù wechi màlà tamù'nawolon kon Tùmu yennàì nan molopai ailon tawonnan ipàk uya tàwàlàlà wema'nàtok yepolo i'che. Molopai iwuluuka uya màlà tewinan nùppù wei yattai," teppù.

⁴¹Màlàpàk Jew yamùk wessa'molùkappù tùusàulàma kon pàk masapùla Jesus uya, "Iulà mùkkàlà pùlomù pusak epùn poi iyàssak lùppù," tesak pàk.

⁴²Tok usekamappopàtùppù, "Joseph mumu pen ken na' pùsàlà, Jesus pen? Ikàipùnù molopai ichan tawonnan ken na' kùnùttu kon pen? Yà'là kasa ken uchi, 'epùn poi iyàssak iulà,' te ya nai'nùk?" tukaik. ⁴³Jesus uya tok pàk, "Kàsàulàmatàu eyiwalà'nokon! ⁴⁴Ànù'là uyàpù upyak pen màlà, tùse Ukàipùnù uyeuno'nàippù uya neken tok nessak yau, tok wuluuka uya màlà wema'nàtok yak tewinan nùppù wei yattai. ⁴⁵Kaàtù Maimu yau iwe'menukasak màlà tewinan nà Kaàtù Maimu yenpoikannan tonpa nùmenukappù yau, 'Tamù'nawolon kon yenupatok Kaàtù uya woton,' tawon. *Isaiah 54:13*

Molopai tamù'nawolon kon yetannan nùssan molopai iichenupusak kon Ukàipùnù winà uyàpù màlà upyak. ⁴⁶Ànù'là uya Ukàipùnù yensak pùla iwechi màlà, tùse mùkkàlà neken Kaàtù winàpaino uya màlà yensak.

⁴⁷"Ailon kulu sàlà, mùkkàlà ailon nùkayai'nùk wechi màlà tàwàlàlà wema'nàtok yesak pe. ⁴⁸Iulà mùkkàlà pùlomù pusak wema'nàtok ke lepanàì. ⁴⁹Atamo kon yamùk uya mana napùppù wontaik yau, tùse tok welikùppù man. ⁵⁰Tùse sàlà màlà pùlomù pusak epùn poi iyàssak, ànù'là uya inassak yau, iwelikù pen màlà. ⁵¹Iulà mùkkàlà wema'nàtok ke lepanàì pùlomù pusak epùn poino. Ànù'là ina'nàippù wemapù màlà tàwàlàlà. Molopai sàlà pùlomù pusak màlà upun untùlù nùlà we'nàtok ke lepanàì, wolù yawon kon kappon yamùk wemattok ike pe," teppù nàlà Jesus uya tok pàk.

⁵²Màlàyau Jew yamùk wessa'molùkappù tùusàulàma kon pàk kulu tiyiwalà'nokon, "Atta ken uchi tùpun tùlù ya yantoppe'nokon?" teppù tok uya. ⁵³Jesus uya tok pàk, "Ailon kulu sàlà, Kàyik Mumu pun yannàì pe pùla ewechi kon molopai imùnù inchinàì pe pùla ewechi kon yau, wema'nàtok pùla iwechi màlà ayau'nokon. ⁵⁴Ànù'là upun yannàì molopai umùnù inchinàì wechi màlà tàwàlàlà wema'nàtok yesak pe, molopai iwuluuka uya màlà wema'nàtok yak tewinan nùppù wei yattai. ⁵⁵Masapùla upun màlà kùyalì kulu molopai umùnù màlà tinchisen kulu. ⁵⁶Mùkkàlà upun yannàì molopai umùnù inchinàì wemapù màlà uyau tàwàlà, molopai iulà nàlà wemapù màlà yau," teppù Jesus uya. ⁵⁷"Tùwemassen Ukàipùnù uya uyeunossak sàlà, màlàpàk nàlà wemapù sàlà Ukàipùnù pàkànsau. Màlà kasa làma upàk tùutalettàsen wemapù màlà upàkànsau. ⁵⁸Sàlà màlà pùlomù pusak epùn poi iyàssak lùppù. Kùtamo kon yamùk nùnapùppù yekkwa pen. Tok welikùppù màlà, tùse mùkkàlà sàlà pùlomù pusak na'nàì wemapù màlà tàwàlàlà," teppù Jesus uya tok pàk. ⁵⁹Wateppù ya màlà enupan tùuya yau Jew yamùk wepilitok itak tau Capernaum po.

Tàwàlàlà Wema'nàtok Yekale

⁶⁰Yeta tùuya'nokon yau tukkan kon inenupa ton uya, "Sa'man pe kulu sàlà enupantok man. Ànùk uya ken yanùmù?" teppù. ⁶¹Tùuselupatok lùppù pàk tùnenupa ton usàulàma ittusak tùuya yau, Jesus uya tok pàk, "Uselupatok na' asakolopayatàu? ⁶²Yà'là pe ken ewechi kon Kàyik Mumu wenuku wapiya

yau tùwechippù yak yene auya'nokon yau? ⁶³ Akkwalù mùkkàlà wema'nàtok ke lepanàì, esak nen màlà yà'là pen. Uselupayai'nùk màlà Akkwalù molopai wema'nàtok ke lepanàì. ⁶⁴ Tùse attau'nokon tùulon kon uya ailon te pùla lùppù man.” Iwepyattà motapai Jesus uya i'namo uya ailon teppù pùla iwechi, molopai i'nai uya tùwelittok yak tùtùlù ittuppù màlà. ⁶⁵ Màlàyau, “Wa iwechi pàk àpàkù'nokon yekama uya nettainùk, ànù'là uyàpù upyak pen tùse Ukàipùnù uya neken iyàttoppe ikussak yau iyàpù, te uya,” teppù ya.

⁶⁶ Màlà motapai tukkan kon inenupa ton wennappoppù molopai ya'là tu'ma là tok wechippù pen. ⁶⁷ Màlàyau Jesus uya tùnenupa ton 12 pan kon pàk, “Itàpai nàlà na' messatàu?” teppù. ⁶⁸ Màlàyau Simon Peter uya imaimu yeikuppù, “Uyepulu, ànùk piyak uchi ina utà? Apyau nen mayin man tàwàlàlà wema'nàtok ke lepanàì. ⁶⁹ Ailon nùkayan ina, molopai ina nùttuyan wakù kulu àmàlà Kaatù winàpaino,” tukaik. ⁷⁰ Jesus uya tok maimu yeikuppù, “12 pe na' unanùmùssan pen amyamlo? Tùse tewin nà àtonpa kon Makui pe man,” tei'ma. ⁷¹ Judas pàk iichelupappù, Simon Iscariot mumu pàk, mùkkàlà 12 pan kon tonpa pe là echii'ma iwàtok yak yeimippo woton.

Jesus Utà Tapuluka Tau Uta'lettàntok Yak

7 ¹ Sàlà tùpo Jesus utàppù Galilee yawàlà, Judea yawà iitàppù pen masapùla molonkonnà Jew yamùk wechippù imàmuku pàk iwàttoppe tùuya'nokon. ² Màlà yattai Jew yamùk Uta'lettàtok winàkàik iwechippù tapuluka yamùk lùkkwà tau'ne. ³ Màlàyau Jesus yakonnon uya ipàk, “Tàlà kechii, Judea pona itàkà, molo enenupa ton uya eke pe ewe'wotokoma yentoppe. ⁴ Ànù'là uya tonantau yà'làlà kussak pùla man, tùttu i'che echii'ma. Màlàpàk sàlà yamùk kupù auya yau, tàwà wolù yawon kon kappon yamùk uya eyittu toppe ikukkà!” teppù. ⁵ Masapùla yakonnon uya là ailon te pùla iwechippù ipàk. ⁶ Màlàpàk Jesus uya tok pàk, “Uweyu uyàssak pùla lùppù man, tùse eweyu kon màlà tàwàlàlà molonnà. ⁷ Wolù yawon kon uya tewanma kon pe àkupù kon pen màlà, tùse tewanma kon pe tok ukussan masapùla tok nùkupù pàk àli pe iwechi màlà te uya pàk. ⁸ Uta'lettàntok yak uchi itàtāk kon. Masa utà pùla là man, masapùla uweyu uyàssak pùla lùppù man,” teppù. ⁹ Wate tùpo, iwà'nàmàppù Galilee po.

¹⁰ Tùse takonnon utàppù Uta'lettàntok yak ye'mappùtak, Jesus utàppù nàlà. Kappon yamùk uya ittu pùla amak yai iitàppù. ¹¹ Màlàyau Jew yamùk wechippù yenei'che Uta'lettàntok yau, “I'nai ken mùkkàlà?” teppù tok uya. ¹² Tukkan kon kùlottau ipàk tùuselupasan wechippù, “Wakù nen mùkkàlà,” tukaik. Tùse tùulon kon uya, “Kane, kappon yamùk yennakanàì mùkkàlà,” teppù. ¹³ Tùse ànù'là uselupappù kappon yamùk kùlottau ipàk pen, masapùla Jew yamùk yepulu ton pàk tok usenalippappù.

¹⁴ Uta'lettàntok yakletapailà là iwechi tùse Jesus wewomùppù Kaatù yùwùk tak, kappon yamùk yenupa pàk iwepyattàppù. ¹⁵ Jew yamùk usenumenkappù kulu, màlàyau tok uya, “Yà'là kasa kulu ken pùsàlà màlà yamùk ittuyan tùusenupa tùpo pùla?” teppù.

¹⁶ “Enupantok uya sàlà uyiwalok pen, tùse mùkkàlà uyeuno'nàippù winàpaino,” teppù Jesus uya tok pàk. ¹⁷ “Ànù'là Kaatù yeselu ànkuppai tùwessen wechi yau, ittu ya màlà, enupantok uya wechi Kaatù winàpaino pe wapùla uwinàpaino pe,” teppù Jesus uya. ¹⁸ “Mùkkàlà tiyiwalà tùnkupù

pàk tùuselupasen, tùnamatok yepotoppe tùuya, tùse mùkkàlà teuno'nàippù namatok ponalok pe ne'wotokomayai'nùk mùkkàlà ailon kulu, kasei pùla iwechi màlà yau. ¹⁹Moses uya ken na' Law tülùppù eyemyakù'nokon pen? Ànù'là uya amyamlo kùlotta ikupù pùla man. Yà'là pe ken iwechi pàk uwà-nàì'che ewechi kon nai'nùk?" teppù Jesus uya. ²⁰Màlàyau kappon yamùk uya Jesus pàk, "Àli akkwàlù wechi màlà ayau. Ànùk ken uchi àwà'nàì'che nai?" teppù. ²¹Jesus uya tok maimu yeikuppù, "Tewinan nà eke wotoko tükuttai, màlàyau eusenumenkasak kon kulu nettai. ²²Moses uya ikupùppù walawok muleppù yattà toppe, Jew yamùk usattàtok yawàlà pe Moses kulu nùpyat-tàppù pen nà tùse atamo kon yamùk làkku, màlàpàk walawok muleppù yattà màlà Wàlàkka'nà weyu yattai. ²³Mule yattà màlà Jew yamùk Wàlàkka'pù weyu yattai Moses winàpàino Law ikkwàtù tukaik. Tùse ken na' uchi Wàlàkka'nàtok yattai tamù'nawàlà kàyk ipittàsak uya wenai upàk ewe'naika kon nai'nùk? ²⁴Kappon pàk àli pe suwa messaik kùkai iichensak pàk neken, tùse ailon pe ittutàk kon," teppù Jesus uya.

Pùsàlà Na' Mùkkàlà Christ?

²⁵Màlà yattai tùulon kon kappon yamùk Jerusalem pon kon uya, "Pùsàlà pen ken na' mùkkàlà tok wettok iwà'nàì'che?" teppù. ²⁶"Mùkkàlà, mùkkàlà tamù'nawolon kon yemlotopo iichelupa molopai yà'làlà te tok uya ipàk pùla. Itepulu yamùk uya ken na' ailon tekassak màlà pùsàlà wechi Christ pe pàk? ²⁷Tùse ittu'nokon man i'nai motapaino pe là pùsàlà kàyk wechi. Tùse Christ uyàsak yau ànù'là uya i'nai motapai là iyàsak ittu pen," teppù.

²⁸Màlàyau enupan lùppù tùuya Kaatù yùwùk tau yau Jesus wentaimeppù, "Ewaik, kiyittuyatàik, molopai i'nai motapaino pe wechi mùttuyatàik. Uyiwalà pùla talà wechi sàlà, tùse mùkkàlà uyeuno'nàippù mùkkàlà ailon. Mùkkàlà ittu auya'nokon pùla man. ²⁹Tùse mùkkàlà tùttuyaik masapùla ipyapai uyàsak pàk. Molopai uyeunossak ya pàk," tukaik. ³⁰Màlàpàk kulu ana'chipai tok wechippù, tùse ànù'là uya temyatù tülùppù ipàk pen, masapùla iweyu uyàsak pùla lùppù iwechi pàk. ³¹Walà tùse tukkan kon uya ailon teppù ipàk. "Tùuyàsak yau ken na' Christ uya pùsàlà kàyk uya ikupùppù yentai lùwa tensan yekkwà ton pen yentok ipàkàlà kupù?" teppù tok uya.

³²Màlàyau Pharisee yamùk uya kappon yamùk usàulàma ipàk yetappù. Màlà yattai Eke ton paatele yamùk yepulu ton molopai Pharisee yamùk uya a'chinnan yeunokoppù ya'chiik. ³³Jesus uya tok pàk, "Masa mala là apyau'-nokon wechi sàlà molopai wennappo màlà uyeuno'nàippù piyak. ³⁴Uyiwa auya'nokon màlà tùse uyepolo auya'nokon pen. Molopai utàyai'nùk yak àutà kon pen màlà," teppù Jesus uya. ³⁵Jew yamùk usekamappopàtùppù tiyiwalà'nokon, "I'nai motak ken uchi pùsàlà kàyk utà pe iwechi màlà, tepolo pùla iwettoppe, kùtonpa kon ka' Jew yamùk Greek yamùk kùlotta iwetta'nùssak kon kùlotta lù, Greek yamùk yenupaik? ³⁶Yà'là te ya ken uchi màlà, 'Uyiwa auya'nokon màlà tùse uyepolo auya'nokon pen. Molopai utàyai'nùk yak àutà kon pen, nùkayai'nùk?" teppù Jew yamùk uya.

Wema'nàtok Tunakkwa

³⁷Tewinan nùppù molopai eke kulu Uta'lettàn weyu yattai Jesus we'wu-luukappù, molopai iwentaimeppù eke pe, "Ànù'là tùwe'naklipasen wechi

yau, tàwà nùyàpùì upyak uwuku inchiik! ³⁸ Kaatù Maimu uya yekamasak yawlà, Mùkkàlà ailon tawon upàk yewan yapai màlà wema'nà tunakkwa wu'ma," tukaik. ³⁹ Wate tùuya yau iichelupappù màlà Akkwàlù pàk, tùpàk ailon tawonnan nepolo woton pàk. Màlà tepose Akkwàlù tùsak pùla lùppù iwechippù masapùla Jesus wuluukappù pùla iwechi pàk tùnamatok patassek yak.

⁴⁰ Iichelupa yetasak tùuya'nokon yau, tùulon kon kappon yamùk uya "Ailon pe làichi Kaatù Maimu yenpoikanàì pe iwechi pe man," teppù. ⁴¹ Tùulon kon uya, "Christ nen mùkkàlà," teppù. Tùse tùulon kon uya, "Yà'là kasa ken uchi Christ uyàpù Galilee yapai," teppù. ⁴² "Kaatù Maimu uya na' yekamasak pùla nai, David payan winà Christ uyàttok woton, David wemattok yau pata Beth-lehem yapai tukaik?" teppù tok uya. ⁴³ Màlàyau echi yewan kaichalà pùla Jesus pàk tùusenumenkatok kon yau tok wechippù. ⁴⁴ Tùulon kon wechippù ana'chipai tùse ànù'là uya temyatù tùlùppù ipàk pen.

Ailon Tetok Pùnon Jew Yepulu Yamùk

⁴⁵ A'chinnan wennappoppù paatele yamùk yepulu ton molopai Pharisee yamùk piyak. Màlàyau, "Yà'là pe ken uchi iwechi pàk Jesus nepù auya'nokon pùn?" tukaik tok yekamappoppù tok uya. ⁴⁶ A'chinnan uya tok maimu yeikuppù, "Ànù'là uselupasak pùsàlà kàyik kasa pùla man," tukaik. ⁴⁷ "Amyamlo nàlà ken na' yennakai?" tukaik Pharisee yamùk uya tok yekamappoppù. ⁴⁸ "Ànù'là ken na' ina yepulu wapùla tewinan nà Pharisee yamùk kùlotta-won uya ailon tesak ipàk nai? ⁴⁹ Kane! Tùse pùsamlo ilinà kappon yamùk Law ittunnan pen wechi màlà Kaatù uya pa'nù'nàtok yo'no," teppù Pharisee yamùk uya. ⁵⁰ Nicodemus wechippù molo tok tonpa pe. Wapiya Jesus piyak iitàsak lùppù. Mùkkàlà uya yekamappoppù. ⁵¹ "Kùmàlà'nokon Law yau ànù'là talumattàtok pùla man yà'là pe là iwechippù yeta tùpo pùla molopai ittu tùpo pùla," tawon, teppù. ⁵² Tok uya imaimu yeikuppù, "Àmàlà nàlà na' mùkkàlà Galilee pòino? Kaatù Maimu yau mùwaik kulu molopai yene auya màlà Galilee yapai tùuyàpù woton Kaatù Maimu yenpoikanàì tesak ya pùla iwechi," tukaik. [⁵³ Tamù'nawolon kon wemeikuppù tùwùk kon tak.

Tùtayappù Pen Pokonpe Nossan Wechi Yepolu

8 ¹ Tùse Jesus utàppù Olive Tùpù pona. ² Yakon wei yattai ko'làma iwen-nappoppù Kaatù yùwùk tak. Màlàyau kappon yamùk uyàpùppù ipyak, iweleutappù molopai tok yenupa pàk iwessa'molùkappù. ³ Law pàk enupannan molopai Pharisee yamùk uya nossan tùtayappù pen pokonpe iwessak lùppù nepùppù. Tok uya ichalattàppù tamù'nawolon kon yemlotopona. ⁴ Molopai tok uya Jesus pàk, "Ti'cha, pùsà nossan wechi tùtayappù pen pokonpe yeposak man. ⁵ Law yau màlà Moses uya ina pàk 'Sàlà kasa iwessak lùppù wànà màlà tàk ke telikkaik,' tesak. Tùse yà'là mùkayan nen màlà pàk?" teppù. ⁶ Wa tok uya yekamappoppù màlà ya'chitok tùuya'nokon iwinà pe, italumattàtok pe tùuya'nokon. Tùse Jesus wepeimappù molopai non menukappù ya temyatù ke. ⁷ Tok uya lùppù tekamappopàtù yau iwà'mùssakkappù, "Tàwà ànù'là imakuyi pùn wapiya kulu tàk yenu'mai ipona," teppù ya tok pàk. ⁸ Wate tùpo iweleutatukkappù molopai non menukappù ya. ⁹ Yetasak tùuya'nokon yau tok wessa'molùkappù tùutà kon pàk tewin pàk, wapiya eke

ton utàppù Jesus neken nen uchi tùnànse nossan pokonpe. ¹⁰ Jesus we'wu-luukappù, “Nossan, i'nai mük Yamlo? Ànù'là na' atalumattà woton pùla nai?” teppù ya ipàk. ¹¹ Nossan uya yeikuppù, “Kane, Uyepulu, ànù'là pùla man,” tukaik. Jesus uya ipàk, “Iulà uya nàlà atalumattà pen sàlà. Itàkà molopai kemakuimatukkai,” teppù.]

Jesus Wolù Weyu

¹² Màlà tùpo Jesus uya kappon yamùk yelupatu'mappù, “Iulà mùkkàlà sàlà wolù weyu. Ànù'là uya'là tùuyàssen usalà ewalupàttau pen màlà tùse wema'nàtok weyu yesak pe iwechi,” tukaik. ¹³ Màlàpàk Pharisee yamùk uya ipàk, “Eyiwalà, àponalok pe neken euselupa màlà, tùse euselupatok màlà ailon pen,” teppù. ¹⁴ Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Uyiwalà là uponalok pe uselupa tùse ailon màlà uselupatok. Masapùla tùttuyai i'nai motapai là uyà-pùppù, molopai i'nai motak là utà. Tùse imotapai uyàpùppù wapùla imotak utàtok ittutok auya'nokon pùla messatàik. ¹⁵ Kappon yamùk yeselu yawalà sà kasa messaik tawonnan amyamlo. Tùse ànù'là pàk watawon pen iulà. ¹⁶ Tùse kappon pàk sà kasa messaik te uya pe iwechi yau, uselupatok wechi màlà ikasa. Masapùla tewincha pùla wechi pàk, Ukàipùnù uyeuno'nàippù mùkkàlà upyawon. ¹⁷ Kaatù Maimu yau iwe'menukasak man, àmàlà'nokon Law yau, asa'lon kon uselupatok màlà ailon tukaik. ¹⁸ Iulà mùkkàlà upàk tùuselupasen molopai nàlà Ukàipùnù mùkkàlà upàk tùuselupasen, uyeuno'nàippù,” tukaik. ¹⁹ Màlàyau tok uya yekamappoppù, “I'nai ken uchi mùkkàlà Àkàipùnù?” tukaik. Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Uyittu auya'nokon pùla messatàik, wapùla Ukàipùnù là. Uyittu auya'nokon yau Ukàipùnù nàlà ittu auya'nokon sàlà eppaino,” tukaik.

²⁰ Sàlà màlà Jesus uselupappù Kaatù yùwùk tawon pùlayatta pilittok yak motau echii'ma, tùse ànù'là uya ya'chippù pen, masapùla iweyu uyàssak pùla lùppù iwechi pàk.

Utàyai'nùk Yak Àutà Kon Pen

²¹ Màlàyau Jesus uya tu'ma tok pàk, “Utà sàlà, molopai uyiwa auya'no-kon màlà. Tùse ewelikù kon màlà amakuyi kon yau. Utàyai'nùk yak àutà kon pen,” teppù. ²² Màlàyau Jew yamùk uya, “‘Utàyai'nùk yak àutà kon pen,’ nùkayan. Tùwe'wànà pàk na' wate ya màlà?” teppù. ²³ Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Yo'non winon kon amyamlo, tùse iulà mùkkàlà kaupaino. Sàlà wolù pon kon amyamlo, tùse iulà mùkkàlà sàlà wolù pon pen. ²⁴ Ewelikù kon màlà amakuyi kon yau te uya nettainùk. ‘Mùkkàlà iulà’ te uya pàk ailon te auya'nokon pùla ewechi kon yau, ewelikù kon màlà amakuyi kon yau,” tukaik. ²⁵ Tok uya yekamappoppù, “Ànùk ken uchi àmàlà?” tukaik. Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Iwepyattà motapai àpàkù'nokon tekamatainùk iulà. ²⁶ Tùse tukke àpàkù'nokon uselupatok molo man, molopai suwa messatàik tetok uya. Tùse uyeuno'nàippù mùkkàlà ailon kulu molopai kappon yamùk wolù yawon kon pàk unetappù neken iwinàpai yekamanà iulà,” tukaik.

²⁷ Tok uya ittu pùla iwechippù Tùkàipùnù pàk telupa kon ya tùse. ²⁸ Màlàpàk Jesus uya tok pàk, “Kàiyik Mumu yekainùnpasak auya'nokon yau, Mùkkàlà pe nen uchi uyittu auya'nokon màlà, molopai uyiwalà nàlà yà'làlà kupùppù uya pe pùla, tùse Ukàipùnù uya neken uyenupatok pàk uselupappù

pe iwechi. ²⁹Uyeuno'nàippù mùkkàlà upyawon, tewincha unànnàì pen mùkkàlà. Masapùla tàwàlàlà yauchinpanàì ku'nàì iulà," teppù. ³⁰Wa tukaik iichelupa tùse, tukkan kon uya ailon teppù ipàk.

Abraham Munkà

³¹Màlàyau Jesus uya ailon tawonnan tùpàk Jew yamùk pàk, "Enupantok uya yawàlà ewechi kon yau unenupa ton pe kulu ewechi kon màlà. ³²Ailon ittu auya'nokon màlà molopai ailon uya apyoto pe pùla àkupù kon," teppù. ³³Tok uya imaimu yeikuppù, "Abraham payan nùssan nen ina, yà'là yattai là ànù'là yapyoto pe ina wessak pùla man. Yà'là te ken uchi auya uya màlà, 'Apyoto pe pùla àkupù,' te?" tukaik. ³⁴Jesus uya tok pàk, "Ailon kulu sàlà, ànù'là tùwemakuimassen mùkkàlà makui yapyoto. ³⁵Apyoto mùkkàlà tàwàlàlà itepulu yùwùk tau tùtonpa yamùk kùlotta tau tùwessen pen, tùse imu neken molonnà tàwàlàlà. ³⁶Imu uya àmokkasak kon yau, imokkasak pe ewechi kon màlà apyoto pe làma pùla. ³⁷Tùttuyaik Abraham payan nùssan pe ewechi kon, tùse neichi uwàpai messatàik ko, masapùla umaimu pata-ssek pùla eyewan kon yau iwechi pàk. ³⁸Sàlà uselupa Ukàipùnù piyau wechi yau uneneppù pàk, molopai àkàipùnù kon nekamappù ku'nàì nan amyamlo," teppù.

³⁹Màlàyau tok uya, "Abraham nen mùkkàlà ina kàipùnù," teppù. Jesus uya tok maimu yeikuppù, "Abraham munkà pe ewechi kon yau, inkupùppù kupù auya'nokon sàlà eppaino. ⁴⁰Tùse uwàpai messatàik, iulà ailon yekama-nàippù àpàkù'nokon Kaatù winàpai unetappù. Abraham uya nen sàlà walai kupù pùn! ⁴¹Amyamlo mùkyamlo àkàipùnù kon nùkupù ku'nàì nan," teppù Jesus uya.

"Yapàka yamùk pen nen ina. Tewinan neken nen mùkkàlà ina kàipùnù Kaatù," teppù tok uya Jesus pàk.

⁴²Jesus uya tok pàk, "Kaatù wechi àkàipùnù kon pe yau, u'nùnmatok auya'nokon pan. Masapùla Kaatù winàpai uyàssak pàk, molopai sàlàpe talà wessaik. Uyiwalà uyàssak pen, tùse mùkkàlà uya uyeunossak. ⁴³Yà'là pe iwechi pàk uselupa ittu auya'nokon pùla ewechi kon? Masapùlaichi uselupa-tok enetapai pùla ewechi kon pàk," teppù. ⁴⁴"Àkàipùnù kon Makui, ponelok kon amyamlo, molopai i'che iwettok ku'nàì nan. Iwepyattàppù motapai wànàì pe iwessak màlà molopai kasei pe, masapùla ailon pùla iwechi màlà, yau. Kasei pe iichelupa yau iteselu màlà, masapùla kasei mùkkàlà molopai kasei kàipùnù. ⁴⁵Tùse ailon yekama uya pàk ailon te auya'nokon pùla man upàk. ⁴⁶Ànùk ken amyamlo kùlotta nai àli ku'nàì pe uyittunàì? Ailon pe uselupa tùse yà'là pe iwechi pàk ailon te auya'nokon upàk pen màlà. ⁴⁷Kaatù ponelok kon mùkyamlo Kaatù Maimu yetannan. Tùse iponelok pe pùla ewechi kon pàk màlà yeta auya'nokon pùla iwechi," teppù Jesus uya tok pàk.

Jesus Molopai Abraham

⁴⁸Jew yamùk yepulu yamùk uya yeikuppù, "Ikasa pùla na' iwechi màlà, 'Samaria kok àmàlà molopai Makui nakkwalüttàppù,' te ina uya yau?" tukaik. ⁴⁹Jesus uya tok maimu yeikuppù, "Makui yakkwalù pùla nen man uyau. Ukàipùnù namanàì iulà, tùse amyamlo unamannan pen. ⁵⁰Unamatok iwa uya pùla man. Tùse molo man tewinan nà unamatok iwanàì, ikasa ittunàì

mùkkàlà. ⁵¹ Ailon kulu sàlà, ànù'là umaimu yawolonná wechi yau, weli'nàtok yene ya pen màlà,” tukaik. ⁵² Tok uya ipàk, “Ina nen uchi nùttuyan Makui wechi ayau pe. Abraham welikùppù molopai Kaatù Maimu yenpoikannan nàlà, tùse ‘Ànù'là umaimu yawàlà tùwessen welikù pen,’ te auya. ⁵³ Abraham uchi ina kàipùnù yentaino àmàlà? Iwelikùppù man molopai Kaatù Maimu yenpoikannan nàlà. Ànùk pe nen mechittuyan?” teppù.

⁵⁴ Jesus uya tok yeikuppù, “Uyiwalà utapulà yau, utapulàtok màlà yà'là pen. Tùse Ukàipùnù, Ukaatùyi mùkayatàì'nùk ipàk mùkkàlà uyapulà-nàì. ⁵⁵ Ittu auya'nokon pùla là man, tùse tùttuyai. Mùkkàlà ittu uya pùla man te uya yau, akasa'nokon kasei pe wechi màlà. Tùse unùttu mùkkàlà, imaimu yawàlà wettok. ⁵⁶ Atamo kon, Abraham utauchinappù uyàpù weyu yene tùuya pe iwechi pàk. Yeneppù ya màlàpàk iitauchinappù,” tukaik. ⁵⁷ Màlàyau Jew yamùk yepulu yamùk uya Jesus pàk, “50 pe kilì'chimo'chi yentakappù auya pùla messaik, tùse yà'là kasa Abraham yeneppù auya?” teppù. ⁵⁸ Jesus uya tok pàk, “Ailon kulu sàlà, Abraham wentu wapiya iwe-massak lùppù iulà. Molonnà iulà,” teppù. ⁵⁹ Màlàpàk tàk yanùmùppù tok uya ipona yenu'ma toppe tùuya'nokon. Tùse Jesus uso'namùppù molopai iwepak-kappù Kaatù yùwùk tapai.

Enpùla Iwentusak Lùppù Kàyik Uchipittà

9 ¹ Tùutà yau, Jesus uya kàyik yeneppù màlà enpùla tùwessen tùwentuppù motapai. ² Inenupa ton uya yekamappoppù, “Ti'cha, ànùk wemakuimasak pàk ken màlà enpùla pùsàlà kàyik wentuppù, pùsàlà ka'lù wapùla ikàipùnù, ichan tawonnan?” tukaik. ³ Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Pùsàlà kàyik wapùla ikàipùnù, ichan tawonnan wemakuimasak pàkànsau pùla, tùse Kaatù meluntàlù usenpoikatok yai pe iwechi màlà. ⁴ Uyeuno'nàippù wotokoyi kupù'nokon sàlà akkwa pe iwechi kùlotta. Ewalupà nùyàssan ànù'là we'-wotokomatok yattai pen. ⁵ Sàlà wolù po wechi kùlotta, iulà mùkkàlà wolù weyu,” tukaik. ⁶ Wate tùpo, Jesus wetattappù non pona. Non kùloimappù ya tetaku ke. Molopai itùlùppù ya enpùn kàyik yenu pona. ⁷ Màlàyau ipàk, “Itàkà, ikolùkata Siloam itesek tuna kak,” teppù ya. Sàlà uya yeunossak te pe iwechi màlà. Màlàyau iitàppù ikolùkappù ya, molopai iwemeikuppù pata nen uchi tense.

⁸ Itonpa yamùk molopai tùulon kon wapiya enkui pe iwechi yennàì nan nùssan uya, “Pùsàlà ken na' mùkkàlà kàyik chichiu pe echii'ma enkui pe iwessak lùppù pen?” teppù. ⁹ Tùulon kon uya, “Pùsàlà mùkkàlà,” teppù. Tùse tùulon kon uya, “Kane, mùkkàlà kasa neken iichensak man,” teppù. Kàyik uya, “Iulà mùkkàlà,” teppù. ¹⁰ Màlàpàk tok uya ipàk, “Yà'là kasa ken uchi eyenu nùtakkokatai?” teppù. ¹¹ Tok maimu yeikuppù ya, “Kàyik nen, Jesus itesek, non kùloimatai molopai uyenu pàk niki'matai molopai upàk, ‘Itàkà, tuna Siloam kak ikukata!’ nùkatai. Màlàyau utàtai ikukaik molopai nen uchi tentai,” tukaik. ¹² Tok uya ipàk, “I'nai ken uchi mùkkàlà?” teppù. “Ittu uya pùla man,” teppù ya.

¹³ Tok uya mùkkàlà kàyik enpùla echippù nepùppù Pharisee yamùk piyak. ¹⁴ Wàlàkka'nàtok weyu yattai màlà Jesus uya non kùloimappù molopai enpùn yenu yakkokappù. ¹⁵ Màlàyau tukka Pharisee yamùk uya yekamappoppù, “Yà'là kasa ken uchi eyenu nùtakkokatai?” tukaik. Màlàyau tok pàk,

“Kàiyik uya non kùloimasak tùlùppù uyenu pona, màlà kukappù uya molopai yeneppù uya,” teppù ya. ¹⁶Tùulon kon Pharisee yamùk tonpa uya, “Pùsàlà kàiyik wechi Kaatù winàpaino pe pùla man, masapùla Wàlàkka'nàtok weyu yeselu yawàlà pùla iwessak pàk,” teppù. Tùulon kon uya, “Yà'là kasa kulu ken uchi kàiyik tùmakuyi yau tùwessen uya tensan yekkwa ton pen yentok ipàkàlà kupù?” teppù. Ekkaichalà pùla tok usenumenkatok wechippù.

¹⁷Tok uya tukka kàiyik yekamappoppù, “Yà'là mùkayan ken eyenu yakko-kanàippù pàk?” tukaik. “Kaatù Maimu yenpoikanàì nen mùkkàlà,” teppù ya. ¹⁸Jew yamùk yepulu yamùk uya lùppù ailon te pùla iwechippù pùsàlà kàiyik enpùla iwessak lùppù wenasak pata yennàì pe pàk. Ikàipùnù, ichan tawonnan kà'ma tùuya'nokon ponalà. ¹⁹Màlàyau tok uya tok yekamappoppù, “Pùsà-làichi mùkkàlà emle kon, enpùla iwentusak mùkatantàunùk? Atta nen ken uchi sàlàpe yene ya nai'nùk?” tukaik. ²⁰Ikàipùnù, ichan tawonnan uya tok maimu yeikuppù, “Ina nùttuyan pùsàlà ina mule, enpùla iwentusak lùppù. ²¹Tùse yà'là kasa iwessak uya sàlàpe yene wapùla ànùk uya itenu yakkokasak ittu ina uya pùla man. Kàiyik pe iwechi màlà. Yekamappotàk kon, tùmàlà pe iichelupa toppe,” tukaik. ²²Ikàipùnù molopai ichan tawonnan uya màlà watteppù, masapùla Jew yamùk yepulu yamùk pàk tùusenalippa kon pàk. Masapùla “Ànù'là uya pùsàlà mùkkàlà Christ tesak yau yenpakka màlà Jew yamùk wepilittok itak tapai,” tekassak tok uya pàk. ²³Màlàpàk màlà ikàipùnù molopai ichan tawonnan uya, “Kàiyik pe iwechi màlà, yekamappotàk kon!” teppù.

²⁴Yakon itekkwa pe tok uya enpùla echippù kàiyik kà'mappù. Tok uya ipàk, “Kaatù yapulàtok auya itùkà, ailon pe wa kakkà! Ina nùttuyan pùsàlà kàiyik wechi tùmakuyi yawon pe,” teppù. ²⁵Tok maimu yeikuppù ya, “Tùmakuyi yawon pe là wapùla ipla là iwechi ittu uya pùla man. Tùse tewinan nà tùttuyaik enpùla wechippù tùse sàlàpe nen uchi tenyaik,” tukaik. ²⁶Molopai tok uya ipàk, “Yà'là pe ken uchi àkuttai? Atta ken eyenu yakkokatai?” teppù. ²⁷Tok maimu yeikuppù ya, “Tekamakapùik ku àpàkù'nokon, tùse yeta auya'nokon pùn. Yà'là pe ken uchi iwechi pàk enetatu'mapai messatàu? Inenupa ton pe ka' enapai messatàu lù?” tukaik. ²⁸Màlàyau tok uya imottùnpe pe, “Àmàlà nen mùkkàlà inenupa tùse ina mùkyamlo Moses nenupa ton. ²⁹Ina nùttuyan Kaatù uya Moses yelupappù, tùse i'nailàpai là pùsàlà uyàssak ittu ina uya pùla man,” teppù tok uya. ³⁰Kàiyik uya tok maimu yeikuppù, “Tùttusen yekkwa pe pùla uyenu ipittàtai, tùse i'nailàpai là iyàssak ittu auya'nokon pùla man! ³¹Ittu'nokon man Kaatù uya tùmakuyi yawon maimu yeta ya. Tùse ànù'là Kaatù namanàì molopai teselu ku'nàì, mùkkàlà maimu yeta ya màlà. ³²Non wepyattàppù motapai ànù'là uya enpùla iwentusak lùppù yenu yakkokasak man te yetasak pùla man. ³³Pùsàlà kàiyik wechi Kaatù winàpaino pe pùla yau yà'làlà kupù ya pen sàlà eppaino,” tukaik. ³⁴Tok uya imaimu yeikuppù, “Amakuyi yau ewentuppù i'napailà, tùse na' ina yenupai'che ewechi màlà?” tukaik. Molopai tok uya yenpakkappù.

³⁵Jesus uya tok uya yenpakkappù yekale lùppù yetappù, iitàppù molopai yepoloppù ya. Màlàyau “Kàiyik Mumu pàk uchi ailon mùkayan?” teppù ya. ³⁶Imaimu yeikuppù ya, “Itepulu ànùk ken uchi mùkkàlà, yekamakà upàk ailon te toppe uya ipàk,” tukaik. ³⁷Jesus uya ipàk, “Yenkassak auya man. Pùsàlà mùkkàlà àpokonpe nùselupayai'nùk sàlàpe,” teppù. ³⁸Molopai Jesus

pàk, “Ailon ukayaik àpàk Uyepulu,” teppù ya. Molopai tese'muyok iwenappù itemlotopo.

³⁹Jesus uya, “Uyàssak sàlà, sàlà non pona kappon yamùk yeselu wechi wakù pe wapùla àli pe là yenpoikaik. Enpùnnon uya yentoppe molopai yennài nan wena toppe enpùla,” teppù. ⁴⁰Molopai tùulon kon Pharisee yamùk ipyau tùwessan uya wate ya yetappù, màlàyau tok uya, “Yà'là? Ina wechi nàlà na' nai'nùk enpùla?” teppù ipàk. ⁴¹Jesus uya tok pàk, “Enpùla ewessak kon yau àli pe euchittuppù pen sàlà eppaino, tùse 'Ina nenyàn,' te auya'nokon yau, molo lùppù àli kuttok auya'nokon man,” teppù.

Kaaliniilu Yamùk Yesak Molopai Itùkùnnon

10 ¹“Ailon kulu sàlà,” teppù Jesus uya. “Mùkkàlà kaaliniilu yamùk kulalayi mùlatta yai pùla newonyai'nùk, tùse nekainùnyai'nùk tùulon yailà mùkkàlà amak molopai lapumanài. ²Tùse mùkkàlà manatta yai newonyai'nùk mùkkàlà kaaliniilu yamùk yesak. ³Manatta yennài mùkkàlà yakko-kanài kaaliniilu yamùk yesak yemyak. Molopai kaaliniilu yamùk mùkyamlo imaimu yetannan, tùponalok kon kà'manài mùkkàlà tok yesek pàkù'ne, molopai tok yalà ya. ⁴Tùkùnnon yenpakkasak tùuya yau tok wapiya tùutà-sen mùkkàlà. Molopai kaaliniilu yamùk mùkyamlo iwenaimannan, masapùla imaimu ittu tùuya'nokon pàk. ⁵Toto ya'là tok utà pen, tùse tok wepe iwinàpai, masapùla imaimu ittu tùuya'nokon pùla iwechi pàk,” teppù Jesus uya.

⁶Sàlà ittutok ipàkàlà yekamappù Jesus uya tok pàk, tùse tok uya ittu pùla iwechippù.

Jesus Mùkkàlà Wakù Kaaliniilu Yesak

⁷Màlàyau Jesus uya tu'ma tok pàk, “Ailon kulu sàlà. Iulà mùkkàlà kaaliniilu yamùk kulalayi mùlatta. ⁸Tamù'nawolon kon uwapiya iyàssak kon wechippù màlà amak ton pe molopai lapumannan pe. Tùse kaaliniilu yamùk uya màlà tok maimu yetappù pen. ⁹Manatta iulà. Ànù'là uyai tùwewonsen, mùkkàlà wepùikattà màlà. Iwewomù màlà molopai iwepakka teipa yepose. ¹⁰Amak uyàpù màlà amak pe esse, wànse molopai mattanù'nàse. Uyàssak sàlà wema'-nàtok yesak pe tok wettoppe, eke pe itesak pe tok wettoppe.

¹¹“Iulà mùkkàlà wakù kaaliniilu yamùk yesak. Wakù kaaliniilu yamùk yesak tùwemattok tùnài kaaliniilu yamùk ponalok pe. ¹²Tùse mùkkàlà te'manài ke nai'nùk, tùkùnnon pen kaaliniilu yamùk yesak pe tùwessen, wepe màlà kaaliniilu yamùk winàpai àsà ene uyàpù yene tùuya yau. Màlà yattai tok ya'chi ya màlà molopai tok ta'nùpù ya. ¹³Mùkkàlà kàyik tùwepesen masapùla te'masen pe neken tùwechi pàk, molopai kaaliniilu yamùk pùnùnmanài pen mùkkàlà. ¹⁴Iulà mùkkàlà wakù kaaliniilu yamùk yesak. Uyùkùnnon tùttuyaik molopai uyittunna mùkyamlo. ¹⁵Molopai ukàipùnù uya uyittu kasa nàlà ukàipùnù tùttuyaik. Molopai wemattok tùlù uya màlà kaaliniilu yamùk ponalok pe. ¹⁶Molo tùulon kon kaaliniilu yamùk uponalok kon man sàlà kulala tau pùla. Mùkyamlo nàlà nepù uya màlà, tok uya umaimu yeta màlà, molopai tewin ipata tok wechi molopai tewin itesak.

¹⁷“Ukàipùnù uya u'nùnma màlà, masapùla wemattok tùlù uya pàk, molopai yanùntu'ma toppe uya. ¹⁸Ànù'là uya wemattok mokka uwinàpai pen, tùse uyiwalà itùnài iulà. Uyiwalà itùtok uya yapàikketù yesak iulà molopai

yanüntu'matok uya yapàikketu yesak. Sàlà kasa ewechi màlà tetok yeposak uya màlà Ukàipùnù winàpai,” teppù.

¹⁹ Jew yamùk usenumenka tukkappù tùpatalà'ne, watesak Jesus uya pàk.

²⁰ Tukkan kon uya, “Àli akkwalù yesak pe iwechi màlà molopai iitayaupa màlà! Yà'là pe iwechi pàk yeta auya'nokon màlà?” teppù. ²¹ Tùse tùulon kon uya, “Àli akkwalù yesak winàpaine pen sàlà mayin! Yà'là kasa ken àli akkwalù uya enpùn yenu yakkoka?” teppù.

Jew Yamùk Uya Jesus Nulunpa

²² Kaatù yùwùk kolùkappù lùppù yattai pàk Uta'lettàn weyu yattai iwe-nappù màlà Jerusalem po, iko pe iwechippù. ²³ Jesus usalàppù Kaatù yùwùk yawàlà Solomon patassek itesak yawà. ²⁴ Màlàyau Jew yamùk wepiliuppù iwoi molopai tok uya ipàk, “Yà'là pàkàlà làichi ina uya ittutok pùla ikupù auya màlà? Christ pe ewechi yau, wakù pe ina pàk yekamakà,” teppù. ²⁵ Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Tekamai ku àpàkù'nokon, tùse ailon te auya'nokon pùn. Uwotokoyi tükussai'nùk Ukàipùnù yesek yai, màlà yamùk uya uyekama màlà. ²⁶ Tùse ailon te auya'nokon pùla man, masapùla uyùkùnnon kaalinilu yamùk pe pùla ewechi kon pàk. ²⁷ Uyùkùnnon mùkyamlo umaimu yetannan, tok tùttuyaik. Molopai uwenaimannan mùkyamlo. ²⁸ Tok lepa uya màlà tàwà-làlà wema'nàtok ke, tok umatta pen. Molopai ànù'là uya tok mokka uyem-yapai pen màlà. ²⁹ Ukàipùnù, uyemyak tok tùnàippù mùkkàlà tamù'nawolon yentaino, molopai ànù'là uya tok mokka Ukàipùnù yemyapai pen màlà. ³⁰ Ukàipùnù molopai iulà tawonnan mùkyamlo tewinan,” teppù Jesus uya.

³¹ Màlàyau Jew yamùk uya tàk yanùnpàttukkappù iwàtoppe tùuya'nokon ike.

³² Jesus uya tok pàk, “Tukke eke ton wotoko yamùk Ukàipùnù winàpaine yenpoikasak uya man eyemyakù'nokon. I'nai kulu sàlà yamùk wenai uwàpai ewechi kon nai'nùk?” teppù. ³³ Jew yamùk uya imaimu yeikuppù, “Eke ton wotoko yamùk kupù auya wenai ina wechi tàk ke àwàpai pen nai'nùk, tùse tùwe'namaik pùla Kaatù talumattà pe meselupayai'nùk wenai. Masapùla kappon neken àmàlà, tùse Kaatù pe tukaik ewekkupù,” tukaik. ³⁴ Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Àmàlà'nokon Law yau uchi iwe'menukasak pùla nai, 'kaatù yamùk amyamlo teppù uya?’ tukaik.

Psalms 82:6 ³⁵ Ittu'nokon man Kaatù Maimu yau iwe'menukasak wechi ailon pe tàwàlàlà. Molopai tok yesatùppù ya, 'kaatù yamùk,' tukaik, mùkyamlo Kaatù Maimu wettùlùppù itemyak lùssan. ³⁶ Kaatù uya uyanùnsak sàlà tùwotokoyi ku'nài pe, molopai uyeunossak ya sàlà non pona. Yà'là pe ken iwechi pàk, 'Àli pe Kaatù mùmotùnpayaik tùwe'namaik pùla,' te auya'nokon màlà masapùla, 'Kaatù Mumu iulà,' te uya pàk? ³⁷ Ukàipùnù wotokoyi kupù uya pùla iwechi yau, ailon kùkatàù upàk. ³⁸ Tùse iwotokoyi kupù uya yau, ailon te auya'nokon upàk pùla là tùse, eke ton wotoko kupù uya pàk ailon katàk, Ukàipùnù wechi uyau yene kon pa molopai nàlà Ukàipùnù yau wechi ittu kon pa,” tukaik.

³⁹ Tok wechippù tukka ya'chi'che, tùse iwepeppù tok uya ya'chi pùla.

⁴⁰ Màlàyau Jesus wennappo tukkappù Jordan latoi pona, màlà patassek wapiya kulu John uya enpatauka'nàppà yau motak molopai molo iwechippù.

⁴¹ Tukkan kon kappon yamùk uyàpùppù ipyak, molopai tok uya, “John uya tensen yek kwa pen yentok ipàkàlà kupù pùn, tùse tamù'nawolon John use-lupappù lùppù, pùsàlà kàyik pàk wechi màlà ailon pe,” teppù. ⁴² Molopai tukkan kon uya ailon teppù Jesus pàk màlà pata yau.

Lazarus Welittok

11 ¹Molo kàyik wechippù màlà Lazarus itesek, e'nek pe iwechippù màlà Bethany po. Mary molopai ipachi Martha tawonnan patassek màlà. ²Pùsàlà mùkkàlà Mary Jesus pùta kalapaimanàippù kalapa ke molopai itta ya'munakanàippù tùnsek ke. Mùkkàlà lui Lazarus wechippù e'nek pe. ³Màlàpàk iwàlichì ton uya Jesus piyak tùmaimu kon yeunokoppù, “Uyepulu, mùkkàlà à'nùn pe ànkupù e'nek pe man,” tukaik. ⁴Yetasak tùuya yau, Jesus uya, “Lazarus e'nek pe man, tùse iwelittok pe iwenukapù pen màlà. Sàlà wechi màlà Kaatù yapulàtok iwinà pe molopai Kaatù Mumu yapulàtok yai pe,” teppù.

⁵Jesus pùnùn pe Martha molopai Mary molopai Lazarus tawonnan wechippù màlà. ⁶Walà tùse e'nek pe Lazarus wechi yekale yeta tùpo, molo iiko'mamùppù asa'là wei tu'ma màlà lùppù pata po. ⁷Màlà tùpo Jesus uya tùnenua ton pàk, “Utànpai'nokon tu'ma Judea pona,” teppù. ⁸Inenupa ton uya ipàk, “Ti'cha, ko'manyakù'ne kuichi Jew yamùk tàk ke àwànà'i'che nettai tà, tùse ken na' uchi màlà motak àutà tukka màlà?” teppù. ⁹Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Ko'làma motapai na' ko'manpe tepose akkwa pe tùwessen pen? Ànù'là kappon usalà weinai yau iwekkawai'ma pen màlà masapùla akkwa yau yene tùuya pàk. ¹⁰Tùse ewalupàttau iichalà yau iwekkawai'mapàtù, masapùla iweyu pùla iwechi pàk,” tukaik. ¹¹Wate tùpo Jesus uya tok pàk, “Kùwechiyakon Lazarus we'nùnsak man, tùse utà sàlà miyalà yenpakaik,” teppù. ¹²Inenupa ton uya tu'ma, “Ina yepulu, iwe'nùmù yau wakù peiwa iwena màlà,” teppù. ¹³Jesus uselupappù màlà Lazarus weli'chak pàk, tùse iwe'nùnsak pàk neken wate ya pe inenupa ton uya yekamappù. ¹⁴Màlàyau nen uchi Jesus uya tok pàk yekamakapùppù wakù pe, “Lazarus weli'chak man,” tukaik. ¹⁵“Utauchinpayaik àpàkànsau'nokon molo wessak pùla iwechi pàk, ailon te kon pa. Tùse ipyak utànpai'nokon,” teppù Jesus uya. ¹⁶Màlàyau Thomas munuik tukaik tesassen^e uya tùulon kon inenupa ton pàk, “Utànpai'nokon ipokonpe weli'nàtok kon pe,” teppù.

¹⁷Tùwelepankasak yau Lazarus wu'nattàkassak asakùl'à'ne wei iiko'man-sak yepoloppù Jesus uya. ¹⁸Bethany wechippù màlà mei kulu pùla là 2 miles Jerusalem poi. ¹⁹Molopai tukkan kon Jew yamùk uyàssak wechippù Martha, Mary tawonnan piyak, tok yewan ipittàik tok lui weli'chak pàk.

²⁰Màlàyau Jesus uyàpù yekale yetasak tùuya yau, Martha utàppù iwakkàsse, tùse Mary wà'nàmàppù pata po. ²¹Màlàyau Martha uya Jesus pàk, “Uyepulu, talà ewessak yau ului welittok pan pen! ²²Tùse tùttuyaik sàlàpe là yà'làlà yekamappo auya tùpàk yau Kaatù uya elepa,” teppù. ²³Jesus uya Martha pàk “Àlui we'wuluuka tu'ma màlà,” teppù. ²⁴Martha uya Jesus pàk “Tùttuyaik iwe'wuluuka tu'ma tewinan nùppù wei we'wuluukantok weyu yattai,” teppù. ²⁵Jesus uya ipàk, “Iulà mùkkàlà we'wuluukantok molopai wema'nàtok. Ànù'là ailon nùkayai'nùk upàk wemapù màlà tùweli'chak lànen tùse. ²⁶Molopai ànù'là nemassai'nùk molopai ailon nùkayai'nùk upàk welikù pen màlà. Ailon mùkayan na' sàlà pàk?” teppù. ²⁷Martha uya Jesus pàk, “Ewaik, Uyepulu, ailon ukayaik àpàk! Àmàlà Mùkkàlà Christ, Kaatù Mumu, wolù yak tùuyàpù woton teppù ipàk lùppù,” teppù.

Jesus Kalawù

²⁸ Molopai wate tùpo Martha wennappoppù molopai takon Mary kà'mappù ya miya molopai yetaleupappù ya, “Ti'cha uyàssak man, eyekamappopàssan,” tukaik. ²⁹ Yetasak tùuya yau Mary we'wuluukappù asse'ne molopai iitappù ipyak. ³⁰ Masa Jesus welepankassak pata yak pùla lùppù Martha uya tepopoppù motau iwechippù. ³¹ Jew yamùk Mary piyau tapùì tau itewan ipik pe tùwessan uya asse'ne iwe'wuluuka molopai iwepakka yensak yau, tok utàppù ya'là. Uluwaik pona akalanse iità pe yekamappù tok uya.

³² Mary welepamùppù Jesus piyak. Yensak tùuya yau tese'muyok iwenappù itta piyau. “Uyepulu, talà ewessak yau ului welittok pan pen,” teppù ya. ³³ Jesus uya Mary kalawù molopai Jew yamùk nàlà ya'là iyàssak kon kalawù yeneppù, iipokoitappù ipla takkwalù yau molopai iitaimelunpappù.^f ³⁴ “I'nai yailà ken uchi mùwu'nattàtantàu?” teppù ya. “Itepulu, àikkà yense,” teppù tok uya. ³⁵ Jesus kalawùppù. ³⁶ Màlàpàk “Masa yenkà tù'nùn pe kulu ikupù ya!” teppù Jew yamùk uya. ³⁷ Tùse tùulon kon uya “Pùsàlà uya ku enpùn kàyik yenu yakkokappù, màlà kasa ken na' iwelikù tukaik Lazarus kupùppù ya pen sàlà eppaino?” teppù.

Lazarus Weli'chak Wuluuka Jesus Uya

³⁸ Jesus usewankono'ma tukkappù ipla tewan yau^g molopai uluwaik motak iitappù. Uluwaik wechippù tàk yeuta yau molopai tàk wechippù imlatta po. ³⁹ “Tàk yamatàk imlatta poi,” teppù ya. Tùse Martha iweli'chak wàlichì lùppù uya Jesus pàk, “Itepulu, ikà pe nen iwenakassak sàlà, masapùla asakùlà'ne wei iweli'chak uko'mansak màlà!” teppù. ⁴⁰ Jesus uya Martha pàk, “Àpàk uchi yekama uya pùn, ailon te auya yau Kaatù yapulàtok yene auya màlà te uya pùn na'?” teppù. ⁴¹ Màlàyau tok uya tàk yamappù uluwaik poi. Jesus uya tenu tülùppù kakàik, molopai iwàpùlemappù “Ukàipùnù, tenki ukayaik àpàk, umaimu yetappù auya pàk,” teppù. ⁴² “Tùttutai tàwàlàlà umaimu yetanài àmàlà, tùse wate uya sàlà pùsamo upyau satik pe nai'nannùk uya ailon te toppe uyeunossak auya pàk,” teppù Jesus uya. ⁴³ Molopai watekapù tùpo iwentaimeppù eke pe, “Lazarus, epakkakà!” tukaik. ⁴⁴ Màlàyau iweli'chak lùppù kàyik wepakkappù uluwaik yapai. Itemyatù yamùk molopai itta yamùk wontàsak wechippù linen ke. Molopai itenpata wontàsak kuyalikku ke, Jesus uya tok pàk, “Iponkatàk kon uluwaik yau we'nà pon yapai molopai tàwà nùtài,” teppù.

Jesus Wànà Pàk Tok Wekkupùppù

(Matthew 26:1-5; Mark 14:1-2; Luke 22:1-2)

⁴⁵ Màlàyau tukkan kon Jew yamùk Mary piyak iyàssak kon uya Jesus uya tùwoto-koyi kupù yeneppù molopai ailon teppù tok uya ipàk. ⁴⁶ Tùse tùulon kon utàppù Phari-see yamùk piyak, Jesus uya tùwotokoyi kussak yekamaik tok pàk. ⁴⁷ Màlàyau paatele yamùk yennài nan molopai Pharisee yamùk uya Jew yamùk yepulu ton pilipùppù, molopai tok pàk tok uya “Yà'là kupù'nokon sàlà? Pùsàlà kàyik tukke tensan yekkwa ton pen yentok ipàkàlà woton kon kussan. ⁴⁸ Sàlà yamùk kupù ya tùse we'nà'nokon

yau, tamù'nawolon kon uya màlà ailon te ipàk, molopai nen uchi Roman yamùk uyàpù màlà Kaatù yùwùk kùponalok kon molopai kùpata kon mokkaik!" teppù. ⁴⁹Tewinan nà tok kùlottawon eke kulu paatele yamùk yennàì màlà yattai Caiaphas itesek uya tok pàk, "Yà'làlà ittu auya'nokon pùla kulu man! ⁵⁰Ittu auya'nokon pùla man waktù peiwa iwechi tewin nà kàyik welikù kappon yamùk ponalok pe yau, tamù'nawolon kon umatta tukaik," teppù. ⁵¹Tiyiwalà wateppù ya pen màlà tùse eke kulu paatele yamùk yennàì pe tùwechi màlà yattai yau Jesus welikù Jew yamùk ponalok pe tukaik Kaatù Maimu yenpoikappù ya, ⁵²tùse mük Yamlo ponalok pe neken pùla, tùse mük Yamlo nàlà iwetta'nùssak kon Kaatù munkà yamùk ponalok pe, tok nesse tamùkke tewin tok wettoppe. ⁵³Màlà motapai tok wekkupùppù màlà Jesus wànà pàk. ⁵⁴Màlàpàk ayupo Jew yamùk kùlottawàlà Jesus usalàppù pen. Tùse iitàppù pata wontaik piyawon Ephraim itesek pona, molopai molo iwechippù tünenua ton pokonpe.

⁵⁵Molopai Entaka'nàppà pàk Uta'lettàtok yattai wenappù meì pùla molopai tukkan kon kappon yamùk utàppù echikili ton pata yamùk poi Jerusalem pona, Uta'lettàtok Weyu wapiya ekolùkaik wekolùkantok yeselu yawàlà. ⁵⁶Màlàyau tok wechippù Jesus yenei'che molopai tok usekamappopàtùppù tiyiwalà'nokon Kaatù yùwùk tau echii'ma, "Yà'là tukaik mesenumenkaya-tàu, Uta'lettàtok yak na' iyàpù pe pùla kulu iwechi màlà?" tukaik. ⁵⁷Paatele yamùk yennàì nan molopai Pharisee yamùk uya "Ànù'là, Jesus wechi i'nailà là ittunàì uyàpù màlà ina pàk yekamaik, ina uya ya'chi tope," teppù.

Bethany Po Jesus Kalapaima

(Matthew 26:6-13; Mark 14:3-9)

12 ¹6 pe wei Entaka'nàppà yattai Uta'lettàtok wapiya, Jesus utàppù Bethany pona. Lazarus weli'chak wuluukappù tùuya yak. ²Molo kùyalì konekappù tok uya iponalok pe molopai Martha uya yekamùppù, Lazarus wechippù tok tonpa pe chichiù pe Jesus piyau uta'lettàtok yapon piyau. ³Màlàyau Mary uya nard itesek appoi'nan kalapa, epekke, 1 pound pan yalàppù molopai Jesus pùta kalapaimappù ya molopai ya'munakkappù ya tünsek ke. Tamù'nawà tapùì tau appoi'ne ikà'nùmùppù. ⁴Tùse Jesus nenupa ton tonpa Judas Iscariot, Simon mumu Jesus yeimippo woton uya ⁵"Yà'là pe iwechi pàk sàlà appoi'nan kalapa chilànma pùn, 300 pe chilùpa pun kai-chalà molopai entuppa'no kon yemyak pùlayatta tütöppe?" teppù. ⁶Judas uya wateppù màlà entuppa'no kon pàk tūsentuppa pàk pùla, tùse amak pe tùwessen pe tùwechi pàk molopai pùlayatta yen tùpyawon yapai tùwepùikattàsek pàk. ⁷Jesus uya, "Tàwà nechii, inmainanpappù sàlà uwu'nattà weyu ponalok pe. ⁸Tàwàlàlà entuppa'no kon wechi màlà apyau'nokon, tùse iulà wechi màlà apyau'nokon tàwàlàlà pen," teppù.

⁹Tukkan kon Jew yamùk uya molo Jesus wechi Bethany po yetappù, màlàyau tok utàppù Jesus pàkànsau neken pùla, tùse Lazarus nàlà iweli'chak yau inwuluukappù lùppù yense. ¹⁰Màlàyau paatele yamùk yennàì nan wekkupùppù Lazarus nàlà tùlù pàk iwàtöppe. ¹¹Masapùla ipantomù lùppù tetase, tukkan kon Jew yamùk wemokkappù màlà Jesus winàkàik molopai ailon teppù tok uya ipàk.

Jesus Welepamù Jerusalem Pona

(Matthew 21:1-11; Mark 11:1-11; Luke 19:28-40)

¹²Iwemassak pe tukkan kon kappon yamùk Uta'lettàtok pàk iyàssak kon uya Jesus uyàpù Jerusalem pona yetappù. ¹³Màlàyau tok uya kumya yale yamùk yepoloppù molopai tok utàppù yepose, molopai tok wentaimeppù,

“Hosanna Kaatù yapulàtāk kon!

Ipùlemasak mùkkàlà itepulu yesek yau nùyàssai'nùk!

Ipùlemasak mùkkàlà Israel yamùk Kinù!” tukaik.

¹⁴ Màlàyau Jesus uya tonki mule yepoloppù molopai ipo iitàppù, Kaatù Maimu yau iwe'menukasak kasa,

¹⁵ “Kesenalippai Zion Yenchi! Yenka, Ekinù nùyàssan, tonki mule lùkkwà po,” tukaik.

Zechariah 9:9

¹⁶ Wapiya sàlà yamùk ittuppù inenupa ton uya pen màlà, tuse Jesus yapulàtok tupo neken nen uchi sàlà yamùk we'menukasak lùppù ipàk molopai sàlà yamùk kussak tùuya'nokon iwinàkàik ittuppù tok uya.

¹⁷ Mùkyamlo kappon yamùk Jesus piyau iwessak kon nùssan Lazarus weli'chak wuluuka ya uluwaik yapai yattai, wechippù yekama pàk lùppù tùulon kon pàk. ¹⁸ Màlàyau tukke kappon yamùk utàppù iwakkàsse, masapùla sàlà tensen yekkwa pen yentok ipàkàlà kussak ya yetasak tùuya'nokon pàk. ¹⁹ Pharisee yamùk uya tùtonpa kon pàk, “Masa yenka, ikupù'nokon pe pùla kulu man, masa yentàk kon! Tamù'nawàlà wolù yawon kon utàkassak ya'là!” teppù.

²⁰ Uta'lettàntok yattai Kaatù nama pe yapulàik iitàsak kon kùlottau màlà Greek yamùk tonpa yamùk wechippù. ²¹ Tok uyàpùppù Philip piyak, Galilee yawon Bethsaida pon piyak, “Sir, Jesus enenpai ina man,” teppù tok uya ipàk. ²² Philip utàppù Andrew pàk yekamaik, molopai asak tok uya yekamappù Jesus pàk. ²³ Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Wei uyàssak man mùkkàlà Kàyik Mumu yapulàtok yattai. ²⁴ Ailon kulu sàlà, tewin nùkkwà a'naik wepukasak non pona yau tewin nùppù iwechi màlà tuse iweli'chak yau, iwatta màlà molopai iwepeeta tukke. ²⁵ Ànù'là tùwemattok pùnùnmanai uya màlà ila'chima. Tuse mùkkàlà sàlà non po tewanma pe tùwemattok kussai'nùk uya màlà tàwàlàlà tùwemattok yepolo. ²⁶ Ànù'là i'che wettok ku'nài uyàpù màlà uya'là molopai i'nailà là wechi yau, molo nàlà upoitolù wechi màlà. Ànù'là i'che wettok ku'nài, mùkkàlà yapulà màlà Ukàipùnù uya,” tukaik.

Jesus Uselupa Tùwelittok Pàk

²⁷ “Sàlàpe uyewan nùtaimelunpayan, molopai yà'là te uya? ‘Ukàipùnù, sàlà wei winàpai kùpùikattàkà,’ te uya ka'lù? Kane, sàlà pàkànsau uyàssak sàlà, sàlà wei motak. ²⁸ Ukàipùnù, eke pe eyesek wettok yapulàkà,” teppù Jesus uya. Màlàyau mayin uyàpùppù epùn poi, “Tapulàpàssaik molopai yapulà tukka uya màlà,” tukaik.

²⁹ Ilinà kappon yamùk ipyau satik pe tùwessan uya mayin yetappù, “Wala'napi màlà,” teppù tok uya, tuse tùulon kon uya, “Inchelù nelupai,” teppù. ³⁰ Màlàyau Jesus uya tok pàk, “Sàlà mayin màlà àponalok kon, iulà pen. ³¹ Sàlàichi màlà sàlà wolù yawon kon kappon yamùk ittutok weyu. Molopai sàlàpe sàlà wolù yepulu yenpakka màlà,” teppù. ³² “Molopai non poi uya-nùnsak yau tamù'nawolon kon nepù uya màlà upyak,” teppù Jesus uya. ³³ Sàlà teppù ya màlà tok pàk, yà'là yekkwa là weli'nàtok yau tùwelikù yekama pe. ³⁴ Ilinà kappon yamùk uya imaimu yeikuppù, “Ina uya yetasak man Law yapai, Christ wemapù màlà tàwàlàlà tukaik. Tuse yà'là kasa ken uchi Kàyik Mumu kaiwattà màlà te auya nai'nùk? Ànùk ken uchi mùkkàlà Kàyik Mumu?” tukaik. ³⁵ Màlàyau Jesus uya tok pàk, “Akkwa wechi màlà

apyau'nokon tachin pe kulu pùla. Asatàk kon akkwa pe iwechi kùlotta, ewalupà uyàpù àpona'nokon wapiya. Ewalupàttau tùsasen mùkkàlà i'nailà là tùutà ittunàì pen. ³⁶ Ailon tukaik ettàk kon akkwa pàk itesak pe ewechi kon kùlotta molopai akkwa munkà pe ewena kon màlà," teppù. Tùuselupa-kapù tupo Jesus utàppù molopai tok winàpai iicho'namùppù.

Ailon Te Ya Pùla Lùppù Jew Yamùk Wechi

³⁷ Tensan yekwa ton pen yentok ipàkàlà kuppàssak ya lànen temloto kon po tuse ailon teppù tok uya ipàk pen màlà. ³⁸ Sàlà wekkupùppù màlà Kaatù Maimu yenpoikanàì Isaiah uselupappù lùppù wekkuttoppe màlà kasa iwechi màlà teppù ya kasa,

"Itepulu, ànùk uya ailon tesak kùmaimu pàk nai?

Ànùk yemyak Itepulu meluntàlù usenpoikappù?" teppù ya kasa.

Isaiah 53:1

³⁹ Màlàpàk ailon teppù tok uya pen màlà masapùla Isaiah uya wate tuk-kasak pàk.

⁴⁰ "Kaatù uya enpùla tok yenu kussak màlà,
molopai tok usenumenkatok yakkosak ya,
tenu kon ke tok uya yene tukaik
molopai tùsenumenkatok kon ke tok uya ittu tukaik,
wapùla tok welattà uwinàkàik tukaik tipittàtok kon pe uya." *Isaiah 6:10*

⁴¹ Sàlà yamùk teppù Isaiah uya màlà masapùla Jesus yapulàtok yensak tùuya pàk, molopai ipàk iichelupappù.

⁴² Wa tuse là tukke Jew yamùk yepulu ton kùlotta ailon teppù tok uya ipàk, tuse tok uya yekamappù pen masapùla Pharisee yamùk pàk tùusenalippa kon pàk, Jew yamùk wepilittok itak tapai tenpakka kon tukaik. ⁴³ Masapùla Kaatù uya apulàntok yentai kappon yamùk uya tapulàtok kon ku'nàì nan mùkyamlo tù'nùn kon pe.

⁴⁴ Jesus wentaimeppù eke pe, "Ànù'là ailon nùkayai'nùk upàk uya, upàk neken nà ailon te pen màlà, tuse mùkkàlà nàlà uyeuno'nàippù pàk. ⁴⁵ Molopai uyen-yai'nùk uya nàlà uyeuno'nàippù yensak màlà. ⁴⁶ Uyàssak sàlà wolù weyu pe, ànù'là ailon tawon upàk wechi ewalupàttau tukaik. ⁴⁷ Ànù'là umaimu yetanàì molopai yawàlà tùwessen pen kottùma uya pen màlà. Wolù yawon kon kappon yamùk kottùmaik uyàssak pen sàlà, tuse tok pùikattàik. ⁴⁸ Ànù'là unulunpanàì molopai umaimu yanùnnàì pen kottùmanàì wechi màlà molo. Mayin unekamappù wechi màlà ikottùmanàì pe wei wenukassak yattai. ⁴⁹ Masapùla uyiwalà là uselupappù pen tuse Ukàipùnù uyeuno'nàippù uya uyapyontàppù yà'là tukaik là molopai yà'là kasa là uselupa toppe. ⁵⁰ Molopai tùttuyaik apyontàtok ya màlà tàwàlàlà wema'nàtok yak anàì. Màlàpàk yà'là tukaik là uselupatok màlà Ukàipùnù nekamappù upàk uselupa toppe," teppù Jesus uya.

Jesus Uya Tùnenupa Ton Pùta Kolùka

13 ¹ Entaka'nàppà pàk Uta'lettàtok weyu wapiya iwechippù. Jesus uya ittupppù màlà sàlà wolù nàmà tùuya molopai tükàipùnù piyak tùwen-nappo weyu uyàkkassak. Mùkyamlo tùponalok pe tùwessen pùnùn-mappù ya màlà, molopai tok pùnùnmatok tùuya yenpoikappù ya màlà tùwemattok wenukapù ponalà.

²Ko'manpe tok uta'lettakassak yau Makui uya Jesus yeimippotok tuka-ssak wechippù màlà Simon mumu, Judas Iscariot yewan yak. ³Jesus uya ittuppù màlà tükàipùnù uya tamù'nawolon meluntà tusak temyak molopai nàlà tùyàssak Kaatù winàpai molopai tùwennappo Kaatù piyak. ⁴Màlàyau iwe'wuluukappù tùuta'lettà tùpo, iweponkappù molopai towelù yaulomùppù ya tùwoloppai pàk. ⁵Màlà tùpo tuna mappù ya pùsau yak, molopai tùnenupa ton pùta kukappù ya molopai ya'munakkappù ya tùwoloppai pokon towelù ke. ⁶Màlàyau iyàpùppù Simon Peter piyak, màlàyau Peter uya, “Uyepulu, utta kukaichi auya?” teppù. ⁷Jesus uya imaimu yeikuppù, “Tùkussai'nùk ittu auya pùla man sàlàpe, tùse masa lùwiwa ittu auya màlà,” tukaik. ⁸“Kane! utta kuka auya pen kulu màlà,” teppù Peter uya ipàk. Jesus uya imaimu yeikuppù, “Àkukasak uya pùla iwechi yau, upùkkù pe pùla ewechi màlà,” tukaik. ⁹Simon Peter uya imaimu yeikuppù, “Uyepulu, walai yau uchi utta neken kùkkukai tùse uyemyatù ikukakà molopai uppai nàlà,” tukaik. ¹⁰Jesus uya ipàk, “Ànù'là iwàppusak lùppù mùkkàlà wakù, tùtta neken nà kuka ya tùse tamù'nawàlà màlà wakù pe iwechi. Molopai wakù pe messatàik, tùse tamù'nawolon kon pen,” teppù. ¹¹Jesus uya màlà teimippo woton ittuka-pùppù, màlàpàk màlà, “Tamù'nawàlà pùla wakù pe messatàik,” teppù ya.

¹²Màlàyau tok pùta kukakapù tùpo iweponatappù molopai iwennap-poppù tùpatappù yak. Molopai tok pàk, “Mùttuyatàu na' sàlàpe àpàkù'no-kon tükuppàssai'nùk?” teppù ya. ¹³“Ti'cha molopai Epulu tukaik uyesa'nài nan amyamlo. Molopai ikasa ewechi kon màlà, masapùla mùkkàlà iulà. ¹⁴Sàlàpe, Eti'chayi molopai Eyepulu kon atta kon kukapàssan, màlà kasa nàlàichi àtonpa kon pùta mùkukatàik,” teppù Jesus uya tok pàk. ¹⁵“Yentok auya'nokon ipàkàlà pe tükuppàssai àpàkù'nokon, màlà kasa làma ikupù kon pa. ¹⁶Ailon kulu sàlà, apyoto mùkkàlà tepulu yentaino pen. Molopai mayin yekamaik yeunossak mùkkàlà teuno'nàippù yentaino pen. ¹⁷Sàlà yamùk ittu auya'nokon yau, ipùlemasak pe ewechi kon màlà ikupù auya'nokon yau.

¹⁸“Tamù'nawolon kon amyamlo pàk uselupa pen nai'nùk, tùttuyaik nen unanùmùssan. Tùse Kaatù Maimu uya, ‘Mùkkàlà pùlomù pusak nassai'nùk upyak uya tùpàpya'mù yanùnsak man uwinàkàik,’ teppù kasa iwechi màlà.

Psalms 41:9 ¹⁹Sàlàpe yekama uya sàlà àpàkù'nokon iwekkupù wapiya, iwekkussak yau nen uchi ailon te kon pa Mùkkàlà pe wechi pàk. ²⁰Ailon kulu sàlà, ànù'là uneunokoppù yanùnnài uya màlà uyanùnsak, molopai ànù'là uyanùnnàippù uya màlà mùkkàlà uyeuno'-nàippù nàlà yanùnsak,” teppù Jesus uya.

Jesus Uya Teimippotok Yekama

(Matthew 26:20-25; Mark 14:17-21; Luke 22:21-23)

²¹Sàlà yamùk tekapù tùpo, Jesus usewankono'mappù kulu takkwalù yau. “Ailon kulu sàlà, tewinan nà àtonpa kon uya uyeimippo màlà,” teppù ya. ²²Màlàyau inenupa ton usenpàtùppù, ànùk pàk là wate ya ittu tok uya pùla. ²³Tewinan nà Jesus nenupa ton tonpa tù'nùn pe kulu inkupù usessettàsak wechippù màlà ipona. ²⁴Màlàyau Simon Peter uya temyatù ke mùkkàlà yekamappù, “Ànùk pàk là iichelupa yekamappokà,” teppù ya. ²⁵Màlàyau Jesus piyak lùwiwa iwepeimappù molopai yekamappoppù ya, “Ànùk uchi Uyepulu?” tukaik. ²⁶Jesus uya imaimu yeikuppù “Sà pùlomù pusak pilikasak

kipù uya màlà tuma kak molopai mùkkàlà yemyak itùlù uya màlà,” tukaik. Màlàyau pùlomù pusak pilikasak ki'chak tùuya tùlùppù ya Judas Iscariot, Simon mumu yemyak. ²⁷Pùlomù pusak yekkwassak ya pe là Judas yak Makui wewomùppù. Jesus uya ipàk, “Asse'ne màlà ikupù pàk ewekkussak nai'nùk ikukkà,” teppù. ²⁸Ànù'là uta'lettàn yapon piyau tùwessen uya yà'là pe là iwechi pàk Jesus uya wate ipàk ittuppù pen màlà. ²⁹Masapùla Judas wechi pùlayatta yen yesak pe pàk Jesus uya yà'làlà uta'lettàntok woton ye'ma toppe ya wapùla entuppa'no kon lepa toppe wate ya pe tùulon kon uya yekamappù. ³⁰Màlàyau pùlomù pusak yekkwatù tùpo Judas wepakkappù tewinanpa. Molopai ewalupà pe iwechippù màlà.

Emennak Enupantok

³¹Judas utàkapù tùpo, Jesus uya “Sàlà peichi Kàyik Mumu yapulàtok yattai man, molopai Kaatù yapulàtok usenpoikasak man mùkkàlà yai. ³²[Kaatù yapulàtok usenpoikasak yai yau,] Kaatù uya nàlà màlà tùmu yapulàtok yenpoika tùmàlà yau. Molopai tewinanpa ikupù ya màlà. ³³Umunkà yamùk, apyau'nokon wechi sàlà mala là. Uyiwa auya'nokon màlà, yekama uya sàlà àpàkù'nokon, Jew yamùk pàk yekamappù uya kasa, ‘Utàyai'nùk yak àutà kon pen màlà,’ ³⁴Emennak Enupantok tùlù uya sàlà, tiuchi'nùnmaik ettàk kon. À'nùnmappù kon uya kasa, mechi'nùnmatàik. ³⁵Tiuchi'nùnmaik ewechi kon yau sàlà winà tamù'nawolon kon uya unenupa ton pe ewechi kon ittu màlà,” teppù Jesus uya.

“Ittunài Pen Iulà” Tetok

(Matthew 26:31-35; Mark 14:27-31; Luke 22:31-34)

³⁶Simon Peter uya Jesus pàk, “Uyepulu, i'nailà ken àutà màlà?” teppù. Jesus uya imaimu yeikuppù, “Utàyai'nùk yailà uya'là àuyàpù pen màlà sàlàpe, tùse masa lùlwa là àuyàpù màlà,” tukaik. ³⁷Peter uya ipàk, “Uyepulu, yà'là pe iwechi pàk sàlàpe aya'là utà pen? Wemattok tùlù uya màlà àponalok pe!” teppù. ³⁸Jesus uya imaimu yeikuppù, “Ewemattok tùlù kulu na' auya uponalok pe? Ailon kulu sàlà, kali'cho tàwù wapiya màlà, ‘Unùttu pen mùkkàlà,’ te auya àsolùwau itekkwa,” tukaik.

Jesus Mùkkàlà Asanta Tùkàipùnù Piyak

14 ¹Jesus uya, “Eyewan kon kùttaimelunpatak. Ailon katàk kon Kaatù pàk, molopai ailon katàk kon nàlà upàk,” teppù. ²“Ukàipùnù yùwùk tau, tukke patassek yamùk man. Sàlà wa pùla iwessak yau yekamappù uya sàlà eppaino. Utà sàlà apatassek kon woton konekaik. ³Molopai apatassek kon woton konekaik utà tùpo, uyàpù tu'ma màlà ayase'nokon upyak, wessai'nùk yau nàlà ewechi kon pa. ⁴Utàyai'nùk yak, pata ye'ma mùttuyatàik,” teppù Jesus uya. ⁵Thomas uya “Itepulu, ina uya nen àutàtok yailà ittu pùla man molopai atta ken uchi ina uya ite'ma ittu?” teppù. ⁶Jesus uya, “Iulà mùkkàlà asanta, ailon molopai wema'nàtok. Ànù'là uyàpù Ukàipùnù piyak pen màlà, tùse uwinà neken. ⁷Uyittu auya'nokon yau Ukàipùnù nàlà ittuppù sàlà auya'nokon eppaino. Sàlà motapai mùkkàlà mùttuyatàik molopai nàlà yensak auya'nokon man,” teppù.

⁸Philip uya, “Itepulu, Àkàipùnù yenpoikakà ina uya yentoppe, màlà neken nà i'che ina man,” teppù. ⁹Jesus uya yeikuppù, “Philip, tachin pe ku

apyau'nokon wechippù, tùse ken na' uchi uyittu auya pùla lùppù nai? Ànù'là uyennàippù uya Ukàipùnù yensak màlà. Tùse yà'là pe iwechi pàk màlà 'Àkài-pùnù yenpoikakà ina uya yentoppe,' te auya? ¹⁰ Ailon te auya pùlaichi nai, Ukàipùnù yau wechi molopai Ukàipùnù wechi uyau pàk? Yà'làlà ukayai'nùk àpàkù'nokon màlà uyiwalà là uselupatok pen, tùse Ukàipùnù, uyau nai'nùk mùkkàlà ne'wotokomayai'nùk," teppù ya. ¹¹ "Ailon katàk kon, Ukàipùnù yau wessaik molopai Ukàipùnù uyau man te uya pàk. Wapùla ailon katàk kon upàk eke ton wotoko yamùk kupù uya yensak auya'nokon pàk. ¹² Ailon kulu sàlà, ànù'là ailon nùkayai'nùk upàk uya nàlà tùkussai'nùk kupù màlà. Sàlà yamùk yentaino kon nùwa là kupù ya màlà. Masapùla Ukàipùnù piyak utà sàlà. ¹³ Molopai yà'làlà yekamappo auya'nokon uyeseke yai yau ikupù uya màlà. Ukàipùnù yapulà toppe Imu winà. ¹⁴ Yà'làlà yekamappo auya'nokon màlà upàk uyeseke yai molopai ikupù uya màlà," teppù ya.

Jesus Uya Wakù Akkwalù Yeunottok Yekama

¹⁵ "À'nùn pe ukupù auya'nokon yau, enupantok uya kupù auya'nokon màlà. ¹⁶ Ukàipùnù yekamappo uya màlà tùulon àpùikattà kon woton yeunottoppe ya, apyau'nokon tùwechi woton tàwàlàlà. ¹⁷ Ailon Akkwalù. Sàlà wolù yawon kon uya yepolo pen màlà, masapùla yene tùuya'nokon molopai ittu tùuya'nokon pùla iwechi pàk. Tùse mùkkàlà mùttuyatàik masapùla apyau'nokon iwechi pàk molopai ayau'nokon nàlà iwechi màlà.

¹⁸ "Tewincha ànàmà kon uya pen màlà ichan pùnnon kasa, apyakù'nokon uyàpù màlà. ¹⁹ Tachin pe kulu sàlà wolù yawon kon uya uyene pen màlà. Tùse amyamlo uya màlà uyene. Masapùla wemapù pàk, ewemapù kon nàlà màlà. ²⁰ Màlà wei uyàssak yattai ittu auya'nokon màlà iulà iulà wechi Ukàipùnù yau molopai amyamlo wechi uyau molopai iulà wechi ayau'nokon.

²¹ "Ànù'là enupantok uya yanunnàì molopai iku'nàì mùkkàlà uyi'nùnmanàì. Ànù'là tù'nùn pe ukussai'nùk wechi nàlà màlà Ukàipùnù pùnùn pe, u'nùn pe nàlà màlà ikupù uya molopai usenpoika màlà ipyak," tukaik. ²² Judas, Judas Iscariot pen, uya Jesus yekamappoppù, "Itepulu, atta ken uchi eusenpoika ina piyak, sàlà wolù yawon kon piyak eusenpoikai'ma pùla?" tukaik. ²³ Jesus uya yeikuppù, "Ànù'là tù'nùn pe uku'nàì wechi yau, enupantok uya maimu yawàlà iwechi màlà. Molopai Ukàipùnù uya tù'nùn pe ikupù màlà, molopai ina uyàpù màlà ipyak, ipyau emasse. ²⁴ Ànù'là tù'nùn pe pùla uku'nàì wechi enupantok uya maimu yawàlà pen màlà. Uselupa metayatàì'nùk màlà umaimu pen, tùse Ukàipùnù uyeuno'nàippù winàpaino.

²⁵ "Sàlà yamùk yekamasak uya man àpàkù'nokon apyau'nokon nùppù wechi kùlotta. ²⁶ Tùse àpùikattà kon woton Wakù Akkwalù yeunoko màlà Ukàipùnù uya uyeseke yai. Mùkkàlà uya màlà tamù'nawolon pàk eyenupa kon. Molopai tamù'nawàlà unekamappù àpàkù'nokon nepù ya màlà ittu kon pa.

²⁷ "Wàlàkka'nàtok nàmà uya sàlà apyau'nokon, uwinàpaino wàlàkka'nàtok tùlù uya eyemyakù'nokon. Sàlà wolù nùtùlù yekkwa pen tùtùyaik. Eyewan kon kùttaimelunpatak molopai kesenalippatà. ²⁸ Yetasak auya'nokon man àpàkù'nokon, 'Utà sàlà molopai uyàpù tu'ma màlà apyakù'nokon,' te uya. À'nùn kon pe ukupù auya'nokon yau, autauchinpa kon màlà Ukàipùnù piyak utà pàk, masapùla Ukàipùnù mùkkàlà eke uyentaino. ²⁹ Sàlàichi tekamapàssaik àpàkù'nokon iwekkupù wapiya, iwekkupù yau nen uchi ailon te kon pa.

³⁰ Màlà yentak lùwa àpokonpe'nokon uselupa pen sàlà, masapùla sàlà wolù yepulu nùyàssan. Tùse uya'chi ya pen màlà. ³¹ Tùse sàlà wolù yawon kon uya Ukàipùnù kupù uya u'nùn pe ittu toppe màlà Ukàipùnù uya uyapyontàtok yawàlà ikupù uya.

“E'wuluukatàk kon, utànpai'nokon talàpai,” teppù Jesus uya tūnenupa ton pàk.

Chi'nak Kùyalì Yek

15 ¹ “Iulà mùkkàlà ailon chi'nak molopai Ukàipùnù mùkkàlà imainan-panài,” teppù Jesus uya. ² “Upanta pe echii'ma tūwepetasen pen yattàpàtù ya màlà. Molopai tūwepetasen koneka ya màlà wakù pe tuk-keiwa iwepeta toppe. ³ Amyamlo wekonekakassak man wakù pe masapùla umaimu yetasak auya'nokon pàk. ⁴ Uyau emakkà molopai iulà nàlà wemapù màlà ayau. Ipanta lùppù màlà wa neken echii'ma tūwepetasen pen, tūse tek pàk neken tūwechi yau iwepeta, màlà kasa nàlà upàk pùla ewechi kon yau ewepeta kon pen màlà.

⁵ “Iulà mùkkàlà chi'nak, amyamlo mùkyamlo ipanta yamùk. Ànù'là uyau nemassai'nùk molopai yau nàlà wemassai'nùk mùkkàlà wepeta màlà tukke, masapùla iulà pùla echii'ma yà'làlà kupù auya'nokon pen. ⁶ Ànù'là uyau pùla nemassai'nùk, mùkkàlà wechi màlà yenu'masak yei panta waipùtasak kasa, màlà yekkwa ton màlà tanussen molopai apok wa'nak tenu'masen iyattoppe. ⁷ Uyau ewemapù kon yau, molopai umaimu wechi ayau'nokon yau, i'che ewettok yekamappokà molopai elepa màlà. ⁸ Tukke ewepeta kon yau, Ukàipùnù yapulàtok iwinà pe iwechi màlà. Sàlà winà unenupa ton pe ewechi kon yenpoika auya'nokon màlà. ⁹ Tù'nùn pe Ukàipùnù uya ukupù kasa u'nùn pe messatàik, à'nùmatok kon uya yau uchi emattàk kon. ¹⁰ Eyenupatok kon uya kupù auya'nokon yau, pùnùnmantok uya yau ewechi kon màlà, Ukàipùnù uya uyenupatok yawàlà u'nùmatok ya yau wechi kasa.

¹¹ “Sàlà yamùk yekamappù uya àpàkù'nokon utauchinpatok wettoppe ayau'nokon, molopai autauchinpatok kon wettoppe tamù'nawàlà. ¹² Sàlà màlà enupantok uya. Tiuchi'nùnmaik ettàk kon, u'nùn pe àkupù kon uya kasa. ¹³ Eke kulu uchi'nùnmantok yenpoikatok kappon uya màlà tūweli'che tūtonpa yamùk ponalok pe. Màlà yentaino kulu là uchi'nùnmantok pùn. ¹⁴ Uwechiya-konnon pe ewechi kon màlà yà'làlà tetok uya kupù auya'nokon yau. ¹⁵ Sàlà motapai apyoto yamùk pe eyesatù kon uya pen sàlà masapùla tepulu uya yà'làlà kupù itunài pen mùkkàlà apyoto. Tùse eyesassak kon uya màlà uwechiyakonnon tukaik, masapùla tamù'nawàlà Ukàipùnù winàpai unùttuppù ittu kon pa ikussak uya màlà. ¹⁶ Amyamlo uya uyanùnsak pen màlà, tūse iulà uya ayanùnsak kon. Àtù kon pa epetaik, tachin pe molo tūwessen epelu ke. Màlà yattai yà'làlà yekamapposak auya'nokon Ukàipùnù pàk uyeseke yai yau, elepa kon ya màlà. ¹⁷ Sàlà yamùk màlà enupantok uya, ‘Tiuchi'nùnmaik mettàik,’ tawon,” teppù Jesus uya.

Wolù Yawon Kon Uya Tewanma Pe Ku'nàtok

¹⁸ “Sàlà wolù yawon kon uya tewanma kon pe àkupù kon yau, ittutàk kon tewanma kon pe nàlà tok uya ukupùppù wapiya. ¹⁹ Sàlà wolù ponalok kon pe ewechi kon yau, à'nùnma kon ya màlà tūtonpa kon pe kulu ewechi kon kasa.

Tùse sàlà wolù ponalok kon pen amyamlo, molopai ayanùnsak kon uya sàlà wolù winàpai pàk màlà, sàlà wolù yawon kon uya tewanma kon pe àkupù kon. ²⁰Ittutàk kon àpàkù'nokon 'Apyoto mùkkàlà tepotolù yentaino pen," teppù uya. "Utalumattàsak tùuya'nokon yau, tok uya nàlà atalumattà kon màlà. Tenupatok kon uya yawàlà tùwechi kon yau, tok wechi nàlà màlà tenu-patok auya'nokon yawàlà. ²¹Tùse sàlà yamùk kupù tok uya màlà ewinàkài'no-kon uyesek pàkànsau. Masapùla uyeuno'nàippù ittu tùuya'nokon pùla iwechi pàk. ²²Tok yelupaik uyàpù pùla iwessak yau imakuyi pùla tok wettok pan. Tùse sàlàpe tùmakuyi kon waputtàtok tok uya pùla iwechi màlà. ²³Mùkkàlà tewanma pe uku'nài uya nàlà màlà nai'nùk Ukàipùnù kupù tewanma pe. ²⁴Ànù'là nùkupù pen kussak uya tok kùlottau pùla iwechi yau imakuyi pùla tok wettok pan. Tùse sàlàpe tok uya yensak man, walà tùse tewanma kon pe tok uya ukussak man molopai Ukàipùnù nàlà. ²⁵Tùse sàlà yamùk wekkupùppù màlà tok Law yau iwe'menukasak lùppù yawàlà. 'Tok uya tewanma kon pe ukupùppù yà'làlà pàkànsau pùla,' tawon. *Psalms 35:19*

²⁶"Pùikattànài uyàssak yau mùkkàlà Ukàipùnù winàpai uneunoko apyàkù'nokon ailon Akkwalù nùtàyai'nùk Ukàipùnù winàpai uya uyekama màlà. ²⁷Amyamlo pe nàlà kùyekamataik, masapùla upyau ewechippù kon màlà iwepyattàppù motapai," teppù Jesus uya.

16 ¹"Sàlà yamùk yekama uya sàlà àpàkù'nokon uwinàpai autatù kon tukaik. ²Tok uya eyenpakka kon màlà Jew yamùk wepilittok itak yamùk tapai. Ewai, wei nùyàssan ànù'là àwànài'nokon uya Kaatù ponalok pe tùwe'wotokoma kon pe yekama màlà. ³Sàlà yamùk kupù tok uya màlà masapùla Ukàipùnù wapùla iulà ittu tùuya'nokon pùla iwechi pàk. ⁴Sàlà yekamappù uya àpàkù'nokon, iweyu uyàssak yau ittu kon pa, màlà yamùk àpàkù'nokon unekamappù lùssan, sàlà yamùk yekama uya pùn àpàkù'nokon wapiya masapùla apyau'nokon wechi pàk," teppù Jesus uya.

Wakù Akkwalù Wotokoyi

⁵"Tùse utà sàlà mùkkàlà uyeuno'nàippù piyak. Tùse ànù'là uya i'nailà mùtàyàn tukaik uyekamappo pùn. ⁶Mesewankono'mayataik kulu masapùla sàlà yamùk yekamasak uya àpàkù'nokon pàk. ⁷Tùse ailon kulu sàlà. Wakù wekkuttoppe àponalok kon pe utà sàlà. Utà pùla iwessak yau, Àpùikattànài'nokon uyàpù apyàkù'nokon pen. Tùse utàsak yau yeunoko uya màlà apyàkù'nokon. ⁸Tùuyàssak yau mùkkàlà uya màlà sàlà wolù yawon kon makuyi yenpoika, ikasa we'nàtok molopai nàlà Kaatù uya talumattàntok. ⁹Tok makuyi yenpoika ya màlà masapùla kappon yamùk uya ailon te upàk pùla iwechi pàk. ¹⁰Tok usenumenkatok iwalai yenpoika ya màlà, masapùla Ukàipùnù piyak utà pàk molopai tok uya uyene pen nen uchi màlà. ¹¹Tok pàk tok usenumenkatok yenpoika ya màlà talumattàntok pàk, masapùla sàlà wolù yepulu talumattàsak pàk.

¹²"Tukke lùppù àpàkù'nokon unekama molo man, tùse yanùmù auya'no-kon yeselùkek pùla man sàlàpe. ¹³Tùse mùkkàlà Ailon Akkwalù uyàssak yau, ayàlà kon ya màlà tamù'nawolon ailon yawàlà. Tiyiwalà iichelupa pen màlà, tùse yà'làlà tùneta yekama ya màlà. Molopai yà'làlà tùuyàpù woton yekama ya màlà àpàkù'nokon. ¹⁴Mùkkàlà uya màlà uyapulàtok nepù uponalok yàlà tùuya molopai yenpoika tùuya àpàkù'nokon winà. ¹⁵Tamù'nawolon Ukàipùnù

itesak pe nai'nùk màlà uponalok. Màlàpàk uchi Akkwalù uya màlà uselupatok yalà molopai yekama ya àpàkù'nokon, te uya nettainùk," teppù Jesus uya.

Usewankono'mantok Welattà Utauchinpantok Pe

¹⁶ "Malalà tùpo uyene auya'nokon pen màlà, molopai mala là tùpo tu'ma uyene auya'nokon," teppù Jesus uya. ¹⁷ Màlàyau Jesus nenupa ton tonpa uya tùtonpa kon pàk, "Yà'là te ya uya ken uchi màlà, 'Malalà tùpo uyene auya'nokon pen màlà, molopai mala là tùpo tu'ma uyene auya'nokon,' te. Molopai 'masapùla Ukàipùnù piyak utà pàk?' te ya," teppù. ¹⁸ "Yà'là te ya ken uchi màlà 'Malalà tùpo nùkayai'nùk?' Ittu'nokon pùla man yà'là pàk là iichelupa," teppù tok uya. ¹⁹ Jesus uya màlà sàlà pàk tok wechi tekamappopai yeneppù, màlàpàk tok pàk, "Àtonpa kon uchi mekamappoyatàù, yà'là te uya 'Malalà tùpo uyene auya'nokon pen, molopai mala là tùpo tu'ma uyene auya'nokon,' te uya pàk? ²⁰ Ailon kulu sàlà, akalawù kon màlà molopai eusewankono'ma kon, tùse wolù yawon kon utauchinpa màlà. Tùsewankono'maik ewechi kon màlà, tùse eusewankono'matok kon welattà màlà utauchinpantok pe. ²¹ Nossan mùkkàlà tùwentu yau e'nek pe tùwessen, masapùla tùweyu uyàssak pàk. Tùse mule yenpakkakassak tùuya yau e'nek pe tùwechippù puttàka'nù'nàì, masapùla mule wentusak wolù yak pàk tùtauchinpa pàk. ²² Màlà kasa sàlàpe eusewankono'matok kon yattai man. Tùse eyene kon uya tu'ma màlà. Molopai eyewan kon utauchinpa màlà. Molopai ànù'là uya autauchinpatok kon mokka pen màlà ewinàpai'nokon.

²³ "Molopai màlà wei uyàssak yau uyekamappo auya'nokon yà'làlà pàk pen màlà. Ailon kulu sàlà, yà'làlà yekamappo auya'nokon Ukàipùnù pàk uyeseke yai yau, elepa kon ya màlà. ²⁴ Sàlà tepose yà'làlà yekamapposak auya'nokon uyeseke yai pùla man. Yekamappotàk kon molopai yepolo auya'nokon màlà molopai autauchinpatok kon wechi màlà tamù'nawàlà," teppù Jesus uya.

²⁵ "Sàlà yamùk yekamappù uya àpàkù'nokon ittutok ipàkàlà pokonpe. Tùse wei nùyàssan sàlà kasa tu'ma uselupatok yattai pen, tùse wakù pe Ukàipùnù yekama uya màlà àpàkù'nokon. ²⁶ Màlà wei yattai yekamappo auya'nokon màlà uyeseke yai. Iulà pe Ukàipùnù yekamappo uya màlà àponalok kon pe te uya pen sàlà. ²⁷ Ukàipùnù mùkkàlà tùmàlà pe tùnùn pe àku'nàì'nokon. Masapùla à'nùn kon pe ukussak auya'nokon pàk, molopai Kaatù winàpai uyàssak pàk ailon tesak auya'nokon pàk. ²⁸ Ukàipùnù piyapai uyàpùppù màlà wolù yak. Sàlà yattai tukka wolù nàmà uya sàlà molopai wennappo Ukàipùnù piyak," teppù Jesus uya.

²⁹ Màlàpàk Jesus nenupa ton uya ipàk, "Sàlàpe nen uchi wakù pe meselupayaik, ittutok ipàkàlà pùla. ³⁰ Ina nen uchi nenyàn tamù'nawolon ittu auya. Molopai ànù'là uya eyekamappopàtù i'che pùla ewechi. Màlàpàk nen uchi ailon nùkayan ina Kaatù winàpaino pe ewechi pàk," teppù. ³¹ Jesus uya tok maimu yeikuppù, "Ailon mùkapàssatàik nen uchi sàlàpe!" ³² Tùse wei nùyàssan molopai iyàkkassak man, ewetta'nùttok kon yattai. Ewemeippàtù kon màlà apata kon yak tewin pàk, molopai unàmà auya'nokon màlà tewincha. Tùse tewincha pùla wessaik, masapùla Ukàipùnù upyau man. ³³ Sàlà yamùk yekamappù uya màlà àpàkù'nokon, àwàlàkkattok kon yesak pe ewechi kon

pa uyau. Sàlà wolù yau ewettalumattà kon màlà. Tùse emeluntàtatà kon! Wolù yentaikasak uya man,” teppù Jesus uya.

Jesus Wàpùlema

17 ¹Sàlà yamùk pàk tùuselupa tùpo, Jesus uya tenu tùlùppù epùn winà-kàik molopai iwàpùlemappù.

“Ukàipùnù pata weyu uyàssak man. Àmuichi yapulàkà molopai Àmu uya ayapulà toppe. ²Tamù'nawolon kon kappon yamùk yepoi apàikkèk ke ile-pasak auya man, mùkyamlo temyak àntùlùssan lepa toppe ya tàwàlàlà wema'nàtok ke. ³Sàlà màlà tàwàlàlà wema'nàtok kappon yamùk uya eyit-tutok ipàkàlà, àmàlà neken ailon Kaatù molopai Jesus Christ nàlà eneuno-koppù. ⁴Ayapulàtok nessak uya man non po, uwotokoyi ulepappù auya ike lùppù yenuka'nùpù uya winà. ⁵Ukàipùnù! sàlàpe kùyapulàkà eyemlotopo, wolù wepyattà wapiya apyau uyapulàtok lùppù ke.

⁶Eyenpoikasak uya man mùkyamlo wolù yapai ulepatok kon auya yemyak. Àponalok pe tok wechippù màlà molopai tok ke ulepappù auya, amaimu yawàlà tok wessak man. ⁷Sàlàpe nen uchi tok nùttuyan tamù'nawolon ulepatok kon auya wechi ewinàpàino pe. ⁸Masapùla màlà enekamappù lùppù upàk yekamappù uya tok pàk molopai tok uya yanùnsak man. Ailon pe apyapai uyàpùppù ittuyan tok molopai tok nàlà ailon nùkayan uyeuno-koppù auya pàk.

⁹Tok pona wàpùlemayaik. Wolù ponalok kon pona wàpùlema pen sàlà, tùse mùkyamlo ulepatok kon auya pona. Masapùla àponalok kon mùkyamlo.

¹⁰Tamù'nawàlà upyawon kon màlà àponalok kon molopai tamù'nawàlà apyawon kon màlà uponalok kon. Molopai uyapulàtok uyàpù màlà tok yai.

¹¹Wolù yau wechi pe pùla man talàpai, apyak uyàpù sàlà. Tùse pùsamlo wechi lùppù màlà wolù yau. Wakù Ukàipùnù, tok imainanpakà eyesèk meluntàlù yau, uyesèk ulepatok auya winà. Tewin tok wettoppe tùtonpa kon pokonpe, tewin we'nà àpokonpe nai'nùk kasa. ¹²Tok piyau wechi yau, tok mainanappù uya uyesèk ulepatok auya winà. Ànù'llà we'la'chimappù pen tok kùlottapai, tùse tewinan neken tùmattasen yek umattappù màlà Kaatù Maimu yau iwe'menukasak lùppù wekkuttoppe.

¹³Molopai uyàssaik apyak sàlàpe, sàlà yamùk te uya sàlà wolù yau lùppù echii'ma, eke pe kulu uwinon utauchinpantok wettoppe tok yau. ¹⁴Amaimu tükassak uya man tok piyak, molopai wolù yawon kon kappon yamùk uya tewanma kon pe tok kussak man, masapùla wolù ponalok pe pùla tok wechi pàk, wolù ponalok pe pùla wessai'nùk kasa. ¹⁵Tok mokka pa wolù yapai wàpùlema pen sàlà, tùse tok mainanpa pa Ene Makui winàpai.

¹⁶Wolù ponalok pe pùla tok wechi màlà, iponalok pe pùla wessai'nùk kasa.

¹⁷Àponalok pe tok ikonekakà ailon winà. Masapùla amaimu màlà ailon.

¹⁸Wolù yak uyeunokoppù auya kasa tok yeunossak uya man wolù yak.

¹⁹Molopai tok pàkànsau wettùsak sàlà tamù'nawàlà apyak, tok wettoppe nàlà ailon pe àponalok pe.

²⁰Pùsamlo neken nà pona wàpùlema pen sàlà, tùse mùkyamlo nàlà ailon nùkayai'nannùk upàk itekale yekama tok uya winà. ²¹Tamù'nawàlà tewin tok wettoppe, Ukàipùnù, uyau messai'nùk molopai ayau wessai'nùk kasa, kùyau nàlà tok nechii, wolù yawon kon uya ailon te toppe uyeunossak auya

pàk. ²²Tok lepappù uya màlà ulepappù auya lùppù namantok ke, tewin tok wettoppe, tewin we'nà nai'nùk kasa. ²³Iulà wechi tok yau, molopai à màlà wechi uyau. Màlàpàk tok nepù nechiik tewin tok wettok yak, wolù yawon kon uya uyeunossak auya ittu toppe molopai à'nùn pe tok kupùppù auya à'nùn pe ukupùppù auya kasa làma.

²⁴Ukàipùnù, pùsamo ulepatok kon auya wechi upyau i'che wessaik yau wettok yau, namantok ulepatok auya yentoppe tok uya, masapùla u'nùn-mappù auya màlà wolù wekoneka wapiya. ²⁵Wakù Ukàipùnù, wolù yawon kon uya lānen eyittu pùla tūse, eyittuyan iulà, molopai pùsamo uyeunossak auya ittuyan. ²⁶Eyittu toppe tok uya ikussak uya man molopai eyittu toppe lùppù là tok uya ikupù pàk wechi màlà, u'nūnmatok auya wettoppe tok yau, molopai iulà pe tok yau wettoppe,” tukaik iwàpùlemappù.

Jesus Ya'chippù

(Matthew 26:47-56; Mark 14:43-50; Luke 22:47-53)

18 ¹Tùwàpùlemakapù tùpo, Jesus utàppù tūnenupa ton pokonpe. Tok uklàtùppù Kidron ya'muppakùyi latoi pona. Umà wechippù màlà molo. Màlà yak iitàppù tūnenupa ton pokonpe. ²Judas, Jesus yeimipponàippù uya màlà patassek ittuppù, masapùla màlà motau Jesus uya tūnenupa ton yepopà-ssek pàk. ³Màlàyau Judas uyàpùppù umà yak soicha yamùk pokonpe molopai paatele yamùk yennà nan molopai Pharisee yamùk neunokossan pokonpe. Tepu pàk apok yalàppù tok uya, lanppu yamùk molopai kasupala yamùk. ⁴Jesus uya màlà tamù'nawolon yà'là pe là tükuttok ittuppù. Iitàppù tok piyak molopai tok pàk, “Ànùk yenei'che messatàu?” teppù ya. ⁵Tok uya imaimu yeikuppù, “Jesus Nazareth pon,” tukaik. Jesus uya, “Iulà mùkkàlà,” teppù tok pàk.

Yeimipponàippù nàlà Judas wechippù satik pe tok piyau. ⁶“Iulà mùkkàlà,” tesak Jesus uya yau, tok utàppù tūnpoi kon winà, molopai tok wekkawai'mappù non pona. ⁷Màlàyau Jesus uya tok yekamappo tu'mappù, “Ànùk mùwayatàu?” tukaik. Tok uya, “Jesus Nazareth pon,” teppù. ⁸Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Iulà mùkkàlà ukai ku àpàkù'nokon, uyiwa auya'nokon yau, tàwà pùsamo nùtài,” teppù ya. ⁹Sàlà wekkupùppù màlà iichelupappù lùppù wekkuttoppe “Tewin nà ulepatok kon auya tonpa la'chima uya pùn,” tawon. ¹⁰Màlàyau Simon Peter, kasupala walai yesak uya imokkappù molopai eke kulu paatele yamùk yepulu yapyoto wàràppù ya, molopai ipana kamik pen winon yattàppù ya. Apyoto yesek wechippù Malchus pe. ¹¹Màlàyau Jesus uya Peter pàk, “Akasupalayi yemaikakà iten yak! Ukàipùnù uya na' ulepatok kok yawon inchi uya pen sàlà?” teppù.

¹²Màlàyau soicha yamùk molopai tok yepulu, molopai Jew yamùk yennà nan uya Jesus ya'chippù molopai tok uya yaulonpàtùppù. ¹³Molopai tok uya yalàppù wapiya Annas piyak, Caiaphas noppù kàipùnù pe iwechippù mùkkàlà wechippù màlà eke paatele yamùk yepulu pe màlà yattai. ¹⁴Caia-phas mùkkàlà Jew yamùk yelupanàippù, “Wakù pe iwechi màlà tewin nà kàyik welikù kappon yamùk ponalok pe yau,” tukaik.

Peter Uya “Jesus Ittunài Pen Iulà” Te

(Matthew 26:69-70; Mark 14:66-68; Luke 22:55-57)

¹⁵Simon Peter molopai tūulon Jesus nenupa uya iwenaimappù. Masapùla pùsàlà inenupa wechippù màlà eke kulu paatele yamùk yepulu nùttu pe

màlàpàk iitàppù Jesus ye'mappù pàk eke kulu paatele yamùk yepulu patassek yak. ¹⁶Tùse Peter wechippù satik pe polopo pata we'na mùlatta po. Málàyau tùulon Jesus nenupa ton tonpa eke kulu paatele yamùk yepulu nùttu wen-nappoppù, molopai uli'chan manatta yennài yelupappù ya, molopai Peter yewonnùpùppù ya. ¹⁷Málàyau uli'chan manatta yennài uya Peter pàk, “Àmàlà ken na' pùsàlà kàyik nenupa ton tonpa pen?” teppù. “Kaneckku, iulà pen nen mùkkàlà,” tukaik yeikuppù ya.

¹⁸Iko pe iwechippù málàpàk apyoto yamùk molopai ennài nan uya apok pottàppù, molopai tok wechippù satik pe iwoi, tùwa'no kon pàk. Peter wechippù nàlà satik pe tok piyau tùwa'no pàk.

Jesus Molopai Eke Kulu Paatele

(Matthew 26:59-66; Mark 14:55-64; Luke 22:66-71)

¹⁹Màlà yattai eke kulu paatele yamùk yepulu uya Jesus yekamappoppù inenupa ton pàk, molopai enupantok ya pàk. ²⁰Jesus uya imaimu yeikuppù, “Uselupasak man ayupo wolù uya yeta tùse. Tàwàlàlà tok yenupappù uya màlà Jew yamùk wepilittok itak tau. Molopai Kaatù yùwùk tau, tamù'nawàlà Jew yamùk wepilittok yau, molopai uselupasak man amak yai pùla. ²¹Yà'là pe iwechi pàk uyekamappo auya màlà? Mùkyamlo yekamappokà uyetannan nùssan. Tok uya sàlà yà'là teppù uya là ittu,” tukaik. ²²Jesus uya watesak yau, tewinan nà ennài nan tonpa uya Jesus mùta'moppù, “Màlà kasa ken na' uchi eke kulu paatele yamùk yepulu maimu yeiku auya màlà?” tei'ma. ²³Jesus uya imaimu yeikuppù, “Ikasa pùla uselupasak yau, ikasa pùla man kakkà, tùse ailon pe iwechi yau, yà'là pe iwechi pàk kùnta'moi?” tukaik.

²⁴Málàyau Annas uya yeunokoppù yaulonpàssak pe lùppù, eke kulu paatele yamùk yepulu Caiaphas piyak.

Peter Uya “Jesus Ittunài Pen Iulà” Te Tu'ma

(Matthew 26:71-75; Mark 14:69-72; Luke 22:58-62)

²⁵Peter wechi molo satik pe tùwa'no pàk tùse. Kappon uya yekamappoppù, “Àmàlà ken na' mùkkàlà inenupa ton tonpa pen?” tukaik. Peter uya yeikuppù, “Kane, iulà pen,” tukaik. ²⁶Málàyau eke kulu paatele yamùk yepulu yapyoto, Peter nùpanalùkàtùppù lùppù tonpa uya ipàk, “Umà yau ken na' eyene uya pùn mùkkàlà pokonpe?” teppù. ²⁷Peter uya tu'ma yeikuppù, “Kane,” tukaik. Molopai màlà yattai kali'cho tàwùppù.

Jesus Wechi Pilate Yemlotopo

(Matthew 27:1-2, 11-14; Mark 15:1-5; Luke 23:1-5)

²⁸Málàyau Jew yamùk uya Jesus yalàppù Caiaphas piyapai Rome pon kon Kopùnayi pata yak. Ko'làma iwechippù màlà, Jew yamùk wewomùppù tapùì tak pen màlà, masapùla wakù pe teselu kon yawà eppai tok wechippù Enta-ka'nàppà yattai Uta'lettàntok pàk tùuta'lettàtok kon pe. ²⁹Màlàpàk Pilate wepakkappù tok piyak molopai, “Yà'là mùkayatàu ken àli pe pùsàlà kàyik winàkàik?” teppù ya. ³⁰Málàyau tok uya ipàk, “Àli ku'nàippù pe pùla iwessak yau, ina uya sàlà apyak inepùppù pen eppaino,” teppù. ³¹Málàyau Pilate uya tok pàk, “Yatàk kon eyiwalà'nokon àmàlà'nokon Law winà ittutantàk kon,” teppù. Jew yamùk uya ipàk, “Tùse ànù'là tùtoppe ina uya iwelittok yak

ikussak pùla man,” teppù. ³²Sàlà wekkupùppù màlà yà'là yek kwa là weli'-nàtok yau tūwelittok yekamappù Jesus uya kasa iwekkuttoppe. ³³Màlàyau Pilate wewontukkappù tapùì tak, Jesus kà'mappù ya molopai yekamappoppù ya, “Jew yamùk kinù na' àmàlà?” tukaik. ³⁴“Eyiwalà na' wate auya màlà wapùla ka' tūulon kon upàk eyelupai lù?” tukaik Jesus uya yekamappoppù. ³⁵Pilate uya imaimu yeikuppù, “Jew na' iulà?” tukaik. “Àtonpa yamùk molopai paatele yamùk yepulu yamùk uya màlà uyemyak àtusak. Yà'là mùkuttai?” tukaik. ³⁶Jesus uya “Itepulu pe wettok màlà sàlà wolù ponelok pen. Wa iwechi yau, Jew yamùk uya uya'chi tukaik uyapyoto ton wepanta'mappù sàlà uwenai eppaino. Tùse sàlàpe itepulu pe wettok wechi màlà tūulon pata winàpaino pe,” teppù. ³⁷Màlàpàk Pilate uya ipàk, “Màlàyau ken na' kin àmàlà?” teppù. Jesus uya yeikuppù “Kin àmàlà mùkayaik làkku. Wentusak màlà sàlà wolù yak molopai uyàpùppù sàlà pàkànsau, ailon pàk eselupaik. Tamù'nawolon kon ailon winon kon umaimu yetannan,” teppù Jesus uya Pilate pàk. ³⁸Pilate uya Jesus yekamappoppù, “Yà'là ken màlà ailon?” tukaik. Wate tūpo Pilate wepakkatu'mappù Jew yamùk piyak, molopai tok pàk, “Italumattàtok uya iwenai woton yà'làlà àli yepolo uya pùla man. ³⁹Tùse eyeselu kon màlà tewin nà ya'chichak lùppù yenpakka uya apyakù'nokon Entaka'nàppà pàk Uta'lettàtok yattai. Jew Yamùk Kinù yenpakka uya na' i'che messatàu?” teppù Pilate uya tok pàk. ⁴⁰Màlàyau tamù'nawàlà tok wentaimeppù, “Kane, mùkkàlà pen! Barabbas làkku i'che ina man,” tukaik. Barabbas wechippù màlà Roman yamùk yepulu yentaikanàippù pe.

19 ¹Pilate uya Jesus yalàppù molopai ippoppàttoppe ikupùppù ya màlà. ²Soicha yamùk uya àmà'nà kapùppù alok pe molopai tok uya itùlùppù ippai pona. Molopai tok uya ipontàppù tūtalilen pon yak. ³Molopai tok uyàpùppù ipyak, “Tachin pe emakkà Jew yamùk Kinù!” tei'ma. Molopai tok uya inta'moppù temyatù kon ke.

⁴Pilate wepakkatu'mappù, “Yentàk kon, inepù uya sàlà apyakù'nokon, italumattàtok uya iwenai woton yeposak uya pùla iwechi ittu kon pa,” teppù ya tok pàk. ⁵Jesus wepakkasak àmà'nà kassak yalùko pe, molopai tūtalilen pon yau yattai, Pilate uya, “Pùsàlàichi mùkkàlà kàyik!” teppù tok pàk. ⁶Màlàyau paatele yamùk yepulu ton molopai a'chinnan uya Jesus yensak yau, tok wentaimeppù, “Ipukapàkkà pulusuk pona! Ipukapàkkà pulusuk pona!” tukaik. Màlàyau Pilate uya tok pàk, “Yatàk kon ipukapàsse, masapùla italumattàtok uya iwenai woton yeposak uya pùla man,” teppù. ⁷Jew yamùk uya Pilate maimu yeikuppù, “Ìna Law molo man, màlà uya yekamasak yawàlà iwelikù màlà masapùla Kaatù Mumu pe tukaik tūwekkupù pàk,” teppù.

⁸Sàlà yetasak tūuya yau, Pilate wettalipappù màlà yentak. ⁹Màlàyau iwe-wontukkappù, molopai Jesus pàk, “Ìnai motapai àuyàssak màlà?” teppù ya, tùse Jesus uya imaimu yeikuppù pen. ¹⁰Màlàyau Pilate uya ipàk, “Uyelupapai pùla na' messan? Ittu na' auya pùla nai, ànonkatok uya wapùla àtùtok uya ewelittok yak yapàikketù yesak pe wechi?” teppù. ¹¹Jesus uya imaimu yeikuppù, “Ayapàikketù pùla iwechi màlà uyepoi kaupai eyemyak itùsak pùla iwechi yau. Mùkkàlà utùnàippù apyak ittu màlà àli pe eke makui inkupù pàk,” tukaik. ¹²Màlà yetasak tūuya yau, Pilate wechippù ànnonkapai. Tùse Jew yamùk wentaimeppù, “Pùsàlà kàyik nonkasak auya yau, Caesar wechiya-kon pe ewechi pen màlà. Ànù'là tiyiwalà kin pe tūwekkussen wechi màlà

Caesar yeyaton pe!” tukaik. ¹³Màlà yetasak tùuya yau Pilate uya Jesus nepùppù polopona, molopai iweleutappù ittunà yapon pona, pata Tàk Kassak tukaik tùttusen yau. Hebrew maimu yau Gabbatha itesek.

¹⁴Inakattapailà'ne là wei wechippù Entaka'nàppà pàk Uta'lettàntok wapiya. Pilate uya Jew yamùk pàk, “Yentàk kon, pùsàlàichi ekinù kon,” teppù. ¹⁵Tok wentaimeppù, “Yatàk kon! Yatàk kon! Pulusuk pona ipukapàtta!” tukaik. “Iulà uyaichi ekinù kon pukapàtù?” tukaik Pilate uya tok yekamappoppù. Eke kulu paatele yamùk yepulu ton uya imaimu yeikuppù, “Caesar neken nen mùkkàlà ina kinù!” tukaik. ¹⁶Màlàyau Pilate uya Jesus tülùppù tok yemyak, ipukapàttoppe pulusuk pona.

Jesus Pukapàtù Pulusuk Pona

(Matthew 27:32-44; Mark 15:21-32; Luke 23:26-43)

Màlàyau soicha yamùk uya Jesus yalàppù. ¹⁷Jesus utàppù molopai tùpukapàt-tok ipona, pulusuk yalàppù ya tiyiwalà, Puppà Yàppù lùppù Patassek yak. Hebrew maimu yau Golgotha itesek. ¹⁸Molo tok uya ipukapàtùppù pulusuk pona. Asa'lon kon nàlà kàyik yamùk pukapàtùppù tok uya ipokonpe, sàwinà'ne molopai Jesus wechippù tok yakletau. ¹⁹Pilate uya, “Jesus Nazareth pon, Jew yamùk Kinù,” tukaik imenukasak lùppù tülùppù pulusuk pona. ²⁰Sàlà inmenukappù yeneppù màlà tukkan kon Jew yamùk uya, masapùla Jesus pukapàtù patassek wechippù màlà mei pùla Jerusalem poi. Imenukasak wechippù Hebrew maimu yau, Rome pon kon maimu yau, molopai Greek maimu yau. ²¹Màlàyau paatele yamùk yepulu ton uya Pilate pàk, “Jew yamùk Kinù,” tukaik kù'menukai tùse ‘Pùsàlà mùkkàlà kàyik Jew yamùk kinù iulà tawon,’ tukaik làkku,” teppù. ²²Pilate uya tok yei-kuppù, “Yà'là tukaik là unmenukappù màlà, unmenukappù,” tukaik.

²³Màlàyau Jesus pukapàtù tùpo, soicha yamùk uya ipon yalàppù molopai tok uya ipantakapàtùppù tewin pàk tùkaichalà'nokon, asakùlà'nan kon uya. Molopai ipon yassan nùppù wà'nàmàppù. Sàlà wechippù màlà ichippànsak pe pùla, ikassak pe i'mù motapai iteppi motak. ²⁴Soicha yamùk uya, “Ikalapàtù pen sàlà, tùse tàk walai lùkkwà tenu'mapàsse wenkalunnàpai ànù'là uya ipon yassan nùppù yepolo yentoppe,” teppù. Sàlà wekkupùppù màlà Kaatù Maimu yau iwe'menukasak kasa iwettoppe.

“Tok uya upon pantakapàtùppù tùkaichalà'nokon,
molopai upon yassan nùppù yepolo ànù'là uya yentoppe tùuya'nokon,
tàk walai lùkkwà tenu'mapàsse tok wenkaluppù,” tawon. *Psalms 22:18*
Sàlà yamùk kupùppù màlà soicha yamùk uya.

²⁵Molo Jesus pukapàttok ipona pulusuk piyau satik pe ichan wechippù, molopai ichan yakon, Mary Clopas noppù, molopai Mary Magdalene. ²⁶Tùsan yensak tùuya molo yau molopai tùnenupappù tù'nùn pe kulu tunkupù wechi satik pe mei pùla yau, Jesus uya tùsan pàk, “Nossan, pùsà yenkà emle,” teppù. ²⁷Molopai tùnenupappù pàk, “Pùsà yenkà, asan,” teppù ya. Màlà motapai inenupappù uya ichan nùppù yalàppù tūwùk tak.

Jesus Welittok

(Matthew 27:45-56; Mark 15:33-41; Luke 23:44-49)

²⁸Sàlà tùpo Jesus uya tamù'nawolon wenukassak ituppù màlà. Kaatù Maimu yau iwe'menukasak lùppù kasa iwekkuttoppe, “We'naklipayaik,”

teppù ya. ²⁹Molo pùsau yau so'li kulu wain wechippù màlà. Màlàyau tok uya kàtàkkwak walai kipùppù ikak, kusan kulak walai pàk tok uya itùlùppù molopai yenkappù tok uya Jesus yeppi motak. ³⁰Malalà yonpa tupo Jesus uya, “Eichilà man nenukappàssan,” teppù. Molopai iwepeimappù molopai iwelikùppù.

³¹Eke Wàlàkka'nàtok weyu, Entaka'nàppà yattai Uta'lettàntok ponalok pe wekonekantok yattai pe iwechi pàk, mük Yamlo kàyik yamùk yàkàpù wechi pulusuk pàk lùppù i'che pùla Jew yamùk wechippù. Màlàpàk tok uya Pilate yekamappoppù, “Tàwà ka' tok pichi yamùk yakitukka lù molopai tok yàkàpù yamùk nuttàpàtù?” tukaik. ³²Màlàyau soicha yamùk utàppù molopai tok uya wapiyalok kàyik pichi yamùk yakitukkappù molopai tùulon pichi yamùk tu'ma. Pùsamlo kàyik yamùk kaiwattàsak wechippù màlà pulusuk pàk Jesus piyau. ³³Tùse Jesus piyak tùuyàssak kon yau, iwelikkassak yepoloppù tok uya, màlàpàk i'chi yamùk yakitukkappù tok uya pen. ³⁴Tùse tewinan nà soicha yamùk tonpa uya Jesus yassokkappù iwolo yai tùple ke molopai màlà yai mùn, tuna tawon wekkwamùppù. ³⁵Mùkkàlà màlà yennàippù uya yekamappù molopai màlà iichelupatok lùppù wechi màlà ailon pe. Ailon pe yekama tùuya ittuppù ya màlà, molopai yekamappù ya màlà ailon te kon pa. ³⁶Sàlà yamùk wekkupùppù màlà Kaatù Maimu yau iwe'menukasak kasa iwet-toppe. “Tewin nà yàppù ikkwàtù pen màlà,” tawon. *Psalms 34:20* ³⁷Molopai tu'ma Kaatù Maimu yau man, “Tok uya màlà yene mùkkàlà tùnassokkappù kon,” tawon. *Zechariah 12:10*

Jesus Wu'nattà

(*Matthew 27:57-61; Mark 15:42-47; Luke 23:50-56*)

³⁸Sàlà tupo Joseph Arimathea pon uya Jesus yàkàpù yekamappoppù Pilate pàk. Pùsàlà Joseph wechippù màlà Jesus nenupa pe, tùse amak yai masapùla Jew yamùk yepulu yamùk pàk tùusenalippa pàk. Pilate uya, “Ewaik,” teppù, màlàyau iyàpùppù molopai Jesus yàkàpù yalàppù ya. ³⁹Nicodemus nàlà, wapiya ewalupàttau Jesus kaklanpanàippù lùppù utàppù màlà Joseph ya'là. Eke pe kulu myrrh yoi'masak aloe ke 75 pounds yailà'ne, yalàppù ya màlà. ⁴⁰Màlàyau tok uya Jesus yàkàpù yalàppù, molopai tok uya iwontàppù linen pùkkù lùppù ke myrrh molopai aloe pokonpe, Jew yamùk we'wu'nattàtok yeselu yawàlà. ⁴¹Ipukapàtùppù pulusuk pona patassek lùppù yau molo umà wechippù. Molopai umà yau emennak uluwaik ànù'là yàkàpù nonkappù yak lùppù pen wechippù. ⁴²Masapùla Jew yamùk wekonekatok wàlàkka'nàtok weyu ponalok pe wapiya iwechi pàk, molopai mei pùla molo uluwaik wechi pàk, màlà yak tok uya Jesus yàkàpù tùlùppù.

Yawon Pùn Uluwaik

(*Matthew 28:1-8; Mark 16:1-8; Luke 24:1-12*)

20 ¹Ko'làma Suntayakka yattai ewalupà pe lùppù tùse Mary Magdalene utàppù uluwaik motak. Molopai tàk yamasak imlatta poi yeneppù ya. ²Màlàyau iitàppù aitun pe Simon Peter molopai tùulon Jesus nenupappù lùppù tù'nùn pe kulu inkupùppù piyak, molopai tok pàk, “Tok uya Itepulu mokkappù neppàssan uluwaik yapai molopai ittu'nokon pùla man i'nai yailà là tok uya inonkappù!” teppù ya. ³Màlàyau Peter molopai tùulon nà Jesus

nenupappù utàppù uluwaik motak. ⁴ Asaklàma aitun pe tok utàppù, tùse tүүлон нà Jesus nenupappù uya Peter yentakappù molopai iwelepamùppù uluwaik motak iwapiya. ⁵ Màlàyau iwepeimappù uluwaik yak yense. Linen pùkkù lùssan yenepù ya, tùse iwewomùppù pen. ⁶ Màlàyau Simon Peter uyàpùppù ite'mappù pàk, iwelepamùppù molopai iwewomùppù uluwaik yak, màlàyau molo linen pùkkù lùssan yenepù ya. ⁷ Molopai Jesus ippai won nùppù wechippù tүүлон kon kùlottaу pùla, tùse yamoko'masak wechippù tiyiwalà linen winàpai. ⁸ Màlàyau tүүлон inenupappù lùppù, wapiya uluwaik pona elepamùppù nàlà wewomùppù, yenepù ya molopai ailon teppù ya. ⁹ Tok uya ittu pùla lùppù iwechippù màlà iwe'menukasak Kaatù Maimu yau Jesus we'wuluukatu'matok woton tetok. ¹⁰ Màlàyau inenupa ton nùssan wen-nappoppù tùpata kon pona.

Jesus Usenpoika Mary Magdalene Piyak

(Matthew 28:9-10; Mark 16:9-11)

¹¹ Tùse Mary wà'nàmàppù satik pe polopo uluwaik piyau, tùkalawù pàk. Tùkalawù'i'ma iwepeimappù, uluwaik yak tenu tùlùppù ya. ¹² Màlàyau asa'lon kon inchelù yamùk yenepù ya, aimu'nan ipon ton, chichiu pe. Jesus yàkàpù nonkappù yau, tewin ippai wechippù winà, molopai tүүлон itta wechippù winà. ¹³ Molopai tok uya Mary pàk, “Nossan, yà'là pàk makalanyan?” teppù. Màlàyau Mary uya tok pàk, “Tok uya Uyepulu yalàppù man, ittu uya pùla man i'nai yailà là tok uya inonkappù,” teppù. ¹⁴ Wa tei'ma iwelattàppù molopai Jesus yenepù ya molo satik pe, tùse Jesus pe ittuppù ya pen. ¹⁵ Jesus uya ipàk, “Nossan, yà'là pàk makalanyan? Ànùk mùwayan?” teppù. Umà yennài pe tekamaik ipàk, “Yasak auya yau, yekamakà upàk i'nai yailà là inonkappù auya, yense utà toppe,” teppù ya. ¹⁶ Jesus uya “Mary,” teppù, màlàyau iwelattàppù iwinàkàik molopai, “Rabboni,” teppù ya Hebrew maimu pe. Ti'cha, te ya pe iwechi. ¹⁷ Jesus uya ipàk, “Kùya'chii, masapùla Ukàipùnù piyak utàppù pùla lùppù man, tùse itàkà, utonpa yamùk pàk yekamata, ‘Utà sàlà Ukàipùnù piyak molopai Àkàipùnù kon piyak, molopai Ukaatùyi molopai Akaatùyi kon piyak!’” teppù. ¹⁸ Màlàyau Mary Magdalene utàppù itekale yalàppù ya Jesus nenupa ton nùssan piyak, “Itepulu tenpàssaik molopai suwa tukaik uyelupai,” teppù ya tok pàk.

Jesus Usenpoika Tùnenupa Ton Nùssan Piyak

(Matthew 28:16-20; Mark 16:14-18; Luke 24:36-49)

¹⁹ Màlà Suntayakka ko'manpe, Jesus nenupa ton nùssan wepilùppù tapù tak manatta tùmleyintàpässe tok wechippù Jew yamùk pàk tùsenalippa kon pàk. Màlàyau Jesus uyàpùppù molopai satik pe tok yakletau iwechippù, “Wàlàkka'nàtok wechi màlà apyau'nokon,” teppù ya. ²⁰ Wate tùpo temyatù molopai tùwolo tawon yenpoikappù ya tok yemyak. Màlà yattai Itepulu yensak tùuya'nokon yau inenupa ton nùssan utauchinappù. ²¹ Màlàyau Jesus uya tu'ma tok pàk, “Wàlàkka'nàtok wechi màlà apyau'nokon, Ukàipùnù uya uyeunossak nai'nùk kasa làma eyeunoko kon uya sàlà,” teppù. ²² Wate kapù tùpo, iwe'netukkappù tok pona, molopai tok pàk, “Wakù Akkwalù yepotàk kon,” teppù ya. ²³ “Ànù'là makuyi pàk eusentuppasak kon yau, tok pàk usentuppaka'nàsak màlà, molopai ànù'là makuyi pàk eusentuppa kon pùla iwessak yau, tok pàk usentuppansak pen màlà,” teppù Jesus uya.

Jesus Usenpoika Thomas Piyak

²⁴Tùse Thomas, munuik tukaik tesassen inenupa ton tonpa pùla iwechippù.ⁱ Tewinan nà inenupa ton nùssan tonpa wechippù tok piyau pùla, Jesus uyàssak yattai. ²⁵Màlàyau tùulon kon inenupa ton nùssan uya Thomas pàk, “Itepulu yenpàssan ina,” teppù. Tùse Thomas uya tok pàk, “Iteymatù yai tuik yeutappù yensak uya pùla molopai uyemyatù yemaikasak uya yak molopai iwolo yai uyemyatù yemaikasak uya pùla iwechi yau, ailon te uya pen,” teppù.

²⁶Tewin suntayakka tùpo Jesus nenupa ton nùssan wepilittu'mappù tapù tak, molopai Thomas wechippù nàlà tok piyau. Manatta mùleyintàpàssak tùse Jesus uyàpùppù tok kùlottak, satik pe, “Wàlàkka'nàtok wechi màlà apyau'no-kon,” teppù ya. ²⁷Màlàyau Thomas pàk, “Eyemyatù yemaikakà sailà, molopai uyemyatù yamùk yenkà. Eyemyatù yenkàkà molopai yemaikakà uwolo yai. Ailon tetok auya pùla kùsettak, tùse ailon kakkà làkku,” teppù Jesus uya ²⁸Thomas uya yeikuppù, “Uyepulu molopai Ukaatùyi,” tukaik. ²⁹Jesus uya ipàk, “Thomas, uyensak neken auya pàk ailon tesak auya man. Tùutauchin-pasan mùkyamlo uyenei'ma pùla ailon tawonnan,” teppù.

Sàlà We'menukatok Ipàkànsau

³⁰Molo nàlà man tukke tensan yek kwa ton pen yentok ipàkàlà Jesus nùku-pùppù tùnenupa ton yemlotopo tùse sàlà kaleta yau iwe'menukasak pùla iwechi màlà. ³¹Sàlà yamùk we'menukasak màlà ailon te kon pa Jesus wechi Christ pe molopai Kaatù Mumu pe pàk, molopai ailon tetok auya'nokon yai tàwàlàlà wema'nàtok yesak pe ewechi kon màlà itesek yai.

Tùnenupa Ton Piyak Jesus Usenpoika

21 ¹Sàlà yamùk tùpo Jesus usenpoikatu'mappù màlà tùnenupa ton nùssan piyak palau Tiberias motau. Sà kasa iwechippù màlà. ²Simon Peter, Thomas munuik tukaik tesassen, Nathanael Galilee yawon Cana poino, Zebedee munkà molopai asa'lon kon inenupa ton nùssan wechippù molo tamùkke.^j ³Simon Peter uya tok pàk, “Molok ya'chiik, utà sàlà,” teppù. Màlàyau tok uya ipàk, “Aya'la ina utà sàlà,” teppù. Màlàyau tok utàppù molopai kanau yak tok wenukuppù. Tùse màlà yewalupàyi tau, ya'làlà ya'chippù tok uya pen. ⁴Ko'làma kulu Jesus wechippù tuna yena po satik pe, tùse inenupa ton nùssan uya Jesus pe ittuppù pen. ⁵Màlàyau tok pàk, “Utonpa yamùk, molok na' ma'chitàu?” teppù ya. “Kane,” tukaik tok uya imaimu yeikuppù. ⁶Molopai Jesus uya tok pàk, “Àpunwe kon yenu'ma-tàk kamik pen kanau yeppi winà molopai molok ya'chi nen uchi auya'nokon màlà,” teppù. Tok uya yenu'mappù molopai tok uya ipalùka yentai iwechippù masapùla tukke kulu molok yamùk uya yanùkkasak pàk. ⁷Màlàyau mùkkàlà Jesus nenupappù i'nùn kulu uya Peter pàk, “Itepulu pe man,” teppù. Itepulu pe man te ya yetasak tùuya yau, Simon Peter wepontàppù, tùpon pùloppon mokkasak ya wechippù. Molopai tuna kak iichanùmùppù. ⁸Tùulon kon Jesus

i 20:24 wapùla Didymus màlà munuik te ya pe iwechi j 21:2 Didymus màlà munuik te ya pe iwechi.

nenupa ton nùssan uyàpùppù kanau yau wepalùkansek yak. Tok uya punwe tanùkkaik molok yamùk pàlàkappù. Mei kulu pùla là 100 yard kaichalà là tok wechippù tuna yena poi. ⁹Tùwepalùkasak kon yau, tok uya apok yalàn po molok yeneppù molopai pùlomù pusak yamùk nàlà. ¹⁰Jesus uya tok pàk, “Molok sàlàpe ana'chippù kon tonpa inettàk kon,” teppù. ¹¹Màlàyau Simon Peter wenukuppù kanau yak molopai molok yamùk punwe yawon kon pàlàkappù ya paluk pona. Tukke punwe yau eke ton molok yamùk wechippù, 153 kaichalà, tuse tukke lànen tok tuse punwe wekalakappù pen. ¹²Jesus uya tok pàk, “Àittàk kon ata'lettàik,” teppù. Tuse Jesus nenupa ton nùssan wechippù enekamappopai pùla, “Ànùk ken àmàlà?” tukaik, masapùla Itepulu pe ittu tùuya'nokon pàk. ¹³Jesus uyàpùppù, pùlomù pusak yanùmùppù ya molopai itùlùppù ya tok yemyak molopai molok tukka.

¹⁴Sàlà wechippù màlà icholùwano itekkwa pe Jesus usenpoikasak tùne-nupa ton nùssan kùlottak, tùwelikù tùpo tùwe'wuluukaik.

Jesus Molopai Peter Tawonnan

¹⁵Tok uta'lettàkapù tùpo, Jesus uya Simon Peter pàk, “Simon, John mumu, à'nùn pe kulu na' kùkussan pùsamlo uya u'nùnma yentai?” teppù. Simon Peter uya imaimu yeikuppù, “Ewaik, Uyepulu, mùttuyaik u'nùn pe àkupù uya,” tukaik. Jesus uya ipàk, “Uyùkùnnon kaalinilu munkà mewetùik,” teppù. ¹⁶Jesus uya ipàk yakon itekkwa pe, “Simon, John mumu, à'nùn pe kulu na' kùkussan?” teppù. Peter uya imaimu yeikuppù, “Ewaik, Uyepulu, mùttuyaik u'nùn pe àkupù uya,” tukaik. Jesus uya ipàk, “Uyùkùnnon kaalinilu yamùk mùmainanpaik,” teppù. ¹⁷Jesus uya Peter pàk icholùwano itekkwa pe, “Simon, John mumu, à'nùn pe na' kùkussan?” teppù. Peter upo-koitappù masapùla Jesus uya tùpàk icholùwano itekkwa pe, “À'nùn pe kulu na' kùkussan?” te pàk. Molopai Peter uya ipàk, “Uyepulu, tamù'nawolon mùttuyaik, mùttuyaik u'nùn pe àkupù uya,” teppù. Jesus uya ipàk, “Uyùkùnnon kaalinilu yamùk mewetùik,” teppù. ¹⁸“Ailon kulu sàlà, mule peiwa ewechi yau ewepontàppù eyiwalà, molopai àutàppù i'nailà là itàpai ewettok yailà. Tuse amoko pe ewenasak yau, eyemyatù yenka auya màlà, molopai ànù'là uya àpontà, molopai ayalà ya i'nailà là yak itàpai ewettok pen yak,” teppù Jesus uya Peter pàk. ¹⁹Jesus uya wateppù màlà yà'là yekkwa là weli'nàtok yau Peter uya Kaatù yapulàtok nettok yekama pe. Molopai nen uchi ipàk, “Kùwenaimakà,” teppù ya.

Jesus Molopai Tùulon Inenupappù

²⁰Tuse Peter welattàppù molopai Jesus nenupappù tù'nùn pe inkupùppù uya tùwenaima kon yeneppù ya. Pùsàlà wechippù màlà mei pùla Jesus piyau echippù uta'lettàntok yapon motau, “Uyepulu, ànùk uya ken eyeimippo?” tukaik Jesus yekamapponàippù pe. ²¹Yensak tùuya yau, Peter uya Jesus pàk, “Itepulu, yà'là kasa nen pùsà kàyik wechi?” teppù. ²²Jesus uya Peter pàk, “Pàli'yau iwechi uyàpù ponalà i'che wechi yau, màlà wechi ken yà'là pe àpona? Kùwenaimakà kulu àmàlà pe,” teppù. ²³Màlàyau itekale utàppù Jesus nenupassan tonpa yamùk kùlottau, mùkkàlà kulu inenupappù welikù pen tukaik, tuse Jesus uya, “Iwelikù pen màlà,” teppù pen, tuse, “Pàli'yau iwechi uyàpù ponalà i'che wechi yau, yà'là pe ken màlà wechi àpona?” tesak ya pàk neken.

²⁴ Pùsàlàichi mùkkàlà Jesus nenupappù sàlà yamùk yekamanàippù, molopai sàlà yamùk menukanàippù nàlà, molopai ittu'nokon man iichelupatok wechi ailon pe.

²⁵ Jesus uya màlà tukke tùulon kon kupùppù. Tamù'nawàlà imenukasak yau kaleta yamùk patassek woton pùla iwechi yeselùkek usenumenkayaik tamù'nawàlà wolù yau.

Yeunossak kon Wotokoyi Yekale

Sàlà Kaleta Yawon

Yeunossak kon wotokoyi yekale wechi màlà wakù itekale Luke nùmenukappù pùkkù pe. Jesus wennappoppù epùn pona ye'mappùtak ya'lon kon wotokoyi lùssan yekamappù ya. Wakù Akkwalù maimu yawàlà wakù itekale yekamappù tok uya Jerusalem po molopai tamù'nawàlà Judea polo molopai Samaria po molopai nen uchi non polonnà pata yamùk pùkkù tepose pàk iichelupa màlà. (1:8) Wapiyalok kon Jesus ya'lon kon wessepoloppù màlà Jew yamùk kùlottapai. Inekama kulu màlà Wakù Akkwalù we'wotokomappù Jerusalem po. Meluntà pe iwuttàppù màlà Jesus ya'lon kon pona Pentecost yattai. Itekale yekama tùwe'namaik pùla molopai tensan yekkwa ton pen kupù meluntàlù yesak pe tok wechippù.

Peter molopai tùlon kon Jesus ya'lon kon pantomù yekamasak ya màlà molopai àkàmlà'no ipùkkù lùppù uya màlà Paul pantomù yekama. Wakù Itekale yalàppù ya màlà mei Jew yamùk pen piyak. Iwenukassak màlà Paul weleponsak Rome pona tùpo.

I pantapàssak

Itekale yekama toppe wekonekantok 1:1-26

Jerusalem po itekale yekamatok 2:1-8:3

Judea po molopai Samaria po itekale yekamatok 8:4-12:25

Paul uya itekale yekamatok wolù yawon kon kappon yamùk pàk 13:1-28:31

1 ¹Theophilus, wapiyalok ukaletayi yau imenukappù uya tamù'nawolon Jesus nùkupùppù molopai enupa'nàppà ya tùwotokoyi piyattà tùuya motapai pàk. ²Epùn pona tùwenuttok weyu ponalà. Tùwenuku wapiya tùneunoko pe tùnanùmùssan nùssan yelupappù ya tok nùkupù woton pàk Wakù Akkwalù meluntàlù yai. ³Tùwettalumattà molopai tùwelikù tùpo, 40 pe wei kaichalà iichenpoikapàtùppù ta'lon kon nùssan piyak, kasei pe pùla pàli'yau tùwechi yekama pe tukke itekkwa yà'là yekkwa yawàlà là. Tok uya yenèppù molopai iichelupappù tok pokonpe Kaatù wettok itepulu pe pàk. ⁴Tewin wei yattai tok wèpili'chak yau, “Jerusalem kù'nàntà, tùse lepantok mùmàmùt-tàik màlà ipàk uselupatainùk, Ukàipùnù uya itùlù uya màlà teppù lùppù,” teppù ya tok pàk. ⁵“John uya enpatauka'nàppà màlà tuna ke, tùse eyenpatauka kon màlà Wakù Akkwalù ke, tukke kulu wei tùpo pùla,” teppù Jesus uya tok pàk.

Jesus Wenukuppù Epùn Pona

⁶Jesus nenupassan wesseposak ipokonpe yau tok uya yekamappoppù, “Itepulu, itepulu pe ken na' we'nàtok mùnappo auya sàlàpe Israel yamùk

piyak?” tukaik. ⁷Jesus uya, “Yà'làlà wekkuttok yattai molopai yà'làlà wekkupù màlà ànùttu kon pen tuse ukàipùnù nùkupù màlà tapàikketù yai,” teppù tok pàk. ⁸“Tuse meluntà yepolo auya'nokon màlà Wakù Akkwalù uyàssak àpona'nokon yau, molopai uyekamannan pe ewechi kon màlà Jeru-salem po, tamù'nawàlà Judea yawàlà molopai Samaria polo, molopai mailàlà sàlà non wenukattok yawàlà,” teppù Jesus uya tok pàk. ⁹Wate ya tupo Jesus yanùmùppù màlà Epùn pona tok uya yene tuse, molopai katupluk uya yona-mùppù tok yenu winàpai.

¹⁰Màlàyau tok wechi lùppù kakàik itenu iwenuku yene pàk tuse, asa'lon kon kàyik yamùk aimu'nan ipon ton wechippù satik pe tok piyau. ¹¹“Kàyik yamùk Galilee pon kon, yà'là pe ken iwechi pàk kak yenupàkà ewechi kon màlà? Pùsàlà Jesus Epùn pona yanùmù neppàssai'nùk ewinàpai'nokon, mùkkàlà tuiyàttu'ma woton epùn pona iità menpàssatà'nùk kasa,” teppù tok uya.

Judas Mùyakan

¹²Màlàyau tok wennappoppù Jerusalem pona wùk Olive Tùpù poi. Sàlà wùk wechippù màlà mei kulu pùla Jerusalem poi, wàlàkka'nàtok yattai usanàtok kaichalà. ¹³Tok welepamùppù Jerusalem pona, tok utàppù tapù kawonpan tak molo tùwettok kon yak. Molo tùwessan mùkyamlo Peter, John, James, molopai Andrew, Philip, molopai Thomas, Bartholomew, molopai Matthew, James Alphaeus mumu, Simon Zealot, molopai Judas, James mumu. ¹⁴Tok wepilipàtùppù tamùkke echipalà àpùlemase, tamùkke nossan yamùk pokonpe, Mary là Jesus yan molopai Jesus yakonnon tukaik.

¹⁵Màlà yattai ailon tawonnan wepilipùppù. 120 yawàlà'ne tok wechippù màlà tamù'nawàlà molopai Peter wà'mùssakkappù eselupase. ¹⁶“Utonpa yamùk, Kaatù Maimu wekkussak man ailon pe, Wakù Akkwalù uselupappù David yai Judas pàk lùppù kasa. Mùkkàlà wechippù Jesus ya'chinnan kàyik yamùk yanà pe. ¹⁷Judas wechippù kùklottau'nokon tùwessen pe, yanùsak lùppù kùwotokoyi kon kupù tonpa pe.”

¹⁸Umà ye'mappù Judas uya pùlayatta tùnepoloppù àli pe tùwettok winà ke. Màlà umà yau iwepukappù ipla, ilotta wettoikkwappù molopai tamù'nawàlà iwek wettùlùkkwappù. ¹⁹Tamù'nawolon kon kappon yamùk Jerusalem pon kon uya yetappù. Màlàpàk tok uya yesettàppù tùmaimu kon yau Akeldama tukaik, Mùn Pata te ya pe iwechi.

²⁰Masapùla “Kaatù Maimu yau iwe'menukasak man Psalm yau,

‘Tàwà itùwùk yà'làlà pùla nechii

molopai ànù'là kùsemattak itau,’ tukaik.

Psalms 69:25

Iwe'menukasak nàlà man Kaatù Maimu yau,

‘Tàwà tùulon iwotokoyi lùppù yanùmùik,’ tukaik.

Psalms 109:8

²¹⁻²²“Màlàpàk uchi tùulon i'che we'nà man kùya'là iwessak lùppù Jesus we'wuluukappù yekamanà pe. Kùya'là'nokon iwessak lùppù Itepulu Jesus usalà kùpokonpe'nokon yawàlà, John uya enpatauka'nàppà motapai tùp-yattàse Jesus wenukuppù kùwinàpai'nokon epùn pona ponalà,” teppù Peter uya. ²³Màlàyau tok uya asa'là kàyik yamùk yanùmùppù Joseph, Barsabbas

tukaik tesassen. Justus tukaik nàlà là tesassen molopai Matthias. ²⁴ Molopai tok wàpùlemappù, “Itepulu, tamù'nawolon kon kappon yamùk yewan mùt-tuyaik. Màlàpàk ina pàk yekamakà i'nai là yanùnsak auya pùsamlo kùlot-tapai, ²⁵ teunossen pe sàlà wotoko yanùmù woton Judas nùnàmàppù lùppù tùutà yau tùpatassek yak,” tukaik. ²⁶ Sàlà tupo tok wenkaluppù tàk lùkkwà tenu'mapàsse. I'nai là yanùmù tùuya'nokon pùsamlo kùlottapai ittu toppe tùuya'nokon. Matthias pona iwepekappù, mùkkàlà yanùnsak wechippù málà. Molopai 11 pan kon teunossan tonpa pe iwenappù.

Wakù Akkwàlù Uyàttok

2 ¹ Uta'lettàntok Weyu welepansak yau,^b tamù'nawolon kon ailon tawonnan wepilipùppù tamùkke tewin ipatassek. ² Málà yattai epùn winàpai meluntà assetun tàwù walai yetappù tok uya, molopai tamù'nawàlà tapù itau tok wettok chichiu pe yanùkkappù ya. ³ Málàyau apok wettuluka usenkapàtù walainon uyàpù tùwepantakapàtù pe tùpona'nokon yeneppù tok uya, molopai tamù'nawolon kon pona iweleutappù tewin pàk. ⁴ Tok wanùpùppù málà tamù'nawàlà Wakù Akkwàlù ke molopai tok wessa'molùkappù tùuselupa kon pàk tùpatalo'nan mayin yamùk yau, Wakù Akkwàlù uya tok pùikat-tàppù tok uselupa toppe.

⁵ Jew yamùk wechippù molo Jerusalem po kaklan pe iwepili'chak kon, Kaatù pàk tùwàpùlemasan iyàssak kon tamù'nawàlà wolù yawolon pata yamùk yapai. ⁶ Sàlà tàwù yetasak tùuya'nokon yau, ilinà pe tok wepilipùppù. Masapùla ailon tawonnan uselupa yetasak tùuya'nokon tùmaimu kon yau pàk tok usenumenkappù kulu. ⁷ Tùusenumenkato kon yau tok uselupappù, “Pùsamlo ku mùkyamlo kàyik yamùk sàlà kasa nùselupayai'nannùk tamù'nawàlà Galilee pon kon? ⁸ Yà'là pe ken uchi iwechi pàk tamù'nawàlà kùmiamlo uya tok uselupa kùmaimu kon yau yeta sàlà? ⁹ Parthia pon kon kùmiamlo, Media pon kon, Elam pon kon, Mesopotamia pon kon, Judea pon kon, Capadocia pon kon, Pontus pon kon, Asia pon kon, ¹⁰ Phrygia pon kon, Pamphylia pon kon, Egypt pon kon, Libya, Cyrene piyawon woino kon, molopai kaklan yamùk Rome pon kon, ¹¹ asaklàma Jew yamùk molopai Jew yamùk pen molo man. Jew yamùk pen tuse iwelattàsak kon Jew yamùk uya enupantok winàkàik, Crete pon kon molopai Arabia pon kon nàlà kùmiamlo. Tamù'nawàlà tok uselupa kùmaimu kon yau yeta man, wakù kulu eke ton Kaatù nùkupùppù pàk,” tukaik. ¹² Tok usenumenkappù kulu, ailon te tok uya ma'le iwechippù, málàyau tok usekamappopàtùppù, “Yà'là te ya pe ken uchi iwechi sàlà?” tukaik. ¹³ Tuse tùulon kon uya tok mottùnpa pe, “Pùsamlo wetùnsak málà wain ke!” teppù tok pàk.

Peter Yekale

¹⁴ Málàyau Peter wà'mùssakkappù tùulon kon 11 pan kon pokonpe molopai eke pe iichelupappù, “Utonpa yamùk Jew yamùk, molopai tamù'nawàlà amyamlo Jerusalem po tùwemassan, kùyetatàk kon molopai unekama yetatàk kon,” teppù ya tukkan kon kappon yamùk pàk. ¹⁵ “Pùsamlo kàyik

b 2:1 Pentecost yattai uta'lettàntok málà 50 pe wei Entaka'nàppà yattai ye'mappùtakan. Pentecost málà 50 te ya

yamùk wetùnsak pùla man wamùkayatàì'nùk kasa. Ko'làma nen man, 9:00 neken nen. ¹⁶ Tùse sàlà màlà Kaatù Maimu yenpoikanài Joel uselupappù lùppù ipàk.

¹⁷ 'Sàlà kupù uyaichi màlà pata weyu wenukappù yau.

Wakù Akkwalù tùlù uya màlà tamù'nawolon kon kappon yamùk pona. Àmu kon molopai eyenchi kon uya Kaatù Maimu yenpoikatok woton, eyimoinelù kon uya we'neppà'nà kasa yà'làlà yene màlà, molopai ayamokolù kon yamùk we'neppàtù màlà.

¹⁸ Ewaik, uyapyoto yamùk là, asaklàma kàyik yamùk molopai nossan yamùk pona,

Wakù Akkwalù tùlù uya màlà, màlà yattai.

Molopai tok uya Kaatù Maimu yenpoika màlà.

¹⁹ Enumenkannan kupù uya màlà kak yau,

molopai yà'làlà tensan yekkwa pen yentok ipàkàlà kupù uya màlà non po.

Mùn molopai apok wechi màlà molo molopai i'chin pe ikelechin.

²⁰ Wei wena màlà ewalupà pe, molopai kapùì umùnta màlà,

màlà eke molopai wakù kulu Itepulu Weyu uyàpù wapiya.

²¹ Málàyau nen uchi màlà ànù'là Itepulu yesek yesa'nài wepùikattà màlà.'

Joel 2:28-32

²² "Sàlà umaimu yetatàk kon, kappon yamùk Israel pon kon! Jesus, Nazareth pon kàyik, usenpoikappù màlà apyakù'nokon Kaatù winà, eke iwotokoyi yamùk tensan pen molopai tensan yekkwa ton pen winà, enumenkannan winà, molopai yentok ipàkàlà pe tùwekkussan winà, màlà Kaatù nùkupùppù Jesus yai. Amyamlo pe mùttuyatàì'nùk kasa. ²³ Kaatù uya sà kasa wa'nechiitta tetok tùuya yau molopai ittutok tùuya yau, Jesus tùlùppù eyemyakù'nokon. Molopai iwànàppù auya'nokon, àli ton kappon yamùk uya tàwà ipukapàttoppe pulusuk pona ikupùppù auya'nokon. ²⁴ Tùse Kaatù uya iwu-luukappù iwelittok yapai, ipùikattàppù ya weli'nàtok uya i'ninpatok winàpai, masapùla weli'nàtok uya ya'chitok pùla iwechi pàk. ²⁵ Masapùla David uya wateppù ipàk,

'Tàwàlàlà Itepulu yeneppù uya uyemlotopo, ukamikù pen winà man, màlàpàk utama pen màlà.

²⁶ Sàlà kasa iwechi pàk uyewan nùtauchinpayan,

molopai uyani wanùssak man utauchinpantok ke.

Uyesak wemapù nàlà màlà enpen we'nàtok yau.

²⁷ Masapùla uyakkwalù yenu'ma auya pen màlà iweli'chak kon kùlottau, esukenan àponalok uya kàtantok ittu toppe ikupù auya pen màlà.

²⁸ Asanta wema'nàtok ye'ma yawà anài yekamasak auya man upàk, molopai upyau ewettok uya uyanùkka màlà utauchinpantok ke,' tukaik.

Psalms 16:8-11

²⁹ "Utonpa yamùk, masa uselupai'che wakù pe tùttuse ina tamo David pàk. Iwelikùppù màlà molopai iwu'nattàppù màlà, iwuluwachi talà man kùpyau'-nokon sàlà tepose. ³⁰ Kaatù Maimu yenpoikanài pe iwechippù molopai Kaatù uya 'suwa wechi màlà' tetok tùpàk ittuppù ya. Kaatù uya tunkupù woton yekamappù, 'tewin nà David payan kùlottapai Kin koneka uya màlà,' iwechippù kasa tukaik. ³¹ David uya Kaatù nùkupù woton yeneppù, màlàpàk

iichelupappù Christ we'wuluukatok pàk, 'Weli'nàtok patassek yak yenu'-mappù pùla iwechi màlà, ipun ukàtappù pen,' tukaik. ³² Kaatù uya pùsàlà, Jesus wuluukappù weli'nàtok yapai, molopai tamù'nawàlà ina mùkyamlo sàlà ailon yekamannan. ³³ Iwuluukappù màlà kamik pen Kaatù yemyatù winà-kàik. Molopai Wakù Akkwalù yanùmùppù ya iwinàpai. Sàlàpe menyatàì'nùk molopai metayatàì'nùk màlà ilepatok ya eke pe. ³⁴ David là wenukuppù Epùn pona pen, tuse,

'Itepulu uya wateppù Uyepulu pàk, eleutakà talà kamik pen winà,
³⁵ eyeyatonnon kupù uya atta yapon pe, atta yo'no ponalà,' teppù ya.

Psalms 110:1

³⁶ "Tàwà tamù'nawolon kon Israel pon kon kappon yamùk ailon pe nùttui, pùsàlàichi mùkkàlà Jesus ànpukapàtùppù kon pulusuk pona. Kaatù uya ikussak màlà Itepulu pe molopai Christ pe!" teppù Peter uya.

³⁷ Sàlà yetasak tùuya'nokon yau kappon yamùk usewankono'mappù kulu. Màlàyau Peter molopai tùulon kon teunossan pàk, "Ina tonpa yamùk, Yà'là ken uchi kupù ina uya?" teppù tok uya. ³⁸ Peter uya yeikuppù "Elattàtāk kon tamù'nawàlà amakuyi kon winàpai, molopai esenpataukatak kon Jesus Christ yesek yai, màlàyau amakuyi kon pàk usentuppan màlà. Molopai Wakù Akkwalù, Kaatù uya lepantok yepolo auya'nokon màlà. ³⁹ Masapùla Kaatù uya sàlà kupù uya màlà tetok tùuya yekamappù àpàkù'nokon molopai àmunkà kon yamùk pàk, molopai tamù'nawolon kon mei nai'nannùk pàk, tamù'nawàlà amyamlo Itepulu Kùkaatùyi kon nùkà'ma ton." ⁴⁰ Peter uya tok yelupappù tukke tok yeka'nonka pe, "Epùikattàtāk kon, sàlà wetalumattàn-tok pùsamlo àli ton kappon yamùk sàlà yattai nai'nannùk pona nùyàssai'-nùk winàpai!" ⁴¹ Tukkan kon uya ailon teppù Peter uya itekale yekama pàk. Molopai tok usenpataukappù, 3000 yailà'ne kappon yamùk uya ailon tawonnan tonpattàppù màlà wei yattai. ⁴² Tok uko'manpàtùppù tùusenupa kon pàk yeunossak kon uya enupantok pàk, tamùkke tewin tok wechippù, tùuta'lettàtok kon yau molopai tùwàpùlematok kon yau.

Wema'nàtok Ailon Tawonnan Kùlottau

⁴³ Tukke enumenkannan molopai tensan yek kwa ton pen yentok ipàkàlà, wekkupùppù màlà yeunossak kon yai, màlà uya tamù'nawolon kon yenalip-pasak wechippù. ⁴⁴ Tamù'nawàlà ailon tawonnan wechippù tamùkke echitonpa pe. Tok uya yà'làlà tùpyawon'nokon yekamùppù tùtonpa kon pokonpe. ⁴⁵ Tok uya temamin kon chilanmappù molopai pùlayatta pantakappù tok uya tùklottau'nokon i'che kulu tùwettok kon yawàlà. ⁴⁶ Wei kaichalà tok wepilip-pàtùppù Kaatù yùwùk tak. Pùlomù pusak pilipàtùppù tok uya tùwùk kon tau molopai kùyalì napùppù tok uya tùutauchinpaik molopai tùwanmùla itewan, ⁴⁷ Kaatù yapulà pe molopai kappon yamùk uya tok namappù. Molopai wei kaichalà Itepulu uya tok tonpattàpàtùppù tùwepùikattàsan ke.

Tùusasen Pen Kàyik Uchipittàppù

3 ¹ Tewin nà wei yattai ko'manpe 3:00 yattai Peter molopai John tawonnan utàppù Kaatù yùwùk tak, wàpùlemantok yattai. ² Molo Wakù Kulu Manatta tukaik tesassen motau, kàyik wechippù tùusasen pen tùwentupppù motapai. Wei kaichalà tapàssen pe iwechippù manatta piyak pùlayatta pàk

enkui pe iwettoppe kappon yamùk Kaatù yùwùk tak tùutàsan pàk. ³Peter molopai John tawonnan utà Kaatù yùwùk tak yensak tùuya yau enkui pe iwechippù, yà'làlà ke tùlepa toppe tok uya. ⁴Tok wechippù itenupàkà molopai Peter uya, “Masa ina yenkàl” teppù. ⁵Màlàyau tok yenepù ya, yà'làlà yepolo tùuya tok winàpai pe tekamaik. ⁶Peter uya, “Pùlayatta pùla kulu wessaik, tùse elepa uya sàlà itesak pe wettok ke. Jesus Christ Nazareth pon yesek yau à'mùssakkakà molopai asakà, te uya sàlà,” teppù ipàk. ⁷Màlàyau Peter uya ya'chippù kamik pen itemyatù pàk molopai ipùikattàppù ya iwà'mùssakka tùse. Asse'ne kulu mùkkàlà kàyik pùta molopai iplakun umeluntàtappù. ⁸Iichanùmùppù satik pe tùtta pona, molopai tùusalà pàk iwessa'molùkappù. Màlàyau iwewomùppù Kaatù yùwùk tak tok ya'llà, iichalàppù molopai iichanùnpatùppù Kaatù yapulà pe. ⁹Tamù'nawàlà kappon yamùk uya iichalà molopai Kaatù yapulà ya yenepù. ¹⁰Enkui, Kaatù yùwùk mùlatta Wakù Kulu tukaik tesassen po tùwassen pe ittusak tùuya'nokon yau, tok usenumenkappù kulu màlà wakù wekkussak ipàk pàk.

Peter Uya Itekale Yekama Kaatù Yùwùk Tau

¹¹Peter molopai John tawonnan pàk iita'chippù. Tamù'nawàlà kappon yamùk usenumenkappù kulu màlà molopai tok utàppù aitun pe tok piyak, patassek Solomon patassek tukaik tesassen yak. ¹²Kappon yamùk yensak tùuya yau, Peter uya wateppù “Kappon yamùk Israel pon kon, yà'là pe iwechi pàk eusenumenkasak kon màlà sàlà pàk, molopai yà'là pe iwechi pàk ina yenupàkà ewechi kon màlà? Ina uya ka' tùmeluntàlù kon molopai wakù pe tùwettok kon yai pùsàlà kàyik usatoppe ikussak pe mùttuyatàù lù? ¹³Abraham Kaatùyi, Isaac Kaatùyi, molopai Jacob Kaatùyi, ina tamò yamùk Kaatùyi uya, wakù apulàntok tùsak sàlà tapyoto Jesus yemyak. Pùsàlà tùlùppù auya'nokon itepulu yamùk yemyak, inulunpappù auya'nokon Pilate yemlotopo, inonka pàk lànén iwekkussak tùse. ¹⁴Esuken iwechippù àli là kuttok pùla, tùse inulunpappù auya'nokon, molopai kappon wànàippù yennappù auya'nokon inonka toppe. ¹⁵Màlàyau nen uchi wema'nàtok yesak wànàppù auya'nokon. Tùse Kaatù uya iwuluukappù weli'nàtok yapai molopai ina uya yenepù molopai ina nekamayan. ¹⁶Jesus yesek meluntàlù uya màlà pùsàlà tùusasen pen kàyik lepasak nai'nùk imeluntàlù ke. Menyatàinùk molopai mùttuyatàinùk wekkussak màlà ailon tetok itesak pàk yai. Ailon tetok Jesus pàk uya màlà pùsàlà ipittàkassak sàlà kasa eyemloto kon po.

¹⁷“Màlàpàk utoipa yamùk, tùttuyaik màlà amyamlo molopai eyepulu kon nùkuttainùk Jesus winàkàik wekkupùppù, ittu auya'nokon pùla iwechi pàk. ¹⁸Kaatù uya pùsàlà tùneunokoppù wettalumattàtok woton yekamappù màlà pena tùmaimu yenpoikannan winà. Molopai ailon pe màlà kasa iwekkuttoppe ikupùppù ya. ¹⁹Elattàtàk kon uchi àli kuttok auya'nokon winàpai, elattàtàk kon Kaatù winàkàik màlàyau amakuyi kon kolùka ya màlà, ²⁰Emennak emeluntàlù yepolo kon pa Itepulu winàpai molopai Jesus yeunotoppe ya, mùkkàlà Christ inanùmùppù lùppù àponalok kon pe. ²¹Epùn po iwechi màlà tamù'nawolon wenatok emennak pe yattai uyàpù ponalà, Kaatù uya yekamappù pena wakù ton tùmaimu yenpoikannan yai kasa. ²²Masapùla Moses uya, ‘Itepulu Akaatùyi uya uwalai tùmaimu yenpoikannà pùmùssakka màlà àklottapai'nokon. Tamù'nawàlà inekama metatàik.

Deuteronomy 18:15 ²³ Ànù'là mùkkàlà nekama yetanài pen wepantaka màlà Kaatù ponalok kon kappon yamùk winàpai molopai inmatta màlà,' teppù ya. *Deuteronomy 18:15, 18-19* ²⁴ Molopai tamù'-nawàlà Kaatù Maimu yenpoikannan, Samuel molopai mùkyamlo ite'mappù pàk iyàssak kon nùssan, itekale yenpoikannan uya sàlà yattai nekkussai'nùk yekamappù màlà. ²⁵ Àponalok kon màlà tùmaimu yenpoikannan yai ikupù uya màlà teppù lùppù Kaatù uya atamo kon yamùk pàk. Sàlà yamùk màlà àponalok kon nàlà tok munkà pe ewechi kon pàk. Abraham pàk, 'Apayan yamùk yai tamù'nawolon kon kappon yamùk non pon kon pùlema uya màlà,' teppù tùuya kasa. *Genesis 22:18* ²⁶ Màlàpàk Kaatù uya wapiya tapyoto wuluukappù weli'nàtok yapai molopai yeunokoppù apyakù'nokon, àpùlemase'no-kon, alattà kon tùuya àli kuttok auya'nokon winàpai winà,' teppù Peter uya.

Peter Molopai John Wechi Eke Ton Yemlotopo

4 ¹ Peter molopai John tawonnan uselupa lùppù tùse paatele yamùk, Kaatù yùwùk yelasu pe tùwessan yepulu molopai Sadducee yamùk uyàpùppù tok piyak. ² Tok we'naikasak wechippù masapùla tok uya kappon yamùk yenupa pàk, molopai Jesus yau iweli'chak lùppù we'wuluukatok yekama tok uya pàk. ³ Màlàyau tok uya Peter molopai John tawonnan ya'chippù molopai patiki'chi tak tok uya tok tùlùppù pata wemapù yakon wei pe ponalà, masapùla ko'manpe kulu iwechi pàk. ⁴ Tùse tukke kappon yamùk itekale yetannan nùssan uya ailon teppù, molopai kàyik yamùk neken wenappù 5000 yailà'ne là.

⁵ Iwemassak pe Jew yamùk yepulu yamùk, Eke ton molopai Law pàk enupannan wepilipùppù Jerusalem pona. ⁶ Tok wessepoloppù eke kulu paatele Annas, Caiaphas, John, Alexander molopai tùulon kon eke kulu paatele tonpa yamùk pokonpe. ⁷ Tok uya Peter molopai John tawonnan nepùppù temloto kon pona, molopai tok uya tok yekamappoppù, "Atta ken sàlà mùkuttantàu? Yà'là yekkwa ken meluntà apyau'nokon nai, wapùla ànùk yesek ken mapulàtantàu?" tukaik.

⁸ Peter, iwanùssak Wakù Akkwalù ke uya tok maimu yeikuppù, "Kappon yamùk yepulu molopai Eke ton. ⁹ Ina yekamappopàtù sàlàpe wakù kussak lùppù tùusasen pen kàyik pàk, molopai yà'là kasa là ipittàppù pàk yau. ¹⁰ Ittutàk kon molopai tàwà tamù'nawàlà kappon yamùk Israel pon kon nùttui, pùsàlà kàyik wechi satik pe eyemloto kon po tamù'nawàlà iichipittàsak Jesus Christ Nazareth pon yesek yai, mùkkàlà ànpukapàtùppù kon pulusuk pona, molopai Kaatù nùwuluukappù weli'nàtok yapai. ¹¹ Jesus mùkkàlà Kaatù Maimu uselupatok ipàk, 'màlà tàk amyamlo tapùì yamùnnan nùnulunpappù, wenasak man tapulàsen pe kulu yà'làlà yentai,' tukaik.

Psalms 118:22 ¹² Wepùikattàntok wessepolo màlà mùkkàlà neken winà. Masapùla ànù'là yesek pùla iwechi màlà sàlà non po Kaatù nùtùlùppù kappon yamùk piyak wepùikattàntok iwinà pe," tukaik.

¹³ Jew yamùk yepulu ton usenumenkappù kulu màlà Peter molopai John tawonnan wetlalipa pùla iwechi pàk, molopai iichenupasak kon pe pùla tok wechi tùulon kon kappon yamùk kasa ittu tùuya'nokon pàk. Màlàpàk tok uya Jesus nenupassan nùssan pe tok wechi ittuppù. ¹⁴ Tùse yà'làlà tetok tok uya pùla iwechippù, masapùla kàyik iichipittàsak lùppù wechi satik pe molo Peter

molopai John tawonnan pokonpe pàk. ¹⁵ Mălâyau Jew yamùk yepulu ton uya tok wepakka toppe tûpyapai'nokon yekamappù molopai tok uselupappù tiyiwalà'nokon. ¹⁶ “Yà'là pe sàlà pùsamlo kàyik yamùk kupù? Tamù'nawàlà Jerusalem pon kon uya ittu mālā sālā tensen yekkwa pen wekkussak tok yai, molopai ailon pen mālā, te kùuya'nokon pen mālā ipàk. ¹⁷ Tùse sālā useta miya kappon yamùk kùlottawàlà tukaik tok yekamappopai man, ànù'là yelupa tok uya Jesus yesek yai tu'ma tukaik,” teppù tok uya. ¹⁸ Mălâyau tok uya Peter molopai John tawonnan kà'matu'mappù. Molopai tok uya yà'là yattai là mûkyamlo uselupa wapùla kappon yamùk yenupa tok uya Jesus yesek yai tukaik yekamappù.

¹⁹ Tùse Peter molopai John tawonnan uya tok maimu yeikuppù, “Amyamlo pe ittutàk kon i'nai wechi ikasa Kaatù yenu yau, amaimu kon yawàlà ka' we'nàtok lù wapùla Kaatù Maimu yawàlà we'nàtok? ²⁰ Masapùla ina weleuta tûuselupa kon tûnenepù kon molopai tûnetappù kon pàk yeselùkek pùla man,” tukaik. ²¹ Jew yamùk yepulu ton uya tok yekamappoppù meluntà peiwa, tok uselupa Jesus yesek pàk tukaik. Mălâyau tok nonkappù tok uya. Tok uya tok talumattàtok tûuya'nokon woton yepolo pùla iwechippù. Masapùla kappon yamùk uya Kaatù yapulà mālā iwekkussak lùppù pàkànsau pàk. ²² Masapùla mùkkàlà kàyik Kaatù uya tensen yekkwa pen ipittàntok tûuya meluntàlù yenpoikappù ipàk lùppù wechippù mālā 40 yentai ikili'chimo'chiyi.

Ailon Tawonnan Wàpùlema

²³ Tûnonkasak kon pe là, Peter molopai John tawonnan wennappoppù tûtonpa kon yamùk piyak molopai tok uya yà'là teppù là Eke ton paatele yamùk yepulu ton molopai Eke ton uya yekamappù tok pàk. ²⁴ Yetasak tûuya'nokon yau, tamù'nawàlà tamùkke tok wàpùlemappù Kaatù pàk, “Itepulu, epùn, non, palau molopai tamù'nawolon yawon kon konekanàippù! ²⁵ Wakù Akkwalù winà euselupappù ina tamo David, ayapyoto yai,

‘Yà'là pe iwechi pàk Jew yamùk pen wechi mālā àsà pe?

Yà'là pe iwechi pàk Kaatù panta'ma tok uya yà'là woton pe pùla là?

²⁶ Kin yamùk non pon kon wekoneka tûwepanta'matok kon pe, molopai itepulu yamùk wesepolo tamùkke,

Itepulu Kaatù molopai Christ winàkàik,’ te ya yau.

Psalms 2:1-2

²⁷ Ailon pe iwechippù Herod molopai Pontius Pilate tawonnan wesepoloppù sàlà pata yau, Jew yamùk pen molopai Israel yamùk pokonpe Jesus talumattàik, wakù kulu ayapyoto Christ ananùmùppù lùppù. ²⁸ Tok wepilipùppù, tamù'nawàlà àmālā emeluntàlù molopai eyeselu yau ànkupùppù iwekkutoppe kusse. ²⁹ Molopai sàlàpe, Itepulu, tok yewan ittukà molopai ayapyoto ton uselupa toppe tûwe'namaik pùla eyekale pàk ikukkà. ³⁰ Ipittànse, eyemyatù yenkakà molopai tensen yekkwa ton pen yentok ipàkàlà molopai enumenkannan wekkuttoppe ikukkà, wakù kulu ayapyoto Jesus yesek yai,” teppù tok uya Kaatù pàk. ³¹ Tok wàpùlemakassak yau, mālā pata tok wettok yau utattù'mappù. Tamù'nawàlà tok wanùssak wechippù Wakù Akkwalù ke molopai tok wepyattàppù Kaatù yekale yekama pàk meluntà pe.

Tamù'nawolon Tamùkkenan

³² Ailon tawonnan wechippù tewin iichenumenkatok molopai tewin itewan. Ànù'là uya temamin pàk uponalok sàlà teppù pen, tûse tok uya tamù'nawolon

tùpyawon'nokon yekamùppù tükloottau'nokon. ³³Eke meluntà ke yeunossak kon uya Itepulu Jesus we'wuluukappù yekamappù molopai wakù pe Kaatù wettok wechippù tok po. ³⁴Ànù'là pùla iwechippù pùsamlo kùlottau yà'làlà i'che kulu tùwessen. Masapùla mùkyamlo umà yesak wapùla tapùli yesak ton nà uya ichilanmappù molopai pùlayatta nepùppù tok uya yeposak lùppù itepeppù pe, ³⁵molopai tok uya itùlùppù yeunossak kon yemyak. Molopai pùlayatta pantakappù tok uya tamù'nawolon kon yemyak i'che kulu tok wettok yawàlà.

³⁶Molopai wa iwechippù mùkkàlà Joseph, Levite pe iwechi, iwentusak lùppù Cyprus po, mùkkàlà yeunossak kon nesatù Barnabas tukaik, meluntàlunpanài te ya pe iwechi. ³⁷Tù'mà chilanmappù ya, pùlayatta nepùppù ya molopai itùlùppù ya yeunossak kon yemyak.

Ananias Molopai Sapphira

5 ¹Tùse kàyik wechippù molo Ananias itesek molopai inoppù yesek wechippù Sapphira. Pùsamlo uya tù'mà kon chilanmappù, ²tùse pùlayatta tonpa kupùppù ya tùponalok kon pe. Inoppù uya ittuppù molopai iwà'nànsak lùppù tùlùppù ya yeunossak kon yemyak. ³Peter uya, “Ananias, yà'là peichi iwechi pàk Settan uya eyewan yanùkkasak mālā, aukaseita pa Wakù Akkwalù winàkàik. Umà yepeppù pe enepoloppù pùlayatta tonpa kupù tùpo àponalok pe? ⁴Mālā umà chilanma auya wapiya àponalok pe iwechippù mālā, molopai ichilanma auya tùpo pùlayatta wechippù àponalok pe. Yà'là pe ken uchi iwechi pàk mesenumenkai eyewan yau sālā kupù pa? Kapon yamùk winàkàik kasei pe ewessak pen mālā, tùse Kaatù winàkàik!” teppù ipàk. ⁵Yetasak tùuya pe là Ananias wekkawai'mappù ekek pe. Molopai tamù'nawàlà sālā yetannan nùssan usenalippasak wechippù. ⁶Umoine ton we'wuluukappù, itàkàpù wontùppù tok uya molopai yenpakkappù tok uya iwu'nattàse.

⁷3 hours tùpo inoppù wewomùppù, yà'làlà wekkupùppù ittuppù ya pen. ⁸Peter uya yekamappoppù, “Yekamakà upàk, sālā neken na' mālā tamù'nawàlà pùlayatta enepoloppù kon umà pàk?” tukaik. “Ewaik, sālā neken mālā,” tukaik yeikuppù ya. ⁹Màlayau Peter uya, “Yà'là peichi iwechi pàk Itepulu Yakkwalù ittui'che asak ewessak kon mālā? Masa yetakà, kàyik yamùk atayappù wu'nattànnan nùssan manatta po man, molopai eyenpakka nàlà tok uya mālā!” teppù ipàk. ¹⁰Mālā yattai là asse'ne iwekkawai'mappù itta piyau, iwelikùppù. Màlayau nen uchi umoine ton wewomùppù molopai tok uya iweli'chak yepoloppù, tok uya yenpakkappù molopai iwu'nattàppù tok uya itayappù piyau. ¹¹Tamù'nawàlà kapon yamùk so'chi tawon kon molopai tamù'nawàlà tùulon kon usenalippasak wechippù sālā yetasak tùuya'nokon yau.

Kaatù Meluntàlù Usenpoika

¹²Tukke tensan yekkwa ton pen, enumenkannan wekkupùppù mālā kapon yamùk kùlottau yeunossak kon winà. Tamù'nawàlà ailon tawonnan wessepoloppù mālā tamùkke tewin, Kaatù yùwùk we'natau Solomon pata-ssek yau. ¹³Tùulon kon ànùkyan nà tok kùlottawon kon pen wechippù tok kùlottak itàpai pùla, kapon yamùk uselupa lànen wakù pe tok pàk tùse.

¹⁴Tùse màlà yentak tukke kàyik yamùk molopai nossan yamùk uya ailon teppù Itepulu pàk molopai mük Yamlo uya tok tonpattàppù. ¹⁵Wa iwechi pàk, kappon yamùk uya e'nek ton nepùppù asantak molopai tok nonkappù tok uya tok yapon yamùk po, Peter yakkwalùppù uya neken nà tok yappàttoppe iità yattai. ¹⁶Molopai tukke kappon yamùk uyàpùppù pata yamùk Jerusalem woino kon yapai. Tok uya e'nek ton nepùppù molopai mük Yamlo àli akkwalù ke iitakkwalüttàsak kon, molopai tamù'nawàlà tok uchippàppù.

Yeunossak Kon Talumattàppù

¹⁷Màlàyau eke kulu paatele molopai tamù'nawàlà iwechiyakonnon Sadducee tonpa yamùk wanùpùppù kùlùmàlunnàtok ke. ¹⁸Tok uya yeunossak kon ya'chippù molopai tok uya tok tülùppù ayupo patiki'chi tak. ¹⁹Tùse màlà yewalupàyi tau Itepulu inchelüyi uya patiki'chi mùlatta yakkokappù, yeunossak kon yenpakkappù ya, molopai tok pàk, ²⁰“Itàtàk kon Kaatù yùwùk tak à'müssakkatantàk kon, molopai sàlà emennak wema'nàtok yekamatantàk kon kappon yamùk pàk,” teppù ya. ²¹Yeunossak kon wechippù imaimu yawàlà, màlàyau ko'làma tok wewomùppù Kaatù yùwùk tak, tok wepyattàppù màlà kappon yamùk yenupa pàk.

Eke kulu paatele molopai iwechiyakonnon uya tamù'nawàlà Jew yamùk yepulu ton kà'mappù tamùkke tùuselupatok kon pe. Màlàyau tùmaimu kon yeunokoppù tok uya patiki'chi yennà nan piyak yeunossak kon nettoppe tok uya temloto kon pona. ²²Tùse mük Yamlo tok neunokossan welepansak yau, tok yepolo tok uya pùla iwechippù. Màlàpàk tok wennappoppù Jew yamùk yepulu ton piyak yekamase. ²³“Patiki'chi tak ina welepansak yau manatta kiyittàsak sa'man pe yepoloi ina molopai yennà nan yene pàk nechii manatta po, tùse ina uya manatta yakkokasak yau ànù'là yepolo ina uya pùn!” teppù tok uya. ²⁴Kaatù yùwùk yelasu ton yepulu molopai eke ton paatele yamùk yepulu ton uya sàlà yetasak yau, tok utaimelunpasak wechippù yà'là pe là yeunossak kon wechippù ànüttupai. ²⁵Màlàyau kàyik wewomùppù, tok pàk, “Yetatàk kon! Kàyik yamùk patiki'chi tak àntülùppù kon yamùk Kaatù yùwùk tau man satik pe kappon yamùk yenupa pàk!” teppù ya. ²⁶Màlàyau Kaatù yùwùk yelasu yamùk utàppù tepulu kon pokonpe. Molopai yeunossak kon münappoppù tok uya. Tok uya tok yeka'nonkappù pen, masapùla tok usenallippappù kappon yamùk uya tùwàrà kon tàk ke yeselùkek iwechi pàk.

²⁷Tok uya tok yewonnùpùppù molopai satik pe Jew yamùk yepulu ton yemlotopo tok kupùppù tok uya. Molopai eke kulu paatele uya tok yekamappopàtùppù. ²⁸“Püsàlà kàyik yesek yau kappon yamùk kùsenupatàu, nùkatai nàlà ku ina àpàkù'nokon, tùse enupantok auya'nokon utàkassak man tamù'nawàlà Jerusalem polo, molopai ina ànkuppai messatàik iwànnan nùssan pe!” teppù tok uya. ²⁹Peter molopai tülulon kon yeunossak kon uya yeikuppù, “Ina wechi nen Kaatù Maimu yawàlà sàlà, kappon pen. ³⁰Ina kàipùnù yamùk Kaatùyi uya Jesus wuluukappù weli'nàtok yapai, ànwànàppù kon nùppù yei pona tükapàsse. ³¹Molopai Kaatù uya iwuluukappù meluntà temyatù winàkàik, Itepulu pe molopai Pükattànai pe. Kappon yamùk Israel pon kon welattà toppe tùmakuyi kon winàpai. Tùmakuyi kon pàk usentuppantok yepotoppe tok uya. ³²Ina mük Yamlo sàlà yamùk yekamannan molopai nàlà Wakù Akkwalù, mük kàlà Kaatù nütülùppù tùmaimu yawolon kon nà yemyak,” tukaik.

³³ Jew yamùk yepulu ton uya yetasak yau tok we'naikasak kulu wechippù, màlàyau yeunossak kon àntùkkapai tok wechippù. ³⁴ Tùse tok tonpa, Pharisee Gamaliel itesek, Law pàk enupanài molopai eke kulu tamù'nawolon kon kappon yamùk nùnama wà'mùssakkappù Jew yamùk yepulu ton kùlotta. Yeunossak kon yenpakka toppe mala là yekamappù ya. ³⁵ Màlàyau tok pàk "Israel pon kon kàyik yamùk, tùttuse ettàk kon yà'là pe là pùsamlo kàyik yamùk kupù auya'-nokon yau. ³⁶ Wapiya Theudas usenpoikappù, eke pe iwekkupùppù. Màlàyau 400 yailà'ne kappon yamùk wessepoloppù ipyau. Tùse iwànàppù, màlàyau tamù'nawàlà inenupa ton wetta'nùpùppù molopai iwotokoyi weleutappù. ³⁷ Sàlà ye'mappùtak, Judas Galilee pon usenpoikappù yà'là kaichalà là kappon yamùk wechi ittutok yattai, mùkkàlà uya nàlà kappon yamùk nepùppù te'mappù pàk, tùse iwànàppù nàlà molopai tamù'nawàlà inenupa ton wetta'nùpùppù. ³⁸ Molopai wa iwechi pàk sàlà yekama uya àpàkù'nokon, yà'làlà kùkkuttàu pùsamlo kàyik yamùk winàkàik. Tàwà tok nechii, sàlà wekkuttok molopai wotoko wechi kappon nùkupùppù pe yau, iwekkupù pen màlà. ³⁹ Tùse Kaatù winàpai iyàssak pe iwechi yau, amyamlo uya tok yentaika pen màlà. Yattai pùla Kaatù winàkàik ewepanta'ma kon pe iwechi màlà!" teppù Gamaliel uya. Itepulu yamùk uya watetok ya kupùppù. ⁴⁰ Tok uya yeunossak kon kà'mappù molopai tok ippoppàtùppù tok uya, molopai tok yàulàmappù tok uya tok uselupa tu'ma Jesus yesek yau tukaik. Molopai tok nonkappù tok uya. ⁴¹ Yeunossak kon uya Jew yamùk yepulu ton nàmàppù eke pe tùutauchinpaik. Masapùla wakù kuttok tok uya yattai wechippù wekkuli'mantok yau, tok wettalumattàppù, Jesus yesek ponalok pe. ⁴² Tok weleutappù pen wei kaichalà Kaatù yùwùk tau molopai kappon yamùk pata po tok uya kappon yamùk yenupappù molopai Wakù itekale Jesus wechi Christ pe yekamappù tok uya.

7 Pan Kon Pùikattànnan

6 ¹ Màlà yattai Jesus ya'lon kon wena tukke yau, Greek pe tùuselupasan Jew yamùk usàulàmappù Hebrew pe tùuselupasan Jew yamùk pàk. Masapùla tùtonpa kon yamùk itayappù iweli'chak kon yenpàtù wei kaichalà tok lepatok tùse pàk. ² Màlàyau 12 pan kon yeunossak kon uya tamù'nawàlà Jesus ya'lon kon kà'mappù tamùkke molopai tok uya tok pàk, "Ikasa pùla nen iwechi màlà Kaatù Maimu yekamatok tùnulunpase pùlayatta yennài nan pe molopai tùulon kon pùikattà pàk ina wechi yau," teppù. ³ "Màlàpàk utionpa yamùk, 7 pe kàyik yamùk yanùntàk kon àklottapai'nokon wakù pe tùttusan, Akkwalù ke molopai pukkek ke iwanùssak kon pe, pùsamlo tùlù ina uya màlà sàlà yennài nan pe tok wettoppe. ⁴ Molopai ina nen uchi wettoppe tùwàpùlematok kon yau molopai itekale yekama pàk," teppù tok uya. ⁵ Tamù'nawolon kon yauchinappù yeunossak kon uselupatok uya màlà. Màlàyau tok uya Stephen yanùmùppù, kàyik ailon tetok ke molopai Wakù Akkwalù ke iwanùssak molopai Philip, Prochorus, Nicanor, Timon, Parmenas molopai Nicolas, Antioch pon. Mùkkàlà wechippù Jew pen, tùse tok yenupatok winà Jew kasa iwenasak. ⁶ Pùsamlo salattàppù tok uya yeunossak kon yemlotopona. Tok wàpùlemappù molopai temyatù kon tùlùppù tok uya tok pona.

⁷ Màlàyau Kaatù Maimu usekamappù mailàlà. Molopai tukke màlà yentak Jerusalem po kappon yamùk wenappù Jesus ya'lonnà pe asse'ne. Tukke lànén uchi paatele yamùk uya ailon tetok yanùmùppù.

Stephen Ya'chi

⁸Stephen wanüssak Kaatù yapàikketù ke molopai wakù pe iwettok ke uya, enumenkannan molopai tensan yekkwa ton pen yentok ipàkàlà, kupùppù kappon yamùk kùlotta. ⁹Tùse tùulon kon kappon yamùk usàulàmappù. Pùsamlo wechippù màlà itepeppù pùla iwe'wotokomasak kon nùssan non-kasak kon nùssan wepilittok itak tawon kon pe, Jew yamùk pe tok wechippù màlà Cyrenia pon kon molopai Alexandria pon kon pe. Mùkyamlo molopai tùulon kon Jew yamùk Cilicia pon kon molopai Asia pon kon wessa'molù-kappù tùusàulàma kon pàk Stephen pàk. ¹⁰Tùse iichelupa yau ànù'là uya yentaika pùla iwechippù. Wakù Akkwalù uya ilepappù pukkek pe iwettok ke. ¹¹Màlàpàk amak yai tok uya kàyik yamùk yepoloppù, “Àli pe tùwe'na-maik pùla iichelupa yetatai ina, Moses winàkàik molopai Kaatù winàkàik!” te toppe tok uya. ¹²Sàlà kasa tok uya kappon yamùk, Jew yamùk Eke ton, molopai Law pàk enupannan sakolopappù. Tok uyàpùppù Stephen piyak molopai tok uya ya'chippù molopai inepùppù tok uya Jew yamùk yepulu ton yemlotopona. ¹³Màlàyau tok uya kàyik yamùk nepùppù tùukaseita woton kon iwinàkàik. “Pùsàlà kàyik tùuselupa pàk man Wakù Kaatù yùwùk winàkàik molopai Law winàkàik,” tukaik. ¹⁴“Masapùla ina netatai, ‘Pùsàlà Jesus Nazareth pon uya, Kaatù yùwùk yamoklopù màlà molopai enupantok mùya-kanma ya màlà te ya, màlà kan enupantok Moses uya lùppù pàk!’” teppù tok uya. ¹⁵Tamù'nawàlà Jew yamùk yepulu ton chichiu pe tùwessan wechippù Stephen yenupàkà molopai tok uya itenpata yeneppù inchelù yenpata kasa iichensak.

Stephen Uselupatok

7 ¹Eke kulu paatele yamùk yepulu uya Stephen yekamappoppù, “Ailon pe na' sàlà wechi màlà?” tukaik. ²Molopai Stephen uya yeikuppù, “Utonpa yamùk molopai ukàipùnù yamùk! Kùyetatàk kon! Wakù Kaatù usenpoikappù kùtamo kon Abraham piyak Mesopotamia po iwemapù tùse, Haran po emasse iità wapiya. ³Molopai ipàk wateppù ya, ‘Àtonpa yamùk molopai apata inànkà molopai inekama àpàk pata yak itàkà!’ teppù ya. *Genesis 12:1* ⁴Màlàyau pata Chaldea nàmàppù ya molopai iitàppù emasse Haran po. Abraham kàipùnù welikù tùpo, Kaatù uya iitama toppe sàlà pata yak ikupùppù, yau memassatàin'nik sàlàpe yak. ⁵Màlà yattai Kaatù uya Abraham lepappù ipùkkù ke iponalok woton ke pen, mala lùkkwà là non ke, tewin tùtta nonkatok ya ipona woton ke pen. Tùse Kaatù uya itemyak itùlù tùuya teppù, iponalok pe iwettoppe, molopai ipayan nùssan ponalok pe iwettoppe ite'mappù pàk. Kaatù uya ilepa tùuya, te yattai Abraham wechippù imunkà pùla. ⁶Sàlàichi màlà Kaatù uya ipàk wateppù, ‘Apayan nùssan wemapù màlà toto pata yau. Màlà pata yau toto yamùk poitolù pe tok wechi màlà, molopai àli pe kulu tok talumattà màlà 400 pe kili'chimo'chi,’ teppù ya. ⁷“Tùse talumattàntok tùlù uya màlà kappon yamùk tok yepoino kon pona, molopai màlà tùpo tok uyàpù màlà, màlà pata yapai unamase molopai uyapulàse sàlà pata yak,’ teppù Kaatù uya. *Genesis 15:13-14* ⁸Màlàyau Kaatù uya Abraham lepappù Jew yamùk yattàtok yeselu woton ke, suwa wechi màlà tetok tùuya yekama pe. Màlàpàk Abraham wenappù Isaac kàipùnù pe molopai yattàppù ya iwentu

tùpo 8 pe iku'nài wei yattai. Isaac wenappù Jacob kàipùnù pe molopai Jacob wenappù 12 pan kon walawoti'chi tùmunkà yamùk kàipùnù pe.

⁹“Màlàyau pùsamlo kùtamo kon yamùk kùlùmàluppù Joseph pàk molopai tok uya ichilanmappù kappon poitolù pe Egypt yak. Tùse Kaatù wechippù ipyau, ¹⁰molopai imokkappù ya màlà tamù'nawàlà iwettalumattàtok yapai. Pukkeke pe iwettok ke Joseph lepappù ya molopai wakù pe Pharaoh, Egypt Kinù wettok tùpàk yepotoppe ya ikupùppù ya. Màlàyau Pharaoh uya Joseph kupùppù itepulu pe Egypt yau molopai tamù'nawàlà tùwùk tau. ¹¹Màlàyau iwan pe we'nàtok wechippù Egypt molopai Canaan yawàlà. Màlà uya eke pe kulu wettalumattàntok nepùppù. Kùtamo kon yamùk uya kùyali yepolo pùla iwechippù. ¹²Màlàpàk Jacob uya kùyali wechi Egypt po yetasak tùuya yau, kùtamo kon yamùk yeunokoppù wapiya kulu màlà pata yak. ¹³Yakon itekkwa pe tok utàsak yattai Joseph usekamappù tùlunan pàk molopai Pharaoh uya Joseph tonpa yamùk ituppù. ¹⁴Màlàyau Joseph uya tùmaimu yeunokoppù tùkàipùnù Jacob piyak molopai tamù'nawàlà tùtonpa yamùk uyàttoppe Egypt pona, 75 pe kappon yamùk wechippù màlà tamù'nawàlà. ¹⁵Màlàyau Jacob utàppù Egypt pona, màlàyau molo imàlà molopai kùtamo kon yamùk weli-kùppù. ¹⁶Tok yàkàpù yalàppù màlà Shechem yak, tok wu'nattàppù màlà, uluwaik Abraham ne'mappù pùlayatta ke tok nesatùppù yawàlà Hamor munkà winàpai yak.

¹⁷“Ikupù uya màlà tetok,’ tùuya lùppù Abraham pàk kuttok Kaatù uya yattai wechi mei pùla yau, kùtonpa kon yamùk wepansak wechippù màlà tukke Egypt po. ¹⁸Màlà yattai nen uchi tùpatalon kin Joseph ittunàippù pen, wenappù Egypt yepulu pe. ¹⁹Pùsàlà uya kùtonpa kon yamùk yennakappù molopai àsà pe iwechippù kùtamo kon yamùk pàk, molopai tok yeka'non-kappù ya tùmunkà kon yenpakka toppe tok uya tùwùk kon tapai, tok welit-toppe. ²⁰Sàlà yattai màlà Moses wentuppù, Kaatù yauchinpanài. Imainan-pappù màlà ikàipùnù yùwùk tau àsolùwau kapù. ²¹Molopai yenpakkasak itùwùk tapai yau, Pharaoh yenchi uya yanùmùppù molopai yemokkappù ya tùmle pe. ²²Yenupappù màlà tamù'nawolon Egypt pon kon usenupatok kon pàk, molopai eke pe iwenappù kàyik pe, tùmaimu yau molopai teselu yau.

²³“40 pe ikili'chimo'chiyi Moses wechi yattai tùtonpa yamùk Israel yamùk kaklanpase tùutà toppe iichenumenkappù. ²⁴Egypt pon uya tùtonpa talumattà yenepù ya màlà. Màlàyau iitàppù ipùikattàse molopai Egypt pon talumattàppù ya itentak, tùwàkasse. ²⁵Tùtonpa yamùk uya Kaatù uya tapulà tùpùikattànàinonkon pe ittu pe yekamappù ya, tùse tok uya ittu pùla iwechippù. ²⁶Yakon wei yattai asa'lon kon Israel yamùk wepanta'ma yenepù ya molopai tok yeletanùpù'che iwechippù. ‘Yetatàk kon, kàyik yamùk, echitonpa ton amyamlo, yà'là pe iwechi pàk ewettalumattà kon màlà?’ teppù ya. ²⁷Tùse mùkkàlà tùulon talumattànài uya Moses chitokkappù miya. ‘Ànùk ken itepulu pe molopai ittunài pe ina yepoi àkupù?’ tukaik yekamappoppù ya. ²⁸‘Uwàpai na’ ewechi màlà, ko'manyak Egypt pon wànàppù auya kasa?’ teppù ya. ²⁹Sàlà yetasak tùuya yau, Moses wepeppù Egypt yapai molopai iwemappù pata Midian po kaklan pe. Molo asa'là walawoti'chi pe iimunkàtappù.

³⁰“40 pe kili'chimo'chi tùpo Inchelù usenpoikappù Moses piyak, apok yuk pàk àsà pe tululu pe tùuyassen yau, wontaik yau Sinai Tùpù piyau. ³¹Moses usenumenkasak kulu wechippù tùnenepù pàk, molopai iitàppù miya lùwa

yuk piyak mei pùla yense. Molopai Itepulu maimu yetappù ya. ³²‘Atamo yamùk Kaatùyi iulà, Abraham Kaatùyi, Isaac molopai Jacob Kaatùyi,’ tukaik.

Exodus 3:6 Moses wàplànàì'nùmùppù, iwettalipasa molopai enenpai pùla iwechippù. ³³Molopai Itepulu Kaatù uya, ‘Attassa imokkakà masapùla patassek satik pe yau messai'nùk màlà wakù kulu non. ³⁴Uponalok kon kappon yamùk wettalumattà yensak uya man Egypt po. Tok ya'nùmù yetasak uya man, molopai uyàssak sàlà tok mukkase. Àikkà sàlàpe, eyeunoko uya sàlà Egypt pona,’ teppù ipàk.

³⁵“Pùsàlà mùkkàlà Moses Israel yamùk nùnulunpappù lùppù. ‘Ànùk ken uchi itepulu pe molopai ittunàì pe ina yepoi àkupùì?’ tukaik tok uya yekamappoppù. Mùkkàlà Kaatù neunokoppù itepulu pe molopai mokkanàì pe, inchelù tūnenepù tūuyassen yuk yau uya tūpùikattà yawà. ³⁶Kappon yamùk yalàppù ya Egypt poi molopai enumenkannan, tensan yekkwa ton pen yentok ipàkàlà kupùppù ya Egypt po, Ichuweyu Palau piyau, molopai wontaik yau 40 pe kili'chimo'chi. ³⁷Moses mùkkàlà kappon yamùk Israel pon kon pàk, ‘Kaatù uya màlà tūmaimu yenpoikanàì yeunoko apyakù'nokon uyeunossak tūuya nai'nùk kasa, àtonpa kon kùlottapai,’ tawon nùppù. *Deuteronomy 18:15*

³⁸Moses mùkkàlà wontaik yau iwessak lùppù iwepili'chak kon kappon yamùk pokonpe, kùtamo kon yamùk pokonpe iwechippù molo. Molopai inchelù tūpokonpe iichelupasak lùppù Sinai Tùpù po, Kaatù Maimu nulànan yepoloppù ya tekamasen pe iwettoppe kùpàkù'nokon.

³⁹“Tùse kùtamo kon yamùk wechippù imaimu yawàlà eppai pùla, miya ichitokkappù tok uya molopai Egypt pona ennappopai tok wechippù. ⁴⁰Màlàyau Aaron pàk tok uya wateppù, ‘Tūulon pe kaatù yamùk ànkonekakà tūtà woton ina wapiya. Yà'là pe là pùsàlà Moses ina ne'nàippù Egypt poi wechippù ittu ina uya pùla man,’ teppù. *Exodus 31:1*

⁴¹Màlà yattai nen uchi màlà tok uya tūwepeimatok kon itemlotopo woton konekappù paaka mule kasa, molopai kamo wànàppù tok uya ipottà toppe tūuya'nokon. Molopai tok uta'lettàppù tūnkonekappù kon temyatù kon ke yapulà pe. ⁴²Tùse Kaatù welattàppù tok winàpai molopai tok tūlùppù ya tok wepeima toppe chilùkà yamùk kak yawon kon pàk, iwe'menukasak Kaatù Maimu yenpoikannan kaletayi yau kasa,

‘Israel pon kon kappon yamùk! Ulepatok auya'nokon molopai ànpottà kon na' mūnettantàu 40 pe kili'chimo'chi wontaik yau?

⁴³Kaatù Moloch yùwùk yalà auya'nokon màlà nettainùk, molopai akaatùyi kon Rephan chilùkàyi, mùkyamlo ànkonekappù kon ewepeimatok kon ipàk pe. Màlàpàk eyeunoko kon uya màlà Babylon yentawinàkàik.’

⁴⁴“Kùtamo kon yamùk piyau Kaatù wechi molo yekamanàì yùwùk wechippù wontaik yau. Ikonekasak wechippù màlà Kaatù uya Moses pàk yekamappù kasa, yamùtok yawà yekamappù Moses pàk yawàlà. ⁴⁵Màlà tūpo kùtamo kon yamùk uya sàlà tapùì yekkwatùppù tūkàipùnù kon yamùk winàpai, molopai tok uya yalàppù ta'là'nokon Joshua ya'là tūtà kon yau, molopai pata mukkappù tok uya kappon yamùk màlà pata yawon kon winàpai. Kaatù uya kappon yamùk pata yawon kon yenpakkappù màlà kùtamo kon yamùk lawàlà. Tapùì kùtamo kon nalàppù wechippù màlà molo David wechi molo ponalà. ⁴⁶David uya Kaatù

uya apulàntok yepoloppù, molopai Kaatù yekamappoppù ya itùwùk yamù toppe tùuya Jacob Kaatùyi ponalok pe. ⁴⁷Tùse Solomon pe iwechippù itùwùk yamùnàì.

⁴⁸“Tùse Eke kulu Kaatù mùkkàlà tapùì yamùk kappon yamùk namùppù tau tùwemassen pen, Kaatù Maimu yenpoikanàì uya watesak kasa.

⁴⁹‘Epùn màlà uyapon, tawon mùkkàlà Itepulu Kaatù, molopai non màlà utta yapon.

Yà'là yekkwa ken uchi tapùì yamù auya uponalok pe?

I'nailà wàlàkkattok patassek nai?

⁵⁰ Uyiwalà ken na' tamù'nawàlà sàlà yamùk koneka uya pùn?’ *Isaiah 66:1-2*

⁵¹“Sa'man ton i'mù amyamlo! Ailon tetok ya pùnnon itewan ton molopai apana kon! Atamo kon yamùk kasa kulu messatàik, Wakù Akkwalù mùnulun-payatàik tàwàlàlà! ⁵²Molo na' tewin nà Kaatù Maimu yenpoikanàì wechippù atamo kon yamùk nùtalumattàppù pen? Tok uya Kaatù Maimu yenpoikanan tùkkappù, mùkyamlo Wakù pe tùwessen uyàpù yekamannan nùssan pena. Molopai sàlape yeimipoppù auya'nokon molopai iwànàppù auya'no-kon. ⁵³Amyamlo uya màlà Law yepoloppù, tükussen pe itùsak inchelù yamùk winà. Tùse yawàlà pùla ewessak kon màlà!” teppù Stephen uya tok pàk.

Stephen Wànà Tàk Ke

⁵⁴Iichelupa yetasak tùuya'nokon yau, Jew yamùk yepulu ton we'naikappù molopai tùyà kon kàlàlàì'mappù tok uya. ⁵⁵Tùse Stephen wanùssak Wakù Akkwalù ke uya, tenu tùlùppù epùn winàkàik molopai Kaatù yakkwai yenepù ya molopai Jesus wechi satik pe kamik pen Kaatù yemyatù winà. ⁵⁶“Yentàk kon! Epùn utakkokasak tenyaik molopai Kàyik Mumu satik pe man kamik pen Kaatù yemyatù winà!” teppù ya. ⁵⁷Tùwentaimèi'ma'nokon tùpana kon yakkoloppù tok uya, molopai tewinanpa tamù'nawàlà tamùkke tok utàppù iwinàkàik. ⁵⁸Tok uya iwolokappù pata yapai molopai tok uya iwànàppù tàk ke. Yennàì nan uya tùpon kon nàmàppù umoine Saul itesek pùta piyau. ⁵⁹Tàk ke tok uya tùwànà tùse Stephen wàpùlemappù, “Itepulu Jesus uyakkwalù yanùnkà!” tukaik. ⁶⁰Tese'-muyok iwenappù molopai iwentaimèppù eke pe, “Itepulu! Sàlà àlì kuttok tok uya kichittui molopai kù'nepùì tok winàkàik!” tukaik. Wate tupo iwelikùppù.

8 ¹Saul wechippù màlà mùkyamlo Stephen wànà pàk iwàtàk tawonnan kùlottau.

Saul Uya So'chi Yamùk Talumattà

Màlà wei yattai Jerusalem po àsà talumattàntok wepyattàppù so'chi tawon kon winàkàik. Tamù'nawàlà ailon tawonnan wetta'nùssak wechippù màlà pata Judea molopai Samaria tawon yawàlà, tùse yeunossak kon neken wechippù Jerusalem po. ²Tùulon kon wakù ton kàyik yamùk uya Stephen wu'nattàppù, tok kalawùppù eke pe tùwentaimèpàsse.

³Tùse Saul wechippù so'chi mattanùpùì'che. Tapùì kaichalà tùutà pe ailon tawonnan wolopàtùppù ya asaklàma kàyik yamùk molopai nossan yamùk tawonnan, molopai tok tùlùppù ya patiki'chi tak.

Wakù Itekale Yekamappù Samaria Po

⁴Ailon tawonnan iwetta'nùssak kon utàppù mailàlà itekale yekama pe. ⁵Philip utàppù màlà pata Samaria yak molopai molo Christ yekale

yekamappù ya tok pàk. ⁶Tukkan kon kappon yamùk uya Philip nekama yetappù. Molopai tensan yek kwa ton pen yentok ipàkàlà kupù ya yene tùuya'-nokon yau tamù'nawolon kon wechippù iichelupa enetapai. ⁷Àli ton akkwalù yamùk wepakkappù tukkan kon kappon yamùk yapai eke pe tùwentaimèpàtù kon pe. Tukkan kon iitokkassak kon molopai tùusasan pen kappon yamùk uchippittàpàtùppù nàlà. ⁸Molopai molo eke pe utauchinpantok wechippù málà pata yau.

⁹Málà pata yau piyassan walai kàyik wemapùppù málà Simon itesek. Mùkkàlà uya kappon yamùk Samaria pon kon yenumenkasak wechippù yà'làlà kuttok tùuya ke. Ànù'là eke, pe tukaik iwekkupùppù. ¹⁰Molopai tamù'nawolon kon málà pata yawon kon, eke ton nà molopai echikili ton nà uya Simon yetappù i'napailà kulu. “Kaatù meluntàlù mùkkàlà, tùttusen ‘Eke Meluntà’ pe,” teppù tok uya. ¹¹Tok yenumenkasak ya wechippù málà tachin pe piyassan kasa tùwettok ke molopai tok wepilippàtùppù ipyak. ¹²Tùse ailon tesak tùuya'nokon Philip nekama wakù itekale Kaatù wettok Itepulu pe molopai Jesus Christ yesek pàk yau, tok usenpataukappù málà asaklàma kàyik yamùk molopai nossan yamùk. ¹³Simon uya nàlà ailon teppù. Molopai tùusenpatauka tùpo mei pùla Philip piyau iwechippù. Molopai iichenumenkasak wechippù, eke ton yentok kon ipàkàlà molopai tensan yek kwa ton pen wekkupù yene tùuya pàk.

¹⁴Yeunossak kon Jerusalem pon kon uya kappon yamùk Samaria pon kon uya Kaatù Maimu yanùnsak yetappù. Málàyau tok uya Peter molopai John tawonnan yeunokoppù tok piyak. ¹⁵Tùwelepansak kon yau, tok wàpùlemappù ailon tawonnan pona, Wakù Akkwalù yepotoppe tok uya. ¹⁶Masapùla Wakù Akkwalù wuttàsak ànù'là pona pùla iwechippù molo. Tok usenpataukasak neken wechippù Itepulu Jesus yesek yai. ¹⁷Málàyau Peter molopai John tawonnan uya temyatù kon nonkappù tok pona molopai tok uya Wakù Akkwalù yepoloppù.

¹⁸Simon uya, Wakù Akkwalù ke tok lepassak pe yenèppù, yeunossak kon uya temyatù kon nonkasak tok pona yau. Málàyau Peter molopai John tawonnan lepai'che iwechippù pùlayatta ke. ¹⁹Molopai tok pàk, “Sàlà meluntà ke nàlà kùlepakà, ànù'là uyemyatù nonkatok uya ipona uya Wakù Akkwalù yepotoppe,” teppù ya. ²⁰Tùse Peter uya imaimu yeikuppù, “Tàwà àpùlayattayi nùmattai àpokonpe, masapùla Kaatù uya lepantok ye'ma auya pùlayatta ke pe yekamasak auya pàk! ²¹Apatassek woton pùla man ina wotokoyi yau, masapùla eyewan ikasa pùla man Kaatù yenu yau. ²²Elattàkà sàlà àli ikupù pàk ewekkussak nai'nùk winàpai molopai àpùlemakà Itepulu pàk, àpàk iichen-tuppa toppe, málà kasa eusenumenkasak pàk. ²³Masapùla kùlùmà ke awanùssak tenyaik molopai makui poitolù pe messaik,” teppù ya. ²⁴Simon uya Peter molopai John tawonnan pàk, “Àpùlematàk kon tàwà upona Kaatù usentuppa toppe upàk sàlà yamùk meselupatàunùk wekkupù upona tukaik,” teppù.

²⁵Tùselupakapù kon molopai Itepulu maimu yekama tùpo, Peter molopai John tawonnan wennappoppù Jerusalem pona. Te'ma kon tawàlà tok uya wakù itekale yekamappù tukkan pata yamùk Samaria pon kon yawàlà.

Philip Molopai Ethiopia Pon Itepulu

²⁶Itepulu inchelùyi uya Philip yelupappù, “Itàkà south winon asantak, wontaik yawolonà Jerusalem poi Gaza pona tùutàsen tak,” tukaik.

²⁷Màlàyau Philip utàppù. Molopai Ethiopia pon yepoloppù ya te'ma tau. Pùsàlà wechippù màlà eke itepulu pe, Kuwin Candace itesek Ethiopia pon yemamin yesak pe. Iitàppù màlà Jerusalem pona Kaatù yapulàse molopai inamase. ²⁸Tùwemeiku yau tùkanwa yau chichiu pe iwechippù Kaatù Maimu yenpoikanàì Isaiah kaletayi yene pe iitàppù màlà. ²⁹Wakù Akkwalù uya Philip pàk, “Itàkà molopai mei pùla mechiik màlà kanau piyau,” teppù. ³⁰Philip utàppù aitun pe molopai Isaiah kaletayi yapai Kaatù Maimu yenei'ma yekama ya yetappù ya. Màlàyau yekamappoppù ya. “Mùttuyan ken na' màlà mayin menyai'nùk?” tukaik. ³¹“Atta ken uchi ittu uya, ànù'là uya neken nen upàk yekama yau màlà ittu uya?” tukaik imaimu yeikuppù ya. Màlàyau Philip kà'mappù ya iwenuttoppe molopai iweleuta toppe tùpyak kanau yak. ³²Màlà Kaatù Maimu inene wechippù màlà sà kasa,

“Iwàtoppe yasak kaalinilu kasa iwechippù,
kaalinilu mule eppana tùwessen tùppok yattà tùse kasa.
Iichelupappù là pen.

³³Iwekkuli'ma yawà ikottùmappù tok uya.
Ànù'là uya ipayan yekama pe pùla iwechi màlà,
masapùla sàlà non po iwemattok wenukassak man,” tukaik.

Isaiah 53:7-8

³⁴Ethiopia pon itepulu uya Philip pàk, “Yekamakà upàk ànùk pàk Kaatù Maimu yenpoikanàì uya watesak sàlà, tùpàk ka'lù wapùla tùulon pàk?” teppù. ³⁵Philip wessa'molùkappù tùuselupa pàk, sàlà Kaatù Maimu Isaiah kaletayi yawon yapai tùpyattàse, Wakù Jesus yekale yekamappù ya màlà ipàk. ³⁶Asantawà tùutà kon pe tok uyàpùppù patassek tuna wettok yau yak, molopai Ethiopia pon itepulu uya, “Sàlà kunaik tuna. Yà'là uya ken uchi uyeleutanùpù usenpataukatok winàpai?” teppù. [³⁷Philip uya watèppù ipàk, “Eusenpataukaichi màlà ailon te auya tamù'nawàlà eyewan ke yau,” teppù ya. “Ailon ukayaik, Jesus Christ wechi Kaatù Mimu pe pàk,” tukaik imaimu yeikuppù ya.] ³⁸Ethiopia pon itepulu uya tùkanwa weleuta toppe ikupùppù molopai asaklāma Philip molopai Ethiopia pon itepulu tawonnan wuttàppù tuna kak, molopai Philip uya yenpataukappù. ³⁹Tuna kapai tok wepalùkasak yau, Itepulu Yakkwalù uya Philip yalàppù. Ethiopia pon itepulu uya yentu'-mappù pen, tùse iitàppù te'matawà tùtauchinpa pe. ⁴⁰Philip usenpoikappù màlà Azotus po molopai iitàppù màlà tamù'nawàlà pata yawàlà wakù itekale yekama pe, tùwelepamù Caesarea pona ponalà.

Saul Welattàtok Àli Kuttok Tùuya Winàpai

(Acts 22:6-16; 26:12-18)

9 ¹Màlà yattai Saul wechippù àsà pe tùsàulàma pàk Itepulu ya'lon kon winàkàik, tok àntùkkapai tùwechi pàk. Iitàppù eke kulu paatele piyak ²molopai kaleta menukasak Jew yamùk wepilittok itak Damascus pon piyak yennappù ya, ànùkyan nà Itepulu Jesus yeselu yawàlà tùwessen yeposak tùuya molo yau tok ya'chi toppe tùuya, asaklāma kàyik yamùk molopai nossan yamùk tukaik, tok yatoppe tùuya Jerusalem pona.

³Damascus pona iità tùse, mei pùla là pata piyak iwenasak yau, asse'ne kaupai akkwa ulenpamùppù tamù'nawàlà iwoi. ⁴Iwekkawai'mappù non pona molopai mayin uya telupa yetappù ya, “Saul, Saul! Yà'là pe iwechi pàk

utalumattà auya màlà?” tukaik. ⁵“Ànùk ken àmàlà, Uyepulu?” tukaik, Saul uya yekamappoppù. “Jesus iulà, mùtalumattàyai'nùk,” teppù mayin uya. ⁶“Tùse e'wuluukakà molopai itàkà pata yak, molo ànkupù yekama màlà,” teppù mayin uya. ⁷Sàlà yattai kàyik yamùk Saul ya'là tùutàsàn weleutasak wechippù satik pe tok upakotasak, tok uya mayin yetappù tùse ànù'là yeneppù tok uya pen. ⁸Saul we'wuluukappù non poi molopai tenu yakko-kappù ya, tùse yà'làlà yene ya pùla iwechippù. Màlàpàk tok uya ya'chippù itemyatù pàk molopai tok uya yalàppù Damascus pona. ⁹Àsolùwau wei enpùla iwechippù, molopai màlà yattai iita'lettàppù pen molopai yà'làlà inchippù ya pen.

¹⁰Jesus ya'lon wechippù màlà molo Damascus po Ananias itesek. We'nep-pà'nàtok walai yeneppù ya màlà, sàlà yau Itepulu Jesus uya ipàk, “Ananias!” teppù. “Tàlà wessaik, Itepulu,” tukaik yeikuppù ya. ¹¹Itepulu uya ipàk, “Itàkà, Tossalón tukaik tesassen asanta tawà, molopai Judas yùwùk tau kàyik Tarsus pon Saul itesek mekamappoik. Nàpùlemayan. ¹²Molopai we'neppà'nàtok walai yau kàyik Ananias itesek uyàpù yeneppù ya man temyatù nonkase tùpona yentoppe tu'ma tùuya,” teppù ya. ¹³Ananias uya yeikuppù, “Uyepulu, tukkan kon uya pùsàlà pàk uyelupasak man, tamù'nawàlà àli ton inkupùssan àponalok kon kappon yamùk Jerusalem pon kon winàkàik pàk. ¹⁴Molopai iyàssak màlà Damascus pona, eke ton paatele yamùk yepulu ton winàpai tapàikketù tepose, molopai tamù'nawàlà eyesek yesa'nàì nan ya'chise,” tukaik. ¹⁵Tùse Itepulu Jesus uya, “Itàkà, masapùla yanùnsak uya màlà uyap-yoto pe iwettoppe uyese yekama toppe ya Jew yamùk pen pàk molopai tok kinù yamùk pàk molopai Israel pon kon pàk. ¹⁶Molopai iulà uya nàlà yekama màlà ipàk tamù'nawolon iwettalumattàtok uponalok pe,” teppù.

¹⁷Màlàpàk Ananias utàppù, iwewomùppù tapùì tak molopai temyatù tùlùppù ya Saul pona. “Utonpa Saul, Itepulu uya uyeunossak sàlà, Jesus uya. Mùkkàlà mentainùk asantau àuyàpù sàlà motak yau. Uyeunossak ya sàlà yenepa tu'ma, molopai Wakù Akkwalù ke awanùpù pa,” teppù ya. ¹⁸Màlà yattai molok pippà walainon wessolokappù Saul yenu yamùk yapai molopai pata yeneppù ya tu'ma. Iwe'wuluukappù molopai Ananias uya yenpatau-kappù, ¹⁹molopai tùuta'lettà tùpo inmeluntàtappù.

Saul Uya Itekale Yekama Damascus Po

Saul wechippù Itepulu ya'lon kon piyau Damascus po tachin pe lùkkwà là. ²⁰Màlà pe là itekale yekamappù ya Jew yamùk wepilittok itak yamùk tau “Jesus mùkkàlà Kaatù Mumu,” teppù ya. ²¹Tamù'nawolon kon yetannan nùssan usenumenkappù kulu màlà molopai tok usekamappopàtùppù, “Pùsàlà pen ken na' mùkkàlà kàyik sàlà esek kà'mannan yaimelunpanàippù Jerusa-lem po? Molopai iyàpùppù pen ken na' sàlà motak màlà kusse tok ya'chise molopai tok yase eke ton paatele yamùk yepulu ton piyak?” tukaik.

²²Tùse Saul wenappù meluntà peiwa molopai Jesus wechi Christ pe yekamatok ya uya Jew yamùk Damascus po tùwemassan yaimelunpasak uya yeiku pùla iwechippù.

²³Tukke wei utà tùpo Jew yamùk wekkupùppù Saul wàrà pàk. ²⁴Tùse tùwàrà pàk tok wekkussak yetappù ya. Pata mùlatta yenupàkà tok wechippù wei kaichalà molopai ewalupàttawàlà yenei'che, iwàtoppe tùuya'nokon.

²⁵Tùse tewin nà ewalupà yattai Saul pokolon kon uya yalàppù molopai tok uya inuttàppù pata we'na wechi teuta ke yai eke lùmà wali'cha yau.

Saul Wechi Jerusalem Po

²⁶Jerusalem pona tùutàsak yau Jesus ya'lon kon kùlottau tùwechi'che iwechippù. Tùse tok uya ailon te pùla iwechippù yà'là kasa là Jesus ya'lonnà pe iwechi, tamù'nawàlà tok usenalippappù ipàk. ²⁷Màlàyau Barnabas uya yalàppù yeunossak kon piyak. Barnabas uya yekamappù tok pàk Saul uya Itepulu Jesus yeneppù asantau molopai Itepulu Jesus uya yelupappù. Molopai Saul uya Itekale yekamappù tùusenallippaik pùla Jesus yesek yau Damascus po. ²⁸Màlàpàk Saul wechippù tok piyau molopai iitàpàtùppù tok kùlottak Jerusalem po tùwanmùla. Meluntà pe Itepulu Jesus yesek yau wakù itekale yekama pe. ²⁹Jew yamùk Greek pe tùuselupasan pokonpe nàlà iichelupappù, molopai tok yeippàtùppù ya, tùse tok wechippù iwànà'i'che. ³⁰Ailon tawonnan uya yetasak tùuya'nokon yau, Saul yalàppù Caesarea pona molopai tok uya yeunokoppù Tarsus pona.

³¹Màlàyau sàlà kasa iwechippù màlà tamù'nawàlà Judea yawàlà, Galilee molopai Samaria yawolon kon so'chi yamùk wechippù wàlàkka'nàtok yau. Meluntà pe tok wenappù molopai tukke Wakù Akkwalù uya tùpùikattàse, tok wemapùppù Itepulu Jesus namatok yau.

Peter Wechi Lydda Molopai Joppa Po

³²Peter utàppù mailàlà, Kaatù ponalok kon kappon yamùk Lydda po tùwemassan kaklanpaik iitàppù màlà. ³³Molo kàyik yepoloppù ya Aeneas itesek, iitokkassak molopai tekkwek tapai iwuttà pùla iwechippù màlà 8 pe kili'-chimo'chi. ³⁴"Aeneas, Jesus Christ uya eyipittà màlà. E'wuluukakà molopai eyekwek ikonekakà," teppù Peter uya ipàk. Asse'ne Aeneas we'wuluukappù. ³⁵Tamù'nawolon kon kappon yamùk tùwemassan Lydda po molopai Sharon po uya yeneppù molopai tok welattàppù Itepulu Jesus winàkàik.

³⁶Joppa po nossan wechippù màlà Tabitha itesek, mùkkàlà ailon tawon. Itesek Greek yau màlà Dorcas. Tàwàlàlà wakù kupù pàk iweppàtùppù molopai entuppa'no kon pùikattà pàk. ³⁷Màlà yattai e'nek pe iwenappù molopai iwe-likùppù. Ekek pùsak wechippù màlà molopai inonkasak kawonpan tapui tak. ³⁸Joppa wechippù màlà mei kulu pùla Lydda poi molopai Jesus ya'lon kon uya Peter wechi Lydda po yetasak tùuya'nokon yau, tok uya asa'là kàyik yamùk yeunokoppù ipyak, tùmaimu kon yekamase, "Asse'ne tàwà àikkà ina piyak," teppù tok uya. ³⁹Màlàpàk Peter utàppù tok ya'là. Iwelepansak yau tok uya yalàppù kawonpan tapui we'wakkàttok tak. Itayappù iweli'chak kon nùssan wepilipùppù Peter woi, tùkalawù'i'ma'nokon pon yepoino molopai pon yamùk yenpoikappù tok uya itemyak, pàli'yau tùwechi yau Dorcas nùkonekapàtùssan. ⁴⁰Tamù'nawàlà Peter uya tok yenpakkappù polopona, màlà iwak-kàssak tapui tapai, molopai tese'muyok iwenappù molopai iwàpùlemappù. Màlà tùpo iwelattàppù ekek winàkàik molopai, "Tabitha, e'wuluukakà!" teppù ya. Iwàssànkappù, molopai Peter yensak tùuya yau iwe'wuluukappù chichiu pe. ⁴¹Peter usenkappù ipùikattàse iwe'wuluuka tùse. Màlàyau Kaatù ponalok kon molopai itayappù iweli'chak kon nùssan kà'mappù ya molopai itùlùppù ya pàli'yau tok yemyak. ⁴²Sàlà yekale usetappù màlà tamù'nawàlà

Joppa polo, molopai tukkan kon kappon yamük uya ailon teppù Itepulu Jesus pàk. ⁴³Peter wechippù màlà Joppa po tukke wei kàyik Simon itesek, kamo pippà koneka iwotokoyi piyau.

Peter Molopai Cornelius

10 ¹Kàyik wechippù molo Caesarea po Cornelius itesek. Mùkkàlà wechippù màlà Roman soichayi yamük Italy poino kon yepulu pe. ²Mùkkàlà molopai itùwük tawon kon wechippù wakù pe. Kaatù namappù tok uya. Eke pe kulu yà'làlà kupùppù ya entuppa'no kon Jew yamük pùikattà pe, molopai tàwàlàlà tùwàpùlemasen pe iwechippù Kaatù pàk. ³Tewin wei ko'-manpe 3:00 yattai we'neppà'nàtok walai yeneppù ya wakù pe, màlàyau Kaatù inchelùyi uyàpù yeneppù ya molopai ipàk, "Cornelius!" teppù ya. ⁴Inchelù yenupàkà iwechippù tùusenalippai'ma molopai, "Yà'là pe nai, Uyepulu?" teppù ya. Inchelù uya imaimu yeikuppù, "Kaatù uya àwàpùlematok molopai entuppa'no kon lepa pàk ewe'wotokomatok yanùnsak man, molopai eyittusak ya man. ⁵Màlàpàk kàyik yamük yeunokkà Joppa pona, kàyik Simon Peter itesek kà'mase. ⁶Kamo pippà pàk tùwe'wotokomasen Simon itesek, tuna yena po tùwemassen yùwük tau man, ikaklamu pe," tukaik. ⁷Màlàyau inchelù ipokonpe iichelupasak lùppù utàppù molopai Cornelius uya asa'là tapyoto yamük tùwük tawon kon kà'mappù molopai soicha, wakù kàyik tùwàpùlematok yawon. ⁸Iwekkussak lùppù yekamappù ya tok pàk molopai tok yeunokoppù ya Joppa pona.

⁹Yakon wei yattai te'ma kon tawà tok wechi tùse molopai Joppa winàkàik lùwiwa là tok uyàssak tùse, Peter wenukuppù tapùì ipu pona àpùlemase, inakattapailà wei wechi tùse. ¹⁰Iwapàkkapùppù molopai ata'lettàpai iwechippù, kùyalì wekoneka tùse we'neppà'nàtok walai yeneppù ya màlà. ¹¹Epùn utakokasak yeneppù ya molopai yà'là lànàn eke lùmà assan walai iichensak nuttà asakùlà'nàn ipana'mu pàk non pona. ¹²Sàlà yau màlà tùpatalo'nàn kon asakùlà'nàn itta ton kamo yamük wechippù, molopai tùwe'wolokasan molopai tolon yamük. ¹³Mayin uya Peter pàk, "E'wuluukakà Peter, iwàkà molopai ata'lettàkà!" teppù. ¹⁴Tùse Peter uya, "Kane kulu Uyepulu! Yà'làlà àlì tetok wapùla ene là yannàippù pen iulà," teppù. ¹⁵Mayin uselupappù tu'ma ipokonpe, "Àlì kùkai yà'làlà Kaatù nùkupùppù wakù pe pàk," tukaik. ¹⁶Sàlà wekkupùppù màlà àsolùwau itekkwa molopai nen uchi tewinanpa yanùntukappù kakàik epùn pona.

¹⁷Peter utaimelunpasak kulu wechippù sàlà tùneneppù we'neppà'nàtok walai pàk, yà'làlà yekamanàì pe iwechi ittui'che. Màlà yattai Cornelius neu-nokossan uya Simon yùwük wechi i'nailà là yekamappoppù molopai tok weleutappù satik pe kulala mùlatta po. ¹⁸Tok wentaimeppù molopai tapùì yesak yekamappoppù tok uya, "Kaklan na' talà nai, Simon Peter itesek?" tukaik. ¹⁹Peter wechippù lùppù we'neppà'nàtok walai wechi yà'làlà yekamanàì pe ittui'che tùse, Wakù Akkwalù uya, "Yetakà! Àsolùwawon kon kàyik yamük talà man eyiwayan tok," teppù. ²⁰"Màlàpàk à'mùssakkakà molopai àwuttàkà, molopai tok ya'là itàpai pùla kechii masapùla tok yeunossak uya màlà," teppù ya. ²¹Màlàyau Peter wuttàppù molopai tok pàk, "Iulà mùkkàlà mùwayatàì'nùk. Yà'là pe iwechi pàk àuyàssak kon màlà?" teppù ya. ²²"Roman soichayi yepulu Cornelius uya ina yeunossak sàlà," tukaik, tok uya imaimu

yeikuppù. “Wakù mukkàlà kàyik Kaatù namanài eke, tùnamasen tamù'nawolon kon Jew yamùk nùnama. Wakù inchelù uya yekamappù màlà àkà'ma toppe ya tùwùk tak, yà'là te là auya yeta toppe ya,” teppù kàyik yamùk uya. ²³Peter uya kàyik yamùk yewonnùpùppù molo tok wettoppe màlà yewalu-pàyi tau.

Iwemassak pe iwessalattàppù tok ya'là iitàppù. Molopai itepulu nenupa ton tonpa yamùk Joppa pon kon utàppù nàlà ya'là. ²⁴Ite'mappù pokon wei yattai iwelepamùppù Caesarea pona, Cornelius uya tùmàmuttok motak, tamùkke tùtonpa yamùk molopai tùwechiyakonnon tùnkà'massan pokonpe. ²⁵Peter wewomù tuse Cornelius uya yepoloppù, molopai iwettolùpattàppù itta piyau molopai iwepeimappù itemlotopo yapulài'ma. ²⁶Tuse Peter uya iwe'wuluuka toppe ikupùppù, “E'wuluukakà, iulà nàlà nen mukkàlà kàyik,” teppù ya. ²⁷Cornelius pokonpe tùuselupape lùppù Peter utappù màlà itùwùk tak, molo tukke kapon yamùk wepili'chak yepoloppù ya. ²⁸Peter uya tok pàk, “Tamù'nawolon kon amyamlo nùttuyan law yawàlà pùla Jew yamùk wechi Jew yamùk pen pokonpe echitonpa pe molopai tok kaklanpa tok uya wechi. Tuse Kaatù uya upàk yekamasak man ànù'là pàk àli wapùla wakù pen te uya tukaik,” teppù. ²⁹“Màlàpàk uyennài nan yeunossak auya yau uyàpù, yà'làlà tukaik pùla. Màlàpàk eyekamappoyan nen uchi iulà, yà'là pe iwechi pàk uyennài nan yeunossak auya màlà?” tukaik.

³⁰Cornelius uya, “Asakùlà'ne wei utàppù man, 3 o'clock yattai wàpù- lema pàk wettai uyùwùk tau wei welattàsak pe ko'manpe wàpùlemantok yattai. Kàyik wepontàsak enkek pon yak nùsenpoikatai asse'ne uyemlotopo. ³¹Molopai, ‘Cornelius! Kaatù uya àwàpùlematok yetasak man molopai wakù pe entuppa'no kon lepa pàk ewe'wotokomatok ittusak ya man. ³²Kapon yeunokkà Joppa pona kàyik kà'mase Simon Peter itesek. Simon, kamo pippà iwo- tokoyi tuna yena po tùwemassen kaklamu pe man,’ nùkatai upàk. ³³Màlàpàk asse'ne eyennài nan teunottai, molopai wakù pe kulu ewessak man àuyàpù pàk. Sàlàpe nen uchi tamù'nawàlà talà we'nà man Kaatù yemlotopo, yà'làlà Itepulu Kaatù nekamappù àpàk yeta toppe yekama auya màmuku pàk,” teppù ya Peter pàk.

Peter Uselupatok

³⁴Peter wessa'molùkappù tùuselupa pàk. “Tùttuyaik nen uchi ailon pe iwechi Kaatù uya ekkachalà tamù'nawolon kon kapon yamùk kupù. ³⁵Ànù'là inamanài molopai iwalai ku'nài wechi màlà inanùmù pe, i'nailà- pai là iyàssak pe tuse. ³⁶Mùttuyatàik itekale ineunokoppù kapon yamùk Israel pon kon piyak, wakù itekale wàlàkka'nàtok yekama pe Jesus Christ yai. Mùkkàlà tamù'nawolon kon Yepulu. ³⁷Mùttuyatàik màlà iwekkussak lùppù tamù'nawàlà Judea yawàlà Galilee poi tùwepyattàik, usenpataukan- tok, John nekamappù ye'mappùtak. ³⁸Mùttuyatàik Kaatù uya Wakù Akkwàlù molopai meluntà tùlùppù Jesus, Nazareth pon pona. Iitàppù mailàlà wakù kupù pe, Makui meluntàlù yo'non kon ipittà pe, masapùla Kaatù wechippù ya'là. ³⁹Ina mükyamlo tamù'nawolon inkupùssan Jew yamùk patassek yau molopai Jerusalem po yekamannan. Tok uya iwànàppù, tùpukapàsse yei pona. ⁴⁰Tuse Kaatù uya weli'nàtok yapai iwuluukappù icholùwano wei yattai molopai iichenpoika toppe ikupùppù ya. ⁴¹Tamù'nawolon kon kapon yamùk

uya yeneppu pen mälä, tüse ina neken Kaatü uya iwuluukasak weli'nàtok yapai yekamannan pe Kaatü nanümüssan. Ina uta'lettäppu molopai tinchisen inchippu ina uya ipokonpe, Kaatü uya iweli'chak wuluukasak ye'mappütak. ⁴²Molopai ina yapyontäppu ya kappon yamük päk itekale yekama päk, imälä wechi Kaatü nanümüppu pe nulänan kon molopai iweli'chak kon ittunäi pe iwettoppe yekama toppe ina uya. ⁴³Tamü'nawälä Kaatü Maimu yenpoikan-nan uselupasak mälä ipäk, ànù'là ailon tawon ipäk uya mälä usentuppantok tümakuyi päk yepolo itesek yapäikketu yai," teppu Peter uya tok päk.

Jew Yamük Pen Uya Wakü Akkwalü Yepolo

⁴⁴Peter uselupa lüppu tüse, Wakü Akkwalü wuttäppu tamü'nawolon kon itekale yetannan pona. ⁴⁵Jew yamük ailon tawonnan, Joppa poi iyässak kon Peter ya'lä usenumenkappu kulu mälä masapüla Kaatü uya lepatok tüuya Wakü Akkwalü tusak Jew yamük pen pona nälä päk. ⁴⁶Masapüla tok uselupa tûpatalo'nan mayin yau yetäppu tok uya, molopai Kaatü wettok eke pe yapu-läppu tok uya.

Mälä yattai Peter uselupäppu, ⁴⁷"Pûsamlo kappon yamük uya Wakü Akkwalü yanünsak man, yanümü nettainük kasa läma. Ànù'là uya ken na' tok yeletanäppu tok usenpataukatok tuna ke winäpai?" tukaik. ⁴⁸Mälâyau tok usenpatauka toppe ikupüppu ya Jesus Christ yesek yai. Mälâyau tok uya yekamäppu tûpyau'nokon iwettoppe mala lä.

Peter Nkamäppu Jerusalem Po

11 ¹Yeunossak kon molopai ailon tawonnan Jesus päk Judea yawolon kon uya yetäppu Jew yamük pen uya nälä Kaatü Maimu yanünsak. ²Peter utäsak Jerusalem pona yau, mükyamlo Jew yamük yattätok yeselu yawälä Jew yamük pen yattä päk ailon tawonnan uya Peter mottünäppu, ³"Jew yamük yeselu yawä yattäsak pen, Jew pen kaklamu pe mettai molopai nälä mata'lettätai tok pokonpe!" tukaik. ⁴Mäläpäk Peter uya tamü'nawälä iwekkussak lüppu yekamäppu iwepyattäppu motapai.

⁵"Wäpülema päk wettai Joppa po, molopai we'neppä'nàtok walai tentai. Yà'là länan wuttä tentai eke lümä assan walai iichensak, inuttä asakülä'-nan ipana'mu päk epün poi, molopai neleutatai upyau. ⁶Tentai yak mei püla molopai asakülä'na'nan kon itta kamo yamük molopai kamo pen àsà ton ene yamük tentai, tüusasan, tüwe'wolokasan molopai tolon yamük. ⁷Mälâyau mayin uya upäk, 'E'wuluukakä Peter, iwäkä molopai ata'lettäkä!' te tetatai. ⁸Tüse, 'Kane kulu Uyepulu! Ànù'là ene là wapüla äli là tusak uya untak püla iwechi mälä,' ukatai. ⁹Mayin nûselupatu'matai upokonpe kaupai, 'Yà'lälä Kaatü nûkolükäppu päk äli wapüla ene kükai,' tukaik. ¹⁰Sälä nekkuttai àsò-lùwau itek kwa, molopai mälä tûpo mälä yanuntu'ma nettai kakäik epün pona. ¹¹Mälä yattai kulu àsòlùwawon kon käyik yamük yeunossak kon upyak Caesarea poi nelepantai tapui itau wettok tak. ¹²Wakü Akkwalü nekama-tai upäk utä toppe tok ya'lä tüusenälippaik püla. Pûsamlo 6 pan kon käyik yamük kûtonpa kon yamük nälä nütätai uya'là Caesarea pona, molopai ina newontai itüwük tak. ¹³Inchelü yeneppu tüuya satik pe tüwük tau yekamatai ina päk, mükkälä uya, 'Kappon yeunokkä Joppa pona käyik kà'mase itesek Simon Peter,' teppu tûpäk nükatai. ¹⁴'Itekale yekama ya mälä àpäk àmälä

molopai tamù'nawàlà àyùwùk tawon kon wepùikattàtok iwinà pe,' teppù ya. ¹⁵ Uselupa pàk wepyattàsak yau, Wakù Akkwalù nuttàtai tok pona, iwepyattà pe kùpona'nokon iwuttàppù kasa. ¹⁶ Màlàyau tùttutai Itepulù Jesus uya, 'John mùkkàlà enpataukanàì tuna ke, tùse eyenpatauka kon màlà Wakù Akkwalù ke!' teppù lùppù. ¹⁷ Kaatù uya mùkyamlo Jew yamùk pen lepasak man, ailon te kùuya'nokon Jesus Christ pàk yau kùlepappù tùuya lùppù ke. Ànùk ken uchi iulà Kaatù yeletanùttok pe uya?" tukaik. ¹⁸ Sàlà yetasak tùuya'nokon yau, tok uya pokonomantok tùuya'nokon yeletanùpùppù, molopai Kaatù yapulàppù tok uya, "Kaatù uya nàlàichi Jew yamùk pen lepasak man, Kaatù winàkàik tok welattàtok tùmakuyi kon winàpai yattai ke molopai tok wemat-toppe!" tukaik.

Antioch Pon So'chi

¹⁹ Ailon tawonnan wetta'nùssak wechippù màlà talumattàntok Stephen wànà yattaino lùppù pàkànsau. Tùulon kon utàppù mei Phoenicia tepose, Cyprus molopai Antioch yawàlà itekale yekama pe Jew yamùk pàk neken. ²⁰ Tùse tùulon kon ailon tawonnan, Cyprus molopai Cyrene pon kon utàppù Antioch pona, molopai tok uya Jesus yekale yekamappù Jew yamùk pen pàk nàlà. ²¹ Itepulù yapàikketù wechippù tok ya'là, molopai tukke kappon yamùk uya ailon teppù molopai tok welattàppù Itepulù Jesus winàkàik.

²² Sàlà yekale uya Jerusalem po so'chi yepoloppù màlàpàk tok uya Barnabas yeunokoppù Antioch pona. ²³ Tùwelepansak yau molopai Kaatù wettok wakù pe yensak tùuya yau iitauchinappù, molopai tamù'nawàlà tok panamappù ya, ailon pe tok wettoppe Itepulù Jesus pàk tamù'nawàlà tewan kon ke. ²⁴ Barnabas wechippù màlà wakù pe, iwanùssak wechippù Wakù Akkwalù ke molopai ailon tetok ke. Tukke kappon yamùk nepùppù màlà Itepulù Jesus piyak.

²⁵ Màlàyau Barnabas utàppù Tarsus pona Saul iwase. ²⁶ Yemosak tùuya yau, inepùppù ya Antioch pona. Tewin kili'chimo'chi pùsamlo asa'lon kon wessepopàtùppù so'chi tawon kon pokonpe, molopai tukkan kon kappon yamùk yenupappù tok uya. Antioch po màlà wapiya kulu ailon tawonnan yesatùppù Christ ponalok kon tukaik.

²⁷ Màlà yattai Kaatù Maimu yenpoikannan utàppù màlà Jerusalem poi Antioch pona. ²⁸ Tok tonpa Agabus itesek wà'mùssakkappù molopai Wakù Akkwalù meluntàlù winà eke kulu iwan uyàpù tamù'nawàlà non pona, winàkàik iwechi yekamappù ya. Iyàpùppù màlà Claudius wechi itepulù pe yattai. ²⁹ Jesus ya'lon kon wekkupùppù tamù'nawolon kon uya lepantok yeunoko pàk, yeunottok tùuya'nokon yawàlà lùkkwà là tùtonpa kon Judea po tùwemassan pùikattànàì pe. ³⁰ Sàlà kupùppù tok uya màlà molopai tok uya pùlayatta yeunokoppù ailon tawonnan yepulù pe tùwessan piyak Barnabas molopai Saul tawonnan winà.

Eke Peiwa Talumattàntok

12 ¹ Sàlà yekkwa yattai Kin Herod wepyattàppù màlà so'chi tawon kon talumattà pàk. ² James, John lui wàtoppe sà wino'nan yà kasupala ke ikupùppù ya. ³ Sàlà uya Jew yamùk yauchinpa yensak tùuya yau, Peter ya'chi toppe ikupùppù ya nàlà. Sàlà wekkupùppù màlà yapuluwetanùssak

pen pùlomù pusak pàk Uta'lettàntok yattai. ⁴Peter ya'chi tupo itùlùppù ya màlà patiki'chi tak, màlà motau asakùlà'ne ipatassek, asakùlà'ne'ne ipan-takasak kon soicha yamùk uya yentoppe itùlùppù ya. Herod wekkupùppù inepù pàk Jew yamùk piyak, Entaka'nàppà yattai Uta'lettàntok ye'mappùtak. ⁵Màlàpàk Peter kupùppù màlà patiki'chi tau, tuse so'chi tawon kon wechippù tùwàpùlema kon pàk kulu ipona.

Peter Mekkappù Patiki'chi Tapai

⁶Màlà yewalupàyi tau Herod uya inepù patiki'chi tapai kappon yamùk piyak wapiya, Peter we'nùmùppù màlà asa'lon kon soicha yamùk yakle-tau. Yaulonpàssak wechippù màlà asa'là chin ke, molopai nàlà yennà nan wechippù màlà patiki'chi mùlatta po yene pàk. ⁷Asse'ne kulu Kaatù inche-lùyi usenpoikappù màlà molo. Molopai akkwa ulenpamùppù itau iwettok tau. Inchelù uya Peter wànàppù iwolo yai, yenpakappù ya molopai, “Asse'ne! E'wuluukakà,” teppù ya. Molopai tewinanpa yaulonpàttok wepukappù item-yatù poi. ⁸Màlàyau Inchelù uya, “Epokùlùyittàkà molopai essappattuyittàkà,” teppù ipàk. Peter uya ikupùppù molopai inchelù uya, “Àpon pùlloppon itùkà àwoi molopai uya'là àikkà,” teppù. ⁹Peter uya iwenaimappù patiki'chi tapai. Ittu ya pùla iwechippù màlà yà'là kasa là inchelù nùkupùppù wechi ailon pe, we'neppà'nàtok walai yene tùuya pe yekamappù. ¹⁰Tok uya wapiyalok ennà nan patassek yentakappù molopai yakon nùppù. Molopai màlà tupo tok uyàpùppù pata we'na mùlatta ayan motak, pata yak tùutakkokasen motak. Manatta utakkokappù màlà tok ponelok pe tiyiwalà, molopai tok wepak-kappù. Tok utàppù wapiyalok asantawà, màlàyau asse'ne inchelù uya Peter nàmàppù.

¹¹Màlàyau Peter uya iwekkussak lùppù tùpàk ittuppù molopai, “Tùttu-yaik nen uchi, Kaatù uya tiyinchelùyi yeunossak, molopai Herod meluntàlù winàpai umokkasak ya, molopai tamù'nawolon Jew yamùk wettok ànkuppai winàpai,” teppù ya.

¹²Yà'là kasa là tùwettok ittu'i'ma iitàppù John, Mark tukaik nàlà tesassen yan Mary yùwùk tak. Tukke kappon yamùk wepili'chak wechippù màlà molo molopai tok wàpùlemappù màlà Kaatù uya Peter pùikattà toppe. ¹³Peter uya manatta wàpàtùppù polopo, màlàyau apyoto ema'non Rhoda itesek uyàpùppù yei'che. ¹⁴Peter maimu ittuppù ya màlàyau iitauchinpasak kulu wechippù màlà, iwennappoppù màlà manatta takkokaik pùla, molopai Peter wechi polopo yekamappù ya tok pàk. ¹⁵“Eusennaka màlà, autayaupa màlà!” teppù tok uya ipàk. Tuse iicheka'nonkappù ailon pe iwechi pàk. Màlàyau tok uya yeikuppù, “Itinchelùyi mukkàlà,” tukaik. ¹⁶Màlà yattai Peter wechippù manatta wàpàtù pàk lùppù. Tok uya manatta yakkokappù molopai yensak tùuya'nokon yau, tok usenumenkappù kulu màlà. ¹⁷Tok yekamappoppù ya temyatù ke eppana tok wettoppe, molopai yà'là kasa là Itepulu uya tùnassak patiki'chi tapai yekamappù ya tok pàk. “Sàlà mekamataik James molopai kùtonpa kon yamùk pàk,” teppù ya molopai iitàppù tùulon yailà.

¹⁸Pata wemassak yau, eke pe utaimelunpantok wechippù màlà soicha yamùk kùlottau, yà'là pe lànan Peter wechippù pàk. ¹⁹Herod uya tok yapyontàppù iwa pàk, tuse tok uya yepolo pùla wechippù. Màlàpàk ya'chichak kon yennà nan yekamappopàtùppù ya molopai tok tùkka toppe tok uya yekamappù ya.

Sàlà tùpo Herod utàppù Judea poi Caesarea pona àko'manse.

Herod Welikùppù

²⁰Herod we'naikasak wechippù kulu màlà kappon yamùk Tyre molopai Sidon pon kon pàk. Màlàpàk tok utàppù tamùkke Herod yense. Wapiya Blastus nepùppù tok uya tiwinàkàì'nokon, mùkkàlà wechippù màlà eke Herod yùwùk yesak pe. Màlàyau tok utàppù Herod piyak echitonpa pe wema'nàtok yennaik, masapùla teipa kon yeponàì nan pe tùwechi kon pàk kin pata yapai.

²¹Tùnanùmùppù wei yattai Herod wepontàppù kin pon yak, iweleutappù tapon pona molopai kappon yamùk yelupappù ya. ²²“Kappon uselupa pe pùla man tùse kaatù uselupa pe!” tukaik tok wentaimeppù. ²³Tewinanpa Itepulu inchelùyi uya Herod ippokoppù, masapùla Kaatù yapulà ya pùla iwechi pàk. Weluwe yamùk uya yanùppù màlà molopai iwelikùppù.

²⁴Kaatù Maimu wechippù tùutalenka pàk lùppù molopai tukkan kon kappon yamùk uya yetappù màlà.

²⁵Barnabas molopai Saul tawonnan uya tùwotokoyi kon yenuka'nùpùppù molopai tok wennappoppù Jerusalem poi molopai tok uya John yalàppù ta'là'nokon, Mark tukaik tesassen.

Barnabas Molopai Saul Yeunokoppù

13 ¹So'chi tau Antioch po màlà Kaatù Maimu yenpoikannan molopai enupannan wechippù. Tok kùlotta Barnabas, Simeon Niger tukaik tesassen, Lucius Cyrene poino, Manaen, pata yesak Herod piyau iichemokkasak molopai Saul wechippù molo. ²Tok wechippù Itepulu yapulà pàk. Tùuta'lettàik pùla tok wàpùlema tùse Wakù Akkwalù uya, “Barnabas molopai Saul yanùntàk kon uponalok pe, uwotokoyi kuttotte tok uya unkà'massan,” teppù tok pàk. ³Tùuta'lettàik pùla tùwàpùlema kon tùpo tok uya temyatù kon nonkappù Barnabas molopai Saul tawonnan pona molopai tok yeunokoppù tok uya.

Cyprus Po

⁴Barnabas molopai Saul tawonnan utàppù nen uchi Wakù Akkwalù neu-nokoppù pe, Seleucia pona molopai tok utàppù tuna po màlà motapai tuna yaploppon pata Cyprus pona. ⁵Tok welepansak Salamis pona yau, tok uya Kaatù Maimu yekamappù Jew yamùk wepilittok itak yamùk tau. John Mark wechippù màlà tok ya'là tok pùikattànàì pe sàlà wotoko yau.

⁶Màlà pata yau tok utàppù màlà mei Paphos tentakase, màlàyau kàyik piyassan walai yepoloppù tok uya, Jew pe iwechi, itesek Bar-Jesus. Mùkkàlà Kaatù Maimu yenpoikanàì pe tukaik tùwekkussen. ⁷Mùkkàlà wechippù màlà, màlà pata yepulu, Sergius Paulus piyawon pe. Mùkkàlà Itepulu, pukkek uya Barnabas molopai Saul tawonnan kà'mappù temlotopona masapùla Kaatù Maimu enetapai tùwechi pàk. ⁸Tùse Elymas, piyassan walai, uya tok wakkà-tùppù. Sàlà Elymas màlà Greek yau itesek. Itepulu lattàì'che iwechippù ailon tetok winàpai. ⁹Màlàyau Saul, Paul tukaik nàlà tùttusen, wanùssak wechippù màlà Wakù Akkwalù ke. Molopai piyassan walai yeneppù ya iponalà tossalà. ¹⁰Molopai wateppù ya “Devil mumu àmàlà! Tamù'nawàlà wakù ton iteyaton. Molopai àlì ennakantok ke iwanùssak molopai Kaatù wettok ailon pe

lattai'che tûwessen àmlà kasei pe! ¹¹ Kaatù yemyatù uyàpù màlà àpona sàlàpe, enpùla ewechi màlà tachin pe lùkkwà là, molopai wei yakkwayi yene auya pen màlà,” teppù Saul uya piyassan walai pàk. Màlà yattai asse'ne Elymas uya iklùn katupluk walai uya tenu waputtà ittuppù. Molopai ànù'là talà woton temyatù pàk iwa pe iichalàppù. ¹² Màlàyau itepulu uya ailon teppù màlà wekkupù yensak tûuya yau molopai eke pe iichenumenkasak wechippù Itepulu Jesus pàk usenupantok pàk.

Antioch Pisidia Pon Yau

¹³ Paul molopai itonpa yamùk utàppù tuna po, Paphos yapai Perga, Pamp-hylia pon pona, tûse John Mark uya tok nàmàppù molo molopai iwennap-poppù Jerusalem pona. ¹⁴ Tok utàppù Perga poi molopai tok uyàpùppù Antioch Pisidia pon yak, molopai wàlàkka'nàtok weyu yattai tok utàppù Jew yamùk wepilittok itak tak molopai tok weleutappù. ¹⁵ Law molopai Kaatù Maimu yenpoikannan nùmenukappù yene tûpo, Jew yamùk wepilittok itak yesak ton uya mayin yeunokoppù Barnabas molopai Paul tawonnan piyak. “Ina tonpa yamùk, kappon yamùk yelupa auya'nokon i'che ina man, Itekale tok meluntàlùttàtok auya'nokon wechi molo yau,” tukaik. ¹⁶ Paul wà'mù-ssakkappù, temyatù ke tok yekamappoppù ya molopai iwepyattàppù kappon yamùk yelupa pàk.

“Utonpa yamùk, Israel yamùk molopai tamù'nawàlà Jew yamùk pen talà Kaatù namannan. Kùyetatàk kon! ¹⁷ Pùsamlo Israel pon kon Kaatùyi uya ina tamo yamùk yanùmùppù màlà molopai tok kupùppù ya eke pe, kaklan pe tok wemapù pata Egypt yau yattai. Kaatù uya tok nepùppù màlà Egypt yapai eke tûmeluntàlù ke. ¹⁸ Molopai 40 pe kili'chimo'chi tok yeselu pàlikappù ya wontaik yau. ¹⁹ 450 pe kili'chimo'chi yau 7 pan pata yamùk yawolon kon mattanùpùppù ya Canaan po molopai tûponalok kon kappon yamùk kupùppù ya pata yesak pe.

²⁰ “Màlà tûpo tok ittunnan ke tok yepulu pe tok lepappù ya Kaatù Maimu yenpoikanài Samuel wemattok yattai ponalà. ²¹ Molopai kin yennasak tok uya yau, Kaatù uya Saul, Kish mumu, Benjamin pa ke tok lepappù tok kinù pe iwettoppe 40 pe kili'chimo'chi. ²² Saul mòkka tûpo Kaatù uya David kupùppù tok kinù pe. Sàlà màlà Kaatù uya ipàk, ‘David, Jesse mumu yeposak uya man, i'che wettok kàyik, mùkkàlà kàyik mùkkàlà tamù'nawàlà i'che wettok kupù woton,’ teppù lùppù. *Psalms 89:20*

²³ Mùkkàlà Jesus, David payan tonpa, kupùppù Kaatù uya Israel pon kon Pù-kattàni pe iwettoppe ikupù tûuya teppù tûuya kasa. ²⁴ Jesus uyàpù wapiya, John uya itekale yekamappù tamù'nawolon kon Israel pon kon pàk, Kaatù winàkàik tok welattà toppe tùmakuyi kon winàpai, molopai tok usenpatauka toppe. ²⁵ Molopai tûwotokoyi yenuka'nùpù tûuya winàkàik tûwechi yau, John uya kappon yamùk pàk, ‘Ànùk pe ken kiyittuyatàu? Mùmàmussatà'i'nùk pen iulà. Tûse Nüyàssan uye'mappù pàk molopai ittassa yewa yeuka uya yentaino mùkkàlà!’ teppù.

²⁶ “Utonpa yamùk, Abraham payan nùssan, molopai Jew yamùk pen talà Kaatù yapulànnan, kùponalok pe màlà sàlà wepùikattàntok yekale yeuno-ssak! ²⁷ Masapùla kappon yamùk Jerusalem pon kon, molopai tok yepulu yamùk uya, Jesus ittu pùla iwechippù. Molopai Kaatù Maimu yenpoikannan

Maimu lùppù tùnene kon echipalà wàlàkka'nàtok weyu yattai'ne ittu tok uya pùla iwechippù. Tùse pùsamlo yenpoikannan maimu lùppù kupùppù tok uya iwekkupù málà teppù Kaatù uya kasa, àli pe Jesus kupù tùuya'nokon pàkàlà. ²⁸Iwàtok tùuya'nokon iwenai yepolo tupo pùla, Pilate yekamappoppù tok uya iwàtoppe itùtoppe ya. ²⁹Tamù'nawàlà Kaatù Maimu we'menukasak ipàk kupù tupo, tok uya inuttàppù pulusuk poi molopai tok uya inonkappù uluwaik yak. ³⁰Tùse Kaatù uya iwuluukappù weli'nàtok yapai. ³¹Molopai tukke wei mùk-yamlo ya'là iichasak kon nùssan Galilee poi Jerusalem pona uya yeneppù málà. Sàlàpe nen uchi mùkkàlà yekamannan pe tok wechi Israel pon kon kappon yamùk pàk. ³²Wakù Ite kale nessak ina uya apyakù'nokon man, málà Kaatù uya ikupù tùuya teppù lùppù kùtamo kon pàk. ³³Málà kussak ya man sàlàpe kùponalok kon pe, kùmyamlo tok payan nùssan, Jesus wuluuka tùuya weli'nàtok yapai winà. Kaatù Maimu yau iwe'menukasak yakon Psalm yau kasa,

'Umu àmàlà, sàlàpe àkàipùnù pe wenasak man,' tukaik. *Psalms 2:7*

³⁴Sàlàichi málà wateppù Kaatù uya lùppù, iwuluuka tùuya weli'nàtok yapai pàk, àkàtase làma tùwennappo tu'ma woton pe pùla.

'Elepa uya málà wakù molopai ailon pùlemantok ke,

málà ikupù uya málà teppù uya David pàk lùppù ke,' tukaik. *Isaiah 55:3*

³⁵Tùulon yailà wate ya kasa,

'Iwettùsak wakù kulu ayapyoto kupù auya iikàta toppe pen málà,'

tukaik.

Psalms 16:10

³⁶"Masapùla David uya Kaatù wotokoyi kupùppù málà tùwemattok yau molopai nen uchi iwelikùppù molopai iwu'nattàppù málà itamo yamùk piyau, itesak ukàtappù málà. ³⁷Tùse mùkkàlà Kaatù nùwuluukappù weli'nàtok yapai, ukàtappù pen.

³⁸⁻³⁹"Utonpa yamùk ittutàk kon pùsàlà Jesus yai usentuppantok àli kuttok pàk usekamappù àpàkù'nokon, iwinà ànù'là ailon tawon ipàk wemokkasak málà tamù'nawolon àli kuttok yapai, Law Moses winàpaino winà ikasa ewe-natok pùla iwechi málà. ⁴⁰Tùttuseichi ettàk kon, Kaatù Maimu yenpoikannan uya wateppù lùppù wekkupù ewinàkài'nokon tukaik.

⁴¹'Yentàk kon! Mottùnpannan!

Esenenunkatàk kon molopai amattatàk kon!

Masapùla sàlà wotoko tükussai'nùk eweyu kon yattai

wechi málà ailon tetok auya'nokon ipàk woton pe pùla,

ànù'là uya lànen àpàkù'nokon yekama tuse!" tukaik.

Habakkuk 1:5

⁴²Paul, Barnabas tawonnan uya Jew yamùk wepilittok itak nàmà tuse kappon yamùk uya tok kàmappù tok wennappo toppe, ewanawolok wàlàkka'nàtok weyu yattai tok uya málà yentak lùwa sàlà yamùk yekama toppe tùpàkù'nokon ⁴³Kappon yamùk we'nonkasak yau, Jew yamùk molopai Jew yamùk pen Jew yamùk usenupatok winàkàik iwelattàsak kon uya Paul molopai Barnabas tawonnan wenaimappù. Málàyau tok uya tok yelupappù molopai tok meluntàpappù Kaatù wettok wakù pe yau tùwemassan pe tok wettoppe.

⁴⁴Ewanawolok wàlàkka'nàtok weyu yattai tamù'nawàlà lùwa lànen, málà pata yawon kon uyàpùppù málà Ite pulu Maimu yetase. ⁴⁵Tukkan kon kappon yamùk yensak tùuya'nokon yau, Jew yamùk yepulu yamùk kùlùmàluppù.

Tok usàulàmappù Paul nekama winàkàik molopai tok uya imottùnappù. ⁴⁶Tùse Paul molopai Barnabas uselupappù màlà yentak meluntà pe tùusenalippaik pùla. "I'che kulu we'nàtok pe iwechippù màlà Kaatù Maimu usekama àpàkù'nokon wapiya. Tùse inulunpasak auya'nokon pàk, molopai tàwàlàlà wema'nàtok yeponnan yek pe ewekkupù kon pùla iwechi pàk, ina uya ànàmà kon sàlà, molopai ina utà sàlà Jew yamùk pen piyak. ⁴⁷Masapùla sàlà màlà Kaatù uya ina pàk.

'Jew yamùk pen weyu pe àkussak kon uya man,
tamù'nawolon kon sàlà non pon kon wepùikattàtok nepù kon pa,"
teppù. *Isaiah 49:6*

⁴⁸Yetasak tùuya'nokon yau, Jew yamùk pen utauchinappù màlà molopai Itepulu maimu yapulàppù tok uya, mük Yamlo tàwàlàlà wema'nàtok ponelok pe yanùsak kon wenappù màlà ailon tawonnan pe.

⁴⁹Kaatù Maimu usekamappù màlà tamù'nawàlà pata yawàlà. ⁵⁰Tùse Jew yamùk uya, kàyik yamùk pata yennà nan molopai tùnamasan nossan yamùk Jew yamùk pen, Kaatù namannan yaimelunappù. Tok uya talumattàntok piyattàppù Paul molopai Barnabas tawonnan winàkàik molopai tok yenu'-mappù tok uya tùpata kon yapai. ⁵¹Màlàpàk tok uya non tu'meppù tùtta kon poi tok yekamappo pe tok winàkàik molopai tok utàppù Iconium pona. ⁵²Jesus ya'lon kon Antioch pon kon wanùssak wechippù màlà utauchinpan-tok ke molopai Wakù Akkwàlù ke.

Iconium Po

14 ¹Iconium po, Paul molopai Barnabas tawonnan utàppù màlà Jew yamùk wepilittok itak tak. Molopai tok uselupappù wakù pe. Màlàyau tukke Jew yamùk molopai Jew yamùk pen wenappù ailon tawonnan pe Jesus pàk. ²Tùse Jew yamùk ailon tawonnan pen uya Jew yamùk pen yaimelunappù, tok usenumenka toppe àli pe ailon tawonnan winàkàik. ³Paul molopai Barnabas tawonnan wechippù màlà molo tachin pe. Tok uselupappù tùusenalippaik pùla Itepulu pàk. Mùkkàlà uya ailon pe tok yekale wechi, Kaatù wettok wakù pe pàk yekama pe apàkkeke ke tok lepappù, tensan yekwa ton pen yentok ipàkàlà molopai enumenkannan, kuttotpe tok uya. ⁴Kappon yamùk màlà pata yawon kon wepantakasak wechippù màlà, tùulon kon wechippù Jew yamùk winà, molopai tùulon kon wechippù yeunossak kon winà.

⁵Màlàyau Jew yamùk pen molopai Jew yamùk tawonnan, tamùkke tepulu kon pokonpe, tok wekkupùppù yeunossak kon talumattà pàk molopai tok wànà pàk ták ke. ⁶Yetasak tùuya'nokon yau tok wepeppù Lystra molopai Derbe pona, pata yamùk Lycaonia pon, molopai iwoino kon pata yak. ⁷Molo tok uya wakù itekale yekamappù.

Lystra Molopai Derbe Po

⁸Lystra po kàyik wechippù molo chichiu pe tùwessen tùusasen pen tùwentuppù motapai. ⁹Molo Paul uselupa yeta pàk iwechippù. Paul uya tiuchipittà pàk ailon te ya yenepù, màlàpàk itenupàkà iwechippù. ¹⁰Màlàpàk, "À'mùssakkakà satik pe atta po!" teppù ya ipàk eke pe. Kàyik usanùmùppù, molopai iwessa'molùkappù tùusalà pàk. ¹¹Paul nùkupùppù yensak tùuya'nokon yau

tukkan kon kappon yamük wepyattàppù tùwentaimepàtù kon pàk tùmaimu kon Lycaonian maimu yau, “Kaatù yamük wenasak man kàyik yamük kasa, molopai tok uyàssak man kùpyakù'nokon!” tukaik. ¹²Tok uya Barnabas yeset-tàppù Zeus pe molopai Paul yesek Hermes pe masapùla mùkkàlà wechippù tùuselupasen pe. ¹³Kaatù Zeus nama molopai yapulà yùwük, pata yena pon yennàì uya paaka yamük molopai yuk yùpùlù nepùppù pata mùlatta pona. Mùkkàlà molopai tukkan kon kappon yamük wechippù tok anapulà-pai, walawok paaka tùwàse molopai tùpottàse tok nama pe. ¹⁴Tùse yeunossak kon Barnabas molopai Paul tawonnan uya tùpon kon kalapàtùppù sàlà yetasak tùuya'nokon yau, molopai tok utàppù tukkan kon kappon yamük kùlottak tùwentaimepàtù kon pe. ¹⁵“Kàyik yamük, yà'là pe iwechi pàk sàlà kupù auya'nokon màlà? Kappon yamük neken nen ina, awalai'nokon nen! Talà ina man wakù itekale yekama toppe tùuya'nokon ewelattà kon pa sàlà yà'là ku'nàì pen winàpai tùwemassen Kaatù winàkàik, kak, non, palau molopai tamù'nawolon yau nai'nùk konekanàippù. ¹⁶Pena tamù'nawàlà kappon yamük kupùppù ya tàwà teselu kon yau tok utà toppe. ¹⁷Tùse tàwàlàlà Kaatù uya eke pe tùwechi yekamatok tùuya tùlùppù wakù ton kupù tùuya winà, konok yeunonàì mùkkàlà kaupai molopai kùyalì ipànsak yepetanù'nàì iweyu yattai. Kùyalì ke elepanàì'nokon mùkkàlà molopai eyewan kon yanùkkanàì utauchinpantok ke,” tukaik. ¹⁸Watukaik yeunossak kon uya teleutanùpù kon tùse tukkan kon kappon yamük wechippù paaka ànwàpai lùppù ipottà toppe tùuya'nokon tok nama pe.

¹⁹Màlà tùpo tùulon kon Jew yamük uyàpùppù Antioch Pisidia pon poi molopai Iconium poi, molopai tok uya tukkan kon kappon yamük lattàppù tiwinàkàì'nokon, Paul wàpàtùppù tok uya tàk ke molopai tok uya iwolokappù màlà pata poi iweli'chak pe tekamaik. ²⁰Tùse Jesus ya'lon kon wepilì'chak tùwoi yau, iwà'mùssakkappù molopai iwennappoppù màlà pata pona. Iwemassak pe mùkkàlà molopai Barnabas tawonnan utàppù Derbe pona.

Tok Wennappoppù Antioch Syria Pon Pona

²¹Paul molopai Barnabas uya wakù itekale yekamappù Derbe po, tukkan kon wenappù Jesus ya'lon kon pe. Molopai yeunossak kon wennappoppù Lystra pona, Iconium pona molopai Antioch Pisidia pon pona. ²²Tok uya Jesus ya'lon kon meluntàpappù miyaiwa tok wettoppe ailon tetok tùuya'no-kon yau. “Utànnù'nokon màlà tukke wettalumattàntok yawàlà Kaatù wettok itepulu pe yak wewonnàtok kon pe.” ²³Molo so'chi yamük tawon kon kùlotapai tok uya so'chi yepulu woton kon yanùmùppù tewin pàk. Wàpùleman-tok tùuta'lettàik pùla yattai tok uya tok tùlùppù Itepulu yemyak ailon tetok tùuya'no-kon ipàk yemyak.

²⁴Pisidia yawon kon pata yamük yawà tùutà kon tùpo, tok uyàpùppù Pamphylia pona. ²⁵Tok uya itekale yekamappù Perga po molopai tok utàppù Attalia pona. ²⁶Molopai màlà motapai tok wennappoppù tuna po Antioch pona, wakù pe Kaatù wettok yak tùtùlùppù kon motak màlà wotoko yenuka'nùssak nai'nùk ponelok pe.

²⁷Tùwelepansak kon Antioch pona yau, tok uya so'chi tawon kon pilipùppù molopai tok uya tamù'nawàlà Kaatù nùkupùppù tùpokonpe'nokon yekamappù tok pàk, molopai Kaatù uya asanta yakkokasak Jew yamük pen uya

ailon tetok pe, yekamappù nàlà tok uya. ²⁸ Molo tok wechippù tachin pe Jesus ya'lon kon piyau.

Wepili'nàtok Jerusalem Pona

15 ¹ Tùulon kon kàyik yamùk uyàpùppù mālā Judea poi Antioch pona molopai tok wepyattàppù ailon tawonnan Jesus pāk yenupa pāk, “Ewepùikattàsak kon pen mālā Jew yamùk yattàtok yeselu yawà ausattàsak kon pūla iwechi yau Moses uya watetok kasa,” tukaik. ² Paul molopai Barnabas tawonnan wesseippàtùppù kulu tok pokonpe sālā pāk. Mālāpāk tok wekkupùppù Paul, Barnabas tawonnan molopai tùulon kon kappon yamùk Antioch pon kon yeunoko pāk, tok utà toppe Jerusalem pona yeunossak kon molopai so'chi yepulu pe tūwessan yense, sālā pāk.

³ So'chi tawon kon uya tok yeunossak wechippù mālā, molopai tūtutài'ma'-nokon Phoenicia molopai Samaria yawàlà tok uya Jew yamùk pen welat-tàsak Kaatù winàkàik yekamappù. Sālā itekale uya eke pe tamù'nawolon ailon tawonnan utauchinpatok nepùppù mālā. ⁴ Tok welepansak Jerusalem pona yau, So'chi uya, yeunossak kon uya, molopai eke ton tūnamasan uya tok yanùmùppù tūtauchinpaik. Mùkyamlo pāk tok uya tamù'nawàlà Kaatù nùkupùppù tūpokonpe'nokon yekamappù. ⁵ Tūse tùulon kon ailon tawonnan Pharisee yamùk winon kon wà'mùssakkappù molopai tok uya, “Jew yamùk pen yattà mālā, Jew yamùk yattàtok yawàlà molopai Moses winàpaino law yawàlà tok wettoppe yekama,” teppù.

⁶ Yeunossak kon molopai eke ton tūnamasan wepilipùppù tamùkke sālā yamùk yekamapposak lùppù pāk eselupase. ⁷ Tachin pe tūuselupa kon pāk tūwechi kon tūpo, Peter wà'mùssakkappù molopai, “Utonpa yamùk, mūtutuya-tàik pena Kaatù uya uyanùmùppù àklottapai'nokon wakù itekale yekama toppe uya Jew yamùk pen pāk, yeta toppe tok uya molopai ailon te toppe tok uya. ⁸ Molopai Kaatù, kappon yamùk yewan ittunài uya, tok yanùnsak tūuya yenpoikappù, Wakù Akkwalù ke tok tūlepase, ikupùppù tūuya kùpàkù'nokon kasa lāma. ⁹ Tūpatalà'ne là ku'nàsak ya pūla man tok winàpai, esuken tok yewan konekappù ya mālā ailon tetok tok uya yai. ¹⁰ Yà'là pe ken uchi iwechi pāk mālā Kaatù tūlù'i'che ewechi kon ittutok yak eme'nek tūnonkase Jesus ya'lon kon pona kūtamo kon yamùk là wapūla kūmyamlo là uya yalā yentaino? ¹¹ Kane. Ailon tesak mālā molopai wepùikattànsak man wakù pe Itepulu Jesus wettok winà tok wepùikattàsak kasa,” teppù Peter uya tok pāk.

¹² Tamù'nawolon kon wechippù mālā eppana, Barnabas molopai Paul tawonnan uya tamù'nawàlà tensan yekkwa ton pen yentok ipàkàlà molopai enumenkannan kupùppù Kaatù uya tai'nokon Jew yamùk pen kùlottau yekama yeta tūuya'nokon yau. ¹³ Tok wenukassak tūuselupa kon pāk yau, James uselupappù, “Kūyetatàk kon, utonpa yamùk! ¹⁴ Simon nekamapàssan Kaatù uyàpùppù wapiya Jew yamùk pen piyak, tok kùlottapai kappon yamùk mokka tūuya tūponalok pe winà. ¹⁵ Kaatù Maimu yenpoikannan maimuppù uya wateppù lùppù ekkaichalà man. Kaatù Maimu yau iwe'menukasak kasa,

¹⁶ ‘Sālā tūpo wennappo mālā.

Molopai David yūwùk iwekkawai'masak lùppù pūmùssakka uya mālā.

Inmattasak koneka tu'ma uya molopai yamù tu'ma uya mālā.

¹⁷ Mālāyau kappon yamùk tonpassan uya Itepulu iwa mālā,

molopai tamù'nawolon kon Jew yamùk pen unkà'massan uyesek yai,
¹⁸ te Itepulu Kaatù uya,

mùkkàlà sàlà ittu toppe pena iku'nàippù.'

Amos 9:11-12

¹⁹ "Màlàpàk usenumenkatok man, Jew yamùk pen Kaatù winàkàik tùwe-lattàsan wanittàpa pen sàlà. ²⁰ Tùse, kaleta menukapai'nokon man tok pàk yekama pe, tùulon kaatù yemyak itùsak lùppù kùyalì napù tok uya tukaik. Nàkàlunnàtok, kamo i'mùtùntàsak yanù tok uya tukaik wapùla mùn yeme tok uya tukaik. ²¹ Masapùla Law yeneppù molopai ittuppù màlà Jew yamùk wepilittok itak yamùk tau tachin pe wàlàkka'nàtok weyu yattai'ne molopai yekamappù màlà tamù'nawàlà pata yamùk yau," tukaik James uselupappù.

Kaleta Jew Yamùk Pen Ailon Tawonnan Piyakan

²² Màlàyau yeunossak kon molopai eke ton tùnamasan yamùk usenumen-kappù tamùkke so'chi tawon kon pokonpe, kàyik yamùk yanùmù pàk tùk-lottapai'nokon molopai tok yeunottoppe Antioch pona Paul molopai Bar-nabas tawonnan ya'là. Tok uya Judas, Barsabbas tukaik tesassen molopai Silas tawonnan, asa'lon kon kàyik yamùk tùnamasan kulu ailon tawonnan nùnama ton yanùmùppù. ²³ Sàlà kaleta menukasak yeunokoppù màlà tok uya tok yemyau.

"Yeunossak kon, eke ton tùnamasan, ailon tawonnan Jesus pàk. 'Wakù pe na' messatàu?' tetok yeunossan, tamù'nawolon kon tùtonpa kon yamùk Jew yamùk pe pùla iwentusak kon Antioch, Syria molopai Cilicia pon kon piyak. ²⁴ Ina netatai tùulon kon kappon yamùk, ina tonpa yamùk utàppù molopai awanittàpappù kon molopai eusenumenkatok kon yaimelunpappù tok uya tùuselupa kon ke, sàlà kuttoppe tùuya'nokon tapyontàtok kon yepolo tok uya pùn ina winàpai. ²⁵ Màlàpàk ina wepili'chak man molopai tamù'na-wàlà tewin itewan tùwenaik mayin yekamannan yanùmù tesak ina uya man molopai tok yeunoko ina uya sàlà apyakù'nokon. Tok utà màlà ina pùnùn ton ina tonpa yamùk Paul molopai Barnabas ya'là. ²⁶ Mùkyamlo uya tùwettalipaik pùla tùwemattok kon tùsak man Itepulu Jesus Christ woto-koyi yak. ²⁷ Judas molopai Silas tawonnan yeunossan ina, àpàkù'nokon tok uya yekama màlà sàlà ina nùmenukayai'nùk. ²⁸ Masapùla Wakù Akkwalù pokonpe ina usenumenkasak man wakù pe iwechi màlà yà'làlà ikupù yen-taino tùlù ina uya àpona'nokon tukaik, sàlà yamùk yawàlà we'nàtok kon pokonpe. ²⁹ Tok nama pe tùulon kon kaatù yamùk yemyak itùsak lùppù kùyalì kù'nattù, mùn kùsemetàu, kamo i'mùtùntàsak kùsantàu, molopai nàkàlunnàtok winàpai mettàik. Wakù pe ewechi kon màlà sàlà yamùk kupù auya'nokon pùla iwechi yau. Màlà neken," tukaik.

³⁰ Mayin yekamannan yeunokoppù màlà molopai tok utàppù Antioch pona, molo so'chi tawon kon pilipùppù tok uya molopai kaleta imenukasak lùppù tùlùppù tok uya tok yemyak. ³¹ Kaleta yensak tùuya'nokon yau, kappon yamùk utauchinappù meluntàpan pe uselupantok yekale winà. ³² Judas molopai Silas mùkyamlo, Kaatù Maimu yenpoikannan tùmàlà'nokon pe use-lupappù tachin pe ailon tawonnan pokonpe, tok lepa pe tok meluntàlù ke meluntà pe tok wettoppe. ³³ Molo mala là tok wechi tùpo, tok yeunokoppù màlà Jesus pàk ailon tawonnan uya, wakù pe tok wennappoppù teuno'nài nan nùssan piyak. ³⁴ [Tùse Silas wekkupùppù molo tùwà'nàmà pàk.]

³⁵ Paul molopai Barnabas wemapùppù màlà Antioch po. Tamùkke tukke tùulon kon pokonpe, tok uya Itepulu Maimu pàk enupa'nàppà molopai yekamappù.

Paul Molopai Barnabas Wepantaka

³⁶ Màlà tùpo, Paul uya Barnabas pàk, “Wennapponpai ailon tawonnan kùtonpa kon yamùk kaklanpapai, Itepulu yekale yekamappù lùppù ipàk lùssan tamù'nawàlà pata yamùk yawon kon atta là tok wechi yense,” teppù. ³⁷ Barnabas wechippù John Mark anapai ta'là'nokon. ³⁸ Tùse Paul wechippù anapai pùla, masapùla tùpyau'nokon iwessak wotoko wenukappù ponalà pùla iwechi pàk, tùse iwennappoppù molopai tùnàmappù kon ya Pamphylia po pàk. ³⁹ Tok useippàtùppù màlà àsà pe molopai tok wepantakappù echipyapai. Barnabas uya Mark yalàppù ta'là molopai tok utàppù tuna po Cyprus pona. ⁴⁰ Paul uya Silas yanùmùppù ta'là tùutàsen pe molopai tok utàppù. Tok utà yau ailon tawonnan uya tok tùlùppù wakù pe Kaatù wettok yak. ⁴¹ Iitàppù Syria yawà molopai Cilicia yawàlà so'chi yamùk meluntàpa pe.

Timothy Utà Paul, Silas Tawonnan Ya'là

16 ¹ Paul utàppù màlà miya Derbe molopai Lystra pona. Jesus ya'lon Timothy itesek wemapùppù màlà molo. Ichan wechippù Jew pe molopai ailon tawon pe nàlà iwechippù Jesus pàk, tùse ikàipùnù wechippù Greek pe. ² Tamù'nawolon kon ailon tawonnan Jesus pàk Lystra molopai Iconium pon kon uselupappù wakù pe Timothy pàk. ³ Paul wechippù Timothy anapai ta'là, màlàpàk yattàppù ya Jew yamùk yattàtok yeselu yawà. Sàlà kupùppù ya màlà masapùla tamù'nawolon kon Jew yamùk molo tùwemassan uya Timothy kàipùnù wechi Greek pe ittu pàk. ⁴ Tùutà kon pe pata yamùk yawàlà tok uya yeunossak kon molopai eke ton tùnamasan Jerusalem pon kon nùkupùppù yekamappù ailon tawonnan pàk, yawàlà tok wet-toppe. ⁵ Màlàpàk so'chi tawon kon wenappù màlà meluntà pe ailon tetok yau molopai tukke tok wenappù wei kaichalà.

Troas Po Paul Nene We'neppà'nàtok Walai

⁶ Tok utàppù màlà pata Phrygia yawàlà molopai Galatia yawàlà. Wakù Akkwalù uya wakù itekale yekama toppe tok uya Asia po pùla ikupùppù. ⁷ Mysia pona tùuyàssak kon yau, Bithynia pona tùutài'che'nokon tok wechippù, tùse Jesus yakkwalù uya ikupùppù tok utà tukaik. ⁸ Màlàpàk tok utàppù Mysia yawàlà molopai miya Troas pona. ⁹ Màlà yewalupàyi tau Paul uya we'neppà'nàtok walai yenèppù, màlà yau, kàyik Macedonia pon wechi satik pe yenèppù ya, molopai tùpawanattà ya, “Àikkà Macedonia pona ina pùikattàse!” te ya. ¹⁰ Asse'ne Paul uya we'neppà'nàtok walai yene tùpo, ina wekonekappù Macedonia pona tùutà tok kon pe, masapùla ina uya ittuppù Kaatù uya ina kà'masak wakù itekale yekama toppe ina uya kapon yamùk molonkonnà pàk.

Lydia Wenappù Itepulu Ya'lonnà Pe

¹¹ Kanau yau ina utàppù Troas poi miya tossalà Samothrace pona, molopai iwemassak pe Neapolis pona. ¹² Màlà motapai ina utàppù Philippi pona eke

pata tûnamasen Macedonia pon. Sàlà wechippù màlà Rome pon kon pata pe. Molo ina uko'mamùppù mala là. ¹³ Wàlàkka'nàtok weyu yattai ina utàppù pata yapai tuna yena pona, wàpùlemantok patassek wechi molo pe ina uya yekamappù. Ina weleutappù chichiu pe molopai ina uselupappù nossan yamùk iwepili'chak kon molo pokonpe. ¹⁴ Tok tonpa ina uselupa yetanàippù wechippù Lydia, Thyatira pon, pùsàlà wechippù màlà tùtalilen walai pon chilanmanài pe tûwessen. Mùkkàlà nossan wechippù màlà Kaatù yapulànài pe molopai Itepulu uya itewan yappàtùppù yà'là te là Paul uya yeta toppe ya. ¹⁵ Mùkkàlà molopai itùwùk tawon kon usenpataukappù. Màlà tupo ina kà'mappù ya tùwùk tak, "Àittàk kon talà uyùwùk tau esse, ailon tawon pe wechi ittusak auya'nokon pàk," teppù ya. Ina yeka'nonkappù ya molopai ina utàppù.

Patiki'chi Tau Philippi Po

¹⁶ Tewin wei yattai wàpùlemantok patassek yak ina utà tûse, uli'chan apyoto uya ina yepoloppù. Pùsàlà yau àli akkwalù wechippù màlà, ikasa tûuyàpù woton yekama toppe ya iku'nài. Tukke pùlayatta yepoloppù ya màlà tepulu yamùk ponalok pe yà'là pe là we'nàtok yekama tûuya winà. ¹⁷ Paul molopai ina wenaimappù ya tûwentaimepàtù pe, "Pùsamlo kàyik yamùk mùkyamlo Eke kulu Kaatù yapyoto ton! Tok uya yà'là kasa là ewepùikattàtok kon ye'ma yekama màlà àpàkù'nokon!" tukaik. ¹⁸ Sàlà kupùppù ya màlà tukke wei Paul tetakkai. Màlàyau iwelattàppù molopai àli akkwalù pàk, "Jesus Christ yesek yau epakkakà pùsàlà yapai te uya sàlà!" teppù ya. Màlà yattai là àli akkwalù wepakkappù yapai.

¹⁹ Pùlayatta yepotok tûuya'nokon iwinà utàppù ittusak uli'chan yesan uya yau, tok uya Paul molopai Silas tawonnan ya'chippù molopai tok wolokappù tok uya itepulu yamùk yemlotopona kappon yamùk weseposek yak. ²⁰ Tok uya Paul molopai Silas tawonnan nepùppù Roman yepulu yamùk yemlotopona molopai, "Pùsamlo kàyik yamùk mùkyamlo Jew yamùk, molopai utaimelunpantok kussan tok kùpata kon yau. ²¹ Enupantok kasa pùla wema'nàtok yawà pàk enupanyan tok. Roman yamùk kùmyamlo molopai màlà wema'nàtok yawà, yawàlà we'nàtok pùla iwechi màlà!" teppù tok uya. ²² Tukkan kon kappon yamùk utàppù tok kùlottak Paul molopai Silas tawonnan winàkàik àsà pe esse, itepulu yamùk uya Paul molopai Silas tawonnan pon kalapàtùppù molopai tok ippoppàttoppe tok uya ikupùppù. ²³ Àsà pe tok ippoppàtù tupo tok tùlùppù màlà patiki'chi tak, molopai patiki'chi yesak uya sa'man pe manatta mùleyintà toppe tok uya yekamappù. ²⁴ Sàlà kuttok tûuya yawàlà yepolo tupo, patiki'chi yesak uya tok tùlùppù miyolon nùwa patiki'chi tak molopai tok pùta tùlùppù ya eme'nek yei yakletak.

²⁵ Anomlak yawàlà'ne Paul molopai Silas tawonnan wàpùlemappù molopai tok uselenpappù Kaatù yelemu yamùk pàk, molopai tùulon kon patiki'chi tawon kon wechippù tok yeta pàk. ²⁶ Màlà yattai, tewinanpa àsà pe tùlùpùnù wechippù, patiki'chi yapon yalo'mappù ya màlà. Màlàyau asse'ne patiki'chi mùlatta yamùk utakkokapàtùppù molopai tamù'nawàlà ya'chi-chak kon poi tok yaulontok kon wessolokappù. ²⁷ Patiki'chi yesak upakappù màlà, molopai manatta utakkokasak yensak tûuya yau, tamù'nawàlà ya'chi-chak kon wepeppù pe yekamappù ya. Màlàpàk kasupala walai mokkappù ya molopai e'wàpai iwechippù. ²⁸ Tùse Paul wentaimèppù eke pe, "Àsà pe

kamattai, tamù'nawàlà talà ina man!" tukaik. ²⁹Patiki'chi yesak uya tùweyu woton yennappù, iwewomùppù tùusemittàpaik molopai iwekkawai'mappù tùwekkùkùkùmai'ma Paul molopai Silas tawonnan yemlotopo. ³⁰Màlàyau tok yalàppù ya polopona molopai, "Yà'là kupù uya ken wepùikattà toppe?" tukaik tok yekamappoppù ya. ³¹"Ailon kakkà Itepulu Jesus pàk, molopai ewe-pùikattà màlà, àmàlà molopai àyùwùk tawon kon," tukaik tok uya yeikuppù. ³²Màlà yattai tok uya Kaatù Maimu yekamappù ipàk molopai tamù'nawolon kon itùwùk tawon kon pàk. ³³Màlà yewalupàyi tau patiki'chi yesak uya tok yalàppù molopai tok yattàpàssak tok ippoppàtù yau kukappù ya. Màlà yattai là mùkkàlà, molopai tamù'nawàlà itonpa yamùk usenpataukappù. ³⁴Paul molopai Silas tawonnan yalàppù ya tùwùk tak molopai tok lepappù ya tok yeipa woton ke. Mùkkàlà molopai itùwùk tawon kon wanùssak wechippù màlà utachin pantok ke masapùla Kaatù pàk nen uchi ailon te tùuya'nokon pàk.

³⁵Ko'làma Roman yepulu yamùk uya tùmaimu kon yeunokoppù patiki'chi yesak piyak, "Tàwà mùkyamlo kàyik yamùk nùtài," tukaik. ³⁶Màlàyau patiki'chi yesak uya yekamappù Paul pàk, "Itepulu yamùk uya tùmaimu kon yeunossak man àmàlà molopai Silas tawonnan nonka toppe. Itàtāk kon làichi, molopai wakù pe mùtātàik," tukaik. ³⁷Tùse Paul uya pata yennà nan pàk, "Àli kussak ina uya pùla iwechi màlà, tùse ina ippoppàttai tok kappon yamùk yemlotopo, molopai ina mùkyamlo Roman yamùk! Molopai tu'ma ina yenu'mappù tok uya patiki'chi tak. Tùse ken na' uchi ina eneunoppai tok wechi màlà amak yai? Kanekku, tàwà nen tùmàlà'nokon pe Roman yepulu yamùk uyàpù màlà sàlà motak ina yenpakkase," teppù. ³⁸Sàlà yekamappù pata yennà nan neunokossan uya Roman yepulu yamùk pàk. Màlà yattai Paul molopai Silas tawonnan wechi Roman yamùk pe yetasak tùuya'nokon yau, tok usenalippappù. ³⁹Màlàyau tok utàppù màlà tok piyak wa tùwessak kon pàk tùsewankono'ma kon yekamase. Tok uya Paul molopai Silas tawonnan yalàppù patiki'chi tapai molopai tok yekamappoppù tok uya pata nàntoppe tok uya. ⁴⁰Paul molopai Silas tawonnan uya patiki'chi nàmàppù màlà molopai tok utàppù Lydia yùwùk tak. Molo ailon tawonnan yepoloppù tok uya molopai tok meluntàppù tok uya molopai tok utàppù.

Thessalonica Po

17 ¹Paul molopai Silas tawonnan utàppù màlà Amphipolis molopai Apollonia yawàlà, molopai tok uyàpùppù Thessalonica pona, Jew yamùk wepilittok itak wechippù màlà molo. ²Tùwessek kasa là Paul utàppù màlà wepili'nàtok itak tak. Molo àsolùwau Wàlàkka'nàtok weyu yattai'ne kappon yamùk yekamappopàtù pàk iwechippù màlà Kaatù Maimu pàk. ³Yekamappù ya molopai yenpoikappù ya ikasa Christ wettalumattàtok molopai iwuluu-katok weli'nàtok yapai wechippù. "Pùsàlà Jesus tekamayai'nùk àpàkù'nokon mùkkàlà Christ," teppù Paul uya. ⁴Tùulon kon uya ailon teppù Paul molopai Silas tawonnan maimu pàk molopai tok tonpa pe tok wenappù. Molopai nàlà tukke Greek yamùk Kaatù namannan, molopai tukke nossan yamùk tùnamasan wenappù Paul molopai Silas tawonnan tonpa pe.

⁵Tùse Jew yamùk kùlùmàluppù molopai àli ton kappon yamùk pili-pùppù tok uya asantapai. Tok uya kappon yamùk yaimelunappù molopai

tok utàppù Jason yùwùk tak asse'ne Paul molopai Silas tawonnan iwase, tok nettoppe tùuya'nokon kappon yamùk piyak. ⁶Tùse tok yeposak tùuya'-nokon pùla iwechi yau, Jason wolokappù tok uya molopai tùulon kon ailon tawonnan. Tok yalàppù tok uya pata yepulu yamùk yemlotopona molopai tok wentaimeppù, “Pùsamlo kàyik yamùk utaimelunpantok kussan wolù yawàlà. Molopai sàlàpe tok uyàssak man kùpata kon pona. ⁷Molopai Jason uya tok kussak man tùwùk tau. Caesar winàpaina wema'nàtok yawà, yawàlà pùla tok wessak man, tùulon Kin molo man Jesus itesek tesak tok uya man,” tukaik. ⁸Sàlà ke tukkan kon kappon yamùk molopai pata yepulu yamùk yaimelunpappù tok uya man. ⁹Itepulu yamùk uya Jason molopai tùulon kon kupùppù tok use'ma toppe pùlayatta ke tùnonka tok kon pe, molopai nen uchi tàwà tok wuttà toppe.

Berea Po

¹⁰Asse'ne ewalupà pe iwenasak yau, ailon tawonnan uya Paul molopai Silas tawonnan yeunokoppù Berea pona. Tùwelepansak kon pe tok utàppù Jew yamùk wepilittok itak tak. ¹¹Molo kappon yamùk wechippù wakù pe ittun-nan Thessalonica pon kon yentaino kon. Tok uya itekale yetappù màlà ànùt-tupai kulu tok wechippù, molopai wei kaichalà tok usenupappù màlà Kaatù Maimu pàk, Paul nekamappù wechi ailon pe kulu yentoppe tùuya'nokon. ¹²Tukke tok uya ailon teppù Jesus pàk tukkan kon tūnamasan Greek yamùk, nossan yamùk molopai kàyik yamùk tukaik. ¹³Tùse Jew yamùk Thessalonica pon kon uya itekale, Kaatù Maimu yekama Paul uya Berea po yetasak tùuya'nokon yau, tok uyàpùppù nàlà màlà motak molopai tok uya molon-konnà yaimelunpappù àsà pe tok wettoppe. ¹⁴Màlà yattai asse'ne Paul yeunokoppù ailon tawonnan uya palau pona, tùse Silas molopai Timothy tawonnan wechippù Berea po lùppù. ¹⁵Kàyik yamùk Paul yanàì nan utàppù ya'là Athens pona. Molopai tok wennappoppù Berea pona Paul maimuppù pokonpe Silas molopai Timothy tawonnan uyàttoppe ipyak asse'ne.

Athens Po

¹⁶Silas molopai Timothy tawonnan màmuku pàk tùwechi Athens po yau, Paul usewankono'mappù màlà tùulon kon kaatù yamùk pe tukaik ikonekasak kon ke pata wanùssak yene tùuya pàk. ¹⁷Màlàpàk Jew yamùk wepilittok itak tau Jew yamùk molopai Jew yamùk pen Kaatù namannan pokonpe tok uselupappù tùwesseippasse. Molopai makitti tau, wei kaichalà tùuyàssan pokonpe. ¹⁸Mùkyamlo Epicurean yamùk molopai Stoic yamùk enupannan yeippàtùppù ya nàlà màlà. Tùulon kon uya, “Yà'là tei'che ken uchi pùsàlà ittunàì pen wechi màlà?” teppù. Tùulon kon uya tu'ma, “Kaatù yamùk tùulon pata yawon kon pàk iichelupa kasa man,” teppù. Tok uya wateppù màlà masapùla Paul uselupa Jesus pàk molopai iwe'wuluukappù weli'nàtok yapai pàk, pàk. ¹⁹Màlàyau Paul nepùppù tok uya màlà wepili'nàtok patassek Areopagus itesek yak, molopai tok uya, “Ina ànùttupai man attalai sàlà emennak enupantok meselupayai'nùk ipàk. ²⁰Tùulon kon sàlà yamùk ina netayai'nùk nùsetayan ina neta pe pùla, molopai yà'là te ya là ànùttupai ina man,” teppù. ²¹Masapùla tamù'nawolon kon kappon yamùk Athens pon kon molopai kaklan yamùk molo tùwemassan mùkyamlo wechippù àko'manpai yà'làlà emennak yekama pàk molopai yeta pàk nàlà.

²²Paul wà'mùssakkappù màlà Areopagus yamùk wepili'chak yemlotopo molopai, “Athens pon kon! Tamù'nawolon yawàlà kaatù yamùk namannan pe eppai ewechi kon tenyaik. ²³Masapùla usalà apata kon yawàlà yau, tentai àwàpùlema kon patassek. Molopai tepotai molo imenukasak, ‘Tùttusen pen Kaatù pàk,’ tawon. Mùkkàlà màpùlemayatàì'nùk ipàk, ittu auya'nokon pùla là tùse, mùkkàlà yekama uya sàlà àpàkù'nokon.

²⁴“Kaatù sàlà wolù molopai tamù'nawolon yau nai'nùk konekanàippù, mùkkàlà epùn molopai non tawon Yepulu, molopai kappon yamùk namùppù tapùì yamùk tau tùwemassen pen. ²⁵Màlà tùse pùla yà'làlà kappon nepo-loppù tùwe'wotokomase i'che tùwessen pen, masapùla wema'nàtok molopai we'netukkantok molopai tamù'nawolon tùnàì pe tùwechi kappon yamùk yemyak pàk. ²⁶Tewinan kàyik winà tamù'nawolon kon kappon yamùk tùpa-talo'nan kon konekappù ya. Molopai tok wemattoppe ikupùppù ya sàlà non po mailàlà. Tùmàlà pe tok wemattoppe màlà yattai ikupùppù ya molopai màlà pata kupùppù ya tok wemattok yau pe. ²⁷Sàlà kupùppù ya màlà tùwa-toppe, tappàttoppe molopai tepotoppe tok uya. Tùse Kaatù mùkkàlà meyon pen kiwinàpai'nokon. ²⁸Masapùla ‘Mùkkàlà yau tùwemassan kùmyamlo, tùwelaikasan molopai talà tùwessan.’ Kaleta menukannan uya ‘Imunkà yamùk nàlà kùmyamlo,’ teppù kasa.

²⁹“Imunkà yamùk pe we'nà'nokon pàk, Kaatù wechi kolù wapùla chilùpa, wapùla tàk là, kappon nùkonekappù tùnùttu yawàlà kasa iwechi pe yekama'nokon kùsettak. ³⁰Pena Kaatù uya màlà yenpàtùppù kappon yamùk uya ittu pùla iwechi yattai, tùse sàlàpe Kaatù uya tamù'nawolon kon kappon yamùk mailon kon nà là welattà toppe àli teselu kon winàpai yekamasak man. ³¹Masapùla tamù'nawolon kon kappon yamùk sàlà non pon kon ittutok tùuya wakù pe tùwettok yau yattai konekasak ya màlà, mùkkàlà kàyik tùna-nùmùppù winà. Sàlà yenpoikappù ya màlà tamù'nawolon kon pàk, mùkkàlà kàyik wuluuka tùuya weli'nàtok yapai winà!” teppù Paul uya.

³²Paul uselupa we'wuluukantok weli'nàtok yapai pàk yeta tùuya'nokon yau, tùulon kon uya imottùnpappù, tùse tùulon kon uya, “Ina sàlà pàk euselupa tu'ma enetapai man,” teppù. ³³Molopai màlà Paul uya tok nàmàppù. ³⁴Tùulon kon kappon yamùk wenappù itonpa pe, molopai ailon teppù tok uya. Tok kùlottau Dionysius, Areopagus pon wechippù màlà molopai nossan Damaris itese, molopai tùulon kon.

Corinth Po

18 ¹Sàlà tùpo, Paul uya Athens nàmàppù molopai iitàppù Corinth pona. ²Molo Jew yepoloppù ya Aquila itese. Pontus po iwentusak lùppù, tùnoppù Priscilla pokonpe ài'chen Italy poi. Masapùla eke itepulu Claudius uya tamù'nawàlà Jew yamùk uya Rome nàntoppe yekamappù màlà. Paul utàppù tok yense. ³Molopai molo iwechippù, iwe'wotokomappù tok pokonpe, masapùla tùwemattok yepoloppù ya màlà tappulin koneka tùuya winà, tok kasa nàlà. ⁴Jew yamùk molopai Greek yamùk pokonpe tùuseipàtù pàk iwechippù màlà ailon te toppe tok uya, Wàlàkka'nàtok weyu yattai'ne Jew yamùk wepilittok itak tau.

⁵Silas molopai Timothy tawonnan welepansak Macedonia poi yau, Paul weppàtùppù wakù itekale yekama pàk Jew yamùk pàk Jesus wechi Christ

pe pàk. ⁶Tiwinàkàik wakù pe pùla tok wechi yau molopai àli pe tok uselupa tùpàk yau tùpon tu'meppù ya molopai tok pàk, “Àmùnù kon wechi màlà appai kon po! Atalumattà kon yau amyamlo uya yanùmù màlà, unкупù kussak uya man. Sàlà motapai utà sàlà Jew yamùk pen piyak,” teppù ya. ⁷Màlàyau tok nàmàppù ya molopai iitàppù, Titius Justus itesek yùwùk tak emasse. Mùkkàlà wechippù Jew pen Kaatù namanà. Itùwùk wechippù màlà Jew yamùk wepilittok itak piyau. ⁸Molopai Crispus, Jew yamùk wepilittok itak yesak uya, ailon teppù màlà Itepulu pàk, mùkkàlà molopai tamù'nawàlà itùwùk tawon kon. Molopai tukke tùulon kon kappon yamùk Corinth pon kon uya itekale yetappù, ailon teppù tok uya Itepulu pàk molopai tok usenpataukappù.

⁹Tewin ewalupà yattai Paul uya we'neppà'nàtok walai yenepù, màlà yau Itepulu Jesus uya ipàk wateppù, “Kettalipai, tuse euselupa pàk lùppù ekkà molopai ke'nonkai, ¹⁰masapùla aya'là wessaik. Ànù'là uya amattanùpù pen màlà masapùla tukkan kon sàlà pata yawon kon mùkyamlo uponalok kon,” teppù ya. ¹¹Màlàyau Paul wechippù molo tewin kili'chimo'chi molopai 6 pe kapù, kappon yamùk yenupa pàk Kaatù Maimu pàk.

¹²Gallio kussak Roman yepulu pe Achaia po yau, Jew yamùk wepilipùppù molopai Paul ya'chippù tok uya molopai yalàppù tok uya eke ton yemlotopona. ¹³“Pùsàlà kàyik, kappon yamùk kupù'che man Kaatù yapulà toppe tok uya, wema'nàtok yawà Law yawàlà pùla,” teppù tok uya. ¹⁴Paul wekoneka tùuselupa pàk kùlotta, Gallio uya Jew yamùk pàk wateppù, “Sàlà wessak ikasa pùla wapùla àli kulu wàntok kussak yau, ikasa wechi màlà eyeta kon uya yau amyamlo Jew yamùk. ¹⁵Tuse usàulàmantok mayin pàk molopai esek yamùk pàk, molopai àmàlà'nokon law pàk pe iwechi yau, amyamlo pe mùkonekatàik. Màlà yekwa enenpai pùla wessaik,” teppù. ¹⁶Màlàyau tok yenpakappù ya itepulu yamùk yemlotopoi. ¹⁷Sosthenes, Jew yamùk wepilittok itak yesak, ya'chippù tamù'nawolon kon uya molopai ippoppàtùppù tok uya eke ton yemlotopo. Tuse màlà uya Gallio yaimelunpappù lùkkwà là pen màlà.

Paul Wennappo Antioch Pona

¹⁸Paul wechippù màlà Corinth po ailon tawonnan piyau tachin pe. Màlà tùpo tok nàmàppù ya Priscilla molopai Aquila tawonnan pokonpe tuna polo Syria pona. Cenchrea po tùppai nappù ya ikupù tùuya tetok tùuya Kaatù pàk kupùppù ya. ¹⁹Ephesus pona tok welepamùppù molopai màlà motau Paul uya Priscilla molopai Aquila tawonnan nàmàppù. Tuse Jew yamùk wepilittok itak tak iitàppù molopai tok useippàtùppù Jew yamùk pokonpe. ²⁰Tok uya yekamappopù tachin peiwa tùpyau'nokon iwettoppe tuse kane teppù ya. ²¹Tuse tok pàk yekamappù ya tùtài'ma, “Kaatù iwalok pe iwechi yau wennappo tu'ma màlà apyakù'nokon,” teppù ya. Molopai iitàppù Ephesus poi tuna po.

²²Tùwelepansak Caesarea pona yau, Paul utàppù Jerusalem pona “Wakù pe na' messatàu?” kase so'chi tawon kon pàk, molopai iitàppù Antioch pona. ²³Molo mala là tùwechi tùpo iitàppù. Galatia molopai Phrygia tawon yawolon kon pata yamùk yawàlà, tamù'nawolon kon Jesus ya'lon kon meluntàpa pe.

Apollos Wechi Ephesus Molopai Corinth Po

²⁴Màlà yattai Jew, Apollos itesek iwentusak lùppù Alexandria po uyàpùppù màlà Ephesus pona. Wakù pe tùuselupasen pe iwechippù màlà molopai wakù

pe Kaatù Maimu ittunài pe. ²⁵Yenupasak pe iwechippù màlà Itepulu Jesus yeselu pàk, molopai eke pe kulu ànkuppai tùwettok ke iichelupappù molopai ailon Jesus yekale pàk ikasa enupanài pe iwechippù. Walà tùse John uya enpataukantok yekale neken ittuppù ya màlà. ²⁶Tùwettalipaik pùla, meluntà pe iwepyattàppù màlà tùuselupa pàk Jew yamùk wepilittok itak tau. Priscilla molopai Aquila uya yetasak yau, tok uya yalàppù màlà tùpatassek kon yak, molopai tok uya màlà yentak ikasa lùlwa kulu Kaatù yeselu yekamappù ipàk. ²⁷Apollos wechippù itàpai Achaia pona. Màlàpàk Jesus ya'lon kon Ephesus pon kon uya kaleta menuka pàk ipùikattàppù Achaia pon kon ailon tawonnan piyak, tok pawanattà pe yanùntoppe tok uya. Tùwelepansak yau wakù pe Kaatù wettok yau Jesus ya'lon kon pe iwenasak kon pùikattàppù ya eke pe. ²⁸Masapùla meluntà pe yeippàttok tùuya ke Jew yamùk yentaikappù ya ayupo tukkan kon teippàsse, Kaatù Maimu yapai Jesus wechi Christ pe yekama pe.

Paul Wechi Ephesus Po

19 ¹Apollos wechi Corinth po tùse, Paul utàppù màlà pata yamùk yawàlà palau yena winàpai molopai iwelepamùppù Ephesus pona. Molo Jesus ya'lon kon yepoloppù ya màlà. ²Tok yekamappoppù ya, “Wakù Akkwalù na' mepotantàu ailon tawonnan pe ewenasak kon yau?” tukaik. “Wakù Akkwalù wechi molo yekale yetasak là ina uya pùla man,” tukaik tok uya imaimu yeikuppù. ³“Yà'là yekkwa ken uchi usenpataukantok manùntantàu?” tukaik Paul uya tok yekamappoppù. “John uya enpataukantok,” tukaik tok uya yeikuppù. ⁴Paul uya, “John uya enpataukantok màlà mùkyamlo tùmakuyi kon winàpai iwelattàsak kon ponalok, molopai John uya yekamappù kapon yamùk pàk, ailon te toppe tok uya te'mappù pàk tùuyàssen Jesus Christ pàk,” teppù. ⁵Sàlà yetasak tùuya'nokon yau, tok usenpataukappù màlà Itepulu Jesus yesek yau. ⁶Paul uya temyatù tùlùppù tok pona, màlàyau Wakù Akkwalù wuttàppù tok pona. Molopai tok uselupappù tùulon mayin yamùk yau molopai nàlà tok uya Kaatù Maimu yenpoikappù. ⁷12 pe kàyik yamùk wechippù màlà tamù'nawàlà.

⁸Paul utàppù màlà Jew yamùk wepilittok itak tak, molopai àsolùwau kapù kaichalà iichelupappù kapon yamùk pokonpe, tùwettalipaik pùla meluntà pe, molopai Kaatù wettok itepulu pe yekamappù ya tok pàk. Ailon te toppe tok uya. ⁹Tùse tùulon kon wechippù màlà sa'man pe molopai ailon te tok uya pùla iwechippù. Molopai àli pe tok uselupappù Itepulu Jesus yeselu pàk tukkan kon kapon yamùk yemlotopo. Màlàpàk Paul uya tok nàmàppù molopai Jesus ya'lon kon yalàppù ya ta'là molopai tok yenupappù ya wei kaichalà Tyrannus uya enupan yùwùk tau. ¹⁰Sàlà kasa iwechippù màlà asa'là kili'chimo'chi, màlàpàk tamù'nawolon kon Asia yawolon kon pata yamùk yau tùwemassan, asaklāma Jew yamùk molopai Jew yamùk pen uya Kaatù Maimu yetappù.

Sceva Mumu Yamùk

¹¹Kaatù uya tensan yekkwa ton pen kapon nùkupù yentaino kon kupùppù Paul yai. ¹²Paul yappà'nài nan nùssan enki'cha yamùk molopai pon yamùk yalàppù màlà e'nek ton piyak, màlàyau tok yepalan uchipittàppù màlà

molopai àli akkwalù yamùk wepakkappù màlà tok yapai. ¹³Tùse tùulon kon Jew yamùk tùusalà kon pàk tùwessan molopai àli akkwalù yenpakka-nài nan wechippù nàlà Jesus yesek yapulài'che màlà kuttotpe tùuya'no-kon. Tok uya àli akkwalù pàk, “Epakkatàk kon nùkayan ina àpàkù'nokon Jesus, Paul nekamayai'nùk yesek yau,” teppù. ¹⁴Sàlà ku'nài nan wechippù màlà 7 pan kon, Jew eke paatele Sceva itesek munkà pe. ¹⁵Tùse tewin nà wei yattai àli akkwalù uya tok pàk, “Jesus mùkkàlà unùttu molopai Paul nàlà mùkkàlà unùttu, tùse ànùkyan ken uchi amyamlo?” teppù. ¹⁶Kàiyik àli akkwalù yen waplùmùppù àsà pe tok pona, molopai tok yentaikappù ya. Tok wepeppù màlà itùwùk tapai tùumattapàsse ipon pùla'ne. ¹⁷Tamù'nawàlà Jew yamùk molopai Jew yamùk pen Ephesus po tùwemassan uya sàlà yetappù màlà. Tok usenalippappù molopai Itepulu Jesus yesek yapulàppù molopai inamappù tok uya màlà eke pe. ¹⁸Tukke ailon tawonnan Jesus pàk uyàpùppù màlà tunkupùppù kon nùppù molopai tùusewankono'matok kon yekamase ayupo. ¹⁹Tukke piyassan nùkupù walai ku'nài nan uya tùkaletayi kon nepùppù tamùkke molopai tok uya ipottàppù tamù'nawolon kon yemlo-topo. Tok uya kaleta yepek ittuppù, màlàyau tamù'nawàlà iyàpùppù 50,000 kaichalà pùlayatta chilùpa pun. ²⁰Sàlà kasa meluntà pe Kaatù Maimu utalen-kappù màlà molopai meluntà pe iwenappù.

Wepanta'mantok Ephesus Po

²¹Sàlà wekkupù tùpo Paul wekkupùppù tùutà pàk Wakù Akkwalù yau Macedonia molopai Achaia polo molopai miya Jerusalem pona. “Màlà motak utà tùpo Rome yense nàlà utà màlà,” teppù ya. ²²Màlàpàk Timothy molopai Erastus tawonnan tùpùikattàn nan yeunokoppù ya Macedonia pona. Molo lùlwa Asia yawolon pata yamùk yau iiko'mamùppù.

²³Sàlà yattai màlà àsà utaimelunpantok wechippù Ephesus po, Itepulu Jesus yeselu wenai. ²⁴Kàiyik Demetrius itesek chilùpa pàk tùwe'wotokomasen uya, màlà chilùpa ke nossan kaatù Artemis yùwùk pe tukaik lùkkwà ikone-kappù molopai sàlà iwotokoyi uya eke pe tùwe'wotokomasan pùlayattayit-tàppù. ²⁵Màlàpàk tok kà'mappù ya tamùkke, tùulon kon walainon nàlà iwotokoyi ton pokonpe. Molopai tok pàk, “Kàiyik yamùk, mùttuyatàik sàlà eke pe pùlayatta yesak pe we'nàtok uyàpù sàlà wotoko winà. ²⁶Menyatàik molopai metayatàik pùsàlà Paul nùkussai'nùk. Kappon yamùk nùkonekassan kaatù yamùk mùkyamlo kaatù yamùk pen te ya. Molopai tukke kappon yamùk uya ailon te toppe ikukkassak ya man, asaklàma talà Ephesus po molopai tamù'nawàlà lùlwa lānen Asia yawolon pata yamùk po. ²⁷Sàlà kùwotokoyi kon uya lānen àli tesek yepolo pe man. Màlà pe neken pùla kaatù Artemis yùwùk wechi kupù nàlà màlà yà'là woton pe pùla. Molopai eke pe nàlà iwettok umatta màlà. Mùkkàlà tamù'nawolon kon Asia pon kon molopai tamù'nawàlà non pon kon wepeimatok ipàk!” teppù.

²⁸Yetasak tùuya'nokon yau, tok we'naikasak wechippù àsà pe molopai tok wentaimeppù, “Eke mùkkàlà Artemis, Ephesus pon!” tukaik. ²⁹Tok wessakolopasak wechippù tamù'nawàlà pata yau. Tamùkke àsà pe tùwessan wepili'chak uya Gaius molopai Aristarchus tawonnan Macedonia pon kon ya'chippù, Paul ya'là tùutàsan molopai tok uya tok yalàppù aitun pe tamùkke wepili'nàtok patassek yak. ³⁰Paul wechippù itàpai tùmàlà pe tukkan kon

kappon yamùk yemlotopona, tùse Jesus ya'lon kon uya kane teppù. ³¹Eke pata yesak tonpa yamùk Ephesus pon, iwechiyakon pe tùwessan uya nàlà tùmaimu kon yeunokoppù ipyak, wepili'nàtok itak tak iità tukaik ipawanat-tàik. ³²Màlà yattai tukkan kon kappon yamùk utaimelunpasak wechippù masapùla tùulon kon kappon yamùk wentaimeppù yà'làlà tukaik. Molopai tùulon kon wentaimeppù tùulon pe, Molopai tukkan kon uya yà'là yense là tùwepili'chak kon ittu pùla iwechippù. ³³Jew yamùk uya Alexander tùikappù tukkan kon kappon yamùk kùlottapai tok yemlotopona. Alexander uya tok yekamappoppù temyatù ke eppana tok wettoppe, molopai tùwenai tùuselupai'che iwechippù kappon yamùk yemlotopo. ³⁴Tùse Jew pe iwechi ittusak tùuya'nokon yau, tamù'nawàlà tok wentaimepàtùppù 2 hours “Eke mùkkàlà nossan kaatù Artemis Ephesus pon,” tukaik.

³⁵Màlàyau nen uchi Pata yesak pùikattànai uya tukkan kon kappon yamùk yeppaka'nùpùppù màlà, “Ephesus pon kon kappon yamùk, tamù'nawolon kon nùttuyan, Ephesus wechi eke Artemis pàk wàpùleman yùwùk patassek pe molopai tùnamasen tàk iwepukasak lùppù kaupai wechi molo. ³⁶Ànù'là uya ewetapamù tetok pùla iwechi màlà, màlàpàk eppana ettàk kon molopai àsà pe kettàu. ³⁷Pùsamo kàyik yamùk nessak auya'nokon man sàlà motak, kaatù yùwùk yama'masak là tok uya wapùla yà'là tesa'là tok uya tùwe'namaik pùla àli pe nossan kùkaatùyi kon pàk pùla tùse. ³⁸Demetrius molopai iwe'woto-koma tonpa yamùk uselupatok ànù'là winàkàik wechi molo yau, eke ton molo man molopai wekkottùmantok molo man, molopai tok uselupa màlà molo ànù'là winàkàik. ³⁹Tùse i'che ewettok kon yentaino wechi molo yau, ikoneka màlà tùulon nà iwalai pata yawon kon wepili'chak pokonpe. ⁴⁰Àsà yau we'-nà'nokon man ekamappopà'nàtok yau, màlà àsà sàlàpe nekkuppàssai'nùk pàkànsau. Yà'là kasa là kùwenai we'nàtok kon pùla man law yawàlà pùla sàlà utaimelunpantok wekkussak pàk, molopai wakù là sà kasa iwechi pàk tetok woton pùla man,” teppù ya. ⁴¹Wate tùpo tok nonkappù ya.

Macedonia Molopai Achaia Pona Paul Utàtok

20 ¹Utaimelunpantok tùpo, Paul uya Jesus ya'lon kon kà'mappù tamùkke molopai tok meluntàlùnappù ya. Tok nàmàppù ya molopai iitàppù Macedonia pona. ²Iitàppù, màlà yawolon kon nà pata yamùk yawàlà molopai kappon yamùk meluntàpappù ya kulu. Molopai iitàppù Greece pona. ³Molo iwechippù àsolùwau kapù. Iwekonekappù màlà tuna polo Syria pona tùutà toppe, tùse Jew yamùk wekkussak tùwàna pàk yetappù ya màlà, màlàpàk Macedonia yawàlà tùwennappo pàk iwekkupùppù. ⁴Sopater, Phyrrihus mumu Berea pon, utàppù ya'là, Aristarchus molopai Secundus tawonnan tu'ma Thessalonica pon kon, Gaius Derbe pon, Timothy, Tychicus molopai Trophimus tawonnan Asia pon kon utàppù màlà ya'là. ⁵Tok utàppù màlà wapiya molopai ina màmukuppù tok uya Troas po. ⁶Ina utàppù màlà tuna po Philippi poi Iwapuluwetask pen pùlomù pusak pàk Uta'lettàntok tùpo, molopai 5 pe wei tùpo ina uya molo tok yepoloppù Troas po. Molo tewin Suntayakka ina uko'mamùppù.

Paul Uya Tewin Itekkwalok Pe Troas Kaklanpa

⁷Suntayakka yattai, ina wepilipùppù tamùkke pùlomù pusak pilipàssak pàk ata'lettàse. Paul uya kappon yamùk yelupappù molopai tùuselupa pàk

iwechippù anomlak ponalà, masapùla iwemassak yau tùutà pàk. ⁸Tukke lanppu yamùk pottàsak wechippù màlà kawonpan tau, ina wepilittok yau. ⁹Umoine Eutychus itesek wechippù màlà chichiu pe winto po. Paul wechi tùuselupa pàk tachin pe tùse Eutychus wenappù ewe'nùnàppai, iwe'nùnà-tùppù, molopai nen uchi iwe'nùnkapùppù, màlàyau iwepukappù icholùwano kawonpan tapùì pùlankayi poi non pona. Tok uya yanùmùppù, màlàyau iwe-li'chak wechippù. ¹⁰Tùse Paul wuttàppù molopai ipona iwàpàppù molopai ya'chippù ya. “Kataimelunpatàu, pàli'you man!” teppù ya tok pàk. ¹¹Màlà tùpo iwennappoppù kakàik kawonpan tak molopai pùlomù pusak pilikappù ya molopai iita'lettàppù. Tachin pe wei wepakka tepose tok yelupa tùpo, Paul utàppù. ¹²Tok uya umoine yemeikkappù pàli'you molopai tok yewan uchipit-tàsak wechippù kulu màlà.

Troas Poi Miletus Pona

¹³Ina utàppù wapiya kanau yak molopai ina utàppù Assos pona tuna po, Paul yanùntoppe tùuya'nokon molo, wateppù ya màlà masapùla màlà motak tùutà pàk paluk polo. ¹⁴Ina yeposak ya Assos po yau, yanùmùppù ina uya molopai ina utàppù Mitylene pona. ¹⁵Molopai ina utàppù tuna polo molopai yakon wei yattai ina welepamùppù Chios yessumla. Tewin wei tùpo ina uyàpùppù Samos pona, màlà ewanawàlà ina uya Miletus yepoloppù. ¹⁶Paul wekkupùppù màlà Ephesus po tùweleutaik pùla tùutà pàk. Masapùla Asia yawolonà pata yau tùuko'mamù i'che pùla tùwechi pàk. Iichemittàppù Jerusalem pona tùwelepamùichek, Pentecost pàk Uta'lettàntok yattai.

Paul Uya Ephesus Nàmà

¹⁷Paul uya tùmaimu yeunokoppù Miletus poi Ephesus pona, so'chi yennài nan utà toppe tepose. ¹⁸Tok welepansak yau tok pàk, “Mùttuyatàik yà'là kasa là wemapùppù, apyau'nokon wechi yau wapiya welepamùppù Asia yawon pata yak motapai. ¹⁹Tamù'nawàlà àssà'mùla we'nàtok yau molopai eke pe itenu palu uwotokoyi kupùppù uya Itepulu Jesus yapyoto pe, sa'man ton uyàssak Jew yamùk winà uwinàkàik tùse. ²⁰Mùttuyatàik yà'làlà àpùì-kattànàì'nokon pe tùwessen pùnùnmapppù uya pùla iwechi ewinàpai'nokon, itekale yekama uya yau, molopai eyenupa kon uya yau wepili'nàtok itak tau, molopai apatassek kon yau'ne. ²¹Asaklàma Jew yamùk molopai Jew yamùk pen panama pe kulu tok yelupappù uya, tok welattà toppe Kaatù winàkàik tùmakuyi kon winàpai, molopai ailon te toppe tok uya Kùyepulu kon Jesus pàk. ²²Sàlà nen uchi, Wakù Akkwalù Maimu yawàlà utà Jerusalem pona, molo yà'là pe là wechi ittui'ma pùla. ²³Tùttuyaikeken Wakù Akkwalù uya yekamasak kulu man upàk tamù'nawàlà pata yamùk yau patiki'chi uya molopai wettalumattàntok uya umàmuku. ²⁴Tùse wemattok tùkussaik yà'là pe pùla là, uwotokoyi yenuka'nùttok pe uya, molopai wotoko Itepulu Jesus uya ulepatok unkupù pe kuttotoppe uya, màlà itekale tekamasen Kaatù wettok wakù pe yekama toppe uya.

²⁵“Utàppù man tamù'nawàlà attawà'nokon Kaatù wettok itepulu pe yekama pe. Molopai tùttuyaikeken sàlàpe ànù'là uya uyentu'ma pe pùla iwechi. ²⁶Màlàpàk yekama uya sàlà àpàkù'nokon, sàlà wei yattai. Wakù pe wechi sàlà tamù'-nawolon pàk. Ànù'là wettalumattà toppe iku'nàippù pe pùla. ²⁷Masapùla

tamù'nawolon Kaatù yeselu yekamappù uya àpàkù'nokon. ²⁸ Amyamlo pe esentàk kon molopai tamù'nawàlà kaalinilu yamùk anmainanpa kon pe Wakù Akkwalù nùtùlùssan yentàk kon. Kaalinilu yesan kasa, Kaatù so'chiyi tawon kon yewettàk kon, tùponalok pe ine'massan tùmù mùnù yai. ²⁹ Masapùla tùttuyaik ànàmà kon uya tùpo, àsà ton ene yamùk uyàpù màlà attackù'nokon, molopai tok uya Kaatù kaliniluyi yamùk mattanùpù màlà. ³⁰ Àtonpa kon yamùk là wettok kasei pe woton, molopai Jesus ya'lon kon lattà tok uya màlà tùpàkàlà'nokon. ³¹ Enpen uchi ettàk kon, molopai ittutàk kon eke pe uyenu palu pokonpe, weinai molopai ewalupàttawàlà, tamù'nawàlà tewin pàk eyenupatatàu iulà àsolùwau kili'chimo'chi.

³² “Sàlà nen uchi ànonka kon uya Kaatù yemyak wakù pe imaimu wettok yak. Eyemokkanài pe iwechi màlà molopai elepa ya màlà enepolo ke tamù'nawolon kon esuken iwekonekasak kon kùlotta. ³³ Ànù'là chilùpayi, wapùla ikolùyì, wapùla ipon nà i'che useka'nonkasak pùla man. ³⁴ Amyamlo nùttuyan we'wotokomappù sà yamùk uyemyatù ke, molopai tamù'nawàlà i'che kulu wettok molopai upyawon kon wettok i'che yepotoppe uya. ³⁵ Yenpoikasak uya man tùpatalo'nan yau àpàkù'nokon sàlà kasa sa'man pe tùwe'wotokomase attu'mùnnon pùikattà màlà, Itepulu Jesus uselupappù ittui'ma, ‘Wakù peiwa iwechi màlà we'lepan yau lepantok yekkwatù yentai,’” tawon.

³⁶ Tùwenukassak yau, Paul wenappù tese'muyok tamù'nawàlà tok pokonpe molopai iwàpùlemappù. ³⁷ Tok kalawùppù màlà ya'chipàtù'i'ma molopai kis-mapàtù'i'ma. ³⁸ Tok usewankono'masak kulu wechippù màlà, “Uyentu'ma auya'nokon pen màlà,” tesak ya pàk. Màlàpàk tok utàppù ya'là kanau piyak.

Paul Utà Jerusalem Pona

21 ¹ Tok nàmà tùpo ina uklàtùppù tossalà Cos pona, iwemassak pe ina uya Rhodes yepoloppù molopai màlà motapai ina utàppù miya Patara pona. ² Molo ina uya kanau yepoloppù Phoenicia pona tùutàsen, màlàyau ina wenukuppù yak molopai ina utàppù màlà. ³ Ina uyàpùppù màlà Cyprus yentok motak neken molopai ikamikù pen winàkàik ina utàppù Syria pona. Ina wepalùkappù kanau yapai Tyre po masapùla molo kanau uya tùlotùyi kanka pàk. ⁴ Molo ina uya tùulon kon Jesus ya'lon kon iwappù molopai ina uya tok yepoloppù, molopai ina uko'mamùppù tok piyau tewin Suntayakka. Wakù Akkwalù yapàikketù winà tok uya Paul pàk yekamappù iità tukaik Jerusalem pona. ⁵ Ina uko'mantok tok piyau weyu wenukassak yau, ina utàppù te'ma kon tawà. Tamù'nawàlà Jesus ya'lon kon utàppù ina ya'là pata poi tùnoppù kon molopai tùmunkà kon yamùk pokonpe. Molo ina wenappù tese'mu kon pona palau yena po molopai ina wàpùlemappù. ⁶ Màlàyau eichilà ina nùtàyàn teppù ina uya tok pàk, molopai ina wenukuppù kanau yak, tok wemeiku tùse. ⁷ Ina wessa'molùkappù tukka tùutà kon pàk tuna polo Tyre poi Ptolemais pona. Molo ina uya ailon tawonnan yepoloppù molopai ina uko'mamùppù tok piyau tewin wei. ⁸ Iwemassak pe ina utàppù molopai ina welepamùppù Caesarea pona. Molo ina utàppù wakù itekale yekama pàk tùusasen Philip yùwùk tak, molo ina wechippù ipyau. Mùkkàlà wechippù màlà kàyk yamùk yanùnsak kon pùikattàn woton kon tonpa pe Jerusalem po, 7 pe tok ku'nài pe. ⁹ Asakùlàn'an kon itayappù pùnnon itenchi ton wechippù màlà molo molopai pùsamlo wechippù Kaatù Maimu yenpoikannan pe. ¹⁰ Molo ina

wechippù màlà tukke kulu pùla là wei, màlà yattai Kaatù Maimu yenpoikanàì Agabus itesek welepamùppù Judea poi. ¹¹ Iyàpùppù ina piyak molopai Paul pokùlùyi mokkappù ya, tùtta molopai temyatù tawon yaulomùppù ya ike. Molopai “Suwa nùkayan Wakù Akkwalù, ‘Sàlà pokùlù yesak yaulonpàtù màlà sàlà kasa Jew yamùk Jerusalem pon kon uya, molopai tok uya itùlù màlà Jew yamùk pen yemyak,” teppù ya. ¹² Sàlà yetasak tùuya'nokon yau, ina uya molonkonnà kappon yamùk pokonpe Paul pawanattàppù Jerusalem pona iità tukaik. ¹³ Tùse yeikuppù ya, “Yà'là pe ewechi kon màlà, akalawù kon sàlà kasa molopai uyewan ikkwàtù auya'nokon,” tukaik. “Wekonekasak man uyaulonpàttoppe neken nà Jerusalem po pùla, tùse welittoppe nàlà Itepulu Jesus ponalok pe,” tukaik. ¹⁴ Iità tukaik ina uya yeletanùpù pùla iwechippù màlà, màlàpàk ina weleutappù molopai, “Tàwàichi Kaatù yeselu nekkupù,” teppù ina uya.

¹⁵ Màlà tùpo, ina wekonekappù molopai ina utàppù Jerusalem pona. ¹⁶ Jesus ya'lon kon tonpa yamùk Caesarea pon kon utàppù nàlà ina ya'là, molopai ina yalàppù tok uya kàyik ipyau ina wettok woton Mnason itesek yùwùk tak. Cyprus pon pe iwechippù màlà molopai pena motapai Jesus ya'lon pe iwechippù màlà.

Paul Uya James Kaklanpa

¹⁷ Ina welepansak Jerusalem pona yau, ailon tawonnan uya ina yanù-mùppù tùutauchinpaik. ¹⁸ Iwemassak pe Paul utàppù ina pokonpe James yense molopai tamù'nawàlà so'chi yepulu pe tùwessan wechippù màlà molo. ¹⁹ Paul uya, “Talà là na' messatàu?” teppù, molopai tamù'nawàlà tewin pàk Kaatù nùkupùppù Jew yamùk pen kùlottau tùwotokoyi yai yekamappù ya. ²⁰ Yetasak tùuya'nokon yau tok uya Kaatù yapulàppù. Màlàyau tok uya Paul pàk, “Menyaik utonpa, tukke Jew yamùk wenasak ailon tawonnan pe molopai tamù'nawolon kon mùkyamlo Law yawàlà kulu tùwessan. ²¹ Eyekale yetasak tok uya man, tamù'nawolon kon Jew yamùk yenupa pàk ewechi, Jew yamùk pen patassek yau tùwemassan, Moses winàpaino enupantok nonka toppe tok uya, molopai tùmunkà kon yattà tok uya pùla iwettoppe Jew yamùk yattà-tok yeselu yawàlà. ²² Ewelepansak yeta kulu kan tok uya màlà. Yà'là kupù ken? ²³ Ina maimu yawàlà ikukkà. Asakùlà'nàn kon kàyik yamùk talà man, ‘Sàlà kupù uya màlà,’ tawonnan nùssan Kaatù pàk. ²⁴ Tok ya'là itàkà molopai wekolùkantok yawàlà we'nàtok mùkupùik tok pokonpe, molopai tok ne'ma me'maik tok ponalok pe. Màlà yattai nen uchi tùppai kon na tok uya màlà. Sàlà kasa iwechi yau tamù'nawolon kon uya ittu màlà, ailon pe pùla sàlà yamùk àpàk uselupantok kon wechi, tùse Law yawàlà ewemapù ittu tok uya. ²⁵ Tùse Jew yamùk pen ailon tawonnan pe iwenasak kon yemyak kaleta yeu-nokoppù ina uya, tok pàk ina uya yekamappù, ina usenumenkasak man iko-nekasak kaatù yemlotopona ichalattàsak lùppù kùyalì napù tok uya tukaik. Wapùla mùn yeme tok uya tukaik, wapùla ànù'là i'mùtùntàsak kamo yanù tok uya tukaik, molopai nàkàlunnàtok winàpai tok wettoppe,” teppù Paul pàk. ²⁶ Màlàyau Paul uya kàyik yamùk yalàppù molopai iwemassak pe wekolùkantok yawàlà kupùppù ya tok pokonpe. Màlàyau iitàppù Kaatù yùwùk tak, yà'là kaichalà lùppù là wei wechi molo wekolùkantok weyu wenukattoppe yekamase, ilepatok tùtoppe tok ponalok pe tewin pàk.

Paul Ya'chippù Kaatù Yùwùk Tau

²⁷⁷ pan wei wenukapùwa là yau, tùulon kon Jew yamùk pata Asia pon kon uya Paul yenepù Kaatù yùwùk tau. Molopai tok uya tukkan kon kappon yamùk sakolopappù molopai Paul ya'chippù tok uya. ²⁸ “Israel pon kon, ina ipùikattàtāk! Pùsàlà mùkkàlà kàyik mailàlà tùusalà pāk tùwessen, tamù'-nawolon kon yenupa pāk kùtonpa kon yamùk, kùmàlà'nokon law, molopai sàlà Kaatù yùwùk, tawon talumattà pe. Molopai tu'ma Jew yamùk pen tonpa yamùk nessak ya nàlà man sàlà Kaatù yùwùk tak, sàlà wakù pata koppose,” tukaik tok wentaimeppù. ²⁹ Wateppù tok uya màlà masapùla Trophimus Ephesus pon yensak tùuya'nokon Paul ya'là pata yau pāk, molopai Paul uya Kaatù yùwùk tak yasak pe yekamappù tok uya. ³⁰ Utaimelunpantok wechippù màlà tamù'nawolon pata yawàlà, molopai kappon yamùk waplù-mùppù tamù'nawàlà tamùkke molopai tok uya Paul ya'chippù, iwolokappù tok uya Kaatù yùwùk tapai. Màlàyau asse'ne Kaatù yùwùk mùlatta utakkoloppù. ³¹ Tok wechi Paul wànàì'che tùse, itekale yalàppù màlà Rome pon kon eke soicha yamùk yepulu piyak, tamù'nawàlà Jerusalem utaimelunpasak pāk. ³² Asse'ne eke soicha yamùk yepulu uya soicha yamùk molopai tok yepulu yamùk yalàppù molopai tok utàppù aitun pe àsà ton tukkan kon kappon yamùk kùlottak. Tok yensak tùuya'nokon yau, tok weleutappù Paul ippop-pàtù tùuya'nokon yau. ³³ Eke soicha yamùk yepulu uyàpùppù molopai Paul ya'chippù ya, molopai asa'là chin ke yaulonpàttoppe ikupùppù ya, “Ànùk ken pùsàlà kàyik molopai yà'là kussak ya nai?” tukaik tok yekamappoppù ya. ³⁴ Tùulon kon kappon yamùk wentaimeppù yà'làlà tukaik molopai tùulon kon tùpatalà. Utaimelunpantok wechippù màlà molo màlàpāk Eke soicha yamùk yepulu uya yà'là iwalai iwekkussak lùppù yepolo pùla iwechippù, màlàpāk tok uya Paul yalàppù soicha yamùk yùwùk tak. ³⁵ Tok uyàpùppù wenu'nàtok ipolo motak neken, molopai soicha yamùk uya yalàppù masapùla ilinà wechi àsà pe pāk. ³⁶ Tok uyàpùppù ite'mappù pāk molopai tok wentaimèpàtùppù, “Iwàtāk kon,” tukaik.

Paul Uya Eke A'chinnan Yepulu Yelupa Tùpāk

³⁷ Paul yalà soicha yamùk uya tùwùk kon tak winàkàik iwechi yau, eke soicha yamùk yepulu pāk, “Masa ka' uselupa àpokonpe lù?” teppù. “Greek maimu yau na' tùuselupasen àmàlà?” tukaik soicha yamùk yepulu uya yekamappoppù. ³⁸ “Àmàlà pen ken na' mùkkàlà Egypt pon kappon 4000 pan kon iwekonekasak kon, àsà pe tùwepanta'masan yanàippù pen wontaik yak pena kulu pùla?” teppù ya. ³⁹ Paul uya yeikuppù, “Jew iulà, iwentusak lùppù eke pata Tarsus Cilicia yawon po. Masa tàwà kappon yamùk telupai'che,” tukaik. ⁴⁰ Eke soicha yamùk yepulu uya, “Ewaik,” teppù. Màlàyau Paul wà'mùssakkappù wenu'nàtok ipolo po molopai kappon yamùk yekamappoppù ya temyatù ke eppana tok wettoppe. Tok weppakassak yau, Paul uya tok yelupappù Hebrew maimu yau.

22 ¹ “Utonpa yamùk, Ukàipùnù yamùk, sàlàpe uwenai uselupa yetatàk kon!” tukaik. ² Hebrew maimu yau telupa kon ya yeta tùuya'nokon yau, eppana kulu tok wenappù molopai Paul uselupappù lùppù màlà.

³ “Jew iulà, iwentusak lùppù Tarsus Cilicia pon po, tùse iichemokkasak talà Jerusalem po, Gamaliel nenupappù. Kùtamo kon yamùk Law yawàlà kulu,

molopai Kaatù yemyak wettùsak kulu sàlà akasa'nokon sàlàpe. ⁴Kappon yamùk sàlà wakù itekale yeselu ku'nàì nan talumattàppù uya málà tok welikù ponalà. Kàyik yamùk molopai nossan yamùk ya'chippù uya málà molopai tok tùlùppù uya patiki'chi tak. ⁵Eke kulu paatele molopai Jew yamùk Yepulu yamùk uya yekama málà àpàkù'nokon ailon pe uselupa. Kaleta menukasak yamùk yepoloppù uya málà tok winàpai, Jew yamùk ailon tawonnan Jesus pàk Damascus pon kon piyak. Málàpàk utàppù miyalà Damascus pona tok ya'chise tok nettoppe Jerusalem pona tok taulonpàsse, tok talumattà toppe," tukaik.

Paul Uya Tùwemyakanmasak Yekama

(Acts 9:1-19; 26:12-18)

⁶"Utà yau Damascus winàkàik uyàpù tùse, inakattapailà wei wena pe akkwa kulu ulenpamùppù málà asse'ne kaupai uyawàlà. ⁷Wekkawai'mappù non pona molopai mayin yetappù uya, 'Saul, Saul! Yà'là pe ken uchi iwechi pàk utalumattà auya málà?' te ya upàk. ⁸'Ànùk ken uchi àmàlà, Uyepulu?' tukaik yekamappoppù uya. 'Jesus iulà, Nazareth pon mùtalumattàyai'nùk,' teppù ya upàk. ⁹Kàyik yamùk uya'lon kon uya akkwa yeneppù málà, tùse tok uya uyelupanàì maimu yetappù pen. ¹⁰Yekamappoppù uya málà, 'Yà'là kasa wechi Uyepulu?' tukaik. Molopai Itepulu Jesus uya upàk, 'E'wuluukakà, molopai itàkà Damascus pona, molopai molo tamù'nawàlà Kaatù nùkupùppù ànkupù pe yekama málà àpàk,' teppù. ¹¹Yene uya pùla iwechippù málà, masapùla akkwa pe akkwa wechi pàk, málàpàk uya'lon kon uya uyalàppù uyemyatù pàk Damascus pona.

¹²"Màlà pata yau kàyik wechippù málà molo Ananias itesek, wakù, Kaatù pokonpe tùwemassen molopai Law yawàlà tùwessen, Jew yamùk, Damascus pon kon nùnama. ¹³Iyàpùppù málà upyak, molopai iweleutappù satik pe upyau, 'Utonpa Saul, yenkà tu'ma!' teppù ya. Málà yattai kulu yentuk-kappù uya málà, molopai yeneppù uya. ¹⁴'Kùtamo kon Kaatùyi uya ayanùn-sak man teselu ittu pa, molopai wakù pe ikasa tùwemassen yenepa molopai iichelupa yetapa,' teppù ya upàk. ¹⁵'Masapùla àmàlà wechi málà yekama-nàì pe tamù'nawolon kon kappon yamùk pàk, málà eneneppù molopai enetappù. ¹⁶Málàpàk, yà'là pe iwechi pàk tachin pe ewechi málà? E'wuluukakà, molopai esenpataukakà, molopai amakuyi wekolùka toppe Itepulu yesek yesakkà,'" teppù ya upàk.

¹⁷"Wennappoppù málà Jerusalem pona molopai wàpùlema Kaatù yùwùk tau tùse we'neppà'nàtok walai yeneppù uya, ¹⁸málà yau Itepulu yeneppù uya málà, 'Esemittàpakà, molopai Jerusalem inànkà asse'ne masapùla kappon yamùk talonkonnà uya uyekamatok auya yanùmù pen málà,' teppù ya upàk. ¹⁹'Uyepulu, tok nùttuyan utàppù wepili'nàtok itak tak molopai ailon tawonnan àpàk ya'chippù uya molopai tok ippoppàtùppù uya,' tukaik, imaimu yeikuppù uya. ²⁰'Stephen eyekale yekamanàì wànà yau molo wechippù málà i'che wettok kasa tok wechi pàk, molopai iwànnan pon mainanpa pàk,' teppù uya. ²¹'Itàkà, eyeunoko uya sàlà mei Jew yamùk pen kùlottak,' teppù ya upàk.

²²Kappon yamùk uya yetappù wate ya ponalà, málà tùpo tok wessa'molùkappù tùwentaimèpàtù kon pàk eke pe, "Yatàk kon! Iwàtàk kon! Iwemapù

i'che pùla we'nà man!" tukaik. ²³Tok wentaimèpàtùppù màlà molopai tùpon kon woliuwoliumappù tok uya molopai non yenu'mapàtùppù tok uya kakàik. ²⁴Màlàpàk Roman, eke soicha yamùk yepulu uya Paul yatoppe yekamappù soicha yamùk yùwùk tak, molopai tok uya ippoppàttoppe ikupùppù ya, yà'là pe iwechi pàk Jew yamùk wentaimèpàtù iwinàkàik ittu toppe. ²⁵Tùppop-pàttoppe taulonpàssak tuse, Paul uya soicha yamùk yepulu satik pe molo tùwessen pàk, "Ikasa ken na' iwechi màlà Roman pe tuse ippoppàtù, yà'làlà inkupùppù tùttuik pùla yau?" teppù. ²⁶Sàlà yetasak tùuya yau soicha yamùk yepulu utàppù Eke tepulu piyak molopai yekamappoppù ya, "Yà'là pe ewechi màlà? Mùkkàlà kàyik mùkkàlà Roman!" tukaik. ²⁷Màlàpàk eke soicha yamùk yepulu utàppù Paul piyak molopai yekamappoppù ya, "Yekamakà upàk, Roman na' àmàlà?" tukaik. "Ewaik," tukaik Paul uya imaimu yeikuppù. ²⁸Eke soicha yamùk yepulu uya, "Eke pe pùlayatta ke tùuse'maik Roman pe wenappù màlà," teppù. "Tùse Roman iulà wentuppù motapai," tukaik Paul uya yeikuppù. ²⁹Asse'ne kàyik yamùk Paul yekamappopà'nài nan woton kon utamappù iwinàpai, molopai eke soicha yamùk yepulu usenalippappù Paul wechi Roman pe ittusak tùuya yau molopai yaulonpàssak tùuya pàk.

Paul Wechi Jew Yamùk Yepulu Ton Yemlotopo

³⁰Eke soicha yamùk yepulu wechippù yà'là pe là iwechi pàk Jew yamùk uselupa àli pe Paul winàkàik ànùttupai, màlàpàk iwemassak pe imùkka toppe ikupùppù ya molopai Jew yamùk Eke ton paatele yamùk yepulu ton molopai tamù'nawàlà Jew yamùk Yepulu yamùk wessepotope ikupùppù ya. Màlàyau Paul yalàppù ya tok yemlotopona.

23 ¹Paul uya Jew yamùk Yepulu yamùk yeneppù, "Utonpa yamùk! Tùwanmùla uyewan man Kaatù yemlotopo wemattok yau sàlà wei tepose," teppù ya. ²Eke kulu paatele Ananias itesek uya satik pe tùwessen Paul piyau kupùppù, iwàtoppe tok uya inta yai. ³Paul uya "Kaatù uya àwàrà màlà. Àmàlà tùwetapansen! Chichiu pe tùwessen upàk suwa messaik te pàk, Law yawàlà, tuse Law yawàlà pùla ewechi màlà tok uya uwàtoppe ikupù auya yau," teppù Ananias pàk. ⁴Kàyik yamùk Paul piyau tùwessen uya, "Eke kulu sa' paatele mottùnpa auya màlà!" teppù. ⁵"Eke kulu paatele pe iwechi ittu uya pùn, utonpa yamùk. Masapùla Kaatù Maimu yau iwe'menukasak màlà, 'Àli pe keselupatàu kapon yamùk yepulu pe tùwessen winàkàik," tukaik," tukaik Paul uya tok maimu yeikuppù. *Exodus 22:28*

⁶Tukkan kon kapon yamùk wechi Sadducee pe molopai Pharisee pe ittusak tùuya yau, Jew yamùk yepulu yamùk yelupappù Paul uya tùwen-taimèik. "Utonpa yamùk, Pharisee iulà, Pharisee yamùk mule. Talà wechi sàlà uyittu toppe masapùla iweli'chak lùppù we'wuluukatok pàk enpen wechi pàk!" teppù. ⁷Asse'ne watesak ya yau, Pharisee yamùk molopai Sadducee yamùk wepyattàppù tùusàulàma kon pàk, molopai tok wepantakappù. ⁸Masapùla Sadducee yamùk wechi kapon yamùk we'wuluuka pen màlà weli'nàtok yapai, molopai inchelù yamùk pùla iwechi màlà, wapùla akkwalù yamùk pùla, tawonnan pe, tuse Pharisee yamùk uya ailon teppù tamù'nawolon pàk. ⁹Màlàpàk wentaimèpà'nàtok wenappù eke peiwa, molopai Law pàk enupannan tonpa yamùk, Pharisee yamùk tonpa we'wuluukappù molopai tok yekamappoppù ya meluntà pe. "Iwalai pen yepolo kùuya'nokon pùla man

pùsàlà kàyik yau! Yattai pùla Akkwalù wapùla Inchelù uselupappù pe iwechi màlà ipokonpe!” tukaik.

¹⁰ Usàulàmantok wenappù màlà àsà pe. Molopai eke a'chinnan yepulu use-nalippappù màlà Paul kalapàtù tok uya yeselùkek iwechi pàk. Màlàpàk soicha yamùk kupùppù ya tok utà toppe tok kùlottak Paul yense molopai yatoppe tùuya'nokon soicha yamùk yùwùk tak.

¹¹ Màlà yewalupàyi tau Itepuu Jesus wechippù màlà Paul piyau, molopai, “Kesenalippai, uyekamasak auya man talà Jerusalem po, molopai màlà kasa làma ikupù auya màlà Rome po,” teppù ya Paul pàk.

Paul Wàtoppe Ikuttok

¹² Iwemassak pe Jew yamùk wessepoloppù tamùkke molopai tùnkupù kon woton konekappù tok uya. Kaatù yemlotopo wateppù tok uya “Ina uta'-lettà pen màlà molopai yà'làlà inchi ina uya pen, Paul wàkapù tùuya'nokon ponalà,” teppù tok uya. ¹³ 40 yentai màlà tok wechippù sàlà konekannan nùssan. ¹⁴ Màlàyau tok utàppù eke paatele yamùk molopai eke ton tùnamasan piyak, “Sà kasa we'nà'nokon tesak ina uya man. Ina uta'-lettà pen màlà Paul wàkapù tùuya'nokon ponalà,” teppù tok uya. ¹⁵ “Màlàpàk amyamlo molopai Jew yamùk yepulu ton amaimu kon yeunotàk kon, Roman, eke soicha yamùk yepulu piyak, Paul nettoppe tok uya apyakù'nokon, molopai màlà yentak lùwiwa yà'làlà ànùttupai ewechi kon iwinàpai pe tukaik mesennakatàik. Tùse ina wekonekasak wechi màlà iwàtoppe tùuya'nokon sàlà yepolo ya wapiya,” teppù tok uya.

¹⁶ Tùse Paul poitolù, ipachi mule uya iwànà màlà te yetappù, màlàpàk iitàppù soicha yamùk patassek yak molopai yekamappù ya Paul pàk. ¹⁷ Màlàyau Paul uya soicha yamùk yepulu tonpa kà'mappù molopai ipàk, “Pùsàlà umoine yakà eke eyepulu kon piyak, ipàk inekama molo man,” teppù. ¹⁸ Molopai yalàppù ya eke soicha yamùk yepulu piyak, “Ya'chichak Paul ukà'mai molopai uyekamappoi pùsàlà umoine nettoppe uya apyak, masapùla eyelupatok ya wechi molo pàk,” teppù ya. ¹⁹ Eke soicha yamùk yepulu uya yalàppù itemyatù pàk, miya yalàppù ya tewincha molopai yekamappoppù ya, “Yà'là enekama molo nai upàk?” tukaik. ²⁰ “Jew yamùk wekkussak man eyekamappo toppe tùuya'nokon ewanawà Paul yatoppe Jew yamùk yepulu ton piyak, yà'làlà iwalai ànùttupai tok wechi pe tukaik tùwetapamù'i'ma'nokon,” teppù ya. ²¹ “Tùse tok kùsetai, masapùla 40 yentaino kon kàyik yamùk molo man, tùuso'namù woton kon imàmuku pàk, iwànà tùuya'nokon ponalà. Tok uya, ‘Tàwà Kaatù uya ina pa'nùpù màlà sàlà kupù ina uya pùla iwechi yau. Ina uta'-lettà pen màlà molopai yà'làlà inchi ina uya pen Paul wànà ina uya ponalà,’ tesak tok uya man. Tok wekonekasak man sàlàpe ikupù pàk molopai yà'là tesak là auya màlàpàk,” teppù ya. ²² Eke soicha yamùk yepulu uya, “Upàk sàlà yekamasak auya kùsekamai ànù'là pàk,” teppù, molopai umoine yeunokoppù ya.

Paul Yeunokoppù Caesarea Pona

²³ Màlàyau asa'là soicha yamùk yepulu yamùk kà'mappù ya, “200 pe soicha yamùk yepokà Caesarea pona tùutà woton kon, 70 pe kawale yesak ton molopai 200 pe tùple ke'nan kon molopai ekonekatàk kon iità toppe 9:00

yattai ewalupàttau. ²⁴Kawale yamùk yepotàk kon Paul wettok ipo woton kon, molopai yatàk kon wakù pe nulà Kopùna Felix piyak,” teppù ya. ²⁵Màlàyau Eke soicha yamùk yepulu uya kaleta menukappù sà kasa:

²⁶“Iulà, Claudius Lysias, kaleta menukayan tùnamasen Kopùna Felix piyak. Wakù pe na' messan?

²⁷Jew yamùk uya pùsàlà kàyik ya'chippù molopai iwànàiwappù tok uya. Roman pe iwechi ittuppù uya, màlàyau soicha yamùk pokonpe utàppù imokkase. ²⁸Yà'là pe là iwechi pàk àli pe tok uselupa ipàk ànùttupai wettai, màlàpàk Jew yamùk yepulu ton piyak yalàppù uya. ²⁹Màlàyau yà'làlà iwalai pen kussak ya pùla iwechippù, tùwelittoppe itepeppù pe wapùla patiki'chi tak tütùtoppe. Tùse ittuppù uya àli pe uselupantok iwinàkàik wechi usekamappopà'nàtok pe neken, tok law pàk. ³⁰Iwànà pàk Jew yamùk wekkupù yekamasak upàk yau, tewinanpa teunossaik apyak. Ipàk tùselupasan uya àli pe iwinàkàik tùselupatok kon nettoppe eyemlotopona.”

³¹Màlàyau soicha yamùk uya tunkupù kon kupùppù màlà. Tok uya Paul yalàppù, màlà yewalupàyi tau Antipatris pona. ³²Iwemassak pe soicha yamùk wennappoppù tùpatassek kon yak, molopai kawale yesak ton nàmàppù tok uya, ya'là tùutàsan pe. ³³Tok uya yalàppù Caesarea pona, molopai kaleta imenukasak lùppù tùlùppù tok uya Kopùna yemyak molopai Paul tùlùppù tok uya itemyak. ³⁴Kopùna uya kaleta yeneppù molopai Paul uyàssak 'i'nai là pata yapai yekamappoppù ya, Cilicia poino pe iwechi ittusak tùuya yau, ³⁵“Eyeta uya màlà ewinàkàik tùselupasan welepansak yau,” teppù Kopùna uya. Màlàyau Herod patassek yau Paul wettoppe tennà ke ikupùppù ya.

Paul Pàk Àli Pe Jew Yamùk Uselupatok

24 ¹5 pe wei tùpo eke kulu paatele yepulu Ananias itesek utàppù Cae-sarea pona, tùnamasan eke ton tonpa yamùk molopai tok ponalok pe tùselupasan Tertullus pokonpe. Tok wechippù Kopùna Felix itesek yemlotopo. Molopai Paul winàkàik tok uselupappù. ²Màlà tùpo Paul kà'mappù màlà. Molopai Tertullus wepyattàppù ipàk tùselupa pàk sà kasa. “Tùnamasen kulu Felix! Pukke pe ewettok uya tachin pe wema'nàtok echitonpa pe nessak man ina ponalok pe, molopai tukke i'che we'nàtok kon kussak auya man kùpata wettoppe wakù pe. ³Ina sàlà yanùnnà nan tùutauchinpaik, mailàlà molopai tàwàlàlà. ⁴Tachin pe kulu eweyu ananùnpai pùla wessaik, màlàpàk eyekamappo uya sàlà wakù pe ewechi pa molopai ina nekama yetapa mala là.

⁵“Àli sa'molùkanà pe pùsàlà kàyik ittusak ina uya man, utaimelunpantok sa'molùkasak ya màlà Jew yamùk kùlottau tamù'nawàlà wolù polo, molopai Nazarene yamùk tukaik tesassan yepulu mùkkàlà. ⁶Kaatù yùwùk koppoi'che nàlà nettai molopai ina na'chitai. [Mùkkàlà ànùttupai ina wechippù ina law winà. ⁷Tùse eke soicha yamùk yepulu Lysias uyàpùppù, imokkappù ya ina winàpai àsà pe. ⁸Màlàyau iwinàkàik tùselupasan uyàttoppe eyemlotopona ikupùppù ya.] Pùsàlà kàyik yekamapposak auya yau, àmàlà pe tamù'nawolon ittu auya màlà iwinàpai, ina uselupatok kon iwinàkàik,” tukaik.

⁹Jew yamùk uya nàlà Paul winàkàik, “Tamù'nawolon inekama màlà iwalai,” teppù.

Paul Uselupa Tùpàk Felix Yemlotopo

¹⁰ Málàyau Kopùna uya Paul uselupa toppe ikupùppù. Molopai Paul uya wateppù, “Tùttuyaiik sà kasa messaik tawon pe ewechippù sàlà pata yau tukke kili'chimo'chi, molopai utauchinpayaiik uselupa pàk uwenai eyemlotopo. ¹¹ Ànùt-tupai ewechi kon yau, utàppù málà 12 pe wei yentai pùla Jerusalem pona Kaatù yapulàse molopai inamase. ¹² Jew yamùk uya ànù'là pokonpe usàulàma yepolo Kaatù yùwùk tau pùn, wapùla kappon yamùk yaimelunpa uya yeposak pùla iwechi málà wepili'nàtok itak tau, wapùla i'nailà là Jerusalem po. ¹³ Wapùla tùu-selupatok kon uwinàkàik yenpoikatok tok uya ailon pe pùla iwechi málà sàlàpe. ¹⁴ Sàlà yekama uya àpàk, ina tamo yamùk Kaatùyi namanài iulà molopai yapulànài, málà wakù itekale yeselu yawàlà tùwesse, málà iwalai pen tetok tok uya. Tùse ailon tawon nàlà iulà tamù'nawolon Law pàk molopai Kaatù Maimu yenpoikannan kaletayi pàk. ¹⁵ Enpen we'nàtok Kaatù pàk yesak pe wessaik, pùsamlo wettok enpen walai làma tamù'nawàlà kappon yamùk asaklàma wakù molopai àli we'wuluuka weli'nàtok yapai pàk. ¹⁶ Màlàpàk wakù pe esuken usenumenkatok kupù'i'che tùwessen iulà tàwàlàlà, Kaatù molopai kappon yamùk yemlotopo.

¹⁷ “Tukke kili'chimo'chi Jerusalem po pùla wemappàtù tùpo, utàppù málà motak pùlayatta yalàppù uya entuppa'no kon ponalok pe molopai untùlù tùse Kaatù ponalok pe. ¹⁸ Sàlà kupù uya tùse uyepoloppù tok uya málà Kaatù yùwùk tau, wekolùkantok yawàlà wettok yenuka'nùppù uya tùpo. Tukkan kon kappon yamùk pùla iwechippù málà upyau, molopai utaimelunpantok pùla. ¹⁹ Tùse Asia poino kon Jew yamùk molo man, mùkyamlo làkku nen uyàpù málà eyemlotopo eselupase, yà'làlà uwinàkàik tùuselupatok kon wechi molo yau. ²⁰ Wapùla tàwà pùsamlo kàyik yamùk talà nai'nannùk nekamai, yà'là yekkwa àli kussak uya yepoloppù tùuya'nokon, Jew yamùk yepulu ton yemlotopo wechi yau. ²¹ Tùse tewin neken, wateppù uya Jew yamùk yepulu ton yemlotopo echii'ma, ‘Sà kasa messaik mùkapàssatàik sàlàpe ailon tawon pe wechi pàk iweli'chak we'wuluuka weli'nàtok yapai pàk!’” teppù uya.

²² Málàyau Felix, wakù itekale yeselu ittunài uya tetasen yakkoloppù, “Unkupù yekama uya málà eke soicha yamùk yepulu Lysias itesek uyàssak yau,” teppù ya tok pàk. ²³ Soicha yamùk yepulu, Paul yesak pe tùwessen kupùppù ya, yentoppe ya, tùse tiyiwalà Paul wettoppe ikupùppù ya molopai itonpa yamùk uya i'che kulu iwettok yepotoppe.

Paul Wechi Felix Molopai Drusilla Yemlotopo

²⁴ Tachin pe kulu tùpo pùla Felix uyàpùppù tùnoppù Drusilla pokonpe. Jew pe inoppù wechippù. Paul uyàttoppe yekamappù ya molopai iichelupa yetappù ya ailon tetok Jesus Christ pàk, pàk. ²⁵ Tùse Paul wechi tùuselupa pàk lùppù ikasa we'nàtok pàk, iwalàwannà esak pe, molopai Kaatù piyak wepili'nàtok ittuntoppe ya pàk tùse, Felix usenalippappù málà. Málàyau, “Ità-kàichì àkà'ma tu'ma uya málà, àkà'matok uya yattai yeposak uya yau,” teppù. ²⁶ Málà yattai nàlà Paul uya tùlepa pùlayatta ke pe tekamaik enpen iwechippù málà, málàpàk ikà'mapàtùppù ya echipalà molopai iichelupappù ipokonpe.

²⁷ Asa'là kili'chimo'chi tùpo, Porcius Festus uya Felix patassek yanùmùppù. Kopùna pe iwenappù. Felix wechippù tùwakùli kon pe Jew yamùk uya tùkupù i'che. Màlàpàk Paul yenpakkappù ya pen patiki'chi tapai.

Paul Usekamappo Itepulu Pàk

25 ¹Àsolùwau wei tùpo Festus welepamùppù pata pona, iitàppù Caesarea poi Jerusalem pona. ²Molo Eke ton paatele yamùk molopai Jew yamùk yesak uya Paul winàkàik tùuselupatok kon nepùppù. Festus pawanattàppù tok uya tùpùikattàtok kon pe ya, ³tàwà Paul uyàttoppe sàlà motak Jerusalem pona ikukkà tukaik, masapùla asantau iwànà pàk tok wekkussak wechippù màlà. ⁴Festus uya tok maimu yeikuppù, “Paul ya'chichak man Caesarea po, molopai iulà nàlà wennappo màlà miyalà sàlàpe'ne là. ⁵Tàwà eyesak kon pe tùwessen nùtài Caesarea pona uya'là, pùsàlà kàyik talumattà pe iwinàkàik eselupase yà'làlà iwalai pen kussak ya yau,” tukaik.

⁶Festus uko'mantukkappù màlà molo tok piyau 8 pe wapùla 10 pe wei yentai pùla molopai iitàppù Caesarea pona. Iwemassak pe ittuntok itau tau iwechippù, molopai Paul nettoppe ikupùppù ya. ⁷Paul welepansak yau, Jew yamùk iyàssak kon Jerusalem poi wechippù satik pe iwoi molopai tok wepyattàppù àli pe kulu italumattà pe ipàk tùuselupa kon pàk, tùse yà'là kasa là ailon pe yekamatok tok uya pùla iwechippù. ⁸Tùse Paul uselupappù tùwenai, “Yà'làlà iwalai pen kussak uya pùla man, Jew yamùk law winàkàik, wapùla Kaatù yùwùk winàkàik, wapùla Caesar winàkàik,” tukaik. ⁹Festus wechippù Jew yamùk uya tùwakùli kon pe tùkupù i'che. Màlàpàk Paul yekamappoppù ya, “Jerusalem pona na' itàpai messan molopai molo uyemlotopo eyittu toppe sàlà uselupantok ewinàkàik pàk?” tukaik. ¹⁰Paul uya, “Itepulu Caesar uya ittuntok yau wessaik, sàlà motau là uyittu màlà. Yà'làlà iwalai pen kussak uya pùla man Jew yamùk winàkàik, mùttuyai'nùk kasa kulu. ¹¹Tùse yà'làlà kussak uya welittoppe itepeppù pe yau, inulunpa uya pen màlà. Tùse ailon pùla iwechi sàlà yamùk uwinàkàik uselupantok yau yattai, ànù'là uya utùtok pùla iwechi màlà tok yemyak. Itepulu Caesar pawanattà uya sàlà ukottumanà pe iwettoppe,” teppù tok pàk. ¹²Màlàyau Festus uya tùuselupa tùpùikatàn nan pokonpe tùpo, imaimu yeikuppù, “Caesar pawanattàsak auya man àkottùmanà pe. Màlàpàk ipyak àutà màlà,” tukaik.

Paul Agrippa Molopai Bernice Yemlotopo

¹³Tukke kulu pùla wei tùpo Kin Agrippa molopai Bernice tawonnan uyàpùppù Caesarea pona Festus kaklanpase. ¹⁴Molo tachin peiwa tùwechi kon yau, Festus uya Paul yekale yekamappù kin pàk. “Kàyik molo man talà ya'chichak lùppù Felix nùnàmàppù. ¹⁵Molopai utàsak Jerusalem pona yau, Jew yamùk eke ton paatele yamùk molopai tünamasan eke ton uya uyekamappoppù italumattà toppe uya. ¹⁶Tùse tok pàk tekamatai, ‘Roman yamùk wechi ànù'là kapon iwinàkàik uselupansak lùppù tùnài nan pe pùla iichelupasak kon nùssan yepolo ya tok yenpatau ponalà, molopai iichelupa tùwenai màlà uselupantok tiwinàkàik pàk ponalà,’ tukaik. ¹⁷Tok uyàssak yau asse'ne utàtai iwemassak pe, molopai ittuntok yùwùk tau wettai molopai kàyik nettoppe tùkuttai. ¹⁸Iwinàkàik tùuselupasan nà'mùssakkatai, tùse àli pe kulu tok uselupa iwinàkàik pùn, usenumenkappù kasa. ¹⁹Tok neken nùsàulàmatai ipàk, tùwàpùlematok kon pàk molopai Jesus itesek iweli'chak lùppù, mùkkàlà nulà man teppù Paul uya pàk. ²⁰Yà'là kasa là sàlà yamùk ittu uya pùla iwechi pàk, Paul tekamappotai, ‘Jerusalem pona na' itàpai messan sàlà ewinàkàik

uselupantok yetase?’ tukaik. ²¹Tùse Paul uyekamappotai tennài ke tùwet-toppe, Caesar uya yau tùwettok yene tùse. Màlàpàk tennài ke ikupùppù uya màlà Caesar piyak yeunoko uya ponalà,” teppù Festus uya. ²²Agrippa uya Festus pàk, “Iulà pe nàlà pùsàlà kàyik enetapai wessaik,” teppù. “Ewanawà yeta auya màlà,” tukaik Festus uya yeikuppù.

²³Yakon wei yattai Agrippa molopai Bernice tawonnan uyàpùppù tamù'na-wàlà tùnamatok kon yau. Molopai tok wewomùppù tok wepilipù patassek yak, eke soicha yamùk yepulu yamùk molopai pata yesak ton pokonpe Festus uya Paul nettoppe ikupùppù, inepùppù màlà. ²⁴Festus uya, “Kin Agrippa, molopai tamù'nawolon kon talà ina piyau nai'nannùk. Pùsàlà kàyik menyatàik Jew yamùk uselupatok iwinàkàik upàk, talà molopai Jerusalem po tamù'nawolon kon uya àli pe man tesak màlà. Tok wentaimeppù màlà, ‘Tàwà iwelikù màlà,’ tukaik. ²⁵Tùse yà'làlà kussak ya iwelitok iteppù pe yepolo uya pùla man. Molopai iichennasak Caesar uya tükottùma toppe pàk, ipyak yeunoko pàk wek-kussak man. ²⁶Tùse yà'làlà iwalai kulu Caesar piyak ipàk unmenuka woton pùla man. Màlàpàk inessak uya man apyak sàlà motak eyemlotopona'nokon, eyemlotopona kulu Kin Agrippa! Sàlà yau yà'là kasa là iwettok yene tùpo unmenuka woton wettoppe. ²⁷Masapùla ikasa pùla iwechi màlà patiki'chi tawon yeunoko wakù pe uselupantok iwinàkàik tekamaik pùla,” teppù Festus uya tok pàk.

Paul Uselupa Tùwenai Agrippa Yemlotopo

26 ¹Agrippa uya Paul pàk, “Eyiwalà euselupa pa elepasak man,” teppù. Paul uya temyatù yenkappù molopai iichelupappù tùwenai sà kasa. ²“Kin Agrippa! Wakù pe kulu uponalok pe man sàlàpe uselupa tok uyiwalà uwenai eyemlotopo tamù'nawolon Jew yamùk uselupatok uwinàkàik pàk. ³Sàlà màlà iwalai kulu masapùla ittunài àmàlà wakù pe tamù'nawolon Jew yamùk yeselu molopai ekamappopà'nàtok. Eyekamappo uya sàlà uselupa yetapa tùusemittàpaik pùla.

⁴“Tamù'nawolon kon Jew yamùk nùttuyan atta là wemapùppù elekkwà pe wechi motapai. Tok nùttuyan iwepyattàppù motapai wemapùppù, upata yau wapiya, molopai Jerusalem po. ⁵Tok uya tachin pe ittuppù màlà, enekamapai tok wechi yau, iwepyattà motapai wemapùppù sa'man kulu Pharisee yamùk yeselu yau. ⁶Sàlàpe talà wessaik satik pe uyittu toppe masapùla ikupù tùuya teppù Kaatù uya lùppù kùtamo kon pàk màmuku uya pàk. ⁷Màlà ikupù tùuya teppù Kaatù uya lùppù tamù'nawolon kon 12 pan kon ipayan nùmàmuku yanùntoppe tùuya'nokon, Kaatù yapulàl'ma'nokon wei molopai ewalupà kai-chalà. Kin Agrippa, sàlà tùmàmussai'nùk pàkànsau Jew yamùk utalumattàn. ⁸Yà'là peichi iwechi pàk ailon te auya'nokon yentai iwechi màlà Kaatù uya iweli'chak wuluuka weli'nàtok yapai pàk?”

⁹“Iulà nàlà uya tamù'nawàlà yà'làlà kupù Jesus Nazareth pon yesek winàkàik pe yekamappù. ¹⁰Màlà kupùppù uya màlà Jerusalem po. Ewaik tetok yepoloppù uya màlà eke ton paatele yamùk winàpai. Molopai kappon yamùk Kaatù ponalok kon tülùppù uya patiki'chi tak. Molopai tok welitoppe tok kussak yau, ewaik teppù uya. ¹¹Tukke itekkwà tok talumattàppù uya màlà tamù'nawàlà Jew yamùk wepilitok itak tau, molopai àli pe Kaatù winàkàik tok uselupa toppe tok kupù'i'che wechippù. Useka'nonka tok mattanùpù'i'che yau, tùulon pata yak là tok talumattàik utàppù màlà,” teppù Paul uya.

Paul Uya Tùwemyakanmappù Yekama

(Acts 9:1-19; 22:6-16)

¹²“Sàlà kusse utàppù mālā Damascus pona, ewaik tetok molopai ikuttok eke ton paatele yamùk winàpaine pokonpe. ¹³Wei wenasak inakattapailā tūse asantau akkwa tentai epùn poi, Kin. Akkwa pe wei yentai iilenpasak uwoi molopai kàiyik yamùk uya'lon kon woi nālā. ¹⁴Tamù'nawālā ina wek-kawai'mappù non pona, molopai mayin yetappù uya wate ya upāk Hebrew maimu yau, ‘Saul, Saul! Yà'là pe iwechi pāk utalumattā auya mālā? E'nek pe ewe'wànā mālā attā ke uwàpàtù auya yau,’ tukaik. ¹⁵‘Ànùk ken àmālā, Uyepulu?’ tukaik yekamappoppù uya. Molopai Itepulu uya, ‘Jesus iulā mūta-lumattāyai'nùk. ¹⁶Tūse e'wuluukakā, molopai à'mùssakkakā attā po. Usen-poikasak sālā ayanūse uyapyoto pe, tūulon kon kappon yamùk pāk mālā enenepù molopai enetappù yekama auya mālā, molopai unekama àpāk. ¹⁷Àmokka uya mālā kappon yamùk Israel pon kon molopai Jew yamùk pen winàpai. Mùkyamlo kùlottak eyeunoko uya mālā. ¹⁸Àmālā wechi mālā tok yenu yakkokanāi pe molopai tok lattànāi pe ewalupā winàpai akkwa winà-kàik, molopai Settan meluntālū winàpai Kaatù winàkàik, ailon tetok tūuya'-nokon uyau yai tok uya usentuppantok tùmakuyi kon pāk yepotoppe molopai wakù ton yepotoppe tok uya Kaatù nanùmùssan kùllotau,’ teppù Jesus uya upāk,” teppù Paul uya tok pāk.

¹⁹“Mālāpāk we'neppà'nàtok walai unenepù epùn poino maimu yawālā pūla wechi pùn, Kin Agrippa. ²⁰Wapiya Damascus po molopai Jerusalem po molopai nen uchi tamù'nawālā pata Judea yau molopai Jew yamùk pen kùlot-tau, wakù itekale yekamappù uya tok welattā toppe Kaatù winàkàik tùmakuyi kon winàpai, molopai yà'làlā tūwemyakanmasak kon yekamanāi kuttoppe tok uya. ²¹Sàlà wenai mālā Jew yamùk uya uya'chippù Kaatù yùwùk tau wechi tūse, molopai uwànāi'che tok wechippù. ²²Tūse sālā wei tepose Kaatù uya upūi-kattāsak man, mālāpāk wà'mùssakkasak man talā, unekama yekamase tamù'na-wolon kon pāk, echikili ton pāk molopai eke ton pāk ekkaichalā. Tekamayai'nùk sālā, mālā lùppù, mālā yentak pūla Kaatù Maimu yenpoikannan molopai Moses uya iwekkupù mālā teppù lùppù. ²³Christ wettalumattā mālā, molopai mùkkālā wechi mālā wapiya tūwe'wuluuka woton weli'nàtok yapai, akkwa yekamase Jew yamùk pāk molopai Jew yamùk pen pāk,” teppù nālā Paul uya.

²⁴Paul uselupa tūwenai sālā kasa tūse, Festus wentaimeppù iwinàkàik, “Autayaupasak man Paul! Eke pe eusenupatok uya mālā ayayaupa,” tukaik.

²⁵Paul uya imaimu yeikuppù, “Utayaupa pūla man, tūnamasen Festus! Uselu-payaik ittu'ima ailon pāk. ²⁶Kin uya sālā yamùk ittu pāk yà'lā pe pūla yelupa uya mālā. Ittu ya pūla là yà'làlā wekkussak pūla tūttuyaik. Masapūla mailā ettanau iwekkupù pùn. ²⁷Kin Agrippa, ailon tawon uchi àmālā Kaatù Maimu yenpoikannan pāk? Tūttuyaik ailon te auya,” teppù Paul uya. ²⁸Agrippa uya Paul pāk, “Asse'neichi Christ ya'lonnā pe uma auya pe mūtuyan?” teppù. ²⁹“Tachin pe wapūla tachin pe pūla iwechi yau, wàpūlematok wechi mālā Kaatù pāk, àmālā molopai tamù'nawolon kon uyetayai'nannùk sàlāpe wena toppe ukasa, tūse ya'chichak pe pūla,” tukaik Paul uya imaimu yeikuppù.

³⁰Màlāyau Kin Agrippa, Kopūna molopai Bernice, molopai tamù'nawolon kon we'wuluukappù. ³¹Tùtāsak kon yau tok uya tiyiwalā'nokon, “Pūsàlā

kàyyik uya yà'làlà kussak iwelittok itepeppù pe wapùla patiki'chi tak itùtok itepeppù pe pùla man,” teppù. ³² Molopai Agrippa uya Festus pàk, “Pùsàlà kàyyik nonkappù sàlà eppaino Caesar pawanattàsak ya tükottùma toppe ya pùla iwechi yau,” teppù.

Paul Utà Tuna Po Rome Pona

27 ¹ Italy pona ina utà toppe ikussak yau, tok uya Paul molopai tùulon kon ya'chichak kon tülùppù Julius yemyak, soicha yamùk yepulu, Caesar soichayi tonpa. ² Ina wenukuppù kanau Adramyttium pòino yak Asia polo tütütàsen yak, molopai ina utàppù mālā. Aristarchus Macedonia kok Thessalonica pon wechippù ina ya'là. ³ Tùulon nà wei yattai ina welepamùppù Sidon pona. Julius wechippù mālā wakù pe Paul pàk molopai tüttonpa yamùk yense iità toppe ikupùppù ya, yà'làlà i'che tūwettok ke tūlepa toppe. ⁴ Ina utàppù mālā motapai, molopai assetun yase'nùmù ina winàkàik pàk ina utàppù tütù pe tūwessen Cyprus latoi yawà. ⁵ Ina uya palau nuklà'nùpùppù Cilicia molopai Pamphylia winà, molopai ina uyàpùppù Myra, Lycia pon pona. ⁶ Molo soicha yamùk yepulu uya kanau yepoloppù Alexandria poi tütütàsen Italy pona, mālā yak ina tülùppù ya.

⁷ Ina utàppù mālā tànànpàk tukke wei, molopai sa'man pe. Walà tūse ina welepamùppù mālā pata Cnidus winà. Assetun uya mālā yawàlā ina utà toppe pùla ina kupùppù. Mālāpàk ina utàppù tütù pe tūwessen yawà tuna iwoino Crete latoi winà, yentaka pe pata Salmone winà. ⁸ Tuna yena piyau lùwiwa ina wechippù, mālāyau sa'man yai ina welepamùppù “Wakù Peyak” yak meyon kulu pe nasea poi.

⁹ Tachin pe kulu ina wechippù mālā tütà kon pàk lùppù tuna po molopai pata weyu wenukassak wechippù. Molopai utàn yentai nen uchi àsà pe iwe-nasak wechippù, masapùla Usentuppantok Weyu usentakappù pàk. Mālāpàk Paul uya tok yekamappoppù. ¹⁰ “Kàyyik yamùk, tenyaik sàlà motapai utàn-tokù'nokon wechi àsà pe. Kanau molopai yawon kon yà'là yamùk là umatta mālā molopai kapon yamùk nālā,” tukaik. ¹¹ Tūse soicha yamùk yepulu uya ailon teppù kanau yennà molopai kanau yesak maimu pàk, Paul uselupa-tok pàk pùla. ¹² Peyak wechippù mālā iko pe iwettok yattai yau wema'nà yentai, mālāpàk tamù'nawolon kon lùwiwa kàyyik yamùk wechippù mālā itàpai Phoenix yepose, yepolo là tūuya'nokon pe iwechi yau. Molo iko pe iwettok yattai tūuko'mantok kon pe. Crete pon peyak wechippù mālā wei wewontok winon pe.

Eke Assetun Palau Po

¹³ Meluntà pe pùla assetun wepyattàppù tasse'nùmù pàk south winàpai molopai kàyyik yamùk uya tunkupù kon kupù tūuya'nokon pe yekamappù, mālāyau tok uya kanau ya'chinà pālākappù molopai tok utàppù mei pùla Crete yena pàk. ¹⁴ Tūse asse'ne meluntà kulu assetun, utasse'nùmùppù tuna yaploppon pata winàpai. Wei Wepakkatok winà tukaik tesassen. ¹⁵ Kanau wànàppù ya molopai ikupù ina uya yentai iwechi pàk ina we'nonkappù assetun uya yatoppe. ¹⁶ Ina utàppù assetun winàpai tütù pe tūwessen yawà elekkwà lùkkwà pata Cauda itesek polo. Molo sa'man kùlottau ina uya kanau lùkkwà kupùppù iimatta tukaik. ¹⁷ Tok uya ipālākappù eke kanau pona. Tok uya eke kanau yaulomùppù wappu ke meluntà

pe iwettoppe. Tok usenalippappù màlà wàssàk yena pona tùutà kon yeselùkek iwechi pàk Syrtis yena pona. Màlàpàk tok uya anàì nuttàppù molopai assetun uya kanau yatoppe ikupùppù tok uya. ¹⁸ Àsà assetun wechippù tasse'nùmù pàk lùppù, màlàpàk yakon wei yattai yà'làlà kanau yawon kon soloka pàk tok wepyattàppù tuna kak. ¹⁹ Molopai icholùwano wei yattai tok uya kanau yapluli yenu'mappù temyatù kon ke. ²⁰ Tukke wei ina uya wei wapùla chilùkà yamùk là yene pùla iwechippù, molopai assetun wechippù tasse'nùmù pàk meluntà pe. Ina we'nonkappù tamù'nawolon wepùikattàntok màmmuku pàk we'nàtok winàpai.

²¹ Tachin pe tùuta'lettàik pùla kàyik yamùk wechi tùpo, Paul wà'mùssak-kappù tok yemlotopo. Molopai, “Kàyik yamùk, Crete polo utàn pen te uya yetasak auya'nokon yau matta'nàppà pen sàlà eppaino molopai yà'làlà la'-chimappù pen. ²² Tùse sàlàpe apawanattàyatàu iulà, kesenalippatàu, ànù'là umatta pen màlà. Tùse kanau neken nà umatta màlà. ²³ Masapùla ko'manyak ewalupàttàu Kaatù iponalok pe wettok molopai unnama molopai unapulà inchelùyì nùyàttai upyak, ²⁴ molopai, ‘Kesenalippai Paul! Caesar yemlotopoi-chi àwà'mùssakka màlà molopai Kaatù uya wakù pe tùwettok ewinàkàik yai, pùsamlo kappon yamùk aya'là nùtàyai'nannùk kussak man pàli'yaui, nùkatai. ²⁵ Màlàpàk, kàyik yamùk, kesenalippatàu! Masapùla ailon ukayaik Kaatù pàk, yekamappù upàk kasa iwechi màlà. ²⁶ Tùse kùkanwa kon we'wànà màlà tuna yakletawon a'mun pona,” teppù Paul uya.

²⁷ 14 pe wei tùpo màlà yewalupàyi tau, ina nuttàppù meluntà assetun uya, tuna Adriatic po. Anomlak iwechi yattai kanau yanàì nan uya pata piyak mei pùla ina wena yeselùkek yekamappù. ²⁸ Màlàpàk tok uya eme'nek yewattàsak nonkappù tuna kak tewa ke molopai 120 feet kaichalà ikupai pe iwechi ittuppù tok uya. Malalà tùpo tok uya màlà lùppù kupùppù màlàyau tok uya 90 feet pe ikupai pe iwechi ittuppù. ²⁹ Tok usenalippappù màlà kanau utà ták pona yeselùkek iwechi pàk, màlàpàk tok uya asakùlàn nan kanau yessek nuttàppù kanau moiko yapai molopai wei yennappù tok uya Kaatù pàk. ³⁰ Kanau yanàì nan wechippù tùwepei'-che'nokon kanau yapai. Tok uya elekkwà kanau nuttàppù tuna kak molopai tok usennakappù kanau yessek nonka tùuya'nokon kanau ippai winà pe tukaik. ³¹ Tùse Paul uya soicha yamùk molopai tok yepulu pàk, “Pùsamlo kanau yanàì nan wechi sàlà eke kanau yau pùla iwechi yau, ewepùikattà kon pen màlà,” teppù. ³² Màlàyau soicha yamùk uya elekkwà kanau yewa yattàppù iwepuka toppe tuna kak.

³³ Pata wemakkapù wapiya Paul uya tok pawanattàppù tok uta'lettà toppe, “14 pe wei àwàlàkkapù kon pùla mettantàu, molopai sàlà yawàlà yà'làlà nassak auya'nokon pùla man. ³⁴ Màlàpàk apawanattàyatàu iulà sàlàpe, ata'lettàtòk kon, i'che kulu messatàik nulà ewechi kon pa. Tewin nà appai kon pùpok yenu'ma auya'nokon pen màlà,” teppù. ³⁵ Sàlà te tùpo, Paul uya pùlomù pusak yanùmùppù tenki teppù ya Kaatù pàk, tamù'nawàlà tok yemlotopo, molopai ipilikappù ya, molopai tùuta'lettà pàk iwessa'molùkappù. ³⁶ Tok umeluntàtappù molopai tamù'nawolon kon uta'lettàppù màlà. ³⁷ 276 pe tamù'nawàlà ina wechippù màlà kanau yau. ³⁸ Tùuta'lettà kon tùpo, tok uya kanau mappù eme'nek pe pùla paali walai yenu'ma tùuya'nokon ke tuna kak.

Kanau Umattatok

³⁹ Pata wemassak yau kanau yanàì nan uya pata yena wàssàk pe iwechi yenèppù tùse i'nai yailà iwechi ittu tok uya pùla iwechippù, molopai tàwà

tiyiwalà kanau welepantoppe a'mun pona tok uya ikupùppù. ⁴⁰ Màlàpàk kanau yessek yewa yattàppù tok uya iwepuka toppe tuna kak, molopai màlà yattai làma yatok ike ipàk yewa yeukappù tok uya. Màlàyau tok uya eke tapulin walai tülùppù kakàik kanau ippai winà, assetun uya kanau yase'ma toppe miya tuna yena pona. ⁴¹ Tùse kanau utàppù wàssàk yak molopai iwewomùppù. Kanau ippai pùkkù ya'chichak wàssàk uya wechippù màlà. Màlàpàk iitama yentai iwechippù, chipa'chipa uya kanau yaule yalakka tùse.

⁴² Soicha yamùk wekkupùppù ya'chichak kon wànà pàk tok pànanù tukaik, molopai tok wepe tukaik. ⁴³ Tùse Soicha yamùk yepulu wechippù Paul ànpùikattàpai, màlàpàk tok yeleutanùppù ya tok uya ikupù tukaik. Tùse tamù'nawàlà tùpànunsan wepuka toppe kanau yapai wapiya yekamappù ya, tok pànuntoppe a'mun pona. ⁴⁴ Molopai tok tonpa lùssan utà toppe tok ye'mappù pàk, pùlanka po wapùla kanau pùkkù lùssan po. Sàlà kasa tok pànanùppù màlà a'mun pona.

Malta Po

28 ¹ Ina uklàssak nulà a'mun pona yau, ina uya Malta pe pata yesek wechi ittuppù. ² Molonkonnà wechippù màlà wakù pe ina pàk. Konok wepyattàppù tùutà pàk molopai iko pe iwechippù, màlàpàk apok potàppù tok uya molopai tok uya ina yanùmùppù. ³ Paul uya aipù apok pili-pùppù, molopai apok pona inonkapàtù ya tùse àkài wepakkappù a'nek pe iwechi pàk, molopai ikkappù ya itemyatù yai iwemokka pùla iwekkaiwat-tàsak wechippù. ⁴ Molonkonnà uya àkài wechi Paul yemyatù pàk yenèppù molopai tiyiwalà'nokon, “Pùsàlà kàiyik wechi màlà wànài pe, tùse talumat-tàntok kaatùyi uya iwemattoppe ikupù pen màlà, iwepesak là tuna kapai tùse,” teppù. ⁵ Tùse Paul uya àkài yenu'mappù temyatù poi apok yak, molopai e'nek pe ikupùppù ya pen. ⁶ Iwawo wapùla iwelikù tewinanpa yenei'che tok wechippù. Tachin pe imàmuku tupo molopai yà'làlà wekkussak iwinàkàik pùla iwechi pàk, tok uya tùusenumenkatok kon mùyakanmappù. Molopai “Kaatù pe iwechi màlà!” teppù tok uya.

⁷ Mei pùla Publius, màlà pata yesak patassek wechippù. Ina yanùmùppù ya màlà wakù pe molopai àsolùwau wei ina wechippù ikaklamu pe. ⁸ Publius kàipùnù wechippù màlà tekkwek tau e'nek pe. Iwàkkàmi'masak molopai iwe'wasukka. Paul utàppù ipatassek yak, tùwàpùlema tupo temyatù tülùppù ya ipona, molopai ipittàppù ya. ⁹ Sàlà wekkussak yau, tamù'nawàlà tүүлon kon e'nek ton màlà pata yawon kon uyàpùppù molopai tok uchipittàppù. ¹⁰ Tok uya ina lepappù tukke lepantok ke, molopai ina utà tuna po yau kanau yak i'che ina wettok te'ma kon tau tülùppù tok uya.

Malta Poi Rome Pona

¹¹ Àsolùwau kapùì tupo ina utàppù kanau Alexandria pon “Echi'munuik Kaatù yamùk” tetok yau, iko pe iwettok yawàlà iiko'mansak lùppù molo pata lùkkwà yau. ¹² Ina welepamùppù màlà Syracuse pona molopai molo ina uko'mamùppù àsolùwau wei. ¹³ Màlà motapai ina utàppù tuna po molopai ina welepamùppù Rhegium pon pata pona. Yakon wei yattai assetun wepyattàppù tasse'nùmù pàk south winàpai. Molopai asa'là wei yau ina welepamùppù pata Puteoli pona. ¹⁴ Molo ailon tawonnan yepoloppù ina uya, molopai

tok wechippù molo ina uko'mamù i'che tewin suntayakka. Molopai walà ina uyàpùppù Rome pona. ¹⁵ Ailon tawonnan Rome pon kon uya ina yetappù molopai tok uyàpùppù Appius makittiyi motak molopai “Àsolùwawon Tapùu yamùk” motak ina yepose. Tok yensak tùuya yau Paul uya Kaatù pàk tenki teppù molopai inmeluntàtappù.

Rome Po

¹⁶ Ina welepansak Rome pona yau, Paul wemattoppe tiyiwalà ikupùppù mālā, tennài soicha pokonpe.

¹⁷ Àsolùwau wei tùpo Paul uya Jew yamùk eke ton pilipùppù. Tok wepi-li'chak yau tok pàk, “Utonpa yamùk! Yà'làlā kussak uya kùtonpa yamùk wapùla kùyeselu kon yanùnsak lùppù kùtamo kon winàpai winàkàik pùla tùse, uya'chichak sàlā Jerusalem po molopai utùsak sàlā Roman yamùk yemyak. ¹⁸ Uyekamappopàtù tùpo unonkapai tok nettai, masapùla tok uya yà'làlā kussak uya welittok itepeppù pe yepolo pùla iwechi pàk. ¹⁹ Tùse Jew yamùk wessak iwinàkàik pàk uyeka'nonkappù Caesar yekamappo toppe uya ukottùma toppe ya, yà'làlā uselupatok utonpa yamùk winàkàik pùla tùse. ²⁰ Mālāpàk eyentok kon pe uya eyekamapposak kon uya mālā molopai uselupa toppe àpokonpe'nokon. Masapùla enpen Israel yamùk wettok pàkàn-sau sàlā uyaulonsak chin ke,” teppù ya. ²¹ Tok uya ipàk, “Kaleta yeposak ina uya Judea poi àpàk pùla man, molopai ina tonpa yamùk uyàssak mālā motapai itekale pokonpe pùla man, wapùla yà'làlā yetasak ina uya àli pe àpàk pùla man. ²² Tùse euselupatok enetapai ina man, masapùla ina nùt-tuyan mailàlā kappon yamùk uselupa àli pe, sàlā enupantok yau messai'nùk winàkàik,” teppù.

²³ Mālāpàk tok uya wei konekappù Paul pokonpe tùwessepotok kon pe, molopai tukke tok uyàpùppù mālā yattai Paul patassek yak. Ko'làma motapai ewalupà tepose Kaatù wettok itepulu pe yekale yekamappù ya. Jesus pàk ailon te toppe tok uya ikupù'i'che iwechippù, Law Moses winàpaino molopai Kaatù Maimu yenpoikannan nùmenukappù yapai. ²⁴ Tùulon kon uya ailon teppù imaimu pàk, tùse tùulon kon uya ailon te pùla iwechippù. ²⁵ Mālāpàk tok utàppù tùpatalà'ne tùusenumenkaik Paul uya sàlā te tùpo, “Ikasa kulu Wakù Akkwalù uselupappù tùmaimu yenpoikanàì Isaiiah yai kùtamo kon yelupa tùuya yau! ²⁶ Masapùla,

‘Itàkà molopai pùsamlo kappon yamùk pàk.

Tàwàlālā yeta auya'nokon mālā tùse ittu auya'nokon pen,

Tàwàlālā iwa auya'nokon mālā tùse yene auya'nokon pen, kase.

²⁷ Masapùla pùsamlo kappon yamùk yewan wechi mālā sa'man pe.

Tok uya tùpana kon yakkosak man,

Molopai tenu kon yakkosak tok uya.

Mālā kasa pùla iwechi yau, tok yenu uya yene eppaino,

tok pana uya yeta, tok usenumenkatok uya ittu.

Molopai tok welattà eppaino upyak,

molopai tok ipittà uya eppaino,’ tukaik.

Isaiiah 6:9-10

²⁸ “Ittuichi auya'nokon mālā Kaatù uya pùikattàntok yekale yeunossak Jew yamùk pen piyak. Tok uya yeta mālā!” tukaik. [²⁹ Sàlā tesak Paul uya tùpo Jew yamùk utàppù tùsàulàmai'ma'nokon àsà pe tùklottau'nokon.]

³⁰Asa'la kili'chimo'chi Paul uko'mamùppù màlà pata yau tùne'mappù tùwemattoppe itau tau, molopai tamù'nawolon kon tense iyàssak kon yanù-mùppù ya molo. ³¹Kaatù wettok itepulu pe yekamappù ya molopai kappon yamùk yenupappù ya Itepulu Jesus Christ pàk, tùuselupa pàk iwechippù tùu-senalippaik pùla molopai iwakkà'nài pùla.

Paul Kaletayi

Rome Pon Kon Piyakan

Sàlà Kaleta Yawon

Rome pon kon yemyak màlà Paul uya sàlà kaleta menukappù. Molonnà so'chi kak-lanpa toppe tùuya iwekkussak wechippù. Molo Jesus ya'lon kon piyau tùwe'wotokoma mala là teppù ya. Molopai nen uchi tùpùikattàtok tok uya pokonpe Spain pona tùutà toppe.

Sàlà kaleta menukasak ya màlà i'nai kasa là Christ ya'lon pe wema'nàtok yau ailon tetok wechi yekamanài pe.

Sàlà kaleta yau Paul uya màlà wakù itekale yekamappù wakù pe. Tamù'nawolon kon kapon yamùk Jew yamùk molopai Jew yamùk pen wechi ikasa Kaatù pokonpe, masapùla tamù'nawàlà ekkaichalà tok wechi màlà makui yapàikettù yo'no. Màlàpàk tamù'nawàlà kapon yamùk yanùmù màlà ikasa ailon tetok tok uya Jesus Christ pàk yai neken. Molopai Paul uya yà'là kasa là Christ yau emennak pe ikasa Kaatù pokonpe wema'nàtok pàkàlà yekamappù.

Ailon tawon wechi màlà tùwanmùla Kaatù pokonpe, molopai imokkasak pe makui yapàikketù winàpai molopai weli'nàtok winàpai. Kaatù Yakkwalù nùkupù ailon tawon wemattok yau yekamasak ya màlà. Jew yamùk uya Jesus nulunpatok wechippù màlà Jew yamùk pen nettoppe Kaatù usentuppatok yak molopai emenùppù Jew yamùk nàlà wepùikattà màlà. Tùkaletayi wenukapù pe Kaatù ponalok pe we'wotokomantok pàk iichelupappù, ailon tawon pe we'nà yau tùkussan tùulon kon winàkàik molopai pata ponalok pe, molopai tùwanmùla wema'nà toppe tùkussan yekamappù ya. Molopai tùmàlà pe tùuselupatok ke tùkaletayi yakkoloppù ya molopai Kaatù yapulà pe.

Ipantapàssak

Iwepyattàtok 1:1-17

Kapon wechi tùwepùikattàtok i'che 1:18-3:20

Kaatù nùkupùppù wepùikattàtok 3:21-4:25

Emennak pe wema'nàtok Christ yau 5:1-8:39

Israel yamùk pàk 9:1-11:36

Christ ya'lon pe we'nà yeselu 12:1-15:13

Iwenukattok 15:14-16:27

1 ¹Sàlà kaleta nùyàssan apyakù'nokon Paul winàpai. Mùkkàlàichi mùkkàlà Jesus Christ yapyoto molopai yeunossak lùppù. Inanùmùppù mùkkàlà molopai inkà'mappù wakù itekale tùponalok yekama toppe ya.

²Wakù Itekale tùlù uya màlà teppù màlà pena Kaatù uya tùmaimu yenpoi-kannan yai, molopai imenukappù màlà Wakù Kaatù Maimu yau. ³Sàlà wakù itekale màlà Imu, Kùyepulu kon Jesus Christ yekale. Kapon pe tùwechi yau

David pa pe iwechippù. ⁴Tùse Wakù Akkwalù uya Jesus, Kaatù Mumu wechi meluntà yesak pe yekamasak màlà, weli'nàtok yapai iwe'wuluukasak winà. Jesus Christ Kùyepulu kon. ⁵Mùkkàlà yai màlà Kaatù uya ukupùppù tùneu-noko pe, Christ yesak pàkànsau. Kappon yamùk tamù'nawolon pata yamùk yawolon kon Jew yamùk pen yatoppe uya ailon te toppe tok uya. Molopai Kaatù Maimu yawàlà tok wettoppe. ⁶Amyamlo nàlà mùkyamlo tok tonpa Kaatù nùkà'massan Jesus Christ ponalok kon pe.

⁷Màlàpàk kaleta menuka uya sàlà tamù'nawàlà apyakù'nokon Rome pon kon, Kaatù nù'nùnma ton molopai inkà'massan esuken tùwessan pe.

Tàwà Kaatù Kùkàipùnù kon molopai Kùyepulu kon Jesus Christ elepai'no-kon wakù pe we'nàtok molopai echitonpa pe we'nàtok ke.

Tenki Te Kaatù Pàk

⁸Wapiya, tenki tawon iulà ukàipùnù Kaatù pàk Jesus Christ yai, tamù'nawàlà àpàkànsau'nokon. Masapùla tamù'nawolon kon wolù yawon kon kappon yamùk uya ailon tetok auya'nokon yekale yetasak pàk. ⁹Kaatù uya yekama màlà waukayai'nùk wechi ailon pe, mùkkàlà iponalok pe we'wotokomatok tamù'nawàlà uyewan ke Imu yekale yekama pàk. Eyittunà'i'nokon iulà tàwàlàlà wàpùlema yattai'ne. ¹⁰Kaatù tekamappoyai kàwàlàlà, akaklanpatok kon uya yattai ke ulepa toppe ya teselu yau. ¹¹Masapùla eyenpai'nokon kulu wessaik wakù Kaatù winàpaino pùlemantok ke elepatok kon pe uya Kaatù Yakkwalù yai meluntà pe ewena kon pa. ¹²Suwa te uya nai'nùk, asak essattai amyamlo molopai iulà tukaik umeluntàtantok kon pe ekkachalà, ailon tetok uya winà molopai ailon tetok auya'nokon winà.

¹³Sàlà mùttutàik utoipa yamùk, tukke itek kwa akaklanpa kon uya tepàssak uya man. Tùse utà toppe pùla yà'làlà uwakkà'nài. Àklottau'nokon kappon yamùk ànpùikattàpai wechippù tok uya nàlà ailon te toppe, tùulon kon Jew yamùk pen kùlottau ikupùppù uya kasa. ¹⁴Masapùla tùttuyai, tamù'nawolon kon kappon yamùk pùikattàtok uya pe iwechi màlà, Greek yamùk molopai Greek yamùk pen, pukkek ton molopai pakko ton. ¹⁵Màlàpàk àpàkù'nokon nàlà wakù itekale enekamapai kulu wessaik amyamlo Rome po tùwemassan.

Wakù Itekale Yapàikketù

¹⁶Masapùla wekkuli'ma pùla man wakù itekale pàk. Masapùla Kaatù yapàikketù màlà tamù'nawolon kon ailon tawonnan tùpàk pùikattànài, wapiya Jew yamùk molopai nàlà Jew yamùk pen. ¹⁷Masapùla wakù itekale màlà Kaatù uya kappon yamùk yanùmù ikasa tok wechi tùpokonpe yekamanài. Ailon tetok yawolon neken màlà, iwepyattàtok motapai iwenukapù ponalà. Kaatù Maimu yau iwe'menukasak uya, “Mùkkàlà iwekonekasak lùppù ikasa Kaatù pokonpe ailon tetok yai wemapù màlà,” te kasa. *Habakkuk 2:4*

Kappon Yamùk Wettok Àli Pe

¹⁸Kaatù we'naikatok usenpoikasak man epùn winàpai. Iyàssak màlà tamù'nawolon àli ton molopai àli pe kappon yamùk wettok pona, mùkyamlo àli pe tùwettok kon yeselu ke ittu toppe pùla ailon wakkàssai'nannùk pona. ¹⁹Tùttusen yek pe Kaatù yekale yekamasak màlà kappon yamùk pàk. Kaatù

uya màlà yenpoikasak tok pàk. ²⁰Tùwenukassen pen màlà Kaatù yapàik-ketù molopai iteselu tùusensen pen. Tùse wolù konekappù motapai, Kaatù uya yà'là kasa là sàlà yamùk wechi yenpoikasak màlà tamù'nawolon tùn-konekappù winà. Màlàpàk mùkyamlo kappon yamùk we'waputtàtok pùla iwechi màlà. ²¹Kaatù ittunnan mùkyamlo, tùse yapulàtok molopai inamatok iponalok tùnnan pen. Tenki tawonnan pen mùkyamlo. Tok usenumenkatok wenasak màlà itenpù pe. Molopai tok usenumenkatok wenasak pakko pe molopai ewalupà pe. ²²Pukkeke pe tiuchittusan tùse pakko ton. ²³Tùweli'chen pen Kaatù yapulànnan pen mùkyamlo molopai inamannan pen, yà'làlà iko-nekasak kon kappon tùweli'chen kasa, tolon yamùk kasa, kamo yamùk kasa molopai ululu pe tùusasan kasa, màlà yapulànnan mùkyamlo.

²⁴Màlàpàk Kaatù uya tok tùsak màlà àli ton tewan kon wettok ànkuppai kuttoppe tok uya. Molopai àli ton kuli'mannan ku'nàì nan mùkyamlo tùke'-nokon tùtonpa kon pokonpe. ²⁵Ailon, Kaatù yekale nonkannan mùkyamlo kasei pàkànsau. Màlà Kaatù nùkonekappù ponalok pe tùwe'wotokomasan, tùwepeimasan mùkyamlo yapulà pe, Kaatù làkku màlà yamùk konekanàippù tapulàik molopai tùnamaik pùla, mùkkàlà tàwàlàlà tapulàsen pe nai'nùk woton! Emen.

²⁶Kappon yamùk nùkupù wenai Kaatù uya tok nonkasak màlà, kuli'ma-nàì àli ànkuppai tok wettok tùke'nokon kuttoppe tok uya. Molopai nossan yamùk uya nàlà ikasa tesak kon yapulàtok tùuya'nokon mùyakanmappù àli pe yapulàtok yak. ²⁷Màlà kasa làma walawoti'chi yamùk uya ikasa nossan yamùk yapulàtok nonkappù man molopai àli ànkuppai kulu tùwettok kon tùke'nokon kussan tok tùwalai'nokon pokonpe. Walawoti'chi yamùk wechi walawoti'chi yamùk pokonpe tùwekuli'mase pùla, molopai màlà yepeppù pe wettalumattàntok yepolo tok uya màlà ikasa pùla kulu tùwessak kon wenai.

²⁸Màlà pe neken pùla kappon yamùk uya Kaatù tùttuik we'nàtok yekale nulunpasak tanùnse pùla pàk, tok tùsak ya màlà àli pe tok usenumenkatok yemyak, àli ton tùnkupù kon pen kuttoppe tok uya. ²⁹Yà'là yekkwa ton nà àli pe we'nàtok kon yeselu ke tok wanùssak màlà, i'napailà imakuyippù pe we'nàtok, tùuseka'nonkaik we'nàtok ke, molopai kùlùmà ke, e'wàpai we'-nàtok ke, wepanta'mantok ke, àsà pe we'nàtok ke molopai ennakantok ke molopai etapankà tetok ke. Tùulon pantomù pàk tùuselupasan mùkyamlo.

³⁰Àli pe tùuselupasan tùtonpa kon pàk yeta ya pùla, Kaatù yeya'nomannan. Yà'làlà ànkuppaino kon tiyiwàlà'nokon teselu kon yawà, tùtonpa kon yentai tùwekkussan molopai tamù'nawolon ittunàì pe tukaik tùwekkussan, àli kuttok yawàlà woton kon pàk tùusenumenkasan, tùsan kon, tùkàipùnù kon maimu yawolon kon nà pen. ³¹Pakko ton, ikupù tùuya'nokon teppù tùuya'no-kon lùppù ku'nàì nan pen, tùusentuppasan pen molopai àsà pe tùuselupasan.

³²Àli ton eselu yamùk wenai Kaatù uya weli'nàtok ke talumattàntok yekale ittui'ma, tok wechi lùppù sàlà yamùk kupù pàk, molopai tùulon kon melun-tàpannan mùkyamlo tok uya nàlà ikuttoppe.

Iwalai Kaatù Uya Ittuntok

2 ¹Màlàpàk uchi ewe'waputtàtok ike pùla iwechi màlà, masapùla tùulon kon pàk, suwa iwechi tawon àmàlà, àpàk wate auya pe iwechi màlà masapùla màlà lùppù tok nùkussai'nùk kupù auya pàk. ²Sàlà yekkwa ton

ku'nài nan pàk ikasa suwa messaik tawon pe Kaatù wechi ittu man. ³Màlayau àmàlà, kappon pe echii'ma suwa man te auya tùulon kon pàk molopai màlà lùssan kupù auya yau, Kaatù uyaichi suwa messaik tetok winàpai ewepe pe mùttuyan? ⁴Wapùla ka' Kaatù wettok wakù pe ku'nài àmàlà i'nùmla lù? Wapùla pàlikantok ya molopai tùsentsuppatoke yau alikyek pe eyenpàtù ya. Mùttuyan uchi yà'là pe iwechi pàk Kaatù wechi tùsentsuppasen pe? Masa-pùlaichi àli pe ewettok kon winàpai ewelattà kon i'che tùwechi pàk. ⁵Tùse sa'man pe kulu eyewan man elattàpai pùla molopai màlà uya we'naikantok pili'chak man àpona Kaatù we'naikatok weyu ponalo pe ikasa suwa messaik tetok ya yattai. ⁶Kaatù uya tamù'nawolon kon kappon yamùk ye'ma màlà tok nùkupùppù pàkàlà.

Psalms 62:12; Proverbs 24:12

⁷Tùulon kon kappon yamùk wakù kupù pàk tùwessan, apulàntok, naman-tok molopai tàwàlàlà wema'nàtok iwannan. Mùkyamlo yemyak Kaatù uya tàwàlàlà wema'nàtok tùlù màlà. ⁸Tùse mùkyamlo tùpàkù'nokon neken tùsenumenkasen molopai ailon nulunpannan àli kuttotpe tùuya'nokon pàk àsà pe Kaatù we'naika màlà. ⁹Àsà pe wettalumattàntok molopai eke pe usewankono'mantok wechi màlà molo àli ku'nài nan winàkàik, Jew yamùk winàkàik wapiya molopai nàlà Jew yamùk pen winàkàik. ¹⁰Tùse Kaatù uya apulàntok, namantok, molopai ewan wàlakkattok tùlù màlà tamù'nawolon kon wakù ku'nài nan yemyak. Jew yamùk yemyak molopai nàlà Jew yamùk pen yemyak. ¹¹Masapùla Kaatù mùkkàlà tamù'nawolon kon kappon yamùk yennài ekkaichalà.

¹²Tùulon kon kappon yamùk Jew yamùk pen mùkyamlo Law ittunnan pen. Màlàpàk àli ku'nài nan mùkyamlo molopai tok umatta màlà màlà pùla. Jew yamùk mùkyamlo Law ittunnan, tùse àli ku'nài nan mùkyamlo. Màlàpàk tok ittu màlà Law winà. ¹³Masapùla Law yeta tok uya winà neken nà ikasa kappon yamùk yanùnsak Kaatù pokonpe pen màlà, tùse làkku ikupù tok uya winà. ¹⁴Jew yamùk pen mùkyamlo Law pùnnon, tùse tiyiwalà'nokon Law maimu yawolon kon, Law pùla lànen tùwechi'ima'nokon. Tùmàlà'nokon pe là Law kasa tok wechi. ¹⁵Sàlà uyaichi màlà, Law wechi tok yewan yau yekama. Molopai tok usenumenkatok uya nàlà tùulon yattai ikasa tok wechi molopai ikasa pùla tok wechi yekama. ¹⁶Sàlà wekkupù màlà, Kaatù uya Jesus winà tamù'nawolon tonantawon kon kappon yamùk yewan yawon ittutok weyu yattai. Itekale unekama uya yekama kasa.

Jew Yamùk Molopai Law

¹⁷Àmàlà nen Jew pe tùusesassen. Law pàk ailon tawon molopai Kaatù ittu auya pàk tùutapulàsen àmàlà. ¹⁸Kaatù wettok ikupù auya i'che mùttuyaik, masapùla apanamasak man Law yapai, ikasa nai'nùk kupù pa. ¹⁹Enpùnnon ye'ma yekamanài pe ewechi mùttuyaik, ewalupàttau là nai'nannùk weyu pe ewechi. ²⁰Pakko ton panamanài pe ewechi, molopai mule yamùk yenupanài pe. Masapùla Law yawon ittutok molopai ailon yesak pe ewechi pàk. ²¹Àmàlà nen uchi tùulon kon panamanài, tùwepanamasen pen ken na' àmàlà eyiwalà? Amak pe we'nà tukaik itekale yekamanài àmàlà. Amak peichi tùwessen àmàlà? ²²“Ànoppù pen pokonpe kettàu,” tawon àmàlà tùse ken na' ànoppù pen pokonpe tùwessen àmàlà? Ailon pen kaatù yemlotopo tùwepeimasen pen àmàlà tùse ken na' ipatassek yau ilapumanài àmàlà? ²³Law yesak pe

ewechi pàk tùutapulàsen àmàlà, Kaatù pàk uchi tùwe'namasen pen àmàlà Law maimu ikkwatù auya yau? ²⁴Kaatù Maimu yau iwe'menukasak lùppù uya, “Àpàkànsau Jew yamùk pen uya Kaatù yesek mottùnpasak man tùwe'-namaik pùla,” tesak kasa. *Ezekiel 36:22*

²⁵Law maimu yawàlà ewechi yau, Jew yamùk yattàtok yeselu wechi màlà tapulàsen pe. Tùse imaimu yawàlà pùla ewechi yau, yà'là pe pùla iwechi màlà pùikak pe là pùla. ²⁶Tùulon kon Jew yamùk pen, Law yeselu ittun-nan pen wechi imaimu yawàlà yau, Kaatù uya ken na' wakù pe Jew kasa lùppù ekkaichalà tok yene pen tok yattàtok yeselu yawàlà tok yattàsak pùla lànen tùse? ²⁷Mùkkàlà yattàsak pe pùla nai'nùk walà tùse law maimu yawàlà nai'nùk uya àli pe ewechi yekama màlà. Ayattàsak lànen molopai Law yesak pe lànen ewechi tùse imaimu yawàlà pùla ewechi pàk. ²⁸⁻²⁹Jew kulu pen mùkkàlà polopon neken molopai iichattàtok nai'nùk ipippà pàk neken. Jew kulu wechi màlà ailon pe i'nau, attànsak màlà tùwekkussen ewan yau Wakù Akkwalù winà, polopo là ikussak lùppù imenukasak nai'nùk Law yawàlà pen. Molopai kappon yapulàtok màlà kappon winàpaino pen tùse Kaatù winàpaino.

Kaatù Wettok Ailon Pe

3 ¹Jew peichi we'nà wechi màlà Jew pe pùla nai'nùk kappon yentai lùwiwa? Yà'là ken wakù molo nai teposen Jew yamùk yattàtok winà? ²Tukke yà'làlà yawàlà! Wapiya kulu, Kaatù Maimu tùlùppù màlà Jew yamùk yemyak. ³Yà'là pe ken iwechi tok tonpa yamùk wechi ailon pe pùla yau? Sàlà uya ka' Kaatù wechi ailon pe pùla te pe iwechi màlà lù? ⁴Kanekku! Tàwà Kaatù ailon pe nechii, tamù'nawàlà kappon yamùk wechi kasei pe tùse. “Ìka-saichi tùwemassen pe mechiik euselupa yau molopai eyittutok yentaikanài pe,” tukaik Kaatù Maimu yau iwe'menukasak kasa. *Psalms 51:4*

⁵Tùse àli pe we'nàtok uya Kaatù wechi wakù pe kulu yenpoika yau, yà'là te ken kùuya'nokon? Kaatù uya ka' talumattàn yau iwalai pen mùkkàlà te lù? Uselupayaik talà kappon usenumenkatok kasa. ⁶Kanekku! Kaatù wechi ikasa pùla yau, atta ken wolù yawon kon kappon yamùk ittu ya?

⁷Tùse Kaatù wettok ailon pe wekkussak, kasei pe wettok yai Kaatù yapulàtok iwinà pe eke peiwa wapiya iwechippù yentai yau, yà'là pe ken uchi iwechi pàk makui yawon kasa utalumattàsak sàlà? ⁸Walai yau “Àli ikup-pai'nokon man, màlà kupù winà wakù uyàttoppe,” te ka' sàlà lù? Masapùla tùulon kon kappon yamùk uya sàlà kasa uselupa yekamasak man. Italumatàtpai kulu tok wechi màlà.

Ànù'là Iwalai Kappon Pùla Man

⁹Màlàpàk nen uchi yà'là te sàlà, kùmyamlo ka' Jew yamùk wechi màlà mùkyamlo Jew yamùk pen yentai wakù peiwa lù? Kanekku! Yekamasak ina uya man Jew yamùk molopai Jew yamùk pen wechi ekkaichalà makui yo'no.

¹⁰Kaatù Maimu yau iwe'menukasak kasa,

“Tewinan nà kappon ikasa tùwessen pùla iwechi màlà.

¹¹Tewinan nà ittunài pùla iwechi, wapùla Kaatù iwanài pùla.

¹²Tamù'nawolon kon kappon yamùk welattàsak màlà Kaatù winàpai, tamù'nawàlà tok utàsak màlà ikasa pùla.

- Ànù'là iwalai ku'nàì pùla iwechi màlà,
tewinan nùkkwà là pùla. *Psalms 14:1-3; 53:1-3; Ecclesiastes 7:20*
- ¹³ Tok pùmù yeuta màlà iwu'nattàsak pen uluwaik walai. *Psalms 5:9*
Tok yani màlà eke pe kasei yapon,
molopai tok maimu maik àkài ulaliyi walai. *Psalms 140:3*
- ¹⁴ Tok mùta wanùssak màlà pa'nù'nàtok ke molopai maik ton ke. *Psalms 10:7*
- ¹⁵ Molopai tok pùta màlà kappon mùnù ikkwanse tok yanàì asse'ne.
- ¹⁶ I'nailàlà tok utàsak yau te'mappù kon tau,
tok uya mattansak molopai usewankono'mantok nàmà màlà.
- ¹⁷ Tok uya echitonpa pe we'nàtok yeselu ittusak pùla iwechi màlà. *Isaiah 59:7-8*
- ¹⁸ Kaatù namatok ya pùnnon mùkyamlo." *Psalms 36:1*
- ¹⁹ Sàlàpe ittu'nokon man tamù'nawolon Law yau nai'nùk wechi, mùkyamlo yawàlà nemassai'nannùk ponalok pe. Tamù'nawolon kappon we'waputtàtok kon yeleutanùttok pe molopai tamù'nawàlà wolù yawon kon kappon yamùk nettoppe Kaatù uya ittuntok yak. ²⁰ Màlàpàk ànù'là kappon yanùmù ikasa Kaatù yenu yau, Law maimu yawàlà iwechi pàk pùla iwechi màlà. Law màlà kappon ku'nàì àlì kussak tùuya ittu toppe ya làkku.

Ikasa We'nàtok Ailon Tetok Yai

²¹ Tùse sàlàpe ikasa we'nàtok Kaatù winàpaino, yekamasak màlà Law winà pùla. Tùse Law molopai Kaatù Maimu yenpoikannan nùssan neka-mappù. ²² Sàlà ikasa we'nàtok màlà Kaatù winàpai tùuyàssen Jesus Christ pàk ailon tetok yai, tamù'nawolon kon ailon tawonnan piyak. Masapùla tùpa-talà we'nàtok pùla kulu iwechi màlà. ²³ Masapùla tamù'nawolon kon kappon yamùk wemakuimasak màlà, màlàpàk mei tok wechi Kaatù wettok wakù pe winàpai. ²⁴ Tùse lepantok wakù pe Kaatù wettok winà tok yanùnsak màlà ikasa Kaatù pokonpe, mùkkàlà Christ Jesus kùpùikattànàì'nokon makui yapai yai. ²⁵ Kaatù uya Christ tùlùppù màlà tùwelittok winà kappon yamùk makuyi pàk usentuppantok pe ailon tetok tok uya imùnù pàk yai. Kaatù uya itù-lùppù màlà iwalai teselu yekama pe. Pena kappon yamùk wemakuima yenpà-tùppù ya màlà tok tùtalamattàik pùla. ²⁶ Màlà kupùppù Kaatù uya màlà ikasa tùwettok sàlà yattai yenpoika pe. Sàlà kasa Kaatù uya ikasa tùwechi yekama màlà molopai tamù'nawolon kon ailon tawonnan Jesus pàk yanùmù ya ikasa.

²⁷ Yà'là ken uchi molo nai utapulàntok ipàkànsau woton? Ipla man. Yà'là pe iwechi pàk? Masapùla ka' Law maimu yawàlà kappon wechi pàk lù? Kanekku, tùse ailon tetok kappon uya pàkàlà làkku. ²⁸ Màlàpàk ittusakù'no-kon man kappon yanùnsak ikasa Kaatù pokonpe ailon tetok yai, molopai Law wettok i'che kupù winà pùla. ²⁹ Wapùla Kaatù ken na' mùkkàlà Jew yamùk Kaatùyi neken? Jew yamùk pen Kaatùyi pen nàlà ken na' mùkkàlà? Ewaik, Jew yamùk pen Kaatùyi nàlà mùkkàlà. ³⁰ Kaatù mùkkàlà tewinan, tamù'nawolon kon yennàì mùkkàlà ekkaichalà, màlàpàk Jew yattàtok yesan yanùmù ya màlà ikasa tùpokonpe ailon tetok tok uya yai, molopai Jew yamùk pen yanùmù ya ikasa tùpokonpe ailon tetok tok uya yai. ³¹ Ailon te kùuya'nokon pàk uchi Law wechi yà'là pe pùla pe ikupù màlà? Kanekku! Tùse ailon tetok màlà Law wechi wakù pe yenpoikanàì.

Yentok Ipàkàlà Abraham Nùnàmàppù

4 ¹Yà'là te'nokon ken uchi Abraham, kùtamo kon pàk? Yà'là yeneppù ya ken? ²Ikasa iwettok yak yanùnsak Kaatù pokonpe inkupùssan winà yau, iitapulàtok ipàk wechippù sàlà molo. Tùse iitapulà là Kaatù yemlotopo pùn. ³Yà'là tawon ken Kaatù Maimu? "Abraham uya ailon teppù Kaatù pàk, molopai ailon tetok ya pàkànsau Kaatù uya yanùmùppù ikasa." *Genesis 15:6* ⁴Kappon mùkkàlà te'masen iwe'wotokomasak yau, ye'matok màlà lepatok pe là tesassen pen, tùse itepeppù màlà. ⁵Inkupù pàkàlà là Kaatù uya kappon yanùmù pen màlà, tùse ailon tetok ya tùpàk pàkàlà làkku àli sa'ne kappon yanùnnàì mùkkàlà ikasa. ⁶Sàlàichi màlà David nekamappù kappon utau-chinpatok pàk tùselupa yau, mùkkàlà Kaatù nanùmùppù ikasa tùwessen pe iwotokoyi winà.

⁷"Tùutauchinpasan kulu mùkyamlo

Kaatù usentuppappù àli tok nùkupùppù pàk lùssan,

Imakuyi iwaputtàsak kon nùssan.

⁸Tùutauchinpasen kulu mùkkàlà kappon Itepulu nùpattàppù imakuyi!"

Psalms 32:1-2

⁹Sàlà ken na' pùlemantok wechi màlà Jew yamùk yattàtok yeselu yawolon kon neken ponalo pe wapùla ka' yawolon kon nà pen nàlà là lù? Masapùla yekama'nokon neppàssan, "Abraham uya ailon teppù Kaatù pàk molopai ailon tetok ya pàkànsau Kaatù uya yanùmùppù ikasa tùwessen pe." ¹⁰Yà'là yattai ken sàlà wekkupùppù? Abraham yattà Jew yamùk yattàtok yeselu yawàlà wapiya ka'lù wapùla ite'mappùtak? Iwapiya, ite'mappùtak pùla. ¹¹Màlà ye'mappùtak yattàppù màlà, molopai sàlà kupùppù màlà yentok ipàkàlà pe. Masapùla ailon tetok Abraham uya pàk Kaatù uya yanùmùppù ikasa tùwessen pe yattà wapiya. Màlàpàk Abraham mùkkàlà tamù'nawolon kon ailon tawonnan Kaatù pàk kàipùnù, tok yattàsak Jew yamùk yeselu yawàlà pùla lànen tùse, ikasa nàlà nen uchi tùwessen pe Kaatù uya tok yanùntoppe. ¹²Yattàsak kon kàipùnù nàlà mùkkàlà, yattàsak kon neken nà pen, tùse kùkàipùnù kon Abraham uya ailon tetok tattà wapiya yeselu yawàlà tùwemassan kàipùnù.

Ikasa We'nàtok Ailon Tetok Yai

¹³Kaatù uya Abraham molopai ipayan yamùk pàk wolù wechi màlà tok ponalo pe teppù màlà. Sàlà wekkupùppù màlà Law yawàlà Abraham wechi pàk pùla, tùse ailon tesak ya pàk. Màlà winà Kaatù uya nen uchi yanùmùppù ikasa tùwessen pe. ¹⁴Masapùla Law yawon kon neken yemyak ikupù tùuya tetok Kaatù uya tùsak yau, kappon uya ailon tetok wechi sàlà yà'là pe pùla eppaino. Molopai Kaatù uya itùlù tùuya tetok wechi sàlà wakù pe pùla eppaino. ¹⁵Masapùla Law màlà Kaatù we'naikatok àsà pe ne'nàì. Tùse Law pùla iwechi yau, yawàlà we'nàtok pùla iwechi màlà.

¹⁶Kaatù uya ikupù tùuya tetok wechi màlà ailon tetok yapon pe, Kaatù uya lepatok pe iwechi yentok ipàkàlà pe iwettoppe. Tamù'nawolon kon Abraham payan yamùk ponalo pe, Law yawolon kon neken pen, tùse mùkyamlo nàlà ailon tawonnan Abraham wechippù kasa. Masapùla Abraham mùkkàlà kùkàipùnù kon tamù'nawàlà. ¹⁷Kaatù Maimu yau iwe'menukasak, "Àkonekasak uya sàlà tukkan pata yawon kon kappon yamùk kàipùnù pe," tukaik kasa.

Genesis 17:5 Màlàpàk kùkàipùnù kon mùkkàlà Kaatù yenu yau, ailon tawon nùppù ipàk, Kaatù mùkkàlà iweli'chak lùppù lepanàì wema'nàtok ke molopai yà'làlà konekanàì yà'là pen yapai.

¹⁸ Abraham uya ailon teppù, molopai enpen iwechippù enpen we'nàtok ipàk pùla tùse, molopai màlà kasa iwenappù, “Màlà kasa apayan yamùk wettok woton tukke,” teppù ipàk kasa. *Genesis 15:5* ¹⁹100

peiwa là ikili'chimo'chiyi iwechippù màlà. Ailon tetok ya wattu'mùntappù pen iwattu'mùntasak lànen tùse. Molopai Sarah uya mule yepolo pùla iwechi pàk iichenumenka yau. ²⁰ Ailon tetok ya wechippù màlà i'napailà, màlàpàk Kaatù uya ikupù tùuya teppù lùppù pàk ailon te ya pùla iwechippù pen. Ailon tetok ya wenappù meluntà pe, molopai Kaatù yapulàppù ya. ²¹ Masa-pùla ailon teppù ya kulu màlà Kaatù uya ikupù tùuya teppù lùppù kupù pàk. ²² Màlàpàk uchi Kaatù uya yanùmùppù màlà ikasa tùwessen pe ailon tetok ya yai. ²³ Màlà mayin “Kaatù uya yanùmùppù màlà ikasa tùwessen pe,” tawon menukappù iponalok pe neken pen màlà. ²⁴ Tùse kùponalok kon pe nàlà ime-nukasak màlà. Masapùla ikasa tùwessen pe tanùnsan pe we'nà'nokon pàk, kùmyamlo ailon tawonnan Kaatù pàk Jesus Kùyepulu kon wuluukanàippù weli'nàtok yapai pàk. ²⁵ Kaatù uya Jesus tùlùppù màlà iwelittoppe kùmakuyi kon pàkànsau, molopai iwuluukappù màlà ikasa kùyanùntok kon pe Kaatù pokonpe.

Ikasa We'nàtok Kaatù Pokonpe

5 ¹ Ailon tetok kùuya'nokon uya ikasa kùkonekasak kon Kaatù pokonpe pàk nen uchi, echitonpa pe we'nàtok Kaatù pokonpe yesak pe we'nà'nokon sàlà Kùyepulu Jesus Christ yai. ² Ailon tetok winà kùnessak kon ya sàlà wakù pe Kaatù wettok yak, sàlàpe yau we'nà'nokon nai'nùk yak. Tùtauchinpasan kùmyamlo enpen we'nàtok Kaatù yapulàtok pùkkù pe we'nà'nokon pàk! ³ Màlà neken pen, wettalumattàntok kon yau nàlà tùtauchinpasan kùmyamlo. Masa-pùla wettalumattàntok uya ipàlikatok nepù ittu'nokon pàk. ⁴ Molopai pàlikantok kùuya'nokon uya meluntà pe kùma kon màlà molopai meluntà pe wenansak màlà kùlepanàì'nokon enpen we'nàtok ke. ⁵ Sàlà enpen we'nàtok màlà enkut-tànàì pen masapùla Kaatù uya pùnùnmantok tùuya tùsak màlà kùyewan kon yak, Wakù Akkwàlù yai. Mùkkàlà kùlepatok kon tùuya yai.

⁶ Masapùla attu'mùla ipùikattànàì pùla we'nà'nokon yau, Christ welikùppù màlà àli ton ponalok pe. Kaatù nanùmùppù ikuttok tùuya yattai pe yattai. ⁷ Sa'man pe kulu wakù kappon ponalok pe ànù'là welikù wechi màlà. Yattai pùla tùulon wechi là meluntà pe itewan, wakùwa kulu kappon ponalok pe tùwelikù pàk. ⁸ Tùse Kaatù uya eke pe kulu kù'nùnmatok tùuya yekamappù màlà. Makui yau lùppù we'nà'nokon tùse Christ welikùppù màlà kùponalok kon pe. ⁹ Imùnù winà nen uchi sàlà, ikasa kùyanùnsak Kaatù pokonpe, màlà yentai palà wepùikattàn'nokon màlà Christ winà Kaatù we'naikatok àsà pe winàpai. ¹⁰ Masapùla Kaatù yeyaton pe we'nàppà'nokon màlà, tùse kùkussak kon ya màlà tùwechiyakonnon pe Tùmu Jesus Christ welittok yai. Màlàpàk sàlàpe Kaatù wechiyakonnon pe we'nà'nokon pàk, eke peiwa kulu wepùikattàntok pe iwechi màlà Christ wemapù winà. ¹¹ Molopai màlà neken pe pùla iwechi, utauchinpan'nokon man Kaatù yau Kùyepulu Jesus Christ yai, mùkkàlà kùkù'nàippù'nokon Kaatù wechiyakonnon pe.

Adam Molopai Christ

¹²Makui wewomùppu màlà wolù yak tewinan kappon winà, molopai weli'nàtok uyàpùppu makui pàkàlà. Sàlà kasaichi weli'nàtok uyàpùppu màlà tamù'nawolon kon kappon yamùk pona. Masapùla tamù'nawolon kon kappon yamùk wemakuimasak pàk. ¹³Law wapiya makui wechippu màlà wolù yau. Tùse wemakuimansak yau Law ikkwàssak pe pùla iwechippu màlà. ¹⁴Tùse Adam wemapùppu motapai Moses motak, kappon yamùk wemapùppu weli'nàtok yo'no, mùkyamlo Adam wemakuimappu kasa iwemakuimasak kon pen nànen. Adam wechippu màlà mùkkàlà tùuyàpù woton pe nai'nùk yekkwape. ¹⁵Tùse lepantok wechi màlà Adam wemakuimatok kasa pùla. Masapùla tewinan kappon wemakuimasak winà tukkan kon weli'chak yau, màlà yentai palà Kaatù wettok wakù pe molopai lepantok ya wechi màlà tewinan kappon, Jesus Christ yai. Màlà tùuyàssen tukkan kon pona! ¹⁶Molopai tu'ma Kaatù uya lepantok màlà tewinan kappon wemakuimasak lùppu yepeppu walai pen itepeppu. Masapùla ittuntok tewinan kappon makuyi pokolonà uya talumat-tàntok nepùppu màlà. Tùse lepantok Kaatù winàpaina, tukkan makui ye'mappupokon uya ikasa anunnàtok Kaatù pokonpe nepùppu màlà. ¹⁷Tewinan kappon makuyi pàkàlà kappon yamùk wemapùppu weli'nàtok yo'no, mùkkàlà tewinan kappon pàkànsau. Tùse eke peiwa kulu nen uchi màlà tamù'nawolon kon, eke kulu wakù pe Kaatù wettok yanunnài nan molopai lepantok ya ikasa we'nàtok yanunnài nan wemapu màlà wema'nàtok yau tewinan kappon Jesus Christ yai.

¹⁸Màlàpàk uchi tewinan kappon makuyi uya tamù'nawolon kon kappon yamùk pa'nùssak kasa làma, mùkkàlà Jesus nùkupùppu iwalai uya tamù'nawolon kon kappon yamùk pùikattà màlà. Kaatù uya tok yanùntoppe ikasa molopai tok lepa ya tàwàlàlà wema'nàtok ke. ¹⁹Molopai tewinan kappon wessak mayin yawàlà pùla uya tukke kappon yamùk kussak àli ku'nài nan pe, kasa làma tewinan kappon wettok mayin yawàlà uya tukkan kon tùlù màlà ikasa Kaatù pokonpe.

²⁰Law tùlùppu màlà iwalai pen kuttok wekattoppe. Tùse àli kuttok wekassak yau, Kaatù wettok wakù pe wekatù màlà eke peiwa kulu. ²¹Màlàpàk uchi, makui wechippu meluntà pe weli'nàtok yak anài pe kasa làma Kaatù wettok wakù pe wechi màlà meluntà pe ikasa we'nàtok winà, tàwàlàlà wema'nàtok ne'nài pe Jesus Christ Kùyepulu kon yai.

Weli'nà Makui Yau, Nulà We'nà Christ Yau

6 ¹Yà'là te'nokon nen ken uchi? Tàwàlàlà ka' wemakuiman pàk we'nà'nokon sàlà lù, Kaatù wettok wakù pe wekattoppe peiwa? ²Kanekku! Weli'nàsakù'nokon sàlà makui winàpai. Yà'là kasa ken màlà yentak yau wema'nà'nokon? ³Ittuichi auya'nokon pùla nai Christ Jesus yau iichenpataukasak kon nùssan wechi nàlà iwelittok pùkkù pe? ⁴Usenpataukantok kon winàichi màlà kùwu'nattàsakù'nokon ipokonpe molopai iwelittok pùkkù pe we'nà'nokon. Christ wuluukappu nai'nùk weli'nàtok yapai wakù kulu kùkàipùnù kon meluntàlù winà, kasa làma kùmàlà nàlà wemapu màlà emennak wema'nàtok yau.

⁵Màlàpàk tewin wenansak ipokonpe weli'nà'nokon iwelikùppu kasa yau, màlà kasa làma tewin wenan'nokon màlà ipokonpe, kùwuluuka kon

wema'nàtok yak iwuluukappù kasa yau. ⁶Masapùla sàlà ittu'nokon man, penalok àli ton kùyeselu kon tùlùppù inmatta toppe Christ pokonpe pulusuk po, àli eselu wannà meluntàlùkka toppe, makui yapyoto pe we'nà'nokon tukaik. ⁷Ittu'nokon man iweli'chak kon kappon yamùk pàk meluntà pe tùwessen pe pùla makui wechi. ⁸Weli'nàsakù'nokon Christ pokonpe yau, ailon te'nokon man wema'nà'nokon nàlà ipokonpe pàk. ⁹Masapùla ittu'nokon man Christ wuluukappù weli'nàtok yapai molopai iwelittu'ma pen mālā. Weli'nàtok meluntàlù pùla nen uchi iwechi mālā itepoi. ¹⁰Iweli'chak yau, iwelikùppù mālā àli pàkànsau tewin itekkwa molopai tamù'nawolon kon ponalok pe. Tùse nulā man sàlàpe Kaatù ponalok pe iwemapù. ¹¹Mālā kasa lāma euse-numenka kon mālā àpàkù'nokon iweli'chak pe àli pàk tùse nulā Kaatù pàk Christ Jesus yau.

¹²Eyesak kon tùmattasen pe nai'nùk yepulu pe àli kùsettak. Àli eyeselu kon wettok makui ànkuppai maimu yawàlà ewechi kon pa. ¹³Mālā tùse pùla àpùkkù kon kùsapulàtàu àli ponalok pe, àli pàkànsau yapulā toppe. Tùse lākku Kaatù yemyak ettùtāk kon, kappon yamùk inessak kon weli'nàtok yapai wema'nàtok yak kasa molopai tamù'nawàlà ettùtāk kon itemyak wakù iwalai ponalok pe ayapulā toppe. ¹⁴Makui eyepulu kon pe kùsettak, masapùla Law yo'no ewechi kon pen nai'nùk. Tùse wakù pe Kaatù wettok yo'no lākku.

Ikasa We'nàtok Yapyoto Ton

¹⁵Yà'là kupù'nokon ken uchi? Àli kupù'nokon ka'lù, masapùla Law yo'no pùla we'nà pàk tùse wakù pe Kaatù wettok yo'no we'nà pàk? Kanekku! ¹⁶Mùttuyatàik, imaimu yawàlà ewettok kon poitolù ton amyamlo, makui maimu yawàlà ewechi kon yau weli'nàtok ne'nài mālā wapùla mayin yawàlà we'nàtok mālā ikasa we'nàtok Kaatù pokonpe ne'nài. ¹⁷Tùse tenki tepai'nokon Kaatù pàk, masapùla pena àli yapyoto pe ewessak kon tùse, sàlàpe tamù'nawàlà eyewan kon ke ailon, enupantok enepoloppù kon maimu yawàlà messatàik. ¹⁸Àmokkappù kon mālā makui winàpai molopai ikasa we'nàtok yapyoto pe nen uchi ewenasak kon mālā. ¹⁹Uselupayaik kappon nùttu yau, masapùla attu'mùla ewechi kon pàk. Pena tamù'nawàlà eyesak kon tùlùppù auya'nokon mālā àli eyeselu kon yapyoto pe, miyaiwa àli yak ayanàippù'nonkon. Mālā kasa lāmaichi sàlàpe tamù'nawàlà eyesak kon itùtāk kon, esuken we'nàtok yapyoto pe.

²⁰Makui yapyoto pe ewechi kon yau, wakù pe ikasa we'nàtok yapyoto pe pùla ewechippù kon mālā. ²¹Yà'là ken uchi wakù mepotantàu mālā yattai, sàlàpe ipàk mekkuli'mayatàinùk kupù auya'nokon yau? Mālā yamùk weli'nàtok yak anài nan. ²²Tùse sàlàpe àmokkasak kon man makui winàpai molopai Kaatù yapyoto pe ewenasak kon. Sàlà uya esuken wema'nàtok yak ayasak kon nai'nùk. Molopai iwenukapù pe tàwàlālā wema'nàtok yepolo auya'nokon mālā itepeppù pe. ²³Masapùla àli yepeppù mālā weli'nàtok. Tùse Kaatù uya lepantok mālā tàwàlālā wema'nàtok Christ Jesus, Kùyepulu kon yai.

Wemali'mansak Pàkàlà Usenupantok

7 ¹Ittuichi auya'nokon pùla nai utoipa yamùk, masapùla law ittunna yelupa uya sàlà. Law wechi kappon yepulu pe mālā iwemapù pàkàlà neken.

²Iwemali'masak uli'chan mùkkàlà yentok ipàkàlà ke lepanài. Law yeselu winà tùmali'mappù itayappù pe tūwessen mùkkàlà tūwemapù yawàlà. Tūse itayappù weli'chak yau, law yeselu uya ya'chichak pen nen uchi màlà. ³Màlàpàk uchi, tūulon kàiyik pokonpe iwemapù pàli'yau lùppù tūtayappù wechi tūse yau, tùmali'mappù pen pokonpe tūwessen tukaik yesatù màlà. Tūse itayappù weli'chak yau, Law yapai iwemokkasak màlà màlàpàk àli kupù ya pen, tūulon kàiyik pokonpe iwemali'masak yau. ⁴Màlà kasa nàlà iwechi màlà àpàkù'nokon utonpa yamùk. Eweli'chak kon nàlà màlà Law winàpai, masapùla Christ yesak pùkkù pe ewechi kon pàk. Molopai nen uchi sàlàpe iponalok pe ewechi kon màlà, mùkkàlà iwuluukasak lùppù weli'nàtok yapai. Kaatù ponalok pe tūwepetasan pe we'nàtok kon pe. ⁵Masapùla wema'nà'no-kon kùyeselu kon kùyau'nokon nai'nùk yawàlà yau, àli ànkuppai we'nàtok yenpakasak Law uya wechippù màlà tūwe'wotokoma pàk kùyesak kon yau, molopai weli'nàtok nepùppù ya. ⁶Sàlàpe kùnnonkasak Law uya man, masapùla weli'nàsakù'nokon màlà kùya'chinàippù'nokon winàpai, ya'chichak kon patiki'chi tak kasa kùku'nàippù winàpai. Màlàpàk penalok imenukasak lùppù Law yo'no we'nà'no-kon pen sàlà, tūse emennak Law Wakù Akkwalù yau tūwemassan pe.

Law Molopai Makui

⁷Yà'là te'nokon ken uchi? Law wechi màlà makui pe te'nokon ka'lù? Kanekku! Tūse Law màlà makui ittu toppe uya uku'nàippù. Masapùla tūulon yemamin i'che we'nàtok wechi ikasa pùla ittuppù uya pen sàlà eppaino, Law uya, “Tūulon yemamin i'che kechi!” tesak pùla iwechi yau.

Exodus 20:17; Deuteronomy 5:21

⁸Tūse makui uya màlà Law yapulàppù tamù'nawàlà yà'là yekkwa ton nà, utonpa yemamin i'che wettok yenpakappù uyau. Masapùla Law pùla iwechi yau makui wechi màlà imeluntàlù pùla. ⁹Nulà wechippù màlà pena Law ittu uya pùla iwechi yau. Tūse iyàssak yau makui wennappù molopai welikùppù. ¹⁰Molopai yeneppù uya màlà wema'nàtok ne'nài pe ikussak lùppù uya weli'nàtok nepù upona. ¹¹Masapùla makui uya uyennakatok tūuya yattai woton yepoloppù màlà Law yai, màlà winà àli uya uwàràppù.

¹²Màlàpàk Law màlà esukenan molopai imaimu nàlà esukenan, iwalai molopai wakù. ¹³Sàlà ken na' wakù pe nai'nùk uya welittok nepùppù màlà upona? Kanekku! Makui nen màlà weli'nàtok ne'nàippù, wakù pe nai'nùk yapulà tūuya winà. Weli'nàtok nepùppù ya màlà uwinàkàik i'nai kasa kulu là makui yeselu wechi usentoppe Law winà.

Asa'lon Eselu Yamùk Kappon Yawon

¹⁴Ittu'nokon man Law wechi akkwalù pe. Tūse iulà mùkkàlà kappon akkwalù pen makui yapyoto pe ichilanmasak. ¹⁵Unkupù ittu uya pùla iwechi màlà, masapùla ànkuppai wettok kupù uya pùla iwechi pàk. Tūse uyewanma pe unkupù kupù uya. ¹⁶Ànkuppai pùla wettok kupù uya yau, sàlà uya yekama màlà ewaik te uya pe iwechi Law wechi ikasa pàk. ¹⁷Màlàpàk iulà kulu pen mùkkàlà sàlà yamùk kussai'nùk. Tūse makui làkku màlà uyau nemassai'nùk. ¹⁸Tùttuyaik wakù là pùla uyau iwechi, imakuyippù pe kappon pe wettok yau. Masapùla wakù ànkuppai wettok wechi lànen uyau tūse, ikupù uya

pùla iwechi. ¹⁹Masapùla wakù ànkuppai wettok ku'nàì pen iulà. Tùse àli, ànkuppai pùla wettok ku'nàì iulà. ²⁰Ànkuppai pùla wettok kupù uya yau, sàlà uya yekama màlà iulà wechi iku'nàì pe pùla. Tùse makui màlà iku'nàì uyau nemassai'nùk.

²¹Màlàpàk sàlà Law yeselu we'wotokoma tenyaik. Wakù ànkuppai wechi yau, àli wechi mei pùla upyau. ²²Tamù'nawàlà uyewan ke uwakùli pe Law, Kaatù winàpàino ku'nàì iulà. ²³Tùse tùulon tu'ma Law we'wotokomatok uyau tenyaik. Sàlà yeselu nepanta'mayai'nùk usenumenkatok yeselu winàkàik. Sàlà eselu makui yapyoto pe uyau ne'wotokomayai'nùk. ²⁴Kappon sa'ne iulà tùusewankono'masen! Ànùk uya ken upùikattà sàlà uyesak welittok winàpai? ²⁵Tenki ukayaik Kaatù pàk Kùyepulu Jesus Christ yai!

Màlàpàk Kaatù Maimu yawàlà eppai wessaik usenumenkatok yau, tùse kappon pe wettok yeselu ke àli maimu yawàlà wechi.

Wakù Akkwalù Meluntàlù Yau Wema'nàtok

8 ¹Màlàyau sàlàpe nen uchi mùkyamlo Christ Jesus ponalok pe tùwema-ssan talumattàtok ike pùla iwechi màlà, [mùkyamlo àli eselu yau nema-ssai'nannùk pen tùse Akkwalù wettok i'che yawàlà tùwessan.] ²Masapùla Wakù Akkwalù yeselu meluntàlù wema'nàtok ne'nàì Christ Jesus ponalok kon piyak uya, upùikattàsak man makui yeselu molopai weli'nàtok winàpai. ³Law nùkupù yentaino kupùppù Kaatù uya masapùla Law wechi attu'mùla pàk molopai kappon yeselu wechi attu'mùla pàk, ikupùppù ya màlà tùmu yeunoko tùuya winà, iyàssak lùppù kappon pe àli pàkànsau tùtùsen pe. Màlàpàk makui yattu'mùnkappù ya kappon pe tùwechi ke. ⁴Sàlà kupùppù Kaatù uya màlà Law maimu yawàlà tùwemassan pe we'nà'nokon usentoppe, àli, kappon wettok i'che yawàlà pùla nen uchi Wakù Akkwalù yeselu yawàlà kulu. ⁵Masapùla kappon wettok i'che maimu yawàlà tùwemassan wechi màlà, teselu kon wettok i'che itepulu pe. Tùse mùkyamlo Wakù Akkwalù maimu yawàlà tùwemassan wechi màlà, Wakù Akkwalù wettok i'che itepulu pe. ⁶Àli kappon yeselu wechi màlà weli'nàtok ne'nàì pe. Tùse eusenumenkatok kon yepulu pe Wakù Akkwalù wettok màlà wema'nàtok molopai echitonpa pe we'nàtok ne'nàì. ⁷Màlàpàk àli usenumenkantok wechi Kaatù yeyaton pe màlà. Masapùla Kaatù winàpàino Law yawàlà pùla iwechi pàk, molopai imaimu yawàlà iwechi yentai iwechi màlà. ⁸Mùkyamlo teselu kon wettok i'che maimu yawolon kon uya Kaatù yauchinpa yentai iwechi màlà.

⁹Tùse amyamlo nen mùkyamlo eyeselu kon wettok i'che maimu yawàlà tùwemassan pen. Wakù Akkwalù wettok i'che maimu yawàlà tùwemassan amyamlo, Kaatù yakkwalù wemapù kan ayau'nokon yau. Ànù'là Christ yakkwalù yesak pe pùla nai'nùk wechi màlà iponalok pe pùla. ¹⁰Tùse Christ wemapù ayau'nokon yau, àli pàkànsau lànen eyesak kon wechi iweli'chak pe tùse, ayakkwalù kon wechi màlà nulà, pàli'yau masapùla ayanùnsak kon ikasa Kaatù pokonpe pàk. ¹¹Wakù Akkwalù iwinàpàino, Jesus wuluukanaìppù wema'nàtok yak wechi ayau'nokon yau, mùkkàlà Christ wuluukanaìppù weli'nàtok yapai, uya nàlà tùumattasen eyesak kon lepa màlà wema'nàtok ke Wakù Akkwalù nemassai'nùk ayau'nokon winà.

¹²Màlàpàk uchi, utionpa yamùk, kùyeselu kon wettok i'che maimu yawàlà tùwemassan pe we'nà'nokon pen nen uchi nai'nùk ¹³Masapùla ewemapù

kon eyeselu kon maimu yawàlà yau ewelikù kon màlà. Tùse Wakù Akkwalù yapàikketù winà àli eyeselu kon yeleutanùssak auya'nokon yau, ewemapù kon màlà. ¹⁴Kaatù Yakkwalù yemyawon kon molopai ipininpa ton mùk-yamlo Kaatù munkà yamùk pe tùwessan kappon yamùk. ¹⁵Masapùla Wakù Akkwalù Kaatù uya elepatok kon màlà apyoto pe molopai eusenalippa kon pa tu'ma àku'nàì'nokon pen, tùse Wakù Akkwalù làkku màlà Kaatù munkà yamùk pe àku'nàì'nokon. Molopai Wakù Akkwalù meluntàlù winà Kaatù pàk, "Abba! Ukàipùnù!" tawonnan kùmyamlo. ¹⁶Wakù Akkwalù mùkkàlà echipatùnayi pe tùwessen kùyakkwalù kon pokonpe Kaatù munkà yamùk pe we'nà'-nokon yekama pe. ¹⁷Imunkà yamùk pe we'nà'nokon pàk, wakù inkupù tùponalok kon ponalok pe yesak pe we'nà'nokon màlà Christ pokonpe. Masapùla Christ wettalumattàppù kasa alikyek pe wettalumattàn pàk we'nà'nokon yau, namantok nàlà yepolo màlà ipokonpe.

Ewanawolok Kaatù Mumu Namatok

¹⁸Tùttuyaik sàlàpe wettalumattàn'nokon nai'nùk wechi tamù'nawolon namantok tùusenpoika woton kùyau'nokon ma'le kulu. ¹⁹Tamù'nawolon Kaatù nùkonekassan enpen man tùmunkà yamùk yekama ya yentok yattai màmuku pàk. ²⁰Masapùla inkonekassan wechippù màlà tapulàsen pe pùla, itùwalà pùla tùse Kaatù yìwalà, enpen we'nàtok yau. ²¹Inkonekassan nùssan kupù màlà imokkasak pe kàtantok nappàtù pe pùla, molopai imunkà yamùk tonpa pe inonka inama toppe. ²²Masapùla ittu'nokon man sàlà wei tepose tamù'nawolon ikonekasak ya'nùmù tùwentusen we'chi'mosak utaimelunpa kasa. ²³Tùse ikonekasak neken pen, kùmyamlo nàlà Wakù Akkwalù wapiya kulu Kaatù uya lepantok yesak pe nai'nannùk nàlà na'nùnyan kù'nau'nokon. Kaatù uya tùponalok kon pe kùyesatù kon molopai tamù'nawàlà kùmokka kon ya kùyesak kon ukàtatok winàpai màmukui'ma. ²⁴Masapùla sàlà enpen we'nàtok yai wepùikattànsakù'nokon màlà. Tùse enpen we'nàtok ipàk yene'-nokon yau, enpen we'nàtok pe pùla nen uchi iwechi màlà. Masapùla ànùk ken enpen tùwessen itesak pe tùwettok pàk? ²⁵Tùse enpen we'nà'nokon ipla we'nàtok pàk yau, imàmu'nàì nan kùmyamlo tùusetakkaik pùla.

²⁶Màlà kasa làma Wakù Akkwalù nàlà tùuyàssen kùpùikattàse, masapùla attu'mùla we'nà'nokon pàk, yà'là kasa wàpùleman wakù pe ittu'nokon pùla iwechi pàk. Wakù Akkwalù mùkkàlà tùutaimelunpaik ta'nùmùì'ma tùwàpùlemasen kùponalok kon pe, yekama yentaino mayin yau. ²⁷Molopai Kaatù, kappon yamùk yewan yennàì, mùkkàlà Wakù Akkwalù usenumenkatok ittunàì. Masapùla Wakù Akkwalù mùkkàlà ipawanattànàì imunkà yamùk ponalok pe iteselu yawàlà.

²⁸Masapùla ittu'nokon man tamù'nawàlà yà'làlà yau Kaatù we'wotokoma, mùkyamlo tù'nùnnannan ponalok pe, wakù wekkuttoppe yai, teselu yawàlà, mùkyamlo tunkà'massan teselu yawàlà ponalok pe. ²⁹Masapùla Kaatù uya màlà tùnanùmù woton kon ittukassak pena, tùmu kasa nen uchi tok wettoppe, ipùkkù pe tok wenasak wettoppe, Tùmu wettoppe wapiyalok pe tukkan kon tùtonpa yamùk kùlottau. ³⁰Màlàpàk Kaatù uya màlà tùnùttussan wapiya kà'mappù. Tok kà'mappù ya neken pen màlà, tùse ikasa nàlà tok yanùmùppù ya tùpokonpe. Ikasa neken tok yanùmùppù ya tùpokonpe pen màlà tùse tùnamatok pùkkù pe nàlà tok kupùppù ya.

Kaatù Uya Pùnùnmantok

³¹Yà'là te'nokon ken uchi sàlà yamùk wechi kùyemloto kon po pàk. Kaatù wechi kiwinà yau, ànùk wechi ken kùyeyaton pe. ³²Tùmu wenai iwechipù pen màlà, tùse itùlùppù ya tamù'nawolon kon kùmyamlo ponalok pe iwelit-toppe! Tùmu ke kùlepappù kon ya, kùlepa kon ya pen ken na' uchi tamù'nawolon yà'làlà ke wakù pe tùwettok yapai? ³³Ànùk uselupa ken àli pe Kaatù nanùmùssan pàk? Kaatù mùkkàlà ikasa tok wechi yekamanài! ³⁴Ànù'là uya ken na' uchi tok talumattà? Ànù'là pùla iwechi màlà masapùla Christ Jesus mùkkàlà iweli'chak lùppù, molopai iwuluukasak lùppù weli'nàtok yapai molopai sàlàpe Kaatù yemyatù kamik pen winà man. Kaatù pawanattànài mùkkàlà kùponalok kon pe! ³⁵Ànùk uya ken uchi kùpantaka kon Christ uya pùnùnmantok winàpai? Utaimelunpatok uya ka' ikupù lù, wapùla yà'làlà sa'man, wapùla talumattàntok, wapùla iwan pe we'nàtok, wapùla italumayippù pe we'nàtok, ipon pùla we'nàtok, wapùla yà'làlà àsà pe nai'nùk, wapùla weli'nàtok? ³⁶Kaatù Maimu yau iwe'menukasak uya,

“Àpàkànsau ina àsà weli'nàtok ne'nài yau man wei kaichalà,
ina kupù man kaalinilu yamùk iwànà woton kon kasa,” te kasa.

Psalm 44:22

³⁷Kane, sàlà yamùk yau tamù'nawolon yentaikatok yesak pe we'nà'nokon man mùkkàlà Christ kù'nùnmanàippù'nokon yau! ³⁸Masapùla tùttuyaik kulu yà'làlà uya kùpantakatok kon pùla iwechi màlà pùnùnmantok ya winàpai. Weli'nàtok uya kùpantaka pen màlà, wapùla wema'nàtok uya, wapùla inchelù yamùk, wapùla tùulon kon kau nai'nannùk potolù ton molopai meluntà ton yapàikkètù uya, wapùla sàlàpe nai'nùk wapùla ewanawolok uya. ³⁹Wapùla kawon kon uya wapùla non yo'non kon uya, yà'làlà pùla iwechi màlà iko-nekasak lùppù yau kùpantaka kon woton Kaatù uya pùnùnmantokù'nokon Christ Jesus Kùyepulu kon yau nai'nùk winàpai.

Kaatù Molopai Inanùmùssan

9 ¹Waukayai'nùk màlà ailon. Christ ponalok iulà molopai ukaseita là pen. Wakù Akkwalù uya nàlà i'napailà usenumenkatok ittu nai'nùk kasei pe pùla wechi. ²Eke pe kulu usewankono'matok man molopai uyewan nùpokoi-tayan tàwàlàlà iichipittà yeselùkek pùla. ³Tok pàkànsau Kaatù uya pa'nù'nàtok yo'no wechi pe eppai man molopai Christ winàpai umatta toppe utonpa yamùk pùikattà ya yau, Israel yamùk upùkkù ton molopai umùnù ton. ⁴Kaatù nanùmùssan mùkyamlo tùmunkà yamùk pe molopai tapulàtok pùkkù pe tok kupùppù ya tùpokonpe. Ikupù tùuya tetok tùuya kupùppù ya màlà molopai Law tùlùppù ya tok yemyak. Kaatù yapulàtok yesak ton mùkyamlo. Ikupù tùuya tetok Kaatù uya yanùmùppù tok uya màlà. ⁵Amoko yamùk inamasak kon nùssan payan yamùk mùkyamlo, molopai Christ kappon pe iwettok yau, mùkkàlà tok winàpaino. Tàwàichi Kaatù tamù'nawolon yepoi itepulu pe nechii, yapulà nechii tàwàlàlà! Emen.

⁶Kaatù uya ikupù tùuya teppù lùppù kupù pùla man te ya pùla man, masapùla tamù'nawàlà là Israel winàpai iwesseposak kon pe kappon yamùk

wechi, wechi Kaatù ponalok pe pen màlà. ⁷Molopai tamù'nawolon kon wechi là Abraham munkà pe, ipayan yamùk pe tùwechi kon pàk pen màlà. Masapùla Kaatù uya Abraham pàk, "Isaac munkà molopai ipayan yamùk neken ittu màlà apayan pe," tesak pàk.

Genesis 21:12 ⁸Sàlà uya màlà Abraham munkà pe là iwentusak pe tùwechi kon pàk Kaatù ponalok pe tok wechi yekama pen. Tùse mule yamùk iwentusak kon Kaatù uya ikupù tùuya teppù lùppù yo'no, mùkyamlo tanùnsan Abraham payan pe kulu. ⁹Masapùla Kaatù uya ikupù tùuya teppù lùppù wekkupùppù sàlà mayin yau, "Iwalai wei yattai wennappo màlà molopai Sarah uya walawok muleppù yepolo màlà," tawon. *Genesis 18:10, 14*

¹⁰Molopai sàlà neken pen. Masapùla Rebecca munkà asa'lon kon wala-woti'chi kàipùnù wechippù mùkkàlà lùppù pe, kùtamo kon Isaac. ¹¹⁻¹²Kaatù uya màlà Rebecca yelupappù pùsamlo mule yamùk pàk tok wentu wapiya. Kaatù uya yekamappù ipàk, "Ilui wechi màlà takon yapyoto pe," tukaik.

Genesis 25:23 Sàlà uyà-pùppù màlà mule yamùk wentu wapiya, wakù là wapùla àli là yà'làlà kussak tok uya wapiya, Kaatù uya anùnnàtok wechi yà'làlà ikussak wakù wapùla àli là pàkàlà pùla yekamanàì pe kulu, tùse teselu pàkàlà làkku. ¹³Kaatù Maimu yau iwe'menukasak, "Jacob kupùppù uya uwakùli pe tùse Esau kupùppù uya uyewanma pe," tukaik. *Genesis 25:23*

¹⁴Yà'là te'nokon ken uchi? Kaatù wechi màlà ikasa pùla te ka'lù? Kanekku! ¹⁵Masapùla Moses pàk, "Usentuppa màlà esentuppapai wettok kon ipàk pàk, molopai ànpàlikapai wettok kon pàlika uya kulu màlà," teppù ya.

Exodus 33:19 ¹⁶Màlàpàk uchi kappon wettok i'che wapùla inkupù pàkàlà iwechi pen màlà tùse Kaatù usentuppatok pàkàlà neken. ¹⁷Masapùla Kaatù Maimu uya Pharaoh pàk, "Sàlà pàkànsau àwuluukappù uya, umeluntàlù yen-poika toppe uya ayai. Molopai uyeseke yekama toppe i'nailà là kappon yamùk non polon kon kùlottawà," te. *Exodus 9:16* ¹⁸Màlàpàk uchi Kaatù tùsentup-pasen ipàk esentuppapai tùwettok pàk, molopai sa'man pe itewan ànkuppai tùwettok ku'nàì sa'man pe.

Kaatù We'naikatok Molopai Iichentuppatok

¹⁹Yattai pùla tewin nà amyamlo uya upàk, "Sàlà kasa iwechi yau, atta ken uchi Kaatù uya iwalai pen yepolo màlà kappon yau? Masapùla ànùk uya ken Kaatù yeselu nulunpa?" te màlà. ²⁰Tùse ànùk ken uchi àmàlà kappon, Kaatù Maimu yeippàtù pa? Àinà màlà tùka'nàì kappon, yekamappopà'nàì là pen, "Yà'là peichi iwechi pàk kùkattai sàlà kasa?" tawon pen. *Isaiah 29:16; 45:9* ²¹Mùttuyatàik àinà ka'nàì uya, màlà lùppù àinà yapai yà'là yekkwa là wei yattai neken tapulàsen pe ikoneka molopai echipalà tapulàsen pe tùsenu-menkatok yawà.

²²Yattai pùla là Kaatù wechippù tùwe'naikatok molopai tùmeluntàlù enen-poikapai sàlà. Màlàyau mùkyamlo ipàk tùwe'naikatok pan kon pàlikappù ya, mùkyamlo tùntalumattà pan kon. ²³Eke kulu tapulàtok enenpoikapai tùwechi pàk tùsentuppapù ipàk ton pàk, mùkyamlo inkonekassan pena tapulàtok yanùnnàì nan pe tok wettoppe. ²⁴Masapùla kùmyamloichi mùk-yamlo inkà'massan, Jew yamùk kùlottapai neken pùla, tùse nàlà Jew yamùk pen kùlottapai. ²⁵Wateppù ya lùppù sàlà Hosea kaletayi yau.

“Kappon yamùk uponalok kon pe pùla iwessak kon nùssan
yesatù uya màlà ‘Uponalok kon pe.’

Kappon yamùk tùpatassek yawon kon unù'nùnmassan pen,
yesatù uya màlà ‘U'nùn ton,’ pe.

Hosea 2:23

²⁶ Molopai,

‘Umunkà yamùk pen amyamlo,’ teppù ipàk ton nùssan,
yesatù màlà tùweli'chen pen Kaatù munkà,” tukaik.

Hosea 1:10

²⁷ Molopai Isaiàh uselupappù Israel yamùk pàk,

“Israel yamùk wechi lànén wàssàk, palau yena pon kasa tùse,
tukke pùla neken tok pùikattà màlà.

²⁸ Masapùla Itepulù Kaatù uya

asse'ne kulu àsà pe talumattàntok nepù màlà non pon kon pona,” teppù
kasa.

Isaiàh 10:22-23

²⁹ Isaiàh uya pena,

“Itepulù Kaatù Mùkkàlà neken meluntà uya

kùpayan kon pùnünmasak pùla iwechi yau,

Sodom pon kon kappon yamùk

molopai Gomorrah pon kon kasa we'nàppà'nokon sàlà eppaino,” teppù

kasa.

Isaiàh 1:9

Israel Molopai Wakù Ite kale

³⁰ Yà'là te'nokon ken uchi? Jew yamùk pen ikasa tùwettùlù'i'che tùwessan
Kaatù pokonpe pen, yanùmùppù màlà ikasa Kaatù pokonpe. Sàlà wekkussak
wechippù màlà ailon tesak tok uya pàk. ³¹ Yanùnsak kon Israel yamùk Law
yai ikasa tùtùlù kon woton Kaatù pokonpe iwannan uya yepoloppù pùla tùse.
³² Yà'là pe iwechi pàk? Masapùla tok nùkupùppù wechi ailon tetok pàkàn-
sau pùla tùse wotoko pàkànsau pàk. Tok tùwettatai'masan “wettatai'mantok
ipona tàk” pona ³³ Kaatù Maimu yau iwe'menukasak màlà pàk kasa,

“Yentàk kon, tàk tùlù uya sàlà Zion pona,

kappon yamùk tatai'manài pe. Tàk, ipona tok weppippotok.

Tùse mùkkàlà ailon tawon ipàk wekkuli'ma pen màlà,” tukaik kasa.

Isaiàh 8:14; 28:16

10 ¹ Utonpa yamùk, uyewan wettok i'che molopai wàpùlematok Kaatù
pàk wechi màlà Israel yamùk wepùikattà toppe. ² Ittu uya màlà Kaatù
ponalok pe kulu emappai tok wechi tùse tok uya ittu pùla iwechi nai'nùk. ³ Yà'là
uya là Kaatù nanùmù yek pe kappon kupù ikasa ipokonpe ittusak tok uya pùla
iwechippù, molopai tiyiwalà'nokon ikasa ekonekapai tok wechippù. Màlàpàk
Kaatù uya ikasa kappon yamùk kuttok yawà, yanùmùppù tok uya pen. ⁴ Masa-
pùla ailon pe Law nekama wechi ittunnan kùmyamlo Christ yau, tamù'nawolon
kon ailon tawonnan tùpàk nen uchi wettoppe yanùnsak pe ikasa Kaatù pokonpe.

Wepùikattàntok Màlà Tamù'nawolon Kon Ponalok

⁵ Sàlàichi màlà Moses nùmenukappù ikasa anùnnàtok Kaatù pokonpe
Law maimu yawàlà we'nàtok winà pàk, “Kappon, Law wettok i'che ku'nài
wemapù màlà imaimu yawàlà.”

Leviticus 18:5

⁶ Tùse sàlà ikasa anùnnàtok Kaatù pokonpe ailon tetok yai uya “Eyewan kon
yau ànùk utà epùn pona kùkatàu,” tesak màlà. Christ nesse non pona, te ya.

⁷“Ànùk utà ken i'nak non yak?” kùkatàu nàlà. *Deuteronomy 30:13*
 Christ nesse weli'nàtok yapai, te ya. *Deuteronomy 30:13* ⁸Sàlàichi màlà
 watetok ya, “Itekale mei pùla man, antau'nokon molopai eyewan kon yau.”
Deuteronomy 30:14 Màlà ailon tetok yekale ina nekamayai'nùk, te ya pe
 iwechi. ⁹Anta kon ke, “Christ wechi Itepulu pe,” yekama auya'nokon molopai
 ailon te auya'nokon eyewan kon yau Kaatù uya iwuluukappù weli'nàtok yapai
 pàk yau, ewepùikattà kon màlà. ¹⁰Masapùla ailon tawonnan kùmyamlo
 kùyewan kon yau molopai ikasa kùyanùnsak kon man Kaatù pokonpe. Kùnta
 kon ke àli pe we'nàtok yekamannan kùmyamlo Kaatù pàk molopai wepùikat-
 tansakù'nokon man. ¹¹Kaatù Maimu uya, “Ànù'là ailon tawon ipàk wekku-
 li'ma pen màlà,” tesak màlà. *Isaiah 28:16* ¹²Masapùla tùpatalà we'nàtok pùla
 iwechi màlà Jew yamùk molopai Jew yamùk pen kùlottau. Kaatù mùkkàlà,
 mùkkàlà lùppù tamù'nawolon kon Yepulu, molopai eke pe tamù'nawolon kon
 tesek yesa'nài nan lepanài. ¹³Masapùla, “Tamù'nawolon kon Itepulu yesek
 yesa'nài nan wepùikattà màlà.” *Joel 2:32*

¹⁴Tùse atta ken tok uya itesek yesatù ailon tesak tùuya'nokon ipàk pùla
 echii'ma? Molopai atta ken ailon te tok uya ipàk, itekale yetasak tùuya'nokon
 pùla echii'ma? Molopai atta ken tok uya yeta, itekale yekamanài pùla tùse?
¹⁵Molopai atta ken itekale yekama, itekale yekamannan yeunossak pùla tùse?
 Kaatù Maimu yau iwe'menukasak uya, “Wakù kulu màlà wakù itekale ne'nài
 nan pùta!” te kasa. *Isaiah 52:7* ¹⁶Tùse
 tamù'nawolon kon uya wakù itekale yanùnsak pùla iwechi màlà. *Isaiah* uya,
 “Uyepulu Kaatù, ànùk uya ken ailon tesak nai ina winàpai tùnetappù itekale
 pàk?” teppù. *Isaiah 53:1* ¹⁷Màlàpàk ailon tetok màlà tùuyàssen itekale yeta
 winà, molopai itekale tùuyàssen Christ yekama yai.

¹⁸Tùse tekamappoyaik, ailon ken na' màlà tok uya itekale yetappù pùla
 iwechi? Ewaik, tok uya yetappù. Kaatù Maimu uya,
 “Tok maimu utàppù màlà tamù'nawàlà wolù yawàlà,
 tok maimu utàppù tamù'nawàlà non pon kon piyak,” tesak kasa.

Psalms 19:4

¹⁹Molopai tu'ma tekamappoyaik, Kappon yamùk Israel pon kon uya ken na'
 ituppù pen? Moses uchi mùkkàlà wapiyalok yei'nài,
 “Àkùlùmàlunpa kon uya màlà kappon yamùk tùpatalo'nan winà.

Asakolopa kon uya ittunna pen kappon yamùk ke.” *Deuteronomy 32:21*

²⁰Molopai *Isaiah* uya tùwe'namaik pùla,

“Uyiwannan pen uya uyepoloppù màlà.

Uyekamapponnan pen piyak usenpoikappù màlà.” *Isaiah 65:1*

²¹Tùse Israel pàk,

“Uyemyatù yenkappù uya màlà wei tùko'mankaik mayin yawolon kon
 pen,

molopai tiyiwalà'nokon eppaino kon kappon yamùk winàkàik.”

Isaiah 65:2

Kaatù Usentuppatok Israel Pàk

11 ¹Tekamappoyaik uchi, Kaatù uya ken na' tùponalok kon kappon
 yamùk nulunpappù? Kanekku! Israel tonpa nen iulà, Abraham pa,
 Benjamin winàpaino kon tonpa. ²Kaatù uya tùponalok kon kappon yamùk

nulunpasak pùla man, mùkyamlo inanùmùssan iwepyattà motapai. Mùt-tuyatàik Kaatù Maimu yau Elijah uya Kaatù pawanattàppù Israel winàkàik. ³Molopai “Uyepulu, amaimu yenpoikannan wànàppù tok uya molopai àpona-lok lepantok patassek yalakkappù tok uya, molopai iulà neken mùkkàlà iwà'-nànsak lùppù, molopai uwànà'i'che tok man,” tukaik. *1 Kings 19:10, 14* ⁴Yà'là tukaik ken Kaatù uya yeikuppù? “7000 pan kon kappon yamùk kussak uya man uponalok pe ailon pen tùulon kaatù Baal itesek yemlotopo iwepeimasak kon pen,” tukaik. *1 Kings 19:18* ⁵Màlà kasa làma man sàlàpe. Tukkan kon kulu pen molo man Kaatù nanùmùssan tùusentuppatok pàkànsau. ⁶Anunnàtok ya màlà iichentuppatok yaino, kappon nùkupùppù yentakan pen. Masa-pùla Kaatù uya anunnàtok wessak kappon nùkupùppù winà yau, iichentup-patok wechippù sàlà ailon pe pùla eppaino.

⁷Yà'là nen ken uchi? Israel uya tùnùwa kon yepoloppù pen màlà. Tukkan kon pen yeponnan nùssan yanùmùppù Kaatù uya màlà, tok tonpassan tùulon kon wenappù panattàk pe Kaatù uya tükà'matok kon winàpai. ⁸Kaatù Maimu yau iwe'menukasak nai'nùk kasa,

“Kaatù uya e'molonùk pe tok wettoppe tok kupùppù.

Màlàpàk sàlà tepose tok uya yene pùla iwechi tenu kon ke.

Tok uya yeta pùla iwechi tùpana kon ke,” tukaik.

Deuteronomy 29:4; Isaiah 29:10

⁹Molopai David uya suwa te,

“Tàwàichi tok yeipa nelattài male yeipa pe molopai tok pùlannài pe.

Tàwà tok nekkawai'mai, tàwà tok talumattà nechii!

¹⁰Tàwà tok yenu newalumamù, tok uya yene yentai iwettoppe,

molopai tok wettoppe tànài pe tàwàlà.”

Psalms 69:22-23

¹¹Yekamappo uya sàlà, Jew yamùk wettatai'masak yau ken na' tok wek-kawai'mappù tùmattatok kon yak? Kanekku! Masapùla àli kussak tok uya pàk, wepùikattàtok uyàssak màlà Jew yamùk pen winàkàik, Jew pe nai'nùk kùlùmàluntok pe tok pàk. ¹²Jew yamùk uya àli kuttok uya eke kulu wakù pe we'nàtok nessak wolù yawon kon pona man. Molopai tok uya àli kuttok uya wakù pe we'nàtok nessak Jew yamùk pen pona. Eke peiwa wakù pe we'nàtok wechi màlà tamù'nawàlà Jew yamùk uyàssak yau nàlà!

Jew Yamùk Pen Wepùikattàtok

¹³Eyelupayatàu iulà sàlàpe Jew yamùk pen. Jew yamùk pen piyak yeuno-ssak pe wechi yawàlà uwotokoyi kupù uya sàlà tok ponalok pe. ¹⁴Masapùla utonpa yamùk ànkùlùmàlunpapai wessaik tok wepùikattà toppe. ¹⁵Masapùla tok nulunpasak yau wolù yawon kon kappon yamùk wenappù màlà Kaatù pokonpe echi wechiyakon pe. Yà'là pe ken uchi iwechi tok yanùnsak yau? Iweli'chak munnappoka nulà we'nàtok yak kasaichi iwechi màlà.

¹⁶Masapùla ipùkkù pe pùlomù kùloimasak wapiyalok kulu tùsak Kaatù piyak yau, tamù'nawàlà ipùkkù lùppù wechi nàlà màlà esuken. Molopai yei mik wechi esuken yau, ipanta yamùk nàlà wechi màlà wa. ¹⁷Imainanpasak olive panta yamùk tonpa wekkwàtùppù man, molopai imainanpasak pen panta ki'masak man ipatappù yak. Amyamlo Jew yamùk pen wechi màlà imainanpasak pen olive yek kasa. Molopai nen uchi Jew yamùk meluntàlù molopai wakù wema'-nàtok pùkkù pe ewechi kon màlà. ¹⁸Màlàpàk uchi mùkyamlo iwepantalùkasak

kon yei panta kasa nai'nannùk atalumayi kon pe kùkkuttàu. Ittutàk kon ipanta lùssan neken nen amyamlo, imik ya'chinnan pen, aya'chinàì'nokon màlà imik.

¹⁹ Tùse, "Ipanta yamùk utakitukkappù màlà upatassek pe," te auya'nokon.

²⁰ Sàlà màlà ailon. Iitakitukkappù màlà masapùla ailon te tok uya pùla iwechi pàk, molo lùppù apatassek kon yau ewechi kon tùse ailon tesak auya'nokon pàk. Katapulàtàu, tùse esenalippatàk kon nàkku. ²¹ Masapùla Kaatù uya ipùkkù kulu yei panta walainon Jew yamùk kupù molo pùla iwessak yau, amyamlo nàlà kupù ya molo pen màlà. ²² Masa yentàk kon wakù pe molopai àsà pe Kaatù wechi. Àsà pe iwechi mùkyamlo iwepantalùkasak kon pàk, tùse wakù pe iwechi àpàkù'nokon wakù pe iwettok iichentuppatok yau lùppù ewechi kon yau. Tùse yau pùla ewechi kon yau amyamlo nàlà wepantalùka màlà. ²³ Molopai Jew yamùk uya nàlà, ailon tukaik pùla tùwettok kon nonkasak yau, tok mùnappo màlà tok patappù yak, masapùla Kaatù mùkkàlà tapàikketù kenan tok mùnappo tukka toppe tùuya. ²⁴ Amyamlo Jew yamùk pen mùkyamlo imainanpasak pen olive yek panta walainon molopai iwekkwàssak kon, molopai nen uchi, yei yeselu kasa pùla, imainanpasak olive yek pàk eki'masak kon. Jew yamùk mùkyamlo imainanpasak olive yek walainon molopai sa'man pe ma'le nen iwechi màlà Kaatù pona, pùsamlo Jew yamùk, iwekkwàssak kon yei panta ki'matukka yau imainanpasak olive yek pàk.

Kaatù Usentuppatok Tamù'nawolon Kon Pàk

²⁵ Tùttusen pen ailon molo man, utonpa yamùk, ittu auya'nokon i'che wettok. Pukkeek pe ewechi kon pe yekama auya'nokon tukaik àkupù kon ya màlà. Sàlàichi màlà kappon yamùk Israel pon kon wettok sa'man pe itewan wechi tàwàlà tùwessen pe pùla. Tùse i'che we'nàtok kaichalà Jew yamùk pen uyàpù Kaatù piyak ponalà neken iwechi. ²⁶ Molopai sàlà kasaichi tamù'nawàlà Israel yamùk wepùikattà màlà. Kaatù Maimu yau iwe'menukasak uya,

"Pùikattànài uyàpù màlà Zion poi,

tamù'nawolon àli pe we'nàtok yama ya màlà Jacob payan winàpai.

²⁷ Ailon pe wechi màlà tok pàk.

Molopai tok makuyi pàk usentuppa màlà," te kasa.

Isaiah 59:20-21; Jeremiah 31:33-34

²⁸ Masapùla wakù itekale nulunpasak tok uya pàk, Jew yamùk mùkyamlo Kaatù yeyatonnon àpàkànsau'nokon. Tùse Kaatù uya anùnnàtok pàkàlà, Kaatù wechiyakonnon mùkyamlo tok tamo yamùk pàkànsau. ²⁹ Masapùla Kaatù mùkkàlà tùsenumenkatok mùyakanmanài pen ànùk yanùmù tùuya pàk wapùla ànùk lepatok tùuya mokkanài pen. ³⁰ Amyamlo Jew yamùk pen, pena Kaatù Maimu yawàlà pùla ewechippù kon. Tùse sàlàpe Kaatù usentuppatok yanùnsak auya'nokon man, masapùla Jew yamùk wessak Kaatù Maimu yawàlà pùla pàk. ³¹ Màlà kasa làma Kaatù usentuppatok yanùnsak auya'nokon pàk, Jew yamùk wechi Kaatù Maimu yawàlà pùla màlà, Kaatù usentuppatok yanùntoppe tùuya'nokon. ³² Masapùla Kaatù uya tamù'nawolon kon kappon yamùk kussak màlà mayin yawàlà pùla we'nàtok na'chippù pe, tùsentuppatok yenpoika toppe tùuya tamù'nawàlà tok pàk.

Kaatù Yapulàtok

³³ Tukkan kulu màlà Kaatù yemamin!

Apàikkek pe iwettok molopai pukkek pe iwettok màlà eke kulu!

Ànùk wechi ken iichenumenkatok ittui'che?

Ànùk uya ken ite'mappù ye'mappùkapàtù?

³⁴ “Ànùk ken Itepuu Kaatù usenumenkatok ittunài?

Ànùk uya ken yenuppù?

Isaiah 40:13

³⁵ Ànùk uya là ken Kaatù lepappù yà'làlà ke Kaatù nentakanma woton pe?”

Job 41:11

³⁶ Masapùla tamù'nawolon yà'làlà iwekkussak lùppù wechi màlà iwinon pe, mùkkàlà yai molopai iponalok pe.

Tàwàichi apulàntok molopai namantok iponalok pe nechii tàwàlàlà. Emen.

Wema'nàtok Kaatù Wotokoyi Yau

12 ¹ Màlàpàk utoipa yamùk, Kaatù usentuppatok kùpàkù'nokon pàkàlà apawanattàytàtù iulà. Kaatù yemyak nulà, nulànan tütùsen kasa ettütàk kon iwotokoyi yak esuken molopai yauchinpanài yek pe. Sàlàichi màlà ailon kulu namantok molopai yapulàtok àntùlù kon. ² Sàlà wolù yawon kon yeselu pàk làma kettàu, tùse tàwà Kaatù amyakanmatàu ayawà'nokon tamù'nawàlà eusenumenkatok kon wemyakanmatok winà. Màlà yattai nen uchi Kaatù yeselu ittu auya'nokon màlà, màlà wakù pe nai'nùk molopai yauchinpanài pe nai'nùk, molopai màlà ikasa imaimu yaillà neken nai'nùk.

³ Masapùla Kaatù uya ulepatok wakù pàkànsau eyelupa kon uya sàlà. Ànù'là yentai ewechi kon pe kùsekamatàu. Tùse esenumenkatàk kon kulu molopai echittutàk kon, esentàk ailon tetok auya'nokon Kaatù uya eleppù kon ike yawàlà. ⁴ Tewin kùyesak kon wechi kasa, tùse tukkan ipùkkù molopai tamù'nawàlà ipùkkù pe tùwessan màlà tùpatalo'nàn kon iwotokoyi. ⁵ Màlà kasa làma Christ yau màlà tukke we'nà tùse tewin itesak we'nà'nokon molopai tamù'nawolon kon tonpawannà yamùk wechi màlà pùkkùwannà pe. ⁶ Kaatù uya lepanakù'nokon màlà tùpatalo'nàn tapulàsan lepantok ke wakù pe tùwettok yawàlà. Kùlepatok kon wechi Kaatù Maimu yekama toppe yau, ikuppai'nokon uchi màlà ailon tetok itesak pe we'nà nai'nùk yawàlà. ⁷ Iwotokoyitàsak pe tùwechi yau, tàwà ne'wotokomaik. Enupantok pe iwechi yau enupanài pe nechiiik. ⁸ Ewan meluntàlùttànài pe iwechi yau, tàwà ewan meluntàlùttànài pe nechiiik. Yà'là pùnnon sa'ne lepanài pe iwechi yau tàwà ne'lepaik tùusàulàmaik pùla, ànù'là kappon itepulu pe tùwessen, tàwà wakù pe itepulu pe nechiiik molopai tàwà tùsentsuppasen nùkupù tùutauchinpaik.

⁹ Tàwà ailon pe kulu euchi'nùnmatok kon nechii, àli pe nai'nùk ikuttàk eyewanma kon pe, wakù pe nai'nùk kupù pàk ettàk kon. ¹⁰ Echi'nùnmatàk kon eke pe tùuchi'nùnmaik we'nà Christ yau yenpoika pe kulu, molopai àtonpa kon tùnamaik ettàk kon. ¹¹ E'wotokomatàk kon sa'man pe molopai emya'nek pe kettàu. Itepuu Jesus ponalok pe e'wotokomatàk kon tùuweleutaik pùla tamù'nawàlà eyewan kon ke. ¹² Tàwà enpen ewettok kon yau tùutauchinpaik ettàk kon, ewettalumattàtok kon ipàlikatàk, molopai àpùlematàk kon tàwàlà. ¹³ Yà'làlà pùla nai'nannùk Kaatù munkà tùmàinanpaik ettàk kon, molopai kaklan yamùk yewonnüttàk àwùk kon tak.

¹⁴ Atalumattànnan mùpùlematàik, tok mùpùlematàik tok kùppa'nùt-tàu. ¹⁵ Matauchinpatàik tùutauchinpasan pokonpe, mesewankono'matàik

tùsewankono'masan pokonpe. ¹⁶Echitonpa pe ettàk kon tamù'nawolon kon pokonpe. Ànù'là yentai kekkuttàu, tùse entuppa'no kon yanùntàk kon ewechiyakon kon pe. Pukkeke pe ewechi kon pe kùsekamatàu.

¹⁷Ànù'là uya àli kupù ewinàkài'nokon yau, àli kùsentakanmatàu àli ke. Tùttuik wakù mùkuttàik tamù'nawolon kon yenu yau. ¹⁸Tamù'nawolon ànùttu kon wakù mùkuttàik tamù'nawolon kon pokonpe, echitonpa pe ewemapù kon pa. ¹⁹Kese'matàu utoonpa yamùk, tùse làkku tàwà Kaatù we'-naikatok nùkupù. Masapùla Kaatù Maimu yau iwe'menukasak uya, “Use'ma màlà, molopai e'mantok uya màlà upyawon te Itepulu Kaatù uya,” te kasa.

Deuteronomy 32:35 ²⁰Tùse làkku Kaatù Maimu yau iwe'menukasak uya, “Eyeyaton kon wechi iwan pe yau, mewettàik.

Iwe'naklipasak yau mùwoppatàik.

Masapùla sàlà kupù auya'nokon winà,

enkek apok yalàn pilipù auya'nokon màlà ippai pona,” te kasa.

Proverbs 25:21-22

²¹Àli eyentaikatakù'nokon, tùse àli làkku mentaikatàik wakù ke.

Pata Yesan Maimu Yawàlà We'nàtok

13 ¹Tamù'nawolon kon uchi pata yesak pe nai'nannùk maimu yawàlà nechii. Masapùla yà'là yekkwa là apàikkeke wechi molo pùla iwechi màlà tùse Kaatù winàpaino neken. Molopai molo nai'nùk pata yapàikketù túsak màlà màlà motak Kaatù winà. ²Ànù'là molo nai'nùk maimu yawolon pen, uya Kaatù nùnonkappù yentaika màlà. Molopai ànù'là màlà ku'nài uya talumattàntok nepù màlà tùpona. ³Masapùla pata yesak pe nai'nannùk mùkyamlo wakù ku'nài nan usenalippantok ipàk ton pen tùse mùkyamlo àli ku'nài nan usenalippantok ipàk ton. Usenalippantok pùla na' eppai messatàu pata yesak tapàikketù ke nai'nùk pàk? Wakù pe nai'nùk uchi ikuttàk kon molopai ayapulà kon ya màlà. ⁴Masapùla Kaatù yapyoto mùkkàlà ne'wotokomayai'nùk àpàkànsau'nokon. Tùse àli kussak auya'nokon yau, esenalippatàk kon ipàk, masapùla wàntok tùuya meluntàlù yesak mùkkàlà. Kaatù yapyoto mùkkàlà molopai Kaatù we'naikatok ku'nài àli ku'nài pona. ⁵Màlàpàk uchi pata yesak pe nai'nannùk maimu yawàlà mettàik. Kaatù we'naikatok pàkànsau neken pùla, tùse tùwanmùla wema'nàtok pàkànsau nàlà.

⁶Kaatù yapyoto pe tùwe'wotokomasan mùkyamlo tùwotokoyi kon kupù pàk. Sàlà kasa iwechi pàk tùse'masan amyamlo pùlayatta ke pata yesan yemyak. ⁷Tamù'nawàlà ewe'womatok kon me'matàik, pata ponalok pe te'masen pe iwechi yau, wapùla yà'làlè yepeppù pe iwechi yau me'matàik, kappon tùnamaik we'nàtok pe là iwechi yau, kappon mùnamatàik, wapùla kappon yapulàtok pe là iwechi yau mapulàtàik.

Tùkussen Tonpawannà Winàkàik

⁸Kappon kù'womatàu, tùse echi'nùn pe we'nàtok ke neken me'womatàik, masapùla ànù'là ku'nài tù'nùn pe wechi màlà Law yawàlà. ⁹Law yau màlà watesak ya, “Atayappù pen wapùla ànopppù pen pokonpe kettàu. Ànù'là kappon kù'wàtàu. Amak pe kettàu. Ànù'là yemamin i'che kettàu.”

Exodus 20:13-15, 17; Deuteronomy 5:17-19, 21 Tamù'nawolon sàlà yamùk molopai tùulon kon sàlà pokonpan kon wepili'chak màlà

tewinan enupantok pe, “àtonpa kon ikuttàk à'nùn kon pe euchi'nùnma kon kasa,” tawon yau. ¹⁰Màlàpàk ànù'là, tùtonpa ku'nài tù'nùn pe uya là àli kupù iwinàkàik pen màlà. Uchi'nùnmantok wechi màlà tamù'nawolon Law maimu yawàlà.

¹¹Sàlàichi mùkuttàik, masapùla yà'là yekkwa yattai là iwechi ittu auya'-nokon pàk. We'nùnnàtok yapai aupakatok kon yattai uyàssak man. Masapùla wepùikattàtok kon yattai mei pùla lùwa man sàlàpe ailon teppù'no-kon wapiya yentai nen uchi. ¹²Ewalupà wenukassak lùwa nen uchi man, wei welepansak lùwa man. Ewalupà ponalok yà'làlà kupù pàk we'nàtok kon yeletanùppai'nokon man. Wepanta'mantok ike weinai yanùnpai'nokon man. ¹³Tàwàichi wakù pe welaikanpai'nokon, kappon yamùk weinai tùwemassan kasa, tùwe'chipottùmase là pùla wapùla wetùnnàtok pùla, nàkàlunnàtok pùla wapùla esak wettok ànkuppai pùla, wepanta'mantok pùla wapùla kùlùmàlunnàtok pùla. ¹⁴Tùse Itepulu Jesus Christ ke epontàtòk kon, molopai kesenu-menkatàu yà'là kasa là àli ànkuppai ewettok kon pàk molopai yawàlà kettàu.

Attu'mùn Molopai Meluntà

14 ¹Kappon attu'mùla nai'nùk ailon tetok yau yanùntàk kon àklottakù'-nokon, tùpatalà là iichenumenka pàk tùsàulàmaik pùla. ²Tewinan nà kappon uya ailon tetok màlà iku'nài yà'làlà nattope ya, tùse mùkkàlà attu'mùla nai'nùk ailon tetok yau wechi màlà kamo pun yannài pe pùla, ipànsak molopai tiyiwalà tùwattasen neken kùyalì na'nài pe. ³Mùkkàlà tamù'nawolon na'nài molopai yannài, yonpanài pen talumattàtak molopai yà'là yekkwa là yonpanài pen tamù'nawolon na'nài molopai yannài talumattàtak, masapùla mùkkàlà kappon yanùnsak Kaatù uya màlà. ⁴Ànùk ken àmàlà tùulon yapoto pàk suwa messaik, te pa? Itepotolù nen mùkkàlà wakù ku'nài pe tapyoto wechi wapùla wakù ku'nài pe pùla iwechi ittunài, Itepotolù mùkkàlà wakù pe ken naikko tawon masapùla Itepotolù uya ikupù màlà wakù kuttope ya.

⁵Kappon mùkkàlà tewin nà pata weyu tonpa wechi tùnamasen pe kulu tùulon pata weyu yentai ittunài, tùulon uya tamù'nawolon pata weyu wechi ekkàichalà pe ittu tùse. Tàwà ailon pe tùnùttu yawàlà nùkupù. ⁶Mùkkàlà pata weyu tonpa ittunài eke pe uya ikupù màlà Itepulu yapulàtok iwinà pe, mùkkàlà tamù'nawolon na'nài molopai yannài uya ikupù màlà Itepulu yapulàtok iwinà pe, masapùla tenki tawon mùkkàlà Kaatù pàk. Mùkkàlà tùulon nà kùyalì nulunpanài uya ikupù màlà Itepulu yapulàtok iwinà pe, molopai tenki tawon mùkkàlà Kaatù pàk. ⁷Masapùla ànù'là wemapù tùponalok pe neken nà pen màlà molopai ànù'là tùweli'chen tùponalok pe neken pen. ⁸Molopai wema'nà'nokon yau, Itepulu ponalok pe wema'nà'nokon màlà. Weli'nà'nokon yau, Itepulu ponalok pe weli'nà'nokon màlà. Wema'nà'nokon wapùla weli'nà'nokon pe iwechi yau, Itepulu ponalok kon kùmyamlo. ⁹Masapùla Christ welikùppù molopai iwe'wuluukappù wema'nàtok yak, nulànan kon molopai iweli'chak kon yepulu pe tùwettotpe. ¹⁰Amyamlo, yà'là pe iwechi pàk àtonpa kon pàk suwa man wapùla suwa pùla man te auya'nokon màlà? Wapùla yà'là pe iwechi pàk àtonpa kon ku'nài nan amyamlo atalumayi kon pe? Tamù'nawolon kon kùmyamlo wà'mùssakka màlà ittuntok Kaatù uya yapon yemlo-topo. ¹¹Kaatù Maimu yau iwe'menukasak man.

“Wemapù yawà nùkayan Itepulu.

Tamù'nawolon kon wena tese'mu kon yok màlà uyemlotopo,” tukaik.

“Tewin pàk tamù'nawolon kon usekama màlà Kaatù pàk,” tukaik.

Isaiah 45:23

¹² Màlàpàk uchi tamù'nawolon kon kùmyamlo uya tewin pàk echipàkàlà kùn-kupùppù kon yekama màlà Kaatù pàk.

Kappon Wekkawai'matok Iwinà Woton Kùkkuttàu

¹³ Màlàyau uchi, suwa man molopai suwa pùla man tetok tonpawannà yamùk pàk yeletanùppai'nokon man. Tùse, eusenumenkatok kon ikonekatàk kon. Yà'làlà kùkkuttàu ewettatai'matok kon ipona pe wapùla ewekkawai'matok kon yak pe. ¹⁴ Itepulu Christ ponalok pe wechi yawàlà tùttuyai kulu yà'làlà tùnassen wapùla tansen wechi àli pe là pùla. Tùse kappon uya àli te ipàk yau, àli pe iwechi màlà ipona. ¹⁵ Ànù'là kappon yewankono'ma auya'nokon yà'làlà annapù kon pàkàlà yau, uchi'nùnmantok yapai ewelaika kon pùla iwechi màlà pena ewechippù kon kasa pùla. Kappon, Christ welikùppù iponalok pe lùppù mattanùttak eyeipa kon! ¹⁶ Wakù pe ànùttu pàk àli pe uselupan kùsettak. ¹⁷ Masapùla Kaatù wettok Itepulu pe màlà tùnassen nà wapùla tinchisen nà pen, tùse ikasa we'nàtok, molopai echitonpa pe we'nàtok molopai utauchinpantok Wakù Akkwalù nùtùlù. ¹⁸ Màlàpàk ànù'là Christ ponalok pe tùwe'wotokomasen sàlà kasa uya Kaatù yauchinpa màlà molopai kappon uya wakù mùkkàlà te màlà ipàk.

¹⁹ Màlàpàk uchi màlà yamùk echitonpa pe we'nàtok ne'nài iwapai'nokon man tàwàlà, molopai tonpa tùmeluntàpaik we'nàpai. ²⁰ Kùyalì pàkànsau Kaatù woto-koyi kù'mattanùttàu. Tamù'nawolon kùyalì wechi màlà wakù pe, tùse yà'làlà napù tùulon kappon kupù woton iwekkawai'ma toppe àli yak wechi màlà ikasa pùla. ²¹ Wakù peiwa iwechi màlà kamo pun yanù pùla we'nà yau, wapùla yà'là yekkwa là meluntà inchi pùla we'nà yau. Molopai wakù peiwa iwechi yà'là yekkwa là tùulon kappon wekkawai'ma toppe ku'nài kupù pùla iwechi yau. ²² Màlàpàk ailon tetok auya'nokon sà yamùk pàk ikuttàk kon àmàlà molopai Kaatù pokonpe neken ànùttu pe. Yauchin pe molopai tùwanmùla tùwessen mùkkàlà kappon tùwemakuima pe tiuchittusen pen ailon tetok tùuya kupù tùuya yau! ²³ Tùse tùwanmùn pen ailon tawon ma'lan uchittu màlà tùwemakuima pe tùnnapù molopai tùnanù winà, iichenumenkatok uya yakùlùma màlà. Ikasa pùla iwechi pen ken nai'nùk ko tetok ya pùla iwechi pàk. Molopai tamù'nawolon ailon tukaik tanùnsen pen wechi màlà wemakuiman pe.

Tùulon Kon Yauchinpatàk Kon

15 ¹ Kùmyamlo meluntà pe nai'nannùk ailon tetok yau, wechi màlà attu'mùn pùikattànnan pe molopai i'che we'nàtok kon neken kasa tùwessan pe pùla. ² Masaichi wema'nàpai'nokon, kùyakontalù kon yenu yailà wakù pe iponalok pe, meluntà pe iwena toppe ailon tetok yau. ³ Masapùla Christ là wechippù i'che tùwettok kasa pen màlà. Tùse Kaatù Maimu yau iwe'menukasak nai'nùk uya, “Àmottùnappù mùkyamlo uya lùppù mottùnpantok, wettùsak man upona,” te kasa.

Psalms 69:9

⁴ Masapùla tamù'nawolon pena imenukasak lùssan màlà kùyenupa toppe ya imenukasak lùppù, pàlikantok molopai Kaatù Maimu uya ewan meluntàpatok yai enpen we'nàtok yepotoppe.

⁵ Molopai tàwàichi Kaatù, pàlikantok molopai ewan meluntàpatok ke lepanàì elepai'nokon tewin echi yewan kaichalà ewechi kon pa Jesus Christ ya'là ewechi kon yawà, ⁶ tewin itewan, tewin imaimu Kaatù Kùyepulu kon Jesus Christ Kàipùnù yapulà toppe.

⁷ Àtonpa kon yanùntàk kon, Christ uya ayanùnsak kon nai'nùk kasa Kaatù yapulàtok ipàkàlà pe. ⁸ Masapùla tekamayaik àpàkù'nokon Christ wenappù màlà Jew yamùk yattàsak kon yapyoto pe, Kaatù wechi ailon pe yekama pe, ikupù uya teppù tùuya lùppù tùnamasan Jew yamùk tamo yamùk pàk kusse, ailon pe iwettoppe. ⁹ Molopai Jew yamùk pen uya Kaatù yapulà toppe iichen-tuppatok pàkàlà. Kaatù Maimu yau iwe'menukasak kasa,

“Màlàpàk ayapulà uya màlà Jew yamùk pen kùlottau,

eyesek yapulà pe elen kupù uya,” tukaik. *2 Samuel 22:50; Psalms 18:49*

¹⁰ Molopai tu'ma,

“Atauchinpatàk kon Jew yamùk pen,

Kaatù nanùmùssan iponalok kon kappon yamùk pokonpe,” te ya.

Deuteronomy 32:43

¹¹ Molopai tu'ma,

“Itepulu Kaatù yapulàtòk kon tamù'nawolon kon Jew yamùk pen,

Itepulu Kaatù yapulàtòk kon tamù'nawolon kon kappon yamùk!” te ya.

Psalms 117:1

¹² Molopai tu'ma Isaiah uya,

“Jesse pa uyàpù màlà, iwuluuka màlà Jew yamùk pen yepulu pe iwettoppe,

molopai enpen tok wechi màlà ipàk,” te.

Isaiah 11:10

¹³ Tàwàichi Kaatù enpen we'nàtok uyàttok iwinà ayanùkkatàu tamù'nawolon utauchinpatok ke molopai echitonpa pe we'nàtok ke, ailon te auya'nokon ipàk yawàlà, Wakù Akkwalù meluntàlù winà enpen ewettok kon yau meluntà pe kulu ewechi kon pa.

Paul, Jew Yamùk Pen Pàk Itekale Yekamanàì

¹⁴ Utonpa yamùk, iulà uyiwalà nùttuyan wakù pe we'nàtok ke awanùssak kon, tamù'nawolon tùttusan ke molopai kappon yenupanàì yek pe ewechi kon àklottau'nokon. ¹⁵ Tùse sàlà kaleta yau we'namatok pùla kulu weppàssaik màlà yamùk pàk eyenu yappontà kon uya pàk. We'nama pùla weppàssaik masapùla Kaatù uya ulepasak wakù pe we'nàtok ke pàk. ¹⁶ Màlàpàk Jesus Christ yapyoto pe tùwe'wotokomasen pe wenasak man Jew yamùk pen ponalok pe. Paatele pe wechi kasa tùwe'wotokomasen iulà, wakù itekale Kaatù winàpaino yekama pàk, Jew yamùk pen tùtoppe tùtùsen pe Kaatù nanùmù yek pe, itùsak pe Kaatù yemyak tok wettoppe Wakù Akkwalù winà. ¹⁷ Màlàpàk uchi Christ Jesus yau utauchinpa kulu sàlà, Kaatù wotokoyi yau we'wotokoma pàk. ¹⁸ Màlàpàk yà'là yekkwa là pàk uselupai'che wechi pen sàlà. Màlà neken Christ nùkupùppù uyai pàk uselupa, Jew yamùk pen nepù uya Kaatù Maimu yawàlà tok wettoppe pàk, uselupappù lùppù pàkàlà molopai unкупùppù winà. ¹⁹ Sàlà kupùppù uya yentok ipàkàlà molopai tensan yekkwa ton pen meluntàlù winà, molopai Wakù Akkwalù meluntàlù winà. Màlàpàk meipai Jerusalem poi Illyricum pùkkù yak, wakù itekale yekamasak uya man tamù'nawàlà, Christ yekale. ²⁰ Jesus yekale usekamappù yau pen

pata yau wakù itekale enekamapaino iulà tàwàlà, tùulon kon nùpyattàppù pàk we'wotokoma tukaik. ²¹ Kaa-tù Maimu yau iwe'menukasak uya,

“Mùkyamlo Jesus yesek yekamappù ipàk pen ton wapiya, uya yene mālā,

molopai mùkyamlo yetannan nùssan pen uya ittu mālā,” te kasa.

Isaiah 52:15

²² Yetasak auya'nokon pàk sàlà pàkànsau echipalà'ne uwakkàppàtùppù mālā apyakù'nokon uyàpù tukaik.

Paul Wekkuttok Rome Kaklanpa Pàk

²³ Tùse nen uchi uwotokoyi yenuka'nùssak uya man sàlà yawolon pata yamùk yau, molopai tukke kili'chimo'chi eyense'nokon àippai wessak man.

²⁴ Mālāpàk “sàlāpe'ne eyene kon uya” te uya sàlà Spain pona utà yau. Akaklanpasak kon uya mala là tùpo, wepùikattàtok yepolo uya ewinàpai'nokon pàk enpen wessaik utà toppe mālā pata motak. ²⁵ Sàlāpe, utàyaik Jerusalem pona Kaa-tù ponalok kon kappon yamùk pùikattàse molo. ²⁶ Masapùla ailon tawonnan Jesus pàk Macedonia pon kon molopai Achaia polon kon utau-chinpasak man tütùsen tütù pàk yà'là pùnnon sa'ne ponalok pe Kaa-tù ponalok kon Jerusalem pon kappon yamùk kùlottaui nai'nannùk pùikattàtok. ²⁷ Mālā kupù pàk tok utauchinpasak wechippù mālā tiyiwalà'nokon. Tùse mùkyamlo yà'là pùnnon sa'ne pùikattà nen tok uya mālā, masapùla Jew yamùk uya wakù Kaa-tù winàpaino intùlùppù pùkkù pe Jew yamùk pen masak pàk, mālāpàk uchi Jew yamùk pen uya Jew yamùk pùikattà mālā itesak pe tūwettok kon ke. ²⁸ Sàlà wotoko yenuka'nùssak uya yau, molopai tamù'nawàlà itusak lùppù tok ponalok pe tusak uya tok yemyak yau, Spain pona utà mālā molopai akaklanpa kon uya mālā, mālā motak utà pe. ²⁹ Molopai tütùyaik uyàpù apyakù'nokon yau, uyàpù tamù'nawolon Christ winàpaino wakù pokonpe.

³⁰ Apawanattàytàtù iulà utonpa yamùk, Kùyepulu kon Jesus Christ winà molopai uchi'nùnmantok Wakù Akkwalù nütùlù winà. Àwàpùlematok kon yau epanta'matàk kon uponalok pe. ³¹ Māpùlematàik uyesak pe Kaa-tù wet-toppe ailon tawonnan pen Judea pon kon winàpai. Molopai we'wotokomatok Jerusalem po wettoppe wakù ton molonkonnà nanùmù pe. ³² Kaa-tù yeselu yawàlà welepantoppe apyakù'nokon tùtauchinpaik kulu, molopai uya-kkwalù tükà'maik àklottaui'nokon wettoppe. ³³ Tàwàichi Kaa-tù, echitonpa pe we'nàtok yesak, tamù'nawàlà apyau'nokon nechii. Emen.

“Wakù Pe Na' Messatàu?” Tetok

16 ¹ Kùpachi kon Phoebe tekamayaik àpàkù'nokon, tūwe'wotokomasen mùkkàlà ailon tawonnan Cenchrea pon kon ponalok pe. ² Yanùn-tàk kon Itepulu yesek yau, Kaa-tù ponalok kon kappon yamùk yanùmù kasa. Molopai mùpùikattàtàiik yà'làlà i'che kulu iwettok ewinàpai'nokon yau, masapùla mùkkàlà wechippù wakù pe kulu, tukkan kon kappon yamùk pùikattàsak ya mālā eke pe kulu molopai iulà nàlà.

³ “Wakù pe na' messatàu?” tetok uya yekamatàk Priscilla molopai Aquila tawonnan pàk, we'wotokoma wechiyakonnon Christ Jesus wotokoyi yau.

⁴Upàkànsau àsà yak tùwemattok kon nonkaiwannan nùssan mùkyamlo. Tenki ukayaik tok pàk, iulà neken pen. Tùse tamù'nawolon kon Jew yamùk pen so'chi tawon kon nàlà tenki nùkayan.

⁵“Wakù pe na' messatàu?” ukayaik nàlà so'chi pàk tùwepili'chan tok yùwùk tak pàk.

“Wakù pe na' messan?” ukayaik Epaenetus uwechiyakon kulu pàk, wapiya-lak kappon, ailon tawon Christ pàk, Asia yawon pata yau.

⁶“Wakù pe na' messan?” te uya Mary pàk, iwe'wotokomasak lùppù sa'man pe kulu àponalok kon pe pàk.

⁷“Wakù pe na' messatàu?” te uya Andronicus molopai mùkkàlà nossan, Junias tawonnan pàk, utonpa yamùk Jew yamùk, patiki'chi tau iwessak kon upokonpe, tùttusan kulu mùkyamlo yeunossak kon Christ yapyoto ton winà, molopai ailon teppù tok uya Christ pàk màlà uwapiya.

⁸“Wakù pe na' messan?” te uya Ampliatius pàk u'nùn pe kulu unkupù Itepulu yau.

⁹“Wakù pe na' messan?” te uya Urbanus pàk we'wotokoman Christ woto-koyi yau tonpa, molopai Stachys uwechiyakon kulu pàk.

¹⁰“Wakù pe na' messan?” te uya Apelles pàk, ailon pe iwettok Christ pàk ittusak lùppù. “Wakù pe na' messatàu?” ukayaik Aristobulus tonpa yamùk, itùwùk tau nai'nannùk pàk.

¹¹“Wakù pe na' messan?” te uya Herodion pàk, utonpa Jew, molopai Narcis-sus yùwùk tawon kon pàk.

¹²“Wakù pe na' messatàu?” te uya Tryphena molopai Tryphosa tawon-nan, nossan yamùk sa'man pe tùwe'wotokomasan Itepulu wotokoyi yau pàk. Molopai Persis nàlà u'nùn kulu uwechiyakon pe tùwessen nossan pàk “Wakù pe na' messan?” katàk kon, mùkkàlà eke pe kulu iwe'wotokomasak lùppù Itepulu ponalok pe.

¹³“Wakù pe na' messan?” te uya Rufus pàk, mùkkàlà wakù kulu tùwe'wo-tokomasen Itepulu wotokoyi yau, molopai ichan, usan pe nàlà iwessak lùppù.

¹⁴“Wakù pe na' messatàu?” te uya Asyncritus, Phlegon, Hermes, Patrobas, Hermas tawonnan pàk, molopai tamù'nawolon kon tùulon kon tok pokonpe ailon tawonnan pàk.

¹⁵“Wakù pe na' messatàu?” te uya Philologus molopai Julia tawonnan pàk, molopai Nereus molopai iwàlichì lùkkwà molopai Olympas tawonnan pàk molopai tamù'nawolon kon Kaatù ponalok kon kappon yamùk tok pokonpe nai'nannùk pàk.

¹⁶Itepulu yesek yau uchi tùutauchinpaik messepotàik.^c Tamù'nawolon kon ailon tawonnan Christ pàk “Wakù pe na' messatàu?” tetok tùuya'nokon yeunossan.

Tewin Itekkwalok

¹⁷Apawanattàyatàu iulà utonpa yamùk, elannek pe ettàk kon mùkyamlo wepantakantok ku'nài nan, molopai kappon yamùk uya ailon tetok yaimelun-pannan pàk. Mùkyamlo uya ananùmùppù kon enupantok, kupù tùwakùli kon

c 16:16 Sàlà motau nen màlà tonpawannà kisma te ya. Màlà yattai kàyik yamùk là wechippù màlà tùwekkisman pe, echi'nùn pe wapùla echitonpa pe tùwechi kon yekama pe.

pe pen màlà, tok tonpa pe kettàu. ¹⁸ Masapùla mùkyamlo yekkwa ton wechi Kaatù poitolù pe pen màlà, tùse tesak kon wettok neken i'che pàk tok use-numenka. Wakù pe tùuselupatok kon winà molopai ennakan pe uselupantok ke ittunnan pen yennakannan. ¹⁹ Tamù'nawolon kon uya mayin yawolon kon pe ewechi kon yekale yetasak man màlàpàk utauchinpayaik àpàkù'nokon. Wakù pe nai'nùk tùttuik ewechi kon i'che wessaik, tùse àli pe nai'nùk ku'nài pe pùla. ²⁰ Molopai Kaatù, echitonpa pe we'nàtok yesak uya sàlàpeiwa Settan yamoklopù màlà atta kon yo'no.

Wakù pe we'nàtok Kùyepulu Jesus winàpains wechi apyau'nokon màlà.

²¹ Timothy, we'wotokoma yakon, “Wakù pe na' messatàu?” tetok tùuya yeu-nossan apyakù'nokon, molopai nàlà Lucius, Jason tawonnan molopai Sosipater, utonpa yamùk uwalainon Jew yamùk.

²² Iulà, Tertius, sàlà kaleta menukanài, “Wakù pe na' messatàu?” tetok yeu-nossan Itepulu yai.

²³ Gaius, itùwùk tau wessai'nùk molopai mùkyamlo so'chi pàk tùwepili'-chan itùwùk tak, “Wakù pe na' messatàu?” tetok tùuya'nokon yeunossan. Erastus, pata pùlayattayi yesak, molopai Quartus kùtonpa kon tawonnan, “Wakù pe na' messatàu?” tetok tùuya'nokon yeunossan apyakù'nokon.

²⁴ Wakù pe we'nàtok Kùyepulu Jesus Christ winàpains wechi apyau'nokon màlà tamù'nawàlà. Emen.

Paul Wàpùlematok Kaatù Yapulà Pe

²⁵ Kaatù yapulàtāk kon! Meluntà pe ewechi kon pa àkupù kon ya màlà tapàikketù ke, wakù itekale unekama Jesus Christ yekale yai. Tachin pe pena sàlà itekale kupùppù màlà tonantau. ²⁶ Tùse sàlàpe nen uchi, sàlà itekale yekamasak man molopai tàwàlàlà tùwemassen Kaatù uya tùmaimu yenpoi-kannan yapyontàppù màlà imenuka toppe tok uya, tamù'nawolon kon kappon yamùk uya ailon te toppe molopai imaimu yawàlà tok wettoppe.

²⁷ Tewinan neken pukkek Kaatù piyak, apulàntok molopai namantok tùlù nechiik Jesus Christ yai tàwàlàlà molopai tàwàlàlà! Emen.

Paul Kaletayi

Wapiyalok Corinth Pon Kon Piyakan

Sàlà Kaleta Yawon

Corinth pon kon ailon tawonnan pàk màlà Christ ponalok pe we'nà yau tükussan molopai iwalai ailon tetok tok uya yekamappù Paul uya, masapùla utaimelunpantok weseposak wechippù màlà so'chi tau. Corinth pon so'chi wechippù màlà inpàmàppù pe màlàpàk màlà tawon kon kappon yamùk panamappù ya.

Corinth wechippù màlà pata Greece yau. Eke pe iwechippù. Yà'làlà chilanmatok molopai yà'làlà ye'matok yau pe iwechippù, molopai àli pe imakuyippù pe tūwelaika-san pata pe iwechippù molopai tukke tūpatalà'ne tok kaatūyi yamùk wechippù.

Iwepantapàssak pe echitonpa pe pùla we'nà molopai àli pe imakuyippù pe welai-kantok so'chi tawon pe echii'ma pàk kulu tok yenupappù ya. Yà'là kasa iwemali'masak kon pen yeselu wechi molopai yà'là kasa iwemali'masak kon wemattok yeselu pàk ekamappontok kon pàk iichelupappù. Yà'là kasa là so'chi tau ikasa welaikantok pàk tok yelupappù ya molopai wakù ton Wakù Akkwalù nūtùlù, uchi'nùnmantok màlà tamù'nawolon lepantok yentaino. Jesus we'wuluukappù molopai tok we'wuluukatok woton pàk tok panamappù ya.

I pantapàssak

Iwepyattàtok 1:1-9

Tùso'chiyi kon tau iwepantapàssak pe tok wechi 1:10-4:21

Àli yeselu molopai wemali'mantok 5:1-7:40

Wakù yeselu àli pata yau 8:1-11:1

So'chi tawon pe we'nàtok yeselu 11:2-14:40

We'wuluukantok 15:1-58

Iwenukattok 16:1-24

1 ¹Sàlà kaleta màlà Paul, Kaatù yeselu winà ikà'masak lùppù Christ Jesus ponalok pe yeunossak winàpàino molopai kùtonpa kon Sosthenes winàpàino.

²Kaatù so'chiyi Corinth pon piyak, mùkyamlo iwekonekasak kon wakù pe Christ Jesus yau molopai ikà'masak kon esuken tok wettoppe piyak, tamùkke tamù'nawolon kon kappon yamùk pokonpe mailàlà Kùyepulu kon Jesus Christ yesek yesa'nàì nan, tok yepulu molopai kùyepulu kon.

³Tàwà Kaatù Kùkàipùnù kon molopai Itepulu Jesus Christ elepai'nokon tūwinàpàino wakù pe we'nàtok molopai echitonpa pe we'nàtok ke.

Tenki Tetok

⁴Tenki tawon iulà Kaatù pàk tàwàlà àpàkànsau'nokon masapùla wakù kussak ya àponalok kon pe Christ Jesus yai pàk. ⁵Masapùla mùkkàlà yau tamù'nawolon yesak pe ewenasak kon man, tamù'nawolon yau, tamù'nawàlà euselupatok kon yau molopai tamù'nawàlà ittutok auya'nokon yau. ⁶Masapùla Christ yekale wechi ailon pe kulu yenpoikappù màlà ayau'nokon. ⁷Màlàpàk i'nai yekkwa là lepantok Wakù Akkwalù winàpaino pùla ewechi kon pen màlà, Kùyepulu kon Jesus Christ usenpoika màmuku pàk ewechi kon yau. ⁸Meluntà pe àkupù kon ya màlà iwenukapù ponalà, iwalai pen nà pùla ewechi kon pa Kùyepulu kon Jesus Christ weyu yattai. ⁹Kaatù, àkà'manàippù kon echitonpa pe ewechi kon pa tùmu Jesus Christ Kùyepulu kon pokonpe, mùkkàlà wechi màlà ailon pe.

Wepantakantok So'chi Tau

¹⁰Apawanattàyatàu iulà utoonpa yamùk, Kùyepulu kon Jesus Christ yesek yau, tamù'nawàlà tewin iichenumenkatok ewechi kon pa wepantakantok wechi molo àklottau'nokon tukaik, echitonpa pe ettàk kon tewin neken iichenumenkatok. ¹¹Utonpa yamùk, Chloe tonpa yamùk uya yekamasak man upàk, usàulàmantok wechi molo àklottau'nokon. ¹²Sà kasa te uya uya wate. Tewinan nà uya, “Paul ya'lon iulà” te, tùulon uya, “Apollon ya'lon iulà” te, tùulon uya, “Cephas, Peter tukaik tesassen ya'lon iulà” te, molopai tùulon uya, “Christ ya'lon iulà” te. ¹³Ipantakapàssak pe na' màlà Christ wechi? Paul wànàppù na' màlà pulusuk po àponalok kon pe? Eusenpataukappù kon ken na' Paul yesek yau?

¹⁴Tenki ukayaik Kaatù pàk eyenpataukasak kon uya pùla iwechi pàk, tùse Crispus molopai Gaius tawonnan neken. ¹⁵Ànù'là uya eusenpataukappù kon uyesek yau te pen màlà. ¹⁶Ewaik, Stephanas yùwùk tawon kon yenpataukappù uya nàlà màlà, tùse ànù'là tu'ma yenpataukappù uya ittu uya pùla man. ¹⁷Masapùla Christ uya uyeunoko enpataukanse pùn, tùse wakù itekale yekamase, kappon pukketù winon mayin ke pùla, màlà kasa iwechi yau Christ welittok pulusuk po meluntàlù pùla iwena tukaik tamù'nawàlà.

Christ Mùkkàlà Kaatù Yapàikkètù

¹⁸Masapùla Christ welittok pulusuk po yekale màlà wo'mattantok mùk-yamlo tùumattasan pona, tùse kùmyamlo iwepùikattàsak kon pona Kaatù yapàikkètù pe iwechi màlà. ¹⁹Masapùla Kaatù Maimu yau iwe'menukasak uya,

“Pukkeek ton pukketù mattanùpù uya màlà,
tenupasan uya ittutok yenu'ma uya màlà,” tesak màlà. *Isaiah 29:14*

²⁰Màlàpàk uchi, i'nai mùkkàlà pukkek kappon? Wapùla tùusenupasen? Wapùla pukkek pe tùuselupasen sàlà yattai? Kaatù uya sàlà wolù pukketù wechi wo'mattantok pe yenpoikasak màlà!

²¹Masapùla Kaatù uya tùpukketù yai kappon yamùk kupùppù wolù pukketù yau tùttutok tok uya pùla. Tùse làkku Kaatù wekkupùppù mùkyamlo ‘ya'là pen kasa nùsetayai'nùk' itekale pàk ailon tawonnan pùikattà toppe tùuya. ²²Jew yamùk mùkyamlo tensan yekkwa ton pen yentok ipàkàlà i'che

tùwessan molopai Jew yamùk pen mùkyamlo pukkek iwannan. ²³Tùse ina mùkyamlo Christ welikùppù pulusuk po yekale yekamannan, Jew yamùk wettatai'matok ipona, molopai wo'mattantok Jew yamùk pen pona. ²⁴Tùse mùkyamlo Kaatù nùkà'massan pona, asaklàma Jew yamùk molopai Greek yamùk pona, Christ wechi Kaatù meluntàlù pe molopai ipukketù pe. ²⁵Masapùla Kaatù wo'mattatok wechi màlà pukkek peiwa kappon pukketù yentai, molopai Kaatù wettok attu'mùla wechi màlà meluntà peiwa kappon yamùk meluntàlù yentai.

²⁶Utonpa yamùk, yà'là kasa là ewechippù kon ittutàk kon àkà'ma kon yau. Tukke pùla ewechippù kon pukkek pe wapùla meluntà pe wapùla eke ton kappon yamùk munkà pe. ²⁷Tùse Kaatù uya yà'là pe pùla tùttusen wolù yau yanùmùppù màlà pukkek pe tùwessan wekkuli'ma toppe, molopai attu'mùla tùttusen wolù yau yanùmùppù màlà meluntà ton wekkuli'ma toppe. ²⁸Wolù yau tenpàssan molopai tùnulunpasan yanùmùppù ya màlà, yà'là pe pùla wolù yawon kon nùttu, molopai yà'là pe kulu nen uchi wolù yawon kon nùttu matanùttoppe tùuya. ²⁹Sàlà uya tewinan nà kappon utapulà pùla iwechi Kaatù yemlotopo yekama màlà. ³⁰Tùse Kaatù uya enessak kon man Christ Jesus ponalok pe we'nàtok yak, molopai Kaatù uya Christ kussak man ittutok kùuya'nokon pe. Mùkkàlà Christ winà Kaatù pokonpe ikasa kùtùlù kon màlà, esuken molopai kùtùikattà kon àli kuttok winàpai. ³¹Màlàpàk uchi, Kaatù Maimu yau iwe'menukasak kasa,

“Tàwà ànù'là tùutapulàsen nùtapulài Itepulu yau.”

Jeremiah 9:24

Christ Wechi Pulusuk Po Yekale

2 ¹Utonpa yamùk, apyakù'nokon uyàssak Kaatù Maimu yekamase yau, eke ton nà mayin molopai eke ton usenupansak maimu yapulà uya pùn àpàkù'nokon. ²Masapùla wekkussak wechippù màlà yà'làlà ittutok uya pùla apyau'nokon wechi yau, tùse Jesus Christ molopai ipukapàttok pulusuk po neken kulu. ³Màlàpàk uyàssak apyakù'nokon yau, attu'mùla wechippù molopai kùkùkù pe kulu wechippù wettalipa ke. ⁴Uselupatok molopai itekale unekama màlà pukkek molopai wakù mayin pokonpan pen, tùse Kaatù winàpaino Wakù Akkwalù meluntàlù yenpoikatok pokonpan. ⁵Ailon tetok auya'nokon wechi kappon pukketù yau pe iwechi tukaik, tùse Kaatù yapàikketù yau làkku.

Wakù Akkwalù Winàpaino Pukkek

⁶Walà tùse, ina uselupa pukkek pe we'nà yekale pàk iichemokkasak kon kùlotta. Tùse, sàlà wolù winàpaino pukkek pàk pùla wapùla sàlà wolù yepulu ton pàk pùla. Pùsamlo mùkyamlo yà'là pùla nenayai'nannùk. ⁷Tùse ina uselupa nai'nùk Kaatù pukketù tùttusen pen pàk, pukkek tonantau iwessak lùppù. Kaatù uya tonanse ikupùppù. Sàlà kupùppù ya màlà pata wepyattà wapiya, yapulàtok kon pe. ⁸Ànù'là sàlà wolù yepulu ton uya sàlà ittupù pen màlà. Tok uya ittusak yau, Itepulu Jesus eke kulu pukapàtùppù tok uya pulusuk pona pen sàlà eppaino. ⁹Walà tùse, Kaatù Maimu yau iwe'menukasak kasa iwechi,

“En uya là yensak pùla iwechi wapùla pana uya là yetasak pùla iwechi. Ànù'là usenumenkatok yau iwekonekasak pùla iwechi màlà,

màlà Kaatù nùkonekappù mük Yamlo tù'nùnmannan ponalok pe" te kasa.

Isaiah 64:4

¹⁰ Tùse Kaatù uya yenpoikappù màlà kùpàkù'nokon Takkwalù winà. Wakù Akkwalù mùkkàlà tamù'nawolon iwanài, i'napailon kulu nàlà Kaatù yeselu Yamùk iwanài. ¹¹ Ànù'là uya tùulon kappon usenumenka ittu pen tùse, kappon yau nai'nùk màlà Yakkwalù iichenumenkatok ittunài. Màlà kasa làma, Wakù Akkwalù neken mùkkàlà Kaatù usenumenkatok ittunài. ¹² Wolù winon akkwalù yeposak kùuya'nokon pen nai'nùk, tùse Akkwalù Kaatù winà-paino, Kaatù uya leponsakù'nokon nai'nùk ittutok kon ke.

¹³ Sàlàichi màlà mayin ina nùselupayai'nùk kappon pukketù winà ina yenu-pappù lùppù pen. Tùse, Akkwalù winà ina usenupappù lùppù, Akkwalù winà-paino Yamùk yekama toppe ina uya mük Yamlo Akkwalù yesak pe tùwessan pàk. ¹⁴ Akkwalù pùn kappon mùkkàlà lepantok kon Yamùk Kaatù Yakkwalù winàpaino yanunnài pen, masapùla yà'là pe pùla màlà Yamùk wechi tùpona pàk. Molopai màlà Yamùk ittu ya pùla iwechi màlà masapùla Akkwalù winà neken tùttusan pe iwechi pàk. ¹⁵ Kappon, Akkwalù yesak pe nai'nùk mùkkàlà wakù pe tamù'nawolon yà'là Yamùk wettok wechi ittunài. Tùse ànù'là uya mùkkàlà kappon pàk ikasa pùla messaik tetok pùla iwechi màlà.

¹⁶ "Masapùla ànùk ken Itepu lu usenumenkatok ittuka'nài, suwa ekkà te toppe tùuya ipàk."

Isaiah 40:13

Tùse Christ usenumenkatok yesak pe we'nà'nokon man.

Kaatù Yapyoto Ton

3 ¹ Utonpa Yamùk, uselupa pùla iwechi màlà àpokonpe'nokon Akkwalù yesan pokonpe uselupa kasa, tùse kappon yeselu yau wema'nà kasa, mule Yamùk lùkkwà Christ yau nai'nannùk kasa. ² Manak ke elepatantàu iulà, sa'man kùyalì ke pùla, masapùla yanùmù auya'nokon yeselùkek pùla ewechi kon pàk. Walà tùse yanùmù auya'nokon yeselùkek pùla lùppù messatàik. ³ Wolù ponalok kon kasa lùppù. Masapùla àklòttau'nokon pàk. Màlà uya ken na' sàlà wolù yawon kappon Yamùk pe ewechi kon ànkuppai ewettok kon yawàlà yekama pen màlà? ⁴ Masapùla tewinan nà uya, "Paul ya'lon iulà," te molopai tùulon uya, "Apollos ya'lon iulà," te. Kappon yeselu neken ku'nài nan kasa na' ewe-laika kon pen màlà?

⁵ Ànùk ken uchi mùkkàlà Apollos? Molopai ànùk ken mùkkàlà Paul? Kaatù yapyoto ton neken nen mük Yamlo, ene'nàippù kon iwinàkàik ailon te kon pa. Itepu lu nùtùlùssan mük Yamlo iponalà'ne iwotokoyi. ⁶ Itenappà pàmàppù uya màlà, Apollos uya ikipùppù, tùse Kaatù mùkkàlà iwatta toppe iku'nàippù. ⁷ Ipànnài molopai iki'nài tawonnan mük Yamlo yà'là ton kulu pen. Tùse Kaatù neken mùkkàlà yà'làlà yek watta toppe iku'nài. ⁸ Tùpatalà'ne là ipànnài molopai iki'nài tawonnan wechi pen nai'nùk. Molopai tok ye'matok wechi màlà tok kaichalà tewin pàk tok wotokoyi lùppù pàkàlà. ⁹ Masapùla ina mük Yamlo Kaatù we'wotokoma tonpa Yamùk, amyamlo nen uchi Kaatù tumà. Kaatù yùwùk nàlà amyamlo. ¹⁰ Wakù pe Kaatù wettok yai ulepappù lùppù ike yapulà pe, ittunài uya ikupù kasa tamùsen yapon tükonekatai molopai tùulon nen uchi màlà pona namùyan. Tùse Yamùnnan tàwà tùttuik nechii yà'là kasa là Yamù tùuya'nokon yau. ¹¹ Masapùla ànù'là uya tùulon tu'ma

là yamùtok ipo nonkatok pùla iwechi màlà, mùkkàlà neken Jesus Christ itùkassak lùppù. ¹² Ànù'là kappon sàlà yamùtok ipo po yamù toppe tùuya kolù, chilùpa, epekkeke ton tàk, yei, wanak wapùla kumya yapulànàì wechi yau, ¹³ iwotokoyi lùppù yenpoika màlà i'nai yekkwa pe là iwechi. Masapùla Wei uya inepù màlà akkwa yak. Apok ke yenpoika màlà, molopai apok uya màlà tewin pàk kappon wotokoyi lùppù ittu i'nai kasa là iwechi. ¹⁴ Walùppù ànù'là namùppù wechi iyatùppù pùla yau, e'mantok yepolo ya màlà. ¹⁵ Tùse ànù'là wotokoyi uyassak yau iwe'la'chima màlà, tùse iwepùikattà màlà apok winàpai tùwepesen kasa.

¹⁶ Mùttuyatàu uchi amyamlo nàlà wechi Kaatù yùwùk pe, molopai Kaatù Yakkwalù wemapù ayau'nokon? ¹⁷ Màlàpàk ànù'là uya Kaatù yùwùk matta-nùpù yau, Kaatù uya mùkkàlà mattanùpù màlà. Masapùla Kaatù yùwùk màlà esukenan molopai amyamlo nàlà mùkyamlo itùwùk ton.

¹⁸ Eyiwalà'nokon kesennakatàu. Ànù'là àklottau'nokon nai'nùk uchittu pukkek pe sàlà wolù yeselu nùkupù winà yau, tàwà “pakko pe” nenai pukkek pe tùwena toppe. ¹⁹ Masapùla pukkek pe sàlà wolù nùttu màlà yà'làlà pen Kaatù yenu yau. Kaatù Maimu yau iwe'menukasak, “Kaatù mùkkàlà, pukkek ya'chinàì ittu tùuyapetukaik iwettok yau,” tawon kasa. *Job 5:13*

²⁰ Molopai tùulon tu'ma, “Itepulu Kaatù mùkkàlà pukkek usenumenkatok wechi yà'là pe pùla ittunàì,” tawon. *Psalms 94:11* ²¹ Ànù'làichi kùttapulàtak kappon yamùk nùkupù pàk. Masapùla tamù'nawolon màlà àponalok kon. ²² Paul wapùla Apollos wapùla Cephas, Peter tukaik tesassen wapùla sàlà wolù wapùla wema'nàtok wapùla weli'nàtok wapùla sàlàpe nai'nùk wapùla ewanawà nai'nùk, tamù'nawàlà sàlà yamùk màlà àponalok kon. ²³ Molopai Christ ponalok kon amyamlo, molopai Christ mùkkàlà Kaatù ponalok.

Yeunossak Kon Christ Ponalok Pe

4 ¹ Màlàpàk uchi, ina yene kappon yamùk uya màlà Christ yapyoto yamùk pe, molopai Kaatù nùwotokoyittàssan, tùttusen pen ailon yenpoikannan pe ikussak kon pe. ² Màlàpàk mùkyamlo iwotokoyittàsak kon wechi màlà ailon pe tok wechi tùttusan pe. ³ Yà'là pe pùla iwechi màlà suwa man te auya'nokon yau, wapùla kappon winà là kottù yau wechi yau. Uyiwalà là yà'là kasa wechi ittu'i'che tùwessen pen iulà. ⁴ Tùwanmùla nen usenumenkatok man, tùse màlà uya yà'làlà àli ku'nàippù pe pùla ukupù pen màlà. Itepulu nen mùkkàlà uyittunàì. ⁵ Màlàpàk suwa man kùkatàu yà'làlà pàk iwalai iweyu wapiya, Itepulu uyàpù imàmuttàk. Ewalupàttau yonansak pe tùwessen nepù ya màlà akkwa yak molopai kappon yamùk usenumenkatok tok yewan yawon yenpoika ya màlà. Màlà yattai Kaatù winàpaino apulàntok yepolo tok uya màlà tùponalà'ne nokon.

⁶ Utonpa yamùk, sàlà yamùk tesak uya màlà iulà molopai Apollos tawonnan pàk ittutok auya'nokon ipàkàlà pe. Ina winà eusenupa kon pa, yà'là te là “Imenukasak yawàlà neken ekkà itentak pùla,” tawon uya ittu kon pa. Molopai nen uchi ànùk yekkwa kappon wechi tùulon yentai te auya'nokon tukaik. ⁷ Masapùla ànùk ken tùpatalà, tùulon kon yentai ewechi kon pa àkuttantàu? Yà'là ken molo nai itesak pe ewettok kon enepoloppù kon pen? Molopai yepolo tùpo yà'là pe iwechi pàk autapulà kon màlà yeponàippù pen kasa. ⁸ Tamù'nawolon i'che ewettok kon yesak pe mekkassatàik. Temamin ke

ewenakassak kon man! Ina pùla echii'ma Kin yamùk pe ewenasak kon man! Kin pe kulu là ewechi kon i'che wessaik, kin pe nàlà ina wettoppe àpokon-pe'nokon! ⁹Masapùla Kaatù uya ina, yeunossak kon nonkasak màlà àkàmlàk, kappon yamùk tùsak tok welittoppe nai'nùk kasa. Tamù'nawolon kon nene pe ina kussak màlà wekkuli'mantok yak, inchelù yamùk molopai kappon yamùk là nene pe. ¹⁰Christ pàkànsau pakko pe ina kupù nai'nùk, tùse pukkek ton pe ewechi kon màlà Christ yau. Attu'mùnnon ina molopai teya'nomasan tùse meluntà ton amyamlo. Tùnamasan amyamlo, molopai ina tùnamasan pen. ¹¹Sàlà wei tepose napàkkàssan molopai ina ne'naklipayan. Pon poippà yau ina man. Ina ippoppàssak man. Ipatassek pùla ina man. ¹²Temyatù kon ke sa'man pe tùwe'wotokomasan ina. Tùpa'nùssak kon yau wakù pe tùwessen ina tùpa'nùnàippù kon pàk. Tùwettalumattà kon yau, ina ipàlikannan. ¹³Ina pàk uselupan àli pe yau, màlà yei'nài nan ina àsà pe pùla. Sàlà tepose àlitta kasa ina man non po, wolù yàliyi yek kwa ina.

¹⁴Sàlà menuka uya nai'nùk àkuli'mapai'nokon wechi pàk pùla, tùse eye-kamappo kon pe u'nùn ton kulu umunkà yamùk kasa. ¹⁵Masapùla 10,000 pe lànen eyenupannan Christ pàk yesak pe ewechi kon, tùse tukke àkài-pùnù kon wechi pen. Masapùla àkàipùnù kon pe wenasak màlà itekale winà. ¹⁶Màlàpàk apawanattàyatàu iulà uyeselu kasa eyeselu kon nechii, kùpatakà-tàik. ¹⁷Sàlà kasa iwechi pàk Timothy teunossaik apyakù'nokon, umu u'nùn pe unkupù, ailon pe tùwessen mùkkàlà Itepulu yau. Christ Jesus yau wemattok yekama tukka ya màlà àpàkù'nokon, enupantok uya tamù'nawàlà i'nailà là so'chi yamùk tau kasa iwechi ittu kon pa.

¹⁸Tùulon kon nùtapulàyan àklottau'nokon, apyakù'nokon uyàpù pen kasa tùttuik. ¹⁹Itepulu Jesus yeselu pe iwechi yau, uyàpù màlà apyakù'nokon tachin pe kulu tupo pùla, molopai nen uchi yà'là kupù là pùsamlo tùtapulàsan kappon yamùk uya yene uya màlà iulà pe, molopai yà'là yek kwa là meluntà wechi tok piyau tok uselupatok yau neken pùla! ²⁰Masapùla Kaatù wettok Itepulu pe màlà uselupantok neken pen, tùse meluntà. ²¹Yà'là kupù uya làkku ken i'che messatàu? Eyippottok kon uya nepù uya ka' màlà uyàpù yau lù wapùla à'nùnmatok kon uya molopai wakù pe yakkwalù?

Àli Pe Tùwessen Yenpakkatok

5 ¹Nàkàlunnàtok wechi àklottau'nokon usetasak man, àli pe kulu man, ailon Kaatù ittunnan pen kùlottau tùwekkussen pen màlà. Masapùla yekamasak man upàk kàyik wemapù tùkàipùnù noppù pokonpe. ²Ànù'là yentai mekkussatàik! Eusewankono'ma kon pùlanpe'nai? Tàwà mùkkàlà, màlà yek kwa ku'nàippù yenpakka nechii àklottapai'nokon. ³Kappon pe apyau'nokon wechi pùla tùse, uyakkwalù yau apyau'nokon wessaik molopai mùkkàlà màlà yek kwa àli ku'nàippù pàk ikasa pùla man tekassak uya màlà, molo apyau'nokon wechi kasa kulu. ⁴Kùyepulu Jesus yesek yau ewepili'chak kon yau molopai iulà wechi apyau'nokon uyakkwalù yau, molopai Kùyepulu kon Jesus meluntàlù wechi molo yau, ⁵Settan yemyak pùsàlà kàyik mùtùtài ipun umatta toppe, yakkwalù wepùikattà toppe Itepulu Weyu yattai.

⁶Ikasa pùla iwechi màlà autapulà kon yau. Ittuichi auya'nokon pùla nai malalon nùkkwà yapuluwetanùttok ike we'wotokomasek tamù'nawàlà pùlomù yau. ⁷Ipoippà apuluwetanù'nài imokkakà, emennak pe nen uchi

ewechi kon pa apuluwetanùn'nài pùla, messatàin'nik kasa kulu. Masapùla Christ kùponalok kon Entaka'nàppà kaliniluyi lùkkwà wàsak pàk. ⁸Màlàpàk uchi uta'lettàntok ikuppai'nokon ipoippà apuluwetanùn'nài pàk pùla, àli pe molopai wakù pe pùla we'nà toppe ku'nài. Tùse yapuluwetanùn'nài pùn pùlomù pusak, esuken we'nà toppe molopai ailon pe we'nà toppe ku'nài pàk làkku.

⁹Kaleta umenukappù yau àpàkùn'konon, “Tùnàkàlunsan kappon yamùk pokonpe kettàu,” teppù uya. ¹⁰Sàlà wolù yawon kon nà tùnàkàlunsan pe tùwessan, wapùla tùuseka'nonkasan, wapùla amak ton wapùla ailon pen kaatù yemlotopo tùwepeimasan te uya pen. Màlà kasa nen iwechi yau sàlà wolù nàmà auya'nokon màlà. ¹¹Tùse làkku Kappon, àtonpa kon ailon tawon pe tùusesassen echii'ma tùnàkàlunsan, wapùla tùuseka'nonkasen, wapùla ailon pen kaatù yemlotopo tùwepeimasan, wapùla àli pe tùulon winàkàik tùuselupasan, wapùla tùwetùnsan, wapùla amak pe tùwessen pokonpe kettàu te uya nen màlà. Mùkkàlà yekkwa là pokonpe kata'lettàtàu.

¹²Yà'là woton pe ken so'chi tawon kon pen nà kottùma uya? So'chi tawon kon ailon tawonnan neken ku walai mùkyamlo ànkottùma kon? ¹³Kaatù uya nen màlà so'chi tawon kon pen talumattà. “Àli kappon yenpakkatàk àklotta-pai'nokon” te Kaatù Maimu uya kasa.

Deuteronomy 17:7; 19:19; 21:21; 22:21; 24; 24:7

Kottù Pàk Ailon Tawonnan Nepù

6 ¹Àusàulàmasak kon pe' àtonpa kon ailon tawon pokonpe yau, yanài nan amyamlo àli ton kappon yamùk yemlotopona kottù pàk? Wapùla ka' Kaatù ponalok kon piyak yanài nan amyamlo lù? ²Kaatù ponalok kon uya ken na' sàlà wolù kottùmatok woton ittu auya'nokon pùla nai? Màlà kasaichi iwechi pàk, sàlà wolù yawon kon kottùma auya'nokon pe iwechi pàk, malalon yà'làlà kottùmanài yek pe pùla ken na' ewechi kon màlà? ³Inchelù yamùk kottùmannan pe ken na' uchi we'nà ittu auya'nokon pùla nai? Yà'là kasa nen uchi sàlà wema'nàtok yau nai'nannùk! ⁴Yà'là pe ken iwechi pàk àusàulàmatok kon sàlà yamùk pàk yanài nan amyamlo, so'chi tawon kon nùttu wakù pe iteselu pen ton piyak kottù pàk? ⁵Wate uya sàlà àkuli'ma kon pe. Ànù'là ken na' uchi pukkek pe tùwessen pùla nai àklottau'nokon, usàulàmantok ailon tawonnan kùlottau kottùma woton. ⁶Tùse nen uchi tewinan nà utà màlà law yekalepàk tùulon kottùma toppe, molopai ailon tawonnan pen yemlotopona.

⁷Tamùn'awàlà ewe'la'chimakassak kon màlà àtonpa kon yasak auya'no-kon kottù pàk yau. Wakù peiwa iwechi màlà ikasa pùla ewinàkàik iwessak molopai alapumasak ya yau. ⁸Tùse amyamlo pe lānen tùulon kon mùlapu-mayatàik molopai àli pe tok kupù auya'nokon, molopai mùkyamlo ailon tawonnan winàkàik nàlà là wa ewechi kon. ⁹Ittuichi auya'nokon pùla nai àli ton uya Kaatù wettok itepulu pe patassek yepolo pe pùla iwechi? Kesen-kuttàtàu uchi. Tùnàkàlunsan, wapùla ailon pen kaatù yemlotopo tùwepeimasan, wapùla tùulon noppù pokonpe tùwessan, wapùla tùwalai pokonpe àli ku'nài nan, kàyik pokonpe tùwessen kàyik, ¹⁰wapùla amak pe tùwessan, wapùla tùuseka'nonkasan, wapùla tùwetùnsan, wapùla tùulon kon pàk tùuselupasan àli pe, wapùla lapumannan uya Kaatù wettok itepulu pe yepolo pen màlà. ¹¹Molopai tùulon kon amyamlo wechippù màlà wa. Tùse àkukasak kon

màlà, àtùsak kon Kaatù yemyak. Ikasa ayanùnsak kon màlà Kaatù pokonpe Kùyepulu kon Jesus Christ yesek yai molopai Kùkaatùyi winàpaino Wakù Akkwalù winà.

Kaatù Inamakà Eyesak Ke

¹²“Tamù'nawolon wechi màlà unkupù yek pe là” tùse tamù'nawolon wechi pùikattànàì pe pen màlà. “Tamù'nawolon wechi unkupù yek pe là” tùse yà'làlà uya tapyoto pe ukuttoppe ikupù uya pen màlà. ¹³“Kùyalì màlà lotta ponelok molopai lotta kùyalì ponelok,” tùse Kaatù nùmattanùppù ton màlà asaklàma. Esak wannà màlà nàkàlunnàtok ponelok pen tùse Itepulu ponelok, molopai Itepulu esak wannà ponelok. ¹⁴Tùmeluntàlù winà Kaatù uya Itepulu wuluukappù màlà weli'nàtok yapai, molopai kùwuluuka kon ya nàlà màlà.

¹⁵Ittuichi auya'nokon pùla nai Christ pùkkù pe eyesak kon yamùk wechi? Christ pùkkù yamùk na' mokka uya màlà molopai kàyik yamùk yemyak tùwe'chilanmasen nossan pùkkù pe ima uya? Kane. Iwekkupù pen! ¹⁶Ittuichi auya'nokon pùla nai, mùkkàlà, kàyik yamùk yemyak tùwe'chilanmasen nossan pùkkù pe nenayai'nùk wechi tesak kon yau tewin ipokonpe? Kaatù Maimu uya, “Asa'lon kon wena màlà tewin ipun,” te kasa. *Genesis 2:24*

¹⁷Tùse mùkkàlà Itepulu pùkkù pe nenayai'nùk wechi màlà tewin ipokonpe akkwalù yau.

¹⁸Nàkàlunnàtok winàpai epetàk kon. Tamù'nawàlà tùulon kon yamùk àli ton wechi màlà tesak ke pùla kappon nùkupù pe, tùse nùnàkàlunyai'nùk wemakuima màlà tùpun winàkàik. ¹⁹Ittuichi auya'nokon pùla nai àpun kon wechi Wakù Akkwalù yùwùk pe, nemassai'nùk ayau'nokon, Kaatù winà enepoloppù kon? Àponelok kon pen amyamlo. ²⁰Epekkek pe ye'masak kon amyamlo. Màlàpàk uchi àpun kon ke Kaatù inamatàk kon.

Ekamappontok Wemali'mantok Pàk

7 ¹Kaleta enmenukappù kon nùppù yawon pàkànsau uselupa sàlà. “Wakù pe iwechi màlà kàyik wechi nossan tappàsse pùla yau.” ²Tùse eke pe kulu nàkàlunnàtok wechi molo pàk, tàwà kàyik yamùk wechi màlà tùponalà tùnoppù ke'ne, molopai nossan yamùk wechi tùponalà tùtayappù ke'ne. ³Tàwàichi tùnoppù kenan tùnkupù kupù tùnoppù winàkàik molopai tùtayappù kenan nàlà màlà kasa làma tùtayappù pàk. ⁴Tùtayappù kenan yesak wechi màlà iponalok pe neken pùla tùse itayappù ponelok pe nàlà. Màlà kasa làma tùnoppù kenan yesak wechi iponalok pe neken pùla tùse inoppù ponelok pe nàlà. ⁵Ke'nulunpatàu uchi, tùse “Masa ka' tàwà we'nà lù mala là wàpùleman toppe,” te neken nà. Molopai lànen uchi ànkupù kon kupù kon pa, ipàlikatok auya'nokon pùla ewechi kon yau Settan uya ittuntok yak ewettùlù kon tukaik.

⁶Sàlà yekama uya “Sàlà ikukkà,” te toppe pùla, tùse ikupù làichi auya'nokon màlà te toppe. ⁷Tamù'nawàlà lànen kàyik yamùk wechi ukasa i'che wessaik. Tùse iponalà'ne kappon yamùk lepatok wechi màlà Kaatù winàpaino, tewinan lepatok sà yek kwa, molopai tùulon mà yek kwa.

⁸Iwemali'mappù pùnnon molopai itayappù iweli'chak kon pàk te uya. Wakù peiwa iwechi màlà tùwemali'maik pùla ukasa tok wechi yau. ⁹Tùse tùuta-mùipatok pàlikanàì pe pùla tùwechi kon yau, tok wemali'ma màlà, wakù

peiwa wemali'man wechi màlà ànkuppai we'nàtok uya eka'nonkan yentai lùlwa.

¹⁰Iwemali'masak kon ponalok pe sàlà elupantok tùtùyaik, uwinàpaino pen, tùse Itepulu winàpaino, tùtayappù kenan uya tùtayappù nonka pen màlà.

¹¹Tùse tùtayappù nonkasak tùuya yau, tàwà tùwemali'maik pùla nechii wapùla tàwà nennappoi tùtayappù piyak. Molopai tùnoppù nonka tùnoppù kenan uya pen màlà.

¹²Tùulon kon pàk waukayaik, Itepulu pe pùla nen uchi. Ailon tawon kàyik wechi ailon tawon pen inoppù pe yau, molopai ipyau tùwemapù pàk iichenumenkasak yau, inonka ya pen màlà. ¹³Molopai ailon tawon nossan wechi ailon tawon pen kàyik itayappù pe yau, molopai ipyau tùwemapù pàk iichenumenkasak yau, inoppù uya inonka pen màlà. ¹⁴Masapùla tùnoppù kenan ailon tawon pen, konekasak màlà esuken inoppù winà, molopai tùtayappù kenan ailon tawon pen konekasak màlà esuken itayappù winà. Màlà kasa pùla iwechi yau àmunkà kon yamùk wechi màlà àli pe, tùse màlà kasa esuken tok wechi màlà nai'nùk. ¹⁵Tùse ailon tawon pen wechi tùwechiya-kon ànnonkapai yau, tàwà nùkupù. Ailon tawon kàyik wapùla nossan wechi yewattàsak pe pen màlà, màlà kasa iwechi yau Kaatù uya kà'mansakù'nokon màlà wakù pe tùutaimelunpaik pùla wema'nà toppe. ¹⁶Yà'là kasa ken ittu auya, tùtayappù kenan, atayappù pùikattà auya pe là iwechi? Wapùla yà'là kasa ken ittu auya, tùnoppù kenan, ànoppù pùikattà auya pe là iwechi?

Emattàk Kon Kaatù Uya Àkà'mappù Kon Kasa

¹⁷Tàwà tamù'nawolon kon nemapù Itepulu uya tùlepatok kon lepantok yawàlà, Kaatù uya tùkà'mappù kon kasa. Sàlàichi màlà unekama tamù'nawàlà so'chi yamùk tau. ¹⁸Jew yamùk yeselu yau na' kàyik yattàkassak pe iwechippù màlà ikà'ma yattai? Tùwemyakanmai'che iwechi pen màlà. Kàyik yattàsak pe pùla na' iwechippù màlà ikà'ma yattai? Yattà kùsettak. ¹⁹Masapùla usattàn molopai usattànsak pùla iwechi wechi màlà yà'là pe pùla. Kaatù uya enupantok yawàlà làkku nen we'nà màlà yà'là. ²⁰Tàwàichi tamù'nawolon kon tùkà'ma kon Kaatù uya yattai tùwechippù kon kasa nechii. ²¹Tepotolù keichi ewechippù kon Kaatù uya àkà'ma kon yattai? Tàwà nechii kataimelunpatàu, tùse itepotolù pùla wenantok yattai yesak pe ewechi kon yau yapulàtàk kon kulu. ²²Masapùla tepotolù kenan, Itepulu uya tùkà'ma yattai mùkkàlà Itepulu nùmokkappù, màlà kasa làma itepotolù pùn tùkà'ma yattai wechi màlà Christ yapyoto pe. ²³Eye'mappù kon màlà epekkeke ke, kappon yamùk poitolù pe kenatàu. ²⁴Utonpa yamùk, emennak pe ewemattok kon yau ettàk kon àkà'ma kon Kaatù uya yattai ewechippù kon kasa.

Kàyik Nappàtùppù Ton Pen Ema'nomi'chi

²⁵Walawok ittunna nùssan pen yelupatok uya woton Itepulu winàpaino pùla lànén man. Tùse usenumenkatok yekama uya sàlà Itepulu Kaatù usen-tupatok yai ipàk enpen we'nàtok.

²⁶Sàlà yattai sa'man pe pata weyu wechi pàk, messatài'nùk kasa lùppù ewechi kon yau wakù peiwa iwechi tukaik usenumenkayaik. ²⁷Iwemali'masak pe ewechi kon yau ewe'nonkai'che'nokon kettàu. Iwemali'masak pe pùla ewechi yau, ànoppù woton kichiwai. ²⁸Tùse ewemali'ma kon yau,

ewemakuimasak kon pen màlà. Molopai walawok ittunàippù pen uli'chan wemali'ma yau, iwemakuimasak pen màlà. Tùse iwemali'masak kon uya màlà tukkan utaimelunpantok yepolo sàlà wema'nàtok yau. Molopai sàlà yekkwa ton winàpai àpùikattà kon uya i'che wechi sàlà.

²⁹ Utonpa yamùk, tokkwen pata weyu man te uya nai'nùk. Sàlà motapai tàwà tùnoppù kenan kon wemapù màlà ipla tùwechi kon kasa. ³⁰ Mùkyamlo tùsewankono'masan, tùsewankono'ma kon pùla iwechi kasa. Mùkyamlo tùtauchinpasan tùtauchinpa kon pùla iwechi kasa. Mùkyamlo yà'làlà ye'-mannan ine'mappù pùla tùwechi kon kasa. ³¹ Mùkyamlo sàlà wolù yawon mamin yapulànnan yapulàtok tùuya'nokon pùla iwechi kasa. Masapùla sàlà wolù sàlàpe yene nai'nùk, uko'mamù tachin pe kulu pen màlà.

³² Autaimelunpa kon i'che pùla wessaik. Inoppù pùn kàyik mùkkàlà tùse-
numenkasen Itepu wotokoyi pàk neken, yà'là kasa là Itepu yauchinpatok tùuya pàk. ³³ Tùse tùnoppù kenan kàyik mùkkàlà tùsenumenkasen sàlà wolù yawon kon pàk, yà'là kasa là tùnoppù yauchinpatok tùuya pàk. ³⁴ Molopai iichenumenkatok wechi asa'là. Itayappù pùn nossan wapùla walawok ittu-
nàippù pen uli'chan wechi màlà tùsenumenkasen pe Itepu wotokoyi pàk, masapùla ettùpai tùwechi Itepu ponalok pe pàk asaklāma tesak molopai takkwalù yau. Tùse tùtayappù kenan nossan mùkkàlà tùsenumenkasen sàlà wolù yawon kon pàk, masapùla tùtayappù anauchinapai tùwechi pàk.

³⁵ Wate uya nai'nùk masapùla àpùikattàpai'nokon wechi pàk. Yà'làlà sa'man tùkussen tùlù'i'che wechi àpona'nokon pen. Tùse làkku Itepu yemyak iwettùsak pe iwalai yawà ewemapù kon pa tùwe'wanittàpaik pùla.

³⁶ Ànù'là, mùkkàlà tùnoppù pe iwechi teppù tùuya lùppù ema'non winàkàik wakù pe pùla tùwelaikatok ittunà wechi yau molopai emali'mapai tùwechi yau, tàwà ànkuppai tùwettok kupù. Iwemakuima pen màlà. Tok wemali'ma màlà. ³⁷ Tùse mùkkàlà tiyiwalà tùsenumenkatok yau màlà yekkwa yeleutanù'nàì kàyik, eka'nonkantok yo'non pen tùse tiyiwalà teselu yesak pe tùwessen molopai iichenumenkasak ema'non tanùnse tùnoppù pe pùla tùwettoppe, pùsàlà nàlà kàyik uya màlà iwalai kupù. ³⁸ Màlàpàk mùkkàlà nùnoppùtayai'nùk uya màlà iwalai kupù, tùse mùkkàlà tùnoppùtaik pùla nai'nùk wechi màlà itentai lùwa wakù pe.^a

³⁹ Tùtayappù kenan nossan yewattàsak màlà itayappù pàk iwemapù yawàlà. Tùse tùtayappù weli'chak yau tàwà emali'mapai tùwechi yau nemali'matukkai i'che tùwettok pokonpe, tùse Itepu yau neken. ⁴⁰ Walà tùse, tùtauchinpaik lùwa nen iwechi màlà tùtayappù ke pùla tùwechi yau te uya màlà molopai Kaatù Yakkwalù yesak pe wechi pe tùttuyaik.

Kùyalì Ailon Pen Kaatù Yemyak Itùsak

8 ¹ Sàlà, ailon pen kaatù yemyak itùsak lùppù kùyalì yekale pàk uselupa. Ittu'nokon man tamù'nawàlà ittutok yesak pe we'nà. Ittutok màlà kappon ku'nàì eke pe tukaik iitapulà toppe, tùse uchi'nùnmantok màlà

a 7:36-38 Wapùla, ³⁶ Ikasa pùla nossan pe iwenasak eyenchi wemali'ma toppe pùla ikupù auya ittu auya yau, tàwà nemali'mai. Ikasa pùla ewechi pen nai'nùk. ³⁷ Tùse eusenumenkasak iwemali'ma pen watta tukaik eyenchi pàk yau. Ikasaiwa iwechi màlà eyenchi wemali'ma pùla iwechi yau. Yà'làlà iwalai pen nà kupù auya pen màlà ³⁸ Màlàpàk iwemali'ma toppe itùnàì wechi màlà ikasa tùse wemali'man pùla iwechi wechi màlà wakù peiwa.

pùikattànài pe ku'nài. ²Kappon yà'làlà ittu tùuya pe nekamayai'nùk uya ittu pùla iwechi màlà ittutok tùuya kasa. ³Tùse kappon Kaatù pùnùnmanài mùkkàlà Kaatù nùttu.

⁴Màlàpàk uchi kùyalì ailon pen kaatù yemyak itusak lùppù napù yau, ittu'-nokon man ikonekasak kaatù wechi yà'là pe pùla kulu tamù'nawàlà sàlà wolù yau. Molopai tewinan neken Kaatù wechi molo. ⁵Masapùla, kaatù tukaik lànen tesassan wechi molo kau wapùla non po tùse, molopai tukke lànen pùsamlo kaatù yamùk molopai itepulu yamùk wechi molo. ⁶Tùse molo man kùponalok kon tewinan neken Kaatù, Kùkàipùnù kon, tamù'nawolon yà'làlà konekanàippù, molopai iponalok pe wema'nàtokù'nokon. Molopai molo man tewinan neken Itepulu, Jesus Christ, tamù'nawolon yà'làlà wekonekappù iwinà lùppù, molopai wema'nàtokù'nokon iwinà.

⁷Tùse tamù'nawolon kon uya sàlà ittu pen nai'nùk. Tùulon kon kappon yamùk pona ailon pen kaatù wechippù takkwalù kenan kasa màlà. Màlàpàk sàlà pata weyu tepose màlà yekkwa ton kùyalì napù tùuya'nokon yau, ailon pen kaatù yemyak itusak lùppù pe tok uya yekama, tok usenumenkatok wechi attu'mùla màlà tùwanmùla pùla tok wechi molopai àlì pe iwechi tok pona. ⁸Tùse kùyalì uya mei pùla Kaatù piyak kùnepù kon pen màlà. Yà'là kasa là ku'nà uta'lettàn pùla iwechi uya pen màlà, wapùla wakù peiwa là we'nà uta'lettàn yau pen.

⁹Elannek peichi ettàk kon, masapùla inapù auya yeselùkek nai'nùk uya attu'mùla tùwessan ailon tetok tùuya'nokon yau weppippotok ipona pe iwechi tùwemakuimatok kon yak tukaik. ¹⁰Masapùla ànù'là attu'mùn iichenumenkatok uya ittunnan pe echii'ma auta'lettà kon ailon pen kaatù yùwùk tau yene yau, sàlà uya ken na' imeluntàlùnpa kùyalì ailon pen kaatù yamùk yemyak itusak lùppù nattope ya pen? ¹¹Màlàpàk pùsàlà attu'mùn àtonpa kon, Christ welikùppù iponalok pe lùppù umattasak màlà ittutok auya'nokon winà. ¹²Molopai sàlà kasa àtonpa kon attu'mùn iichenumenkatok usenumenkatok ikkwàssak auya'nokon yau, Christ winàkàik ewemakuimasak kon pe iwechi màlà. ¹³Màlàpàk, unanù uya utonpa wemakuima toppe ikussak yau, kamo pun yantukka uya pen màlà iwemakuima tukaik.

Jesus Christ Neunokoppù Wotokoyi

9 ¹Utokùkka woton pùn ku? Yeunossak lùppù pen uchi iulà? Kùyepulu kon Jesus yennàippù pen uchi iulà? Itepulu ponalok pe unкупùppù uwotokoyi yapaino kon pen uchi amyamlo? ²Yeunossak pe tùulon kon uya uyanùmù pùla lànen tùse, ailon ukayaik uyanùmù auya'nokon pàk! Masapùla amyamlo mùkyamlo, ewemattok kon Itepulu Jesus yau pàkàlà yeunossak pe wechi yekamannan.

³Sàlà kasaichi uwenai yei'nài iulà uyekamappopàtù kappon yamùk uya yau. ⁴Ina yeipa molopai ina uku tawon yepolo ina uya wechi ken na' uchi ikasa pùla màlà? ⁵Tùulon kon yeunossak kon nùkupù kupù'nokon wechi ken na' uchi ikasa pùla màlà, kùnoppù kon yalà kùya'là'nokon, Itepulu Jesus yakonnon molopai Cephas, Peter tukaik tesassen yamùk kasa? ⁶Wapùla Barnabas molopai iulà tawonnan neken ka' wechi màlà tùwe'wotokomasan pe lù tùwemattok kon yepotoppe tùuya'nokon? ⁷Ànùk ken soicha tiyiwalà tùuse'masen? Ànùk ken umà pànnài molopai màlà yawon na'nài pen? Ànùk ken kaaliniilu mainanpanài molopai imanatù yeuku inchinài pen?

⁸ Uyiwalà na' kappon usenumenkatok winà wate uya nai'nùk? Law nàlà ku màlà watawon nàma? ⁹ Masapùla Law Moses winàpainsa Kaatù Maimu yau iwe'menukasak màlà, “Paaka mùta kùsaulontàu a'naik yeppa ya tùse,” tukaik.

Deuteronomy 2:4 Paaka pàk kulu na' Kaatù usenumenka màlà? ¹⁰ Kùpàkànsau'nokon ken na' sàlà yamùk pàk iichelupa pen nai'nùk? Kùpàkànsau'nokon iwe'menukasak màlà. Masapùla umà yakanài molopai ipilì'nài nan wechi màlà tùwotokoyi kon yepeppù pe ipùkkù yepolo tùuya'nokon pàk enpen tùwessan pe. ¹¹ Kaatù winàpainsa wakù pànsak ina uya àklottau'nokon yau yà'làlà mamin yeponnan yek pe pùla na' ina wechi nai'nùk ewinàpai'nokon? ¹² Molopai ewinàpai'nokon tùwepùikat-tàtok kon yeponnan pe tùulon kon wechi, wechi ikasa yau, màlà yentai palà ken na' yeponnan yek pe pùla ina wechi màlà?

Tùse sàlà kussak ina uya pùla man. Tùse làkku ina uya tamù'nawolon yà'làlà pàlikasak man Christ yekale wakkàtù ina uya tukaik. ¹³ Ittuichi auya'-nokon pùla nai mùkyamlo paatele yamùk uya teipa kon yepolo Kaatù yùwùk tapai, molopai mùkyamlo tùwe'wotokomasan kamo pottà pàk ipottàtok pata-ssek yau uya ipottàsak pùkkù yepolo? ¹⁴ Màlà kasa làma Itepulu Jesus uya màlà mùkyamlo wakù itekale yekamannan kussak tùwemattok kon yepo-toppe tok uya itekale yekama tùuya'nokon winà.

¹⁵ Tùse i'nai yekkwa là sàlà yamùk yapulàsak uya pùla man. Molopai sàlà menuka uya enpen wechi yà'là yamùk là kupù auya'nokon uponalok pe i'che wechi pàk pen nai'nùk. Welikù làkku nen i'che wessaik utapulàtok iwinà pàk ulapuma ànù'là uya wapiya. ¹⁶ Wakù Itekale yekama uya pàkàlà là utapulàtok pùla iwechi màlà. Masapùla Itekale yekama toppe uya kulu màlà ukussak molopai ikupù uya pùla iwechi yau utalumattà màlà! ¹⁷ Uwotokoyi kussak uya uyiwalà alikyek pe yau, uyepeppù wechi màlà molo. Tùse uyiwalà pùla iwechi yau, uwotokoyi unкупù pe itùsak lùppù kupù uya pe iwechi màlà. ¹⁸ Yà'là yekkwa ken uchi e'mantok yepolo uya? Wakù Itekale yekamanài iulà Itepulu Jesus pàk itepeppù tennaik pùla, unepolo yek tepose pùla. ¹⁹ Ànù'là yapyoto pen iulà, tùse tamù'nawolon kon yapyoto pe wekkupù sàlà tukkeiwa kappon yamùk nettoppe uya Christ piyak. ²⁰ Jew yamùk kùlottau we'wotokoma yau Jew kasa tùwemassen iulà tok nettoppe uya Christ piyak. Molopai Law pùla lànen wechi tùse, tùwemassen iulà yawàlà wechi kasa kulu mùkyamlo Law yawolon kon kùlottau we'wotokoma yau, tok nettoppe uya Christ piyak. ²¹ Màlà kasa làma Jew yamùk pen kasa tùwemassen iulà, Law pùnnon wemapù kasa, tok nettoppe uya Christ piyak. Sàlà uya Kaatù Law maimu yawàlà pùla wechi te pen màlà, masapùla Christ Law yo'no wechi màlà. ²² Attu'mùla tùwessan kùlottau wechi yau attu'mùla tùwenasen iulà, attu'-mùnnon nettoppe uya Christ piyak. Màlàpàk tamù'nawolon pe tùwenasen iulà tamù'nawolon kon kappon yamùk pàk tùulon kon nà wepùikattà toppe.

²³ Tamù'nawàlà sàlà ku'nài iulà wakù itekale pàkànsau, pùlemantok kon iponalok pùkkù pe wettoppe. ²⁴ Ittuichi auya'nokon pùla nai waplùnnàtok yau tamù'nawàlà tùwaplùnsan waplùmù, tùse tewinan neken uya tepeppù yepolo? Màlàpàk uchi aitun pe itàtàk eyepeppù kon yepolo kon pa. ²⁵ Tamù'-nawàlà aitun pe tùutàsan mùkyamlo tesak kon wotokomannan sa'man pe màlà ponalok pe. Màlà kupù tok uya màlà tachin pe tùwessen pen alok yepotoppe tùuya'nokon, tùse kùmyamlo uya ikupù màlà nai'nùk tàwàlàlà

tùwemassen alok yepotoppe. ²⁶ Màlàpàk waplùmù sàlà iwoton pe pùla là nap-lùnyai'nùk kàyik kasa pùla. Molopai wepanta'ma suwalà temyatù tenu'mapàsse kakàik tùwepanta'masen kàyik kasa pùla. ²⁷ Uyo'no uyesak ànkuppaino iulà molopai uyapyoto pe iwettoppe, tùulon kon pàk Itekale yekama tùpo inulunpasak pe wechi uyepeppù winàpai tukaik.

Ikonekasak Pàk Kàpùlemai

10 ¹ Ittu auya'nokon i'che wessaik utonpa yamùk, kùtamo kon yamùk wechippù mālā tamù'nawālā katupluk yo'no molopai tamù'nawālā tok utàppù palau yakletawā. ² Tamù'nawālā tok usenpataukappù mālā katupluk yau molopai palau kau Moses nenupa ton pe. ³ Tamù'nawālā tok uya mālā lùppù akkwalū yeipa napùppù. ⁴ Molopai akkwalū wuku inchippù, masapùla tok uya inchippù mālā akkwalū Tàpu ta'là'nokon itàsak yapai. Molopai mālā Tàk wechippù mālā Christ pe. ⁵ Walā tūse Kaatù yauchinpasak tamù'nawolon kon nùwa lānen uya pùla iwechippù. Mālāpàk tok yàkàpù mālā solokappù mātawā wontaik yawā.

⁶ Sàlà yamùk wekkupùppù mālā yentok kùuya'nokon ipàkàlà pe, kùyewan kon tūlū àli ton kuttok yak tukaik, tok wechippù kasa. ⁷ Ailon pen kaatù yamùk kùsapulātāu, tùulon kon tok tonpa yamùk wechippù kasa. Kaatù Maimu yau iwe'menukasak uya, “Kappon yamùk weleutappù ata'lettàse molopai tinchisen inchise. Molopai tok we'wuluukappù àli pe amanünse,” te kasa.

Exodus 32:6 ⁸ Nàkàlunnà'nokon kùsettak, tùulon kon wechippù kasa. Molopai tewin wei yau 23,000 pe tok welikùppù. *Numbers 25:1-18* ⁹ Ittuntok yak itepulu tūlū kùsettakù'nokon, tùulon kon uya ikupùppù kasa, molopai tok u'matùppù àkài yamùk kamo pe. *Numbers 21:6* ¹⁰ Molopai kàsàulāmātāu, tùulon kon wechippù kasa, molopai tok u'matùppù mālā mattanù'nài inchelū kamo pe.

¹¹ Sàlà yamùk wekkupùppù mālā yentok kùuya'nokon ipàkàlà pe, molopai mālā yamùk menukappù mālā kùyekamapponà'nokon pe. Masapùla wema'nà'nokon man pata weyu wenukattok uyàpù winàkàik iwechi yau.

¹² Mālāpàk meluntàk àwà'mùssakkasak pe ittu auya yau, tùttuik mechiik ewekkawai'ma tukaik. ¹³ Tamù'nawolon amùipantok ewinàkàik nùyàssai'nùk mālā tùulon kon kappon yamùk winàkàik tùuyàssen yekkwā. Tūse Kaatù mùkkàlà ikupù tùuya tetok tùuya ku'nài. Molopai emeluntàlū yentai kulu là eyittutok uyàttoppe àpona ikupù ya pen mālā. Molopai i'nai kasa là eyittutok yamùk winàpai ewepetok yawā woton yekama ya mālā. ¹⁴ Mālāpàk utonpa yamùk, ailon pen kaatù yamùk winàpai ettàk kon. ¹⁵ Ittunnan kappon yamùk pokonpe uselupa kasa uselupa sàlà, ailon pe wate uya ittutàk kon eyi-walà'nokon. ¹⁶ Tenki tawonnan kùmyamlo ipùlemasak kon pàk. Mālā wechi mālā Christ welikù mùnù pùkkù pe we'nà yekamanài pe. Molopai pùlomù pusak ipilika'nokon nai'nùk wechi Christ pun pùkkù pe we'nà yekamanài pe. ¹⁷ Masapùla tewin pùlomù pusak wechi pàk, kùmyamlo tukkan kon wechi mālā tewin. Masapùla tewinan pùlomù pusak napù'nokon nai'nùk tamùkke.

¹⁸ Israel yamùk pàk esenumenkatàk kon. Ipottà toppe ku itùsak pùkkù lùppù yannài nan mùkyamlo, masapùla ipùkkù pe tùwechi kon pàk. ¹⁹ Ailon pen kaatù yemyak itùsak lùppù wechi mālā yà'là pe kulu te uya na' nai'nùk wapùla ailon pen kaatù wechi mālā ànùk pe te uya ka'lù? ²⁰ Kane! Tūse Kaatù

ittunna pen wechi màlà tütusen tünna pe àli akkwalù yamùk yemyak, Kaatù yemyak pùla. Molopai àli akkwalù yamùk pùkkù pe ewechi kon i'che pùla nen wessaik. ²¹ Itepulu kokù yapai inchi auya'nokon molopai àli akkwalù yamùk kokù yapai tu'ma pen nen màlà. Asaklàma, Itepulu uta'lettà yapon molopai àli akkwalù yamùk uta'lettà yapon tawonnan po auta'lettà kon pen màlà. ²² Itepulu kùlùmàpai'che ka' we'nà'nokon nai'nùk lù? Meluntà pe ka' itentai we'nà'nokon nai lù?

²³ Tamù'nawolon wechi màlà tükussen pe tuse tamù'nawàlà wakù pe iwechi pen màlà. Tamù'nawolon wechi màlà tükussen pe tuse tamù'nawolon wechi kulu là meluntàlunpanà pe pen màlà. ²⁴ Tùulon kon tenumenkaik, tok tütuse we'nà'nokon nechii wakù pe, pàk wannà neken nà tùusenumenkaik pùla.

²⁵ Makitti tau tichilanmasen kanpà mantàik, ikasa wapùla ikasa pùla tùusenumenkaik pùla. ²⁶ Masapùla, “Non molopai tamù'nawàlà yawon kon màlà Itepulu ponelok.”

Psalms 24:1 ²⁷ Ailon

tawon pen uya àkà'masak kon uta'lettàntok yak molopai itàpai ewechi kon yau, yà'làlà eyemloto kon pona ichalattàsak inattàk kon, eusenumenka kon pàk yà'làlà pe iwechi tekamappopàsse pùla. ²⁸ Tuse àpàkù'nokon ànù'là uya, “Sàlà màlà ailon pen kaatù yemyak itusak lùppù,” te yau kù'nattàu, mùkkàlà kappon yekamanàippù àpàkù'nokon usenumenkatok pàkànsau. Molopai use-numenkatok pàkànsau. ²⁹ Eusenumenkatok pen tuse mùkkàlà làkku.

Màlàpàk, yà'là peichi iwechi pàk welaikatok mùyananma uya àli pe tùulon kappon usenumenka pàk? ³⁰ Tenki tei'ma Kaatù pàk uyeipa napù uya, yà'là pe iwechi pàk ànù'là uya uyàulàma tenki tukaik là yanùmù uya tuse?

³¹ Yà'làlà kupù auya'nokon yau, auta'lettà kon wapùla àwuku kon nà inchi auya'nokon pe iwechi yau, tamù'nawolon ikuttàk kon Kaatù yapulà auya'nokon pe. ³² Ànù'là wettatai'matok ipona woton kùkkonekatàu, Jew yamùk pe là iwechi wapùla Jew yamùk pen nà wapùla Kaatù so'chiyi tawon kon nà. ³³ Ukasa. Tamù'nawolon yau tamù'nawolon kon pàk wakù pe welaikai'che tùwessen iulà unкупù yau. Masapùla wakù pe neken nà uwinàkàik we'nà i'che wechi pen, tuse tamù'nawolon kon pàkànsau, tok wepùikattà toppe.

11 ¹ Ukasa emattàk, Christ kasa wemassai'nùk kasa.

Wàpùleman Yau Tükussen

² Ayapulàyatàu iulà masapùla tamù'nawolon yau uyittu auya'nokon pàk molopai enupantok unepoloppù lùppù ke eyenupasak kon uya kupù auya'nokon pàk. ³ Tuse ittu auya'nokon i'che wessaik Christ wechi tamù'nawolon kon kàyik yamùk ippai pe, molopai nossan ippai pe kàyik wechi, molopai Christ ippai pe Kaatù wechi. ⁴ Ànù'là kàyik tùppai wapu ke tùwàpùlemasen wapùla Kaatù Maimu yenpoikanà uya màlà tùppai kuli'ma. ⁵ Molopai ànù'là nossan tùppai wapu ke pùla tùwàpùlemasen wapùla Kaatù Maimu yenpoikanà uya màlà tùppai kuli'ma, ippai nasak lùppù kasa iwechi màlà. ⁶ Molopai nossan uya tùppai waputtà pùla iwechi yau, tàwà tùnsek yattài. Molopai kuli'manà pe nossan uya tùnsek yattàsak wapùla tùppai nasak wechi yau, tàwà tùppai waputtài. ⁷ Kàyik uya tùppai waputtà pen kulu màlà, masapùla Kaatù kasa molopai inamatok ne'nà pe iwechi màlà. Tuse nossan wechi màlà kàyik namatok ne'nà pe. ⁸ Masapùla kàyik konekappù nossan yapai pen màlà

tùse nossan konekappù làkku màlà kàyik yapai. ⁹Kàyik konekappù nossan ponelok pe pen màlà, tùse nossan konekappù làkku màlà kàyik ponelok pe. ¹⁰Màlà kasaichi iwechi pàk, molopai inchelù yamùk pàkànsau nossan uya màlà tùppai waputtà, tepotolù ke tùwechi yekamanài pe. ¹¹Walà tùse, Itepulu yau, nossan wechi tiyiwalà kàyik winàpai pen màlà, wapùla kàyik wechi tiyiwalà nossan winàpai pen. ¹²Masapùla nossan konekappù màlà kàyik yapai. Màlà kasa làma kàyik wentuppù màlà nossan yai. Tùse tamù'nawolon màlà tùuyàssen Kaatù winàpai.

¹³Ittutàk kon uchi eyiwalà'nokon. Ikasa na' iwechi màlà nossan wàpùlema Kaatù pàk ippai wapu pùla echii'ma yau? ¹⁴Wema'nàtok yau ku kuli'mak walawok wechi tùnsek ke tùwessen. ¹⁵Tùse nossan wechi kusan pe inchek yau, itema'nomù là màlà. Inchek màlà iwapu pe itùsak lùppù. ¹⁶Ànù'là wechi sàlà pàk e'naikapai yau, sàlà kasa neken màlà tamù'nawàlà Kaatù so'chiyi yamùk tau màlà yamùk wekkupù, tùpatalon eselu woton pùla iwechi màlà.

Itepulu Ittui'ma Uta'lettàntok

(Matthew 26:26-30; Mark 14:22-26; Luke 22:15-20)

¹⁷Sàlà tekamayai'nùk àpàkù'nokon, ayapulà kon uya pen sàlà. Masa-pùla ewepilipàttok kon uya eke pe kulu mattanù'nàsak man wakù yentai. ¹⁸Wapiya, ewepili'chak kon so'chi tak yau iwepantapàssak pe àklottau'nokon ewechi kon yekale tetayaik, molopai itonpa pe tùulon kon nà wechi ailon pe pe tùttuyaik. ¹⁹Wakù pe iwechi màlà, tùpatalà àklottau'nokon ewettok kon uya màlà ànùk wechi kulu là ikasa Kaatù yenu yau yentoppe yenpoika. ²⁰Màlàpàk tamùkke ewepili'chak kon yau, Itepulu ittui'ma ata'lettàse tùuyàssan pen amyamlo. ²¹Masapùla auta'lettà kon yau, eyiwalà'nokon tùuta'lettàsan amyamlo ànù'là tùmàmusse pùla, tùulon wapàkkassak tùwessen molopai tùulon wetùnsak. ²²Pata poichi auta'lettà kon patassek pùnnon amyamlo? Molopai àwuku kon inchitok auya'nokon yau pùnnon? Wapùla Kaatù so'chiyi ku'nài nan ka' amyamlo atalumayi kon pe lù molopai kappon yamùk yà'là pùla nai'nannùk ànkuli'mapaino kon? Yà'là te uya ken sàlà àpàkù'nokon? Sàlà pàkànsau na' ayapulà kon uya màlà? Kane, ayapulà kon uya pen sàlà.

²³Masapùla àpàkù'nokon tekamatainùk màlà Itepulu winàpai unepoloppù. Itepulu Jesus uya teimippo yewalupàyi tau, pùlomù pusak yanùmùppù màlà. ²⁴Tenki te tùpo ipilipàtùppù ya, molopai, “sàlà màlà upun àponelok kon, sàlà mùkuttàik uyittutok auya'nokon ipàkàlà pe,” teppù ya. ²⁵Màlà kasa làma kok yanùmùppù ya màlà uta'lettàn tùpo. “Sàlà kok màlà emennak ikupù tùuya tetok Kaatù uya umùnù yau, sàlàichi mùkuttàik, inchi auya'nokon kaichalà uyittutok auya'nokon ipàkàlà pe,” teppù ya. ²⁶Masapùla yà'là yekkwa yattai là sàlà pùlomù pusak napù auya'nokon yau, molopai sàlà kok yapai tinchisen inchi auya'nokon yau, Itepulu welikùppù yekama pe ikupù auya'nokon màlà iyàpù ponala.

²⁷Màlà kasaichi iwechi pàk ànù'là Itepulu ittu pe pùlomù pusak na'nài molopai tinchisen inchinài sàlà kok yapai ikuttok yawàlà tùnamase pùla echii'ma wechi àli pe màlà Itepulu Jesus pun molopai imùnù winàkàik. ²⁸Tàwà kappon nùsenei, tewan iwai pùlomù pusak napù tùuya wapiya molopai sàlà kok yawon inchi tùuya wapiya. ²⁹Masapùla ànù'là tùuta'lettàsen molopai sàlà kok yawon inchinài Itepulu yesak ittui'ma pùla uya,

talumattàntok nepù màlà tùpona. ³⁰ Màlà kasaichi iwechi pàk tukke e'nek pe ewechi kon nai'nùk molopai attu'mùla molopai nàlà tùulon kon u'ma-tùppù man. ³¹ Wapiya usennà molopai kùyewan kon iwa kùuya'nokon yau, talumattàntok yo'no we'nà'nokon pen màlà. ³² Tùse Itepulu uya ekamappon molopai talumattàn ya yau, ikupù ya màlà wolù yawon kon pokonpe kùtalu-mattà tukaik.

³³ Màlàpàk uchi, utonpa yamùk, ewepili'chak kon tamùkke Itepulu Jesus ittu pe tùnassen nasse yau, àtonpa kon mùmàmuttài. ³⁴ Molopai ànù'là wapàkkassak yau, tàwà nùta'lettài tùpata po, Kaatù uya atalumattà kon tukaik ewepilipù kon tamùkke pàk. Tùulon kon upàk enekamappoppù kon yeletanùpù uya màlà uyàssak yau suwa mettài te toppe uya.

Wakù Akkwalù Winàpaino Lepantok Kon

12 ¹ Màlà yamùk Akkwalù winàpaino kon pàk, ittunnan pen kasa ewechi kon i'che pùla wessaik utonpa yamùk. ² Mùttuyatàik Kaatù ittunnan pe pùla ewechi kon yau, ailon pen, tùuselupasan pen kaatù yamùk winàkàik autatùppù kon. ³ Ittu auya'nokon i'che wessaik, ànù'là Wakù Akkwalù winà tùuselupasen uya, “Tàwà Jesus pa'nùpù nechii,” te pùla iwechi màlà. Molopai ànù'là uya, “Jesus mùkkàlà Itepulu,” tetok tiyiwalà pùla iwechi màlà, tùse Wakù Akkwalù winà neken.

⁴ Tùpatalo'nan lepatok kon wechi màlà molo, tùse mùkkàlà lùppù Akkwalù. ⁵ Tùpatalo'nan we'wotokomantok yawà wechi màlà molo, tùse mùkkàlà lùppù Itepulu. ⁶ Tùpatalo'nan tükusan wechi màlà molo, tùse mùkkàlà lùppù Kaatù uya tamù'nawolon wotokoma tamù'nawàlà kapon yamùk yau. ⁷ Iponalà'ne lepanak màlà Wakù Akkwalù wechi molo yekama-nà ke, tùulon kon pùkattàtok iwinà pe. ⁸ Tewinan nà piyak pukkek pe we'nà yekale tùlù màlà Akkwalù yai, tùulon yemyak ittutok yekale mùkkàlà lùppù Akkwalù winà, ⁹ tùulon piyak ailon tetok mùkkàlà lùppù Akkwalù winà, tùulon yemyak ipittàntok yamùk meluntàlù mùkkàlà tewinan Akkwalù winà, ¹⁰ tùulon yemyak tensan yekkwa ton pen meluntà yamùk, tùulon yemyak Kaatù Maimu yenpoikatok ike, tùulon yemyak Wakù Akkwalù winàpaino molopai iwinon pen wechi tùpatalà ittutok ike. Tùulon piyak tùpatalo'nan mayin yau uselupantok, tùulon piyak yà'là te là tùpatalon mayin uya yekamatok ike. ¹¹ Tamù'nawàlà sàlà yamùk màlà tewinan molopai mùkkàlà lùppù Akkwalù wotokoyi, molopai tewin pàk tok lepanà mùkkàlà i'che tùwettok yawàlà.

Tewinan Kapon Tukkan Tùpùkkù Yamùk Pokonpe

¹² Kapon yesak màlà tewinan, tukke ipùkkù yamùk wechi tùse. Molopai tukke lànen ipùkkù yamùk wechi tùse tewinan esak winàpaino pe iwechi màlà. Màlà kasa làma Christ wechi màlà. ¹³ Masapùla tamù'nawàlà usenpa-tauka'nàppà'nokon màlà tewinan Akkwalù yau tewin itesak we'nàtok kon pe, Jew yamùk molopai Jew yamùk pen, tepotolù kenan kon molopai itepotolù pùnon tukaik, molopai tewinan Akkwalù ke lepa'nàppà'nokon màlà inchi toppe.

¹⁴ Masapùla esak màlà tewinan neken nà yapai ikonekasak pen, tùse tukkan màlà. ¹⁵ Pùta uya, “Mùyak pe pùla wechi pàk kapon pùkkù pen iulà,”

te yau, màlà uya esak pùkkù pe pùla ikupù pen màlà. ¹⁶ Molopai pana uya, “En pe wechi pùla wechi pàk ipùkkù pen iulà,” te yau, màlà uya esak pùkkù pe pùla ikupù pen màlà. ¹⁷ Tamù'nawàlà esak wechi en pe neken yau, i'nailà ken yetatok ike wechi? Tamù'nawàlà esak wechi pana pe neken yau, i'nailà ken ikàtun yetatok ike wechi? ¹⁸ Tùse Kaatù uya tùpatalà'ne tewin pàk esak pùkkù yamùk tùlùppù màlà i'che tùwettok yawàlà. ¹⁹ Tamù'nawolon wessak tewin neken yau, i'nailà nen ken uchi sàlà esak wechi eppaino? ²⁰ Nai'nùk kasa, pùkkù yamùk wechi màlà molo tukke tùse tewin itesak.

²¹ En uya, “Eyi'che pùla wessaik,” te mùyak pàk pùla iwechi màlà! Molopai puppà uya, “Eyi'che pùla wessaik,” te pùta pàk pùla iwechi màlà. ²² Tùse esak pùkkù yamùk attu'mùla kasa nichittuyai'nannùk wechi màlà i'che kulu we'nàtok kon pe. ²³ Molopai màlà esak pùkkù yamùk wekkuli'mantok ne'nài wechi màlà eke peiwa tùmáinanpasen pe, màlà yamùk tensan pen màlà tùmáman, tùmáinanpasen molopai tùwaputtàsen. ²⁴ Màlà yamùk tùwaputtàsan pen pùkkùwannà yamùk mainanpai'ma kulu pùla. Tùse Kaatù uya màlà tiyi-walà kappon pùkkù yamùk kapùppù tamùkke, màlà kasa yà'là pe pùlaiwa nùsenyai'nùk pùkkùwannà yamùk wechi tùmáman pe. ²⁵ Iwepantapàssak pe pùla esak wettoppe, tùse tùwemainanpaik tùwessan pe màlà yamùk wettoppe echipùkkù pe. ²⁶ Tewin ipùkkù wechi e'nek pe yau, tamù'nawàlà tùulon kon itonpa yamùk wechi màlà e'nek pe ipokonpe, tewinan yapulàsak yau, tamù'nawàlà itonpa yamùk màlà tùutauchinpasan ipokonpe.

²⁷ Christ yesak pùkkù ton uchi amyamlo, molopai tewin pàk ewechi kon yawàlà ipùkkù ton amyamlo. ²⁸ Molopai so'chi tau màlà, Kaatù uya tamù'nawolon kon wotokoyittàsak, wapiya kulu yeunossak kon, yakon pe Kaatù Maimu yenpoikannan, icholùwano pe enupannan, molopai nen uchi mùkyamlo tensan yekkwa ton pen ku'nài nan. Molopai nàlà ipittàtok yamùk meluntàlù ke, tùulon kon pùikat-tànnan pe, tùulon kon ennài nan pe we'nàtok ke molopai tùulon mayin yau uselupantok ke. ²⁹ Tamù'nawolon kon wechi na' yeunossak kon pe? Tamù'nawolon kon wechi na' Kaatù Maimu yenpoikannan pe? Tamù'nawolon kon wechi na' tensan yekkwa ton pen kuttok meluntàlù yesak pe? ³⁰ Tamù'nawolon kon wechi na' e'nek ipittàtok yamùk meluntàlù yesak pe? Tamù'nawolon kon uselupa na' tùpatalo'-nan mayin yau? Tamù'nawolon kon uya na' yà'là te là mayin yamùk uya yekama? Kane! ³¹ Tùse Kaatù uya lepantok kon kùlottapai wakù ton nùlwa i'che ettàk ton.

Wakù kulu tamù'nawolon yepoino yekama uya sàlà.

Uchi'nùnmantok

13 ¹ Kappon yamùk molopai inchelù yamùk maimu yau lànen tùuselu-pasen pe wechi tùse, uchi'nùnmantok pùla wechi yau, sanpula tàwù kasa uselupatok wechi màlà molopai sanpana tàwù kasa. ² Lepantok, Kaatù Maimu yenpoikanà yesak pe wechi yau, tamù'nawolon pukkek pe we'nàtok yesak pe molopai tùttusan pen yamùk là ittu uya, tamù'nawolon ailon tetok yesak pe wechi, wùk yamùk yama toppe uya, tùse uchi'nùnmantok pùla wechi yau, yà'làlà pùla wechi màlà. ³ Tamù'nawàlà lànen itesak pe wettok tùlù uya entuppa'no kon yemyak. Molopai wettùlù upottà toppe tùse uchi'nùnmantok pùla wechi yau, yà'làlà yepolo uya pen màlà.

⁴ Uchi'nùnmantok màlà pàlikanà, molopai tùusentuppasen. Tùkùlùmàlun-sen pen màlà wapùla tùutapulàsen pen wapùla ànù'là yentai tùwekkussen

pen. ⁵Àli pe tùuselupasen pen màlà, wapùla tùpàk neken tùusenumenkasen pen, wapùla asse'ne tùwessakolopasen pen, iwalai pen kussak tiwinàkàik lùppù pàk tùusenumenkasen pen. ⁶Uchi'nùnmantok màlà àli pàk tùutauchinpasen pen, tùse ailon pàk tùutauchinpasen. ⁷Tamù'nawolon pàlikanài, ailon tawon tàwàlàlà, enpen tùwessen tàwàlàlà, tùweleutasen pen.

⁸Uchi'nùnmantok màlà tùwenukassen pen. Tùse Kaatù Maimu yenpoika toppe lepantok màlà tùwenukassan, lepantok tùulon mayin yau uselupantok pe weleuta màlà. I'nailàlà ittutok ike wechi, wechi molo yau ipla tùwenasen màlà. ⁹Masapùla ipùkkù pe neken ittu'nokon man molopai ipùkkù pe Kaatù Maimu yenpoika. ¹⁰Ikasa tùwessen wechi molo yau ipùkkù lùppù pe nai'nùk pùla iwena màlà.^b

¹¹Mule pe wechi yau uselupappù mule kasa, usenumenkappù mule kasa, uyeselu wechippù mule yeselu kasa, tùse kàyik pe wenasak yau mule yeselu yamùk nonkappù uya uyappowinàkàik. ¹²Sàlàpe yene'nokon nai'nùk katupluk pe wanamali yau akkwalùppù yene kasa, tùse yene'nokon nen uchi màlà itenpatak. Sàlàpe tùttuyai'nùk ipùkkù pe neken ittu uya màlà tamù'nawàlà nen uchi, tamù'nawàlà uyittu nai'nùk kasa.

¹³Molopai sàlàpe sàlà yamùk àsolùwawon màlà, ailon tetok, enpen we'nàtok, molopai uchi'nùnmantok. Tùse sàlà yamùk yentaino kulu màlà uchi'nùnmantok.

Wakù Akkwalù Winàpaino Lepantok Yekale

14 ¹Uchi'nùnmantok yeselu eyeselu kon pe nechii molopai Wakù Akkwalù winàpaino lepantok i'che kulu ettàk kon, Kaatù Maimu yenpoikatok ike ke lepantok kulu làkku. ²Mùkkàlà tùulon mayin yau tùuselupasen uselupa kapon yamùk pokonpe pen màlà tùse Kaatù pokonpe neken. Masapùla ànù'là uya yà'là te ya là ittu pen màlà. Tùttusen pen yekama ya màlà Wakù Akkwalù ke. ³Tùse mùkkàlà Kaatù Maimu yenpoikanài uselupa màlà kapon yamùk pokonpe, tok lepa ya pùikak ke, meluntàtantok molopai ewan ipittàtok ke. ⁴Mùkkàlà tùuselupasen tùulon mayin yau wepùikattà neken màlà, tùse mùkkàlà Kaatù Maimu yenpoikanài uya, tamù'nawàlà so'chi tawon kon pùikattà màlà.

⁵Tamù'nawàlà messatài'nùk yawà euselupa kon tùulon mayin yau i'che kasa wessaik, tùse làkku Kaatù Maimu yenpoika auya'nokon i'che wessaik. Masapùla mùkkàlà Kaatù Maimu yenpoikanài wechi màlà eke peiwa tùulon mayin yau tùuselupasen yentai lùlwa, ànù'là wechi neken molo yà'là te ya yekamanài pe yau, tamù'nawàlà so'chi tawon kon wepùikattà màlà. ⁶Màlàpàk utonpa yamùk, apyàkù'nokon uyàssak molopai tùulon mayin yau uselupa yau, yà'là ken wakù kupù uya màlà ewinàkài'nokon? Ipla, tùse Kaatù nenpoika yà'làlà nepù uya yau neken, wapùla pukkek, wapùla Kaatù Maimu wapùla enupantok.

⁷Yà'làlà, yakkwalù pùn tùtàulùnpasen kamo yàppù yapai ikonekasak yekkwa wapùla tukkan itewa wai tàwù ikasa pùla yau, yà'là kasa ken ànù'là uya itàulùnpa nai'nùk tàwù ittu? ⁸Molopai tu'ma paaka letù walai tàwù ikasa pùla yau, ànùk we'letima ken tùwepanta'ma toppe? ⁹Màlà kasa làma ewechi

b 13:10 Tùse tamù'nawolon wenukassak yau, ipùkkù lùppù pe nai'nùk pùla iwena màlà.

kon màlà, ànù'là nùttu pen mayin yau euselupa kon yau yà'là kasa ken ànùk uya meselupayatàì'nùk ipàk ittu? Yà'là woton pe pùla amaimu kon utà pe iwechi màlà assetun yau. ¹⁰ Ailon pe iwechi màlà tukkan tùpatalo'nan mayin yamùk wechi molo sàlà wolù yau, tùse ittutok ipàkàlà pùla là màlà yamùk wechi pen màlà. ¹¹ Ànù'là uselupa ittu uya pùla wechi yau, tùuselupasen pona toto pe wechi màlà, molopai toto pe upona iwechi. ¹² Màlà kasaichi ewechi kon màlà. Wakù Akkwàlù uya lepantok i'che kulu ewechi kon pàk, màlà yamùk pùikattànàì pe nai'nannùk lepantok yapulàtāk kon so'chi tawon kon meluntàtanù'nàì pe. ¹³ Màlà kasaichi iwechi pàk ànù'là tùulon mayin yau tùuselupasen wàpùlema màlà yà'là te là tùuya yekama toppe tùuya. ¹⁴ Masa-pùla wàpùlema tùpatalon mayin yau yau, uyakkwalù wàpùlema màlà tùse usenumenkatok wechi ipùkkù pe pen màlà. ¹⁵ Mālāpāk yà'là kupù uya ken? Wàpùlema màlà uyakkwalù ke molopai usenumenkatok ke nàlà wàpùlema màlà, uselenpa màlà uyakkwalù ke molopai usenumenkatok ke nàlà uselenpa màlà. ¹⁶ Tenki te auya'nokon Kaatù pàk ayakkwalù kon ke yau, yà'là kasa ken ittu ya pùla nai'nùk uyàssak uya “Emen” te ittui'ma pùla, tenki tetok auya'nokon Kaatù pàk pàk? ¹⁷ Wakù pe lānen tenki tetok auya'nokon wechi tùse, tùulon kappōn pùikattāsak ya pùla iwechi màlà.

¹⁸ Tenki ukayaik Kaatù pàk uselupa tùulon mayin yamùk yau eyentai'nokon pàk. ¹⁹ Tùse so'chi tau wechi yau mùyak etoiken neken nà itesek eselupapai tùwessen iulà tùttusen yau, tùulon kon yenupa toppe uya, tukkan kulu mayin tùttusen pen yau uselupa yentai.

²⁰ Utonpa yamùk, mule yamùk lùkkwà mùkyamlo àli ittunnan pen. Tok kasa ettāk kon tùse eusenumenkatok kon yau tok kasa kettāu, tùse kàyik pe ettāk kon eusenumenkatok kon yau. ²¹ Law yau Kaatù Maimu yau iwe'menukasak màlà,

“Tùpatalo'nan imaimu ton molopai kaklan yamùk mùta yai, pùsamlo kappōn yamùk yelupa uya màlà.

Tùse kan tok uya uyeta pen màlà,” nùkayan Itepulu tawon.

Isaiah 28:11-12

²² Mālāpāk uchi, uselupantok tùulon mayin yau wechi màlà ailon tawonnan ponalok pe pùla tùse ailon tawonnan pen uya yentok ipàkàlà pe, tùse Kaatù Maimu yenpoikatok wechi màlà ailon tawonnan ponalok pe, ailon tawonnan pen ponalok pe pùla.

²³ Mālāyau tamù'nawàlà so'chi tawon kon wepili'chak tamùkke yau molopai tamù'nawolon kon uselupa tùulon mayin yau tùse ittunnan pen wapùla ailon tawonnan pen wewonsak yau, tok utayaupasak màlà nai'nùk te na' tok uya pen eppaino? ²⁴ Tùse Kaatù Maimu yenpoika tamù'nawolon kon uya kùlottak ailon tawon pen wapùla ittunàì pen wewonsak yau, tok uya àli kuttok ya yenpoika màlà molopai tamù'nawolon ineta winà màlà ittu. ²⁵ Amak pe iichenumenkatok nepù màlà ayupona, molopai tese'muyok iwena màlà Kaatù yemlotopo, “Ailon pe Kaatù àklottau'nokon man,” tei'ma.

So'chi Tawon Kon Yeselu

²⁶ Yà'là te uya ken sàlà, utonpa yamùk? Kaatù yapulāse ewepili'chak kon yau, tamù'nawolon kon wechi telemu ke, wapùla enupantok yesak pe, tenpoikasen yesak pe, wapùla itekale yesak pe tùulon mayin yau, wapùla yà'là

tesak lùppù yekamatok yesak pe. Tamù'nawàlà sàlà yamùk wechi màlà Kaatù ponalok kon meluntàtanù'nài pe tükussen pe. ²⁷Ànù'là uselupa tүүлон mayin yau pe iwechi yau, tàwà asa'lon kon wapùla àsolùwawon kon nùselupaik esse'mappù pàk, molopai ànù'là inekamappù lùppù uya yà'là te là yekamaik. ²⁸Tùse yà'là te ya là yekama woton ànù'là pùla iwechi yau tàwà eppana tok nechii so'chi tau, tùse tùpokonpe neken nà nùselupaik molopai Kaatù pokonpe neken. ²⁹Asa'lon kon wapùla àsolùwawon kon Kaatù Maimu yenpoikannan tàwà nùselupai, tүүлон kon uya iichelupatok yau iwalai wechi ittu tùse. ³⁰Tùse chichiu pe wepili'nàtok yau nai'nùk uya ànù'là pàk itekale yenpoikasak yau, mùkkàlà wapiya iichelupasak lùppù weleuta màlà. ³¹Masapùla tamù'nawàlà là Kaatù Maimu yenpoika auya'nokon màlà esse'mappù pàk, tamù'nawolon kon usenupa toppe molopai tok meluntàtanùttok pe ya. ³²Itekale Kaatù winàpaina yekamatok ke lepantok wechi màlà yekamanài meluntàlù yo'no. Tùselupatok kon yattai tùttuik wapùla tùselupaik pùla tùwettok kon yattai tùttuik tùwessan pe tok wechi màlà. ³³Masapùla Kaatù mùkkàlà utaimelunpantok Kaatùyi pen tùse tùwanmùla we'nàtok Kaatùyi.

Tamù'nawàlà so'chi tawon kon kùlottau nossan yamùk eppana tùwessan. ³⁴Màlà kasa nossan yamùk eppana nechii so'chi yamùk tau. Tok uselupa toppe tok kupù pen màlà tùse Law nekama yawàlà tok wechi màlà molopai itepulu yo'no. ³⁵Yà'là ànùttupai tùwechi kon yau, tàwà tùtayappù kon pàk tok nekamappoi tùpata kon po. Kuli'manài pe màlà nossan uselupa wechi so'chi tau.

³⁶Kaatù Maimu uyàssak na' ewinàpai'nokon pe iwechi màlà? Wapùla amyamlo neken wechi ka' màlà inepolossan pe lù? ³⁷Ànù'là Kaatù winàpaina itekale yenpoikanài pe tùwechi wapùla Wakù Akkwalù yesak pe tiuchittusen wechi yau, tàwà nùttui sàlà tùmenukayai'nùk apyakù'nokon wechi Itepulu winàpaina imaimu yawàlà we'nàtok pe. ³⁸Tùse ànù'là uya sàlà yeta pùla iwechi yau, imaimu yeta pen nàlà màlà.^c

³⁹Màlàpàk uchi, utonpa yamùk, eyewan kon itùtək kon Kaatù Maimu yenpoikatok pàk, tùse tүүлон mayin yau uselupantok kùseleutanùttàu. ⁴⁰Tùse tàwà tamù'nawolon nekkupù wakù pe molopai utaimelunpantok pùla.

Christ We'wuluukatok

15 ¹Utonpa yamùk eyenu kon anappontàpai wessaik wakù itekale unekamappù lùppù àpàkù'nokon pàk, ananùmùppù kon lùppù, molopai ailon tetok auya'nokon wettok meluntà pe ipàk. ²Sàlàichi wakù itekale winà ewepùikattàsak kon màlà, itekale unekamappù lùppù pàk meluntà pe auta'chi kon yau, màlà kasa pùla iwechi yau iwoton pe pùla ailon tesak auya'no-kon pe iwechi màlà.

³Ananùmùppù tùlùppù uya apyakù'nokon, sàlà eke pe kulu nai'nùk. Christ welikùppù màlà àli pe we'nàtok yepek pe, Kaatù Maimu yau iwe'menukasak kasa. ⁴Iwu'nattàppù màlà molopai iwuluukappù icholùwano wei yattai, Kaatù Maimu yau iwe'menukasak kasa. ⁵Iichenpoikappù màlà Cephas, Peter tukaik tesassen piyak, molopai nen uchi 12 pan kon yeunossak kon piyak. ⁶Màlà tùpo, iichenpoikappù màlà 500 yentaino kon ta'lon kon piyak màlà

^c 14:38 wapùla sàlà itunài pe pùla iwechi yau tàwà itunài pe pùla nechii.

yattai lùppù là. Tamù'nawàlà lùwa nula lùppù tok man, tùulon kon weli-kùppù là tuse. ⁷Màlà tupo iichenpoikappù màlà James piyak, molopai nen uchi tamù'nawolon kon yeunossak kon piyak.

⁸Molopai àkàmlàk lùppù nen uchi upyak nàlà iichenpoikappù màlà, tùwentutok yattai pùla iwentusak lùppù kasa wechi tuse. ⁹Masapùla yeunossak kon ma'lan kulu iulà, molopai yeunossak pe yesatù yeselùkek pùla wechi sàlà, masapùla Kaatù so'chiyi talumattàppù uya màlà. ¹⁰Tùse wakù pe Kaatù wettok winà wessai'nùk pe wechi sàlà nai'nùk, molopai wakù pe iwettok wechippù yà'là woton pe pùla là pen màlà. Ànù'là yeunossak kon yentai lùwa sa'man pe we'wotokomasak man, iulà pen, tuse wakù pe Kaatù wettok upàk we'wotokoma nai'nùk. ¹¹Yattai pùla làichi, iulà pe iwechi wapùla mùk-yamlo pe iwechi yau, sàlàichi màlà ina nekama molopai ailon teppù auya'-nokon nùppù.

Iweli'chak Kon We'wuluukatok

¹²Màlàpàk, Christ we'wuluukappù pe itekale yekamasak yau, yà'là pe ken uchi iwechi pàk tùulon kon uya iweli'chak we'wuluuka pen màlà te nai'nùk? ¹³Iweli'chak lùppù we'wuluukatok pùla iwechi yau, Christ we'wuluukappù pe pùlaichi iwechi màlà. ¹⁴Molopai Christ wuluukappù pùla iwechi yau, ina nekama itekale wechi iwoton pe pùla pe iwechi màlà, molopai ailon tetok nàlà auya'nokon wechi. ¹⁵Màlà yentai, Kaatù winàkàik ina ukaseitasak pe iwechi màlà, masapùla ina uya Kaatù uya Christ wuluukappù teppù màlà. Tùse iwuluukappù ya pe pùla iwechi màlà, iweli'chak kon wuluukasak pe pùla iwechi yau. ¹⁶Masapùla iweli'chak kon wuluukasak pùla iwechi yau, Christ wuluukappù pe pùla nàlàichi iwechi màlà. ¹⁷Molopai Christ wuluukappù pùla iwechi yau, ailon tetok auya'nokon wechi màlà yà'là pùla, molopai amakuyi kon yau lùppù ewechi kon pe iwechi. ¹⁸Màlàyau nen uchi Christ yau iweli'chak kon we'la'chimasak pe iwechi màlà. ¹⁹Sàlà neken wema'nàtok ponalok pe enpen we'nà Christ pàk yau, entuppak kulu tùwessan pe we'nà'nokon màlà tamù'nawolon kon kappon yamùk yentai.

²⁰Tùse ailon pe nen wapiyalok pe Christ wuluukappù màlà weli'nàtok yapai, mùkyamlo iwe'nùnsak kon weli'nàtok yau we'wuluukatok ipàkàlà pe. ²¹Masapùla weli'nàtok uyàpùppù kàyik winà kasa làma, weli'nàsak wuluukatok uyàpùppù màlà kàyik winà. ²²Masapùla Adam yau tamù'nawolon kon welikù kasa làma, Christ yau tamù'nawolon kon kupù màlà pàli'yau. ²³Tùse tamù'nawolon kon wechi màlà esse'mappù pàk, Christ tamù'nawolon kon wapiyalok molopai nen uchi iyàpù yattai mùkyamlo iponalok kon. ²⁴Molopai nen uchi pata wenukattok uyàpù màlà, Kaatù Tùkàipùnù yemyak itepulu pe we'nàtok tùlù ya, tamù'nawolon epulu ton molopai apàikkeek ton molopai meluntà ton mattanùpùppù tùuya ye'mappùtak. ²⁵Masapùla itepulu pe iwechi màlà Kaatù uya tamù'nawàlà teyatnonnon yentaika molopai tùtta yokkoik tok nonka ya ponalà. ²⁶Àkàmlà'no lùppù eyaton inmattanùpù woton màlà weli'nàtok. ²⁷Masapùla Kaatù Maimu uya, “tamù'nawolon tùsak màlà itta yokkoik,” tesak màlà. *Psalms* 8:6 Tùse, “tamù'nawolon” te yau Kaatù pokonpe te ya pen màlà, mùkkàlà tamù'nawolon tùnàippù Christ yokkoik. ²⁸Màlà wek-kussak yau uchi Kaatù uya tamù'nawolon yepoi tùwettopepe tùnonkasak pàk Imu wechi màlà yo'no, molopai tamù'nawolon yau Kaatù wettoppe.

²⁹Màlàpàk yà'là pe ken mùkyamlo kappon yamùk wechi iichenpataukasak kon iweli'chak kon ponalok pe? Iweli'chak kon wuluukappù pùla iwechi yau, yà'là pe ken iwechi pàk tok ponalok pe kappon yamùk yenpatauka màlà? ³⁰Molopai ina nen uchi, yà'là pe ken iwechi pàk mei pùla mattantok kupù ina uya nai'nùk pata weyu kaichalà? ³¹Utonpa yamùk, ailon pe weli'nàtok yemlotopon iulà wei kaichalà! Wema'nàtok Christ Jesus Kùypulu kon yau utapulà toppe àpàkànsau'-nokon ukussan. ³²Yà'là yepolo uya ken “élannek kamo yamùk” pokonpe wepanta'ma yau Ephesus po, kappon yeselu yau? Iweli'chak wuluuka pùla iwechi yau, “Uta'lettànpai'nokon molopai kùwuku kon inchipai'nokon, masapùla ewanawà weli'nà'nokon màlà.” *Isaiah 22:13*

³³Eyennaka kon kùsettak “Àli iwechiyakon pe we'nà màlà wakù eselu mat-tanù'nài.” ³⁴Ennappotàk kon wakù pe eusenumenkatok kon yak, molopai àli kuttok auya'nokon yeselu yeleutanùttàk kon. Sàlà te uya sàlà ewekkuli'ma kon pa, masapùla tùulon kon molo man àklottau'nokon Kaatù ittunnan pen.

We'wuluukan Màlà Weli'nàtok Yapai

³⁵Tùulon uya là yekamappo, “Atta ken uchi iweli'chak kon wuluuka? Yà'là yek kwa ken itesak pe tok wechi?” tukaik. ³⁶Pakko ton amyamlo! Kùyalì yenappà pànsak auya'nokon yau, màlà tùwenuttasen pen tùwatta toppe, tùse iweli'chak yau neken. ³⁷Àwàppàmà kon yau itek pe iwechi pànnài nan pen amyamlo, tùse itenappà neken, yattai pùla paali là wapùla tùulon pe là iwechi yau. ³⁸Tùse Kaatù mùkkàlà itek tùnài i'che tùwettok kasa, iponalà'ne itenappà lepa ya màlà iwalai itek ke.

³⁹Masapùla tamù'nawolon pun wechi ekkachalà pen màlà, kappon yamùk wechi tewin ipun, kamo yamùk tùulon pe, tolon yamùk tùulon pe, molopai molok yamùk tùulon pe ipun.

⁴⁰Kau nàlà tùwemassan molo man molopai non po tùwemassan, kak yawon kon ponalok wakù pe we'nàtok wechi màlà tewin, molopai non pon kon ponalok wakù pe we'nàtok wechi tùulon pe. ⁴¹Wei màlà wakù pe tùwet-tok yesak, kapùì tùulon pe wakù pe iwettok, molopai chilùkà yamùk tùulon pe wakù pe iwettok. Molopai chilùkà yamùk kùlottau lānen tùpatalo'nan wakù pe iwettok kon molo tùwessen.

⁴²Màlà kasaichi iwechi màlà iweli'chak kon wuluukasak yau. Esak wu'-nattàsak màlà tùukàtasen, iwuluukasak yau iikàta pen màlà. ⁴³Tùwu'nattàsen pe iwechi màlà àli pe, tùwe'wuluukasen pe wakù pe. Tùwu'nattàsen pe iwechi attu'mùla, tùwe'wuluukasen pe meluntàk. ⁴⁴Tùwu'nattàsen pe iwechi màlà kappon pe, iwe'wuluuka akkwàlù pe. Esak tùpun kenan wechi molo yau, esak nàlà akkwàlù wechi màlà molo. ⁴⁵Màlà kasa iwe'menukasak màlà, “Wapiyalok kàyik, Adam wenappù nulà tùwessen pe,” tawon, tùse àkàmlà'no Adam mùkkàlà Akkwàlù, wema'nàtok tùnài. *Genesis 2:7* ⁴⁶Wapiya akkwàlù uyàpùppù pen tùse itesak, molopai nen uchi akkwàlù. ⁴⁷Wapiyalok kàyik konekappù màlà non ippunuppù yapai, ite'mappù pokon kàyik epùn winàpaino. ⁴⁸Tamù'nawolon kon kappon yamùk non pon kon wechi màlà mùkkàlà non yapai ikonekasak kasa, mùkkàlà epùn winàpai iyàssak lùppù kasa màlà tamù'nawolon kon epùn ponalok kon wechi. ⁴⁹Kappon yamùk non pon kon yeselu ku'nài nan kùmyamlo sàlà yattai, tùse màlà yattai nen uchi epùn yapai iyàssak lùppù kasa we'nà'nokon màlà.

⁵⁰ Sàlà tekamayaik àpàkù'nokon utonpa yamùk, pun molopai mùn uya Kaatù wettok itepulu pe yepolo pen màlà, molopai tùukàtasen uya tùukàtasen pen yepolo pùla iwechi màlà.

⁵¹ Sàlà ittusak pen yetatàk kon. Tamù'nawàlà weli'nà'nokon pen màlà, tùse tamù'nawàlà wemyakanman'nokon màlà. ⁵² Asse'ne kulu pikiu te kasa, àkàmlà'no paaka letù walai wai tàwù yau. Masapùla itàwù yau, iweli'chak kon we'wuluuka màlà tùukàtasen pe pùla molopai tamù'nawàlà kùmyamlo wemyakanma màlà. ⁵³ Masapùla tùukàtasen pe nai'nùk wemyakanma màlà tùukàtasen pen yak, molopai tùweli'chen pe nai'nùk wemyakanma màlà tùweli'chen pen yak. ⁵⁴ Màlàpàk màlà kappon tùukàtasen pe nai'nùk wemyakanmasak tùukàtasen pen yak yau, molopai tùweli'chen pe nai'nùk wemyakanmasak tùweli'chen pen yak yau, imenukasak lùppù wekkupù ailon pe màlà, “Weli'nàtok mattanùssak man entaikantok yau,” tawon. *Isaiah 25:8*

⁵⁵ “I'nailà entaikantok auya nai, Weli'nàtok?”

I'nailà chippontok auya nai, Weli'nàtok?”

Hosea 13:14

⁵⁶ Weli'nàtok uya chippontok màlà makui, molopai Law màlà makui meluntàlù ke lepanài. ⁵⁷ Tùse Kaatù pàk tenki te sàlà! Kùlepanài'nokon mùkkàlà entaikantok ke Kùyepulu kon Jesus Christ yai.

⁵⁸ Màlàpàk uchi, u'nùn ton utonpa yamùk, meluntà pe ettàk kon, kata-matàu. Tamù'nawàlà tàwàlàlà Itepulu wotokoyi yak ettùtàk kon. Masapùla Itepulu yau àwotokoyi kon wechi iwoton pe pùla là pen màlà.

Ailon Tawonnan Ponalok Pe Tanùnsen

16 ¹ Masaichi pùlayatta Kaatù ponalok kon kappon yamùk pùikattà toppe tanùnsen pàk uselupai'che. Unekamappù Galatia pon so'chi yamùk pàk ikuttàk kon. ² Wapiyalok wei Suntayakka yau, tamù'nawolon kon amyamlo uya màlà àpùlayattayi kon tonpa nonka enepoloppù kon yapai. Molopai mùmainanpatàik, pùlayatta pilipùì'che ewechi kon tukaik uyàssak yau. ³ Molopai welepansak yau, ananùmùppù kon kàyik yamùk yemyak kaleta unmenukappù tùlù uya màlà molopai tok yeunoko uya Jerusalem pona lepanantok auya'nokon pokonpe. ⁴ Wakù pe nàlà utà wechi pe iwechi yau, tok utàichi màlà uya'là.

Paul Wekkuttok Ikupù Pàk

⁵ Uyàpù màlà apyakù'nokon Macedonia yawà utà tùpo, masapùla utà sàlà Macedonia yawà. ⁶ Malalà uko'mamù eppaino apyau'nokon, wapùla iko pe iwettok yawàlà apyau'nokon wechi. Molopai upùikattà kon pa uye'ma tawàlà i'nailà là utàtok yau. ⁷ Utà pe neken nà asse'ne eyenpai'nokon pùla wessaik. Tachin pe lùwa nen uko'mamù apyau'nokon pàk enpen wessaik, Itepulu Jesus yeselu pe iwechi yau. ⁸ Tùse Ephesus po wechi màlà Pentecost yattai uta'lettàntok ponalà. ⁹ Masapùla eke manatta utakkokasak man wotoko kut-toppe uya talà, tùse tukke uwakkà'nài nan man.

¹⁰ Timothy uyàssak apyakù'nokon yau, manùntàik àklottakù'nokon iiche-nalippa tukaik, masapùla iwe'wotokoma màlà nai'nùk ukasa làma Itepulu Jesus ponalok pe. ¹¹ Ànù'là uya nen uchi inulunpa pen màlà. Meunottàik ite'-matawà wakù pe tùwanmùla iwennappo toppe upyak. Masapùla iwennappo pàk enpen wessaik tùulon kon tonpawannà yamùk pokonpe.

¹² Apollos utà toppe apyakù'nokon tekamappotai, molopai imeluntàpappù uya akaklanpatok kon pe ya tùulon kon tonpawannà yamùk pokonpe, tuse iità yeselùkek pùla man sàlàpe. Tùutàtok yattai yeposak tùuya yau iità màlà.

Tewin Itekkwalok Lùppù Mayin

¹³ Elannek pe ettàk kon, ailon tetok yau meluntà pe ettàk kon, katamatàu, tùusenalippaik pùla ettàk kon. ¹⁴ Tamù'nawolon ikuttàk kon uchi'nùnmantok yau.

¹⁵ Mùttuyatàik Stephanas molopai itùwùk tawon kon wechi wapiyalok kon iwepùikattàsak kon pe Christ yau Achaia po. Molopai tok wettùsak màlà tiyi-walà'nokon Kaatù ponalok kon kappon yamùk ponalok pe tùwe'wotokomatok kon yak. ¹⁶ Apawanattàyatàu iulà utonpa yamùk, pùsamlo yekkwa yo'no mettàik molopai ànù'là tùwe'wotokomasan tok pokonpe yo'no.

¹⁷ Utauchinpatai kulu Stephanas, Fortunatus molopai Achaicus tawonnan uyàpù pàk, apatappù kon yau tok uya upùikattàsak pàk. ¹⁸ Molopai tok uya uyauchinpasak man, ayauchinpappù kon tok uya kasa làma. Pùsamlo yekkwa kàyk yamùk mùkyamlo tapulàsan.

¹⁹ Kaatù ponalok kon kappon yamùk Asia yawolon kon “Wakù pe na' messatàu?” tetok tùuya'nokon yeunossan. Pùsamlo mùkyamlo Aquila molopai Priscilla molopai tùulon kon so'chi tawon kon tùwepili'chan tok yùwùk tau nàlà wanùkayan. ²⁰ Tamù'nawalà talonkonnà tonpawannà yamùk “Wakù pe na' messatàu?” tetok tùuya'nokon yeunossan. Itepulu yesek yau uchi tùutauchinpaik messepotàik àtonpa kon pokonpe.^d

²¹ Uyemyatù ke sàlà tùmenukayaik nùkayan iulà, Paul.

²² Ànù'là Itepulu pùnünmanà pen wechi yau, tàwà pa'nù'nàtok ipo nechii. Maranatha. Àikkà Itepulu!

²³ Tàwà wakù pe we'nàtok Itepulu Jesus winàpains apyau'nokon nechii.

²⁴ À'nùmatok kon uya teunossaik tamù'nawolon kon Christ Jesus yau nai'-nannùk piyak. [Emen.]

d 16:20 Sàlà motau nen màlà tonpawannà kisma te ya. Màlà yattai kàyk yamùk là wechippù màlà tùwekkismasan pe, echi'nùn pe wapùla echitonpa pe tùwechi kon yekama pe.

Paul Kaletayi

Yakon Corinth Pon Kon Piyakan

Sàlà Kaleta Yawon

Sàlà kaleta menukappù ya màlà so'chi tawon kon tonpa yamùk kùlotta sa'man yepolo tùuya yawàlà'ne. Àsà pe tok wechippù màlà Paul pàk tùse wakù pe tok pokonpe tùwettoppe ekonekapaì iwechippù màlà.

Yà'là pe iwechi pàk àsà pe so'chi tawon kon yàulàmappù tùuya yekama ya nai'nùk. Màlà kasa iwessak pàk tok welattàsak àli teselu kon winàpai wechippù molopai tok wekonekappù ipokonpe. Màlà tùpo Judea pon kon entuppa'no kon ailon tawonnan pùikattàtok woton pùlayatta yennappù ya.

Tùkaletayi wenukapù pe màlà Paul uya Christ neunokoppù pe kulu tùwechi yekamappù. Tùulon kon Corinth pon kon iichennaka màlà molopai ailon pen mùkkàlà tawonnan tùpàk pàk, yekamappù ya tùwotokoyi, tùwettalumattàtok, we'neppà'nàtok walainon molopai tok pùnmatok tùuya.

Ipantapàssak

Iwepyattàtok 1:1-11

Paul molopai Corinth pon so'chi 1:12-7:16

Judea pon kon ponalok tùtok 8:1-9:15

Paul wechi ailon pe Christ neunokoppù pe kulu 10:1-13:10

Iwenukattok 13:11-13

1 ¹Sàlà màlà kaleta Paul winàpains, Christ Jesus neunokoppù Kaatù yeselu yawà nùmenukappù, molopai kùtonpa kon Timothy winàpains.

Kaatù so'chiyi Corinth pon piyak, molopai tamù'nawolon kon Kaatù ponalok kon kappon yamùk Achaia yawolon kon piyak.

²Tàwà Kaatù kùkàipùnù kon molopai Itepulu Jesus Christ elepai'nokon wakù pe we'nàtok molopai echitonpa pe we'nàtok ke.

Paul Uya Tenki Te Kaatù Pàk

³Tenki tepai'nokon uchi Kaatù Kùyepulu kon Jesus Christ Kàipùnù pàk, Kùkàipùnù kon Kaatù tùusentuppasen tamù'nawolon ewan ipik uyàttok iwinàpai pàk! ⁴Ina yewan ipik mùkkàlà tamù'nawàlà ina talumattàtok yau, mùkyamlo yà'là yekkwa là wettalumattàtok yawà tùutàsan yewan ipittà toppe ina uya, màlà ewan ipik Kaatù uya ina yewan ipittàppù lùppù ike ke.

⁵Tukkan Christ talumattàtok pùkkù pe ina wechi kasa làma, Christ yai nàlà

ina yewan ipik wechi màlà eke pe. ⁶Ina wettalumattà yau, eyewan kon ipik pe iwechi màlà molopai ewepùikattàtok kon iwinà pe. Ina yewan ipittàsak yau, eyewan kon ipik pe iwechi màlà talumattàntok ina nùpàlikappù yekkwa lùppù pàlika auya'nokon yau. ⁷Enpen ina wettok àpàkù'nokon meluntà pe man. Masapùla ina nùttuyan ina wettalumattàtok pùkkù pe ewechi kon kasa làma, ina yewan ipittàtok pùkkù pe nàlà ewechi kon.

⁸Ina wettalumattàppù Asia po ittu auya'nokon i'che ina man utonpa yamùk. Eke pe kulu wettalumattàntok wechippù ina po, ipàlika ina uya yentai, màlàpàk tùwelikù kon pe ina uya ittuppù. ⁹Tewan kon yau tùwelikù kon pe ittuppù ina uya. Tùse sàlà wekkupùppù màlà tùpàkù'nokon enpen ina wechi tukaik, tùse Kaatù iweli'chak kon wuluukanài pàk neken enpen ina wettoppe. ¹⁰Àsà kulu weli'nàtok yapai ina mukkappù Kaatù uya, molopai ina mokka ya màlà. Enpen ina wettok tùsak ina uya man ipàk ina mokatukkatok ya pàk. ¹¹Àwàpùlema kon winà nàlà ina ipùikattàtàk kon. Màlà kasai-chi iwechi màlà àwàpùleमतok kon ina pona useiku molopai Kaatù uya ina pùlema màlà, tukkan kon uya tenki te toppe ina pàkànsau.

Paul Wekkuttok Ikupù Pàk Wemyakanmatok

¹²Sàlà màlà ina yauchinpanài. Ina usenumenkatok nekamayan tamù'nawolon ina nùkupùppù sàlà wolù yau, ailon pe wakù pe ina wechippù ànù'là tennakaik pùla, ina welaikatok ewinàkài'nokon yau kulu. Ina wessak man enpen Kaatù pàk ina pùikattà toppe ya, sàlà non pon yapàikketù ke pùla. ¹³⁻¹⁴Masapùla emenukanài'nokon ina enene kon molopai ànùttu kon neken pàk. Sàlàpe wakù pe ina ittu auya'nokon pen, tùse Itepulu Jesus Weyu yattai tamù'nawolon ittu auya'nokon màlà wakù pe. Ina yapulà kon pa, ina uya ayapulà kon kasa làma.

¹⁵Sàlà ittu'i'ma kulu akaklanpa kon pàk wekkupùppù wapiya, autauchinpa kon pa asak itek kwa. ¹⁶Masapùla akaklanpa kon pàk wekkussak man Macedonia pona utà pe molopai tu'ma wennappo pe upùikattàtok auya'nokon yau utà toppe Judea pona. ¹⁷Sàlà kupù pàk na' wekkupù yau, usennaka pe mekamatantàu? Unkupù kupù uya yau na' iku'nài iulà kappon kasa, “Ewaik, ewaik,” molopai “Kane, kane,” te toppe uya màlà yattai lùppù? ¹⁸Kaatù wechi ailon pe kasa, ikupù uya tetok uya àpàkù'nokon wechippù màlà, “Ewaik” molopai “Kane,” tawon pe pùla essattai. ¹⁹Masapùla Jesus Christ, Kaatù Mumu, yekamasak lùppù àpàkù'nokon Silas, Timothy, molopai iulà tawonnan nekamappù, mùkkàlà “Ewaik” molopai “Kane” tetok pen. Tùse làkku “Ewaik” mùkkàlà tàwàlàlà. ²⁰Masapùla Christ uchi mùkkàlà “Ewaik” tetok Kaatù uya ikupù tùuya tetok yau. Sàlà wenai uchi Jesus Christ yau “Emen” te màlà, Kaatù yapulàtok iwinà pe. ²¹Masapùla Kaatù mùkkàlà ina ku'nài ailon pe kulu ina wettoppe, àpokonpe'nokon, wema'nàtokù'nokon Christ yau pàk. Kaatù uchi mùkkàlà kùyamanàippù tùponalok pe. ²²Mùkkàlà tùponalok pe we'nà'nokon yentok ipàkàlà tùnài kùpàkù'nokon, molopai Wakù Akkwalù ke kùlepanài'nokon kùyewan kon yak tamù'nawolon itesak pe tùwettok lepantok tùuya kùponalok kon pe yentok ipàkàlà pe.

²³Kaatù tekamappoyaik uyekamanài pe, uyewan ittunài mùkkàlà. Usen-tuppa àpàkù'nokon pàk Corinth pona utà pùn. ²⁴Ailon tetok auya'nokon yepulu pe ina wechi pen sàlà. Tùse autauchinpatok kon ponalok pe làkku ina

we'wotokoma sàlà àpokonpe'nokon, masapùla meluntà pe ewechi kon pàk ailon tetok yau.

2 ¹ Màlàyau usenumenkappù sàlà pàk. Utà tukka pen màlà apyakù'nokon eyewankono'mase'nokon. ² Masapùla eyewankono'ma kon uya pe iwechi yau, ànùk wechi ken molo uyauchinpanàì pe? Tùse amyamlo neken unewan-kono'massan wechi màlà molo! ³ Màlàpàk uchi kaleta menukappù uya, apya-kù'nokon uyàssak yau esewankono'mapai pùla wechi pàk mùkyamlo kappon yamùk uyauchinpanàì pan kon winà. Masapùla ailon ukayaik, utauchinpa yau, tamù'nawàlà nàlà nen uchi autauchinpa kon. ⁴ Emenukappù kon uya eke pe kulu tùsewankono'mase molopai eme'nek pe itewan, molopai eke pe itenu palu echii'ma, eyewankono'manàì'nokon pe pùla, tùse eke pe tamù'nawàlà à'nùnma kon uya ittu kon pa.

Usentuppantok Iwalai Pen Ku'nàippù Pàk

⁵ Ànù'là uya tùulon ànù'là yewankono'masak yau, uwinàkàik ikussak pen màlà, tùse tamù'nawàlà ewinàkàì'nokon, wate uya sàlà sa'man pe kulu àsà pe eppai pùla wechi ipàk pàk. ⁶ Eichilà man pùsàlà kappon talumattàppù tamù'nawolon kon nùwa lānen amyamlo uya. ⁷ Sàlà peichi mesentuppataik ipàk molopai itewan mipittàtāik, ipla kulu iichewankono'ma tukaik molopai iwe'-nonka tukaik. ⁸ Apawanattāyātāu uchi iulà, à'nùn kon pe kulu iwechi yekama kon pa ipàk. ⁹ Masapùla kaleta menukappù uya màlà apyakù'nokon ittuntok pàlikappù auya'nokon ànùttupai wechi pàk, molopai enupantok uya maimu yawàlà ewechi kon ànùttupai wechi pàk. ¹⁰ Kappon pàk eusentuppa kon àli inkupùppù pàkànsau yau, ipàk nàlà usentuppa màlà. Usentuppasak ipàk lùppù wechi yau, usentuppasak màlà àpàkànsau'nokon Christ yemlotopo. ¹¹ Settan uya kùyentaika kon tukaik, masapùla ikupù pàk iwekkuttok ittu'nokon man.

¹² Troas pona welepansak Christ yekale yekamase yau, Itepulu uya asanta yak-kokasak uponalok pe yepoloppù uya màlà. ¹³ Tùse utaimelunpappù kulu màlà, masapùla utonpa Titus yepoloppù uya pùla iwechi pàk molo. Màlàpàk kappon yamùk nàmàppù uya màlà màlà motau molopai Macedonia pona utàppù.

Entaikantok Christ Yai

¹⁴ Tùse tàwà tenki tetok Kaatù pàk molo nechii! Masapùla Kaatù uya ina yalà màlà entaikantok yak Christ yai. Kaatù uya ina yai tekale yeunoko mättawàlà tükà'nūnsen kà'nùmù i'nailà là kasa. ¹⁵ Masapùla wakù pe tükà'nūnsen tūpottāsen walainon ina Christ nūpottā Kaatù ponalok pe tūtāsēn mùkyamlo tūwepūikattāsan piyak molopai àli pe we'nàtok yawon kon piyak. ¹⁶ Ikà'nūntok màlà mùkyamlo àli pe we'nàtok yawon kon pona weli'nàtok, tùse mùkyamlo tūwepūikattāsan pona wema'nàtok ne'nài. Ànùk ken sàlà yekkwa wotoko ku'nài yek pe nai? ¹⁷ Tukkan kon tùulon kon kappon yamùk walainon pen ina mùkyamlo Kaatù Maimu yapulānnan temamin molopai i'che tūwettok kon yepotok tūuya'nokon iwinà pe neken, tùse Kaatù uya ina yeunossak pàk, tùuselupasan ina ailon pe itemlotopo, Christ yapyoto pe.

Emennak Kaatù Nùkupù Yapyoto Ton

3 ¹ Sàlà na' nūsetayan ina utapulà tu'ma tūpàkù'nokon kasa làma? Tùulon kon kappon yamùk kasa ka' ina uya apulāntok kaletayi i'che kulu ina nai

apyakù'nokon lù wapùla apyapai'nokon? ² Amyamlo là mùkyamlo ina kale-tayi, imenukasak lùppù ina yewan pàk, tamù'nawolon kon nùttu molopai tok nene pe. ³ Yenpoikasak auya'nokon man kaleta Christ winàpaine pe ewechi kon, ina wotokoyi yepeppù pe. Imenukappù màlà kaleta menukatok palu ke pùla molopai tàk pàk pùla, tùse kappon yewan yamùk pàk Wakù Akkwalù tàwàlà tùwemassen Kaatù winàpaine ke.

⁴ Ina uya sàlà te màlà masapùla ailon tetok ina uya wechi Kaatù yau pàk Christ yai. ⁵ Masapùla yà'làlà pùla man ina yau ina kupù woton sàlà wotoko ku'nài pe tùmeluntàlù ke ina wettoppe. Meluntà itesak pe ina nai'nùk màlà tùuyàssen Kaatù winàpai. ⁶ Masapùla mùkkàlàichi mùkkàlà ina ku'-nàippù meluntà pe emennak ikupù tùuya tetok Kaatù uya ponelok pe ina we'wotokoma toppe, imenukasak lùppù Law winàpaine pen, tùse Akkwalù winàpaine. Màlà imenukasak lùppù màlà weli'nàtok ne'nài, tùse Akkwalù mùkkàlà wema'nàtok ke lepanài.

⁷ Tùse màlà uya weli'nàtok nepùppù. Law menukappù màlà tàk pàk, màlà kasa làma Kaatù yakkwayi usenpoikappù màlà itusak yau. Kaatù yakkwayi waliwomùppù lànen tùse, Moses yenpata pon akkwa wechippù màlà meluntà pe kulu Israel yamùk uya tenu kon kupù ipàk pùla iwechippù. ⁸ Màlà yentai lùwa ken na' uchi wakù pe kulu wotoko Akkwalù yau nai'nùk wechi pen? ⁹ Law, kappon yamùk talumattàtok iwinà wechippù màlà tùnamasen pe, tùnamasen peiwa wotoko iwalai ne'nài wechi màlà! ¹⁰ Masapùla ekeiwa namantok wechi molo pàk, namantok akkwa pe kulu iwessak lùppù pena waliwomùpù man te là ina uya. ¹¹ Masapùla namantok wechippù mala là iiko'mansak lùppù yau, eke peiwa namantok wechi màlà molo tàwàlàlà tùwemassen yau!

¹² Málàpàk enpen tùwettok kon yesak pe tùwechi kon pàk, ina usenalippa pùla iwechi màlà. ¹³ Moses walainon pen ina, mùkkàlà tenpata waputtà-nàippù Israel yamùk uya akkwa waliwomù yene tukaik. ¹⁴ Tok usenumenkatok utakkosak kulu wechippù màlà. Molopai sàlà tepose tok usenumenkatok waputtàsak màlà lùppù kaleta yamùk penelok ikupù tùuya tetok Kaatù uya yawon uya man. Masapùla Christ yau neken màlà yamappù màlà. ¹⁵ Sàlàpe lànen Law yene tok uya yau, màlà waputtànài tok usenumenkatok waput-tàyan lùppù. ¹⁶ Tùse ànù'là welattàsak Itepulu winàkàik pe iwechi yau, waputtànài yamasak màlà. ¹⁷ Itepulu uchi mùkkàlà nai'nùk Akkwalù molopai Itepulu Yakkwalù wettok imotau yau, iwemokkasak pe we'nàtok wechi màlà molo. ¹⁸ Tamù'nawàlàichi kùmyamlo mùkyamlo Itepulu yakkwayi yenpoi-kannan itenpata wapu pùla echii'ma, molopai ikasa tùwemyakamasan tàwà-làlà tùwessen akkwa pokonpe. Itepulu winàpai nùyàssai'nùk uchi mùkkàlà Akkwalù.

Mamin Àinà Yawon

4 ¹ Kaatù uya, tùsuentuppatok yau ina lepasak man sàlà wotoko ke. Málàpàk ina we'nonka pen. ² Tamù'nawolon tonantau tùkussen molopai kuli'manài eselu yamùk ku'nài nan pen ina, ànù'là yennakannan pen, ailon pe Kaatù Maimu yenpoikannan. Tùse làkku Kaatù uya màlà ailon pe ina uselupa yene molopai kappon yamùk uya nàlà ailon pe ina wechi ittu. ³ Masa-pùla wakù itekale ina nekamayai'nùk wechi yonansak pe yau, yonansak màlà

mùkyamlo iitassak kon pona. ⁴Sàlà wolù yepulu uya ailon tawonnan pen usenumenkatok yewalumankasak màlà. Wakù itekale yakkwayi Christ winà-paino yene tok uya tukaik, mùkkàlàichi Kaatù usentok. ⁵Masapùla tekale kon yekamannan pen ina, tùse Jesus Christ wechi Itepulu pe yekamannan ina, molopai ina nen uchi ayapyoto kon Jesus pàkànsau. ⁶Masapùla Kaatù uya, “Tàwà akkwa nùlenpamù ewalupàttapai!” teppù, mùkkàlà lùppù Kaatù uya takkwayi lenpankasak man kùyewan kon yau, Kaatù namatok yakkwayi, ittutok yakkwayi nettoppe tùuya kùpyakù'nokon Christ yenpatau iilenpamù.

Genesis 1:3

⁷Tùse sàlà mamin Kaatù winàpaino yesak pe ina man àinà yau, tamù'-nawolon meluntà yentaino meluntà wechi Kaatù ponalok pe yenpoikanài pe, molopai ina ponalok pe pùla iwechi. ⁸Ina yelemussak là man sa'man pe sàwinà'ne, tùse ina yamoklosak pùla man. Ina yaimelunpa là tùse ina we'nonka pen. ⁹Italumattàsak pe, tùse inonkasak pe pùla ina man molopai àsà pe nàlà iwàpàssak pe, tùse ina mattanùssak pùla iwechi. ¹⁰Tàwàlà Jesus welittok pininpannan ina tau'nokon, Jesus wemattok usentoppe nàlà ina yesak yau. ¹¹Ina wemattok yau, tàwàlà weli'nàtok yak tütùsan pe ina wechi màlà Jesus pàkànsau, iwemattok usenpoika toppe tükàtasen ina pun yau. ¹²Màlàpàk weli'nàtok tùwe'wotokoma pàk man ina yau, tùse wema'nàtok tùwe'wotokoma pàk man ayau'nokon.

¹³Kaatù Maimu yau iwe'menukasak màlà, “Ailon teppù uya màlà, màlàpàk uselupappù màlà,” tawon. *Psalms 116:10* Màlà yekkwa làma akkwalù ailon tetok ike ke nàlà ina tùuselupasan, masapùla ailon te tùuya'nokon pàk. ¹⁴Masapùla ina nùttuyan mùkkàlà, Itepulu Jesus wuluukanàippù weli'nàtok yapai uya nàlà ina wuluuka pe Jesus pokonpe, molopai ina nepù ya tamùkke àpokonpe'nokon temlotopona. ¹⁵Tamù'nawàlà sàlà yamùk wekkupùppù màlà àpàkànsau'nokon. Molopai wakù pe we'nàtok Kaatù winàpaino uya tukke molopai tukkeiwa kappon yamùk yepolo. Màlà uya tenki tetok Kaatù pàk nettoppe eke peiwa yapulà pe.

Wema'nàtok Ailon Tetok Winà

¹⁶Màlàpàk ina we'nonka pen màlà. Polopo lànen ina ukàta tùse, tau'nokon ina wena màlà emennak pe wei kaichalà. ¹⁷Molopai malalon tachin pe tükò-mansen pen ina nùpàlika talumattàntok uya eke molopai tàwàlàlà tükò-mansen apulàntok nepù màlà ina ponalok pe, talumattàntok yentaino kulu. ¹⁸Masapùla tensan pe nai'nannùk pàk tenu kon túsak ina uya pen nai'nùk, tùse yene pùla nai'nannùk pàk làkku. Màlà tensan pe nai'nannùk màlà tükò-mansan tachin pe pen, tùse tensan pe pùla nai'nannùk màlà tükò-mansen tàwàlàlà.

5 ¹Masapùla ittu'nokon man sàlà tapùì itau wema'nà'nokon nai'nùk, kùyesak kon non po nai'nùk yalakkasak yau, Kaatù winàpaino tapùì tàwàlàlà tùwemassen epùn pon yesak pe we'nà'nokon màlà, kappon yemyatù nùkonekappù pen. ²Sàlà motau a'nùnnà'nokon man pontàn'nokon i'che kulu kùyùwùk kon epùn pon ke. ³Masapùla wepontànsakù'nokon yau, ipon pùla kùyepolo kon pen màlà. ⁴Sàlà non pon tapùì tau lùppù wema'nà'nokon yau ta'nùnsan kùmyamlo tùusewankono'maik, kùyesak kon sàlà non pon enenu'-mapai we'nà pàk pùla, tùse epùn pon ke kùpontà kon i'che we'nà'nokon pàk,

tùukàtasen pe nai'nùk yeuno'ma toppe tàwàlàlà wema'nàtok winà. ⁵Kaatù uchi mùkkàlà kùkonekanàippù sàlà wemyakanmantok ponalok pe, molopai kùlepasak kon ya Akkwàlù tiwinàpaino ke tamù'nawolon itesak pe tùwettok lepantok tùuya kùponalok kon yentok ipàkàlà pe.

⁶Màlàpàk uchi tàwàlà meluntà pe, tùwettalipaik pùla tùwessan kùm-yamlo. Ittu'nokon man talà kùyesak kon yau we'nà'nokon yau, Itepulu pata-ssek winàpai we'nà'nokon. ⁷Masapùla wema'nà'nokon sàlà ailon tetok winà, yentok winà pùla. ⁸Meluntà pe molopai tùwettalipasan pe pùla we'nà'nokon man sàlà kùyesak kon nàntok pàk, tùse kùpata kon po Itepulu piyau kulu eppai we'nàtok kon pàk. ⁹Màlàpàk uchi kùnkupù kon kuppai'nokon kulu man yauchinpa pe, sàlà motawon kùpata kon yau wapùla epùn po là Itepulu pokonpe we'nà yau. ¹⁰Masapùla tamù'nawolon kon kùmyamlo usenpoika màlà Christ uya ittuntok patassek yemlotopona, tamù'nawolon kon uya tùne-polo kon yepotoppe, wakù wapùla àli, sàlà non po tùwemapù kon yau tok nùkupùppù yawàlà.

Echitonpa Pe We'nàtok Kaatù Pokonpe Christ Yai

¹¹Ina nùttuyan yà'là pe usenalippantok Kaatù pàk wechi, màlàpàk ina uya itekale yekama sàlà kappon yamùk pàk ailon te toppe tok uya. Kaatù mùkkàlà ina ittunài tamù'nawàlà, molopai enpen wessaik eyewan kon yau uyittu auya'nokon pàk nàlà. ¹²Tùpàkù'nokon tu'ma eyelupai'che'nokon ina wechi pen sàlà. Tùse làkku ina yapulàtok auya'nokon ipàkàlà ke elepa kon ina uya. Mùkyamlo yeiku kon pa tensen pàk tùutapulàsan ewan yawon yentai. ¹³Iitayaupasak kon pe kulu ina wechi yau Kaatù yapulà toppe iwechi màlà. Wapùla iitayaupasak pe pùla ina wechi yau àpàkànsau'nokon wa iwechi màlà. ¹⁴Masapùla yà'là yekkwa là ina nùkupù wechi màlà Christ uya pùnùn-mantok pe, tewinan kappon welikùppù tamù'nawolon kon kappon yamùk ponalok pe ittu'nokon pàk, tamù'nawolon kon wechi iwelittok pùkkù pe màlà te ya pe iwechi màlà. ¹⁵Tamù'nawolon kon ponalok pe iwelikùppù màlà mùk-yamlo tùwemassan wemapù tùponalok kon pe tukaik, tùse mùkkàlà iweli'-chak lùppù molopai iwuluukasak lùppù tùpàkànsau neken ponalok pe.

¹⁶Màlàpàk sàlà motapai kappon uya ittutok yawà ànù'là ittunnan pen ina. Pena lànen Christ ittuppù ina uya kappon uya ittuntok yawà. Màlà ku'nài nan pen nen uchi ina. ¹⁷Ànù'là wechi Christ ponalok pe yau emennak pe iwechi màlà, tamù'nawàlà penalok utàppù màlà, emennak uyàssak màlà. ¹⁸Sàlà màlà tamù'nawolon iwekkussak lùppù Kaatù winà, mùkkàlà Christ yai kùmyakanmanàippù teyatnonn pe we'nàtok yapai tùwechiyakonnon pe, molopai ina wotokoyittàppù ya tùulon kon koneka toppe nàlà ina uya tùwechiyakonnon pe. ¹⁹Màlàichi Kaatù uya tamù'nawolon kon kappon yamùk koneka màlà tùwechiyakonnon pe Christ yai, tok makuyi pàk tùusenumen-kasen pen tok winàkàik. Molopai ina lepasak ya tok koneka tùuya tùwechiyakonnon pe yekale ke.

²⁰Màlàpàk uchi Christ ponalok pe tùuselupa kon pàk ina man, Kaatù uya ina yai apawanattà kon kasa. Christ pàkànsau apawanattà kon ina uya sàlà, tàwà Kaatù amyakanmatàu tùwechiyakonnon pe! ²¹Mùkkàlà imakuyi pùn kupùppù Kaatù uya màlà kùmakuyi kon yepok pe tùtùsen pe. Iwinà nen uchi Kaatù wettok ikasa pùkkù pe we'nàtok kon pe.

6 ¹Tamùkke Kaatù pokonpe tùwe'wotokoma kon yawàlà ina apawanat-tàyatàu. Wakù pe we'nàtok Kaatù winàpains yanùmù auya'nokon yà'là woton pe pùla là tukaik. ²Masapùla Kaatù uselupatok,

"I'che wettok yattai eyetappù kon uya.

Epùikattàpai ewechi kon yattai àpùikattàppù kon uya," tawon.

Isaiah 49:8

Àpàkù'nokon tekamayaik, sàlàichi màlà yanùntok yattai, sàlàichi màlà wepùikattàntok weyu!

³Ànù'là uya iwalai pen yepolo ina wotokoyi yau i'che pùla ina man, màlàpàk ànù'là wakkàtù'i'che ina wechi pen sàlà. ⁴Tùse làkku tamù'nawolon ina nùkupù yau Kaatù yapyoto ton pe ina wechi yenpoikannan ina, talumat-tàntok yau, sa'man ton yau, molopai utaimelunpantok pàlikatok yau. ⁵Ippop-pà'nàtok yau, patiki'chi tau we'nàtok yau, molopai kappon yamùk we'nai-kasak yenpatau, sa'man wotoko yau, we'nunnà pùla we'nàtok yau molopai wapàkka'nàtok yau. ⁶Wakù pe we'nàtok yau, pukkek pe we'nàtok yau, pàli-kantok yau, molopai usentuppantok yau, Wakù Akkwalù yau, molopai ailon pùnùnmantok ina uya yau, ⁷ailon pe uselupantok yau, molopai Kaatù yapàik-ke-tù yau. Wakù pe we'nàtok yau wepanta'mantok ike yesak pe kamik pen mùyak yau, molopai kamik mùyak yau iwapu. ⁸Namantok yau molopai kuli'-mantok yau, àli pe uselupantok tùpàkù'nokon yau molopai wakù pe tapulàtok kon yau. Kasei ton tukaik tesattok kon yau, tùse ailon pe ina wechi. ⁹Tùt-tusan pe, tùse ànùk pen kasa ina wechippù, iwelikù kasa, tùse ina wemapù. Ippoppàssak pe, walà tùse iwàsak pùla. ¹⁰Tùsewankono'mase tùse tàwàlà tùutauchinpaik, itemamin pùla tùse tukkan kon ma ina uya temamin ke, yà'làlà pùla tùse tamù'nawolon yesak pe.

¹¹Ina tonpa yamùk Corinth pon kon! Ina uselupasak man àpokonpe'nokon ailon pe yà'làlà tonanse pùla, ina uya tewan kon yakkokasak man eke pe.

¹²Ina uya tamùkke we'nàtok àpokonpe'nokon pùnùnma ewinàpai'nokon pùla man, tùse mù'nùnmayatàik ina winàpai. ¹³Uselupayaik umunkà yamùk pe ewechi kon kasa, à'nùnmatok kon ina uya yekkwa yenpoikatàk ina winàkàik. Eyewan kon yakkokatàk kon eke pe kulu.

Àli Winàpai Ekkà

¹⁴Ailon tawonnan pen pokonpe tamùkke echipatùnayi pe kettàu. Yà'là kasa ken iwalai molopai iwalai pen we'wotokoma tamùkke? Yà'là kasa ken akkwa molopai ewalupà wemapù tamùkke? ¹⁵Yà'là kasa ken Christ molopai Belial, Settan tawonnan usenumenka tamùkke ekkaichalà? Yà'là ken molo nai ailon tawon molopai ailon tawon pen nùkupù ekkaichalà? ¹⁶Yà'là kasa ken tamùkke Kaatù yùwùk wechi ailon pen kaatù yamùk pokonpe? Masapùla tàwàlà tùwemassen Kaatù yùwùk kùmyamlo! Kaatù uya tiyiwalà,

"Tok piyau wemapù màlà molopai tok kùlottawà wechi màlà.

Tok Kaatùyi pe wechi màlà,

molopai upemonkonù pe tok wechi màlà,"

teppù màlà.

Leviticus 26:12; Jeremiah 32:38; Ezekiel 37:27

¹⁷"Màlàpàk àittàk kon, molopai epantakatàk kon tok winàpai.

Molopai àli pe nai'nùk kùsappàttàu,

molopai ayanùmù kon uya màlà,"

nùkayan Itepulu.

Isaiah 52:11

¹⁸ “Àkàipùnù kon pe wechi màlà,

molopai umu yamùk pe molopai uyenchi ton pe ewechi kon, te Itepulu Kaatù Mùkkàlà neken Meluntà uya màlà.” 2 Samuel 7:8, 14

7 ¹Sàlà yamùk Kaatù uya ikupù tùuya tetok wechi màlà kùponalok kon pe, utoipa yamùk! Màlàpàk uchi esuken wenanpai'nokon makui pùla, tamù'nawolon yà'làlà àli pe nai'nùk kupù yeleutanùpù winà, molopai yà'làlà àli pe kùyesak kon wapùla kùyakkwalù kon ku'nài inonkapai'nokon. Màlàpàk uchi tamù'nawàlà wettùn'nokon sàlà Kaatù yemyak masapùla inama pàk.

Paul Utauchinpatok

²Eyewan kon yau ina i'nùnmatàk kon. Iwalai pen là kussak ina uya pùla man. Ànù'là mattanùssak ina uya pùla man, wapùla ànù'là yenkuttà ina uya pùn. ³Sàlà te uya nai'nùk atalumattà kon pe pùla. Masapùla wateppù uya wapiya kasa, ina pùnùn pe kulu messatàik màlàpàk tamùkke tàwàlà we'-nà'nokon man wema'nà'nokon yau wapùla weli'nà'nokon yau. ⁴Enpen kulu wessaik àpàkù'nokon, kùyauchinpa yatàik. Tamù'nawolon ina talumattàtok yau meluntà pe ina man. Wanùssak man utauchinpatok ke.

⁵Masapùla Macedonia pona ina welepansak yau ina wàlàkkapù pùn. Wet-talumattàtok molopai utaimelunpatok wechippù molo i'nailà là. Usà-làmantok wechippù molo tùulon kon pokonpe, molopai usenalippantok wechippù ina yewan yau. ⁶Tùse Kaatù tùsewankono'masan yewan ipittà-nài, ina yewan ipittàtai Titus uyàttok winà. ⁷Iyàttok winà neken pùla là, tùse itewan ipittàppù nàlà auya'nokon winà. Ina pàk yekamappù ya uyenpai kulu ewechi kon, molopai i'napailà eusewankono'ma kon. Molopai ewekonekasak kon uwenai ewechi kon pàk utauchinpatok wettoppe eke peiwa.

⁸Masapùla ukaletayi uya là eyewankono'masak kon tùse, usewankono'ma pùla man imenukasak uya pàk. Wapiya là usewankono'masak tùse ukale-tayi uya eyewankono'mappù kon, tùse tachin pe kulu pùla là. ⁹Tùse sàlàpe utauchinpayai eyewankono'masak kon uya pàk pùla, tùse eusewankono'-matok kon uya eyeselu kon mùyakanmasak pàk Kaatù wettok i'che kasa. Màlàpàk uchi yà'là kasa là ina winà ewettalumattàsak kon kulu pùla iwechi màlà. ¹⁰Usewankono'mantok Kaatù winàpaina màlà wemyakanmatok ne'nài wepùikattàtok yak. Molopai àli pe là usenumenkantok ne'nài wemyakan-masak pàk pen. Tùse wolù yawon usewankono'mantok màlà weli'nàtok ne'nài. ¹¹Yentàk kon, Kaatù winàpaina usewankono'mantok uya i'nai kasa là ayau'nokon àkussak kon. Àli pe pùla ewechi kon enenpoikapai kulu ewechippù kon. Eusewankono'mappù kon molopai ewessakalopappù kon. Alikyek pe ewechippù kon mùkkàlà àli ku'nàippù talumattà pàk. Eusekamasak kon man yà'làlà iwalai pen pùla ewechi kon sàlà yau.

¹²Emenukappù kon uya là man, tùse ànù'là iwalai pen ku'nàippù pàkàn-sau là pùla wapùla iwalai pen pàkànsau nettalumattàyai'nùk pàk pùla. Tùse làkku Kaatù yemlotopo eyiwalà'nokon yene kon pa ina pùnùnmatok auya'no-kon. ¹³Sàlà yamùk winà ina yewan umeluntàtappù màlà.

Ina yewan umeluntàtasak pilipù pe, Titus utauchinpasak yene tùuya'nokon yau ina nùtauchinpatai. Masapùla tamù'nawàlà amyamlo uya iichenumen-katok yàlàkka'nùssak pàk. ¹⁴Ayapulàppù kon uya ipàk molopai ukuli'masak

auya'nokon pùla man. Tamù'nawàlà ina nekamatainùk àpàkù'nokon kasa iwechi màlà ailon pe. Màlà kasaichi ayapulàtok kon ina uya Titus pàk uya ailon pe iwechi yenpoikasak nàlà màlà. ¹⁵Màlàpàk à'nùnmatok kon ya nenayan meluntà peiwa, tamù'nawàlà alikyek pe enupantok ya maimu yawàlà ewechippù kon yenumenka tùuya yau, yanùmùppù auya'nokon tùuse-nalippaik molopai tùplànà'nùnse. ¹⁶Utauchinpayaik kulu àpàkù'nokon enpen wechi pàk tamù'nawolon yau.

Kaatù Ponalok Kon We'lepatok

8 ¹Ina tonpa yamùk, wakù pe we'nàtok Kaatù nùkupùppù Macedonia pon so'chi yamùk ponalok pe ittu auya'nokon i'che ina man. ²Eke pe tok ittuppù màlà talumattàntok tok utàppù lùppù yawà ke, tùse tok utauchinpatok wechippù eke pe kulu. Màlàpàk alikyek pe tok wechippù tùwe'lepa kon pàk itesak pe tùwettok kon yapai, yà'là pùla lānen echii'ma'nokon. ³Ittu uya pàk yekama uya sàlà, tok we'lepappù ikuttok tùuya'nokon kaichalà molopai màlà yentai nàlà lānen, alikyek pe tiyiwalà'nokon. ⁴Tok uya ina pawanat-tàppù lepantok tùuya'nokon yanùntoppe ina uya Kaatù ponalok kon pùikat-tàtok yattai yesak pe tùwettok kon pe. ⁵Enpen ina wettok ipàk yentai iwechippù màlà! Wapiya tok wettùlùppù tiyiwalà'nokon Itepulu yemyak, molopai nen uchi ina yemyak Kaatù yeselu winà. ⁶Màlàpàk Titus pawanattàppù ina uya, sàlà wotoko piyattànàippù, àpùikattàtok kon pe ya yenuka'nùppù pàk, sàlà pùnùnmantok auya'nokon wotokoyi. ⁷Tamù'nawolon yau tùulon kon yentai messatàik ailon tetok yau, uselupantok yau molopai pukkek pe we'nàtok yau, tùulon kon ànpùikattàpai ewettok kon yau, molopai ina pùnùnmatok auya'nokon yau. Màlàpàk nàlàichi tùulon kon yentai tùwe'lepesan pe mettàik sàlà we'wotokomantok pùnùnmantok yau.

⁸Mùkuttàik, te uya pùla man. Tùse tùulon kon wechi alikyek pe pùikattàn pàk yekama winà, eke pe pùnùnmantok auya'nokon wechi ittui'che wechi sàlà nai'nùk. ⁹Masapùla mùttuyatàik wakù Kùyepulu Jesus Christ nùkupùppù, tamù'nawolon yesak pe lānen tùwechi tùse, àpàkànsau'nokon yà'làlà pùla iwenappù, yà'là pùla iwenatok winà nen uchi tamù'nawolon yesak pe ewena kon pa.

¹⁰Molopai eyelupatok kon uya molo man sàlà yau, iitàppù nai'nùk kili'chi-mo'chi yau amyamlo wechippù màlà wapiya ewe'lepa kon pàk neken pùla, tùse ikupù pàk nàlà eusenumenkappù kon màlà. ¹¹Wotoko yenuka'nùttàk kon! Itesak pe ewettok kon yapai eusenumenkatok kon kulu kussak auya'nokon usentoppe yenuka'nùssak auya'nokon yau. ¹²Masapùla e'lepapai kulu ewechi kon yau, Kaatù uya ewe'lepatok kon yanùmù màlà itesak pe ewettok kon yawà àntùlù kon, itesak pe pùla là ewettok kon pen.

¹³⁻¹⁴Tùulon kon pùikattà'i'ma àpona'nokon sa'man pe inonka uya pen sàlà. Tùse sàlàpe tukke temamin ke ewechi kon pàk, wakù pe iwechi màlà pùikak pe ewechi kon mùkyamlo yà'là pùla nai'nannùk winàkàik yau. Ipla ewettok kon yau molopai tok wechi tukke itesak pe yau, tok uya àpùikattà kon màlà. Sàlà kasa ekkaichalà we'nàtok wechi màlà molo. ¹⁵Kaatù Maimu yau iwe'-menukasak kasa, “Mùkkàlà tukke ipili'nàippù wechippù tukke itesak pe pen màlà. Molopai mùkkàlà tukke pùla ipili'nàippù wechippù tukke pùla kulu là itesak pe pen màlà,” tawon.

Exodus 16:18

¹⁶Ina tenki nùkayan Kaatù pàk Titus kussak ya alikyek pe àpùikattàpai'no-kon ina kasa kulu pàk. ¹⁷Ina uya tùpawanattàtok yanùmùppù ya neken pen màlà, tùse alikyek pe kulu àpùikattàpai'nokon iwechippù. Màlàpàk iichenu-menkappù màlà tiyiwalà molopai nùtàyàn apyakù'nokon. ¹⁸Ya'là tùwe'wo-tokoma kon tonpa yeunossan ina. Mùkkàlà tùnamasen tamù'nawolon so'chi yamùk tau iwotokoyi wakù itekale yekama ya winà. ¹⁹Molopai nàlà pùsàlà yanùnsak màlà so'chi yamùk uya iità toppe ina ya'là. We'lepantok yalà ina uya ya'lon pe. Sàlà wakù kulu wotoko kupù ina uya nai'nùk Itepulu yapulàtok iwinà pe, molopai pùikak pe eppai ina wechi yenpoikanài pe.

²⁰Elannek pe kulu ina man ya'là yekkwa là usàulàmantok nepù tùuya'no-kon tukaik sàlà alikyek pe itùsak lùppù lepantok kuttok ina uya pàk. ²¹Masa-pùla wakù kupù tùuya'nokon i'che ina man, Itepulu yenu yau neken pùla, tùse kappon yamùk yenu yau nàlà.

²²Màlàpàk tùwe'wotokoma kon tonpa yeunossan ina tok pokonpe, ina uya ittusak man tukke itekkwa alikyek pe kulu iwechi pùikattàntok pàk. Enpen nen uchi àpàkù'nokon tùwechi pàk, àpùikattàpai'nokon kulu iwechi màlà. ²³Titus mùkkàlà upatùnayi molopai we'wotokoma yakon àklottawà'nokon, màlà kasa làma tùulon kon tonpawannà yamùk ya'là nai'nannùk wechi màlà. Mùkyamlo wechi màlà so'chi yamùk neunokoppù pe, molopai apulàntok ne'nài nan pe Christ ponalok pe. ²⁴Màlà pùnùnmantok auya'nokon yenpoi-katàk kon tok winàkàik molopai ya'là wenai là ina uya ayapulàtok kon usen-toppe, so'chi yamùk uya yentoppe.

Pùikattàntok Ailon Tawonnan Ponalok

9 ¹Emenukatok kon uya ipàkànsau pùla man, Kaatù ponalok kon pùikattà-tok pàk. ²Tùttuyaik alikyek pe ewechi kon pùikak pe ewettok kon pàk. Molopai ayapulàsak kon uya man Macedonia pon kon pàk. Tok pàk yeka-mappù uya, nùtàtainùk kili'chimo'chi yau amyamlo Achaia pon kon wepyat-tàppù ewe'lepa kon pàk molopai alikyek pe ewettok kon uya tukkan kon tok tonpa yamùk yewan yapàssak man. ³Pùsamlo tonpawannà yamùk teunossaik ina uya ayapulàtok kon wechi iwoton pe pùla là sàlà yau tukaik, tùse iweko-nekasak pe pùikattàntok yau ewechi kon pa, wa ewechi kon teppù uya kasa. ⁴Masapùla Macedonia pon kon uyàssak uya'là molopai iwekonekappù pùla eyeposak kon tok uya pe iwechi yau, ina wekkuli'ma kulu màlà! Masapùla enpen ina wechippù àpàkù'nokon. Ewekkuli'ma kon nàlà nen màlà. ⁵Màlàpàk tükussen pe kulu iwechi pàk pùsamlo tonpawannà yamùk tùpawanattàyaik tok utà toppe uwapiya molopai lepantok konekase itùlù teppù auya'nokon lùppù. Molopai nen uchi iwekonekasak pe lepantok wettoppe e'lepapai we'-nàtok yau itùsak pe, àntùpai pùla là echii'ma itùsak pe pùla.

⁶Sàlàichi ittutàk kon, ànù'là tukke pùla nàppànyai'nùk uya màlà mala lùkkwà itepelu yepolo molopai ànù'là tukke nàppànyai'nùk uya màlà tukke nàlà itepelu yepolo. ⁷Tàwàichi tamù'nawolon kon ne'lepaik tùusenumenka kasa, tùsewankono'maik pùla wapùla eyeka'nonka kon pàk pùla. Masapùla Kaatù mùkkàlà tùutauchinpaik tùwe'lepasen pùnùnmanài. ⁸Molopai Kaatù wechi màlà i'che ewettok kon yentai elepanài'nokon pe. I'che kulu ewettok kon yesak pe ewechi kon pa molopai tamù'nawolon ya'là yekkwa là wakù wotoko kupù kon pa. ⁹Kaatù Maimu yau iwe'menukasak kasa,

“Lepantok tùuya yamùk tùnài mùkkàlà yà'làlà pùnnon piyak màttawàlà.

Ichentuppatok màlà tùuko'mansen tàwàlàlà.” *Psalms 112:9*

¹⁰ Mùkkàlà kùyalì yenappà ke ipànnài lepayai'nùk molopai itu ke ilepanài, uya màlà elepa kon i'che ewettok kon yawàlà kùyalì yenappà ke molopai iwepeta toppe ikupù ya màlà eke peiwa wakù ànkupùppù kon winà. ¹¹ Tamù'nawolon yesak pe ewena kon màlà tamù'nawolon yawàlà, tùulon kon lepa kon pa alikyek pe kulu tàwàlà. Molopai ewe'lepatok kon ina yai uya màlà tenki tetok Kaatù pàk nepù.

¹² Sàlà yamùk ànkupù kon uya neken nà Kaatù ponalok kon pùikattàsak pen màlà. Tùse tukkan kon uya nàlà màlà tenki te Kaatù pàk. ¹³ Sàlà kupù auya'nokon yau kapon yamùk uya Kaatù yapulà màlà ailon tetok auya'nokon winà molopai Christ yekale maimu yawàlà ewettok kon winà. Molopai eke pe tok lepasak auya'nokon pàk molopai tamù'nawolon kon nàlà lepasak auya'nokon pàk Kaatù yapulà tok uya. ¹⁴ Màlàpàk tok nàpùlemayan àpona'nokon tùwakùli kon pe kulu ewechi kon pàk, masapùla eke wakù pe we'nàtok Kaatù nùtùlùppù ayau'nokon tùwessen wechi pàk. ¹⁵ Tenki tepai'nokon man Kaatù pàk yekama yentaino lepantok ya pàk.

Paul Wechi Tùwotokoyi Wenai

10 ¹ Tùsentsuppaik molopai wakù pe Christ wettok winà, apawanattàya-tàu iulà. Iulà Paul “àsà'mùn” apyau'nokon wechi yau, tùse “meluntà” apyau'nokon pùla wechi yau. ² Apawanattà kon uya, apyakù'nokon uyàssak yau meluntà pe wechi pe uyittu auya'nokon tukaik, mùkyamlo sàlà wolù yeselu yamùk yau ina welaika kasa ittunnan pàk wettok woton kasa. ³ Masapùla wolù yau là wema'nà'nokon tùse, ina wepanta'matok wechi wolù yawon kasa pùla màlà. ⁴ Ina ulapayi yamùk ina wepanta'matok ike màlà wolù yawon kon nà pen. Tùse meluntà Kaatù wepanta'matok ike màlà, eyaton uso'nantok yak sa'man mattanù'nài pe iwechi. ⁵ Usàulàmantok kon molopai tamù'nawolon uselupantok Kaatù ittutok wakkà'nài mattanù'nài nan ina. Tamù'nawàlà usenumenkantok ya'chinnan ina, Christ maimu yawàlà iwettoppe. ⁶ Màlàpàk tamù'nawolon yau imaimu yawàlà eppai ewechi kon yau, ànù'là nen uchi imaimu yawolon pen talumattà ina uya màlà.

⁷ Eyemloto kon po nai'nùk yentàk kon! Ànù'là Christ ponalok pe tiuchit-tusen wechi yau, tàwà nùsenumenkatu'mai tùkasa làma Christ ponalok pe ina wechi pàk. ⁸ Masapùla wekkuli'ma pùla man, Itepulu uya ina lepatok apàkkeke pàk lànen utapulàsak tùse. Sàlà apàkkeke wechippù màlà ayamùtok kon ina uya pe, ayalakkatok kon pe ina uya pùla. ⁹ Eyenalippaiche'nokon ukaletayi yamùk ke wechi yeselùkek ànù'là usenumenka i'che pùla wessaik. ¹⁰ Tùulon kon uya, “Paul kaletayi màlà àsà molopai meluntà, tùse kùpyau'nokon iwechi kapon pe yau, attu'mùn mùkkàlà molopai imaimu màlà yà'là pen!” te. ¹¹ Tàwà mùkyamlo yek kwa nùttui tùpatalon pùla iwechi ina kaletayi ina nùmenuka apyau'nokon pùla echii'ma yau, molopai ina nùkupù woton yau molo ina wechi apyau'nokon yau.

¹² Wakù pe kulu tiuchittusan kaichalà ina man te uya pen sàlà, tiyiwalà'nokon tiuchittusan mùkyamlo teselu kon winà. Ittunnan pen mùkyamlo. ¹³ Suwalà ina utapulàtok ipàk woton pùla man tùse ina nùtapulàyan wotoko Kaatù nùtùlùppù ina nùkupù pe yau neken. Màlà wotoko pùkkù pe messatàik.

¹⁴Tùutapulàtok kon yau mei kulu ina utà pen sàlà eyeponàippù'nokon pen kasa là, masapùla ina wechippù wapiyalok kon pe tùuyàpù kon apyakù'nokon Christ yekale pokonpe yau. ¹⁵Màlàpàk tùulon kon nùkupùppù wotoko pàk ina utapulà pùla man. Tùse làkku enpen ina man ailon tetok auya'nokon wekatù pàk, molopai eke peiwa ina wotokoyi wettoppe àklottau'nokon. ¹⁶Màlàpàk nen uchi ina uya wakù itekale yekama toppe tùulon kon pata yamùk àwoino kon yau, tùulon kon wotokoyi ikukkassak lùppù tùulon pata yamùk yau pàk ina utapulà tukaik.

¹⁷Tùse, “Tàwà ànù'là atapulàpaino Itepulu nùkupùppù yapulài.” *Jeremiah 9:24* ¹⁸Masapùla kapon yanùnsak kulu màlà Itepulu uselupa wakù pe ipàk yau, tùmalà pe tùpàk wakù pe iichelupa pàk pùla.

Paul Molopai Ailon Pen Pàk Enupannan

11 ¹Ipàlika tàwà auya'nokon i'che wessaik upokonpe, pakko pe kasa lànen wechi tùse. Ipàlikatàk kon tàwà! ²Ukùlùmàlunyaik ewenai'no-kon Kaatù kùlùmàlu kasa làma. Masapùla esukenan ema'non kàyik nappà-tùppù pen kasa ewechi kon pàk molopai àyàwà'nùpù kon uya tewin itayappù Christ piyak teppù uya ipàk lùppù pe ewechi kon pàk. ³Usenalippayaik àkài uya Eve yennakappù kasei, ennakantok tùuya ke, kasa làma tamù'nawàlà ailon molopai esuken ewettùtok kon Christ yemyak winàpai eusenumenka-tok kon lattà yeselùkek iwechi pàk. ⁴Masapùla ànù'là uyàpù apyakù'nokon molopai tùpatalon Jesus yekale ina nekamappù walai pen yekama tok uya yau, wapùla tùpatalon akkwalù enepoloppù kon walai pen yepolo auya'no-kon, wapùla tùpatalon Itekale ananùmùppù kon lùppù walai pen yanùmù auya'nokon yau, sa'man pe pùla yak mettùyatàik.

⁵Tùse mùkyamlo “wakù ton yeunossak kon” ma'le uchittu pùla man. ⁶Iichenupasak pe pùla là wechi uselupa toppe tukkan kon yemlotopo, tùse ittutok uya yesak pe wessaik. Tamù'nawolon yau wakù pe kulu yekamasak ina uya man àpàkù'nokon.

⁷Kaatù yekale yekamappù uya àpàkù'nokon epe'mùla. Àssà'mùla wenappù eke pe àkuttok kon pe uya. Ikasa pùla na' wessak màlà? ⁸Tùulon kon so'chi yamùk lapumappù uya màlà uye'matok tok uya yekkwatù ke tok winàpai àpùikattàtok kon uya ike pe. ⁹Apyau'nokon wechi yattai molopai yà'làlà i'che wechi yau ayaimelunpa kon uya pùn. Masapùla ailon tawonnan Macedonia pon kon uya tamù'nawolon i'che wettok nepùppù màlà upyak. Pena iwechippù kasa ewanawà iwechi màlà, ayaimelunpa kon uya pen. ¹⁰Ailon pe Christ wechi pàk ailon yekama uya sàlà ànù'là Achaia yawolon kon pata yamùk yawon kon uya sàlà pàk utapulàtok yau uyeleutanùpù pen màlà. ¹¹Yà'là pe ken uchi iwechi pàk wate uya sàlà? À'nùnma kon uya pùla ka' iwechi pàk lù? Kaatù nùttuyan à'nùnma kon uya.

¹²Tùkussai'nùk kupù pàk lùppù wechi màlà, mùkyamlo tùulon kon “yeunossak kon” nuttà toppe uya, tùwe'wotokomatok kon pàk ina kaichalà lùppù tùwechi kon kasa tiyiwalà'nokon tok utapulàtok winàpai. ¹³Masapùla pùsamlo yekkwà kàyik yamùk wechi màlà ailon pe yeunossak kon pe pùla. Kasei pe tùwessan tùwotokoyi kon pàk molopai tùwepontàsan pe tok wechi Christ neunokossan kasa. ¹⁴Enumenkanài pe pùla iwechi màlà, masapùla Settan lànen wechi màlà tùwepontàsen pe akkwa inchelùyi kasa. ¹⁵Màlàpàk

enumenkanài pe pùla màlà iwechi, itapyoto yamùk wepontà wakù pe tùwessan apyoto yamùk kasa yau. Iwenukattok yattai tùwe'wotokomappù kon yepeppù yepolo tok uya màlà.

Paul Wettalumattàtok Christ Neunokoppù Pe

¹⁶Tekamatu'mayaik uchi ànù'là pakko pe wechi pe kùsekamatak. Tùse wa eusenumenka kon yau, tàwàichi kùyanùntàk kon pakko yanùmù auya'nokon kasa, mala lùkkwà là utapulà toppe. ¹⁷Sàlà yau utapulà pe uselupayai'nùk màlà pakko uselupatok walai, Itepulu yapàikketù kasa pùla nai'nùk. ¹⁸Tùpàkù'no-kon tukkan kon utapulà wolù yeselu yau pe iwechi yau, iulà nàlà utapulà màlà. ¹⁹Pukke pe kulu ewechi kon pàk pakko ton pàlikannan amyamlo. ²⁰Ànù'là apyoto pe àku'nài'nokon pàlikannan amyamlo, wapùla mùkkàlà eyeka'nonkanài'nokon yà'làlà kupù kon pa, wapùla yà'làlà itesak pe ewettok kon mokkanài, wapùla tùtalumayi pe eyennài'nokon, wapùla eyenpata'monài'nokon. ²¹Wekuli'mayaik attu'mùla ina wessak yekama uya sàlà yau pàk!

Tùse yà'làlà pàk ànù'là utapulà pe iwechi yau. Utaapulàtok nàlà lànen tùse uselupa sàlà pakko kasa. ²²Hebrew yamùk na' mùkyamlo? Iulà nàlà nen mùkkàlà Hebrew. Israel payan na' mùkyamlo? Iulà nàlà nen mùkkàlà Israel pa. Abraham payan na' mùkyamlo? Iulà nàlà nen mùkkàlà Abraham pa. ²³Christ yapyoto yamùk ken na' mùkyamlo? Iitayaupasak kappon kasa uselupayaik, tùse iulà nen mùkkàlà wakùwa apyoto! Sa'man peiwa nen we'wotokomasak màlà, patiki'chi tau wessak tukkeiwa itekkwa. Uyippoppàssak màlà tukke itekkwa. Molopai echipalà'ne welikùiwapàssak màlà. ²⁴Mùyak etoiken itekkwa 39 pe'ne uyippoppàttok yepoloppù uya màlà Jew yamùk winàpai. ²⁵Àsolùwau itekkwa uyippoppàtùppù màlà yei ke molopai tewin itekkwa uwàpàtùppù tàk yamùk ke. Àsolùwau itekkwa kanau wekkwàssak tuna po yau wechippù, tewin ewalupà molopai tewin wei tukaik palau kau uko'mamùppù. ²⁶Tukke itekkwa uye'ma tau tuna'ma uya utalumattàtok yau wechippù molopai amak ton kùlotta. Utonpa yamùk là winà àsà yau wechippù molopai Jew yamùk pen winà. Àsà wechippù màlà pata yamùk yau, àsà wechippù umà yau, àsà wechippù palau po. Molopai àsà wechippù ailon pe tùwessan pen kappon yamùk upatùnayi yamùk kùlotta. ²⁷We'wotokomasak màlà sa'man pe molopai usetakkasak. We'nùmù pùla wechippù echipalà. Wapàkkassak wechippù màlà molopai we'naklipasak. Iteipa pùla wessak màlà echipalà, iko pe molopai ipon pùla wechippù. ²⁸Màlà yamùk là kùlotta-pailà, wei kaichalà usenumenkatok tamù'nawàlà so'chi yamùk pàk eme'nek pe kulu upo man. ²⁹Attu'mùla ànù'là wechi yau attu'mùla nàlà tiuchiitunen iulà, ànù'là wennapposak àli pe we'nàtok yak yau, tùtaimelunpasen iulà.

³⁰Utaapulà pe iwechi yau, utapulà màlà màlà yamùk attu'mùla wechi yenpoikannan pàk. ³¹Kaatù, Itepulu Jesus Kàipùnù mùkkàlà tapulàsen pe nai'nùk tàwàlàlà, nùttuyan kasei pe pùla wechi. ³²Damascus po Kin Aretas yo'no kopùna uya pata mùlatta yesak ton nonkappù uya'chi toppe tok uya. ³³Tùse unuttàppù màlà wali'cha lùmà yau, Pata we'na yaino winto yai, molopai wepeppù iwinàpai.

Paul We'neppàttok Walai

12 ¹Utaapulàpàk wechi màlà, yà'làlà wakù kupù ya pùla là tùse. Uselupa sàlà we'neppà'nàtok walainon molopai yenpoikasak kon lùppù Kaatù

winàpaino pàk. ²Christ pàk ailon tawon kappon wechippù tùttuyaik. 14 pe kili'chimo'chi utàppù man mùkkàlà yalàppù kawon kulu epùn pona tùpo. Sàlà wekkupùppù pe kulu iwechi ittu uya pùla man wapùla we'neppà'nàtok walai yeneppù ya pe iwechi, Kaatù neken nùttuyan. ³Molopai pùsàlà kàyik yalàppù Kaatù tumà yak tùttuyaik, ittu uya pùla man sàlà wekkupùppù pe kulu iwechi wapùla we'neppà'nàtok walai yeneppù ya pe iwechi, Kaatù neken nùttuyan. ⁴Molopai yekama yentaino kon yamùk yetappù ya, kappon mùta nekama yentaino kon. ⁵Màlàpàk utapulà sàlà pùsàlà kàyik pàk, tùse uyiwalà utapulà pen màlà, tùse uyattu'mùnù pàk neken. ⁶Atapulàpai là wechi yau, pakko pe wechi pen màlà, masapùla ailon pe uselupa pàk. Tùse atapulàpai pùla wessaik masapùla ànù'là usenumenka eke pe upàk tùnene molopai tùneta yentai unekama yau i'che pùla wechi pàk.

⁷Sàlà yamùk eke ton kulu Kaatù nenpoikassan pàk eke pe utapulà tukaik iwinàpai uku'nài pe, àmà'nà ke ulepappù uyattùkanài pe. Màlà uyàpùppù màlà Makui winàpai utalumattàse. ⁸Àsolùwau itekkwa Itepulu pawanattàppù uya imokka toppe ya uwinàpai. ⁹Tùse upàk, “Wakù kuttok uya wechi màlà tamù'nawàlà àponalok pe, masapùla umeluntàlù wena màlà wakù pe kulu attu'mùla ewechi yau,” teppù ya. Màlàpàk utauchinpa kulu màlà utapulà attu'mùla wettok yau pàk, Christ meluntàlù wettoppe upo. ¹⁰Màlà kasa iwechi pàk Christ pàkànsau utauchinpasak man attu'mùla we'nàtok yau, àli pe uselupantok yau, sa'man ton yau, talumattàntok kon yau molopai àsà ton yau. Masapùla attu'mùla wechi yau, meluntà pe nen uchi wechi màlà.

Paul Wettok Corinth Pon Kon Ànpùikattàpai

¹¹Pakko kasa welaikayaik, tùse wa wetoppe ukussak auya'nokon màlà. Amyamlo làkku nen wechi màlà wakù pe upàk tùuselupasan pe. Masapùla mùkyamlo “wakù ton kulu yeunossak kon,” ma'le kulu wechi pen nen nai'nùk ànùk pe pùla lànen wechi tùse. ¹²Ailon pe yeunossak pe we'nà usentok iwinà kupùppù uya màlà àklottau'nokon eke pàlikantok yai. Enumenkannan molopai tensan yekkwa ton pen, yentok ipàkàlà yamùk kupùppù uya Kaatù yapàikketù yekamannan. ¹³Yà'là kasa ken tùulon kon so'chi yamùk ma'le ewechippù kon? Yà'làlà mokka uya pùn ku ewinàpai'nokon? Upàk tàwà esen-tuppatàk kon sàlà iwalai pen kussak uya pàk.

¹⁴Sàlàpe icholùwano itekkwa pe akaklanpatok kon pe uya wekonekasak man. Molopai eyeka'nonka kon uya pen màlà masapùla eyi'che'nokon wechi sàlà, àpùlayattayi kon pen. Mule yamùk mùkyamlo tùkàipùnù kon yamùk mainan-pannan pen, tùse mule yamùk mainanpa làkku màlà tok kàipùnù yamùk uya. ¹⁵Utauchinpa kulu nen màlà tamù'nawolon itesak pe wettok yapulà uya àponalok kon pe pàk molopai nàlà iulà pe we'wotokomayaik àpùikattàtok kon pe uya. Mala kulu ken na' u'nùnma auya'nokon eke pe là à'nùnma kon uya tùse?

¹⁶Esenumenkatàk kon, yà'làlà mokka uya pùn ewinàpai'nokon. Tùse tùulon uya là, “Paul wechippù ennakanài molopai enkuttànài pe kasei pe tùwettok ke,” te. ¹⁷Yà'là ken tùkuttai kàyik yamùk uneunokossan winà yà'làlà yepo-toppe uya ewinàpai'nokon? ¹⁸Titus pawanattàppù uya iità toppe miyalà, molopai tùulon ailon tawon yeunokoppù uya ya'là. Titus ken na' yà'làlà yepotai ewinàpai'nokon? Kane! Mùkkàlà lùppù ken na' Akkwàlù yesak ton pen ina molopai màlà lùppù yawà tùnkupù kon yau tùwessan pen?

¹⁹Sàlà pàk uchi eusenumenka kon pàk messatàu tùwenai'nokon ina wechi kasa tùttuse? Kane, màlà kasa pùla man. Christ ponalok kon kasa ina tùuselupasan, Kaatù yemlotopo. Molopai utonpa yamùk tamù'nawolon ina nùkupù wechi màlà eumeluntàtatok kon iwinà pe. ²⁰Masapùla usenalippayaik miyalà uyàssak yau eyi'che'nokon wettok kasa pùla eyepolo kon uya yeselùkek iwechi pàk. Molopai uyepolo auya'nokon uyi'che ewettok kon kasa pùla. Usenalippayaik usàulàmantok, kùlùmà, molopai we'naikantok, amlek pe we'nàtok, àli pe uselupantok, molopai tùulon kon pantomù pàk uselupantok, utapulàntok molopai utaimelunpantok yepolo uya àklottau'nokon yeselùkek iwechi pàk. ²¹Akaklanpatukkasak kon uya yattai Ukaatùyi uya ukuli'ma eyemloto kon po yeselùkek iwechi pàk usenalippayaik. Ukalawù màlà tukkan kon, iwemakuimasak kon nùssan pena molopai iwelattàsak kon pe pùla nai'nùk àli ton winàpai wenai, àli pe tùwemattok kon yau tùwessan, tùnàkàlunsan molopai esak wettok ànkuppai ku'nàì nan wenai.

Iwenukapù Yau Ekamappontok

13 ¹Sàlà màlà icholùwano itekkwa pe uyàpù akaklanpase'nokon. “Yà'là yekkwa là uselupantok ànù'là winàkàik yekama màlà asa'lon kon wapùla àsolùwawon kon kappon yamùk uya.” *Deuteronomy 19:15* Kaatù Maimu uya wate kasa. ²Yakon itekkwa pe apyau'nokon wettainùk yattai eyekamappotantàu iulà. Wate tu'ma uya sàlà apyau'nokon pùla nen uchi echii'ma. Wennapposak yau mùkyamlo wapiya iwemakuimasak kon nùssan pàk usentuppa pen màlà. ³Christ uselupa uyai yekamanàì i'che ewechi kon màlà. Eyittu kon tùuya yau attu'mùn pen mùkkàlà, tùse tùmeluntàlù yenpoikanàì àklottau'nokon. ⁴Masapùla iwànàppù màlà pulusuk po attu'mùla iwettok yau, tùse tùwemapù pàk iwechi màlà Kaatù meluntàlù winà. Màlà kasa làma attu'mùla ina wechi Christ yau tùse, Kaatù meluntàlù winà ina wemapù màlà ipokonpe àpùikattà kon ina uya yau.

⁵Echittutàk kon ailon tetok yau ewechi kon pe iwechi. Ittuichi auya'nokon pùla nai Christ Jesus wechi ayau'nokon, eyittutok kon yentaikasak auya'no-kon pe neken iwechi yau? ⁶Molopai yeunossak kon pe ina wechi entaikan-tok yau ittu auya'nokon pe tùttuik enpen wessaik. ⁷Ina nàpùlemayan. Kaatù yekamappoyan ina iwalai pen kupù auya'nokon tukaik. Iwalai kupù auya'nokon wakù pe ina we'wotokomasak yekamanàì pe neken nà i'che pùla ina man. Tùse iwalai kupù auya'nokon i'che ina man ina uya ikupù pùn kasa là iwessak tùse. ⁸Masapùla ailon winàkàik yà'làlà kupù ina uya yentai iwechi màlà, tùse iponalok pe neken yà'làlà kupù ina uya. ⁹Ina nùtauchinpayan attu'mùla ina wechi tùse meluntà pe ewechi kon pàk. Molopai ina wàpùle-matok wechi màlà wakù pe tamù'nawàlà ewenatok kon pe iku'nàì pe. ¹⁰Màlà pàkànsau sàlà yamùk menuka uya sàlà apyau'nokon pùla echii'ma, miyalà uyàssak yau àsà pe usàulàma tukaik. Itepulu yapàikketù intùlùppù upyak anapulàpai wessaik meluntà pe amatok kon pe uya, atalumattàtok kon pe pùla.

¹¹Iwenukapù pe Utonpa yamùk, eichilà man! Apawanattàtok kon uya yetatàk kon, tamù'nawàlà wakù pe nai'nùk winàkàik itàtòk kon, tewin iiche-numenkatok ettàk, echitonpa pe emattàk kon. Molopai Kaatù pùnùnmantok molopai echitonpa pe we'nàtok yesak wechi màlà apyau'nokon.

¹²Itepulu yesek yau uchi tùutauchinpaik messepotàik.^a ¹³Tamù'nawàlà Kaatù ponalok kon “Wakù pe na' messatàu?” nùkayan.

¹⁴Tàwàichi Itepulu Jesus Christ wettok wakù pe, molopai Kaatù uya pùnùn-mantok, molopai Wakù Akkwalù pokonpe echitonpa pe we'nàtok apyau'no-kon nechii.

a 13:12 Sàlà motau nen màlà tonpawannà kisma te ya. Màlà yattai kàyik yamùk là wechippù màlà tùwekkisaman pe, echi'nùn pe wapùla echitonpa pe tùwechi kon yekama pe.

Paul Kaletayi

Galatia Pon Kon Piyakan

Sàlà Kaleta Yawon

Jew yamùk pen pàk Jesus yekale yekamappù màlà, molopai tùulon kon uya yanù-mùppù. Tùse tùulon kon uya, Jew yamùk pen uya nen màlà Law, Moses winàpaino kupù, teppù. Kaatù nanùmù yek pe tùwettok kon pe, tok yattà màlà Jew yamùk yeselu yawàlà, teppù tok uya. Kane, ailon tetok Christ pàk yai neken màlà tamù'nawolon kon kappon yamùk yanùmù ikasa Kaatù pokonpe teppù Paul uya. Law maimu yawàlà tok wessak yau tamù'nawolon Law maimu, yawàlà tok wechi màlà molopai Law yapyoto pe tok wechi, teppù ya.

Màlàyau ikasa pùla enupannan uya, Paul wechi Kaatù neunokoppù pe kulu pen nai'nùk teppù. Màlàpàk Paul uya Kaatù nanùmùppù iulà, kappon nanùmùppù pen, Jew yamùk pen pàk wakù itekale yekama toppe uya teppù.

Itekale, Paul nekama uya màlà kappon yamùk yanùmù ikasa Kaatù pokonpe wechi ailon tetok tok uya Jesus pàk yai teposen pe. Molopai wakù pe welaikantok Kaatù wettok i'che kasa màlà tùuyàssen wema'nàtok Wakù Akkwalù yapàikketù winà molopai Kaatù Maimu yawàlà we'nà pàkàlà tawon.

Ipantapàssak

Iwepyattàtok molopai yeunossak pe Paul wechi meluntàlù 1:1–2:21

Law molopai ailon tetok 3:1–4:31

Wakù Akkwalù yau wema'nà 5:1–6:10

Iwenukattok 6:11–18

1 ¹⁻²Sàlà màlà Paul molopai tamù'nawolon kon kùtonpa kon yamùk ailon tawonnan winàpaino. Paul teunossen, yeunottok uyàpùppù màlà kappon winàpai wapùla kappon winà pùla. Tùse Jesus Christ molopai Kaatù kùkàipùnù kon winàpai, mùkkàlà iweli'chak yau iwuluukanàippù.

Imenukasak Galatia Pon So'chi Tawon Kon Piyak

³Tàwà Kaatù kùkàipùnù molopai Itepulu Jesus Christ elepai'nokon wakù pe we'nàtok molopai echitonpa pe we'nàtok ke.

⁴Christ wettùlùppù màlà tùmàlà pe kùmakuyi kon ponelok pe kùpùikattà toppe tùuya sàlà italumayippù pata weyu winàpai, Kùkaatùyi kon molopai kùkàipùnù kon wettok i'che yawàlà. ⁵Tàwà Kaatù piyau apulàntok nechii tàwàlàlà molopai tàwàlàlà! Emen.

Tewinan Wakù Itekale

⁶Uyenumenkasak kulu auya'nokon man! Masapùla tachin pe pùla mùkkàlà Christ wettok wakù pe winà àkà'manàippù'nokon nonka auya'nokon pàk,

molopai ewelattà kon pàk tùulon itekale pàkàlà. ⁷Itekale pen kulu màlà. Tùse tùulon kon kappon yamùk utaimelunpantok yak àtùyatàu molopai Christ yekale mùyakanmai'che tok man. ⁸Tùse ina là, wapùla epùn poino là inchelù uya itekale yekama tùpatalà, ina nekamappù àpàkù'nokon kasa pùla yau tàwà ipa'nùssak pe nechii tàwàlàlà. ⁹Wapiya ina uya wateppù molopai sàlàpe tu'ma waukayaik. Ànù'là uya tùpatalon itekale ananùmùppù kon walai pen yekama yau, tàwà ipa'nùssak pe nechii tàwàlàlà.

¹⁰Kappon yamùk yapulàtok nepù'i'che na' wechi sàlà, wapùla Kaatù? Wapùla kappon yamùk yauchinpai'che na' wechi sàlà? Kappon yamùk yauchinpai'che lùppù wechi yau, Christ yapyoto pe wechi pen màlà.

Yà'là Kasa Paul Wenappù Teunossen Pe

¹¹Ittu auya'nokon i'che wessaik utonpa yamùk, wakù itekale tekamatai-nùk àpàkù'nokon màlà kappon nùkonekappù pen. ¹²Ànù'là kappon winàpai yepolo uya pùn, wapùla ànù'là uya ipàk uyenupa pùn. Tùse, Jesus Christ uya yenpoikasak yanùmùppù uya.

¹³Wapiya yà'là kasa là wemapùppù yetappù auya'nokon man Jew yamùk uya enupantok yawàlà wechi yau, tùsentuppaik pùla Kaatù so'chii talumattàppù uya molopai imattanùpù'i'che wechippù. ¹⁴Jew yamùk uya enupantok yawàlà wechippù tukkan kon uwalainon yentai. Ina tamo yamùk yeselu lùppù kupùppù uya eke pe.

¹⁵Tùse Kaatù uya, wakù pe tùwettok yau, uyanùmùppù màlà wentu wapiya, molopai iitauchinpasak wechippù ¹⁶Tùmu yenpoika pàk uyau, tekale yekama toppe uya Jew yamùk pen pàk, ànù'là yekamapposak uya pùla man sàlà pàk. ¹⁷Wapùla utà pùn Jerusalem pona mük Yamlo yeunossak kon uwapiya yense. Tùse utàppù asse'ne Arabia pona, molopai nen uchi wenappoppù Damascus pona. ¹⁸Àsolùwau kili'chimo'chi tupo utàppù màlà Jerusalem pona, Cephas, Peter tukaik tesassen pokonpe esepose, molopai uko'-mamùppù ipyau 15 pe wei. ¹⁹Tùulon kon yeunossak kon yene uya pùn tùse James neken, Itepulu yakon.

²⁰Sàlà tùmenukayai'nùk màlà ailon. Kaatù yemlotopo kasei pe wechi pen màlà.

²¹Màlà tupo utàppù Syria molopai Cilicia pona. ²²Christ yawon kon Judea pon so'chi yamùk tawon kon uya uyittu pùla iwechippù. ²³Tok uya neken yekama yetappù, “Kàyik kùtalumattànaìppù'nokon nen uchi ailon tetok itekale yekamayan, màlà imattanùpù'i'che tùwechippù lùppù!” tukaik.

²⁴Màlàpàk tok uya Kaatù yapulàppù upàkànsau.

Paul Molopai Tùulon Kon Yeunossak Kon

2 ¹14 pe kili'chimo'chi tupo utàtu'mappù màlà Jerusalem pona, sàlà yattai Barnabas pokonpe. Titus yalàppù uya nàlà uya'là. ²Utàppù màlà masapùla Kaatù uya utà toppe yenpoikasak pàk. Molopai itekale unekamappù lùppù Jew yamùk pen pàk yekamappù uya màlà tok pàk. Tùse sàlà kupùppù uya màlà amak yai tok yennà nan pe tukaik tùwessan pokonpe. Masapùla pena wapùla sàlàpe unкупùppù uwotokoyi wechi yà'là woton pe pùla i'che pùla wechi pàk. ³Uya'lonnà Titus, yeka'nonkappù Jew yamùk yeselu yawà yattà toppe pen màlà, Greek pe lànen tùse. ⁴Sàlà kasa iwechippù màlà

masapùla tùulon kon ina tonpa yamùk pe tukaik tùusennakasan uyàpùppù màlà ina kùlottak tùwanmùla Christ Jesus yau ina wemapù yense amak yai, molopai apyoto pe ina kusse. ⁵Ina wettùlùppù mala là tok yemyak pen màlà, ailon pe itekale wettok wettoppe apyau'nokon.

⁶Mùkyamlo nàlà eke ton ennài nan pe tukaik tùwessan, ànùk pe là tok wessak uya tùpatalà tok kussak pùla iwechi màlà upona. Masapùla Kaatù mùkkàlà polopo usennàtok pàk ittunài pen. Mùkyamlo là kàyik yamùk uya uselupatok tonpattàpàssak pùla man. ⁷Tùse làkku Kaatù uya màlà ulepasak sàlà wotoko ke yeneppù tok uya. Itekale yekama pàk wettoppe Jew yamùk pen pàk. Màlà Itekale Peter lepappù tùuya lùppù ike Jew yamùk ponalok pe kasa. ⁸Màlàpàk Kaatù yapàikkètù winà yeunossak pe ukupùppù màlà Jew yamùk pen winàkàik, Peter kupùppù Jew yamùk piyak yeunossak pe kasa. ⁹James, Cephas Peter tukaik tesassen molopai John tawonnan eke ton itepulu pe tùwessan nùttutai, Kaatù uya sàlà wotoko ke ulepasak. Màlàpàk ina yemyatù ya'chitai tok, Barnabas molopai iulà tawonnan. Echitonpa pe tamùkke tùwe'wotokomatok kon pe, Jew yamùk pen kùlottak ina utà toppe, molopai mùkyamlo Jew yamùk kùlottak. ¹⁰Entuppa'no kon puttàka'nùpù ina uya tukaik neken tok uya ina yekamappoppù, màlà kulu ànkuppai wechippù.

Paul Uya Peter Yàulàma Antioch Po

¹¹Peter uyàssak Antioch pona yau, yàulàmappù uya itenpatak, masapùla ikasa pùla kulu iwechi pàk. ¹²Kàyik yamùk uyàpù James piyapai wapiya, Peter wechippù tùuta'lettàsen pe Jew yamùk pen pokonpe. Tùse tok welepansak yau, iitamappù tok winàpai molopai Jew yamùk pen pokonpe pùla iwechippù, masapùla iichenalippappù màlà Jew yamùk usattà yeselu yawàlà Jew yamùk pen anattàpai tùwessan pàk. ¹³Tùulon kon Jew yamùk wenappù iichennaka tonpa pe. Màlà tok usennakatok winà Barnabas nàlà wechippù tok kasa! ¹⁴Tok utà ailon Itekale yeselu yawàlà pùla yene uya pàk, Peter pàk, tamù'nawolon kon yemlotopo, “Jew àmàlà, tùse Jew yamùk pen kasa memassaik, Jew kasa pùla. Yà'là kasa ken uchi Jew yamùk pen yeka'nonka auya màlà Jew yamùk yeselu yawàlà tok wemattoppe?” teppù uya.

¹⁵Kùmyamlo mùkyamlo Jew yamùk wentu'nàppà winà, makui yawon kon Jew yamùk pen kùlottapaino kon pen. ¹⁶Ina nùttuyan kappon yanùn-sak ikasa Kaatù pokonpe ailon tetok ya Jesus Christ pàk yai neken, Law yawà we'nà winà pùla. Kùmyamlo uya nàlà ailon tesak man Christ Jesus pàk Kaatù pokonpe ikasa anùnnà toppe Christ yai, Law yawàlà we'nà winà pùla. Masapùla ànù'là yanùntok ikasa Kaatù pokonpe Law yawàlà iwechi winà pùla iwechi màlà. ¹⁷Tùse kappon yanùntok ikasa Kaatù pokonpe iwa'nokon Christ yai yau, kùmakuyi kon usenpoika yau, Jesus uya ken na' wemakuiman toppe ikupù màlà? Kanekku! ¹⁸Masapùla màlà yamùk unnonkappù kuttu'ma uya yau, makui yau wechi pe iwechi yekama uya màlà. ¹⁹Màlàpàk Law winà weli'chak man. Law uya uwàsak, Kaatù ponalok pe wemattoppe. ²⁰Upukapà-tùppù màlà Christ pokonpe nulà wechi tukaik, tùse Christ nemassan uyau. Sàlà esak yau wema'nàtok yau wemassaik ailon tetok uya Kaatù Mumu pàk yau, mùkkàlà u'nùnmanàippù molopai iwettùsak lùppù uponalok pe. ²¹Wakù pe Kaatù wettok nonka uya pen sàlà. Masapùla kappon yanùntok ikasa Kaatù pokonpe Law yai pe iwechi yau, yà'là woton pe pùla Christ welittoppa.

Ailon Tetok Wapùla Law Yawàlà We'nàtok

3 ¹Pakko ton Galatia pon kon! Ànùk uya ken ayayaupasak kon màlà? Eyemloto kon po ku yene kon pa Jesus Christ pukapàtùppù pulusuk pona yekamappù uya àpàkù'nokon? ²Sàlà tewinan nà ànùttupai wessaik ewinàpai'nokon. Wakù Akkwalù uchi mepotantàu Law yawàlà ewechi kon winà, wapùla ka' Itekale yeta molopai ailon te auya'nokon winà lù? ³Atta ken uchi pakko pe kulu ewechi kon màlà! Akkwalù pokonpe ewepyattà kon tupo na' eyiwalà'nokon kappon yeselu yau yenuka'nùpù'i'che ewechi kon màlà? ⁴Iwoton pe pùla na' ewettalumattàppù kon kulu màlà, iwoton pe pùla kulu iwechi yau? ⁵Kaatù na' mùkkàlà elepanà'i'nokon Takkwalù ke molopai tensan yekkwa ton pen ku'nài àklottau'nokon. Masapùla Law yawàlà ewechi kon pàk, wapùla ka' Itekale yetasak auya'nokon pàk ailon tesak auya'nokon pàk lù?

⁶Masa Abraham wechippù yenka “Ailon teppù ya Kaatù pàk molopai màlà yanùmùppù ikasa tùwessen pe.” *Genesis 15:6* ⁷Màlàpàk ittutàk kon, mùkyamlo ailon nùkayai'nannùk mùkyamlo Abraham munkà yamùk. ⁸Kaatù Maimu uya yekamappù pena iwekkupù wapiya Kaatù uya Jew yamùk pen yanùtok woton ikasa tupo konpe, ailon tetok tok uya winà. Molopai Itekale yekamappù ya màlà Abraham pàk pena, “Tamù'nawolon kon kappon yamùk pùlema màlà ayai,” tukaik. *Genesis 12:3; 18:18; 22:18* ⁹Màlàpàk mùkyamlo ailon tawonnan pùlemasak màlà kàyik, ailon tawon Abraham pokonpe.

¹⁰Mùkyamlo Law winà tùwepùikattà'i'che tùwessen wechi màlà pa'nù'nàtok yo'no. Masapùla Kaatù Maimu yau iwe'menukasak uya, “Ànù'là tamù'-nawàlà iwe'menukasak nai'nùk Law yapon kaleta pàk, yawàlà tùwessen pen wechi màlà ipa'nùssak pe,” tesak màlà. *Deuteronomy 27:26*

¹¹Ailon màlà ànù'là kappon yanùmù ikasa Kaatù pokonpe pen, Law yawà iwechi winà. Masapùla Kaatù Maimu uya, “Mùkkàlà ikasa tùwessen wemapù màlà ailon tetok tùuya winà,” tesak pàk. *Habakkuk 2:4* ¹²Ailon tetok pokonpan pen màlà Law. Tùse kappon Law yawàlà tùwessen wemapù màlà ipàk. *Leviticus 18:5*

¹³Tùse Christ uya kùpùikattàsak kon sàlà pa'nù'nàtok Law nùnepùppù winàpai, ipa'nùssak pe tùwenaik kùponalok kon pe. Kaatù Maimu yau iwe'menukasak uya, “Ànù'là yei pàk ikaiwattàsak wechi màlà ipa'nùssak pe,” te kasa.

Deuteronomy 21:23 ¹⁴Pùikattànsak ya pùlemantok Abraham piyak itùsak lùppù uyàttoppe Jew yamùk pen piyak Christ Jesus winà, molopai kùmyamlo uya Akkwalù itùlù màlà teppù lùppù yanùntoppe ailon tetok yai.

Law Molopai Kaatù Uya Ikupù Tùuya Tetok

¹⁵Utonpa yamùk, kappon yeselu yapulà uya sàlà yentok ipàkàlà pe. Ànù'là uya kappon uya ewaik tàwà wa nechii tetok mùyakanma wapùla itonpattà pen màlà ikukkassak tùse, màlà kasa sàlà wechi màlà. ¹⁶Kaatù uya, “Ikupù uya,” tetok tùuya kupùppù màlà Abraham pàk molopai ipa pàk. “Molopai ipayan yamùk pàk” te ya pùn, tùse “Molopai apa pàk” tesak ya, tewinan neken kappon Christ pàk. *Genesis 12:7; 13:15; 24:7*

¹⁷Suwa te uya màlà nai'nùk, Law 430 pe kili'chimo'chi, Abraham tupo iichenpoikasak lùppù uya, “Ikupù uya màlà,” teppù Kaatù uya lùppù yama

wapùla imyakanma pen màlà ikukkassak ya tùse. ¹⁸Pùlemantok yesak pe we'nà Law yawàlà we'nà winà yau, enpen we'nà, “Ikupù uya màlà,” teppù Kaatù uya lùppù pàk pen màlà. Tùse wakù pe tùwettok yau Kaatù uya Abraham lepappù màlà, “Ikupù uya màlà” tetok tùuya winà.

¹⁹Yà'là woton pe ken uchi Law wechippù màlà? Itùlùppù màlà wemakui-man pàk we'nà pàk, mùkkàlà nàlà Abraham pa ikupù uya màlà teppù lùppù ipàk uyàpù ponalà neken tùwessen pe. Law tùlùppù màlà inchelù yamùk uya akletawon yemyak (Moses). ²⁰Tùse yakletau tùwechi woton i'che we'nà pen màlà tewin kappon wechi yau molopai tewinan mùkkàlà Kaatù.

²¹Sàlà ken na' Law wechi màlà Kaatù uya ikupù uya màlà teppù lùssan wakkà'nài pe? Kanekku! Masapùla Law tùsak wema'nàtok tùnài pe yau, ikasa we'nàtok uyàpùppù kulu sàlà eppaino Law winà. ²²Tùse Kaatù Maimu uya tamù'nawolon kon kappon yamùk wechi màlà makui meluntàlù yo'no tesak màlà. Màlàpàk itùlù tùuya teppù Kaatù uya, itùsak lùppù ailon tetok Jesus Christ pàk winà tùlù màlà ailon tawonnan piyak.

²³Ailon tetok uyàpù wapiya Law yo'no we'nàppà màlà imeluntàlù yo'no, sàlà ailon tetok usenpoika ponalà. ²⁴Màlàpàk Law wechippù màlà kùyesak kon pe, kùyenupanài'nokon pe Christ uyàpù ponalà, ikasa anùnnà toppe Kaatù pokonpe ailon tetok yai. ²⁵Sàlàpe nen uchi ailon tetok uyàssak man, Law yo'no làma pùla nen uchi we'nà man.

²⁶Tamù'nawolon kon amyamlo wechi màlà Kaatù munkà pe Christ Jesus pàk ailon tetok auya'nokon winà. ²⁷Masapùla tamù'nawolon kon mùkyamlo iichenpataukasak nai'nannùk Christ yak, wepontàsak màlà Christ yak. ²⁸Màlàpàk tùpatalà we'nàtok pùla iwechi màlà Jew yamùk molopai Jew yamùk pen kùlotta, apyoto ton molopai apyoto ton pen kùlotta, kàyik yamùk molopai nossan yamùk kùlotta, tamù'nawàlà tewin ewechi kon màlà Christ Jesus yau. ²⁹Christ ponalok pe ewechi kon yau, Abraham payan pe kulu ewechi kon màlà, molopai Kaatù uya itùlù tùuya teppù lùppù yanùmù auya'nokon.

4 ¹Tùse sàlà ittutàk kon. Walawok muleppù tükàipùnù yemamin yanùmù woton tükussen apyoto kasa mule pe iwechi yau, tamù'nawolon yesak pe lànen iwechi tùse. ²Tennài nan ke iwechi màlà molopai tenupannan ke, ikàipùnù nùkupùppù wei ponalà neken. ³Màlà kasa làma là we'nàppà'nokon màlà. Sàlà wolù yeselu yapàikketù yapyoto pe. ⁴Tùse iwalai iweyu uyàssak yattai, Kaatù uya Tùmu yeunokoppù. Iwentuppù màlà nossan yai molopai Law yo'no, ⁵mùkyamlo Law yo'no tùwessen pùikattàse, Kaatù munkà pe wenantok kon pe.

⁶Masapùla tùmunkà pe ewechi kon pàk Kaatù uya Tùmu Yakkwalù yeunokoppù màlà kùyewan kon yak, Akkwalù mùkkàlà yekamapponài “Abba, Ukàipùnù,” tukaik. ⁷Màlàpàk Kaatù yai apyoto pe làma ewechi pen nen uchi màlà tùse imu pe. Molopai imu pe ewechi pàk, àkàipùnù yemamin yanùntok auya woton.

Paul Usenumenkatok Galatia Pon Kon Pàk

⁸Pena Kaatù ittu auya'nokon pùla ewechi kon yau, kaatù yamùk iwa-lainon pen yapyoto pe ewechippù kon màlà. ⁹Tùse sàlàpe Kaatù mùttuya-tàik, wapùla, màlà yentak Kaatù eyittuyatàu, yà'là pe ken uchi iwechi pàk

ennappopai ewechi kon màlà attu'mùnnon molopai italumayi'chan eselu yamùk yak? Itapyoto pe tu'ma ka' eppai messatàu miyalà lùppù lù? ¹⁰ Tùpa-talo'nan wei yamùk yapulànnan amyamlo, kapùì yamùk, pata weyu yamùk molopai kili'chimo'chi yamùk! ¹¹ Usenalippayaik, yà'là woton pe pùla àpàkù'-nokon we'wotokomasak yeselùkek iwechi pàk.

¹² Apawanattàyatàu iulà, utonpa yamùk, ukasa enatàk kon. Akasa'nokon wenasak pàkànsau. Yà'làlà iwalai pen kussak auya'nokon uwinàkàik pùla man. ¹³ Mùttuyatàik e'nek pe wechi pàk itekale yekamappù uya àpàkù'-nokon wapiya. ¹⁴ E'nek pe wechi yau uyenpàtù auya'nokon pùn wapùla unulunpa auya'nokon pùn, uye'netù pe tùwessen upun yau pàkàlà wanittà pe wechi tùse. Tùse làkku kùyanùntantàu Kaatù inchelùyi yanùmù auya'nokon kasa, kùyanùntantàu Christ Jesus yanùmù auya'nokon kasa! ¹⁵ Yà'là pe ken autau-chinpatok kon wechippù nai? Yekama uya sàlà màlà kasa ikupù auya'nokon yau eyenu kon mukkappù sàlà auya'nokon eppaino, molopai itùlù kon pa uyemyak. ¹⁶ Eyeyaton kon pe na' wenasak nai ailon yekama uya winà?

¹⁷ Tùulon kon kapon yamùk mùkyamlo tùsennakasan kulu aya'chitok kon pe neken tùuya'nokon tukaik, tùse wakù ponalok pe pùla. Uwinàpai apantakai'che'nokon tok wechi màlà tùponalok kon pe neken ewechi kon pa. ¹⁸ Wakù pe iwechi màlà kapon yamùk wechi kulu eyi'che yau wakù pàkànsau. Tùse tàwàlàlà apyau'nokon neken nà wechi yau pùla. ¹⁹ Mule yamùk u'nùn ton amyamlo, àponalok kon pe sa' e'nek we'chi'monsak walai yau tu'ma wessaik, Christ yeselu yanùmù auya'nokon eyewan kon yak ponalà. ²⁰ Apyau'nokon kulu eppai wessaik sàlàpe, tùulon pe eyelupatok kon pe uya. Utaimelunpasak kulu man àpàkù'-nokon.

Hagar Molopai Sarah

²¹ Masa upàk yekamatàk mùkyamlo Law yo'no eppaino kon, yà'là tesak là na' Law uya yekamappù pùla nai àpàkù'-nokon? ²² Kaatù Maimu yau iwe'-menukasak màlà Abraham wechippù asa'lon kon imunkà, tewinan apyoto nossan yaino molopai yakon apyoto pen nossan yaino, tukaik. ²³ Apyoto nossan wentuppù màlà imu ke wentunsek kasa là, tùse apyoto pen nossan wentuppù màlà imu ke Kaatù uya ikupù tùuya teppù lùppù winà. ²⁴ Sàlà yamùk wechi màlà yentok ipàkàlà pe, pùsamlo nossan yamùk mùkyamlo asa'lon ikupù tùuya teppù Kaatù uya yekamannan. Tewinan nà mùkkàlà Sinai Tùpù winàpaino, tùumunkàtasen apyoto yamùk pe. Pùsàlà mùkkàlà Hagar. ²⁵ Hagar mùkkàlà Sinai Tùpù Arabia pon yekamanàì molopai nàlà Jerusalem sàlàpe nai'nùk. Masapùla apyoto pe man tùmunkà yamùk pokonpe. ²⁶ Tùse Jerusalem epùn po nai'nùk mùkkàlà apyoto pen, molopai kùsan kon mùkkàlà. ²⁷ Masapùla iwe'menukasak màlà,

“Mule ke iwentusak lùppù pen nossan, atauchinpakà,

Eke pe entaimèkà autauchinpa pe, àmàlà wentuntoppe we'chi'monsak ittunàippù pen!

Masapùla nossan inonkasak lùppù umunkàta màlà tukke,
nossan tùtayappù kenan yentai,” tukaik.

Isaiah 54:1

²⁸ Tùse utonpa yamùk, amyamlo mùkyamlo Isaac kasa Kaatù uya ikupù tùuya teppù lùppù munkà. ²⁹ Màlà yattai mùkkàlà mule wentunsek kasa iwentusak lùppù uya, Akkwàlù meluntàlù winà iwentusak lùppù talumattàppù,

molopai walùppù man sàlape. ³⁰Tùse yà'là tesak ken Kaatù Maimu uya nai? “Apyoto nossan molopai imle yenpakkakà. Masapùla apyoto nossan mule uya tükàipùnù yemamin pùkkù yepolo pen màlà apyoto pen nossan mule pokonpe,” tesak ya man. *Genesis 21:10* ³¹Màlàpàk nen uchi, utonpa yamùk, apyoto nossan munkà pen kùmyamlo, tùse apyoto pen munkà.

Christ Yau Imokkasak Pe We'nàtok

5 ¹Imokkasak pe we'nà toppe sàlà Christ uya kùmokkasakù'nokon. Meluntà pe à'mùssakkatàk kon molopai apyoto pe tu'ma we'nàtok yak kettùtàu.

²Yetatàk kon, iulà Paul nekamayan àpàkù'nokon, ayattàtok kon pe ewek-kupù kon Jew yamùk yattàtok yeselu yawàlà yau, iwoton pe pùla Christ wechi màlà àpona. ³Wate uya tu'ma sàlà ànù'là kàyik yattàsak Jew yamùk yattàtok yeselu yawàlà pàk, “Tamù'nawolon Law yawàlà nechiik,” te uya. ⁴Amyamlo Kaatù pokonpe ikasa tùwekkupù'i'che'nokon nai'nannùk Law yawàlà tùwechi kon winà wepantakasak màlà Christ winàpai. Wakù pe Kaatù wettok yapai ewemokkasak kon màlà. ⁵Tùse ailon tetok yai kulu imàmuku sàlà, ikasa we'nàtok Akkwalù winà enpen ipàk we'nà nai'nùk. ⁶Masapùla Christ Jesus ponelok pe we'nà yau, Jew yamùk yattàtok yeselu yawàlà yat-tàsak pe we'nà wapùla yattàsak pe pùla we'nà uya tùpatalà'ne ku'nàsak pen màlà. Tùse ailon tetok màlà tùttusen kulu tùusenpoikasen uchi'nùnmantok yai.

⁷Wakù ye'ma tawàlà ku mettantàu! Ànùk eyeleutanùttantàu molopai àkut-tantàu ailon yawàlà ewettok kon pe pùla? ⁸Kaatù àkà'manà'i'nokon winà iwekkussak pen màlà. ⁹“Malalon nùkkwà màlà yapuluwetanùttok tamù'na-wàlà pùlomù kùloimasak yau tùwe'wotokomasen.” ¹⁰Tùttuyaik Itepulu yau tùulon usenumenkantok yanùmù auya'nokon pùla iwechi, molopai mùkkàlà utaimelunpantok yak àtùyatà'i'nùk talumattà màlà, ànùk pe là iwechi yau.

¹¹Utonpa yamùk, yà'là pe ken iwechi pàk utalumattà sàlà Jew yamùk yattàtok wechi i'che kulu we'nàtok pe yekama pàk lùppù wechi yau? Màlà wechi ailon pe yau, Christ wettalumattàtok pulusuk po yekama pàk wettok uya tùulon kon utaimelunpatok kupù pen màlà. ¹²Mùkyamlo ayaimelunpa-nà'i pe nai'nannùk utà Jew yamùk yattàtok yentak i'che wessaik, tàwà tok nùsattàkapù.

¹³Amyamlo utonpa yamùk kà'mappù màlà apyoto pe pùla we'nàtok yak. Tùse sàlà apyoto pe pùla ewettok kon kùsapulàtàu àli ànkuppai ewettok yak ayanà'i'nokon pe. Tùse làkku tùwepùikattàse ettàk kon uchi'nùnmantok yau.

¹⁴Masapùla tamù'nawolon Law pili'chak màlà tewinan usenupantok uya, “Ayakontalù i'nùnmakà eyiwalà mechi'nùnmayai'nùk kasa,” tawon.

Leviticus 19:18

¹⁵Ayakontalù pokonpe euchikkapàtù kon pàk, ausanù kon pàk ewechi kon yau, masa yentàk, aumatta kon màlà eyiwalà'nokon.

Akkwalù Yau Wema'nàtok

¹⁶Màlàpàk uchi wate uya sàlà, Akkwalù yau emattàk kon molopai àli ànkuppai ewettok kon yawàlà ewechi kon pen màlà. ¹⁷Masapùla àli ànkuppai we'nàtok wechi màlà Akkwalù wettok i'che pe pùla molopai Akkwalù wechi

màlà àli ànkuppai we'nàtok wettok i'che pe pùla. Echi'che pùla tok wechi màlà. Màlàpàk i'che ewettok kon kupù auya'nokon pen. ¹⁸ Tùse Akkwalù uya ayalà kon yau, Law yo'no ewechi kon pen màlà.

¹⁹ Àli kùyeselu kon yau welaikantok màlà tensen ayupo, nàkàlunnàtok, esuken pùla we'nàtok, àli neken ànkuppai kulu we'nàtok, ²⁰ ikonekasak kaatù yemlotopo wepeimantok, molopai meluntà àli akkwalù winàpai yeposak yapulàtok, tùulon kon yewanma'làtok, wakù pe tonpa pokonpe we'nà pùla we'nàtok, kùlùmàk pe we'nàtok, we'naikantok, molopai amlek pe we'nàtok, tùusàulàmaik we'nàtok, iwepantapàssak pe'ne, ²¹ tùulon yemamin i'che kùlùmàlunnàtok, [wànnan pe] wetùnnàtok, tamùkke kuli'mak akùlù pe kulu welaikantok molopai tùulon kon sàlà yekkwa ton ku'nàì nan. Eyekamappoya-tàu iulà wapiya eyekamappoppù kon uya kasa. Mùkyamlo sàlà yamùk ku'nàì nan uya Kaatù wettok itepulu pe yepolo pen màlà.

²² Tùse Akkwalù winàpai tùuyàssan màlà wakù ton, pùnùnmantok, utau-chinpantok, echitonpa pe we'nàtok, pàlikantok, usentuppantok, wakù pe àsà pe pùla we'nàtok, ailon pe we'nàtok, ²³ ten pe we'nàtok, molopai esak yepulu pe we'nàtok. Sàlà yamùk winàkàik law pùla iwechi màlà. ²⁴ Molopai mùkyamlo Christ Jesus ponalok kon uya tamù'nawolon àli ànkuppai tùwettok kon pukapàssak màlà pulusuk pona iteselu yamùk pokonpe. ²⁵ Akkwalù uya lepansakù'nokon wema'nàtok ke yau, Akkwalù wenaimapai'nokon uchi. ²⁶ Tùulon kon yentai pe tukaik wekku'nà kùsettak, wapùla tonpawannà pàk wessakolopan kùsettak, wapùla kùlùmàk pe we'nà kùsettak.

Àtonpa Kon Ipùikattàtòk Kon

6 ¹ Utonpa yamùk, ànù'là wemakuimasak pe iwechi yattai, amyamlo akkwalù yau nai'nannùk wechi màlà àsà yai pùla innapponnan pe iwalai yak. Molopai elannek pe mettàik, amyamlo nàlà usetaluipa àli ànkuppai tukaik. ² Inalà pe nai'nùk yalà pàk àtonpa kon ipùikattàtòk kon. Molopai sàlà kasa màlà Christ law yawalà ewechi kon. ³ Ànù'là uchittu ànù'là yentai, ànùk pe pùla echii'ma yau, tiyiwalà iichennaka màlà. ⁴ Tamù'nawolon kon uya màlà tùwelaikatok kon ittu tiyiwalà'nokon. Wakù pe iwechi yau, iitau-chinpaichi màlà tùnkupùppù pàk, tùulon kon nùkupùppù pokonpe yà'là kasa là iwechi tense pùla. ⁵ Masapùla tamù'nawolon kon uya tewincha tùnalà kon yalà pàk.

⁶ Ànù'là mayin ke tenupatok yanùnnàì pe nai'nùk, tàwà tenupanàì lepai wakù ton itesak pe tùwettok tonpa ke.

⁷ Kesennakatàu kesenkuttàtàu, ànù'là uya Kaatù mottùnpa pen màlà. Kappon uya màlà tùnpàmàppù mokka. ⁸ Mùkkàlà àli pe eppai tùwettok ke nàppànyai'nùk uya màlà àli teselu yepeppù pe wettalumattàntok yepolo, tùse mùkkàlà Akkwalù wettok i'che ke nàppànyai'nùk uya màlà Akkwalù winàpai tàwàlàlè wema'nàtok yepolo. ⁹ Màlàpàk wakù kupù pàk usetakkan-nokon kùsettak, masapùla iwalai iweyu yattai ipànsak lùppù mokka màlà usemya'nùnpansak pùla iwechi yau. ¹⁰ Màlàpàk uchi ikuttok yattai wechi molo kùlottaù wakù ikuppai'nokon tamù'nawolon kon pàk, mùkyamlo kulu ailon tetok yau nai'nannùk pàk.

¹¹ Yentàk kon eke ton pe lùmà kaleta menuka uya sàlà apyakù'nokon, uyem-yatù ke! ¹² Mùkyamlo teselu kon polopon yentoppe enenpoikapai nai'nannùk

wechi màlà Jew yamùk yattàtok yeselu yawàlà ayattàtok kon pe eyeka'non-kai'che'nokon. Sàlà kupù tok uya màlà Christ pulusukù pàkànsau tùtalumattà kon tukaik. ¹³Mùkyamlo nàlà Jew yamùk yattàtok yeselu ku'nài nan lànen mùkyamlo Law yawàlà tùwessan pen. Wa là tùse tok wechi màlà ayattà kon i'che, eyesak kon yattàsak pàk tùutapulàtok kon pe. ¹⁴Tùse iulà, utauchinpa nen màlà Kùypulu kon Jesus Christ weli'chak pulusuk pona pàk neken, màlà winà wolù iweli'chak kasa man upona molopai iulà iweli'chak kasa man wolù pona. ¹⁵Yà'là pe pùla kappon yattàsak Jew yamùk yattà yeselu yawàlà wechi màlà, wapùla yattàsak pùla là iwechi wechi. Tùse làkku emennak pe ikonekasak pe we'nàtok. ¹⁶Echitonpa pe we'nàtok molopai usentuppantok wechi màlà tamù'nawolon kon sàlà yawàlà tùwemassan po, Kaatù ponalok kon Israel yamùk po.

¹⁷Uselupa wenukapù pe, ànù'là uwanittàpatak, masapùla uyesak pattàpàssak yàlùppù man upolo Jesus ponalok pe wechi yekamanài pe.

¹⁸Kùypulu kon Jesus Christ wettok wakù pe ayakkwalù kon yesak pe nechii, utoonpa yamùk. Emen.

Paul Kaletayi

Ephesus Pon Kon Piyakan

Sàlà Kaleta Yawon

Paul uya sàlà kaleta menukappù màlà patiki'chi tau echii'ma. Kaatù nùkupù tamù'-nawolon kon nettok ya tamùkke yekamappù ya, Jew yamùk molopai Jew yamùk pen so'chiyi tau. Christ yekamappù ya tamù'nawolon yau ippai pe. Molopai Paul uya màlà ailon tawonnan Christ pàk uya eke pùlemantok yepolo yekamasak Jesus yau. Tok makuyi pàk usentuppansak màlà molopai Kaatù ponalok pe tok wechi, Kaatù munkà pe. Jesus uya màlà i'che tok wettok ke tok lepa tok wemattoppe tùponalok pe. Settan panta'matok tùuya'nokon ike tùulapayi kon ke tok wechi màlà.

Paul uya màlà tùttusan tapulàse yà'là kasa là Christ wechi yekamappù. Tamù'na-wàlà kappon tùppai ke nai'nùk kasa màlà So'chi wechi, Christ wechi ippai pe. So'chi wechi màlà Christ noppù pe. Christ wechi màlà so'chi wakupuli pe, yessettànai pe. Sàlà kaleta yau Christ yanùnsak màlà kakàik yentoppe. Pùnùnmantok ya, tùwemattok tùtok ya, tùusentuppaik iwettok, wakù kuttok ya molopai esuken iwettok yenpoikasak màlà sàlà kaleta yau.

Ipantapàssak

Iwepyattàtok 1:1-2

Christ molopai so'chi 1:3-3:21

Emennak wema'nàtok Christ yau 4:1-6:20

Iwenukattok 6:21-24

1 ¹Sàlà kaleta màlà Paul, Kaatù wettok i'che yawàlà Christ Jesus neuno-koppù winàpaino, Kaatù ponalok kon [Ephesus po] tùwemassan piyak, mùkyamlo ailon ton tùwemattok kon Christ Jesus yau piyak inmenukappù.

²Tàwàichi Kaatù Kùkàipùnù kon molopai Itepulu Jesus Christ elepai'nokon wakù pe we'nàtok tùwinàpaino molopai echitonpa pe là we'nàtok ke.

Lepantok Christ Ponalok Pe We'nà'nokon Pàk

³Tenki tepai'nokon man Kaatù pàk, Kùyepulu Jesus Christ Kàipùnù pàk! Wakù pe kulu iwessak man kùpàkù'nokon, tamù'nawolon wakù lepantok epùn pon ke kùlepa kon tùuya yawàlà, masapùla Christ ponalok pe we'nà'nokon pàk. ⁴Kaatù uya kùyanùnkassak kon wechippù màlà tùponalok pe Christ yau, wakù pe esuken we'nàtok kon pe temloto po. Pena wolù wessepolo wapiya pùnùnmantok tùuya pàkàlà, ⁵Kaatù wekkussak wechippù màlà tùmunkà pe Jesus Christ yai kùnepù kon tùuya tùpyak pàk. Sàlà wechippù màlà iitauchinpa toppe molopai i'che iwettoppe. ⁶Kaatù yapulàpai'nokon uchi man wakù kulu usentuppantok Kaatù winàpaino tenumenkaik, Tùmu tù'nùn pe tùnkupù ke lepantok ya tense!

⁷Masapùla Christ yau, imùnù yai, wepùikattànsakù'nokon màlà, kùmakuyi kon pàk usentuppansak màlà eke kulu Kaatù wettok wakù pe yawàlà, ⁸Eke pe kulu kùlepasak kon ya nai'nùk ike wechi màlà! ⁹Tamù'nawolon tùpukketù ke molopai ittutok tùuya ke i'che tùwettok yawà, Kaatù uya ikupù pàk tùwekkupùppù kupùppù, molopai ànù'là nùttu pe pùla nai'nùk tùsenumenkatok yekamappù ya kùpàkù'nokon, tùnkupù yenuka'nùpù pàk man Christ yai. ¹⁰Kaatù uya ikupù màlà yenuka'nùpù ya iwalai iweyu yattai, tamù'nawolon kon tùnkonekassan nepù ya tamùkke, tamù'nawolon kon epùn pon kon molopai non pon kon, màlàyau Christ wechi nen uchi màlà tamù'nawolon yepoi.

¹¹Kaatù mùkkàlà ikupù tùuya teppù tùuya ku'nàì màlàpàk Christ yapyontàppù ya màlà ina yanùntoppe ya. ¹²Sàlà kupùppù ya màlà ina Jew yamùk uya Kaatù namatok nettoppe iponalok pe molopai wapiya kulu enpen we'nàtok yeponnàn nùssan pe Christ pàkànsau!

¹³Molopai amyamlo nàlà uya ailon teppù màlà Christ pàk, ailon itekale yetasak auya'nokon yau. Wakù Itekale wepùikattàntok ne'nàippù apyakù'nokon, molopai Kaatù uya tùponalok pe ewechi kon yentok ipàkàlà tùlùppù màlà àpàkù'nokon Wakù Akkwalù tùlù tùuya apyakù'nokon winà, itùlù tùuya teppù lùppù tùuya. ¹⁴Wakù Akkwalù màlà Kaatù uya wakù ton kùnepolo kon, itùlù tùuya tùponalok kon piyak teppù yanùmù kùuya'nokon yentok ipàkàlà, Kaatù uya tùne'mappù yanùmù tùponalok pe weyu ponalà, wakù pe iwettok yapulà toppe.

Paul Wàpùlematok

¹⁵Sàlà wenai, ailon tetok auya'nokon Itepulu Jesus pàk molopai tamù'nawolon kon Kaatù ponalok kon pùnnumatok auya'nokon yetasak uya motapai, ¹⁶àpona'nokon wàpùlematok yeleutanùssak uya pùla man Kaatù pàk tenki te uya yau. Eyittunàì'nokon iulà wàpùlema yau, ¹⁷Kùyepulu Jesus Christ Kaatùyi Kùkàipùnù wakù pe tùwessen tapulàtok yau, yekamapponàì iulà Wakù Akkwalù uya pukkek pe àkonekatok kon pe molopai Kaatù ittu kon pa yekama toppe ya àpàkù'nokon. ¹⁸Eusenumenkatok kon ike utakkoka toppe itakkwayi yene kon pa yekamapponàì iulà, màlà enpen we'nàtok yak àkà'masak kon ya nai'nùk ittu kon pa. Eke kulu màlà wakù kuttok ya itùlù tùuya teppù ya lùppù tùponalok kon pàk. ¹⁹Eke kulu màlà ne'wotokomayai'nùk kùmyamlo ailon tawonnan ponalok pe. Sàlà meluntà kùyau'nokon nai'nùk màlà eke kulu tùwe'wotokomasen imeluntàlù walai ²⁰màlà yapàikketù inapulàppù Christ wuluuka tùuya weli'nàtok yapai yau, molopai yeleutanùpùppù ya kamik pen temyatù winà epùn po. ²¹Christ Itepulu wechi màlà molo tamù'nawolon kon epùn pon kon itepulu yamùk yepoi, apàikkek ton, meluntà ton, molopai tamù'nawolon kon tùulon kon itepulu yamùk yepoi. Tamù'nawolon eke ton esek yamùk wolù yawon kon yepoino mùkkàlà molopai ewanawolok tùuyàssen pata yepoino. ²²Kaatù mùkkàlà tamù'nawolon tùnàì Christ pùta yokkoik molopai itùnàì so'chi yepulu pe tamù'nawolon yepoi. ²³Sàlà So'chi wechi màlà Christ pun pùkkù pe, tamù'nawàlà iku'nàì pe tamù'nawolon yanùkkanàì pe i'nai yekkwa yawàlà là.

Weli'nàtok Yapai Wema'nàtok Yak

2 ¹Pena eweli'chak kon wechippù màlà, Kaatù Maimu yawàlà pùla ewettok kon molopai amakuyi kon yau. ²Màlà yattai wolù yawon kon

yeselu kupùppù auya'nokon màlà, kawon kon yepulu, àli maimu yawàlà ewechippù kon, Kaatù Maimu yawàlà pùla tùwessan yepulu mùkkàlà. ³Tamù'nawolon kon kùmyamlo wechippù tok kasa màlà, àli pe usenumenkantok kon wettok i'che kupùppù'nokon kùwakùli kon pe. Tùulon kon kasa, tamù'nawàlà kùmyamlo nàlà wechippù màlà Kaatù we'naikatok yo'no.

⁴Tùse Kaatù usentuppato molopai pùnùnmantok ya màlà eke kulu. ⁵Weli'nàsak wechippù mayin yawàlà pùla we'nàtok yau tùse kùnepùppù ya màlà nulà we'nàtok yak Christ wuluuka tùuya winà. Kaatù wettok wakù pe winà ewepùikattàsak kon man. ⁶Molopai Christ Jesus yau kùwuluukasak kon Kaatù uya màlà Itepulu pe iwettok pùkkù pe we'nàtok kon pe chichiu pe ipyau epùn po. ⁷Sàlà kupùppù Kaatù uya màlà ewanawolok yattai eke kulu wakù pe tùwettok, pùnùnmantok tùuya yau tùnekamappù kùpàkù'nokon Christ Jesus yau yekama toppe tùuya. ⁸Masapùla Kaatù wettok wakù pe winà ewepùikattàsak kon màlà ailon tetok auya'nokon yai. Eyiwalà'nokon ànkupùppù kon pen màlà tùse Kaatù uya lepatok. ⁹Yà'làlà ipàkàlà autapulàtok ipàk woton pùla iwechi màlà, ewe'wotokomatok yepeppù pe pùla iwechi. ¹⁰Kaatù mùkkàlà kùkonekanàippù'nokon. Molopai Christ Jesus yau emennak pe we'nà toppe kùkonekappù kon ya màlà, wakù kùnkupù kon woton pe inkupùppù pena, kuttok kon pe wema'nà yawà.

Tewin Christ Yau We'nàtok

¹¹Amyamlo Jew yamùk pen ewentutok kon winà, Jew yamùk yattàtok yawà yattàsak kon pen tukaik Jew yamùk nesatù ton. Mùkyamlo Jew yattàtok yawà yattàsak kon tukaik tùusesassan, màlà esak pàk tùkussen kappon yamùk yemyatù ke. Yà'là kasaichi ewechippù kon wapiya ittutàk kon. ¹²Màlà yattai mei Christ pàk ewechippù kon màlà. Toto yamùk pe, Israel yamùk tonpa pe pùla. Itùlù tùuya teppù Kaatù uya lùppù tùponalok kon pàk pùkkù pe ewechippù kon pen. Sàlà non po ewemapùppù kon enpen we'nàtok pùla, molopai Kaatù pùla. ¹³Tùse sàlàpe, Christ tonpa pe ewechi kon màlà, amyamlo mei iwessak kon nùssan nessak man mei pùla Christ Jesus mìnù winà. ¹⁴Masapùla Christ uya màlà echitonpa pe we'nàtok nepùppù kùpya-kù'nokon, Jew yamùk molopai Jew yamùk pen kupù tùuya tewin winà. Tùke là tok pantakanàì molopai tok ku'nàì esseyaton pe ikkwàtùppù ya. ¹⁵Law, Moses winàpaino yeleutanùppù ya, inenupa molopai sà ikukkà tetok ya pokonpe, tùpatalon kon kappon yamùk konekappù ya tau tewin tok wet-toppe echitonpa pe. ¹⁶Tùwelikù pulusuk po winà Christ uya esseyaton pàk we'nàtok yeleutanùppù màlà. Tùwelikù pulusuk po winà nàlà asa'lon kon tùpatalo'nan kon kappon yamùk kupùppù ya tewin molopai tok mùnappoppù ya Kaatù piyak. ¹⁷Màlàpàk Christ uyàpùppù màlà. Wakù Itekale echitonpa pe we'nàtok yekamaik tamù'nawolon kon pàk. Amyamlo Jew yamùk pen Kaatù winàpai mei iwessak kon pàk molopai Jew yamùk mei pùla tùpàk iwessak kon pàk. ¹⁸Christ yai màlà tamù'nawolon kon kùmyamlo, asaklàma, Jew yamùk molopai Jew yamùk pen uyàttok wechi màlà tewinan Wakù Akkwalù yai Kùkàipùnù kon yemlotopona.

¹⁹Màlàpàk uchi amyamlo wechi toto yamùk pe pùla nen uchi màlà meyon kon pe pùla. Tùse Kaatù ponalok kon tonpa pe nen uchi ewechi kon molopai Kaatù munkà yamùk tonpa pe ewechi kon. ²⁰Amyamlo nàlà yamùsak màlà

yeunossak kon molopai Kaatù Maimu yenpoikannan nùssan nùnnonkappù po, Christ Jesus ipana'mu yawon iwakapuli pe. ²¹ Mùkkàlàichi mùkkàlà tamùsen yamùk ya'chinài tamùkke, wakù esukenan Kaatù yùwùk pe itùsak, Itepulu yapulàtok iwinà pe. ²² Christ yau itonpa pe ewechi kon màlà. Amyamlo nàlà yamù màlà tamùkke tamù'nawolon kon tùulon kon pokonpe Wakù Akkwalù winà tapùì Kaatù wemattok itau pe.

Paul Wotokoyi Jew Yamùk Pen Ponalok

3 ¹ Sàlà kasa iwechi pàk iulà Paul, wechi nai'nùk ya'chichak pe, amyamlo Jew yamùk pen pàkànsau. ² Ewaik yetappù auya'nokon wakù pe tùwet-tok yau Kaatù uya, sàlà wotoko túsak uyemyak ikuttoppe uya, àponalok kon pe. ³ Kaatù uya tùttusen pen tunkupù yenpoikappù molopai yekamappù ya upàk. Sàlà pàk uselupappù mala là emenuka kon uya wapiya. ⁴ Molopai unmenukappù yene auya'nokon yau Christ yekale tùttusen pe pùla nai'nùk ittu auya'nokon màlà. ⁵ Pena kappon yamùk pàk sàlà tùttusen pen yekamappù pen màlà, tùse Kaatù uya yenpoikasak man sàlàpe Wakù Akkwalù winà wakù ton esukenan kon tùneunokossan molopai tùmaimu yenpoikannan nùssan pàk. ⁶ Sàlàichi màlà tùttusen pen, wakù itekale winà Jew yamùk pen wechi màlà Jew yamùk pùkkù pe Kaatù uya pùlemantok yau. Tewin ipun tok wechi màlà molopai Kaatù uya itùlù tùuya teppù lùppù pùkkù pe tok wettoppe màlà ikussak Christ Jesus yau.

⁷ Wakù Itekale yapyoto pe wenappù màlà Kaatù uya lepantok winà, intù-lùppù uyemyak tùmeluntàlù we'wotokoma winà. ⁸ Iulà mùkkàlà tamù'nawolon kon Kaatù ponalok kon kappon yamùk ma'llan kulu. Tùse Kaatù uya ulepappù sàlà wakù wotoko ke wakù itekale yatoppe uya Jew yamùk pen piyak tùwenukapù woton pen wakù ton Christ piyawon kon mamin yekamase. ⁹ Molopai tamù'nawolon kon pàk tùttusen pe pùla nai'nùk yeselu Kaatù piyawon yekama toppe uya tok uya yentoppe. Kaatù, tamù'nawolon ya'làlà konekanàippù uya màlà kappon yamùk wapiyalok kon winàpai tùttusen pen kupùppù mailà tonantau, ¹⁰ sàlàpe, so'chi tawon kon yai, Kaatù pùkktù tùpatalo'nan yekama toppe inchelù yamùk pàk itepulu ton molopai apàikkekon epùn yawolon kon pàk. ¹¹ Jesus Christ Kùyepulu kon yai sàlà kupùppù màlà Kaatù uya, pena iwepyattà pe ikupù pàk tùwekkupùppù yawalà. ¹² Mùkkàlà yai nen uchi Kaatù yemlotopona uyà'nà sàlà tùwetalipaik pùla kùyanumù kon ya ittui'ma ailon tetok kùuya'nokon ipàk yau. ¹³ Apawanattàyatàu uchi iulà kesewankono'matàu wettalumattà pàk. Àpàkànsau'nokon iwechi nai'nùk. Eumeluntàtatok kon pe iwinà.

Pùnùnmantok Christ Uya

¹⁴ Màlàpàk uchi uyese'mu yok tùwenasen iulà Kùkàipùnù kon yemlotopo. ¹⁵ Tamù'nawolon epùn pon kon molopai non pon kon konekanàippù mùkkàlà molopai tesek kon yepotok tok uya iwinàpai. ¹⁶ Kaatù yekamapponài iulà, tukkan wakù ton epùn pon ke elepatok kon pe ya meluntà Wakù Akkwalù yai, meluntà pe ewechi kon pa ayakkwalù kon yau. ¹⁷ Molopai Christ wemat-toppe eyewan kon yau ailon tetok auya'nokon yai. Wàpùlemayaik i'nak aukalata kon pa uchi'nùnmantok yai. ¹⁸ Molopai amyamlo tamùkke tamù'nawolon kon Kaatù ponalok kon kappon yamùk pokonpe, pùkkekon pe ewechi kon pa

eke pe, kusan pe, kau, molopai i'nau Christ uya pùnùnmantok wechi ittu kon pa. ¹⁹Christ uya pùnùnmantok ittu auya'nokon i'che wessaik tamù'nawàlà. Ittu yentai lānen eke pe kulu là iwechi tùse awanùpù kon pa tamù'nawolon Kaatù yeselu ke.

²⁰Kaatù yapulàpai'nokon uchi, eke pe kulu yennatok kùuya'nokon yentai yà'làlā ke lepanài, wapùla usenumenkantok kon yentai iku'nàì tùméluntàlù ne'wotokomayai'nùk kùyau'nokon winà. ²¹Tàwàichi Kaatù yapulài so'chi, Christ Jesus yau, tachin pe, tàwàlālā molopai tàwàlālā. Emen.

Tewin Itesak Wenantok

4 ¹Eyekamappoyatàu uchi iulā, iulā ya'chichak nai'nùk masapùla Itepulu Jesus ponalok pe we'wotokoma pāk. Àkà'ma kon tùuya yau Kaatù nùkupùppù yawàlà we'nàtok pe, pākàlà ayakkwalù kon yemakkwatāk kon. ²Àssà'mùla ettāk kon, àsà pe pùla, molopai pàlikanài pe tàwàlà. Pùnùnmantok auya'nokon yenpoikatāk kon àtonpa kon yeselu pàlika auya'nokon winà. ³Ànùttu kon ikuttāk kon tewin ewettok kon Wakù Akkwalù nùtùlù kupù kon pa echitonpa pe we'nàtok aya'chinài'nokon tamùkke winà. ⁴Tewinan màlà esak molopai tewinan Akkwalù, tewinan enpen we'nàtok Kaatù uya àkà'mappù kon yak walai. ⁵Tewinan Itepulu molo man, tewinan ailon tetok, tewinan usenpataukantok. ⁶Tewinan Kaatù molo man molopai tamù'nawolon kon kappon yamùk Kàipùnù mùkkàlà. Tamù'nawolon kon Yepulu mùkkàlà, tamù'nawolon kon yai tùwe'wotokomasen molopai tamù'nawolon yawon.

⁷Tùse Christ uya tamù'nawolon kon lepappù tùpatalo'nan lepantok ke, yà'làlā itesak pe we'nà i'che tùwettok yawà. ⁸Màlàpāk Kaatù Maimu uya,

“Iwenukuppù kakàik tukkan kon ya'chichak kon yalàppù ya tùpokonpe.

Lepantok tùlùppù ya kappon yamùk yemyak,” te kasa. *Psalms 68:18*

⁹Yà'là te ken màlà iwenukuppù te uya? Iwuttàppù màlà i'nawon non ya'mu yak. ¹⁰Màlàpāk mùkkàlà iwuttàsak lùppù mùkkàlà iwenussak lùppù kakàik kak yepoi molopai miya itentak, tamù'nawolon yanùkkase molo tùwechi ke. ¹¹Mùkkàlàichi mùkkàlà “kappon yamùk lepanàippù lepantok yamùk ke” tùulon kon kappon yamùk yanùmùppù ya teunossan pe, tùulon kon Kaatù maimuppù yenpoikannan pe, tùulon kon wakù itekale yekamannan pe, tùulon kon so'chi yesan pe, molopai tùulon kon enupannan pe. ¹²Sàlà kupùppù Christ uya màlà tamù'nawolon kon Kaatù ponalok kon kappon yamùk koneka toppe tùuya, tùwotokoyi kuttotoppe tok uya. Molopai ailon tawonnan tùpāk yamù toppe tùuya. ¹³Màlàpāk tamùkke tewin we'nàtok yak uyà'nàtok kon pe ailon tetok kùuya'nokon yau molopai Kaatù Mumu ittutok kùuya'nokon yau. Christ walainon kappon yamùk pe wenan'nokon màlà, sàlà kasa iwechi màlà Christ kasa kulu usemokban ponalā.

¹⁴Màlàyau mule yamùk kasa welaikan kùsettakù'nokon. Kappon yamùk ennakantakù'nokon ailon pen pāk enupan tùuya'nokon ke, yà'là yekkwa ton nà enupantok tùuya'nokon ke aimelunpantok tok, meluntà assetun uya tàn-tànman kasa. ¹⁵Tùse làkku ailon pe uselupan uchi'nùnmantok winà, usemokbanpai'nokon tamù'nawolon yawà Christ kasa, mùkkàlà tesak ippai pe nai'nùk. ¹⁶Itepulu pe iwettok yo'no tamù'nawolon tùpatalo'nan esak pùkkù yamùk tùwessen tùpatassek kon yau tamùkke, molopai tamù'nawolon esak ya'chichak màlà iichese'muttàpàttok uya, màlà yamùk uya ipùikattànài

pe ikussak. Mälàpàk tamù'nawolon ipùkkù uya tùwotokoyi kupù wakù pe, tamù'nawolon esak tùwekassen molopai tùusemökkasen uchi'nùnmantok yai.

Emennak Wema'nàtok Christ Yau

¹⁷Itepulu Jesus yesek yau uchi waukayaik. Molopai yekama tu'ma uya sàlà, Jew yamùk pen kasaichi kemattàu, iichenumenkatok pùnòn ¹⁸molopai iichenumenkatok ewalupàttàu nai'nannùk kasa. Kaatù nùtùlù wema'nàtok pùkkù pe pùla tok wechi mälà, masapùla ittunài pe pùla tok wechi molopai sa'man pe tok yewan wechi pàk. ¹⁹Tok uya tamù'nawàlà wekkuli'man ittutok la'chi-mappù mälà. Àli ànkuppai we'nàtok yak tok wettùsak mälà. Molopai yà'là yekkwa ton nà akùlùmannan kupù tok uya tùweleutaik pùla.

²⁰Mälà yekkwa pen mälà Christ pàk eusenupappù kon! ²¹Yetappù auya'no-kon molopai eyenupappù kon ipàk ailon, Jesus yau nai'nùk, yawà inenupa ton pe messatài'nùk pàk. ²²Apanamappù kon mälà penalok eyeselu kon nonka kon pa, ikasa pùla ewemapù kon pa àku'nàippù kon. Amattanù'nàippù kon lùppù enkuttànài ànkuppai we'nàtok kon winà. ²³Eyewan kon molopai euse-numenkatok kon wena toppe emennak pe kulu. ²⁴Emennak eyeselu kon pe yepotàk kon, Kaatù kasa ikonekasak lùppù, molopai tùusenpoikasen ailon wema'nàtok yau mälà iwalai molopai wakù esukenan.

²⁵Tàwàichi kasei pe we'nàtok pùla nechii! Tàwà tùtonpa kon pàk tamù'nawolon kon uselupatok ailon pe nechii, masapùla tamù'nawolon kon kùm-yamlo mùkyamlo tewinan itesak. ²⁶Tùwemakuimaik ke'naikattàu. *Psalms 4:4* Molopai tùwe'naikase kasapontàtàu. ²⁷Makui, kù'lepataù yà'làlà kuttok ya yattai ke. ²⁸Amak pe tùwessen pe ewechi yau amak pe ewettok yeleta-nùkkà. Ailon pe ekkà molopai sa'man pe e'wotokomakà yà'là pùnòn kappon yamùk yemyak àntùlù woton wettoppe molo.

²⁹Àli mayin kùsapulàtàu euselupatok kon yau. Pùikattànài neken mayin yapulàtòk kon, i'che kulu we'nàtok ne'nài, molopai ewan ipittànài eyetannan pùikattà toppe euselupatok uya. ³⁰Molopai Wakù Kaatù Yakkwalù kùsewan-kono'matàu. Masapùla Wakù Akkwalù mùkkàlà Kaatù wettok eyesak kon pe yentok ipàkàlà, Kaatù uya eyepeppù kon tùlù Weyu ponalà. ³¹Tamù'nawolon àli pe usàulàmantok, molopai we'naikantok inonkatàk kon. Wentaimèpà'nàtok wapùla wemottùnpantok nàlà inonkatàk kon! Esseyaton pàk we'nàtok pùla nechii àklottau'nokon. ³²Tùse làkku tùsentsuppaik ettàk kon molopai sa'man pe pùla itewan echiwinàkàik, molopai esentuppataù kon àpàkù'nokon Kaatù usentuppasak àpàkù'nokon Christ yau kasa.

Wema'nà Akkwa Yau

5 ¹Kaatù munkà yamùk i'nùn ton pe kulu ewechi kon pàk, ikasa ettàk kon ²uchi'nùnmantok ewemattok yau nechii, Christ uya kù'nùnmappù kon molopai iwettùlùppù kùponalok kon pe kasa, wakù pe tükà'nùnsen tùtùsen Kaatù yauchinpanài pe kasa.

³Tùse esukenan kon Kaatù ponalok kon pe ewechi kon pàk, nàkàlunnàtok molopai tamù'nawolon àli, ànù'là yemamin i'che we'nàtok kùsettak àklottau'nokon. Sàlà yekkwa ton winàpai mettàik. Mälà yekkwa pe là uselupan kùsettak. ⁴Ikasa pùla nàlà àli pe uselupantok, pakko pe àli mayin yapulàtok, àli pe wo'mattantok wechi mälà, mälàpàk kùsapulàtàu. Tùse làkku tenki katàk

kon Kaatù pàk. ⁵Sàlà ittu auya'nokon màlà, masapùla ànù'là tònàkàlunsen, esukenan pen wapùla tùuseka'nonkasen uya yà'làlà yepolo pen màlà Christ molopai Kaatù patassek yau, masapùla ànù'là yemamin i'che we'nàtok wechi màlà wepeiman màlà yamùk yemlotopo kasa.

⁶Ànù'là eyenkuttàtakù'nokon suwalai là ailon pen mayin ke. Sàlà yamùk pàkànsau uchi màlà Kaatù we'naikatok uyàpù mùkyamlo imaimu yawàlà pùla nai'nannùk pona. ⁷Màlàpàk mùkyamlo yekkwa pokonpe kettàu. ⁸Amyamlo wehippù ewalupàttau màlà, tùse Itepulu Kaatù ponalok kon kappon yamùk pe ewenasak kon pàk akkwa yau ewechi kon màlà. Màlàpàk uchi emattàk kon kappon yamùk akkwa yau tùwemassan kasa. ⁹Masapùla akkwa màlà eke pe kulu tamù'nawolon yà'là yekkwa là ku'nài, wakù pe we'nàtok, ikasa we'nàtok molopai ailon. ¹⁰Màlà Itepulu Kaatù yauchinpanàì iwakùlì ittui'che ettàk kon. ¹¹Àli ku'nài nan kappon yamùk pùkkù pe kettàu, màlà yamùk ewalupà ponalok kon. Tùse làkku pùsamlo pàk ikasa pùla tok wechi yekamatàk kon. ¹²Sàlà yamùk tok nùkussai'nùk amak yai kuli'mak man yekama yentai kulu. ¹³Tùse tamù'nawolon akkwa nùweyuttàppù màlà yà'là kasa là iwechi tensen. ¹⁴Masapùla akkwa màlà tamù'nawolon yà'làlà weyuttànàì yentoppe. Màlàpàk,

“Apakakà tùwe'nùnsen, e'wuluukakà weli'nàtok yapai!

Molopai Christ uya màlà eweyuttà,” tesak màlà.

¹⁵Màlàpàk tùttuik kulu emattàk kon. Ittunnan pen kappon yamùk kasa kemattàu, tùse làkku pukkek ton kasa emattàk kon. ¹⁶Tamù'nawolon eweyu kon yapulàtòk kon tùttuik pukkek pe, masapùla sàlà wei yamùk màlà àli ton. ¹⁷Pakko peichi kettàu, tùse Itepulu Jesus wettok ikupù auya'nokon i'che ittui'che ettàk kon.

¹⁸Wain ke ketùntàu, amattanùpù kon ya neken màlà. Tùse làkku Wakù Akkwàlù ke anùttàk kon. ¹⁹Àtonpa kon pokonpe eselupatàk kon David yelemu maimu yau, elen yamùk Wakù Akkwàlù winàpaino yekkwa ton pàk eselenpatàk kon Kaatù winàkàik, yapulàtok itewan yau echii'ma. ²⁰Tàwàlàlà tenki katàk kon tamù'nawolon pàk Kaatù Kùkàipùnù kon pàk, Kùyepulu kon Jesus Christ yesek yau. ²¹Àtonpa kon yo'no echittutàk kon ànùk yentai pùla, Christ namatok auya'nokon yau.

Tayappù Yamùk Molopai Noppù Yamùk

²²Tùtayappù kenan kon, atayappù kon yentai kettàu, Itepulu yemyawon kon pe messatàì'nùk kasa ettàk kon. ²³Masapùla tùnoppù kenan mùkkàlà tapàikketù kenan tùnoppù yepoi Christ wechi tapàikketù ke so'chi tawon kon yepoi kasa. Molopai so'chi nàlà màlà Christ yesak. ²⁴Màlàpàk uchi tùtayappù kenan kon nàlà tùtayappù kon yentai kùsettak yà'là yekkwa motau là, so'chi wechi Christ yemyau kasa kulu.

²⁵Tùnoppù kenan kon, ànoppù kon i'nùnmatàk kon Christ uya so'chi pùnùnmapppù molopai iwettùlùppù tok ponalok pe kasa. ²⁶So'chi konekappù ya màlà wakù pe tùmaimu yapàikettù winà, molopai wakù pe ikonekappù ya ikolùka tùuya tuna ke winà. ²⁷Christ uya màlà sàlà kupùppù so'chi koneka toppe tùuya tùponalok pe, tamù'nawàlà wakù pe, molopai yà'làlà iwalai pen pùla, ikopposak pùla molopai ikosokoso'masak pe pùla, tamù'nawàlà wakù pe. ²⁸Màlà kasa làma tàwà tùnoppù kenan kon tùnoppù kon

pùnùnmai tiuchi'nùnma kon kasa. Tùnoppù pùnùnmanài mùkkàlà tiyiwalà tiuchi'nùnmasen. ²⁹Ànù'là tewanma pe tūpun ku'nài pùn. Tùse tūsewessen làkku mùkkàlà molopai tūwemainanpasen, Christ uya so'chi kupù kasa kulu. ³⁰Masapùla kùmyamlo wechi màlà itesak pùkkù pe. ³¹Kaatù Maimu uya wate kasa, “Sàlà wenai kàyik uya tùkàipùnù molopai tusan nàmà màlà, molopai tùnoppù pùkkù pe iwena, molopai pùsamlo asa'lon kon wena màlà tewin,” te kasa. *Genesis 2:24* ³²Sàlà màlà eke kulu ailon ittusak lùppù pen tūse yenpoikasak, uselupayaik Christ molopai so'chi tawon pàk. ³³Tùse tàwà tamù'nawolon kon tùnoppù kenan kon tùnoppù kon pùnùnmai tiuchi'nùnma kon kasa, molopai tàwà tamù'nawolon kon tūtayappù kenan kon tūtayappù kon namai.

Mule Yamùk Molopai Tok Sanon Yamùk

6 ¹Mule yamùk, asan kon molopai àkàipùnù kon maimu yawàlà ettàk kon Itepulu ponalok pe, masapùla sàlàichi màlà iwalai ànkupù kon. ²“Àkàipùnù kon molopai asan kon inamatàk kon,” tawon uchi màlà wapiyalok use-nupantok, ikupù uya màlà tetok pokonpan. ³“Tamù'nawolon wettoppe wakù pe apyau'nokon, molopai ewemapù kon pa sàlà pata yau tachin pe,” tawon.

Deuteronomy 5:16

⁴Papai yamùk, àmunkà kon pàk àsà pe kettàu, tok kùssakolopatàu. Tùse làkku, tok yemokkatàk kon Itepulu ya'lon uya ekamappontok ke molopai enupantok ke.

Apyoto Yamùk Molopai Tok Yepotolù Yamùk

⁵Tepotolù kenan kon, eyepotolù kon sàlà non po nai'nannùk maimu yawàlà ettàk kon, nalik pe, tūwe'namaik. Molopai ailon pe itewan ikuttàk kon, Christ ponalok pe ewe'wotokoma kon kasa. ⁶Sàlàichi ikuttàk kon eyene kon tok uya yattai neken nà pùla, tok yauchinpapa kon pa neken nà pùla. Tùse tamù'nawàlà eyewan kon ke Kaatù wettok i'che ikuttàk kon, Christ yapyoto ton pe. ⁷Àwotokoyi kon ikuttàk kon kappon tepotolù kenan we'wotokoma kasa tùtauchinpaik, Itepulu yapyoto pe ewe'wotokoma kon kasa, molopai kappon yamùk ponalok pe pùla. ⁸Ittutàk kon uchi Itepulu uya tamù'nawolon kon ye'ma, ànùk yekkwa là apyoto wapùla apyoto pen, wakù wotoko inkupù yepeppù pe.

⁹Potolù yamùk, màlà kasa làmaichi ettàk kon ayapyoto kon winàkàik. Tok kùttalipapàttàu. Mùttuyatàik, mùkkàlà epùn pon wechi mùkyamlo molopai amyamlo Yepotolù pe. Tamù'nawolon kon ku'nài mùkkàlà ekkaichalà.

Tamù'nawolon Kaatù Winàpaino Wepanta'man Pon

¹⁰Iwenukapù pe, wate uya sàlà meluntà pe ettàk kon Itepulu yau, molopai itapàikketù eke kulu winà. ¹¹Tamù'nawolon wepanta'man pon Kaatù uya elepatok kon yak epontàtāk kon, meluntà pe ewechi kon pa, àli, Makui uya enkuttàntok yentaika kon pa. ¹²Masapùla wepanta'man'nokon kappon yamùk pokonpe pen sàlà, tūse àli ton akkwalù meluntàlù kak yawolon kon pokonpe, itepulu yamùk, apàikkek ton, molopai sàlà ewalupà yawon kon itepulu yamùk tensan pen meluntàlù pokonpe. ¹³Màlàpàk uchi Kaatù winàpaino tamù'nawàlà wepanta'man pon yak epontàtāk kon sàlàpe! Molopai nen uchi àli weyu

uyàpù yau, eyeyaton kon uya panta'mantok yentaika kon pa. Molopai ewe-panta'ma kon iwenukapù ponalà tùpo, meluntà pe lùppù ewechi kon pa.

¹⁴Màlàpàk tùwekonekaik ettàk kon. Ailon ke epokùlùyittàtòk kon. Ikasa we'nàtok itùtòk kon àplopo kon wapu pe. ¹⁵Molopai iwekonekansak pe wakù itekale echitonpa pe we'nàtok yekamatok attassa kon pe. ¹⁶Tàwàlàlà ailon tetok yatàk kon awapu kon pe. Màlà ke tamù'nawolon pàlàu yamùk ulen-pansak, Ene Makui uya pukantok yà'nùpù kon pa. ¹⁷Molopai wepùikattàntok yanùntòk kon appai kon wapu pe, molopai Kaatù Maimu akasupalayi kon pe Wakù Akkwàlù uya elepatok kon. ¹⁸Àwàpùlema kon yau sàlà yamùk ikuttàk kon tamù'nawàlà Kaatù uya, pùikattàntok yennai'ma. Tàwàlàlà àpùlema-tàk kon Wakù Akkwàlù meluntàlù yau. Màlàpàk tùwekonekaik ettàk kon. Ke'nonkatàù, màpùlematàik tamù'nawolon kon Kaatù ponalok kon kappon yamùk pona. ¹⁹Molopai upona nàlà màpùlematàik, Kaatù uya ulepa toppe itekale ke, uselupa pàk wekonekasak yau, uselupa toppe meluntà pe tùusenalippaik pùla. Molopai wakù itekale yawon tùttusen pen yekama toppe uya. ²⁰Sàlà wotoko kuttotpe uya uyeunossak nai'nùk molopai màlà pàkànsau sàlà patiki'chi tau wechi. Àpùlematàk kon meluntà pe tùusenalippaik pùla uselupa toppe wakù itekale yekama uya yau.

“Wakù Pe Na' Messatàù?” Tetok

²¹Tychicus, kù'nùn kùtonpa kon molopai ailon kulu apyoto Itepulu woto-koyi yau uya, elepa kon màlà tamù'nawolon uyekale ke, atta wechi molopai yà'là kupù uya ittu kon pa. ²²Màlàpàk uchi yeunoko uya sàlà apyakù'nokon. Atta là tamù'nawolon kon ina wechi yekama toppe ya àpàkù'nokon, molopai màlà kasa eyewan kon meluntàtanùpù kon pa.

²³Tàwàichi Kaatù Kùkàipùnù kon molopai Itepulu Jesus Christ echitonpa pe we'nàtok molopai uchi'nùnmantok tùlùì ailon tetok pokonpe, tamù'nawolon kon ailon tawonnan piyak. ²⁴Tàwà wakù pe we'nàtok Kaatù winà-paino tamù'nawolon kon Kùyepulu Jesus Christ pùnùnma pàk nai'nannùk po nechii.

Paul Kaletayi

Philippi Pon Kon Piyakan

Sàlà Kaleta Yawon

Paul uya màlà kaleta menukappù Philippi pon kon piyak tenki te pe, masapùla tùpùikattàsak tok uya i'che kulu tùwettok ke pàk, yà'là kasa là tùwechi patiki'chi tau yekale enekamapai tùwechi pàk. Molopai tok yewan enmeluntàpapai tùwechi pàk. Yattai pùla là tùtalumattàtok kon yepotok tok uya ewanawolok yau yekamappù ya. Molopai màlà iwekkussak nai'nùk uya wakù itekale utà toppe miyaiwa ikussak màlà teppù ya. Tùtalumattàtok kon yau meluntà pe tok wettoppe tok meluntàpappù ya. Molopai nàlà tùulon kon uya iwalai pen pàk enupan yekamappù ya. Tùse kappon yanùntok ikasa Kaatù pokonpe wechi màlà ailon tetok yai neken Jew yamùk yeselu maimu yawàlà we'nà winà pùla.

Sàlà kaleta uselupasak màlà utauchinpantok, tùutaimelunpaik pùla we'nàtok molopai ailon tetok, tawonnan pàk. Wakù pe welaikantok Kaatù wettok i'che kasa màlà tùuyàssen Jesus yau wema'nà yau.

Ipantapàssak

Iwepyattàtok molopai Paul wemapù yekale 1:1-26

Christ yau wema'nà 1:27-2:18

Timothy molopai Epaphroditus 2:19-30

Ikasa kulu we'nàtok 3:1-4:9

Tenki tetok molopai iwenukattok 4:10-23

1 ¹Sàlà màlà kaleta Paul molopai Timothy tawonnan, Christ Jesus yapyoto ton winàpaino. Tamù'nawolon kon Christ Jesus ponalok kon pe tùwemassan Philippi po piyak imenukasak, tamùkke so'chi yennà nan molopai tok pùikattànnan ponalok.

²Tàwà Kaatù Kùkàipùnù molopai Kùyepulu Jesus Christ elepai'nokon wakù pe we'nàtok molopai echitonpa pe we'nàtok ke.

Paul Wàpùlematok Tùnenupa Ton Pona

³Tenki ukayaik Kaatù pàk tamù'nawàlà àpàkù'nokon, tàwàlàlà àpàkù'nokon usenumenka yau. ⁴Molopai tamù'nawàlà àpona'nokon wàpùlema yau tùwàpùlemasen iulà tùutauchinpaik tàwàlàlà. ⁵Masapùla upatùnayi pe ewessak kon Itekale yekama uya yau, wepyattà motapai sàlà tepose pàk. ⁶Màlàpàk sàlà tùttuyaik kulu. Kaatù, sàlà wakù wotoko piyattànaippù ayau'nokon, wechi màlà ikupù pàk iwenukapù tepose Christ Jesus Weyu ponala. ⁷Tàwàlà uyewan pe tùwessan amyamlo! Màlàpàk ikasa iwechi màlà sàlà kasa usenumenka tamù'nawàlà àpàkù'nokon yau. Masapùla Kaatù uya ulepatok

wakù pe we'nàtok pùkkù pe ewessak kon pàk. Sàlape patiki'chi tau wechi yau wapùla polopo iwenai wechi pe wakù itekale wechi ailon pe yekama pàk wechi yau. ⁸Kaatù mùkkàlà ittunài wate uya wechi ailon pe, eke pe kulu tamù'nawàlà à'nùnmatok kon uya tùuyàssen Christ Jesus winàpai te uya yau. ⁹Molopai sàlà màlà wàpùlematok, echi'nùn pe ewettok kon wena toppe eke peiwa màlà yentak ittutok ke molopai miya lùwiwa i'napailà yentak ke. ¹⁰Wakù pe kulu neken nai'nùk yanùmù kon pa. Molopai nen uchi esuken ewemattok kon wettoppe, wakù pe eyekale kon wettoppe Christ wennappo sàlà motak ponala. ¹¹Jesus Christ uya àkupù kon màlà wakù eselu kupù pàk ewechi kon pa. Sàlà uya Kaatù yapulàtok molopai inamatok nepù màlà.

Christ Ponalok Iulà Wemapù Yawà

¹²Ittu auya'nokon i'che wessaik, utonpa yamùk, màlà yamùk iwekkussak kon uwinàkàik uya kulu wakù itekale utà toppe miyaiwa upùikattàsak pàk. ¹³Màlàpàk tamù'nawolon kon potolù pata yelasu ton molopai tamù'nawolon kon talonkonnà Christ yapyoto pe wechi pàk patiki'chi tau wechi ittuyan. ¹⁴Molopai patiki'chi tau wettok uya tamù'nawolon kon nùwa ailon tawonnan utonpa yamùk kussak man ailon tetok tùuya'nokon tùtoppe tok uya Christ yak. Meluntà peiwa Kaatù Maimu yekamatok tùuya'nokon yau tùwenatok kon pe tàwàlà tùusenalippaik pùla.

¹⁵Ewaik, tùulon kon mùkyamlo Christ pàk tùuselupasan masapùla kùlùmàk pe tùwechi kon pàk, tewanma kon pe ukupù tùuya'nokon pàk. Tùse tùulon kon tùuselupasan ipàk tamù'nawàlà wakù pe iteselu. ¹⁶Pùsamlo mùkyamlo Christ yekale pàk tùuselupasan, wakù pe iteselu uchi'nùnman-tok yapai. Masapùla Kaatù uya ulepasak sàlà wakù itekale wenai wettoppe. ¹⁷Tùulon kon mùkyamlo Christ yekale pàk tùuselupasan, ailon pe wakù pe itewan pùla, amlek peiwa, enekamapai pùla lùwiwa echii'ma, eke peiwa utai-melunpantok koneka tùuya'nokon kasa tùttuse patiki'chi tau wechi tùse.

¹⁸Yà'là pe pùla iwechi màlà! Màlà kasa iwechi pàk utauchinpayaik walà tùse Christ yekale usekama toppe i'nai kasa là, iwalai pen wapùla iwalai là iteselu pe. Ewaik, utauchinpa pàk lùppù wechi màlà. ¹⁹Masapùla àwàpùlematok kon molopai pùikattàntok Jesus Christ Yakkwalù nùtùlùppù winà sàlà yau wessai'nùk yapai wemokka pe tùttuyaik. ²⁰Masapùla i'napailà uyewan wettok i'che molopai enpen wettok màlà yà'làlà unkupù yau wekkuli'ma tukaik uku'nài. Tùse tàwàlà molopai sàlape kulu umeluntàtà màlà, tamù'nawàlà uke, Christ yapulàtok nettoppe uya, wemapù pe iwechi yau wapùla welikù pe là iwechi yau. ²¹Masapùla yà'là ken màlà wema'nàtok? Christ mùkkàlà wema'nàtok upona. Weli'nàtok nen uchi màlà wakùwa ne'nài. ²²Tùse wemapù yau wotoko kupù uya màlà eke peiwa, màlàpàk i'nai kulu là yanùmù uya ittu uya pùla man. ²³Asaklàma sàlà yamùk yakletau wessaik, tùulon yattai emappai wechi, tùulon yattai emappai pùla. Masapùla Christ piyak kulu itàpai uchittu utauchinpa kulu màlà eke pe talà wechi yentai. ²⁴Tùse pàli'yau wechi, wechi màlà wakù peiwa kulu, àpàkànsau'nokon kan. ²⁵Ewaik, uyi'che lùppù we'nàtok talà man. Sàlà non po wemapù pe lùppùwa tùttuyaik, àpùikattà kon pàk, eumeluntàtà kon pa molopai tùutauchinpaik ewechi kon pa, ailon tetok auya'nokon yau. ²⁶Màlàyau akaklanpa tukkasak kon uya yau autauchinpa kon màlà molopai Jesus Christ yapulà auya'nokon pàli'yau ukussak ya pàk.

²⁷Tùse yà'là pe là wechi pe iwechi yau, Christ yekale nekama yawà memat-
tàik tàwàlà. Màlàyau nen uchi eyense'nokon utà wapùla utà pùla là iwechi
tùse eyekale kon neken nà yeta toppe uya, tamùkke tewin itewan, tewin
iichenumenkatok, molopai meluntà pe ewechi kon wakù itekale ponelok
pe yeta toppe uya. ²⁸Kesenalippatàu eyeyaton kon pàk. Molopai sàlà uya
yekama màlà tok pàk tok uya eyentaika kon pen, molopai tok yentaika auya'-
nokon. Masapùla Kaatù mùkkàlà entaikantok ke elepayatàì'nùk! ²⁹Masapùla
elepasak kon màlà Christ Jesus yapyoto pe ewettok kon ke, ailon tetok neken
auya'nokon ipàk winà pùla, tùse nàlà ewettalumattàtok kon iponelok pe
winà. ³⁰Màlàpàk uchi sàlà wepanta'mantok yau we'nàpai man tamùkke. Sàlà
màlà màlà lùppù ipanta'ma uya mentantàunùk pena, molopai màlà lùppù
ipanta'ma pàk wessai'nùk, yeta auya'nokon kasa.

Christ Wettok Àssà'mùla Patakatok

2 ¹Ewemattok kon na' Christ yau meluntà pe àkussatàu? Pùnùnmantok
ya na' eyewan kon ipittàyan? Wakù Akkwalù pokonpe na' echitonpa pe
we'nàtok yesak pe messatàu? Usentuppantok molopai ànù'là kappon pùnùn-
matok auya'nokon yesak pe na' messatàu? ²Màlà kasa iwechi yau apawanat-
tàyatàu iulà, kùyauchinpatàk kon kulu nen uchi ekkaichalà usenumenkantok
yesak pe ewechi kon winà, pùnùnmantok winà molopai tùwe'wotokomaik
tamùkke tewin itewan ewechi kon winà. ³Amlek pe kettàu. Tùulon kon
yentai pe tukaik kekkuttàu. Àssà'mùla ettàk kon tùulon kon yentai tiuchit-
tuik pùla. ⁴Àponelok kon pe neken ànkupù kon pàk kesenumenkatàu, tùse
alikyek pe ettàk kon tùulon kon pùikattà pàk eusenumenka kon pàk. ⁵Euse-
numenkatok kon yau Jesus Christ kasa ettàk.

⁶ Kaatù là mùkkàlà tàwàlà.

Tùse Kaatù pokonpe ekkaichalà tùwenai'che iwechippù pen.

⁷ Tùse làkku, tiyiwalà tamù'nawolon nonkappù ya.

Molopai apyoto pe iwenappù kappon pe kùkasa.

⁸ Kappon pe là iwechippù.

Àssà'mùla iwenappù màlà.

Molopai mayin yawàlà weli'nàtok yanùmùppù ya,
pulusuk po weli'nàtok.

⁹ Sàlà wenai Kaatù uya iwuluukappù kawon pata yak,
namantok patassek yak.

Molopai ilepappù ya tùulon kon esek yamùk yentaino esek ke.

¹⁰ Tamù'nawolon kon epùn pon kon, molopai non pon kon,
molopai non yo'non kon wena toppe tese'mu kon yok.

¹¹ Molopai tamù'nawolon kon uya ayupo yekama màlà,
Jesus Christ wechi Itepulu pe,
Kaatù Kùkàipùnù yapulà toppe.

Ulenpannà Chilùkà Kasa

¹² Màlàpàk uchi, utonpa yamùk, tàwàlà mayin yawàlà ewechippù kon
apyau'nokon wechi yau. Tùse sàlàpe apyau'nokon pùla là wechi tùse màlà
yentak lùwiya yawàlà ewechi kon màlà. Màlàpàk e'wotokomatàk kon, tùwe'-
namaik molopai kùkùkù pe Kaatù ponelok pe ewechi kon yekama pe.

¹³ Masapùla Kaatù mùkkàlà tùwe'wotokomasen ayau'nokon tàwàlà, alikyek pe molopai meluntà pe amatok kon pe tùuya, teselu yawàlà ewechi kon pa.

¹⁴ Tamù'nawolon ikuttàk kon, tùusàulàmaik pùla wapùla tùwesseippàsse pùla. ¹⁵ Àli ku'nài nan pe pùla esuken Kaatù munkà pe, wakù pe tùwemassan pe ewechi kon pa. Molopai ikasa pùla àli pe kulu tùwemassan kappon yamùk wolù yawon kon kùlottau elenpantàk kon. Chilùkà yamùk ulenpansak kak yau kasa. ¹⁶ Wema'nàtok yekale yekamai'ma tok pàk. Màlà pàkànsau àpà-kù'nokon utauchinpatok yesak pe wechi màlà Christ Weyu yattai, màlà uya yekama màlà yà'là woton pe pùla là we'wotokomappù pe pùla iwechi.

¹⁷ Ailon tetok auya Itepulu yau molopai ewe'wotokomatok màlà lepan-tok walai Kaatù pona. Molopai umùnù wekkwamù sàlà lepan-tok pona. Sàlà wekkupù yau utauchinpa màlà, molopai tamù'nawàlà àpokonpe'nokon utau-chinpa. ¹⁸ Màlà kasa làma atauchinpatàk kon, molopai utauchinpanpai'nokon upokonpe.

Timothy Molopai Epaphroditus

¹⁹ Ailon ukayaik Itepulu Jesus pàk sàlàpe'ne là Timothy yeunoko uya apya-kù'nokon pe iwechi pàk, umeluntàta toppe eyekale kon winà. ²⁰ Mùkkàlà neken mùkkàlà uyewan kaichalon itewan àpùikattà kon pàk alikyek pe kulu tùwessen. ²¹ Masapùla tamù'nawolon kon mùkyamlo tùnkupù kon pàk neken tùusenumenkasan, Jesus Christ pàkànsau pùla. ²² Tùse Timothy mùttuyatàik. Tùwe'wotokoma pàk iwessak man upokonpe, tükàipùnù pokonpe imu we'-wotokoma kasa. Ina we'wotokomasak man tamùkke, wakù itekale pàkànsau. ²³ Apyakù'nokon kan yeunoko uya ukayaik, yà'là kasa là talà tamù'nawolon wechi uwinàkàik ittusak uya yau. ²⁴ Molopai Itepulu Jesus pàk ailon te uya sàlà, iulà nàlà uyàpù pe tiuchittuik apyakù'nokon tachin pe tùpo pùla là.

²⁵ Kùtonpa kon, Epaphroditus yeunoko uya kulu apyakù'nokon pàk usenu-menkasak man. Iwe'wotokomasak lùppù ukaichalà molopai iwepanta'masak lùppù upyau, amaimuppù kon yekamanài nàlà eneunokoppù lùppù upùikattà toppe ya. ²⁶ Eyenpai'nokon kulu man tamù'nawàlà molopai iichewankono'-masak man e'nek pe tùwechi yekale yetasak auya'nokon pàk. ²⁷ Ewaik e'nek pe kulu iwechippù, iwelikùiwappù. Tùse Kaatù usentuppappù ipàk. Molopai mùkkàlà pàk neken pùla, tùse upàk nàlà. Molopai upùikattàppù ya màlà yentak usewankono'matok yapai. ²⁸ Eneunoppai kulu wessaik apyakù'nokon, autauchinpa kon pa tu'ma yene auya'nokon yau. Molopai usewankono'matok pùla iwena toppe. ²⁹ Manùntàik uchi, tamù'nawàlà tùutauchinpaik, àtonpa kon pe Itepulu yau. Tamù'nawolon kon pùsàlà yekwa ton kappon yamùk mūnamatàik. ³⁰ Masapùla iwelikùiwappù Christ wotokoyi pàkànsau, alikyek pe tùwemattok tùlù tùuya yau ànkupù kon yentaino pàk upùikattà tùuya yau.

Ailon Ikasa We'nàtok

3 ¹ Molopai we'nonka pe nen uchi, utionpa yamùk, tàwàichi Itepulu elepai'no-kon eke pe utauchinpatok ke. Tùusetakkasen pen iulà màlà lùppù wapiya unmenukappù lùppù menuka tu'ma uya pàk. Àpùikattà kon ya màlà ittu kon pa kulu. ² Elannek pe ettàk kon mùkyamlo àli ton ku'nài nan pàk, mùkyamlo a'a yamùk walainon kappon yamùk, Jew yamùk yeselu yawà esak yattà màlà tawon-nan. ³ Masapùla kùmyamlo mùkyamlo ipùkkù yattàsak kon kulu, Kaatù ponalo-kon

we'nà yekamanài pe Yakkwalù winà yapulànnan molopai tùutauchinpasan Christ Jesus yau. Molopai kiyiwalà'nokon tùutapulàsan pen kùmyamlo kùnkupùppù kon pàk, molopai kappon yeselu pàk. ⁴Màlà yekkwa pàk lànen utapulà eppaino. Ànù'llà uchittu tùutapulàtok ipàkànsau yesak pe tùse itentai upyau iwechi màlà. ⁵Law yeselu yawà uyattàppù màlà 8 pe iku'nài wei yattai. Israel pa iulà utamo winà, Benjamin kok, esukenan Hebrew. Màlàpàk Law winà Pharisee iulà. ⁶Law yawàlà kulu eppai wechippù màlà. Màlàyau ailon tawonnan Christ pàk talumattàppù uya màlà eke pe kulu. Tamù'nawolon Law kupùppù uya, màlàpàk iwalai pen pùla wechippù. ⁷Tùse tamù'nawàlà màlà yamùk unepoloppù kasa unkupù tùkussaik yenu'masak kasa sàlàpe Christ pàkànsau. ⁸Yà'llàlà wakù, Christ Jesus Uyepulu tùttuyai'nùk walai pùn. Tamù'nawolon nonkasak uya sàlà. Molopai tenu'masen àlitta kasa ikupù uya, Christ neken nen uchi i'che wechi. ⁹Molopai iponalok pe wechi ittu uya. Law winà wakù pe ikasa wettok pàkànsau Kaatù uya uyanùmùppù pen màlà. Sàlàpe nen uchi wakù pe we'nàtok, ikasa, Kaatù winàpai teposen ailon tetok Christ pàk yai yesak pe wessaik. ¹⁰Christ neken ànùttupai wessaik molopai iwe'wuluukatok meluntàlù. Iwet-talumattàppù pùkkù pe eppai wessaik molopai ikasa enapai iwelittok yau. ¹¹Enpen echii'ma, iulà nàlà, uwuluuka toppe ya weli'nàtok yapai wema'nàtok yak.

Aitun Pe Utàn Teposen Yekalepàk

¹²Sàlà yau yenuka'nùssak uya man te uya pùla man, wapùla wakù pe kulu wenakassak pùla man, tùse unepolo lùppù molo man masapùla Christ Jesus uya uya'chichak man. ¹³Ewaik, utonpa yamùk, yepokassak uya pe uchittu pùla man. Tùse tewinan nà ku'nài iulà, màlà unpoi winà nai'nùk puttàka'nùpù uya molopai tamù'nawolon unùttu kupù uya uyemlotopon yepotoppe uya. ¹⁴Màlàpàk tossalà aitun pe utàyaik teposen winàkàik. Kaatù uya kà'mantok Christ Jesus yai wema'nàtok epùn po, yepotoppe uya uyepeppù pe.

¹⁵Tamù'nawolon kon uchi kùmyamlo iichemokkasak kon nùsenumenkaik tàwàlà sàlà kasa. Molopai yà'llà yekkwa yau là tùpatalà eusenumenka kon yau, Kaatù uya yekama màlà àpàkù'nokon. ¹⁶Tùse utànpai'nokon, màlà yepose utàn nai'nùk ye'ma tawàlà.

¹⁷Utonpa yamùk, yentok ipàkàlà pe unkupùppù yawàlà ewechi kon i'che wessaik. Molopai mùkyamlo màlà yentok ipàkàlà pe ina nùkupùppù àponalok kon pe yawàlà kulu nai'nannùk winàpai esenupatak. ¹⁸Wapiya sàlà yekamapàtùppù uya àpàkù'nokon echipalà, molopai sàlàpe tekamatu'mayaik uyenu palu kùlotta-wàlà. Tukkan kon nemassan Christ welikùppù pulusuk po yeyaton pe. ¹⁹Tok utà màlà mattantok yak. Masapùla eke pe ata'lettàpai tok wettok màlà tok kaatùyi. Tùwekkuli'matok kon yek làkku pàk tùutapulàsan mùkyamlo. Molopai sàlà non pon neken yà'llà yamùk là, pàk tùusenumenkasan. ²⁰Tùse kùmyamlo mùkyamlo epùn pon ipata ton. Molopai Kùpùikattànài uyàpù miyàlàpai màmuku pàk kulu we'nà'nokon man, Itepulu Jesus Christ. ²¹Attu'mùnnon sa'ne kùyesak kon mùyakanma ya màlà. Molopai kùkoneka kon ya wakù pe tesak kasa, meluntà yapulà pe tamù'nawolon nettok tùuya iwinà pe nai'nùk itepulu pe tùwettok yo'nokoik.

Enupantok

4 ¹Màlàpàk nen uchi utonpa yamùk, u'nùn pe kulu messatàik. Molopai eyenpai'nokon wessaik, masapùla utauchinpatok pe ewechi kon màlà, utapulàtok iwinà pe. Uwechiyakonnon, ailon pe ettàk kon Itepulu pàk.

² Amyamlo asa'lon kon nossan yamük Euodia molopai Syntyche tàwà ekkaichalà tùsenumenkaik ettàk kon Itepulu Jesus pàkànsau. ³ Molopai àmlàlà nàlà ailon we'wotokoma yakon, pùsamlo nossan yamük pùikattà auya i'che wessaik. Masapùla tok we'wotokomasak man sa'man pe upokonpe wakù itekale yekama pàk Clement pokonpe tamükke molopai tamù'nawolon kon tùulon kon we'wotokoma yakonnon, wema'nàtok yapon Kaatù kaletayi yau itesek nai'nannük.

⁴ Tàwàlàlàichi tùutauchinpaik ettàk kon Itepulu Jesus ponalok pe ewemapù kon yawàlà. Wate uya tu'ma, tùutauchinpaik ettàk kon!

⁵ Wakù pe, àsà pe pùla mettàik tamù'nawolon kon pàk, Itepulu uyàpù màlà sàlàpe'ne là. ⁶ Tùutaimelunpaik kettàu yà'làlà pàk, tùse àwàpùlematok kon yau. Kaatù yekamappotàk kon, i'che kulu ewettok kon yennatàk ipàk, tenki tetok itewan pe tàwàlà. ⁷ Molopai Kaatù winàpaino echitonpa pe we'nàtok, kapon nùttu yentaino uya eyewan kon molopai eusenumenkatok kon mainanpa màlà wakù pe Christ Jesus yau.

⁸ Wenukapù pe, utonpa yamük, eusenumenkatok kon pe màlà yamük ailon pe nai'nannük nechii. Molopai tapulàsen pe nai'nük, ikasa nai'nük, esuken nai'nük, molùnpak nai'nük, wakù pe kulu nai'nük, molopai tapulàsan yek pe nai'nük molopai tùnamasen pe nai'nük. ⁹ Màlà eusenupappù kon ipàk molopai ananùmùppù kon uwinàpai ikuttàk kon, asaklàma umaimu molopai uyeselu yapai enenepù kon. Molopai Kaatù elepanà'i'konon echitonpa pe we'nàtok ke wechi apyau'nokon màlà.

Tenki Tetok Lepantok Pàk

¹⁰ Eke pe kulu utauchinpantok yesak pe wessaik wemattok yau Itepulu Jesus yau. Masapùla tachin pe tùpo lùkkwà là upùikattà tu'ma auya'nokon pàk. Tùttuyaik yà'làlà eneunoppai kulu ewechippù kon upyak, tùse mala là ikupù auya'nokon yentai iwechippù. ¹¹ Molopai i'che wechi pàk là wate uya pen sàlà, masapùla ittusak uya man uyewan tàlàkka'nüsse wechi yà'làlà itesak pe wettok pàk. ¹² Tùttuyaik yà'là kasa là yà'làlà pùla we'nà wechi, wapùla tukke là yà'làlà yesak pe we'nà, i'che we'nàtok yentai. Sàlà ittusak uya man i'nai là. Wapùla yà'là yattai là, uyewan tàlàkka'nüsse wettoppe, takkole là wechi yau wapùla iwan pe là, tukke là yà'làlà yesak pe wechi yau, wapùla mala là itesak pe wechi yau. ¹³ Tamù'nawolon kupù uya màlà Christ yai, umeluntàlù ke ulepanà yai.

¹⁴ Tùse wakù pe mettantàu upùikattà pàk wettalumattàtok yau. ¹⁵ Amyamlo Philippi pon kon nùttuyan Macedonia nànsak uya yau, wapiya kulu wakù itekale yekama pàk wechi yau, amyamlo neken so'chiyi tawon kon wechippù upùikkattàn nan pe. Amyamlo neken wechippù ulepannan pe molopai lepan-tok yeponnan pe uwinàpai. ¹⁶ Thessalonica po echii'ma upùikattà i'che wechi yattai tewin itekkwà neken pùla yeunokoppù auya'nokon upyak. ¹⁷ Lepantok yamük neken nà enekkwappai wechi pàk pùla. Tùse àntùlùppù kon pàkàlà làkku iteppù wenasak eke pe enenpai wechi pàk sàlà yamük lepan-tok tùsak auya'nokon pàk. ¹⁸ Tamù'nawolon ulepatok auya'nokon yeposak uya man. Molopai i'che wettok yentai kulu nettai. Molopai sàlàpe tamù'nawolon i'che wettok yesak pe wessaik, Epaphroditus uya tamù'nawàlà ulepatok nessak man upyak apyapai'nokon. Sàlà yamük wechi màlà wakù appoi'nan tùtùsen

kasa Kaatù pona, itùsak yau Kaatù nanùmù pe nai'nùk molopai yauchinpa-nàì pe nai'nùk kasa. ¹⁹Molopai Kaatù Ukàipùnù uya i'che kulu ewettok kon tùlù màlà itesak pe tùwettok yawà tapulàtok yau, Christ Jesus winà. ²⁰Tàwà Kaatù Kùkàipùnù kon tapulàtok yepoloi tàwàlàlà molopai tàwàlàlà. Emen.

“Wakù Pe Na' Messatàu?” Tetok

²¹“Wakù pe na' messatàu?” tetok uya tamù'nawolon kon Kaatù ponalok kon pàk tùlù uya sàlà, Christ Jesus yai. Utonpa yamùk, talonkonnà upyawon kon kulu “Wakù pe na' messatàu?” nùkayan àpàkù'nokon. ²²Tamù'nawolon kon Kaatù ponalok kon talonkonnà “Wakù pe na' messatàu?” nùkayan Kin Caesar, yùwùk tawon kon kulu.

²³Tàwà wakù pe we'nàtok Itepulu Jesus Christ yau tamù'nawolon kon piyau nechii. [Emen.]

Paul Kaletayi

Colosse Pon Kon Piyakan

Sàlà Kaleta Yawon

Sàlà kaleta menukappù màlà Paul uya Colosse pon kon piyak ya'chichak pe pati-ki'chi tau echii'ma. Colosse wechippù Ephesus piyawon pata. Molo màlà iwalainon pen ti'cha yamùk wechippù. Jesus pàk ailon tetok pe neken iwechi pen nen màlà tawonnan. Ailon tawonnan wechi màlà kùyalì nattok yeselu yawàlà, Jew yamùk usattà yeselu kasa tok usattà, yà'là yekkwa weyu yamùk là kupù tok uya molopai inchelù yamùk yapulà pe tok wepeima teppù tok uya. Paul uya màlà sàlà iwalai pen enupantok pàkànsau iwinàkàik kaleta menukappù. Màlà yekkwa ton uya ewan mùyakamattok pùla iwechi màlà.

Jesus mùkkàlà tamù'nawolon konekanàippù molopai so'chi ippai, wapiya kulu iwe'-wuluukasak lùppù, tùpokonpe ikasa kapon ku'nàì. Jesus mùkkàlà ailon tawon wettok i'che. Paul uya màlà emennak Christ yau we'nà yeselu yekamappù, molopai ailon tawonnan wemattoppe yawàlà yekamappù ya, ipoippà makui yau we'nà yeselu yawàlà pùla.

1 ¹Iulà, Paul molopai Timothy kùtonpa kon sàlà kaleta menukayan, i'che tùwettok kasa Kaatù nanùmùppù lùppù iulà, Christ Jesus neunoko pe.

²Sàlà màlà kaleta Kaatù ponalok kon Colosse pon kon, ailon pe tùusetak-kaik pùla tùwessan ina tonpa yamùk Christ yau piyak ina nùmenukappù. Tàwà Kaatù Kùkàipùnù kon elepatàu wakù pe we'nàtok tùwinàpaino ke molopai echitonpa pe we'nàtok ke.

Tenki Tetok Kaatù Pàk

³Tàwàlàlà tenki tawonnan ina Kaatù pàk, Kùyepulu kon Jesus Christ Kàipùnù pàk, àpona'nokon ina wàpùlema yau. ⁴Masapùla ailon tetok auya'-nokon Christ Jesus pàk yekale yetasak ina uya man. Molopai tamù'nawolon kon Kaatù ponalok kon pùnùnmatok auya'nokon yekale yetasak ina uya. ⁵⁻⁶Ailon itekale, wakù itekale uyàssak apyakù'nokon wapiya kulu yau, enpen we'nàtok inekama metatantàu. Màlàpàk ailon tetok auya'nokon molopai pùnùnmantok auya'nokon nùsenpoikayai'nùk enpen ewettok kon pokon. Màlà àponalok kon pe ikupù nai'nùk epùn po. Wakù Itekale wakù pùleman-tok Kaatù winàpaino nissan molopai miyaiwa nùtàyàn tamù'nawàlà pata yawà àklottau'nokon pena iwechippù kasa. Kaatù wettok wakù pe yetappù auya'nokon motapai molopai ittuppù auya'nokon iwessek kasa kulu kasa. ⁷Sàlà ittuppù auya'nokon Epaphras ina tonpa, ina pùnùn kulu, ina we'wo-tokoma Christ ponalok pe tonpa winàpai, ailon pe kulu tùusetakkaik pùla

tùwe'wotokomasen àpàkànsau'nokon. ⁸Wakù Akkwalù uya elepatok kon uchi'nùnmantok yekamappù ya nàlà málà ina pàk.

⁹Màlàpàk tàwàlàlà ina tùwàpùlemasan àpona'nokon wapiya kulu eyekale kon yetappù ina uya motapai. Kaatù yekamapponnan ina ayanùkkatok kon pe ya teselu ittutok ke, tamù'nawolon pukkek pe we'nàtok molopai ittuntok Wakù Akkwalù nùtùlù ke. ¹⁰Màlàyau nen uchi Itepulu Kaatù wettok i'che kasa tùwemassan pe ewechi kon málà. Molopai yauchinpanàì pe nai'nùk kupù auya'nokon. Ewemattok kon wechi nen uchi tepelu ke málà, wakù ton yà'là yekkwa là wotoko kupù auya'nokon yau. Molopai Kaatù ittutok auya'nokon yau eusemokka kon. ¹¹Imeluntàlùttàsak pe tamù'nawolon itapàikkètù ke, wakù imeluntàlù meluntàlù yau yà'làlà yentaika kon pa molopai ipàlika kon pa molopai tùtauchinpaik ewechi kon pa. ¹²Molopai tenki tawonnan pe Kùkàipùnù kon pàk. Mùkkàlà àku'nàippù'nokon tunkupùppù tùponalok kon ponalok pe wakù akkwa pata yau, ipùkkù pe ewechi kon pa. ¹³Masapùla kùpùikattàppù kon ya ewalupà meluntàlù winàpai molopai ne'nàsak kon ya itepulu pe tù'nùn Tùmu wettok yak pàk. ¹⁴Mùkkàlà yai kùmokkasak kon nai'nùk molopai kùmakuyi kon pàk usentuppansak [tùmùnù yai.]

Kappon Pe Christ Wettok Molopai Iwotokoyi

¹⁵Christ wechi málà ànùk yekkwa pe Kaatù tùusensen pen wechi yenpoi-kanàì pe. Iwentusak lùppù wapiyalok pe, tamù'nawolon kon ikonekasak kon yentaino mùkkàlà. ¹⁶Masapùla mùkkàlà winà Kaatù uya tamù'nawolon epùn pon molopai non pon konekappù málà, tensan molopai tensan pen, akkwalù yamùk meluntàlù nàlà, itepulu yamùk, molopai apàikkkek ton. Kaatù uya málà tamù'nawolon konekappù iwinà molopai iponalok pe. ¹⁷Christ wechippù málà molo tamù'nawolon yà'làlà wapiya. Molopai iwinà tamù'nawolon wechi málà molo tùpatassek yau. ¹⁸Ailon tawonnan so'chi tukaik tesassan ippai mùkkàlà, mùkyamlo wechi málà ipùkkù pe. Tamù'nawolon málà iwinàpaino. Wapiya kulu iwe'wuluukasak lùppù mùkkàlà weli'nàtok yapai. Màlàpàk Jesus wechi málà tamù'nawolon yentai. ¹⁹Masapùla tamù'nawàlà tùmàlà pe Tùmu yau eppai Kaatù wechippù málà. ²⁰Tùmu yai nen uchi, Kaatù uya tamù'nawolon yà'làlà nepù tùuya tùpyak pàk, echitonpa pe we'nàtok konekappù málà Tùmu welikù pulusuk po winà. Molopai málà kasa nen uchi tamù'nawolon yà'làlà nepùppù ya imùnù yai tùpyak, asaklàma non po molopai epùn po nàlà.

²¹Pena mei ewechippù kon málà Kaatù winàpai. Molopai iteyaton pe ewechippù kon àli pe eusenumenkatok kon winà. ²²Tùse sàlàpe nen uchi, Tùmu yàkàpù winà, Kaatù uya tùwechiyakonnon pe àkussak kon man esuken enettok kon pe tùuya. Wakù pe itekale eyesek kon wettoppe. ²³Tùse ailon tetok auya'nokon wechi meluntà pe molopai i'nak kulu ikala i'che we'nà man. Enpen ewettok kon ananùmùppù kon wakù itekale enetappù kon kù'nonka-tàu. Sàlà wakù itekale yekamappù málà sàlà non pon kon tamù'nawolon kon kapon yamùk pàk. Molopai iulà, Paul, wenappù málà sàlà wakù itekale yapyoto pe.

Paul We'wotokoma Kaatù Ponalok Kon Ponalok Pe

²⁴Molopai sàlàpe utauchinpayaik wettalumattàsak àpàkànsau'nokon pàk. Sàlà yamùk wettalumattàtok yanùmù uya nai'nùk uyesak yau, Christ

wettalumattàtok yenuka'nùpù pe so'chi ponalok pe. So'chi mùkyamlo Christ pùkkù. ²⁵ So'chi yapyoto pe Kaatù uya ukussak man. Sàlà wotoko ke ulepappù ya màlà tamù'nawàlà wakù itekale yekama toppe uya àpàkù'nokon. ²⁶ Tachin pe sàlà itekale wechippù màlà tùttusen pe pùla tamù'nawolon kon winàpai ikussak pe molopai yonansak pe nàlà. Tùse yenpoikasak ya nen uchi sàlà Kaatù ponalok kon kappon yamùk yenu yak. ²⁷ Kaatù uya sàlà kupùppù màlà masapùla Jew yamùk pen uya sàlà wakù kulu molopai tùttusen pen ittu i'che tùwechi pàk. Molopai màlà tùttusen pen màlà Christ wemapù ayau'nokon molopai mùkkàlà, mùkkàlà enpen ewettok kon Kaatù yapulàtok pùkkù pe ewechi kon pàk. ²⁸ Màlàpàk Christ yekamannan ina tamù'nawolon kon kappon yamùk pàk. Tamù'nawolon kon yekamapponnan ina molopai tok yenupannan, tamù'nawolon pukkek ke, tamù'nawolon kon nettoppe Kaatù yemlotopona wakù pe tamù'nawàlà ipùkkù pe neken pùla Christ kasa kulu nen uchi. ²⁹ Sàlà wekkuttoppe tùwe'wotokomasen iulà sa'man pe, eke meluntà Christ nùtùlù yapulà pe, ne'wotokomayai'nùk uyau.

2 ¹ Sa'man pe kulu sa' we'wotokoma àpùikattà kon pàk ittu auya'nokon i'che wessaik. Molopai Laodicea pon kon pùikattà uya nàlà sàlà, molopai tamù'nawolon kon tùulon kon yà'là yattai là uyennàì nan nùssan pen pùikattà'i'che wessaik. ² Sàlà ku'nàì iulà tok yewan wena toppe meluntà peiwa. Echi'nùn pe tok wettoppe tamùkke, tamù'nawàlà wakù ton yepotoppe tok uya ittu tùuya'nokon tamù'nawàlà ipùkkù pe neken pùla winà. Màlà kasa tok uya Kaatù nùkupù tùttusen pe pùla ittu màlà, mùkkàlàichi Christ. ³ Tamù'nawàlà wakù ton Kaatù ittutok molopai ipukketù tùttusen pe pùla inkupù wechi màlà Mùkkàlà yau.

⁴ Màlàpàk uchi tekamayaik àpàkù'nokon. Ànù'là eyennakatakù'nokon ailon pen pàk wesseippà'nàtok yau, wakù pe ikasa kasa lànen iwechi tùse. ⁵ Masapùla apyau'nokon pùla lànen wechi tùse, uyakkwalù yau apyau'nokon wessaik. Utauchinpayaik mùkussatàì'nùk wechi wakù pe pàk. Molopai ailon tetok auya'nokon Christ pàk wechi meluntà pe pàk.

Tamù'nawàlà Christ Yau Wema'nàtok

⁶ Christ Jesus yanùnsak auya'nokon eyepulu kon pe pàk emattàk kon i'che iwettok yawàlà wei kaichalà ailon tetok auya'nokon yau. ⁷ I'nak akalatatàk kon Christ yak. Ewemattok kon yapon pe nechii. Molopai meluntà pe lùwiwa ewena kon pa ailon tetok auya'nokon yau, eyenupappù kon kasa. Molopai tenki tetok auya'nokon ke anùttàk kon.

⁸ Elannek peichi ettàk kon! Molopai ailon tetok auya'nokon kù'mattatak, kappon pukketù là yà'là pen molopai ennakantok tok uya penalok kon uya enupantok winà, molopai kawon kon akkwalù yamùk yeselu winàpaino là winà. Tùse Christ uya làkku enupantok yetatàk kon. ⁹ Masapùla tamù'nawolon Kaatù yau nai'nùk wechi màlà Christ yau. ¹⁰ Màlàpàk tamù'nawolon Christ winàpaino yesak pe ewechi kon màlà, iponalok pe ewechi kon pàk. Eke kulu mùkkàlà itepulu akkwalù yamùk yentaino molopai apàikkek pe we'nàtok yepoino.

¹¹ Christ ponalok pe ewechi kon yekama auya'nokon màlà ailon te auya'nokon ipàk winà. Eyesak kon yattà Jew yamùk usattàtok yawàlà pùla. Tùse Christ uya attàntok winàpaino yentok ipàkàlà winà màlà àpùikattàsak kon

àli ànkuppai àku'nàì meluntàlù winàpai. ¹² Masapùla eusenpatauka kon yau, àwu'nattàppù kon màlà Christ pokonpe. Molopai usenpataukantok yau àwu-luukappù kon nàlà màlà Christ pokonpe ailon tetok auya'nokon yai Kaatù yapàikkètù yau. Iwuluukanàìppù weli'nàtok yapai wema'nàtok yak yapàikkètù yau. ¹³ Eweli'chak kon wechippù màlà masapùla tùmakuyi ke ewechi kon pàk, molopai Kaatù ponalok kon pe pùla ewechi kon pàk. Tùse Kaatù uya pàli'yau amasak kon màlà Christ pokonpe! Kaatù usentuppasak màlà tamù'-nawolon kùmakuyi kon pàk. ¹⁴ Imenukasak lùppù winàkàik wannà "Ikasa pùla messaik," tawon, mukkappù ya màlà, molopai imattanùpùppù ya tamù'-nawàlà kulu ipukapàtù tùuya pulusuk pona winà. ¹⁵ Molopai màlà pulusuk po Christ uya itepulu ton àli akkwalù yamùk molopai apàikkeek ton yentaikappù. Tok kupùppù ya tensan pe ayupo tok yentai tùwechi ke.

¹⁶ Màlàpàk àli pe ànù'là kùsselupatak annapù kon wapùla eninchi kon pàk, wapùla Jew yamùk nùkupù tùnamasen kupù auya'nokon pùla iwechi pàk, uta'lettàntok yekkwa wapùla kapùì wepakkasak emennak pe yattai tükussan, molopai tùnamasan Jew yamùk wàlàkkattok yattaino kon pàk. ¹⁷ Tamù'nawolon sàlà yamùk màlà ewanawolok kon yakkwalùppù neken. Jesus Christ nen mùkkàlà ailon. ¹⁸ Kappon yamùk là, wakù pe tukaik molopai àssà'mùla pe tukaik tùsennakasan molopai inchelù yamùk pàk tùwàpùlemasan tese'mu kon yok tùwenase eyennakatakù'nokon. Molopai alapumatakù'nokon e'mantok winàpai. We'neppà'nà walai yene tùuya'nokon pàk tùuselupasan mùk-yamlo tùutapulà kon pe. Pùsamlo yekkwa ton ikasa pùla messatàik kùkkatak àpàkù'nokon. Ittutok ya pùnnon mùkyamlo, pakko pe tùuselupasan masapùla kappon pe tok usenumenka pàk. ¹⁹ Christ pùkkù pe tok wechi pen nen uchi màlà. Christ mùkkàlà esak ippai molopai esak meluntàlùttànàì màlàpàk use-se'muttàpà'nàtok, kala yamùk yapulànàì tamùkke iku'nàì pe Kaatù yapàikkètù yau iichemokka tùse.

Weli'nà Molopai Wema'nà Christ Pokonpe

²⁰ Eweli'chak kon màlà Christ pokonpe màlàpàk àpùikattàsak kon màlà kawon kon akkwalù yamùk meluntàlù winàpai. Yà'là pe iwechi pàk sàlà yekkwa ton maimu yawolon kon amyamlo? ²¹ Sà pàk kettàu. Màlà kùsonpàtàu. Molopai sà kùsappàttàu tawon. ²² Sàlà yamùk màlà tapulà ke tùupoip-pàtasan molopai tùmattasan, tapulàsen pe pùla nen uchi. Kappon nùkonekappù molopai enupantok tok uya ike neken nen màlà. ²³ Sàlà yamùk maimu yawàlà we'nà usene ikasa kasa. Eke peiwa Kaatù pùnùnmatok auya'nokon pùikattà ya kasa iwechi molopai àsà pe pùla euchittu kon. Molopai àsà pe eyesak kon talumattà auya'nokon. Tùse eyesak wettok ànkuppai yapàikkètùkatok auya'nokon meluntàlù pùla iwechi màlà.

Esuken Wema'nàtok Yeselu

3 ¹ Àwuluukasak kon man wema'nàtok yak Jesus Christ pokonpe. Eyewan kon uchi itùtāk kon màlà yamùk epùn po nai'nannùk pàk, Christ wettok chichiu pe tapon po kamik pen Kaatù yemyatù winà. ² Eusenumenkatok kon ikuttāk kon màlà yamùk epùn po nai'nannùk pàk, sàlà motawon kon yà'làlà pàk pùla. ³ Masapùla eweli'chak kon man, molopai ewemattok kon yonansak man Christ pokonpe Kaatù yau. ⁴ Christ mùkkàlà ewemattok kon kulu,

molopai iichenpoika yau, amyamlo nàlà usenpoika màlà ipokonpe molopai yapulàtok yau ewechi kon màlà.

Penalok Molopai Emennak Wema'nàtok

⁵Màlà yamùk àli ànkuppai we'nàtok ne'wotokomayai'nùk ayau'nokon inonkatàk kon. Nàkàlunnàtok, esuken pùla we'nàtok, ipàlika yentai àli ànkuppai we'nàtok màlàwannà ke, tùseka'nonkaik we'nàtok inonkatàk. Masapùla tùseka'nonkaik we'nàtok màlà tùulon kaatù yemlotopo wepeiman walai. ⁶Kaatù mùkkàlà tùwe'naikasen [tùmaimu yawolon kon pen kappon yamùk pàk.] ⁷Molopai màlà kasa tùwemassan pe ewechippù kon màlà àli ton ànkuppai we'nàtok wechi ewemattok kon yau yau.

⁸Tùse sàlàpe sàlà yamùk inonkatàk kon. We'naikantok, tonpa yewanma'làtok molopai àli pe we'nàtok, àsà wekkupù i'che kettàu àtonpa kon winàkàik. Kappon kù'mottùnpatàu, wapùla àli mayin kùsepakkatak anta kon yai. ⁹Echiwinàkàik kakaseitàu, masapùla penalok eyeselu kon nonkappù auya'nokon màlà inkupù yamùk pokonpe. ¹⁰Molopai àmàlà pe emennak eyeselu yeposak auya'nokon nai'nùk. Pùsàlàichi mùkkàlà emennak kappon, Kaatù ikonekànàippù nùkonekayai'nùk tükasa, enettok kon pe tùuya tùttutok kulu auya'nokon yak. ¹¹Màlàpàk, tùpatalà'ne we'nàtok Jew yamùk pen molopai Jew yamùk kùlottau pùla iwechi màlà, mùkyamlo Jew yattàtok yesak molopai ipùnnon kùlottau, kaklan yamùk molopai àsà ton kappon yamùk kùlottau, apyoto ton molopai apyoto ton pen kùlottau. Tùse Christ mùkkàlà tamù'nawolon. Molopai Christ mùkkàlà tamù'nawolon yawon.^a

¹²Kaatù uya à'nunma kon màlà molopai tùponalok kon pe kulu ayanùnsak kon ya. Màlàpàk esuken emattàk, tùusentuppaik, wakù pe, àssà'mùla, ten pe molopai pàlikannan pe. ¹³Eyeselu kon tùpàlikaik ettàk, molopai ànù'là kappon pàk esentuppatàk, ànù'là àklottawon kon usàulàmasak tùulon kon winàkàik yau. Ànù'là pàk mesentuppatàik Itepulu Jesus usentuppasak àpàkù'nokon nai'nùk kasa làma. ¹⁴Molopai tamù'nawolon sàlà yamùk yentaino ke itonpattàtàk uchi'nunmantok ke tamù'nawolon ku'nài tamùkke tewin. ¹⁵Tàwà echitonpa pe we'nàtok Christ nùtùlù eyewan kon yesak pe nechii. Masapùla sàlà echitonpa pe we'nàtok yak Kaatù uya àkà'masak kon màlà tamùkke tewin itesak. Molopai tenki tawon pe ettàk kon. ¹⁶Tàwà Christ uya enupantok eyewan kon yau nechii tamù'nawàlà. Mepanamatàik molopai mepuikattàtài tamù'nawolon ànùttu kon yawàlà. Tenki tetok itewan yau echii'ma meselenpatàik David yelemu pàk, Kaatù yapulànà elen mùkuttàik Wakù Akkwalù nùtùlùssan pàk meselenpatàik. ¹⁷Tamù'nawolon ànkupù kon wapùla euselupatok kon nekkupùik Itepulu Jesus yesek yau, tenki te auya'nokon pe mùkkàlà yai Kaatù Kùkàipùnù kon pàk.

Emennak Wema'nàtok Yau Wema'nà

¹⁸Tùtayappù kenan kon, atayappù kon yentai kekkuttàu, masapùla màlàichi màlà Christ ya'lon pe we'nà nùkupù.

a 3:11 Kaklan yamùk, Barbarian yamùk mùkyamlo Greek pe tùuselupasan pen molopai kappon yamùk kùlottau entuppa'no kon, tok yo'non kon sa'ne. Àsà ton, Scythian yamùk mùkyamlo àsà ton kappon yamùk tetok Greek yamùk uya.

¹⁹Tùnoppù kenan kon, ànoppù kon mù'nùnmatàik, molopai àsà pe tok pàk kettàu.

²⁰Mule yamùk, asan kon molopai àkàipùnù kon maimu yawàlà mettàik tamù'nawolon yau, masapùla sàlà màlà Itepulu yauchinpanài.

²¹Papai yamùk, àmunkà kon yamùk kùssakolopatàu, masapùla wakù kupù'iche tok wechi pen nen uchi màlà.

²²Tepotolù kenan kon, eyepotolù kon maimu yawàlà mettàik tamù'nawolon yau, eyene neken tok uya pàk pùla, tok utauchinpa toppe neken àpàkù'nokon pùla, tùse ailon pe itewan ikuttàk Itepulu namatok auya'nokon ke.

²³Yà'làlà kupù auya'nokon yau, me'wotokomatàik tamù'nawàlà eyewan kon ke, Itepulu ponelok pe ewe'wotokoma kon kasa, kappon yamùk ponelok pe pùla. ²⁴“Itepulu uya ken uye'ma ko wakù ke lù,” mùkatàik. Tùponelok kon ponelok pe inkupù yepolo auya'nokon màlà. Masapùla Christ kulu mùkkàlà eyepulu kon iponalok pe me'wotokomayatà'nùk. ²⁵Molopai ànù'là iwalaì pen ku'nài uya tepeppù yepolo màlà àli ton tunkupùppù yepeppù pe, masapùla Kaatù mùkkàlà tamù'nawolon kon ku'nài ekkaichalà.

4 ¹Tapyoto kenan kon, apapyoto kon mentàik, wakù pe ikasa inkupùppù yawàlà mùlepataik. Amyamlo nàlà wechi epùn pon Itepulu ponelok pe tùttuse.

Enupantok

²Màpùlematàik tàwàlàlà. Enpen mettàik àwàpùlema kon yau, tenki tei'ma Kaatù pàk. ³Màlà yattai nàlà ina pona màpùlematàik ina pùikattà toppe ya. Molopai ina lepa toppe ya tekale yekamatok ina uya yattai ke, Christ winà-paino wakù itekale pena ittusak lùppù pen yekama toppe ina uya. Màlà ipà-kànsau patiki'chi tau wessai'nùk. ⁴Upùikattà toppe ya màpùlematàik Kaatù wettok i'che yawàlà kappon yamùk yelupa toppe uya wakù pe. ⁵Tùttuik melaikatàik mùkyamlo ailon tawonnan pen winàkàik tok kùlotta. Tamù'nawàlà eweyu kon yapulàtək kon wakù pe. ⁶Tàwàlàlà euselupatok kon wakù pe nechii, enetapai we'nàtok pe, àsà pe pùla. Molopai i'nai kasa là tamù'nawolon kon maimu yeittok ikasa tùttuik mettàik.

“Wakù Pe Na' Messatàu?” Tetok

⁷Kùtonpa kon kulu Tychicus, tùusetakkasen pen apyoto molopai Itepulu Jesus wotokoyi yau we'wotokoman tonpa uya, tamù'nawolon uyekale yekama màlà àpàkù'nokon. ⁸Màlàpàk uchi yeunoko uya màlà apyakù'nokon, ayauchinpatok kon pe ya atta là tamù'nawolon kon ina wemapù yekama tùuya ke. ⁹Ya'là Onesimus nùtàyàn, wakù tùusetakkasen pen tonpawannà kù'nùn kon molopai ailon, àtonpa kon. Tok uya tamù'nawolon talà nekkussai'nùk yekama màlà àpàkù'nokon.

¹⁰Aristarchus, upokonpe patiki'chi tau nai'nùk, “Wakù pe na' messatàu?” nùkayan nàlà, Mark, Barnabas yesse. Yekamappù uya àpàkù'nokon. Iyàpù apyakù'nokon yau, manùntàik tùutauchinpaik. ¹¹Jesus, Justus tukaik tessa-sen, nàlà “Wakù pe na' messatàu?” nùkayan àpàkù'nokon. Pùsamlo neken mùkyamlo Jew yamùk tùwe'wotokomasan upokonpe Kaatù wettok itepulu pe ponelok pe. Molopai eke pe kulu uyewan ipik pe tok wessak man.

¹²“Wakù pe na' messatàu?” nùkayan Epaphras àtonpa kon nàlà, molopai Jesus Christ yapyoto. Tùwàpùlemasen mùkkàlà tàwàlà eke pe àpona'nokon.

Kaatù yekamapponài meluntà pe ewena kon pa tamù'nawàlà Kaatù yeselu yau tùwappùik molopai ittunài pe. ¹³Yekama uya iwe'wotokomasak sa'man pe àponalok kon pe yapulà uya sàlà, molopai kappon yamùk Laodicea pon kon molopai Hierapolis pon kon ponalok pe. ¹⁴Ina pùnùn kulu Luke, Tatta molopai Demas tawonnan “Wakù pe na' messatàu?” nùkayan àpàkù'nokon.

¹⁵“Wakù pe na' messatàu?” tetok ina uya yekamatàk kon Laodicea pon kon Jesus pàk ailon tawonnan pàk, uli'chan Nympha itesek molopai nàlà mùk-yamlo tùwepili'chan itùwùk tak pàk. ¹⁶Sàlà kaleta yene tùpo, Laodicea pon so'chi uya yene mentàik. Molopai nàlà kaleta mentàik Laodicea neunokoppù apyakù'nokon. ¹⁷Molopai Archippus pàk sàlà mekamatàik, “Wotoko itùsak lùppù eyemyak Itepulu wotokoyi menuka'nùpùik kulu,” tukaik.

¹⁸Uyemyatù ke sàlà tùmenukayaik, iulà Paul, “Wakù pe na' messatàu?” nùkayan. Patiki'chi tau uchi tàwà wechi mùttutàik. Wakù pe we'nàtok Kaatù winàpaino apyau'nokon nechii.

Paul Kaletayi

Wapiyalok Thessalonica

Pon Kon Piyakan

Sàlà Kaleta Yawon

Pata Thessalonica wechippù málà Roman ponalok pe, Macedonia yawon pe. Molo málà Paul uya so'chi pàmàppù, Philippi nànsak tùuya ye'mappùtak. Paul uya Jesus ya'lon pe we'nàtok yeselu ailon yekamappù Jew yamùk pen pàk. Pùsamlo wechippù málà tùpatalo'nan kaatù yamùk yapulànnan pe. Málà yattai tok uya ailon teppù wakù itekale pàk. Málà yattai'ne Jew yamùk kùlùmàluppù Paul pàk masapùla imaimu pàk Jew yamùk pen uya ailon te wenai. Kappon yamùk wessakolopa toppe Paul pàk tok uya ikupùppù.

Málà kasa iwechi pàk molo Thessalonica po tachin pe iwechippù pen tùse miya málà yentawinàkàik iitàppù Berea pona. Málà tùpo Corinth yeposak ya ye'mappùtak Paul wechiyakon Timothy uya Thessalonica pon so'chi yekale yekamappù tùmàlà pe kulu ipàk. Timothy wechippù málà Paul wechiyakon pe molopai iwe'wotokoma yakon pe. Mùkkàlà uya málà Paul pàk Thessalonica pon so'chi yekale yekamappù tùmàlà pe.

Málà yattai nen uchi Paul uya sàlà tùkaletayi menukappù málà Jesus ya'lon kon yewan meluntàpa pe molopai tok yenuyappontànai pe. Tenki teppù ya ailon tetok tok uya molopai tiuchi'nùnmaik tok wettok yekale yetasak tùuya pàk. Tok piyau tùwechi yau tùwemapùppù yekale pàk tok yenuyappontàppù ya. Molopai so'chi tau ekamapontok iweseposak lùppù yeikuppù ya. Yà'là kasa là Christ pàk ailon tawon weli'chak iwennappo tu'ma wapiya wechi ànùttupai tok wechippù pàk. Málàpàk Paul uya tok maimu yeikuppù málà molopai tok meluntàpappù ya tok we'wotokoma toppe Christ wennappo tu'ma pàk enpen echii'ma.

Ipantapàssak

Iwepyattàtok molopai tok yapulàtok 1:1–3:13

Christ ponalok pe we'nà yeselu 4:1-12

Christ uyàpù yekale 4:13–5:11

Iwenukattok 5:12-28

1 ¹Sàlà málà Paul, Silas, molopai Timothy tawonnan winàpaino. Kappon yamùk Thessalonica pon so'chi tawon kon Kaatù Kùkàipùnù molopai Itepu Christ Jesus ponalok kon piyak imenukasak.

Tàwà wakù pe Kaatù wettok molopai echitonpa pe we'nàtok [Kaatù kùkàipùnù molopai Jesus Christ winàpaino] àponalok kon pe nechii.

Tenki Tetok Thessalonica Pon Kon Pàk

²Tenki tawonnan ina tàwàlà Kaatù pàk ina wàpùlema yau, eyekama kon pe. ³Masapùla ina nùttuyan, Kaatù Kùkàipùnù kon yemlotopo ailon tetok auya'nokon yai ewe'wotokoma kon sa'man pe uchi'nùnmantok ke. Molopai enpen ewettok kon Kùyepulu Jesus Christ pàk wechi meluntà pe ittuyan ina. ⁴Ina tonpa yamùk, ina nùttuyan, Kaatù uya à'nùmma kon molopai ayanùn-sak kon ya tūponalok kon pe. ⁵Masapùla wakù itekale nepùppù ina uya màlà apyakù'nokon, imaimuppù lùppù pe neken nà pùla. Tùse tūmeluntàlù ke Wakù Akkwalù pokonpe nàlà molopai tamù'nawàlà ikasa eyewan yelupatok ya pokonpe. Mùttuyatàik ina wemapùppù apyau'nokon tūwechi kon yau àponalok kon pe. ⁶Ina yeselu molopai Itepulu Jesus yeselu kasa ewelaikasak kon màlà. Ina wemapù kasa ewemapù kon ke, eke pe ewettalumattài'ma'nokon, wakù itekale manùntantàu tūtauchinpaik, Wakù Akkwalù winàpai iyàssak lùppù. ⁷Màlàpàk ailon tawonnan Jesus pàk Macedonia molopai Achaia pon kon uya yentok ipàkàlà pe menatantàu. ⁸Masapùla Itepulu yekale utàsak man mailàlà ewinà'nokon Macedonia molopai Achaia yau neken pùla, tùse ailon tetok auya'nokon Kaatù pàk yekale utàppù man mailàlà. Yà'làlà àpàkù'nokon ina nekama woton pùla man. ⁹Akaklanpasak kon ina uya yattaino lùppù pàk tamù'nawàlà kappon yamùk tūuselupasan tūtauchinpaik, ina yanùmùppù auya'nokon pàk. Molopai tūtauchinpaik ewelattàsak kon ailon pen kaatù winàpai ailon molopai tàwàlàlà tūwemassen Kaatù winàkàik itapyoto pe pàk tūuselupasan mūkyamlo. ¹⁰Molopai Imu, Jesus Christ uyàpù epùn poi māmuku pàk ewechi kon, inwuluukappù lùppù weli'nàtok yapai, molopai pùikattànai Kaatù we'naikatok tūuyàpù woton winàpai pàk tūuselupasan.

Paul Wotokoyi Lùppù Thessalonica Po Inkupù

2 ¹Amyamlo pe'nokon mùttuyatàik, utonpa yamùk, akaklanpatok kon ina uya wechippù iwoton pe pùla là pùla. ²Mùttuyatàik ina talumattàkàpùppù molopai ina mottùnnapatùppù Philippi po, ina uyàpù Thessalonica pona apyakù'nokon wapiya. Tùse ku Kaatù uya meluntà pe tūwettalipaik pùla uselupantok wakù itekale yekama pe yapàikketù ke ina lepappù, eke pe lànen iwakkà'nài nan tùse. ³Màlàpàk apawanattàytàì'nùk ina wakù itekale yai wechi màlà ennakantok pokonpe là pùla, molopai àli pe là iteselu pùla, wapùla ànù'là yennakai'che ina wechi pùla man. ⁴Tùse làkku ina uselupa nai'nùk Kaatù wettok i'che kasa, masapùla ina yanùnsak ya nai'nùk molopai wakù itekale tūsak ya ina yemyak ina nekama pe. Kappon yamùk yauchin-pai'che là ina wechi pen sàlà. Tùse Kaatù làkku anauchinpapai ina wechi, mùkkàlà ina yeselu ina yewan yau nai'nùk ittunài. ⁵Mùttuyatàik nàlà nen wakù ton nà mayin ke kappon yapulà pe tukaik là ina usennaka pùn Kaatù wechi màlà ina yekamanài pe molopai ina yennài pe tūseka'nonkaik là ina wettok wapu woton pùla iwechi. ⁶Apulàntok kulu là i'che ina wechi pùn ànù'là winàpai, ewinàpai'nokon nà wapùla tūulon kon nà winàpai. ⁷Màlà kasa kan Christ neunokoppù lùssan pe ina uya ikupùppù sàlà eppaino. Tùse ten pe ina nettai apyau'nokon, wakù pe àsà pe pùla amai uya tūmunkà mainanpa kasa. ⁸Masapùla ina pùnùn pe kulu mettantàu màlàpàk nen uchi ina utauchinpasak nettai wakù itekale ke neken nà elepa kon pàk pùla. Tùse

àklottau'nokon nàlà emappai ina nettai à'nùnma kon ina uya pàk. ⁹Ewaik, mùttuyatàik, ina tonpa yamùk, sa'man pe ina we'wotokomappù. Ina we'wotokomappù wei kaichalà molopai ewalupàttawàlà, awanittàpa kon nà ina uya tukaik wakù itekale Kaatù winàpaino yekama tùuya'nokon yawàlà.

¹⁰Amyamlo mùkyamlo ina yennài nan nùssan molopai Kaatù nàlà mùkkàlà ina yennài, ina yeselu molopai ina welaikatok wechi wakù pe esuken molopai ikasa, amyamlo ailon tawonnan winàkàik molopai yà'làlà iwalaì pen woton pùla nettai. ¹¹Mùttuyatàik wakù pe ina wechippù tamù'nawàlà àpàkù'nokon papai wechi wakù pe tùmunkà yamùk pàk kasa. ¹²Eyelupatanàu ina emeluntàpa kon pe, eyewan kon ipik pe ina nettai molopai apawanattàtantàu ina, màlà Kaatù yauchinpanài pe wema'nàtok kasa ewemapù kon pa, Kaatù àkà'manàippù'nokon itepulu pe tùwettok molopai apulàntok tùuya ponalok pe ewechi kon pa.

¹³Molopai sàlà pàkànsau tàwàlàlà, tenki te màlà ina uya Kaatù pàk. Kaatù Maimu nessak ina uya apyakù'nokon yau, metatantàu molopai manùntantàu, kappon yamùk winàpaino pe là tükusse pùla tùse Kaatù Maimu pe nen tükusse itekale manùntantàu. Kaatù Maimu nen nai'nùk. Masapùla Kaatù we'wotokoma nai'nùk amyamlo ailon tawonnan tùpàk kùlottau. ¹⁴Utonpa yamùk, amyamlo winàkàik màlà lùppù nekkuttai, Kaatù ponalok kon Judea pon kon, Christ Jesus ponalok kon winàkàik iwekkussak lùppù walai. Màlà lùppù talumattàntok Jew yamùk uya ailon tawonnan talumattàppù kasa met-talumattàtantàu apata yawon kon winà là kan. ¹⁵Mùkyamlo, Jew yamùk uya màlà Itepulu Jesus molopai Kaatù Maimu yenpoikannan nùssan wànàppù molopai ina yenpakkappù tok uya. Kaatù yewanma pe màlà tok nùkupùppù wechi molopai tamù'nawolon kon pàk àsà pe Jew yamùk wechi. ¹⁶Tok wechippù nàlà ina yeleutanùpù'che wakù itekale yekama ina uya kappon yamùk Jew yamùk pen pàk tukaik, tok wepùikattà tukaik. Sàlà kasa màlà tamù'nawàlà eke pe tok makuyi wepilipù tok pona. Màlàpàk nen uchi Kaatù we'naikatok wepukakassak man tok pona.

Paul Wettok Tok Ankaklanpa Tu'mapai

¹⁷Utonpa yamùk, ina wepantakasak ewinàpai'nokon yau mala làichi, usenumenkantok kon yau pùla tùse kappon pe echippyau we'nàtok yau, àli pe kulu apatappù kon wechippù ina pona molopai eyenpai'nokon ina tùse. ¹⁸Apyakù'nokon ennappotu'mapai ina wechippù iulà, Paul, wechippù wen-nappo i'che kulu tewin itekkwa neken nà pùla, tùse Settan uya ina utà toppe ina kupù pùn. ¹⁹Amyamlo nen mùkyamlo, enpen ina wettok kon, ina utau-chinpatok ipàkànsau, molopai ina utapulàtok ipàkàlà ina uselupatok yau, itepulu Jesus yemlotopo iyàpù yattai. ²⁰Ewaik, ina utapulàtok kon amyamlo molopai ina yewan yapon ton amyamlo.

3 ¹Molopai nen uchi ipàlika ina uya yentai iwechi yau ina usenumen-kappù pata Athens motau tùwemattok kon pe tùmàlà'nokon pe neken, tewincha. ²Ina uya Timothy yeunokoppù apyakù'nokon, ina tonpa molopai Kaatù poitolu molopai Wakù Christ yekale yekamanài. Ina neunottai emelun-tàlùttàtok kon pe ya molopai ailon tetok auya'nokon pùikattà toppe ya, ³Sàlà yamùk talumattàntok pe nai'nùk winà ewennappo kon tukaik. Ittu auya'no-kon màlà màlà yekkwa ton wettalumattàntok wechi molo Kaatù yeselu pùkkù

pe kùponalok kon pe. ⁴Masapùla apyau'nokon ina wechi yattai ina uya yekamappù iwekkupù wapiya, “Talumattàn màichi tà,” teppù ku ina uya, molopai mùttuyatàik wateppù ina uya yawàlà iwekkussak tùplei'che pùla. ⁵Màlàpàk, màlà yentak ipàlika uya yentai iwechi pàk Timothy teunottai, ailon tetok auya'nokon wechi atta là yense. Yattai pùla Makui uya eyittusak kon tei'ma, molopai tamù'nawàlà ina wotokoyi wechi yà'là woton pe pùla là pe tei'ma.

⁶Tùse sàlàpe Timothy wennapposak man ina piyak apyapai'nokon molopai wakù pe ailon tetok auya'nokon yekale nessak ya man, molopai tiuchi'nùnmaik ewettok kon yekale. Wakù pe eusenumenkatok kon wechi ina winàkàik yekamatai ina pàk molopai ina enenpai ewettok kon, ina wettok eyenpai'nokon kasa làma kulu. ⁷Màlàpàk tamù'nawàlà ina wettalumattàtok yau ina umeluntàtasak man wakù pe eyekale kon tetase, ina tonpa yamùk. Ailon tetok auya'nokon màlà ina yauchinpanài ina yewan meluntàpanài. ⁸Màlàpàk nen uchi ina wemapù kulu sàlà, meluntà pe ewemattok kon wechi Itepulu yau pàk. ⁹Màlàpàk nen uchi, Tenki te ina uya sàlà Kaatù pàk eyekale kon winà. Àpàkànsau'nokon, ina utauchinpa sàlà Kaatù ina Yepulu yemlotopo. ¹⁰Wei kaichalà molopai ewalupà kaichalà tamù'nawàlà tewan kon ke tùwàpùlema-san ina, tùmàlà'nokon pe nàlà ina uya eyentok kon pe molopai yà'làlà i'che ewettok kon ailon tetok auya'nokon yau tùtoppe ina uya.

¹¹Masaichi tàwà Kùkaatùyi kon, Kùkàipùnù kon tùmàlà pe molopai Kùyepulu kon Jesus asanta konekai ina uyàttoppe apyakù'nokon. ¹²Tàwà Itepulu àtonpa kon pùnùnmatok auya'nokon molopai tamù'nawolon kon pùnùnmatok auya'nokon konekai iichemokka toppe eke pe molopai eke peiwa molopai tàwà eke pe ina uya à'nùnmatok kon kasa kulu nenai. ¹³Sàlà kasa eyewan kon koneka ya màlà meluntà pe, wakù pe, Kaatù namanài pe, esuken ewechi kon màlà Kùkaatùyi kon molopai Kùkàipùnù kon yemlotopo, Kùyepulu kon Jesus uyàpù tamù'nawolon kon tùponalok kon pokonpe yau.

Wema'nàtok Kaatù Yauchinpanài

4 ¹Molopai uselupa wenukapù pe, te uya utonpa yamùk, mesenupatan-tàu ina winà yà'là kasa là wema'nàtok Kaatù yauchinpanài pe wechi mùttutantàu. Sàlà kasa làkku ewemapù kon màlà. Màlàpàk nen uchi sàlà ina uya kulu apawanattà kon, Itepulu Jesus yesek yau, wakù peiwa i'napailà ewemapù kon pa. ²Masapùla eyenupappù kon ina uya mùttuyatàik Itepulu Jesus yapàikketù yai. ³Sàlàichi màlà Kaatù wettok i'che ewinàpai'nokon. Wakù pe esuken molopai nàkàlunnàtok pùla ewemattok kon yau ewechi kon pa. ⁴Wakù pe noppùtantok yeselu tùttuik ekkà,^a wakù molopai tùnamaik nai'nùk yawàlà. ⁵I'che ewettok yapyoto pe kechii wapùla kemapù, Kaatù ittunài nan pen yeselu kasa là iteselu kettàu. ⁶Màlàpàk uchi ànù'là iwalai pen nà kuttak tùtonpa kon winàkàik, wapùla wakù pe là iwemattok matta-nùttak. Sàlà yekamappù ku ina uya àpàkù'nokon, ina eyekamappotantàu tùuseka'nonkaik, Itepulu Jesus uya màlà yek kwa ton àli ku'nài nan nùssan talumattà màlà. ⁷Àli yau là wema'nàtok kon pe Kaatù uya kùkà'ma kon pùn tùse wakù pe, esuken Kaatù tùnamaik we'nàtok kon pe kùkà'masak kon ya màlà. ⁸Màlàpàk uchi ànù'là sàlà enupantok nulunpanài uya, kappon pen nulunpa

a 4:4 wapùla nùsenupaik tùponalok tùnoppù pokonpe tùwemapù pàk

màlà, tùse Kaatù nulunpa ya, mùkkàlà elepanàì'nokon Wakù Akkwalù ke. ⁹Suwa kuluichi àtonpa kon mù'nùnmataìk tukaik emenukatok kon uya iwenai woton pùla man. Masapùla Kaatù uya apanamappù kon màlà yà'là kasa là tiuchi'nùnmaik ewemattok kon pàk. ¹⁰Molopai sàlà kasa ewessak kon man tamù'nawolon kon ailon tawonnan, àtonpa kon yamùk, Macedonia pon kon pàk. Màlàpàk miyaiwa eke peiwa ikupù kon pa ina apawanattàyatau, ina tonpa yamùk. ¹¹Intakek pe pùla emattàk kon echitonpa pe, mùklà nùkupù tense pùla eyiwalà'nokon molopai e'wotokomatàk kon ewemattok ipàk yepolo kon pa. ¹²Sàlà kasa ailon tawonnan pen uya anamatok kon yepolo auya'no-kon màlà, molopai enpen ànù'là pàk ewechi kon pen nen uchi.

Itepulu Uyàttok

¹³Ina tonpa yamùk, iweli'chak kon yekale, ailon kulu, ittu sa' auya'nokon i'che kulu ina man, eusewankono'ma kon tukaik, mùkyamlo enpen iwettok ipàk pùnón kasa là. ¹⁴Ailon tawonnan ku kùmyamlo Jesus welikùppù pàk molopai iwe'wuluuka tu'mappù pàk. Màlàpàk nàlà nen uchi ailon te'nokon man mùkyamlo iweli'chak kon ailon tei'ma Jesus pàk nepù Kaatù uya Jesus ya'là pàk.

¹⁵Masapùla sàlà màlà Itepulu uya enupantok ina nekamayai'nùk àpàkù'-nokon. Kùmyamlo nulà nai'nannùk utà Itepulu Jesus uyàpù weyu yattai iwe-li'chak kon wapiya pen màlà. ¹⁶Eke wentaimentok wechi màlà molo meluntà pe kan, inchelù yepotolù maimu useta màlà, Kaatù wayi tàwù màlà molopai nen uchi Itepulu wuttà màlà epùn poi! Mùkyamlo iweli'chak kon ailon tei'ma Christ pàk we'wuluuka màlà wapiya. ¹⁷Màlàyau nen uchi kùmyamlo pàli'ya-won kon màlà yattai wepilipù màlà tok pokonpe katupluk yau Itepulu wak-kàsse kau. Molopai nen uchi màlà Itepulu piyau we'nà tàwàlà. ¹⁸Màlàpàk meluntà pe ettàk kon eyewan kon ipittàtòk kon sàlà mayin ke.

Ekonekatàk Itepulu Uyàpù Ponalok Pe

5 ¹Utonpa yamùk, sàlà yamùk wekkuttok yattai weyu pàk emenukatok kon uya ipàkànsau woton pùla man. ²Masapùla amyamlo pe mùttuya-tàik Itepulu uyàpù Weyu uyàpù amak uyàpù ewalupàttau kasa. ³“Tamù'na-wolon yà'là pe pùla là man, wakù pe, àsà pùla là” te kappón yamùk uya kùlotta, asse'ne mattantok uya tok yepolo màlà. Tok wepe pen. Nossan we'-chi'mosak tùwentu wapiya kasa. ⁴Tùse amyamlo, utoonpa yamùk, mùttuya-tàik, ewalupàttau pùla messatàik molopai màlà Wei uya eyepolo kon ittu auya'nokon pùla là amyamlo là tenumenkaik amak kasa là pen màlà. ⁵Tamù'-nawolon kon amyamlo mùkyamlo kappón yamùk akkwa yawon kon, wei yakkwayi yawon kon. Ewalupà ponalok kon pen kùmyamlo. ⁶Màlàpàk uchi we'nùnnà'nokon kùsettak tùulon kon kasa, tùupakaik, nulà we'nà nechiik molopai tùttuik. ⁷Kappón yamùk tùwe'nùnsan ewalupàttau, molopai nàlà kappón yamùk tùwetùnsan ewalupàttau. ⁸Tùse weinaino kon nen kùmyamlo molopai tùttuik, ikasa usenumenkantok yesak pe tùwessan yek kùmyamlo. Ailon tetok molopai uchi'nùnmantok yapulàpai'nokon uchi kùplopo kon wapu pe, molopai kùppai kon wapu pe wepùikattàntok pàk enpen we'nàtok kon itùpai'nokon. ⁹Masapùla Kaatù uya anùnnà'nokon wettalumattàntok kon pe tùwe'naikatok yau pùn, tùse anùnnàppà ya màlà wepùikattàntok yepotoppe

Küyepulu Jesus Christ yai, ¹⁰Iweli'chak lùppù mùkkàlà kùponalok kon pe wema'nàtok kon pe tamùkke ipokonpe, weli'nàsak yau wapùla pàli'yau we'nà yau iyàssak yattai. ¹¹Sàlà kasa iwechi pàk eyewan kon yau emeluntàtatak kon molopai tùwepùikattàik ettàk kon sàlàpe memassatàì'nùk kasa.

Tewin Itekkwalok Lùppù Enupantok

¹²Ina apawanattàyatàu, ina tonpa yamùk, mùkyamlo àklottau'nokon tùwe'-wotokomasan nama kon pa, mùkyamlo Itepulu Kaatù nanùmùssan eyepotolù kon pe molopai eyenupannan pe tùwessan nama kon pa. ¹³Tok inamatàk kon eke pe, molopai tok i'nunmatàk kon tok wotokoyi pàkànsau. Echitonpa pe ettàk kon.

¹⁴Ina apawanattàyatàu ina tonpa yamùk, tùwe'wotokomasan pen yekamappo kon pa, kuli'nau tùwessan meluntàtanùpù kon pa, attu'mùnnon pùikattà kon pa, molopai tamù'nawolon kon kappon yamùk kùlottau ewemapù kon pa, tok pàk tùusetakkaik pùla. ¹⁵Ànù'là uya àli kussak ewinàkàì'nokon yau àli kùkkuttàu itentak. Tùse tàwàlà wakù pe ettàk kon echiwinàkàik molopai tamù'nawolon kon pàk.

¹⁶Tùutauchinpaik mettàik tàwàlàlà. ¹⁷Tùwàpùlemaik mettàik tàwàlàlà. ¹⁸Tenki tukaik mettàik tamù'nawolon yau. Sàlà màlà Kaatù wettok ikupù auya'nokon i'che, Christ Jesus ponalok pe ewemattok kon yau.

¹⁹Wakù Akkwalù kamattu kùsà'nùttàu ²⁰Kaatù nenpoikappù yekama toppe tekamaik pùla kettàu. ²¹Tamù'nawolon yà'làlà yau esenumenkatàk kon ittutok auya'nokon ike ke. Molopai tamù'nawolon yà'làlà yau, “Sà ken àli pe naikko molopai sà wakù pe” tetok auya'nokon ke wakù kupù kon pa. ²²Molopai miyà ettàk yà'là yekkwa là àli winàpai.

²³Tàwà Kaatù echitonpa pe we'nàtok ke lepanàì àkonekai'nokon tamù'nawàlà tùponalok pe, esuken, wakù pe, tamù'nawàlà iwettùsak Kaatù piyak pe, tàwà ayakkwalù kon, eyesak kon, eyewan kon eusenumenkatok kon, nechii iwalai pen nà pùla, Küyepulu kon Jesus Christ uyàttok yattai. ²⁴Kaatù, àkà'-mayatàì'nùk tùpyak uya ikupù màlà, masapùla ailon kulu mùkkàlà.

²⁵Ina pona nàlàichi, màpùlematàik, ina tonpa yamùk.

²⁶Itepulu yesek yau uchi tùutauchinpaik messepotàik euchi'nunma kon yekama pe àtonpa kon ailon tawonnan pokonpe.^b

²⁷Apawanattàyatàu iulà, Itepulu yapàikketù winà sàlà kaleta yekama kon pa tamù'nawolon kon kùtonpa yamùk, ailon tawonnan Jesus pàk pàk.

²⁸Tàwà wakù Küyepulu Jesus Christ winàpaino nechii apyau'nokon.

b 5:26 Sàlà motau nen màlà tonpawannà kisma te ya. Màlà yattai kàyik yamùk là wechippù màlà tùwekkismasan pe, echi'nùn pe wapùla echitonpa pe tùwechi kon yekama pe.

Paul Kaletayi

Yakon Thessalonica

Pon Kon Piyakan

Sàlà Kaleta Yawon

Christ wennappotukka yekale uya màlà Thessalonica pon so'chi yaimelunpappù. Tùulon kon uya Jesus wennappokapùppù màlà teppù. Màlàpàk Paul uya tok pàk yekamappù Jesus uyàpù pùla iwechi Àli Iteselu Kappon usenpoika ponalà, mùkkàlà Christ yeyaton.

Ailon tawonnan yewan meluntàpappù ya màlà meluntà pe tok wettoppe ailon tetok tùuya'nokon yau. Molopai yà'là yekkwà là tùwettalumattàtok kon pàlika toppe tok uya tùkasa molopai tùtonpa yamùk kasa, molopai wakù kupù pàk tok we'wotokoma toppe.

Ipantapàssak

Iwepyattàtok molopai tok yapulàtok 1:1-12

Christ wennappotok 2:1-17

Christ yau wema'nà yeselu molopai iwenukattok 3:1-18

1 ¹Sàlà màlà Paul, Silas molopai Timothy tawonnan winàpaino, kappon yamùk Thessalonica pon kon so'chi tawon kon, Kaatù Kùkàipùnù kon molopai Itepulu Jesus Christ ponalok kon piyak imenukasak.

²Tàwà Kaatù, Kùkàipùnù kon molopai Itepulu Jesus Christ elepai'nokon wakù pe we'nàtok molopai echitonpa pe we'nàtok ke.

Tenki Tetok Molopai Wàpùlemantok

³Tenki te kulu sàlà ina uya Kaatù pàk àpàkànsau'nokon tàwàlà, utoonpa yamùk! Sàlà wechi màlà ikasa, masapùla ailon tetok auya'nokon Christ pàk yawàlà ewettok kon nenayan meluntà pe, molopai eke pe, molopai euchi'nùnmatok kon nenayan tense eke peiwa. ⁴Màlà kasaichi iwechi pàk ayapulà kon pe ina tùuselupasan àpàkù'nokon Kaatù so'chiyi yamùk tau, ailon tetok auya'nokon yau tamù'nawolon nà ewettalumattàtok kon yau molopai màlà yamùk yawà mùtàyatàì'nùk pàlika pàk ewechi kon pàk.

⁵Sàlàichi màlà ikasa Kaatù uya ittuntok wechi yekamanàì. Itepeppù màlà, àkoneka kon ya wakù pe itepulu pe tùwettok yau tùwessan pe ewechi kon pa, màlà iponalok pe mettalumattàyatàì'nùk. ⁶Masapùla Kaatù uya iwalai kupù màlà, wettalumattàntok nepù ya màlà mùkyamlo atalumattànnan'no-kon pona. ⁷⁻⁸Molopai ewettalumattàtok kon yapai ewepùikattàtok kon ke elepa kon ya màlà, molopai ina lepa ya nàlà màlà. Sàlà kupù ya màlà Itepulu

Jesus usenpoika epùn poi yau. Iyàpù màlà apok ulenpansak yau meluntà ton inchelù yamùk pokonpe, Kaatù ittunna pen talumattàik, molopai mùkyamlo wakù itekale Kùyepulu kon Jesus maimu yawolon kon pen talumattàik. ⁹Tok wettalumattà màlà tàwàlàlà, Itepulu Kaatù yemlotopoi iwepantakasak pe tok wechi màlà molopai eke kulu imeluntàlù winàpai. ¹⁰Iyàpùichi màlà, màlà Wei yattai apulàntok yanùnse tamù'nawàlà esukenan kon winàpai. Tamù'na-wolon kon ailon tawonnan nùssan tùpàk winàpai tapulàtok molopai tùnama-tok yanùnse. Amyamlo nàlà wechi màlà tok kùlotta, masapùla ailon tesak auya'nokon pàk, wakù itekale ina nekamappù pàk.

¹¹Sàlà kasaichi tùsenumenkaik tàwàlà àpona'nokon ina tùwàpùlemasan. Kaatù uya àkà'mappù kon yak lùppù yawà tùwemassan pe ewechi kon pa. Tàwà tùmeluntàlù yai, wakù ànkupù pe tùwessen kupùik molopai àpùikattà ailon tetok auya yawà ewelaika pa. ¹²Sàlà kasa tùwàpùlemasan ina Itepulu Jesus yesek yapulàtok usentoppe ayau'nokon, molopai ayapulàtok kon yepolo kon pa iwinàpai, Kùkaatùyi kon molopai Itepulu Jesus Christ winàpino wakù pe we'nàtok winà.

Àli Iteselu Kappon

2 ¹Utonpa yamùk, Kùyepulu, Jesus Christ uyàttok molopai wepili'nàtok tamùkke ipyau we'nà toppe pàk, apawanattàytàtù iulà, ²asse'ne kulu là eusenumenkatok kon yau tùutaimelunpasan pe kettàù, wapùla, kettalipatàù Itepulu Weyu uyàssak man te pàk. Yattai pùla là Kaatù Yakkwalù nekama-tai tawon pàk, wapùla yà'là yekkwa là panton pàk, wapùla ina nùmenu-kappù pe tukaik là iichekama pàk. ³Ànù'là eyennakatakù'nokon yà'là kasa là. Masa màlà Wei uyàpù pen màlà Kaatù yeyatonnon wà'mùssakka molopai Àli Iteselu Kappon usenpoika ponalà, mùkkàlà itilù woton inmatta toppe. ⁴Yà'làlà, kappon yamùk wàpùlematok ipàk, i'che pùla iwechi màlà. Molopai wepeiman nà inama pe wechi itewanma pe, tamù'nawolon màlà yamùk yentai iwekkupù màlà, molopai iità Kaatù yùwùk tak chichiu pe esse, eke pe ekkusse, molopai Kaatù pe tukaik iwekkupù màlà, “iulà nen mùkkàlà Kaatù,” te ya màlà.

⁵Ittu na' auya'nokon pùla nai? Tamù'nawàlà ku sàlà yamùk tekamatai tà àpàkù'nokon apyau'nokon wechi yau. ⁶Tùse sàlàpe iwekkuttoppe pùla iwakkà'nàì wechi molo mùttuyatàik, iwalai iweyu yattai iichenpoika toppe. ⁷Masapùla amak yai àli pe we'nàtok yapàikketù tùwe'wotokoma pàk man, tùse tùwekkupù woton wekkupù pen màlà mùkkàlà iwakkà'nàì yama ponalà. ⁸Màlàyau nen uchi Àli Iteselu Kappon usenpoika màlà molopai Itepulu Jesus uya iwàrà màlà tùwe'netukka ke, molopai nàlà tùuyàpù yau imattanùkkapù ya màlà tùusenpoika yakkwayi ke. ⁹Àli Iteselu Kappon uyàpù màlà Settan meluntàlù yau, molopai tamù'nawolon yà'là yekkwa ton nà, tensan yekkwa pen yentok ipàkàlà molopai enumenkannan kupù ya màlà. Tùse, ennakantok pe iwotokoyi wechi màlà. ¹⁰Molopai yà'là yekkwa ton nà àli pe ennakantok tùuya yapulà ya màlà mùkyamlo tùumatta woton kon yennakatok tùuya ike pe. Tok umatta màlà masapùla tùwepùikattàtok kon iwinàpan ailon itekale yanùnsak tok uya pùla iwechi pàk molopai tù'nùn kon pe ikussak tok uya pùla iwechi pàk. ¹¹Sàlà kasaichi iwechi wenai Kaatù uya iwalai pen enna-kantok meluntàlù yeunoko màlà tok yak, ailon pen pàk ailon te toppe tok

uya. ¹²Tamù'nawolon kon ailon tawonnan pen, ailon pàk tùse àli kupù pàk yauchin ton yepeppù pe màlà tok talumattà.

Meluntà Pe Ettàk

¹³Ina uya nen tenki te sàlà Kaatù pàk tàwàlà àpàkànsau'nokon, ina tonpa yamùk, amyamlo Itepuu nù'nùnma ton. Masapùla iwepyattà motapai Kaatù uya ayanùnsak kon màlà ewepùikattàtok kon yepolo kon pa, Wakù Akkwalù yapàikketù yai àkonekatok kon pe, molopai ailon tetok auya'nokon ailon itekale pàk winà. ¹⁴Àkà'mappù kon ya màlà sàlà yak, wakù itekale ina neka-mappù yai. Àkà'mappù kon ya màlà Kùyepulu Jesus Christ yapulàtok pùkkù wettoppe àponalok kon pe. ¹⁵Màlàpàk uchi ina tonpa yamùk ailon pe kulu ettàk kon, eyenupappù kon yawàlà, ina uya apanamappù kon tùnta kon yai, wapùla kaleta ina nùmenukappù yau là.

¹⁶Tàwà Kùyepulu kon Jesus Christ tùmàlà pe, molopai Kaatù Kùkàipùnù kon, kù'nùnmanàippù'nokon molopai wakù pe tùwettok yau kùlepanàippù'nokon tàwàlàlà meluntà ke molopai wakù enpen we'nàtok ke, ¹⁷eyewan kon meluntàpai, molopai emeluntàlùttà'nokon wakù kupù kon pa, molopai wakù pe ikasa euselupa kon pa.

Ina Pona Àpùlematàk Kon

3 ¹Molopai nen uchi wenukapù pe, ina pona màpùlematàik, te uya sàlà àpàkù'nokon ina tonpa yamùk, Itepuu maimu usekama toppe miyaiwa asse'ne molopai yapulàtok wessepotoppe àklottau'nokon iwekkupùppù kasa. ²Àsà ton, molopai àli ton kappon yamùk winàpai Kaatù uya ina kuttoppe màpùlematàik ina pona. Masapùla tamù'nawolon kon kulu là wechi ailon tetok yesak pe pen màlà.

³Tùse Itepuu mùkkàlà tàwàlàlà ailon pe tùwessen. Meluntà pe amakon ya màlà molopai Ene Makui winàpai àkupù kon ya wakù pe. ⁴Molopai ina uya kulu Itepuu yau ailon pe ittusak man, eyenupatok kon ina uya maimu yawàlà ewechi kon, molopai imaimu yawàlà lùppù ewechi kon tàwàlà.

⁵Tàwàichi Itepuu ayalà'nokon, Kaatù pùnùnma kon pa eke pe kulu, molopai Christ yau echii'ma yà'làlà pàlikatok auya'nokon màlà intùlùppù.

Emya'nek Pe We'nà Namai'no

⁶Itepuu Jesus Christ yesek yau meluntà pe eyelupayatàu ina, ina tonpa yamùk, mükyamlo emya'nek pe nai'nannùk kùtonpa yamùk kùlottau kettàu, eyenupatok kon ina uya yawàlà pùla nai'nannùk kùlottau. ⁷Amyamlo pe eyi-walà'nokon ànkupù kon mùttuyatàik, màlà yamùk ina nùkupùssan. Emya'nek pe ku ina wechi pùn tà apyau'nokon ina wechi yau. ⁸Ànù'là winàpai te'maik pùla là kùyali yekkwatù ina uya pùn. Tùse ina we'wotokomappù sa'man pe, weinai molopai ewalupàttawàlà. Ànù'là wotokoma ina uya tukaik. ⁹Ina uya sàlà kupùppù upùikattàtok auya'nokon yeponà yek pe lànen wechi tùse. Ina uya ikupùppù màlà yentok auya'nokon ipàkàlà pe. ¹⁰Apyau'nokon tùwechi kon yau ina uya yekamappù àpàkù'nokon, “Ànù'là e'wotokomapaino pen uta'lettà pen màlà,” tawon. ¹¹Ina uya sàlà wate, masapùla, tùulon kon kappon yamùk emya'nek pe tùwemassan wechi àklottau'nokon yeta tùuya'nokon pàk, mükyamlo yà'làlà ku'nài nan pen iwotokoyi pùn walainon tùse

tùulon kon yeselu yennàì nan, tok pantomù pàk tùuselupasan yauchin pe. ¹²Itepulu Jesus Christ yesek yau pùsamlo kappon yamùk yekamappoyan kulu ina tùuseka'nonkaik, meluntà pe, eppana echii'ma tok we'wotokoma toppe, tùwemattok kon iwinà yepotoppe tùuya'nokon.

¹³Tùse amyamlo, ina tonpa yamùk, wakù kupù pàk kesetakkatàu. ¹⁴Ànù'là wechi sàlà kaleta yau ina neunossai'nùk itekale maimu yawàlà pùla yau, meneik sàlà kasa iwechi yau. Tàwà nechii ipokonpe kechii, iwekkuli'ma toppe. ¹⁵Tùse eyeyaton kon pe kùkkuttàu, wapùla làkku, yekamappotàk kon àtonpa kon kasa.

Tewin Itekkwalok Lùppù Mayin

¹⁶Tàwà Itepulu echitonpa pe we'nàtok ke elepai'nokon tùmàlà pe tàwàlà molopai i'nai yekkwa yawàlà. Itepulu wechi màlà apyau'nokon.

¹⁷Iulà, Paul, uyemyatù ke sàlà menukayan, “Wakù pe na' messatàu?” tetok. Sàlà kasaichi tamù'nawolon kaleta menukanàì iulà, uyesek ipona.

¹⁸Tàwà wakù pe we'nàtok Kùypulu Jesus Christ winàpaino apyau'nokon nechii tamù'nawolon kon.

Paul Kaletayi

Wapiyalok Timothy Piyakan

Sàlà Kaleta Yawon

Timothy wechippù Asia Minor pon pe. Ichan wechippù màlà Jew pe molopai ikàì-pùnù wechippù Jew pe pùla Greek pe. Ailon tawon pe iwechippù Christ pàk umoine pe echii'ma molopai Paul patùnayi pe iwenappù molopai ipùikattànàì pe itekale yekama ya yawàlà. Màlà yattai Paul uya sàlà kaleta menukappù ipyak.

Ikaletayi yau iichelupatok ipàk wechi màlà àsolùwau. Wapiya, iwalai pen enupantok so'chi tau tùwekkussen pàk Christ ya'lon kon panamappù ya. Wepùikattàntok wechi màlà tùweseposen pe tùwemali'maik pùla we'nà winà molopai yà'là yekkwa ton nà kùyalì napù pùla iwechi winà tawonnan pe tok wechippù. Yakon pe, So'chi tau tùkussen wotoko yamùk pàk iichelupappù molopai i'nai kasa Kaatù yapulàtok so'chi tau yeselu pàk. Yà'là kasa là so'chi yesak pe tùwessen molopai tok pùikattànnan wechi tùwemassan pe yekamappù ya. Icholùwano pe Timothy panamappù ya wakù pe iwe-matoppe Christ Jesus yapyoto pe, molopai tùpatalo'nan inkupù yamùk ailon tawonnan pùikattà pe pàk yenupappù ya.

Ipantapàssak

Iwepyattàtok 1:1-2

So'chi molopai itau tùwe'wotokomasan yeselu 1:3-3:16

Timothy panamatok iwotokoyi pàk 4:1-6:21

1 ¹Sàlà màlà kaleta Paul winàpaino. Kaatù Kùpùikattànàì molopai Christ Jesus napyontàppù iulà, Christ Jesus enpen we'nàtok ke lepanàì neunoko pe.

²Timothy, ailon tetok yau umu kulu kasa tùwessen piyak unmenukappù.

Wàpùlemayaik Kaatù Kùkàìpùnù molopai Jesus Christ Kùyepulu uya elepa toppe wakù pe we'nàtok ke, usentuppantok ke, molopai echitonpa pe we'nàtok ke.

Ailon Pen Enupantok Winàpai Ekamappontok

³Ephesus po ewechi i'che wessaik, eyekamappoppù uya kasa Macedonia pona utà yau. Tùulon kon kappon yamùk ailon pen enupantok ke kappon yamùk yenupayan molo, molopai tok yeleutanùpù auya i'che wessaik. ⁴Ailon pen panton yamùk molopai tukkan tùtamo kon yesek yamùk pàkànsau tùu-sàulàmatok kon nonka toppe tok uya yekamakà, masapùla sàlà uya neken usàulàmantok nepù màlà. Kaatù wotokoyi ailon tetok yau tùkussen kupù yentai. ⁵Ailon uchi'nùnmantok pàk tok menupaik esukenan ewan yapai

tùuyàssen molopai tùwanmùla we'nàtok ewan yau yapai, molopai ailon tetok i'napailon kulu yapai. ⁶Tùulon kon welattàsak man sàlà yamùk winàpai molopai tok utassak man pakko pe uselupantok yak. ⁷Law pàk enupannan pe eppai tok man, tùse tùuselupatok kon ipàk ittu tok uya pùla man wapùla tùuselupatok kon ipàk wechi kulu là yà'là kasa ittu tok uya pùla ikupù tùuya'nokon kasa tok uchittu tùse.

⁸Ittu'nokon man Law wechi wakù pe, ikasa yapulà yau. ⁹Sàlà ittutàk kon, Law wekkussak màlà wakù ton nà kappon yamùk ponalok pe pùla. Tùse Law yawolon kon pen ponalok pe, àli ku'nàì nan, Kaatù yapulànnan pen, molopai àsà pe tùwessan ponalok pe, Kaatù pùnnon, kappon yamùk tükàipùnù kon wapùla tùsan kon wànnan ponalok pe, molopai kappon yamùk tükkanan ponalok pe. ¹⁰Law menukappù nàlà màlà tùnoppù kon pen pokonpe tùwessan ponalok pe, kàyik pokonpe kàyik wechi ponalok pe, kappon yonannàì nan pùlayatta yepotok kon pe tùuya'nokon ipàk pe ponalok pe, kasei pe tùwessan molopai ailon kasa tùukaseitasan kottù motau ponalok pe tùpatalà yà'làlà ku'nàì nan ailon enupantok winàpai. ¹¹Màlàichi màlà enupantok yeposak itekale yau, uyemyak intùlùppù yekama toppe uya, Wakù kulu Itekale Eke Kaatù winàpaino.

Tenki Tetok Kaatù Usentuppatok Pàk

¹²Tenki ukayaik Christ Jesus Kùyepulu kon pàk, ulepanàippù meluntà ke uwotokoyi kuttoppe uya. Tenki ukayaik uyensak ya tùwe'wotokomasen yek pe pàk molopai uyanùnsak ya tùwotokoyi yak pàk, ¹³àli pe lànen uselupasak tùpàk tùse, tùtalamattà uya molopai tùmottùnpa uya tùse. Kaatù usentuppappù màlà upàk, masapùla unkupù ittui'ma pùla welaika ikasa kasa pàk molopai ailon te uya pùla lùppù lànen tùse. ¹⁴Kùyepulu kon wessak wakù pe man upàk, upùlemasak ya man eke pe kulu ailon tetok molopai uchi'nùnmantok Christ Jesus yau nai'nùk ke. ¹⁵Sàlà màlà ailon watetok, tanùnsen pe kulu iwechi, Christ Jesus uyàpùppù sàlà wolù yak àli ton pùikattàse, iulà mùkkàlà tok yentai eke pe kulu àli ku'nàippù. ¹⁶Tùse ànù'là yentai àli pe kulu wechi pàk Kaatù usentuppappù màlà upàk tùwenukassen pen Christ Jesus wettok pàlikanàì pe yentok ipàkàlà pe. Sàlà kupùppù ya màlà tùulon kon uya ailon te toppe Christ pàk molopai tàwàlàlà wema'nàtok yepotoppe tok uya. ¹⁷Tàwàlàlà Kìn pe tùwessen, tùumatta woton pen molopai yensak pen, tewinan Kaatù piyak, namantok molopai apulàntok tùlù màlà tàwàlà molopai tàwàlàlà! Emen.

¹⁸Umu Timothy, sàlà enupantok tùlù uya sàlà eyemyak. Kaatù Maimu uya Wakù Akkwalù yai yekamappù àpàk tùuselupa yau lùppù yawàlà iwechi màlà. Tàwà màlà mayin ewepanta'matok ike pe nechii, wakù ponalok pe ewepanta'ma yawà, ¹⁹ailon tetok auya eyewan yau nechii molopai tùwanmùla eyewan yau ewettok molo nechii. Tùulon kon wechippù ailon tetok tùuya'nokon maimu yawàlà pùla man molopai ailon tetok tùuya'nokon matanùssak tok uya. ²⁰Tok kùlottau Hymenaeus man molopai Alexander, mùkyamlo untùlùssan Settan meluntàlù yemyak tok usenupa toppe, àli pe Kaatù pàk tùuselupa kon yeletanùttoppe tok uya.

Yà'là Kasa Là Wàpùlemantok

2 ¹Wapiya kulu, tok ponalà'ne kappon yamùk pona àwàpùlema pa eyekamappoyan iulà. Tamù'nawàlà tok pùikattà toppe Kaatù uya màpùlemaik

molopai tenki tetok auya tok pàk mekamaik Kaatù pàk. ² Kin yamùk, molopai tamù'nawolon kon potolù yamùk ponalok pe, wema'nà toppe eppana àsà pùla molopai echitonpa pe, wakù pe Kaatù Kùpùikattànà tauchinpaik molopai iwalai iteselu pe tùwelaikaik we'nà toppe. ³ Sàlà mālā wakù molopai Kaatù Kùpùikattànà yauchinpa ya mālā, ⁴ Tamù'nawolon kon wepùikattà i'chelok mùkkālā molopai ailon ittu tok uya i'che tùwessen. ⁵ Masapùla Kaatù mùkkālā tewinan, molopai tewinan nālā molo man Kaatù molopai kappon yamùk tawonnan yakletawon, mùkkālā kàyik Christ Jesus. ⁶ Iwettùsak lùppù tamù'-nawolon kon kappon yamùk pùikattà toppe tùuya. Sàlàichi mālā Kaatù nen-poikappù wolù yawon kon nùttu pe iwekkuttok yattai tok wepùikattà toppe. ⁷ Mālāpàk uchi sàlà uyeunossak kappon yamùk Jew yamùk pen yenupanà pe molopai ailon yekale yekamase. Ailon pe uselupa sàlà, kasei pe wechi pen!

⁸ Mailālā so'chi pàk we'nà yattai'ne kàyik yamùk Kaatù yemyak iwettùsak kon wàpùlema i'che wessaik temyatù kon tenkaik kakàik, tùwe'naikaik pùla wapùla tùusàulāmaik pùla.

⁹ Uli'chami'chi wepontà nālā wakù pe, tùttuik, tipippà kon tùwaputtàsè i'che wessaik, tùusema'nonpaik kolù ke wapùla pearl ke pùla, teseluttàpàsè tùppai tùkappàsè pùla, molopai epekkèk kulu là pon ke tùwepontàik pùla, ¹⁰ tùse wakù pe iwelaikatok, Kaatù ittunnan welaikatok kasa. ¹¹ Uli'chami'chi usenupa nen mālā eppana echii'ma molopai tamù'nawālā àssà'mùla entuppak tiuchittuse. ¹² Enupan toppe tok uya tok ku'nài pen iulā wapùla kàyik yamùk yentai tok wet-toppe ikupù uya pùla man. Tàwà eppana tok nechii. ¹³ Masapùla Adam konekappù mālā wapiya, molopai mālā tùpo nen uchi Eve konekappù mālā. ¹⁴ Molopai Adam pen mùkkālā yennakasak lùppù, uli'chan làkku mùkkālā yennakasak lùppù molopai Kaatù Maimu ikkwà'nàippù. ¹⁵ Tùse uli'chan wepùikattà mālā tùumunkàta winà, ailon tetok, uchi'nùnmantok, esuken we'nàtok molopai tùttuik wema'-nàtok, wakù pe tipippà tùwaputtàik tùwepontàsèn pe tùwechi yau tàwālā.

So'chi Yennài Nan

3 ¹ Sàlà mālā ailon mayin. Kàyik wechi so'chi yennài pe kulu eppai yau, iwalai wakù wotoko i'che iwechi mālā. ² So'chi yennài wechi mālā àli pe là ipantomù pùla, tewin neken inoppù, tùttuik tùwemassen pe, wakù pe itesek, wakù pe kaklan yamùk pàk tùwessen pe tùwùk tau, enupanài yek pe nālā. ³ Tùwetùnsen pe pùla, wapùla àsà pe tùwessen pe pùla, tùse yà'làlà pàlikanài pe molopai echitonpa pe, pùlayatta pùnünmanài pe pùla. ⁴ Tùwùk tawon kon yesak pe molopai wakù pe tùmunkà yamùk ku'nài pe tùmaimu yawālā, tùnamasen pe tùwettotpe. ⁵ Masapùla ànù'là kàyik, tùmunkà molopai tùnoppù yesak pen molopai tok mainanpa tùuya ittunài pen wechi yau, yà'là kasa ken Kaatù so'chiyi yesak pe iwechi? ⁶ Emennak pe là Kaatù yemyak iwettùsak pe pùla, wakù pe tùwechi tùtonpa yentai pàk tùsenumenkasen pe iwechi tukaik, molopai tùtalumattàtok yepolo ya tukaik, Makui wechippù kasa. ⁷ Tùnamasen pe iwechi mālā so'chi tawon kon pen winà, iwekkulì'ma tukaik molopai iwekkawai'ma Makui uya tùplantok yak tukaik.

So'chi Tau Pùikattànnan

⁸ So'chi Tau pùikattànnan wechi mālā wakù pe iwemattok molopai ailon pe, eke pe wain inchinài pe pùla wapùla pùlayatta pàk tùuseka'nonkasen pe

pùla. ⁹I'napailon ailon, Kaatù nekamappù lùppù kùpàk yawàlà tok nechii molopai iwalai kupùì tok tùwanmùla tùwettok kon pe. ¹⁰Tok ittu màlà wapiya molopai tùttutok yentakasak tok uya wakù pe yau, tok we'wotokoma màlà Kaatù wotokoyi yau. ¹¹Tok noppù yamùk^a wechi nàlà màlà wakù pe, àli pe tùuselupasen tùtonpa pàk pe pùla, wakù pe tùttuik tùwemassen pe, ailon pe tamù'nawolon yau tùwessen pe. ¹²So'chi tau pùikattànàì wechi màlà tewin inoppù molopai tùnoppù, tùmunkà tawonnan yesak pe molopai tok mainanpanàì pe tùwessen pe wakù pe. ¹³Mùkyamlo wakù pe wotoko ku'nàì nan wechi màlà wakù pe ipantomù, molopai ailon tetok ya Christ Jesus pàk yau tùnamasen pe iwechi.

Eke Tùttusen Pen Kaatù Yeselu

¹⁴Sàlà menukai'ma, enpen wessaik uyàpù eyense pàk tachin pe kulu tùpo pùla. ¹⁵Tùse uko'mamù yau, sàlà kaleta uya atta we'nàtok Kaatù munkà yamùk pe yekama màlà, màlà nulànan Kaatù so'chii tau, ailon wakapuli molopai itessek yekama uya. ¹⁶Ewaik lù'na'mà lù tetok pùn màlà ailon tetok kùuya'nokon eke kulu.

Iichenpoikappù kappon pun yau.

Ailon pe iwechi yenpoikappù Wakù Akkwalù uya.

Molopai inchelù yamùk uya yeneppù.

Tukkan kon kappon yamùk kùlotta Jesus yekale yekamappù màlà.

Wolù yawolon kon uya ailon teppù ipàk.

Molopai yanùmùppù epùn pona.

Timothy Yelupatok

4 ¹Wakù Akkwalù uya yekamasak man ailon pe, tùulon kon kappon yamùk uya ailon tetok nonka màlà pata weyu wenukapù winàkàik, ennakannan akkwalù yamùk maimu yawàlà tok wechi màlà molopai àli ton akkwalù yamùk uya enupantok maimu yawàlà tok wechi. ²Sàlà enupantok màlà tùuyàssen kappon yamùk ennakannan kasei ton winà, molopai ittutok tok yewan uya weli'chak màlà, a'nek ayan nùpuluppù kasa. ³Mùkyamlo walainon kappon yamùk uya enupan màlà, wemali'man wechi màlà ikasa pùla molopai yà'là yekkwa là kùyali màlà tùnassen pen, tukaik. Tùse Kaatù uya màlà sàlà yamùk kùyali konekappù ailon tawonnan molopai ailon ittunna nùnapù pe tenki tukaik. ⁴Tamù'nawolon Kaatù nùkonekappù màlà wakù, molopai tùnulunpasen pe pùla iwechi, tùse tamù'nawolon wechi màlà tanùnsen pe tenki tei'ma. ⁵Masapùla Kaatù Maimu molopai àwàpùlematok uya ikussak màlà tùwanmùla inapù pa.

Paul Uya Timothy Panamatok

⁶Sàlà yamùk usenupantok iwinà yekamasak auya ailon tawonnan pàk yau, wakù pe Jesus yapyoto pe tùwessen pe ewechi màlà, ailon itekale yau yemokkasak pe molopai wakù enupantok yawàlà iwessak pe. ⁷Kappon yamùk mùkyamlo italumayi'chan, ailon ton pen nà panton yekamannan, tùse màlà yamùk uya enupantok yawàlà kechii, Kaatù uya neken enupantok yawàlà

ewechi pa esenupakà. ⁸ Ànù'là yenupa aitun pe utàntoppe wapùla wenkalunnà toppe, màlà màlà wakù molopai tepeppù kenan, tùse akkwalù uya enupantok Kaatù wettok i'che kasa màlà wakùwa tamù'nawolon yau, masapùla wema'nàtok sàlape molopai ewanawolok yau tàwàlàlà wema'nàtok ke lepan tũuya tesak ya pàk. ⁹ Sàlà màlà ailon watetok, tanùnsen pe kulu iwechi. ¹⁰ Málàpàk uchi sàlà, wakù pe wema'nà'nokon molopai sa'man pe we'woto-koman'nokon i'che we'nà, masapùla enpen we'nàtok kon nonkasak nulànan Kaatù pàk pàk tamù'nawolon kon kappon yamùk Pùikattànàì, mùkyamlo kulu ailon tawonnan pe nai'nannùk.

¹¹ Sàlà yamùk pàk tok yekamappokà molopai sàlà pàk tok yenupakà. ¹² Ànù'là tũma'le tukai'no eyentak mule pe là ewechi pàk, tùse ailon tawonnan uya yentok ipàkàlà pe ekkà, euselupatok yau, eyeselu yau, euchi'nùnmatok yau, ailon tetok auya yau, molopai esuken àli pùla ewettok yau. ¹³ Tamùkke kappon yamùk tipili'che Kaatù Maimu yenkà, itekale yekamakà, molopai tok yenupakà uyàpù ponalà. ¹⁴ Wakù Akkwalù uya lepantok ayau nai'nùk tapulàse pùla kùk-kupù. Kaatù Maimu yenpoikannan uselupappù ipàk lùppù, so'chi yepulu pe tũwessan uya temyatù kon tũlù àpona yattai elepappù lùppù ike. ¹⁵ Sàlà yamùk kupù pàk uchi ekkà. Ewemapù yawàlà ikukkà, tamù'nawolon kon uya Kaatù wettok i'che kasa ewena yentoppe. ¹⁶ Tùttuik emakkà molopai kappon yamùk yenupatok auya ike yenkà wakù pe. Sàlà yamùk kupù pàk ekkà, masapùla ikupù auya yau ewepùikattà màlà àmàlà molopai eyetannan nàlà.

Ailon Tawonnan Nùkupù

5 ¹ Kàyik eyentaino kùsàulàmai, tùse yekamappokà àkàipùnù yekamappo auya kasa. Umoine ton ikukkà ayakonnon kasa, ² kokko yamùk lùwa asanon kasa molopai ema'nomi'chi àwàlichì ton kasa, tũwanmùla.

³ Itayappù iweli'chak kon ipùikattàkà iwepùikattàtok iwinà pùnòn kulu. ⁴ Tùse tùmunkà ke wapùla tũpayan ke iwechi yau, tàwà mùkyamlo nùmainanpai, sàlà kasa tũsan kon molopai tũkàipùnù kon, tũtamo kon, tũnok kon uya tũmainanpappù kon yepeppù pe, masapùla sàlà uya Kaatù yauchinpa màlà. ⁵ Tewinchalon kulu, ànù'là ipùikattànàì woton pùn uya enpen tũwet-tok nonkasak màlà Kaatù pona molopai tũpùikattàtok yenna pàk iwechi ewalupà kaichalà molopai wei kaichalà. ⁶ Tùse mùkkàlà itayappù iweli'chak lùppù i'che tũwettok kasa tũwemassen, welikkassak màlà, nulà lànèn tùse. ⁷ Sàlà enupantok yekamakà tok pàk, ànù'là uya tok pataka àli pe wapùla tok yàulàma tukaik. ⁸ Tùse ànù'là uya tũtonpa mainanpa pùla iwechi yau, tũtonpa kulu, tũsan, tũkàipùnù winàpaina, ailon yawàlà pùla iwessak màlà yetapàssak ya molopai ailon tawon pen yentai kulu àli pe iwechi màlà.

⁹ Ànù'là itayappù iweli'chak lùppù yesek tũlù pen màlà tũulon kon itayappù iweli'chak kon yesek kùlottak 60 yo'no ikili'chimo'chiyi tùse, tùse itepoi iwechi yau itũlù màlà. Molopai nàlà iwemali'masak pe iwechi màlà tewin itekkwa neken. ¹⁰ Molopai nàlà wakù ku'nàì pe itekale nechiiik, tùmunkà yamùk yemokkanàì wakù pe pe, kaklan yamùk yanunnàì tũwùk tak pe, Kaatù ponalok kon pùta kolùkanàì pe, tũwettalumattàsan pùikattànàì pe, molopai tamù'nawolon yà'là yekkwà là wakù ku'nàì pe.

¹¹ Tùse ema'nomi'chi itayappù iweli'chak kon kùttũlùì itayappù iweli'chak kon yesek kùlottak, masapùla ànkuppai tok wettok uya emali'mapai tok kupù

yau, tùwelattàsan mùkyamlo Christ winàpai, ¹² molopai wapiyalok ikupù tùuya'nokon teppù tùuya'nokon ikkwàtù tok uya pàk. ¹³ Yà'là pàk pùla tùuko'manse tok usenupasak màlà, yakontawàlà tùusalà kon ke. Tùse nàlà tok uselupa là tùtonpa kon pàk echipalà molopai yauchin pe tok wechi yà'là pen pàk, yà'làlà yekamapaino kulu là pen nànen uchi yekama pàk. ¹⁴ Màlàpàk ema'nomi'chi itayappù iweli'chak kon wemali'ma i'che wechi màlà, tùumunkàtatok kon pe, tùwùk molopai tùmunkà yamùk mainanpa toppe tùuya, kùyeyaton kon uselupatok àli pe kùpàk yattai pùla. ¹⁵ Masapùla tùulon kon itayappù iweli'chak kon nùssan welattàkassak man Settan ya'là. ¹⁶ Tùse ànù'là nossan ailon tawon Kaatù pàk wechi itayappù iweli'chak kon nùppù yesak pe tùtonpa yamùk kùlotta uya, tàwà tok mainanpai, so'chi wotokoyi pe iwechi tukaik, iwepùikattàtok iwinà pùn kulu mainanpa toppe so'chi uya.

¹⁷ So'chi yepulu yamùk wakù pe wotoko yanàì nan wechi màlà te'masan pe eke peiwa, mùkyamlo kulu tùwe'wotokomasan sa'man pe wakù itekale yekama pàk molopai kappon yamùk yenupa pàk. ¹⁸ Masapùla Kaatù Maimu, "Paaka mùta kùsaulomùì a'naik yeppa ya tùse," tawon, molopai, "Tùwe'wotokomasen mùkkàlà te'masen," tawon.

Deuteronomy 25:4; Luke 10:7

¹⁹ So'chi yepulu winàkàik uselupantok kùsetai asa'lon kon wapùla àsolùwawon kon uya neken ipantomù nessak yau yeta màlà. ²⁰ Tùse àli ku'nàì nan nùssan yàulàmakà molopai tok yekamappokà kappon yamùk yemlotopo, amak yai pùla, tok tonpa yamùk yenu yappolù pe.

²¹ Kaatù yemlotopo molopai Christ Jesus yemlotopo, molopai wakù ton inchelù yamùk yemlotopo, eyekamappo uya sàlà tùumayintaik, sàlà enupantok yawàlà ewechi pa, ekkachalà tùmenkaik pùla ànù'là pàk yà'làlà ànkupù kupù pa.

²² Kesemittàpai eyemyatù tùlù auya ànù'là pona pàk Itepulu Jesus wotokoyi ponelok pe tok tùlù auya pàk. Tùulon kon uya àli kupù tonpa pe kechii. Wakù pe esuken ekkà.

²³ Tuna neken kichinchii, tùse mala lùkkwà wain inchikà eyipik pe àlotta pàkànsau, masapùla echipalà e'nek pe ewechi pàk.

²⁴ Tùulon kon kappon yamùk makuyi màlà tùusensen, molopai tok makuyi utà màlà tok wapiya ittuntok patassek yak, tùse tùulon kon makuyi usene màlà masaiwa. ²⁵ Màlà kasa nàlà wakù eselu usene màlà, molopai màlà yamùk tùusensan kulu pen lànen uso'nantok pùla iwechi màlà.

6 ¹ Tamùnewolon kon tepotolù ke nai'nannùk tàwà tepotolù kon tùnamaik kulu nechii, ànù'là uselupa àli pe Kaatù yesek molopai ina uya enupantok winàkàik tukaik. ² Ailon tawonnan pe tepotolù kon yamùk wechi yau tok poitolù ton i'nùmla tok kuttak, masapùla ailon tawonnan nàlà mùkyamlo. Watùse, tàwà tepotolù kon yapyoto pe tok nechii wakù peiwa, masapùla mùkyamlo nepùikattàyai'nannùk tok wotokoyi yau mùkyamlo ailon tawonnan molopai tok pùnùn ton.

Ailon Pen Enupantok Molopai Wakù Kulu Mamin

Sàlà pàk kappon yamùk menupaik molopai sàlà yamùk mekamaik. ³ Ànù'là tùpatalon, ailon pen enupantok yekamanàì molopai ailon Kùyepulu Jesus Christ Maimu molopai enupantok Kaatù winàpaino pàk ailon tawon pen wechi yau,

⁴mùkkàlà wechi màlà tùtonpa yentai tùwekkussen pe. Molopai yà'làlà ittu ya pen màlà. Àsàulàmapai molopai e'naikapai iwechi mayin yamùk pàkàlà, molopai sàlà uya màlà kùlùmàlunnàtok nepù, tonpa yewanma'làtok, ànù'là mottùnpatok, àli pe usenumenkantok. ⁵Molopai mùkyamlo usàulàma echipalà uya tok usenumenkantok mattanùssak màlà, molopai ailon pùnnon mùkyamlo. Tukke mamin yesak pe wenan-tok iwinà pe sàlà enupantok maimu yawàlà we'nà wechi pe yekama tok uya màlà.

⁶Ewaik, Kaatù ya'llà we'nà màlà kappon manàì eke pe, itesak pe we'nà-tok pàk tenki tawon pe we'nà yau. ⁷Yà'là nepùppù ken kùuya'nokon wolù yak? Ipla! Yà'là yalà ken kùuya'nokon wolù yapai? Ipla! ⁸Màlàpàk, teipa ke molopai tùpon ke we'nà'nokon yau, màlà pàk tenki tawon pe we'nà màlà. ⁹Tùse mùkyamlo tukke mamin i'chelok kon wena màlà tùttutok kon yak molopai tùplantok kon yak molopai suwalai là àsà là ànkuppai we'nàtok, uya màlà kappon yamùk pàlàka mattantok àsà kulu yak. ¹⁰Masapùla pùlayatta pàk ewan tùtok màlà tamù'nawàlà yà'là yekkwa àli uyàttok iwinà. Tùulon kon wechippù man enepopai kulu màlàyau tok utàppù miya ailon tetok winàpai molopai tok usewankono'mappù, màlà uya tok yewan ikkwàssak.

Iponalà Kulu Timothy Panamatok

¹¹Tùse àmàlà mùkkàlà Kaatù ponalok kàyik, sàlà yekkwa ton winàpai ekkà. E'wotokomakà sàlà yamùk yepolo pa molopai ikasa, wakù pe Kaatù yauchinpa-nàì pe ewechi pa, ailon te toppe, àtonpa tù'nùnmaik, yà'làlà pàlika pa molopai ten pe alomùla ewechi pa. ¹²Wakù pe epanta'makà ailon tetok auya yau meluntà pe ewechi pa, molopai tàwàlà wema'nàtok yepokà àponalok pe, masapùla sàlà wema'nàtok yak màlà Kaatù uya àkà'mappù "Ailon tawon iulà" tesak auya yau, tukkan kon yetannan yemlotopo. ¹³Kaatù yemlotopo eyekamappo uya sàlà umaimu yawàlà ewechi pa. Mùkkàlà wema'nàtok tùnàì tamù'nawolon yak molopai Christ Jesus, Pontius Pilate yemlotopo wakù yekamanàippù yemlotopo. ¹⁴Sàlà enupantok maimu yawàlà ekkà, molopai esuken ekkà molopai yà'làlà iwalai pen pùla, Kùyepulu Jesus Christ Weyu usenpoika ponalà. ¹⁵Wakù Kaatù mùkkàlà tewinan kulu Itepulu tamù'nawolon kon kin yamùk Kinù, molopai itepulu yamùk Yepulu. ¹⁶Mùkkàlà neken tewinan tàwàlàlà tùwemassen. Tùwemassen mùkkàlà akkwa ànù'là nepolo itenpatau pen. Ànù'là uya yensak pùla iwechi màlà, molopai ànù'là uya yene pen màlà. Tàwà mùkkàlà ponalok pe namantok molopai tàwàlàlà apàkkeke pe we'nàtok nechii! Emen.

¹⁷Tukke itemamin nai'nannùk sàlà motau wema'nàtok yau yekamappokkà. Itekkwa pe tok kùsekkuttak molopai enpen tok kùsettak temamin kon sa'man pe pùla tùwe'la'chimasen pe nai'nùk pàk, tukse Kaatù pàk làkku enpen tok nechii, mùkkàlà tùweleutaik pùla tamù'nawolon ke lepanyai'nùk tapulàsen pe nai'nùk ke. ¹⁸Wakù kuttoppe tok uya yekamakà, eke pe tùutauchinpaik tok wettoppe tùnkupù kon yau, alikyek pe tùwe'lepesan pe tok wettoppe. ¹⁹Sàlà kasa tok uya màlà temamin kon pilipù ewanawolok woton yapon pe molopai nen uchi tok uya wema'nàtok yepolo màlà ailon kulu wema'nàtok.

²⁰Timothy, màlà itusak lùppù eyemyak ikukkà wakù pe. Kaatù pùnnon uselupatok yà'là pen nà kùsetai, wakù kasa nùsetayai'nùk tùse iwalai pen enupantok. ²¹Masapùla tùulon kon kappon yamùk uya, "ittutok yesak pe wessaik," tesak man, ailon tetok tùuya'nokon ipàkàlà yenu'mappù tok uya màlà màlà pàkànsau.

Wakù pe Kaatù wettok wechi tamù'nawàlà apyau'nokon màlà.

Paul Kaletayi

Yakon Timothy Piyakan

Sàlà Kaleta Yawon

Yakon itekkwa pe Paul nùmenukappù màlà Timothy yelupatok ya iponalonnà kulu. Masapùla masalok umoine wechippù màlà Paul patùnayi pe molopai ipùikattànai pe. Paul ya'chitukkasak wechippù màlà patiki'chi tau. Luke neken wechippù ipyau. Sàlà-pe'neiwa Timothy uyàpù tùpyak i'che iwechippù. Paul uya ailon pe tùwessak molopai tùwelittoppe tùwekonekasak yekamappù molopai e'mantok tùponalok wechi molo molopai mùkyamlo ailon pe tùwessan ponalok nàlà. Timothy wettoppe Itekale yekama pàk lùppù yekamappù ya, ailon pe iwettoppe. Wei uyàpù màlà ailon enetapai pùla kappon yamùk wettok yattai. Eke pe kulu iichelupatok ipàk pan wechippù màlà yà'làlà pàlikatok pàk.

1 ¹Sàlà kaleta màlà Paul, Christ Jesus neunokoppù winàpaino. Kaatù uya uyanùmùppù màlà yeunossak pe molopai wema'nàtok itùlù tùuya teppù lùppù ke uleparasak Christ Jesus ponalok pe wechi pàk.

²Timothy, u'nùn umu piyak unmenukappù:

Tàwà Kaatù Kùkàipùnù molopai Christ Jesus Kùyepulu elepai wakù pe we'nàtok, usentuppantok, molopai echitonpa pe we'nàtok ke.

Tenki Tetok Molopai Meluntàpantok

³Tenki ukayaik Kaatù pàk, yapulà pe we'wotokoma pàk tùwanmùla echii'ma esuken, utamo yamùk we'wotokomappù kasa. Ewalupà kaichalà molopai wei kaichalà eyittunàì iulà tàwàlà wàpùlema yawà. ⁴Eusewanko-no'ma yenu palu wekkwamù yenepù uya tùttuse eyenpai kulu wessaik, utauchinpa toppe kulu. ⁵Ailon kulu ailon tetok auya ittunàì iulà, màlà ailon tetok ànok Lois molopai asan Eunice uya yekkwà. Tùttuyaik kulu itesak pe nàlà ewechi. ⁶Sàlà kasaichi iwechi pàk eyenu yappontà uya màlà lepantok Kaatù nùtùlùppù eyemyak uyemyatù nonkasak uya àpona yau kupù pa nulà. ⁷Masapùla Wakù Akkwalù Kaatù uya lepansakù'nokon ike nai'nùk mùkkàlà usenalippan toppe ku'nàì pen, tùse kùyanùkkanàì mùkkàlà meluntà ke, uchi'nùnmantok ke molopai wakù pe wema'nà toppe ku'nàì.

⁸Kùyepulu Jesus ponalok peichi yekama auya pàk kekkuli'mai, wapùla upàk kekkuli'mai ya'chichak pe wechi iponalok pe pàk. Tùse làkku, ewet-talumattàtok yanùnkà wakù itekale ponalok pe, Kaatù uya elepa meluntà ke kaichalà. ⁹Kùpùikattàsak ya màlà molopai kùkà'masak ya esuken we'nà toppe, yà'làlà kussak kùuya'nokon pàkànsau pùla, tùse i'che tùwettok yawà molopai wakù pe tùwettok pàkànsau. Sàlà wakù pe tùwettok tùlùppù ya màlà

kùpyakù'nokon Christ Jesus yau, sàlà pata weyu wepyattàtok wapiya. ¹⁰Tùse sàlàpe yenpoikasak man Kùpùikattànài Christ Jesus usenpoika winà. Masa-pùla Christ uya weli'nàtok meluntàlù yentaikasak molopai yenuka'nùssak pàk, molopai wakù itekale yai tàwàlàlè wema'nàtok yakkwai yenpoikasak ya man.

¹¹Kaatù uya uyanùnsak man wakù itekale yekama toppe uya yeunossak molopai enupanài kasa, ¹²molopai sàlà yamùk pàkànsau uchi màlà wettalu-mattàppù. Tùse wekkuli'ma pùla man ipàk, masapùla mùkkàlà ailon teppù uya lùppù ipàk ittu uya pàk, molopai tùttuyaik kulu màlà untùlùssan lùppù itemyak kupù ya màlà Wei Ittuntok yattai ponalà. ¹³Ailon mayin eyenupa-tai nùk iulà imainanpakà yentok ipàkàlà pe ewettoppe, ailon tetok molopai uchi'nùnmantok pokonpe Christ Jesus yau. ¹⁴Wakù ton apanamappù lùssan ike mùttuik, mùmainanpaik Wakù Akkwàlù kùyau tùwemassen meluntàlù yai.

¹⁵Mùttuyaik tamù'nawolon kon Asia yawolon kon uya unonkasak, Phygelus molopai Hermogenes uya nàlà. ¹⁶Tàwà Itepulu Jesus usentuppantok yenpoi-kai Onesiphorus yùwùk tawon kon pàk, masapùla umeluntàpasak ya pàk echipalà. Iwekkuli'mappù pen ya'chichak pe wechi pàk. ¹⁷Tùse asse'ne Rome pona tùwelepansak pe uyiwapù ya kulu uyepolo tùuya ponalà. ¹⁸Tàwà Itepulu Jesus nùkupù usentuppantok yepotoppe ya Itepulu winàpai màlà Wei yattai! Molopai mùttuyaik wakù pe tukkan yawàlà là upùikattàpàtùppù ya Ephesus po.

Ailon Christ Jesus Ponalok Soicha

2 ¹Àmàlà, umu, meluntà pe ekkà wakù lepantok yau kùponalok pe nai'nùk Christ Jesus yau. ²Enupantok uya yetappù auya tukkan kon yemlotopo. Sàlà lùssan uchi yekama auya i'che wessaik ailon tawonnan pàk, mùkyamlo, tùulon kon yenupannan yek pe nai'nannùk pàk.

³Ewettalumattàtok yanùnkà ina pokonpe, Christ Jesus soichayi pe wakù pe. ⁴Soicha yamùk mùkyamlo yà'là yekkwà là tùwotokoyi kon pen ku'nài nan pen, tùse tepotolù kon tanùnnàippù kon, anauchinpapaino kon kulu neken mùkyamlo. ⁵Aitun pe tùutàsen wenkalunnàtok yau uya tepeppù yepolo pen màlà, tùse aitun pe utàtok maimu yawàlà neken iwechi yau. ⁶Umà pànnài sa'man pe iwe'wotokomasak lùppù mùkkàlà tùnpàmappù yepelu yeponài wapiya. ⁷Esenenunkakà waukayai'nùk pàk, masapùla Itepulu Jesus uya àkupù màlà tamù'nawolon sàlà yamùk ittu pa.

⁸Ittukà Jesus Christ iwe'wuluukasak lùppù weli'nàtok yapai wechi David pa pe. Sàlàichi màlà unekama wakù itekale. ⁹Molopai sàlà itekale yekama uya pàk wettalumattà nai'nùk, uyewattàsak nàlà kappon wànài yaulonsak kasa. Tùse Kaatù Maimu yewattàsak pùla man. ¹⁰Sàlà wenai tamù'nawolon pàlika uya sàlà Kaatù nanùmùssan kappon yamùk pàkànsau, tok uya nàlà wepùikattàntok Christ Jesus yau yepotoppe, apulàntok tàwàlàlè pokonpe.

¹¹Sàlà màlà ailon kulu watetok,

“Weli'nàsakù'nokon ipokonpe yau, wema'nà'nokon nàlà màlà ipokonpe.

¹²Yà'làlè pàlika pàk we'nà'nokon iponalok pe yau,
itepulu pe nàlà we'nà'nokon màlà ipokonpe.

‘Ittunài pen iulà,’ te'nokon yau, ‘Eyittunài pen iulà,’ te ya nàlà màlà.

¹³ Ailon pe pùla lànen we'nà'nokon ipàk tùse, ailon pe lùppù tùwessen mùkkàlà.

Masapùla ailon pe pùla iwechi tùpàk pùla iwechi màlà.”

Auchinpanài Tùwe'wotokomasen

¹⁴ Àtonpa yamùk yenu yappontàkà sàlà pàk, molopai tùmawayintaik tok yekamappokà Kaatù yemlotopo tok wepanta'ma mayin yamùk pàkànsau tukaik. Wakù ku'nàì pen màlà, tùse kappon yamùk yetannan mattanù'nàì.

¹⁵ Tamù'nawolon ànùttu ikukkà tamù'nawàlà auchinpantok Kaatù yenu yau yepolo pa, tùwe'wotokomasen tùwekuli'masen pen tùwotokoyi pàk kasa, mùkkàlà ailon Kaatù Maimu pàk enupanài ikasa kulu. ¹⁶ Àli pe molopai pakko pe uselupantok winàpai ekkà, kappon yamùk yenpenài neken màlà mei lùìwa Kaatù winàpai. ¹⁷ Màlà tok uya enupantok wechi màlà annàì pe nai'nùk welei kasa. Tok kùlottau tùwessen mùkyamlo, Hymenaeus molopai Philetus tawonnan. ¹⁸ Tok utassak man ailon winàpai. Iweli'chak kon we'-wuluukakapùppù nen màlà pena nùkayan tok, molopai ailon tetok tùulon kon uya mattanùssan tok. ¹⁹ Tùse sa'man wakapu Kaatù nùnnonkappù màlà meluntà tùutalo'ma woton pen, molopai sàlà mayin we'menukasak màlà ipàk,

“Itepulu mùkkàlà, tùponalok kon ittunài,” molopai,

“Ànù'là Itepulu yesek yesa'nàì welattà màlà iwalai pen winàpai,”

tukaik.

Numbers 16:5

²⁰ Eke tapùì tau molo pùsau yamùk tùwessen tùpatalo'nan, tùulon kon iko-nekasak chilùpa molopai kolù yapai, tùulon kon ikonekasak yei molopai àinà yapai, tùulon kon wechi wakù ton pe yà'là yekkwa yattai'ne neken nà tapulàsen pe molopai tùulon kon echipalà tapulàsen pe. ²¹ Ànù'là wekkupù wakù pe tamù'nawolon màlà yamùk àli ton winàpai yau, iwettùsak màlà molopai tapulàsen pe iwechi Tepulu ponalok pe, iwekonekasak wakù wotoko yau tapulà toppe. ²² Àli ànkuppai umoine wettok winàpai elattàkà molopai wakù pe we'nàtok pàk e'wotokomakà màlà yamùk yepolo pa, ailon tetok, uchi'nùn-mantok, molopai echitonpa pe we'nàtok, mùkyamlo Itepulu yesassai'nannùk esukenan tewan kon yapai pokonpe. ²³ Tùse pakko pe molopai ittunài pe pùla usàulàmantok winàpai ekkà, mùttuyaik we'naikantok pe tùwenukassen pe iwechi. ²⁴ Itepulu yapyoto sakolok pe kùsettak. Tàwà wakù pe nechii tamù'nawolon kon pàk, enupanài yek pe molopai ese'mapai kùsettak ²⁵ àsà pe tùwessan tiwinàkàik panamai àssà'mùla, Kaatù uya tok lepa tok upokoitatok ke yakan pe molopai ailon ittutok tok uya winàkàik tok welattà yakan pe. ²⁶ Tok uyàpù màlà ikasa tùusenumenkatok kon yak molopai tok wepùikattà màlà Makui uya pùlannàtok molopai i'che iwettok kuttok winàpai.

Pata Weyu Wenukapù Yattaino

3 ¹ Sàlà ittukà! Sa'man ton wechi màlà molo pata wenukapù yattai. ² Kappon yamùk wechi màlà tùmàlà neken pùnùnmannan pe, pùlayatta pùnùnmannan pe, tùutapulàsan pe, tùtonpa kon yentai tùwekkussan pe, mot-tùnpannan pe, tùsan kon maimu yawàlà pùla tùwessan pe, tenki tawonnan pe pùla, esuken pùla, ³ iichi'nùnmatok pùla, tùusentuppasan pe pùla, eimipponnan pe àli pe tùuselupa kon ke, tesak kon pe tùwessan pen molopai àsà ton, wakù itewanma ton. ⁴ Eimipponnan pe tok wechi màlà, tùusenumenkaik

pùla yà'làlà ku'nàì nan pe, tùtonpa kon yentai tùwekkussan pe, sàlà motau utauchinpantok kupù màlà tok uya tùwakùli kon pe Kaatù kupù tùuya'no-kon tù'nùn kon pe yentai. ⁵Yentoppe neken Kaatù yapulàtok yeselu kupù tok uya màlà, tùse iwalai kulu imeluntàlù nulunpa tok uya. Pùsamlo kappon yamùk winàpai ekkà. ⁶Pùsamlo yek kwa ton mük yamlo tùutàsan tapùì tak kappon wanmùla molopai attu'mùnnon uli'chami'chi yamùk yentaika tok uya tùmaimu kon ke, mük yamlo yà'là yek kwa ton nà àli ànkuppai we'nàtok kon yau tùwessan molopai imakuyi nelemluku ton, ⁷tàwàlà tùusenupasan tùse ailon ittunnan pen. ⁸Walawoti'chi yamùk Jannes molopai Jambres tawonnan uya Moses wakkàtùppù kasa, pùsamlo uya ailon wakkàtù màlà, àli pe tùusenumenka kon winà molopai ailon te tùuya'nokon ailon pen pàk winà.^a *Exodus 7:11* ⁹Tùse tok utà mei kulu pen màlà, masapùla tamù'nawolon kon uya pakko pe tùwechi kon yene màlà, pùsamlo walawoti'chi yamùk Jannes molopai Jambres pàk iwekkupùppù kasa.

Tewin Itekkwalok Lùppù Enupantok

¹⁰Eyenupappù uya lùssan mùttuyaik, wemapùppù mùttuyaik. Tùse enupantok uya là mùttuyaik, wemapù yeselu molopai iponalok pe wemattok ailon tetok uya, pàlikantok uya, pùnùnmantok uya molopai tùusetakkaik pùla wettok tachin pe. ¹¹Umottùnpatok, wettalumattàtok, yà'là yek kwa ton nà wekkupùppù uwinàkàik Antioch po, Iconium po, molopai Lystra po, àsà ton kulu wettalumattàntok pàlikappù uya! Tùse Itepuu uya upùikattàppù tamù'nawàlà màlà yamùk yapai. ¹²Tamù'nawolon kon wakù pe emappaino Christ Jesus ponalok pe wettalumattà màlà. ¹³Àli ton kappon yamùk molopai tùsennakasan wena màlà àli pe kulu tùwettok kon yentai, tùulon kon yennaka màlà tok uya tùulon kon uya tennakatok ike ke. ¹⁴Tùse àmàlà, ailon eyenupappù lùppù yau ekkà molopai ananùmùppù lùppù yau. Masapùla ànùkyan wechippù eyenupanài pe ittu auya pàk, ¹⁵molopai mùttuyaik mule pe ewechi motapai Wakù Kaatù Maimu ittuppù auya, pukkek pe we'nàtok ke elepanài màlà wepùikattàtok yak anài ailon tetok Christ Jesus yau. ¹⁶Masapùla tamù'nawolon Kaatù Maimu màlà Kaatù nekamappù Takkwalù yai imenuka toppe molopai tapulàsen pe kappon yamùk yenupa toppe ailon pàk, iwalai pen yekamappotok, ikasa pùla tùwessen konekatok ikasa, molopai ikasa wema'nàtok yawà ke enupantok, ¹⁷kappon, Kaatù yapyoto pe tùwessen wettoppe wakù pe iwekonekasak pe yà'là yek kwa là wakù wotoko kuttoppe ya.

4 ¹Tùumayintaik eyekamappoyan iulà Kaatù yemlotopo molopai Christ Jesus yemlotopo, mük kàlà tamù'nawolon kon kappon yamùk ittu woton, nulànan kon molopai iweli'chak kon. Masapùla iyàttok molopai Itepuu pe iwettok woton pe iwechi pàk, eyekamappoyan iulà. ²Kaatù Maimu yekamakà, yekama pàk kulu ekkà yekamatok yattai pe iwechi kùlottau, molopai yekamatok yattai pe pùla là tùse, molopai tok imeluntàpakà, molopai tok makuyi yekamakà. Tùse nàlà tok yauchinpakà molopai tok panama auya yau kesemittàpai. ³Masapùla ailon enupantok enetapai pùla kappon yamùk

a 3:8 Jannes molopai Jambres tawonnan esek yamùk pùla iwechi màlà Penalok Paipùlù yau. Tùse tukkan kon uya ailon te màlà Egypt pon kon piyassan yamùk yesek pe tùttuik. Moses yeya'nomannan nùssan Egypt poi Israel payan anapai iwechi yattai.

wettok yattai uyàpù màlà, tùse yà'làlà ànkuppai tùwettok kon kupù tok uya màlà, molopai tukke tenupanàì'nokon woton kon pilipù tok uya màlà eneta-pai tùpana kon ka'nàluntok yekama toppe tok uya. ⁴Tok welattà màlà ailon yeta tùuya'nokon winàpai, molopai ailon pen panton winàkàik tùpana kon lattà tok uya. ⁵Tùse tiuchittuik ekkà, ewettalumattàtok ipàlikakà, wakù itekale yekamanàì wotokoyi ikukkà, molopai wakù pe àwotokoyi ikukkà tamù'nawolon yau. ⁶Iulà nen, utùtok yattai uyàssak man Kaatù ponalok pe, sàlà wema'nàtok nàntok uya yattai. ⁷Unùttu kussak uya man aitun pe utàntok yau, utàsak man tenuka'nùsse, ailon tetok uya kussak uya man. ⁸Sàlà nen uchi entaika'nàppà uya yepeppù uya umàmuku. Wakù pe we'nàtok yalùko, màlà Itepulu Kaatù ikasa ittunàì uya ulepatok màlà Wei yattai. Molopai iulà neken pen, tùse tamù'nawolon kon müküyamlo iichenpoikatok màlussai'nàn-nük uchi'nùnmantok pokonpe.

Timothy Ponalok Kulu Mayin

⁹Ànùttu ikukkà àuyàpù pa upyak asse'ne. ¹⁰Màlà yamük Kaatù winàpai lattànàì nan kussan Demus tùwakùli pe molopai unonkappù ya man, iitàppù man Thessalonica pona. Crescens utàppù Galatia pona, molopai Titus utàppù Dalmatia pona. ¹¹Luke neken upyau man. Mark yepokà molopai inekkà aya'là, masapùla upùikattà ya màlà sàlà wotoko yau. ¹²Tychicus teunottai Ephesus pona. ¹³Àuyàpù yau, usakittiya münepùik unnàmàppù Carpus piyau Troas po, molopai ukaletayi yamük nàlà, màlà yamük kulu imenukasak kon kamo pippà pàk.

¹⁴Alexander ayan konekanàì ortalumattàtai kulu, Itepulu Kaatù uya màlà inkupùppù yawàlà ye'ma. ¹⁵Elannek pe ekkà ipàk, masapùla àsà pe iwechi màlà kùnekama wakù itekale winàkàik.

¹⁶Ànù'là uya upùikattà pùn wapiya uselupa uponalok pe yau, tùse tamù'nawolon kon unonkatai. Tok winàkàik làkken màlà yamük ittu kùsettak te uya. ¹⁷Tùse Itepulu upyau nettai molopai ulepatai meluntà ke, tamù'nawàlà itekale yekama toppe uya kapon yamük Jew yamük pen uya yeta toppe, molopai Itepulu uya upùikattàppù "Palauya mùtapai." ¹⁸Molopai Itepulu uya upùikattà màlà tamù'nawolon àli ton winàpai, molopai uyalà ya wakù pe itepulu pe tùwettok epùn pon yak. Apulàntok ipyau nechii tàwàlàlà molopai tàwàlàlà. Emen.

"Wakù Pe Na' Messatàu?" Tetok

¹⁹"Wakù pe na' messatàu?" tetok uya teunossaik Priscilla molopai Aquila tawonnan piyak, molopai Onesiphorus yùwük tawon kon piyak. ²⁰Erastus nà'nàntai Corinth po, molopai Trophimus tùnàntai Myletus po, masapùla e'nek pe iwechi pàk. ²¹Ànùttu mükupùik iko wapiya àuyàpù pa.

Eubulus, Pudens, Linus, molopai Claudia tawonnan "Wakù pe na' messan?" tetok tùuya'nokon yeunossan, molopai tamù'nawolon kon tùulon kon ailon tawonnan Itepulu pàk, nàlà wanükayan.

²²Tàwà Itepulu ayakkwàlù piyau nechii. Tàwà Kaatù wettok wakù pe apyau nechii.

Paul Kaletayi

Titus Piyakan

Sàlà Kaleta Yawon

Jew pen mùkkàlà Titus tùse ailon tawon pe Jesus pàk iwechippù màlà. Molopai Paul we'wotokoma patùnayi pe iwenasak wechippù molopai itekale yekama pàk Paul wechi pùikattànài pe. Iwà'nàmàppù màlà Crete po so'chi yesak pe. Màlàpàk Paul uya kaleta menukappù Titus piyak ipanama pe, masapùla umoine pe echii'ma so'chi yesak pe iwechi pàk.

Àsolùwau ipàk eselupapai iwettok wechippù màlà. Wapiya, i'nai kasa là so'chi yesak pe tùwessen wettok pàk, mùkyamlo Crete po nai'nannùk yeselu kasa pùla. Yakon pe, tùpatalo'nan so'chi tawon kon molonkonnà yenupatok ya yawàlà yekamappù ya màlà. Amoko ton nùwa yenupatok molopai amoko ton ma'lan molopai apyoto yamùk yenu-patok yekamappù ya.

Iwenukapù pe Titus panamappù ya màlà ailon tawon pe we'nà Jesus pàk yeselu pàk. Esseyaton pàk pùla we'nàtok ittu ya i'che kulu iwechippù molopai echitonpa pe we'nà-tok. Molopai tonpa yeya'nomatok winàpai iwettoppe, usàulàmantok winàpai, molopai iweptantapàssak pe so'chi tau we'nàtok winàpai.

1 ¹ Sàlà màlà Paul, Kaatù yapyoto, Jesus Christ neunokoppù winàpaino. Uyanùmùppù màlà molopai uyeunokoppù Kaatù nanùmùssan yennài pe, molopai tok yenupase yà'là kasa ailon pe kulu Kaatù ponalok pe wema'nà-tok pàk. ² Màlà enpen we'nàtok, tàwàlàlà wema'nàtok po iwekkussak. Kaatù, kasei pe tùwessen pen uya, kùlepa kon tùuya teppù lùppù sàlà wema'nàtok, sàlà non molopai yawon kon wepyattà wapiya. ³ Molopai iwalai iweyu yattai màlà yenpoikappù ya wakù itekale tekale yau. Sàlà tùlùppù màlà uyemyak, molopai yekamanài iulà, Kaatù kùpùikattànài'nokon uya enupantok yawàlà. ⁴ Kaleta tùmenukayaik Titus piyak, umu kasa kulu unkupù ailon tetok ipùkkù pe we'nà nai'nùk yau.

Tàwà Kaatù Kùkàipùnù kon molopai Christ Jesus kùpùikattànàippù elepai wakù pe we'nàtok molopai echitonpa pe we'nàtok tùwinàpaino ke.

Titus Wotokoyi Crete Po

⁵ Ànàmàppù uya Crete po yà'làlà kupù pa ikasa, màlà yamùk tükussen pe lùppù nai'nùk, molopai so'chi yennài nan woton kon yanùmù pa tamù'nawo-lon pata yamùk yau. Enupantok uya lùppù mùttuik. ⁶ Pùsàlà kappon so'chi yennài wechi màlà wakù pe itekale, tewin neken inoppù, molopai imunkà wechi màlà ailon tawonnan pe molopai àli pe là itekale pùla, wapùla mayin yawolon pe pùla là tùwessen pe pùla. ⁷ Masapùla Kaatù wotokoyi yesak pe

iwechi pàk, so'chi yennàì wechi màlà ikasa pùla là tùwemassen pe pùla. Yà'làlà ànkuppaino tiyiwalà teselu yau pe pùla iwechi màlà, wapùla asse'ne tùwe'naikasen pe pùla, wapùla tùwetùnsen pe pùla, wapùla àsà pe pùla, wapùla pùlayatta pàk tùuseka'nonkasen pe pùla. ⁸Tùutauchinpaik kappon yamùk yanùnnàì pe tùwùk tak molopai màlà wakù pe nai'nùk pùnùnmanàì pe. Tesak yepulu pe tùwemassen pe yà'làlà àli ànkuppai tùwettok winàpai, ikasa, wakù pe Kaatù yenu yau, molopai tùttuik tùwemassen pe. ⁹Wakù Itekale pàk meluntà pe tùwemassen pe, ailon tetok ipàk pe enupantok uya panamantok yawàlà. Sàlà kasa tùulon kon meluntàtanpù ya màlà ailon enupantok ke, molopai nàlà iwalai pen yekama ya mùkyamlo ailon yeya'noma yai'nannùk pàk.

¹⁰Masapùla molo tok man tukke, mùkyamlo, Kaatù Maimu yawolon kon pen molopai tùulon kon yennakannan tùusennakatok kon tùpantomù kon ke, mùkyamlo kulu Jew yamùk usattàtok pàk enupantok yawolon kon. ¹¹Tok uselupa yeleutanùpù pe lànen iwechi màlà, masapùla kappon yamùk yaimelunpayan tok, tok munkà pàk màlà enupantok tùuya'nokon yekama tùuya'nokon ke, màlà kappon yenupatok yek pen ke, àli pàkànsau pùlayatta yepotoppe tùuya'nokon. ¹²Crete pon kàyik, tok maimu yenpoikannan tonpa, mùkkàlà uya, “Crete pon kon mùkyamlo kasei ton tàwàlàlà, molopai àsà ton kamo yamùk walainon, molopai emya'nek ton tùse eke pe tùuta'lettàsan,” teppù. ¹³Molopai wateppù ya lùppù màlà ailon. Sàlà kasa iwechi pàkànsau tok yàulàma auya màlà àsà pe, iwalai meluntà ailon tetok wettoppe tok piyau. ¹⁴Molopai Jew yamùk pantomù ailon pen kupù pàk tok wechi tukaik molopai enupantok mùkyamlo kappon yamùk ailon nulunpannan nùssan nekamappù pàk ailon te tok uya tukaik. ¹⁵Tamù'nawolon màlà wakù esukenan, mùkyamlo esukenan kon pona, tùse yà'làlà wechi màlà esuken pùla mùkyamlo àli pe iwenasak kon pona molopai ailon tawonnan pen pona, masapùla tok usenumenkatok wenasak màlà àli pe molopai tok usenumenkatok yaimelunpa àli, tok nùkupùppù uya pàk. ¹⁶Tok uya, “Kaatù ittunàì iulà,” te màlà, tùse tok welaikatok uya là yenpoika pùla iwechi màlà. Akùlù ton mùkyamlo, mayin yawolon kon pen, molopai wakù ku'nàì nan pen.

Iwalai Meluntà Enupantok

2 ¹Tùse màlà iwalai enupantok ke kappon yamùk yenupakà. ²Amoko ton nùwa kàyik yamùk yelupakà, elannek pe, wakù pe itekale, wakù pe tùttuse tùwessan pe tok wettoppe, meluntà pe ailon tetok tùuya'nokon yau, tiuchi'nünmasan pe molopai yà'là yekkwa là pàlikannan pe. ³Màlà kasa làma nossan yamùk lùwa wettoppe tok yelupakà, wakù pe Kaatù tùnamaik tùwemassen pe. Eimipponnan pe pùla nàlà, wapùla wain ke tùwetùnsan pe pùla. Wakù pàk làkku enupannan pe tok nechiiik. ⁴Ema'nomi'chi yamùk panama toppe tok uya tùtayappù kon pùnùnmannan pe molopai tùmunkà kon nàlà, ⁵tesak kon pe, wakù pe esuken, wakù pe alikyek pe tùwe'wotokomasan pe tùwùk kon tau, tùtayappù kon yentai pùla, àli pe ànù'là uselupa Kaatù yekale winàkàik tukaik.

⁶Màlà kasa làma umoine ton yekamappokà tùttuik tùwemassan pe tok wettoppe. ⁷Àmàlà nàlà, tamù'nawolon yau wakù pe yentok ipàkàlà pe ekkà wakù kupù auya yawà. Ailon pe ekkà molopai tùumayintaik enupantok auya yau, eusennaka pe pùla.

⁸Wakù ailon mayin yapulàkà, imottùnpa yentaino, eyeyaton kon wettù-toppe tūwekkuli'matok kon yak yà'làlà àli pe tūuselupatok kon kùpàkù'nokon pùla iwechi pàk.

⁹Tepulu kenan kon, tàwà tepulu kon maimu yawàlà nechiik, molopai tamù'nawolon yau tok yauchinpa'i'che, àli pe tok winàkàik tūuselupaik pùla.

¹⁰Wapùla amak pe tok kùsettak tok winàpai. Tùse làkku tàwàlà wakù pe, ailon pe tūwettok kon yenpoikaik tok, kùpùikattànà'i'nokon Kaatù pàk enupantok yapulàtok nettoppe tamù'nawolon yau.

¹¹Masapùla Kaatù uya wakù pe tūwettok yenpoikasak man tamù'nawolon kon kappon yamùk wepùikattàtok ponelok pe. ¹²Màlà wakù pe we'nàtok màlà enupanà àli pe Kaatù winàkàik wema'nàtok nonka toppe, molopai wolù yeselu ànkuppai we'nàtok nonka toppe, molopai tùttuik tūwemassen pe, ikasa, wakù pe wema'nàtok Kaatù tūnamaik molopai tapulàik iwematoppe sàlà non po, ¹³màlà Wakù kulu Wei màmuku pàk echii'ma enpen we'nàtok ipàk. Eke Kaatù molopai Pùikattànàì Jesus Christ yakkwayi usenpoika yau. ¹⁴Iwettùlùppù màlà kùponalok kon pe, kùpùikattàse tamù'nawolon àli winàpai molopai kùkonekase esuken tūponalok kon pe kulu molopai wakù ànkuppaino kon pe kulu tūwessan pe.

¹⁵Sàlà yamùk ke kappon yamùk yenupakà. Ayapàikketù yau tok imeluntàpakà molopai tok yàulàmakà. Ànù'là tuma'le eyentak.

Jesus Ponalok Kon Welaikatok

3 ¹Àtonpa yamùk yenu yappontàkà itepulu ton yemyak tok wettùtoppe apàikkek ton yemyak, tok maimu yawàlà tok wettoppe, yà'làlà tamù'nawolon wakù kuttotte tūuya iwekonekasak pe. ²Tok uselupa àli pe anù'là pàk tukaik tok pàk yekamakà, tùse echitonpa pe molopai echì wechiyakon pe tok wettoppe, molopai tàwàlà ten pan, àsà pen teselu kon yenpoika toppe tok uya tamù'nawolon kon pàk. ³Masapùla kùmyamlo nàlà wechippù pakko pe, mayin yawolon pe pùla, ennakan yapyoto pe we'nàppà'nokon màlà yà'làlà yau yauchin pe. Esseyaton pàk wema'nàppà'nokon màlà molopai kùlùmàlun-nàtok yau, tūulon kon kùyeya'nomatantàu molopai tok yeya'nomappù màlà. ⁴Tùse usentuppantok, molopai kappon yamùk pùnùnmatok Kaatù Kùpùikattànàì winàpaino, usenpoikasak yau, ⁵kùpùikattàppù kon ya màlà yà'làlà wakù wotoko kussak kùuya'nokon pàk pùla, tùse tūusentuppa pàk. Kaatù uya kùkolùkappù kon màlà Wakù Akkwalù yapàikketù winà. Emennak pe wentuntok ke lepa'nàppà ya molopai emennak pe wema'nà piyattàtok ke nàlà. ⁶Kaatù uya Jesus Christ kùpùikattànàì'nokon yeunokoppù màlà Takkwalù ke lepanotoppe tūuya. ⁷Wakù pe we'nà pen pàk Jesus uya wakù pe anùnàppà màlà Kaatù nanùmù yek pe koneka'nàppà ya molopai tàwàlàlà wema'nàtok yepolo pàk enpen we'nàtok ke lepa'nàppà ya. ⁸Sàlà màlà ailon kulu uselupantok.

Sàlà yamùk pàk meluntà peiwa euselupa i'che wessaik, mùkyamlo Kaatù pàk ailon tawonnan wettoppe tūweyu kon tūnàì nan pe wakù wotoko kuttok yak. Sàlà yamùk màlà wakù, kappon yamùk napulà pe iwechi. ⁹Tùse pakko pe wesseippà'nàtok usàulàman pe winàpai mechiik, kaleta, penelok kon yesek wenai we'naikantok winàpai, wepanta'mantok Law pàkàlà winàpai. Sàlà yamùk màlà yà'là pen tapulàsen pen italumayippù. ¹⁰Mùkkàlà

wepantakantok pe nùkussai'nùk yekamappokà asak itek kwa là molopai nen uchi yà'làlà kùkai ipàk, tàwà nechii. ¹¹ Masapùla mùttuyaik mùkkàlà yekkwa wechi ikasa pùla molopai iteselu uya àli pe iwechi yekama.

Tewin Itekkwalok Lùppù Enupantok

¹² Artemas wapùla Tychicus yeunossak uya apyak yau, màipùik kulu upyak Nicopolis pona, masapùla iko pe pata wettok yattai molo wettoppe wekkussak man. ¹³ Laya Zenas molopai Apollos tawonnan ipùikattàkà kulu tok wessalattà toppe te'ma kon tawà, molopai tamù'nawàlà i'che tùwettok kon yeposak tok uya meneik. ¹⁴ Tonpawannà yamùk uya wakù wotoko kuttok yak tùweyu kon tùlù i'che we'nà man, yà'là pùnnon kulu wettok i'che yau pùikat-tàn pàk tok wettoppe tapulàsen pe tok wemattok wettoppe.

¹⁵ Tamù'nawolon kon upyau nai'nannùk “Wakù pe là na' messan?” nùkayan. Ina uya “Wakù pe là na' messatàu?” tetok yekamakà ina tonpa yamùk ailon tetok yawon kon pàk.

Tàwà wakù pe we'nàtok Kaatù winàpaino tamù'nawolon kon piyau nechiiik.

Paul Kaletayi

Philemon Piyakan

Sàlà Kaleta Yawon

Philemon wechippù málà túnamasen kàyik, Jesus pàk ailon tawon, molopai Onesimus yepotolù pe iwechippù. Pùsàlà te'maik pùla tùwe'wotokomasen wepeppù málà tepotolù winàpai. Tùse yà'là kasa lánan málà Paul, patiki'chi tau tùwessen yepoloppù ya. Paul winà Onesimus wenappù málà ailon tawon pe Jesus pàk. Paul kaletayi inmenukappù Philemon piyak wechi málà ipawanattàtok ya pe Onesimus yanùntoppe ya masapùla innappo tùuya ipyak pàk. Molopai yanùntoppe ya tapyoto pe neken pùla tùse ailon tawon Jesus pàk pe làkku.

¹ Sàlà málà Paul nùmenukappù Philemon yemyak. Paul, ya'chichak pe nai'nùk Jesus pàkànsau molopai kùtonpa kon Timothy tawonnan winàpàino sàlà.

Kaleta menukasak ina uya sàlà ina wechiyakon molopai ina we'wotokoma tonpa kulu Philemon yemyak. ² Ailon tawonnan àyùwùk tak tùwepili'chan piyak, kùpachi Apphia molopai kùtonpa soicha Archippus piyak.

³ Tàwà Kaatù Kùkàipùnù kon molopai Itepulu Jesus Christ elepai'nokon wakù pe we'nàtok molopai echitonpa pe we'nàtok tùwinàpàino ke.

Tenki Tetok Molopai Wàpùlemantok

⁴ Utonpa Philemon, wàpùlema yau tàwàlàlà, eyekamanài iulà, molopai tenki tawon Kaatù pàk. ⁵ Masapùla tamù'nawàlà kappon yamùk pùnùnma auya tukaik tetayaik, ailon tetok auya Itepulu Jesus pàk yeta uya pàk. ⁶ Wàpùlema sàlà wakù pe ailon tetok yai Christ ponalok pe ikupù nai'nùk usenpoika toppe i'napailàwa. ⁷ Pùnùnmantok auya uya kulu eke pe uyauchinpasak man utonpa, molopai umeluntàlùttàsak ya. Masapùla tamù'nawàlà Kaatù ponalok kon kappon yamùk yewan yenpakasak auya pàk.

Onesimus Ponalok Pe Pawanattàntok

⁸ Sàlà winà tùwe'namaik pùlaiwa wechi eppaino, àtonpa pe Christ ponalok pe tùwekkusse, eyekamappo uya tùkussen kupù pa. ⁹ Tùse làkku uchi'nùnmantok ukussan apawanattà toppe uya. Sàlà tùkussaik amoko, Paul pe echii'ma, Christ Jesus ponalok pe tùuselupasen pe molopai sàlàpe ipàkànsau ya'chichak pe echii'ma. ¹⁰ Málàpàk apawanattàyan iulà Onesimus pàkànsau. Mùkkàlà umu Christ Jesus yau, masapùla patiki'chi tau echii'ma ikàipùnù pe wessak málà Christ ittu toppe ya. ¹¹ Pena yapulà auya yeselùkek pùla iwechippù málà, tùse sàlàpe tapulàsen pe man asaklàma àmàlà molopai iulà tawonnan napulà yek pe.

¹²Yeunottukka uya sàlà apyak, molopai ya'là uyewan nùtàyàn. ¹³Patiki'chi tau wechi yawàlà upyau ànkuppai wessaik wakù itekale yekama pàk, upùikattà toppe ya apatassek yau. ¹⁴Upùikattàpa eyeka'nonkapai pùla wessaik, tùse eyiwalà làkku ikupù auya i'che wessaik. Màlàpàk yà'làlà kupù uya pen sàlà, “Ewaik,” te auya ponalà.

¹⁵Yattai pùla Onesimus wechippù apyau pen sàlà mala là, tachin pe nen uchi tùwennapposak yau apyau tùwettope. ¹⁶Sàlàpe te'masen pe pùla tùwe'wotokomasen pe neken pùla man, tùse apyoto yentai kùtonpa pe kulu man Christ yau. Màlà yentai man upona! Màlà yentai nen uchi àpona'nokon iwechi màlà Itepulu yau!

¹⁷Màlàpàk àtonpa pe ukupù auya yau, yanùnkà uyanùmù auya kasa. ¹⁸Yà'làlà iwalai pen kussak ya ewinàkàik yau, wapùla yà'làlà yanùnsak ya ewinàpai te'maik pùla yau, ye'ma toppe uya ikukkà. ¹⁹Sàlà menuka uya sàlà uyemyatù ke. Iulà Paul, uya eye'ma màlà. Uwomasak auya man àmàlà, ewe-mattok ke, màlà pàk là eyenu yappontà uya pen sàlà. ²⁰Màlàpàk, utonpa, sàlà kulu ikukkà uponalok pe itepulu pàkànsau, uyewan yenpakakà utonpa Christ yesek yau!

²¹Sàlà menukai'ma unekamappoppù kupù auya pe kulu tùttuyaik molopai yekamappoppù uya yentai ikupù auya pe. ²²Màlà kupù'ma, upatassek woton ikonekakà, masapùla Kaatù uya tùpawanattàtok auya'nokon yeiku pe tùttuyaik unnappo ya apyakù'nokon pe.

“Wakù Pe Na' Messan?” Tetok

²³Epaphras patiki'chi tau nai'nùk upokonpe Christ Jesus pàkànsau, “Wakù pe na' messan?” nùkayan, ²⁴molopai nàlà we'wotokoma wechiyakonnon Mark, Aristarchus, Demas, molopai Luke.

²⁵Tàwà Itepulu Jesus Christ winàpaino wakù pe we'nàtok nechii tamù'na-wàlà apyau.

Kaleta Hebrew Yamùk Piyakan

Sàlà Kaleta Yawon

Sàlà màlà kaleta imenukasak ailon tawonnan Jesus pàk Jew yamùk piyak. Ànù'là uya imenukanàippù ittu pùla iwechi màlà. Pùsamlo ailon tawonnan Jesus pàk talu-mattàppù màlà. Màlàpàk kaleta menukanài uya màlà tok meluntàpappù tok we'nonka tukaik. Molopai Jesus tàwàlálà tùwemassen Kaatù mumu, uya tùwettalumattàtok pàli-kappù yekamappù ya tok pàk.

Jesus wechi màlà Penalok Itekale yawon kon Kaatù Maimu yenpoikannan yentai, inchelù yamùk molopai Moses yentai. Jesus mùkkàlà paatele tàwàlálà, Jew yamùk paateleyi yentino. Wepùikattàtok Jesus nùtùlù wechi màlà Penalok Itekale yau tùtùsen pe yekamasak lùppù yentai. Molopai Penalok Itekale yattaino Kaatù yùwùk tawon kon wechi màlà Kaatù pata ewanawà nùyàssai'nùk yentok ipàkàlà pe neken.

Ipantapàssak

Jesus mùkkàlà inchelù yamùk yentino 1:1–2:18

Jesus mùkkàlà Moses molopai Joshua yentino 3:1–4:13

Jesus mùkkàlà paatele yamùk yentino 4:14–7:28

Emennak ikupù tùuya tetok Jesus uya màlà penalok yentino 8:1–9:28

Jesus welittok màlà kamo welittok yentino 10:1–31

Ailon tetok 11:1–12:25

Iwenukattok 13:1–25

Kaatù Maimu Uyàpùppù Màlà Imu Yai

1 ¹ Pena Kaatù uya kùtamo kon yelupappù tukke itek kwa molopai tukkan yawà tùmaimu yenpoikannan winà. ² Tùse sàlà pata weyu wenukattok yau kùyelupasak kon ya man Tùmu winà. Kaatù uya pùsàlà kupùppù màlà tamù'nawolon yesak pe molopai iwinà tamù'nawolon konekappù ya. ³ Kaatù Mumu mùkkàlà tùulenpansen Kaatù yakkwayi ke. Kaatù yenpoika ya tamù'-nawàlà, molopai tamù'nawolon tùnkonekappù ya'chinài mùkkàlà apàikkek tùmaimu ke. Wakù pe, àli kuttok kapon yamùk uya yapai tok kuka tùpo, iweleutappù màlà epùn po Kaatù, eke kulu yemekun kamik pen winà.

Jesus Mùkkàlà Inchelù Yamùk Yentino

⁴ Kaatù uya Tùmu kupùppù màlà eke pe inchelù yamùk yentai, itesek, Kaatù uya ilepappù lùppù ike wechi apàikkek pe tok yentai, kasa làma.

⁵ Masapùla inchelù yamùk pàk, “Umu àmàlà, sàlàpe Àkàipùnù pe wenasak man,” tawon pen.

Psalms 2:7 Wapùla Kaatù uya,

“Ikàipùnù pe wena màlà,
molopai Umu pe iwechi màlà,”

2 Samuel 7:14; 1 Chronicles 17:13

tesak pùla iwechi màlà tok pàk. ⁶Wapiya iwentusak lùppù Tùmu yeunoko pàk Kaatù wekkupù non pona yau,

“Tàwà tamù'nawolon kon Kaatù inchelùyi yamùk nùnamai,” teppù ya.

Deuteronomy 32:42

⁷Sàlàichi màlà wateppù ya lùppù inchelù yamùk pàk tùuselupa yau,

“Kaatù mùkkàlà tiyinchelùyi yamùk ku'nàì assetun kasa.

Molopai tapyoto yamùk ku'nàì mùkkàlà apok ulenpansak kasa,” tawon.

Psalms 104:4

⁸Tùse Tùmu pàk tùuselupa yau,

“Kaatù, Itepulu pe ewettok wechi màlà tàwàlàlà molopai tàwàlàlà, molopai itepulu pe ewettok woton ikasa,” teppù ya.

⁹“Ikasa nai'nùk pùnùnmanàì àmàlà

molopai àli kuttok yeya'nomanàì.

Màlàpàk uchi Kaatù, Akaatùyi uya ayanùmùppù màlà apatùnayi yamùk yepoi.

Utauchinpantok kalapayi ke akalapaima tùuya winà.” *Psalms 45:6-7*

¹⁰“Àmàlà Itepulu, iwepyattà pe non konekappù auya.

Molopai eyemyatù ke kak konekappù auya,” teppù ya nàlà.

¹¹“Tamù'nawàlà màlà yamùk waliwomù màlà,

tùse ewemapù màlà tàwàlàlà.

Tamù'nawàlà tok umattatok woton, pon wena ipoippà pe kasa,”

¹²“Kusan pe nai'nùk pon kasa màlà, màlà yamùk yamoko'ma auya.

Molopai pon kasa màlà, màlà yamùk wemyakanma.

Tùse walùppù ewechi màlà, amoko pe ewena pen,” teppù ya. *Psalms 45:6-7*

¹³Kaatù uya tiyinchelùyi yamùk tonpa pàk là,

“Eleutakà talà kamik pen uyemekun winà,

eyeyatonnon nonka uya atta yapon pe ponalà,”

tesak pùla iwechi màlà.

Psalms 110:1

¹⁴Tamù'nawàlà ken na' inchelù yamùk mùkyamlo Akkwalù yamùk tùwe'-wotokomasan pe yeunossak kon pen, mùkyamlo Kaatù ponalok kon epùikat-tàpaino kon pùikattànnan pe?

Eke Kulu Wepùikattàntok

2 ¹Màlàpàk uchi yetasak lùppù pàk ailon tepai'nokon man sa'man pe lùiwa, iwinàpai utaman'nokon tukaik. ²Itekale, inchelù yamùk nekamappù usen-poikappù màlà ailon pe, molopai ànù'là iku'nàippù pen wapùla imaimu yawàlà iwessak lùppù pen uya talumattàntok yepoloppù màlà ikasa. ³Yà'là kasa ken uchi wepen eke kulu wepùikattàntok yetapàtù kùuya'nokon yau? Sàlà wepùikattàntok yekamappù màlà Itepulu Jesus uya wapiya, molopai màlà yetannan nùssan uya yekamasak màlà kùpàkù'nokon. ⁴Kaatù uya tùmàlà pe, ailon pe sàlà itekale wechi ittutok ipàkàlà kupùppù màlà, tùpatalo'nan enumenkannan molopai tensan yekkwa ton pen yentok ipàkàlà yamùk kupù tùuya winà. Molopai Wakù Akkwalù winàpaino lepatantok yamùk yekamùppù ya màlà teselu yawàlà.

Wepùikattàntok Yak Anàì

⁵Inchelù yamùk kupù ya pùn tùuyàpù woton wolù yepulu pe tok wettoppe, ipàk uselupan'nokon nai'nùk. ⁶Tùse tùulon yailà Kaatù Maimu yau,

“Yà'là yekkwa ken kappon, eusenumenka pa ipàk, wapùla kàyik mumu, imainanpapa?” teppù.

⁷ “Ikonekappù auya mala là inchelù yamùk ma'leiwa, apulàntok ke ilepappù auya molopai namantok ke.

⁸ Molopai tamù'nawolon yepoi iwettoppe ikupùppù auya.” *Psalms 8:4-6*
 Tamù'nawolon yepoi iwettoppe kappon kupù tùuya yau, Kaatù uya yà'làlà kupùppù itemyak tūnonkaik pùla pen mālā. Tūse sālāpe tamù'nawolon yepoi itepulu pe kappon wechi yene'nokon pùla man. ⁹ Tūse Jesus yene'nokon man, mala là inchelù yamùk yo'no ikussak lùppù, sālāpe nen uchi apulàntok molopai namantok ke yalùkottāsak man, masapùla weli'nàtok yau iwetta-lumattāsak pàk. Mālāpàk Kaatù wettok wakù pe winà, tamù'nawolon kon kappon yamùk ponalok pe weli'nàtok ittu toppe ya.

¹⁰ Kaatù uya mālā tamù'nawolon konekappù molopai tamù'nawolon mālā iponalok, mālāpàk ikasa iwechippù mālā Kaatù uya Jesus kupù ikasa iwet-talumattàtok winà. Sālā kupùppù ya mālā tukkan kon Kaatù munkà yamùk yatoppe molopai tok pùikattà toppe Jesus uya tūwettalumattàtok winà.

¹¹ Asaklāma, mùkkālā, esuken kappon yamùk konekanài molopai mùk-yamlo inkonekassan esuken wechi mālā tewin Ikàipùnù. Mālāpàk uchi Jesus wekkulì'ma pùla iwechi mālā tok yesatù tùuya takonnon pe pàk.

¹² “Utonpa yamùk yelupa uya mālā àpàk.

Kaatù, ayapulàtok yelenka uya mālā ilinà kappon yamùk yemlotopo,” teppù ya. *Psalms 22:22* ¹³ Molopai tu'ma

“Ailon tetok uya tùlù uya mālā ipàk,” tawon. *Isaiah 8:17*
 Molopai,

“Talā wessaik mule yamùk Kaatù uya ulepappù lùssan pokonpe”
 tawon tu'ma mùkkālā. *Isaiah 8:18*

¹⁴ Kùmyamlo kappon yamùk wechi mālā tūpun ke molopai tūmùnù ke, mālāpàk Jesus wenappù nālā mālā kùkasa'nokon. Iwelikùppù mālā, mùkkālā, weli'nàtok meluntālù yesak, Makui mattanùttoppe tùuya. ¹⁵ Molopai tamù'-nawālā mükymlo tàwàlālā tūsusalippaik weli'nàtok pàk tūwemassan pùikattà toppe tùuya. ¹⁶ Masapùla ittu'nokon man, inchelù yamùk pùikattāse iyàpùppù pen mālā, tūse làkku Abraham payan pùikattāse iyàpùppù. ¹⁷ Mālā kasa iwechi pàk mālā Jesus kupùppù tamù'nawolon yau itonpa yamùk ikàipùnù munkà yamùk kasa, tūsentuppasen pe molopai ailon kulu eke paatele pe iwettoppe Kaatù wotokoyi yau molopai tok makuyi pàk Kaatù usentuppa toppe. ¹⁸ Masapùla tūmālā nālā wettalumattāsak Makui uya tūttutok yau pàk, tūttutok kon ya yau nālā tūwessan pùikattànài pe iwechi mālā.

Jesus Moses Yentaino

3 ¹ Mālāpàk utonpa yamùk, amyamlo esuken ikonekasak kon molopai ikà'masak kon Kaatù winà. Jesus yentàk kon, mùkkālā yeunossak lùppù molopai eke kulu paatele, mùkkālā ina nekamayai'nùk. ² Ailon pe iwechippù mālā, Mùkkālā, sālā wotoko kuttoppe tùuya tanunnàippù pàk. Moses wechippù ailon pe Kaatù yùwùk tau tūwotokoyi yau kasa. ³ Tapùì yamùnài mùkkālā kàyik apulàntok molopai namantok yeponài eke peiwa tapùì yentai. Mālā kasa làma Jesus uya mālā apulàntok molopai namantok yepolo eke peiwa Moses yentai. ⁴ Tamù'nawolon tapùì mālā kappon namùppù tūse Kaatù

mùkkàlà tamù'nawolon yà'làlà konekanàippù. ⁵Molopai Moses wechippù màlà ailon pe apyoto pe Kaatù yùwùk tau tamù'nawàlà tùwettok yau. Iche-lupappù màlà Kaatù uselupatok yenpoika pàk, ailon pe sàlàpe tùwekkupù woton yekama pàk. ⁶Tùse Christ mùkkàlà ailon, paatele, imu. Molopai kùm-yamlo mùkyamlo itùwùk, meluntà pe tùusenalippaik pùla molopai enpen we'nàtok kon pàk tùuta'chiik we'nà'nokon yau.

Wàlàkka'nàtok Kaatù Ponalok Kon Ponalok

⁷Masapùla Wakù Akkwalù wanùkayan,

“Sàlàpe, Kaatù Maimu yeta auya'nokon yau,

⁸sa'man pe eyewan kon kùssa'mankatàu,

pena ewechippù kon Kaatù winàpai eyiwàlà'nokon eppai ewechi kon yau kasa.

Wontaik yau Kaatù tùlùppù auya'nokon ittuntok yak yattaino kasa.

⁹‘Atamo kon uya uyittuppù molopai pàlikantok uya ittuppù tok uya màlà motau.

Màlà unkupùppù 40 pe kili'chimo'chi yene tùpo lànen,’

¹⁰Màlà wenai we'naikasak wechippù màlà mùkyamlo kappon yamùk pàk, molopai,

‘Ikasa pùla tùwessan mùkyamlo, echipalà tùutassan tewan kon yau.

Molopai uyeselu ittu tok uya pùla iwechi màlà,’ teppù uya.

¹¹We'naikatok yau yekamappù uya, ikupù uya kulu tetok uya yau

‘Wàlàkkattok yak tok uyàpù pen màlà,’ teppù uya.” *Psalms 95:7-11*

¹²Utonpa yamùk, masa yentàk kon, àli pe eusenumenkatok kon wapùla ailon te pùla we'nàtok ànù'là lattàtak, tùwemassen Kaatù winàpai. ¹³Tùse làkku echimeluntàlù yak ettàk kon wei kaichalà, sàlàpe ikuttok yattai wechi molo lùppù kùlottau. Àli kuttok wina ànù'là yennaka àklottau'nokon ailon tetok ya pùla iwettoppe tukaik. ¹⁴Masapùla uyà'nàsakù'nokon nai'nùk Christ pùkkù pe, uta'chinpai'nokon uchi meluntà pe wapiya ailon teppù kùuya'no-kon nùppù pàk, iwenukapù tepose.

¹⁵Watesak lùppù kasa,

“Sàlàpe imaimu yeta auya'nokon yau, eyewan kon kùssa'mankatàu,

Kaatù winàpai eyiwàlà eppai ewechippù kon wontaik yau kasa.”

Psalms 95:7-8

¹⁶Ànùkyan ken mùkyamlo Kaatù Maimu yetannan nùssan, molopai màlà yawàlà pùla iwessak kon? Mùkyamlo pen na', tamù'nawolon kon Egypt yapai Moses nalàssan pen? ¹⁷Ànùkyan pàk ken Kaatù we'naikasak wechippù 40 pe kili'chimo'chi? Iwemakuimasak kon molopai tàkàpù kon nànnai nan nùssan wontaik yau pen na' mùkyamlo? ¹⁸Molopai, ànùkyan pàk ken Kaatù uya, “Ailon pe kulu tok uyàpù pen màlà wàlàkkattok yak,” teppù? Mùkyamlo pen ken na', imaimu yawolon kon nùssan pen? ¹⁹Yene'nokon uchi man, ailon te tùuya'nokon pùla iwechi pàk tok wewomù pùla iwechippù wàlàkka'nàtok yak.

4 ¹Màlàpàk uchi wàlàkka'nà patassek yak wewonnà toppe Kaatù neka-mappù lùppù, walùppù man. Usenalippanpai'nokon uchi, ànù'là àklot-tawon kon nàmà kùye'mappù tau tukaik. ²Wakù Itekale yetappù'nokon nàlà man, tok uya yetappù kasa làma. Itekale yetappù tok uya tùse yà'là pe pùla

tok pona iwechippù mälà. Masapùla mùkyamlo yetannan nùssan uya ailon tesak pùla iwechi pàk. ³Kùmyamlo ailon tawonnan wewomù mälà mälà wälàkka'nàtok yak. Tùse mùkyamlo pàk

“We'naikasak wechippù mälà molopai meluntà pe,

‘Tok wewomù wälàkkattok yak pen mälà!’” teppù Kaatù uya kasa.

Psalms 95:11

Kaatù uya wateppù mälà tùwotokoyi wenukassak lànén tamù'nawolon konekasak tùuya yau tùse. ⁴Masapùla tùulon yailà Kaatù Maimu yau, iichelupappù man 7 pe iku'nài wei pàk, “Kaatù wälàkka'pùppù mälà 7 pe iku'nài wei yattai tamù'nawolon tùwotokoyi winàpai,” tukaik.

Genesis 2:2

⁵Molopai tu'ma sàlà pàk iichelupasak mälà, “Tok wewomù wälàkkattok yak pen mälà,” tukaik.

⁶Walùppù iwechi mälà, mälà wälàkka'nàtok yak tùulon kon utà toppe, masapùla mùkyamlo wapiya wakù itekale yetannan nùssan wechippù mälà imaimu yawàlà pùla, mälàpàk tok utàppù pen wälàkka'nàtok yak. ⁷Mälàpàk Kaatù uya tùulon wei kupùppù mälà sàlàpe tukaik tesassen. Sàlà yekamappù ya tachin pe tùpo David winà, wapiya wateppù kasa,

“Sàlàpe Kaatù Maimu yeta auya'nokon yau,

sa'man pe eyewan kon kùssa'mankatàu.”

Psalms 95:7-8

⁸Masapùla Joshua uya kappon yamùk wälàkkattok ke tok lepasak yau, Kaatù uselupappù tùulon wei pàk pen sàlà eppaino. ⁹Wälàkka'nàtok lùppù molo man 7 pe iku'nài wei yattai Kaatù pemonkonù yamùk ponalok. ¹⁰Masapùla ànù'là Kaatù wälàkkattok yak newonyai'nùk, wälàkka'pù nàlà mälà tùwotokoyi yapai, Kaatù wälàkka'pùppù tùwotokoyi yapai kasa làma. ¹¹Mälàpàk uchi tamù'nawàlà kùnùttu kon ikuppai'nokon man utàntok kon pe mälà wälàkka'nàtok yak. Ànù'là kùklottau'nokon Kaatù Maimu yawàlà pùla kùsettak, mùkyamlo kappon yamùk wechippù kasa.

¹²Masapùla Kaatù Maimu mälà nulànan molopai meluntà. Yàkek, asa'lon ya kasupala yentaino. Tùutàsén mälà i'nak esak molopai akkwalù wessepotok tepose, molopai àppù yese'mu, molopai àppù pùnawon wessepotok tepose. Kaatù Maimu mälà kappon yamùk yewan wettok i'che molopai iichenumenkatok ittunài kulu. ¹³Yà'làlà wechi yonansak pe pen mälà Kaatù winàpai, tamù'nawolon inkonekappù yau. Tamù'nawolon wechi mälà ayupo itenu yau. Molopai tamù'nawolon ikussak lùppù yekama mälà ipàk ailon pe.

Jesus Mùkkàlà Eke Kulu Paatele

¹⁴Mùkkàlà eke kulu paatele yesak pe we'nà'nokon man, mùkkàlà iitàsak lùppù Epùn pona, Jesus, Kaatù Mumu. Mälàpàk uchi meluntà pe uta'chinpai'nokon, ailon tetok kùuya'nokon pàk. ¹⁵Eke kulu mùkkàlà kùpaateleyi kon tùusentuppasen molopai attu'mùla we'nà ittunài. Tamù'nawàlà kiyittutok yekkwa ittuntok yawà iitàppù mälà, tùse àli kupùppù ya pen. ¹⁶Mälàpàk tùwe'namaik pùla uyà'nàpai'nokon Kaatù yapon yemlotopona, wakù kuttok ya kùponalok pe patassek yak. Molo usentuppantok yanùmù mälà molopai wakù yepolo, kùpùikattànài i'che we'nàtok yattai.

5 ¹Eke kulu paatele mùkkàlà yanùnsak kappon yamùk kùlottapai iwe'wotokoma toppe kappon yamùk ponalok pe Kaatù pokonpe. Lepantok tùnài pe molopai kamo wànài pe, tùtùsen pe kappon yamùk makuyi ponalok

pe. ²Masapùla tùmàlà pe nàlà attu'mùla tùwechi pàk kappon yamùk pàli-kanàì mùkkàlà, pakko pe molopai iitassak pe lānen tok wechi tùse. ³Sàlà wenai kamo wànàì nàlà mùkkàlà tùmakuyi ponalok pe, kappon yamùk makuyi ponalok pe kamo wànà tòuya kasa. ⁴Ànù'là mùkkàlà sàlà namantok yanùnnàì tiyiwalà eke kulu paatele pe we'nàtok yau pen. Kaatù nùkà'mappù pe làkku iwechi mālā, Aaron wechippù kasa. ⁵Mālā kasa lāma Christ uya namantok yanùmùppù pen tūpona, eke kulu paatele pe tūwena yau. Tùse Kaatù uya ipàk,

“Umu àmàlà, sàlàpe Àkàipùnù pe wenasak man,” teppù. *Psalms 2:7*

⁶Tùulon yayilā nàlà,

“Paatele pe ewechi mālā tàwàlālā, Melchizedek yekkwa pe,” teppù ya.

Psalms 110:4

⁷Tùwemapù non po yau Jesus wàpùlemappù mālā molopai Kaatù pawanat-tàppù ya eke pe tükalanse molopai tenu palu tükkwanse, tūpùikattà toppe ya weli'nàtok winàpai. Kaatù uya imaimu yetappù mālā masapùla tūmaimu yawàlà iwettùsak tamù'nawàlà pàk. ⁸Kaatù Mumu pe lānen iwechi tùse, mayin yawàlà we'nàtok pàk iichenupappù mālā tūwettalumattàtok winà. ⁹Ikasa kulu Jesus wekonekasak pàk, mükyamlo tūmaimu yawolon kon nà pùikattà ya mālā tàwàlālā. ¹⁰Màlayau Kaatù uya yanùmùppù mālā eke kulu paatele pe iwettoppe Melchizedek yekkwa pe.

Kaatù Winàpai Welattàn Tukaik Ekamappontok

¹¹Mālā yentak palà ina nekama molo man àpàkù'nokon, sàlà pàk. Tùse sa'man pe ina uya yekama àpàkù'nokon wechi mālā, masapùla tànànpàk ittutok auya'nokon yau ewenasak kon pàk. ¹²Sàlà yattai'ne enupannan pe ewettok kon wechippù nai'nùk, tùse tu'ma wapiyalok usenupantok Kaatù Maimu yawon pàk eyenupanàì'nokon i'che lùppù messatàik. Manak i'che ewechi kon, sa'man kùyalì pen. ¹³Ànù'là manak pàk nemassai'nùk wechi mālā mule pe lùppù. Iichenupasak pe pùla tok wechi iwalai winàpai iwalai pen ittu toppe tūuya'nokon. ¹⁴Sa'man kùyalì mālā iichemokkasak kon ponalok. Iichenupasak kon pe nai'nannùk mükyamlo wakù winàpai àlì ittunna.

6 ¹Wapiyalok kon enupantok Christ pàk nànpai'nokon man, molopai usemokkantok yak utànpai'nokon. Uselupan pàk lùppù we'nàpai'no-kon pùla man, àlì kùyeselu weli'nàtok ne'nàì^a winàpai welattàntok molopai ailon tetok Kaatù pàk, pàk neken pùla. ²Molopai enupantok usenpataukan-tok pàk wapùla mùyak nonkatok kappon pona wapùla iweli'chak we'wu-luukatok, molopai Kaatù uya àlì ton talumattàtok tàwàlālā pàk neken pùla. ³Sàlà yamùk pàk uselupan yeleutanùppai'nokon. Usemokkanpai'nokon man. Ewaik, ikupù mālā. Kaatù uya ikuttoppe kùkupù yawàlà.

⁴Masapùla atta ken mükyamlo àlì kuttok yak iwennapposak kon wennappo tu'ma Kaatù winàkàik? Akkwa yene tūpo, Epùn poino lepantok yanùnnàì nan nùssan pe echii'ma molopai Wakù Akkwalù pùkkù pe, yau tùwechi kon tūpo. ⁵Kaatù Maimu wechi wakù pe ittu tūpo molopai nùyàssai'nùk wema-l-nàtok meluntàlù nàlà ittu tūpo. ⁶Mālā tūpo tok welattàppù Kaatù winàpai

a 6:1 weli'nàtok ne'nàì wapùla tapulàsen pen wotoko

àli kuttok yak. Yà'làlà tok m̀nappotok woton iwinà pùla iwechi màlà Kaatù winàkàik. Masapùla tùmàlà'nokon pe Kaatù Mumu pukapàttu'ma tok uya pulusuk pona pe iwechi màlà iwelittu'ma toppe, molopai tok uya ikuli'ma tukkan kon kùlottau pe iwechi.

⁷Non, echipalà konok uta t̀pona yu'nànai molopai kùyali yepetanù'nai tapulàsen pe, m̀kyamlo imainanpannan ponalok pe. Kaatù uya non pùlema-sak màlà. ⁸Tùse non, àmà'nà molopai àlitta yattanù'nai wechi màlà tapulàsen pe pùla molopai pa'nù'nàtok yau iwechi molopai iwenukapù pe iyatù màlà.

⁹Utonpa yamùk, sàlà kasa ina nùselupayan, wakù pe nai'nùk ken kupù tok uya ko, màlà yamùk Kaatù nùpùikattàssan nùkupù lù te t̀uuya'nokon pe. ¹⁰Kaatù mùkkàlà ikasa nai'nùk ku'nai. Àwotokoyi kon nùppù puttàka'nùpù ya pen màlà. I'nunmatok auya'nokon enenpoikappù kon ipemonkonù yamùk pùikattà pe molopai tok pùikattà pàk lùppù messatà'nùk ittu ya màlà.

¹¹Wakù kupù pàk ewettok kon ewemapù kon kaichalà i'che kulu ina man iwenukapù ponalà, màlà enpen ewettok kon wechi ailon pe yenpoikanai pe.

¹²Emya'nek pe ewena kon i'che pùla ina man, tùse m̀kyamlo ailon tawonnan molopai pàlikannan, Kaatù uya ikupù t̀uuya teppù lùppù yeponnan kasa làkku mettàik.

Kaatù Uya Ikupù Uya Tetok

¹³Abraham pàk màlà, ikupù uya tetok t̀uuya kupùppù Kaatù uya. Masapùla ànù'là eke, tentaino pùla iwechi pàk, tesek yau, “Ikupù uya màlà,” teppù ya tùmàlà pe. ¹⁴“Àpùlema uya màlà molopai elepa uya màlà tukke apayan ke,” teppù ya.

Genesis 22:17 ¹⁵Abraham wechippù

màlà imàmuku pàk t̀uusetakkaik pùla, màlàpàk ikupù t̀uuya tetok Kaatù uya yepoloppù ya. ¹⁶Màlàpàk kappon mùkkàlà meluntà pe t̀uuselupa yau, ànù'là eke tentaino yesek yapulànai. Molopai walà usàulàmantok yeleutanùpù màlà, màlà mayin uya kappon yamùk kùlottau. ¹⁷Masapùla ikupù pàk t̀uweekkuttok wechi t̀uweyakanmasen pe pùla enekamapai Kaatù wechippù màlà wakù pe. M̀kyamlo wakù ton t̀uwinàpaino yepolo woton kon pàk wateppù ya.

“Ikupù uya,” teppù t̀uuya kupùppù ya màlà. ¹⁸Màlàpàk sàlà yamùk asa'lon molo man, t̀uweyakanmasan pen, Kaatù ukaseitatok ipàk pen. Wapiyalok ikupù t̀uuya tetok ya Abraham pàk molopai yakon pe meluntà pe wateppù ya. Màlàpàk uchi kùmyamlo iwepesak kon pe nai'nannùk Kaatù piyak, epùikat-tàse umeluntàtasak man, uta'chinsakù'nokon enpen we'nàtok kùyemloto kon pona itùsak nai'nùk pàk. ¹⁹Sàlà enpen we'nàtok yesak pe we'nà'nokon man kùyakkwalù kon yessek pe, wakù molopai meluntà kulu, kanau yessek walai. Iwewomù màlà wakù kulu patassek, kuyalikkù solinkasak yentawinon yak.

²⁰Jesus wewomùppù màlà màlà motak kùpàkànsau'nokon. Eke kulu paatele pe iwenappù màlà tàwàlàlà, Melchizedek yekkwa pe.

Paatele Melchizedek

7 ¹Pùsàlà Melchizedek wechippù màlà Salem kinù pe molopai Kaatù paateleyi pe. Abraham wennappo kin yamùk t̀ukka t̀upo yepoloppù ya màlà, màlàyau ipùlemappù ya. ²Abraham uya ilepappù màlà tamù'nawolon itesak pe t̀uwettok tonpa ke, tewin'ne 10 pa'nan yapai. Wapiya Melchizedek yesek uya “Ikasa we'nàtok Kinù,” te màlà. Molopai nàlà Salem kinù pe iwechi

pàk, itesek uya “Echitonpa pe we'nà Kinù,” te màlà. ³Melchizedek kàipùnù wapùla ichan yekale pùla iwechi màlà, wapùla itamokoli yamùk là. Iwentuppù yekale là pùla iwechi màlà wapùla iwelikùppù là yekale pùla. Kaatù Mumu kasa iwechi màlà. Paatele pe iwechi tàwàlàlà.

⁴Menyàtàik uchi eke pe iwechippù! Abraham, kùtamo kon uya ilepappù màlà, tewin 10 pa'nan tamù'nawolon yapai, wepanta'mantok yau tùnepoloppù ke. ⁵Mùkyamlo Levi payan, paatele pe iwenasak kon yekamappoppù màlà, tewin'ne 10 pa'nan yapai yà'làlà yepotoppe tok uya tùtonpa yamùk winàpai Law yawàlà. Abraham pa pe nàlà lànen tùwechi kon tùse. ⁶Melchizedek wechippù màlà Levi pa pe pùla, tùse, tewin'ne 10 pa'nan yapai yà'làlà yepoloppù ya màlà Abraham winàpai molopai Abraham pùlemappù ya, mùkkàlà ikupù tùuya teppù Kaatù uya lùppù yeponài. ⁷Ailon kulu màlà, pùlemantok tùnài wechi màlà eke peiwa pùlemantok yeponài yentai. ⁸Paatele yamùk mùkyamlo tewin'ne 10 pa'nan yapai yà'làlà yeponnan tùse tùweli'chan, tùse Melchizedek uya màlà yepoloppù molopai Kaatù Maimu uya màlà pàli'yau iwechi yekamasak. ⁹Molopai Abraham uya tewin'ne 10 pa'nan yapai yà'làlà itesak pe tùwettok tùlùppù yekamappù kasa. Levi uya nàlà màlà itùlùppù Abraham yai. ¹⁰Masapùla Levi wentusak pùla lùppù iwechippù màlà, tùse molo iwechippù màlà tùkàipùnù pùnau, Melchizedek uya Abraham wakkàtù yattai.

¹¹Masapùla Levi yamùk yo'no Law yanùmùppù màlà Israel pon kon uya. Molopai ikasa kulu Levi wettok paatele pe wotokoyi wessak yau, tùpatalon paatele usenpoika i'che we'nàppà pen sàlà eppaino. Pùsàlà mùkkàlà Melchizedek wettok walai paatele Aaron payan yai pùla. ¹²Masapùla paatele pe we'nàtok wemyakanmasak yau, Law wemyakanma kulu nàlà màlà. ¹³Ipàk uselupan-'nokon nai'nùk mùkkàlà Kùyepulu kon. Levi pa pen mùkkàlà. Itamo yamùk wechippù là paatele pe pen màlà. ¹⁴Ittu man, Judah pa pe iyàpùppù. Molopai Moses uya Judah payan yesatùppù pen màlà paatele yamùk pàk tùuselupa yau.

Tùulon Paatele Melchizedek Yekkwa

¹⁵Sàlà nenayan tùttuseiwa, tùpatalon paatele usenpoikasak pàk, Melchizedek yekkwa. ¹⁶Mùkkàlà yanùmùppù pen màlà Law yawàlà itamo pàkànsau. Tùse paatele pe iwenappù màlà ànù'là nùmattanùppù pen làkku wema'nàtok meluntàlù yai. ¹⁷Masapùla Kaatù Maimu uya, “Àmàlà mùkkàlà paatele tàwàlàlà Melchizedek yekkwa,” tesak.

Psalms 110:4 ¹⁸Penalok usenupantok nonkappù màlà, masapùla attu'mùla molopai tapulàsen pe pùla iwechi pàk. ¹⁹Masapùla Law uya yà'làlà konekasak ikasa kulu pùla iwechi màlà. Molopai sàlàpe wakùüwa enpen we'nàtok ke kùlepasakù'nokon man, màlà yai nen uchi tùuyàssan kùmyamlo mei pùla Kaatù piyak.

²⁰⁻²¹Kaatù uya tùmàlà pe, ikupù uya tetok tùuya kupùppù màlà pùsàlà yanùmù tùuya paatele pe yau. Tùse màlà kasa pùla tùulon kon kussak màlà paatele pe. Tùse Jesus wenappù paatele pe, Kaatù uya ipàk,

“Itepulu uya, suwa ikupù uya màlà tesak man
molopai tùusenumenkatok mùyakanma ya pen màlà,

‘Paatele pe ewechi màlà tàwàlàlà,’” teppù.

Psalms 110:4

²²Watesak ya pàk Jesus kussak màlà wakù peiwa, “Ikupù tùuya tetok ya,” yentok ipàkàlà pe, wapiyalok lùppù kasa pùla.

²³ Mälà neken pen, tuse, pena paatele yamük wechippü mälà tukke, masa-pùla tok welippätüppü tawälälà tüwotokoyi kon kupü tok uya pùla. ²⁴ Tuse Jesus mükkälà tüwemassen tawälälà, molopai iwotokoyi paatele pe iwettok mälà tüulon yemyak tütusen pen. ²⁵ Mälàpàk mükyamlo Kaatü piyak tü-yàssan tüwinà pükattànai kulu mükkälà tamù'nawälà^b Masapùla tawälälà tüwemassen mükkälà Kaatü pawanattà toppe tüuya tok pàkansau.

²⁶ Jesus mükkälà eke kulu paatele i'che kulu we'nàtok. Wakü, iwalai pen nà pùn, esukenan molopai yamasak mükkälà tümakuyi kenan kon winàpai, molopai yanünsak lüppü epün yepoi. ²⁷ Tüulon kon eke ton kulu paatele yamük walai pen mükkälà, iwotokoyi pen mälà kamo wànà wei kaichalà, wapiya tümakuyi ponalok pe molopai kappon yamük makuyi ponalok pe. Püsälà wettülüppü mälà tewin itekkwa tamù'nawolon kon ponalok pe. ²⁸ Law mälà, tattü'münü kenan kon kappon yamük yanünnai eke paatele pe tok wet-toppe. Tuse Kaatü uselupatok meluntà pe uyàpüppü mälà Law ye'mappütak, Tümü yanümüppü ya mälà tüwük yesak pe iwettoppe. Ikasa iwekonekasak tawälälà.

Jesus Mükkälà Eke Kulu Paatele Kùponalok Kon

8 ¹ Sälàichi mälà ina nekama. Püsälà, eke kulu paatele, yesak pe we'nà'-nokon man. Mükkälà chichiu pe tüwessen kamik pen winà Kaatü eke pe tüwessen yapon piyau epün po. ² Tüwe'wotokomasen mükkälà Kaatü yüwük tau, Tappulin Kaatü ponalok kulu tau. Sälàichi mälà tapüi Itepulu namüppü, kappon namüppü pen.

³ Tamù'nawolon kon eke ton kulu paatele yamük pe tüwessen mükyamlo yanünsak kon, lepantok tünna pe, molopai kamo yamük tünna pe Kaatü yemyak, mälàpàk uchi püsälà nälà wechippü mälà yà'lälà tütütülü woton yesak pe. ⁴ Non po iwessak yau, Kaatü yüwük yesak pe iwechippü pen sälà eppaino. Masapùla paatele yamük wechi molo pàk lepantok tünà nan Law yawälà. ⁵ Mälà tok we'wotokomatok itau, Kaatü yüwük yesak pe, wechi mälà epün yau nai'nük patakatok pe wapùla yakkwalüppü pe neken, wa iwechi pàk Moses yekamappoppü mälà, tappulin kali'ma toppe tüuya iwekoneka tuse, “Tamù'nawolon uchi mukonekaik wük po yenpoikasak lüppü àpàk kasa,” tukaik. *Exodus 25:40* ⁶ Tuse Jesus wotokoyi wechi mälà non pon kon Eke paatele yamük wotokoyi yentai. Mälà kasa emennak wakü ikupü tüuya teppü Kaatü uya yenpoikanai pe iwechi mälà ipoippà yentai. Kaatü molopai kappon yamük yakletau Jesus wechi mälà.

⁷ Wapiyalok ikupü pàk wekku'nàtok Kaatü molopai kappon yamük yakletau wessak wakü pe kulu yau, tüulon ikupü pàk wekku'nàtok i'che we'nàppà pen sälà eppaino. ⁸ Tuse Kaatü utauchinpasak pùla iwechippü mälà tüponalok kon kappon yamük pàk,

“Wei nüyàssan, emennak ikupü pàk wekkuttok kuttok uya yattai
Israel payan pokonpe, molopai Judah kok pokonpe.

⁹ “Ikupü pàk wekkupüppü tok tamo yamük pokonpe.

Egypt yapai tok yemyatü pàk tok yalà uya yattaino kasa pùla iwechi
mälà.

b 7:25 tamù'nawälà wapùla tawälälà te ya pe iwechi.

Ikupù pàk wekkupùppù tùpokonpe'nokon yawàlà
ailon pe tok wechippù pen.

Màlàpàk tok winàpai welattàppù màlà," te.

¹⁰ "Sàlàichi màlà ikupù pàk wekkuttok,
kappon yamùk Israel payan pokonpe màlà yamùk wei tupo.
Law tülù uya màlà tok usenumenkatok yak.

Molopai imenuka uya màlà tok yewan pàk.

Tok Kaatùyi pe wechi màlà, molopai uponalok pe tok wechi.

¹¹ Ànù'là uya takontalù wapùla tùtonpa yenupa pen màlà,
'Itepulu Kaatù ittutàk kon,' tukaik.
Masapùla tamù'nawàlà tok uya uyittu màlà,
i'nai yekkwa pe là echii'ma, italumayippù motapai eke ponala."

¹² "Tok uya àli kuttok pàk usentuppa màlà.

Molopai tok makuyi pàk usenumenka tu'ma pen màlà," teppù ya.

Jeremiah 31:31-34

¹³ Emennak pe ikupù pàk tùwekkuttok pàk tùuselupa winà, Kaatù uya
wapiyalok kussak penalok pe màlà. Molopai yà'làlà nùpoippàtayai'nùk
wapùla tapulàsen pe pùla nai'nùk waliwomù màlà.

Non Pon Molopai Epùn Pon Apulàntok

9 ¹ Wapiyalok Kaatù wekkuttok ikupù pàk wechippù nàlà Kaatù yapu-
làtok yau, yawàlà we'nàtok yesak pe molopai màlà kasa làma Kaatù
yüwük wechi màlà tünamasen pe sàlà non po. ² Sàlà tappulin tau iwakkàssak
wechippù màlà asa'là patassek. Wapiyalok màlà, Wakù Patassek tukaik tesa-
ssen, màlà tau lanppu yapon, kùyalì yapon, molopai pùlomù pusak yamùk
Kaatù yemyak itùsak kon nùssan wechippù. ³ Iwakkàttukkatok yappowinà
patassek wechippù màlà Wakù Kulu Patassek tukaik tesassen. ⁴ Sàlà patassek
yau appoi'nan pottàtok ipo yapon wechippù kolù pe. Molopai Kaatù wek-
kuttok ikupù pàk yen kolù ke ipippàttàsak. Sàlà yamùk wechippù màlà yau,
kolù yapai ikonekasak àinà yawon mana, Aaron tekessemu iwenutasak tale
ke lùppù, molopai asa'lon tàk Kaatù winàpains Law menukasak ipàk. ⁵ Màlà
yepoi inchelù walainon cherubim yamùk wechippù màlà tapàli ke'ne, Kaatù
wechi eke pe yekamannan. Tok yapàli utalenkasak wechippù màlà àli kuttok
pàk usentuppantok patassek yepoi. Tùse tamù'nawàlà sàlà yamùk yekama
ina uya pen sàlà, sàlàpe.

⁶ Sàlà kasaichi tamù'nawolon wekkupùppù màlà. Paatele yamùk utàpà-
tùppù wapiyalok patassek yak wei kaichalà tùwotokoyi kon kusse. ⁷ Tùse
eke kulu neken paatele utàpàtùppù màlà yakon patassek yak, molopai tewin
itekkwa tütütàsen pe iwechippù kilì'chimo'chi yau, mùn pùla tùwewonsen
pe pùla iwechippù. Kamo mùnù yanài pe iwechippù tùntùlù pe tùmakuyi
ponalok pe molopai kappon yamùk makuyi ittui'ma pùla tok nùkupùppù
ponalok pe. ⁸ Wakù Akkwalù uya yenpoikappù sàlà winà wapiyalok Kaatù
yüwük wechi molo lùppù pàk, Wakù Kulu Patassek ye'ma wechi lùppù
takkose. ⁹ Sàlà nàlà màlà sàlàpe nai'nùk yekamanài. Lepantok tùsak molopai
kamo wàsak tùsak Kaatù yemyak kappon yamùk makuyi ponalok pe uya là
Kaatù yapulànnan yewan koneka wakù pe pen màlà. ¹⁰ Sàlà yamùk màlà
tùkussan kùyalì molopai tinchisen ke molopai tùpatalo'nan wekolùkantok ke.

Kappon yamùk uya sàlà wema'nàtok yawà kupùppù mālā, emennak molopai wakù kulu ke imyakanma weyu uyàpù ponalā.

¹¹Tùse Christ uyàpùppù man eke kulu paatele pe, wakù ton iyàssak nai'nannùk yepulu pe^e Tappulin iwe'wotokomatok itau mālā penalok yentaino, molopai wakù kulu, kappon yamùk nùkonekappù pen. Ikonekasak pùkkù pe pùla iwechi sàlà wolù yau. ¹²Itak iwewomùppù mālā tùmùnù winà. Kaapala mùnù molopai paaka mule mùnù winà pùla. Tùse iwewomùppù mālā Wakù Kulu Patassek yak tewin itek kwa neken tamù'nawolon kon ponalok pe, tùmālā pe là tàwàlālā wepùikattàntok yepoloppù ya mālā kùponalok kon pe. ¹³Kaapala mùnù molopai walawok paaka mùnù molopai uli'chan paaka pottàsak ulumlàppàyi tùlùppù mālā àli ton kappon yamùk polo, wekolùkan toppe uselumantok yapai. ¹⁴Mālā yentai Christ mùnù wechi mālā apàikkèk pe! Tàwàlālā tùwemassen Wakù Akkwalù yai iwettùlùppù mālā wakù kulu imattakù pùn tùtùsen pe Kaatù yemyak, kùmakuyi kon yepek pe. Imùnù uya usenumenkantokù'nokon ma mālā wakù pe àli kùyeselu weli'nàtok ne'nài winàpai,⁴ tàwàlālā tùwemassen Kaatù ponalok pe we'wotokoman toppe.

¹⁵Sàlà wenai Christ wechi mālā Kaatù molopai kappon tawonnan yakletau tùwessen pe, emennak ikupù pàk Kaatù wekkuttok yau. Mùkyamlo ikà'masak kon uya tàwàlālā pùlemantok yepotoppe, ikupù tùuya teppù Kaatù uya lùppù. Sàlà wekkupùppù mālā, masapùla Jesus welikùppù mālā wapiyalok ikupù pàk Kaatù wekkupùppù lùppù yo'no kappon yamùk nùkupùppù tok makuyi winàpai tok pùikattà toppe tùuya.

¹⁶Temamin nùppù yepotoppe kappon uya kaleta menukasak tùtonpa yamùk yemyak tùtùsen pe tùse, yà'làlā yepolo ànù'là uya pen mālā, kappon sàlà ku'nàippù welikù ponalā. ¹⁷Masapùla mālā ikaletayi inmenukappù wechi mālā tapulàsen pe pùla imenukanàippù wechi lùppù nulā tùse. Iwelikùppù yau neken yapulā. ¹⁸Màlàpàk uchi wapiyalok ikupù pàk Kaatù wekkuttok tùmālā molopai kappon yamùk yakletau wechippù mālā mùn yapulàtok iwinà pe neken. ¹⁹Moses uya tamù'nawolon enupantok Law yau imenukasak yekamappù mālā kappon yamùk pàk. Màlàyau nen uchi paaka munkà yamùk mùnù yanùmùppù ya mālā tuna pokonpe, molopai Enupantok yapon yappasa'mappù ya molopai kappon yamùk nàlà. Sàlà kupùppù ya mālā yei muleppù panta hyssop itesek molopai ichuweyu kaalinilu pùpok ke yaulonsak yei pàk, ke. ²⁰Màlàyau, “Sàlà mālā mùn Kaatù wekkuttok ikupù pàk tùmālā molopai kappon yamùk yakletau yekamanà. Yawàlà ewechi kon pa eyekamappoppù kon ya lùppù,” teppù ya tok pàk.

Exodus 24:8 ²¹Mālā kasa làma mùn ke tappulin polo yappasa'mappù ya molopai tamù'nawolon tapulàsen Kaatù namatok molopai yapulàtok yau polo. ²²Ailon pe iwechi mālā, Law yau, tamù'nawolon lùwiwa lànen konekappù mālā wakù pe mùn ke yappasa'ma winà. Molopai mùn tùkkwanse pùla àli kuttok pàk usentuppantok pùla iwechippù mālā.

Jesus Wettùlùppù Mālā

²³Sàlà non pon kon wechi neken mālā epùn pon kon nai'nùk kasa. Màlàpàk kamo tùwàse tùtùsen pe iwechippù mālā. Tùse mālā yamùk epùn yawon kon

wechi màlà wakùwiwa tùtùsen i'che. ²⁴Masapùla Christ utàppù màlà Kaatù yùwùk kappon yamùk nùkonekappù pen yak molopai epùn pon kasa neken nà nai'nùk pen. Iitàppù màlà epùn pona molopai sàlape nen uchi Kaatù piyau iwechi màlà kùpùikattàtok kon pe tùuya. ²⁵Molopai Christ utàpàtùppù tukke itekkwa ettùse pen, eke kulu paatele utà Wakù Kulu Patassek yak kili'chimo'chi kaichalà kamo mùnù pokonpe kasa. ²⁶Màlà kasa iwechi yau, iwettalumattàppù sàlà eppaino tukke itekkwa wolù wekonekappù motapai. Tùse làkku iichenpoikappù màlà tewin itekkwa neken, màlà wei wenukattok yattai tùwettùlù winà kappon yamùk makuyi winàpai tok pùikattàse. ²⁷⁻²⁸Tamù'-nawolon kon welikù màlà tewin itekkwa, molopai màlà ye'mappùtak Kaatù uya tamù'nawolon kon ittu màlà. Màlà kasa làma, Christ wettùlùppù màlà tùwelittok pe tewin itekkwa tukkan kon kappon yamùk makuyi ponalok pe. Yakon itekkwa pe iichenpoika tu'ma màlà kappon yamùk makuyi pàkànsau pùla. Tùse wepùikattàtok nepù ya màlà mùkyamlo tùmàmu'nàì nan kulu ponalok pe.

10 ¹Law màlà wakù ton nùyàssai'nannùk yakkwalùppù neken, tùse ikasa kulu pùla iwechi. Masapùla ikasa kulu ànù'là Kaatù yapulàse tùuyàssan konekanài pen màlà. Màlà yamùk iwàsak kon molopai ipottàsak kon kamo yamùk wechippù màlà, màlà lùppù pe tàwàlàlà kili'chimo'chi kaichalà. ²Sàlà yamùk wessak tùmeluntàlù ke kappon yamùk kuttottepe tùuya, wakù pe, imakuyi pùla yau, màlà yamùk weleutappù sàlà eppaino molopai ikuttu'mappù pen. Molopai imakuyi ikolùkasak kon uchittupppù tu'ma àli pe lùppù pen eppaino. ³Tùse làkku sàlà yamùk itùsak kon kili'chimo'chi kaichalà wechippù kappon yamùk makuyi pàk tok yenu yappontànai pe. ⁴Masapùla walawok paaka mùnù molopai kaapala mùnù uya àli kuttok winàpai pùikattàn yeselùkek pùla iwechippù.

⁵Màlàpàk, sàlà non pona tùuyàpù yau Christ uya Kaatù pàk,

“Kamo yamùk tùwàse molopai tùpottàik eyemyak itùtok i'che pùla messaik, tùse uyesak konekasak auya nai'nùk uponalok pe.

⁶Autachinpasak pùla man kamo tùpottàse tùtùsen wapùla àli kussak pàkànsau tùtùsen pàk.

⁷Màlàyau, “Talàichi wessaik Kaatù, uyàssak man i'che ewettok kupù pa, Kaatù Maimu yau iwe'menukasak upàk kasa,” teppù uya.” *Psalms 40:6-8*

⁸Wapiya wateppù ya, “Kamo yamùk wàtok tok pottà toppe molopai itùtok eyemyak i'che pùla messaik, wapùla kamo pottàsak tamù'nawàlà ipottàtok po àli kuttok pàkànsau tùtùsen pàk autachinpasak pùla man.” Sàlà teppù ya màlà Law yawàlà lànen sàlà yamùk wechi tamù'nawàlà tùtùsan pe tùse.

⁹Màlàyau, “Talàichi wessaik Kaatù, uyàssak i'che ewettok kupù pa,” teppù ya. Wapiyalok yamappù ya màlà ite'mappù pokon kuttottepe tùuya. ¹⁰Molopai Jesus Christ uya Kaatù wettok i'che kussak pàk, esuken kùkussak kon màlà nai'nùk, tewin itekkwa tesak tùsak ya winà.

¹¹Paatele yamùk mùkyamlo satik pe tùwessan màlà lùppù tùwotokoyi kon kupù pàk wei kaichalà, tùwàsan molopai tùpottàsan tùlù pàk tukke itekkwa. Tùse makui mokka ya pen. ¹²Tùse pùsàl, Christ, uya tewin itekkwa neken tùwenukassen pen tùtùsen tùlùppù màlà makui winàpai pùikattànai pe. Màlàyau iweleutappù kamik pen Kaatù yemyatù winà. ¹³Molo iwechi màlà

Kaatù uya teyatannon nonka tùtta yapon pe mà'muku pàk. ¹⁴Tewinan uchi tùtùsen winà mùkyamlo kussak Christ uya man ikasa, esuken àli kuttok pùla tàwàlàlà.

¹⁵Masapùla Wakù Akkwalù uya nàlà yenpoikasak man kùpàkù'nokon ailon pe iwechi. Wapiya,

¹⁶“Sàlàichi màlà emennak ikupù pàk wekkuttok unкупù woton tok pokonpe,

màlà wei yamùk ye'mappùtak, tawon Itepulu Kaatù.

Law uwinàpaino tùlù uya màlà tok yewan yak.

Molopai imenuka uya màlà tok usenumenkatok pàk,” *Jeremiah 31:33*
tawon Wakù Akkwalù. ¹⁷Màlàyau,

“Tok makuyi molopai àli tok yeselu pàk usenumenka tu'ma pen màlà,”

Jeremiah 31:43

tawon mùkkàlà. ¹⁸Màlàpàk Kaatù usentuppasak àli kuttok pàk yattai, tùtùsan àli kuttok winàpai pùikattànai pe i'che we'nàtukka pen nen uchi màlà.

Mei Pùla Kaatù Piyak Uyà'nàpai'nokon Man

¹⁹Màlàpàk, utonpa yamùk, utàn'nokon uchi màlà Kaatù wettok itau tak, Jesus mùnù winà. ²⁰Emennak molopai wema'nà ye'ma yakkokasak nai'nùk kùponalok kon pe, i'chinnùma kuyalikku, mùkkàlà Jesus yesak winà. ²¹Eke kulu paatele Kaatù yùwùk yennai, yesak pe we'nà'nokon man. ²²Màlàpàk uchi mei pùla Kaatù piyak uyà'nàpai'nokon, ailon pe itewan molopai ailon tetok Kaatù pàk yau ittui'ma kulu, àli winàpai ikukasak pe kùyewan kon, molopai kùyesak kon ikukasak pe esukenan tuna ke. ²³Enpen we'nàtok kùnekama kon pàk sa'man pe tùuta'chiik we'nàpai'nokon, masapùla ailon mùkkàlà Kaatù ikupù tùuya teppù tùuya lùppù kupù pàk. ²⁴Molopai uchi ittutak kon iwalàwannà yà'là kasa là meluntàtantok kon pe, uchi'nùnmantok molopai wakù kuttok winàkàik. ²⁵Wepili'nàtok tamùkke nonka'nokon kùset-tak, tùulon kon nùkussai'nùk kasa. Tùse làkku, we'meluntàpanpai'nokon man eke peiwa, masapùla yene'nokon man Itepulu Weyu uyàpù mei pùla.

²⁶Ittui'ma wemakuiman pàk lùppù we'nà'nokon ailon itekale ittu tùpo yau, àli kuttok pàkànsau tu'ma itùlù woton wà'nànsak pùla iwechi màlà.

²⁷Tùse talipanai kulu neken wà'nànsak màlà, talumattàntok pàk molopai apok Kaatù yeyatannon pottàtok woton pàk. ²⁸Ànù'là, Law Moses winàpaino maimu yawàlà pùla iwessak lùppù welikùppù màlà usentuppan ipak pùla, àli pe ittusak asa'lon kon wapùla àsolùwawon kon uselupatok winà yau. ²⁹Yà'là pe ken mùkkàlà wechi Kaatù Mumu yenpà'nai? Wakù pe esuken tuku'nai Jesus mùnù, Kaatù wekkuttok ikupù pàk ku'nai yà'làl àlulumayippù kasa molopai Wakù Akkwalù, wakù ku'nai winàkàik àli pe tùuselupasen. Eke pe kulu tùtalumattàtok yepolo ya màlà! ³⁰Masapùla ittu'nokon man mùkkàlà, “E'manai iulà, use'ma màlà,” tawon lùppù.

Deuteronomy 32:35

Molopai tu'ma, “Itepulu uya tùponalok kon kappon yamùk ittu màlà,” tawon. *Deuteronomy 32:36; Psalms 135:14* ³¹Tùwemassen Kaatù yemyak useimipon wechi màlà àsà pe kulu!

³²Ittutak kon pena ewechippù kon, Kaatù weyu utakkwakasak àpona'no-kon tùpo, tukkan talumattàntok pàlikappù auya'nokon. ³³Ayupo àpàkù'nokon uselupa'nàppà àli pe molopai atalumattàppù kon molopai tùulon yattai sàlà

kasa tùtalumattàsan tonpa pe ewechippù kon. ³⁴Patiki'chi tawon kon pàk eusentuppappù kon molopai itesak pe ewettok kon mokkasak ewinàpai'nokon yau, ipàlikappù auya'nokon tùutauchinpaik. Masapùla tàwàlâlâ tùuko'mansen wakù ton nùwa yesak pe ewechi kon ittu auya'nokon pàk. ³⁵Ailon tetok uchi auya'nokon kù'nonkatâu, masapùla eke kulu epeppù ne'nài màlà. ³⁶Pàlikannan pe ettàk kon, Kaatù yeselu kupù kon pa, molopai ikupù tùuya tetok ya yepolo auya'nokon màlà. ³⁷Masapùla Kaatù Maimu uya,

“Mùkkàlà tùuyàssen uyàpù màlà.

Tachin pe iwechi pen kulu màlà.

³⁸ Uponalok ikasa tùwessen wemapù màlà ailon tetok tùuya winà.

Tùse iwennapposak uwinàpai yau, utauchinpa pen màlà ipàk,” te kasa.

Habakkuk 2:3-4

³⁹Mùkyamlo iwennapposak kon molopai iimattasak kon walainon pen kùmyamlo. Tùse làkku ailon tawonnan kùmyamlo molopai iwepùikattàsak kon.

Ailon Tetok

11 ¹Ailon tetok màlà enpen we'nàtok kùnepolo kon pàk, ittutok kùuya'nokon ke lepanài yene pùla lànén tùse. ²Ailon tetok winà màlà penalok kon kappon yamùk pàk wakù pe Kaatù uselupappù.

³Ittu'nokon man ailon tetok winà tamù'nawolon wekonekappù Kaatù Maimu winà, molopai nùsenyai'nùk konekappù tùusensen pen yapai.

⁴Ailon tetok winà màlà Abel uya tùtùsen tùlùppù Kaatù yemyak wakù peiwa Cain nùtùlù yentai. Kaatù yauchinappù ya màlà molopai intùlù lepan-tok ya ike uya, ikasa iwechi pe ittuppù Kaatù uya. Ailon tetok ya winà Abel uselupa lùppù màlà tùweli'chak lànén tùse.

⁵Ailon tetok ya winà Enoch yanùmùppù màlà sàlà motau wema'nàtok yapai, weli'nàtok ittu ya tukaik. Iwessepòlòppù pen màlà, masapùla Kaatù uya yanùnsak pàk. Tanùmù wapiya Kaatù yauchinpanài pe iwechippù, tesak màlà Kaatù Maimu uya. ⁶Ànù'là uya Kaatù yauchinpa ailon tetok pùla echii'ma pùla iwechi màlà. Masapùla ànù'là Kaatù piyak tùuyàssen wechi màlà ailon tawon pe molo iwechi pàk, molopai mùkyamlo tùwannan ye'manài pe iwechi pàk.

⁷Ailon tetok winà iichene pùla tùse ewanawolok yau tùwekkupù woton pàk tekamapposak yau Noah wechippù imaimu yawàlà. Kanau yamùppù ya molopai imàlà, itùwùk tawon kon tawonnan wepùikattàppù. Ailon tetok tùuya winà wolù yawon kon wechi ikasa pùla yenpoikappù ya. Molopai Kaatù winàpai ikasa we'nàtok tùuyàssen yepòlòppù ya.

⁸Ailon tetok winà Abraham wechippù màlà Kaatù Maimu yawàlà tùkà'-masak ya yau, molopai iitàppù tùpata pe itùlù tùuya teppù Kaatù uya tùpàk yak. Tùpata nàmàppù ya i'nailà tùutà ittui'ma pùla. ⁹Ailon tetok winà iwe-mapùppù màlà kaklan kasa pata yau, itùlù tùuya teppù Kaatù uya lùppù yau. Tappulin yamùk tau iwemapùppù, Isaac molopai Jacob tawonnan wemapùppù kasa. Pùsamlo uya nàlà màlà ikupù tùuya teppù Kaatù uya lùppù yepòlòppù. ¹⁰Masapùla pata sa'man po yamùsak yenei'che Abraham wechippù màlà, Kaatù nùttuppù molopai inkonekappù màmuku pàk.

¹¹Ailon tetok Sarah uya yai, tùméluntàlù yepòlòppù ya tùumonotta toppe kokko pe lànén echii'ma. Kaatù pàk ailon teppù ya, ikupù tùuya teppù ya

lùppù pàk. ¹² Abraham lànén amoko pe mei pùla weli'nàtok piyau tùse, pùsàlà tewinan kàyik winàpai tukke ipayan wechippù màlà chilùkà yamùk kak yawon kon kasa, molopai tukkan ittu yentaino palau yena polon wàssàk kasa.

¹³ Ailon tetok tùuya'nokon yau tamù'nawàlà pùsamlo kappon yamùk weli-kùppù màlà. Ikupù tùuya teppù Kaatù uya lùppù yepoloppù tok uya pen. Tok uya neken yeneppù meipai molopai tok utauchinpappù kulu ipàk. Tok uya nàlà kaklan yamùk pe molopai ipata pùnnon pe tùwechi kon non po ittuppù màlà. ¹⁴ Mùkyamlo sàlà kasa tùuselupasan tùpata kon iwa tùuya'-nokon yekamannan. ¹⁵ Tùusenumenka kon màlà pata tùnnàmàppù kon pàk pe iwechi yau, màlà pata yak tok wennappotok yattai wechippù sàlà molo eppaino. ¹⁶ Tùse làkku wakùuwa pata i'che kulu tok wechippù sàlà non po pùla. Màlàpàk Kaatù wekkuli'ma pùla iwechi màlà tok Kaatùyi pe tesatù pàk, masapùla pata konekasak ya màlà tok ponalok pe.

¹⁷ Ailon tetok winà Abraham uya, Kaatù uya tùttutok yau tùmu Isaac tùlùppù tùtùsen pe. Mùkkàlà Kaatù uya itùlù tùuya teppù lùppù, yekamappù ipàk lùppù, wechippù alikyek pe màlà tewinan neken tùmu tùlù pàk tùtùsen pe. ¹⁸ Kaatù uya lànén, "Isaac yai apayan yepolo auya màlà," tesak tùse.

Genesis 21:12 ¹⁹ Abraham uya ailon teppù Kaatù wechi iweli'chak wuluukanà pe pàk, weli'nàtok yapai Isaac mùnappo nulà Abraham uya kasa iwechippù màlà.

²⁰ Ailon tetok winà Isaac uya màlà Jacob molopai Esau tawonnan pùle-mappù ewanawolok ponalok pe.

²¹ Ailon tetok winà Jacob uya tùwelikù winàkàik tùwechi yau Joseph munkà yamùk pùlemappù molopai Kaatù namappù ya molopai yapulàppù ya tùtekesemu pona tùseseettàik.

²² Ailon tetok winà Joseph uselupappù tùwenukattok wechi mei pùla yau, Eygpt yapai Israel yamùk wepakkatok pàk. Molopai yà'là kasa tàppù lùppù kuttok yekamappù ya nàlà màlà tok pàk.

²³ Ailon tetok winà iwentu tùpo Moses yan yamùk uya yonamùppù àso-lùwau kapùì, masapùla wakù pe mule yene tùuya'nokon pàk molopai kin maimu pàk tok usenalippappù pen.

²⁴ Ailon tetok winà màlà Moses uya tùusemokkalak yau Pharaoh yenchi mule pe tesatù nulunpappù. ²⁵ Kaatù ponalok kon kappon yamùk pokonpe làkku ettalumattàpai iwechippù, àli kuttok yau tùutauchinpa tachin pe kulu pùla yentai. ²⁶ Iichenumenkappù màlà mottùnpantok pàlikatok Christ ponalok pe wechi tamù'nawolon Eygpt pon mamin yentai kulu wakù pe pàk, masapùla ewanawolok e'mantok tùnepolo pàk tenu tùsak ya wechippù.

²⁷ Ailon tetok winà Moses uya Eygpt nàmàppù tùusenallippaik pùla kin we'-naikatok pàk, masapùla tensen pen Kaatù yensak tùuya pàk sa'man pàlikappù ya. ²⁸ Ailon tetok winà Entakantok kupùppù ya molopai mùn yappasa'mappù ya, weli'nàtok inchelùyi uya ànù'là wapiyalok Israel munkà wànà tukaik.

²⁹ Ailon tetok winà Israel yamùk uya Ichuweyu Palau nuklà'nùpùppù a'mun non polo utàn kasa. Eygpt pon kon wechi ikupù'i'che yau, tuna uya tok yeulankappù.

³⁰ Ailon tetok winà màlà Jericho we'na wekkawai'mappù, 7 pe kaichalà wei Israel yamùk utàpàtù iwoi tùpo. ³¹ Ailon tetok winà màlà kàyik yamùk

yemyak tùwe'chilanmasen Rahab wànàppù pen, Kaatù Maimu yawàlà iwessak kon pen pokonpe. Masapùla elaik yamùk yanùnsak ya pàk.

³² Molopai yà'là te uya màlà yentak sàlà? Gideon pàk uselupatok yattai pùla man, Barak pàk, Samson pàk, Jephthah pàk, David pàk, Samuel pàk molopai Kaatù Maimu yenpoikannan pàk. ³³ Ailon tetok yai tok uya eke ton pata yamùk panta'mappù molopai yentaikappù tok uya. Ikasa nai'nùk kupùppù tok uya molopai ikupù tùuya teppù Kaatù uya yepoloppù tok uya. Palauya yamùk mùta yakkoloppù tok uya. ³⁴ Àsà apok yà'nùppàtùppù tok uya màlà, molopai tok wepeppù kasupala walai ke tùwàrà kon winàpai. Attu'mùla tok wechippù tùse meluntà pe tok wenappù. Meluntà pe nàlà tok wechippù màlà wepanta'-mantok yau, molopai kaklan yamùk tùpanta'manà'i' nokon yentaikappù tok uya. ³⁵ Nossan yamùk uya tùtonpa kon yamùk iweli'chak kon nùssan wuluu-katu'masak yepoloppù màlà.

Tùulon kon welikùppù màlà àsà pe tùtalumattàtok kon yo'no. Talumattàn-tok yapai morkantok nulunpappù tok uya, wakùuwa we'wuluukantok yepo-toppe tùuya'nokon. ³⁶ Tùulon kon mottùnappù màlà molopai tok ippoppà-tùppù. Molopai tùulon kon yaulonpàtùppù molopai tok tùlùppù patiki'chi tak. ³⁷ Tok wànàppù màlà tàk ke, tok sala'mopàtùppù màlà asa'là, kasupala walai ke tok wànàppù. Tok usalàppù màlà kamo pippà yak tùwepontàse, kaali-nilu pippà wapùla kaapala pippà yau. Yà'là pùla tok wechippù, italumattàsak pe molopai imottùnpasak pe. ³⁸ Sàlà non wechippù màlà wakù pe ma'le tok pona. Ipata pùnnon kasa tok usalàppù wontaik yawà molopai wùk polo. Tok wemapùppù màlà tàk yeuta yau molopai non yeuta yau.

³⁹ Pùsamlo ittuppù ailon tetok tok uya pàk. Tùse tamù'nawàlà ikupù tùuya teppù Kaatù uya yepoloppù tok uya pen màlà. ⁴⁰ Kaatù uya wakùuwa epeppù kussak man kùponalok kon pe, tamùkke nen uchi tok pokonpe ikasa kulu kùmatok kon pe.

Kaatù Kùkàipùnù Kon

12 ¹ Tukkan kon pùsamlo ennàì nan kùwoi'nokon man. Màlàpàk tamù'-nawolon kùwakkà'nàì'nokon yenu'mapai'nokon. Màlà makui kùya'-chiyatàì'nùk nàlà, molopai aitun pe utànpai'nokon pàlikantok pokonpe wap-lunnàtok kùyemloto kon po nai'nùk yak. ² Jesus yenpai'nokon man. Mùkkàlà ailon tetok kùuya'nokon piyattànàippù molopai ikasa kulu iku'nàì mùkkàlà. Masapùla mùkkàlà uya tùutauchinpatok yepolo tùuya ite'mappùtak ittu tùuya pàk, tùwelittok pàlikappù pulusuk pàk, wekkuli'mantok pàk iichenumenka pùla. Molopai sàlàpe nen uchi chichiu pe man Kaatù yapon piyau kamik pen itemekun winà.

³ Masa esenumenkatàk kon ipàk, yà'là kasa là tewanma'làtok imakuyippù ton kappon yamùk uya pàlikappù ya pàk! Màlàpàk uchi attu'mùla kenatàu molopai ke'nonkatàu. ⁴ Masapùla ewepanta'ma kon àli kuttok winàkàik yau àmùnù kon ikkwamù auya'nokon tepose ewepanta'ma kon pùn. ⁵ Molopai emeluntàpatok kon Kaatù uya tùmu yamùk pe eyesattok kon puttàka'nùssak auya'nokon man,

“Umu itepulu uya atalumattàtok yanùnkà
molopai attu'mùla kenai àyàulàma ya yau.

⁶ Masapùla Itepulu wechi màlà tù'nùn pe tùwessan talumattànàì pe.

Molopai tamù'nawàlà tùmu kasa tūnanùmù ton ipponàì mùkkàlà,"
tawon. *Proverbs 3:11, 12*

⁷Atalumattàtok kon ipàlikatàk kon eyekamappotok kon kasa, màlà kasa Kaatù uya màlà tùmu kasa àkupù kon. Mule ken na' molo nai ikàipùnù nùta-lumattà pen kulu? ⁸Atalumattàsak kon tamù'nawolon kon imunkà yamùk pokonpe pùla iwechi yau, imunkà pe pùla ewechi kon màlà. Tùse yapàka yamùk pe làkku. ⁹Kappon, kùkàipùnù kon yamùk mùkyamlo kùtalumattàn-nan molopai tok nama kùuya'nokon màlà. Màlà yentai nen uchi kùkàipùnù kon Kaatù yo'no we'nà'nokon nechiik, mùkkàlà kùyakkwalù kon Kàipùnù yo'no molopai wema'nàtok kon pe. ¹⁰Kappon, kùkàipùnù kon yamùk wechippù kùtalumattànnan pe tachin pe kulu pùla, wakù pe iwechi pe ittu tùuya'nokon yawàlà. Tùse Kaatù uya màlà talumattàn wakù pe we'nàtok kon pe, wakù pe esuken tùwettok pùkkù pe we'nà toppe. ¹¹I'nai yekkwa là talu-mattàtok màlà, yattai auchinpanài pen tùse wankono'manài. Tùse ite'map-pùtak wakù ne'nài pe iwechi màlà. Ànù'là yenupasak lùppù màlà yekkwa yau uya màlà, màlà yepeppù, ikasa wema'nàtok molopai echitonpa pe we'nàtok yepolo.

Enupantok Molopai Ekamappontok

¹²Màlàpàk uchi attu'mùn solin pe nai'nùk eyemyatù kon yanùntàk kon kakàik, molopai attu'mùn eyese'mu kon imeluntàtanùttàk kon! ¹³Itàtàk kon tossalon asanta tawà, molopai mùkyamlo sesen pan kon wenatu'ma toppe meluntà pe molopai tok uchippità toppe. *Proverbs 4:26*

¹⁴Ànùttu kon ikùttàk echitonpa pe ewemapù kon pa tamù'nawolon kon kappon yamùk pokonpe, molopai wakù pe esuken wema'nàtok i'che ettàk kon, masapùla ànù'là wakù pe esuken wema'nàtok yawolonà pen uya Itepulu yene pen màlà. ¹⁵Elannek peichi ettàk kon wakù pe Kaatù wettok winàpai ànù'là wennappo tukaik. Elannek pe ettàk kon wanittàpan woton molopai tukkan kon yoi'ma woton maippanài watta tukaik. ¹⁶Elannek pe ettàk kon ànù'là uya àli kupù tesak ke tukaik wapùla ànù'là wechi Kaatù pùn kasa tukaik. Esau kasa, mùkkàlà tùpatassek, wapiya iwentusak pe tùwechi nepolo chilanmanàippù, tewin itekkwa tūnassen kùyali yepek pe. ¹⁷Màlà ye'-mappùtak ku, tùkàipùnù uya pùlemantok enepopai tūponalok pe iwechippù tùse inulunpappù. Tùnkupùppù mùyakanmatok tùuya yawà yepolo ya pùla iwechippù, ipla lànen tùkalanse iwa ya tùse. *Genesis 27:30-40*

¹⁸Sinai Tùpù, tappàssen yek pe nai'nùk molopai apok ke nùyassai'nùk motak àuyàssak kon pùla man. Ewalupà pe kulu molopai assetun pe tūwe-ssen motak. ¹⁹Molopai nàlà talipanài paaka letù lùppù walai tawùppù eke pe, molopai mayin itekale pokonpan wechippù àsà pe kulu, màlà yattaino walai motak àuyàssak kon pùla man. Màlà yekkwa yattai Kaatù pawanat-tàppù kappon yamùk uya telupa kon ya enetatu'mapai pùla tùwechi kon pàk. ²⁰Masapùla, "Kamo uya là wùk yappàssak yau, tàk ke iwànà màlà telikkase," tawon mayin ànpàlikapai pùla tok wechippù. *Exodus 19:12-13* ²¹Màlà tok nene wechippù kulu màlà àsà pe, màlàyau Moses uya, "Kùkùkù pe wessaik usenalippa ke!" teppù. *Deuteronomy 9:19*

²²Tùse làkku, àuyàssak kon man Wùk Zion piyak tūwemassen Kaatù patassek pona, epùn yawon Jerusalem pona. Tukkan kon inchelù yamùk

tùtauchinpaik tùwepili'chan piyak àuyàssak kon màlà nai'nùk. ²³ Molopai so'chi, wapiya iwentusak lùppù Christ ponalok pe iwepili'chak kon, epùn yau itesek imenukasak kon piyak. Kaatù piyak àuyàssak kon, tamù'nawolon kon Ittunài piyak, molopai wakù ton iwalainon kappon yamùk yakkwalù konekasak esuken piyak. ²⁴ Jesus piyak àuyàssak kon man, emennak ikupù pàk tùwekkuttok ku'nài piyak. Molopai mùn yappasa'masak, wakù peiwa nùselu-payai'nùk Abel mùnù yentai piyak.

²⁵ Elannek pe ettàk kon, mùkkàlà nùselupayai'nùk nulunpa auya'nokon tukaik. Mùkyamlo telupatok kon yetannan nùssan pen wepe pùla iwessak non po tùse. Yà'là kasa ken kùmàlà wechi màlà ma'le pe mùttuyatàu, mùkkàlà kùyelupanài'nokon epùn winàpaino winàpai welattànsa'nokon yau? ²⁶ Màlà yattai imaimu uya non yattù'mappù màlà. Tùse sàlàpe suwa wechi tetok tùuya yau, “Tewin itekkwelok pe non neken pen nen uchi yattù'ma uya màlà tùse kak nàlà,” teppù ya.

Haggai 2:6 ²⁷ Màlà “tewin itekkwelok” tetok uya yekama màlà tùutamasan yattù'ma pàk, màlà yamùk ikonekasak kon. Molopai tùutattù'masen pen wà'nàntoppe molo te ya.

²⁸ Màlàpàk uchi tenki tepai'nokon Kaatù pàk, masapùla tùutattù'masen pen Kaatù wettok itepulu pe yepolo'nokon pàk. Màlà yai Kaatù yapulàpai'nokon man i'che iwettok yawàlà, namantok pokonpe molopai usenalippan-tok pokonpe. ²⁹ Masapùla Kùkaatùyi kon kulu mùkkàlà mattanù'nài apok.

Deuteronomy 4:24

Kaatù Yauchinpatok

13 ¹ Euchi'nùnma kon pàk lùppùichi ettàk kon echitonpa ton pe. ² Tùu-tauchinpaik àwùk kon tak kaklan yamùk yanùntok auya'nokon kùp-puttaka'nùttàu. Màlà kasa tùwechi kon yau màlà tùulon kon uya inchelù yamùk yanùmùppù ittu pe pùla. ³ Patiki'chi tawon kon mùttutàik tok tonpa pe patiki'chi tau ewechi kon kasa tiuchittuik. Molopai mùkyamlo tùtalamat-tàsan, tok pokonpe ewettalumattà kon kasa.

⁴ Tàwà tamù'nawolon kon wemali'mantok tùnamaik nechii. Molopai tàwà-làlà atayappù wapùla ànoppù kon winàkàik ailon pe ettàk. Masapùla Kaatù uya tùnàkàlunsan molopai tùnmali'mappù kon pen pokonpe tùwessan talu-mattà màlà.

⁵ Pùlayatta à'nùn kon pe kulu kùkkuttàu, molopai tùtauchinpaik ettàk kon itesak pe ewettok kon pàk. Masapùla Kaatù uya,

“Ànàmà kon uya pen màlà wapùla ànonka kon uya pen,” tesak màlà.

Deuteronomy 31:6

⁶ Màlàpàk tùusenalippaik pùla,

“Itepulu mùkkàlà upùikattànài, usenalippa pen màlà.

Yà'là pe ken kappon uya ukupù?” tepai'nokon man.

Psalms 118:6-7

⁷ Ayanài nan ittutàk kon, mùkyamlo Kaatù Maimu yenpoikannan nùssan àpàkù'nokon. Yà'là kasa là tok wemapùppù ittutàk, molopai ailon tetok tok uya ipatakatàk kon. ⁸ Jesus Christ mùkkàlà walai lùppù, ko'manyak, sàlàpe molopai tàwàlàlà.

⁹ Tùpatalo'nan yà'là yekkwa ton nà enupantok kon ayatakù'nokon iwalai enupantok winàpai. Wakù pe iwechi màlà kùyewan kon wena meluntà pe Kaatù nùkupùppù wakù winà yau, kùyali tùnassen pe kappon nekama winà

pùla. Masapùla mùkyamlo ina'nàì nan nùssan pùikattànàì pe pùla iwechi màlà.

¹⁰Tùtùsen tùlù yapon yesak pe we'nà'nokon man. Tùse mùkyamlo paatele yamùk uya màlà ponùppù yanù yeselùkek pùla iwechi màlà. ¹¹Eke kulu paatele mùkkàlà kamo mùnù yanàì Wakù Kulu Patassek yak itùse wema-kuimansak ponalok pe, tùse imùnù imokkasak lùppù kamo yàkàpù pottà màlà pata yena po. ¹²Màlàpàk Jesus wettalumattàppù nàlà màlà pata yena po, esuken kappon yamùk koneka toppe tùuya tùmùnù yai. ¹³Màlàpàk uchi ipyak utànpai'nokon pata yena pona inpàlikappù wekkuli'mantok pàlikase. ¹⁴Masapùla tàwàlàlà tùuko'mansen pata pùla iwechi màlà sàlà non po, tùse ewanawolok yau tùuyàpù woton pata yenei'che we'nà'nokon sàlà. ¹⁵Jesus yai uchi Kaatù piyak apulàntok tùpai'nokon man, kùmaimu kon ke tenki tetok tùpai tàwàlàlà itesek pàk. ¹⁶Wakù kuttok uchi auya'nokon kùpputtàka'nùttàu molopai àtonpa kon pùikattàtok auya'nokon, masapùla sàlà yamùk yekkwa tùtùsan wechi màlà Kaatù yauchinpanàì pe.

¹⁷Eyepotolù kon yamùk maimu yawàlà ettàk kon molopai tok uya enu-pantok ikuttàk. Eyene kon pàk tùwessan mùkyamlo, masapùla Kaatù pàk tùwotokoyi kon lùppù yekale yekama tok uya. Tok maimu yawàlà ewechi kon tok tewankono'maik pùla yau, tùwotokoyi kon kupù tok uya màlà tùutauchin-paik. Wapùla iwechi yau àpùikattà kon tok uya pen màlà.

¹⁸Ina pona àpùlematàk kon. Wakù pe kulu ina nùttuyan. Tùwanmùla we'nàtok yesak pe ina wechi molopai ikasa nai'nùk ànkuppai tàwàlàlà. ¹⁹Màlàpàk apawanattàytàtàu kulu iulà àwàpùlema kon pa, uyeunottukka toppe apyakù'nokon asse'neiwa kulu.

Wàpùlemantok

²⁰Kaatù mùkkàlà lepanàì echitonpa pe we'nàtok ke molopai Kùyepulu kon Jesus Christ wuluukanàippù weli'nàtok yapai. Jesus wechi nen uchi nai'nùk Eke Kaalinilu yesak kasa, imùnù yapulàsak lùppù tàwàlàlà tùuko'mansen Kaatù wekkuttok ikupù pàk konekanàì pe imunkà yamùk pàk. ²¹Tàwàichi Kaatù elepai'nokon tamù'nawolon wakù i'che ewettok kon ke teselu kupù kon pa. Tàwà tauchinpanàì kupù kùyau'nokon Jesus Christ yai. Christ yapulàpai'nokon tàwàlàlà molopai tàwàlàlà. Emen.

Tewin Itekkwalok Lùppù Uselupantok

²²Utonpa yamùk sàlà tokkwenan kaleta menukasak uya man apyakù'no-kon emeluntàpanàì'nokon pe, màlàpàk tùusetakkaik pùla kulu metatàik. ²³Kùtonpa kon Timothy yenpakkasak patiki'chi tapai ittu auya'nokon i'che wessaik. Asse'neiwa iyàssak yau, ipokonpe uyàpù màlà eyense'nokon.

²⁴“Wakù pe na' messatàu?” tetok ina uya itùtāk kon tamù'nawolon kon eyesak kon yamùk pàk molopai tamù'nawolon kon Kaatù ponalok kon kappon yamùk pàk. Ailon tawonnan nàlà Italy pon kon “Wakù pe na' messatàu?” nùkayan.

²⁵Tàwà wakù Kaatù nùkupù tamù'nawolon kon amyamlo piyau nechii. Emen.

Kaleta James Winàpaino

Sàlà Kaleta Yawon

James kaletayi màlà tamù'nawolon kon Kaatù munkà yamùk ponalok pe imenukasak, tewinan neken so'chi ponalok pe pùla. Ikasa wema'nàtok yeselu pàk enupansak ya màlà. Molopai ailon tetok kappon uya màlà tùsensen ewaik pe ikasa molopai iwemapù winà tawon mùkkàlà.

Ipantapàssak

Iwepyattàtok molopai ailon tetok 1:1-8
Entuppak we'nàtok molopai temamin ke we'nàtok 1:9-11
Ittuntok molopai amùipantok 1:12-18
Yeta molopai ikupù 1:19-27
Ànù'là tùpatalà kùsenei 2:1-13
Ailon tetok molopai wotoko 2:14-26
Ailon tawon molopai yani 3:1-18
Ailon tawon molopai wolù 4:1-5:6
Panamantok 5:7-20

1 ¹Sàlà kaleta màlà James, Kaatù molopai Itepulu Jesus Christ yapyoto winàpaino.

“Wakù pe na' messatàu?” tetok tamù'nawolon kon 12 pan kon ikkok Kaatù ponalok kon kappon yamùk, iwetta'nùssak kon piyak inmenukappù.

Ailon Tetok Molopai Pukke

²Utonpa yamùk! Atachinpatàk kon yà'là yekkwa là ittuntok uyàpù ewinà-kài'nokon yau. ³Masapùla müttyatàik ailon tetok auya'nokon uya màlà yekkwa ton ittuntok yawà àutà kon yau, ipàlikatok imeluntàlù pe we'nàtok wechi ite-peppù pe. ⁴Tamù'nawolon tùpàlikaik ettàk, meluntà pe ewena kon pa, appù pe, ikasa tamù'nawàlà. ⁵Tùse ànù'là àklottau'nokon nai'nùk wechi pukkek pùla yau, iwàpùlema màlà, itùnà tùpyak yekamappo ya, masapùla Kaatù mùkkàlà tamù'nawolon kon lepanà tùusetakkaik pùla molopai tùsàulàmaik pùla. ⁶Tùse yekamappo tùuya yau ailon te ya màlà iwekkupù na'màichi lù tukaik pùla, masapùla ànù'là na'màichi lù tawon wechi màlà chipa'chipa palau pon kasa, màlà tùutàsen pe nai'nùk molopai tùutasse'masen assetun winà. ⁷Ànù'là mùkkàlà yekkwa kappon yà'làlà yepolo tùuya Itepulu winàpai pe kùsekamatak. ⁸Masapùla asa'là iichenumenkatok wechi màlà tamù'nawolon tunkupù yau.

Ipla We'nàtok Molopai Itesak Pe We'nàtok

⁹Tàwà yà'là pùn ailon tawon nùtauchinpai, masapùla Kaatù uya tanùn-sak pàk, eke kulu mùkkàlà Kaatù yenu yau. ¹⁰Tàwà temamin kenan ailon

tawon kappon tùutauchinpaik nechii masapùla Kaatù uya tùnuttàsak pàk, àssà'mùla tùmasak ya pàk. Masapùla temamin kenan wena ipla màlà wanak yùpùlù kasa. ¹¹Wei tùwepakkasen molopai tùwa'mintasen a'nek pe molopai tùwattasen yaipùtanù'nài, itùpùlù tùwessolokasen molopai wakù pe iwettok tùumattasen. Màlà kasa làma temamin kenan kappon umatta màlà tùusema-minnùttà pe yekama ya tùse.

Ittuntok

¹²Tùutauchinpasen mùkkàlà kappon ailon pe tùwessen ittuntok kùlotta-wàlà. Masapùla ittuntok yentaikasak ya yau ilepa màlà wema'nà yalùko ke, e'mantok Kaatù uya itùlù tùuya tù'nùnmannan piyak teppù lùppù ke. ¹³Tùtusak yau ànù'là “Kaatù uya uyamùipasak nai'nùk,” kùkkatak. Masapùla àli uya Kaatù yamùipa pen màlà molopai Kaatù mùkkàlà ànù'là yamùipanài àli ke pen. ¹⁴Tùse kappon mùkkàlà tùttutok ke tùutamùipasen, molopai màlà uya imalentàsak àli ànkuppai iwettoppe. ¹⁵Màlàyau àli ànkuppai iwettok màlà àli yak yanài, molopai àli kuttok ya màlà iwenukapù pe weli'nàtok yak yanài.

¹⁶Màlàpàk kesenkuttàtàu, utonpa yamùk u'nùn ton! ¹⁷Tamù'nawolon wakù iwalai lepantok màlà tùuyàssen epùn poi Kaatù winàpai, tamù'nawolon pata weyu yamùk kau nai'nùk màlà inkonekappù. Tùwemyakammasen pen, molopai tùwelattà yau ewalupà ne'nài pen. ¹⁸Teselu winà Kaatù uya kùnepùppù kon màlà ailon tùmaimu yai emennak wema'nàtok yak, wapiyalok pata yau we'nà toppe tùponalok kon kappon yamùk kùlottau.^a

Yetatok Molopai Ikuttok

¹⁹Sàlà ittutàk kon, utonpa yamùk kulu! Tàwà tamù'nawolon kon asse'ne yetannan pe nechii, tùse tànànpàk tùuselupasan pe, molopai asse'ne tùwe'-naikasen pe pùla. ²⁰Masapùla wakù Kaatù yeselu wekkuttok pùikattànài pen màlà kappon we'naikatok. ²¹Màlàpàk uchi tamù'nawolon àli ton eyeselu kon inonkatàk kon Kaatù Maimu yawàlà ettàk kon àssà'mùla, àsà pe pùla molopai màlà imaimu inpàmàppù eyewan kon yak yanùntàk kon, màlà àpùikattànài'-nokon pe nai'nùk.

²²Kaatù Maimu yetannan pe neken kettàu, eyiwalà'nokon kesennakatàu. Tùse iku'nài nan pe làkku ettàk kon. ²³Masapùla ànù'là imaimu yetanài tùse iku'nài pen wechi màlà kappon wanamali yak tenpata yennài kasa. ²⁴Tùusensen mùkkàlà molopai tùutàsen molopai asse'ne ànùk kasa là tùusenèppù puttàka'nù'nài. ²⁵Tùse mùkkàlà, Law Kaatù winàpaino yennài echipalà, kappon yamùk pùikattànài àli kuttok yapai yennài molopai yene pàk tùwessen, tùnetappù tùputtàka'nùsse pùla tùse iku'nài, mùkkàlà pùlema màlà inkupù yawàlà.

²⁶Ànù'là àklottau'nokon nai'nùk, Kaatù ya'lon pe tiuchittusen tùse tani yesak pe tùwessen pen wechi màlà yà'làlà wakù pùla, molopai iichennaka Kaatù ya'lon pe iwechi wechi iwoton pe pùla. ²⁷Sàlà màlà wakù pe esuken

a 1:18 Law, Moses winàpaino wechippù màlà tamù'nawolon kon kamo yamùk wemlewatoke wechi màlà Kaatù ponelok pe kulu tawon pe molopai kùyalì yek wemlewatoke wechi iponalok pe tawon pe.

we'nàtok Kaatù Kùkàipùnù yemlotopo, ichan pùnòn molopai ikàipùnù pùnòn mainanpa molopai itayappù iweli'chak kon mainanpatok wettalumattàntok yau, molopai mattanù'nài àli yeselu winàpai we'nà màlà wakù.

Tamù'nawolon Kon Kappon Yamùk I'nùnmakà

2 ¹Utonpa yamùk! Atta ken ewemapù kon ailon tawonnan pe Christ Jesus tünamasen Itepulu yau, temamin kenan kon yanùmù auya'nokon molopai entuppa'no, yà'là pùn nulunpa auya'nokon yau? ²Yattai pùla kappon uyàpù epekkek pon yak tūwepontàsè wepili'nàtok itak tak, molopai epekkek kolù lin itemyatù pàk, molopai màlà yattai làma tūulon kappon uyàpù iichà-püttümunkasak pon yak iwepontàsak. ³Molopai inama pe wakù pe ewechi kon mùkkàlà wakù pe iwepontàsak pàk molopai, “Sàlà wakù aponnok pona eleutakà sàlà motau,” te auya'nokon ipàk, tūse entuppa'no, yà'là pùn pàk, “Satik pe ekkà wapùla chichiu pe ekkà non po utta piyau,” te auya'nokon. ⁴Sàlà kupùichi auya'nokon yau tūpatalà'ne we'nàtok mùkussatàik àklottau'-nokon molopai àli pe eusenumenkatok kon winà messatàik.

⁵Yetatàk kon, utonpa yamùk! Kaatù uya entuppa'no kon, yà'là pùnòn kappon yamùk sàlà wolù yawon kon yanùnsak màlà eke pe ailon tetok yesak pe tūwessan pe molopai Kaatù wettok itepulu pe yesak pe tok wettoppe itùlù tūuya tū'nūnmannan yemyak teppù ya lùppù. ⁶Tūse entuppa'no kon nulunpannan amyamlo! Ànùk ken atalumattànnan molopai ayanài'nokon ittunài yemlotopona? Mùkyamloichi temamin kenan kon! ⁷Pūsamloichi mùkyamlo tūuselupasan àli pe wakù eyesek Kaatù uya elepatok kon winàkàik.

⁸Itepulu maimu iwe'menukasak nai'nùk, “Kappon i'nùnmatàk kon euchi'-nūnma kon kasa,” tawon maimu yawàlà ewechi yau, iwalai kupù auya pe iwechi màlà.

Leviticus 19:18 ⁹Tūse tūmen-

kaik neken awakùli pe kappon yamùk kupù auya'nokon yau, ewemakuima kon màlà molopai Law maimu yawàlà pùla ewechi kon yau ikkwàtù auya'nokon. ¹⁰Masapùla kappon wechi tamù'nawolon Law maimu yawàlà, tūse tewinan itonpa ikkwàtù ya, màlàyau tamù'nawàlà kulu ikkwàssak ya màlà.

¹¹Masapùla mùkkàlà lùppù, “Anmali'mappù kon pen pokonpe kettàu,” tawon uya, “Kappon wànài pe kettàu,” tesak nàlà màlà. Anmali'mappù pen pokonpe pùla lànen ewechi tūse, Law ikkwà'nài pe ewenasak màlà kappon wànài pe ewechi yau. *Exodus 20:13; Deuteronomy 5:17* ¹²Eselupatàk kon molopai elai-katàk kon kappon yamùk pe tūtusan woton kon pe Law maimu winà kappon yamùk nonkanài molopai tok mokkanài winà. ¹³Masapùla Kaatù uya usentuppantok yenpoika pen màlà kappon iichentuppasak lùppù pen pàk àli pe messaik wapùla wakù pe messaik te tūuya yau, tūse usentuppantok màlà àli pe messaik wapùla wakù pe messaik tawon yentaikanài.

Ailon Tetok Molopai Welaikantok

¹⁴Utonpa yamùk! Yà'là ken wakù molo nai ailon tetok yesak pe kappon wekkupù tūse iwelaikatok uya yekama pùla iwechi yau? Màlà ken na' ailon tetok uya ipùikattà? ¹⁵Yattai pùla là ànù'là kàyik wapùla nossan wechi ipon pùla molopai iteipa pùla tūse, ¹⁶“Tàwà Kaatù wakù kupùì àponalok pe! Kàkà-mittai molopai mata'lettàtài wakù pe!” te auya'nokon tok pàk. Yà'là yek kwa ken wakù molo nai tok lepai'ma pùla pon ke molopai kùyali ke wate auya

yau? ¹⁷Sàlà kasaichi ailon tetok wechi màlà tewincha iwechi yau, yà'làlà tükusse pùla molopai iwelaikatok pùla iwechi yau iwelikkassak màlà.

¹⁸Tùse tùulon uya, “Ailon tetok yesak pe messaik molopai welaikantok yesak pe wessaik,” te wakù lùkkwà là kupù'i'ma pùla. Yekamakà upàk yà'là kasa ailon tetok yesak pe ewechi iwelaikatok pùla, yekama uya kulu àpàk ailon tetok uya wechi inkupù pokonpe. ¹⁹Ailon tawonnan amyamlo tewinan neken Kaatù wechi molo pàk. Wakù pe man! Àli yakkwalù yamùk nàlà mùk-yamlo ailon tawonnan, molopai ipla kùkùkù pe tùwettalipasan. ²⁰Pakko kappon! Yekama na' àpàk i'che messan ailon tetok wechi iwelaikatok pùla là tapulàsen pe pùla? ²¹Atta ken kùtamo kon Abraham yanùnsak wechippù ikasa Kaatù pokonpe? Iwelaikatok pàkàlà nen iwechippù màlà, tùmu Isaac tùlùppù ya Kaatù ponelok pe tùpottàsen patassek pona. ²²Yene na' auya'-nokon pùla nai? Ailon tetok ya molopai iwelaikatok we'wotokoma tamùkke asaklàma, ailon tetok ya wekonekappù màlà wakù pe kulu iwelaikatok pàkàlà. ²³Molopai iwekkupùppù Kaatù Maimu uya wateppù kasa, “Abraham uya ailon teppù Kaatù pàk, ailon tetok ya pàkànsau Kaatù uya yanùmùppù wakù pe iwechi pàk,” tukaik. Molopai Kaatù uya yesatùppù, “Uwechiyakon Abraham,” tukaik.

Genesis 15:6 ²⁴Màlàpàk uchi menyatàik kappon yanùmù ikasa Kaatù pokonpe inkupù pàkànsau molopai ailon tetok ya pàkànsau neken pùla.

²⁵Màlà kasa nàlà àli nossan Rahab itesek wechippù màlà. Iwotokoyi pàkànsau ikasa yanùmùppù, Israel payan elaik pe tùwessan, mayin yekamannan yanùnsak ya tùtauchinpaik molopai tùulon asanta tawà tok wennappo toppe yekamasak ya pàk. ²⁶Màlàpàk yakkwalù pùla nai'nùk kappon wechi iweli'-chak pe kasa làma nàlà, iwelaikatok pùla nai'nùk ailon tetok wechi màlà iweli'-chak pe.

Ani

3 ¹Utonpa yamùk! Elannek pe ettàk kon tukke kulu là enupannan pe eppai kettàu, masapùla mùttuyatàik ina enupannan ittutok wechi màlà àsà pe lùlwa tùulon kon yentai. ²Tamù'nawolon kon kùmyamlo mùkyamlo echipalà'ne ikasa pùla tùwessan. Kappon ikasa pùla tùwessen pen tùuselupatok winà mùkkàlà wakù kulu, molopai ikasa neken tùwessen kappon, molopai tamù'nawàlà tesak yepulu pe tùwessen. ³Kawale mùta yaulonnàì nan kùmyamlo, kùmaimu yawàlà iwettoppe, molopai i'che we'nàtok yak iità toppe iku'nàì nan. ⁴Wapùla masa kanau yentàk kon, eke pe lànén iwechi molopai meluntà assetun winà tùutàsen, tùse elekkwà kanau yuklatok ke yanàì mùkkàlà yanàì iità toppe i'che tùwettok yak. ⁵Sàlà yekkwaichi màlà ani, elekkwà pe lànén echii'ma, tùutapulàsen eke pe kulu.

Yentàk kon eke pe apok uyatù elekkwà apok yalàn ke iiyassak. ⁶Molopai ani màlà apok, iwanùssak àli ke molopai maippanàì tamù'nawàlà pùnaimanàì awàlà molopai tamù'nawolon wema'nàtok pottànàì apok tùusà'nùssen pen apok patassek yapai iyàssak tùpona ke. ⁷Tùpatalo'nan nà kamo yamùk, tolon yamùk, àkài yamùk, molopai tuna kawon kon mùkyamlo tùwesepan-san, kappon nesepanka ton mùkyamlo. ⁸Tùse ànù'là kappon uya ani yese-panka pùla iwechi màlà. Àli màlà, itepulu pe ànù'là wechi yentaino molopai maippanàì weli'nà toppe ke iwanùssak màlà! ⁹Yapulànnan kùmyamlo tenki

tetok ike pe Kùyepulu kon molopai Kùkàipùnù pàk, molopai kùtonpa kon pa'nùttok nàlà ike pe, mùkyamlo ikonekasak kon Kaatù kasa. ¹⁰Tenki tetok molopai pa'nù'nàtok màlà tùwepakkasen màlà lùppù mùta yai. Utonpa yamùk! Sàlà kasa kùsettak! ¹¹Wakù tuna yeuta yai maik là tuna wepakkasak pùla iwechi màlà. ¹²Utonpa yamùk, fig yek ken na' tùwepetasen Olive pe? Wapùla chi'nak ken na' tùwepetasen fig pe? Kanekku! Wapùla ine'nek tuna, molopai ine'nek pen tuna wesepolo màlà lùppù iten yapai pen màlà.

Pukkeek Pe We'nàtok Kaupaino

¹³Pukkeek molopai ittunàì na' kappon molo nai àklottau'nokon? Tàwàichi mùkkàlà nekamai wakù pe tùwelaikatok molopai teselu winà, pukkek pe we'nàtok yai àsà pe pùla ikonekasak nai'nùk. ¹⁴Tùse eyewan kon wechi kùlùmàk pe, àsà pe molopai amlek pe yau, katapulàtàu molopai ailon winàkàik kasei pe kettàu. ¹⁵Sàlà yek kwa pukkek màlà epùn pòino pen, wolù yawon yeselu màlà, iwekkupù màlà àli eyeselu kon winàpai, Makui winàpaino pe iwechi. ¹⁶Masapùla kùlùmà molopai amlek pe we'nàtok wechi molo yau, utaime-lunpantok wechi màlà molo molopai tamù'nawolon àli ton wechi. ¹⁷Tùse pukkek pe we'nàtok màlà epùn pòino, wapiyalok kulu wakù esukenan, ewan wàlàkkattok, àsà pe pùla we'nàtok tùwanmùla, alomùla, molopai echitonpa pe ku'nàì, usentuppantok ke iwanùssak màlà molopai wakù eselu ne'nàì, tamù'nawolon kon namatok ekkaichalà yenpoikanàì molopai ennakanàì pùn. ¹⁸Molopai echitonpa pe we'nàtok konekannan mùkyamlo ikasa we'nàtok pànnàì nan echitonpa pe we'nàtok yau.

Kaatù Yemyak Ettùtāk Kon

4 ¹Yà'là yamùk ken wepanta'mantok molopai we'naikantok salattà-nàì àklottau'nokon? Àli ànkuppai ewettok kon winàpai ku tùuyàssan, eyesak kon yau tùwepanta'ma pàk echipalà nai'nùk winàpai. ²Yà'làlà i'che ewechi kon tùse yepolo auya'nokon pùla iwechi. Màlàpàk e'wàpai ewechi kon molopai tùulon yemamin i'che ewechi kon, tùse yà'làlà i'che ewettok kon yepolo auya'nokon pen. Màlàpàk àusàulàma kon molopai ewepanta'ma kon. Ipla ewechi kon màlà masapùla Kaatù pàk yenna auya'nokon pùla iwechi pàk. ³Molopai yenna auya'nokon yau yeponnan pen amyamlo masapùla eyeselu kon wechi àli pe pàk, yà'làlà yenna auya'nokon yapulà kon pa àli ànkuppai ewettok kon pona suwalà tùusenumenkaik pùla. ⁴Ailon ton pen kappon yamùk! Ittuichi auya'nokon pùla nai wolù yawon kon àli ku'nàì nan wechiyakon pe we'nà wechi Kaatù yeyaton pe? Ànù'là wolù yeselu ku'nàì nan kappon yamùk wechiyakon pe eppaino wekkupù màlà Kaatù yeyaton pe. ⁵Kaatù Maimu uya yà'là tesak pe mùttuyatàu, “Kaatù uya Akkwàlù ke lepan-sak nai'nùk molopai tùponalok pe neken kulu wema'nà i'che iwechi màlà,” tesak ya yau. ⁶Tùse wakù pe we'nàtok Kaatù winàpaino màlà meluntà kulu. Masapùla Kaatù Maimu uya, “Kaatù yeyaton mùkkàlà tùtonpa yentai tùwekkussen, tùse wakù pe we'nàtok tùwinàpaino tùnàì àssà'mùnnon piyak,” te pàk.

Proverbs 3:34 ⁷Kaatù yemyak uchi ettùtāk kon.

Makui, inulunpatāk kon, molopai iwepe màlà ewinàpai'nokon. ⁸Àittāk kon Kaatù piyak mei pùla molopai iyàpù màlà mei pùla apyakù'nokon. Eyemyatù kon ikukatāk kon amyamlo makui yawon kon, molopai eyewan kon esuken

ikuttàk amyamlo asa'lon iichenumenkatok kon! ⁹Esewankono'matàk kon, àpokoitatàk molopai akalantàk kon. Tàwà àwàklàtok kon nelattài akalantok kon pe molopai autachinpatok kon pokoitantok pe. ¹⁰Àssà'mùla enatàk kon Itepulu yemlotopo molopai ayanùmù kon ya màlà.

Ekamappontok Tonpa Talumattàtok Pàk

¹¹Àtonpa kon kùttalumattàtàu, utonpa yamùk. Ànù'là tùtonpa talumattà-nài wapùla suwa messaik tawon, uselupa màlà Law Kaatù winàpaino winà-kàik molopai italumattà ya. Law Kaatù winàpaino talumattà auya'nokon yau, imaimu yawolon pe ewechi kon pen màlà, tùse imottùnpanài pe ewechi kon. ¹²Kaatù neken mùkkàlà Law ke lepanài molopai ittunài. Mùkkàlà neken mùkkàlà pùikattànài, molopai ittunài. Ànùk pe ken mechittuyatàu àtonpa kon pàk suwa messaik te kon pa?

Ekamappontok Utapulàntok Pàk

¹³Masaichi kùyetatàk kon amyamlo, “Sàlàpe wapùla ewanawà utàn'nokon màlà tùulon pata yak, molo tachin pe ko'mannà tewin kili'chimo'chi, yà'làlà ye'ma màlà wapùla yà'làlà chilanma, molopai pùlayatta yepolo eke pe,” tawonnan. ¹⁴Ittu auya'nokon pùla iwechi màlà yà'là kasa là ewanawà ewe-mattok kon wechi! Masapùla chiwou pe nùtàyai'nùk katupluk kasa ewechi kon pàk, tensen pe mala là molopai ipla tùwenasen pe nai'nùk. ¹⁵Suwa làkku euselupa kon màlà “Itepulu yeselu pe iwechi yau, wema'nà màlà molopai sà kupù màlà wapùla mà kupù'nokon màlà,” tukaik. ¹⁶Tùse sàlàpe eke pe tukaik tùwekkussan amyamlo molopai tùutapulàsan. Tamù'nawolon màlà yek kwa ton màlà àli iwalai pen. ¹⁷Màlàpàk kappon wakù tùnùttu ku'nài pen uya àli kupù màlà.

Temamin Kenan Yekamappotok

5 ¹Molopai uchi amyamlo temamin kenan kon kappon yamùk kùyeta-tàk kon! Àpokoitatàk kon molopai akalantàk kon eke pe talumattàn-tok nùyàssai'nùk àpona'nokon pàkànsau. ²Eyemamin kon wa'motasak man molopai àpon kon yansak ene yamùk uya man. ³Kolù molopai chilùpa itesak pe ewettok kon wenasak man iklùn pe, molopai sàlà wechi màlà tùuselupa-sen pe ewinàkàik molopai àpun kon yanù màlà sàlà yamùk uya apok kasa. Mamin pili'chak auya'nokon man sàlà yattai iwenukapù pe. ⁴À'mà kon yau tùwe'wotokomasan kappon yamùk ye'mappù auya'nokon pùla man. Tok usàu-làmaichi yetatàk kon! Molopai mùkyamlo ànpàmàppù kon pili'nài nan kalan-tok uya Itepulu, Mùkkàlà neken Meluntà pana yeposak man. ⁵Talà ewema-pùppù kon man wakù pe tukke itemamin molopai i'che ewettok kon kupù pàk. Kaiwan pe ewenasak kon man wàntok weyu yattaino pe. ⁶Yà'làlà àli ku'nàippù pen kappon talumattàsak auya'nokon man molopai iwàsak auya'-nokon, mùkyamlo ewinàkài'nokon là tùwepanta'mai'che tùwessan pen.

Tùusetakkaik Pùla Wettalumattan Pàlikatok

⁷Tùusetakkaik pùlaichi àpàlikatàk kon utonpa yamùk, Itepulu uyàpù ponalà. Masa yentàk kon yà'là kasa là umà pànnài wechi tùusetakkaik pùla tùnpàmàppù umla molopai iwepeeta màmuku pàk. Wapiyalok molopai

ite'mappù pokon konok màmu'nàì mùkkàlà. ⁸ Molopai amyamlo nàlà tùu-setakkaik pùla àpàlikatàk kon! I'napailà meluntà pe enpen ewettok kon nechii, masapùla Itepulu uyàttok wechi mei pùla pàk.

⁹ Kàsàulàmataù àtonpa kon winàkàik, utonpa yamùk, atalumattà kon tukaik. Talumattànàì mei pùla man, iwekonekasak tùusenpoika toppe. ¹⁰ Utonpa yamùk, Kaatù Maimu yenpoikannan nùssan Itepulu yesek yau ittutàk kon. Eyenu kon yappolù pe tok nechii. Tùusetakkaik pùla tok wechippù tùwettalumattàtok kon yawàlà lànen kan. ¹¹ Tùutauchinpasan tukaik tok yesa'nàì nan kùmyamlo masapùla tok uya pàlikansak pàk. Pàlikantok Job uya yetappù auya'nokon, molopai mùttuyatàik Itepulu uya Job pùikattàppù iwenukapù pe. Masapùla Itepulu Kaatù mùkkàlà usentuppantok yesak eke pe.

¹² Molopai màlà yamùk yentak, utonpa yamùk, “Ikupù uya màlà,” te auya'-nokon yau, wa kùkatàù “epùn yesek là tesasse,” wapùla “non yesek là,” wapùla yà'làlà winà. “Ewaik” mùkatàik, “ewaik” te auya pe iwechi yau, wapùla “Kane” mùkatàik “kane” te auya pe iwechi yau màlà kasa neken iwechi yau, Kaatù uya talumattàntok yo'no ewechi kon tukaik.

¹³ Ànù'là na' tùwettalumattàsen molo nai àklottau'nokon? Tàwà nàpùlemai. Ànù'là na' nùtauchinpayan àklottau'nokon? Tàwà nùselenpai Kaatù yapulà pe. ¹⁴ Ànù'là na' e'nek molo nai àklottau'nokon? Tàwà so'chi yepulu pe tùwessan kà'mai, tùpona tok wàpùlema toppe te'netù uchipittà toppe molopai kalapa ke tùkalapaima toppe tok uya Itepulu yesek yau. ¹⁵ Sàlà wàpùlemantok kussak ailon tetok yau uya e'nek kappon ipittà màlà. Itepulu uya iwuluuka màlà molopai e'nek pe pùla iwechi, molopai iwemakuimasak yau usentuppantok yepolo ya màlà. ¹⁶ Màlàpàk amakuyi kon yekamatàk kon àtonpa kon pàk, molopai àpùlematàk kon àtonpa kon pona, euchipittà kon pa. Masapùla wakù iwalai kappon wàpùlematok màlà meluntà pe apàikkeke pe tùwe'wotokomasen. ¹⁷ Elijah wechippù màlà kappon pe kùkasa'nokon. Iwàpùlemappù i'napailà kulu konok pùla iwettoppe, molopai konok utappù pen àsolùwau kili'chimo'chi, molopai 6 pe kapùì ipona. ¹⁸ Molopai iwàpùlemappù tu'ma, molopai kak utakkokappù màlàyau konok utappù, non uya yà'làlà ipànsak lùppù yumlanùpùppù molopai yepetanùpùppù ya.

¹⁹ Utonpa yamùk! Tewin nà àklottau'nokon tùwessen utatù ailon winàpai, molopai tùulon kon uya inettu'ma yau, ²⁰ sàlà mùttutàik. Ànù'là tùmakuyi yawon mùnapponàì ikasa pùla iwettok winàpai uya mùkkàlà àlì makui ku'nàì yakkwalù pùikattà màlà weli'nàtok winàpai, molopai tukkan tok makuyi pàk usentuppan màlà.

Peter Kaletayi Wapiyalok

Sàlà Kaleta Yawon

Tùwettalumattàsan ailon te tùuya'nokon Christ pàk tùse, meluntàpanài pe sàlà kaleta menukasak nai'nùk. Jesus yekale pàk tok yenuyappontà pe inmenukappù sàlà, iwelikùppù, iwe'wuluukappù molopai tùuyàpù teppù Jesus uya lùppù, màlà enpen we'nàtok ipàk woton ke lepanài. Màlà yamùk pàk tok yenuyappontàsak ya. Ailon te tùuya'nokon yekamanài pe, tùtulumattàtok kon yanùnnài nan pe tok wettoppe yekamasak ya sàlà. Molopai nen uchi tok wechi te'masan pe màlà Christ usenpoika Weyu yattai. Màlà pilipù pe, Christ ponalok kon wemapù kasa tùwemassan pe tok wettoppe tok meluntàpappù ya.

Ipantapàssak

Iwepyattàtok 1:1-2

Kaatù uya pùikattàntok 1:3-12

Esuken wema'nàtok 1:13-2:10

Wettalumattàn yattai tükussen 2:11-4:19

Jesus ya'lon pe we'nà wotokoyi 5:11

Iwenukattok 5:12-14

1 ¹ Sàlà màlà kaleta Peter, yeunossak lùppù Jesus Christ ponalok winà-paino, Kaatù nanùmùssan kaklan pe tùwemassan iwetta'nùssak kon pata yamùk yawàlà, Pontus, Galatia, Cappadocia, Asia, molopai Bithynia yawolon kon piyak inmenukappù. ² Ayanùnsak kon màlà Kaatù yeselu yawàlà, Kaatù ponalok pe àkonekatok kon pe Wakù Akkwalù winà, molopai Jesus Christ maimu yawàlà ewechi kon pa molopai esuken ewena kon pa Jesus Christ mùnù winà. Tàwà wakù pe we'nàtok molopai echitonpa pe we'nàtok Kaatù winàpaino àponalok kon pe nenai eke pe.

Ailon Enpen We'nàtok

³ Kaatù yapulàpai'nokon man Kùyepulu Jesus Christ Kàipùnù! Eke pe tùusen-tuppatok yawàlà, kùlepappù kon ya wentutukkan toppe Jesus Christ wuluuka tùuya winà. Sàlà uya kùlepa kon màlà wema'nàtok pàk eke pe enpen we'nàtok ke. ⁴ Màlàpàk enpen we'nà'nokon sàlà wakù yepolo pàk Kaatù nùkupù tùponalok kon ponalok pe. Iku'nài mùkkàlà àponalok kon pe epùn po, iwemyakanma pùla iwettok wapùla inmatta pùla iwettok yau wapùla iwaliwomù pen màlà molo. ⁵ Ailon tetok Kaatù pàk yesak ton amyamlo, mùkkàlà meluntàlù màlà inotau ewettok kon pata weyu wenukapù ponalà. Kaatù uya tamù'nawolon kon kappon yamùk ittu yattai. Màlà yattai nen uchi àpùikattà kon ya màlà ikupù tùuya teppù tùuya kasa.

⁶ Atauchinpatàk kon sàlà pàk, mala là eusewankono'ma kon màlà, yattai pùla là tukkan ittuntok yau ewettalumattà kon yau. ⁷ Sàlà màlà meluntà pe

ailon tetok auya'nokon wechi ittunài. Kolù tùmattasen pe lànén nai'nùk màlà ittusak lùppù apok ke, màlàpàk uchi ailon tetok auya'nokon kolù yentai nai'nùk wakù, ittu nàlà màlà meluntà pe iwettoppe. Màlàyau apulàntok wakù pe itekale we'nàtok molopai namantok yepolo auya'nokon màlà màlà Wei yattai Jesus Christ usenpoikasak yau. ⁸ À'nùn pe iku'nàì nan amyamlo, yensak auya'nokon pùla lànén iwechi tùse, ailon tawonnan amyamlo ipàk sàlàpe yene auya'nokon pùla lànén tùse, màlàpàk eke pe autachinpa kon màlà yekama yentai wakù utauchinpantok ke. ⁹ Masapùla ailon tetok auya'nokon yepeppù pe ayakkwalù kon wepùikattàtok yepolo auya'nokon màlà.

¹⁰ Sàlà wepùikattàntok uchi màlà Kaatù Maimu yenpoikannan usenupappù ipàk eke pe molopai tok nùwappù tok nekamappopàtùppù. Tok uya yekamappù màlà lepatok Kaatù uya elepatokù'nokon ike. ¹¹ Tok wechippù yà'là yattai là iweyu wechi ittui'che molopai atta là iyàpù ittui'che. Masapùla Wakù Akkwalù Christ winàpàino wechi tok yau uya sàlà yekamappù, wettalumattàntok Christ nùpàlika woton yekama tùuya'nokon yau, molopai yapulàtok ite'mappù pàk tùuyàssen. ¹² Kaatù uya yenpoikappù màlà pùsamlo pàk tok wotokoyi wechi tok ponàlok pe pùla, tùse àponàlok kon pe, tok use-lupappù ailon pàk màlà enetappù kon kasa. Wakù Itekale yekamannan iiche-lupasak kon Wakù Akkwalù meluntàlù yeunossak lùppù epùn poi winà uya, sàlà yamùk ailon ton yekamappù àpàkù'nokon. Sàlà yamùk uchi màlà inchelù yamùk lànén wettok ànùttupai.

Kà'mantok Kaatù Ponalok Pe wema'nàtok Yak

¹³ Màlàpàk uchi eusenumenkatok kon tùwekonekaik nechiiik. Elannek pe kulu ettàk kon, molopai enpen ewettok kon ittutàk kon tamù'nawàlà wakù Kaatù winàpàino pàk elepatok ike woton Jesus Christ usenpoikasak yau. ¹⁴ Mule yamùk mayin yawolon kon kasa ettàk kon, molopai kennappotàù pena ewechippù kon yak ittu auya'nokon pùla ewechi kon yau ànkupù kon lùppù yak. ¹⁵ Tùse làkku emattàk kon tamù'nawolon ànkupù kon yau, Kaatù àkà'manàippù'nokon wechi wakù pe esuken kasa làma wakù pe. ¹⁶ Masapùla Kaatù Maimu yau iwe'menukasak pàk, “Esuken ettàk kon, masapùla esuke-nan iulà,” tukaik.

Leviticus 11:44-45; 19:2; 20:7

¹⁷ “Ina Kàipùnù,” tawonnan pe ewechi kon, tok nùkupùppù yawàlà ekkai-chalà tamù'nawolon kon kappon pàk “suwa messaik,” tawon pàk, emattàk kon uchi talà sàlà non po inamatok molopai yapulàtok auya'nokon yau. ¹⁸ Masapùla mùttuyatàik àpùikattàppù kon, italumayippù là ke pùla àli iteselu pe we'nàtok ananùmùppù kon atamo kon winàpai yapai. Yà'làlà tùmattasen chilùpa wapùla kolù kasa pùla iwechippù màlà. ¹⁹ Àpùikattàppù kon kulu màlà Christ uya epekkekkèk tùmùnù ikkwansak àponàlok kon pe yau, imat-takù pùn kaalinilu mule wechippù kasa. ²⁰ Kaatù nanùmùppù mùkkàlà wolù wekoneka wapiya, molopai iichenpoikappù sàlà yamùk iwenukattok weyu yattai àpàkànsau'nokon. ²¹ Mùkkàlà yai ailon tawonnan amyamlo Kaatù pàk, iwuluukanàippù weli'nàtok yapai molopai ilepanàippù apulàntok ke pàk, màlàpàk ailon tetok auya'nokon molopai enpen ewettok kon Kaatù yau man.

²² Masapùla esuken nen uchi ewenasak kon màlà ailon yawàlà ewechi kon winà, ailon uchi'nùnmantok yesak pe ewechi kon pàk, echi'nùnmatàk kon eke pe tamù'nawàlà eyewan kon ke. ²³ Masapùla nulànan molopai tàwàlàlà

tùwemassen Kaatù Maimu yai ewentu tu'masak kon màlà, tàwàlàlà tùwemassen tùweli'chen pen munkà pe. ²⁴Masapùla,

“Tamù'nawolon kon kappon yamùk mùkyamlo wanak walainon.

Molopai tamù'nawolon tok yapulàtok màlà wanak yùpùlù walai.

Wanak tùweli'chen molopai itùpùlù tùwessolokasen.

²⁵ Tùse Kaatù Maimu tùwemassen tàwàlàlà,” tesak kasa. *Isaiah 40:6-8*
Molopai sàlàichi màlà mayin àpàkù'nokon yekamasak lùppù.

Tàwàlàlà Tùwemassen Tàk

2 ¹ Màlàpàk uchi tamù'nawolon àli ton inonkatàk kon, kasei pe kettàu, tùulon kon kùsennakatàu, kùlùmàk pe kettàu, wapùla mottùnpan pe keselupatàu! ² Entusanon mule yamùk, manak i'che tùwe'naklipasan tàwàlà, màlà kasa wakù esukenan manak kappon winàpaino pen i'che ettàk kon tàwàlà meluntà pe ewena kon pa iwinà molopai ewepùikattà kon pa, ³ Itepulu Kaatù wettok wakù pe ittusak auya'nokon pàk.

⁴ Jesus Christ piyak àittàk kon, mùkkàlà nulànan tàk kappon yamùk nùnu-lunpappù, tùse yanùnsak lùppù Kaatù winà epekkek pe. ⁵ Amyamlo nàlà wechi màlà nulànan tàk kasa, tapulàsan pe Kaatù yùwùk kappon namùppù pen tensen pen yamù yau, màlà motau wakù pe tùwe'wotokomasan pe ewechi kon pa, wakù ton Kaatù lepatok i'che iwettok tùlù pàk Jesus Christ yai. ⁶ Masapùla Kaatù Maimu yau,

“Epekkek tàk yanùnsak uya man,

màlà tùtùyai'nùk ipana'mu yawon wakapu pe pata Zion yau,

Molopai ànù'là ailon tawon ipàk usenkuttà pen màlà,” tawon.

Isaiah 28:16

⁷ Sàlà màlà wakù kulu tàk amyamlo ailon tawonnan Kaatù pàk pona, tùse mùkyamlo ailon tawonnan pen pona,

“Màlà tàk wechippù tapùì yamùnnan nenpàttùppù pe.

Màlà lùppù wenasak man i'che kulu we'nàtok pe

tùulon kon tàk yentai,” teppù nàlà.

Psalms 118:22

⁸ Molopai,

“Sàlà màlà tàk kappon yamùk wettatai'matok iwinà woton,

tàk tok kawai'ma woton,” teppù.

Isaiah 8:14

Tok wettatai'ma màlà masapùla ailon tesak tok uya Kaatù Maimu pàk pùla iwechi pàk, màlàichi Kaatù yeselu tok ponalok.

⁹ Tùse amyamlo mùkyamlo yanùnsak kon paatele yamùk pe, kin ponalok kon, wakù ton kappon yamùk Kaatù ponalok kon, yanùnsak kon Kaatù yeselu wakù ton kulu yekama kon pa. Mùkkàlà àkà'manàippù'nokon ewalupàttapai wakù kulu takkwayi yak. ¹⁰ Pena Kaatù ponalok kon pe pùla ewechippù kon tùse sàlàpe nen uchi iponalok kon pe messatàik, pena Kaatù usentuppatok ittu auya'nokon pùla iwechippù tùse sàlàpe iichentuppatok yanùnsak auya'nokon man.

Kaatù Yapyoto Ton

¹¹ Apawanattàyatàu iulà, utoipa yamùk, kaklan yamùk pe echii'ma sàlà non po, àli ànkuppai we'nàtok yemyak kettùtàu, màlà tùwepanta'ma pàk nai'nùk tàwàlà ayakkwalù kon winàkàik. ¹² Eyeselu kon wakù pe nechiiik

Kaatù ittunnan pen kùlotta, àmottùnpa kon tok uya yau, àli kussan tok te tok uya yau, wakù eyeselu kon yentoppe tok uya, molopai nen uchi Kaatù yapulà toppe tok uya iyàpù Weyu yattai.

¹³Itepulu ponalok pe tamù'nawolon kon potolù yamùk wettok itepulu pe yo'no ettàk kon, kin yo'no. Mùkkàlà wechi màlà yo'no kulu we'nà toppe, imaimu yawalà. ¹⁴Molopai kopùna yamùk, inanùmùssan àli ku'nàì nan talumattànnan pe molopai mük Yamlo wakù ku'nàì nan yapulànnan pe. ¹⁵Masapùla sàlà màlà Kaatù yeselu, wakù kupù auya'noko winà, pakko ton uselupatok ittunàì uselupatok kasa pùla yepaka'nùpù auya'nokon i'che iwechi màlà. ¹⁶Ya'chinàì pùn kasa emattàk kon, molopai imokkasak pe ewettok kùsapulàtàu yà'làlà àli waputtàtok auya'nokon ike pe, tùse Kaatù yapyoto ton pe emattàk kon. ¹⁷Tamù'nawolon kon kappon yamùk inamatàk kon, ànù'là kappon ailon tawonnan i'nùnmatàk, Kaatù tùnamase ettàk, molopai eke kulu itepulu inamatàk kon.

Christ Wettalumattàtok Winà usenupantok

¹⁸Apyoto yamùk, eyepotolù kon yemyau ettàk kon molopai tùwe'namaik kulu tamù'nawolon yau, mük Yamlo tùusentuppaik nai'nannùk molopai tùusenumenkaik nai'nannùk pàk neken pùla, tùse mük Yamlo àsà pe nai'nannùk pàk nàlà. ¹⁹Kaatù uya wakù uyàttok iwinà kupù màlà àponalok kon pe sàlà pàkànsau, wettalumattàntok yà'là wenai pùla pàlika auya'nokon yau, masapùla teselu ittu auya'nokon pàk. ²⁰Masapùla yà'là yekkwa ken e'mantok molo nai wettalumattàntok iwalai pen ànkupùppù kon pàkàlà ànpàlika kon yau? Tùse wettalumattàntok pàlika auya'nokon wakù kussak lānen auya'nokon tùse yau, Kaatù uya wakù kupù màlà àponalok kon pe màlà pàkànsau. ²¹Sàlà màlà Kaatù uya àkà'mappù kon yak, masapùla Christ wettalumattàppù àponalok kon pe pàk. Iwettalumattàtok winà eusenupa kon pa molopai itta ye'mappù yawalà àutà kon pa.

²²“Àli kussak ya pùla iwechi màlà.

Ànù'là uya kasei wepakka intapai yetappù pen.”

Isaiah 53:9

²³Tùmottùnpa yau mottùnpa pe yeikuppù ya pen, tùwettalumattà yau, “Atalumattà kon uya,” te ya pùn, tùse enpen tùwettok tùlùppù ya Kaatù ikasa Ittunàì winàkàik. ²⁴Jesus Christ uya kùmakuyi kon yalàppù tùmàlà pe pulusuk pona, weli'nàtok kon pe àli kuttok pàk wema'nàtok kon pe wakù pe we'nàtok ponalok pe. Ippoppàtù winà euchipittàsak kon màlà. ²⁵Masapùla kaaliniilu yamùk utatù kasa ewechippù kon, tùse sàlàpe ewennapposak kon man Kaaliniilu Yesak walai molopai ayakkwàlù kon Mainanpanàì wenaima kon pa.

Tayappù Yamùk Molopai Noppù Yamùk

3 ¹Màlà kasa làmaichi amyamlo uli'chami'chi, tùtayappù kenan kon atayappù kon yentai kettàu, ailon te tok uya Kaatù Maimu pàk pùla iwechi yau, ailon te toppe tok uya wakù eyeselu kon pàkàlà, euselupa pàkàlà kulu pùla, ²masapùla tok uya wakù pe molopai namanàì pe ewechi kon yene màlà. ³Polopon yà'làlà kùsapulàtàu ema'non pe àku'nàì'nokon pe, appai kon yayanka auya'nokon yau, wapùla yà'là yekkwa là ikonekasak kolù yapai wapùla yà'làlà epekkek tàk yapai ikonekasak yau kettàu, wapùla teselu kenan

pon yau. ⁴Tùse tàwà ema'non pe ewettok kon nùyàpùì eyewan kon yapai tùu-mattasen pen màlà àssà'mùla we'nàtok, àsà pe pùla molopai eppana tùwessen pe we'nà màlà wakù kulu Kaatù yenu yau. ⁵Masapùla sàlà kasa penalok kon wakù ton nossan yamùk, enpen tùwessen Kaatù pàk wechippù ema'non pe, tùtayappù kon maimu yawàlà. ⁶Sarah wechippù màlà kasa, Abraham maimu yawàlà iwechippù molopai yesatùppù ya “Uyepulu,” tukaik. Amyamloichi mùkyamlo imunkà yamùk iwalai kupù auya'nokon yau molopai eusenallippa kon pùla iwechi yau.

⁷Amyamlo nàlà tùnoppù kenan kon walawoti'chi yamùk, ànoppù kon piyau ewemapù kon yau, mùttutàik tok wechi attu'mùnnon peiwa. Màlàpàk tok kùt-talumattàtàu namantok yenpoikatàk kon tok pàk, masapùla tok uya nàlà tamùkke àpokonpe'nokon Kaatù uya lepantok ike wema'nàtok yanùmù màlà. Sàlàichi ikuttàk kon àwàpùlematok kon wakkàtù yà'làlà uya tukaik.

Wettalumattàtok Wakù Pe We'nàtok Pàkànsau

⁸Màlàyau sàlà yekama uya àpàkù'nokon, tamù'nawàlà tewin usenumen-kantok yesak pe mettàik. Molopai ekkaichalà usentuppantok tùulon kon pàk, ànù'là kappon i'nùnmatàk kon àtonpa kon kulu pùnùnma auya'nokon kasa, molopai tùusentuppasen pe ettàk kon molopai àssà'mùla, àsà pe pùla ànù'là kappon pokonpe. ⁹Àli kùsentakanmatàu àli ke, wapùla pa'nù'nàtok pa'nù'nàtok ke. Tùse wakù ke làkku yentakanmatàk kon, masapùla wakù pe we'nàtok màlà Kaatù uya elepa kon tùuya tetok lùppù àkà'masak kon tùuya yau.

¹⁰Masapùla,

“Ànù'là tùutauchinpaik emappaino

molopai wakù pe tùwemattok weyu i'che tùwessen,
kùsselupatak àli pe, molopai kasei pe kùsettak.

¹¹Tàwà nelattài àli winàpai molopai wakù kupùì,
tàwà echitonpa pe we'nàtok iwai molopai nùwenaimai yepose.

¹²Masapùla Itepulu Kaatù mùkkàlà wakù ton yennài
molopai tok yetanài tàwàlàlà tok wàpùlema yau,
tùse àli ku'nài nan winàpai tenpata lattànài mùkkàlà.” *Psalms 34:12-16*

¹³Ànùk uya ken ewettalumattà toppe àkupù kon wakù ànkuppai kulu ewechi kon yau? ¹⁴Iwalai kupù lànen auya'nokon tùse ewettalumattà kon yau, atau-chinpatàk kon! Kappon yamùk pàk kesenalippatàu molopai kataimelunpatàu.

Isaiah 8:12

¹⁵Tùse Christ namatok auya'nokon yesak pe ettàk kon eyewan kon yau molopai Eyepulu kon pe ikuttàk kon. Tùwekonekaik ettàk i'nai yattai là enpen we'nàtok ayau'nokon nai'nùk wenai ewettok kon yekama kon pa eyekamappo kon ànù'là uya yau. ¹⁶Tùse àssà'mùla àsà pe pùla mùkuttàik molopai namantok yesak pe. Wakù pe, tùwanmùla eusenumenkatok kon ikuttàk kon, àmottùnpasak kon yau, mùkyamlo àli pe wakù eyeselu kon Christ nenupa ton yeselu walai pàk tùu-selupasan wekkulì'ma toppe tùuselupatok kon winà. ¹⁷Masapùla wakù peiwa wettalumattàn wakù kupù pàkànsau wechi màlà, Kaatù yeselu pe iwechi yau, àli kupù yentai lùwiwa. ¹⁸Masapùla Christ welikùppù màlà tewin itekkwa, iweli-kùppù màlà tamù'nawolon kon wettok àli pe pàkànsau, wakù kàyik welikùppù àli ton kappon yamùk ponelok pe, Kaatù piyak ayatok kon pe tùuya. Iwàtoppe ikupùppù màlà kappon welikù kasa molopai iwuluukappù màlà kappon pe

pùla yakkwalù itesak pe. ¹⁹Molopai takkwalù yau iitàppù molopai ya'chichak kon akkwalùppà yamùk pàk itekale yekamappù ya. ²⁰Pùsamloichi wechippù màlà akkwalùppà yamùk lùssan pe Kaatù Maimu yawàlà iwessak kon pen pe, tùusetakkaik pùla inmàmukussan Noah uya kanau koneka weyu yamùk yattai yau pe. Tukkan kon pen kappon yamùk wechippù kanau yau, 8 pan kon neken. Mùkyamlo wepùikattàppù màlà tuna winà. ²¹Sàlàichi màlà tuna ke usenpa-taukantok walai, àpùikattàyatàì'nùk, esak kuka winà pùla, tùse “Kaatù piyak welattà sàlà” tei'ma wakù pe tùwanmùla usenumenkantok pokonpe Jesus Christ we'wuluukatok yai. ²²Iitàppù nai'nùk epùn pona, molopai Kaatù yemyatù kamik pen winà nai'nùk. Tamù'nawolon kon inchelù yamùk yepulu mùkkàlà, tamù'nawolon kon apàikkek ton molopai tamù'nawolon kon meluntà ton yepulu.

Iwemyakanmasak Kon Wemattok

4 ¹Christ wettalumattàppù màlà talà non po. Màlàpàk uchi iwettalumattàtòk tàppù kasa ewettalumattà kon pa ekonekatàk kon, tùwettalumattàtok pàlikasak ya àponalok kon pe pàk. Masapùla ànù'là tùtulumattàtok yanùn-nàì weleutasak màlà àli kupù tùuya winàpai. ²Sàlà motapai uchi ewemattok kon talà non po yemakkwatàk kon Kaatù yeselu yawàlà, i'che kappon wettok yawàlà pùla. ³Masapùla eweyu kon yapulàppù auya'nokon pena ailon tawonnan pen nùkupù kupù pàk. Tùwe'namaik pùla àli pe ewemapùppù kon man, tùuseka'nonkaik eyewan kon wechippù i'che ewettok kon kupù pàk, wetùnnàtok, tamùkke wepili'nàtok ata'lettàse àli kuttok itenu yau, molopai akùlù pe ailon pen tùulon kaatù yemlotopo wepeimantok yau. ⁴Molopai sàlàpe ailon tawonnan pen usenumenkasak man tùpùkkù pe ewechi kon àli pe màttawà tùwettok kon molopai àsà pe tùwemattok kon yau pùla nen uchi ewechi kon pàk, màlàpàk tok àmottùnpayatàu. ⁵Tùse tok uya yeittok tùuya'nokon tùlù màlà Kaatù piyak, iwekonekasak nai'nùk nulànan kon molopai iweli'chak kon ittu toppe tùuya. ⁶Sàlà kasaichi iwechi pàk wakù itekale yekamappù màlà iweli'chak kon pàk nàlà, tok ittu toppe tamù'nawolon kon kappon yamùk ittu kasa, tùse nulà tok wettoppe takkwalù kon yau Kaatù wemapù kasa tàwàlàlà.

Wakù Ton Kaatù Uya Lepantok Yesak Ton

⁷Tamù'nawolon yà'làlà wenukattok yattai mei pùla man. Eyesak kon pe ettàk kon, molopai enpen ettàk kon, àwàpùlema kon pe. ⁸Wapiya kulu kappon yamùk tù'nùnmaik ettàk kon eke pe kulu, masapùla uchi'nùnmantok màlà tukkan àli waputtànàì. ⁹Àtonpa kon mewonnùttàik àwùk kon tak tùusàulàmaik pùla. ¹⁰Tàwà tamù'nawolon kon tùlepatok tùnepoloppù kon Kaatù winàpai yapulài tùtonpa kon pùikattàtok tùuya'nokon iwinà pe, wakù ton Kaatù uya lepantok tùpatalà'ne nai'nùk yesak pe. ¹¹Ànù'là itekale yekamanàì, tàwà Kaatù Maimu yekamai. Ànù'là tùulon kon pùikattànàì tàwà tok pùikattàì, meluntà màlà Kaatù uya tùlepatok ke, tamù'nawolon yau apulàntok tùtoppe Kaatù piyak Jesus Christ yai. Apulàntok molopai apàikkek pe we'nàtok iponalok tàwàlàlà molopai tàwàlàlà. Emen.

Wettalumattàntok Christ Ponalok Pe Echii'ma

¹²Utonpa yamùk, kesenumenkatàu àsà ittuntok mettalumattàyatàì'nùk ipàkànsau pàk, yà'làlà tùwekkussen pen wekkupù kasa àpàkù'nokon. ¹³Tùse

lâkku atauchinpatâk kon masapûla Christ wettalumattâppû kasa ewettalumattâ kon pâk, autauchinpa kon pa eke pe kulu itakkwayi usenpoikasak yau. ¹⁴Tùutauchinpasan pe ewechi kon màlà, àmottûnpasak kon yau Christ ponelok kon pe ewechi kon pâk, masapûla sàlà uya yekama màlà, màlà tûnamasen Akkwalû Kaatû winâpaino wuttâsak àpona'nokon. ¹⁵Ewettalumattâ kon yau, kappon wânâi pe là ewechi kon pâk ewettalumattâ kon pe kûsettak, wapûla amak pe ewechi kon pâk, wapûla àli ku'nâi pe ewechi kon pâk, wapûla tûulon kon nûkupû ittui'che ewechi kon pâk. ¹⁶Tûse ànù'là wettalumattâ Christ ponelok pe yau, kûsekuli'matak, tûse tàwà tenki nûkai Kaatû pâk Christ ponelok pe tûwechi pâk.

¹⁷Masapûla Ittuntok yattai weyu uyâssak man, ittuntok wepyattâ toppe molopai Kaatû ponelok kon mûkyamlo wapiya ittu woton kon. Kûpâkû'nokon iwepyattâ yau, atta ken iwenukapû mûkyamlo wakû itekale Kaatû winâpaino pâk ailon tawonnan pen pâk? ¹⁸Molopai,

“Sa'man pe kulu wakû ton kappon yamûk wepûikattâ wechi yau,
yà'là kasa ken Kaatû pûnon molopai àli ton kappon yamûk wechi?”

Proverbs 11:31

¹⁹Màlàpâk uchi tàwà nettalumattâyai'nannûk Kaatû yeselu yawalà ikasa nai'nûk kupûi molopai takkwalû kon tûlûi Mùkkâlâ tûkonekanâippû kon yemyak, masapûla ikupû tûuya teppû tûuya lûppû ku'nâi mùkkâlâ tàwàlà.

Kappon Yamûk Kaatû Munkà

5 ¹So'chi yennâi nan àklottau'nokon nai'nannûk tûpawanattâyaik, iulâ nàlà mùkkâlâ so'chi yennâi. Christ wettalumattâtòk lûppû yekama-nâi, molopai itakkwayi tûusenpoika woton pûkkû nàlà. Apawanattâyatâu iulâ, ²Kaalini lu yesan kasa ettâk kon, mûkyamlo Kaatû uya elepatok kon ike mainanpa kon pa, molopai tok imainanpatâk kon alikyek pe, Kaatû wettok ikupû auya'nokon i'che kasa. Àwotokoyi kon ikuttâk kon e'man toppe neken pûla, tûse pûkak pe eppai we'nàtok yapai. ³Mûkyamlo anmainanpa kon pe itûsak kon yepulu pe tukaik kettâu, tûse tok uya yentok ipâkâlâ pe ettâk kon. ⁴Molopai Eke Kaalini lu Yesak usenpoika yau enkek alok tàwàlâlâ enkek pe molopai akkwa pe tûwessen yanûmû auya'nokon màlà.

⁵Màlà kasa làma, amyamlo masalok kon umoine ton esenupatâk kon kâyik yamûk lûiwa winâpai. Molopai tamû'nawolon kon pâk àsà pe pûla ettâk kon, ànù'là kappon pûikattâ kon pa. Masapûla,

“Kaatû yeyaton mùkkâlâ ànù'là yentai tûwekkussen,
tûse wakû pe we'nàtok tûwinâpaino tûnâi àssà'mûnon piyak.”

Proverbs 3:34

⁶Màlàpâk uchi àsà pe pûla enatâk kon, Kaatû yemyatû meluntâlû yo'no, ayanûntok kon pe ya màlà wakû tûweyu yattai. ⁷Tamû'nawalâ ayaimelunpayatâi'nûk inonkatâk kon ipona masapûla amainanpa kon ya màlà.

⁸Tùttuik molopai enpen ettâk kon! Masapûla eyeyaton kon Makui tûusalâ pâk man, tûtàwûi'ma palauya kasa, ànù'là tûneuno'ma woton iwa pâk. ⁹Ailon tetok auya'nokon yau meluntâ pe ettâk kon molopai Makui inulunpatâk kon, masapûla mùttuyatâik àtonpa kon yamûk ailon tawonnan sàlà non po wettalumattâ sàlà yekkwa yau akasa'nokon. ¹⁰Kaatû tamû'nawolon wakû pe we'nàtok yesak, mùkkâlâ uya àkâ'masak kon màlà tàwàlâlâ takkwayi pûkkû pe

ewechi kon pa Jesus Christ yau. Mala là ewettalumattàsak kon tùpo, mùkkàlà uya àkoneka kon màlà ikasa, meluntà pe kulu molopai àtùlù kon màlà wakù pata tùutamasen pen pona. ¹¹Tamù'nawolon apàikkek màlà ipyawon tàwà-làlà. Emen.

“Wakù Pe Na' Messatàu?” Tetok

¹²Sàlà tokkwenan kaleta menuka uya sàlà Silas uya upùikattà winà, ailon kulu utonpa pe unkupù. Emeluntàpapai'nokon wessaik molopai uselupatok tùlù uya sàlà ailon wakù pe we'nàtok Kaatù winàpaino pàk. Yau ettàk kon.

¹³Ailon tawonnan Babylon pon kon, Kaatù nanùmùssan nàlà, “Wakù pe na' messatàu?” tetok tùuya'nokon yeunossan, molopai nàlà umle kasa nai'nùk Mark, itesek. ¹⁴Itepulu yesek yau uchi tùutauchinpaik ewessepolo kon yau mettàik euchi'nùnma kon yekama pe Christ yai.^a

Tàwà echitonpa pe we'nàtok apyau'nokon nechii amyamlo tamù'nawolon kon Christ ponalok kon.

a 5:14 Sàlà motau nen màlà tonpawannà kisma te ya. Màlà yattai kàyik yamùk là wechippù màlà tùwekkisman pe, echi'nùn pe wapùla echitonpa pe tùwechi kon yekama pe.

Peter Kaletayi Yakon

Sàlà Kaleta Yawon

Yakon itekkwa pe Peter nùmenukappù ti'cha yamùk, ikasa pùla enupannan woto-koyi panta'ma pe molopai àli pe wema'nàtok enupantok tok uya pàkàlà iwekkussak lùppù winàkàik. Sàlà yekkwa ton yeleutanù'nàì wechi màlà ailon nen Kaatù ittutok winà molopai Itepulu Jesus Christ ittutok winà. Jesus yennàì nan nùssan molopai kappon yamùk yenupa ya yetannan nùssan tùmuyamlo pe nekamappù winà. Jesus wen-nappo pen nen màlà tukaik enupan pùsamlo àli ton uya. Iyàpù màlà, tùse Kaatù wechi ànù'là umatta i'che pùla pàk, molopai tamù'nawolon kon welattà tùmakuyi kon yapai i'che tùwechi pàk, Kaatù uya tok weyu ke tok lepa màlà.

1 ¹ Sàlà màlà kaleta Simon Peter, Jesus Christ yapyoto molopai ineuno-koppù winàpaino. Mùkyamlo wakù pe Kùkaatùyi wettok molopai pùikattànàì Jesus Christ yai ilepasak kon wakù kulu ailon tetok, ina uya ailon tetok walai ke piyak inmenukappù.

² Tàwà wakù pe we'nàtok Kaatù winàpaino molopai echitonpa pe we'nàtok apyau'nokon nechii eke pe kulu, ipùkkù lùppù pe pùla tamù'nawàlà Kaatù molopai Jesus Kùyepulu kon ittutok auya'nokon yai.

Kaatù Uya Kà'mantok Molopai Anùnnàtok

³ Kaatù yapàikketù uya tamù'nawolon i'che kulu we'nàtok ke lephansakù'nokon màlà wema'nà toppe molopai imaimu yawàlà we'nà toppe. Sàlà yeposak màlà kùuya'nokon masapùla ittu kùuya'nokon pàk mùkkàlà kùkà'manàippù kon tapulà toppe molopai wakù pe tùwettok pùkkù pe we'nà toppe ittutok kùuya'nokon yai. ⁴ Sàlà kasa lephansakù'nokon ya màlà Kaatù yeselu wakù molopai eke ton kulu wakù pe we'nàtok itùlù tùuya teppù lùppù tùuya ke, màlà yanùmù auya'nokon winà mattanù'nàì àli ànkuppai we'nàtok molo nai'nùk non po winàpai ewepe kon pa, molopai àuyàpù kon pa Kaatù yeselu pùkkù pe esse. ⁵ Sàlà kasaichi iwechi pàk, ànùttu kon mùkuttàik kulu ailon tetok auya'nokon tonpattà kon pa wakù pe we'nàtok ke molopai wakù pe ewettok kon pona itunàì pe we'nàtok ke, ⁶ itunàì pe ewettok kon pona eyesak kon pe ewettok kon, eyesak kon pe ewettok kon pona pàlikantok, pàlikantok auya'nokon pona wakù pe esuken we'nàtok, ⁷ wakù pe esuken ewettok kon pona tonpa pàk usentuppantok, molopai tonpa pàk usentuppan pona pùnùnmantok. ⁸ Sàlà yamùk wechi ayau'nokon molopai iwekatù yau, ewepeta kon pa àkupù kon ya màlà tapulàsen pe Kùyepulu Jesus Christ tùttuik we'nàtok yau. ⁹ Tùse sàlà yamùk pùla nai'nùk wechi màlà enpùla mei yene ya pen, molopai àli pena tùnkupùssan kukappù puttàka'nùssak ya màlà.

¹⁰ Málàpàk uchi, utonpa yamùk, ànùttu kon ikuttàk kon Kaatù uya kà'mantok molopai ayanùntok kon ya ittu kon pa, masapùla sàlà kupù auya'nokon

yau meluntà pe ewechi kon màlà ewekkwai'ma kon pen. ¹¹ Molopai Kaatù uya epùn mülatta yakkoka màlà eke pe, ewewomù kon pa tàwàlàlà itepulu pe Kùyepulu, Kùpùikattànài Christ Jesus wettok yak.

¹² Sàlà kasa iwechi pàk eyenu kon yappontà pàk wechi màlà tàwàlà sàlà yamùk pàk, ittukassak lànen auya'nokon tùse, molopai ewekonekasak kon meluntà pe ailon ananùmùppù kon yau tùse. ¹³ Ailon ukayaik ikasa emeluntàpa kon uya eyenu kon yappontà uya sàlà yamùk pàk winà pàk, nulà wechi kùlottau. ¹⁴ Tùttuyaik tachin pe tùpo pùla sàlà tùukàtasen esak nonka uya miya Kùyepulu kon Jesus Christ uya yekamappù upàk kasa. ¹⁵ Tamù'nawàlà unùttu kupù uya kulu màlà welikùppù ye'mappùtak sàlà yamùk ittutok auya'nokon tàwàlà yawàlà woton koneka pe.

Christ Yakkwayi Yennài Nan Nùssan

¹⁶ Ikuppàssak kon nà panton yekama ina uya pùn Kùyepulu kon Jesus Christ uyàpù meluntà pe yekama ina uya àpàkù'nokon yau. Tùse tenu kon ke ina uya itakkwayi yeneppù. ¹⁷ Molo ina wechippù wùk po namantok molopai itakkwayi ke ilepasak Kaatù Ikàipùnù uya yattai, mayin uyàpù ipyak eke itakkwayi yau epùn poi yattai, “Pùsàlà mùkkàlà u'nùn kulu Umu, uyauchinpanài kulu!” tukaik. *Matthew 17:5* ¹⁸ Ina uya tùmyamlo'nokon pe neken echii'ma sàlà mayin uyàpù epùn poi yetappù, ipokonpe ina wechi wakù wùk po yau.

¹⁹ Málàpàk kulu ina nùttuyan Kaatù Maimu yenpoikannan nùssan yekale wechi ailon pe. Málàpàk uchi wakù ikuttàk kon mei pùla tok nekamappù yene auya'nokon yau, akkwa yene auya'nokon ewalupàttau kasa, yene pàk mettàik pata wemapù yene auya'nokon kaiwonok uyàpù ewalupàttau pata wemapù ponalà kasa. ²⁰ Tamù'nawolon yepoi, sàlà ittutàk kon, Kaatù yekale Kaatù Maimu yawon yenpoika ànù'là uya tiyiwalà pùla iwechi màlà. ²¹ Masa-pùla Kaatù yekale yekamasak lùppù uyàpùppù kapon yeselu neken winàpai pùla, tùse Kaatù Maimu yekamannan nùssan yau Wakù Akkwalù wechippù, málàpàk tok uya itekale Kaatù winàpai iyàssak lùppù yekamappù.

Iwalainon Pen Eupannan

2 ¹ Kaatù Maimu yenpoikannan pe tukaik tùukaseitasan usenpoikappù ina kùlottau pena, molopai màlà kasa làma tok usenpoika màlà amak yai ittu pùla àklottau'nokon. Mattanù'nài, ailon pen pàk eupantok nepù tok uya màlà, molopai Kùyepulu kùye'manàippù kon Jesus nulunpa tok uya màlà. Sàlà kasa asse'ne mattantok nepù tok uya màlà tùpona'nokon. ² Málà kasa làma àli ànkuppai tùwettok kon maimu yawàlà tok wechi màlà, molopai tok nùkupù winà kapon yamùk uselupa àli pe ailon pàk. ³ Tùulon yemamin i'che tùwettok kon yau pùsamlo ailon pen pàk eupannan uya ayapulà kon màlà pùlayatta yepotoppe tùuya'nokon enkuttànài panton yekama tùuya'nokon winà. Tùse pena yawà tok yeselu pàkàlà tok talumattàtok wekonekakassak wechippù màlà molopai tok mattanù'nài we'nùnsak pùla iwechi!

⁴ Masapùla inchelù yamùk àli pe iwessak kon yenpàtù Kaatù uya pùn tok wepe toppe Ittuntok winàpai, tùse tok yenu'mappù ya, màlà motau tok wechi màlà yaulonpàssak pe ewalupàttau, Ittuntok Weyu màmuku pàk. ⁵ Kaatù uya wapiyalok kon wolù yawon kon yenpàtù pùn, tok talumattàppù ya molopai

tuna'ma nepùppù ya àli ton kappon yamùk pata pona. Noah pùikattàppù ya màlà ikasa we'nàtok yekamanàì molopai 7 pan kon kappon yamùk. ⁶ Kaatù uya pata yamùk Sodom molopai Gomorrah tawonnan pottàppù apok ke ipla ulumlàppà pe, molopai màlà yamùk kupùppù ya àli ton uya yentok ipàkàlà pe, tùwekkupù woton àli ton winàkàik. ⁷ Lot pùikattàppù ya, wakù kàyik, àli yeselu i'che pùla iwessak lùppù. ⁸ Mùkkàlà wakù kàyik, tùwemassen tok kùlottau wei kaichalà uya, sàlà yekkwa ton yeneppù molopai yetappù, màlàpàk wakù itewan utaimelunpasak wechippù tùpanama kon yetannan pen yeselu winà. ⁹ Màlàpàk Itepulu Jesus mùkkàlà i'nai kasa Kaatù pùnùn-mannan pùikattàtok tùuya tok wettalumattàtok winàpai ittunàì, molopai i'nai kasa àli ton kuttok tùuya wettalumattàtok yo'no ittunàì Ittuntok Weyu ponalà. ¹⁰ Mùkyamlo kulu akùlù iteselu wakù ke telupa kon yetannan pen molopai Kaatù yapàikketù nulunpannan.

Tùsenalippaik pùla molopai meluntà pe àli pe tùuselupasan mùkyamlo kawon kon akkwalù yamùk winàkàik. ¹¹ Inchelù yamùk lànén, meluntà pe lùwiwa nai'nannùk molopai apàikkek pe lùwiwa, pùsamlo ailon ton pen pàk enupannan yentai, mùkyamlo Itepulu Kaatù yemlotopo là àli pe tùuselupasan mottùnpan pe pen. ¹² Tùse pùsamlo wechi màlà tùusenumenkasan pe pùla tùwelaikasan teselu kon yawà pe, elannek ton kamo yamùk iwentusak kon ta'chitok kon pe molopai tùwàtok kon pe kasa, yà'làlà mottùnpannan mùkyamlo tùnùttu kon pen. Tok mattanùpù màlà elannek ton kamo yamùk kasa. ¹³ Talumattàtok ke tok ye'ma màlà talumattàtok tok nùkupùppù yepeppù pe. Tok yauchinpanàì màlà tùke'nokon i'che tùwettok kon yà'làlà kuttok tok uya ayupo weinai. Kuli'mannan mùkyamlo auta'lettà kon tonpa pe tùwechii'ma'nokon, masapùla ennakantok tùuya'nokon yeselu wechi tùwakùli kon pe pàk! ¹⁴ Tok yenu uya uli'chan yene àli ànkuppai tùwesse pùla pen màlà. Àli ànkuppai tok wettok màlà tùweleutasen pen. Attu'mùnnon kappon yamùk yamùipannan mùkyamlo àli kuttok yak. Tewan kon yenupasak tok uya màlà tùuseka'nonkasan pe yà'làlà i'che tùwettok kon pe. Kaatù uya pa'nù'nàtok yo'no tok wechi màlà! ¹⁵ Tok uya tossalon asanta nànsak màlà molopai tok utassak, tok uya asanta Balaam, Beor mumu nanùmùppù lùppù yanùnsak màlà. Àli kupù tùuya winà tùnepolo pùlayatta iwakùli mùkkàlà. ¹⁶ Itùkùn Tonki tùuselupasen pen uselupappù yàulàma pe kappon maimu pe molopai Balaam welaikatok Kaatù pùn kasa yeletanùpùppù ya.

¹⁷ Pùsamlo mùkyamlo itenpù tuna yen walainon, katupluk yasak meluntà assetun uya walainon, Kaatù uya tok patassek kussak man tàwàlàlà ewalupà yau. ¹⁸ Ittu tùuya'nokon kasa kulu tùuselupasan mùkyamlo tùutapulà kon pe, molopai ikasa pùla tùwemassen winàpai iwemokkasak kon emennak pe, yamùipannan mùkyamlo yà'làlà akùlù teselu kon kupù tùuya'nokon yai. ¹⁹ Pùsamlo enupannan uya, "I'che ewettok kon ikuttàk kon, tàwà aya'chinàì'-nokon pùla nechii!" te tok pàk, tàliyi kon toi'manàì'nokon yeselu yapyoto pe echii'ma. Masapùla kappon mùkkàlà yà'làlà tentaikanàippù yapyoto. ²⁰ Masa-pùla kappon yamùk wepesak akùlù wolù yeselu yapàikketù winàpai Kùye-pulu kon molopai Kùpùikattànàì Jesus Christ ittutok tùuya'nokon winà yau, molopai ya'chitukkasak akùlù tok yeselu uya yau tok yentaika ya màlà, àsà yau nen uchi tok wechi iwenukapù pe, iwepyattà yau tok wechippù yentai. ²¹ Wakù peiwa iwechippù eppaino tok pona wakù pe we'nàtok ye'ma ittusak

tok uya pùla iwechi yau, ittusak tok uya yentai molopai nen uchi tok welattà mālā tūnamasen Law Kaatū winàpaino temyakū'nokon itūsak winàpai. 22 Mālā iwekkussak lùppù tok pāk mālā yekamasak lùppù uya ailon pe iwechi yekama mālā,

“A'a mūkkālā tūwennapposen tūtalūkayi yekalepāk.”

Molopai,

“Puuluku ipūsak lùppù mūkkālā tūwennapposen iklo yau ekloimaik,”
tawon.

Proverbs 26:11

Itepulu Weyu

3 ¹Utonpa yamūk! Sālā mālā kaleta yakon itekkwa pe apyakū'nokon unmenukappū. Asaklāma ukaletayi yau imenukasak uya man eyenpenatanū'nai'nokon pe eusenumenkatok kon yau sālā yamūk pāk. ²Pena yekamasak kon wakū ton Kaatū Maimu yenpoikannan nūssan winā ittu auya'nokon i'che wessaik, molopai Pūikattānāi, Itepulu Jesus wettok ikupū i'che yeunossak kon nekamappū àpākū'nokon. ³Wapiya kulu, mūttutāik pata weyu wenukapū pe talumattān pe tūwāklāsan kappon yamūk uyàpū mālā. Āli ànkuppai tūwettok kon itepulu pe tūwemassan. ⁴Molopai “Tūuyàpū teppū ya lūkkū, ewaik na'? I'nailā ken uchi nai? Kūtamo kon yamūk welikkapūppū man, tūse tamū'nawolon walūppū man iwechippū kasa wolū wekonekappū motapai!” te tok uya mālā. ⁵Sālā puttāka'nūpūppū tok uya ittui'ma, pena Kaatū uselupappū molopai kak molopai non wekonekappū imaimu winā. Non wekonekappū mālā tuna yapai molopai tuna winā. ⁶Molopai tuna winā nālā tuna'ma ke penalok non molopai non pon kon kappon yamūk umattappū. ⁷Tūse mālā lūppū Kaatū Maimu winā kak molopai sālāpe nai'nūk non kussak mālā inmatta toppe apok ke. Mālā yamūk kupū mālā, āli ton kappon yamūk ittutok yattai ponālā, molopai tok mattanūpū mālā.

⁸Tūse sālā tewinan nā kùpputtāka'nūttāu, utonpa yamūk! Tewinan wei mālā 1000 pan kili'chimo'chi yekkwa Itepulu Kaatū yenu yau. Sālā yamūk wechi mālā ekkaichalā ipona. ⁹Itepulu mūkkālā ikupū tūuya teppū tūuya lūppū ko'mankanāi tachin pe pen, tūulon kon usenumenka ipāk kasa. Tūse lākkū àpālīkanāi'nokon mūkkālā molopai tūusetakkasen pen àpākū'nokon masapūla ànū'lā wettalumattā i'che pūla tūwechi pāk, tūse tamū'nawolon kon welattā makui winàpai i'che tūwechi pāk.

¹⁰Tūse Itepulu Weyu uyàpū mālā amak uyàpū kasa. Mālā wei yattai kak waliwomū mālā wala'napi wettoikkwa kasa, kak yawon kon uyatū mālā molopai mālā yamūk umatta mālā, molopai non waliwomū mālā tamū'nawolon tawon kon pokonpe. ¹¹Tamū'nawolon sālā yamūk umatta sālā kasa pe iwechi pāk, yà'lā yekkwa ton ken kappon yamūk pe ewechi kon? Tàwà ewelaikatok kon wakū pe esuken nechii tamū'nawālā iwettūsak pe Kaatū piyak, ¹²Kaatū Weyu māmukui'ma'nokon, molopai ànūttu kon ikuttāk kon iyàttoppe yemittāpa pe. Mālā Wei kak uyattok molopai iimattatok yattai, molopai mālā yamūk kawon kon umatta mālā a'nek ke. ¹³Tūse Kaatū uya emennak kak molopai emennak non tūlū tūuya teppū, wakū pe we'nātok wechi yau mālā, molopai sālā yamūk māmuku pāk we'nā'nokon man.

¹⁴Mālāpāk uchi, utonpa yamūk, mālā wei māmukui'ma'nokon, ànūttu kon ikuttāk kon esuken molopai āli pe pūla ewechi kon pa Kaatū yenu yau,

molopai echitonpa pe ewechi kon pa ipokonpe. ¹⁵ Kùypulu kon Jesus uya pàlikantok yentàk kon ewepùikattàtok kon yattai pe, kùtonpa kon Paul uya imenukappù apyakù'nokon kasa, pukkek Kaatù uya tùlepatok yapulài'ma. ¹⁶ Màlà kasa'ne lùppù tamù'nawolon tùkaletayi yamùk yau imenukasak ya màlà, sà yamùk pàk iichelupasak. Sa'man ton molo man ikaletayi yamùk yau. Màlà yamùk yekamannan mùkyamlo iichenupasak kon pen molopai ittunnài pe tukaik tùusennakasan ailon pe pùla, tùulon kon Kaatù Maimu kupù tùuya'nokon kasa. Màlà kasa tok uya tùmattatok kon nepù màlà.

¹⁷ Tùse amyamlo, utonpa yamùk kulu uya sàlà ittukassak màlà. Elannek peichi ettàk kon, tùpanama kon yawolon kon pen kappon yamùk utattok winà ayalà kon tukaik, molopai ewesselekkwa kon wakù apatassek kon yapai tukaik. ¹⁸ Tùse wakù pe we'nàtok molopai ittunài pe we'nàtok Kùypulu molopai Kùpùikattànài Jesus Christ winàpains yau Jesus kasa enatàk kon tamù'nawàlà. Tàwà apulàntok ipyau nechii, sàlàpe molopai tàwàlàlà! Emen.

John Kaletayi Wapiyalok

Sàlà Kaleta Yawon

Ailon tawonnan Jesus pàk meluntàpatok ike pe John nùmenukappù sàlà, tok wemat-toppe esuken molopai mayin yawàlà. Molopai iwalai pen enupantok winàpai tok wet-toppe. Ikasa pùla enupannan uya màlà Jesus wechippù kappon pe kulu pùla molopai tūpun kenan pen teppù. Pùsamlo yekkwa ton wechi màlà Christ yeyaton pe. Jesus yennàippù pe tūwechi yekamasak ya sàlà. John uya tūkaletayi yennà nan yesassak màlà mule yamùk pe molopai ewemakuima kon pàk kettàu tawon mùkkàlà tūkaletayi yau. Molopai Jesus mùkkàlà tūkàipùnù yekamapponà iichentuppa toppe àli ikussak lùppù pàk tawon nàlà mùkkàlà.

Ipantapàssak

John uselupatok wepyattàtok 1:1-4

Akkwa molopai ewalupà 1:5-2:29

Kaatù munkà molopai makui munkà 3:1-24

Ailon molopai ailon pen 4:1-6

Uchi'nūnman yekamanà pe tūkussen 4:7-21

Yentaikatok ne'nà ailon tetok 5:1-21

Wema'nàtok Maimu

1 ¹Ina emenukayatàu wema'nàtok Maimu pàk. Molo iwessak lùppù iwepyattàppù motapai. Ina uya yetappù màlà molopai ina uya yeneppù tenu kon ke, ewaik, ina uya yeneppù molopai ina yemyatù uya yappàtùppù. ²Sàlà wema'nàtok wenasak tensen pe yau, ina uya yeneppù, màlàpàk ina uselupa sàlà ipàk, molopai tàwàlà wema'nàtok Kùkàipùnù winàpàino yekama ina uya àpàkù'nokon sàlà, ina pàk yekamasak lùppù. ³Màlà ina neneppù lùppù molopai ina netappù yekama nàlà ina uya àpàkù'nokon, ina kùlottau echitonpa pe we'nàtok yau ewechi kon pa Kùkàipùnù molopai Imu Jesus Christ pokonpe. ⁴Ina uya sàlà menuka sàlà utauchin pantok wettoppe tamù'nawàlà.

Kaatù Yakkwayi Yau We'nà

⁵Sàlàichi màlà Itekale ina netappù iwinàpai molopai ina nekamayan àpàkù'nokon. Kaatù mùkkàlà akkwa molopai ewalupà là pùla kulu iwechi màlà yau. ⁶Echitonpa pe ipokonpe ina man tei'ma'nokon nàlà wema'nà ewalupàt-tau yau, kasei pe we'nà màlà asaklāma kùmaimu kon yau molopai welaikan-nàtok kon yau. ⁷Tùse wema'nà akkwa yau, akkwa yau iwechi nai'nùk kasa yau, echitonpa pe we'nà màlà kùtonpa pokonpe, molopai Jesus Christ, Imu mùnù uya kùkuka kon màlà tamù'nawàlà kùmakuyi kon winàpai.

⁸“Imakuyi pùn nen iulà,” te kùuya'nokon yau, usennakan'nokon màlà molopai ailon pùla iwechi màlà kùyau'nokon. ⁹Tùse Kaatù pàk kùmakuyi

kon yekama yau, ailon mùkkàlà molopai iwalai ku'nàì. Màlàpàk kùmakuyi kon pàk iichentuppa màlà kùpàkù'nokon molopai wakù pe kùma kon ya màlà tamù'nawolon àlì winàpai. ¹⁰“Wemakuimasak pùla iwechi màlà,” te kùuya'-nokon yau, kasei pe tùwessen pe Kaatù kupù'nokon màlà molopai imaimu wechi kùyau'nokon pen.

Christ Mùkkàlà Kùpùikattànàì

2 ¹Umunkà yamùk, sàlà tùmenukayaik apyakù'nokon, ewemakuima kon tukaik. Tùse ànù'là wemakuimasak yau, Jesus Christ molo man ikasa tùwemassen. Kaatù pawanattà pàk tùwessen kùponalok kon pe iichentuppa toppe. ²Masapùla Christ wettùlùppù tùwelittok yak pàkànsau nen nai'nùk kùmakuyi kon pàk usentuppansak. Molopai kùmakuyi kon neken nà pàk pùla, tùse tamù'nawolon kon kappon yamùk makuyi pàk nàlà.

³Kaatù uya suwa ekkà tetok maimu yawàlà we'nà yau, Kaatù ittu kulu kùuya'nokon ittu màlà sàlà winà. ⁴“Kaatù ittunàì iulà,” tawon, tùse suwa ekkà tetok ya maimu yawàlà pùla echii'ma, wechi màlà kasei pe, molopai ailon pùla yau iwechi. ⁵Tùse ànù'là imaimu yawàlà tùwessen konekasak màlà Kaatù pùnùnmatok ya uya, wakù pe kulu imasak ya. Sàlà kasa màlà Kaatù yau wema'nà ittu'nokon. ⁶“Kaatù yau wemasaik” te kùuya'nokon yau, Jesus wemapùppù kasa tùwemassen pe we'nà'nokon màlà.

Emennak Suwa Ekkà Tetok

⁷Utonpa yamùk tàwà, sàlà suwa ekkà tetok tùmenukayai'nùk apyakù'nokon sàlà emennak pen, penalok, itesak pe ewettok kon iwepyattàppù motapai. Màlà penalok enupantok lùppù. ⁸Walà tùse sàlà emennak suwa ekkà tetok tùmenukayai'nùk apyakù'nokon, molopai ailon pe iwettok usene màlà Christ yau molopai ayau'nokon nàlà. Masapùla ewalupà nùtàyàn, molopai ailon kulu Akkwa ulenpansak man.

⁹Mùkkàlà “Akkwa yau tùwemassen iulà,” tawon tùse tùtonpa yeya'nomanàì wechi màlà ewalupàttau sàlà tepose. ¹⁰Mùkkàlà tùtonpa ku'nàì tù'nùn pe wemapù màlà Akkwa yau tàwàlà, molopai yà'làlà pùla iwechi màlà yau ànù'là uya àlì kuttottepe iku'nàì. ¹¹Mùkkàlà tùtonpa yeya'nomanàì wechi màlà ewalupàttau molopai ewalupàttau iichalà. I'nai yailà là tùutà ittu ya pen masapùla ewalupà uya enpùla ikussak màlà.

¹²Emenuka kon uya sàlà, umunkà yamùk, masapùla amakuyi kon pàk usentuppantok yeposak auya'nokon Christ yesek pàkànsau pàk. ¹³Emenuka kon uya sàlà papai yamùk, masapùla mùkkàlà iwepyattà motapai iwessak lùppù ittusak auya'nokon pàk. Emenuka kon uya sàlà, umoine ton, masapùla Ene Makui yentaikasak auya'nokon pàk.

¹⁴Emenuka kon uya sàlà, umunkà yamùk lùkkwà, masapùla Kùkàipùnù kon ittusak auya'nokon pàk. Emenuka kon uya sàlà papai yamùk, masapùla mùkkàlà iwepyattà motapai iwessak lùppù ittusak auya'nokon pàk. Emenuka kon uya sàlà umoine ton, masapùla meluntà pe ewechi kon pàk, Kaatù Maimu wechi ayau'nokon pàk molopai Ene Makui yentaikasak auya'nokon man.

¹⁵Wolù yeselu kichi'nùnmatàù wapùla yà'làlà wolù yau nai'nùk, masapùla wolù yeselu kupù auya'nokon à'nùn kon pe yau, Kùkàipùnù kon pùnùnmatok auya'nokon pùla ewechi màlà ayau'nokon. ¹⁶Masapùla tamù'nawolon

wolù yau tùwessan àli ànkuppai kappon wettok, inene molopai yà'làlà i'che iwettok. Molopai tamù'nawolon sàlà wolù yau nai'nùk yà'làlà i'che we'nàtok, itekkwa pe tukaik wekku'nàtok, wechi màlà Kùkàipùnù kon winàpaino pe pùla, wolù yapaino pe. ¹⁷Wolù molopai tamù'nawolon yawon kon kappon wettok i'che màlà tùutàsen molopai ipla tùwenasen, tùse mùkkàlà Kaatù wettok i'che ku'nài wemapù màlà tàwàlàlà.

Christ Yeyaton

¹⁸Umunkà yamùk kulu tàwà, pata weyu wenukattok mei pùla man molopai mùkkàlà Christ Yeyaton uyàttok woton yekamappù màlà àpàkù'nokon. Sàlàpe tukke Christ yeyatonnon usenpoikakassak man, màlàpàk ittu'nokon man pata weyu wenukattok wechi mei pùla. ¹⁹Pùsamlo kappon yamùk wechippù kùklottawon kon pe kulu pùla màlà, màlàpàk màlà tok uya kùnàmàppù kon. Kùklottawon kon pe tok wessak yau, tok wechippù kùpyau'nokon eppaino sàlà. Tùse tok uya kùnàmàppù kon tok wechi kùklottawon kon pe kulu pùla ittu toppe.

²⁰Tùse Wakù Akkwalù tùsak wechippù àpona'nokon màlà Christ winà, màlàpàk tamù'nawolon kon amyamlo uya ailon ittu màlà. ²¹Emenuka kon uyaichi sàlà, ailon ittu auya'nokon pùla iwechi pàk pùla, tùse ittu auya'nokon pàk làkku molopai nàlà kasei uyàpù ailon yapai pùla ittu auya'nokon pàk.

²²Ànùk ken uchi mùkkàlà kasei? Mùkkàlà, Jesus mùkkàlà Christ pen, tawon. Mùkkàlà wechi màlà Christ yeyaton pe. Asaklàma Kùkàipùnù molopai Imu tawonnan nulunpanài mùkkàlà. ²³Masapùla Imu nulunpanài uya nàlà Ikàipùnù nulunpa màlà, mùkkàlà Imu yanùnnài uya nàlà Ikàipùnù yanùmù màlà.

²⁴Itekale enetappù kon iwepyattà motapai mùkuttàik eyewan kon yau. Molo eyewan kon yau iwechi yau, ewemapù kon màlà tàwàlà Ikàipùnù molopai Imu pokonpe. ²⁵Molopai sàlàichi màlà tàwàlàlà wema'nàtok, kùp-yakù'nokon itùlù tùuya teppù Christ uya lùppù.

²⁶Sàlà yamùk pàk emenuka kon uya sàlà mùkyamlo eyennakai'che'nokon nai'nannùk pàk. ²⁷Tùse amyamlo, Christ uya Takkwalù ikkwansak màlà àpona'nokon. Yakkwalù wemapù ayau'nokon kaichalà, ànù'là eyenupa kon woton i'che ewechi kon pen màlà. Masapùla Yakkwalù uya eyenupa kon tamù'nawolon pàk pàk, molopai màlà enupantok ya ike màlà ailon, kasei pen. Yakkwalù uyaichi enupantok kon yawàlà ettàk kon, molopai Christ yau ettàk.

²⁸Ewaik, umunkà yamùk, yau ettàk kon, meluntà pe ewechi kon pa iichenpoika yau molopai àuso'namù kon wekkulimantok yau iwinàpai iyàttok Weyu yattai tukaik. ²⁹Mùttuyatàik ku Christ wechi iwalai pe wakù pe tùwessen pe, ittuichi auya'nokon pàk, tamù'nawolon kon iwalai ku'nài nan wechi màlà Kaatù munkà pe.

Kaatù Munkà

3 ¹Yentàk kon eke pe Kùkàipùnù kon uya kùnùnmapppù kon! Pùnùnmantok ya wechi màlà eke pe kulu màlàpàk kùyesatù kon Kaatù munkà yamùk tukaik. Màlàpàk imunkà yamùk kùmyamlo. Sàlà kasa iwechi pàk wolù uya kiyittu kon pùla iwechi màlà, Kaatù ittusak ya pùla iwechi màlà.

²Utonpa yamùk, Kaatù munkà yamùk kùmyamlo sàlàpe, tùse i'nai kasa kulu

we'nà ittu kùuya'nokon pùla man. Tùse ittu'nokon man Christ usenpoika yau, ikasa we'nà'nokon màlà, masapùla yene'nokon màlà mùkkàlà pe kulu. ³Tamù'nawolon kon sàlà màmu'nàì nan Christ yau wechi màlà esuken tùwessan pe, Christ wechi esuken kasa.

⁴Ànù'là tùwemakuimasen wechi màlà Law Kaatù winàpaino yawà pùla, masapùla wemakuiman wechi màlà Kaatù Maimu ikkwàtù pe. ⁵Mùttuyatàik Christ uyàpùppù kappon yamùk makuyi mokka toppe tùuya, molopai makui pùla iwechi màlà yau. ⁶Màlàpàk tamù'nawolon kon Christ yau tùwemassan mùkyamlo makui yau lùppù tùwemassan pen, tùse ànù'là makui yau lùppù tùwemassen uya màlà Christ yensak pùla iwechi, molopai ittusak ya yà'là yattai là pùla iwechi.

⁷Umunkà yamùk, ànù'là eyennakatakù'nokon, mùkkàlà ikasa nai'nùk ku'nàì wechi màlà ikasa, Christ wechi ikasa kasa. ⁸Ànù'là tùmakuyi yau nai'nùk wechi màlà Makui ponalok pe, masapùla Makui wemakuimasak màlà iwepyattà motapai. Kaatù Mumu uyàpùppù màlà sàlà pàkànsau, Makui woto-koyi mattanùsse.

⁹Kaatù munkà pe nai'nannùk mùkyamlo tùwemakuima pàk lùppù tùwessan pen, masapùla Kaatù yeselu wechi tok yau pàk, molopai Kaatù wechi tok kàipùnù pe pàk tok wemakuima yentai màlà iwechi. ¹⁰Sàlà màlà tùpatalà kulu Kaatù munkà yamùk molopai Makui munkà yamùk wechi yekamanàì, ikasa pùla tùwessan wapùla tùtonpa pùnùnmannan pen wechi màlà Kaatù munkà pe pùla.

Echi'nùnmatàk Kon

¹¹Masapùla sàlà màlà itekale enetappù kon iwepyattà motapai, “Tiuchi'nùnmaik mettàik,” tawon. ¹²Cain kasa we'nà kùsettak. Ene Makui winàpaino mùkkàlà, molopai takon wànàppù ya màlà. Yà'là peichi iwechi pàk Cain uya takon wànàppù? Masapùla yà'làlà inkupùppù wechippù àlì pe, tùse yakon nùkupùppù wechippù ikasa màlàpàk iwànàppù ya. ¹³Màlàpàk kesenumenkàtàu, utoipa yamùk, kappon yamùk wolù yawon kon uya teyatón kon pe àkupù kon yau. ¹⁴Ittu'nokon man weli'nàtok nànsak kùuya'nokon molopai uyà'nàsakù'nokon wema'nàtok yak, masapùla kùtonpa kon pùnùnma'nokon pàk. Mùkyamlo tùtonpa kon pùnùnmatok ya pùnón wechi lùppù màlà weli'nàtok yau. ¹⁵Ànù'là tùtonpa ku'nàì teyatón pe wechi màlà kappón wànàì pe molopai mùttuyatàik mùkkàlà yekkwà yau tàwàlàlà wema'nàtok pùla iwechi. ¹⁶Sàlà kasaichi màlà uchi'nùnmantok ittu, Christ uya tùwemattok tùlùppù màlà kùponalok kon pe. Màlà kasa nàlà wema'nàtokù'nokon tùnàì nan pe we'nà màlà tonpawannà yamùk ponalok pe! ¹⁷Tukke temamin ke we'nà molopai tonpawannà wettalumattà yà'làlà pùla yene, tùse usentuppantok ipàk pùla we'nà kùyewan kon yau yau, atta ken, “Kaatù pùnùnmatok uya ike molo man uyewan yau,” te kùuya'nokon? ¹⁸Umunkà yamùk! Pùnùnmantok kùuya'no-kon imaimuppù pe neken nà kùsettak molopai uselupantok pe neken nà, tùse i'napailon ailon uchi'nùnmantok pe nechii, welaikantok yau tùusensen pe.

Meluntà Pe We'nàtok Kaatù Yemlotopo

¹⁹Sàlà kasaichi màlà ailon ponalok pe we'nà'nokon ittu. Sàlà kasa màlà kùyewan kon wàlàkkassak wechi Kaatù yemlotopo ittu. ²⁰Kùyewan kon

uya kùyaimeḷunpa yau, ittu'nokon man Kaatù wechi eke pe kùyewan kon yentai, molopai tamù'nawolon ittunàì mùkkàlà. ²¹Màlàpàk utoṇpa yamùk kùyewan kon uya kùyaimeḷunpa kon pùla iwechi yau, meluntà pe we'nà màlà Kaatù yemlotopo usenalippan pen. ²²Yà'làlà yennasak lùppù yepoṇàì nan kùmyamlo iwinàpai, masapùla suwa ekkà tetok ya yawàlà we'nà'nokon pàk molopai i'che iwettok kupù'nokon pàk. ²³Sàlàichi màlà Kaatù uya suwa ekkà tetok, ailon te toppe Tùmu Jesus Christ yesek pàk, molopai uchi'nùnman toppe, suwa ekkà tetok ya kùpàkù'nokon kasa. ²⁴Mùkyamlo Kaatù uya suwa ekkà tetok yawolon kon wemapù màlà Kaatù yau, molopai Kaatù wemapù nàlà tok yau. Sàlà kasaichi màlà Kaatù wemapù kùyau'nokon ittu, ittu màlà masapùla Takkwalù ke lepansak ya pàk.

Ailon Molopai Ailon Pen Akkwalù

4 ¹Utonpa yamùk, ailon kùkatàu tamù'nawolon kon Kaatù yakkwalù yesak pe tukaik tùsennakasan pàk, tùse yentàk kon sàlà akkwalù itesak pe tok wettok wechi là Kaatù winàpaine pe. Masapùla tukke Kaatù Maimu yenpoikannan pe tukaik tùukaseitasan utàppù man mailàlà wòlù yau. ²Sàlà kasaichi Kaatù Yakkwalù wechi ittu auya'nokon màlà. Tamù'nawolon kon Jesus Christ wenappù kappoṇ pe yekamanàì wechi màlà Akkwalù Kaatù winàpaine yesak pe. ³Tùse ànù'là sàlà nulunpanàì molopai Jesus wenappù kappoṇ pe pàk ailon tawon pen wechi Akkwalù Kaatù winàpaine yesak pe pen màlà. Sàlà akkwalù wechi màlà mùkkàlà Christ yeyaton winàpaine pe, iyàpù màlà teppù enetappù kon molopai sàlàpe talà man sàlà wòlù yau.

⁴Tùse Kaatù ponalok kon amyamlo, umunkà yamùk, molopai mùkyamlo ailon ton pen yekamannan yentaikasak auya'nokon man, masapùla màlà Akkwalù ayau'nokon nai'nùk màlà meluntàìwa, màlà akkwalù wòlù yawon yentaino. ⁵Tùuselupasan mùkyamlo wòlù yawon kon yà'là yamùk là pàk molopai tok yeta wòlù uya. ⁶Tùse Kaatù ponalok kon kùmyamlo. Ànù'là Kaatù ittunàì uya kùyeta kon màlà, ànù'là Kaatù ponalok pen uya kùyeta kon pen màlà. Sàlà kasaichi màlà ailon Akkwalù molopai iwalai pen akkwalù wechi tùpatalà kulu ittu.

Kaatù Mùkkàlà Pùnùnmanàì

⁷Utonpa yamùk kulu, uchi'nùnmanpai'nokon uchi, masapùla uchi'nùnman-tok màlà tùuyàssen Kaatù winàpai. Ànù'là, kappoṇ pùnùnmanàì wechi màlà Kaatù mule pe molopai Kaatù ittunàì mùkkàlà. ⁸Ànù'là, kappoṇ pùnùnmanàì pen uya Kaatù ittu pùla iwechi màlà, masapùla Kaatù mùkkàlà pùnùnmanàì. ⁹Sàlà kasaichi Kaatù uya pùnùnmantok tùuya yenpoikappù màlà kùklottau'nokon, tewinan Tùmu yeunokoppù ya sàlà non pona wema'nàtok yesak pe we'nà toppe. ¹⁰Sàlà walai uchi màlà pùnùnmantok, Kaatù pùnùnmappù kùuya'nokon pen màlà, tùse kù'nùnmappù kon ya molopai Tùmu yeunokoppù ya iwelittoppe kùmakuyi kon yepek pe.

¹¹Utonpa yamùk kulu, sàlà kasaichi Kaatù uya kù'nùnmasak kon pàk, echi'nùn pe we'nàpai'nokon man. ¹²Ànù'là uya Kaatù yensak pùla iwechi màlà, tùse echi'nùn pe we'nà'nokon yau, Kaatù wechi màlà kùyau'nokon molopai tù'nùn tùsak ya màlà kùyakù'nokon tamù'nawàlà.

¹³Sàlà kasaichi màlà Kaatù yau wema'nà'nokon molopai kùyau iwemapù ittu, masapùla Takkwalù ke lepansak ya pàk. ¹⁴Molopai yensak kùuya'nokon

man molopai yekama man tūlon kon pāk Kùkàipùnù uya Tùmu yeunokoppù sàlà wolù yawon kon pùikattànàì pe iwettoppe. ¹⁵ Ànù'là Jesus wechi Kaatù Mumu pe yekamanàì wechi yau, Kaatù wemapù mālā yau molopai iwemapù mālā Kaatù yau. ¹⁶ Molopai ittu'nokon man molopai ailon te'nokon Kaatù piyawon pùnūnmantok kùponalok pāk. Kaatù mùkkālā pùnūnmanàì, molopai ànù'là uchi'nūnmantok yau tūwemassen wemapù mālā Kaatù yau, molopai Kaatù wemapù yau. ¹⁷ Sàlà kasaichi iwechi pāk mālā wakù uchi'nūnmatok wechi kùyau'nokon tamù'nawālā, meluntā pe we'nà toppe ittuntok Kaatù uya Weyu yattai, masapùla sàlà wolù yau wema'nà'nokon Christ kasa pāk. ¹⁸ Nalik pe pùla ku'nàì mālā uchi'nūnmantok. Wakù kulu uchi'nūnmantok mālā tamù'nawālā nalik pe we'nàtok yenpakkanàì, masapùla nalik pe we'nàtok mālā wetalumattāntok pokonpan. Mālāpāk mùkkālā nalik pe tūwessen usemokkasak pùla iwechi mālā wakù kulu uchi'nūnmantok yak.

¹⁹ Uchi'nūnman'nokon tūwessen masapùla Kaatù uya wapiya pùnūnmansa-kù'nokon pāk. ²⁰ Ànù'là uya, “Kaatù tū'nūnmayaik,” te, tūse tūtonpa yeya'no-manàì, mùkkālā wechi mālā kasei pe. Masapùla Kaatù tūnenepù pen pùnūnmatok ya pùla iwechi mālā tūtonpa tūnene pùnūnmai'ma pùla. ²¹ Sàlàichi mālā Christ uya suwa ekkà tetok tūuya ke lepa'nàppà lùppù, mùkkālā Kaatù pùnūnmanàì uya nālā tūtonpa pùnūnma mālā.

Wolù Yeselu Yentaikatok Kùuya'nokon

5 ¹ Ànù'là ailon tawon Jesus wechi Christ pe pāk wechi mālā Kaatù mule pe, molopai ànù'là ikàipùnù pùnūnmanàì uya nālā mālā imle pùnūnma. ² Sàlà kasaichi mālā Kaatù munkà yamùk pùnūnma'nokon ittu. Kaatù pùnūnma molopai suwa ekkà tetok ya maimu yawālā we'nà'nokon winà ittu mālā. ³ Masapùla sàlà mālā Kaatù pùnūnmatok yekamanàì suwa ekkà tetok ya yawālā we'nà'nokon, molopai enupantok ya yamùk wechi sa'man pe kulu kùpona'nokon pen mālā. ⁴ Masapùla tamù'nawolon kon Kaatù munkà wechi mālā wolù yeselu yentaikannan yek pe. Sàlà kasaichi mālā wolù yentaika'nokon ailon tetok kùuya'nokon ke. ⁵ Ànùk uya ken wolù yeselu yentaika? Mùkkālā neken, Jesus wechi Kaatù Mumu pe pāk ailon tawon pe nai'nùk uya yentaika mālā.

Jesus Christ Yekamatok

⁶ Jesus Christ mùkkālā iyàssak lùppù, tuna molopai mùn yai. Iyàpùppù mālā tuna yai neken pùla, tūse asaklāma tuna molopai mùn tukaik. Molopai Wakù Akkwālù uya tūmālā pe yekamappù mālā masapùla Akkwālù mùkkālā ailon. ⁷ Masapùla pūsamlo àsolūwawon kon mùkyamlo yekamannan [epùn po, Ikàipùnù, Imaimu molopai Wakù Akkwālù tawonnan molopai tewin tok wechi. ⁸ Molopai àsolūwawon nālā yekamanàì non po,] Wakù Akkwālù, tuna, molopai mùn tawonnan molopai tamù'nawālā àsolūwawon kon mùkyamlo tewinan iichenumenkatok. ⁹ Ailon tawonnan kùmyamlo kappon yamùk nekama pāk, tūse Kaatù nekama mālā meluntāiwa ailon te toppe iwechi eke peiwa inekama pāk molopai sàlàichi mālā inekamappù Tùmu pāk. ¹⁰ Mālāpāk

a 5:7-8 Sàlà yamùk usenpoika Greek maimu yau imenukasak kon yau pùla iwechi mālā tūse tukke pùla pena kulu pùla ikussak kon yau iwechi.

ànù'là ailon tawon Kaatù Mumu pàk wechi yekamatok tùuya yesak pe tewan yau màlà, tùse ànù'là ailon tawon pen Kaatù pàk uya, kasei pe ikussak màlà, masapùla Kaatù uselupatok Tùmu pàk pàk ailon tesak ya pùla iwechi pàk. ¹¹Sàlàichi màlà yekamatok, Kaatù uya lepan sakù'nokon màlà tàwàlàlà wema'nàtok ke, molopai sàlà wema'nàtok màlà kùponalok kon Imu Jesus yau. ¹²Ànù'là Kaatù Mumu yesak wechi màlà wema'nàtok yesak pe, molopai ànù'là Kaatù Mumu yesak pen wechi màlà wema'nàtok yesak pe pùla.

Tàwàlàlà Wema'nàtok

¹³Emenuka kon uya sàlà tàwàlàlà wema'nàtok yesak pe ewechi kon ittu kon pa. Amyamlo ailon nùkayai'nannùk Kaatù Mumu yesak pàk. ¹⁴Sàlà kasai-chi iwechi pàk meluntà pe we'nàtok Kaatù yemlotopo yesak pe we'nà'nokon màlà. Ittu'nokon kulu man kùyeta kon ya yà'làlà yenna tùpàk teselu yawàlà yau. ¹⁵Kùyeta kon ya màlà yà'là yattai là yekamappo kùuya'nokon yau, ailon pe sàlà wechi ittu man, molopai ittu'nokon nàlà man kùlepa kon ya kùnen-nappù kon ke.

¹⁶Ànù'là uya tùtonpa wemakuima weli'nàtok yak anàì pen pàk yene yau, tàwà nàpùlemai ipona molopai Kaatù uya màlà wema'nàtok ke ilepa. Mùk-yamlo weli'nàtok yak anàì pe pùla tùwemakuimasan pàk wate uya nai'nùk. Tùse molo man àli kuttok weli'nàtok yak anàì, molopai, “Màpùlema tàik màlà pàk,” te uya pùla man. ¹⁷Tamù'nawolon iwalai pen tükussan màlà makui, tùse molo man makui weli'nàtok yak anàì pen.

¹⁸Ittu'nokon man ànù'là Kaatù mule wechi tùwemakuima pàk tùwessen pe pùla, masapùla Kaatù Mumu uya ikupù wakù pe pàk, molopai, Mùkkàlà Ene Makui uya yappàtù pen màlà.

¹⁹Ittu'nokon man Kaatù munkà pe we'nà, tamù'nawàlà lànen wolù wechi Mùkkàlà Ene Makui wettok itepulu pe yo'no tùse.

²⁰Ittu'nokon nàlà man Kaatù Mumu uyàssak molopai lepan sak kon ya ittutok ke ailon pe nai'nùk ittu toppe. Molopai mùkkàlà ailon pe nai'nùk yau we'nà'nokon man, Imu Jesus Christ yau. Pùsàlàichi mùkkàlà ailon Kaatù molopai sàlàichi màlà tàwàlàlà wema'nàtok.

²¹Umunkà yamùk, mùkyamlo ailon ton pen kaatù yamùk winàpai ettàk kon!

John Kaletayi Yakon

Sàlà Kaleta Yawon

Sàlà màlà kaleta so'chi yepulu, amoko John nùmenukappù, nossan molopai imunkà yamùk piyak. Nossan molopai imunkà yamùk te ya màlà yattai pùla so'chi molopai ailon tawonnan pàk. Sàlà tokkwenan inmenukappù uselupasak màlà yà'là kasa là tiu-chi'nùnmaik wema'nàtok pàk molopai iwalai pen enupantok pàk enupannan winàpai we'nàtok pàk.

¹Sàlà màlà kaleta iulà so'chi yepulu nùmenukayai'nùk. Kaatù nanùmùppù nossan molopai imunkà yamùk piyak imenukasak nai'nùk, u'nùn pe kulu unkupù ton amyamlo. Iulà pe neken nà pùla, tùse tamù'nawolon kon ailon ittunna tù'nùn kon pe àkussatà, ²masapùla ailon wechi kùyau'nokon pàk molopai tàwàlala kùpyau'nokon iwechi màlà.

³Tàwà Kaatù Kùkàipùnù kon molopai Jesus Christ Kùkàipùnù kon Mumu kùlepai'nokon wakù pe we'nàtok ke, usentuppantok ke, molopai echitonpa pe we'nàtok ke, tàwà màlà yamùk kùponalok kon pe nechii ailon molopai uchi'nùnmantok yau.

Ailon Molopai Uchi'nùnmantok

⁴Utauchinpatayi kulu àmunkà tonpa yamùk wemapù ailon yau yeposak uya pàk, suwa ettàk kon tetok Kùkàipùnù kon uya kasa. ⁵Màlàpàk eyekamappo uya sàlà, tù'nùnmasen nossan, uchi'nùnmanpai'nokon. Sàlà tùmenukayai'nùk apyak màlà emennak pen suwa mettàik tetok, itesak pe we'nàtokù'no-kon sàlà iwepyattà motapai. ⁶Sàlà uchi'nùnmantok uya màlà Kaatù Maimu yawàlà wema'nà'nokon yekama. Sàlà màlà enupantok, enetappù kon iwepyattà motapai, “Tamù'nawàlà emattàk kon tiuchi'nùnmaik,” tawon.

⁷Tukke enkuttànnan utàppù man sàlà wolù yau, Jesus Christ uyàpùppù màlà kappon pe tawonnan pen mùkyamlo. Mùkkàlà yekkwa mùkkàlà enkut-tànai, Christ pen mùkkàlà. ⁸Elannek pe ettàk, tùttuik, màlà itepek pe ewe'-wotokomappù kon la'chima auya'nokon tukaik, tùse eyepeppù kon yepolo kon pa tamù'nawàlà itonpappù pe là pùla.

⁹Ànù'là Christ maimu yawà tùwessen pen, tùse tentaikase yawàlà pùla nemassai'nùk wechi màlà Kaatù pùla. Ànù'là Christ maimu yawà tùwessen wechi màlà Kaatù Kùkàipùnù molopai Imu tawonnan yesak pe. ¹⁰Ànù'là uyàssak apyak sàlà enupantok ne'nai pen wechi yau, kùsewonnùpui àwùk tak, wapùla echitonpa pe là ipokonpe kechii. ¹¹Masapùla ànù'là “Ewonkà,” tawon wena màlà ipatùnayi pe, àli kuttok ya yau.

Iwenukapù Pe John uselupatok

¹² Tukke unekama molo man àpàkù'nokon, tùse enmenukapai pùla wessaik sàlà kaleta pàk, tùse akaklanpa kon uya pàk enpen wessaik, eyelupase'nokon iulà pe, i'napailà tùutauchinpaik we'nà toppe.

¹³ Apachi yanùnsak lùppù, munkà yamùk “Wakù pe na' messatàu?” nùkayan.

John Kaletayi Solùwano

Sàlà Kaleta Yawon

Icholùwano pe iku'nàì John kaletayi menukappù amoko so'chi yepulu uya so'chi yesak Gaius piyak. Gaius yapulàppù ya masapùla tùulon kon ailon tawonnan Jesus pàk pùikattàsak ya pàk. Kàyik Deotrephe itesek yeselu pàk tok uya wakù te tukaik tok yekamappoppù ya.

¹ Sàlà málà kaleta iulà so'chi yepulu nùmenukayai'nùk, ailon yau u'nùn pe unkupù Gaius piyak.

² Uwechiyakon kulu, wàpùlemayaik tamù'nawolon wettoppe wakù pe molopai e'nek pùla ewechi pa, wakù pe là ewechi ayakkwàlù yau kasa. ³ Utauchinpatai kulu ailon tawonnan Kaatù pàk tonpa yamùk welepansak uya ailon pe ewechi ailon itekale pàk yekamasak pàk, molopai tàwàlálà ailon yau tùwemassen pe ewechi pàk. ⁴ Yà'làlà uyauchinpanài woton pùla iwechi málà umunkà yamùk wemapù ailon yau yeta uya pàk utauchinpa yentaino.

Gaius Yapulà

⁵ Uwechiyakon kulu, ailon pe messaik málà wotoko ànkupù yau, mùkyamlo tonpawannà yamùk pàk, kaklan yamùk pe lànen tok wechi tùse. ⁶ Pùnùman auya yekale yekamasak tok uya man talonnà so'chi tawon kon pàk. Tàwà te'ma kon tawà tok wechi yawà tok ipùikattàkà, Kaatù yauchinpanài pe. ⁷ Masapùla tok wepyattàsak man Christ wotokoyi yau, ailon tawonnan pen winàpai tùwepùikattàtok kon tepose pùla. ⁸ Kùmyamlo nen uchi pùsamlo kappon yamùk pùikattài, tamùkke tùwepùikattàik we'wotokoman toppe, ailon itekale yau.

Diotrephe Molopai Demetrius

⁹ Kaleta tùmenukatai so'chi tawon kon piyak, tùse Diotrephe, tok yesak pe eppai tùwessen, ina nulunpayan. ¹⁰ Uyàssak yau nen uchi, málà tamù'nawolon àlì pe iichelupappù kiwinàkài'nokon yekama uya málà. Tùse málà neken pen, ailon tawonnan Kaatù pàk tonpawannà yamùk yanùmù ya pùla iwechi málà tok uyàssak yau, molopai nàlà mùkyamlo ananùnpaino kon yeleutanùpù ya. Tok yenpakkanài mùkkàlà so'chi tapai.

¹¹ Uwechiyakon kulu, àlì pe nai'nùk kasa kechii, tùse wakù pe nai'nùk kasa ekkà. Ànù'là wakù ku'nàì wechi málà Kaatù ponalok pe molopai ànù'là àlì ku'nàì uya Kaatù yensak pùla man.

¹² Tamù'nawolon kon mùkyamlo Demetrius pàk tùuselupasan wakù pe, masapùla ailon pe kulu iwechi pàk. Molopai ina nàlà wakù mùkkàlà nùkayan, molopai ina nùselupayai'nùk wechi ailon pe mùttuyaiik.

¹³Tukke unekama molo man àpàk, tùse ànkuppai pùla wessaik kaleta pàk. ¹⁴Enpen wessaik, eyene uya màlà sàlàpe'ne là molopai uselupan màlà usennàì'ma.

¹⁵Tàwà wakù pe echitonpa pe we'nàtok apyau nechii.

Tamù'nawolon kon ewechiyakonnon talonkonnà, “Wakù pe na' messan?” nùkayan. Molopai tamù'nawolon kon ina wechiyakonnon pàk, “Wakù pe na' messatàu?” kakkà ina ponalok pe.

Kaleta Jude Winàpaino

Sàlà Kaleta Yawon

Jude uya sàlà kaleta menukappù màlà ikasa pùla enupannan tùse ailon tawonnan pe tukaik tùusesassan pàk elannek pe tok wettoppe. Tokkwenan nùkkwà kaleta wechi màlà 11 Peter kasa imaimu. Sàlà yau tukaletayi yennàì meluntàpasak ya màlà iwe'wo-tokoma toppe, màlà ailon tetok ponelok pe, Kaatù nùtùlùppù tùmunkà yamùk piyak.

¹ Sàlà màlà kaleta Jude, Jesus Christ yapyoto molopai James tonpa nùmenukappù.

Kaatù Kùkàipùnù kon nùkà'massan molopai Kaatù uya pùnùnmantok yau tùwemassan molopai Jesus Christ uya mainanpantok yau tùwemassan piyak inmenukappù sàlà.

² Tàwà usentuppantok, echitonpa pe we'nàtok molopai uchi'nùnmantok nechii eke pe àponelok kon pe.

Ailon Pe Pùla Enupannan

³ Utonpa yamùk, tùusenumenkaik kulu kaleta menuka pàk wekkupùppù apyakù'nokon, wepùikattàntok Kaatù nùtùlùppù kùponelok kon pe nai'nùk pàk, tùse emenuka uya làkku sàlà eumeluntàta kon pa ewepanta'ma kon pàk ewechi kon pa ailon tetok ipàk pàkànsau tewin itekkwa neken molopai tamù'-nawolon pe Kaatù uya tùponelok kon lepatok ike. ⁴ Masapùla tùulon kon àli ton kapon yamùk wewonsak man amak yai kùklotta'nokon ittu kùuya'nokon pùla, pùsamlo lùppù uya wakù pe we'nàtok Kaatù winàpaino lattàsak man i'che tùwettok kon kasa tùnàkàluntok kon ipàkàlà pe, molopai Jesus Christ tewinan Kùyepulu kon molopai tamù'nawolon kon Yepoino nulunpa tok uya. Pena Kaatù Maimu uya yekamappù sàlà talumattàntok tok nepoloppù.

⁵ Tamù'nawàlà lànen sàlà ittu auya'nokon tùse, eyenu kon anappontàpai wessaik Itepulu Kaatù uya Israel payan mukkappù Egypt yapai, tùse màlà tùpo mùkyamlo ailon tawonnan pen talumattàppù ya pàk. ⁶ Inchelù yamùk ittutàk kon wapiyalok tùpatassek kon yau iwessak kon pen, tùse tùpatassek kon nànnàì nan nùssan. Kaatù uya tok kussak màlà ewalupàttau, tok taulon-pàsse tàwàlàlà Eke Wei ponala, tok talumattà toppe. ⁷ Màlà kasa làma Sodom molopai Gomorrah ittutàk kon, molopai iwoino kon pata yamùk yawon kon kapon yamùk wettùlùppù màlà àli pe we'nàtok molopai nàkàlunnàtok yak. Tok talumattà màlà tàwàlàlà tùuyassen apok ke tamù'nawolon kon yenu yappolù pe.

⁸ Màlà kasa làma pùsamlo kapon yamùk tùwe'neppàssan àli pe. Tok we'ne-pàtok màlà tok ku'nàì àli pe tok wettoppe tesak kon winàkàik, Kaatù yapàikkètù nulunpannan mùkyamlo molopai kawon kon akkwalù yamùk mottùnpannan.

⁹Inchelù yamùk yepulu, Michael uya sàlà kussak pùla iwechi màlà. Teepùlù pokonpe tùusàulàma kon pe tùuselupa kon Moses yàkàpù pàk yau, Michael usenalippappù màlà. Teepùlù mottùnpappù ya pen, tùse, “Itepulu uya àyàulàma màlà,” teppù ya. ¹⁰Tùse pùsamlo kappon yamùk mùkyamlo màlà yamùk tùnùttu kon pen mottùnpannan tùusenumenkasan pe pùla tok wechi molopai tok uya ittutok wechi elannek kamo yamùk uya ittutok kasa, màlà uya tok mattanùpù. ¹¹Talumattàntok wechi màlà tok po! Masapùla tok utàsak Cain utàppù yawàlà lùppù yawà pàk, tok wettùsak man iwalai pen yak pùlayatta pàkànsau, Balaam wechipù kasa molopai tok mattanùssak man mayin yawàlà pùla we'nàtok pàkàlà Korah wechipù kasa. ¹²Pùsamlo mùkyamlo echitonpa pe tamùkke tùwepilì'che auta'lettàtok kon yau, kuli'mannan tùuta'lettà kon yau. Tùpàkù'nokon neken tùusenumenkasan. Assetun uya katupluk yalà konok pùla walainon mùkyamlo. Yemeikkatok yattai yei itepelu pùn molopai ikalakasak walainon, asak itekkwa iweli'chak ton. ¹³Palau pon àsà chipa'chipa walainon mùkyamlo, kuli'mannan teselu kon pokonpe tùusenpoika kon ke yaklon kasa. Tùutamasan chilùkà walainon mùkyamlo, Kaatù uya tok pata woton kussak màlà ewalupàttau we'nàtok tàwàlàlà yau.

¹⁴Enoch, Adam pa 7 pe Adam ye'mappùpokon mùkkàlà pùsamlo pàk Kaatù Maimu yenpoikanàippù lùppù, “Yenkà! Itepulu uyàpù màlà tukkan kon kulu wakù ton inchelù yamùk pokonpe, ¹⁵tamù'nawolon kon kappon yamùk ittuse molopai tamù'nawolon kon Kaatù pùnnon talumattàse, tamù'nawolon àli ton tok nùkupùppù pàkànsau, molopai tamù'nawolon àli pe tok uselupappù Kaatù winàkàik pàkànsau!” tukaik. ¹⁶Pùsamlo mùkyamlo kappon yamùk tùusàulàma pàk tùwessan tàwàlà, àli tùulon kon yeselu yenei'che kulu tùwessan, i'che tùwettok kon yawàlà tùwessan àli yau, tùutapulàsan, molopai tùulon kon yapulà pe tukaik tùsensnakasan yà'làlà i'che tùwettok kon yepotoppe tùuya'nokon.

Enu Yappontàtok Molopai Enupantok

¹⁷Tùse utonpa yamùk, pena iwekkupù wapiya Kùyepulu Jesus Christ neu-nokossan nekamappù lùppù mùttutàik. ¹⁸Tok uya àpàkù'nokon, “Pata weyu wenukapù pe iwechi yau, kappon yamùk usenpoika màlà àmottùnpa kon woton kon, kappon yamùk Kaatù yeselu walai pen iteselu ton,” teppù. ¹⁹Pùsamloichi mùkyamlo wepantapà'nàtok ku'nài nan, kappon yeselu neken ànkuppai tùwessan, Wakù Akkwalù pùnnon. ²⁰Tùse amyamlo, utonpa yamùk kulu, esemokkatàk kon wakù ailon tetok auya'nokon ipàk yau. Àpùlematàk kon Wakù Akkwalù meluntàlù yau, ²¹molopai Kaatù yau tùutauchinpaik ettàk kon, Kùyepulu Jesus Christ uya tùsentsuppatok winà elepa kon tàwàlà wema'nàtok ke màmukui'ma.

²²Ailon te ya ma'le nai'nannùk pàk esentuppatàk ²³Tùulon kon pùikattà auya'nokon pe apok yapai tok imokkatàk kon. Molopai tùulon kon pàk nàlà esentuppatàk kon tùwe'namaik echii'ma,^a eyewanma kon pe tok pon mùkut-tàik tùpun kon wettok i'che tùkusse tok noi'mappù.

Kaatù Yapulàtok

²⁴Mùkkàlà ewekkawai'ma kon tukaik àku'nài'nokon molopai esuken yà'làlà àli pùla enessai'nù'nokon, molopai tùutauchinpaik àtùnài'nokon

a 1:23 tùwe'namaik wapùla Kaatù namai'ma.

wakù takkwayi yemlotopona yapulà nechiik. ²⁵Tewinan Kaatù Kùpùikattà-nàì'nokon Jesus Christ Kùyepulu kon yai piyau apulàntok nechiik. Inamatok nechiik. Itepulu pe we'nàtok meluntàlù nechiik. Molopai apàkke nechiik, sàlàpe molopai tàwàlàlà molopai tàwàlàlà! Emen.

John Uya Yentok Pe

Yenpoikasak Lùppù

Sàlà Kaleta Yawon

John nenpoikappù lùppù menukappù màlà Jesus ya'lon kon uya ailon te pàkànsau tok talumattà yattai. Imenukappù ya enpen tok wettok ke tok lepanài pe molopai tok meluntàpanài pe, molopai ailon pe tok wettoppe tùwettalumattàtok kon yawà. We'-neppà'nàtok walainon yenpoikappù ya.

Sàlà kaleta yau Christ wechi màlà tapulàsen pe kulu. Tukke wakù ton Jesus yesek yamùk yekamasak ya màlà. Jesus yai nen uchi màlà Kaatù uya tamù'nawàlà teyaton pe tùwessan yentaika, Settan nà. Ailon ton ye'ma ya màlà emennak epùn ke molopai non ke, talà entaikantok wenukassak yattai.

Ipantapàssak

We'neppà'nàtok 7 pan so'chi yamùk pàk 1:1–3:22

Kaleta molopai ya'chittok kon 7 pan 4:1–8:1

7 pan paaka letù lùppù walai wai 8:2–11:19

Ulupele molopai asa'lon kon àsà ene yamùk 12:1–13:18

Tùpatalo'nan we'neppà'nàtok walainon 14:1–15:8

7 pan pùsau Kaatù we'naikatok 16:1–21

Babylon, àsà ene yamùk, molopai Teepùlù mattanùttok 17:1–20:10

Iwenukapù pe suwa messaik tetok 20:11–15

Emennak epùn, non molopai Jerusalem 21:1–22:5

Iwenukattok 22:6–21

1 ¹Sàlà màlà Jesus Christ nenpoikassan. Sàlà yamùk tùlùppù màlà Kaatù uya itemyak, tapyoto ton pàk tùwekkupù woton tachin pe kulu tùpo pùla yenpoika toppe ya. Christ uya tiyinchelùyi yeunokoppù màlà tapyoto John piyak, sàlà yamùk yenpoikase ipàk. ²John uya tamù'nawolon tùne-neppù yekamasak man. Sàlàichi màlà inekamappù itekale Kaatù winàpaino, yenpoikasak Jesus Christ winà. ³Tùutauchinpasen mùkkàlà sàlà kaleta yennà, molopai tùutauchinpasan nàlà mùkyamlo iwekkupù wapiya yekamasak itekale maimu yetannan. Molopai sàlà kaleta yau imenukasak maimu yawolon kon. Masapùla sàlà yamùk wekkuttok yattai weyu mei pùla man.

Christ Winàpaino Kaleta So'chi Yamùk Ponalok

⁴John winàpaino 7 pan so'chi yamùk pata Asia yawolon kon piyak:

Tàwà wakù Kaatù nùkupù molopai echitonpa pe we'nàtok Kaatù winàpaino apyau'nokon nechii. Mùkkàlà sàlàpe nai'nùk, iwechippù nai'nùk molopai tùuyàpù woton pe nai'nùk winàpaino apyau'nokon nechii, molopai 7 pan

kon akkwalù yamùk Kaatù yapon yemlotopo tùwessan winàpaino. ⁵ Molopai màlà wechi màlà Jesus Christ winàpaino pe. Ailon pe tùuselupasen Kaatù pàk, mùkkàlà wapiya iwuluukasak lùppù weli'nàtok yapai. Non po kin pe tùwessan yepulu pe nàlà nai'nùk.

Kù'nùnmanàinokon mùkkàlà, molopai tùmùnù winà kùpùikattàsak kon ya màlà kùmakuyi kon yapai. ⁶ Molopai kùkonekasak kon ya màlà pata yepulu pe tùkàipùnù ponalok pe, molopai tùkaatùyi ponalok pe molopai paatele yamùk pe nàlà. Jesus Christ ponalok peichi namantok molopai apulàntok molopai meluntà nechii tàwàlàlà, tàwàlàlà. Emen.

⁷ Yentàk, nùyàssan katupluk yau!

Tamù'nawolon kon uya yene màlà.

Mùkyamlo ipukapà'nài nan nùssan uya là.

Tamù'nawolon kon kappon yamùk sàlà non pon kon usewankono'ma màlà iwenai.

Ewaik, màlà kasa iwettok woton! Emen.

⁸ “Alpha iulà molopai Omega iwepyattàtok molopai iwenukattok,” tawon mùkkàlà Itepulu Kaatù, sàlàpe nai'nùk, iwechippù nai'nùk, molopai tùuyàpù woton, Mùkkàlà neken Meluntà. *Isaiah 46:4*

We'neppà'nàtok Walai Yau Jesus Yene

⁹ Iulà mùkkàlà John, àtonpa kon molopai Jesus ponalok àpokonpan'no-kon, wettalumattàntok yau molopai pàlikantok yau itepulu pe iwettok yau. Pata lùkkwà tuna iwoino Patmos po wechippù màlà masapùla Kaatù Maimu molopai ailon Jesus nenpoikappù yekamasak uya pàk. ¹⁰ Itepulu Weyu yattai Wakù Akkwalù wenappù uyesak pe màlà molopai, eke mayin yetappù uya màlà iichelupa unpoi winà wai tàwù kasa. ¹¹ “Enene imenukàkà, molopai kaleta yeunokkà 7 pan pata yamùk yawon kon so'chi yamùk piyak, Ephesus, Smyrna, Pergamum, Thyatira, Sardis, Philadelphia molopai Laodicea pon kon yemyak,” teppù ya.

¹² Welattàppù màlà ànù'là uya uyelupa yense. Màlàyau yeneppù uya 7 pan kolù yapai ikonekasak lanppu yapon yamùk. ¹³ Sàlà yamùk kùlottau kàyik mumu walai wechippù satik pe, iwepontàsak kusan pon yak tùtta tepoik, molopai kolù pùlopo mùk wechippù iplopo woi. *Daniel 7:13* ¹⁴ Ippai wechippù aimu'ne kàtàkkwak yentai molopai itenu ulenpansak wechippù apok kasa. ¹⁵ Itta ulenpamùppù kalukuli uyatù waweitasak kasa, molopai ikalapaimasak kasa, molopai imaimu usetappù eke tuna melu kasa. ¹⁶ 7 pan chilùkà yamùk ya'chippù ya kamik pen temyatù yau, molopai yàkek asa'lon yà kasupala wepakkappù intapai. Itenpata wechippù màlà akkwa pe inakattapai là wei wechi yakkwayi kasa. ¹⁷ Yensak uya yau, wekkawai'mappù itta piyau iweli'chak kasa. Kamik pen temyatù tùlùppù ya upona molopai, “Kettalipai! Iwepyattàtok iulà, molopai iwenukattok,” teppù ya. ¹⁸ “Nulànan iulà! Welikùppù màlà, tùse yenkà, nulà wessaik tàwàlàlà molopai tàwàlàlà. Tapàikketù ke wechi nai'nùk weli'nàtok yepoi molopai iweli'chak kon patassek yepoi. ¹⁹ Enene yamùk uchi imenukàkà, asaklàma sàlàpe nai'nùk molopai màlà yamùk tùwekkupù woton kon àkàmlàk,” teppù ya nàlà. ²⁰ “7 pan chilùkà yamùk kamik pen uyemyatù yau menyai'nùk molopai 7 pan kolù yapai ikonekasak lanppu yapon nekama màlà sà tonantau nai'nùk. 7 pan

kon chilùkà yamùk mùkyamlo inchelù yamùk 7 pan so'chi yamùk inchelù yamùk, molopai 7 pan kolù yapai ikonekasak lanppu yapon yamùk màlà 7 pan so'chi yamùk,” teppù ya nàlà.

Ephesus Pon So'chi Ponalok Itekale

2 ¹“Ephesus pon So'chi inchelù yiyak sàlà imenukakà. Sàlàichi màlà mùkkàlà 7 pan chilùkà yamùk ya'chinài kamik pen temyatù yau winàpainsò itekale, mùkkàlà 7 pan kolù yapai ikonekasak lanppu yapon kùlottawà tùsasen. ²Ànkupùppù tùttuyaik sa'man pe ewe'-wotokomappù molopai pàlikanài pe ewechippù. Àli ton kappon yamùk pàlika auya pùla iwechi tùttuyaik. Molopai mùkyamlo tùusesassan yeunossak kon pe yeunossak kon pe pùla echii'ma ittuppù auya. Kasei pe tok wechi ittuppù auya. ³Pàlikanài àmàlà. Ewettalumattàppù man uyeseke pàkànsau, molopai ewe'nonkasak pùla man.

⁴Tùse sàlàichi màlà wakù pe pùla ewechi pàk usenumenkatok ewinàkàik, wapiya u'nùnmapppù auya kasa u'nùnma auya pùla man. ⁵I'nai yekkwa motapai ewennapposak ittukà! Molopai amakuyi winàpai elattàk Kaatù winàkàik, molopai wapiya ànkupùppù ikukkà. Ewelattà pùla iwechi yau, apyak uyàpù màlà molopai alanppuyi yapon mokka uya màlà ipatassek yapai. ⁶Tùse sàlà yesak pe messaik, Nicolaitan yamùk nùkupù màlà eyewanma, uyewanma pe nàlà ikupù uya kasa.

⁷Tàwà tùpana ke nai'nùk Wakù Akkwalù uya So'chi yamùk yelupatok yetai. Mùkyamlo entaikannan nùssan uya, nulà ku'nài kùyalì yepelu natoppe ikupù uya màlà, màlà iwattasak Kaatù tumà yau,” teppù ya.

Smyrna Pon So'chi Ponalok Itekale

⁸“Smyrna pon So'chi inchelù yiyak sàlà imenukakà.

Sàlàichi màlà itekale mùkkàlà wapiyalok molopai iwenukattok, iweli'chak lùppù molopai nulà tu'ma nai'nùk winàpainsò. ⁹Atalumattàtok molopai entuppak ewechi tùttuyaik. Tùse itemaminkek kulu àmàlà. Àli ton uselupantok kon ewinàkàik tùttuyaik Jew yamùk pe tùusesassan winà tùse Jew yamùk pe pùla echii'ma. Settan ponalok kon mùkyamlo. ¹⁰Yà'làlà ewettalumattàtok ike woton pàk kesenalippai! Masa yetakà! Makui uya eyittu màlà àtonpa yamùk tülù tùuya patiki'chi tak winà 10 pe wei màlà ewettalumattà. Ailon pe mechiik, ewelikù ponalà, molopai wema'nàtok yalùko ke elepa uya màlà.

¹¹Tàwà tùpana ke nai'nùk netai, Wakù Akkwalù uya so'chi yamùk yelupatok. Mùkyamlo entaikannan nùssan umatta yakon itek kwa pe weli'nàtok ke pen màlà.”

Pergamum Pon So'chi Ponalok Itekale

¹²“Pergamum pon so'chi inchelù yiyak sàlà imenukakà.

Sàlàichi màlà itekale, mùkkàlà, yàkek asa'lon yà kasupala yesak winàpainsò. ¹³Ewemattok yau tùttuyaik, molo Settan yapon wettok imotau. Ailon pe lùppù messaik uyeseke pàk, molopai ailon tetok auya upàk nonka auya pùn, Antipas yattai, ailon kulu upàk tùuselupasen iwàsak lùppù apata yau, molo Settan wemattok motau.

¹⁴Tùse molo man tukkan pen nà ikasa pùla ewechi pàk ewinàkàik usenu-menkatok. Tùulon kon àklottau'nokon man Balaam uya enupantok ku'nàì nan. Balak yenupappù ya màlà Israel payan wemakuima toppe ikuttotpe ya Kaatù pen yemyak itùsak lùppù kùyalì nattope tok uya. Molopai tok uya nàkàlunnàtok kuttotpe. ¹⁵Màlà kasa làma, tùulon kon molo man apyau Nicolaitan yamùk uya enupantok ku'nàì nan. ¹⁶Amakuyi winàpai uchi elat-tàkà! Ewelattà pùla iwechi yau, asse'ne apyak uyàpù màlà molopai mùk-yamlo panta'ma uya màlà asa'lon yà kasupala unta yapai tùwepakkasen ke. ¹⁷Tàwà tùpana ke nai'nùk, Wakù Akkwalù uya so'chi yamùk yelupatok yetai. Mùkyamlo entaikannan nùssan lepa uya màlà tonantau tùwessen kùyalì mana ke. Aimu'nàn tàk ke nàlà tok lepa uya màlà. Sàlà wechi màlà emennak esek menukasak ipàk, ànù'là nùttu pen tùse yeponàippù neken nùttu."

Thyatira Pon So'chi Ponalok Itekale

¹⁸"Thyatira pon so'chi inchelùyi piyak sàlà imenukàkà.

Sàlàichi màlà itekale Kaatù Mumu winàpaino. Itenu tùulenpansen apok kasa, itta tùulenpansen kalukuli kalapaimasak kasa. ¹⁹Ànkupù tùttuyaik. Pùnùnmantok auya, ailon tetok auya, ewe'wotokomatok molopai pàlika-nàì pe ewettok. Wakù peiwa ikupù auya tùttuyaik sàlàpe wapiya ikupùppù auya yentai lùìwa.

²⁰Tùse sàlàichi màlà usenumenkatok ewinàkàik. Mùkkàlà nossan Jezebel pàlikanàì àmàlà, mùkkàlà Kaatù Maimu yenpoikanàì pe tukaik tùusesassen. Enupantok tùuya ke uyapyoto yamùk lattànàì mùkkàlà nàkàlunnàtok yak molopai Kaatù pen yemyak itùsak kùyalì nattope tok uya. ²¹Tùma-kuyi winàpai iwelattàtok yattai ke ilepasak uya man, tùse elattàpai pùla man tùnàkàluntok winàpai. ²²Màlàpàk uchi yenu'ma uya màlà yapon po. Molo eke pe iwettalumattà màlà mùkyamlo tùtayappù ton pen tùpokonpe àli ku'nàì nan nùssan pokonpe. Sàlà kupù uya màlà, tok welattà imakuyi yeselu winàpai pùla iwechi yau. ²³Imunkà yamùk tükka uya nàlà màlà, màlàyau nen uchi tamù'nawolon so'chi yamùk uya iulà pe iwechi ittu màlà, kappon yamùk yewan molopai tok usenumenkatok ittunàì pe. Tamù'na-wàlà amyamlo ye'ma uya màlà ànkupùppù yawàlà tewin pàk.

²⁴Tùse amyamlo nàlà tok tonpa yamùk Thyatira pon kon uya àli enupantok ya kupùppù pùla man, Settan nùkupù tonantawon tukaik tùulon kon nesatù pàk eusenupasak kon pùla man. Tùulon tùpàlikasen tùlù uya tu'ma àpona'nokon pen màlà. ²⁵Tùse eyenupatok kon itesak pe messatàì'nùk kù'-nonkatàu kulu uyàpù ponalà.

²⁶Mùkyamlo entaikannan nùssan molopai uwotokoyi ku'nàì nan nùssan iwenukapù ponalà, yemyak itepulu pe we'nàtok pata yamùk yepoi yapàikketù tùlù uya màlà. ²⁷Màlà apàikkek yepoloppù uya màlà Ukàipùnù winàpai unepoloppù lùppù. Màlà kasa

'meluntà tekessen ke tok yepulu pe tok wechi màlà.

Molopai tok yamoklopù tok uya màlà echikili pe àinà yamoklossak kasa.'

Psalms 2:8-9

²⁸Molopai ko'làmalok kaiwonok ke nàlà tok lepa uya.

²⁹Tàwà tùpana ke nai'nùk Wakù Akkwalù uya so'chi yamùk yelupatok yetai!"

Sardis Pon So'chi Ponalok Itekale

3 ¹“Sardis pon So'chi inchelüyi piyak sàlà imenukàkà. Sàlàichi màlà itekale mùkkàlà 7 pan akkwalù yamùk Kaatù winàpaino molopai 7 pan chilùkà yamùk yesak winàpaino. Ànkupù tùttuyaik, nulà kappon yamùk uya eyittu tuse, eweli'chak man. ²Màlàpàk uchi apakakà molopai iwà'nànsak lùppù ayau imeluntàtanùkkà iwelikkapù wapiya. Masapùla yeposak uya man ànkupùppù wechi wakù pe kulu pùla Ukaatùyi yenu yau. ³Ittukàichi eyenupappù lùppù molopai enetappù lùppù, imaimu yawàlà ekkà, amakuyi winàpai elattàkà. Aupaka pùla ewechi yau, amak kasa uyàpù màlà apyak, molopai yà'là yattai là uyàpù ittu auya pen. ⁴Tùse tukkan kon pen Sardis pon kon uya tùpon kon kussak man wakù pe. Upokonpe tok usalà màlà, tùwepontàse aimu'nan yak, masapùla ikasa tùwessan yek pe tok wechi màlà. ⁵Mùkyamlo entaikannan nùssan wepontà màlà tok kasa aimu'nan yak, molopai tok yesek yama uya pen màlà wema'-nàtok kaletayi yapai. Ukàipùnù molopai itinchelüyi yamùk yemlotopo uponalok kon mùkyamlo te uya màlà. ⁶Tàwà tùpana ke nai'nùk Wakù Akkwalù uya So'chi yamùk yelupatok yetai.”

Philadelphia Pon Kon Ponalok Itekale

⁷“Philadelphia pon So'chi inchelüyi piyak sàlà imenukàkà. Sàlàichi màlà itekale mùkkàlà wakù esukenan molopai ailon winàpaino. Mùkkàlà David ponalok ki ya'chinài, yakkokanài mùkkàlà ànù'là uya inakkokappù yakkolo pen. Yakkonài mùkkàlà, ànù'là uya inakkoloppù yakkoka pen. *Isaiah 22:22* ⁸Ànkupù tùttuyaik. Manatta yakkokasak uya man eyemlotopo, ànù'là uya yakkolo yentai. Emeluntàlù wechi mala lùkkwà tuse enupantok uya kupùppù auya molopai ailon pe ewechippù upàk. ⁹Yetakà, mùkyamlo Settan ponalok kon mùkyamlo kasei ton, Jew yamùk pe tukaik tùwekkussan Jew yamùk pe pùla echii'ma. Tok kupù uya màlà tok uyàttoppe eyemlotopona, tok wepeima toppe ayapulà pe. Tamù'nawàlà à'nùnma kon uya ittu toppe tok uya. ¹⁰Umaimu yawàlà ewessak man pàlikanài pe. Màlàpàk wakù pe nàlà àkupù uya màlà talumattàntok yattai. Nùyàssai'nùk tamù'nawolon non pona tamù'nawà kappon yamùk sàlà non pon kon ittuse. ¹¹Asse'ne uyàpù màlà. Itesak pe ewettok kon ikuttàk wakù pe, ànù'là uya wakù entaikantok auya yepeppù alok mokka tukaik. ¹²Mùkkàlà entaikanaippù kupù uya màlà wakapu pe Ukaatùyi yùwùk tau, molopai inàntu'ma ya pen màlà. Ukaatùyi yesek menuka uya màlà ipàk, molopai Ukaatùyi patassek yesek emennak Jerusalem. Màlà nùyàssai'nùk epùn yapai Ukaatùyi winàpai. Emennak uyesek menuka uya nàlà màlà ipàk. ¹³Tàwà tùpana ke nai'nùk, Wakù Akkwalù uya So'chi yamùk yelupatok yetai.”

Laodicea Pon So'chi Ponalok Itekale

¹⁴“Laodicea pon So'chi inchelüyi piyak sàlà imenukàkà. Sàlàichi màlà itekale mùkkàlà Emen winàpaino. Ailon molopai ailon yekamanài, tamù'nawolon Kaatù nùkonekassan wepyattàtok. ¹⁵Ànkupùppù tùttuyaik. A'nek pe pùla molopai i'nàkken pùla ewechi. A'nek pe wapùla

i'nàkken eyi'che wechi eppai tùse! ¹⁶Tùse masapùla tukuile, a'nek pe pùla wapùla i'nàkken pùla ewechi pàk, untapai eyikkwamù pàk wekkussaik. ¹⁷Tukkan itemamin iulà molopai italumayippù pen, tamù'nawàlà i'che wettok yesak,' te là auya. Tùse entuppak sa'ne ewechi ittu auya pùla man! Yà'là pùla italumayippù pe messaik, ipon pùla molopai enpùla. ¹⁸Eyeka-mappoyan iulà, kolù ye'mapa uwinàpai, apok ke tùpottàik ikonekasak kolù, temamin ke ewechi pa. Aimu'nàn pon nàlà ye'makà yak ewepontà pa, molopai eyesak iwapu pùn kuli'mak nai'nùk waputtàpa. En ipik nàlà ye'makà eyenu ipik pe, wakù pe pata yenepa.

¹⁹Tamù'nawolon kon u'nùn pe unkupù yekamapponài iulà molopai tok talumattànài nàlà. Amayintakà molopai amakuyi winàpai elattàkà.

²⁰Yetakà! Satik pe wessaik manatta po molopai tei'tei ukayaik. Ànù'là uya umaimu yeta molopai manatta yakkokasak yau, itùwùk tak wewomù mālā. Uta'lettà mālā ipokonpe molopai iita'lettà mālā upokonpe.

²¹Mùkyamlo àli yentaikannan nùssan kupù uya mālā upyau tok weleuta toppe uyapon po. Àli yentaikasak uya molopai sàlàpe weleutasak Ukàipùnù piyau yapon po kasa làma. ²²Tàwà tùpana ke nai'nùk, Wakù Akkwalù uya so'chi yamùk yelupatok yetai.”

Epùn Po Tùwepeimasan Kaatù Yemlotopo

4 ¹Sàlà yamùk tupo tùulon we'neppà'nàtok walai yenepù uya, manatta utakkokasak epùn po.

Molopai mayin, paaka letù walai wai tàwù kasa wapiya uyelupa ya unetappù uya, “Àikkà, enukkà upyak sàlà motak molopai sàlà ye'mappùtak tùwekkupù woton yekama uya mālā àpàk,” teppù. ²Mālā yattai là Wakù Akkwalù yau wechippù. Molo epùn po aponnok wechippù. Molopai ànùk lànàn wechippù ipo chichiu pe. ³Itenpata ulenpansak wechippù wakù tàk jasper kasa molopai tùulon wakù tàk carnelian kasa. Aponnok woi melemleik wechippù lola pe imenu emerald menu kasa. ⁴Sàlà aponnok woi 24 pe tùulon kon aponnok yamùk wechippù. Mālā yamùk po 24 pan kon eke ton tūnamasan wechippù chichiu pe. Tok wepontàsak aimu'nàn yak, molopai kolù alok yau'ne tok wechippù. ⁵Aponnok winàpai pata wekamlipù yakkwayi uyàpùppù mālā, wala'napi wettoippàtùppù, molopai mayin yamùk usetappù. 7 pan lanppu yamùk pottàsak uyatùppù aponnok yemlotopo, sàlà wechippù mālā 7 pan kon akkwalù yamùk Kaatù winàpainsa kon pe. ⁶Aponnok yemlotopo wanamali walai palau useneppù awai'ne crystal kasa.

Aponnok woi ilatoi winà'ne, asakùlànàn kon nulànàn kon ànùkyan nànan wechippù en yamùk ipolon kon tok yemlotopolo molopai tok mùpoi polo. ⁷Wapiyalok nulànàn ànùk lànàn useneppù palauya kasa, yakon useneppù paaka kasa, icholùwano wechippù kappon yenpata kasa itenpata, molopai ichakùlànò useneppù umuchimà wainùnsak kasa. ⁸Tamù'nawàlà asakùlànàn kon nulànàn kon ànùkyan nànan wechippù 6 pe'ne yapàli, molopai en yamùk wechippù tok polo, tok yapàli yo'nolo nàlà. Tùuselenpatok kon yeleutanùpùppù tok uya pen weinai wapùla ewalupàttau.

“Wakù esukenan, Wakù esukenan, Wakù esukenan

Itepulu Kaatù. Mùkkàlà neken Meluntà,

iwechippù nai'nùk, sàlàpe nai'nùk, molopai tùuyàpù woton,” tukaik.

⁹Mùkkàlà chichiu pe tùwessen, tùwemassen tàwàlàlà molopai tàwàlàlà, ponelok pe asakùlà'nàn kon nulànan kon ànùkyan nànan uya apulàntok, namantok molopai tenki tetok yelenka ipàk kaichalà, ¹⁰Kaatù ponelok kon 24 pan kon eke ton wepeimappù non pona mùkkàlà aponnok po chichiu pe tùwessen yemlotopona. Tok uya yapulàppù molopai inamappù mùkkàlà tùwemassen tàwàlàlà molopai tàwàlàlà. Tok uya talùko kon nonkappù aponnok yemlotopona. Molopai,

¹¹ “Ina Yepulu molopai ina Kaatùyi! Àmàlà mùkkàlà wakù.
Àponelok màlà apulàntok, namantok molopai apàikkeke.
Masapùla tamù'nawolon yà'làlà konekappù auya,
molopai eyeselu winà tamù'nawolon wechi màlà molo,” tei'ma.

Kaleta Molopai Kaalinilu Mule

5 ¹Kaleta yeneppù uya màlà mùkkàlà aponnok po chichiu pe tùwessen yemyatù kamik pen yau, imenukasak wechippù ese'latoi pàk, molopai iki'nàmasak wechippù màlà 7 pan ya'chittok ke. ²Molopai meluntà inchelù yeneppù uya màlà, Eke pe tùwentaimese yekamappù ya “Ànùk ken kaleta ya'chittok ikkwà'nài yek pe nai, molopai kaleta yakkokanài yek pe?” tukaik. ³Tùse ànù'là wessepolo pùla iwechippù màlà epùn po, wapùla non po, wapùla non yo'non yau. Sàlà kaleta yakkoka woton molopai yau yene woton pùla iwechippù. ⁴Ukalawùppù kulu màlà masapùla ànù'là kaleta yakkoka woton wessepolo pùla iwessak pàk wapùla yau yene woton pùla iwessak pàk. ⁵Màlàyau eke ton tùnamasan tonpa uya upàk, “Kakalawù, yenkà! Palauya Judah pa, David pa, eke kulu uya entaikansak man molopai mùkkàlà 7 pan ya'chittok ikkwà'nài yek pe man molopai kaleta yakkokanài yek pe,” teppù.

⁶Màlàyau kaalinilu mule yeneppù uya màlà satik pe aponnok yakletau, asakùlà'nàn kon nulànan kon ànùkyan nànan molopai eke ton tùnamasan wechippù iwoi. Kaalinilu mule useneppù iwàsak lùppù kasa. 7 pe iletù wechippù molopai 7 pe itenu, sàlà yamùk wechippù màlà 7 pan kon akkwàlù yamùk Kaatù winàpàino pe, yeunossak kon nùssan tamù'nawolon non pona. ⁷Kaalinilu mule uyàpùppù molopai kaleta yekkwatùppù ya mùkkàlà chichiu pe tùwessen aponnok po yemyatù kamik pen yapai. ⁸Kaleta yekkwassak ya yau, asakùlà'nàn kon nulànan kon ànùkyan nànan molopai 24 pan kon eke ton tùnamasan wepeimappù kaalinilu mule yemlotopo. Tùkaichalà'ne'nokon tùwayike'ne tok wechippù. ⁹Molopai kolù pe iwechi pùsau yamùk yanùk-kasak appoi'nàn tùpottàsen ke yesak pe'ne. Sàlà yamùk màlà Kaatù munkà yamùk wàpùlematok. ⁹Tok uselenpappù emennak elen pàk,

“Wakù pe messaik sàlà kaleta yekkwà'nài yek pe,
molopai ya'chittok yamùk ikkwà'nài pe.

Masapùla àwànàppù màlà.

Molopai àmùnù ke kappon yamùk ye'mappù auya man Kaatù ponelok pe,

tamù'nawolon kon kappon yamùk kùlottapai, tùpatalo'nàn kon imaimu,
tùpatalo'nàn kon ikkok, molopai tùpatalo'nàn kon kappon yamùk.

¹⁰ Kaatù wettok itepulu pe yau, paatele yamùk pe tok kussak auya man,

Kaàtù ponalok pe tok we'wotokoma toppe.

Molopai non po itepulu pe tok wechi màlà,” tukaik.

Exodus 19:6; Isaiah 1:9

¹¹ Uyenu tùtukkappù uya molopai tukkan kon inchelù yamùk yetappù uya. Tukke kulu tok wechippù tok ittu yentai. Aponnok woi satik pe, molopai nulànan kon ànùkyan nànan, molopai eke ton tūnamasan woi, 1000s molopai 1000s molopai 10,000 x 10,000. ¹² Tok uselenpappù eke pe,

“Mùkkàlà kaalinilu mule iwàsak lùppù wakù pe man,
apàikkeke, mamin, pukkek pe we'nàtok, meluntà yanunnài yek pe,
apulàntok molopai namantok yanunnài yek pe nàlà!” tukaik.

¹³ Molopai tamù'nawolon kon epùn pon kon, non pon kon, non yo'non kon, tamù'nawolon palau pon kon. Tamù'nawàlà nulànan kon uselenpa yetappù uya,

“Tàwà mùkkàlà chichiu pe tùwessen aponnok po
molopai kaalinilu mule piyak apulàntok,
namantok, molopai meluntà pe we'nàtok nechii,
tawàlàlà molopai tawàlàlà!” tukaik.

¹⁴ Asakùlà'nan kon nulànan kon ànùkyan nànan uya yeikuppù, “Emen,” tukaik. Molopai eke ton tūnamasan wepeimappù molopai yapulàppù tok uya.

Kaalinilu Mule Uya Ya'chittok Ikkwàtù

6 ¹ Màlàyau Kaalinilu Mule uya wapiyalok 7 pan kaleta ya'chittok tonpa ikkwàtù takkokase yeneppù uya. Màlàyau yetappù uya asakùlà'nan kon nulànan kon ànùkyan nànan tonpa uya, “Àikkà!” te, wala'napi kasa imaimu usetappù. ² Uyenu tùlùppù uya, màlàyau aimu'nan kawale wechippù molo. Ipo tùwessen uya ulapa ya'chippù, molopai alok ke ilepasak wechippù. Entai-kantok yau iitàppù màlà entaikanse tùmeluntàlù ke.

³ Màlàyau Kaalinilu Mule uya yakon ya'chittok ikkwàtùppù takkokase. Molopai yakon nulànan kamo uya, “Àikkà,” te, yetappù uya. ⁴ Tùulon kawale wepakkappù, ichuweyu pe iwechippù. Ipo tùwessen lepasak wechippù meluntà ke, wepanta'mantok nettoppe ya sàlà non pona, kapon yamùk we'wàtoppe essentak. Màlàpàk ilepasak wechippù asa'lon yà eke kasupala ke.

⁵ Màlà tùpo Kaalinilu Mule uya icholùwano ya'chittok ikkwàtùppù takkokase, molopai icholùwano nulànan ànùk lànán uya, “Àikkà!” te, yetappù uya. Uyenu tùlùppù uya, màlàyau iklùn kawale wechippù molo. Ipo tùwessen wechippù wemantok ike itemyau. ⁶ Mayin uyàpù yetappù uya asakùlà'nan kon nulànan kon ànùkyan nànan winàpai kasa. Màlàyau mayin uya, “Tewinan pùsau paali, wechi màlà tewin wei we'wotokomantok yepeppù pe, molopai àsolùwawon pùsau wheat, wechi màlà tewin wei we'wotokomantok yepeppù pe. Tùse kaiwan palu molopai wain tawon kù'mattanùpù,” teppù.

⁷ Màlàyau Kaalinilu Mule uya ichakùlà'no ya'chittok ikkwàtùppù takkokase, ichakùlà'no nulànan ànùk lànán uya, “Àikkà!” te yetappù uya. ⁸ Uyenu tùlùppù uya, màlàyau tenkoloimu'nan kawale wechippù molo. Ipo tùwessen yesettàsak wechippù Weli'nàtok tukaik, molopai iweli'chak kon patassek wechippù màlà ite'mappù pàk mei pùla. Apàikkeke ke tok lepasak wechippù màlà ipùkkù pe là (¼ pe) non yepoi, wàntoppe wepanta'mantok yai, iwan ke, palan ke, molopai àsà ton kamo yamùk non pon kon ke.

⁹Màlayau Kaalinilu Mule uya 5 pe iku'nàì ya'chittok ikkwàtùppù takkokase. Kaatù ponalok pe tütùsen yapon yo'no mùkyamlo iwàsak kon nùssan yakkwalù yeneppù uya, masapùla Kaatù Maimu yekamasak tok uya pàk, molopai ailon pe tok wessak yekamatok tùuya'nokon yau pàk. ¹⁰Eke pe tok wentaimeppù, “Meluntà Itepulu Kaatù, wakù kulu esukenan molopai ailon! Yà'là yattai ken kappon yamùk sàlà non pon kon ittu auya molopai tok talumattà auya ina wàsak tok uya pàk?” tukaik. ¹¹Tamù'nawà tok lepappù màlà aimu'nan pon ke. Molopai tok pàk yekamappù tok wàlàkkattoppe tu'ma mala là, tamù'nawolon kon tok tonpa lùssan molopai apyoto ton nùssan tùwàsan pe tùwessan, tükka tok tükappù kasa ponalà.

¹²Molopai Kaalinilu Mule uya 6 pe iku'nàì ikkwàtùppù takkokase. Àsà pe kulu tülùpùnù wechippù molo, molopai wei wenappù iklùn pe, i'chin kuyalikku kasa, kapùì wenappù tamù'nawà ichuweyu pe mùn kasa. ¹³Chilùkà yamùk wessolokappù non pona kak poi, akla ton fig yepelu wessoloka tek poi meluntà assetun uya talo'ma yau kasa. ¹⁴Kak utamoko'mappù, kaleta utamoko'ma kasa, tamù'nawolon wùk molopai tuna iwoino pata utamappù màlà tùpatassek yapai. ¹⁵Màlayau kin yamùk non pon kon, eke ton kappon yamùk, soicha yamùk yepoino kon, temamin kenan kon, meluntà ton, molopai tamù'nawolon kon tülulon kon kappon yamùk apyoto yamùk wapùla apyoto yamùk pen, uso'namùppù màlà tàk yeuta yak molopai wùk pon kon tàk yamùk kùlottak. ¹⁶Wùk yamùk molopai tàk yamùk pàk tok uya, “Ina pona ettùlùkkwakà, molopai ina yonankà aponnok po chichiu pe nai'nùk yenu winàpai, molopai Kaalinilu Mule we'naikatok winàpai! ¹⁷Masapùla eke tok we'naikatok weyu talà man, ànùk uya ken ipàlika?” teppù tok uya.

144,000 Pan Kon Israel Payan

7 ¹Sàlà ye'mappùtak asakùlà'nan kon inchelù yamùk yeneppù uya satik pe asakùlà'nan non pana'mu yau. Tok uya asakùlà'nan assetun non pon yeletanùpùppù, yà'là yekkwa là assetun utasse'ma non po, wapùla tuna po, wapùla yà'là yekkwa là yei pàk tukaik. ²Molopai tülulon inchelù uyàpù yeneppù uya wei wepakka winàpai tàwàlà tùwemassen Kaatù winàpainsò itapyoto ton pattàtok pokonpe. Iwentaimèppù eke pe asakùlà'nan kon inchelù yamùk yekamappo pe, mùkyamlo Kaatù nùlepassan meluntà ke non molopai tuna mattanùttoppe tok uya. ³Inchelù uya, “Non wapùla tuna, wapùla yei yamùk kù'mattanùttàu, Kùkaatùyi yapyoto ton pàk tok yentok ipàkàlà Kaatù winàpainsò tülù tok peyèppà pàk ponalà,” teppù. ⁴Yà'là kaichalà là mùkyamlo Kaatù winàpainsò ke ipattàsak kon, wechi yekamappù màlà upàk, 144,000 pe, Israel payan yamùk yapai.

⁵Judah payan yamùk 12,000 pe, Reuben payan yamùk 12,000 pe.

Gad payan yamùk 12,000 pe,

⁶Asher payan yamùk 12,000 pe, Naphtali payan yamùk 12,000 pe, Manasseh payan yamùk 12,000 pe,

⁷Simeon payan yamùk 12,000 pe. Levi payan yamùk 12,000 pe, Issachar payan yamùk 12,000 pe,

⁸Zebulun payan yamùk 12,000 pe, Joseph payan yamùk 12,000 pe, molopai Benjamin payan yamùk 12,000 pe.

Tukkan Kon Kulu Kappon Yamùk

⁹Sàlà tùpo uyenu tülùppù uya molopai tukkan kon kulu kappon yamùk yeneppù uya. Ànù'là uya yà'là kaichalà là tok wechi ittu yentaino kon.

Pùsamlo wechippù màlà tamù'nawolon pata yawon kon pe, tùpatalo'nan kon ikkok yamùk, tùpatalo'nan kon kapon yamùk molopai tùpatalo'nan kon imaimu ton. Satik pe aponnok yemlotopo tok wechippù molopai kaalinilu mule yemlotopo. Tok wepontàsak wechippù aimu'nan pon yak, molopai kumya yale ya'chippù tok uya temyau'nokon. ¹⁰ Tok wentaimeppù eke pe.

“Ina wepùikattàtok màlà tùuyàssen Ina Kaatùyi winàpai.

Mùkkàlà aponnok po chichiu pe tùwessen, molopai kaalinilu mule winàpai,” tukaik.

¹¹ Tamù'nawà inchelù yamùk wechippù màlà aponnok woi, 24 pan kon eke ton tùnamasan woi, molopai asakùlà'nan kon nulànan kon ànùkyan nànan woi satik pe. Tok wepeimappù tenpata kon po aponnok yemlotopona molopai Kaatù yapulàppù tok uya,

¹² “Emen! Apulàntok molopai eke pe we'nàtok, pukkek pe we'nàtok, tenki tetok, namantok, meluntà, molopai apàikke wechi màlà Kùkaatùyi kon ponalok pe tàwàlàlà molopai tàwàlàlà! Emen!” tukaik.

¹³ Eke ton tùnamasan tonpa uya uyekamappoppù, “Ànùkyan ken mùkyamlo kapon yamùk, iwepontàsak nai'nannùk aimu'nan pon yak, molopai i'nailàpai ken iyàssak kon mùkyamlo?” tukaik.

¹⁴ “Ewai'nan, tùse mùttuyaik nen,” tukaik imaimu yeikuppù uya. Molopai umaimu yeikuppù ya. “Pùsamlo kapon yamùk mùkyamlo eke talumattàntok yawàlà iyàssak kon. Tùpon kon kukasak tok uya màlà nai'nùk, molopai aimu'ne tok uya imasak kaalinilu mule mùnù ke. ¹⁵ Màlàpàk Kaatù yapon yemlotopo satik pe tok wechi màlà nai'nùk molopai iponalok pe tok we'wotokoma weinai molopai ewalupàttau tukaik itùwùk tau.

Mùkkàlà tapon po nai'nùk chichiu pe wechi màlà tok yelasu pe molo tùwechi ke.

¹⁶ Tok wapàkkapù là wapùla tok we'naklipa tu'ma là pen nen uchi màlà. Wei wapùla yà'làlà a'nek uya tok pottà pen.

¹⁷ Masapùla kaalinilu mule aponnok yakletau nai'nùk, wechi nen uchi màlà màlà yesak pe.

Molopai tuna tàwàlàlà tùwemassen, tùwa'munassen pen motak tok yalà ya màlà.

Molopai Kaatù uya tamù'nawàlà tok yenu palu ya'munakka màlà tok yenu poi,” tukaik.

7 Pe Iku'nài Ya'chittok

8 ¹ Kaalinilu mule uya 7 pe iku'nài ya'chittok ikkwàssak takkokase yau, eppana iwechippù epùn po tachin pe kulu pùla. ² Màlàyau 7 pan kon inchelù yamùk Kaatù yemlotopo satik pe tùwessen yenepù uya, tok lepasak wechippù 7 pan paaka letù lùppù walai wai yamùk ke.

³ Tùulon inchelù uyàpùppù màlà kolù pe iwechi appoi'nan tùpottàsen yen yesak molopai satik pe iweleutappù tùpottàsen yapon piyak. Eke pe appoi'nan tùpottàsen ke ilepappù, ipottà toppe ya tamù'nawolon kon Kaatù ponalok kon kapon yamùk wàpùlematok pokonpe, tùpottàsen yapon kolù pe iwechi po, aponnok yemlotopo. ⁴ Appoi'nan tùpottàsen kelechin wenukuppù màlà

Kaatù ponalok kon kappon yamùk wàpùlematok pokonpe, inchelù Kaatù yemlotopo tùwessen yemyapai. ⁵Molopai nen uchi inchelù uya appoi'nan tùpottàsen yen kolù pe iwechi yanùmùppù molopai yanùkkappù ya apok ke tùpottàsen pottàtok yapon pon ke, molopai yenu'mappù ya non pona. Molo wala'napi wettoippàtùppù mālā, pata wekamlippàtùppù àsà pe molopai tülù-pùnù utàppù.

Paaka Letù Walainon Wai Yamùk

⁶Màlāyau 7 pan kon inchelù yamùk wekonekappù 7 pan paaka letù walai-non wai yamùk tàulùnpa pāk.

⁷Wapiyalok inchelù uya tùwayi tàulùnpappù. Tuna pun molopai apok, mùn ke yoi'masak, uyàpùppù tùwekkwamù pe non pona. Non pùkkù uyassak wechippù $\frac{1}{3}$ pe, yuk pùkkù uyassak wechippù $\frac{1}{3}$ pe, molopai tamù'nawālā lola wanak uyassak wechippù.

⁸Molopai ite'mappù pokon inchelù uya tùwayi tàulùnpappù. Eke wùk kasa tùusensen uyatù apok ke yenu'mappù mālā palau kak. Palau pùkkù wenasak wechippù mùn pe $\frac{1}{3}$ pe. ⁹Molopai tamù'nawolon kon nulānan kon ànùkyan nānan palau kawon kon tonpa yamùk welikùppù mālā $\frac{1}{3}$ pe, molopai itonpa pe $\frac{1}{3}$ pe kanau yamùk umattappù.

¹⁰Màlāyau icholùwano inchelù uya tùwayi tàulùnpappù. Eke chilùkà ulenpansak apok uyatù kasa wepukappù kaupai, molopai iwepukappù tuna yamùk pùkkù molopai non yapai tùwepakkasan tuna kak $\frac{1}{3}$ pe. ¹¹Chilùkà yesek mālā Maik. Tuna yamùk pùkkù wenappù mālā maik pe $\frac{1}{3}$ pe molopai tukke kappon yamùk u'matùppù tuna tinchise. Tok wemaipasak ike, masapùla maik pe iwenasak pāk.

¹²Màlāyau ichakùlā'no inchelù uya tùwayi tàulùnpappù. Wei pùkkù wànàppù $\frac{1}{3}$ pe molopai kapùì pùkkù $\frac{1}{3}$ pe, molopai chilùkà yamùk tonpa yamùk nālā $\frac{1}{3}$ pe, mālāpāk ipùkkù pe tok yakkwaiyà usà'nùpùppù, akkwa pe pùla iwechippù weinai $\frac{1}{3}$ pe, molopai ewalupà pe kulu nālā ewalupàttau $\frac{1}{3}$ pe.

¹³Màlāyau uyenu tülùppù uya, molopai umuchimà wainùnsak kau, mālā wentaime yetappù uya eke pe, “Entuppak man! Entuppak talumattàntok wechi mālā molo! Àsà pe kulu iwechi kupù pe man mùkyamlo tamù'nawolon kon tùwemassan non po pona, mùkyamlo tùulon kon àsolùwawon kon inchelù yamùk uya paaka letù walai tùwayi kon tàulùnpa yau!” tukaik.

9 ¹Màlāyau 5 pe tok ku'nài uya tùwayi tàulùnpappù. Chilùkà iwepu-kasak kak poi non pona yeneppù uya, ilepasak wechippù i'nawon iteuta kiyikkatok ke. ²Chilùkà uya i'nawon iteuta kiyikkasak yau ikelechin wepakkappù mālā yapai, eke apok patassek yapai apok kelechin kasa. Wei yakkwaiyà molopai kak wewalumamùppù ewalupà pe apok kelechin i'nawon iteuta yapaino ke. ³Kailawaimà yamùk wepakkappù apok kelechin yapai non pona, molopai tok meluntàlù ke tok lepasak wechippù malitā yamùk non pon kon kasa tok wettoppe. ⁴Wanak mattanùpù tok uya tukaik yekamappù mālā, wapùla yuk, wapùla yà'là yekkwa là yei molopai yà'là yek là. Mùkyamlo kappon yamùk ipattāsak kon Kaatù wināpaino tok yentok ipākālā ke tok peyepà pāk pùnnon neken mattanùttoppe tok uya. ⁵Kailawaimà yamùk kupùppù mālā pùsamlo kappon yamùk wànà tok uya tukaik, tuse tok

talumattà toppe neken tok uya 5 pe kapui. Talumattàtok tok uya wechippù màlà malità uya chipponsak kasa. ⁶Màlà yattai müküyamlo kappon yamük uya weli'nàtok iwa màlà, tuse tok uya yepolo pen. Elippai tok wechi màlà, tuse weli'nàtok wepe màlà tok winàpai.

⁷Kailawaimà yamük useneppù màlà kawale yamük wekonekasak wepanta'-mantok ponelok pe kasa, tok ippai po alok kolù yapai ikonekasak yeselùkan ton wechippù, molopai tok yenpata wechippù kappon yamük yenpata kasa. ⁸Tok mùsek wechippù uli'chami'chi mùsek kasa, tok yà wechippù palauya yà kasa. ⁹Tok pùlopo waputtàsak wechippù sa'man ayan konekasak pùlopo wapu ke, molopai tok yapàli tàwùppù tukkan kanau kawale yamük molopai talalan yamük usemittàpasak wepanta'-mantok yak tàwù kasa. ¹⁰Taukù ke tok wechippù molopai chipponài pe, malità uya chipponatok yekkwa. 5 pe kapui taukù kon ke kappon yamük talumattàtok meluntàlù yesak pe tok wechippù. ¹¹Eke kin yesak pe tok wechippù tepoi'nokon, mùkkàlà inchelù i'nawon iteuta yennài. Hebrew maimu yau itesek màlà Abaddon, Greek maimu yau Apollon, Mattanù'nài te ya pe iwechi.

¹²Wapiyalok àsà talumattàtok wenukapùppù, sàlà ye'mappùtak asa'lon nùppù àsà talumattàtok molo man tùuyàpù woton.

¹³Màlàyau 6 pe iku'nài inchelù uya tùwayi tàulùnpappù. Mayin uyàpù yetappù uya Kaatù ponelok pe tùtùsen pottà yapon kolù pe iwechi winàpai, Kaatù yemlotopon pana'mu winàpai. ¹⁴Mayin uya 6 pe iku'nài inchelù paaka letù walai yesak pàk, "Asakùlà'nàn kon inchelù yamük inonkakà eke tuna Euphrates motau ya'chichak kon!" teppù. ¹⁵Asakùlà'nàn kon inchelù yamük nonkappù màlà, tok wekonekasak wechippù màlà sàlà ponelok pe, sàlà pata weyu yattai, sàlà kapui yattai, molopai sàlà kili'chimo'chi pàk, itonpa pe kappon yamük wàtoppe tùuya'nokon ⅓ pe tamù'nawolon kon kùlottapai. ¹⁶Yà'là kaichalà là kawale pon kon tùwepanta'masan wechi yekamappù màlà upàk, 200,000,000 pe tok wechippù. ¹⁷Molopai we'neppàttok walai unene yau kawale yamük molopai tok pon kon yeneppù uya. Tok pùlopo wapu wechippù ichuweyu pe apok kasa, tùtalilen tàk epekkeke sapphire kasa, molopai kalakkwak pe sulfur kasa. Kawale yamük ippai wechippù màlà palauya ippai kasa. Tok mùta yapai apok wepakappù, ikelechin, molopai sulfur. ¹⁸Tamù'nawolon kon kappon yamük kùlottapai (⅓) pe tok tonpa yamük tùkkappù màlà, àsolùwawon mattanù'nàtok ke, apok, ikelechin molopai kulupala walai ikà'nùnsak tawon wepakka kawale yamük mùta yapai ke. ¹⁹Masapùla kawale yamük meluntàlù wechippù màlà tok mùta yau molopai tok yaukù yau nàlà. Tok yaukù yamük wechippù àkài yamük kasa, tùppai ke'ne, molopai màlà yamük yapulàppù tok uya kappon yamük mattanùttoppe tùuya'nokon.

²⁰Tok tonpassan apok kelechin molopai sulfur nùwànàssan pen, welat-tàppù pen màlà tùnkonekappù kon winàpai. Àli akkwàlù molopai kolù yapai ikonekasak kon kaatù yamük, chilùpa yapai, kalukuli yapai, tàk molopai yei yapai ikonekasak pàk tùwàpùlema kon yeleutanùpùppù tok uya pen. Yà'làlà yennài nan pen, wapùla yà'làlà yetannan pen, wapùla tùusasas pen pàk tùwepeimatok kon yeleutanùpùppù tok uya pen. ²¹Wàntok tùuya'nokon nonkappù tok uya pen, tipiyassanù kon nà, tùnàkàluntok kon nà wapùla amak pe là tùwettok kon.

Inchelù Molopai Elekkwà Lùkkwà Kaleta

10 ¹Molopai tùulon meluntà inchelù wuttà epùn poi yeneppù uya. Katupluk yak iwepontàsak wechippù, molopai melemelek wechippù ippai woi, itenpata wechippù wei kasa, molopai i'chi yamùk wechippù apok pe, wakapu yamùk kasa. ²Elekkwà lùkkwà kaleta yakkokasak wechippù itemyau. Kamik pen tùtta tülùppù ya palau pona, molopai kamik tùtta tülùppù ya paluk pona. ³Molopai iwentaimeppù eke pe palauya tàwù useta kasa. Iwentaime tùpo, 7 pan kon wala'napi yamùk uya yeikuppù. ⁴Tok uselupa pe, kaleta menuka pàk wekkupùppù. Tùse mayin uselupa epùn poi yetappù uya, “7 pan kon wala'napi yamùk nekamappù ikukkà tùttusen pe pùla, molopai kù'menukai!” tukaik.

⁵Màlàyau inchelù uneneppù satik pe palau po molopai non po uya kamik pen temyatù yenkappù epùn winàkàik. ⁶Molopai suwa wechi màlà teppù ya Kaatù yesek yau, mùkkàlà tàwàlàlà tùwemassen, mùkkàlà epùn, non, palau, molopai tamù'nawolon màlà yamùk yawon kon konekanàippù. Inchelù uya wateppù, “Eichilà man iweyu uyàssak man!” teppù ya. ⁷“Tùse 7 pe iku'nài inchelù uya tùwayi tàulùnpasak yau nen uchi màlà, Kaatù uya màlà tonantau tùnkupù yenuka'nùpù màlà, tapyoto ton tùmaimu yenpoikannan pàk yekamappù tùuya kasa,” teppù ya nàlà.

⁸Màlàyau mayin iichelupa unetappù epùn poi uya uyelupa tu'mappù, “Itàkà molopai màlà yakkokasak kaleta yekkwatta inchelù satik pe nai'nùk palau po molopai non po yemyapai,” tukaik. ⁹Utàppù inchelù piyak molopai yekamappoppù uya elekkwà lùkkwà kaleta tùtoppe ya uyemyak. “Yekkwakkà molopai inakkà, so'li pe iwenà màlà àlotta yau, antau assekku pe iwechi màlà wan kasa,” teppù ya upàk. ¹⁰Elekkwà lùkkwà kaleta yekkwatùppù uya item-yapai molopai inapùppù uya, iwessonpappù assekku pe wan kasa untaw. Tùse yeuno'masak uya tùpo, so'li pe iwenappù ulotta yau.

¹¹“Tewin itekkwalok pe tu'maichi Kaatù Maimu menpoikatukkaik tukkan kon kapon yamùk pàk, pata yamùk non pon yawolon kon pàk, tùpatalo'nan mayin yamùk, molopai kin yamùk pàk,” teppù màlà upàk.

Asa'lon Kon Ekamannan

11 ¹Ittutok ike yei ke ulepappù màlà, tekessen ke, molopai yekamappù upàk, “E'wuluukakà molopai Kaatù yùwùk ittukà molopai Kaatù ponalok pottàtok patassek, molopai yà'là kaichalà là mùkyamlo Kaatù yùwùk tau yapulànnan wechi ittukà,” teppù màlà upàk. ²“Tùse polopo Kaatù yùwùk woi mùnàmàik. Kichittui, masapùla itùsak pe iwechi nai'nùk Jew yamùk pen yemyak. Pùsamlo uya wakù patassek, Jerusalem, wasappàtù màlà 42 pe kapù. ³Asa'lon kon uyekamannan yapàikketù ke tok lepa uya màlà. Tok wepontàsak wechi màlà usewankono'man yattaino pon yak, molopai Kaatù yekale yekama tok uya màlà 1260 pe wei,” teppù màlà upàk.

⁴Asa'lon kon ekamannan màlà asa'lon olive yek yamùk molopai asa'lon lanppu yamùk satik pe non yepulu Kaatù yemlotopo tùwessan. ⁵Ànù'là wechi tok talumattà'i'che yau, apok tùwepakkasen tok mùtapai, molopai teyatton kon mattanù'nài nan mùkyamlo, molopai sàlà kasa là ànù'là tok talumattà'i'che tùwessen wàrà màlà. ⁶Tapàikketù kenan kon mùkyamlo kak yakkotoppe,

konok pùla iwettoppe Kaatù Maimu yenpoika tùuya'nokon yawàlà. Tapàik-ketù kenan kon nàlà mùkyamlo tuna yamùk yepoi, mùn pe iwena toppe. Molopai non pona yà'là yek kwa ton nà palan nettok tok uya ike, ànkuppai tùwettok kon kasa.

⁷Tùnekama kon yekamakassak tok uya yau, àsà ene tùuyàssen i'nawon iteuta yapai uya tok panta'ma màlà. Tok yentaika ya màlà molopai tok wànà ya. ⁸Molopai tok yàkàpù wechi màlà eke pata yawon asantau, tok Yepulu puka-pàtùppù pulusuk pona motau. Màlà pata yesek màlà Sodom molopai Egypt nekama walai. ⁹Kappon yamùk ànùk yek kwa ton nà, tamù'nawolon kon pata kok yapaino kon, tùpatalo'nan mayin yapaino kon, molopai kappon yamùk pata yamùk yawolon kon, uya tok yàkàpù yene màlà àsolùwau wei. Molopai iwemassak pe inakattapailà wei wena tepose. Molopai là tok wu'nattà toppe tok uya ikupùppù pen. ¹⁰Kappon yamùk non pon kon utauchinpa màlà pùsamlo asa'lon kon weli'chak pàk. Panappe tok wechi màlà molopai lepantok yeunoko tok uya màlà, mùklà uya tùulon piyak tukaik, masapùla mùkyamlo Kaatù Maimu yenpoikannan uya eke pe kulu wettalumattàntok nessak non pon kon kappon yamùk pona pàk. ¹¹Màlà tùpo, àsolùwau wei molopai iwemassak pe inakattapailà wei wenatok yattai we'netukkantok uyàpùppù màlà Kaatù winàpai molopai tok yak iwewomùppù. Molopai tok we'wuluukappù, tamù'nawolon kon tok yennà nan nùssan wettalipappù kulu màlà. ¹²Màlàyau asa'lon kon Kaatù Maimu yenpoikannan uya eke mayin yetappù epùn poi tùpàkù'nokon wate ya, “Enuttàk kon sàlà motak!” te ya. Teyaton kon uya yene tùse tok wenukuppù katupluk yau epùn pona. ¹³Màlà yattai là àsà pe kulu tùlùpùnù wechippù molo, ipùkkù pe là 1/10 pe pata umattappù màlà, molopai tamù'nawàlà tùlùpùnù nùtùkkassan kappon yamùk wechippù 7000 pe. Tok tonpassan wettalipasak wechippù kulu molopai epùn pon Kaatù wettok eke pe yapulàppù tok uya.

¹⁴Yakon àsà talumattàntok nenukappàssan, tùse yenkà! Icholùwano àsà talumattàntok uyàpù màlà tachin pe kulu tùpo pùla.

7 Pe Iku'nài Paaka Letù Walai Wai

¹⁵Màlàyau 7 pe iku'nài inchelù uya tùwayi tàulùnpappù, molopai eke pe mayin yamùk uya epùn poi,

“Itepulu pe we'nàtok non pon kon yepoi Kùyepulu kon Kaatù molopai ineunokoppù Christ ponalok pe nen uchi man, molopai itepulu pe iwechi màlà tàwàlàlà molopai tàwàlàlà!” teppù.

¹⁶Molopai nen uchi 24 pan kon eke ton tùnamasan, tapon kon po chichiu pe tùwessan Kaatù yemlotopo wepeimappù tenpata kon po molopai Kaatù yapulàppù tok uya,

¹⁷“Tenki nùkayan ina àpàk Itepulu Kaatù Meluntà, Mùkkàlà sàlàpe nai'nùk molopai iwechippù nai'nùk! Masapùla eke emeluntàlù yapulàsak auya pàk, molopai ewepyattàsak man itepulu pe ewechi pàk!

¹⁸Pata yamùk wolù yawon kon wanùssak wechippù we'naikantok ke. Masapùla ewe'naikatok uyàssak man, molopai iweli'chak kon ittutok yattai. E'mantok tùtok auya yattai amaimu yenpoikannan ayapyoto yamùk yemyak.

Molopai tamù'nawolon kon kappon yamùk àponalok kon,
 eke ton molopai echikili ton, tamù'nawolon kon anamannan yemyak.
 Non mattanù'nài nan mattanùttok yattai man!" tukaik.

¹⁹Kaatù yùwùk epùn pon utakkokasak wechippù, molopai wakù ikupù
 tùuya tetok Kaatù uya yen useneppù Kaatù yùwùk tau. Målàyau pata wekam-
 lipù yakkwayi wechippù molo, yà'là lanan tàwù, wala'napi wettoippàtù, tülù-
 pùnù molopai tukke eme'nek ton tuna pun.

Nossan Molopai Ulupelu

12 ¹Molopai nen uchi eke yentok ipàkàlà usenpoikappù epùn poi.
 Nossan wechippù mālā molo, iwepontāsak wechippù wei ke molopai
 kapù wechippù itta yo'no, molopai 12 pan chilùkà yamùk ipokon alok
 wechippù ippai pāk. ²Monok pe iwechippù iwentu winàkàik molopai iwe'-
 chi'mosak utaimelunpa wentaimeppù.

³Tùulon yentok ipàkàlà usenpoikappù mālā epùn po. Molo iwechippù Eke,
 ichuweyu lùmā ulupelu, 7 pe ippai wechippù molopai 10 pe iletù yamùk,
 molopai alok wechippù ippai yamùk po. ⁴Taukù ke itonpa pe chilùkà yamùk
 pālākappù ya kak poi ½ pe, molopai icholokappù ya non pona. Nossan mule
 ke iwentu winàkàik'no yemlotopo iwechippù, imle yantoppe tùuya iwentu-
 kapù pe. ⁵Målàyau iwentuppù walawok pe, tamù'nawolon pata yamùk yepoi
 itepulu pe tùwechi woton ke, sa'man ayan pun tekessen ke. Tùse mule yanù-
 mùppù mālā molopai yalàppù Kaatù piyak molopai yapon piyak. ⁶Nossan
 wepeppù wontaik yak, molo Kaatù uya ipatassek woton konekasak wechippù,
 imainanpatok yau woton 1260 pe wei.

⁷Målàyau wepanta'mantok wepyattàppù epùn po. Michael molopai yo'non
 kon inchelù yamùk uya ulupelu panta'mappù, mukkàlà uya nālā tok pan-
 ta'mappù tiyinchelùyi yamùk pokonpe. ⁸Tùse ulupelu yentaikappù tok uya,
 molopai ulupelu molopai itinchelùyi yamùk kupùppù epùn po tok wettoppe
 pen nen uchi mālā. ⁹Eke ulupelu lùmā yenu'mappù mālā, mukkàlà penalok
 àkài, Makui wapùla Settan itesek, tamù'nawolon kon kappon yamùk non pon
 kon yennakanàippù. Yenu'mappù mālā non pona tamù'nawàlà itinchelùyi
 yamùk pokonpe.

¹⁰Målàyau nen uchi eke mayin yetappù uya epùn po.

"Sàlàpe Kaatù winàpaino wepùikattàntok molopai meluntà uyàssak
 man!

Molopai Kùkaatùyi wettok Itepulu pe!

Molopai Christ, ineunokoppù wettok apàikkek pe!

Masapùla kùtonpa kon yamùk winàkàik àli pe iichelupasak kon,

Kaatù yemlotopo wei kaichalà molopai ewalupà kaichalà,

yenu'mappù man epùn yapai," te ya.

¹¹"Tok uya yentaikasak man kaalinilu mule mùnù winà,

molopai ailon tùnekamappù kon Kaatù yekale winà.

Tok uya tùwemattok kon pùnùn-mappù pen.

Màlàpàk tùwelikù kon pāk tok usenalippa pùla iwechippù.

¹²Màlàpàk uchi atauchin-pakà epùn,

molopai amyamlo tamù'nawolon kon molo yau tùwemassan!

Tùse àsà pe iwechi mālā non molopai palau pona!

Masapùla Makui wuttàsak man apyakù'nokon.

Molopai iwanùssak man we'naikantok ke.

Masapùla mala kulu tùweyu wà'nànsak ittuyan," teppù ya.

¹³Non pona tenu'masak ittusak tùuya yau, ulupelu uya mùkkàlà nossan walawok muleppù ke iwentusak lùppù wenaimappù imattanüsse. ¹⁴Nossan lepappù màlà asa'llà eke umuchimà yapàli ke, iwainüntoppe tùpatassek wontaik yawon yak. Molo imainanpa toppe i'nai pàkàlà là molopai màlà yentak miyaiwa molopai màlà yentak mala là ipona, àkài uya yepolo tukaik. ¹⁵Màlàyau àkài uya tuna ikkwamùppù tùnta yapai tùwu'masen tuna kasa nossan ye'mappù pàk, tuna'ma uya yatoppe. ¹⁶Tùse non uya nossan pùikat-tàppù, iwentakali'mappù molopai tuna ulupelu mùta yapai iyàssak lùppù yeu-no'mappù ya. ¹⁷Màlàyau ulupelu we'naikasak kulu wechippù màlà nossan pàk. Molopai iitàppù imle tonpassan panta'mase, tamù'nawolon kon Kaatù uya enupantok maimu yawolon kon, molopai ailon Jesus winà yenpoikasak lùppù pàk ailon pe tùwessan panta'mase. ¹⁸Molopai ulupelu wechippù satik pe palau yena po.

Asa'lon Kon Àsà Ton Ene Yamùk

13 ¹Màlàyau àsà ene usenpo palau kapai yeneppù uya. 10 pe iletù wechippù molopai 7 pe ippai, alok wechippù iletù yamùk pàk ikai-chalà. Àli esek Kaatù talumattàtok menukasak wechippù ikaichalà ippai yamùk pàk. ²Mùkkàlà, uneneppù wechippù eke kaikuchi kasa. Itta wechippù bear pùta kasa molopai palauya mùta kasa inta. Ulupelu uya ilepasak wechippù tùméluntàlù ke, tapon ke molopai eke tapàikketù ke. ³Molopai ippai tonpa wàsak wechippù telikkase kasa, tùse àsà iwàsak elikkanài yek uchippittàsak wechippù. Tamù'nawolon kon non pon kon kappon yamùk use-numenkasak kulu wechippù molopai iwenaimappù tok uya. ⁴Kappon yamùk uya ulupelu yapulàppù, masapùla tapàikketù tùsak ya itemyak pàk. Tok uya nàlà yapulàppù, "Ànùk ken pùsàlà àsà ene walai? Ànùk wepanta'ma ken iwi-nàkàik?" tukaik.

⁵Àsà ene lepasak wechippù ànùk yentai uselupantok ke, Kaatù pàk àli pe mottùnpan pe iichelupa toppe, molopai 42 pe kapui tapàikketù yapulà toppe ya ilepappù ya. ⁶Kaatù pa'nùpù pàk iwepyattàppù, molopai itesek nàlà, molopai patassek iwemattok yau molopai tamù'nawolon kon epùn po tùwemassan. ⁷Kaatù ponalok kon kappon yamùk pokonpe iwepanta'ma toppe ikussak wechippù molopai tok yentaika toppe ya. Apàikkek ke ilepasak wechippù tamù'nawàlà tùpatalo'nàn ikkok yamùk, tùpatalon kon kappon yamùk, tùpatalo'nàn mayin molopai kappon yamùk pata non po nai'nannùk yepoi. ⁸Tamù'nawolon kon non po tùwemassan uya màlà yapulà, mùkyamlo kappon yamùk itesek imenukasak kon wema'nà kaletayi yau pen uya. Màlà kaleta màlà kaalinilu mule iwàsak lùppù non koneka wapiya ponalok.

⁹"Tùpana ke nai'nùk, tàwà netai.

¹⁰Ànù'llà a'chintok tak tùutàsen yek utà màlà a'chintok yak.

Ànù'llà asa'lon yà kasupala ke tùwàsen yek pe nai'nùk wànà màlà asa'lon yà kasupala ke.^b

Sàlà màlà pàlikantok molopai ailon tetok i'che tùwessen Kaatù ponalok kon kappon yamùk pona," teppu ya.

Tùulon Àsà Ene Wepakka Non Yapai

¹¹ Molopai nàlà tùulon àsà ene wepakka non yapai yeneppu uya màlà. Asa'la iletu iwechippu kaalinilu mule letu kasa, molopai iichelupappu ulupelu kasa. ¹² Eke apàikke wapiyalok àsà ene yapàikketu yapulappu ya itemlotopo. Non molopai tamù'nawolon kon yau tùwemassan yeka'nonkappu ya wapiyalok àsà ene yemlotopo tok wepeima toppe, mùkkàlà àsà pe elikkanai yek pe iwàsak uchipittàsak lùppu. ¹³ Yakon ene uya eke ton tensen yekkwa pen kupùppu. Apok wuttà toppe kaupai non pona ikupùppu ya, kappon yamùk uya yene tuse. ¹⁴ Tamù'nawolon kon kappon yamùk non po tùwemassan yennakappu ya tensen yekkwa pen kuttok tùuya winà, tùlepatok ikuttoppe tùuya wapiyalok àsà ene yemlotopo. Pùsàlà yakon àsà ene uya tamù'nawolon kon kappon yamùk non pon kon pàk yekamappu, wapiyalok àsà ene kasa ikoneka toppe tok uya, yapulà pe mùkkàlà iwàsak lùppu asa'lon yà kasupala ke tuse iwennasak lùppu. ¹⁵ Yakon àsà ene lepasak wechippu apàikke ke we'netukkantok tùtoppe ya wapiyalok àsà ene kasa ikonekasak yak iichelupa toppe molopai tamù'nawolon kon tapulànnan pen wàtoppe ya. ¹⁶ Mùkkàlà uya tamù'nawolon kon kappon yamùk yeka'nonkappu, eke ton molopai echikili ton, temamin kenan kon molopai itemamin pùnnon, apyoto ton molopai apyoto ton pen, tok pattà toppe kamik pen tok yemyatù pàk wapùla tok peyepà pàk. ¹⁷ Ànù'la uya yà'làlà ye'ma wapùla ichilanma yentai iwechippu màlà, sàlà pattàntok àsà ene yesek wapùla inonpayi pùla echii'ma.

¹⁸ Sàlà màlà pukke i'chelok. Ànù'la ittunai pe nai'nuk yà'la tetok là àsà ene uya pe pattàntok itui, masapùla inonpayi màlà kappon nonpayi pe tùwessen. Inonpayi màlà 666 tawon.

Ye'masak Kon Yelemu

14 ¹ Mälâyau uyenu tülùppu uya màlà, molopai uyemlotopo iwechippu kaalinilu mule satik pe Zion Tùpu po, ipyau tukkan kon kappon yamùk wechippu, 144,000 pe, itesek yesak ton molopai Ikàipùnù yesek menukasak ipeyepà pàk ton. ² Yà'la lànan tàwù yetappu uya màlà epun poi eke tuna melu kasa tùusetasen, molopai wala'napi wettoikkwa kasa. Màlà itàwù uneta usetappu màlà kappon yamùk uya tewa ke'nan tùwayi kon tàulunpa kasa.^c ³ Satik pe tok wechippu màlà aponnok yemlotopo, asakùlàn'an kon nulàn'an kon ànùkyan nànan molopai Kaatù ponalok kon wapiyalok kon kappon yamùk 24 pan kon yemlotopo. Molopai emennak elen yelenpappu tok uya ànù'la usenupappu ipàk pen tuse mùkyamlo 144,000 pan kon neken ye'masak kon non poi nùttu. ⁴ Pùsamlo mùkyamlo kàyik yamùk esuken iwekussak kon, uli'chan yamùk là pokonpe iwessak kon pen. Tok uya kaalinilu mule wenaime màlà i'nailà là iità yau. Tok ye'masak wechippu màlà kappon yamùk kùlottapai molopai wapiya tütùsen pe tok wechippu Kaatù yemyak molopai nen uchi kaalinilu mule yemyak. ⁵ Tok mùta yau kasei là pùla kulu iwechippu màlà, iwalai pen nà pùla.

^c 14:2 tukke itewa tùwessen. English harp.

Àsolùwawon Kon Inchele Yamùk

⁶Màlàyau tùulon inchele wainùnsak kau kak yau yeneppù uya tàwàlálà tùwemassen wakù itekale yesak pe. Inekama non pon kon kappon yamùk pàk, tamù'nawolon kappon yamùk pata yamùk yawolon kon, pata kok molopai tùpatalo'nan mayin yamùk molopai kappon yamùk pàk. ⁷Eke pe wateppù ya, “Kaatù inamatàk kon, molopai eke pe iwettok yapulàtàk kon! Masapùla kappon yamùk ittutok ya yattai uyàssak man. Molopai epùn, kak, non, palau, molopai non yapai tùwepakkasan tuna yamùk konekanàippù yapulàtàk kon!” teppù ya.

⁸Yakon inchele uyàpùppù ite'mappù pàk, “Iwekkawai'masak man! Eke Babylon wekkawai'masak man! Wain tùwuku inchi toppe tamù'nawolon pata yamùk yawon kon kappon yamùk uya ikupùppù ya. Sàlàichi wechippù màlà wain àli pe tùtayappù pen pokonpe iwettok yeuku!” tei'ma.

⁹Icholuwano inchele uya wapiyalok kon asa'lon kon wenaimappù, “Ànù'là àsà ene molopai mùkkàlà kasa ikonekasak lùppù yapulànàì molopai pattàntok ya yanùnnàì tùpeyepù pàk wapùla temyatù pàk wechi molo yau. ¹⁰Mùkkàlà uya nàlà màlà wain Kaatù we'naikatok yeuku inchi. Tùwe'naikatok kokù yak inmappù meluntà kulu wain esukenan yà'là yekkwa là ke yoi'mappù pùn. Ewaik, mùkkàlà sàlà ku'nàippù talumattà màlà apok molopai kulupala kasa tùkà'nùn-sen yau, wakù ton inchele yamùk molopai kaalinilu mule yemlotopo,” teppù ya eke pe. ¹¹“Tok talumattàtok apok kelechìn wechi màlà tùwenuku pàk tàwàlálà molopai tàwàlálà. Wàlàkka'nàtok pùla iwechi màlà weinai wapùla ewalupàttau, mùkyamlo àsà ene molopai mùkkàlà kasa ikonekasak yapulà pàk iwessak kon, molopai ànù'là itesek ke ipattàsak lùppù ponelok pe,” teppù ya nàlà.

¹²Sàlà màlà pàlikantok i'che tùwessen Kaatù ponelok kon kappon yamùk ponelok pe iwechi màlà, mùkyamlo Kaatù uya enupantok maimu yawàlà tùwessen molopai ailon pe tùwessen Jesus pàk.

¹³Màlàyau mayin yetappù uya epùn poi, “Sàlà imenukàkà, Tùutauchinpa-san mùkyamlo sàlà motapai tùweli'chan Itepulu Kaatù wotokoyi yau,” te ya. “Ewaik kulu nen,” nùkayan Wakù Akkwalù. “Wàlàkka'nàtok yepolo tok uya màlà sa'man pe tùwe'wotokomatok kon winàpaina, masapùla tùwe'wotokomatok kon yepeppù yalà tok uya màlà ta'là'nokon.”

Ipànsak Lùppù Non Po Pilittok

¹⁴Màlàyau uyenu tùlùppù uya, molopai aimu'nan katupluk yeneppù uya.

Daniel 7:13 Molopai katupluk po chichiu pe Kàyik Mumu kasa tùusensen wechippù, kolù alok ke iitalùkottàsak molopai yàkek kasupala walai woyoi pan itemyau. ¹⁵Molopai nàlà tùulon inchele wepakkappù Kaatù yùwùk tapai molopai iwentaimeppù eke pe mùkkàlà katupluk po chichiu pe tùwessen pàk, “Akasupalayi yapulàkà molopai ipànsak ipilikà, masapùla ipilittok yattai uyàssak man, non wappùsak man ipànsak pilittok pe!” tukaik. ¹⁶Màlàyau mùkkàlà katupluk po chichiu pe tùwessen uya woyoi pan tùkasupalayi wùuwùumappù non yepoi molopai non po ipànsak pilipùppù ya.

¹⁷Molopai nàlà tùulon inchele wepakka Kaatù yùwùk epùn pon tapai yeneppù uya, molopai mùkkàlà tu'ma wechippù màlà yàkek kasupala woyoi pan itemyau.

¹⁸ Molopai tu'ma tùulon inchelù apok yesak uyàpùppù, Kaatù lepatok pottàtok patassek winàpai. Iwentaimèppù màlà eke pe mùkkàlà inchelù yàkek kasupala woyoi pan yesak pàk, “Akasupalayi yapulàkà molopai tamùkke'ne nai'nùk grape yamùk ipilikà non pon itek poi, masapùla iwappùsak man,” tukaik.

¹⁹ Màlàpàk inchelù uya tùkasupalayi wùuwùmappù non polo, grape yat-tàppù ya itek poi, molopai yenu'mappù ya eke Kaatù we'naikatok yen yak.

²⁰ Grape polo usanàppà ikaklà pe màlà ikaklàtok yau pata yena po, molopai mùn uyàpùppù iten yapai, iwu'mappù eke pe mei 1600 kaichalon ittutok ike pàkàlà ikusanù molopai ikupai pe kawale pùmù yawàlà.

7 Pan Talumattàntok

15 ¹ Màlàyau tùulon eke molopai enumenkanài, tensan yek kwa pen yeneppù uya màlà epùn po, 7 pe inchelù yamùk wechippù màlà, 7 pan talumattàntok pokonpan kon. Sàlà yamùk màlà tewinan nùppù talumattàntok, masapùla màlà yamùk ke Kaatù we'naikatok wenukapù màlà.

² Molopai awai'nàn pottolo walai palau yeneppù uya, yoi'masak apok ke. Yeneppù uya tu'ma mùkyamlo àsà ene yentaikannan nùssan molopai mùkkàlà kasa ikonekasak, molopai mùkkàlà itesek nonpayi itùsak lùppù yentaikannan nùssan. Satik pe tok wechippù palau wanamali kasa tùusensen piyau, tewa ke'nàn tùwayi kon^d ya'chi pàk tok wechippù màlà Kaatù uya tùlepatok kon. ³ Moses, Kaatù yapyoto yelemu pàk tok uselenpappù molopai kaalini lu mule yelemu pàk,

“Itepulu Kaatù, Mùkkàlà neken Meluntà.

Eke molopai wakù kulu kupùppù auya man!

Tamù'nawolon pata yamùk Kinù, ikasa molopai ailon pe eyeselu man!

⁴ Ànùk usenalippa pen ken àpàk Itepulu?

Molopai ànùk uya ken eyesek yapulàtok nepù?

Masapùla àmàlà neken mùkkàlà Wakù esukenan.

Tamù'nawolon patassek yamùk yawon kon uyàpù màlà ayapulàse eyemlotopo,

masapùla wakù iwalai ànkupù usenpoikasak man,” tukaik.

⁵ Sàlà tùpo epùn pon Kaatù uya ikupù uya màlà tetok yen patassek yeneppù uya màlà. ⁶ 7 pan kon inchelù yamùk 7 pan tewin itekkwàlok lùppù talumattàntok pokonpan kon wepakkappù Kaatù yùwùk tapai, tok wepontàsak wechippù esukenan molopai aimu'nàn linen pon yak, molopai liuliupan kolù ittawolon pùlopo mùk wechippù tok pùlopo woi. ⁷ Asakùlà'nàn kon nulànan kon ànùkyan nànan walai tonpa uya 7 pan kon inchelù yamùk lepappù màlà 7 pan kolù pùsau yanùkkapàssak Kaatù we'naikatok ike, ke. Kaatù tàwàlàlà molopai tàwàlàlà tùwemassen. ⁸ Kaatù yùwùk wanùssak wechippù màlà apok kelechìn ke, eke pe Kaatù wettok molopai imeluntàlù winàpàino ke. Ànù'là wewomù Kaatù yùwùk tak pen, 7 pan talumattàntok nessak 7 pan kon inchelù yamùk uya wenukapù ponàlà.

7 Pan Pùsau Yamùk Kaatù We'naikatok Yen

16 ¹ Màlàyau eke mayin uselupa Kaatù yùwùk tapai 7 pan kon inchelù yamùk pokonpe yetappù uya, “Itàtàk kon molopai 7 pan pùsau yawon Kaatù we'naikatok ikkwantantàk non pona!” tukaik.

²Wapiyalok inchelù utàppù molopai tùssawù yawon ikkwamùppù ya non pona. Àsà molopai e'nek sukkwek yamùk usenpoikappù mùkyamlo àsà ene uya pattàntok yesak ton molopai mùkkàlà kasa ikonekasak yapulà pe iwepeimasak kon pàk.

³Màlà ye'mappùtak yakon inchelù uya tùssawù yawon ikkwamùppù palau kak. Tuna wenappù iweli'chak kappon mùnù kasa, molopai tamù'nawàlà nulà palau kau tùwessan welikùppù màlà.

⁴Molopai nàlà icholùwano inchelù uya tùssawù yawon ikkwamùppù tuna yamùk kak molopai non yapai tùwepakkasan tuna kak, molopai mùn pe iwenappù. ⁵Inchelù tuna yesak pe tùwessen uya,

“Iwalai àmàlà, sàlà yamùk talumattà pàk,

Àmàlà Mùkkàlà wakù esukenan kulu,

sàlàpe nai'nùk molopai iwechippù nai'nùk!

⁶Kaatù ponalok kon kappon yamùk

molopai imaimu yenpoikannan mùnù ikkwamùppù tok uya.

Màlàpàk tok lepasak auya man mùn ke tok uya inchi toppe.

Tepeppù kon yepoyan tok,” teppù ya.

⁷Màlàyau mayin Kaatù ponalok pottà patassek winàpainsa yetappù uya,

“Ewaik, Itepulu tewinan Kaatù, Mùkkàlà neken Meluntà!

Ailon molopai iwalai màlà talumattàntok auya!” te ya.

⁸Màlàyau ichakùlà'no inchelù uya tùssawù yawon ikkwamùppù wei pona, molopai meluntà ke wei lepappù màlà kappon yamùk pottà toppe ya a'nek pe kulu tùwettok ke. ⁹Kappon yamùk pottàppù a'nek pe iwa'mintasak uya, molopai Kaatù yesak pa'nùpùppù tok uya, mùkkàlà sàlà yamùk talumattàntok kon yapàikketù yesak. Tùse tok welattàppù pen tùmakuyi kon winàpai, molopai eke pe iwettok yapulàppù tok uya pen.

¹⁰Màlàyau 5 pe iku'nài inchelù uya tùssawù yawon ikkwamùppù àsà ene yapon pona. Ewalupà wechippù màlà itepulu pe iwettok patassek po. Molopai kappon yamùk uya tani kon ikkapàtùppù ti'nimù kon pàk. ¹¹Molopai Kaatù epùn pon pa'nùpùppù tok uya ti'nintok kon molopai sukkwek yamùk pàkàn-sau. Tùse àli tunkupùppù kon winàpai tok welattàppù pen.

¹²Màlàyau 6 pe iku'nài inchelù uya tùssawù yawon ikkwamùppù eke tuna Euphrates pona. Tuna wa'munappù màlà, wei wepakkatok winàpainsa kon kin yamùk uyàpù ye'ma koneka pe. ¹³Màlàyau àsolùwawon kon àli ton akkwalù yamùk yeneppù uya, pàlàtuku kasa'ne tok wepakka ulupelu mùta yapai, àsà ene mùta yapai, molopai iwalai pen itekale yekamanài mùta yapai. ¹⁴Mùk-yamlo wechippù màlà makui yakkwalù yamùk tensen pen ku'nài nan pe. Pùsamlo àsolùwawon kon àli akkwalù yamùk mùkyamlo tùutàsan tamù'nawolon kon kin yamùk non pon kon piyak, tok nesse tamùkke wepanta'mantok ponalok pe Eke wei, tewinan Kaatù, Mùkkàlà neken Meluntà weyu yattai.

¹⁵“Yentàk kon! Uyàssaik amak kasa! Tùutauchinpasen mùkkàlà kappon tùwe'nùnsen pen molopai tùpon mainanpanài, ipon pùla tùusalà molopai tùwekuli'ma ayupo kappon yamùk yemlotopo tukaik!” teppù ya nàlà.

¹⁶Màlàyau akkwalù yamùk uya kin yamùk nepùppù tamùkke patassek Hebrew Maimu yau tesassen Armageddon tukaik yak.

¹⁷Màlàyau 7 pe iku'nài uya tùssawù yawon ikkwamùppù kakàik. Eke mayin uyàpùppù aponnok Kaatù yùwùk tawon winàpai, “Nenukappàssan!”

tukaik. ¹⁸Pata wekamlippàtùppù, eke pe wala'napi wettoippàtùppù, molopai àsà pe kulu tùlùpùnù wechippù molo. Màlà yek kwa tùlùpùnù pùla iwechippù màlà kappon konekappù motapai. Sàlà tùlùpùnù wechippù màlà àsà pe kulu. ¹⁹Màlà Eke kulu pata wessala'moppù màlà àsolùwau, molopai kappon yamùk pata yamùk non pon yawolon kon mattanùpùppù màlà. Kaatù uya eke Babylon yenumenkappù, molopai wain inchi toppe ya ikupùppù ya tùkokù yapai, àsà pe tùwe'naikatok yeuku. ²⁰Tamù'nawàlà tuna iwoino pata yamùk utamappù tùmattase, tamù'nawolon wùk yamùk waliwomùppù. ²¹Eke ton tàk tuna usa'mansak, 100 pounds pan iteme'netù, wepukappù kaupai kappon yamùk pona. Molopai kappon yamùk uya Kaatù pa'nùpùppù màlà, tuna usa'mansak ke talumattàntok wenai, masapùla àsà pe kulu talumattàntok wechippù màlà.

Nossan Molopai Àsà Ene

17 ¹Màlàyau 7 pan kon inchelù yamùk tonpa uyàpùppù upyak, mùkkàlà 7 pan pùsau yamùk yesak, molopai, “Àikkà, molopai yà'là kasa là kàyik yamùk yemyak tùwe'chilanmasen nossan talumattàtok yekama uya màlà, mùkkàlà chichiu pe tùwessen tukkan tuna yamùk po. ²Non pon kon kin yamùk uya màlà àli kupùppù tùwekumase mùkkàlà eke nossan kàyik yamùk yemyak tùwe'chilanmasen pokonpe, molopai non pon kon kappon yamùk wetùmùppù, màlà wain kàyik yamùk pokonpe iwettok yeuku tinchise,” teppù ya.

³Wakù Akkwalù uya uya'chippù màlà, molopai inchelù uya uyalàppù wontaik yak. Molo nossan yenepù uya chichiu pe, ichuweyu àsà ene po, molopai mùkkàlà wechippù 7 pe ippai molopai 10 pe iletù, àli ton esek yamùk menukasak Kaatù talumattà pe wechippù ipolo. ⁴Nossan wepontàsak wechippù tùtalilen molopai ichuweyu yak, ipolo kolù wechippù, wakù ton tàk yamùk, molopai pearl yamùk. Temyau kolù kok ya'chichak ya wechippù yanùkkasak àli ton Kaatù yewanma ton ke, kàyik yamùk pokonpe tùwesse àli pe inoi'mappù. ⁵Ipeyepà pàk esek menukasak wechippù tùttusen pen, “Eke Babylon,

tamù'nawolon kon kàyik yamùk yemyak tùwe'chilanmasan
molopai àli ku'nài nan non pon kon yan,” tawon.

⁶Molopai yenepù uya nossan wetùnsak Kaatù ponalok kon kappon yamùk mùnù ke. Molopai mùkyamlo iwàsak kon nùssan mùnù ke, masapùla ailon pe tok wessak Jesus pàk wenai.

Yensak uya yau usenumenkasak kulu wechippù. ⁷“Yà'là peichi iwechi pàk eusenumenkasak màlà?” tukaik inchelù uya uyekamappoppù. “Tùttusen pen yekama uya màlà pùsàlà nossan molopai yapon àsà ene walai, 7 pan ippai molopai 10 pan iletù nekama. ⁸Àsà ene menpàssai'nùk wechippù màlà molo, tùse molo pùla nen uchi iwechi màlà. Iyàpù i'nawon iteuta yapai winàkàik man molopai iità màlà tùmattanùttoppe. Kappon yamùk non po tùwemassan itesek imenukasak kon pen wema'nàtok yapon kaleta yau, non wepyattà motapai, usenumenka kulu màlà tamù'nawàlà, àsà ene yene tùuya'nokon yau. Masapùla nulà iwechippù màlà, tùse nulà pùla nen uchi iwechi, molopai iichenpoika tu'ma màlà.

⁹“Sàlà màlà pukkek molopai ittutok i'che tùwessen. 7 pan puppà yamùk màlà 7 pan wùk yamùk, wùk yamùk nossan wettok chichiu pe ipo, 7 pan

kon nàlà kin yamùk. ¹⁰5 pe tok we'nonkasak man, tewinan tok tonpa kin pe lùppù man, molopai tùulon nùppù molo man iyàssak pùla, iyàssak yau tachin pe pùla iiko'mamù mālā. ¹¹Molopai àsà ene nulà iwessak lùppù, tùse molo pùla nen uchi nai'nùk, mùkkālā 8 pe iku'nài kin wapiyalok kon 7 pan kon tonpa, molopai tùutàsen woton tùmattanùttok yak.

¹²“10 pan iletù yamùk meneinùk mùkyamlo 10 pan kon kin yamùk itepulu pe tùwettok kon piyattàsak ya pùla nai'nannùk, tùse tok lepa mālā apàik-kek ke kin yamùk kaichalā tok wettoppe mala là 1 hour àsà ene pokonpe. ¹³Pùsamlo 10 pan kon wechi mālā tamù'nawālā tewin iichenumenkatok, molopai tùmeluntālù kon molopai tapàikketù kon tùlù mālā tok uya àsà ene yemyak. ¹⁴Tok wepanta'ma mālā kaalinilu mule winàkàik, tùse kaalini- mule molopai inkà'massan, inanùmùssan molopai ailon pe iwessak kon inenupa ton uya tok yentaika mālā, masapùla itepulu yamùk Yepulu mùkkālā molopai kin yamùk Kinù,” teppù ya.

¹⁵Inchelù uya nàlà wateppù upàk, “Tuna yamùk meneinùk tùwe'chilanma- sen wechi chichiu pe ipo, mùkyamlo wechi mālā kappon yamùk pe molopai ilinà ton molopai kappon yamùk pata yamùk non po nai'nannùk yawolon kon pe molopai tùpatalo'nan mayin yamùk. ¹⁶Àsà ene molopai 10 pan iletù yamùk meneinùk uya, nossan, kàyik yamùk yemyak tùwe'chilanmasen yeya'-noma mālā, tok uya tamù'nawà itesak pe iwettok yalā mālā molopai tok uya inàmà ipon pùla, tok uya ipun yanù mālā molopai imattanùpù tok uya apok ke. ¹⁷Masapùla Kaatù uya tok yewan yak itusak wechi mālā i'che tùwettok kon kuttotte tok uya, tewin iichenumenkatok tùwelaikatok kon yau, molopai àsà ene yemyak tùmeluntālù kon tùlù tùuya'نونkon itepulu pe iwettotte yau, Kaatù uselupatok lùppù wekkupù ponalā. ¹⁸Nossan meneinùk mālā eke pata non pon kon kin yamùk yepoi tùwessen,” teppù.

Babylon Wekkawai'matok

18 ¹Sàlà tùpo tùulon inchelù wuttà epùn poi yeneppù uya. Eke pe apàik-kek yesak pe iwettok, molopai itakkwayi uya tamù'nawolon non polo yakkwakappù. ²Iwentaimèppù eke pe,

“Iwekkawai'masak man! Eke Babylon wekkawai'masak man!

Imawali yamùk yùwùk pe

molopai tamù'nawolon àli ton akkwālù yamùk patassek pe iwenasak man.

Molopai tamù'nawà ànùk yekkwa là àli ton

molopai ewanma pe tùkussan tolon yamùk wemapù mālā yau.

³Masapùla tamù'nawolon kon kappon yamùk pata yamùk non polon kon uya

tùtayappù pen pokon pe iwettok yeuku inchipù mālā

meluntà, àli pe eppai iwettok tesak ke yeuku.

Non pon kon kin yamùk uya àli kussak man ipokonpe itayappù pe pùla echii'ma.

Molopai kàyik yamùk mamin chilanmannan

molopai ye'mannan non pon kon wenasak man eke pe mamin yesak pe, tùuseka'nonkaik àli kuttok ya winà,” tukaik.

⁴Màlàyau tùulon mayin yetappù uya epùn poi,

“Epakkatak kon yapai, uponalok kon kappon yamùk!

Àli ton kuttok ya pùkkù pe kettàu, ipokonpe tùtalumattàsan pe!

⁵ Masapùla àli kuttok ya wepili'chak man kau epùn tepose.

Molopai Kaatù nùttuyan àli inkupùppù lùppù.

⁶ Inkupùppù kasa làma ikuttàk kon.

Ye'matak kon asak itekkwa meluntà ke, ikupùppù ya kasa làma.

I'chawù yanùkkatak kon tinchisen ke,

asak itekkwa meluntà ke, inkonekappù ke.

⁷ Wakù pe temamin ke tùwechi yawà iitapulàppù.

Màlà kaichalà làma ilepatàk kon talumattàtok molopai

usewankono'mantok ke.

Masapùla, ‘Sà motau chichiu pe wessaik Kuwin iulà!

Itayappù iweli'chak pen iulà.

Molopai usewankono'ma ittu uya pen màlà!’ te pàk man tewan yau.

⁸ Sàlà wenai tamù'nawàlà italumattàtok uyàpù màlà ipona tewin wei yau,

Weli'nàtok, usewankono'mantok, molopai iwan, ipottà màlà apok ke.

Masapùla Itepulu Kaatù italumattànàì mùkkàlà apàkkeke,” teppù ya.

⁹ Kin yamùk non pon kon iwekumasak kon nùssan molopai wakù pe temamin ke iwechi pàk iitapulà tonpa pe iwessak kon nùssan kalawù màlà molopai tok usewankono'ma kulu màlà pata wenai iyatù kelechìn yene tùu-ya'nokon yau. ¹⁰ Mei satik pe tok wechi màlà, masapùla iwettalumattàtok pàk tùusenalippa kon pàk, molopai,

“Entuppak! Entuppak man! Sàlà eke molopai meluntà pata Babylon!

Tachin pe pùla kulu atalumattàtok uyàssak man,” te tok uya.

¹¹ Mamin ye'mannan molopai ichilanmannan non pon kon kalawù màlà, tok usewankono'ma iwenai, masapùla ànù'llà uya temamin kon ye'ma pùla nen uchi iwechi pàk, ¹² tùkolùyi kon, tichilùpayi kon, wakù ton tàk yamùk molopai pearl yamùk. Wakù ton kuyalikku, linen molopai silk, tùtalilen molopai ichuweyu kuyalikku ye'ma pùla nen uchi iwechippù. Molopai yà'llà yekkwa là appoi'ne tùkà'nùnsan yei yamùk, yà'llà yekkwa ton nà ikonekasak kamo yà yapai molopai epekkeke yei yapai, kalukuli walai yapai, ayan pun yapai, molopai ekayu tàk walai, marble ye'ma pùla nen uchi iwechi pàk. ¹³ Molopai yei pippà yamùk cinnamon molopai spice itesek ye'ma pùla iwechi uya tok kalanpa, molopai tùpottàsen appoi'nan, myrrh, frankincense, wain molopai kaiwan palu, molopai eke'ne yasukasak pùlomù, molopai paali walai, paaka yamùk molopai kaalinilu yamùk, kawale yamùk molopai kanau yamùk, apyoto yamùk molopai là kappon yamùk yakkwalù ye'ma pùla.

¹⁴ Tok uya nàlà ipàk, “Tamù'nawolon wakù ton itesak pe eppai ewettok wali-womùppù man, molopai tamù'nawà eyemamin molopai wakù pe temamin ke ewemattok utàppù man, molopai yepotu'ma auya pen màlà,” te. ¹⁵ Sàlà mamin ye'mannan molopai ichilanmannan, temamin ke iwenasak kon màlà pata yau wechi màlà mei satik pe, masapùla italumattàtok pàk tùusenalippa kon pàk. Tok kalawù màlà molopai tok usewankono'ma, ¹⁶ molopai, tok uya,

“Entuppak! Entuppak man! Àli pe kulu màlà eke patassek pona man!

Tùwepontàsen pe iwechippù wakù linen yak, tùtalilen molopai ichuweyu yak,

molopai tùpolo kolù, wakù ton tàk yamùk molopai pearl yamùk tùsak ya wechippù!

¹⁷ Molopai tachin pe pùla kulu tamù'nawàlà sàlà mamin yamùk la'chimapàssan!" te màlà ipàk.

Tamù'nawàlà kanau yanài nan molopai kanau yawon kon, kanau yanài nan yo'non kon molopai tamù'nawàlà tùulon kon tùwemattok kon yeponnan palau po wechippù mei satik pe, ¹⁸ Molopai tok wentaimeppù iyatù kelechìn yenei'ma'-nokon. "Tùulon eke pata pùla nai'nùk iwechippù, sàlà eke pata yekkwa!" tukaik. ¹⁹ Non sululukappù tok uya tùppai kon pona, tok kalawùppù molopai tok usewankono'mappù.

"Entuppak! Entuppak kulu eke pata man!

Eke pata màlà tamù'nawàlà mùkyamlo kanau yamùk palau polo tùwessan yesak ton

wenappù temamin ke itemamin pàk lùppù!

Molopai tachin pe pùla kulu tamù'nawàlà itesak pe tùwettok la'chimapàssan!" tukaik.

²⁰ Atauchinpakà, imattanùttok pàk epùn!

Atauchinpatàk kon, Kaatù ponalok kon kappon yamùk, yeunossak kon, molopai Kaatù Maimu yenpoikannan!

Masapùla Kaatù uya italumattàsak man ewinàkài'nokon inkupùppù wenai!

²¹ Málàyau apàikkeek inchelù uya eke kulu tàk yanùmùppù molopai yenu'-mappù ya palau kak,

"Sàlà kasaichi eke pata Babylon yenu'ma màlà àsà ke, molopai iichene tu'ma pen," tei'ma.

²² "Tùwayi kon tàulùnpannan,* yà'là yekkwa là wai tàulùnpannan uya, salakuwa molopai paaka letù walai tàulùnpa useta tu'ma pen nen uchi màlà ayau!

Ànù'là tùwe'wotokomasen yà'là yekkwa là yau wessepotukka ayau pen nen uchi màlà,

molopai ak tàwù useta pen nen uchi màlà!

²³ Yà'là yattai tu'ma là lanppu yakkwaiyi usene ayau pen màlà, tùwemali'masan ema'non molopai umoine tawonnan maimu useta ayau pen.

Mamin chilanmannan molopai ye'mannan,

àponalok kon wechippù kulu màlà eke pe tamù'nawàlà sàlà non po, molopai epiyassanù ke tamù'nawàlà kappon yamùk non pon kon yennakappù auya," teppù ya nàlà.

²⁴ Kaatù Maimu yenpoikannan mìnù wenai,

molopai Kaatù ponalok kon kappon yamùk mìnù yepoloppù màlà, màlà pata yau,

ewaik, tamù'nawolon kon kappon yamùk iwàsak kon non po mìnù.

Kaatù Yapulà

19 ¹ Sàlà yamùk tùpo tukkan kon kappon yamùk uselupa useta eke pe kasa tùusetasen yetappù uya epùn po,

“Kaatù yapulà!

Wepùikattàntok, apulàntok molopai meluntà màlà Kùkaatùyì kon ponalok!” tukaik.

² “Ailon molopai iwalai màlà ittutok ya!

Masapùla eke nossan kàyik yamùk yemyak tùwe'chilanmasen talumattàsak ya man,

mùkkàlà non mattanù'nàippù lùppù àli kuttok tùuya kàyik yamùk pokonpe tùwettok ke.

Kaatù uya ye'masak man, masapùla tapyoto yamùk wàsak ya pàk,” tukaik.

³ Tok wentaimeppù tu'ma màlà.

“Kaatù yapulà!

Eke pata uyatù kelechìn wenuku màlà tàwàlàlà molopai tàwàlàlà,” tukaik.

⁴ ²⁴ pan kon eke ton tünamasan kappon yamùk molopai asakùlà'nàn kon nulànan kon ànùkyan nànan wepeimappù molopai Kaatù yapulàppù tok uya Mùkkàlà chichiu pe tùwessen aponnok po molopai tok uya,

“Emen, Tàwà wa nechii! Tàwà yapulà nechii!” teppù.

Kaalinilu Mule Wemali'ma Yattai Uta'lettàntok

⁵ Mälàyau molo mayin uyàpùppù aponnok winàpai,

“Kùkaatùyì kon yapulàtàk kon tamù'nawolon kon itapyoto yamùk, molopai tamù'nawolon kon kappon yamùk asaklàma eke ton molopai echikili ton, mùkyamlo inamannan!” tukaik.

⁶ Mälàyau ilinà kappon yamùk uselupa useta eke pe kasa tùusetasen yetappù uya, eke tuna melu tàwù kasa, wala'napi wettoippàtù kasa.

“Kaatù yapulàpai. Masapùla Itepulu tewinan,

Mùkkàlà neken Meluntà Kùkaatùyì kon mùkkàlà Kin,” te tok uya.

⁷ “Utauchinpanpai'nokon molopai tùutauchinpaik we'nàpai'nokon man.

Eke pe iwettok yapulàpai'nokon!

Masapùla kaalinilu mule wemali'matok yattai uyàssak man.

Molopai inoppù woton wekonekasak man màlà ponalok pe.

⁸ Iwepontà toppe ikupùppù màlà wakù linen pe ewechi kuyalikku yapai ikonekasak,

tùulenpansen molopai ikopposak pen pon yak.”

Wakù linen pe iwechi kuyalikku wechi màlà Kaatù ponalok kon kappon yamùk nùkupùppù wakù, yekamanài pe.

⁹ Mälàyau inchelù uya upàk, “Sàlà imenukàkà, tùutauchinpasan mùkyamlo ikà'-masak kon, kaalinilu mule wemali'matok yattai uta'lettàtok yak,” teppù. Molopai inchelù uya tùmaimu pùkkùttàppù, “Sàlà yamùk màlà ailon Kaatù Maimu,” tukaik. ¹⁰ Wekkawai'mappù itta piyau yapulà toppe uya, tùse upàk, “Kùkkupù! Apyoto iulà àtonpa, molopai àtonpa yamùk tonpa tamù'nawàlà mùkyamlo ailon Jesus nenpoikappù yawàlà tùwemassan tonpa. Kaatù yapulàkà!” teppù ya.

Masapùla màlà ailon, Jesus nenpoikappù uya màlà Kaatù Maimu yenpoi-kannan kupùppù tok uselupa toppe.

Aimu'nàn Kawale Po Tùwessen

¹¹ Mälàyau epùn utakkokasak yeneppù uya, molopai molo iwechippù aimu'-nàn kawale. Ipo tùwessen yesattok wechippù Tùusetakkasen pen molopai

Ailon tukaik. Ikasa we'nàtok ke kappon yamùk ittunài mùkkàlà molopai ikasa tùwepanta'masen. ¹² Itenu wechippù màlà apok ulenpansak kasa, molopai tukkan alok yamùk wechippù ippai po. Itesek menukasak wechippù ipàk, tùse ànù'là uya ittu pùla iwechippù, tùse mùkkàlà uya neken yà'là pe là iwechi ittu. ¹³ Yau iwettok pon wechippù màlà mùn yak iki'chak pe. Esek mùkkàlà yesattok yau wechippù Kaatù Maimu tukaik. ¹⁴ Tùwepanta'masan epùn pon kon utàppù ya'là, aimu'na'nan kon kawale yamùk po molopai tok wepontàsak aimu'nan pon ikopposak pen linen yak. ¹⁵ Yàkek asa'lon yà kasupala wepakappù intapai, màlà ke eke pata yamùk non pon kon yentaikappù ya. Meluntà ke itepulu pe iwechi màlà tok yepoi. *Psalms 2:9* Molopai

mùkkàlà neken Meluntà Kaatù we'naikatok àsà pe yeuku kaklappù ya wain palukatok yai. ¹⁶ Ipon pàk molopai i'chi pàk esek menukasak wechippù, “Kin yamùk Kinù, molopai itepulu yamùk Yepulu,” tukaik.

¹⁷ Màlàyau inchelù wechi satik pe wei yau yeneppù uya. Iwentaimèppù eke pe tolon yamùk tùwainùnsan kau, pàk, “Àittàk kon, molopai epilittàk kon eke Kaatù uta'lettàtok yak! ¹⁸ Àittàk kon, kin yamùk pun yanse, eke ton pun, soicha yamùk yepulu yamùk pun, kawale yamùk molopai tok po tùwessan pun, tamù'nawolon kon kappon yamùk pun, apyoto yamùk molopai apyoto yamùk pen, eke ton molopai echikili ton,” tukaik.

¹⁹ Màlàyau yeneppù uya àsà ene molopai non pon kon kin yamùk molopai tok wepanta'ma tonpa yamùk wepilipùppù epanta'mase kawale pon winàkàik molopai iwepanta'ma tonpa yamùk winàkàik. ²⁰ Àsà ene ya'chippù màlà, tamùkke iwalai pen itekale yekamanàippù pokonpe, mùkkàlà tensan pen yamùk ku'nàippù itemlotopo. Màlà tensan pen yamùk winà màlà mùkyamlo àsà ene uya pattàntok yesak ton yennakappù ya, molopai àsà ene kasa ikonekasak yapulànnan nùssan. Àsà ene molopai iwalai pen itekale yekamanàippù tawonnan yenu'mappù màlà asaklàma, nulà apok yak kulupala kasa tükà'nùnsen pokonpe tùuyassen yak. ²¹ Tok wepanta'ma tonpa yamùk wànàppù màlà asa'lon yà kasupala tùwepakkasen kawale po tùwessen mùta yapai ke, molopai tamù'nawàlà tolon yamùk uya tok pun yanùppù tùwakkota kon ponala.

1000 Pan Kili'chimo'chi

20 ¹ Màlàyau inchelù wuttà epùn poi yeneppù uya, i'nawon iteuta kiya molopai eme'nek aulonnàtok ayan pun yapai ikonekasak itemyau. ² Ulupelu, mùkkàlà penalog àkài Teepùlù, wapùla Settan ya'chippù ya molopai yaulonsak ya wechippù 1000 pe kili'chimo'chi. ³ Inchelù uya yenu'mappù màlà i'nawon iteuta yak. Yakkoloppù ya molopai ikiyittàppù ya sa'man pe, kappon yamùk pata yamùk non pon yawolon kon yennaka tu'ma ya tukaik 1000 pan kili'chimo'chi wenukapù ponala. Màlà tùpo inonka màlà mala là.

⁴ Màlàyau aponnok yamùk yeneppù uya, molopai mùkyamlo chichiu pe ipo tùwessan, tok lepasak wechippù meluntà ke ittuntoppe tok uya. I'mùlùkàssak kon yamùk yakkwalùssan yeneppù uya màlà masapùla ailon Jesus nenpoikappù molopai Kaatù Maimu yekamasak tok uya pàk. Àsà ene wapùla mùkkàlà kasa ikonekasak yapulànnan nùssan pe pùla tok wechippù màlà wapùla àsà ene uya pattàntok yeposak tok uya pùla iwechippù tùpeyèppà

kon pàk wapùla temyatù kon pàk. Tok wemapùppù molopai kin yamùk pe tok wechippù Christ pokonpe 1000 pe kili'chimo'chi. ⁵Iweli'chak kon tonpassan uyàpùppù wema'nàtok yak pen 1000 pan kili'chimo'chi wenukapù ponalà. Sàlàichi màlà wapiyalok iweli'chak kon wuluukatok. ⁶Tùtauchin-pasan mùkyamlo molopai esukenan kon mùkyamlo wapiyalok weli'nàsak wuluukatok pùkkù pe tùwessan. Yakon itek kwa pe weli'nàtok meluntàlù pùla iwechi màlà tok yepoi, paatele yamùk pe tok wechi màlà Kaatù ponalok pe molopai Christ ponalok pe nàlà. Molopai tok wechi itepulu pe màlà ipokonpe 1000 pe kili'chimo'chi.

Settan Yentaikatok

⁷1000 pan kili'chimo'chi wenukassak tùpo, Settan yaulonka màlà ya'chitok yapai. ⁸Molopai iità màlà tamù'nawàlà pata yawon kon non po iwetta'nùssak kon yennakase, Gog molopai Magog tawon. Settan uya màlà tok nepù tamù'nawàlà tamùkke epanta'mase, wepanta'mantok yak, tukke wàssàk palau yena pon kasa. ⁹Tok wetta'nùpùppù màttawàlà non po molopai Kaatù ponalok kon kappon yamùk patassek woinottàppù tok uya molopai pata tù'nùn pe inkupù, Jerusalem. Tùse apok wuttàppù màlà epùn poi molopai tok matta-nùpùppù ya. ¹⁰Màlàyau Makui tok yennakanàippù, yenu'mappù màlà eke kulu apok molopai kulupala kasa tükà'nùnsen yak, àsà ene molopai iwalai pen itekale yekamanàippù tawonnan yenu'mappù yak, molopai tok talumattà màlà weinai molopai ewalupàttau tàwàlàlà molopai tàwàlàlà.

Tewin Itekkwalok Pe Kaatù Uya Ittuntok

¹¹Màlàyau eke aimu'nan aponnok yeneppù uya molopai chichiu pe ipo tùwessen. Non molopai kak tawon wepeppù iwinàpai molopai iichenepù tukka pen. ¹²Molopai yeneppù uya iweli'chak kon nùssan eke ton molopai echikili ton, ekkaichalà, satik pe aponnok yemlotopo. Kaleta yamùk yakko-kasak wechippù, molopai tùulon kaleta yakkokasak wechippù, wema'nàtok kaletayi. Iweli'chak kon ittuppù màlà tok nùkupùppù yawàlà imenukasak kaleta yamùk yau pàkàlà. ¹³Màlàyau palau uya iweli'chak kon yepak-kappù tükapai. Weli'nàtok molopai iweli'chak kon patassek uya iweli'chak kon tùna'chippù kon yepak-kappù. Molopai tamù'nawolon kon ittuppù màlà tewin pàk tok nùkupùppù yawàlà. ¹⁴Màlàyau weli'nàtok molopai iweli'chak kon patassek yenu'mappù màlà eke kulu apok wettulukasak yak. Sàlà apok tùuyassen yen màlà yakon itek kwa pe weli'nàtok. ¹⁵Ànù'là itese imenukasak pen wema'nàtok kaletayi yau, yenu'mappù màlà eke kulu apok wettulukasak yak.

Emennak Epùn Molopai Emennak Non

21 ¹Màlàyau nen uchi emennak epùn molopai emennak non yeneppù uya. Wapiyalok epùn molopai non waliwomùppù molopai palau pùla iwechippù. ²Molopai yeneppù uya wakù esukenan eke Pata, emennak Jerusalem wuttà epùn yapai Kaatù piyapai, ikonekasak pe ema'non wepontàsak wakù pe tùtayappù yepose tùutà toppe kasa. ³Eke mayin uselupa yetappù uya aponnok winàpai, “Kaatù patassek nen uchi kappon yamùk piyau man! Tok pokonpe iwemapù màlà, molopai iponalok pe tok wechi màlà. Kaatù wechi

màlà tùmàlà pe tok piyau, molopai tok Kaatùyi pe iwechi màlà. ⁴Tamù'na-wàlà tok yenu palu ya'munakka ya màlà tok yenu poi. Weli'nàtok pùla nen uchi iwechi màlà, usewankono'mantok pùla iwechi, kalannàtok wapùla i'nin-nàtok pùla. Masapùla penalog kon waliwomùppù man,” tukaik.

⁵Màlàyau mùkkàlà chichiu pe tùwessen aponnok po uya, “Molopai nen uchi sàlàpe tamù'nawolon koneka uya sàlà emennak pe! Sàlà imenukàkà, masapùla sàlà mayin màlà ailon molopai ailon tetok ipàk,” teppù nàlà.

⁶Molopai upàk, “Nenukappàssan! Iulà mùkkàlà Alpha molopai Omega iwepyattàtok molopai iwenukattok. Ànù'là iwe'naklipasak nai'nùk lepa uya màlà epe'mùla wema'nàtok tunakkwa pùkkù ke. ⁷Ànù'là entaikanàippù uya sàlà yamùk wakù ton yepolo màlà uwinàpai. Ikaatùyi pe wechi màlà molopai umu pe iwechi màlà. ⁸Tùse tùusenalippasan molopai ailon tawonnan pen, mùkyamlo àli pe tùwessen, wànnan, tùnàkàlunsan, mùkyamlo piyassan yeselu ku'nài nan molopai ikonekasak kaatù yapulànnan, molopai tamù'na-wàlà kasei ton uya tùnepolo kon yepolo màlà eke kulu apok tùuyassen pata-ssek molopai kulupala kasa tùkà'nùnsen yau, màlà yakon itekkwa pe weli'nàtok,” teppù ya nàlà.

Emennak Jerusalem

⁹7 pan kon inchelù yamùk tonpa uyàpùppù upyak mùkkàlà 7 pan pùsau yamùk yanùkkasak 7 pan iwenukattok talumattàntok ke yesak. Molopai, “Àikkà, molopai Ema'non kaalinilu mule noppù woton yekama uya màlà àpàk,” teppù ya. ¹⁰Molopai inchelù uya uyalàppù eke, kawon kulu wùk nakatta pona Wakù Akkwalù yau. Jerusalem, Wakù esukenan eke pata, wuttà epùn poi Kaatù piyapai yenpoikappù ya upàk. ¹¹Iilenpamùppù Kaatù yakkwayi ke. Pata ulenpamùppù wakù ton ták jasper molopai akkwa crystal kasa. ¹²Eke pe molopai kau iwe'na wechippù, 12 pe imlatta wechippù, molopai 12 pan kon inchelù yamùk wechippù manatta yamùk yesak pe. Manatta yamùk pàk, 12 pan kon Israel mumu yamùk yesek menukasak wechippù. ¹³Àsolùwau manatta wechippù wei wepakkatok winà, àsolùwau kamik pen wei wepakkatok winon winà, àsolùwau kamik wei wepakkatok winon winà, molopai àsolùwau wei wewontok winà. ¹⁴Pata we'na kassak wechippù 12 pan ták yamùk po, ipàk màlà 12 pan kon kaalinilu mule neuno-kossan yesek menukasak wechippù.

¹⁵Inchelù upokonpe iichelupasak lùppù piyau kolù, kusan pe yà'làlà wechi ittutok ike wechippù, pata ittu toppe, imlatta yamùk, molopai iwe'na. ¹⁶Ekkai-chalà iwechippù, kusan pe iwettok wechippù itawenetù kaichalà. Inchelù uya pata ittuppù ittutok tùuya ike ke, kusan pe iwechippù 12,000 pe ikusanù, itawenetù kasa, molopai kakàik kusan pe iwechi kasa. ¹⁷Inchelù uya nàlà iwe'na ittuppù, molopai kau iwechippù 144 pe'ne lùkkwà, kappon ittusak ittutok ike ke yawàlà, màlà inapulà. ¹⁸Iwe'na konekasak wechippù wakù ták jasper yapai, molopai pata konekasak wechippù esuken kolù pe, akkwa pe kulu. ¹⁹Pata we'na yapon ták yamùk yùpùlùttàsak wechippù màlà tùpatalo'nan wakù ton ták ke. Wapiyalok yamùtok ipo ták wechippù màlà jasper, yakon wechippù sapphire, icholùwano wechippù agate, ichakùlà'no wechippù lola ták emerald, ²⁰5 pe iku'nài wechippù onyx, 6 pe iku'nài wechippù carnelian, 7 pe iku'nài wechippù quartz, 8 pe iku'nài beryl, 9 pe iku'nài topaz, 10 pe iku'nài chalcedony, 11 pe

iku'nài turquoise, 12 pe iku'nài amethyst.^f ²¹ 12 pan manatta yamùk màlà 12 pan pearl yamùk, tewin pàk manatta konekasak wechi màlà tewinan pearl yapai. Pata yawon asanta màlà esukenan kolù, akkwa kulu.

²² Kaatù yùwùk yeneppù uya pata yau pen màlà, masapùla Imàlà là Mùkkàlà Itùwùk, Itepulu Kaatù, Mùkkàlà neken Meluntà, molopai kaalinilu mule. ²³ Pata wechi wei wapùla kapùì i'che pen màlà tùweyuttà toppe ya, masapùla Kaatù yakkwayi là màlà iweyuttànài, molopai kaalinilu mule mùkkàlà ilanppuyi. ²⁴ Kappon yamùk pata yamùk non pon yawolon kon usalà màlà iweyu yau, molopai kin yamùk uya tūnamatok kon nepù màlà yak. ²⁵ Pata mùlatta yamùk wechi màlà takkokase tàwàlà weinai, màlà yamùk yakkolo pen màlà, masapùla ewalupà pùla iwechi màlà molo. ²⁶ Eke pe we'nàtok molopai pata yamùk wettok tūnamasan pe nepù màlà, màlà patassek yak. ²⁷ Tùse yà'làlà àli là wapùla ikopposak là wewomù pen màlà màlà pata yak, wapùla ànù'là, kuli'manài pe nai'nùk Kaatù yewanma ton ku'nài molopai kasei pe tùwessen. Tùse mùkyamlo neken, itesek imenukasak kon kaalinilu mule kaletayi wema'nàtok kaletayi yau wewomù màlà màlà pata yak.

Wema'nà Tunakkwa

22 ¹ Inchelù uya nàlà yenpoikappù upàk, wema'nàtok tunakkwa crystal ulenpansak kasa tùsensen, Kaatù yapon molopai kaalinilu mule winàpai tùuyàssen. ² Tùwu'masen pata yawon eke asanta yakletawàlà. Asaklàma tuna yena po'ne wema'nàtok yek wechippù tùwepetasen 12 pe itekkwa kili'chimo'chi yau, tewin itekkwa kapùì pàk, molopai yale wechi màlà kappon yamùk pata yamùk yawon kon ipittànài pe. ³ Yà'làlà Kaatù uya pa'nù'nàtok wessepotukka pen nen uchi màlà màlà pata yau.

Kaatù yapon molopai kaalinilu mule yapon wechi màlà màlà pata yau, molopai itapyoto yamùk uya yapulà màlà. ⁴ Tok uya màlà itenpata yene, molopai tok peyeppà yamùk pàk itesek menuka màlà. ⁵ Ewalupà pùla nen uchi iwechi màlà, molopai tok wechi lanppu wapùla wei yakkwayi i'che pen màlà, masapùla Itepulu Kaatù wechi màlà tok weyu pe, molopai itepulu pe tok wechi màlà kin yamùk pe, tàwàlàlà molopai tàwàlàlà.

⁶ Màlàyau inchelù uya upàk, “Sàlà mayin yamùk màlà ailon molopai ailon tetok ipàk. Molopai Itepulu Kaatù, mùkkàlà Takkwàlù tūnài tūmaimu yenpoikannan piyak uya tiyinchelùyi yeunokoppù tapyoto yamùk pàk sàlàpe'ne là tùwekkupù woton yekamase,” teppù.

Jesus Nùyàssan

⁷ “Yetatàk kon! Uyàpù màlà tachin pe kulu tùpo pùla! Tùutauchinpasan mùkyamlo Kaatù Maimu yenpoikannan nekamappù sàlà kaleta yawon kon maimu yawàlà tùwessan!” nùkayan Jesus.

f 21:20-21 wakù ton tàk English: jewels.

Jasper: kako pe iwechi; sapphire: loliwa pe iwechi (blue); agate: tùpatalo'nan imenu, aimu'ne wapùla ichukkupiyu pe iwechi (white molopai brown); emerald: lola pe kulu iwechi (bright green); onyx: tukke tùpatalà'ne imenu wechi (various colors); carnelian: ichuweyu kulu (bright red); chrysolite: tenkoloimu'ne iwechi (yellow); beryl: lola wapùla loliwa pe iwechi (green or bluish-green); topaz: kalakkwak pe iwechi (yellow); chrysoprase: katupluk walai wapùla tappimu'ne iwechi (milky or gray); jacinth: tùtalilen wapùla loliwa pe iwechi (blue or greenish-blue); amethyst: tùtalile iwechi (purple)

⁸Iulà, John, uya màlà tamù'nawàlà sàlà yamùk yetappù molopai yeneppù. Molopai sàlà yamùk yetakassak uya molopai yenkassak uya yau, wepeimappù inchelù pùta piyau yapulà toppe uya, mùkkàlà sàlà yamùk yekamanàippù upàk.

⁹Tùse upàk, “Kùkkupù! Apyoto iulà àtonpa molopai àtonpa yamùk Kaatù Maimu yenpoikannan tonpa, molopai tamù'nawàlà mùkyamlo sàlà kaleta yawon mayin yawàlà tùwessan tonpa. Kaatù làkku yapulàkà!” teppù.

¹⁰Molopai upàk, “Iwekkupù wapiya yenpoikasak mayin sàlà kaleta yawon kùkkupù tekamaik pùla, masapùla tamù'nawàlà sàlà yamùk wekkuttok yattai mei pùla man. ¹¹Ànù'là ikasa pùla nai'nùk tàwà ikasa pùla lùppù nechii, molopai ànù'là àli pe nai'nùk tàwà àli pe lùppù nechii, ànù'là wakù pe nai'nùk tàwà wakù pe lùppù nechii, molopai ànù'là wakù pe esuken nai'nùk tàwà wakù pe esuken nùppù nechii,” teppù ya.

¹²“Yetatàk kon! Uyàpù màlà tachin pe kulu tùpo pùla. E'mantok uya nepù uya màlà uya'là, tamù'nawolon kon yemyak untùlù tok nùkupùppù yawàlà.

¹³Iulà mùkkàlà Alpha molopai Omega, wapiyalok molopai àkàmlà'no, iwep-yattàtok molopai iwenukattok,” nùkayan Jesus.

¹⁴Tùutauchinpasan mùkyamlo tùpon kon kukannan wakù pe, wema'nàtok yek yepelu nattope tùuya'nokon, molopai tok wewomù màlà manatta yai pata yak. ¹⁵Tùse polopo màlà a'a yamùk wechi, mùkyamlo piyassan yeselu ku'nài nan, molopai tùnàkàlunsan, wànnan, Kaatù pen ikonekasak yemlo-topo tùwepeimasan, molopai mùkyamlo tamù'nawàlà kasei ton asaklàma tùuselupatok kon yau molopai tùwelaikatok kon yau.

¹⁶“Iulà Jesus uya, uyinchelùyi yeunossak nai'nùk sàlà yamùk yekamase àpàkù'nokon so'chi yamùk tau. David pa iulà, akkwa Ko'làmalok Kaiwonok, iulà,” teppù Jesus uya.

¹⁷Wakù Akkwalù molopai Ema'non, inoppù woton, “Àikkà!” nùkayan.

Tamù'nawolon kon sàlà yetannan nàlàichi tàwà, “Àikkà!” nùkai.

Àikkà, ànù'là iwe'naklìpasak nai'nùk, wema'nàtok tunakkwa yanùnkà lepatok kasa, ànù'là i'che tùwessen.

Iwenukattok

¹⁸Iulà, John, eyekamappoyatàu tùumayintaik tamù'nawolon kon Kaatù nenpoikappù sàlà kaleta yawon yetannan, ànù'là uya yà'làlè ke itonpattàsak yau, Kaatù uya italumattàtok tonpattà màlà, talumattàntok yekamasak lùppù sàlà kaleta yau ke. ¹⁹Molopai ànù'là uya yà'làlè mokkasak sàlà Kaatù Maimu yenpoikannan maimu sàlà kaleta yapai yau, Kaatù uya wema'nàtok yek yepelu pùkkù pe iwettok, molopai Wakù Pata pùkkù pe iwettok mokka màlà, yekamasak lùppù sàlà kaleta yau.

²⁰Mùkkàlà, sàlà yamùk yekamanài, “Ewaik! Uyàssaik tachin pe kulu tùpo pùla!” nùkayan.

Emen. Tàwàichi sàlà kasa nechii. Àikkà, Itepulu Jesus!

²¹Tàwàichi wakù Itepulu Jesus winàpaino Kaatù ponalok kon piyau nechii! Emen.

Tùttusen Pen Mayin Ittutok

Abaddon

Abaddon mùkkàlà Settan Hebrew maimu yau, mattantok te ya pe iwechi. English: destruction.

Abba

Abba màlà Hebrew maimu yau Papai te.

Ailon kulu sàlà

Greek maimu yau màlà ‘ailon yekama uya nai'nùk àpà'nokon’ te ya pe iwechi. Tùse Jesus uya wateppù màlà ailon pe iwechi yenpoika tùuya molopai tùttusen pe kulu iwechi yekamatok tùuya yekamanàì pe. KJV Verily, Verily, I say unto you.

apok patassek

Apok patassek màlà Gehenna Greek maimu yau. English: hell.

Apollyon

Apollyon mùkkàlà Settan Greek maimu yau, mattantok te ya pe iwechi. English: destruction.

àli pe we'nà

Iwekolùkasak neken kappon wechippù màlà Kaatù yùwùk tau Kaatù yapulànnan tonpa pe iwettoppe tükussen pe. Ene là yansak ya wapùla tùusemyasse pùla là iita'lettàsak uya Jew kupùppù màlà àli pe wapùla iwekolùkasak pe pùla molopai wakù patassek yak iwewomù yeselùkek pùla iwechippù. Kappon i'nai yekkwa là palan, àsà pippà yepalan yekkwa là wapùla tùmùntasen nà nossan wapùla iweli'chak là yappà'nàippù wechippù màlà àli pe. Àli pe tùwessen kappon wechippù yà'là yekkwa yamùk là tükussan pe yekamasak ku'nàì pe molopai Kaatù yemyak tütùsen tülù ya wakù pe tu'ma tùwena toppe. English: unclean.

àsà pippà yepalan

Tamù'nawàlà àsà pippà yepalan pàk tùwessan, sàlàpe leprosy pe ittu nai'nùk. Mùkyamlo e'nek pe tùwessan weppàtùppù màlà kappon yamùk piyau pùla tùwessan pe. Tiuchipittàsak kon pe iwechi yau paatele piyak tok utàppù màlà molopai Penalok Itekale yawon maimu yawàlà tok weppàtùppù. English: leprosy. **bear**

Bear mùkkàlà kamo pe iwechi. Eke pe iwechi màlà molopai àsà pe nàlà. Kaalinilu wànàì mùkkàlà.

Beelzebul

Beelzebul màlà àli akkwalù yamùk yennàì tok yepulu yesek. Sàlà esek wessepoloppù màlà Baal-zebul winà. Mùkkàlà wechippù tùulon kok yamùk mei pùla tùwessan Israel yamùk piyau napulà pe. Tùulon tu'ma itesek màlà Settan. (Mt 10:25; 12:24, 27).

Caesar

Rome kinù. Eke pe iwechippù, tukkan pata yamùk yesak pe. **camel**
Camel mùkkàlà eke kawale yentaino. Kappon yamùk uttàtok ipo
mùkkàlà molopai yaplu yanàì nàlà.

chilùpa pun pùlayatta

Masa pùlayatta yo'no yenkà

Christ

Greek maimu màlà Christ molopai 'ikalapaimasak kalapa ke kappon'
te ya pe iwechi. Yanùnsak pe kappon wechi yekamanàì pe iwechi. Màlà
lùppù pe iwechi màlà, 'Messiah' te ya kasa làma Hebrew maimu yau.
Màlàyau uchi Kaatù uya pùikattànàì yeunoko tùuya tùponalok kon pùì-
kattàse te tùuya yau, yesatùppù ya Messiah wapùla Christ tukaik. Ailon
pe yanùnsak molopai yeunossak pe iwechi yenpoika pe. Jesus yesatùppù
Christ pe.

Decapolis

Decapolis màlà 10 pan pata yamùk te ya pe iwechi.

eke kulu paatele

Eke kulu paatele mùkkàlà tamù'nawàlà paatele yamùk yentaino. Eke
kulu paatele neken wechippù màlà Wakù Kulu Patassek yak iità toppe
ikussak pe Kaatù yùwùk tau. Tùmakuyi molopai kappon yamùk nùku-
pùppù tok makuyi ponalok pe Kaatù yemyak itùsak pottànàì pe iwechippù
molo. Eke kulu paatele molopai paatele yamùk, tùulon kon nà paatele
yamùk tonpa yamùk pokonpe iwessak kon nùssan wapiya ittuppu màlà
'eke ton kulu paatele yamùk' pe Emennak Itekale yau. English: chief
priest.

Emennak Itekale

Sàlà kaleta yau Emennak Itekale yawon wechi màlà tapulàsen pe
emennak Kaatù nenpoikappù lùppù, Matthew motapai Revelation motak
tùwessan pàk. Màlà Penalok Itekale wechi màlà tapulàsen pe kaleta yamùk
Genesis motapai Malachi motak tùwessan pàk. English: New Testament.

fig

Assekku pe tùwessen yei yepelu. Itepelu màlà yale yamùk wapiya tùu-
senpoikasen. **grape**

Chi'nak pe iwechi yepelu. Ikonekappù màlà tinchisen pe, wain tukaik
tesassen pe.

Galilee Palau

Galilee Palau wechippù màlà Tiberius Palau tukaik tesassen pe molopai
Gennesaret Palau tukaik nàlà.

Greece

Greece màlà Achaia tukaik tesassen Greek maimu yawon Emennak
Itekale yau.

Hallelujah

Kaatù anapulàpai tùwechi kon yau Jew yamùk wechippù tùwentaime-
san pe tùmaimu kon yau, Hallelujah, tukaik. 'Kaatù yapulàkà' te ya màlà.
(Rev 19:1, 3-4, 6).

Hebrew

Penalok Itekale yau màlà Jew yamùk yesatùppù Hebrew yamùk tukaik.
Màlà esek 'Hebrew' wechi màlà 'Jew' te pe lùppù. Jew yamùk mùkyamlo

Abraham payan yamùk. Màlà esek 'Hebrew' uyàssak màlà tewinan nà Abraham tamo Eber winàpai. Penalok Itekale yau Jew yamùk maimu wechippù màlà Hebrew pe. Tamù'nawà lùlwa màlà Penalok Itekale yawon kaleta yamùk menukasak wechippù Hebrew yau. Hebrew molopai Aramaic tawon wechippù echikkaichalà lùlwa. Jesus yattai kappon use-lupatok wechippù màlà Aramaic pe. Màlàyau Emennak Itekale uselupa Hebrew pàk pe iwechi yau Aramaic pàk wate ya màlà.

Herod

Emennak Itekale yau asakùlà'ne tùpatalo'nan kappon yamùk wechi màlà Herod tukaik tesassan:

1. Kin Herod, Eke tukaik tesassen wechippù màlà kin pe Judea po Jesus wentu yattai. Mùkkàlà wechippù màlà Jesus wànàì'che mule pe iwechi yattai (Mt 2:1-22; Lk 1:5).
2. Herod Antipas, Herod Eke mumu wechippù màlà Galilee yau itepulu pe Jesus uya itekale yekama molopai tensan yekkwa ton pen kupù ya yattai. Mùkkàlà uya màlà Herodias mali'mappù molopai John Enpataukanàì ippai yattà toppe ikupùppù ya. Jew yamùk uya Jesus yalàppù màlà pùsàlà Herod piyak ittu toppe iwànà wapiya (Mk 6:14-29; Lk 23:6-12).
3. Kin Herod Agrippa Wapiyalok, Herod Eke pa uya màlà mùkyamlo ailon tawonnan Jesus pàk talumattàppù yeunossak kon we'wotokoma yattai. James, John lui wànàppù ya màlà.
4. Kin Herod Agrippa Ite'mappù pokon, Herod Eke pa wechippù màlà Paul wechi patiki'chi tau yattai, Caesar piyak iità wapiya (Act 25:13-26; 26:19, 27-32).

Hosanna

Hosanna tukaik Kappon yamùk wechippù tùwentaimesan pe ànù'là nama tùuya'nokon yekama pe. 'Tàwà Kaatù nùpùikattàì' te ya pe iwechi wapùla 'yapulàtok tùlù iponalok pe' te ya. Jesus nama pe tok wentai-meppù màlà 'Hosanna,' tukaik.

ikasa we'nàtok

Ikasa we'nàtok te emennak Itekale uya yau, Kaatù wettok i'che kupù, imaimu yawàlà we'nà te ya màlà. Kaatù uselupa yawàlà neken nà pùla tùse i'nai yekkwa pe itewan yailà welaikantok pàk iichelupasak. Joseph mùkkàlà kàyik ikasa tùwessen, Kaatù wettok i'che yawà tùwessen. (Mt 1:19). Matthew 3:15 yau Jesus uya màlà John Enpataukanàì pàk Kaatù wettok i'che ànkuppai tùwechi yekamappù (tamù'nawolon ikasa we'nàtok yenuka'nù'nàì pe). Paul kaletayi yamùk yau màlà tùulon pe tukka ikasa we'nàtok te wechi. Kaatù uya anùnnà màlà ikasa tetok wechi màlà Kaatù uya kùyanùmù kon tewan yailà tùwemassan pe, wa we'nà pen nànen tùse. Kappon yanùmù ya màlà wakù pe tùpokonpe tùwessan pe. Màlàpàk ailon tetok kappon uya Kaatù pàk uya màlà itùlù ikasa Kaatù pokonpe emennak Kaatù uya ikupù tùuya tetok yak. English: righteousness.

ikupù uya tetok Kaatù uya yen

Iten wechippù màlà paki'chi pe yei yapai ikonekasak molopai màlà pip-pàttàsak kolù ke. Màlà yau iwechippù màlà asa'lon tàk konekasak yamùk, ipàk 10 pan suwa ewechi màlà tetok menukasak Kaatù uya lùppù. Israel

kok yamùk uya sàlà iten pininpapàtùppù màlà ta'la'nokon i'nailà là tùutà kon yau. Tùutà kon pùla iwechi yau tok uya Kaatù yùwùk tau ikuppàtùppù wakù kulu patassek yau. Sàlà iten molopai yau tùwessan wechippù màlà wakù pe kulu masapùla suwa wechi màlà tetok Kaatù uya yenpoikanài Israel kok yamùk pàk pe iwechi pàk. Kaatù yùwùk yamùsak tùpo màlà iten wechippù màlà Wakù Kulu Patassek yau tàwàlà. (Heb 9:4; Rev 11:19). English: ark of the covenant.

Yakkoloyi wechippù usentuppantok yepolo patassek tukaik tesassen. Màlà po satik pe inchelù kasa ikonekasak kon wechippù màlà molo. Paatele uya mùn ke yappasa'mapàtùppù tewin itekkwa kilì'chimo'chi yau. English: mercy seat.

iwapuluwetasak pen pùlomù pusak.

Masa Uta'lettàntok tawon yau yenkà.

iweli'chak kon patassek

Iweli'chak kon patassek màlà Hades Greek maimu yau. English: hell.

Jew yamùk

Israel munkà yamùk, 12 pan kon Jacob mumu yamùk winàpaino kon. Tùusattàsan pe tok wechippù.

Jew yamùk pen

Tamù'nawàlà kappon yamùk Jew yamùk pe pùla tùwessan, kùmyamlo nàlà là. Jew yamùk usattàtok ku'nài nan pe pùla tok wechippù. Masa Jew yamùk usattàtok yeselu yenkà. English: Gentiles

Jew yamùk tùnamasan

Mùkyamlo wechippù Jew yamùk yepulu ton. 70 pe tok wechippù tok konssùlùyi yau eke paatele pokonpe (English: sanhedrin). Tamù'nawàlà Jew yamùk wechippù màlà tok meluntàlù yo'no ailon tetok tok uya yau molopai Rome pon kon yo'no tok wechippù tùwemattok kon yau. English: elders.

Jew yamùk yattàtok yeselu

Jew yamùk yeselu tok nùkupù walawok muleppù pàk. 8 pe wei wenasak iwentuppù motapai yau tok uya itun pippà putu lùkkwà yattà màlà. Sàlà kupùppù màlà tok uya masapùla Abraham pàk mùkupùik teppù Kaatù uya lùppù pàkànsau, Kaatù ponalok pe iwechi yekamanài pe. (Gen 17:9-14). Kàyik wechi Jew pe ittutok ipàkàlà pe iwenappù màlà tachin pe tùpo. English: circumcision.

Judea

Penalok Itekale yau Israel wechippù iwepantapàssak pe. Tewinan nà ipùkkù Judah tukaik tesassen kinù pe David mumu yamùk wechippù màlà. Jerusalem molopai Bethlehem molopai tukkan tùulon kon pata yamùk wechippù Judea yawon kon. Màlà ittuppù màlà Jew yamùk patassek pe. Emennak Itekale yau Judea tukaik yesatùppù màlà. Jesus usemökkappù màlà Galilee po, Judea pùkkù pen yau. Masa Samaria yenkà.

Kaatù Maimu yenpoikanài

Kaatù Maimu yenpoikanài mùkkàlà kappon, Kaatù nenpoikappù itekale yekamanài. Kaatù ponalok pe kappon yamùk yelupanài mùkkàlà. Penalok Itekale yattai Kaatù uya tukke tùmaimu yenpoikannan yeuno-koppù màlà. Tok yai Kaatù uya màlà ewanawà yattai tùwekkupù woton

yekamappù. Kaatù Maimu yenpoikannan uya nàlà itekale menukapàtùppù málà molopai málà yamùk wesseposak málà Penalok Itekale kaletayi yamùk yau tok yesek itesek pe, Isaiah molopai Jeremiah molopai tùulon kon tawonnan. Tukke kili'chimo'chi iwentu wapiya tok uya málà Jesus uyàttok molopai iwelittok yekamappù. Emennak Itekale yau nàlà kappon yamùk Wakù Akkwalù yapàikketù yau tùuselupasan wechippù málà Kaatù Maimu yenpoikannan tukaik tesassan pe. Kaatù nenpoikappù tùpàkù'no-kon kulu lùppù itekale yekamannan pe tok wechippù. English: prophet.

Kaatù uya ikupù tùuya teppù lùppù.

Kaatù uya ikupù tùuya teppù lùppù málà Israel yamùk pokonpe iichese-luttàppù. Málà yesatùppù málà Penalok tukaik. Israel yamùk yesatù tùuya tùpemonkonù yamùk pe kulu Law, Moses yemyak tùntùlùppù maimu yawàlà tok wechi yau tetok ya. Kamo wàtok yeselu wechippù málà itonpa pe. Emennak Kaatù uya ikupù tùuya tetok nen uchi málà kappon yamùk uya ailon te Jesus Christ yau yattai tok yanùmù tùuya ikasa tùwessan pe masapùla Jesus mùnù uya tok makuyi waputtà pàk. English: covenant

Kaatù wettok Itepulu pe

Kin mùkkàlà tùpemonkonù yamùk yepoi tùwessen molopai Kaatù wechi málà kin kasa masapùla tùpemonkonù yamùk yepoi tok yepulu pe iwechi. Tok wapu pe iwechi, tamù'nawàlà tok wettok i'che ke tok lepa ya, molopai tok yanài pe iwechi molopai tok yesak pe iwechi kin kasa. Itepulu pe Kaatù wettok ponelok kon kappon yamùk mùkyamlo Kaatù pàk ailon tawonnan molopai imaimu yawàlà tùwessan. Kaatù wettok Itepulu pe wechi málà molo, i'nailàlà tùmàlà'nokon kinù pe Kaatù wechi ittunnan kappon yamùk wechi yau. Jesus Christ wennapposak yau, tamù'nawàlà Kaatù wettok Itepulu pe usenpoika málà kappon yamùk piyak. English: Kingdom of God.

Kaatù yùwùk

Tewinan patassek, Jew yamùk uya Kaatù yemyak tùtùsen woton kamo yamùk wàtok imotau. Jerusalem po iwechippù málà. Wapiya kulu málà Solomon uya yamùppù molopai tu'ma Babylon po Israel yamùk wechi tùpo Jesus yattai Herod uya yamùtu'mappù málà. Rome pon kon uya imattanùpùppù málà 40 pe kili'chimo'chi tùpo lùlwa là Jesus ye'mappùtak (70 AD). English: temple.

Kaatù yùwùk kolùkappù lùppù yattai pàk uta'lettàntok.

Masa uta'lettàntok tawon yailà yenkà.

Kàyk Mumu

Kappon mumu pe pùla Jesus wechippù, molopai Kaatù mumu pe lànèn echii'ma Kàyk mumu pe iichesatùppù. Sàlà esek uyàpùppù málà Ezekiel 2:1, 3, 6 tawon yapai molopai mùkkàlà yeunossak Christ, Daniel 7:13 yawon pàk watesak ya. Daniel kaletayi yau we'neppà'nàtok walai yau epùn po tùwessen wechippù málà Kàyk Mumu walai. Málàyau sàlà wettok wechi málà Kaatù pe wapùla kappon Kaatù pokonpan pe. Yanùnsak pe tùuyàpù woton yesek pe nen uchi iwenappù málà. English: Son of man.

kolù pun

Masa pùlayatta yo'no yenkà.

Law

Kaatù winàpaino Law menukasak màlà 5 pan wapiyalok kaleta yamùk Penalok Itekale yau tùwessan yak. Màlà yamùk uchi wechi màlà Moses pàk Kaatù nenpoikappù lùssan pe. Israel payan nùssan wettok yawàlà pe molopai tok uya tapulàtok iwinà pe. Màlà eke L ke nepyattàyai'nùk màlà Law Kaatù winàpaino tùse elekkwà pe iwepyattà yau màlà kappon winàpaino law pe iwechi.

Law pàk enupannan

Penalok Itekale yau Kaatù nùtùlùppù Law pàk enupannan pe tok wechippù. 5 pan Moses kaletayi yamùk yau imenukasak lùppù pàk lùwa kulu enupannan pe tok wechippù. English: scribe.

Melchizedek

Tamù'nawàlà Melchizedek ittutok ipàkàlà menukasak wechi màlà Hebrew kaletayi molopai Genesis 14:17-20 yau. Kaatù nanùmùppù paatele pe iwechippù menukasak lùppù. Kin pùsàlà Abraham pùlemanàippù, tùse ànù'là uya i'nailàpai là iyàpùppù ittu pùla iwechi màlà. Aaron kasa là paatele pe iwechippù pen. (Heb 5:6-10; 6:20; 7:1-17).

nàkàlunnàtok

Nàkàlunnàtok màlà tamù'nawolon àli pe we'nàtok yesek, walawok wapùla uli'chan pokonpe we'nàtok, tayappù wannà pen wapùla noppù wannà pen pokonpe. English: sexual immorality, KJV: fornication.

olive

Olive màlà tùwepetasen yei. Itepelu yesatù màlà olive yamùk tukaik. Jew yamùk nùmokka pe ikaiwanù wechippù, teipa kon kuipà tùuya'nokon yak tùntùlù kon pe iwettoppe. Tùkalapayi kon pe, tùlanppuyi kon palu pe molopai tùulon kon nàlà là kuttok tùuya'nokon ike pe tok uya yapulàppù. Molo màlà wùk wechi mei pùla Jerusalem piyau olive yek yamùk wattatok imotau, Olive Tùpù tukaik tesassen. (Rom 1:17; Jas 3:12; Rev 11:4). **paali**

Tùpànsen pe iwechippù màlà tùsolokase. Ipilipù yattai ipippà yapai tùmenkasen pe iwechippù yasukatok yai molopai yeppa nen uchi pùlomù pe, tùpusen wapùla tekeichen pe. English: barley or wheat.

paatele

Jew yamùk Paateleyi yamùk wechippù màlà yanùnsak kon pe, Kaatù yemyak itùsak kon tùnnan pe kappon yamùk ponalok pe. Sàlà wek-kupùppù màlà Kaatù yùwùk tau Jerusalem po neken. Paatele yamùk wechippù màlà Aaron munkà wapùla ipayan yamùk pe molopai Levi payan pe tok wechippù tamù'nawàlà. English: priest. Masa eke kulu paatele tawon yenkà.

Penalok Itekale

Penalok Itekale màlà Kaatù Maimu kaleta yamùk Genesis motapai Malachi ponalà tùwessen.

pearl

Pearl màlà wakù, eke kassulu walai, epekkek ton mo'mo yamùk konekatok yapai. Revelation 21 yau eke ton pe kulu sàlà pearl yamùk wechi manatta pe tùwenasan pe yekamasak ya màlà.

Pentecost yattai uta'lettàntok.

Masa Uta'lettàntok tawon yau yenkà

Peter

Peter mùkkàlà Cephas Hebrew maimu yau, tùulon tu'ma itesek màlà Simon. Peter molopai Cephas wechi màlà tàk te pe.

Pharisee yamùk

Pharisee yamùk wechippù màlà tünamasan Jew yamùk pe Jesus yattai. Tok tonpa yamùk wechippù màlà Law pàk enupannan pe. Tok uya màlà Kaatù nùtùlùppù Moses piyak lùppù Law ittuppù tamù'nawàlà, molopai kappon yamùk yenupappù tok uya yawàlà tok wettoppe. Tukke tùulon kon nà tükussan molopai yawàlà kulu we'nàtok kon Law tonpattàtok tùuya'-nokon pàk tok yenupappù tok uya. Ànùkyan nà yentai Law maimu yawàlà tùwechi kon kasa tok uchittuppù. Masa Sadducee yamùk tawon yenkà.

Priscilla

Priscilla màlà Prisca Greek maimu yau.

Pulusuk

Jesus yattai Rome po itepulu pe tùwessan uya mùkyamlo kappon wànnan nùssan molopai àsà pe tùwettok yai teka'nonkaik kappon lapu-mannan nùssan talumattàpàtùppù. Pulusuk pona tok pukapàssak tùuya'-nokon ku'nài nan pe tok wechippù tok welikù ponalà. English: cross.

pùlayatta

chilùpa pun wechippù màlà Rome pon kon wettok itepulu pe pata yamùk yau tapulàsen pe. Tewin wei umà yau we'wotokomansak yepeppù pe tewin chilùpa pun wechippù.

kolù pun wechippù àsolùwau kapùì we'wotokomansak yepek. Mina itesek Greek yau.

talent te yau 1000 kaichalon te màlà, tewinan chilùpa talent wechi màlà 6000 kaichalà chilùpa pun. Eke lùmà nen uchi chilùpa pun wechi màlà asakùlà'ne echikili ton nùìwa chilùpa pun kaichalà.

pùlayatta pili'nài nan

Pùsamlo kàyik yamùk wechippù màlà pùlayatta pili'nài nan pe tùpata kon yesak pe tùwessen Rome ponalok pe. Taluma pe tok wechippù màlà molopai imakuyippù pe tok ittuppù màlà tùulon kon yentai. Jew yamùk yepulu ton uya tok yeneppù màlà àlì pe masapùla Jew yamùk pen pokonpe tok wechi pàk. Israel yamùk yeyatonnon pe tok yeneppù màlà. Pùlayatta yekkwa'nài nan pe tok wechippù eke peiwa kappon yamùk winàpai tùponalok kon pe. English: tax collectors.

pùlomù yapuluwetanù'nài

Pùlomù yapuluwetanù'nài màlà tùtùsen pùlomù kùloimasak yak iwep-putok yen yak itùlù wapiya. Emennak Itekale yau màlà yapulàsak nai'nùk wakù wapùla àlì yekamanài pe. “Elannek pe mettàik Pharisee yamùk molopai Sadducee yamùk winàpaino apuluwetanù'nài pàk,” teppù Jesus uya, àsà màlà tok kasa ewechi yau tetok tùuya yekamanài pe. (Mt 16:6). Tùse wakù pe tùwessen pe yapulàppù ya, Kaatù wettok itepulu pe wechi apuluwetanù'nài kasa yekama tùuya yau. Pùlomù yapuluwetanù'nài tùwe-leutasen pen molopai miya pùlomù yawà yoi'manài tamù'nawà yoi'ma tùuya tùke ponalà. (Mt 13:30). Màlà kasa ku'nài pe itepulu pe Kaatù wettok wechi màlà. English: leaven wapùla yeast.

Rome

Rome mālā eke pata Italy po. Jesus wemapù yattai, Rome pon kon kappon yamùk uya tukke wolù yawon pata yamùk yentaikasak wechippù mālā. Israel yentaikappù nālā mālā tok uya. Kappon yamùk Israel pon yewanma pe tok wechippù molopai tùpata kon yapai tok uya tok yen-pakkappù sālā eppaino ikupù tùuya'nokon pe iwechi yau. Rome pon kin, Caesar tukaik tesassen wechippù mālā ànùk yentai eke pe tamù'nawālā wolù yau mālā yattai.

Sadducee yamùk

Sadducee yamùk wechippù mālā tùnamasan pe, itemaminkek ton kappon yamùk Jew yamùk kùlotta. Kaatù nùtùlùppù Moses piyak lùppù Law yawālā kulu kappon yamùk wechi i'che tùwessan pe tok wechippù. Tùse tùulon kon àkamlāk itonpatàtok kon tükussan pe pen neken. Ailon tawonnan pe pùla tok wechippù we'wuluukantu'matok pāk molopai inchelù yamùk wapùla akkwālù yamùk pāk.

Samaria

Samaria mālā Israel kinù yamùk wechi iwepantapàssak pe yattaino. Mùkyamlo David payan ya'lon kon pen wemapùppù mālā Samaria po. Tok yentaikappù Assyria pon kon uya mālā molopai tùulon pata yapaino kon kappon yamùk pokonpe tok wemali'mapàtùppù, molopai tok kaatùyi pe tùwessan yapulàppù tok uya. Judea pon kon Jew yamùk yewanma pe tok wechippù molopai Jew yamùk kulu pe pùla tok nesatù ton pe tok wechippù. Samaria pon kon wechippù tùponalà'nokon teselu ke molopai tùponalā Kaatù yapulā tùuya'nokon patassek yesak pe. Tùponalā nālā tùkaletayi ke tok wechippù, Law Moses winàpaino yapon.

Settan

Settan mùkkālā àli akkwālù yamùk yennài. Tok yepulu molopai Kaatù yeyaton mùkkālā. Kappon yamùk yenkuttànài mùkkālā molopai àli kut-toppe tok uya tok ku'nài. Settan nālā mùkkālā Makui molopai Teepùlù, Beelzebul tukaik tesassen molopai sālā wolù kinù. Tùulon itesek yamùk wechi mālā Abaddon Hebrew maimu yau molopai Apollyon Greek maimu yau. Sālā wechi mālā mattanù'nài te pe. Àkài, penalok àkài molopai ulupelu tukaik tesassen mùkkālā. English: Satan.

so'chi tau tùwe'wotokomasan

Emennak Itekale yau so'chi tau tùwe'wotokomasan wechippù tùpatalà'ne itesek molopai iwotokoyi.

pùikattànnan: Pùikattànnan wechippù tùwe'wotokomasan so'chi yepulu wapùla ennài nan yo'no. Nossan wapùla walawok pe tok wechippù. English: deacon, deaconess.

so'chi yennài nan: (Php 1:1; 1Ti 3:8). English: bishop.

so'chi yepulu: (Act 11:30; 20:17; Tit 1:5). English: elder.

Tùulon kon so'chi yamùk tau so'chi yennài'nan molopai so'chi yepulu yamùk wechippù echikkaichalā. (Act 20:17; Tit 1:5-7). Emenùppù so'chi yennài nan wenappù tok yepoi.

sulfur

Sulfur mālā kalakwa pe iwechi, tùuyassen akkwa pe molopai meluntà pe tükà'nùnsen. Kulupala pe tükonekasen mālā. Brimstone tukaik tùulon yattai tesassen mālā. (Lk 17:29; Rev 9:17-18; 14:10; 19:20; 20:10; 21:8).

talent

Masa pùlayatta yo'no yenkà.

tàk yamùk lùkkwà yenu'mapàtù ke

Sàlà kupùppù ittu màlà ànù'là uya Jesus pon nùppù kusan yepolo pe iwechi yentoppe. Sàlàpe 'dice' ke tok uya ikupù eppai man ànù'là uya teposen yepolo yentoppe. Yà'là kasa là tok uya ikupùppù ittu ina uya pùla iwechi màlà. Jesus ya'lon kon nùssan uya Judas miyakan nùppù woton yepoloppù màlà màlà yekkwape'ne là. (Act 1:26). English: casting lots, gambled.

Ti'cha

Jew yamùk uya màlà pukkek pe molopai ànùk peiwa là tùwessen yesatù 'Ti'cha' tukaik, 'enupanài' te ya. Namantok yekamatok iwinà pe iwechi. Hebrew maimu yau Rabbi molopai Rabboni wechi màlà pe lùppù màlà.

tùtùsen Kaatù yemyak

Jesus Christ uyàpù wapiya Kaatù pemonkonù yamùk wechippù màlà kamo ne'nài nan pe Kaatù yùwùk tak. Paatele uya nen uchi màlà iwàrà molopai ipottà ya Kaatù lepa pe. Tewin nà kamo wàrà yeselu wechippù màlà Kaatù usentuppa toppe tok makuyi pàk tükussen pe. Molopai tùulon tukka wechippù àli pe tok wechi kolùkanài pe, palan wapùla là tok umùntatok tùwentusak kon ye'mappùtak yekkwa ku'nài pe. Tùulon kon nà kamo wàtok yamùk wechippù màlà tenki te pe Kaatù lepatok ike pe. Tùulon yattai là kapon yamùk wechippù kamo pùkkù yannàinan pe. Paali wapùla kaiwan palu là ne'nài nan pe tok wechippù. Walawok paaka, kaalini lu wapùla kaapala neppàtùppù tok uya. Tamù'nawàlà kamo wàtok molopai ipottàtok weleutappù màlà Kaatù yùwùk mattanùppù Rome pon kon yamùk uya yau. English: sacrifice.

Uta'lettàntok yamùk

Kaatù Yùwùk kolùkappù lùppù yattai pàk uta'lettàntok: Kaatù yùwùk kopposak wechippù màlà Jew yamùk pen winà. Ikolùkappù màlà molopai yenpataukappù tu'ma Jew yamùk uya. Sàlà uta'lettàntok wechi màlà iko-lùkappù yenumenkatok ipàkàlà pe. English: Feast of Dedication.

Iwapuluwetasak pen pùlomù pusak: Sàlà wechippù màlà 7 pe wei tùkussen pe Entaka'nàppà yattai uta'lettàntok ye'mappùtak. Sàlàichi 7 pan wei yamùk yau màlà Jew yamùk uya iwapuluwetasak pen pùlomù pusak napù. Sàlà kasaichi màlà Egypt yapai Jew yamùk wepeppù lùppù yenumenka tok uya. Tok utàppù màlà tùusemittàpaik, yapuluwetanù'nài tùtok pùlomù yak molopai iwapuluweta màmuttok tok uya iputoppe tùuya'nokon yattai pùla iwechippù. English: Feast of Unleavened Bread.

Pentecost yattai uta'lettàntok: Pentecost màlà 50 te ya pe iwechi. Jew yamùk uya sàlà uta'lettàntok kupùppù màlà 50 pe wei tùpo Entaka'nàppà yattai uta'lettàntok wepyattàppù ye'mappùtak. Kùyalì pilittok yattai pe iwechi yapulà pe. Pentecost yattai màlà wapiya kulu Wakù Akkwalù uyàpùppù kapon yamùk ailon tawonnan Jesus pàk pona. (Act 2:1-4; 20:16; 1Co 16:8). English: Feast of Pentecost.

Tapuluka yamùk lùkkwà tau'ne uta'lettàntok: Màlà uta'lettàntok yattai tok uya màlà tapuluka yamùk yamùpàtùppù molopai màlà tau tok wechi tewin suntayakka. Sàlà kasaichi màlà tok uya tùtamo kon yamùk

wechippù tappulin yamùk tau wontaik yau tùutaimelunpatok kon yau tùwechi kon yattai lùppù yenumenkappù, Kaatù uya tùlepa kon teppù tùuya lùppù pata yak tùutà kon ponalà. Tapùì yamùk lùkkwà tau uta'lettàntok yattai pe iwechi yau Jew yamùk utauchinpa màlà masapùla kùyalì pilitok yattai wenukassak pàk. (Jn 7:2). English: Feast of Booths.

Entaka'nàppà Yattai Uta'lettàntok: Sàlà uta'lettàntok yattai màlà Jew yamùk uya pena Egypt yau apyok pe we'nàtok yapai tùwepeppù kon yenumenkatok yattai. Màlà yattai Kaatù uya màlà weli'nàtok inchelùyi yeunoko tùuya yekamappù, tapùì kaichalà wapiyalok walawok wàtoppe ya màlà pata yau. Tùse Jew yamùk uya kaalinilu mule wàtoppe yekamappù ya molopai imùnù kuttotte tok uya tùmlatta kon yepoi. Màlàyau i'nailàlà mùn yene tùuya yau inchelù uya màlà tapùì yentakappù mule tùwàse pùla. Mùkyamlo telupa kon yanùnnàì nan nùssan wechippù pàli'yau, inchelù uya tok yentakappù màlà. Tùse Egypt pon kon munkà neken tükappù ya. Màlà motapai Entaka'nàppà yattai uta'lettàntok weyu yattai Jew yamùk yùwùk tau'ne kaalinilu mule wàsak molopai ipusak wechippù. Molopai nen uchi tamùkke tok uya yanù. English: Feast of Passover.

wai yamùk paaka letù lùppù walai: Paaka letù lùppù kasa tùtàulùnpasen.
English: trumpet. *tukkan itewa wai: Itewa ke tùtàulùnpasen.* English: harp.

wain

Tinchisen grape yapai ikonekasak. Jew yamùk wuku pe iwechippù. Grape yamùk pàikappù màlà, ipalu mokka toppe màlà ikaklappù molopai kamo pippà iten yak inonkappù màlà molo iwettoppe. **wain yen**

Wain yen konekappù tok uya màlà kamo pippà ke.

Wakù Itekale

Kaatù yekale kappon yamùk ponalok Jesus molopai inenupa ton tawonnan nekamappù Wakù Itekale tukaik tesassen. Sàlàichi màlà itekale Kaatù uya tùmu Jesus Christ yeunokoppù sàlà wolù yak yekamanàì. Kappon yamùk wepùikattàtok iwinà pe tùmakuyi kon pàkànsau tùwettalumattàtok kon winàpai molopai tok ye'ma konekanàì Kaatù munkà pe tok wenatoppe. Sàlà kaleta yau Emennak Itekale yawon wechi màlà tapulàsen pe emennak Kaatù nenpoikappù lùppù, Matthew motapai Revelation motak tùwessan pàk. Màlà Penalok Itekale wechi màlà tapulàsen pe kaleta yamùk Genesis motapai Malachi motak tùwessan pàk. Jesus molopai itonpa yamùk tawonnan ye'mappùtak màlà Wakù Itekale ittuppù asakulà'nan kaleta yamùk pe, Jesus pàk tùuselupasan. Matthew, Mark, Luke molopai John tawonnan. English: gospel or Good News.

wàlàkka'nàtok weyu

Jew yamùk wàlàkka'pùppù màlà 7 pe wei wenatok yattai (Sattete yattai). Ànù'là we'wotokomatok yattai pe pùla iwechippù màlà Kaatù yapulàtok yattai pe neken. Sàlà law tùlùppù màlà Kaatù uya Moses yemyak. English: sabbath.

wepili'nàtok itak

Jew yamùk wepilittok itak tùwàlàkkattok kon weyu yattai molopai tok munkà yamùk usenupatok itau. Wàpùleman molopai Law yene molopai ipàk usenupan patassek. Wepili'nàtok itak yapulàtok wepyattàppù màlà

Babylon po, Kaatù yùwùk mattanùpùppù pàk. Màlà yamùk yapulàppù lùppù màlà tok uya tùwennapposak kon yau molopai Kaatù yùwùk yamù-tu'mappù màlà. Kaatù ponalok pe tùpottàsan pottàppù pen màlà màlà tau, Kaatù yùwùk tau neken màlà kupùppù. Tewin'ne màlà eke pe tùwe-ssan pata yamùk Israel pon yau wepili'nàtok itak wechippù. English: synagogue.

yeunossak kon

Mùkyamlo Jesus neunokossan Wakù Itekale yekamannan pe. 12 pan kon inenupa ton nùssan yesatùppù màlà yeunossak kon tukaik. Paul uchit-tuppù nàlà màlà tiyiwalà yeunossak pe. Barnabas molopai tukke pùla tùulon kon yesatùppù màlà yeunossak kon tukaik. English: apostles.

Zion

Zion màlà tewinan nà wùk yamùk tonpa Jerusalem wettok ipo. Walà tùse tùulon yattai Zion wechi màlà tamù'nawàlà Jerusalem pe molopai tùulon yattai epùn pàk wate pe iwechi, màlà Kaatù patassek pe nai'nùk. (Mt 21:5; Jn 12:15; Rom 9:33; 11:26; 1Pe 2:6).

Iwekkussak Lùppù

Wakù Emennak Itekale Yattaino'nan

Descubre La Biblia winàpai ilattàsak Patamuna yamùk ponalok pe.

<i>Rome pon kon Yepulu</i>	<i>Date</i>	<i>Emennak Itekale yawon iwekkussak lùssan pantomù</i>	<i>Palestine Yepulu</i>
	37 B.C.		Kin Herod, Eke 37-4 B.C.
Augustus	27 B.C. 7 Wapùla 6 B.C. 4 B.C.	John Enpataukanài molopai Jesus Christ wentutok	Archelaus (Judea) 4 B.C.-6 A.D.
Tiberias	14 B.C.		Herod Phillip (Iturea) 4 B.C.-34 A.D. Herod Antipas (Galilee) 4 B.C.-44 A.D. Pontius Pilate 26-36 A.D.
	26 A.D.		
	28 A.D.	Jesus yenpatauka John Enpataukanài welikù Jesus utà Jerusalem pona Entaka'nàppà yattai uta'lettàntok yak (John 2:13) Jesus wechi Samaria po (John 4:35) Jesus wechi Jerusalem po uta'lettàntok tapuluka yamùk lùkkwà tau'ne yattai (John 5:1)	
	29 A.D.	5000 pan kon yewetù (John 6:4 Entaka'nàppà yattai uta'lettàntok yattai'ne iwechippù màlà)	
	30 A.D.	Jesus wechi Jerusalem po Tapuluka yamùk tau Uta'lettàntok yattai (John 7:2)	

<i>Rome pon kon Yepulu</i>	<i>Date</i>	<i>Emennak Itekale yawon iwekkussak lùssan pantomù</i>	<i>Palestine Yepulu</i>
		Jesus wechi Jerusalem po Kaatù yùwùk kolùkappù weyu yattai uta'lettàntok yattai (John 10:22) Jesus pukapàttok molopai iwe'wuluukatok, Entaka'nàppà weyu yattai Pentecost (Acts 2:1)	
	33 A.D.	Stephen wàrà telikkaik tàk ke (Acts 7:1)	
	34 A.D.	Paul wemyakanmatok (Acts 9:1) Paul uya Jerusalem kaklanpa	
Caligula Claudius	37 A.D. 41 A.D.		Kin Herod Agripa I, (Judea) 41–44 A.D.
	46 A.D.	Wapiya kulu Paul utà Itekale yekamase 46-48 A.D. (Acts 13–14)	
	48 A.D.	Jerusalem pona yeunossak kon wepili'chak wechi (Acts 15:1–29)	
	49 A.D.	Yakon itekkwa pe Paul utà itekale yekamaik 49-53 A.D. (Acts 15:36–18:23)	
	50 A.D.	James menukappù màlà sàlà yattai là A.D. 50 or 58 lánan	Kin Herod Agripa II, (northern territory) 50-93 A.D.
	51 A.D.	1, 2 Thessalonians tawon	
	52 A.D.	menukappù màlà sàlà yattai	Felix Roman leader at Caesarea; 52–60 A.D.
Nero	54 A.D.	Icholùwano itekkwa pe itekale yekamaik Paul utà 54-58 A.D. (Acts 18:23–21:17) Paul wechi Ephesus po	
	56 A.D.	Paul utà Troas pona	

<i>Rome pon kon Yepulu</i>	<i>Date</i>	<i>Emennak Itekale yawon iwekkussak lùssan pantomù</i>	<i>Palestine Yepulu</i>
	57 A.D.	Paul wechi Macedonia molopai Achaia po 1 Corinthians, Galatians lánan, Philipians lánan, 2 Corinthians; Romans menukappù màlà sàlà yattai'ne lánan 57-58 A.D.	
	58 A.D.	Paul ya'chichak Jerusalem po (Act 21:27-33) Paul wechi patiki'chi tau Caesarea po 58-60 A.D.	Festus Roman leader at Caesarea; 60–62 AD
	60 A.D.	Paul yalà Rome pona	
	61 A.D.	Paul wechi asa'là kili'chimo'chi patiki'chi tau tùpata po (Act 28:30). Colossians, Philemon, Ephesians menukakappù sàlà yattai'ne 61-63 A.D.	
	64 A.D.	1 Peter menukappù màlà sàlà yattai'ne lánan	
	67 A.D.	Titus 1, 2 Timothy Hebrews tawonnan menukappù màlà sàlà yattai	
Galba	68 A.D.		
Otto	69 A.D.		
Vitellius			
Vespasiano	70 A.D.	Jerusalem umattatok. Mark menukappù walai màlà sàlà yattai 2 Peter molopai Jude tawon menukappù màlà sàlà yattai 70-80 A.D.	
Titus	79 A.D.		
	80 A.D.	Matthew, Luke, Acts tawonnan menukappù màlà sàlà yattai	
Domitianus	81 A.D.	So'chi talumattàppù màlà sàlà yattai	
81–96 A.D.	96 A.D.	Wakù itekale John nùmenukappù, Revelation 1, 2, 3, John tawonnan menukappù màlà sàlà yattai	

<i>Rome pon kon Yepulu</i>	<i>Date</i>	<i>Emennak Itekale yawon iwekkussak lùssan pantomù</i>	<i>Palestine Yepulu</i>
	98 A.D.	John welikù	

Read the New Testament daily

January

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Matthew 1:1–2:12	17	Matthew 12:1-21
2	Matthew 2:13–3:6	18	Matthew 12:22-45
3	Matthew 3:7–4:11	19	Matthew 12:46–13:23
4	Matthew 4:12-25	20	Matthew 13:24-46
5	Matthew 5:1-26	21	Matthew 13:47–14:12
6	Matthew 5:27-48	22	Matthew 14:13-36
7	Matthew 6:1-24	23	Matthew 15:1-28
8	Matthew 6:25–7:14	24	Matthew 15:29–16:12
9	Matthew 7:15-29	25	Matthew 16:13–17:9
10	Matthew 8:1-17	26	Matthew 17:10-27
11	Matthew 8:18-34	27	Matthew 18:1-22
12	Matthew 9:1-17	28	Matthew 18:23–19:12
13	Matthew 9:18-38	29	Matthew 19:13-30
14	Matthew 10:1-23	30	Matthew 20:1-28
15	Matthew 10:24–11:6	31	Matthew 20:29–21:22
16	Matthew 11:7-30		

February

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Matthew 21:23-46	15	Mark 1:1-28
2	Matthew 22:1-33	16	Mark 1:29–2:12
3	Matthew 22:34–23:12	17	Mark 2:13–3:6
4	Matthew 23:13-39	18	Mark 3:7-30
5	Matthew 24:1-28	19	Mark 3:31–4:25
6	Matthew 24:29-51	20	Mark 4:26–5:20
7	Matthew 25:1-30	21	Mark 5:21-43
8	Matthew 25:31–26:13	22	Mark 6:1-29
9	Matthew 26:14-46	23	Mark 6:30-56
10	Matthew 26:47-68	24	Mark 7:1-23
11	Matthew 26:69–27:14	25	Mark 7:24–8:10
12	Matthew 27:15-31	26	Mark 8:11–9:1
13	Matthew 27:32-66	27	Mark 9:2-29
14	Matthew 28:1-20	28	Mark 9:30–10:12

March

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Mark 10:13-31	17	Luke 2:36-52
2	Mark 10:32-52	18	Luke 3:1-22
3	Mark 11:1-26	19	Luke 3:23-38
4	Mark 11:27-12:17	20	Luke 4:1-30
5	Mark 12:18-37	21	Luke 4:31-5:11
6	Mark 12:38-13:13	22	Luke 5:12-28
7	Mark 13:14-37	23	Luke 5:29-6:11
8	Mark 14:1-21	24	Luke 6:12-38
9	Mark 14:22-52	25	Luke 6:39-7:10
10	Mark 14:53-72	26	Luke 7:11-35
11	Mark 15:1-47	27	Luke 7:36-8:3
12	Mark 16:1-20	28	Luke 8:4-21
13	Luke 1:1-25	29	Luke 8:22-39
14	Luke 1:26-56	30	Luke 8:40-9:6
15	Luke 1:57-80	31	Luke 9:7-27
16	Luke 2:1-35		

April

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Luke 9:28-50	16	Luke 18:1-17
2	Luke 9:51-10:12	17	Luke 18:18-43
3	Luke 10:13-37	18	Luke 19:1-27
4	Luke 10:38-11:13	19	Luke 19:28-48
5	Luke 11:14-36	20	Luke 20:1-26
6	Luke 11:37-12:7	21	Luke 20:27-47
7	Luke 12:8-34	22	Luke 21:1-28
8	Luke 12:35-59	23	Luke 21:29-22:13
9	Luke 13:1-21	24	Luke 22:14-34
10	Luke 13:22-14:6	25	Luke 22:35-53
11	Luke 14:7-35	26	Luke 22:54-23:12
12	Luke 15:1-32	27	Luke 23:13-43
13	Luke 16:1-18	28	Luke 23:44-24:12
14	Luke 16:19-17:10	29	Luke 24:13-53
15	Luke 17:11-37	30	John 1:1-28

May

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	John 1:29-51	8	John 5:24-47
2	John 2:1-25	9	John 6:1-21
3	John 3:1-21	10	John 6:22-40
4	John 3:22-4:3	11	John 6:41-71
5	John 4:4-42	12	John 7:1-29
6	John 4:43-54	13	John 7:30-52
7	John 5:1-23	14	John 7:53-8:20

<i>date</i>	<i>Scripture</i>
15	John 8:21-30
16	John 8:31-59
17	John 9:1-41
18	John 10:1-21
19	John 10:22-42
20	John 11:1-53
21	John 11:54-12:19
22	John 12:20-50
23	John 13:1-30

<i>date</i>	<i>Scripture</i>
24	John 13:31-14:14
25	John 14:15-31
26	John 15:1-27
27	John 16:1-33
28	John 17:1-26
29	John 18:1-24
30	John 18:25-19:22
31	John 19:23-42

June

<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	John 20:1-31
2	John 21:1-25
3	Acts 1:1-26
4	Acts 2:1-47
5	Acts 3:1-26
6	Acts 4:1-37
7	Acts 5:1-42
8	Acts 6:1-15
9	Acts 7:1-29
10	Acts 7:30-50
11	Acts 7:51-8:13
12	Acts 8:14-40
13	Acts 9:1-25
14	Acts 9:26-43
15	Acts 10:1-33

<i>date</i>	<i>Scripture</i>
16	Acts 10:34-48
17	Acts 11:1-30
18	Acts 12:1-23
19	Acts 12:24-13:12
20	Acts 13:13-41
21	Acts 13:42-14:7
22	Acts 14:8-28
23	Acts 15:1-35
24	Acts 15:36-16:15
25	Acts 16:16-40
26	Acts 17:1-34
27	Acts 18:1-21
28	Acts 18:22-19:12
29	Acts 19:13-41
30	Acts 20:1-38

July

<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Acts 21:1-16
2	Acts 21:17-36
3	Acts 21:37-22:16
4	Acts 22:17-23:10
5	Acts 23:11-35
6	Acts 24:1-27
7	Acts 25:1-27
8	Acts 26:1-32
9	Acts 27:1-20
10	Acts 27:21-44
11	Acts 28:1-31
12	Romans 1:1-17
13	Romans 1:18-32
14	Romans 2:1-24
15	Romans 2:25-3:8
16	Romans 3:9-31

<i>date</i>	<i>Scripture</i>
17	Romans 4:1-12
18	Romans 4:13-5:5
19	Romans 5:6-21
20	Romans 6:1-23
21	Romans 7:1-14
22	Romans 7:15-8:6
23	Romans 8:7-21
24	Romans 8:22-39
25	Romans 9:1-21
26	Romans 9:22-10:13
27	Romans 10:14-11:12
28	Romans 11:13-36
29	Romans 12:1-21
30	Romans 13:1-14
31	Romans 14:1-23

August

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Romans 15:1-21	17	1 Corinthians 11:2-16
2	Romans 15:22-16:7	18	1 Corinthians 11:17-34
3	Romans 16:8-27	19	1 Corinthians 12:1-26
4	1 Corinthians 1:1-17	20	1 Corinthians 12:27-13:13
5	1 Corinthians 1:18-2:5	21	1 Corinthians 14:1-17
6	1 Corinthians 2:6-3:4	22	1 Corinthians 14:18-40
7	1 Corinthians 3:5-23	23	1 Corinthians 15:1-28
8	1 Corinthians 4:1-21	24	1 Corinthians 15:29-58
9	1 Corinthians 5:1-13	25	1 Corinthians 16:1-24
10	1 Corinthians 6:1-20	26	2 Corinthians 1:1-11
11	1 Corinthians 7:1-24	27	2 Corinthians 1:12-2:11
12	1 Corinthians 7:25-40	28	2 Corinthians 2:12-17
13	1 Corinthians 8:1-13	29	2 Corinthians 3:1-18
14	1 Corinthians 9:1-18	30	2 Corinthians 4:1-12
15	1 Corinthians 9:19-10:13	31	2 Corinthians 4:13-5:10
16	1 Corinthians 10:14-11:1		

September

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	2 Corinthians 5:11-21	16	Galatians 2:17-3:9
2	2 Corinthians 6:1-13	17	Galatians 3:10-22
3	2 Corinthians 6:14-7:7	18	Galatians 3:23-4:20
4	2 Corinthians 7:8-16	19	Galatians 4:21-5:12
5	2 Corinthians 8:1-15	20	Galatians 5:13-26
6	2 Corinthians 8:16-24	21	Galatians 6:1-18
7	2 Corinthians 9:1-15	22	Ephesians 1:1-23
8	2 Corinthians 10:1-18	23	Ephesians 2:1-22
9	2 Corinthians 11:1-15	24	Ephesians 3:1-21
10	2 Corinthians 11:16-33	25	Ephesians 4:1-16
11	2 Corinthians 12:1-10	26	Ephesians 4:17-5:2
12	2 Corinthians 12:11-21	27	Ephesians 5:3-33
13	2 Corinthians 13:1-14	28	Ephesians 6:1-24
14	Galatians 1:1-24	29	Philippians 1:1-26
15	Galatians 2:1-16	30	Philippians 1:27-2:18

October

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Philippians 2:19-3:6	8	Colossians 3:18-4:18
2	Philippians 3:7-4:1	9	1 Thessalonians 1:1-2:9
3	Philippians 4:2-23	10	1 Thessalonians 2:10-3:13
4	Colossians 1:1-20	11	1 Thessalonians 4:1-5:3
5	Colossians 1:21-2:7	12	1 Thessalonians 5:4-28
6	Colossians 2:8-23	13	2 Thessalonians 1:1-12
7	Colossians 3:1-17	14	2 Thessalonians 2:1-17

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
15	2 Thessalonians 3:1-18	24	2 Timothy 2:22-3:17
16	1 Timothy 1:1-20	25	2 Timothy 4:1-22
17	1 Timothy 2:1-15	26	Titus 1:1-16
18	1 Timothy 3:1-16	27	Titus 2:1-14
19	1 Timothy 4:1-16	28	Titus 2:15-3:15
20	1 Timothy 5:1-25	29	Philemon 1:1-25
21	1 Timothy 6:1-21	30	Hebrews 1:1-14
22	2 Timothy 1:1-18	31	Hebrews 2:1-18
23	2 Timothy 2:1-21		

November

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Hebrews 3:1-19	16	Hebrews 13:1-25
2	Hebrews 4:1-13	17	James 1:1-18
3	Hebrews 4:14-5:14	18	James 1:19-2:17
4	Hebrews 6:1-20	19	James 2:18-3:18
5	Hebrews 7:1-19	20	James 4:1-17
6	Hebrews 7:20-28	21	James 5:1-20
7	Hebrews 8:1-13	22	1 Peter 1:1-12
8	Hebrews 9:1-10	23	1 Peter 1:13-2:10
9	Hebrews 9:11-28	24	1 Peter 2:11-3:7
10	Hebrews 10:1-18	25	1 Peter 3:8-4:6
11	Hebrews 10:19-39	26	1 Peter 4:7-5:14
12	Hebrews 11:1-16	27	2 Peter 1:1-21
13	Hebrews 11:17-31	28	2 Peter 2:1-22
14	Hebrews 11:32-12:13	29	2 Peter 3:1-18
15	Hebrews 12:14-29	30	1 John 1:1-10

December

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	1 John 2:1-17	17	Revelation 8:1-13
2	1 John 2:18-3:2	18	Revelation 9:1-21
3	1 John 3:3-24	19	Revelation 10:1-11
4	1 John 4:1-21	20	Revelation 11:1-19
5	1 John 5:1-21	21	Revelation 12:1-18
6	2 John 1:1-13	22	Revelation 13:1-18
7	3 John 1:1-14	23	Revelation 14:1-20
8	Jude 1:1-25	24	Revelation 15:1-8
9	Revelation 1:1-20	25	Revelation 16:1-21
10	Revelation 2:1-17	26	Revelation 17:1-18
11	Revelation 2:18-3:6	27	Revelation 18:1-24
12	Revelation 3:7-22	28	Revelation 19:1-21
13	Revelation 4:1-11	29	Revelation 20:1-15
14	Revelation 5:1-14	30	Revelation 21:1-27
15	Revelation 6:1-17	31	Revelation 22:1-21
16	Revelation 7:1-17		